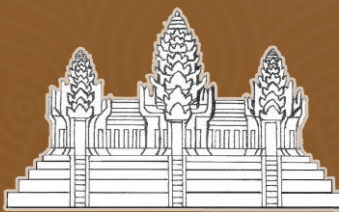

ព្រះ ព្រះគ្រូបិណ្ឌក

ព្រះបណ្ឌិត ព្រះអង្គកថា

ភាគ៣១

ពុទ្ធសករាជ ២៥៥៣

ច្បាប់ពិនិត្យ លើកទី១

ព្រះ

សុត្តន្តបិដក

និង

បណោមបូរណី អង្គកថា

សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ

អង្គការនិកាយ

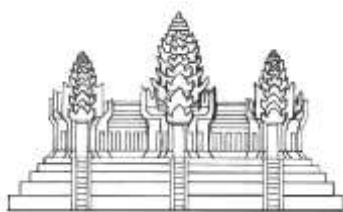
នវកនិយោគ ទស្សនាគ

ទស្សនិយោគ ឯកាទស្សនាគ

ទស្សនិយោគ ឯកាទស្សនិយោគ ទូរទស្សនាគ

៣១

ធានីប្រៃ ៤៩-៥០-៥១

បោះពុម្ពលើកទី ១ ពុទ្ធសករាជ ២៥៥៣

ក្បាលទី ៣៧

អង្គត្រៃវិកាយ នវកិច្ចាចារ

ទសមភាគ

សូមនមស្ការព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គនោះ

បណ្ណាសក

សម្ពោធវគ្គទី ១

សម្ពោធិសូត្រទី ១

[១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទីនោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ ទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការរបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ ទាំងឡាយ ប្រសិនបើពួកបរិព្វាជក ជាអន្យត្ថិរិយ គប្បីសួរយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ហេតុនៃសេចក្តីចម្រើន នូវពួកធម៌ជាចំណែកនៃការ ត្រាស់ដឹង តើដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកអន្យត្ថិរិយ សួរយ៉ាងនេះ ហើយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីដោះស្រាយ ដល់ពួកបរិព្វាជកជាអន្យត្ថិរិយទាំង

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គិយ ទវកនិបាត

នោះដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់យើងខ្ញុំព្រះអង្គ
មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាមូល ។ បេ ។ ពួកភិក្ខុបានស្តាប់ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ហើយ ក៏នឹងចាំទុក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយចូរចាំ
ស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ
ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកាព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏
មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើ ពួក
បរិព្វាជកជាអន្យត្តិរិយ គប្បីសួរយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ហេតុ
នៃសេចក្តីចម្រើននូវពួកធម៌ជាចំណែកនៃការត្រាស់ដឹង តើដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ កាលបើពួកអន្យត្តិរិយសួរយ៉ាងនេះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីដោះ
ស្រាយដល់ពួកបរិព្វាជក ជាអន្យត្តិរិយទាំងនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោ
ទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានមិត្តល្អ មានសម្លាញ់ល្អ សម
គប់នឹងមិត្តល្អ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ នេះជាហេតុនៃសេចក្តីចម្រើន
នូវពួកធម៌ជាចំណែកនៃការត្រាស់ដឹងទី ១ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ មួយ
ទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមានសីល សង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខសំរេ បរិបូណ៌ដោយអាចារ
និងគោចរ យើញនូវភ័យក្នុងទោសទាំងឡាយ សូម្បីបន្តិចបន្តួច សមាទាន
សិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ នេះជាហេតុនៃ
សេចក្តីចម្រើន នូវពួកធម៌ជាចំណែកនៃការត្រាស់ដឹងទី ២ ។ ម្នាលអារុសោ
ទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកបានតាមប្រាថ្នា បានដោយមិនលំបាក បាន

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា សម្ពោធវគ្គទី ១

ដោយនិយមនូវកថាមានសភាពយ៉ាងនេះ ដែលជាកថាផ្សេងៗ ជាទីសប្បាយ
 ទូលាយចិត្ត គឺអប្បិច្ឆកថា សន្តដ្ឋិកថា បរិវេកកថា អសំសគ្គកថា វិរិយា-
 រម្មកថា សីលកថា សមាធិកថា បញ្ញាកថា វិមុត្តិកថា វិមុត្តិញ្ញាណទស្សន-
 កថា ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ នេះជាហេតុនៃសេចក្តីចម្រើន នូវពួកធម៌
 ជាចំណែកនៃការត្រាស់ដឹងទី ៣ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុ
 ប្រារព្ធនូវសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីលះបង់នូវពួកអកុសលធម៌ចេញ ដើម្បី
 ញ៉ាំងពួកកុសលធម៌ឲ្យកើតឡើង ជាអ្នកមានកម្លាំង មានសេចក្តីប្រឹងប្រែង
 ខ្ជាប់ខ្ជួន មិនដាក់ធុរៈចោល ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាកុសល ។ ម្នាលអារុសោ
 ទាំងឡាយ នេះជាហេតុនៃសេចក្តីចម្រើន នូវពួកធម៌ជាចំណែកនៃការត្រាស់
 ដឹងទី ៤ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមានបញ្ញា ប្រកប
 ដោយបញ្ញាដែលអាចកំណត់នូវការកើតឡើង និងការវិនាសទៅ (នៃខន្ធ-
 បញ្ចកៈ) ជាគ្រឿងទម្លាយនូវកិលេសដ៏ប្រសើរ ជាធម្មជាតិដល់នូវកិរិយា
 អស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ នេះជាហេតុនៃ
 សេចក្តីចម្រើន នូវពួកធម៌ជាចំណែកនៃការត្រាស់ដឹងទី ៥ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ហេតុនេះរមែងកើតប្រាកដដល់ភិក្ខុ អ្នកមានមិត្តល្អ មានសម្លាញ់ល្អ
 សមគប់នឹងមិត្តល្អ គឺភិក្ខុនោះនឹងបានជាអ្នកមានសីល សង្រួមក្នុងបុគ្គលិក-
 សំរវៈ បរិបូណ៌ដោយអាចារ និងគោចរ ជាអ្នកឃើញភ័យក្នុងទោសទាំង-
 ឡាយ សូម្បីបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ។ ម្នាល

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវទិកាយ នវកនិបាត

ភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនេះរមែងកើតប្រាកដដល់ភិក្ខុអ្នកមានមិត្តល្អ មានសម្លាញ់
ល្អ សមគប់នឹងមិត្តល្អ គឺភិក្ខុនោះនឹងបានជាអ្នកបានតាមប្រាថ្នា បានដោយ
មិនលំបាក បានដោយងាយ នូវកថាមានសភាពយ៉ាងនេះ ដែលជាកថា
ផ្សេងផង ជាទីសប្បាយទូលាយចិត្ត គឺអប្បិច្ឆកថា សន្តដ្ឋិកថា បរិវេកកថា
អសំសគ្គកថា វិរិយារម្មកថា សីលកថា សមាធិកថា បញ្ញាកថា វិមុត្តិកថា
វិមុត្តិព្រាណទស្សនកថា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនេះរមែងកើតប្រាកដ
ដល់ភិក្ខុអ្នកមានមិត្តល្អ មានសម្លាញ់ល្អ សមគប់នឹងមិត្តល្អ គឺភិក្ខុនោះនឹង
បានជាអ្នកប្រារព្ធនូវសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីលះបង់នូវពួកអកុសលធម៌ចេញ
ដើម្បីញ៉ាំងពួកកុសលធម៌ឲ្យកើតឡើង ជាអ្នកមានកម្លាំង មានសេចក្តីប្រឹង
ប្រែងខ្ជាប់ខ្ជួន មិនដាក់ធុរៈចោលក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ហេតុនេះ រមែងកើតប្រាកដដល់ភិក្ខុ អ្នកមានមិត្តល្អ មានសម្លាញ់ល្អ
សមគប់នឹងមិត្តល្អ គឺភិក្ខុនោះនឹងបានជាអ្នកមានបញ្ញា ប្រកបដោយបញ្ញា
ដែលអាចកំណត់នូវការកើតឡើង និងការវិនាសទៅ (នៃខន្ធបញ្ចកៈ) ជា
គ្រឿងទម្លាយនូវកិលេសដ៏ប្រសើរ ជាធម្មជាតិដល់នូវកិរិយាអស់ទៅនៃទុក្ខ
ដោយប្រពៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុនោះតាំងនៅក្នុងធម៌ទាំង

៥ នេះហើយ គប្បីចម្រើននូវធម៌ ៤ យ៉ាងតទៅទៀត គឺ ចម្រើនអសុក
 ដើម្បីលះរាគៈ ចម្រើនមេត្តា ដើម្បីលះព្យាបាទ ចម្រើនអនាបានស្សតិ ដើម្បី
 ផ្តាច់ផ្តិលនូវវិតក្ក ចម្រើនអនិច្ចសញ្ញា ដើម្បីដកចោលនូវអស្មិមានៈ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីសម្គាល់ថា មិនមែនខ្លួន រមែងប្រាកដដល់ភិក្ខុអ្នកមាន
 សេចក្តីសម្គាល់ថា មិនទៀង ភិក្ខុអ្នកមានសេចក្តីសម្គាល់ថា មិនមែនខ្លួន
 រមែងដល់នូវព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿងដកចោលនូវអស្មិមានៈ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

អដ្ឋកថា

នវកនិបាត

បឋមបណ្ណាសក

សម្ពោធវគ្គដី ១

សម្ពោធិសូត្រ

[១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសម្ពោធិសូត្រទី ១ នៃនវកនិបាតដូចតទៅ
 នេះ បទថា សម្ពោធិបក្ខិកានំ បានដល់ ចម្រើនក្នុងចំណែកនៃធម៌ជាគ្រឿង
 ត្រាស់ដឹង ពោល គឺមគ្គ ៤ អធិប្បាយថា ជាឧបការៈ រមែងសួរបំណងដល់
 ធម៌ ៩ ប្រការ ដែលមកហើយក្នុងបាលី ។ បទថា កា ឧបនិសា បានដល់
 អ្វីជាហេតុ គឺជាបច្ច័យ ។ កថា ឈ្មោះថា អភិសល្លេខិកា ព្រោះរមែងដុស
 ខាត់កិលេស ។ ឈ្មោះថា ចេតោវិវរណាសប្បាយា ព្រោះជាទីសប្បាយ
 និងមានឧបការៈ ក្នុងការបើកចិត្តដោយសមថៈ និងវិបស្សនា ។ ពាក្យដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅប្រារព្ធដល់សេចក្តីប្រាថ្នាតិច ឈ្មោះថា អប្បិច្ឆកថា ក្នុងបទដ៏សេស
 ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។

បទថា អសុភា ភាវេតព្វា វាគស្ស បហានាយ អត្ថគប្បីអធិប្បាយ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយការប្រៀបធៀបនឹងបុគ្គលច្រូតស្រូវដូចតទៅនេះ បានឮ

ថា បុរសម្នាក់កាន់កណ្តៀវ ហើយច្រូតស្រូវសាលីទាំងឡាយក្នុងស្រែស្រូវសាលី តាំងអំពីចុង បន្ទាប់មក គោទាំងឡាយទម្ងាយរបងស្រូវសាលីនោះ ហើយចូលទៅ គេដាក់កណ្តៀវ កាន់រំពាត់ដេញគោទាំងឡាយ ចេញទៅតាម ផ្លូវនោះឯង ធ្វើរបងឲ្យដូចប្រក្រតីហើយ ទើបកាន់កណ្តៀវ ច្រូតស្រូវទៀត ។ ក្នុងការប្រៀបធៀបនោះ គប្បីឃើញព្រះពុទ្ធសាសនា ប្រៀបដូចស្រែស្រូវសាលី ព្រះយោគាវចរ ប្រៀបដូចអ្នកច្រូតស្រូវ បញ្ញាប្រៀបដូចកណ្តៀវ ខណៈធ្វើវិបស្សនា ប្រៀបដូចពេលច្រូតស្រូវ អសុភកម្មដ្ឋាន ប្រៀបដូចរំពាត់ ការសង្រួម ប្រៀបដូចរបង ការឡេះឡោះ មិនទាន់ពិចារណារាគៈ កើតឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័ស ប្រៀបដូចគោទាំងឡាយទម្ងាយរបង ហើយចូលទៅ ពេលដែលសង្កត់រាគៈបានដោយអសុភកម្មដ្ឋាន ហើយផ្តើមធ្វើវិបស្សនាទៀត ប្រៀបដូចការដាក់កណ្តៀវ កាន់រំពាត់ដេញគោចេញទៅតាមផ្លូវដែលគោមក នោះឯង ធ្វើរបងឲ្យជាប្រក្រតីហើយ គប្បីច្រូតស្រូវទៀត ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដៅសេចក្តីនេះ ទើបត្រាស់ថា អសុភា ភាវេតព្វា រាគស្ស បហានាយ ដូច្នោះ ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា រាគស្ស បានដល់ រាគៈប្រកប ដោយបញ្ចកាមគុណ ។

មេត្តាកម្មដ្ឋាន ឈ្មោះថា មេត្តា ។ បទថា ព្យាទានស្ស បហានាយ បានដល់ ដើម្បីលះសេចក្តីក្រោធដែលកើតឡើង ដោយន័យដែលពោល ហើយ ។ បទថា អាទានានស្សតិ បានដល់ អាទានស្សតិមានអារម្មណ៍

១៦ ។ បទថា វិតក្កបច្ឆេទាយ បានដល់ ដើម្បីចូលទៅកាត់វិតក្កទាំងឡាយ
 ដែលកើតឡើងដោយន័យដែលពោលហើយ ។ បទថា អស្មិមានសមុគ្គា-
 តាយ បានដល់ ដើម្បីដកនូវមានៈ ៩ យ៉ាង ដែលកើតឡើងថា ជាអញ
 ដូច្នោះ ។ បទថា អនត្តសញ្ញា សណ្ឋាតិ បានដល់ កាលបុគ្គលឃើញ
 អនិច្ចលក្ខណៈហើយ អនត្តលក្ខណៈក៏បានឃើញហើយដូចគ្នា ។ ដ្បិតថា
 ក្នុងលក្ខណៈទាំង ៣ នោះ កាលឃើញលក្ខណៈ ១ ហើយ លក្ខណៈ ២
 ក្រៅអំពីនេះ ក៏បានឃើញដូចគ្នា ដោយហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគ
 ត្រាស់ថា អនិច្ចសញ្ញានោ ភិក្ខុវេ អនត្តសញ្ញា សណ្ឋាតិ ដូច្នោះ ។ បទថា
 ធិដ្ឋេវ ធម្មេ និព្វានំ សេចក្តីថា បុគ្គលដែលបានអនត្តសញ្ញា រមែងដល់នូវ
 ការរលត់ដោយឥតសេសសល់ ដោយមិនមានបច្ច័យក្នុងបច្ចុប្បន្ននោះឯង ។
 ក្នុងសូត្រនេះ លោកពោលវដ្តៈផង វិវដ្តៈផង ។^{១២៣}

អដ្ឋកថាសម្ពោធិសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

និស្សយសូត្រទី ២

[២] គ្រានោះ ភិក្ខុ ១ រូប ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះ ចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ បេ លុះភិក្ខុនោះអង្គុយ ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គេតែងនិយាយថា ភិក្ខុអ្នកបរិបូណ៌ដោយនិស្ស័យ (ទីពឹង) អ្នកបរិបូណ៌ដោយនិស្ស័យដូច្នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះភិក្ខុអ្នកបរិបូណ៌ ដោយនិស្ស័យ តើដោយហេតុដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ បើភិក្ខុអាស្រ័យសទ្ធា ហើយលះបង់នូវអកុសល ចម្រើននូវកុសលបាន អកុសលនោះ ឈ្មោះថា ភិក្ខុនោះបានលះបង់ហើយ ។ បើភិក្ខុអាស្រ័យហិរិ បើភិក្ខុអាស្រ័យឱត្តប្បៈ បើភិក្ខុអាស្រ័យវិរិយៈ បើភិក្ខុអាស្រ័យបញ្ញា ហើយលះបង់នូវអកុសល ចម្រើននូវកុសលបាន អកុសលនោះ ឈ្មោះថា ភិក្ខុនោះ បានលះបង់ហើយ ព្រោះថា អកុសលដែលភិក្ខុណា ឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រសើរ ហើយលះ អកុសលនោះ ឈ្មោះថា ភិក្ខុនោះលះហើយ លះស្រឡះហើយ ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុនោះតាំងនៅក្នុងធម៌ទាំង ៥ នេះហើយ ត្រូវ ប្រកបដោយឧបនិស្ស័យ ៤ យ៉ាង ។ ឧបនិស្ស័យ ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាហើយ ទើបសេពនូវវត្ថុ ដែលគួរសេព ១ ពិចារណាហើយ ទើបអត់សង្កត់នូវវត្ថុដែលគួរអត់សង្កត់ ១ ពិចារណាហើយ ទើបរៀននូវវត្ថុដែលគួររៀន ១ ពិចារណាហើយ ទើបបន្ទោ

បង់ចោលនូវវត្ថុដែលគួរបន្ទោបង់ចោល ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជា
អ្នកបរិបូណ៌ដោយនិស្ស័យ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

និស្ស័យសូត្រ

[២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងនិស្ស័យសូត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ បទថា
និស្ស័យសម្បុន្នោ បានដល់ ភិក្ខុដែលដល់ព្រមដោយទីតាំង ។ បទថា សទ្ធិ
បានដល់ សទ្ធាជាហេតុឲ្យសម្រេច ។ បទថា វិរយំ បានដល់ សេចក្តី
ព្យាយាមតាមផ្លូវកាយ និងចិត្ត ។ បទថា យំស កាត់បទជា យំ អស្ស ។
បទថា អរិយាយ បញ្ញាយ បានដល់ មគ្គប្បញ្ញា និងវិបស្សនា ។ បទថា
សង្ខាយ បានដល់ ដឹងហើយ ។ បទថា ឯកំ បដិសេវតិ បានដល់ រមែង
សេពរបស់ដែលគួរសេព ។ បទថា អធិវាសេតិ បានដល់ រមែងអត់សង្កត់
នូវរបស់ដែលគួរអត់សង្កត់ ។ បទថា បរិវេន្តេតិ បានដល់ រមែងរៀនរបស់
ដែលគួររៀន ។ បទថា វិនោទេតិ បានដល់ រមែងនាំរបស់ដែលគួរនាំចេញ
ទៅ ។ បទថា ឯវំ ទោ ភិក្ខុ សេចក្តីថា ម្នាលភិក្ខុ ដោយហេតុយ៉ាងនេះឯង
ភិក្ខុធ្វើការសេពឲ្យយល់ រហូតជាក់ច្បាស់ល្អបាន ក៏ដោយអំណាចការរៀន

និងការសាកសួរ និងដោយអំណាចការកំណត់ធម៌ សេព អត់សង្កត់ រៀរ
បន្ទោបង្ខំ ឈ្មោះថា ជាអ្នកដល់ព្រមដោយទីពឹង ដោយប្រការដូច្នោះ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថាទិស្សយសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

មេឃិយសូត្រទី ៣

[៣] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ គង់លើភ្នំបាលិកា ទៀបក្រុង
បាលិកា ។ សម័យនោះឯង ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ ជាឧបជ្ជាកព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគ ។ គ្រានោះ ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយបិតនៅ
ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ បិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ
ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
ប្រាថ្នានឹងចូលទៅកាន់ជន្មគ្រាម ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ ម្ចាស់មេឃិយៈ អ្នកចូរ
សម្គាល់នូវកាលដែលគួរនឹងទៅ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។ គ្រានោះ មេឃិយៈ
ដ៏មានអាយុ ស្ងៀមស្ងៀមប្រដាប់បាត និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ហើយ
ចូលទៅកាន់ជន្មគ្រាម ដើម្បីបិណ្ឌបាត លុះត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងជន្មគ្រាម

ហើយ ក៏ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងកាលជាខាងក្រោយនៃភត្ត ក៏ចូលទៅរក
 ឆ្នេរស្ទឹងកិមិកាឡា ។ ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ កំពុងចង្រ្កមតាមលំដាប់
 ត្រាច់ទៅតាមលំដាប់ដើម្បីសម្រាកស្នង ទៀបឆ្នេរស្ទឹងកិមិកាឡា បានឃើញ
 ព្រៃស្វាយ ជាទីជ្រះថ្លា ជាទីត្រេកអរ លុះឃើញហើយ លោកក៏មាន
 សេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា ឱហ្ន៎ ព្រៃស្វាយនេះ ជាទីជ្រះថ្លា ជាទីត្រេកអរ ឱហ្ន៎
 ព្រៃស្វាយនេះ គួរដល់ការតាំងព្យាយាមរបស់កុលបុត្ត អ្នកត្រូវការដោយ
 ការតាំងព្យាយាម ប្រសិនបើព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យអាត្មាអញ
 អាត្មាអញនឹងមកកាន់ព្រៃស្វាយនេះ ដើម្បីតាំងសេចក្តីព្យាយាម ។ លំដាប់
 នោះ ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូល
 ទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះ
 ព្រះមេឃិយៈដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏
 មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទីក្នុងឯណោះ ខ្ញុំព្រះអង្គស្ងៀក
 ស្បង់ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ហើយចូលទៅកាន់ជន្មគ្រាម
 ដើម្បីបិណ្ឌបាត លុះត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងជន្មគ្រាមហើយ ត្រឡប់មកអំពី
 បិណ្ឌបាត ក្នុងកាលជាខាងក្រោយនៃភត្ត រួចក៏ចូលទៅរកឆ្នេរស្ទឹងកិមិកាឡា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គកំពុងដើរចង្រ្កមតាមលំដាប់ ត្រាច់ទៅតាម
 លំដាប់ ដើម្បីសម្រាកស្នងទៀបឆ្នេរស្ទឹងកិមិកាឡា បានឃើញព្រៃស្វាយ
 ជាទីជ្រះថ្លា ជាទីត្រេកអរ លុះឃើញហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ

ដូច្នោះថា ឱហ្មឺ ព្រៃស្វាយនេះ ជាទីជ្រះថ្លា ជាទីត្រេកអរ ឱហ្មឺ ព្រៃស្វាយនេះ គួរដល់ការតាំងព្យាយាមរបស់កុលបុត្ត អ្នកត្រូវការដោយការតាំងព្យាយាម ប្រសិនបើព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យអាត្មាអញ អាត្មាអញនឹងមក កាន់ព្រៃស្វាយនេះ ដើម្បីតាំងសេចក្តីព្យាយាម ។ ប្រសិនបើព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងទៅកាន់ព្រៃស្វាយនោះ ដើម្បីតាំង សេចក្តីព្យាយាម ។ កាលបើព្រះមេឃឹមៈដ៏មានអាយុពេលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះមេឃឹមៈដ៏មានអាយុដូច្នោះថា ម្ចាស់ មេឃឹមៈ អ្នកចូរបង្កង់សិនចុះ កុំអាល ជឿតតថាគតតែម្នាក់ឯង ទម្រាំមាន ភិក្ខុណាមួយឯទៀតមកប្រាកដសិន (សឹមអ្នកទៅចុះ) ។ ព្រះមេឃឹមៈដ៏ មានអាយុក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគជាគម្រប់ ២ ដងដូច្នោះថា បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កិច្ចដែលត្រូវធ្វើតទៅទៀតបន្តិចបន្តួច របស់ព្រះដ៏មាន ព្រះភាគមិនមាន ការសន្សំរកិច្ចដែលធ្វើហើយមិនមានទេ បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចម្រើន ចំណែកខ្ញុំព្រះអង្គ នៅមានករណីយកិច្ចតទៅទៀត នៅមានការ សន្សំរកិច្ចដែលធ្វើហើយ ប្រសិនបើព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំ ព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងទៅកាន់ព្រៃស្វាយនោះ ដើម្បីតាំងព្យាយាម ។ ម្ចាស់ មេឃឹមៈ អ្នកចូរបង្កង់សិនចុះ កុំអាល ជឿតតថាគតតែម្នាក់ឯង ទម្រាំមាន ភិក្ខុណាមួយឯទៀតមកប្រាកដសិន (សឹមអ្នកទៅចុះ) ។ ព្រះមេឃឹមៈ ដ៏មានអាយុ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាគម្រប់ ៣ ដងដូច្នោះថា

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ករណីយកិច្ចតទៅទៀត បន្តិចបន្តួច របស់ព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគ មិនមាន ការសន្សំនូវកិច្ចដែលធ្វើហើយមិនមាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចម្រើន ចំណែកខ្ញុំព្រះអង្គ នៅមានករណីយកិច្ចតទៅទៀត នៅមានការសន្សំ
នូវកិច្ចដែលធ្វើហើយ ប្រសិនបើព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ
ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីទៅកាន់ព្រៃស្វាយនោះ ដើម្បីតាំងព្យាយាម ។ ម្នាលមេឃឹមៈ
តថាគតគប្បីនិយាយដូចម្តេចនឹងអ្នក ដែលចេះតែនិយាយថា ការតាំងព្យា-
យាមដូច្នោះ ម្នាលមេឃឹមៈ អ្នកចូរសម្គាល់នូវកាល ដែលគួរនឹងទៅក្នុង
កាលឥឡូវនេះចុះ ។ គ្រានោះឯង ព្រះមេឃឹមៈដ៏មានអាយុ ក្រោកចាក
អាសនៈ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទេក្សិណហើយចូលទៅរក
ព្រៃស្វាយនោះ លុះទៅដល់ហើយ ក៏ចូលទៅកាន់ព្រៃស្វាយនោះ អង្គុយ
សម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ទៀបគល់ឈើមួយដើម ។ លំដាប់នោះ កាលព្រះ
មេឃឹមៈដ៏មានអាយុ នៅក្នុងព្រៃស្វាយនោះ អកុសលវិតក្កដ៏លាមក ៣
យ៉ាង គឺកាមវិតក្ក ១ ព្យាបាទវិតក្ក ១ វិហឹសាវិតក្ក ១ ក៏ពុះពោរឡើង
រឿយៗ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមេឃឹមៈដ៏មានអាយុ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះ
ថា យីអើ អស្ចារ្យណាស់ យីអើ ចម្លែកណាស់ហ្ន៎ បុគ្គលទាំងឡាយចេញ
ចាកផ្ទះនោះ ចូលកាន់ផ្លូវដោយសត្វ ក៏នៅតែមានអកុសលវិតក្កដ៏លាមក
៣ ប្រការនេះ គឺកាមវិតក្ក ១ ព្យាបាទវិតក្ក ១ វិហឹសាវិតក្ក ១ តាមរូបវិធាន
ទៀត ។ លំដាប់នោះ ព្រះមេឃឹមៈដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មាន

ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ
ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះមេឃឹមៈដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏
ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងទីឯណោះ
កាលខ្ញុំព្រះអង្គនៅក្នុងព្រៃស្វាយនោះ អកុសលវិតក្កដ៏លាមក ៣ ប្រការ
គឺកាមវិតក្ក ១ ព្យាបាទវិតក្ក ១ វិហឹសាវិតក្ក ១ តែងពុះពោរឡើងរឿយៗ
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា យីអើ
អស្ចារ្យណាស់ យីអើ ចម្លែកណាស់ កុលបុត្តទាំងឡាយចេញចាកផ្ទះនោះ
ចូលកាន់ផ្ទះដោយសន្ទុះហើយ ក៏នៅតែមានអកុសលវិតក្កដ៏លាមក ៣
ប្រការនេះ គឺកាមវិតក្ក ១ ព្យាបាទវិតក្ក ១ វិហឹសាវិតក្ក ១ តាមរូបវិត
ទៀត ។ ម្នាលមេឃឹមៈ ធម៌ទាំងឡាយ ៥ យ៉ាង តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
ចេតោវិមុត្តិដែលពុំទាន់ចាស់ក្លា ឲ្យចាស់ក្លាឡើងបាន ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង តើ
ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលមេឃឹមៈ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានមិត្តល្អ មាន
សម្មាញ្ញល្អ សមគប់នឹងមិត្តល្អ ។ ម្នាលមេឃឹមៈ នេះធម៌ទី ១ តែងប្រព្រឹត្ត
ទៅ ដើម្បីចេតោវិមុត្តិ ដែលពុំទាន់ចាស់ក្លា ឲ្យចាស់ក្លាឡើងបាន ។ ម្នាល
មេឃឹមៈ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមានសីល សង្រួមហើយ ដោយការសង្រួម
ក្នុងបាតិមោក្ខ បរិបូណ៌ដោយអាចារ និងគោចរ ឃើញភ័យក្នុងទោសទាំង-
ឡាយ សូម្បីបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ។ ម្នាល
មេឃឹមៈ នេះជាធម៌ទី ២ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីចេតោវិមុត្តិ ដែលពុំទាន់

ចាស់ក្លា ឲ្យចាស់ក្លាឡើងបាន ។ ម្នាលមេឃឹមៈ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកបាន
តាមប្រាជ្ញា បានមិនលំបាក បានដោយងាយ នូវកថាមានសភាពយ៉ាងនេះ
ដែលជាកថាដ៏ផ្សេង ជាទីសប្បាយទូលាយចិត្ត គឺអប្បិច្ឆកថា សន្តដឹកថា
បរិវេកកថា អសំសគ្គកថា វិរិយារម្មកថា សីលកថា សមាធិកថា បញ្ញា-
កថា វិមុត្តិកថា វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនកថា ។ ម្នាលមេឃឹមៈ នេះជាធម៌ទី ៣
ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីចេតោវិមុត្តិ ដែលពុំទាន់ចាស់ក្លា ឲ្យចាស់ក្លាឡើងបាន ។
ម្នាលមេឃឹមៈ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រារព្ធនូវសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បី
លះបង់នូវពួកអកុសលធម៌ចេញ ដើម្បីញ៉ាំងពួកកុសលធម៌ឲ្យកើតឡើង ជា
អ្នកមានកម្លាំង មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងដ៏មាំមួន មិនដាក់ចុះចោល ក្នុង
កុសលធម៌ទាំងឡាយ ។ ម្នាលមេឃឹមៈ នេះជាធម៌ទី ៤ តែងប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីចេតោវិមុត្តិ ដែលពុំទាន់ចាស់ក្លា ឲ្យចាស់ក្លាឡើងបាន ។ ម្នាលមេឃឹមៈ
មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ប្រកបដោយប្រាជ្ញា ដែលកំណត់នូវការ
កើតឡើង និងវិនាសទៅ ជាគ្រឿងទម្លាយនូវកិលេសដ៏ប្រសើរ ជាធម្មជាតិ
ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅនៃទុក្ខ ដោយប្រពៃ ។ ម្នាលមេឃឹមៈ នេះជាធម៌ទី
៥ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីចេតោវិមុត្តិ ដែលពុំទាន់ចាស់ក្លា ឲ្យចាស់ក្លាឡើង
បាន ។ ម្នាលមេឃឹមៈ ហេតុនេះ រមែងកើតប្រាកដដល់ភិក្ខុអ្នកមានមិត្តល្អ
មានសម្មាញ់ល្អ សមគប់នឹងមិត្តល្អ គឺភិក្ខុនោះនឹងបានជាអ្នកមានសីល ។ បេ ។
សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ។ ម្នាលមេឃឹមៈ ហេតុនេះ រមែង

កើតប្រាកដដល់ភិក្ខុ អ្នកមានមិត្តល្អ មានសម្មាញ់ល្អ សមគប់នឹងមិត្តល្អ គឺ ភិក្ខុនោះនឹងបាន ជាអ្នកបានតាមប្រាថ្នា បានដោយមិនលំបាក បានដោយ ងាយ នូវកថាមានសភាពយ៉ាងនេះ ដែលជាកថាដ៏ផ្អែផង ជាទីសប្បាយ ទូលាយចិត្ត គឺអប្បិច្ឆកថា ។ បេ ។ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនកថា ។ ម្នាលមេឃឹមៈ ហេតុនេះ រមែងកើតប្រាកដដល់ភិក្ខុអ្នកមានមិត្តល្អ មានសម្មាញ់ល្អ សមគប់ នឹងមិត្តល្អ គឺភិក្ខុនោះនឹងបានជាអ្នកប្រារព្ធនូវសេចក្តីព្យាយាម ។ បេ ។ ជាអ្នក មិនដាក់ធុរៈចោលក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។ ម្នាលមេឃឹមៈ ហេតុនេះ រមែងកើតប្រាកដ ដល់ភិក្ខុអ្នកមានមិត្តល្អ មានសម្មាញ់ល្អ សមគប់នឹងមិត្ត ល្អ គឺភិក្ខុនោះនឹងបានជាអ្នកមានបញ្ញា ។ បេ ។ ជាធម្មជាតិដល់នូវកិរិយាអស់ ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃ ។ ម្នាលមេឃឹមៈ មួយទៀត ភិក្ខុនោះតាំងនៅក្នុង ធម៌ទាំង ៥ នេះហើយ គប្បីចម្រើននូវធម៌ ៤ យ៉ាងតទៅ គឺចម្រើនអសុក ដើម្បីលះរាគៈ ចម្រើនមេត្តា ដើម្បីលះព្យាបាទ ចម្រើនអនាបានស្សតិ ដើម្បី ផ្តាច់បង់នូវវិតក្ក ចម្រើនអនិច្ចសញ្ញា ដើម្បីដកចោលនូវអស្មិមានៈ ។ ម្នាល មេឃឹមៈ សេចក្តីសម្គាល់ថា មិនមែនខ្លួន រមែងប្រាកដដល់ភិក្ខុអ្នកមាន សេចក្តីសម្គាល់ថា មិនទៀង ភិក្ខុអ្នកមានសេចក្តីសម្គាល់ថា មិនមែនខ្លួន រមែងដល់ព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿងដកចោលនូវអស្មិមានៈ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

អដ្ឋកថា

មេឃឹយសូត្រ

[៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងមេឃឹយសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទថា ចាលិកាយំ បានដល់ ក្នុងក្រុងមានឈ្មោះយ៉ាងនោះ ។ បានឮថា ក្រុងនោះ រមែងប្រាកដហាក់ដូចកម្រើកដល់បុគ្គលទាំងឡាយ ដែលកំពុងសម្លឹងមើល ព្រោះមហាជនបានអាស្រ័យដីរាវ សាងហើយ ដូច្នោះ ទើបហៅថា ក្រុង ចាលិកា ។ បទថា ចាលិកាបព្វត បានដល់ ភ្នំនោះ ប្រាកដដូចកម្រើក ដល់បុគ្គលកំពុងសម្លឹងមើលក្នុងថ្ងៃឧបោសថខាងរោច ព្រោះសសុទ្ធ ហេតុ នោះ ទើបហៅថា ចាលិកាបព្វត ។ បុគ្គលទាំងឡាយសាងវិហារធំ លើ ចាលិកបព្វតនោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អាស្រ័យក្រុងនោះ គង់នៅក្នុង ចាលិកបព្វតមហាវិហារ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ បទថា ជនុគ្គាមំ បានដល់ គោចរគ្រាមមួយទៀត ដែលមានឈ្មោះយ៉ាងនោះរបស់វិហារនោះដូចគ្នា លោកពោលថា ជនុគ្គាមំ ដូច្នោះ ក៏មាន ។

បទថា បធានតិកស្ស បានដល់ ធ្វើនូវសេចក្តីព្យាយាម ។ បទថា បធានាយ បានដល់ ដើម្បីធ្វើសមណធម៌ ។ បទថា អាគមេហិ ភាវ សេចក្តីថា ព្រះសាស្តាស្តាបំពាក្យរបស់ព្រះថេរៈហើយ ទ្រង់ពិចារណា ទ្រង់ ដឹងថា ញាណរបស់ព្រះថេរៈនោះ មិនចាស់ក្លា ដូច្នោះ ទើបត្រាស់យាត់ យ៉ាងនេះ ។ ឯបទនេះថា ឯកកម្មិ ភាវ បានត្រាស់ដល់ព្រះមេឃឹយនោះ

ដើម្បីឲ្យកើតចិត្តទន់ភ្លន់ ដោយទ្រង់ព្រះតម្រិះថា ព្រះមេឃឹមៈនេះ សូម្បីទៅ
ហើយយ៉ាងនេះ កាលកម្មដ្ឋានមិនសម្រេច អសំនូវសេចក្តីសង្ស័យ នឹង
ត្រឡប់មកវិញ ដោយអំណាចសេចក្តីស្រឡាញ់ ដូច្នោះ ។ បទថា **នត្តិ**
កិត្តិ ឧត្តរិ ករណីយំ សេចក្តីថា ឈ្មោះថា កិច្ចដែលគប្បីធ្វើដទៃឲ្យ
ក្រែលែង រមែងមិនមាន ព្រោះទ្រង់ធ្វើកិច្ច ៤ ក្នុងសច្ចៈ ៤ ស្រេចហើយ ។
បទថា **កតស្ស វា បដិចយោ** សេចក្តីថា ម្យ៉ាងទៀត រមែងមិនមានការ
សន្សំអរិយមគ្គដែលធ្វើហើយ មគ្គដែលទ្រង់ចម្រើនហើយ ទ្រង់ក៏មិនចម្រើន
ទៀត កិលេសដែលទ្រង់លះបានហើយ ក៏មិនមានការលះទៀត ។ បទថា
បធានន្តិ ខោ មេឃឹម វេទមាណំ កិន្តិ វេទយ្យាម សេចក្តីថា តថាគត
គប្បីពោលអ្វីដទៃដល់អ្នក ដែលពោលថា អញនឹងធ្វើសមណធម៌ ដូច្នោះ ។

បទថា **ធិវាវិហារំ និសីទិ** បានដល់ អង្គុយដើម្បីសម្រាកក្នុងពេលថ្ងៃ
បុគ្គលជាព្រះរាជាមកអស់ ៥០០ ជាតិ តាមលំដាប់ក្នុងកាលមុន កាលលេង
ក្នុងឧទ្យាន ក៏មានអ្នករាំ ៣ ពួកជាបរិវារ អង្គុយហើយលើផែនមង្គល-
សិលាណា ព្រះមេឃឹមៈអង្គុយលើផែនសិលាមង្គលនោះដូចគ្នា ។ ភាពជា
សមណៈរបស់ព្រះថេរៈ ហាក់ដូចជាបោះចោលទៅ តាំងអំពីកាលដែល
លោកអង្គុយហើយ ។ បុគ្គលកាន់យកភេទព្រះរាជា ដែលមានអ្នករាំចោម
រោមហើយ ហាក់ដូចអង្គុយលើបល្ល័ង្កធំ ដែលសមគួរខាងក្រោមស្មេតច្នៃត្រ
កាលបើដូច្នោះ កាមវិតក្តកើតឡើងហើយដល់បុគ្គលនោះ ដែលត្រេកអរក្នុង

សម្បត្តិនោះ ។ ក្នុងខណៈនោះឯង បុគ្គលនោះបានឃើញចោរ ២ នាក់ ត្រូវ
 មេទ័ពចាប់ហើយ នាំមកចំពោះមុខ ព្យាបាទវិតក្កកើតហើយដល់បុគ្គលនោះ
 ដោយអំណាចការបញ្ជាឲ្យសម្លាប់ចោរម្នាក់ ក្នុងចោរទាំងនោះ វិហិន្សវិតក្ក
 រមែងកើតឡើង ដោយអំណាចការបញ្ជាឲ្យចងចោរម្នាក់ ។ បុគ្គលនោះត្រូវ
 អកុសលវិតក្កចោមរោមស្មុគស្មាញហើយដោយអកុសល ដូចដើមឈើដែល
 ត្រូវវល្លិវបរិត និងដូចបុគ្គលសម្លាប់មេឃុំយកទឹកឃុំ ត្រូវមេឃុំចោមរោម
 ដូច្នោះ ។ លោកសំដៅដល់សេចក្តីនោះ ទើបលោកពោលពាក្យជាដើមថា
 អថោ អាយស្មុតោ មេឃិយស្ស ដូច្នោះ ។ បទថា អន្ធាសត្តា បានដល់
 ជាបុគ្គលត្រូវអកុសលវិតក្កជាប់តាមចោមរោមហើយ ។ បទថា យេន ភគវា
 តេនុបសង្កមិ សេចក្តីថា ព្រះមេឃិយៈស្មុគស្មាញហើយ ដោយអកុសលដ៏
 លាមកយ៉ាងនេះ មិនអាចធ្វើកម្មដ្ឋានឲ្យជាទីសប្បាយបាន ទើបបានកំណត់ថា
 ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ឃើញកាលវែង ទ្រង់ឃើញហេតុនេះហ្ន៎ ទើបទ្រង់យាត់
 គិតថា អញនឹងក្រាបទូលហេតុនេះដល់ព្រះទេសពល ដូច្នោះ ទើបក្រោកចាក
 អាសនៈដែលអង្គុយ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។^{១០៣៣}

អដ្ឋកថាមេឃិយស្សត្រដី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

នទ្ទកសូត្រទី ៤

[៤] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះនន្ទកៈដ៏មានអាយុ បានញ៉ាំងភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថា ក្នុងឧបដ្ឋានសាលា ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ចេញអំពីទីពួនសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ណសម័យ ចូលទៅឧបដ្ឋានសាលាលុះស្ដេចចូលទៅដល់ហើយ ក៏ប្រថាប់នៅទៀបខ្លោងទ្វារខាងក្រៅ រង់ចាំចប់កថា ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ថាចប់កថាហើយ ក៏គ្រហែម ហើយគោះបន្ទះទ្វារ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏បើកទ្វារថ្វាយព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ស្ដេចចូលទៅក្នុងឧបដ្ឋានសាលា ហើយទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគ គង់ហើយ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះនន្ទកៈដ៏មានអាយុថា នៃនន្ទកៈ ធម្មបរិយាយ របស់អ្នកនេះ វែងពេកណាស់ប្រាកដដល់ភិក្ខុទាំងឡាយហើយ ប៉ុន្តែអម្បាលតថាគតឈរទៀបខ្លោងទ្វារខាងក្រៅ រង់ចាំទម្រាំតែចប់កថាទាល់តែរោយខ្លង ។ កាលបើព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះនន្ទកៈដ៏មានអាយុ ក៏អៀនអន់ខ្លាច បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំមិនដឹងជាព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រថាប់នៅទៀបខ្លោងទ្វារខាងក្រៅទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើប្រសិនជាខ្ញុំព្រះអង្គដឹងថា ព្រះដ៏មាន

ព្រះភាគ ទ្រង់សណ្ឋិតនៅទៀបខ្លោងទ្វារខាងក្រៅដូច្នោះ ខ្ញុំព្រះអង្គក៏មិនគប្បី
សម្តែងនូវពាក្យមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះទេ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវព្រះនន្ទកៈដ៏មានអាយុ ជាអ្នកមានសភាពអៀនអន់ហើយ
ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះនន្ទកៈដ៏មានអាយុដូច្នោះថា ម្ចាស់នន្ទកៈ ប្រពៃហើយៗ
ម្ចាស់នន្ទកៈ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីអង្គុយប្រជុំគ្នា ដោយធម្មិកថាណា ការ
អង្គុយប្រជុំគ្នាដោយធម្មិកថានោះ សមគួរដល់អ្នកទាំងឡាយ ដែលជាកុល-
បុត្តចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្ទះដោយសទ្ធាហើយ ម្ចាស់នន្ទកៈ អ្នកទាំង-
ឡាយដែលប្រជុំគ្នាហើយ គប្បីធ្វើកិច្ច ២ យ៉ាង គឺធម្មិកថា ១ អរិយ-
តុណ្ណិកាត ១ ។ ម្ចាស់នន្ទកៈ ភិក្ខុជាអ្នកមានសទ្ធា តែគ្មានសីល កាលបើ
យ៉ាងនេះ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា មិនពេញដោយអង្គនោះទេ ភិក្ខុនោះ ត្រូវ
បំពេញអង្គនោះ ដោយគិតថា អាត្មាអញគប្បីជាអ្នកមានសទ្ធាផង មានសីល
ផង មិនដូច្នោះឬ ។ ម្ចាស់នន្ទកៈ កាលណាភិក្ខុជាអ្នកមានសទ្ធាផង មាន
សីលផង កាលបើយ៉ាងនេះ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា ជាអ្នកពេញដោយអង្គនោះ
ម្ចាស់នន្ទកៈ ភិក្ខុមានសទ្ធាផង មានសីលផង តែមិនបាននូវចេតោសមាធិ
ខាងក្នុងសន្តាន កាលបើយ៉ាងនេះ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា មិនពេញដោយអង្គ
នោះទេ ភិក្ខុនោះ ត្រូវបំពេញអង្គនោះ ដោយគិតថា អាត្មាអញគប្បីជាអ្នក
មានសទ្ធាផង មានសីលផង បាននូវចេតោសមាធិខាងក្នុងសន្តានផង មិន
ដូច្នោះឬ ។ ម្ចាស់នន្ទកៈ កាលណាភិក្ខុជាអ្នកមានសទ្ធាផង មានសីលផង

បាននូវចេតោសមាធិខាងក្នុងសន្តានផង កាលបើយ៉ាងនេះ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា
 ជាអ្នកពេញដោយអង្គនោះ ម្នាលនន្ទកៈ ភិក្ខុជាអ្នកមានសទ្ធាផង មានសីល
 ផង បាននូវចេតោសមាធិខាងក្នុងសន្តានផង តែមិនបាននូវអធិប្បញ្ញាធម្ម-
 វិបស្សនា កាលបើយ៉ាងនេះ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា មិនពេញដោយអង្គនោះ ។
 ម្នាលនន្ទកៈ ដូចសត្វជើង ២ សត្វជើង ៤ តែជើង ១ របស់សត្វនោះៗ
 ថោកថយអន់ កាលបើយ៉ាងនេះ សត្វនោះឈ្មោះថា មិនពេញដោយអង្គនោះ
 យ៉ាងណាមិញ ម្នាលនន្ទកៈ ភិក្ខុជាអ្នកមានសទ្ធាផង មានសីលផង បាននូវ
 ចេតោសមាធិខាងក្នុងសន្តានផង តែមិនបាននូវអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា កាល
 បើយ៉ាងនេះ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា មិនពេញដោយអង្គនោះ ភិក្ខុនោះត្រូវបំពេញ
 អង្គនោះ ដោយគិតថា អាត្មាអញគប្បីជាអ្នកមានសទ្ធាផង មានសីលផង
 បាននូវចេតោសមាធិខាងក្នុងសន្តានផង បាននូវអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាផង
 មិនដូច្នោះឬ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលនន្ទកៈ កាលណា ភិក្ខុជាអ្នកមាន
 សទ្ធាផង មាននូវសីលផង បាននូវចេតោសមាធិខាងក្នុងសន្តានផង បាននូវ
 អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាផង កាលបើយ៉ាងនេះ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា ជាអ្នកពេញ
 ដោយអង្គនោះ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ត្រាស់ពាក្យនេះចប់ហើយ លុះព្រះសុគត
 ទ្រង់ពោលពាក្យនេះហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារ ។ គ្រា
 នោះ ព្រះនន្ទកៈដ៏មានអាយុ កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគចៀសចេញទៅមិនយូរ
 ប៉ុន្មាន ក៏ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ ព្រះដ៏

មានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ដ៏បរិសុទ្ធ គ្រប់ទាំងអស់ ដោយ
 បទទាំងឡាយ ៤ ហើយទ្រង់ស្តេចក្រោកចាកអាសនៈចូលទៅកាន់វិហារ ត្រាស់
 ថា ម្ចាស់នន្ទកៈ ភិក្ខុជាអ្នកមានសទ្ធាតែគ្មានសីល កាលបើយ៉ាងនេះ ភិក្ខុនោះ
 ឈ្មោះថា មិនពេញដោយអង្គនោះ ភិក្ខុនោះ ត្រូវតែបំពេញអង្គនោះ ដោយ
 គិតថា អាត្មាអញ គប្បីជាអ្នកមានសទ្ធាផង មានសីលផង មិនដូច្នោះឬ ។
 ម្ចាស់នន្ទកៈ កាលណា ភិក្ខុជាអ្នកមានសទ្ធាផង មានសីលផង កាលបើយ៉ាង
 នេះ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា ពេញដោយអង្គនោះ ម្ចាស់នន្ទកៈ ភិក្ខុជាអ្នកមាន
 សទ្ធាផង មានសីលផង តែមិនបាននូវចេតោសមាធិខាងក្នុងសន្តាន ។ បេ។
 បាននូវចេតោសមាធិខាងក្នុងសន្តានផង តែមិនបាននូវអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា
 កាលបើយ៉ាងនេះ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាមិនពេញដោយអង្គនោះ ម្ចាស់នន្ទកៈ
 ដូចសត្វជើង ២ សត្វជើង ៤ តែជើង ១ របស់សត្វនោះៗ ថាកថយ អន់
 កាលបើយ៉ាងនេះ សត្វនោះ ឈ្មោះថា មិនពេញដោយអង្គនោះ យ៉ាងណា
 មិញ ម្ចាស់នន្ទកៈ ភិក្ខុជាអ្នកមានសទ្ធាផង មានសីលផង បាននូវចេតោ-
 សមាធិខាងក្នុងសន្តានផង តែមិនបាននូវអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា កាលបើ
 យ៉ាងនេះ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា មិនពេញដោយអង្គនោះ ភិក្ខុនោះត្រូវបំពេញ
 អង្គនោះ ដោយគិតថា អាត្មាអញគប្បីជាអ្នកមានសទ្ធាផង មានសីលផង
 បាននូវចេតោសមាធិខាងក្នុងសន្តានផង បាននូវអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាផង
 មិនដូច្នោះឬ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្ចាស់នន្ទកៈ កាលណា ភិក្ខុជាអ្នកមានសទ្ធា

ផង មានសីលផង បាននូវចេតោសមាធិខាងក្នុងសន្តានផង បាននូវ
អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាផង កាលបើយ៉ាងនេះ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា ពេញ
ដោយអង្គនោះ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ អាទិសង្ឃក្នុងការស្តាប់ធម៌តាម
កាលគួរ ក្នុងការសាកប្តូរធម៌តាមកាលគួរនេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ អាទិសង្ឃ
៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
សម្តែងធម៌ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជាធម៌ពីរោះបទដើម ពីរោះបទកណ្តាល ពីរោះ
បទចុង ប្រកបដោយអត្ត ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌
ដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌ទាំងអស់ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុសម្តែងធម៌ដល់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ជាធម៌ពីរោះបទដើម ពីរោះបទកណ្តាល ពីរោះបទចុង
ប្រកបដោយអត្ត ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌ដ៏បរិសុទ្ធ
បរិបូណ៌ទាំងអស់ ដោយប្រការណាៗ ភិក្ខុនោះ ជាទីស្រឡាញ់ផង ជាទីគាប់
ចិត្តផង ជាទីគោរពផង ជាទីសរសើរផង របស់គ្រូនោះៗ ដោយប្រការ
ដូច្នោះៗ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ នេះជាអាទិសង្ឃទី ១ ក្នុងការស្តាប់
ធម៌តាមកាលគួរ ក្នុងការសាកប្តូរធម៌តាមកាលគួរ ។ ម្នាលអារុសោទាំង-
ឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុសម្តែងធម៌ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជាធម៌ពីរោះបទដើម
ពីរោះបទកណ្តាល ពីរោះបទចុង ប្រកបដោយអត្ត ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ
ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌ដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌ទាំងអស់ ម្នាលអារុសោទាំង-
ឡាយ ភិក្ខុសម្តែងធម៌ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជាធម៌ពីរោះបទដើម ។ បេ ។ ប្រកាស

នូវព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយប្រការណាៗ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់នូវអត្តផង ដឹងច្បាស់នូវធម៌ផង ក្នុងធម៌នោះ ដោយប្រការដូច្នោះៗ ។ ម្នាលអារុសោ ទាំងឡាយ នេះជាអាទិសង្សទី ២ ក្នុងការស្តាប់ធម៌តាមកាលគួរ ក្នុងការសាកប្រាធម៌តាមកាលគួរ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុសម្តែងធម៌ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជាធម៌ពីរោះបទដើម ពីរោះបទកណ្តាល ពីរោះបទចុង ប្រកបដោយអត្ត ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌ដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌ទាំងអស់ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុសម្តែងធម៌ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជាធម៌ពីរោះបទដើម ។ បេ ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយប្រការណាៗ ភិក្ខុនោះ រមែងឃើញច្បាស់នូវអត្ត និងបទដ៏ជ្រាលជ្រៅ ក្នុងធម៌នោះ ដែលខ្លួនចាក់ធ្លុះដោយបញ្ញា ដោយប្រការដូច្នោះៗ ។ ម្នាលអារុសោ ទាំងឡាយ នេះជាអាទិសង្សទី ៣ ក្នុងការស្តាប់ធម៌តាមកាលគួរ ក្នុងការសាកប្រាធម៌តាមកាលគួរ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុសម្តែងធម៌ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជាធម៌ពីរោះបទដើម ។ បេ ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌សព្វព្រហ្មចារីបុគ្គលទាំងឡាយ តែងសរសើរនូវភិក្ខុនោះតទៅ ដោយប្រការដូច្នោះៗ ថា ភិក្ខុអ្នកដ៏មានអាយុនេះដល់ហើយ ឬនឹងដល់ (នូវព្រះអរហត្តមិនខាន) ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ នេះជាអាទិសង្សទី ៤ ក្នុងការស្តាប់ធម៌តាមកាលគួរ ក្នុងការសាកប្រាធម៌តាមកាលគួរ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ភិក្ខុសម្តែងធម៌ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជាធម៌ពីរោះបទដើម

ពីរោះបទកណ្តាល ពីរោះបទចុង ប្រកបដោយអត្ថ ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ
 ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌ដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌ទាំងអស់ ម្នាលអារុសោទាំង-
 ឡាយ ភិក្ខុសម្តែងធម៌ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជាធម៌ពីរោះបទដើម ពីរោះបទ
 កណ្តាល ពីរោះបទចុង ប្រកបដោយអត្ថ ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ ប្រកាសនូវ
 ព្រហ្មចរិយធម៌ដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌ទាំងអស់ ដោយប្រការណាៗ បណ្តាភិក្ខុ
 ទាំងនោះ ពួកភិក្ខុណាជាសេក្ខៈ មានសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងចិត្ត គឺអរហត្តមិនទាន់
 សម្រេច ប្រាថ្នានូវធម៌ក្សេមចាកយោគៈដ៏ប្រសើរ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ បាន
 ស្តាប់ធម៌នោះហើយ ក៏រមែងប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដល់នូវធម៌ដែល
 ខ្លួនមិនទាន់ដល់ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវធម៌ ដែលខ្លួនមិនទាន់ត្រាស់ដឹង ដើម្បីធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ដែលខ្លួនមិនទាន់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ មួយទៀត បណ្តាភិក្ខុ
 ទាំងនោះ ពួកភិក្ខុណា ជាអរហន្តខ័ណ្ឌស្រេត ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ចប់
 ហើយ មានសោឡសកិច្ចធ្វើស្រេចហើយ មានការដាក់ចុះហើយ បាន
 សម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួនដោយលំដាប់ហើយ មានធម៌ជាគ្រឿងប្រកប
 សត្វក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ ព្រោះដឹងដោយប្រពៃ
 ភិក្ខុទាំងនោះ បានស្តាប់ធម៌នោះហើយ រមែងប្រកបរឿយៗ នូវធម៌ជាគ្រឿង
 នៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ នេះជាអានិសង្សទី ៥
 ក្នុងការស្តាប់ធម៌តាមកាលគួរ ក្នុងការសាកច្នាធម៌តាមកាលគួរ ។ ម្នាល
 អារុសោទាំងឡាយ នេះជាអានិសង្ស ៥ ប្រការ ក្នុងការស្តាប់ធម៌តាមកាល

គួរ ក្នុងការសាកប្រាជ្ញាធម៌តាមកាលគួរ ។

អដ្ឋកថា

នន្ទកសូត្រ

[៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងនន្ទកសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ បទថា ឧបដ្ឋានសាលាយំ បានដល់ រោងឆាន់ ។ បទថា យេនុបដ្ឋានសាលា ធម្មតា ព្រះសាស្តាស្តាប់សំឡេងនូវការសម្តែងធម៌ ដែលព្រះនន្ទកត្រូវផ្តើម ហើយ ដោយសំឡេងដ៏ពីរោះ ទើបត្រាស់សួរថា អានន្ទ នុ៎ះ អ្នកណា សម្តែងធម៌ដោយសំឡេងដ៏ពីរោះក្នុងឧបដ្ឋានសាលា ទ្រង់បានឮថា បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ថ្ងៃនេះ ជាវារៈរបស់ពួកនន្ទកត្រូវ ដែលជាធម្មកបិក បាន ត្រាស់ថា អានន្ទ ភិក្ខុនោះសម្តែងធម៌ពីរោះពន់ពេក តថាគតនឹងទៅស្តាប់ ដូច្នោះ ទើបចូលទៅកាន់ឧបដ្ឋានសាលា ។ បទថា ឧបសង្កមិត្វា ពហិទ្ធារ- កោដ្ឋកេ អដ្ឋាសិ បានដល់ ទ្រង់បិទបាំងឆព្វណ្ណរង្សីក្នុងស្រទាប់ចីវរ ហើយ ប្រថាប់ឈរដោយភេទ ដែលបុគ្គលណាមួយមិនស្គាល់ ។ បទថា កថា- បរិយោសានំ អាគមយមាណោ សេចក្តីថា ប្រថាប់ឈរស្តាប់ធម្មកថា ដល់ កថាចុងក្រោយថា សន្តមវោច ដូច្នោះ ។ ត្រានោះ ព្រះអានន្ទបានទូលថ្វាយ សញ្ញាដល់ព្រះសាស្តា កាលកន្លងបឋមយាមទៅហើយថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏

ចម្រើន បឋមយាមកន្លងទៅហើយ សូមទ្រង់សម្រាកបន្តិច ដូច្នោះ ។ ព្រះ
 សាស្តាប្រថាប់ឈរក្នុងទីនោះឯង ក្នុងកាលបន្ទាប់មក កាលរំលងមជ្ឈិមយាម
 ទៅហើយ ព្រះអានន្ទបានក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទ្រង់ជាខិត្តិយ-
 សុខុមាលជាតិ ទ្រង់ជាពុទ្ធសុខុមាលជាតិ ទ្រង់ជាសុខុមាលជាតិដ៏ក្រៃលែង
 សូម្បីមជ្ឈិមយាមក៏កន្លងទៅហើយ សូមទ្រង់សម្រាកមួយស្របក់ ដូច្នោះ ។
 ព្រះសាស្តាប្រថាប់ឈរក្នុងទីនោះឯង ។ អរុណាប្រាកដហើយដល់ព្រះសាស្តា
 អង្គនោះ ទ្រង់ប្រថាប់ឈរនោះឯង ។ អរុណារក្សី ការចប់កថាដល់បទថា
ឥន្ទមរោច របស់កថាភ្នំ ការបញ្ចេញឆព្វណ្ណរឿរបស់ព្រះទេសពលភ្នំ មាន
 ដំណាលគ្នាក្នុងគ្រានោះឯង ។ បទថា **អគ្គឡំ អាណោជេសិ** បានដល់ ទ្រង់
 យកចុងព្រះនិទានទោះសន្ទុះទ្វារ ។

បទថា **សារជ្ជមាន្យរោ** បានដល់ ខ្មាស ខ្មាចក្រែង ញាប់ញ័រ ឯព្រះ
 នន្ទកត្តរនោះ មិនមានការតក់ស្លុត ដោយការខូចចិត្ត ។ បទថា **ឯត្តកំបិ**
នោ នប្បជិកាសេយ្យ សេចក្តីថា បុគ្គលណាបានបដិសម្ភិទា ឈ្មោះថា
 អស់បដិកាណ រមែងមិនមាន តែលោកសម្តែងថា អញមិនគប្បីពោលពាក្យ
 ប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។ បទថា **សាធុ សាធុ** បានដល់ ទ្រង់ត្រេកអរនឹងការ
 សម្តែងរបស់ព្រះថេរៈ ទើបត្រាស់ហើយ ។ ក្នុងសេចក្តីនេះ មានអត្ថដូច្នោះថា
 ធម្មទេសនា អ្នកកាន់យកសេចក្តីបានល្អ និងសម្តែងបានល្អហើយ ដូច្នោះ ។
 បទថា **កុលបុត្តានំ** បានដល់ កុលបុត្រមានមារយាទ និងកុលបុត្រមានជាតិ

ត្រកូល ។ បទថា អរិយោ វា តុណ្ហិកាវោ បានដល់ ត្រាស់សំដៅយក សមាបត្តិក្នុងទុតិយជ្ឈាន ។

បទថា អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ បានដល់ វិបស្សនាញាណកំណត់ សង្ខារ ។ បទថា ចតុប្បាទកោ បានដល់ ប្រៀបដូចសត្វ មានសេះ គោ និងលាជាដើម ។ បទថា ឥទំ វត្ថុ បានដល់ ត្រាស់ធម៌នេះ ប្រកបដោយ អង្គ ៤ ។ បទថា វិហារំ វាសិ បានដល់ យាងចូលទៅកាន់ព្រះគន្ធកុដិ ។

បទថា កាលេន ធម្មស្សវនេ បានដល់ ក្នុងការស្តាប់ធម៌តាមកាល ។ បទថា ធម្មសាក្ខយ បានដល់ ក្នុងការពោលសូត្រា ។ បទថា តម្កិរំ អត្ថបទំ បានដល់ អត្ថដែលជ្រាលជ្រៅ គឺកំបាំង ។ បទថា បញ្ញាយ បាន ដល់ មគ្គបញ្ញា មួយអន្លើដោយវិបស្សនា បញ្ញាដែលដឹងច្បាស់ ចាក់ធ្លុះ ដោយការពិចារណាភ្នំ បញ្ញាដែលកើតអំពីការរៀន និងការសាកសួរភ្នំ រមែង គួរទាំងអស់ ។ បទថា បត្តោ វា តទ្ធិតិ វា សេចក្តីថា បុគ្គលនោះ រមែង សរសើរដោយការសរសើរគុណយ៉ាងនេះថា លោកម្ចាស់អង្គនេះសម្រេច ហើយ ឬនឹងសម្រេចអរហត្ត ដូច្នោះ ។ បទថា អប្បត្តមានសា បានដល់ ឈ្មោះថា អប្បត្តមានសា ព្រោះមិនទាន់សម្រេចអរហត្ត ឬពួកភិក្ខុទាំងនោះ មានចិត្តមិនសម្រេចអរហត្ត ដូច្នោះក៏មាន ។ ក្នុងបទថា ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារំ នេះ បានដល់ ធម៌ដែលជាគ្រឿងនៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ជាលោកិយផង លោកុត្តរផង រមែងគួរ ។^{១៣៣}

សុត្តន្តបិដក

ពលសូត្រទី ៥

[៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពលនេះមាន ៤ យ៉ាង ។ ពល ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺបញ្ញាពល ១ វិរិយពល ១ អនវជ្ជពល ១ សង្គហពល ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបញ្ញាពល តើដូចម្តេច ។ ធម៌ទាំងឡាយណា ជាកុសល រាប់ថាជាកុសល ធម៌ទាំងឡាយណា ជាអកុសល រាប់ថាជាអកុសល ធម៌ទាំងឡាយណា មានទោស រាប់ថាមានទោស ធម៌ទាំងឡាយណា មិនមានទោស រាប់ថាមិនមានទោស ធម៌ទាំងឡាយណា ជាធម៌ខ្មៅ រាប់ថាជាធម៌ខ្មៅ ធម៌ទាំងឡាយណា ជាធម៌ស រាប់ថាជាធម៌ស ធម៌ទាំងឡាយណាមិនគួរសេត រាប់ថាជាធម៌មិនគួរសេត ធម៌ទាំងឡាយគួរសេត រាប់ថាជាធម៌គួរសេត ធម៌ទាំងឡាយណា មិនគួរដល់ព្រះអរិយៈ រាប់ថាជាធម៌មិនគួរដល់ព្រះអរិយៈ ធម៌ទាំងឡាយណាគួរដល់ព្រះអរិយៈ រាប់ថាជាធម៌គួរដល់ព្រះអរិយៈ ធម៌ទាំងនោះ បុគ្គលឃើញច្បាស់ ស្នើចុះដោយបញ្ញាតាមពិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បញ្ញាពល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិរិយពល តើដូចម្តេច ។ ធម៌ទាំងឡាយណា ជាអកុសល រាប់ថាជាអកុសល ធម៌ទាំងឡាយណា មានទោស រាប់ថាជាធម៌មានទោស ធម៌ទាំងឡាយណា ជាធម៌ខ្មៅ រាប់ថាជាធម៌ខ្មៅ ធម៌ទាំងឡាយណា មិនគួរសេត រាប់ថាជាធម៌មិនគួរសេត ធម៌ទាំងឡាយណា មិនគួរដល់ព្រះអរិយៈ រាប់ថាជាធម៌មិនគួរដល់ព្រះអរិយៈ បុគ្គលក៏បានញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង

ប្រាសាទព្រាហ្មណ៍ ផ្គងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីលះបង់នូវធម៌ទាំងនោះ ។ ធម៌
ទាំងឡាយណាជាកុសល រាប់ថាជាកុសល ធម៌ទាំងឡាយណាមិនមានទោស
រាប់ថាជាធម៌ មិនមានទោស ធម៌ទាំងឡាយណា ជាធម៌ស រាប់ថាជាធម៌ស
ធម៌ទាំងឡាយណា គួរសេព រាប់ថាជាធម៌គួរសេព ធម៌ទាំងឡាយណា គួរ
ដល់ព្រះអរិយៈ រាប់ថាជាធម៌គួរដល់ព្រះអរិយៈ បុគ្គលក៏បានញ៉ាំងនូវឲ្យ
កើត ប្រឹងប្រែង ប្រាសាទព្រាហ្មណ៍ ផ្គងចិត្ត តម្កល់ចិត្តដើម្បីឲ្យបាននូវធម៌ទាំង
នោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា វិរិយពល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ចុះអនវជ្ជពល តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កក្នុងសាសនា
នេះ ជាអ្នកប្រកបដោយកាយកម្មមិនមានទោស ប្រកបដោយវចីកម្មមិនមាន
ទោស ប្រកបដោយមនោកម្មមិនមានទោស ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
អនវជ្ជពល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសង្គហពល តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ សង្គហវត្ថុនេះមាន ៤ យ៉ាង គឺការឲ្យទាន ១ ការពោលពាក្យ
ជាទីស្រឡាញ់ ១ ការប្រព្រឹត្តអំពើឲ្យជាប្រយោជន៍ ១ ភាពជាអ្នកតាំងខ្លួន
ស្មើ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាទានទាំងឡាយ ទានដែលប្រសើរបំផុត
នោះ គឺធម្មទាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាការពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់
ទាំងឡាយ ការពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ដ៏ប្រសើរបំផុតនោះ គឺធម្មកិច្ច
សម្តែងធម៌រឿយៗ ដល់អ្នកត្រូវការស្តាប់ អ្នកផ្សេងត្រចៀកស្តាប់ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បណ្តាការប្រព្រឹត្តអំពើឲ្យជាប្រយោជន៍ទាំងឡាយ ការប្រព្រឹត្ត

អំពើ ឲ្យជាប្រយោជន៍ដ៏ប្រសើរនោះ គឺបុគ្គលអ្នកញ៉ាំងជនមិនមានសទ្ធា ឲ្យ
 កាន់យក ឲ្យតាំងនៅ ឲ្យតម្កល់សិបក្នុងសទ្ធាសម្បទា ញ៉ាំងជនទ្រុស្តសីល
 ឲ្យកាន់យក ឲ្យតាំងនៅ ឲ្យតម្កល់សិបក្នុងសីលសម្បទា ញ៉ាំងជនអ្នកមាន
 សេចក្តីកំណាញ់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យតាំងនៅ ឲ្យតម្កល់សិបក្នុងចាគសម្បទា
 ញ៉ាំងជនអ្នកមិនមានបញ្ញា ឲ្យកាន់យក ឲ្យតាំងនៅ ឲ្យតម្កល់សិបក្នុងបញ្ញា-
 សម្បទា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាកាតជាអ្នកតាំងខ្លួនស្មើទាំងឡាយ ភាព
 ជាអ្នកតាំងខ្លួនស្មើដ៏ប្រសើរនោះ គឺសោតាបន្ទបុគ្គល មានខ្លួនស្មើនឹងសោតា-
 បន្ទបុគ្គល សកទាគាមិបុគ្គល មានខ្លួនស្មើនឹងសកទាគាមិបុគ្គល អនាគា-
 មិបុគ្គល មានខ្លួនស្មើនឹងអនាគាមិបុគ្គល អរហន្ត មានខ្លួនស្មើនឹងអរហន្ត
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សង្គហពល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពល
 មាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ប្រកបដោយ
 ពល ៤ យ៉ាងនេះហើយ រមែងជាអ្នកឆ្លងផុតភ័យ ៥ យ៉ាង ។ ភ័យ ៥
 យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺអាជីវិតភ័យៈ (ភ័យអំពីការចិញ្ចឹមជីវិត) ១ អសិ-
 លោកភ័យៈ (ភ័យអំពីការមិនសរសើរ) ១ បរិសំសារជ្ជភ័យៈ (ភ័យ
 អំពីការកោតញញើតក្នុងបរិសទ្យ) ១ មរណភ័យៈ (ភ័យអំពីការស្លាប់)
 ១ ទុគ្គតិភ័យៈ (ភ័យអំពីទុគ្គតិ) ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក
 នោះ ពិចារណាដូច្នោះថា អាត្មាអញមិនខ្លាចចំពោះអាជីវិតភ័យ អាត្មាអញ
 នឹងខ្លាចអាជីវិតភ័យដូចម្តេច បើពលទាំង ៤ គឺបញ្ញាពល វិរិយពល អន-

វជ្ជពល សន្តិហពលរបស់អាត្មាអញ មានស្រេចហើយ ។ ឯបុគ្គលគ្មាន
 ប្រាជ្ញា គប្បីខ្លាចអាជីវិតភ័យ បុគ្គលខ្ជិល គប្បីខ្លាចអាជីវិតភ័យ គប្បីខ្លាច
 អាជីវិតភ័យដោយកាយកម្ម វចីកម្ម មនោកម្ម ដែលមានទោស បុគ្គលជា
 អ្នកមិនសង្រ្គោះ គប្បីខ្លាចអាជីវិតភ័យ អាត្មាអញមិនខ្លាចអសិលោកភ័យ
 ទេ ។ បេ ។ អាត្មាអញមិនខ្លាចបរិសំសារជ្ជភ័យទេ អាត្មាអញមិនខ្លាចមរណ-
 ភ័យទេ អាត្មាអញមិនខ្លាចទុគ្គតិភ័យទេ អាត្មាអញនឹងខ្លាចទុគ្គតិភ័យដូចម្តេច
 បើពលទាំង ៤ គឺបញ្ញាពល វិរិយពល អនវជ្ជពល សន្តិហពល របស់
 អាត្មាអញ មានស្រេចហើយ ។ ឯបុគ្គលគ្មានប្រាជ្ញា គប្បីខ្លាចទុគ្គតិភ័យ
 បុគ្គលខ្ជិល គប្បីខ្លាចទុគ្គតិភ័យ គប្បីខ្លាចទុគ្គតិភ័យដោយកាយកម្ម វចីកម្ម
 មនោកម្ម ដែលមានទោស បុគ្គលមិនមានសេចក្តីសង្រ្គោះ គប្បីខ្លាចទុគ្គតិ-
 ភ័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ប្រកបដោយពល ៤ យ៉ាងនេះ
 ឯង ជាអ្នកកន្លងផុតនូវភ័យទាំង ៥ នេះបាន ។

អដ្ឋកថា

ពលសូត្រ

[៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងពលសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ គប្បីឃើញ បញ្ញាពលជាដើម ព្រោះមិនញាប់ញ័រក្នុងអវិជ្ជា ការខ្ជិលច្រអូស ការពោល ទោស និងការមិនជឿ ។ បទថា អកុសលសង្ខារា បានដល់ ដឹងថា ជា អកុសល ក្នុងបទទាំងពួង ក៏មានន័យដូច្នោះ ។ បទថា នាលមរិយ បានដល់ ធម៌ដែលមិនអាចធ្វើនូវភាពជាព្រះអរិយៈ ឬមិនសមគួរដល់ព្រះអរិយៈ ។ បទ ថា វោទិដ្ឋា បានដល់ ធម៌ដែលបុគ្គលឃើញហើយដោយល្អ ។ បទថា វោចរិកា បានដល់ ធម៌ដែលប្រាកដនៅក្នុងមនោទ្ធារ ។ បទថា អត្តិកស្ស បានដល់ ដែលត្រូវការដោយការសម្តែងធម៌ ។ បទថា អាជីវិតកយំ បាន ដល់ ភ័យដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងជីវិត ។ បទថា អសិលោកកយំ បានដល់ ភ័យកើតអំពីការតិះដៀល ។ បទថា បរិសសារជ្ជកយំ បានដល់ ភ័យដែល ដល់បរិស័ទ ហើយកើតការញាប់ញ័រ ។ ក្នុងសូត្រនេះ លោកពោលវដ្តៈផង វិវដ្តៈផង ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា ពលសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សេវនាសូត្រទី ៦

[៦] ក្នុងទីនោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ។ បេ ។ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ បានពោលដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីស្គាល់បុគ្គល ២ ពួក គឺបុគ្គលគួរសេពគប់ ១ បុគ្គលមិនគួរសេពគប់ ១ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីស្គាល់ចីវរ ២ យ៉ាង គឺចីវរគួរប្រើប្រាស់ ១ មិនគួរប្រើប្រាស់ ១ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីស្គាល់បិណ្ឌបាត ២ យ៉ាង គឺបិណ្ឌបាតគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីស្គាល់សេនាសនៈ ២ យ៉ាង គឺសេនាសនៈគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីស្គាល់ស្រុក និងនិគម ២ យ៉ាង គឺស្រុក និងនិគម គួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីស្គាល់ជនបទ និងប្រទេស ២ យ៉ាង គឺជនបទ និងប្រទេសដែលគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ។ ក៏ពាក្យថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីស្គាល់បុគ្គល ២ ពួក គឺបុគ្គលគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះនេះ ដែលខ្ញុំពោលហើយ ពាក្យដែលខ្ញុំពោលហើយនុ៎ះ តើព្រោះអាស្រ័យហេតុដូចម្តេច ។ បណ្តាបុគ្គលទាំង ២ ពួកនោះ បើបុគ្គលស្គាល់បុគ្គលណាថា កាលបើអាត្មាអញសេពគប់បុគ្គលនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងវិនាសទៅ មួយ

ទៀត គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងឡាយណា គឺចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយកេសជ្ជបរិក្ខារ ដែលអាត្មាអញជាបព្វជិតត្រូវប្រមូលមក ក៏ គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងនោះ តែងមូលមកបានដោយក្រ មួយទៀត អាត្មាអញ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ប្រយោជន៍នៃសមណៈ ណា ប្រយោជន៍នៃសមណៈនោះ មិនដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវនា ដល់ អាត្មាអញដូច្នោះ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកសេពគប់នោះ លុះដឹង ក្នុងចំណែកវាត្រីក្តី ក្នុងចំណែកថ្លៃក្តី មិនគប្បីលាហើយចៀសចេញទៅ ឬ ក៏មិនគប្បីជាប់តាមបុគ្គលមិនគួរសេពគប់នោះឡើយ ។ បណ្ណាបុគ្គលទាំង ២ ពួកនោះ បុគ្គលស្គាល់បុគ្គលណាថា កាលបើអាត្មាអញសេពគប់បុគ្គលនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងវិនាសទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើន ឡើង មួយទៀត គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងឡាយណា គឺចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយកេសជ្ជបរិក្ខារ ដែលអាត្មាអញជាបព្វជិតត្រូវ ប្រមូលមក ក៏គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងនោះ តែងមូលមកបានដោយងាយ មួយ ទៀត អាត្មាអញចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ប្រ- យោជន៍នៃសមណៈណា ប្រយោជន៍នៃសមណៈនោះ ដល់នូវការបរិបូណ៌ ដោយការវនា ដល់អាត្មាអញដូច្នោះ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលនោះ បើស្គាល់ហើយ គប្បីជាប់តាមបុគ្គលនោះ មិនគប្បីចៀសចេញទៅដរាបដល់ អស់ជីវិតឡើយ ។ បណ្ណាបុគ្គលទាំង ២ ពួកនោះ បុគ្គលស្គាល់បុគ្គលណា

ថា កាលអាត្មាអញសេពគប់បុគ្គលនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងវិនាស
ទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយតែងចម្រើនឡើង មួយទៀត គ្រឿងបម្រុងជីវិត
ទាំងឡាយណា គឺថីវេ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយកេសជួបរិក្ខារ
ដែលអាត្មាអញជាបព្វជិតត្រូវប្រមូលមក ក៏គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងនោះ មូល
មកបានដោយងាយ មួយទៀត អាត្មាអញចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស
ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ប្រយោជន៍នៃសមណៈណា ប្រយោជន៍នៃសមណៈនោះ
តែងដល់នូវការបរិច្ចាណិដោយការវនា ដល់អាត្មាអញដូច្នោះ ម្នាលអារុសោ
ទាំងឡាយ បុគ្គលនោះ គប្បីជាប់តាមបុគ្គលនោះ មិនគប្បីចៀសចេញទៅ
ដរាបដល់អស់ជីវិតឡើយ ។ បណ្ណាបុគ្គលទាំង ២ ពួកនោះ បុគ្គលស្គាល់
បុគ្គលណាថា កាលអាត្មាអញសេពគប់បុគ្គលនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ
តែងសាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង មួយទៀត
គ្រឿងបម្រុងជីវិតទាំងឡាយណា គឺថីវេ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្ប-
ច្ចយកេសជួបរិក្ខារ ដែលអាត្មាអញជាបព្វជិតត្រូវប្រមូលមក ក៏គ្រឿងបម្រុង
ជីវិតទាំងនោះមូលមកបានដោយងាយ មួយទៀត អាត្មាអញចេញចាកផ្ទះ
ចូលទៅកាន់ផ្នួស ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ប្រយោជន៍នៃសមណៈណា ប្រយោជន៍
នៃសមណៈនោះ តែងដល់នូវការបរិច្ចាណិដោយការវនា ដល់អាត្មាអញដូច្នោះ
ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បុគ្គលនោះ ទោះបីត្រូវគេបណ្តេញចេញ គប្បីជាប់
តាមបុគ្គលនោះ មិនគប្បីចៀសចេញទៅដរាបដល់អស់ជីវិតឡើយ ។ ពាក្យ

ណាថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីស្គាល់បុគ្គល ២ ពួក គឺបុគ្គលគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះ ដែលខ្ញុំពោលហើយ ពាក្យ ដែលខ្ញុំពោលហើយនុ៎ះ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះ ។ ក៏ពាក្យថា ម្ចាស់ អាវុសោទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីស្គាល់ចីវរ ២ យ៉ាង គឺចីវរគួរប្រើ ប្រាស ១ មិនគួរប្រើប្រាស ១ ដូច្នោះនេះ ដែលខ្ញុំពោលហើយ ពាក្យដែល ខ្ញុំពោលហើយនុ៎ះ តើព្រោះអាស្រ័យហេតុដូចម្តេច ។ បណ្តាចីវរទាំង ២ យ៉ាងនោះ ភិក្ខុស្គាល់ចីវរណាថា កាលអាត្មាអញប្រើប្រាសចីវរនេះហើយ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាប សូន្យទៅ ដូច្នោះ ចីវរបែបនេះ ភិក្ខុមិនគួរប្រើប្រាសឡើយ ។ បណ្តាចីវរទាំង ២ យ៉ាងនោះ ភិក្ខុស្គាល់ចីវរបែបណាថា កាលបើអាត្មាអញប្រើប្រាសចីវរ នេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ដូច្នោះ ចីវរបែបនេះ ភិក្ខុគួរប្រើប្រាសបាន ។ ពាក្យណាថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុត្រូវស្គាល់ចីវរមាន ២ យ៉ាង គឺចីវរគួរប្រើ ប្រាស ១ មិនគួរប្រើប្រាស ១ ដូច្នោះ ដែលខ្ញុំពោលហើយ ពាក្យដែលខ្ញុំ ពោលហើយនុ៎ះ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះ ។ ក៏ពាក្យថា ម្ចាស់អាវុសោ ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីស្គាល់បិណ្ឌបាត ២ យ៉ាង គឺបិណ្ឌបាតគួរ សេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះនេះ ដែលខ្ញុំពោលហើយ ពាក្យដែលខ្ញុំ ពោលហើយនោះ តើព្រោះអាស្រ័យហេតុដូចម្តេច ។ បណ្តាបិណ្ឌបាតទាំង ២

យ៉ាងនោះ ភិក្ខុស្គាល់បិណ្ឌបាតណាថា កាលបើអាត្មាអញសេពនូវបិណ្ឌបាត
នេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែង
សាបសូន្យទៅ ដូច្នោះ បិណ្ឌបាតបែបនេះ ភិក្ខុមិនគួរសេពឡើយ ។ បណ្តា
បិណ្ឌបាតទាំង ២ យ៉ាងនោះ ភិក្ខុស្គាល់បិណ្ឌបាតណាថា កាលបើអាត្មាអញ
សេពនូវបិណ្ឌបាតនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យទៅ កុសល-
ធម៌ទាំងឡាយតែងចម្រើនឡើងដូច្នោះ បិណ្ឌបាតបែបនេះ ភិក្ខុគួរសេពបាន ។
ពាក្យណាថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីស្គាល់បិណ្ឌបាត
២ យ៉ាង គឺបិណ្ឌបាតគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះ ដែលខ្ញុំពោល
ហើយ ពាក្យដែលខ្ញុំពោលហើយនេះ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនោះ ។ ក៏ពាក្យថា
ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីស្គាល់សេនាសនៈ ២ យ៉ាង
គឺសេនាសនៈគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះនេះ ដែលខ្ញុំពោលហើយ
ពាក្យដែលខ្ញុំពោលហើយនេះ ព្រោះអាស្រ័យហេតុដូចម្តេច ។ បណ្តាសេនា-
សនៈទាំង ២ យ៉ាងនោះ ភិក្ខុស្គាល់សេនាសនៈណាថា កាលបើអាត្មាអញ
សេពសេនាសនៈនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយតែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌
ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យទៅ ដូច្នោះ សេនាសនៈបែបនេះ ភិក្ខុមិនគួរសេព
ឡើយ ។ បណ្តាសេនាសនៈទាំង ២ យ៉ាងនោះ ភិក្ខុស្គាល់សេនាសនៈណា
ថា កាលបើអាត្មាអញសេពសេនាសនៈនេះហើយ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ
តែងសាបសូន្យទៅកុសលធម៌ទាំងឡាយតែងចម្រើនឡើង ដូច្នោះ សេនាសនៈ

បែបនេះ ភិក្ខុគួរសេពបាន ។ ក៏ពាក្យណាថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ អ្នក
ទាំងឡាយគប្បីស្គាល់សេនាសនៈមាន ២ យ៉ាង គឺសេនាសនៈគួរសេព ១
មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះ ដែលខ្ញុំពោលហើយ ពាក្យដែលខ្ញុំពោលហើយនុ៎ះ
ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះ ។ ក៏ពាក្យថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
ឡាយ គប្បីស្គាល់ស្រុក និងនិគម ២ យ៉ាង គឺស្រុក និងនិគមគួរសេព ១
មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះនេះ ដែលខ្ញុំពោលហើយ ពាក្យដែលខ្ញុំពោលហើយនុ៎ះ
តើព្រោះអាស្រ័យហេតុដូចម្តេច ។ បណ្តាស្រុក និងនិគមទាំង ២ យ៉ាងនោះ
ភិក្ខុស្គាល់ស្រុក និងនិគមណាថា កាលបើអាត្មាអញសេពស្រុក និងនិគមនេះ
អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាប
សូន្យទៅ ដូច្នោះ ស្រុក និងនិគមបែបនេះ ភិក្ខុមិនគួរសេពឡើយ ។ បណ្តា
ស្រុក និងនិគម ២ យ៉ាងនោះ ភិក្ខុស្គាល់ស្រុក និងនិគមណាថា កាលបើ
អាត្មាអញសេពស្រុក និងនិគមនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាប
សូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ដូច្នោះ ស្រុក និងនិគម
បែបនេះ ភិក្ខុគួរសេពបាន ។ ក៏ពាក្យណាថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ អ្នក
ទាំងឡាយគប្បីស្គាល់ស្រុក និងនិគម ២ យ៉ាង គឺស្រុក និងនិគមគួរសេព ១
មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះ ដែលខ្ញុំពោលហើយ ពាក្យនុ៎ះ ដែលខ្ញុំពោលហើយ
ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះ ។ ក៏ពាក្យថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
ឡាយ គប្បីស្គាល់ជនបទ និងប្រទេស ២ យ៉ាង គឺជនបទ និងប្រទេស

ដែលគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះនេះ ដែលខ្ញុំពោលហើយ ពាក្យ
ដែលខ្ញុំពោលហើយនុ៎ះ តើព្រោះអាស្រ័យហេតុដូចម្តេច ។ បណ្តាជនបទ
និងប្រទេសទាំង ២ យ៉ាងនោះ ភិក្ខុស្គាល់ជនបទ និងប្រទេសណាថា កាល
បើអាត្មាអញសេពជនបទ និងប្រទេសនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែង
ចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ ដូច្នោះ ជនបទ និង
ប្រទេសបែបនេះ ភិក្ខុមិនគួរសេពឡើយ ។ បណ្តាជនបទ និងប្រទេសទាំង
២ យ៉ាងនោះ ភិក្ខុស្គាល់ជនបទ និងប្រទេសណាថា កាលបើអាត្មាអញសេព
នូវជនបទ និងប្រទេសនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ
កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើងដូច្នោះ ជនបទ និងប្រទេសបែបនេះ
ភិក្ខុគួរសេពបាន ។ ក៏ពាក្យណាថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
គប្បីស្គាល់ជនបទ និងប្រទេស ២ យ៉ាង គឺជនបទ និងប្រទេសដែលគួរ
សេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះ ដែលខ្ញុំពោលហើយ ពាក្យដែលខ្ញុំពោល
ហើយនុ៎ះ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះ ។

អដ្ឋកថា

សេវនាសូត្រ

[៦] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសេវនាសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ បទថា ជីវិតបរិក្ខារា បានដល់ ជាវត្ថុចម្រើនដោយជីវិត ។ បទថា សមុទានេតត្វា បានដល់ បព្វជិតគប្បីបង្រួបបង្រួម ។ បទថា កសិរេន សមុទាហរន្តិ បានដល់ រមែងកើតឡើងបានដោយសេចក្តីលំបាក ។ ក្នុងបទថា រត្តិភាគំ វា ទិវសភាគំ វា នេះ បុគ្គលនោះដឹងក្នុងកណ្តាលយប់ គប្បីចៀសចេញទៅ ក្នុងកណ្តាលយប់នោះឯង កាលអន្តរាយ មានសត្វសាហាវជាដើម មានក្នុង ពេលយប់ គប្បីរង់ចាំឲ្យព្រះអាទិត្យរះឡើង ដឹងក្នុងពេលថ្ងៃ គប្បីចៀស ចេញទៅក្នុងពេលថ្ងៃ កាលអន្តរាយមានក្នុងពេលថ្ងៃ គប្បីរង់ចាំដល់ព្រះ អាទិត្យលិច ។ បទថា សង្ខាបិ បានដល់ ដឹងហេតុអាក្រក់ពេញដោយ ការវិនាសកាតជាសមណៈ ។ ឯបទថា សោ បុគ្គលោ គប្បីសម្ពន្ធដោយ បទនេះថា វានុពន្ធិតព្វោ ។ បទថា អនាបុច្ឆា សេចក្តីថា តែក្នុងទីនេះ គប្បី ចៀសចេញទៅ មិនត្រូវលាបុគ្គលនោះ ។

បទថា អបិ បនុជ្ជមាណេន បានដល់ ត្រូវច្រានចេញទៅ បុគ្គលបែប នេះ ជាកំទោសឲ្យលើកបាច់ឧស ១០០ បាច់ ក្អមទឹក ១០០ ក្អម ឬឆ្នាំងខ្សាច់ ១០០ ឆ្នាំង ឬបណ្តេញចេញទៅ ដោយពោលថា អ្នកកុំនៅក្នុងទីនេះ សូម្បីឲ្យបុគ្គលនោះសូមទោសហើយ គប្បីជាប់តាម គឺមិនគប្បីបោះបង់ បុគ្គលនោះដរាបដល់អស់ជីវិត ។^{២៧៧}

សុត្តន្តបិដក

សុត្តវាស្ត្រទី ៧

[៧] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់លើភ្នំគិដ្ឋក្នុង ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ ។ គ្រានោះឯង បរិព្វាជកឈ្មោះសុត្តវន្ត ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររព្វកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះសុត្តវន្តបរិព្វាជក អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគដ៏ចម្រើនសម័យមួយ ខ្ញុំព្រះអង្គនៅក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ដែលមានភ្នំ (ព័ទ្ធជុំវិញ) ដូចជាក្រាលនេះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួលយកចំពោះព្រះភក្ត្រនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក្នុងទីនោះថា ម្ចាស់សុត្តវន្ត ភិក្ខុណាជាអរហន្តខ័ណ្ឌាស្រព មានព្រហ្មចរិយធម៌ បានប្រព្រឹត្តរួចហើយ មានសោឡសកិច្ចបានធ្វើស្រេចហើយ មានភារៈដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍របស់ខ្លួនសម្រេចហើយ មានធម៌ជាគ្រឿងប្រកបសត្វក្នុងភពអស់ហើយ ជាអ្នករួចស្រឡះព្រោះដឹងដោយប្រពៃ ភិក្ខុនោះ មិនគួរប្រព្រឹត្តកន្លងនូវហេតុ ៥ យ៉ាង គឺភិក្ខុជាខ័ណ្ឌាស្រព មិនគួរក្លែងផ្តាច់បង្គំជីវិតសត្វ ១ ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌាស្រព មិនគួរកាន់យកនូវវត្ថុដែលគេមិនបានឲ្យ ដែលហៅថាលួច ១ ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌាស្រព មិនគួរសេពមេប៉ុនធម្ម ១ ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌាស្រព មិនគួរពោលពាក្យកុហកទាំងដឹងខ្លួន ១ ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌាស្រព មិនគួរធ្វើនូវការ

សន្សំទុក ហើយបរិភោគនូវកាមទាំងឡាយ ដូចជានៅជាគ្រហស្ថក្នុងកាលមុន
 ១ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ល្អហើយ បានទទួលល្អហើយ
 បានធ្វើទុកក្នុងចិត្តល្អហើយ ចាំបានល្អហើយនូវព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគន្តែមែនឬ ។ អើ ពាក្យន្តែ អ្នកស្តាប់ល្អហើយ រៀនល្អហើយ ធ្វើ
 ទុកក្នុងចិត្តល្អហើយ ចាំល្អហើយ ម្ចាស់សុត្រវន្ត ក្នុងកាលពីដើមក្តី ក្នុងកាល
 ឥឡូវនេះក្តី តថាគតតែងពោលយ៉ាងនេះថា ភិក្ខុណា ជាអរហន្តខ្ញុំណាស្រេច
 មានព្រហ្មចរិយធម៌បានប្រព្រឹត្តរួចហើយ មានសោឡសកិច្ច បានធ្វើស្រេច
 ហើយ មានការដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍របស់ខ្លួនសម្រេចហើយ មាន
 ធម៌ជាគ្រឿងប្រកបសត្វក្នុងភពអស់ហើយ ជាអ្នករួចស្រឡះ ព្រោះដឹងដោយ
 ប្រពៃ ភិក្ខុនោះ មិនគួរប្រព្រឹត្តកន្លងនូវហេតុ ៧ យ៉ាង គឺភិក្ខុជាខ្ញុំណាស្រេច
 មិនគួរក្លែងផ្តាច់បង្គំជីវិតសត្វ ១ ភិក្ខុជាខ្ញុំណាស្រេច មិនគួរកាន់យកនូវវត្ថុ
 ដែលគេមិនបានឲ្យ ដែលហៅថាលួច ១ ភិក្ខុជាខ្ញុំណាស្រេច មិនគួរសេព
 មេប៉ុនធម្ម ១ ភិក្ខុជាខ្ញុំណាស្រេច មិនគួរពោលពាក្យកុហកទាំងដឹងខ្លួន ១ ភិក្ខុ
 ជាខ្ញុំណាស្រេច មិនគួរធ្វើនូវការសន្សំទុក ហើយបរិភោគនូវកាមទាំងឡាយ
 ដូចជានៅជាគ្រហស្ថក្នុងកាលមុន ១ ភិក្ខុជាខ្ញុំណាស្រេច មិនគួរលុះក្នុង
 ឆន្ទាគតិ ១ ភិក្ខុជាខ្ញុំណាស្រេច មិនគួរលុះក្នុងទោសាគតិ ១ ភិក្ខុជា
 ខ្ញុំណាស្រេច មិនគួរលុះក្នុងមោហាគតិ ១ ភិក្ខុជាខ្ញុំណាស្រេច មិនគួរលុះក្នុង
 ភយាគតិ ១ ម្ចាស់សុត្រវន្ត ក្នុងកាលពីដើមក្តី ក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី តថាគត

តែងពោលយ៉ាងនេះថា ភិក្ខុណាជាអរហន្តខ្លាំងណាស្រេច ដែលមានព្រហ្ម-
 ចរិយធម៌ បានប្រព្រឹត្តរួចហើយ មានសោឡសកិច្ច បានធ្វើស្រេចហើយ
 មានការដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍របស់ខ្លួនសម្រេចហើយ មានធម៌ជា
 គ្រឿងប្រកបសត្វក្នុងភពអស់ហើយ ជាអ្នករួចស្រឡះ ព្រោះដឹងដោយប្រពៃ
 ភិក្ខុនោះ មិនគួរប្រព្រឹត្តកន្លងរូបវោតុទាំង ៩ យ៉ាងនេះ ។

អដ្ឋកថា

សុត្តវាសូត្រ

[៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសុត្តវាសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា
 បញ្ច ឋានានិ អដ្ឋាចរិតុំ បានដល់ ភិក្ខុមិនគួរកន្លងរោតុ ៥ ។ បទថា
 ទាណំ បានដល់ ដោយហោចស្រមោចខ្មៅ ស្រមោចក្រហម ។ បទថា
 អទិន្នំ បានដល់ របស់អ្នកដទៃ ដោយហោចសូម្បីស្មៅមួយសរសៃ ។ បទ
 ថា យេយ្យសម្ពាទំ បានដល់ សូម្បីមានចិត្តលួច ។ បទថា សន្និធិការកំ
 ការមេ បរិកុញ្ញិតុំ បានដល់ មិនគួរធ្វើការសន្សំ គឺរៀបរិកោតវត្ថុកាម និង
 កិលេសកាម ។ សេចក្តីនោះ លោកពោលសំដៅយកកាមគុណដែលជា
 អកប្បិយ ។ បទថា តុន្តំ បច្ចុក្កាតុំ បានដល់ ហាមយ៉ាងនេះថា បុគ្គលនេះ
 មិនមែនជាព្រះពុទ្ធ ដូច្នោះ ។ ក្នុងធម៌ជាដើម ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។ សេចក្តី

នោះមកហើយ ក្នុងអដ្ឋកថាមុនយ៉ាងនេះ ចំណែកក្នុងបាលីក្នុងសូត្រនេះ លោក
ពោលដល់ការមិនលម្អៀង ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា សុត្តន្តសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សង្ឃសូត្រទី ៨

[៨] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ កាលគង់នៅលើភ្នំគិរីជ្រកដ
ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ ។ គ្រានោះឯង បរិព្វាជកឈ្មោះសង្ឃៈ ចូលទៅគាល់
ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹង
ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររព្វក
ហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះសង្ឃបរិព្វាជក អង្គុយក្នុងទីសមគួរ
ហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ដ៏ចម្រើន សម័យមួយ ខ្ញុំព្រះអង្គនៅក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ដែលមានភ្នំ (ព័ទ្ធជុំ
វិញ) ដូចជាក្រាលនេះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់
ចំពោះព្រះកក្ក បានទទួលយកចំពោះព្រះកក្កព្រះដ៏មានព្រះភាគក្នុងទីនោះថា
ម្ចាស់សង្ឃៈ ភិក្ខុណាជាអរហន្តខ័ណស្រព មានព្រហ្មចរិយធម៌ បានប្រព្រឹត្ត

រួចហើយ មានសោឡសកិច្ច បានធ្វើស្រេចហើយ មានការដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍របស់ខ្លួនសម្រេចហើយ មានធម៌ជាគ្រឿងប្រកបសត្វក្នុងភព អស់ហើយ ជាអ្នករួចស្រឡះ ព្រោះដឹងដោយប្រពៃ ភិក្ខុនោះ មិនគួរប្រព្រឹត្ត កន្លងនូវហេតុ ៥ យ៉ាង គឺភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រេត មិនគួរក្លែងផ្តាច់បង្គំជីវិតសត្វ ១ ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រេត មិនគួរកាន់យកនូវវត្ថុដែលគេមិនបានឲ្យ ដែលហៅថា លួច ១ ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រេត មិនគួរសេពនូវមេដុនធម្ម ១ ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រេត មិនគួរពោលនូវពាក្យកុហកទាំងដឹងខ្លួន ១ ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រេត មិនគួរធ្វើនូវ ការសន្សំទុក ហើយបរិភោគនូវកាមទាំងឡាយ ដូចជានៅជាគ្រហស្ថក្នុង កាលមុន ១ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ល្អហើយ បាន ទទួលល្អហើយ បានធ្វើទុកក្នុងចិត្តល្អហើយ ចាំបានល្អហើយ នូវព្រះពុទ្ធដីកា ន្ទ៎ៈ របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគមែនឬ ។ ម្នាលសជ្ឈៈ អើ ពាក្យនោះ អ្នកបាន ស្តាប់ល្អហើយ បានទទួលល្អហើយ បានធ្វើទុកក្នុងចិត្តល្អហើយ បានចាំទុក ល្អហើយ ។ ម្នាលសជ្ឈៈ ក្នុងកាលពីដើមក្តី ឥឡូវនេះក្តី តថាគតក៏ពោល យ៉ាងនេះថា ភិក្ខុណា ជាអរហន្តខ័ណ្ឌស្រេត ជាអ្នកមានព្រហ្មចរិយធម៌បាន ប្រព្រឹត្តរួចហើយ មានសោឡសកិច្ចបានធ្វើស្រេចហើយ មានការដាក់ចុះ ហើយ មានប្រយោជន៍របស់ខ្លួនសម្រេចហើយ មានធម៌ជាគ្រឿងប្រកបសត្វ ក្នុងភពអស់ហើយ ជាអ្នករួចស្រឡះ ព្រោះដឹងដោយប្រពៃ ភិក្ខុនោះ មិនគួរ ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវហេតុ ៩ យ៉ាង គឺភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រេត មិនគួរក្លែងផ្តាច់បង្គំ

ជីវិតសត្វ ១ ។ បេ ១ ភិក្ខុជាខីណាស្រព មិនគួរធ្វើនូវការសន្សំទុក ហើយ
 បរិភោគនូវកាមទាំងឡាយ ដូចជានៅជាគ្រហស្ថក្នុងកាលមុន ១ ភិក្ខុជា
 ខីណាស្រព មិនគួរលះបង់ព្រះពុទ្ធ ១ ភិក្ខុជាខីណាស្រព មិនគួរលះបង់
 ព្រះធម៌ ១ ភិក្ខុជាខីណាស្រព មិនគួរលះបង់ព្រះសង្ឃ ១ ភិក្ខុជាខីណា-
 ស្រព មិនគួរលះបង់សិក្ខា ១ ម្ចាស់សជ្ឈៈ ក្នុងកាលពីដើមក្តី ឥឡូវនេះក្តី
 តថាគតក៏ពោលយ៉ាងនេះថា ភិក្ខុណាជាអរហន្តខីណាស្រព មានព្រហ្មចរិយ-
 ធម៌បានប្រព្រឹត្តរួចហើយ មានសោឡសកិច្ចបានធ្វើស្រេចហើយ មានការៈ
 ដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍របស់ខ្លួនសម្រេចហើយ មានធម៌ជាគ្រឿង
 ប្រកបសត្វក្នុងភពអស់ហើយ ជាអ្នករួចស្រឡះ ព្រោះដឹងដោយប្រពៃ ភិក្ខុនោះ
 មិនគួរប្រព្រឹត្តកន្លងនូវហេតុ ៧ យ៉ាងនេះ ។

អដ្ឋកថា

សជ្ឈសូត្រ

[៨] ក្នុងសជ្ឈសូត្រទី ៨ លោកពោលចំពោះព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាដើម ។

អដ្ឋកថាសជ្ឈសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តនិបិដក

បុគ្គលសូត្រទី ៩

[៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៩ ពួកនេះ តែងមានប្រាកដក្នុងលោក ។ បុគ្គល ៩ ពួក តើដូចម្តេច ។ គឺអរហន្ត ១ បុគ្គលប្រតិបត្តិដើម្បីអរហន្ត ១ អនាគាមិបុគ្គល ១ បុគ្គលប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអនាគាមិផល ១ សកទាគាមិបុគ្គល ១ បុគ្គលប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសកទាគាមិផល ១ សោតាបន្នបុគ្គល ១ បុគ្គលប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសោតាបត្តិផល ១ បុប្ផជន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៩ ពួកនេះឯង តែងមានប្រាកដក្នុងលោក ។

អដ្ឋកថា

បុគ្គលសូត្រ

[៩] ក្នុងបុគ្គលសូត្រទី ៩ លោកពោលថា អាហុនេយ្យា ជាបុគ្គលគួរដល់របស់ដែលគេបូជា ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា បុគ្គលសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អាហារណេយ្យសូត្រទី ១០

[១០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៩ ពួកនេះ ជាអ្នកគួរទទួលនូវ
 ចតុប្បច្ច័យ ដែលគេនាំមកបូជា គួរទទួលនូវអាគន្ធកុទាន ដែលគេនាំមក
 ដើម្បីភ្ញៀវ គួរទទួលនូវទ្រិណ្ណាទាន គួរដល់អញ្ញាលិកម្ម ជាបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើរ
 របស់សត្វលោក ។ បុគ្គល ៩ ពួក តើដូចម្តេច ។ គឺអរហន្ត ១ បុគ្គលប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីអរហត្ត ១ អនាគាមិបុគ្គល ១ បុគ្គលប្រតិបត្តិដើម្បី ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 នូវអនាគាមិផល ១ សកទាគាមិបុគ្គល ១ បុគ្គលប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់នូវសកទាគាមិផល ១ សោតាបន្នបុគ្គល ១ បុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បី
 ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសោតាបត្តិផល ១ គោត្រកបុគ្គល ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បុគ្គលទាំង ៩ ពួកនេះឯង ជាអ្នកគួរទទួលនូវចតុប្បច្ច័យដែលគេនាំ
 មកបូជា ។ បេ។ ជាបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើររបស់សត្វលោក ។

សម្ពោធវគ្គទី ១ ចប់

ឧទានក្នុងសម្ពោធវគ្គនោះគឺ

- និយាយអំពីការត្រាស់ដឹង ១ អំពីនិស្ស័យ ១ អំពីមេឃឹយត្ថោ ១
- អំពីនន្ទកត្ថោ ១ អំពីពលៈ ១ អំពីការសេព ១ អំពីសុត្តវន្ត-
- បរិញ្ញាជក ១ អំពីសង្ឃបរិញ្ញាជក ១ អំពីបុគ្គល ១ អំពីអាហារ-
- ណេយ្យបុគ្គល ១ ។

អដ្ឋកថា

អាហុនេយ្យសូត្រ

[១០] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងអាហុនេយ្យសូត្រទី ១០ ដូចតទៅនេះ
 បទថា គោត្រក្ខ បានដល់ ជាបុគ្គលប្រកបដោយវិបស្សនាចិត្ត ដែលមាន
 កម្លាំងដល់ទីបំផុត ដោយអន្តរាយ្យច្នៃនៃសោតាបត្តិមគ្គ ។ បទដ៏សេសក្នុង
 វារៈទាំងពួង មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា អាហុនេយ្យសូត្រទី ១០ ចប់

សម្ពោធវគ្គទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សីហនាទវគ្គ

វដ្តិសូត្រទី ១

[១១] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការនៅចាំវស្សាក្នុងក្រុងសាវត្ថី ខ្ញុំព្រះអង្គនៅរូបហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នាដើម្បីទៅកាន់ចារិក ក្នុងជនបទ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់សារីបុត្ត អ្នកចូរសម្គាល់នូវការគួរក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុនោះ ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំលាព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយចៀសចេញទៅ ។ លំដាប់នោះ កាលព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ចៀសចេញទៅ មិនយូរប៉ុន្មាន ភិក្ខុ ១ រូប បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ បានប៉ះខ្ញុំព្រះអង្គ មិនបានខមាទោស ហើយចៀសចេញទៅកាន់ចារិក ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ហៅភិក្ខុ ១ រូបមកថា ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកចូរមកអាយ ចូរទៅហៅ

សារីបុត្តតាមពាក្យគឺថា ម្ចាស់អាវុសោសារីបុត្ត ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់
 ហៅលោក ។ ភិក្ខុនោះទទួលព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា
 ព្រះអង្គ ហើយក៏ចូលទៅរកព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ
 បាននិយាយនឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោសារីបុត្ត ព្រះ
 សាស្តាទ្រង់ត្រាស់ហៅលោក ។ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ទទួលពាក្យភិក្ខុ
 នោះថា ករុណាអាវុសោ ។ សម័យនោះឯង ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ
 និងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ កាន់យកនូវកូនសោ ដើរចូលទៅកាន់វិហារ
 ហើយនិយាយថា លោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ចូរទៅឆាប់ លោកដ៏មាន
 អាយុទាំងឡាយ ចូរទៅឆាប់ ជឿតព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ នឹងបន្តិចនូវសីហនាទ
 ចំពោះព្រះកក្កនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។ គ្រានោះ ព្រះ
 សារីបុត្តដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ក្រាប
 ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះសារីបុត្តដ៏
 មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ បានត្រាស់ដូច្នោះថា
 ម្ចាស់សារីបុត្ត ក្នុងទីនោះ មានសព្វហូបារី ១ រូប អាក់អន់ចិត្តនឹងអ្នកថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ បានប៉ះខ្ញុំព្រះអង្គ មិនបាន
 ខមាទោស ហើយចៀសចេញទៅកាន់ចារិក ។ ព្រះសារីបុត្តក្រាបបង្គំទូលថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាយគតាសតិ ដែលបុគ្គលណាមិនបានតាំងទុកក្នុង
 កាយហើយ បុគ្គលនោះ ប៉ះសព្វហូបារីណាមួយ ក្នុងលោកនេះ មិនបាន

ខមាទោស ហើយចៀសចេញទៅកាន់ចារិក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកអ្នក
 ផងជាក់វត្តស្អាតក្តី ជាក់វត្តមិនស្អាតក្តី ជាក់លាមកក្តី ជាក់មូត្រក្តី ជាក់ទឹក
 មាត់ក្តី ជាក់ខ្វះក្តី ជាក់ឈាមក្តី លើផែនដី ផែនដីមិនជុញទ្រាន់ មិននឿយ
 ណាយ មិនខ្លើមរអើម ដោយវត្តនោះទេ យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានចិត្តស្មើដោយផែនដី ជាចិត្តទូលាយ ប្រមាណមិនបាន
 មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ យ៉ាងនោះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 កាយគតាសតិ ដែលបុគ្គលណាមិនបានតាំងទុកហើយ ក្នុងកាយដោយពិត
 បុគ្គលនោះ ប៉ះសព្វហូចារីណាមួយ ក្នុងលោកនេះ មិនបានខមាទោស គប្បី
 ចៀសចេញទៅកាន់ចារិក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកអ្នកផង លាងវត្ត
 ស្អាតក្តី លាងវត្តមិនស្អាតក្តី លាងលាមកក្តី មូត្រក្តី ទឹកមាត់ក្តី ខ្វះក្តី ឈាម
 ក្តី ក្នុងទឹក ទឹករមែងមិនជុញទ្រាន់ ឬនឿយណាយ ឬក៏ខ្លើមរអើមដោយវត្ត
 នោះទេ យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានចិត្តស្មើដោយ
 ទឹក ជាចិត្តទូលាយ ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ក៏
 យ៉ាងនោះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាយគតាសតិ ដែលបុគ្គលណា
 មិនបានតាំងទុកហើយ ក្នុងកាយដោយពិត បុគ្គលនោះប៉ះសព្វហូចារីណា
 មួយក្នុងលោកនេះ មិនបានខមាទោស គប្បីចៀសចេញទៅកាន់ចារិក ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភ្លើងតែងឆេះវត្តស្អាតក្តី ឆេះវត្តមិនស្អាតក្តី ឆេះលាមក
 ក្តី មូត្រក្តី ទឹកមាត់ក្តី ខ្វះក្តី ឈាមក្តី ភ្លើងរមែងមិនជុញទ្រាន់ ឬនឿយណាយ

ឬក៏ខ្លើមរអើមដោយវត្ថុនោះ យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
 មានចិត្តស្មើដោយភ្លើង ជាចិត្តធំទូលាយ ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិន
 មានព្យាបាទ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាយគតាសតិ
 ដែលបុគ្គលណាមិនបានតាំងទុកហើយក្នុងកាយ ដោយពិត បុគ្គលនោះប៉ះ
 សព្វហ្មធារណាមួយ ក្នុងលោកនេះហើយ មិនបានខមាទោស គប្បីចៀស
 ចេញទៅកាន់ចារិក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្យល់បក់វត្ថុស្អាតក្តី បក់វត្ថុ
 មិនស្អាតក្តី បក់លាមកក្តី មូត្រក្តី ទឹកមាត់ក្តី ខ្ទះក្តី ឈាមក្តី ខ្យល់រមែង
 មិនធុញទ្រាន់ ឬនឿយណាយ ឬក៏ខ្លើមរអើមដោយវត្ថុនោះ យ៉ាងណាមិញ
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានចិត្តស្មើដោយខ្យល់ ជាចិត្តធំទូលាយ
 ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាយគតាសតិដែលបុគ្គលណា មិនបានតាំងទុកក្នុងកាយ
 ដោយពិត បុគ្គលនោះប៉ះសព្វហ្មធារណាមួយ ក្នុងលោកនេះ មិនបានខមា-
 ទោស គប្បីចៀសចេញទៅកាន់ចារិក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលជូត
 វត្ថុស្អាតក្តី ជូតវត្ថុមិនស្អាតក្តី ជូតលាមកក្តី មូត្រក្តី ទឹកមាត់ក្តី ខ្ទះក្តី ឈាម
 ក្តី ដោយសំពត់សម្រាប់ជូតជូលីៗ រមែងមិនធុញទ្រាន់ ឬនឿយណាយ ឬក៏
 ខ្លើមរអើមនឹងវត្ថុនោះទេ យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
 មានចិត្តស្មើដោយសំពត់សម្រាប់ជូតជូលី ជាចិត្តធំទូលាយប្រមាណមិនបាន
 មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

កាយគតាសតិ ដែលបុគ្គលណា មិនបានតាំងទុកក្នុងកាយដោយពិត បុគ្គល
 នោះប៉ះសព្វហូចារីណាមួយ ក្នុងលោកនេះ មិនបានឧមាទោស គប្បីចៀស
 ចេញទៅកាន់ចារិក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចណ្ណាលកុមារក្តី ចណ្ណាល
 កុមារីក្តី មានដៃកាន់កញ្ជី ស្ងៀកពាក់សំពត់រេចជាយ ចូលទៅកាន់ស្រុកក្តី
 និគមក្តី រមែងដាក់ចិត្តឲ្យទាប ហើយចូលទៅ យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានចិត្តស្មើដោយចណ្ណាលកុមារ ជាចិត្តជំទូលាយប្រមាណ
 មិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន កាយគតាសតិដែលបុគ្គលណា មិនបានតាំងទុកក្នុងកាយដោយពិត
 បុគ្គលនោះប៉ះសព្វហូចារីណាមួយ ក្នុងលោកនេះ មិនបានឧមាទោស គប្បី
 ចៀសចេញទៅកាន់ចារិក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គោឧសកៈបាក់ស្មែងជា
 សត្វស្លូត ដែលគេទូន្មានហើយ បង្ហាត់ល្អហើយ ដើរទៅកាន់ប្រកតាមប្រក
 ដើរទៅកាន់ផ្លូវបែកតាមផ្លូវបែក មិនដែលបៀតបៀនអ្វីៗ ដោយជើងក្តី ដោយ
 ស្មែងក្តី យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានចិត្តស្មើដោយ
 គោឧសកៈបាក់ស្មែង ជាចិត្តជំទូលាយប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិន
 មានព្យាបាទ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាយគតាសតិ
 ដែលបុគ្គលណាមិនបានតាំងទុកហើយ ក្នុងកាយដោយពិត បុគ្គលនោះប៉ះ
 សព្វហូចារីណាមួយ ក្នុងលោកនេះ មិនបានឧមាទោស គប្បីចៀសចេញ
 ទៅកាន់ចារិក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ស្រី ឬបុរសកំលោះ ឬជំទង់

ប្រកបដោយជាតិជាអ្នកស្មិតស្មាង គប្បីធុញទ្រាន់ នឿយណាយ ខ្លើមរអើម
នឹងសាកសពពស់ ឬសាកសពកូនសុនខ ដែលជាប់ត្រង់ក យ៉ាងណាមិញ
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គរមែងធុញទ្រាន់ នឿយណាយ ខ្លើមរអើម
នឹងកាយស្អុយនេះ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាយគតា-
សតិ ដែលបុគ្គលណាមិនបានតាំងទុកក្នុងកាយដោយពិត បុគ្គលនោះ ប៉ះ
សព្វហូចារីណាមួយ ក្នុងលោកនេះ មិនបានខមាទោស គប្បីចៀសចេញ
ទៅកាន់ចារិក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុរសរក្សាកាជនៈសម្រាប់ជាក់
ខ្លាញ់ ដែលមានរន្ធតូច ធំ ហូរចេញចូល យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គរក្សានូវកាយនេះ ដែលមានរន្ធតូច ធំ ហូរចេញចូល ក៏
យ៉ាងនោះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាយគតាសតិ ដែលបុគ្គលណា
មិនបានតាំងទុក ក្នុងកាយដោយពិត បុគ្គលនោះប៉ះសព្វហូចារីណាមួយ
ក្នុងលោកនេះ មិនបានខមាទោស គប្បីចៀសចេញទៅកាន់ចារិក ។ លំដាប់
នោះ ភិក្ខុនោះក្រោកចាកអាសនៈ ធ្វើសំពត់ខត្តរាសន្តៈរៀងស្នាម្នាង ក្រាប
ចុះទៀបព្រះបាទទាំងគូ របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយក្បាល ហើយក្រាបបង្គំ
ទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទោសដែល
ប្រព្រឹត្តកន្លងហើយ នូវខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រោះជាមនុស្សពាល ជាមនុស្សរង្វើង ជា
មនុស្សមិនឈ្លាស យ៉ាងណា ខ្ញុំព្រះអង្គណា និយាយបង្គាប់ព្រះសារីបុត្ត
ដ៏មានអាយុ ដោយពាក្យមិនមែន ជាពាក្យទេ ជាពាក្យកុហក មិនពិត

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគ អត់ទោសតាមទោស ដល់
 ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ ដើម្បីសង្រួមតទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុ អើ ទោសកំហុសដែល
 ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវអ្នក ព្រោះជាមនុស្សពាល ជាមនុស្សល្ងង់ ជាមនុស្សមិន
 ឈ្លាស យ៉ាងណា អ្នកពោលបង្គាប់សារីបុត្ត ដោយពាក្យមិនមែន ជាពាក្យ
 ទេទេ កុហក មិនពិត ម្នាលភិក្ខុ កាលណាបើអ្នកឃើញទោសតាមទោស
 ដែលប្រព្រឹត្តកន្លងហើយ ត្រឡប់ធ្វើឲ្យត្រូវតាមធម៌វិញ តថាគតក៏អត់ទោស
 អ្នក បើបុគ្គលណាឃើញទោសតាមទោស ដែលប្រព្រឹត្តកន្លងហើយ ត្រឡប់
 ធ្វើឲ្យត្រូវតាមធម៌វិញ ដល់នូវការសង្រួមតទៅ ម្នាលភិក្ខុ នេះជាសេចក្តី
 ចម្រើនក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់
 ត្រាស់ហៅព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុថា ម្នាលសារីបុត្ត លោកចូរអត់ទោស
 ដល់មោឃបុរសនេះចុះ ដ្បិតមោឃបុរសនេះ នឹងបែកក្បាលជា ៧ ភាគ
 ក្នុងទីនោះឯង ។ ព្រះសារីបុត្តក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គអត់ទោស ដល់លោកដ៏មានអាយុនោះ បើលោកដ៏មានអាយុនោះ
 និយាយនឹងខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះ សូមលោកដ៏មានអាយុនោះ អត់ទោសដល់
 ខ្ញុំព្រះអង្គវិញ ។

អដ្ឋកថា សីហនាទវគ្គទី ២

វុដ្ឋិសូត្រ

[១១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងវុដ្ឋិសូត្រទី ១ នៃសីហនាទវគ្គទី ២ ដូច
 តទៅនេះ បទថា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ សេចក្តីថា ព្រះសារីបុត្តគិត
 ថា បើព្រះសាស្តាទ្រង់បំណងនឹងចៀសចេញទៅកាន់ទីចារិក ទ្រង់គប្បីចៀស
 ចេញទៅក្នុងកាលនេះ ឈ្នើយចុះ អញនឹងទូលលាព្រះសាស្តា ដើម្បីទៅកាន់
 ទីចារិក ដូច្នោះ ជាបុគ្គលដែលពួកភិក្ខុចោមរោមចូលទៅគាល់ហើយ ។ បទថា
 អាយស្មា មំ ភន្តេ សេចក្តីថា បានឮថា ភិក្ខុនោះឃើញព្រះថេរៈមកដោយ
 ភិក្ខុបរិវារដ៏ច្រើន គិតថា ពួកភិក្ខុទាំងនេះចោលព្រះតថាគត ហើយចេញទៅ
 ចោមរោមព្រះសារីបុត្ត អញនឹងទូលហាមការទៅរបស់ព្រះថេរៈ ដូច្នោះ ចង
 សេចក្តីក្រោធ ដោយមិនមែនឋានៈ ទើបបានក្រាបទូលហើយយ៉ាងនោះ ។
 បទថា អាសន្ន បានដល់ ប៉ះខ្ទប់ ។ បទថា អប្បជិនិស្សន្ន បានដល់ មិន
 សូមទោស គឺមិនសម្តែងកំហុស ។ សួរថា ភិក្ខុនោះចង់អាយាតព្រោះហេតុអ្វី ។
 ឆ្លើយថា ព្រះថេរៈទៅថ្វាយបង្គំព្រះទេសពល ក្រោកឡើង ជាយថីវរពាល់
 ត្រូវខ្លួនរបស់ភិក្ខុនោះហើយ ។ អាចារ្យខ្លះពោលថា ខ្យល់ផាត់ទៅពាល់ត្រូវ
 ដូច្នោះក៏មាន ។ លោកចង់អាយាតដោយហេតុ មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះហើយ
 កាលបានឃើញព្រះថេរៈទៅដោយបរិវារដ៏ច្រើន កើតនូវការប្រណែន ទើប

ពោលយ៉ាងនេះថា អញនឹងទូលហាមការទៅរបស់ព្រះថេរៈនោះ ដូច្នោះ ។

បទថា ឯហិ តុំ ភិក្ខុ សេចក្តីថា ព្រះសាស្តាស្តាប់ពាក្យរបស់ភិក្ខុនោះ ហើយ ទ្រង់ដឹងថា កាលបុគ្គលណាពោលជំទាស់ថា ព្រះសារីបុត្តមិនបាន ប្រហារភិក្ខុនោះ លោកនឹងទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទ្រង់ចូលខាង ចំណែកអគ្គសារីករបស់ព្រះអង្គតែម្យ៉ាង មិនបានចូលខាងខ្ញុំព្រះអង្គ ដូច្នោះ គប្បីអាក់អន់ក្នុងតថាគត ហើយកើតក្នុងអបាយ ដូច្នោះ បានត្រាស់នឹងភិក្ខុមួយ រូបថា ចូរហៅសារីបុត្តមក តថាគតនឹងសាកសួររឿងនេះ ដូច្នោះ ទើបត្រាស់ ហើយយ៉ាងនេះ ។ បទថា អនាបុរណំ អាធាយ បានដល់ កាន់នូវកូនសោ ។ បទថា សីហនាទំ បានដល់ បន្តិដ៏ប្រសើរចំពោះព្រះភក្ត្រ មិនផ្លាស់ប្តូរ ភិក្ខុសង្ឃដែលព្រះមហាថេរៈទាំង ២ រូបប្រកាសហើយយ៉ាងនេះ ក៏នាំគ្នាមក បោះបង់ទិសម្រាកពេលយប់ និងពេលថ្ងៃ បានទៅកាន់សម្នាក់របស់ព្រះ សាស្តា ។ បទថា ទិយធម្មំ បានដល់ ធម្មកថា ។ បទថា គូថគតំ គឺ លាមក ។ សូម្បីក្នុងបទដ៏សេស ក៏មានន័យដូចគ្នា ។

បទថា បឋវីសមេន បានដល់ ឈ្មោះថា មានចិត្តស្នើដោយផែនដី ព្រោះមិនក្រោធ ព្រោះមិនប្រទូស្ត ។ ពិតហើយ ផែនដីមិនធ្វើការត្រេកអរ ថា ជនទាំងឡាយ ចោលរបស់ស្អាតលើអញ ដូច្នោះ មិនធ្វើការកើតទុក្ខថា ជនទាំងឡាយចោលរបស់មិនស្អាត ដូច្នោះ លោកសម្តែងថា សូម្បីចិត្តរបស់ ខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏បែបនោះ ។ បទថា វិបុលេន បានដល់ មិនតិច ។ បទថា

មហាគ្គតេជ បានដល់ ដល់នូវភាពជំទូលាយ ។ បទថា អប្បមាណោ
 បានដល់ ពង្រីកចេញបានមិនមានប្រមាណ ។ បទថា អវេរេន បានដល់
 រៀរហើយចាកពៀរចំពោះអកុសល និងចាកពៀរចំពោះបុគ្គល ។ បទថា
 អព្យាបន្លៀន បានដល់ មិនមានទុក្ខ គឺប្រាសចាកទោមនស្ស ។ បទថា
 សោ ឥន បានដល់ ភិក្ខុនោះជាអ្នកមានកាយានុបស្សនាសតិប្បដ្ឋានមិនចូល
 ទៅតាំងទុកហើយ គប្បីធ្វើយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលដូចខ្ញុំ
 ព្រះអង្គ នឹងធ្វើកម្មបែបនោះបានដូចម្តេច ដូច្នោះ ទើបលោកបន្ទីហើយនូវ
 សីហនាទជាលើកដំបូង ។ គប្បីជាបការប្រកបក្នុងបទទាំងពួងយ៉ាងនេះ ។

បទថា រដោហរណំ បានដល់ រាជត្រកូល ពួកគេមិនបោសដោយ
 អំបោស តែពួកគេជូតដោយកំណាត់សំពត់ ។ នុ៎ះជាឈ្មោះរបស់រដោហរណៈ ។
 បទថា កធខ្យាបិហត្តោ បានដល់ ជាបុគ្គលមានដៃកាន់កញ្ជី ឬកាន់ឆ្នាំង
 បាយ ។ បទថា នន្តិកវាសិ បានដល់ ជាអ្នកស្ងៀកសំពត់ចាស់ជាចម្រើន ។
 បទថា សុរតោ បានដល់ ជាអ្នកមានប្រក្រតីជ្រះថ្លា ប្រកបដោយសេចក្តី
 ស្ងប់ស្ងៀម ។ បទថា សុទន្តោ បានដល់ ទទួលនូវការទូន្មានល្អហើយ ។
 បទថា សុសិក្ខុតោ បានដល់ ជាអ្នកសិក្សាល្អហើយ ។ បទថា ន កិញ្ច
 ហិសតិ បានដល់ មិនបៀតបៀនបុគ្គលណាម្នាក់ សូម្បីចាប់ត្រង់ស្នែងជាដើម
 ឬសូម្បីស្នាបខ្នង ។ បទថា ឧសកច្ឆិន្ទវិសាលាសមេន បានដល់ ដូចគ្នានឹង
 ចិត្តរបស់គោឧសកៈដែលបាក់ស្នែង ។

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា សីហនាទេវគ្គី ២

បទថា អន្តិយេយ្យ បានដល់ គប្បីជាអ្នកមានអាការ គឺត្រូវបៀតបៀន ។
 បទថា ហារាយេយ្យ បានដល់ ខ្មាស ។ បទថា ជិនុច្ឆេយ្យ បានដល់
 ដល់នូវការស្អប់ខ្ពើម ។ បទថា មេធានាសិកំ បានដល់ ភាជនៈដែល
 បុគ្គលធ្វើសម្រាប់ត្រៃ ចោះជានូវក្នុងទីនោះៗ ដើម្បីការហូរចេញនៃទឹកសម្ប
 ទើបហៅថា មេធានាសិកំ។ បទថា បរិហារេយ្យ បានដល់ បុគ្គលគប្បីជាក់
 ឲ្យពេញដោយសាច់ ហើយលើកឡើងដើរទៅ ។ បទថា ធិន្ទារធិន្តំ បាន
 ដល់ ប្រកបដោយប្រហោងតូច-ធំ ។ បទថា ឧត្តរន្តំ បានដល់ ទឹកសម្ប
 ហូរតាមរន្ធដែលជាប្រហោងខាងលើ ។ បទថា បត្តរន្តំ បានដល់ ទឹកសម្ប
 ហូរតាមរន្ធដែលជាប្រហោងខាងក្រោម ។ រាងកាយទាំងមូលរបស់បុគ្គល
 គប្បីប្រឡាក់ដោយទឹកសម្ប ដោយអាការយ៉ាងនេះ ។ បទថា ធិន្ទារធិន្តំ
 បានដល់ ជាប្រហោងតូច-ធំ អំពីមុខដំបៅទាំង ៩ ។ ក្នុងសេចក្តីនេះ ព្រះ
 ថេរៈពោលហើយ ដោយភាពដែលខ្លួនមិនមានធន្តរាគៈក្នុងរាងកាយ ដោយ
 អង្គទី ៨ ឬទី ៩ ដោយអាការយ៉ាងនេះ ។

បទថា អថ ទោ សោ ភិក្ខុ សេចក្តីថា លំដាប់នោះឯង ភិក្ខុនោះ
 កាលព្រះថេរៈបន្តិសីហនាទេ ដោយហេតុ ៩ យ៉ាងនេះហើយ ។ បទថា
 អច្ចយោ បានដល់ កំហុស ។ បទថា មំ អច្ចគមា បានដល់ ខ្ញុំរមែង
 ទទួលទោស ដែលបានប្រព្រឹត្តទៅហើយ ។ បទថា បដិគ្គណ្ណាតុ បានដល់
 សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់អត់ទោសផងចុះ ។ បទថា អាយតី សំរវាយ

បានដល់ ដើម្បីការសង្រួមក្នុងអនាគត ។ គឺដើម្បីមិនធ្វើនូវកំហុសបែបនេះ ទៀត ។

បទថា តត្ស គឺដោយពិតប្រាកដ ។ បទថា យថាធម្មំ បដិករោសិ បានដល់ លោកបានធ្វើតាមធម៌ដែលតាំងនៅហើយ លោកអធិប្បាយថា ឲ្យ តថាគតអត់ទោស ដូច្នោះ ។ បទថា តន្តេ មយំ បដិគ្គណ្ណាម សេចក្តីថា តថាគតមិនយកទោសនោះដល់អ្នក ។ បទថា វុឡិ ហោសា ភិក្ខុ អរិយស្ស វិនយេ សេចក្តីថា ម្នាលភិក្ខុ នេះឈ្មោះថា ការចម្រើនក្នុងវិន័យរបស់ព្រះ អរិយៈ គឺក្នុងសាសនារបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។ សួរថា ការចម្រើនដូចម្តេច ឆ្លើយថា ការឃើញទោសដោយភាពជាទោស ហើយសម្តែងតាមធម៌ដល់ការ សង្រួមតទៅ ។ កាលព្រះថេរៈធ្វើទេសនាឲ្យជាបុគ្គលាធិដ្ឋាន ទើបពោលថា យោ អច្ចុយំ អច្ចុយតោ ទិស្វា យថាធម្មំ បដិករោសិ អាយតី សំវំ អាយជ្ជតិ ដូច្នោះ ។

បទថា ដលតិ សេចក្តីថា បើព្រះថេរៈមិនគប្បីអត់ទោសសោត ក្បាលរបស់ភិក្ខុនោះគប្បីបែកជា ៧ ចម្រៀកព្រោះទោសនោះ ព្រោះហេតុ នោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់យ៉ាងនោះ ។ បទថា សចេ មំ សោ សេចក្តីថា បើភិក្ខុនេះ ពោលនឹងខ្ញុំយ៉ាងនេះថា សូមលោកម្ចាស់អត់ទោស ដល់ខ្ញុំចុះ ដូច្នោះ ។ បទថា មមតុ ច មេ សោ សេចក្តីថា ព្រះថេរៈអត់ ទោសដល់ភិក្ខុនោះយ៉ាងនេះ ដោយគិតថា អារុសោនេះ អត់ទោសដល់ខ្ញុំ

ដូច្នោះ ឲ្យកិក្ខុនោះអត់ទោស ចំពោះព្រះកក្រវលសព្វព្រះសាស្តា ដោយខ្លួនឯង

ដូច្នោះ ៗ^{១៣៣}

អដ្ឋកថាវដ្តិសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សុខនាទិសេសសូត្រទី ២

[១២] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ កាលគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ ព្រះសារីបុត្តដ៏មាន អាយុ ស្មៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ លំដាប់នោះ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នោះថា ការត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថី នៅព្រឹកនៅឡើយ បើដូច្នោះ គួរអាត្មាអញ ឈៀងចូលទៅឯអារាមពួកអន្សត្តិរិយបរិព្វាជកសិន ។ ទើប ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ឈៀងចូលទៅឯអារាមរបស់ពួកអន្សត្តិរិយបរិព្វា- ជក លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយទៅរកពួកអន្សត្តិរិយបរិ- ព្វាជក លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួរពួកហើយ ក៏អង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ សម័យនោះឯង អន្តរាគមន៍នោះ កើតដល់ពួកអន្សត្តិរិយ-

បរិព្វាជក ដែលកំពុងអង្គុយប្រជុំគ្នាទាំងនោះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលណានីមួយ ជាសឧបាទិសេស ធ្វើមរណកាលទៅ បុគ្គលទាំងអស់នោះ មិនដែលផុតអំពីនរក មិនផុតអំពីកំណើតវិញ្ញាណ មិនផុតអំពីបិគ្គវិស័យ មិន ផុតអំពីអបាយ ទុគ្គតិ និងវិនិបាតទេ ។ គ្រានោះ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ មិនត្រេកអរ មិនជំទាស់នឹងភាសិត របស់អន្សត្ថិយបរិព្វាជកទាំងនោះ លុះ មិនត្រេកអរ មិនជំទាស់ហើយ ទើបក្រោកចាកអាសនៈ ចៀសចេញទៅ ដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងនូវសេចក្តីនៃភាសិតនេះ ក្នុងសម្លាញ់នៃព្រះដ៏ មានព្រះភាគ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុង ក្រុងសាវត្ថី លុះត្រឡប់ចាកបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយកត្តហើយ ក៏ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មាន ព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ អង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងទីឯណោះ ខ្ញុំព្រះអង្គស្ងៀកស្ងៀមប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ដើម្បីចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា ការចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុង សាវត្ថី នៅព្រឹកនៅឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ ឈៀងចូលទៅឯអារាម របស់ពួកអន្សត្ថិយបរិព្វាជកសិន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទើបខ្ញុំព្រះអង្គ ឈៀងចូលទៅឯអារាមរបស់ពួកអន្សត្ថិយបរិព្វាជក លុះចូលទៅដល់ហើយ

មនោរថបូរណី អង្គកថា សីហនាទវគ្គទី ២

៦

ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយទៅរកអន្យត្តិរយបរិព្វាជកទាំងនោះ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែល
 គួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររព្វកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ សម័យ
 នោះឯង អន្តរកថានេះកើតឡើង ដល់ពួកអន្យត្តិរយបរិព្វាជក ដែលកំពុង
 អង្គុយប្រជុំគ្នាថា ម្ចាស់អាវុស្តាទាំងឡាយ បុគ្គលណានីមួយ ជាសឧបា-
 ទិសេស ធ្វើមរណកាលទៅ បុគ្គលទាំងអស់នោះ មិនដែលផុតអំពីនរក មិន
 ផុតអំពីកំណើតតិរច្ឆាន មិនផុតអំពីបិត្តិវិស័យ មិនផុតអំពីអបាយ ទុគ្គតិ
 និងវិនិបាតទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លំដាប់នោះ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនត្រេកអរ
 មិនជំទាស់នឹងភាសិតរបស់ពួកអន្យត្តិរយបរិព្វាជកទាំងនោះ លុះខ្ញុំព្រះអង្គមិន
 ត្រេកអរ មិនជំទាស់ហើយ ទើបក្រោកចាកអាសនៈ ចៀសចេញទៅ ដោយ
 គិតថា អាត្មាអញនឹងដឹងនូវសេចក្តីនៃភាសិតនេះ ក្នុងសម្លាកនៃព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់សារីបុត្ត ពួកអន្យត្តិរយបរិព្វាជកនីមួយ
 ជាមនុស្សល្ងង់ ជាមនុស្សមិនឃ្លាស ពួកណាខ្លះ នឹងដឹងនូវសឧបាទិសេស-
 បុគ្គល ថាជាសឧបាទិសេសបុគ្គលក្តី នឹងដឹងនូវអនុបាទិសេសបុគ្គល ថាជា
 អនុបាទិសេសបុគ្គលក្តី ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត បុគ្គលជាសឧបាទិសេសនេះ មាន
 ៩ ពួក កាលធ្វើមរណកាលទៅ តែងផុតចាកនរក ផុតចាកកំណើតតិរច្ឆាន
 ផុតចាកបិត្តិវិស័យ ផុតចាកអបាយ ទុគ្គតិ និងវិនិបាត ។ បុគ្គល ៩ ពួកដូច
 ម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុង
 សីល ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសមាធិ តែងធ្វើឲ្យល្មមប្រមាណក្នុងបញ្ញា បុគ្គល

នោះ ជាអន្តរាបរិទិញាយី ព្រោះអស់សំយោជនៈជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ។
 ម្នាលសារីបុត្ត នេះជាសឧបាទិសេសបុគ្គលទី ១ កាលធ្វើមរណកាលទៅ
 ផុតចាកនរក ផុតចាកកំណើតតិរច្ឆាន ផុតចាកបិត្តិវិស័យ ផុតចាកអបាយ
 ទុគ្គតិ និងវិនិបាតហើយ ។ ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ
 ជាអ្នកធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសីល ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសមាធិ តែធ្វើឲ្យល្មម
 ប្រមាណក្នុងបញ្ញា បុគ្គលនោះ ជាឧបហច្ចបរិទិញាយី ជាអសន្ធិរាបរិទិញាយី
 ជាសសន្ធិរាបរិទិញាយី ជាឧទ្ធិសោតអកនិដ្ឋតាមី ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ
 ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ។ ម្នាលសារីបុត្ត នេះជាសឧបាទិសេសបុគ្គលទី ៥
 កាលធ្វើមរណកាលទៅ ផុតចាកនរក ផុតចាកកំណើតតិរច្ឆាន ផុតចាកបិត្តិ-
 វិស័យ ផុតចាកអបាយ ទុគ្គតិ និងវិនិបាតហើយ ។ ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត
 បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសីល តែធ្វើឲ្យល្មមប្រមាណក្នុង
 សមាធិ ធ្វើឲ្យល្មមប្រមាណ ក្នុងបញ្ញា បុគ្គលនោះ ជាសកទាតាមី ព្រោះ
 អស់សំយោជនៈ ៣ ព្រោះមានរាគៈ ទោសៈ មោហៈស្រាលស្មើនឹង មកកាន់
 មនុស្សលោកនេះម្តងទៀត ទើបធ្វើទីបំផុតទុក្ខបាន ។ ម្នាលសារីបុត្ត នេះជា
 សឧបាទិសេសបុគ្គលទី ៦ កាលធ្វើមរណកាលទៅ ផុតចាកនរក ។ បេ ។ ផុត
 ចាកអបាយ ទុគ្គតិ និងវិនិបាតហើយ ។ ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសីល តែធ្វើឲ្យល្មមប្រមាណក្នុងសមាធិ
 ធ្វើឲ្យល្មមប្រមាណក្នុងបញ្ញា បុគ្គលនោះ ជាឯកពីជី ព្រោះអស់សំយោជនៈ

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា សីហនាទេវគ្គទី ២

៣ ត្រូវកើតក្នុងមនុស្សរូកពម្តងទៀត ទើបធ្វើទីបំផុតទុក្ខបាន ។ ម្នាលសារីបុត្ត នេះជាសឧបាទិសេសបុគ្គលទី ៧ កាលធ្វើមរណកាលទៅ ផុតចាកនរក ។ បេ ។ ផុតចាកអបាយ ទុគ្គតិ និងវិនិបុតហើយ ។ ម្នាលសារីបុត្ត មួយទៀត បុគ្គល ពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសីល តែធ្វើឲ្យល្មមប្រមាណក្នុង សមាធិ ធ្វើឲ្យល្មមប្រមាណក្នុងបញ្ញា បុគ្គលនោះ ជាកាលកាលៈ ព្រោះ អស់សំយោជនៈ ៣ ត្រាច់ រង្គាត់ អន្ទោលទៅកាន់ត្រកូល ២ ឬ ៣ ទៀត ទើបធ្វើទីបំផុតទុក្ខបាន ។ ម្នាលសារីបុត្ត នេះជាសឧបាទិសេសបុគ្គលទី ៨ កាលធ្វើមរណកាលទៅ ផុតចាកនរក ។ បេ ។ ផុតចាកអបាយ ទុគ្គតិ និង វិនិបុតហើយ ។ ម្នាលសារីបុត្ត មួយវិញទៀត បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ធ្វើ ឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសីល តែធ្វើឲ្យល្មមប្រមាណក្នុងសមាធិ ធ្វើឲ្យល្មមប្រមាណ ក្នុងបញ្ញា បុគ្គលនោះ ជាសត្តក្ខត្តុបរមៈ ព្រោះអស់សំយោជនៈ ៣ ត្រាច់ រង្គាត់ អន្ទោលទៅ កាន់ទេវលោក និងមនុស្សលោក ៧ ដងទៀត ដោយ ច្រើន ទើបធ្វើទីបំផុតទុក្ខ ។ ម្នាលសារីបុត្ត នេះជាសឧបាទិសេសបុគ្គលទី ៩ កាលធ្វើមរណកាលទៅ ផុតចាកនរក ផុតចាកកំណើតតិរច្ឆាន ផុតចាក បិត្តិវិស័យ ផុតចាកអបាយ ទុគ្គតិ និងវិនិបុតហើយ ។ ម្នាលសារីបុត្ត ពួក អន្សតិរិយបរិញ្ញាជកនីមួយ ជាមនុស្សល្ងង់ មិនឃ្លាស ពួកណាខ្លះ នឹងដឹង នូវសឧបាទិសេសបុគ្គល ថាជាសឧបាទិសេសបុគ្គលក្តី និងដឹងនូវអនុបា- ទិសេសបុគ្គល ថាជាអនុបាទិសេសបុគ្គលក្តី ។ ម្នាលសារីបុត្ត សឧបាទិ-

សេសបុគ្គលទាំង ៩ ពួកនេះឯង កាលធ្វើមរណកាលទៅ ផុតចាកនរក ផុតចាកកំណើតតិរច្ឆាន ផុតចាកបិទ្កិវិស័យ ផុតចាកអបាយ ទុគ្គតិ និង វិនិបាតហើយ ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត ធម្មបរិយាយនេះ មិនទាន់ភ្លឺច្បាស់ដល់ពួក ភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកានៅឡើយទេ ។ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថា ធម្មបរិយាយណា ដែលតថាគតសម្តែងហើយ ដោយបញ្ញា- ធិប្បាយ ពួកជនបានស្តាប់ធម្មបរិយាយនោះហើយ ចូរកុំដល់នូវសេចក្តី ប្រមាទឡើយ ។

អដ្ឋកថា

សុខនាទិសេសសូត្រ

[១២] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងសុខនាទិសេសសូត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ បទថា **សុខនាទិសេសំ** បានដល់ ជាបុគ្គលអ្នកនៅមានបញ្ចក្ខន្ធសេសសល់ ។ បទថា **អនុនាទិសេសំ** បានដល់ ជាអ្នកមិនសេសសល់ឧបាទាន គឺអស់នូវ ការប្រកាន់ ។ បទថា **មត្តសោការី** បានដល់ ជាអ្នកធ្វើល្មមប្រមាណ គឺមិន ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ ។ បទថា **ន តារាយំ សារីបុត្ត ធម្មបរិយាយោ បដិកាសិ** សេចក្តីថា ក្នុងសេចក្តីនេះ មានអត្ថដូច្នោះថា ធម្មតា ការមិនជាក់ច្បាស់រមែង

មិនមានដល់ព្រះមានព្រះភាគ តថាគតនឹងមិនពោលធម្មបរិយាយនេះជាបឋម
 ឡើយ ។ បទថា មាយិមំ ធម្មបរិយាយំ សុត្វា បមាទំ អាហរិសុ សេចក្តី
 ថា បុគ្គលទាំងឡាយ កាលមិនធ្វើសេចក្តីព្យាយាមដើម្បីអរហត្តខាងលើ កុំ
 ដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ ដោយយល់ថា បានឮថា យើងទាំងឡាយ ផុតហើយ
 ចាកអបាយ ៤ ដូច្នោះ ។ បទថា បញ្ញាធិប្បាយេន ភាសិតោ លោក
 សម្តែងថា តថាគតពោលថា តថាគតពោលតាមបញ្ញា ដែលអ្នកសួរហើយ
 ដូច្នោះ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើហេតុនោះប៉ុណ្ណោះឲ្យកើត ដើម្បីបន្ទាបនឹងនូវ
 ឆន្ទរាគៈក្នុងកតទាំងឡាយរបស់បុគ្គលទាំង ៩ ពួកនេះហើយ ទើបបានត្រាស់
 ព្រះសូត្រនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចលាមក សូម្បីបន្តិចបន្តួច រមែង
 មានក្លិនស្អុយ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនដែលសរសើរ
 នូវបដិសន្ធិក្នុងកតសូម្បីបន្តិចបន្តួច ដោយហោចទៅសូម្បីអស់កាល ត្រឹមតែ
 ផ្តាត់ម្រាមដៃម្តងឡើយ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ មិនមែនតែមួយកុមិដែលប្រព្រឹត្ត
 ទៅរបស់បុគ្គល ៩ ពួកនោះ ក៏ជាប់តគ្នា ។ សរណៈ ៣ សីល ៥
 សលាកកត្ត ១ បក្ខិកកត្ត ១ វស្សវាសិក ១ ស្រះបោក្ខរណី ១ អាវាស
 ១ បុណ្យដែលទាក់ទងគ្នាបែបនេះ មានដល់ត្រកូលទាំងឡាយណា គតិរបស់
 ត្រកូលទាំងឡាយនោះ ក៏ទាក់ទងគ្នា ត្រកូលទាំងឡាយនោះ ដូចគ្នានឹង
 សោតាបន្នបុគ្គលនោះឯង ។^{១៧៧}

សុត្តន្តបិដក

កោដិកសូត្រទី ៣

[១៣] គ្រានោះ ព្រះមហាកោដិកៈដ៏មានអាយុ ចូលទៅរកព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររឭកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះមហាកោដិកៈដ៏មានអាយុ អង្គុយទីសមគួរហើយ បានសួរព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុដូច្នោះថា ម្ចាស់ អាវុសោសារីបុត្ត ចុះបុគ្គលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាក្រែងព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ហេតុនេះថា កម្មណាដែលឲ្យផលក្នុងបច្ចុប្បន្ន សូមឲ្យកម្មនោះឲ្យផល ក្នុងបរលោកដល់អាត្មាអញវិញ បានឬ ។ ម្ចាស់ អាវុសោ មិនបានទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោសារីបុត្ត ចុះបុគ្គលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាក្រែងព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ហេតុនេះថា កម្មណាដែលឲ្យផល ក្នុងបរលោក សូមឲ្យកម្មនោះ ឲ្យផលក្នុងបច្ចុប្បន្នដល់អាត្មាអញវិញ បានដែរឬ ។ ម្ចាស់អាវុសោ មិនបានទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោសារីបុត្ត ចុះបុគ្គលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាក្រែងព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ហេតុនេះថា កម្មណាដែលឲ្យផលជាសុខ សូមឲ្យកម្មនោះឲ្យផលជាទុក្ខ ដល់អាត្មាអញវិញ បានដែរឬ ។ ម្ចាស់អាវុសោ មិនបានទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោសារីបុត្ត ចុះបុគ្គលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាក្រែងព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ហេតុនេះថា កម្មណាដែលឲ្យផលជាទុក្ខ សូម

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា សីហនាទវគ្គទី ២

ឲ្យកម្មនោះ ឲ្យផលជាសុខដល់អាត្មាអញវិញ បានដែរឬ ។ ម្នាលអារុសោ មិនបានទេ ។ ម្នាលអារុសោសារីបុត្ត ចុះបុគ្គលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្មាកំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ហេតុនេះថា កម្មណាដែលមានវារៈឲ្យផល សូមឲ្យកម្មនោះទៅជាមានវារៈ មិនឲ្យផលដល់អាត្មាអញវិញ បានដែរឬ ។ ម្នាលអារុសោ មិនបានទេ ។ ម្នាលអារុសោសារីបុត្ត ចុះបុគ្គលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្មាកំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ហេតុនេះថា កម្មណាដែលមានវារៈមិនឲ្យផល សូមឲ្យកម្មនោះទៅជាមានវារៈ ឲ្យផលដល់អាត្មាអញវិញ បានដែរឬ ។ ម្នាលអារុសោ មិនបានទេ ។ ម្នាលអារុសោសារីបុត្ត ចុះបុគ្គលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្មាកំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ហេតុនេះថា កម្មណាឲ្យផលច្រើន សូមឲ្យកម្មនោះ ត្រឡប់ទៅជាឲ្យផលតិច ដល់អាត្មាអញវិញ បានដែរឬ ។ ម្នាលអារុសោ មិនបានទេ ។ ម្នាលអារុសោសារីបុត្ត ចុះបុគ្គលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្មាកំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ហេតុនេះថា កម្មណាឲ្យផលតិច សូមឲ្យកម្មនោះ ត្រឡប់ទៅជាឲ្យផលច្រើន ដល់អាត្មាអញវិញ បានដែរឬ ។ ម្នាលអារុសោ មិនបានទេ ។ ម្នាលអារុសោសារីបុត្ត ចុះបុគ្គលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្មាកំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ហេតុនេះថា កម្មណាដែលឲ្យផល សូមឲ្យកម្មនោះ ត្រឡប់ជាមិនឲ្យផលដល់អាត្មាអញវិញ បានដែរឬ ។ ម្នាលអារុសោ មិន

បានទេ ។ ម្នាលអារុសោសារីបុត្ត ចុះបុគ្គលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុង
 សម្នាក់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ហេតុនេះថា កម្មណាមិនឲ្យ
 ផល សូមឲ្យកម្មនោះ ត្រឡប់ជាឲ្យផលដល់អាត្មាអញវិញ បានដែរឬ ។
 ម្នាលអារុសោ មិនបានទេ ។

ព្រះមហាកោដ្ឋិកៈដ៏មានអាយុពេលថា កាលដែលខ្ញុំសួរដូច្នោះថា ម្នាល
 អារុសោសារីបុត្ត ចុះបុគ្គលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្នាក់ព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ហេតុនេះថា កម្មណាដែលឲ្យផល ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 សូមឲ្យកម្មនោះឲ្យផល ក្នុងបរលោកដល់អាត្មាអញវិញ បានដែរឬ លោក
 ឆ្លើយថា ម្នាលអារុសោ មិនបានទេ ។ កាលដែលខ្ញុំសួរដូច្នោះថា ម្នាល
 អារុសោសារីបុត្ត ចុះបុគ្គលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្នាក់ព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ហេតុនេះថា កម្មណាដែលឲ្យផល ក្នុងបរលោក
 សូមឲ្យកម្មនោះ ឲ្យផលក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ដល់អាត្មាអញវិញ បានដែរឬ
 លោកឆ្លើយថា ម្នាលអារុសោ មិនបានទេ ។ កាលដែលខ្ញុំសួរដូច្នោះថា
 ម្នាលអារុសោសារីបុត្ត ចុះបុគ្គលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្នាក់ព្រះដ៏
 មានព្រះភាគ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ហេតុនេះថា កម្មណាឲ្យផលជាសុខ សូម
 ឲ្យកម្មនោះឲ្យផលជាទុក្ខដល់អាត្មាអញវិញ បានដែរឬ លោកឆ្លើយថា ម្នាល
 អារុសោ មិនបានទេ ។ កាលដែលខ្ញុំសួរដូច្នោះថា ម្នាលអារុសោសារីបុត្ត
 ចុះបុគ្គលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្នាក់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដើម្បីប្រ-

យោជន៍ ដល់ហេតុនេះថា កម្មណាដែលឲ្យផលជាទុក្ខ សូមឲ្យកម្មនោះត្រឡប់
ឲ្យផលជាសុខដល់អាត្មាអញវិញ បានដែរឬ លោកឆ្លើយថា ម្ចាស់អាវុសោ
មិនបានទេ ។ កាលដែលខ្ញុំសួរដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោសារីបុត្ត ចុះបុគ្គល
ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាក់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់
ហេតុនេះថា កម្មណាដែលមានវារៈឲ្យផល សូមឲ្យកម្មនោះមានវារៈ មិនឲ្យ
ផលដល់អាត្មាអញវិញ បានដែរឬ លោកឆ្លើយថា ម្ចាស់អាវុសោ មិនបាន
ទេ ។ កាលដែលខ្ញុំសួរដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោសារីបុត្ត ចុះបុគ្គលប្រព្រឹត្ត
ព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាក់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ហេតុនេះ
ថា កម្មណាដែលមានវារៈមិនឲ្យផល សូមឲ្យកម្មនោះមានវារៈ ឲ្យផលដល់
អាត្មាអញវិញ បានដែរឬ លោកឆ្លើយថា ម្ចាស់អាវុសោ មិនបានទេ ។ កាល
ដែលខ្ញុំសួរដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោសារីបុត្ត ចុះបុគ្គលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌
ក្នុងសម្លាក់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ហេតុនេះថា កម្មណាដែល
ឲ្យផលច្រើន សូមឲ្យកម្មនោះត្រឡប់ឲ្យផលតិចដល់អាត្មាអញវិញ បានដែរឬ
លោកឆ្លើយថា ម្ចាស់អាវុសោ មិនបានទេ ។ កាលដែលខ្ញុំសួរដូច្នោះថា ម្ចាស់
អាវុសោសារីបុត្ត ចុះបុគ្គលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាក់ព្រះដ៏មានព្រះ
ភាគ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ហេតុនេះថា កម្មណាដែលឲ្យផលតិច សូមឲ្យកម្ម
នោះត្រឡប់ជាឲ្យផលច្រើន ដល់អាត្មាអញវិញ បានដែរឬ លោកឆ្លើយថា
ម្ចាស់អាវុសោ មិនបានទេ ។ កាលដែលខ្ញុំសួរដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោ

សារីបុត្ត ចុះបុគ្គលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិមានព្រះភាគ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ហេតុនេះថា កម្មណាដែលឲ្យផល សូមឲ្យកម្មនោះត្រឡប់
 ជាមិនឲ្យផលដល់អាត្មាអញវិញ បានដែរឬ លោកឆ្លើយថា ម្ចាស់អាវុសោ
 មិនបានទេ ។ កាលដែលខ្ញុំសួរដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោសារីបុត្ត ចុះបុគ្គល
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិមានព្រះភាគ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់
 ហេតុនេះថា កម្មណាដែលមិនឲ្យផល សូមឲ្យកម្មនោះត្រឡប់ជាឲ្យផលដល់
 អាត្មាអញវិញ បានដែរឬ លោកឆ្លើយថា ម្ចាស់អាវុសោ មិនបានទេ ម្ចាស់
 អាវុសោ កាលបើដូច្នោះ ចុះបុគ្គលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិ
 មានព្រះភាគ តើប្រព្រឹត្តដើម្បីអ្វី ។ ម្ចាស់អាវុសោ គុណជាតិណាដែល
 បុគ្គលមិនបានដឹង មិនបានឃើញ មិនបានដល់ មិនបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 មិនបានត្រាស់ដឹងនៅឡើយ បុគ្គលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិ
 មានព្រះភាគ ដើម្បីដឹងដើម្បីឃើញ ដើម្បីដល់ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដើម្បី
 ត្រាស់ដឹងនូវគុណជាតិនោះ ម្ចាស់អាវុសោ នេះជាទុក្ខ ម្ចាស់អាវុសោ នេះ
 ជាទុក្ខសមុទយៈ ម្ចាស់អាវុសោ នេះជាទុក្ខនិរោធ ម្ចាស់អាវុសោ នេះជាទុក្ខ-
 និរោធគាមិនីបដិបទា ដែលបុគ្គលមិនបានដឹង មិនបានឃើញ មិនបានដល់
 មិនបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ មិនបានត្រាស់ដឹង បុគ្គលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុង
 សម្មាសម្ពុទ្ធិមានព្រះភាគ ដើម្បីដឹង ដើម្បីឃើញ ដើម្បីដល់ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង នូវគុណជាតិនោះ ម្ចាស់អាវុសោ នេះឯង ជាគុណ-

ជាតិ ដែលបុគ្គលមិនបានដឹង មិនបានឃើញ មិនបានដល់ មិនបានធ្វើឲ្យជាក់
ច្បាស់ មិនបានត្រាស់ដឹង បុគ្គលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិ
មានព្រះភាគ ដើម្បីដឹង ដើម្បីឃើញ ដើម្បីដល់ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវគុណជាតិនោះ ។

អដ្ឋកថា

កោដ្ឋិកសូត្រ

[១៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងកោដ្ឋិកសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទថា
ទិដ្ឋធម្មវេទនីយំ បានដល់ កម្មដែលឲ្យផលក្នុងអត្តភាពនេះប៉ុណ្ណោះ ។ បទ
ថា សម្បរាយវេទនីយំ បានដល់ កម្មដែលឲ្យផលក្នុងអត្តភាពទី ២ ។ បទ
ថា សុខវេទនីយំ បានដល់ កម្មដែលតាក់តែងឲ្យកើតសុខវេទនា ។ បទថា
ទុក្ខវេទនីយំ បានដល់ កម្មដែលតាក់តែងឲ្យកើតទុក្ខវេទនា ។ បទថា ចរិ-
បក្កវេទនីយំ បានដល់ កម្មឲ្យផលសម្រេចហើយម្តង ។ បទថា អចរិបក្ក-
វេទនីយំ បានដល់ កម្មឲ្យផលមិនទាន់សម្រេចហើយម្តង ។ បទថា ពហុ-
វេទនីយំ បានដល់ កម្មឲ្យផលច្រើន ។ បទថា អប្បវេទនីយំ បានដល់
កម្មឲ្យផលមិនច្រើន ។ បទថា វេទនីយំ បានដល់ កម្មនៅឲ្យផល ។ បទ
ថា អវេទនីយំ បានដល់ កម្មដែលមិនទាន់ឲ្យផល ។ វដ្ឋៈ និងវិវដ្ឋៈ ត្រាស់
ហើយ ក្នុងសូត្រនេះ ។^{១៧៣}

សុត្តន្តបិដក

សមិទ្ធិសូត្រទី ៤

[១៤] គ្រានោះ ព្រះសមិទ្ធិដ៏មានអាយុ ចូលទៅរកព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះសមិទ្ធិដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ សួរដូច្នោះថា ម្ចាស់សមិទ្ធិ វិតក្កជាសង្កប្បុរសរបស់បុរស មានអ្វីជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រះសមិទ្ធិឆ្លើយតបថា បពិត្រលោកម្ចាស់ ដ៏ចម្រើន មាននាម និងរូបជាអារម្មណ៍ ។ ម្ចាស់សមិទ្ធិ ធម៌ទាំងនោះ ដល់នូវភាពផ្សេងគ្នា ក្នុងទីដូចម្តេច ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ក្នុងពួកធាតុ ។ ម្ចាស់សមិទ្ធិ ធម៌ទាំងនោះ មានអ្វីជាដែនកើត ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន មានផស្សៈជាដែនកើត ។ ម្ចាស់សមិទ្ធិ ធម៌ទាំងនោះ មានអ្វីជាទីប្រជុំចុះ ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន មានវេទនាជាទីប្រជុំចុះ ។ ម្ចាស់សមិទ្ធិ ធម៌ទាំងនោះមានអ្វីជាប្រធាន ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន មានសមាធិជាប្រធាន ។ ម្ចាស់សមិទ្ធិ ធម៌ទាំងនោះ មានអ្វីជាអធិបតី ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន មានសតិជាអធិបតី ។ ម្ចាស់សមិទ្ធិ ធម៌ទាំងនោះ មានអ្វីជារបស់ខ្ពង់ខ្ពស់ ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន មានបញ្ញា ជារបស់ខ្ពង់ខ្ពស់ ។ ម្ចាស់សមិទ្ធិ ធម៌ទាំងនោះ មានអ្វីជាខ្លឹម ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន មានវិមុត្តិជាខ្លឹម ។ ម្ចាស់សមិទ្ធិ ធម៌ទាំងនោះ មានអ្វីជាទីតាំងនៅស៊ីប ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន មានអមតៈជាទីតាំងនៅស៊ីប ។ កាលដែលខ្ញុំសួរថា ម្ចាស់សមិទ្ធិ

វិតក្កជាសង្គប្បុរសបុរស មានអ្វីជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង លោកឆ្លើយ
 ថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន មាននាម និងរូបជាអារម្មណ៍ ។ កាលដែល
 ខ្ញុំសួរថា ម្នាលសមិទ្ធិ ធម៌ទាំងនោះ ដល់នូវភាពផ្សេងគ្នា ក្នុងទីដូចម្តេច
 លោកឆ្លើយថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ក្នុងពួកធាតុ ។ កាលដែលខ្ញុំ
 សួរថា ម្នាលសមិទ្ធិ ធម៌ទាំងនោះ មានអ្វីជាដែនកើត លោកឆ្លើយថា បពិត្រ
 លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន មានផស្សៈជាដែនកើត ។ កាលដែលខ្ញុំសួរថា ម្នាល
 សមិទ្ធិ ធម៌ទាំងនោះ មានអ្វីជាទីប្រជុំចុះ លោកឆ្លើយថា បពិត្រលោកម្ចាស់
 ដ៏ចម្រើន មានវេទនាជាទីប្រជុំចុះ ។ កាលដែលខ្ញុំសួរថា ម្នាលសមិទ្ធិ ធម៌
 ទាំងនោះ មានអ្វីជាប្រធាន លោកឆ្លើយថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន មាន
 សមាធិជាប្រធាន ។ កាលដែលខ្ញុំសួរថា ម្នាលសមិទ្ធិ ធម៌ទាំងនោះ មានអ្វី
 ជាអធិបតី លោកឆ្លើយថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន មានសតិជាអធិបតី ។
 កាលដែលខ្ញុំសួរថា ម្នាលសមិទ្ធិ ធម៌ទាំងនោះ មានអ្វីជារបស់ខ្ពង់ខ្ពស់ លោក
 ឆ្លើយថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន មានបញ្ញាជារបស់ខ្ពង់ខ្ពស់ ។ កាល
 ដែលខ្ញុំសួរថា ម្នាលសមិទ្ធិ ធម៌ទាំងនោះ មានអ្វីជាខ្លឹម លោកឆ្លើយថា
 បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន មានវិមុត្តិជាខ្លឹម ។ កាលដែលខ្ញុំសួរថា ម្នាល
 សមិទ្ធិ ធម៌ទាំងនោះ មានអ្វីជាទីតាំងនៅស៊ប់ លោកឆ្លើយថា បពិត្រលោក
 ម្ចាស់ដ៏ចម្រើន មានអមតៈជាទីតាំងនៅស៊ប់ ។ ម្នាលសមិទ្ធិ ប្រពៃណាស់
 ម្នាលសមិទ្ធិ អ្នកវិសជ្ជនាប្រស្នាដែលខ្ញុំសួរហើយ ត្រូវណាស់ មួយទៀត

អ្នកកុំបានចិត្តព្រោះការវិសជ្ជនាប្រស្នានោះឡើយ ។

អដ្ឋកថា

សមិទ្ធិសូត្រ

[១៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសមិទ្ធិសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ បទថា
សមិទ្ធិ បានដល់ ព្រះថេរៈមានសទ្ធិវិហារិកឈ្មោះយ៉ាងនេះ ព្រោះការ
 សម្រេចរបស់អត្តភាព (មានរូបស្អាត) ។ បទថា **កិមារម្មណា** បានដល់
 មានអ្វីជាបច្ច័យ ។ បទថា **សង្កប្បវិតក្កា** បានដល់ វិតក្កដែលជាការត្រិះរិះ ។
 បទថា **នាមរូទារម្មណា** បានដល់ មាននាមរូបជាបច្ច័យ ។ លោកសម្តែងថា
 ដោយបទនេះ អរូបក្ខន្ធ ៤ កូតរូប និងឧបាទាយរូប ជាបច្ច័យនៃវិតក្កទាំង-
 ឡាយ ។ បទថា **កូ នាទត្ថំ គច្ឆន្តិ** សេចក្តីថា រមែងដល់ចំណែកផ្សេងៗ
 គ្នាជាសភាវៈ គឺការប្លែកក្នុងទីណា ។ បទថា **នាត្វសុ** គឺក្នុងរូបធាតុជាដើម ។
 ព្រោះថា កាលត្រិះរិះក្នុងរូបណាមួយ ការត្រិះរិះក្នុងសំឡេងជាដើមណាមួយ
 ដោយប្រការដូច្នោះ ។ បទថា **ផស្ស្តសមុទយា** បានដល់ មានផស្ស្តជា
 បច្ច័យប្រកបគ្នា ។ បទថា **វេទនាសមោសរណា** បានដល់ មានវេទនា ៣
 ជាទីប្រជុំចុះ ។ លោកពោលកុសល និងអកុសលរួមគ្នាហើយ ដោយហេតុ
 ប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។ ឯធម៌ជាដើមថា **សមាធិប្បមុខា** គប្បីជ្រាបថា ជាធម៌

មនោរថបូរណ៍ អដ្ឋកថា សីហនាទវគ្គទី ២

ផ្នែកខាងកម្ចាត់កិលេសឲ្យអស់ទៅ ។ ក្នុងបទនោះ វិតក្ក ឈ្មោះថា សមាធិ-
 ប្បមុខា ព្រោះអត្ថថា មានសមាធិជាប្រមុខ ដោយអត្ថថា ជាប្រធាន ឬដោយ
 អត្ថថា ជាធំ ។ ឈ្មោះថា សតានិបតេយ្យា បានដល់ មានសតិជាធំ ដោយ
 អត្ថថា ជាហេតុរបស់បុគ្គលជាធំ ។ ឈ្មោះថា បញ្ញាត្តរា ព្រោះមានមគ្គប្បញ្ញា
 ជាកំពូល ។ ឈ្មោះថា វិមុត្តិសារា ព្រោះអត្ថថា មានការសម្រេចផល-
 វិមុត្តិជាខ្លឹម ។ ឈ្មោះថា អមតោគុណា ព្រោះអត្ថថា ឈមចុះកាន់អមត-
 និព្វាន គឺតាំងនៅក្នុងអមតនិព្វាននោះហើយ ដោយអំណាចអារម្មណ៍ ។ បទ
 ថា តេន វា មា មញ្ញំ សេចក្តីថា អ្នកកុំធ្វើការបានចិត្ត ឬអ្នកអាង
 ដោយការដោះស្រាយនោះថា អគ្គសារីក សួរបញ្ញាហើយ អញដោះស្រាយ
 បានហើយ ដូច្នោះ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា សមិទ្ធិសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

គណ្ណសូត្រទី ៥

[១៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបួសរាប់ដោយឆ្នាំមិនតែមួយ មុខ
 ដំបៅមាន ៩ គឺមុខដំបៅដែលមិនមានអ្នកណាទម្លាយទាំង ៩ របស់បួស
 នោះទេ វត្ថុនីមួយៗគប្បីហូរចេញ របស់មិនស្អាតក៏គប្បីហូរចេញ ក្លិនអាក្រក់
 ក៏គប្បីផ្សាយចេញ របស់គួរឆ្កើមក៏គប្បីហូរចេញ វត្ថុនីមួយៗក៏គប្បីជ្រាបចេញ
 របស់មិនស្អាតក៏គប្បីជ្រាបចេញ ក្លិនអាក្រក់ក៏គប្បីផ្សាយចេញ របស់ដែល
 គួរឆ្កើមក៏គប្បីផ្សាយចេញអំពីមុខដំបៅនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា
 បួសនេះ ជាឈ្មោះរបស់កាយ ដែលប្រកបដោយមហាកុត្តរូប ៤ នេះ មាន
 មាតាបិតាជាដែនកើត ចម្រើនដោយបាយ និងនំកុម្មាស មានសេចក្តីមិនទៀង
 មានកិរិយាប្រោះព្រំ គក់ច្របាច់ បែកធ្លាយ វិនាសខ្ចាត់ខ្ចាយជាធម្មតា មុខ
 ដំបៅមាន ៩ គឺមុខដំបៅដែលមិនមានអ្នកណាទម្លាយទាំង ៩ របស់កាយ
 នោះទេ វត្ថុមួយតែងហូរចេញ របស់មិនស្អាតក៏ហូរចេញ ក្លិនអាក្រក់ក៏ហូរ
 ចេញ របស់គួរឆ្កើមក៏ហូរចេញ វត្ថុនីមួយៗក៏ជ្រាបចេញ របស់មិនស្អាតក៏ជ្រាប
 ចេញ ក្លិនអាក្រក់ក៏ជ្រាបចេញ របស់គួរឆ្កើមក៏ជ្រាបចេញ អំពីមុខដំបៅនោះ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរ
 នឿយណាយក្នុងកាយនេះ ។

អដ្ឋកថា

គណ្ណសូត្រ

[១៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងគណ្ណសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ ៣ ឆ្នាំ ៤ ឆ្នាំ ឈ្មោះថា ការរាប់ឆ្នាំ ។ ឈ្មោះថា អនេកវស្សគណិកោ ព្រោះអត្ថថា ឆ្នាំនោះកើតឡើងហើយ រាប់បានច្រើនឆ្នាំ ។ បទថា វស្សស្ស កាត់បទជា វស្ស ភវេយ្យំ ប្រែថា គប្បីមានដល់បូសនោះ ។ បទថា អភេទនមុទានិ សេចក្តីថា មិនមែនបែក ព្រោះត្រូវអ្នកណាមួយធ្វើឡើយ តែមុខដំបៅ កើត អំពីកម្មតែម្យ៉ាងពិតៗ ។ បទថា ជេតុន្ទិយំយេវ បានដល់ គួរខ្លឹម គឺជា របស់បដិកូលនោះឯង ។ បទថា ចាតុមហាក្ខតិកស្ស បានដល់ កាយ សម្រេចដោយមហាក្ខតរូប ៤ ។ បទថា ឌុទនកុម្មាសុបធយស្ស បានដល់ កាយសន្សំ គឺចម្រើនធំជាត់ហើយ ដោយបាយ និងនំស្រស់ ។

បទថា អនិច្ចប្បាទនបរិមន្តនភេទនវិទុំសនធម្មស្ស សេចក្តីថា មាន ការមិនទៀងជាធម្មតា ដោយអត្ថថា មានហើយ ទៅជាមិនមាន ។ មានការ បិទបាំងជាធម្មតា ដោយការលាបស្រឡាប ដើម្បីកម្ចាត់ក្លិនស្អុយ មានការ គក់ច្របាច់ជាធម្មតាដោយដៃ ដើម្បីបន្ថែមនូវការឈឺថ្កាត់ ត្រង់អង្គអវយវៈ តូចធំ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងកាលនៅក្មេង មានការគក់ច្របាច់ជាធម្មតា ដោយ លាបថ្នាំ និងច្របាច់ជាដើម ដើម្បីឲ្យអវយវៈ តូចធំដែលតាំងនៅមិនល្អទាំង នោះ ឲ្យសម្បូរដោយការឲ្យដេកលើក្លោ **ទាំងពីរ** ក្នុងបន្ទប់ សូម្បីរក្សាហើយ យ៉ាងនេះ ក៏មានការបែកធ្លាយជាធម្មតា អធិប្បាយថា មានការបែកខ្ចាត់ខ្ចាយ

ជាធម្មតា ក្នុងសេចក្តីនេះ លោកពោលការរលត់នៃកាយនោះ ដោយបទថា មិនទៀង និងដោយបទថា បែក និងឆ្ងាយ លោកពោលការកើតដោយបទ ដ៏សេស ។ បទថា **និព្វាន** លោកសម្តែងថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរនឿយណាយ គឺលះបង់កាយនេះចេញ ដូច្នោះ ។ ក្នុងសូត្រនេះ លោកពោលដល់វិបស្សនា ដែលមានកម្លាំង ដោយប្រការដូច្នោះ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា គណ្ណាសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សញ្ញាសូត្រទី ៦

[១៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញា ៩ យ៉ាងនេះ ដែលបុគ្គលចម្រើន ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ រមែងមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន មានអមតៈជាទី តាំងនៅស៊ីប មានអមតៈជាបរិយោសាន ។ សញ្ញា ៩ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺអសុភសញ្ញា ១ មរណសញ្ញា ១ អាហាររបដិក្ខុលសញ្ញា ១ សព្វលោកេ អនភិរតសញ្ញា ១ អនិច្ចសញ្ញា ១ អនិច្ចេកសញ្ញា ១ ទុក្ខេអនត្តសញ្ញា ១ បហានសញ្ញា ១ វិរាគសញ្ញា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញាមាន ៩ យ៉ាង នេះឯង ដែលបុគ្គលចម្រើន ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ រមែងមានផលច្រើន មាន អានិសង្សច្រើន មានអមតៈជាទីតាំងនៅស៊ីប មានអមតៈជាបរិយោសាន ។

អដ្ឋកថា

សញ្ញាសូត្រ

[១៦] សញ្ញាសូត្រទី ៦ មានន័យដូចលោកពោលហើយ តែក្នុង សូត្រនេះ លោកពោលញ្ញាណប៉ុណ្ណោះ ដោយមានសញ្ញាជាធំ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថាសញ្ញាសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

កុលសូត្រទី ៧

[១៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រកូលប្រកបដោយអង្គ ៩ ដែលភិក្ខុ មិនទាន់ចូលទៅ ក៏មិនគួរចូលទៅ បើភិក្ខុចូលជ្រុលទៅហើយ ក៏មិនគួរអង្គុយ ។ ត្រកូលប្រកបដោយអង្គ ៩ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺគេមិនក្រោកទទួលដោយ សេចក្តីពេញចិត្ត ១ មិនថ្វាយបង្គំដោយសេចក្តីពេញចិត្ត ១ មិនឲ្យអាសនៈ ដោយសេចក្តីពេញចិត្ត ១ លាក់របស់ដែលមាន ១ របស់មានច្រើនឲ្យតិច ១ មានរបស់ដែលថ្លៃថ្លាឲ្យរបស់សៅហ្មង ១ ឲ្យដោយមិនគោរព មិនឲ្យ ដោយគោរព ១ មិនចូលទៅអង្គុយជិតដើម្បីស្តាប់ធម៌ដោយគោរព ១ មិន ត្រេកអរនឹងភាសិតរបស់ភិក្ខុនោះ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រកូលប្រកប ដោយអង្គ ៩ នេះឯង ដែលភិក្ខុមិនធ្លាប់ចូលទៅ ក៏មិនគួរចូលទៅ ឬចូល

ជ្រុលទៅហើយ ក៏មិនគួរអង្គុយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រកូលប្រកបដោយ
អង្គ ៩ ដែលភិក្ខុមិនទាន់ចូលទៅ ក៏គួរចូលទៅបាន ឬចូលទៅហើយ ក៏គួរ
អង្គុយបាន ។ ត្រកូលប្រកបដោយអង្គ ៩ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺគេក្រោក
ទទួលដោយសេចក្តីពេញចិត្ត ១ ថ្វាយបង្គំដោយសេចក្តីពេញចិត្ត ១ ឲ្យ
អាសនៈដោយសេចក្តីពេញចិត្ត ១ មិនលាក់របស់ដែលមាន ១ របស់ដែល
មានច្រើនឲ្យច្រើន ១ របស់ដែលថ្លៃថ្លាឲ្យរបស់ថ្លៃថ្លា ១ ឲ្យដោយគោរព
មិនឲ្យដោយមិនគោរព ១ ចូលទៅអង្គុយជិតដើម្បីស្តាប់ធម៌ ១ ត្រេកអរ
នឹងកាសិតរបស់ភិក្ខុនោះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រកូលប្រកបដោយ
អង្គ ៩ នេះឯង ដែលភិក្ខុមិនទាន់ចូលទៅ ក៏គួរចូលទៅបាន ឬចូលទៅ
ហើយ ក៏គួរអង្គុយបាន ។

អដ្ឋកថា

កុលសូត្រ

[១៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងកុលសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា ន
មនាបេន បច្ចុប្បន្នំ សេចក្តីថា ក្រោកចាកអាសនៈហើយ រមែងមិនធ្វើការ
ទទួលដោយការត្រេកអរ គឺដោយការជាប់ចិត្ត ។ បទថា ន មនាបេន អភិ-
វាទេន្តំ សេចក្តីថា រមែងមិនថ្វាយបង្គំដោយបញ្ចង្គប្រតិស្ឋាន ។ បទថា

អសក្កច្នំ ទេន្តិ សេចក្តីថា រមែងឲ្យដោយការមិនរាប់អាន ។ បទថា នោ
 សក្កច្នំ សេចក្តីថា រមែងមិនឲ្យដោយដែរបស្មុំខ្លួន ។ បទថា ន ឧបនិសីទន្តិ
 ធម្មស្សវនាយ សេចក្តីថា រមែងមិនអង្គុយក្នុងទីជិត ដោយគិតថា យើង
 ទាំងឡាយនឹងស្តាប់ធម៌ ។ បទថា ន រមិស្សន្តិ សេចក្តីថា រមែងមិន
 ត្រេកអរ គឺរមែងទៅមិនត្រឡប់ ដូចទឹកដែលស្រក់លើពានធំ ដូច្នោះ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា កុលសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សត្តសូត្រទី ៨

[១៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបេសថប្រកបដោយអង្គ ៩ ប្រការ
 ដែលបុគ្គលចាំរក្សាហើយ រមែងមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន មាន
 សេចក្តីរុងរឿងច្រើន មានការផ្សាយទៅច្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបេ-
 សថប្រកបដោយអង្គ ៩ ប្រការ ដែលបុគ្គលចាំរក្សាហើយ រមែងមានផល
 ច្រើន មានអានិសង្សច្រើន មានសេចក្តីរុងរឿងច្រើន មានការផ្សាយទៅច្រើន
 តើដោយប្រការដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ
 ពិចារណាដូច្នោះថា ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ លះបង់បាណាតិបាត រៀបចំ
 បាណាតិបាត មានអាជ្ញាដាក់ចុះហើយ មានគ្រឿងសស្ត្រាដាក់ចុះហើយ មាន

សេចក្តីខ្មាស ដល់នូវសេចក្តីអាណិតអាសូរ អនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ដល់
 សត្វទាំងអស់ដរាបអស់ជីវិត ក្នុងថ្ងៃនេះ ចំណែកអាត្មាអញ ក៏លះបង់នូវ
 បាណាតិបាត វៀរចាកបាណាតិបាត មានអាជ្ញាដាក់ចុះហើយ មានគ្រឿង
 សស្ត្រាដាក់ចុះហើយ មានសេចក្តីខ្មាស ដល់នូវសេចក្តីអាណិតអាសូរ
 អនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ដល់សត្វទាំងពួង អស់យប់នេះ និងថ្ងៃនេះដែរ
 អាត្មាអញយកតម្រាប់ព្រះអរហន្តផង អាត្មាអញនឹងចាំរក្សាឧបាសថដោយ
 អង្គនេះផង ឧបាសថប្រកបដោយអង្គទី ១ នេះ ដូច្នោះ ។ បេ ។ ព្រះអរហន្ត
 លះបង់ទីដេកដ៏ខ្ពស់ និងទីដេកដ៏ប្រសើរ វៀរចាកទីដេកដ៏ខ្ពស់ និងទីដេកដ៏
 ប្រសើរ សម្រេចនូវទីដេកដ៏ទាប គឺលើគ្រែតូចក្តី លើកម្រាលស្មៅក្តី ដរាប
 អស់ជីវិត ក្នុងថ្ងៃនេះ ចំណែកអាត្មាអញ ក៏លះបង់ទីដេកដ៏ខ្ពស់ និងទីដេក
 ដ៏ប្រសើរ វៀរចាកទីដេកដ៏ខ្ពស់ និងទីដេកដ៏ប្រសើរ សម្រេចទីដេកដ៏ទាប
 គឺលើគ្រែតូចក្តី លើកម្រាលស្មៅក្តី អស់យប់នេះ និងថ្ងៃនេះដែរ អាត្មាអញ
 យកតម្រាប់ព្រះអរហន្តផង អាត្មាអញនឹងរក្សាឧបាសថដោយអង្គនេះឯង
 ឧបាសថប្រកបដោយអង្គទី ៨ នេះដូច្នោះ បុគ្គលមានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា
 ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ទី ២ ទី ៣ ទី ៤ ក៏ដូចៗ គ្នា ផ្សាយទៅកាន់ទិស
 ខាងលើ ខាងក្រោម និងទិសទីទាំង មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តាធំទូលាយ
 ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោក
 ទាំងពួង ដោយយកខ្លួនប្រៀបផ្ទឹមនឹងសត្វទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង ឧបាសថ

ប្រកបដោយអង្គទី ៩ នេះដូច្នោះ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ឧបោសថប្រកប
ដោយអង្គ ៩ ប្រការ ដែលបុគ្គលចាំរក្សាហើយ រមែងមានផលច្រើន មាន
អានិស្សច្រើន មានតេជះច្រើន មានការផ្សាយទៅច្រើន យ៉ាងនេះឯង ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា

សត្តសូត្រ

[១៨] ក្នុងសត្តសូត្រទី ៨ លោកពោលថា ឧបោសថប្រកបដោយ
អង្គ ៩ (ព្រោះ) បន្ថែមមេត្តាការវនា ដោយអំណាចអធ្យាស្រ័យរបស់
វេនេយ្យបុគ្គល ។^{១៧៨}

អដ្ឋកថា សត្តសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទេវតាសូត្រទី ៩

[១៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងវេលាយប់នេះ ពួកទេវតាជាច្រើន កាលដែលរាត្រីបឋមយាមកន្លងទៅហើយ មានរស្មីដ៏រុងរឿង ញ៉ាំងវត្តជេត- ពនទាំងអស់ឲ្យភ្លឺច្បាស់ ចូលមករកតថាគត លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ថ្វាយ បង្គំតថាគត ហើយបិតនៅក្នុងទីសមគួរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះពួក ទេវតាទាំងនោះ បិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ បានពោលនឹងតថាគតដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកបព្វជិតបានមកកាន់ផ្ទះយើងខ្ញុំព្រះអង្គ កាលដែល កើតជាមនុស្ស ក្នុងកាលមុន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំព្រះអង្គទាំង នោះ បានក្រោកទទួលហើយ តែមិនបានថ្វាយបង្គំ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនោះ ជាអ្នកមានបុញ្ញកម្មមិនបរិបូណ៌ គួរឲ្យមានសេចក្តី ស្តាយ ក្តៅក្រហាយជាខាងក្រោយ ទើបបានទៅកើតក្នុងពួកថោកទាប ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកទេវតាជាច្រើនពួកទៀត ចូលមករកតថាគត ហើយ ពោលដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកបព្វជិតចូលមកកាន់ផ្ទះរបស់ យើងខ្ញុំព្រះអង្គ កាលដែលកើតជាមនុស្សក្នុងកាលមុន យើងខ្ញុំព្រះអង្គទាំង នោះបានក្រោកទទួលផង បានថ្វាយបង្គំផង ហើយតែមិនបានប្រគេនអាសនៈ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនោះ ជាអ្នកមានបុញ្ញកម្ម មិន បរិបូណ៌ មានសេចក្តីស្តាយ ក្តៅក្រហាយជាខាងក្រោយ ទើបបានទៅកើត ក្នុងពួកថោកទាប ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកទេវតាជាច្រើនផ្សេងៗ ទៀត

ចូលមករកតថាគត បានពោលដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកបព្វជិត
បានចូលមកកាន់ផ្ទះរបស់យើងខ្ញុំព្រះអង្គ កាលដែលកើតជាមនុស្សក្នុងកាល
មុន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំទាំងនោះ បានក្រោកទទួលផង ថ្វាយ
បង្គំផង បានប្រគេនអាសនៈផង តែមិនបានចាត់ចែង តាមសមគួរដល់យស-
សក្តិ តាមសមគួរដល់កម្លាំង ។ បេ បេ ចាត់ចែងតាមសមគួរដល់យសសក្តិ
តាមសមគួរដល់កម្លាំងហើយ តែមិនបានចូលទៅអង្គុយជិត ដើម្បីស្តាប់ធម៌
បានចូលទៅអង្គុយជិត ដើម្បីស្តាប់ធម៌ហើយ តែមិនបានផ្ទង់ត្រចៀកស្តាប់
ធម៌ បានផ្ទង់ត្រចៀកស្តាប់ធម៌ហើយ តែថា ស្តាប់ធម៌ហើយមិនបានចាំទុក
បានស្តាប់ធម៌ចាំទុកហើយ តែថា មិនបានពិចារណាសេចក្តីនៃធម៌ដែលចាំទុក
ពិចារណាសេចក្តីនៃធម៌ដែលចាំទុកបានហើយ តែថា យល់អត្ថ យល់ធម៌
ហើយ មិនបានប្រតិបត្តិធម៌ តាមសមគួរដល់ធម៌ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
យើងខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនោះ ជាអ្នកមានបុញ្ញកម្ម មិនបរិបូណ៌ គួរឲ្យមានសេចក្តី
ស្តាយ ក្តៅក្រហាយខាងក្រោយ ទើបទៅកើតក្នុងពួកថោកទាប ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ពួកទេវតាជាច្រើនផ្សេងទៀត ចូលមករកតថាគត ហើយពោល
ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកបព្វជិតចូលមកកាន់ផ្ទះរបស់យើងខ្ញុំ
ព្រះអង្គ កាលដែលកើតជាមនុស្សក្នុងកាលមុន យើងខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនោះ
បានក្រោកទទួលផង បានថ្វាយបង្គំផង បានប្រគេនអាសនៈផង បានចាត់
ចែងតាមសមគួរដល់យសសក្តិ តាមសមគួរដល់កម្លាំងផង ចូលទៅអង្គុយ

ជិតស្លាប់ធម៌ផង ផ្ទង់ត្រចៀកស្លាប់ធម៌ផង ស្លាប់ធម៌ហើយ បានចាំទុកផង
 បានពិចារណាសេចក្តីនៃធម៌ដែលចាំទុកផង យល់អត្ត យល់ធម៌ ហើយ
 ប្រតិបត្តិធម៌តាមសមគួរដល់ធម៌ផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំព្រះអង្គ
 ទាំងនោះ ជាអ្នកមានបញ្ញាកម្មបរិបូណ៌ មិនមានសេចក្តីស្តាយ ក្តៅក្រហាយ
 ខាងក្រោយ ទើបបានទៅកើតក្នុងពួកខ្ពង់ខ្ពស់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នុ៎ះជា
 រកមូល នុ៎ះជាសុញ្ញគារដ្ឋាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរចម្រើន
 ឈាន ចូរកុំប្រមាទ ចូរកុំមានសេចក្តីស្តាយ ក្នុងកាលខាងក្រោយ ដូចជា
 ពួកទេវតាមុននោះឡើយ ។

អដ្ឋកថា

ទេវតាសូត្រ

[១៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទេវតាសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា
 វិប្បដិសារិនិយោ សេចក្តីថា ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ដល់នូវការក្តៅក្រហាយ
 គឺភាពជាអ្នកខ្មាសអៀន ។ បទថា ហ្នឹង កាយំ សេចក្តីថា ពួកទេវតាជាន់
 ទាប លោកហៅថា ថោកទាប ក៏ព្រោះអាស្រ័យទេវលោកជាន់ខ្ពស់ ។ បទ
 ថា នោ ច ទោ យថាសត្តិយថាពលំ សិរិកជិម្ហា សេចក្តីថា ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ទាំងឡាយ មិនទាន់បែងចែករបស់ ឲ្យដល់អ្នកមានសីលទាំងឡាយ តាម

សមត្ថភាព គឺតាមសមគួរដល់កម្លាំងរបស់ខ្លួន បរិកោគហើយ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា ទេវតាសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

វេលាមសូត្រទី ៣

[២០] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ កាលគង់ក្នុងវត្តជេតពនរបស់
អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ អនាថបិណ្ឌិកគហបតី
ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះអនាថបិណ្ឌិកគហបតី អង្គុយក្នុង
ទីសមគួរហើយ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សួរដូច្នោះថា ម្ចាស់គហបតី
ទានក្នុងត្រកូលអ្នកនៅតែឲ្យដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទានក្នុងត្រកូល
ខ្ញុំព្រះអង្គនៅតែឲ្យដែរ តែទាននោះឯងស្មៅហ្មង គឺបាយបុងអង្ករ និងទឹកជ្រក
ជាគម្រប់ ២ ។ ម្ចាស់គហបតី បុគ្គលឲ្យទានស្មៅហ្មងក្តី ឲ្យទានថ្លៃថ្នាក់ក្តី តែ
ឲ្យទាននោះមិនគោរព ធ្វើសេចក្តីកោតក្រែងហើយឲ្យ មិនឲ្យដោយដៃខ្លួនឯង
បោះឲ្យ យល់ថា មិនមានផល ហើយឲ្យ វិបាករបស់ទាននោះ។ កើតក្នុង
ត្រកូលណាៗ ចិត្តក៏មិនឱនទៅ ដើម្បីប្រើប្រាស់នូវវត្ថុដ៏ថ្លៃថ្នាក់ ចិត្តមិនឱនទៅ

ដើម្បីប្រើប្រាស់នូវសំពត់ដីថ្លៃថ្លា ចិត្តមិនឱនទៅ ដើម្បីប្រើប្រាស់យានដីថ្លៃថ្លា ចិត្តមិនឱនទៅ ដើម្បីប្រើប្រាស់ក្នុងកាមគុណ ៥ ដីថ្លៃថ្លា មួយទៀត ពួកជនណា ដែលជាកូនក្តី ប្រពន្ធក្តី ទាសៈក្តី អ្នកបម្រើក្តី កម្មករក្តី របស់បុគ្គលនោះ ជនទាំងនោះ មិនស្តាប់ មិនផ្ទង់ត្រចៀកស្តាប់ រមែងបញ្ជូនចិត្តទៅក្នុងអារម្មណ៍ដទៃ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលគហបតី ព្រោះថា វិបាកនៃកម្មទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលធ្វើដោយមិនគោរព រមែងមានយ៉ាងនេះឯង ម្នាលគហបតី បុគ្គលឲ្យទានសៅហ្មងក្តី ថ្លៃថ្លាក្តី តែឲ្យទាននោះដោយគោរព ធ្វើសេចក្តីកោតក្រែង ហើយឲ្យ ឲ្យដោយដៃខ្លួនឯង មិនបោះឲ្យ យល់ថា មានផល ហើយឲ្យ វិបាករបស់ទាននោះៗ កើតក្នុងត្រកូលណាៗ ចិត្តក៏រមែងឱនទៅ ដើម្បីប្រើប្រាស់កត្តដីថ្លៃថ្លា ចិត្តរមែងឱនទៅ ដើម្បីប្រើប្រាស់សំពត់ដីថ្លៃថ្លា ចិត្តរមែងឱនទៅ ដើម្បីប្រើប្រាស់យានដីថ្លៃថ្លា ចិត្តរមែងឱនទៅ ដើម្បីប្រើប្រាស់ក្នុងកាមគុណ ៥ ដីថ្លៃថ្លា មួយទៀត ពួកជនណា ដែលជាកូនក្តី ប្រពន្ធក្តី ទាសៈក្តី អ្នកបម្រើក្តី កម្មករក្តី របស់បុគ្គលនោះ ជនទាំងនោះ រមែងស្តាប់ ផ្ទង់ត្រចៀកស្តាប់ មិនបញ្ជូនចិត្តទៅក្នុងអារម្មណ៍ដទៃឡើយ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលគហបតី ព្រោះថា វិបាករបស់កម្មទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលធ្វើដោយគោរព រមែងមានយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលគហបតី កាលពីព្រេងនាយ មានព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះ វេលាមៈ លោកបានឲ្យទាន ជាមហាទាន មានសភាពយ៉ាងនេះ គឺបានឲ្យ

កាជន៍មាស ៨៤០០០ ដែលពេញដោយប្រាក់ បានឲ្យកាជន៍ប្រាក់ ៨៤០០០ ដែលពេញដោយមាស បានឲ្យកាជន៍សិរិទ្ធិ ៨៤០០០ ដែលពេញដោយប្រាក់ បានឲ្យជីវី ៨៤០០០ ដែលមានគ្រឿងអលង្ការមាស មានទង្គជ័យមាស ព្រមទាំងបាំងដោយបណ្តាញមាស បានឲ្យរថ ៨៤០០០ ដែលពាសដោយស្បែកសីហា: ដែលពាសដោយស្បែកខ្លាធំ ពាសដោយស្បែកខ្លាដំបង ពាសដោយសំពត់កម្ពុល មានពណ៌លឿង មានគ្រឿងអលង្ការមាស មានទង្គជ័យមាស បិទបាំងដោយបណ្តាញមាស បានឲ្យមេតោ ៨៤០០០ សម្រាប់រូតបង្ហូរ (ទឹកដោះ) មានកាជន៍សិរិទ្ធិសម្រាប់ត្រង បានឲ្យនាងកញ្ញា ៨៤០០០ ដែលពាក់កែវមណី និងកុណ្ឌល បានឲ្យបល្ល័ង្ក ៨៤០០០ ដែលក្រាលដោយព្រំ ក្រាលដោយកម្រាលរោមមានពណ៌ស ក្រាលដោយកម្រាលរោម មានផ្កាជាចង្កោម ក្រាលដោយកម្រាលដីប្រសើរ ធ្វើពីរោមម្រឹគឈូស មានខ្នើយមានពណ៌ក្រហមទាំង ២ ខាង ព្រមទាំងពិតានមានពណ៌ក្រហម បានឲ្យកោដិនៃសំពត់ ៨៤០០០ គឺសំពត់ថ្មីមានសាច់ល្អិត សំពត់សូត្រមានសាច់ល្អិត សំពត់អម្បោះ មានសាច់ល្អិត បាច់និយាយថ្មីដល់បាយ ទឹក បង្អែម កោជន គ្រឿងលាបទីដេក ដូចជាស្ទឹងតែងហូរទៅ ម្នាលគហបតី អ្នកប្រហែលជាមានសេចក្តីសម្គាល់រូបវេលាមព្រាហ្មណ៍នុ៎ះ យ៉ាងនេះថា ក្នុងសម័យនោះ វេលាមព្រាហ្មណ៍ ជាបុគ្គលដទៃដោយពិត (ក្រៅពីតថាគត) លោកបានឲ្យទាននោះ ជាមហាទាន ។ ម្នាលគហបតី ហេតុនុ៎ះ អ្នកមិនត្រូវយល់យ៉ាងនេះ

ឡើយ ក្នុងសម័យនោះ វេលាមព្រាហ្មណ៍ ក៏គឺតថាគត ទានដែលតថាគត បានឲ្យនោះ ជាមហាទាន ។ ម្ចាស់គហបតី មិនមានទុក្ខិណេយ្យបុគ្គលណា មួយ ក្នុងទាននោះទេ មិនមានបុគ្គលណាមួយ សម្មាតទុក្ខិណាទាននោះទេ ។ ម្ចាស់គហបតី វេលាមព្រាហ្មណ៍បានឲ្យទានណា ដែលឈ្មោះថាមហាទាន និងបុគ្គលណាញ៉ាំងបុគ្គលដែលមានទិដ្ឋិលមួយរូប (សោតាបន្ទបុគ្គល) ឲ្យ បរិភោគទាននេះ ជាទានមានផលច្រើនជាងមហាទាន បុគ្គលណា ញ៉ាំង បុគ្គលដែលមានទិដ្ឋិល ១០០ រូបឲ្យបរិភោគ និងបុគ្គលណា ញ៉ាំងបុគ្គល ជាសកទាគាមី ១ រូបឲ្យបរិភោគ ។ បេប បុគ្គលណា ញ៉ាំងបុគ្គលជាសក- ទាគាមី ១០០ រូបឲ្យបរិភោគ និងបុគ្គលណា ញ៉ាំងបុគ្គលជាអនាគាមី ១ រូប ឲ្យបរិភោគ បើបុគ្គលណា ញ៉ាំងបុគ្គលជាអនាគាមី ១០០ រូបឲ្យបរិភោគ និងបុគ្គលណា ញ៉ាំងបុគ្គលជាព្រះអរហន្ត ១ រូបឲ្យបរិភោគ បុគ្គលណា ញ៉ាំងបុគ្គលជាព្រះអរហន្ត ១០០ រូបឲ្យបរិភោគ និងបុគ្គលណា ញ៉ាំងព្រះ បច្ចេកពុទ្ធ ១ អង្គឲ្យបរិភោគ បុគ្គលណា ញ៉ាំងព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ១០០ អង្គ ឲ្យបរិភោគ និងបុគ្គលណា ញ៉ាំងព្រះតថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធឲ្យ បរិភោគ បុគ្គលណា ញ៉ាំងសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធានឲ្យបរិភោគ និង បុគ្គលណា ឲ្យគេធ្វើវិហារ ឧទ្ទិសចំពោះសង្ឃមកពីទិសទាំង ៤ បុគ្គលណា មានចិត្តជ្រះថ្លាដល់នូវព្រះពុទ្ធផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹង និង បុគ្គលណា មានចិត្តជ្រះថ្លា សមាទាននូវសិក្ខាបទទាំងឡាយ គឺចេតនារវៀរ

ចាកបុណ្ណាតិបុត្ត រៀរចាកអនិទ្ទាន រៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ រៀរចាក
មុសាវាទ រៀរចាកហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ ដោយការផឹកនូវទឹក
ស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យ បុគ្គលណា មានចិត្តជ្រះថ្លា សមាទាននូវសិក្ខាបទ
ទាំងឡាយ គឺចេតនារៀរចាកបុណ្ណាតិបុត្ត ។ បេ ។ រៀរចាកហេតុជាទីតាំងនៃ
សេចក្តីប្រមាទ ដោយការផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យ ដោយហោច
ទៅ បុគ្គលណា ចម្រើននូវមេត្តាចិត្ត សូម្បីអស់កាលត្រឹមតែមួយរឹតទឹកដោះ
គោប៉ុណ្ណោះ ការចម្រើនមេត្តាចិត្តនេះ របស់បុគ្គលទាំងនោះ មានផលច្រើន
ជាងទាននោះទៅទៀត ។ ម្នាលគហបតី វេលាមព្រាហ្មណ៍បានឲ្យទាន ជា
មហាទានណា និងបុគ្គលណា ញ៉ាំងបុគ្គលមានទិដ្ឋិល្អ ១ រូប ឲ្យបរិភោគ
បុគ្គលណា ញ៉ាំងបុគ្គលមានទិដ្ឋិល្អ ១០០ រូបឲ្យបរិភោគ និងបុគ្គលណា
ញ៉ាំងបុគ្គលជាសកទាគាមី ១ រូបឲ្យបរិភោគ បុគ្គលណា ញ៉ាំងបុគ្គលជា
សកទាគាមី ១០០ រូបឲ្យបរិភោគ និងបុគ្គលណា ញ៉ាំងបុគ្គលជាអនាគាមី ១
រូបឲ្យបរិភោគ បុគ្គលណា ញ៉ាំងបុគ្គលជាអនាគាមី ១០០ រូប ឲ្យបរិភោគ
និងបុគ្គលណា ញ៉ាំងព្រះអរហន្ត ១ អង្គឲ្យបរិភោគ បុគ្គលណា ញ៉ាំងព្រះ
អរហន្ត ១០០ អង្គ ឲ្យបរិភោគ និងបុគ្គលណា ញ៉ាំងព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ១
អង្គ ឲ្យបរិភោគ បុគ្គលណា ញ៉ាំងពួកព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ១០០ អង្គ ឲ្យបរិភោគ
និងបុគ្គលណា ញ៉ាំងព្រះតថាគតអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ឲ្យបរិភោគ បុគ្គលណា
ញ៉ាំងភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធានឲ្យបរិភោគ និងបុគ្គលណា ឲ្យគេធ្វើ

វិហារ ឧទ្ទិសចំពោះសង្ឃមកអំពីទិសទាំង ៤ បុគ្គលណា មានចិត្តជ្រះថ្លា ដល់នូវព្រះពុទ្ធផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹង និងបុគ្គលណា មាន ចិត្តជ្រះថ្លា សមាទាននូវសិក្ខាបទទាំងឡាយ គឺចេតនារៀបចាកបុណ្យភិបាត ៗបេ ៗ រៀបចាកហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ ដោយការផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យ ដោយហោចទៅ និងបុគ្គលណា ចម្រើននូវមេត្តាចិត្ត សូម្បីអស់កាលត្រឹមតែមួយរត់ទឹកដោះគោប៉ុណ្ណោះ និងបុគ្គលណា ចម្រើន នូវអនិច្ចសញ្ញា សូម្បីអស់កាលគ្រាន់តែផ្តាត់ម្រាមដៃប៉ុណ្ណោះ ការចម្រើននេះ មានផលច្រើនជាងទាននោះទៅទៀត ។

សីហនាទវគ្គទី ២ ចប់

ឧទានក្នុងសីហនាទវគ្គនោះគឺ

- និយាយអំពីការចារក្សាឧបោសថ ១ សឧបាទិសេស និង
- អនុបាទិសេស ១ ព្រះកោដ្ឋិតភិក្ខុ ១ ព្រះសមិទ្ធិភិក្ខុ ១
- កាយដូចជាបូស ១ សញ្ញា ១ ត្រកូល ១ មេត្តា ១
- ទេវតា ១ វេលាមព្រាហ្មណ៍ ១ ។

អដ្ឋកថា

វេលាមសូត្រ

[២០] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងវេលាមសូត្រទី ១០ ដូចតទៅនេះ បទថា អបិ នុ តេ គហបតិ កុលេ ទានំ ទិយ្យតិ សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មិនបានត្រាស់សួរដល់ទាន ដែលគាត់ប្រគេនដល់ភិក្ខុសង្ឃ ពិតហើយ ក្នុងផ្ទះរបស់សេដ្ឋីនៅឲ្យទានដ៏ប្រណីត ជាប្រចាំដល់ភិក្ខុសង្ឃ ព្រះសាស្តា ទ្រង់មិនដឹងដល់សេចក្តីនោះក៏មិនមែន ចំណែកទានដែលឲ្យដល់លោកិយ- មហាជន ទាននោះសៅហ្មង សេដ្ឋីមិនត្រេកអរ ទើបត្រាស់សួរទាននោះ ។ បទថា កាលាណជកំ សេចក្តីថា អង្គរលាយកន្ទក់ គឺចម្អិនហើយ ដោយអង្ករ មួយកាកណិកលាយនឹងកន្ទក់ ។ បទថា តិលទ្គុទ្ទតិយំ គឺមានទឹកបន្លែ ៥ ជាគម្រប់ ២ ។

បទថា អសក្កច្ចំ ទេតិ បានដល់ ឲ្យដោយមិនគោរព ។ បទថា អបចិត្តំ កត្វា ទេតិ សេចក្តីថា ឲ្យដោយមិនរាប់អាន គឺមិនគោរពក្នុង ទុក្ខិណេយ្យបុគ្គល ។ បទថា អសហត្តា ទេតិ សេចក្តីថា មិនឲ្យដោយដៃ របស់ខ្លួន ឲ្យដោយដៃរបស់អ្នកដទៃ អធិប្បាយថា រមែងធ្វើត្រឹមតែពាក្យប្រើ ប៉ុណ្ណោះ ។ បទថា អបវិជ្ជំ ទេតិ សេចក្តីថា មិនឲ្យជាប់តត្តា គឺឲ្យដូច បុគ្គលប្រាថ្នានឹងបោះចោល ដូចបុគ្គលចាប់ទន្សឹងជាក់ក្នុងដំបូក ដូចគ្រឿង សំណែនរបស់អ្នកលេងសុរាប្រចាំឆ្នាំ ដូច្នោះ ។ បទថា អនាគមនទ្ធិដ្ឋិកោ ទេតិ សេចក្តីថា មិនជឿកម្ម និងផលនៃកម្ម ហើយឲ្យទាន ។

បទថា យត្ថ យត្ថ បានដល់ បណ្ណកុលសម្បទាទាំង ៣ ក្នុងត្រកូល
ណាមួយ ក្នុងបទជាដើមថា ន ឧទ្ធារាយ ភត្តកោតាយ មានវិនិច្ឆ័យ
ដូច្នោះថា កាលបុគ្គលបង្ហោនកោជននៃស្រូវសាលីក្រអូប ដែលមានរសត្វាញ់
ផ្សេងៗ ចូលទៅហើយ បុគ្គលនោះមិនបង្ហោនចិត្តទៅដើម្បីបរិភោគ គង់ពោល
ថា អ្នកចូរនាំទៅចុះ នុ៎ះរោគកម្រើក ដូច្នោះ គាប់ចិត្តបរិភោគបាយចុងអង្ករ
មានទឹកជ្រក់ ដូចបរិភោគអមតៈ ។ កាលបុគ្គលបង្ហោនសំពត់យ៉ាងល្អ មាន
សំពត់កាសីជាដើមចូលទៅហើយ ក៏ពោលថា អ្នកចូរនាំទៅចុះ សំពត់ទាំង
នេះមិនអាចបិទបាំងបាន រមែងមិនជាប់នៅត្រង់រាងកាយរបស់បុគ្គលដែល
ស្លៀក ដូច្នោះ ពេញចិត្តនឹងសំពត់ដែលមានសាច់គ្រោតគ្រោត ដូចគ្នានឹង
សម្បកដូង ធ្វើជាសំពត់ដោយគិតថា បុគ្គលស្លៀកសំពត់ទាំងនេះ រមែងដឹង
ថា ស្លៀកដណ្តប់ហើយ សំពត់ទាំងនោះ រមែងបិទបាំងនូវវត្ថុដែលគួរបិទ
បាំង ដូច្នោះ កាលបុគ្គលបង្ហោនយានដីរ យានសេះ រថ ឬ វេរមាសជាដើម
ចូលទៅឲ្យ ក៏ពោលថា អ្នកចូរនាំទៅចុះ យានទាំងនោះ បុគ្គលណាម្នាក់
មិនអាចអង្គុយជាសុខក្នុងយាននេះបានឡើយ ដូច្នោះ កាលបុគ្គលបង្ហោនរថ
ចាស់គ្រាំគ្រាចូលទៅ ក៏ពោលថា រថនេះមិនរង្កើ ក្នុងរថនេះអង្គុយបានជាសុខ
ដូច្នោះ រមែងត្រេកអរក្នុងរថនោះ ។ បទថា ន ឧទ្ធារេសុ បព្វាសុ កាម-
តុណោសុ សេចក្តីថា បុគ្គលនោះបានឃើញស្រីទាំងឡាយ ជាអ្នកមានរូប
ប្រដាប់តាក់តែងហើយគិតថា ស្រីនេះ ប្រហែលគ្នានឹងយក្ខិនី យក្ខិនីទាំង

នោះ ជាអ្នកប្រាថ្នានឹងស៊ី ប្រយោជន៍អ្វីដោយស្រីទាំងនោះ ដូច្នោះ រមែងឲ្យ
 កាលកន្លងទៅតាមផ្លូវសុក ។ បទថា ន សុស្ស្រសន្តិ សេចក្តីថា បរិវារជន
 ទាំងឡាយ រមែងមិនប្រាថ្នានឹងស្តាប់ អធិប្បាយថា រមែងមិនស្តាប់បង្គាប់
 ក៏មាន ។ បទថា ន សោតំ ឱទ្ធបាទិ សេចក្តីថា រមែងមិនផ្សំសោត-
 ប្បសាទដើម្បីស្តាប់ពាក្យដែលបុគ្គលនោះពោលហើយ ។ បទជាដើមថា
 សក្កច្ឆំ គប្បីជ្រាបដោយបរិយាយផ្ទុយគ្នាតាមដែលពោលហើយ ។

បទថា វេលាមោ សេចក្តីថា ជាឈ្មោះដែលបានហើយយ៉ាងនេះ
 ព្រោះប្រកបដោយគុណទាំងឡាយដ៏ធំកន្លងនូវព្រំដែន ជាតិ គោត្រ រូប
 កោគៈ សទ្ធា និងបញ្ញាជាដើម ។ ក្នុងបទថា សោ ឯវរូបំ ធានមធាសិ
 មហានាមំ នេះ មានអនុបុព្វីកថាដូច្នោះតទៅ

បានឮថា ក្នុងអតីតកាល វេលាមព្រាហ្មណ៍នោះ បានបដិសន្ធិហើយ
 ក្នុងផ្ទះបុរោហិត ក្នុងក្រុងពារាណសី ពួកញាតិបានដាក់ឈ្មោះថា វេលាម-
 កុមារ ។ វេលាមកុមារនោះ បានទៅហើយកាន់នគរតក្កសិលា ដើម្បីរៀន
 សិប្បៈ ជាមួយរាជកុមារក្រុងពារាណសី ក្នុងកាលអាយុ ១៦ ឆ្នាំ ជនទាំង
 ២ នោះប្រាថ្នាហើយនូវសិប្បៈ ក្នុងសម្លាករបស់អាចារ្យទិសាបាមោក្ខ ។ ពួក
 បុគ្គលប្រាថ្នាហើយយ៉ាងណា ចំណែករាជកុមារ ៨៤០០០ នាក់ ក្នុងជម្ងឺប
 ក៏ប្រាថ្នាហើយ ដូច្នោះ ។ ព្រះពោធិសត្វដឹងថា តំណែងខ្លួនបានទទួលជា
 អាចារ្យ ទើបឲ្យកុមារ ៨៤០០០ សិក្សា ខ្លួនឯងរៀនសិប្បៈដែលគេរៀន ១៦

ឆ្នាំ ចប់ក្នុងកាល ៣ ឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ ។ អាចារ្យដឹងថា សិប្បៈរបស់វេលាមកុមារ
 ស្អាតជំនាញហើយ ទើបពោលថា នៃកូនទាំងឡាយ វេលាមៈចេះនូវសិប្បៈ
 ទាំងអស់ដែលខ្ញុំចេះហើយ ពួកអ្នកគ្រប់គ្នា ចូរស្រុះស្រួលគ្នារៀនសិប្បៈក្នុង
 សម្ភាកររបស់វេលាមៈ ដូច្នោះ ទើបប្រគល់កុមារ ៨៤០០០ ឲ្យដល់ព្រះ
 ពោធិសត្វៗ ថ្វាយបង្គំអាចារ្យហើយ ជាអ្នកមានកុមារ ៨៤០០០ ចោមរោម
 ចេញទៅហើយ ដល់ក្រុងដែលនៅជិតមួយកន្លែង ទើបឲ្យរាជកុមារដែល
 ជាម្ចាស់ក្រុងនោះរៀន កាលរាជកុមារជំនាញក្នុងសិប្បៈហើយ ទើបបញ្ជូនទៅ
 កាន់ក្រុងនោះឯង ។ ព្រះពោធិសត្វទៅកាន់ក្រុង ៨៤០០០ ដោយឧបាយនោះ
 ហើយឲ្យរៀននូវសិប្បៈរបស់ព្រះរាជកុមារ ៨៤០០០ ជំនាញហើយ ទើបឲ្យ
 រាជកុមារនោះៗ ត្រឡប់ទៅក្នុងក្រុងនោះៗ ហើយក៏នាំព្រះរាជកុមារក្រុង
 ពារាណសី ត្រឡប់មកកាន់ក្រុងពារាណសី ។ មនុស្សទាំងឡាយក្នុងក្រុង
 ពារាណសីនោះ បានអភិសេករាជកុមារដែលរៀនចប់សិប្បៈហើយទុកក្នុង
 រាជសម្បត្តិ បានឲ្យតំណែងបុរោហិតដល់វេលាមៈ ។ រាជកុមារ ៨៤០០០
 នោះបានអភិសេកហើយ ក្នុងរាជសម្បត្តិទាំងឡាយរបស់ខ្លួន ក៏នៅតែនាំគ្នា
 មកទំនុកបម្រុងព្រះបាទពារាណសីរាល់ឆ្នាំ ។ ព្រះរាជកុមារទាំងនោះ គាល់
 ព្រះរាជាហើយ បានទៅកាន់សម្ភាកររបស់វេលាមៈ ពោលថា បពិត្រលោក
 អាចារ្យ កាលយើងទាំងឡាយតាំងនៅក្នុងរាជសម្បត្តិ លោកអាចារ្យត្រូវការ
 វត្ថុណា គប្បីប្រាប់ ហើយក៏គ្នាទៅ ។ កាលរាជកុមារទាំងនោះ នាំយករទេះ

មនោរម្យបុរាណ អដ្ឋកថា សីហនាទវគ្គទី ២

រថ មេគោ បុរោ មាន់ និងជ្រូកជាដើម ក្នុងកាលទៅ និងកាលមកជនបទ
 ក៏ត្រូវបៀតបៀនយ៉ាងធ្ងន់ ។ មហាជនប្រជុំព្រមគ្នា ហើយនាំគ្នាស្រែក
 សំណូមពរត្រង់លានព្រះរាជវាំង ។ ព្រះរាជាត្រាស់ឲ្យហៅវេលាមះមកហើយ
 ត្រាស់ថា នែលោកអាចារ្យ ជនបទត្រូវបៀតបៀន ព្រះរាជាទាំងឡាយ ធ្វើ
 នូវការបួនធំ ក្នុងពេលទៅ និងពេលមក មនុស្សទាំងឡាយ មិនអាចតាំង
 នៅស្ងប់បានឡើយ អ្នកចូរធ្វើឧបាយណាមួយ ដើម្បីឲ្យជនបទស្ងប់ចាកការ
 បៀតបៀន ដូច្នោះ ។ វេលាមះក្រាបទូលថា បពិត្រមហារាជ ទូលបង្គំនឹងធ្វើ
 ឧបាយ ទ្រង់មានសេចក្តីត្រូវការដោយជនបទប្រមាណប៉ុនណា ទ្រង់កំណត់
 នូវជនបទនោះ ហើយកាន់យក ។ ព្រះរាជាទ្រង់បានធ្វើយ៉ាងនោះហើយ ។
 វេលាមះដើរមើលក្នុងជនបទរបស់ព្រះរាជា ៨៤០០០ ទើបឲ្យរួមចូលមកក្នុង
 ជនបទរបស់ព្រះរាជា ដូចរួមការទេះទុកត្រង់ដុំ ដូច្នោះ ។ ចាប់តាំងអំពីនោះ
 ព្រះរាជាទាំងឡាយនោះ យាងមកក្តី ទៅក្តី រមែងត្រាច់ទៅតាមជនបទរៀងៗ
 ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ ទ្រង់មិនធ្វើការបួន ដោយទ្រង់ត្រិះរិះថា ជនបទរបស់យើងទាំង-
 ឡាយ ដូច្នោះ ទ្រង់មិនបៀតបៀនជនបទរបស់ព្រះរាជា ដោយសេចក្តីគោរព
 ចំពោះព្រះរាជា ។ ជនបទទាំងឡាយក៏ស្ងប់ស្ងៀម មិនមានសំឡេងតវ៉ា ។
 ព្រះរាជាទាំងពួងទ្រង់ត្រេកអរ ទ្រង់ប្រាថ្នាថា បពិត្រលោកអាចារ្យ លោកត្រូវ
 ការដោយវត្តណា ចូរប្រាប់វត្តនោះដល់យើងទាំងឡាយ ដូច្នោះ ។ វេលាមះ
 កក់ក្បាលហើយ បើកទ្វារបន្ទប់ដែលពេញដោយរតនៈ ៧ ប្រការ ក្នុងនិវេសន៍

របស់ខ្លួន សម្លឹងមើលទ្រព្យដែលរក្សាមកអស់ ៧ ជួរត្រកូល ពិចារណានូវ
 សេចក្តីចម្រើន និងការសាបសូន្យ គិតថា អញគួរឲ្យទានឲ្យផ្សាយទៅពេញ
 ជម្ពូទ្វីប ដូច្នោះ បានក្រាបទូលដល់ព្រះរាជា ឲ្យធ្វើបង្ក្រានជាជួរក្នុងទីប្រមាណ
 ១២ យោជន៍ ក្បែររាជវាំងគង្គា ឲ្យសាងឃ្នាំងធំ ដើម្បីដាក់សប្បិ ទឹកឃ្នុំ
 ទឹកអំពៅ ប្រេង លូ និងអង្ករជាដើមក្នុងទីនោះៗ បានចាត់ចែងមនុស្សទាំង-
 ឡាយថា ក្នុងទីនោះៗ ប្រើមនុស្សប្រមាណប៉ុណ្ណោះៗ ជួយរៀបចំវត្ថុណាមួយ
 ដែលឈ្មោះថា ពួកមនុស្សគប្បីបាន កាលរបស់ណាមួយមិនមានអំពីរបស់
 នោះ អ្នកទាំងឡាយគប្បីប្រាប់ដល់ខ្ញុំ ដូច្នោះ ទើបឲ្យវាយស្ករ ដើរទៅក្នុង
 ក្រុងថា សូមជនទាំងឡាយបរិភោគទានរបស់វេលាមព្រាហ្មណ៍ ចាប់តាំងអំពី
 ថ្ងៃនោះ ដូច្នោះ កាលបុគ្គលអ្នកចាត់ការរោងទានប្រាប់ថា រោងទានសម្រេច
 ហើយ ស្លៀកសំពត់តម្លៃ ១០០០ សំពត់ភ្លេងស្នាមានតម្លៃ ៥០០ តាក់
 តែងហើយដោយគ្រឿងអលង្ការគ្រប់យ៉ាង ដាក់ទឹកដែលមានពណ៌ដូចកែវ
 ផលិក ឲ្យពេញក្នុងសុវណ្ណភិក្ខុរហើយ ដើម្បីធ្វើសច្ចកិរិយាថា បើក្នុងលោក
 មានទុក្ខណេយ្យបុគ្គល ដែលសមគួរទទួលទាននេះ សូមទឹកនេះហូរចេញ
 ហើយច្រូចលើផែនដី បើមិនមាន ទឹកកុំហូរចេញឡើយ បានផ្សេងមាត់សុវណ្ណ-
 ភិក្ខុរហើយ ។ ទឹកហាក់ដូចជានៅក្នុងធម្មក្រក ដែលត្រូវបិទមាត់ហើយ ។
 ព្រះពោធិសត្វមិនបានក្តៅក្រហាយថា ឱ អ្នកដ៏ចម្រើន ជម្ពូទ្វីបទេ មិនមាន
 សូម្បីតែបុគ្គលម្នាក់ដែលគួរទទួលទុក្ខណា ដូច្នោះ គិតហើយថា បើទុក្ខណា

មនោរម្យបុរាណ អដ្ឋកថា សីហនាទវគ្គទី ២

បរិសុទ្ធខាងទាយក សូមទឹកហូរចេញ ហើយចូរសើមផែនដី ដូច្នោះ ។ ទឹក
 ដែលមានពណ៌ដូចកែវផលិតហូរចេញហើយ សើមនូវផែនដីហើយ ពេល
 នោះ គាត់ទៅកាន់រោងទានដោយគិតថា នឹងឲ្យទាន សម្លឹងមើលទានហើយ
 ប្រើឲ្យមនុស្សឲ្យបបរ ក្នុងកាលនៃបបរ ឲ្យរបស់ទំពា ក្នុងកាលនៃរបស់ទំពា
 ឲ្យអាហារ ក្នុងកាលនៃអាហារហើយ ។ ព្រះពោធិសត្វបានឲ្យទានរាល់ៗ ថ្ងៃ
 ដោយទំនងនេះឯង ។ ឯក្នុងរោងទាននេះ មិនមានពាក្យដែលគប្បីពោលថា
 របស់នេះមាន របស់នេះមិនមាន ។ ទាននេះនឹងមិនចប់ ដោយហេតុមាន
 ប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ដូច្នោះ ទើបនាំយកមាសចេញទៅធ្វើថាសមាស ហើយ
 បញ្ជូនដំណឹងទៅដល់ព្រះរាជា ៨៤០០០ ថាសជាដើម ។ ព្រះរាជាទាំងឡាយ
 ទ្រង់ព្រះតម្រិះថា យើងទាំងឡាយ ដែលអាចារ្យបានអនុគ្រោះមកយូរហើយ
 ដូច្នោះ ទើបកាលឲ្យទាននោះកន្លងទៅហើយ ៧ ឆ្នាំ ៧ ខែ ។ បន្ទាប់មក
 ព្រាហ្មណ៍គិតថា អញនឹងចែកប្រាក់ឲ្យជាទាន ដូច្នោះហើយ ទើបឲ្យរៀបចំទាន
 ត្រៀមទុកក្នុងឱកាសដែលសំខាន់ កាលត្រៀមស្រេចហើយ បានឲ្យហើយ
 អំពីខាងចុងដល់ថាសមាស ៨៤០០០ ថាស ជាខាងដើម ។

ក្នុងបទនោះ បទថា រូបិយបូរាណ បានដល់ ពេញដោយថាសប្រាក់
 កាជន៍ប្រាក់ និងមាសកប្រាក់ ឯថាសទាំងឡាយបុគ្គលមិនគួរកំណត់ថាតូច ។
 ថាស ៤ តាំងនៅហើយ ក្នុងទីកំណត់បានមួយករិស ។ គម្របថាសសម្រេច
 ដោយរតនៈ ៩ យ៉ាង កណ្តាប់មាត់សម្រេចដោយរតនៈ ៨ យ៉ាង ។ រថ

ដែលទឹមដោយសេះអាជានេយ្យ ប្រកបព្រមហើយ (អាចបរ) ជុំវិញ
 កណ្តាប់មាត់ថាសបាន ។ បានឲ្យថាស ៨៤០០០ ថាសយ៉ាងនេះថា កាល
 ឲ្យតាមប្រក្រតី រៀបចំបដិគ្គាហកជាពួកៗ មានទីបំផុតនៅខាងក្រៅ ជាក់ក្នុង
 ថាសស្រេចហើយ លើកបញ្ជូនឲ្យតគ្នាទៅចុងជួរ សូម្បីក្នុងបទថា រូបិយចាតិ
 ជាដើម ក៏ន័យនេះដូចគ្នា ។ សូម្បីក្នុងបទនេះ បទថា សុវណ្ណប្បរាជិ បាន
 ដល់ ពេញដោយថាសមាស កាជន៍មាស និងមាសកមាស ។ បទថា
 ហិរញ្ញប្បរាជិ បានដល់ ពេញដោយរតនៈ ៧ យ៉ាង ។ បទថា សោវណ្ណា-
 លង្ការាជិ បានដល់ គ្រឿងប្រដាប់សម្រេចអំពីមាស ។ បទថា កំសុបនា-
 រណារាជិ បានដល់ កាជន៍ធ្វើដោយប្រាក់សម្រាប់ទទួលទឹកដោះ ។ ឯស្មែង
 ទាំងឡាយរបស់មេតោទឹកដោះទាំងឡាយនោះ បានពាក់ដោយចង្អុលមាសត្រង់
 ក បំពាក់ដោយកម្រងផ្កាម្លិះត្រង់ជើងទាំង ៤ បានប្រដាប់នូវគ្រឿងប្រដាប់ជើង
 ត្រង់ខ្នងដណ្តប់ដោយសំពត់សាច់ល្អដ៏ប្រសើរ ត្រង់កចងដោយត្រដោក
 មាស ។ បទថា វត្តកោជិសហស្សរាជិ បានដល់ សំពត់ ២០ គូ សត្វ
 លោក ហៅថា ឯកកោជិ តែក្នុងទីនេះ សំពត់ ២០^(១) ហៅថា ឯកកោជិ ។
 ក្នុងបទជាដើមថា ទោមសុខុមារនំ គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យដូច្នោះ បណ្តាសំពត់សម្បក
 ឈើជាដើម សំពត់ណាមួយជាសំពត់សាច់ម្តង បានឲ្យហើយនូវសំពត់នោះៗ

១- ត្រង់លេខយោងបិដកខ្មែរដាក់ថា សំពត់សាដក ១០ ហៅថា ១ កោដិ ព្រោះ
 កាន់យកតាមច្បាប់កូមា ។

ប៉ុណ្ណោះ ។ ចំណែកទានទាំងឡាយណា ដែលឃើញហើយថា មិនមែនជា
 ទាន គឺឥត្តិទាន ឧសកទាន មជ្ជទាន សមជ្ជទាន វេលាមៈនេះបានឲ្យទានទាំង
 នោះ ដើម្បីជាបរិវារ ដើម្បីកាត់នូវពាក្យពោលថា ឈ្មោះថា វត្ថុនេះក្នុងហេតុ
 នៃទានរបស់វេលាមៈ វែមន៍មិនមាន ។ បទថា នង្គោ មញ្ញោ វិស្សន្តន្តិ បាន
 ដល់ វែមន៍ហូរទៅដូចស្ទឹង ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់ទានរបស់វេលាមៈ ដោយហេតុប្រមាណប៉ុណ្ណោះ
 ហើយត្រាស់ថា ម្ចាស់គហបតី អ្នកដទៃមិនបានឲ្យហើយ នូវមហាទាននោះ
 តថាគតបានឲ្យហើយ តថាគតកាលឲ្យទានបែបនោះ មិនបានបុគ្គលដែល
 សមគួរដើម្បីទទួល ឯអ្នកបានឲ្យទានដើម្បីព្រះពុទ្ធដូចតថាគត ប្រាកដនៅក្នុង
 លោក ព្រោះហេតុអ្វី ទើបគិតដូច្នោះ កាលទ្រង់ទេសនាចេញទៅទូលំទូលាយ
 ដល់សេដ្ឋី ទើបត្រាស់ពាក្យជាដើមថា សិយា ទោ បន តេ ដូច្នោះ ។
 សួរថា រូប វេទនា សញ្ញា សង្ខារ និងវិញ្ញាណពួកណា មានហើយក្នុង
 កាលនោះ រូបជាដើមនោះ រលត់ហើយមិនមែនឬ ព្រោះហេតុអ្វី ទើបព្រះ
 មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា សម័យនោះ តថាគតជាព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះវេលាមៈ
 ដូច្នោះ ។ ឆ្លើយថា ព្រោះកាត់បរេណីមិនដាច់ ជឿតថា រូបជាដើមនោះ កាល
 រលត់ ឲ្យបច្ច័យដល់ធម៌ មានវេទនាជាដើមនេះហើយ ទើបរលត់ ព្រះមាន
 ព្រះភាគត្រាស់យ៉ាងនេះ សំដៅដល់ ប្រពៃណី គឺធម៌ដែលបន្តគ្នាមិនដាច់ ។
 បទថា ន តំ កោចិ ទក្ខណំ សោធនតិ សេចក្តីថា មិនមានបុគ្គលណា

គប្បីពោលថា បុគ្គលណាជាសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី មារក្តី ក្រោកឡើងហើយ រមែងជម្រះទុក្ខណាឲ្យបរិសុទ្ធ ។ ដោយឧក្រិដ្ឋ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ គប្បីជម្រះទុក្ខណានោះឲ្យបរិសុទ្ធ ។ បទថា ទិដ្ឋសម្បទ្ធនំ បានដល់ ទាន ដែលបុគ្គលជាព្រះសោតាបន្ន ដល់ព្រមដោយទស្សនៈ ។ បទថា សំ តតោ មហាប្បលតំ សេចក្តីថា ទានដែលឲ្យហើយដល់បុគ្គលដែលជាសោតាបន្ន នេះ មានផលច្រើនជាងទាន ដែលបុគ្គលបរិច្ចាគប្រាក់ និងមាសប្រមាណ ប៉ុណ្ណោះ ឲ្យហើយ ដល់លោកិយមហាជន អស់ ៧ ឆ្នាំ ៧ ខែ ។

ក្នុងបទនេះថា យោ ច សតំ ទិដ្ឋសម្បទ្ធនំ សេចក្តីថា គប្បីជ្រាប ការរាប់សោតាបន្នដល់បុគ្គលដែលជាសោតាបន្នច្រើនរយ ដោយអំណាច បុគ្គលដែលជាសកទាគាមីម្នាក់ ។ ដោយឧបាយនេះ គប្បីជ្រាបការរាប់ បុគ្គលគុណនឹង ១០០ ដោយលំដាប់ខាងលើហើយ ក្នុងខាងដើម ក្នុងវារៈ ទាំងពួង ។

ក្នុងបទថា ពុទ្ធប្បមុខំ នេះ សង្ឃធ្វើព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធឲ្យជាព្រះសង្ឃត្រូវ ឲ្យគង់ហើយ គប្បីជ្រាបថា សង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដូច្នោះ ។ ក្នុងបទនេះ ថា ចាតុទ្ធិសំ សង្ឃំ ទុទ្ធិស្ស ។ សេចក្តីថា ចេតិយរមែងប្រតិស្ឋាន ការស្តាប់ ធម៌ពួកបុគ្គលរមែងធ្វើក្នុងទីដែលមានវិហារ ដែលបុគ្គលសាងថ្វាយសង្ឃដែល មកអំពីទិសទាំង ៤ ភិក្ខុទាំងឡាយមកអំពីទិសទាំង ៤ និងអំពីទិសតូចហើយ មិនចាំបាច់សាកសួរ លាងជើងហើយ យកកូនសោបើកទ្វារ ធ្វើនូវការសម្អាត

សេនាសនៈស្រេចហើយ រមែងបាននូវភាពជាសុភវិហារនោះ ដោយហោច
សូម្បីជាបណ្ណសាលាដែលកើតដល់ខ្លួន ក្នុងទិសទាំង ៤ ក៏ហៅថា វិហារ
ដែលបុគ្គលធ្វើថ្វាយសង្ឃដែលមកអំពីទិសទាំង ៤ ដូចគ្នា ។

ក្នុងបទថា សរណំ គន្ធយុយ លោកសំដៅដល់សរណៈដែលមិនវិល
ត្រឡប់ហើយដោយមគ្គ ។ ឯអាចារ្យពួកខ្លះពោលថា ឈ្មោះថា សរណា-
គមនំ ព្រោះប្រគល់ខ្លួនឲ្យហើយ លោកអធិប្បាយថា មានផលច្រើនជាង
ទាននោះ ។ បទថា សិក្ខាបទំ សមាទិយេយ្យ បានដល់ គប្បីទទួលបញ្ចុ-
សីល ។ សូម្បីសីល លោកពោលសំដៅយកសីលដែលមិនវិលត្រឡប់
ប៉ុណ្ណោះ ដែលមកហើយក្នុងមគ្គ ។ ឯអាចារ្យមួយពួកទៀតពោលថា ឈ្មោះ
ថា សីល ព្រោះខ្លួនឲ្យអកយទានហើយ ដល់សត្វទាំងពួង លោកអធិប្បាយ
ថា មានផលច្រើនជាងសរណគមនំនោះ ។ បទថា គន្ធិបាណមត្តំ បានត្រឹម
តែជាការត្រិះរិះក្នុងគ្រឿងក្រអូប គឺត្រឹមតែយកម្រាមទាំង ២ ចាប់ដុំបាយក្រអូប
មកហិត ។ ចំណែកអាចារ្យមួយពួកទៀតពោលព្រះបាលីថា តោនោបាណមត្តំ
ហើយទើបបានពោលអត្ថថា ត្រឹមតែតំណក់ទឹកដោះស្រក់របស់មេគោ ។

បទថា មេត្តចិត្តំ បានដល់ ចិត្តដែលផ្សាយទៅជាប្រយោជន៍ដល់សត្វ
ទាំងពួង តែចិត្តនោះ លោកកាន់យកហើយ ដោយអំណាចអប្បនាប៉ុណ្ណោះ ។
បទថា អនិច្ចសញ្ញំ បានដល់ វិបស្សនាដែលមានកម្លាំងដល់ទីបំផុត ដោយ
ភាពជាអន្តរប្បច្ច័យដល់មគ្គ ។ ចំណែកបុណ្យទាំងឡាយ មានទានជាដើម

នេះ គប្បីជ្រាបដោយឧបមាយ៉ាងនេះ ។ បើបុគ្គលធ្វើជម្ងឺមន្ទិបឲ្យរាបស្មើ ដូច
 មុខស្លរ ក្រាលបល្ល័ង្កតាំងអំពីដើម គប្បីឲ្យព្រះអរិយបុគ្គលអង្គុយក្នុងទីនោះ
 មានសោតាបន្នបុគ្គល ១០ ជួរ សកទាគាមិបុគ្គល ៥ ជួរ អនាគាមិបុគ្គល
 ២ ជួរកន្លះ ព្រះខ័ណ្ឌស្រព ១ ជួរកន្លះ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធគប្បីមាន ១ ជួរ ។
 ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ១ អង្គប៉ុណ្ណោះ ទានដែលបុគ្គលថ្វាយដល់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ
 មានផលច្រើនជាងទានដែលថ្វាយហើយ ដល់ជនមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។ ឯ
 ទានក្រៅអំពីនេះ គឺ

វិហារទាន បិណ្ឌបាត សិក្ខា ការចម្រើនមេត្តា រមែងមិនដល់
 ចម្រៀកទី ១៦ របស់បុគ្គលដែលពិចារណាដោយការអស់ទៅ ។

ដោយហេតុនោះឯង ទើបព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ក្នុងសម័យទៀប
 នឹងបរិនិព្វានថា ជាអ្នកប្រតិបត្តិនូវធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយ
 សេចក្តីកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ធ្វើសក្ការៈ គោរព
 រាប់អាន បូជាតថាគត ដោយគ្រឿងបូជាដ៏ឧត្តម ។ បទដ៏សេសក្នុងបទ
 ទាំងពួង មានអត្ថន័យយល់ហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថាវេលាមសូត្រទី ១០ ចប់
 សីហនាទវគ្គទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សត្តារាសវគ្គ

ឋានសូត្រទី ១

[២១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមនុស្សអ្នកនៅក្នុងឧត្តរករុទ្ធិប ខ្លះ ខ្លះសំហួសពួកទេវតាជាន់តាវត្តិវ្យុជន៍ និងពួកមនុស្សអ្នកនៅក្នុងជម្ពូទ្វីបផង ដោយស្ថាន ៣ យ៉ាង ។ ស្ថាន ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺមិនមាន សេចក្តីអន្ទះសា ១ មិនមានសេចក្តីហួងហែង ១ មានអាយុទៀង មាន កំណើតដ៏វិសេស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមនុស្សនៅក្នុងឧត្តរករុទ្ធិប តែងខ្លះខ្លះ សំហួសពួកទេវតាជាន់តាវត្តិវ្យុជន៍ និងពួកមនុស្សអ្នកនៅក្នុង ជម្ពូទ្វីបផង ដោយស្ថាន ៣ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកទេវតា ជាន់តាវត្តិវ្យុ ខ្លះខ្លះសំហួសពួកមនុស្សអ្នកនៅក្នុងឧត្តរករុទ្ធិបផង និងពួក មនុស្សអ្នកនៅក្នុងជម្ពូទ្វីបផង ដោយស្ថាន ៣ យ៉ាង ។ ស្ថាន ៣ យ៉ាង តើ ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺអាយុជាទិព្វ ១ សម្បុរជាទិព្វ ១ សេចក្តីសុខជាទិព្វ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកទេវតាជាន់តាវត្តិវ្យុ តែងខ្លះខ្លះសំហួសពួកមនុស្ស អ្នកនៅក្នុងឧត្តរករុទ្ធិបផង និងពួកមនុស្សអ្នកនៅក្នុងជម្ពូទ្វីបផង ដោយស្ថាន ៣ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមនុស្សអ្នកនៅក្នុងជម្ពូទ្វីប ខ្លះ ខ្លះសំហួសពួកមនុស្សអ្នកនៅក្នុងឧត្តរករុទ្ធិបផង និងពួកទេវតាជាន់តាវត្តិវ្យុ ផង ដោយស្ថាន ៣ យ៉ាង ។ ស្ថាន ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺមាន

សេចក្តីក្លៀវក្លា ១ មានស្មារតី (ខាប់ខ្លួន) ១ មានការបំពេញព្រហ្មចរិយ-
 ធម៌ដ៏វិសេស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមនុស្សនៅក្នុងជម្ងឺប តែងខ្លាំង
 ខ្ពស់ហួសពួកមនុស្សអ្នកនៅក្នុងឧត្តរករុទ្ធិបផង និងពួកទេវតាជាន់តាវត្តិវ្យុផង
 ដោយស្មារតី ៣ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

សត្តារាសវគ្គទី ៣

ឋានសូត្រ

[២១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងឋានសូត្រទី ១ នៃសត្តារាសវគ្គទី ៣
 ដូច្នោះ បទថា **ឧត្តរករុក្ខា** បានដល់ មនុស្សទាំងឡាយអ្នកឧត្តរករុទ្ធិប ។ បទ
 ថា **អធិគ្គណ្ណនិ** បានដល់ រមែងជាធំ គឺជាបុគ្គលក្រៃលែង ជាបុគ្គលប្រសើរ
 ជាបុគ្គលចម្រើនបំផុត ។ បទថា **អមមា** បានដល់ មិនមានតណ្ហា ។ ឯក្នុង
 អដ្ឋកថាពោលថា មិនមានទុក្ខ ។ បទថា **អបរិគ្គហា** បានដល់ រៀនរូការ
 ហ្នឹងហែងថា វត្ថុនេះរបស់អញ ។ បទថា **និយតាយុកា** សេចក្តីថា មនុស្ស
 ទាំងឡាយនោះ ក៏មានអាយុ ១០០០ ឆ្នាំស្មើគ្នាទាំងអស់ សូម្បីគតិក៏ស្មើគ្នា
 មនុស្សទាំងនោះស្លាប់អំពីនោះហើយ រមែងកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ប៉ុណ្ណោះ ។ បទ

ថា សតិមន្តោ សេចក្តីថា ពួកទេវតារមែងមានសតិមិនពិតប្រាកដ ព្រោះ
 មានសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ ។ ពួកសត្វនរកក៏មិនពិតប្រាកដ ព្រោះ
 មានសេចក្តីទុក្ខដោយចំណែកមួយ ចំណែកមនុស្សទាំងនេះ ឈ្មោះថា មានសតិ
 សិបស្កន ព្រោះមានសុខផង ទុក្ខផង លាយឡំគ្នាហើយ ។ បទថា **ឥធិ**
ព្រហ្មចរិយវាសោ សេចក្តីថា ការនៅប្រព្រឹត្តមគ្គព្រហ្មចរិយៈប្រកបដោយ
 អង្គ ៨ រមែងមានក្នុងទីនេះប៉ុណ្ណោះ ព្រោះព្រះពុទ្ធ និងព្រះបច្ចេកពុទ្ធកើត
 ឡើងក្នុងជម្ងឺប ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា បរាណសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកសូត្រទី ២

[២២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវសេះខឡ្យង្គៈ ៣
 ពួកផង នូវបុរសខឡ្យង្គៈ ៣ ពួកផង នូវសេះសទស្សៈ ៣ ពួកផង នូវ
 បុរសសទស្សៈ ៣ ពួកផង នូវសេះអាជានេយ្យដ៏ប្រសើរ ៣ ពួកផង នូវ
 បុរសអាជានេយ្យដ៏ប្រសើរ ៣ ពួកផង ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់នូវធម៌នោះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេះខឡ្យង្គៈ ៣ ពួក តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុ

ទាំងឡាយ សេះខ្សែង្គៈខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាសត្វបរិបូណ៌ដោយសម្មុះ តែមិន
 បរិបូណ៌ដោយសម្បុរ មិនបរិបូណ៌ដោយកម្ពស់ និងទំហំ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ សេះខ្សែង្គៈខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាសត្វបរិបូណ៌ដោយសម្មុះ បរិ-
 បូណ៌ដោយពណ៌សម្បុរ តែមិនបរិបូណ៌ដោយកម្ពស់ និងទំហំ ១ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ សេះខ្សែង្គៈខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បរិបូណ៌ដោយសម្មុះផង បរិ-
 បូណ៌ដោយពណ៌សម្បុរផង បរិបូណ៌ដោយកម្ពស់ និងទំហំផង ១ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ សេះខ្សែង្គៈ មាន ៣ ពួកនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចុះបុរសខ្សែង្គៈ ៣ ពួក តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរស
 ខ្សែង្គៈខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្មុះ តែមិនបរិបូណ៌ដោយ
 គុណ មិនបរិបូណ៌ដោយកម្ពស់ និងទំហំ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរស
 ខ្សែង្គៈខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្មុះ បរិបូណ៌ដោយគុណ
 តែមិនបរិបូណ៌ដោយកម្ពស់ និងទំហំ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរស
 ខ្សែង្គៈខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្មុះផង បរិបូណ៌ដោយ
 គុណផង បរិបូណ៌ដោយកម្ពស់ និងទំហំផង ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុរសខ្សែង្គៈ មាន ៣ ពួកនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុរសខ្សែង្គៈ
 ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្មុះ តែមិនបរិបូណ៌ដោយគុណ មិនបរិបូណ៌ដោយ
 កម្ពស់ និងទំហំ តើដោយប្រការដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុង
 សាសនានេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ

ជាហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាធម៌រម្មត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់
តាមពិតថា នេះជាបដិបទជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រម្មត់ទុក្ខ តថាគតពោលថា
នេះជាសម្មារម្មត់ភិក្ខុនោះ កាលបើគេសួរប្រស្នាក្នុងអភិធម្ម ឬក្នុងអភិវិន័យ
ដោះស្រាយមិនបរិបូណ៌ តថាគតពោលថា នេះមិនមែនជាគុណារម្មត់ភិក្ខុនោះ
ទេ ទាំងអ្នកឆ្លើងលាក់ចំពោះចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយ-
ភេសជ្ជបរិក្ខារ តថាគតពោលថា នេះមិនមែនជាកម្មស៍ និងទំហំរម្មត់ភិក្ខុនោះ
ទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសខ្សៀងៗអ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្មារម្មត់ តែមិនបរិ-
បូណ៌ដោយគុណ មិនបរិបូណ៌ដោយកម្មស៍ និងទំហំយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ចុះបុរសអ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្មារម្មត់ បរិបូណ៌ដោយគុណផង
តែមិនបរិបូណ៌ដោយកម្មស៍ និងទំហំ តើដោយប្រការដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ។ បេ ។
ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាបដិបទជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រម្មត់ទុក្ខ តថាគត
ពោលថា នេះជាសម្មារម្មត់ភិក្ខុនោះ កាលបើគេសួរប្រស្នាក្នុងអភិធម្ម ឬក្នុង
អភិវិន័យ ដោះស្រាយរួច មិនទើសទាល់ឡើយ តថាគតពោលថា នេះជា
គុណារម្មត់ភិក្ខុនោះ ប៉ុន្តែអ្នកឆ្លើងលាក់ចំពោះចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ
គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ តថាគតពោលថា នេះមិនមែនជាកម្មស៍ និង
ទំហំរម្មត់ភិក្ខុនោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសខ្សៀងៗអ្នកបរិបូណ៌
ដោយសម្មារម្មត់ បរិបូណ៌ដោយគុណផង តែមិនបរិបូណ៌ដោយកម្មស៍ និង

ទំហំយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុរសខឡ្យង្គៈ អ្នកបរិបូណ៌
 ដោយសម្មះផង បរិបូណ៌ដោយគុណផង បរិបូណ៌ដោយកម្មស្តំ និងទំហំផង
 តើដោយប្រការដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ។ បេ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាបដិបទា
 ជាដំណើរទៅកាន់ធម៌ម្ចាស់ទុក្ខ តថាគតពោលថា នេះជាសម្មារម្មណ៍ភិក្ខុនោះ
 កាលបើគេសួរស្រាវជ្រាវក្នុងអភិធម្ម ឬក្នុងអភិវិន័យ ដោះស្រាយរួច មិនទើស
 ទាល់ឡើយ តថាគតពោលថា នេះជាគុណារម្មណ៍ភិក្ខុនោះ ទាំងជាអ្នកស្វាគម
 លាភចំពោះចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយកេសជួបរិក្ខារ
 តថាគតពោលថា នេះជាកម្មស្តំ និងទំហំរម្មណ៍ភិក្ខុនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បុរសខឡ្យង្គៈ អ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្មះផង បរិបូណ៌ដោយគុណផង
 បរិបូណ៌ដោយកម្មស្តំ និងទំហំផងយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរស
 ខឡ្យង្គៈមាន ៣ ពួកនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេសសទស្សៈ ៣
 ពួក តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេសសទស្សៈខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ។ បេ ជាសត្វបរិបូណ៌ដោយសម្មះផង បរិបូណ៌ដោយពណ៌សម្បុរផង
 បរិបូណ៌ដោយកម្មស្តំ និងទំហំផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេសសទស្សៈ
 មាន ៣ ពួកនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុរសសទស្សៈ ៣ ពួក
 តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសសទស្សៈខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ។ បេ អ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្មះផង បរិបូណ៌ដោយគុណផង បរិបូណ៌ដោយ

កម្ពស់ និងទំហំផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុរសសទស្សៈ អ្នកបរិបូណ៌
 ដោយសម្មុទ្ធផង បរិបូណ៌ដោយគុណផង បរិបូណ៌ដោយកម្ពស់ និងទំហំផង
 តើដោយប្រការដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះ
 អស់ទៅនៃសំយោជនៈជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ជាឧបបាតិកសត្វ បរិនិព្វាន
 ក្នុងទីនោះ មានសភាពមិនបានត្រឡប់ចាកលោកនោះ តថាគតពោលថា នេះ
 ជាសម្មុទ្ធរបស់ភិក្ខុនោះ កាលបើគេសួរស្រឡាភ្នំអភិធម្ម ឬភ្នំអភិវិន័យ
 ដោះស្រាយរួច មិនទើសទាល់ តថាគតពោលថា នេះជាគុណរបស់ភិក្ខុនោះ
 ទាំងជាអ្នកស្នាក់លាក់ចំពោះចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយ-
 កេសជ្ជបរិក្ខារ តថាគតពោលថា នេះជាកម្ពស់ និងទំហំរបស់ភិក្ខុនោះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសសទស្សៈ អ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្មុទ្ធផង បរិបូណ៌
 ដោយគុណផង បរិបូណ៌ដោយកម្ពស់ និងទំហំផងយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុរសសទស្សៈមាន ៣ ពួកនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះ
 សេះអាជានេយ្យដ៏ប្រសើរ ៣ ពួក តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សេះអាជានេយ្យដ៏ប្រសើរខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ។ បេ ។ ជាសត្វបរិបូណ៌ដោយ
 សម្មុទ្ធផង បរិបូណ៌ដោយពណ៌សម្បុរផង បរិបូណ៌ដោយកម្ពស់ និងទំហំផង ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ប្រសើរមាន ៣ ពួកនេះឯង ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុរសអាជានេយ្យដ៏ប្រសើរ ៣ ពួក តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសអាជានេយ្យដ៏ប្រសើរខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ។ បេ ។ ជាអ្នក

បរិបូណ៌ដោយសម្មុផ្សំផង បរិបូណ៌ដោយគុណផង បរិបូណ៌ដោយកម្មស្តំ និង
 ទំហំផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសអាជានេយ្យដ៏ប្រសើរ តើដោយ
 ប្រការដូចម្តេច ។ បេ ។ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្មុផ្សំផង បរិបូណ៌ដោយគុណផង
 បរិបូណ៌ដោយកម្មស្តំ និងទំហំផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសអាជានេយ្យ
 ដ៏ប្រសើរ ក្នុងលោកនេះ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ
 ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏
 ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន តថាគតពោលថា នេះជាសម្មុរបស្តិក្ខុ
 នោះ កាលបើគេសួរប្រស្នាក្នុងអភិធម្ម ឬក្នុងអភិវិន័យ អាចដោះស្រាយរួច
 មិនទើសទាល់ឡើយ តថាគតពោលថា នេះជាគុណរបស្តិក្ខុនោះ ទាំងជា
 អ្នកស្នាក់លាក់ចំពោះចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយកេសជ្ជបរិក្ខារ
 តថាគតពោលថា នេះជាកម្មស្តំ និងទំហំរបស្តិក្ខុនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បុរសអាជានេយ្យដ៏ប្រសើរ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្មុផ្សំផង បរិបូណ៌
 ដោយគុណផង បរិបូណ៌ដោយកម្មស្តំ និងទំហំផង យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសអាជានេយ្យដ៏ប្រសើរ មាន ៣ ពួកនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

ខន្ទ្រសូត្រ

[២២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងខន្ទ្រសូត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ បទថា ជវសម្បន្នោ បានដល់ ដល់ព្រមដោយសម្មុទេវីរហ័ស ។ បទថា ន វណ្ណសម្បន្នោ បានដល់ មិនសម្បរដោយពណ៌សម្បរកាយ ។ ក្នុងបុរស ខ្ញុំ មានអត្តដូចតទៅនេះ បទថា ជវសម្បន្នោ បានដល់ បុរសខ្ញុំ ដល់ ព្រមដោយ ជវ គីញាណ ។ បទថា ន វណ្ណសម្បន្នោ បានដល់ មិនដល់ ព្រមដោយវណ្ណៈ គីគុណ ។ បទដ៏សេស គប្បីជ្រាបតាមន័យរបស់បាលីនោះ ចុះ ។ ក្នុងសូត្រនេះគួរពោលដល់សេចក្តីណា សេចក្តីនោះលោកអធិប្បាយ ហើយ ក្នុងអដ្ឋកថាតិកនិបាតហើយ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថាខន្ទ្រសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

តណ្ហាសូត្រទី ៣

[២៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវពួកធម៌ដែលមាន
 តណ្ហាជាបួសគល់ ៩ យ៉ាង អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់នូវធម៌នោះចុះ ។ បេ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកធម៌ដែលមានតណ្ហាជាបួសគល់ ៩ យ៉ាង តើ
 ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺការអាស្រ័យតណ្ហា ទើបមានការស្វែងរក ១ អាស្រ័យការ
 ស្វែងរក ទើបកើតលាភ ១ អាស្រ័យលាភ ទើបកើតសេចក្តីត្រិះរិះ ១ អា-
 ស្រ័យសេចក្តីត្រិះរិះ ទើបកើតសេចក្តីប្រាថ្នា សេចក្តីត្រេកអរ ១ អាស្រ័យ
 សេចក្តីប្រាថ្នា សេចក្តីត្រេកអរ ទើបកើតសេចក្តីជឿស៊ីប ១ អាស្រ័យ
 សេចក្តីជឿស៊ីប ទើបកើតការហួងហែងទុក ១ អាស្រ័យការហួងហែងទុក
 ទើបកើតសេចក្តីកំណាញ់ ១ អាស្រ័យសេចក្តីកំណាញ់ ទើបកើតការរក្សា
 ទុក ១ អាស្រ័យការរក្សាជាហេតុហើយ ទើបអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏
 លាមកជាច្រើន គឺការកាន់ដំបង កាន់គ្រឿងសស្ត្រារុក ឈ្មោះទាស់ទែង
 ជជែកគ្នាថាឯងៗ ទាំងនិយាយញុះញង់ និយាយកុហកក៏កើតឡើង ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកធម៌មានតណ្ហាជាបួសគល់ មាន ៩ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

តណ្ហាសូត្រ

[២៣] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងតណ្ហាសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទថា តណ្ហំ បដិច្ច បានដល់ តណ្ហា ២ យ៉ាង គឺឯសនតណ្ហា គឺតណ្ហាក្នុងការស្វែងរក ១ ឯសិទ្ធិតណ្ហា តណ្ហាក្នុងការស្វែងបានហើយ ១ ។ បុគ្គលដើរទៅតាមផ្លូវព្រៃ និងផ្លូវដែលមានជង្គត់ជាដើម ស្វែងរកកោគៈដោយតណ្ហាណា តណ្ហានោះ ឈ្មោះថា ឯសនតណ្ហា ។ តណ្ហាណា កាលបុគ្គលស្វែងរកបានកោគៈហើយ តណ្ហានេះ ឈ្មោះថា ឯសិទ្ធិតណ្ហា ។ តែព្រះសូត្រនេះ គប្បីឃើញថា បានដល់ ឯសនតណ្ហា ។ បទថា បរិយេសនា បានដល់ការស្វែងរកអារម្មណ៍ មានរូបជាដើម កាលឯសនតណ្ហាមាន ការស្វែងរកនោះក៏មាន ។ បទថា លាភោ បានដល់ ការបានអារម្មណ៍ មានរូបជាដើម កាលការស្វែងរកមាន ការបានក៏មាន ។

វិនិច្ឆ័យមាន ៤ យ៉ាង គឺញាណវិនិច្ឆ័យ ១ តណ្ហាវិនិច្ឆ័យ ១ ទិដ្ឋិវិនិច្ឆ័យ ១ វិតក្កវិនិច្ឆ័យ ១ ។ ក្នុងវិនិច្ឆ័យ ៤ យ៉ាងនោះ បុគ្គលដឹងដល់សុខវិនិច្ឆ័យ ក្នុងប្រការដែលលោកពោលថា គប្បីដឹងនូវសេចក្តីសុខដែលថោកថយ លុះដឹងនូវសេចក្តីសុខដែលថោកថយហើយ គប្បីប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីសុខក្នុងសន្តាន នេះឈ្មោះថា ញាណវិនិច្ឆ័យ ។ បទថា វិនិច្ឆយោ ត្រង់ពាក្យថា វិនិច្ឆ័យ បានដល់វិនិច្ឆ័យ ២ គឺតណ្ហាវិនិច្ឆ័យ ១ ទិដ្ឋិវិនិច្ឆ័យ ១ ។ តណ្ហាវិចរិត ១០៨ ឈ្មោះថា តណ្ហាវិនិច្ឆ័យ ។ ទិដ្ឋិ ៦២ ឈ្មោះថា ទិដ្ឋិ-

វិនិច្ឆ័យ ។ តែក្នុងទីនេះ លោកពោលដល់វិនិច្ឆ័យ គឺវិតក្កប៉ុណ្ណោះ ដូចមកក្នុង
 សូត្រថា ឆន្ទោ ខោ ទោនមិទ្ធិ វិតក្កនិទានោ សេចក្តីថា បពិត្រទោនមិទ្ធិ
 ឆន្ទៈ មានវិតក្ក (សេចក្តីត្រិះរិះ) ជាដើមហេតុ ដូច្នោះ ។ បុគ្គលបានលោក
 ហើយ ក៏គង់ត្រិះរិះដល់វត្ថុដែលគួរពេញចិត្ត និងមិនគួរពេញចិត្ត ដល់នូវវត្ថុ
 ល្អ និងមិនល្អដោយវិតក្កថា ប៉ុណ្ណោះ នឹងមានដើម្បីរុបារម្មណ៍ដល់អញ
 ប៉ុណ្ណោះ នឹងមានដើម្បីសទ្ធារម្មណ៍ ប៉ុណ្ណោះ នឹងមានដល់អញ ប៉ុណ្ណោះ
 នឹងមានដល់អ្នកដទៃ អញនឹងបរិភោគ ប៉ុណ្ណោះ អញនឹងរក្សាទុក ប៉ុណ្ណោះ
 ដូច្នោះ ដោយហេតុនោះ ទើបលោកពោលថា លាភំ បដិច្ច វិនិច្ឆ័យោ
 ប្រែថា ត្រិះរិះអាស្រ័យលោក ដូច្នោះ ។

បទថា ឆន្ទារតោ សេចក្តីថា រាគៈយ៉ាងទន់ និងរាគៈយ៉ាងខ្លាំងក្លាតែង
 កើតឡើងក្នុងវត្ថុដែលត្រិះរិះ ដោយអកុសលវិតក្កយ៉ាងនេះ ពិតហើយ បទថា
 ឆន្ទោ ក្នុងសូត្រនេះ ជាឈ្មោះរបស់រាគៈយ៉ាងទន់ ។ បទថា បរិគ្គហោ បាន
 ដល់ ធ្វើការប្រកាន់ដោយអំណាចតណ្ហា និងទិដ្ឋិ ។ បទថា មច្ឆរិយំ បានដល់
 អត់ធន់ចំពោះភាពជារបស់ទូទៅ ដល់អ្នកដទៃមិនបាន ។ ដោយហេតុនោះឯង
 ទើបបុរាណចារ្យពោលពាក្យយ៉ាងនេះ នៃមច្ឆរិយៈនោះថា ការអស្ចារ្យនេះ
 ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា មច្ឆរិយៈ ព្រោះប្រព្រឹត្តទៅហើយ ក្នុងសេចក្តីថា
 សេចក្តីអស្ចារ្យមានដល់អញប៉ុណ្ណោះ ចូរកុំមានដល់អ្នកដទៃឡើយ ដូច្នោះ ។
 បទថា អារក្ខា បានដល់ ការរក្សាទុកដោយល្អ ព្រោះបិទទ្វារ និងរក្សាទុក

ក្នុងហិបជាដើម ។ ឈ្មោះថា អធិករណី ព្រោះធ្វើឲ្យក្រែកលែង បទនោះជា
 ឈ្មោះនៃហេតុ ។ បទថា អារក្ខាធិករណំ ជានបុំសកលិង្គការសាធនៈ
 អធិប្បាយថា ហេតុនៃការរក្សា ។ ក្នុងបទថា ទណ្ឌានាន ជាដើម គប្បី
 ជ្រាបវិនិច្ឆ័យ ដូច្នោះ ការកាន់ដំបងដើម្បីការពារអ្នកដទៃ ឈ្មោះថា ទណ្ឌា-
 នានំ ការកាន់សស្ត្រាមានមុខតែម្ខាង ឈ្មោះថា សត្តានានំ ការទាស់ទែង
 គ្នាដោយកាយក្តី ការទាស់ទែងគ្នាដោយវាចាក្តី ឈ្មោះថា កលហោ។ ពេល
 ដំបូងជាវិគ្គហៈ ពេលក្រោយជាវិវាទ ។ បទថា តុរំតុរំ បានដល់ និយាយ
 ឯង មីង អា ហង ដោយមិនគោរពគ្នា ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា វណ្ណសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សត្តសញ្ញាសូត្រទី ៤

[២៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្តារាស (ប្រទេសជាទីនៅរបស់
 សត្វ) នេះមាន ៧ យ៉ាង ។ សត្តារាស ៧ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វមានកាយផ្សេងគ្នា មានសញ្ញាផ្សេងគ្នាក៏មាន ដូច
 ពួកមនុស្ស និងទេវតាពួកខ្លះ និងអសុរកាយពួកខ្លះ នេះជាសត្តារាសទី ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វមានកាយផ្សេងគ្នា មានសញ្ញាដូចគ្នាក៏មាន ដូច

ពួកព្រហ្មកាយិកទេវតា ដែលកើតក្នុងជាន់បឋមជ្ឈានភូមិ នេះជាសត្តាវាសទី
 ២ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វមានកាយដូចគ្នា មានសញ្ញាផ្សេងគ្នា
 ក៏មាន ដូចពួកទេវតាជាន់អាកាសរូរៈ នេះជាសត្តាវាសទី ៣ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ពួកសត្វមានកាយដូចគ្នា មានសញ្ញាដូចគ្នាក៏មាន ដូចពួកទេវតា
 ជាន់សុភកិណ្ណៈ នេះជាសត្តាវាសទី ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វឥត
 សញ្ញា ឥតមានទទួលការដឹងក៏មាន ដូចពួកទេវតាជាន់អសញ្ញីសត្វ នេះជា
 សត្តាវាសទី ៥ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វលុះបានកន្លងរូបសញ្ញា បាន
 រម្ងាប់បដិយសញ្ញា មិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្តចំពោះនានត្ថសញ្ញា ដោយប្រការ
 ទាំងពួង ហើយបានដល់អាកាសានញ្ញាយតនជ្ឈានដោយបរិកម្មថា អាកាស
 មិនមានទីបំផុតដូច្នោះក៏មាន នេះជាសត្តាវាសទី ៦ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ពួកសត្វកន្លងអាកាសានញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយបាន
 ដល់វិញ្ញាណញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា វិញ្ញាណ មិនមានទីបំផុតដូច្នោះ
 ក៏មាន នេះជាសត្តាវាសទី ៧ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វកន្លងវិញ្ញា-
 ណញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយបានដល់អាកិញ្ញញ្ញាយត-
 នជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា វត្ថុតិចតួចមិនមានដូច្នោះ នេះជាសត្តាវាសទី ៨ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វកន្លងអាកិញ្ញញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំង
 ពួង ហើយបានដល់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន នេះជាសត្តាវាសទី ៩ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្តាវាសមាន ៩ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

សត្តសញ្ញាសូត្រ

[២៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសត្តសញ្ញាសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ
 បទថា សត្តាវាសា បានដល់ លំនៅរបស់សត្វទាំងឡាយ អធិប្បាយថា
 ដែលជាលំនៅ ។ ក្នុងបទនោះ សូម្បីសុទ្ធាវាសក៏ជាសត្តាវាសដូចគ្នា តែ
 លោកមិនបានរាប់បញ្ចូល ព្រោះសុទ្ធាវាស មិនមានសព្វកាលទាំងពួង ។
 ដ្បិតថា សុទ្ធាវាសជាទីស្នាក់អាស្រ័យរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ កាលព្រះពុទ្ធ
 មិនកើតឡើងមួយអសន្នេយ្យកប្ប ទីនោះក៏ទទេ ព្រោះហេតុនោះ ទើបលោក
 មិនរាប់បញ្ចូល ព្រោះសុទ្ធាវាសមិនមានសព្វកាលទាំងពួង ។ បទដ៏សេស
 ក្នុងសូត្រនេះ គប្បីជ្រាបដោយន័យដែលពោលហើយ ក្នុងវិញ្ញាណដ្ឋិតិនោះ
 ឯង ។ © ២០០៣

អដ្ឋកថា សត្តសញ្ញាសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក បឋមសិលាយុបស្សត្រធិ ៥

[២៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើចិត្តដែលភិក្ខុបានសន្សំល្អ ហើយ ដោយប្រាជ្ញា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការសន្សំរបស់ភិក្ខុនោះ គួរពោល ថា ភិក្ខុនោះ រមែងដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មា អញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចិត្តដែលភិក្ខុបានសន្សំល្អហើយ ដោយប្រាជ្ញា តើដោយ ប្រការដូចម្តេច ។ ចិត្តដែលភិក្ខុបានសន្សំល្អហើយ ដោយប្រាជ្ញាថា ចិត្តរបស់ អាត្មាអញ ប្រាសចាករាគៈហើយ ចិត្តដែលភិក្ខុបានសន្សំល្អហើយ ដោយ ប្រាជ្ញាថា ចិត្តរបស់អាត្មាអញ ប្រាសចាកទោសៈហើយ ចិត្តដែលភិក្ខុបាន សន្សំល្អហើយ ដោយប្រាជ្ញាថា ចិត្តរបស់អាត្មាអញ ប្រាសចាកមោហៈ ហើយ ចិត្តដែលភិក្ខុសន្សំល្អហើយ ដោយប្រាជ្ញាថា ចិត្តរបស់អាត្មាអញ មានសភាពមិនប្រកបដោយរាគៈ ចិត្តដែលភិក្ខុបានសន្សំល្អហើយ ដោយ ប្រាជ្ញាថា ចិត្តរបស់អាត្មាអញ មានសភាពមិនប្រកបដោយទោសៈ ចិត្តដែល ភិក្ខុបានសន្សំល្អហើយ ដោយប្រាជ្ញាថា ចិត្តរបស់អាត្មាអញ មានសភាពមិន ប្រកបដោយមោហៈ ចិត្តដែលភិក្ខុបានសន្សំល្អហើយ ដោយប្រាជ្ញាថា ចិត្ត របស់អាត្មាអញ មានសភាពមិនត្រឡប់ទៅដើម្បីកាមរាគៈ ចិត្តដែលភិក្ខុបាន សន្សំល្អហើយ ដោយប្រាជ្ញាថា ចិត្តរបស់អាត្មាអញ មានសភាពមិនត្រឡប់

ទៅដើម្បីរូបរាគៈ ចិត្តដែលភិក្ខុបានសន្សំល្អហើយ ដោយប្រាជ្ញាថា ចិត្តរបស់
 អាត្មាអញ មានសភាពមិនត្រឡប់ទៅដើម្បីអរូបរាគៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលណាបើចិត្តដែលភិក្ខុបានសន្សំល្អហើយ ដោយប្រាជ្ញាថា ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ការសន្សំរបស់ភិក្ខុនោះ គួរពោលថា ភិក្ខុនោះដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់
 ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ច
 ក៏អាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 សោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

អដ្ឋកថា

បឋមសិលាយុបស្សត្រ

[២៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមសិលាយុបស្សត្រទី ៥ ដូចតទៅ
 នេះ បទថា យតោ ប្រែថា ក្នុងកាលណា ។ បទថា សុបរិច័តំ ហោតិ
 បានដល់ អប់រំល្អហើយ ចម្រើនល្អហើយ ។ បទថា កលំ វចនាយ បាន
 ដល់ គួរដើម្បីនឹងពោល ។ បទថា វិតរាតំ បានដល់ ប្រាសចាករាគៈ ។
 បទថា អសរាគធម្មំ បានដល់ អស់នូវភាពដែលឲ្យត្រេកអរដោយរាគៈ ។
 បទថា អនាវត្តិធម្មំ បានដល់ អស់សភាវៈដែលនឹងត្រឡប់មក គឺមិនគួរកើត
 តទៅ អធិប្បាយថា មានភាពរលត់ឥតសេសសល់ ដោយមិនមានបដិសន្ធិ

តទៅនោះឯង ។ ក្នុងសូត្រនេះ លោកពោលដល់ព្រះខ្ញុំណាស្រពប៉ុណ្ណោះ ។

អដ្ឋកថា បឋមសិលាយូបសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយសិលាយូបសូត្រទី ៦

[២៦] សម័យមួយ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ និងព្រះចន្ទិកាបុត្តដ៏មានអាយុ គង់ក្នុងវត្តវេឡូវន ជាកលន្ទុកនិវាសន្តាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះចន្ទិកាបុត្តដ៏មានអាយុ ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្ចាស់ អាវុសោទាំងឡាយ ទេវទត្តសម្តែងធម៌ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ អាវុសោទាំងឡាយ វេលាណាចិត្តដែលភិក្ខុចម្រើនល្អហើយ ដោយចិត្ត ចិត្តន្តិះ របស់ភិក្ខុនោះ គួរដើម្បីព្យាករថា ភិក្ខុនោះរមែងដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ កាលបើព្រះចន្ទិកាបុត្តដ៏មានអាយុ ពោលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ក៏ពោលទៅនឹងព្រះចន្ទិកាបុត្តដ៏មានអាយុដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោចន្ទិកាបុត្ត ទេវទត្តមិនសម្តែង

ធម៌ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះទេថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ វេលាណា
 ចិត្តដែលភិក្ខុចម្រើនល្អហើយ ដោយចិត្ត ចិត្តនុ៎ះ របស់ភិក្ខុនោះ គួរដើម្បី
 ព្យាករថា ភិក្ខុនោះរមែងដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ មគ្គ-
 ព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបាន
 ធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត
 មិនមានឡើយ ។ ម្នាលអារុសោចន្ទិកាបុត្ត ទេវទត្តបានតែសម្តែងធម៌ដល់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះទេ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ វេលាណាចិត្តដែល
 ភិក្ខុចម្រើនល្អហើយ ដោយចិត្ត ចិត្តនុ៎ះរបស់ភិក្ខុនោះ គួរដើម្បីព្យាករថា
 ភិក្ខុនោះរមែងដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ
 អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើស្រេច
 ហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមាន
 ឡើយ ។ ព្រះចន្ទិកាបុត្តដ៏មានអាយុ ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមក ជាគម្រប់ ២
 ដងទៀតថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ទេវទត្តសម្តែងធម៌ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 យ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ វេលាណាចិត្តដែលភិក្ខុចម្រើនល្អ
 ហើយ ដោយចិត្ត ចិត្តនុ៎ះ របស់ភិក្ខុនោះ គួរដើម្បីព្យាករថា ភិក្ខុនោះរមែង
 ដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញ
 បានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គ-
 ការវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ព្រះ

សារីបុត្តដ៏មានអាយុ ពោលទៅនឹងព្រះចន្ទិកាបុត្តដ៏មានអាយុ ជាគម្រប់ ២
 ដងទៀតដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោចន្ទិកាបុត្ត ទេវទត្តមិនសម្តែងធម៌ដល់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ យ៉ាងនេះទេថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ វេលាណាចិត្តដែលភិក្ខុ
 ចម្រើនល្អហើយ ដោយចិត្ត ចិត្តនុ៎ះ របស់ភិក្ខុនោះ គួរដើម្បីព្យាករថា ភិក្ខុ
 នោះរមែងដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ
 អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើស្រេច
 ហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមាន
 ឡើយ ។ ម្ចាស់អាវុសោចន្ទិកាបុត្ត ទេវទត្តបានតែសម្តែងធម៌ដល់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ យ៉ាងនេះទេថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ វេលាណាចិត្តដែលភិក្ខុ
 ចម្រើនល្អហើយ ដោយចិត្ត ចិត្តនុ៎ះ របស់ភិក្ខុនោះ គួរដើម្បីព្យាករថា ភិក្ខុ
 នោះរមែងដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ
 អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើស្រេច
 ហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមាន
 ឡើយ ។ ព្រះចន្ទិកាបុត្តដ៏មានអាយុ ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមក ជាគម្រប់ ៣
 ដងទៀតថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ទេវទត្តសម្តែងធម៌ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ វេលាណាចិត្តដែលភិក្ខុចម្រើនល្អហើយ
 ដោយចិត្ត ចិត្តនុ៎ះ របស់ភិក្ខុនោះ គួរដើម្បីព្យាករថា ភិក្ខុនោះរមែងដឹងច្បាស់
 ថា ជាតិរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្ត

រួចហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ព្រះសារីបុត្តដ៏
 មានអាយុ ពោលទៅនឹងព្រះចន្ទិកាបុត្តដ៏មានអាយុ ជាគម្រប់ ៣ ដង ដូច្នោះ
 ថា ម្ចាស់អាវុសោចន្ទិកាបុត្ត ទេវទត្តមិនសម្តែងធម៌ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាង
 នេះទេថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ វេលាណាចិត្តដែលភិក្ខុចម្រើនល្អហើយ
 ដោយចិត្ត ចិត្តនុ៎ះ របស់ភិក្ខុនោះ គួរដើម្បីព្យាករថា ភិក្ខុនោះ រមែងដឹង
 ច្បាស់ថា ជាតិរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញបាន
 ប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវនាកិច្ច
 ដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ម្ចាស់អាវុសោ
 ចន្ទិកាបុត្ត ទេវទត្តបានតែសម្តែងធម៌ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះទេថា ម្ចាស់
 អាវុសោទាំងឡាយ វេលាណាចិត្តដែលភិក្ខុចម្រើនល្អហើយ ដោយចិត្ត ចិត្ត
 នុ៎ះ របស់ភិក្ខុនោះ គួរដើម្បីព្យាករថា ភិក្ខុនោះរមែងដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់
 អាត្មាអញអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ
 សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បី សោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ម្ចាស់អាវុសោ ចិត្តដែល
 ភិក្ខុចម្រើនល្អហើយ ដោយចិត្ត តើដូចម្តេច ។ ចិត្តដែលភិក្ខុចម្រើនល្អហើយ
 ដោយចិត្តថា ចិត្តរបស់អាត្មាអញប្រាសចាករាគៈហើយ ចិត្តដែលភិក្ខុចម្រើន
 ល្អហើយ ដោយចិត្តថា ចិត្តរបស់អាត្មាអញប្រាសចាកទោសៈហើយ ចិត្ត

ដែលភិក្ខុចម្រើនល្អហើយ ដោយចិត្តថា ចិត្តរបស់អាត្មាអញប្រាសចាក
 មោហៈហើយ ចិត្តដែលភិក្ខុចម្រើនល្អហើយដោយចិត្តថា ចិត្តរបស់អាត្មាអញ
 មានសភាពមិនប្រកបដោយរាគៈ ចិត្តដែលភិក្ខុចម្រើនល្អហើយ ដោយចិត្តថា
 ចិត្តរបស់អាត្មាអញ មានសភាពមិនប្រកបដោយទោសៈ ចិត្តដែលភិក្ខុចម្រើន
 ល្អហើយ ដោយចិត្តថា ចិត្តរបស់អាត្មាអញ មានសភាពមិនប្រកបដោយ
 មោហៈ ចិត្តដែលភិក្ខុចម្រើនល្អហើយ ដោយចិត្តថា ចិត្តរបស់អាត្មាអញ
 មានសភាពមិនបានត្រឡប់មកដើម្បីកាមភព ចិត្តដែលភិក្ខុចម្រើនល្អហើយ
 ដោយចិត្តថា ចិត្តរបស់អាត្មាអញ មានសភាពមិនបានត្រឡប់មកដើម្បីរូបភព
 ចិត្តដែលភិក្ខុចម្រើនល្អហើយ ដោយចិត្តថា ចិត្តរបស់អាត្មាអញ មានសភាព
 មិនបានត្រឡប់មកដើម្បីអរូបភព ។ ម្នាលអារុសោ ភិក្ខុដែលមានចិត្តរួច
 ស្រឡះដោយប្រពៃយ៉ាងនេះហើយ ទោះរូបដ៏ក្រៃលែងដែលគប្បីដឹងដោយ
 ចក្ខុ មកកាន់គន្លងនៃចក្ខុ ក៏គ្របសង្កត់ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះមិនបានឡើយ ចិត្ត
 របស់ភិក្ខុនោះមិនជាប់ស្អិត ជាចិត្តតាំងនៅ ដល់នូវការមិនញាប់ញ័រ ភិក្ខុនោះ
 រមែងពិចារណាយើញច្បាស់នូវសេចក្តីវិនាសទៅនៃចិត្តនោះ ទោះបីសំឡេងដ៏
 ក្រៃលែង គប្បីដឹងដោយត្រចៀក ។ បេ ក្នុងគប្បីដឹងដោយច្រមុះ រសគប្បី
 ដឹងដោយអណ្តាត ផោដ្ឋព្វៈគប្បីដឹងដោយកាយ ធម្មារម្មណ៍គប្បីដឹងដោយ
 ចិត្ត មកកាន់គន្លងនៃចិត្ត ក៏គ្របសង្កត់ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ មិនបានឡើយ ចិត្ត
 ភិក្ខុនោះមិនជាប់ស្អិត ជាចិត្តតាំងនៅ ដល់នូវការមិនញាប់ញ័រ ភិក្ខុនោះរមែង

ពិចារណាយើញ្ញច្បាស់នូវសេចក្តីវិនាសទៅនៃចិត្តនោះ ម្នាលអារុសោ ដូច
 សសរថ្ម មានប្រវែង ១៦ ហត្ថ សសរថ្មនោះដាំចុះទៅខាងក្រោមរណ្តៅ ៨
 ហត្ថ សល់នៅខាងលើរណ្តៅ ៨ ហត្ថ ខាងក្រោយមក ទោះបីភ្លៀងប្រកប
 ដោយខ្យល់យ៉ាងខ្លាំង មកពីទិសខាងកើត ក៏មិនកម្រើក មិនញាប់ញ័រ មិន
 រំភើប ទោះបីភ្លៀងប្រកបដោយខ្យល់យ៉ាងខ្លាំង មកពីទិសខាងលិច មកពី
 ទិសខាងជើង ឬមកពីទិសខាងត្បូង ក៏មិនកម្រើក មិនញាប់ញ័រ មិនរំភើប
 ដែរ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលអារុសោ ព្រោះថា សសរថ្ម
 ដែលគេដឹកដាំជ្រៅល្អ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអារុសោ ភិក្ខុដែលមានចិត្តរួច
 ស្រឡះដោយប្រព័ន្ធយ៉ាងនេះហើយ ទោះបីរូបដ៏ក្រៃលែង ដែលគប្បីដឹង
 ដោយចក្ខុ មកកាន់គន្លងនៃចក្ខុ ក៏គ្របសង្កត់ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះមិនបានឡើយ
 ចិត្តភិក្ខុនោះ មិនជាប់ស្អិត ជាចិត្តតាំងនៅ ដល់នូវការមិនញាប់ញ័រ ភិក្ខុនោះ
 រមែងពិចារណាយើញ្ញច្បាស់ នូវសេចក្តីវិនាសទៅនៃចិត្តនោះ ទោះបីសំឡេង
 ដ៏ក្រៃលែង គប្បីដឹងដោយត្រចៀក ។ បេ ។ ក្នុងគប្បីដឹងដោយច្រមុះ រសគប្បី
 ដឹងដោយអណ្តាត ផោដ្ឋព្វៈគប្បីដឹងដោយកាយ ធម្មារម្មណ៍គប្បីដឹងដោយ
 ចិត្ត មកកាន់គន្លងនៃចិត្ត ក៏គ្របសង្កត់ចិត្ត របស់ភិក្ខុនោះមិនបានឡើយ ចិត្ត
 របស់ភិក្ខុនោះ មិនជាប់ស្អិត ជាចិត្តតាំងនៅ ដល់នូវការមិនញាប់ញ័រ ភិក្ខុ
 នោះរមែងពិចារណាយើញ្ញច្បាស់ នូវសេចក្តីវិនាសទៅនៃចិត្តនោះ ក៏យ៉ាង
 នោះដែរ ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយសិលាយូបស្សត្រ

[២៦] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទុតិយសិលាយូបស្សត្រទី ៦ ដូចតទៅ នេះ បទថា ចន្ទិកាយុត្តោ បានដល់ ព្រះថេរៈឈ្មោះចន្ទិកាបុត្រ ប្រាកដឈ្មោះ តាមមាតា ។ បទថា ចេតសា ចិត្តំ សុបរិចិត្តំ ហោតិ សេចក្តីថា របៀប ការប្រព្រឹត្តរបស់ចិត្តដែលភិក្ខុអប់រំហើយ គឺចម្រើនល្អហើយ ឲ្យខ្ពស់ទៅៗ ដោយការប្រព្រឹត្តរបស់ចិត្ត ។ បទថា នេវស្ស ចិត្តំ បរិយាទិយន្តិ បានដល់ អារម្មណ៍ទាំងនោះមិនអាចជាប់ស្មិតចិត្តប្បាទរបស់ព្រះខ័ណ្ឌស្រពនោះ ឲ្យអស់ ទៅ ហើយតាំងនៅបាន ។ បទថា អមិស្ស័កតំ បានដល់ ចិត្តមិនច្រឡក ច្រឡំដោយអារម្មណ៍ទាំងនោះ ព្រោះអារម្មណ៍ទាំងនោះមិនជាប់ ។ បទថា អានេញ្ចប្បន្តំ បានដល់ ដល់នូវការមិនញាប់ញ័រ គឺការមិនអន្ទះអន្ទែង ។ បទថា សិលាយូហោ បានដល់ សសរថ្ម ។ បទថា សោឡសកុក្កកោ បានដល់ ប្រវែង ១៦ ហត្ថ ។ បទថា ហោដ្ឋានេមន្តមា បានដល់ ចាក់ចូល ទៅបាតរណ្តៅ ។ បទថា ឧបរិទេមស្ស បានដល់ លើរណ្តៅ ។ បទថា សុនិទាតត្តា បានដល់ យកអង្រែដែកដឹកបំរហូតបានជ្រៅ ។ ក្នុងបទថា ឯវមេវ ទោ នេះ គប្បីឃើញព្រះខ័ណ្ឌស្រព ដូចសសរថ្ម កិលេសកើត ក្នុងទ្វារ ៦ ដូចខ្យល់ព្យុះ គប្បីជ្រាបកិលេសកើតឡើងក្នុងទ្វារ ៦ មិនអាច ញាំងចិត្តរបស់ព្រះខ័ណ្ឌស្រពឲ្យញាប់ញ័របាន ដូចខ្យល់ដែលបក់មកអំពី

ទិសទាំង ៤ មិនអាចឲ្យសសរថ្មញាប់ញ័របាន ដូច្នោះ ។ ក្នុងសូត្រនេះ
ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ដល់ព្រះខីណាស្រពប៉ុណ្ណោះ ។^{១៣៦}

អដ្ឋកថា ទុតិយសិលាយូបសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បឋមវេរសូត្រទី ៧

[២៧] គ្រានោះ អនាថបិណ្ឌិកគហបតី ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ
ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះអនាថបិណ្ឌិកគហបតី អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះ
ដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់គហបតី វេលាណាអរិយសាវ័ក
បានម្យ៉ាងនូវភ័យ និងពៀរទាំង ៥ និងប្រកបដោយអង្គ នៃសោតាបត្តិ ៤
យ៉ាងហើយ អរិយសាវ័កនោះ កាលប្រាថ្នា គប្បីព្យាករនូវខ្លួនដោយខ្លួន
ឯងបានថា អាត្មាអញមាននរកអស់ហើយ មានតិរច្ឆានកំណើតអស់ហើយ
មានបិត្តិវិស័យអស់ហើយ មានអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត អស់ហើយ អាត្មា
អញជាអ្នកដល់នូវសោតៈ មានសភាពមិនបានធ្លាក់ចុះ ជាបុគ្គលទៀង មាន
ការត្រាស់ដឹងប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ។ ភ័យ និងពៀរ ៥ ដែលអរិយសាវ័ក
បានម្យ៉ាងហើយ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់គហបតី បុគ្គលជាអ្នកសម្លាប់សត្វ

រមែងបាននូវភ័យ និងពៀរ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នផង បាននូវភ័យ និង
ពៀរ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងលោកខាងមុខផង ទទួលនូវទុក្ខ និងទោមនស្ស
ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង ព្រោះការសម្លាប់សត្វជាបច្ច័យ បុគ្គលជាអ្នករៀរ
ចាកបាណាតិបាត រមែងមិនបាននូវភ័យ និងពៀរ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុង
បច្ចុប្បន្នផង មិនបាននូវភ័យ និងពៀរ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងលោកខាងមុខ
ផង មិនបានទទួលនូវទុក្ខ និងទោមនស្សដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង កាល
បើបុគ្គលរៀរចាកបាណាតិបាតហើយ ទើបភ័យ និងពៀរនោះ ស្ងប់រម្ងាប់ទៅ
បានយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលគហបតី បុគ្គលជាអ្នកកាន់យកនូវរបស់ដែលគេមិន
បានឲ្យ ។ បេ។ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ជាអ្នកពោលពាក្យ
កុហក ជាអ្នកជីកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យ ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តី
ប្រមាទ តែងបាននូវភ័យ និងពៀរដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបច្ចុប្បន្នផង បាននូវ
ភ័យ និងពៀរ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងលោកខាងមុខផង ទទួលនូវទុក្ខ និង
ទោមនស្ស ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង ព្រោះការជីកនូវទឹកស្រវឹង គឺ សុរា
និងមេរ័យ ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទជាបច្ច័យ បុគ្គលជាអ្នករៀរចាក
ការជីកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទហើយ
រមែងមិនបាននូវភ័យ និងពៀរដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបច្ចុប្បន្នផង មិនបាននូវ
ភ័យ និងពៀរដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងលោកខាងមុខផង មិនទទួលនូវទុក្ខ និង
ទោមនស្ស ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង កាលបើបុគ្គលរៀរចាកការជីកនូវទឹក

ស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យ ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទហើយ ទើបក៏យ
និងពៀរនោះស្ងប់រម្ងាប់ទៅបាន យ៉ាងនេះឯង ។ ក៏យ និងពៀរដែលអរិយ-
សាវ័កបានរម្ងាប់ហើយមាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ អរិយសាវ័កប្រកបដោយ
អង្គនៃសោតាបត្តិ ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតី អរិយសាវ័កក្នុង
សាសនានេះ ជាអ្នកប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើក ក្នុងព្រះពុទ្ធថា
ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់ឆ្ងាយចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ព្រះ
អង្គត្រាស់ដឹងនូវព្រាហ្មធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ ព្រះអង្គ
បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ ព្រះអង្គមានដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ព្រះអង្គ
ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិគុណ រកបុគ្គលណា
មួយស្មើគ្មាន ព្រះអង្គជាអ្នកទូន្មាននូវបុរស ដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គជា
គ្រូនៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវចតុរាអរិយសច្ច
ព្រះអង្គលែងវិលត្រឡប់មកកាន់ភពថ្មីទៀត ។ អរិយសាវ័ក ជាអ្នកប្រកប
ដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើក ក្នុងព្រះធម៌ថា ព្រះបរិយត្តិធម៌ ដែលព្រះ
ដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយដោយល្អ ជាធម៌ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញ
ច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ជាធម៌ឲ្យនូវផលមិនរង់ចាំកាល ជាធម៌គួរដល់ឯហិ-
បស្សវិធី ជាធម៌ដែលបុគ្គលគប្បីបង្ហាន់ចូលមកទុកក្នុងខ្លួន ជាធម៌ដែលអ្នក
ប្រាជ្ញទាំងឡាយ គប្បីឃើញច្បាស់ក្នុងចិត្តនៃខ្លួន ។ អរិយសាវ័ក ជាអ្នក
ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើក ក្នុងព្រះសង្ឃថា ព្រះសង្ឃសាវ័កនៃ

ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដោយប្រពៃ ព្រះសង្ឃសាវ័កនៃព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគ ប្រតិបត្តិត្រង ព្រះសង្ឃសាវ័កនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដើម្បី
 ត្រាស់ដឹងនូវព្រះនិព្វាន ព្រះសង្ឃសាវ័កនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិ
 សមគួរ គឺប្រតិបត្តិគួរដល់សីល សមាធិ បញ្ញា បុរសបុគ្គលណា បើរាប់ជា
 គូបាន ៤ គូ បើរាប់រៀងជាបុរសបុគ្គលមាន ៨ ព្រះសង្ឃសាវ័ករបស់ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគនុ៎ះ លោកគួរទទួលនូវចតុប្បច្ច័យ ដែលបុគ្គលនាំមកបូជា គួរ
 ទទួលនូវអាគន្ធកុទាន គួរទទួលនូវទុក្ខិណាទាន គួរដល់អញ្ញាលិកម្ម ជា
 បុញ្ញកេត្តនៃសត្វលោក រកខេត្តដទៃក្រែលែងជាងគ្មាន ។ អរិយសាវ័កនោះ
 ប្រកបដោយសីល ជាទីត្រេកអររបស់ព្រះអរិយៈ ជាសីលមិនដាច់ មិនធ្លុះ
 មិនពព្រុស មិនពពាល ជាសីលជានា ដែលពួកអ្នកប្រាជ្ញ សរសើរហើយ
 ជាសីលមិនបបោសបង្អែលដោយតណ្ហា ជាសីលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសមាធិ ។
 អរិយសាវ័ក ជាអ្នកប្រកបដោយអង្គនៃសោតាបត្តិ ៤ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាល
 គហបតី វេលាណា អរិយសាវ័ក បានម្យ៉ាងនូវក័យ និងពៀរទាំង ៥ នេះ
 ទាំងប្រកបដោយអង្គនៃសោតាបត្តិទាំង ៤ យ៉ាងនេះហើយ អរិយសាវ័កនោះ
 កាលបើប្រាថ្នា គប្បីព្យាករខ្លួនដោយខ្លួនឯងបានថា អាត្មាអញមាននរកអស់
 ហើយ មានតិរច្ឆានកំណើតអស់ហើយ មានបិត្តិវិស័យអស់ហើយ មាន
 អបាយទុគ្គតិ និងវិនិបាតអស់ហើយ អាត្មាអញជាអ្នកដល់នូវសោតៈហើយ
 ជាអ្នកមានសភាពមិនបានធ្លាក់ចុះ ជាអ្នកទៀង មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងប្រព្រឹត្ត

ទៅខាងមុខ ។

អដ្ឋកថា

បឋមវេរសូត្រ

[២៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមវេរសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា ភយំ វេរំ បសវតិ បានដល់ ជួបនូវការភ័យកើតអំពីចិត្តតក់ស្លុត និងពៀរ កើតអំពីបុគ្គល ។ បទថា ចេតសិកំ បានដល់ អាស្រ័យចិត្ត ។ បទថា ទុក្ខំ បានដល់ មានកាយជាទីតាំង ។ បទថា ទោមនស្សំ បានដល់ ទុក្ខដែល សម្បយុត្តដោយការចង្អៀតចង្អល់ ។ ក្នុងសូត្រនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ ដល់សោតាបត្តិមគ្គ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា បឋមវេរសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក ទុតិយវេរសូត្រទី ៨

[២៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេលាណា អរិយសាវ័ក បានម្យាប័នូវ ភ័យ និងពៀរទាំង ៥ ទាំងប្រកបដោយអង្គនៃសោតាបត្តិទាំង ៤ យ៉ាងហើយ អរិយសាវ័កនោះ កាលបើប្រាថ្នា គប្បីព្យាករនូវខ្លួនដោយខ្លួនឯងបានថា អាត្មាអញ មាននរកអស់ហើយ មានតិរច្ឆានកំណើតអស់ហើយមានបិត្តិវិស័យ អស់ហើយ មានអបាយទុគ្គតិ និងវិនិបាតអស់ហើយ អាត្មាអញជាអ្នកដល់ នូវសោតៈ ជាអ្នកមានសភាពមិនបានធ្លាក់ចុះ ជាអ្នកទៀង មានសេចក្តីត្រាស់ ដឹងប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ។ ភ័យ និងពៀរទាំង ៥ ដែលអរិយសាវ័កបានម្យាប័ ហើយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលជាអ្នកសម្លាប់សត្វ តែងបាននូវភ័យ និងពៀរ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នផង បាននូវភ័យ និង ពៀរ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងលោកខាងមុខផង ទទួលនូវទុក្ខ និងទោមនស្ស ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង ព្រោះការសម្លាប់សត្វជាបច្ច័យ បុគ្គលជាអ្នក រៀរចាកការសម្លាប់សត្វ ។ បេ ។ ទើបភ័យ និងពៀរនោះ ម្យាប័ទៅបានយ៉ាង នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ ។ បេ ។ បុគ្គលជាអ្នកប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ ជាអ្នកពោលពាក្យ កុហក ជាអ្នកជីកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យ ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តី ប្រមាទ តែងបាននូវភ័យ និងពៀរ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នផង បាននូវ ភ័យ និងពៀរ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងលោកខាងមុខផង ទទួលនូវទុក្ខ និង

ទោមនស្ស ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង ព្រោះការផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរា
និងមេរ័យ ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទជាបច្ច័យ បុគ្គលអ្នករៀរចាកការ
ផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យ ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទហើយ
តែងមិនបាននូវភ័យ និងពៀរ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នផង មិនបាននូវ
ភ័យ និងពៀរ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងលោកខាងមុខផង មិនទទួលនូវទុក្ខ និង
ទោមនស្ស ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង កាលបើបុគ្គលរៀរចាកការផឹកនូវ
ទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យ ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទហើយ ទើប
ភ័យ និងពៀរនោះ រម្ងាប់ទៅបានយ៉ាងនេះ ។ ភ័យ និងពៀរ ដែលអរិយ-
សាវ័កបានរម្ងាប់ហើយ មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ចុះអរិយសាវ័ក ដែល
ប្រកបដោយអង្គនៃសោតាបត្តិ ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើក
ក្នុងព្រះពុទ្ធជា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ។ បេ ។ ព្រះអង្គជាគ្រូនៃទេវតា
និងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ដឹងនូវចតុរាអរិយសច្ច ព្រះអង្គ
លែងវិលមកកាន់ភពថ្មីទៀត ។ ក្នុងព្រះធម៌ ។ បេ ។ ក្នុងព្រះសង្ឃ ។ អរិយ-
សាវ័កប្រកបដោយសីលទាំងឡាយ ដែលជាទីត្រេកអររបស់ព្រះអរិយៈ ជា
សីលមិនដាច់ មិនធ្លុះ មិនពព្រុស មិនពពាល ជាសីលជានា ដែលពួក
អ្នកប្រាជ្ញសរសើរហើយ ជាសីលមិនបបោសអង្អែលដោយតណ្ហា ជាសីល
ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសមាធិ ។ អរិយសាវ័កប្រកបដោយអង្គ នៃសោតាបត្តិ ៤

យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វេលាណា អរិយសាវ័ក បានម្ចាស់នូវ
 ភ័យ និងពៀរ ៥ យ៉ាងនេះ ទាំងប្រកបហើយដោយអង្គ នៃសោតាបត្តិទាំង
 ៤ យ៉ាងនេះហើយ អរិយសាវ័កនោះ កាលបើប្រាថ្នា គប្បីព្យាករនូវខ្លួន
 ដោយខ្លួនឯងបានថា អាត្មាអញមាននរកអស់ហើយ មានតិរច្ឆានកំណើត
 អស់ហើយ មានបិត្តិវិស័យអស់ហើយ មានអបាយ ទុគ្គតិ និងវិនិបាតអស់
 ហើយ អាត្មាអញជាអ្នកដល់នូវសោតៈ ជាអ្នកមានសភាពមិនបានធ្លាក់ចុះ
 ជាអ្នកទៀង មានការត្រាស់ដឹងប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយវេរសូត្រ

[២៨] ទុតិយវេរសូត្រទី ៨ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ដល់ពួកភិក្ខុ តែ
 ក្នុងសូត្រនេះ លោកពោលថា ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ដល់ព្រះសោតាបន្ត
 ប៉ុណ្ណោះ ។

អដ្ឋកថាទុតិយវេរសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បឋមអាយាតសូត្រទី ៩

[២៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាយាតវត្ថុ (ហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តី
 គុំក្អួន) នេះមាន ៧ យ៉ាង ។ អាយាតវត្ថុទាំង ៧ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។
 គឺបុគ្គលចង់គំនុំ ដោយគិតថា ជនឯណោះ បានប្រព្រឹត្តនូវអំពើមិនជា
 ប្រយោជន៍ដល់អាត្មាអញ ១ ចង់គំនុំដោយគិតថា ជនឯណោះកំពុងប្រព្រឹត្ត
 នូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍ដល់អាត្មាអញ ១ ចង់គំនុំដោយគិតថា ជនឯណោះ
 នឹងប្រព្រឹត្តនូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍ ដល់អាត្មាអញ ១ ចង់គំនុំដោយគិតថា
 ជនឯណោះ បានប្រព្រឹត្តហើយនូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍ដល់សត្វ និងសង្ខារ
 ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញ ១ ចង់គំនុំដោយគិតថា ជន
 ឯណោះ កំពុងប្រព្រឹត្តនូវអំពើ មិនជាប្រយោជន៍ដល់សត្វ និងសង្ខារជាទី
 ស្រឡាញ់ ជាទីពេញចិត្តរបស់អាត្មាអញ ១ ចង់គំនុំដោយគិតថា ជនឯណោះ
 នឹងប្រព្រឹត្តនូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍ដល់សត្វ និងសង្ខារជាទីស្រឡាញ់ ជាទី
 គាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញ ១ ចង់គំនុំដោយគិតថា ជនឯណោះ បានប្រព្រឹត្ត
 នូវអំពើជាប្រយោជន៍ដល់សត្វ និងសង្ខារ មិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្ត
 របស់អាត្មាអញ ១ ចង់គំនុំដោយគិតថា ជនឯណោះ កំពុងប្រព្រឹត្តនូវអំពើ
 ជាប្រយោជន៍ដល់សត្វ និងសង្ខារ មិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់
 អាត្មាអញ ១ ចង់គំនុំដោយគិតថា ជនឯណោះ នឹងប្រព្រឹត្តនូវអំពើជា
 ប្រយោជន៍ដល់សត្វ និងសង្ខារ មិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់

អាត្មាអញ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អាយាតវត្តមាន ៩ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

បឋមអាយាតសូត្រ

[២៩] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមអាយាតសូត្រទី ៩ ដូចតទៅនេះ បទថា អាយាតវត្តនិ បានដល់ ហេតុនៃអាយាត ។ បទថា អាយាតំ ពន្ធនិ បានដល់ ដែលចង់សេចក្តីក្រោធ គឺធ្វើសេចក្តីក្រោធឱ្យកើតឡើង ។^{២៩}

អដ្ឋកថា បឋមអាយាតសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយអាយាតសូត្រទី ១០

[៣០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អាយាតប្បជីវិន័យ (ការកម្ចាត់បង់នូវ សេចក្តីគំក្កន) នេះមាន ៩ យ៉ាង ។ អាយាតប្បជីវិន័យទាំង ៩ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺបុគ្គលកម្ចាត់បង់នូវគំនុំ ដោយគិតថា ជនឯណោះ បាន ប្រព្រឹត្តនូវអំពើ មិនជាប្រយោជន៍ដល់អាត្មាអញ ព្រោះហេតុនោះ អាត្មាអញ គប្បីបាននូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍នោះ ក្នុងបុគ្គលនុំ អំពីណា ១ កម្ចាត់បង់

នូវគំនុំ ដោយគិតថា ជនឯណោះ កំពុងប្រព្រឹត្តនូវអំពើ មិនជាប្រយោជន៍
 ដល់អាត្មាអញ ព្រោះហេតុនោះ អាត្មាអញគប្បីបាននូវអំពើ មិនជាប្រ-
 យោជន៍នោះ ក្នុងបុគ្គលនុ៎ះ អំពីណា ១ កម្ចាត់បង្ខំនូវគំនុំ ដោយគិតថា ជន
 ឯណោះ នឹងប្រព្រឹត្តនូវអំពើ មិនជាប្រយោជន៍ដល់អាត្មាអញ ព្រោះហេតុ
 នោះ អាត្មាអញគប្បីបាននូវអំពើ មិនជាប្រយោជន៍នោះ ក្នុងបុគ្គលនុ៎ះ អំពី
 ណា ១ កម្ចាត់បង្ខំនូវគំនុំ ដោយគិតថា ជនឯណោះ បានប្រព្រឹត្តនូវអំពើ
 មិនជាប្រយោជន៍ដល់សត្វ និងសង្ខារជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មា
 អញ ព្រោះហេតុនោះ អាត្មាអញគប្បីបាននូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍នោះ ក្នុង
 បុគ្គលនុ៎ះ អំពីណា ១ កម្ចាត់បង្ខំនូវគំនុំ ដោយគិតថា ជនឯណោះ កំពុង
 ប្រព្រឹត្តនូវអំពើ មិនជាប្រយោជន៍ដល់សត្វ និងសង្ខារជាទីស្រឡាញ់ ជាទី
 គាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញ ព្រោះហេតុនោះ អាត្មាអញគប្បីបាននូវអំពើ មិនជា
 ប្រយោជន៍នោះ ក្នុងបុគ្គលនុ៎ះ អំពីណា ១ កម្ចាត់បង្ខំនូវគំនុំ ដោយគិតថា
 ជនឯណោះ នឹងប្រព្រឹត្តនូវអំពើ មិនជាប្រយោជន៍ដល់សត្វ និងសង្ខារជាទី
 ស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញ ព្រោះហេតុនោះ អាត្មាអញគប្បី
 បាននូវអំពើ មិនជាប្រយោជន៍នោះ ក្នុងបុគ្គលនុ៎ះ អំពីណា ១ កម្ចាត់បង្ខំ
 នូវគំនុំ ដោយគិតថា ជនឯណោះ បានប្រព្រឹត្តនូវអំពើ ជាប្រយោជន៍ដល់
 សត្វ និងសង្ខារមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញ ព្រោះ
 ហេតុនោះ អាត្មាអញគប្បីបាននូវអំពើជាប្រយោជន៍នោះ ក្នុងបុគ្គលនុ៎ះ អំពី

ណា ១ កម្ចាត់បង់នូវគំនុំ ដោយគិតថា ជនឯណោះ កំពុងប្រព្រឹត្តនូវអំពើ
 ជាប្រយោជន៍ដល់សត្វ និងសង្ខារ មិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់
 អាត្មាអញ ព្រោះហេតុនោះ អាត្មាអញគប្បីបាននូវអំពើ ជាប្រយោជន៍នោះ
 ក្នុងបុគ្គលនុ៎ះ អំពីណា ១ កម្ចាត់បង់នូវគំនុំ ដោយគិតថា ជនឯណោះ នឹង
 ប្រព្រឹត្តនូវអំពើ ជាប្រយោជន៍ដល់សត្វ និងសង្ខារមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទី
 គាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញ ព្រោះហេតុនោះ អាត្មាអញគប្បីបាននូវអំពើ ជា
 ប្រយោជន៍នោះ ក្នុងបុគ្គលនុ៎ះ អំពីណា ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អាយា-
 តប្បជីវិន័យ មាន ៩ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយអាយាតសូត្រ

[៣០] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទុតិយអាយាតសូត្រទី ១០ ដូចតទៅ
 នេះ បទថា អាយាតប្បជីវិន័យ បានដល់ ហេតុនៃការកម្ចាត់អាយាត ។
 បទថា តំ កុរុតត្ថ លត្តា សេចក្តីថា អាត្មាអញគប្បីបានក្នុងបុគ្គលនេះអំពីណា
 គឺអាត្មាអញ អាចបានដោយហេតុដូចម្តេចថា ការប្រព្រឹត្តមិនជាប្រយោជន៍នោះ
 កុំមានឡើយដូច្នោះ ។ អធិប្បាយថា បុគ្គលគិតយ៉ាងនេះថា ធម្មតាអ្នកដទៃ
 នឹងធ្វើសេចក្តីវិនាសដល់អ្នកដទៃ តាមការពេញចិត្តរបស់ខ្លួន ដូច្នោះហើយ

កម្ពាត់នូវអាយាតចេញបាន ។ ម្យ៉ាងទៀត បើយើងធ្វើសេចក្តីក្រោធតប ការ
 ធ្វើសេចក្តីក្រោធនោះ យើងគប្បីបានក្នុងបុគ្គលនោះ អំពីណា អធិប្បាយថា
 យើងអាចនឹងបានដោយហេតុអ្វី ។ បាវៈថា តំ កុរោ លាភា ដូច្នោះក៏មាន
 សេចក្តីថា បើយើងគប្បីធ្វើសេចក្តីក្រោធក្នុងបុគ្គលនេះ ក្នុងការធ្វើសេចក្តី
 ក្រោធរបស់យើងនោះ គប្បីបានអំពីណា អធិប្បាយថា ឈ្មោះថា គប្បីបាន
 អ្វីមក ។ បទថា តំ ក្នុងអត្ថនេះ ត្រឹមតែជានិបាតប៉ុណ្ណោះ ។^{១៧៣}

អដ្ឋកថា ទុតិយអាយាតសូត្រទី ១០ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អនុបុព្វនិរោធសូត្រទី ១១

[៣១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អនុបុព្វនិរោធ (ធម៌ជាគ្រឿងរលត់
 ដោយលំដាប់ឈាន) នេះមាន ៩ យ៉ាង ។ អនុបុព្វនិរោធទាំង ៩ យ៉ាង
 តើដូចម្តេច ។ គឺកាលបុគ្គលចូលបឋមជ្ឈានហើយ អាមិសសញ្ញារលត់ទៅ
 ១ កាលចូលទុតិយជ្ឈាន វិតក្កវិចារៈរលត់ទៅ ១ កាលចូលតតិយជ្ឈាន
 បីតិរលត់ទៅ ១ កាលចូលទៅចតុត្ថជ្ឈាន អស្សាសៈ និងបស្សាសៈ រលត់
 ទៅ ១ កាលចូលអាកាសានញាយតនជ្ឈាន រូបសញ្ញារលត់ទៅ ១ កាល
 ចូលវិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាន អាកាសានញាយតនសញ្ញារលត់ទៅ ១ កាល

ចូលអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញារលត់ទៅ ១ កាលចូល
នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញារលត់ទៅ ១ កាល
ចូលសញ្ញាវេទយិតនិរោធ សញ្ញា និនវេទនារលត់ទៅ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អនុបុព្វនិរោធ មាន ៩ យ៉ាងនេះឯង ។

សត្តាវាសវគ្គទី ៣ ចប់

ឧទានក្នុងសត្តាវាសវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីហេតុដ៏ប្រសើរ ១ អំពីគោត្រ ១ អំពីតណ្ហាមូលកធម៌ ១
អំពីវត្ថុសញ្ញា ១ អំពីការប្រៀបដោយសសរថ្ម ១ អំពីពៀរមាន ២
លើក អំពីអាយាតវត្ថុមាន ២ លើក អំពីអនុបុព្វនិរោធ ១ ។

អដ្ឋកថា

អនុបុព្វនិរោធសូត្រ

[៣១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអនុបុព្វនិរោធសូត្រទី ១១ ដូចតទៅនេះ
បទថា អនុបុព្វនិរោធា បានដល់ រលត់ទៅតាមលំដាប់ ។ ពាក្យដ៏សេស
ក្នុងបទទាំងពួង ដោយយល់ទាំងអស់ហើយ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា អនុបុព្វនិរោធសូត្រទី ១១ ចប់

សត្តាវាសវគ្គទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

មហាវគ្គដី ៤

បឋមវិហារសូត្រដី ១

[៣២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អនុបុព្វវិហារ (ធម៌ជាគ្រឿងនៅតាម
 លំដាប់) នេះមាន ៩ យ៉ាង ។ អនុបុព្វវិហារ ៩ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺ
 បឋមជ្ឈាន ១ ទុតិយជ្ឈាន ១ តតិយជ្ឈាន ១ ចតុត្ថជ្ឈាន ១ អាកាសា-
 នញ្ចាយតនជ្ឈាន ១ វិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន ១ អាកិញ្ញញ្ចាយតនជ្ឈាន ១
 នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ១ សញ្ញាវេទេយិតនិរោធ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ អនុបុព្វវិហារ មាន ៩ យ៉ាងនេះឯង ។

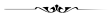
អដ្ឋកថា

មហាវគ្គទី ៤

បឋមវិហារសូត្រ

[៣២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមវិហារសូត្រទី ១ នៃមហាវគ្គទី ៤ ដូចតទៅនេះ បទថា អនុបុព្វវិហារា បានដល់ វិហារធម៌ ដែលគួរចូលដល់ តាមលំដាប់ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា បឋមវិហារសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយវិហារសូត្រទី ២

[៣៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវអនុបុព្វវិហារសមាបត្តិ ៧ យ៉ាងនេះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រុងស្តាប់នូវអនុបុព្វវិហារសមាបត្តិនោះ ។ បេ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អនុបុព្វវិហារសមាបត្តិ ៧ យ៉ាង តើ ដូចម្តេចខ្លះ ។ តថាគតពោលថា កាមទាំងឡាយរលត់ទៅ ក្នុងទីណា មួយ ទៀត ជនទាំងឡាយណា បានម្នាក់អស់ហើយ នូវកាមទាំងឡាយ អ្នកដ៏ មានអាយុទាំងនោះ ឈ្មោះថា អ្នកមិនមានសេចក្តីស្រែកឃ្លាន អ្នកម្នាក់ទុក្ខ

បានឆ្លងនូវកាមទាំងឡាយ បានដល់នូវត្រើយ ដោយអង្គនៃឈាននោះដោយ
 ពិត ។ (បើ) បុគ្គលណាមួយ គប្បីពោលយ៉ាងនេះដូច្នោះថា កាមទាំង-
 ឡាយរលត់ទៅ ក្នុងទីដូចម្តេច មួយទៀត ពួកជនដូចម្តេចដែលរម្មត់អស់
 ហើយនូវកាមទាំងឡាយ ខ្ញុំមិនស្គាល់នូវហេតុនេះ ខ្ញុំមិនឃើញនូវហេតុនេះទេ
 បុគ្គលនោះ អ្នកទាំងឡាយ គួរប្រាប់យ៉ាងនេះទៅវិញថា ម្ចាស់អារុសោ ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំង-
 ឡាយ បានដល់បឋមជ្ឈាន ដែលប្រកបដោយវិតក្ក និងវិចារៈ មានបីតិ និង
 សុខ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ កាមទាំងឡាយ តែងរលត់ទៅ ក្នុង
 បឋមជ្ឈាននេះ បុគ្គលទាំងនោះ ឈ្មោះថា បានរម្មត់អស់ហើយនូវកាមទាំង-
 ឡាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាអ្នកមិនអ្នតអាង មិនមានមាយា
 គប្បីត្រេកអរ គប្បីអនុមោទនានូវកាសិតថា សាធុដូច្នោះ ដោយពិត លុះ
 ត្រេកអរ និងអនុមោទនានូវកាសិតថា សាធុដូច្នោះហើយ គប្បីនមស្តារ
 ប្រណម្យអញ្ចាលីហើយ ចូលទៅអង្គុយជិត ។ តថាគតពោលថា វិតក្ក និង
 វិចារៈទាំងឡាយ រលត់ទៅក្នុងទីណា មួយទៀត ពួកជនណា បានរម្មត់អស់
 ហើយ នូវវិតក្ក និងវិចារៈទាំងឡាយ អ្នកដ៏មានអាយុទាំងនោះ ឈ្មោះថា
 អ្នកមិនមានសេចក្តីស្រេកឃ្លាន អ្នករម្មត់ទុក្ខ បានឆ្លងនូវកាមទាំងឡាយ បាន
 ដល់នូវត្រើយ ដោយអង្គនៃឈាននោះដោយពិត ។ (បើ) បុគ្គលណា
 ពោលយ៉ាងនេះថា វិតក្ក និងវិចារៈ រលត់ទៅក្នុងទីដូចម្តេច មួយទៀត ពួក

ជនដូចម្តេច ដែលរម្មត់នូវវិតក្ក និងវិចារៈ ខ្ញុំមិនស្គាល់នូវហេតុនុ៎ះ ខ្ញុំមិន
 ឃើញនូវហេតុនុ៎ះទេ បុគ្គលនោះ អ្នកទាំងឡាយ គួរប្រាប់យ៉ាងនេះទៅវិញថា ម្នាល
 អារុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះរម្មាបនូវវិតក្ក និងវិចារៈ ។ បេ ។
 បានដល់នូវទុតិយជ្ឈាន វិតក្ក និងវិចារៈ តែងរលត់ទៅ ក្នុងទុតិយជ្ឈាននុ៎ះ
 បុគ្គលទាំងនោះ ឈ្មោះថា រម្មត់អស់ហើយនូវវិតក្ក និងវិចារៈ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលជាអ្នកមិនអ្នតអាង មិនមានមាយា គប្បីត្រេកអរ គប្បី
 អនុមោទនានូវកាសិតថា សាធុដូច្នោះ ដោយពិត លុះត្រេកអរអនុមោទនានូវ
 កាសិតថា សាធុដូច្នោះហើយ គប្បីនមស្ការប្រណម្យអញ្ជាលី ហើយចូលទៅ
 អង្គុយជិត ។ តថាគតពោលថា បីតិរលត់ទៅក្នុងទីណា មួយទៀត ពួកជន
 ណា បានរម្មត់អស់ហើយ នូវបីតិ អ្នកដ៏មានអាយុទាំងនោះ ឈ្មោះថា អ្នក
 មិនមានសេចក្តីស្រែកឃ្លាន អ្នករម្មត់ទុក្ខ បានឆ្លងនូវកាមទាំងឡាយ បាន
 ដល់នូវត្រើយដោយអង្គនៃឈាននោះដោយពិត ។ (បើ) បុគ្គលណា
 ពោលយ៉ាងនេះថា បីតិរលត់ទៅ ក្នុងទីដូចម្តេច មួយវិញទៀត ពួកជនដូច
 ម្តេច ដែលរម្មត់អស់ហើយនូវបីតិ ខ្ញុំមិនស្គាល់នូវហេតុនុ៎ះ ខ្ញុំមិនឃើញនូវ
 ហេតុនុ៎ះទេ បុគ្គលនោះ អ្នកទាំងឡាយ គួរប្រាប់យ៉ាងនេះទៅវិញថា ម្នាល
 អារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះប្រាសចាកបីតិផង ។ បេ ។
 បានដល់តតិយជ្ឈាន បីតិតែងរលត់ទៅក្នុងតតិយជ្ឈាននុ៎ះ បុគ្គលទាំងនោះ
 ឈ្មោះថា រម្មត់អស់ហើយនូវបីតិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាអ្នកមិន

អ្នកអាង មិនមានមាយា គប្បីត្រេកអរ គប្បីអនុមោទនានូវកាសិតថា សាធុដូច្នោះ ដោយពិត លុះត្រេកអរអនុមោទនានូវកាសិតថា សាធុដូច្នោះហើយ គប្បីនមស្ការប្រណម្យអញ្ចូលី ហើយចូលទៅអង្គុយជិត ។ តថាគតពោល ថា សេចក្តីសុខក្នុងឧបេក្ខារលត់ទៅក្នុងទីណា មួយទៀត ពួកជនណាបាន រលត់អស់ហើយនូវសេចក្តីសុខក្នុងឧបេក្ខា អ្នកដ៏មានអាយុទាំងនោះ ឈ្មោះ ថា អ្នកមានសេចក្តីស្រេចឃ្លាន អ្នករម្ងត់ទុក្ខ បានឆ្លងនូវកាមទាំងឡាយ បានដល់នូវត្រើយ ដោយអង្គនៃឈាននោះដោយពិត ។ (បើ) បុគ្គល ណាពោលយ៉ាងនេះថា សេចក្តីសុខក្នុងឧបេក្ខារលត់ទៅក្នុងទីដូចម្តេច មួយ ទៀត ពួកជនដូចម្តេចដែលរលត់អស់ហើយនូវសេចក្តីសុខក្នុងឧបេក្ខា ខ្ញុំមិន ស្គាល់នូវហេតុនេះ ខ្ញុំមិនឃើញនូវហេតុនេះទេ បុគ្គលនោះ អ្នកទាំងឡាយគួរ ប្រាប់យ៉ាងនេះទៅវិញថា ម្ចាស់អាវុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះលះបង់ នូវសុខផង ។ បេ ។ បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន សេចក្តីសុខក្នុងឧបេក្ខា តែងរលត់ ទៅក្នុងចតុត្ថជ្ឈាននេះ ជនទាំងនោះ ឈ្មោះថា បានរម្ងត់អស់ហើយនូវសេចក្តី សុខក្នុងឧបេក្ខា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាអ្នកមិនអ្នកអាង មិនមាន មាយា គប្បីត្រេកអរ គប្បីអនុមោទនានូវកាសិតថា សាធុដូច្នោះ ដោយពិត លុះត្រេកអរ អនុមោទនានូវកាសិតថា សាធុដូច្នោះហើយ គប្បីនមស្ការ ប្រណម្យអញ្ចូលី ហើយចូលទៅអង្គុយជិត ។ តថាគតពោលថា រូបសញ្ញា រលត់ទៅក្នុងទីណា មួយទៀត ពួកជនណា បានរម្ងត់អស់ហើយនូវរូបសញ្ញា

អ្នកដ៏មានអាយុទាំងនោះ ឈ្មោះថា អ្នកមិនមានសេចក្តីស្រែកឃ្លាន អ្នករម្ងត់
ទុក្ខ បានឆ្លងនូវកាមទាំងឡាយ បានដល់នូវត្រើយ ដោយអង្គនៃឈាននោះ
ដោយពិត ។ (បើ) បុគ្គលណា ពោលយ៉ាងនេះថា រូបសញ្ញារលត់ទៅ
ក្នុងទីដូចម្តេច មួយទៀត ពួកជនដូចម្តេច ដែលរលត់អស់ហើយនូវរូបសញ្ញា
ខ្ញុំមិនស្គាល់នូវហេតុនេះ ខ្ញុំមិនឃើញនូវហេតុនេះទេ បុគ្គលនោះ អ្នកទាំង-
ឡាយ គួរប្រាប់យ៉ាងនេះទៅវិញថា ម្ចាស់អាវុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
ព្រោះកន្លងនូវរូបសញ្ញាដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះអស់ទៅ នៃបដិយសញ្ញា
ហើយ លែងធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនានត្ថសញ្ញា ហើយបានដល់នូវអាកាសា-
នញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អាកាសមិនមានទីបំផុត ដូច្នេះ
រូបសញ្ញាតែងរលត់ទៅ ក្នុងអាកាសានញ្ញាយតនជ្ឈាននេះ ជនទាំងនោះ
ឈ្មោះថា បានរម្ងត់អស់ហើយនូវរូបសញ្ញា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
ជាអ្នកមិនអួតអាង មិនមានមាយា គប្បីត្រេកអរ គប្បីអនុមោទនានូវកាសិត
ថា សាធុដូច្នេះ ដោយពិត លុះត្រេកអរ អនុមោទនានូវកាសិតថា សាធុ
ដូច្នេះហើយ គប្បីនមស្ការប្រណម្យអញ្ជូលី ហើយចូលទៅអង្គុយជិត ។
តថាគតពោលថា អាកាសានញ្ញាយតនសញ្ញា រលត់ទៅក្នុងទីណា មួយទៀត
ពួកជនណាបានរម្ងត់អស់ហើយនូវអាកាសានញ្ញាយតនសញ្ញា អ្នកដ៏មានអាយុ
ទាំងនោះ ឈ្មោះថា អ្នកមិនមានសេចក្តីស្រែកឃ្លាន អ្នករម្ងត់ទុក្ខ បានឆ្លង
នូវកាមទាំងឡាយហើយ បានដល់នូវត្រើយ ដោយអង្គនៃឈាននោះ ដោយ

ពិត ។ (បើ) បុគ្គលណាពោលយ៉ាងនេះថា អាកាសានព្វាយតនសញ្ញា
 រលត់ទៅក្នុងទីដូចម្តេច មួយទៀត ពួកជនដូចម្តេចដែលរម្មត់អស់ហើយនូវ
 អាកាសានព្វាយតនសញ្ញា ខ្ញុំមិនស្គាល់នូវហេតុនេះ ខ្ញុំមិនឃើញនូវហេតុនេះ
 ទេ បុគ្គលនោះ អ្នកទាំងឡាយគួរប្រាប់យ៉ាងនេះទៅវិញថា ម្ចាស់អាវុសោ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះកន្លងនូវអាកាសានព្វាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការ
 ទាំងពួង ហើយបានដល់នូវវិញ្ញាណព្វាយតនជ្ឈាន ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា
 វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត ដូច្នោះ អាកាសានព្វាយតនសញ្ញា តែងរលត់ទៅក្នុង
 វិញ្ញាណព្វាយតននោះ ជនទាំងនោះ ឈ្មោះថា បានរលត់អស់ហើយនូវ
 អាកាសានព្វាយតនសញ្ញា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាអ្នកមិនអត់អាង
 មិនមានមាយា គប្បីត្រេកអរ គប្បីអនុមោទនានូវកាសិតថា សាធុដូច្នោះ
 ដោយពិត លុះត្រេកអរ អនុមោទនានូវកាសិតថា សាធុដូច្នោះហើយ គប្បី
 នមស្តារប្រណម្យអញ្ជាលី ហើយចូលទៅអង្គុយជិត ។ តថាគតពោលថា
 វិញ្ញាណព្វាយតនសញ្ញារលត់ទៅក្នុងទីណា មួយទៀត ពួកជនណា បាន
 រម្មត់អស់ហើយនូវវិញ្ញាណព្វាយតនសញ្ញា អ្នកដ៏មានអាយុទាំងនោះ ឈ្មោះ
 ថា អ្នកមិនមានសេចក្តីស្រែកឃ្លាន អ្នករម្មត់ទុក្ខ បានឆ្លងនូវកាមទាំងឡាយ
 ហើយបានដល់នូវត្រើយ ដោយអង្គនៃឈាននោះដោយពិត ។ (បើ)
 បុគ្គលណា ពោលយ៉ាងនេះថា វិញ្ញាណព្វាយតនសញ្ញាតែងរលត់ទៅក្នុងទី
 ដូចម្តេច មួយទៀត ពួកជនដូចម្តេច ដែលរម្មត់អស់ហើយនូវវិញ្ញាណព្វាយ-

យតនសញ្ញា ខ្ញុំមិនស្គាល់នូវហេតុនេះ ខ្ញុំមិនឃើញនូវហេតុនេះទេ បុគ្គលនោះ
អ្នកទាំងឡាយគួរប្រាប់យ៉ាងនេះទៅវិញថា ម្ចាស់អាវុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនា
នេះ ព្រោះកន្លងនូវវិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយបាន
ដល់នូវអាកិញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា របស់អ្វីបន្តិចបន្តួច
មិនមានដូច្នោះ វិញ្ញាណញាយតនសញ្ញា តែងរលត់ទៅក្នុងអាកិញ្ញាយតនៈ
នេះ ជនទាំងនោះ ឈ្មោះថា បានម្ចាត់អស់ហើយ នូវវិញ្ញាណញាយតន-
សញ្ញា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាអ្នកមិនអ្នតអាង មិនមានមាយា
គប្បីត្រេកអរ គប្បីអនុមោទនានូវកាសិតថា សាធុដូច្នោះ ដោយពិត លុះ
ត្រេកអរ អនុមោទនានូវកាសិតថា សាធុដូច្នោះហើយ គប្បីនមស្ការប្រណម្យ
អញ្ជាលី ហើយចូលទៅអង្គុយជិត ។ តថាគតពោលថា អាកិញ្ញាយតន-
សញ្ញា តែងរលត់ទៅក្នុងទីណា មួយទៀត ពួកជនណា បានម្ចាត់អស់ហើយ
នូវអាកិញ្ញាយតនសញ្ញា អ្នកដ៏មានអាយុទាំងនោះឈ្មោះថា អ្នកមិនមាន
សេចក្តីស្រេកយូរ អ្នករម្ងត់ទុក្ខ បានច្រងនូវកាមទាំងឡាយ បានដល់នូវ
ត្រើយដោយអង្គនៃឈាននោះ ។ (បើ) បុគ្គលណាពោលយ៉ាងនេះថា
អាកិញ្ញាយតនសញ្ញា តែងរលត់ទៅក្នុងទីដូចម្តេច មួយទៀត ពួកជនដូច
ម្តេច ដែលម្ចាត់អស់ហើយនូវអាកិញ្ញាយតនសញ្ញា ខ្ញុំមិនស្គាល់នូវហេតុ
នេះ ខ្ញុំមិនឃើញនូវហេតុនោះទេ បុគ្គលនោះ អ្នកទាំងឡាយគួរប្រាប់យ៉ាង
នេះទៅវិញថា ម្ចាស់អាវុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះកន្លងនូវអាកិញ្ញា-

យតនៈ ដោយប្រការទាំងពួង ហើយបានដល់នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
 នជ្ឈាន អាកិញ្ញាយតនសញ្ញា តែងរលត់ទៅក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
 ន្ត្រៈ ជនទាំងនោះ ឈ្មោះថា បានម្ចាស់អស់ហើយនូវអាកិញ្ញាយតនសញ្ញា ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាអ្នកមិនអត់អាង មិនមានមាយា គប្បីត្រេកអរ
 គប្បីអនុមោទនានូវភាសិតថា សាធុដូច្នោះ ដោយពិត លុះត្រេកអរ អនុ-
 មោទនានូវភាសិតថា សាធុដូច្នោះហើយ គប្បីនមស្ការប្រណម្យអញ្ចូលី ហើយ
 ចូលទៅអង្គុយជិត ។ តថាគតពោលថា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា
 តែងរលត់ទៅក្នុងទីណា មួយទៀត ពួកជនណា បានម្ចាស់អស់ហើយនូវ
 នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា អ្នកដ៏មានអាយុទាំងនោះ ឈ្មោះថា អ្នកមិន
 មានសេចក្តីស្រេកឃ្លាន អ្នកម្ចាស់ទុក្ខ បានឆ្លងនូវកាមទាំងឡាយហើយ បាន
 ដល់នូវត្រ័យ ដោយអង្គនៃឈាននោះ ដោយពិត ។ (បើ) បុគ្គលណា
 ពោលយ៉ាងនេះថា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា តែងរលត់ទៅក្នុងទីដូច
 ម្តេច មួយទៀត ពួកជនដូចម្តេច ដែលម្ចាស់អស់ហើយនូវនេវសញ្ញា-
 នាសញ្ញាយតនសញ្ញា ខ្ញុំមិនស្គាល់នូវហេតុន្ត្រៈ ខ្ញុំមិនឃើញនូវហេតុន្ត្រៈទេ បុគ្គល
 នោះ អ្នកទាំងឡាយគួរប្រាប់យ៉ាងនេះទៅវិញថា ម្នាលអារុសោ ភិក្ខុក្នុង
 សាសនានេះ ព្រោះកន្លងនូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំង
 ពួង បានដល់នូវសញ្ញាវេទយិតនិរោធ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា តែង
 រលត់ទៅក្នុងសញ្ញាវេទយិតនិរោធន្ត្រៈ ជនទាំងនោះ ឈ្មោះថា បានម្ចាស់អស់

ហើយនូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជា
អ្នកមិនអត់អាង មិនមានមាយា គប្បីត្រេកអរ គប្បីអនុមោទនានូវកាសិតថា
សាធុដូច្នោះ ដោយពិត លុះត្រេកអរ អនុមោទនានូវកាសិតថា សាធុដូច្នោះ
ហើយ គប្បីនមស្ការប្រណម្យអញ្ចាលីហើយចូល ទៅអង្គុយជិត ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ អនុបុព្វវិហារសមាបត្តិ មាន ៩ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយវិហារសូត្រ

[៣៣] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងទុតិយវិហារសូត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ
បទថា យត្ថ កាមា និរុជ្ឈន្តិ បានដល់ កាមទាំងឡាយ រមែងស្ងប់ទៅ
ក្នុងទីណា ។ បទថា និរោធនត្វា បានដល់ មិនត្រឡប់មកទៀតឡើយ ។
បទថា និច្ឆាតា បានដល់ អស់នូវការចង់បាន ព្រោះមិនមានការចង់បាន
គឺតណ្ហា នឹងទិដ្ឋិតទៅទៀត ។ បទថា និពុតា សេចក្តីថា រលត់ឥតសេស
សល់ហើយ ព្រោះមិនមានកិលេសជាគ្រឿងធ្វើឲ្យក្តៅខាងក្នុង ។ បទថា
វិនិច្ឆ័យា បានដល់ គ្រប់ផុតកាមទាំងឡាយហើយ ។ បទថា ចារុតតា បាន
ដល់ ទៅហួសច្រាំងនៃកាម ។ បទថា តទន្តេន បានដល់ ដោយអង្គុយមាន
នោះ ។ បទថា ឯត្ថ កាមា និរុជ្ឈន្តិ បានដល់ កាមទាំងឡាយរមែងរលត់

ក្នុងបឋមជ្ឈាននេះ ។ បទថា តេ ច បានដល់ បុគ្គលណាចូលដល់
 បឋមជ្ឈាន បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា រម្មតកាម ។ បទថា បញ្ចសិកោ បាន
 ដល់ ផ្គងនូវអញ្ចលី ។ បទថា បយិរុទាសេយ្យ ប្រែថា គប្បីចូលទៅរក ។
 គប្បីជ្រាបអត្តក្នុងបទទាំងពួង ដោយទំនងនេះឯង ។^{១៧៣}

អដ្ឋកថា ទុតិយវិហារសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

និព្វានសូត្រទី ៣

[៣៤] សម័យមួយ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ គង់ក្នុងវត្តវេឡ្យវ័ន ជា
 កលន្ទកនិវាបស្ថាន ក្បែរក្រុងរាជគ្រឹះ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មាន
 អាយុ ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ និព្វាននេះជាសុខ
 ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ និព្វាននេះជាសុខ ។ កាលបើព្រះសារីបុត្តពោល
 យ៉ាងនេះហើយ ព្រះឧទាយិដ៏មានអាយុ ក៏បានពោលទៅនឹងព្រះសារីបុត្តដ៏
 មានអាយុដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោសារីបុត្ត ការដឹងណា ក្នុងព្រះនិព្វាននុ៎ះ
 មិនមានទេ ចុះសុខក្នុងព្រះនិព្វាននុ៎ះ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាវុសោ ការដឹង
 ណា ក្នុងព្រះនិព្វាននុ៎ះ មិនមានទេ ហ្នឹងហើយជាសុខក្នុងព្រះនិព្វាននុ៎ះឯង ។

ម្នាលអារុសោ កាមគុណទាំងឡាយនេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ កាមគុណ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺរូបដែលគប្បីដឹងដោយភ្នែកជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាពជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ជាទីរីករាយ សំឡេងដែលគប្បីដឹងដោយត្រចៀក ។ បេ ។ ក្លិនដែលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ រស ដែលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត ផោដ្ឋព្វៈដែលគប្បីដឹងដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាពជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ជាទីរីករាយ ។ ម្នាលអារុសោ កាមគុណមាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាល អារុសោ សុខ និងសោមនស្សណា កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យនូវកាមគុណ ៥ យ៉ាងនេះ ម្នាលអារុសោ នេះហៅថា កាមសុខ ។ ម្នាលអារុសោ ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ម្នាល អារុសោ កាលបើភិក្ខុនោះ កំពុងនៅដោយវិហារធម៌នេះហើយ សញ្ញាមន- សិការ (ការធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសញ្ញា) ប្រកបដោយកាម ក៏ច្រួលច្រាល់ ឡើង នោះជាអាពាធរបស់ភិក្ខុនោះ ។ ម្នាលអារុសោ ដូចសេចក្តីទុក្ខ គប្បី កើតឡើង ដល់បុគ្គលដែលមានសេចក្តីសុខ ជាហេតុឲ្យកើតអាពាធជា កំណត់ យ៉ាងណាមិញ សញ្ញាមនសិការ ប្រកបដោយកាមទាំងនោះ របស់ ភិក្ខុនោះ ច្រួលច្រាល់ឡើង នោះជាអាពាធរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលអារុសោ អាពាធណាដែលកើតឡើងហើយ អាពាធនុ៎ះ ព្រះដ៏មានព្រះ ភាគ ទ្រង់ពោលថាជាទុក្ខ ។ ម្នាលអារុសោ ព្រះនិព្វាន ដែលមានសេចក្តី

សុខយ៉ាងណានុ៎ះ គប្បីដឹងដោយបរិយាយនេះចុះ ។ ម្នាលអារុសោ មួយ
 ទៀត ភិក្ខុព្រោះរម្ងាប់នូវវិតក្ក និងវិចារៈទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់ទុតិ-
 យជ្ឈាន ម្នាលអារុសោ កាលបើភិក្ខុនោះ កំពុងនៅដោយវិហារធម៌នេះ
 ហើយ សញ្ញាមនសិការ ដែលប្រកបដោយវិតក្ក ក៏ច្រួលច្រាល់ឡើង នោះ
 ជាអាពាធរបស់ភិក្ខុនោះ ។ ម្នាលអារុសោ ដូចសេចក្តីទុក្ខ គប្បីកើតឡើង
 ដល់បុគ្គលដែលមានសេចក្តីសុខ ជាហេតុឲ្យកើតអាពាធជាកំណត់ យ៉ាង
 ណាមិញ សញ្ញាមនសិការដែលប្រកបដោយវិតក្កទាំងនោះ របស់ភិក្ខុនោះ
 ច្រួលច្រាល់ឡើង នោះជាអាពាធរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាល
 អារុសោ អាពាធណាដែលកើតឡើងហើយ អាពាធនុ៎ះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ទ្រង់ពោលថាជាទុក្ខ ។ ម្នាលអារុសោ ព្រះនិព្វានដែលមានសេចក្តីសុខយ៉ាង
 ណានុ៎ះ គប្បីដឹងដោយបរិយាយនេះចុះ ។ ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ភិក្ខុ
 ព្រោះនឿយណាយចាកបីតីផង ។ បេ ។ បានដល់តតិយជ្ឈាន ម្នាលអារុសោ
 កាលបើភិក្ខុនោះ កំពុងនៅដោយវិហារធម៌នេះហើយ សញ្ញាមនសិការ ដែល
 ប្រកបដោយបីតិ ក៏ច្រួលច្រាល់ឡើង នោះជាអាពាធរបស់ភិក្ខុនោះ ។ ម្នាល
 អារុសោ ដូចសេចក្តីទុក្ខ គប្បីកើតឡើងដល់បុគ្គលដែលមានសេចក្តីសុខជា
 ហេតុ ឲ្យកើតអាពាធជាកំណត់ យ៉ាងណាមិញ សញ្ញាមនសិការ ដែល
 ប្រកបដោយបីតិទាំងនោះ របស់ភិក្ខុនោះ ច្រួលច្រាល់ឡើង នោះជាអាពាធរ
 របស់ភិក្ខុនោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលអារុសោ អាពាធណាដែលកើត

ឡើងហើយ អាពាធនុ៎ះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពោលថាជាទុក្ខ ។ ម្នាល
 អារុសោ ព្រះនិព្វានដែលមានសេចក្តីសុខយ៉ាងណានុ៎ះ គប្បីដឹងដោយ
 បរិយាយនេះចុះ ។ ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះលះបង់នូវសុខផង
 ។ល។ បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន ម្នាលអារុសោ កាលបើភិក្ខុនោះ កំពុងនៅដោយ
 វិហារធម៌នេះហើយ សញ្ញាមនសិការ ដែលប្រកបដោយឧបេក្ខា ក៏ច្រូល
 ច្រាលឡើង នោះជាអាពាធរបស់ភិក្ខុនោះ ។ ម្នាលអារុសោ ដូចសេចក្តីទុក្ខ
 គប្បីកើតឡើងដល់បុគ្គល ដែលមានសេចក្តីសុខជាហេតុឲ្យកើតអាពាធជា
 កំណត់ យ៉ាងណាមិញ សញ្ញាមនសិការដែលប្រកបដោយឧបេក្ខាទាំងនោះ
 របស់ភិក្ខុនោះ ច្រូលច្រាលឡើង នោះជាអាពាធរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏យ៉ាងនោះ
 ដែរ ។ ម្នាលអារុសោ អាពាធណាដែលកើតឡើងហើយ អាពាធនុ៎ះព្រះដ៏
 មានព្រះភាគទ្រង់ពោលថាជាទុក្ខ ។ ម្នាលអារុសោ ព្រះនិព្វានដែលមាន
 សេចក្តីសុខយ៉ាងណានុ៎ះ គប្បីដឹងដោយបរិយាយនេះចុះ ។ ម្នាលអារុសោ
 មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះកន្លង់នូវរូបសញ្ញាដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះវិនាសទៅ
 នៃបដិមសញ្ញា ព្រោះមិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនានត្ថសញ្ញា ហើយបានដល់
 នូវអាកាសានញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អាកាសមិនមានទីបំផុត
 ដូច្នោះ ម្នាលអារុសោ កាលបើភិក្ខុនោះ កំពុងនៅដោយវិហារធម៌នេះហើយ
 សញ្ញាមនសិការ ដែលប្រកបដោយរូប ក៏ច្រូលច្រាលឡើង នោះជាអាពាធ
 របស់ភិក្ខុនោះ ។ ម្នាលអារុសោ ដូចសេចក្តីទុក្ខ គប្បីកើតឡើង ដល់បុគ្គល

ដែលមានសេចក្តីសុខ ជាហេតុឲ្យកើតអាពាធ យ៉ាងណាមិញ សញ្ញាមន-
សិការដែលប្រកបដោយរូបទាំងនោះ របស់ភិក្ខុនោះ ច្រួលច្រាលឡើង នោះ
ជាអាពាធរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលអារុសោ អាពាធណា
ដែលកើតឡើងហើយ អាពាធនុ៎ះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពោលថាជាទុក្ខ ។
ម្នាលអារុសោ ព្រះនិព្វានដែលមានសេចក្តីសុខយ៉ាងណានុ៎ះ គប្បីដឹងដោយ
បរិយាយនេះចុះ ។ ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះកន្លងបង្អង់នូវ
អាកាសានញាយតន្ត្រាន ដោយប្រការទាំងពួងហើយ បានដល់នូវវិញ្ញា-
ណញាយតន្ត្រាន ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត ដូច្នោះ
ម្នាលអារុសោ កាលបើភិក្ខុនោះ កំពុងនៅដោយវិហារធម៌នេះហើយ សញ្ញា-
មនសិការ ដែលប្រកបដោយអាកាសានញាយតន្ត្រាន ក៏ច្រួលច្រាលឡើង
នោះជាអាពាធរបស់ភិក្ខុនោះ ។ ម្នាលអារុសោ ដូចសេចក្តីទុក្ខ គប្បីកើត
ឡើងដល់បុគ្គល ដែលមានសេចក្តីសុខជាហេតុ ឲ្យកើតអាពាធជាកំណត់
យ៉ាងណាមិញ សញ្ញាមនសិការ ដែលប្រកបដោយអាកាសានញាយត-
ន្ត្រានទាំងនោះ របស់ភិក្ខុនោះ ច្រួលច្រាលឡើង នោះជាអាពាធរបស់ភិក្ខុ
នោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលអារុសោ អាពាធណា ដែលកើតឡើង
ហើយ អាពាធនុ៎ះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពោលថាជាទុក្ខ ។ ម្នាលអារុសោ
ព្រះនិព្វានដែលមានសេចក្តីសុខយ៉ាងណានុ៎ះ គប្បីដឹងដោយបរិយាយនេះចុះ ។
ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះកន្លងបង្អង់នូវវិញ្ញាណញាយតន្ត្រាន ដោយ

ប្រការទាំងពួង ហើយបានដល់នូវអាកិញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 ថា របស់បន្តិចបន្តួចមិនមានដូច្នោះ ម្នាលអារុសោ កាលបើភិក្ខុនោះ កំពុង
 នៅដោយវិហារធម៌នេះហើយ សញ្ញាមនសិការដែលប្រកបដោយវិញ្ញាណញ្ញា-
 យតនជ្ឈាន ក៏ច្រូលច្រាល់ឡើង នោះជាអាពាធរបស់ភិក្ខុនោះ ។ ម្នាល
 អារុសោ ដូចសេចក្តីទុក គប្បីកើតឡើងដល់បុគ្គល ដែលមានសេចក្តីសុខ
 ជាហេតុ ឲ្យកើតអាពាធជាកំណត់ យ៉ាងណាមិញ សញ្ញាមនសិការដែល
 ប្រកបដោយវិញ្ញាណញ្ញាយតនជ្ឈានទាំងនោះ របស់ភិក្ខុនោះ ច្រូលច្រាល់
 ឡើង នោះជាអាពាធរបស់ភិក្ខុនោះ យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលអារុសោ អាពាធ
 ណាដែលកើតឡើងហើយ អាពាធនុ៎ះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពោលថាជា
 ទុក្ខ ។ ម្នាលអារុសោ ព្រះនិព្វានដែលមានសេចក្តីសុខយ៉ាងណានុ៎ះ គប្បី
 ដឹងដោយបរិយាយនេះចុះ ។ ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះកន្លងបង់
 នូវអាកិញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយបានដល់នូវសញ្ញា-
 នាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ម្នាលអារុសោ កាលបើភិក្ខុនោះ កំពុងនៅដោយ
 វិហារធម៌នេះហើយ សញ្ញាមនសិការដែលប្រកបដោយអាកិញ្ចាយតនជ្ឈាន
 ច្រូលច្រាល់ឡើង នោះជាអាពាធរបស់ភិក្ខុនោះ ។ ម្នាលអារុសោ ដូចសេចក្តី
 ទុក គប្បីកើតឡើងដល់បុគ្គល ដែលមានសេចក្តីសុខជាហេតុឲ្យកើតអាពាធ
 ជាកំណត់ យ៉ាងណាមិញ សញ្ញាមនសិការដែលប្រកបដោយអាកិញ្ចាយត-
 នជ្ឈានទាំងនោះ របស់ភិក្ខុនោះ ច្រូលច្រាល់ឡើង នោះជាអាពាធរបស់ភិក្ខុ

នោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលអារុសោ អាពាធណា ដែលកើតឡើងហើយ
 អាពាធនុ៎ះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពោលថាជាទុក្ខ ។ ម្នាលអារុសោ ព្រះ
 និព្វានដែលមានសេចក្តីសុខយ៉ាងណានុ៎ះ គប្បីដឹងដោយបរិយាយនេះចុះ ។
 ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះកន្លងបង្អួចនូវសញ្ញានាសញ្ញាយត-
 នជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយបានដល់សញ្ញាវេទយិតនិរោធ អាសវៈ
 ទាំងឡាយរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏អស់រលីងទៅ ព្រោះបានឃើញដោយបញ្ញា ។
 ម្នាលអារុសោ ព្រះនិព្វានដែលមានសេចក្តីសុខយ៉ាងណានុ៎ះ គប្បីដឹងដោយ
 បរិយាយនេះចុះ ។

អដ្ឋកថា

និព្វានសូត្រ

[៣៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងនិព្វានសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទថា
 ឧទាយិ បានដល់ ព្រះលោក្ខ្យទាយិត្តរ ។ បទថា ឯតទេវ ខ្វេត្ត កាត់បទជា
 ឯតទេវ ខោ ឯត្ត បានដល់ មិនមានសេចក្តីសុខនោះឯង ក្នុងទីនេះ ។
 បទថា កាមសហគតា គឺអាស្រ័យកាម ។ បទថា សមុទាចរន្តិ បានដល់
 ត្រាប់ទៅក្នុងមនោទ្វារ ។ បទថា អាពាធាយ បានដល់ ដើម្បីបៀតបៀន
 គឺដើម្បីធ្វើឲ្យលំបាក ។ បទថា បរិយាយេន ប្រែថា ដោយហេតុ ។ គប្បី

ជ្រាបអត្តក្នុងវារៈទាំងអស់យ៉ាងនេះ ។ ក្នុងសូត្រនេះ ព្រះសារីបុត្រពោល
ដល់អវេទយិតសុខ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា និព្វានសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក
គារីសូត្រទី ៤

[៣៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចមេគោ ដើរទៅកាន់ភ្នំ ជាសត្វល្ងង់
មិនឃ្លាសវៃ មិនស្គាល់ខេត្ត មិនប្រសប់ ត្រាច់ទៅលើភ្នំដែលមិនស្មើ មេ
គោនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ ទៅកាន់
ទិសដែលអញមិនធ្លាប់ទៅផង ទំពាស៊ីនូវស្មៅដែលអញមិនធ្លាប់ទំពាស៊ីផង
ផឹកទឹកដែលអញមិនធ្លាប់ផឹកផង ។ មេគោនោះ មិនទាន់ឈរជើងមុខឲ្យស៊ប់
ស្រួល ហើយលើកនូវជើងខាងក្រោយឡើង មេគោនោះ មិនគប្បីទៅកាន់
ទិស ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ទៅបានផង មិនគប្បីទំពាស៊ីនូវស្មៅដែលខ្លួនមិនធ្លាប់
ទំពាស៊ីបានផង មិនគប្បីផឹកទឹកដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ផឹកបានផង មេគោនោះឈរ
ក្នុងប្រទេសណា តែងមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ
ទៅកាន់ទិសដែលអញមិនធ្លាប់ទៅផង ទំពាស៊ីនូវស្មៅដែលអញមិនធ្លាប់ទំពា

ស៊ីផង ជីកទឹកដែលអញមិនធ្លាប់ជីកផង ។ មេគោនោះ មិនគប្បីត្រឡប់មក
 កាន់ប្រទេសនោះ ដោយស្មុស្តីបានវិញទេ ។ រឿងនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះតែមេគោនោះ ត្រាប់ទៅកាន់ភ្នំ ជាសត្វល្ងង់ មិន
 ឈ្ងាសវៃ មិនស្គាល់ខេត្ត មិនប្រសប់ ត្រាប់ទៅលើភ្នំដែលមិនស្មើ យ៉ាង
 ណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកល្ងង់ មិន
 ឈ្ងាសវៃ មិនស្គាល់ខេត្ត មិនប្រសប់ ក្នុងការស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ
 ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយហើយ ដល់នូវបឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយ
 វិតក្ក និងវិចារៈ មានបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងាត់ ក៏យ៉ាងនោះ
 ដែរ ។ ភិក្ខុនោះ មិនសេព មិនចម្រើន មិនធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវនិមិត្តនោះ មិន
 តាំងទុកនូវនិមិត្ត ដែលខ្លួនតាំងទុកល្អហើយ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
 នេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ រម្ងាប់វិតក្ក និងវិចារៈ រួចហើយ ចូល
 កាន់ទុតិយជ្ឈាន ជាធម្មជាតិកើតមានក្នុងសន្តាននៃខ្លួន ប្រកបដោយសេចក្តី
 ជ្រះថ្លា គឺសទ្ធា មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិតក្ក មិនមានវិចារៈ
 ឡើយ មានតែបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ គឺបឋមជ្ឈាន ។ ភិក្ខុនោះ
 មិនអាច ដើម្បីរម្ងាប់វិតក្កវិចារៈ ។ បេ។ បានដល់ទុតិយជ្ឈាន ។ ភិក្ខុនោះ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ ស្ងាត់ចាកកាម
 ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ហើយ ដល់នូវបឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្ក និង
 វិចារៈ មានតែបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងាត់ ។ ភិក្ខុនោះ មិន

អាចស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ។ បានដល់បឋមជ្ឈានហើយ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ ហៅថា ជាអ្នកដឹងផង ជាអ្នកអង្គអាចផង ជាអ្នក
 សាបសូន្យចាកកាម និងអកុសលធម៌ទាំង ២ ផង ដូចជាមេគោនោះ ត្រាច់
 ទៅកាន់ភ្នំ ជាសត្វល្ងង់ មិនឃ្លាសវៃ មិនស្គាល់ខេត្ត មិនប្រសប់ ត្រាច់ទៅ
 លើភ្នំ ដែលមិនស្មើ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចមេគោត្រាច់ទៅលើភ្នំ ជា
 សត្វមានបញ្ញាឃ្លាសវៃ ស្គាល់នូវខេត្ត ប្រសប់ ត្រាច់ទៅលើភ្នំ ដែលមិន
 ស្មើ មេគោនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ
 ទៅកាន់ទិស ដែលអញមិនធ្លាប់ទៅផង ទំពាស្សីនូវស្មៅ ដែលអញមិនធ្លាប់
 ទំពាស្សីផង ផឹកទឹកដែលអញមិនធ្លាប់ផឹកផង ។ មេគោនោះ ឈរជើងមុខ
 ឲ្យសិបល្អហើយ លើកជើងខាងក្រោយឡើង មេគោនោះ ទើបគប្បីទៅកាន់
 ទិស ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ទៅបានផង ទំពាស្សីនូវស្មៅ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ទំពាស្សី
 បានផង ផឹកទឹកដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ផឹកបានផង កាលបើមេគោនោះ ឈរក្នុង
 ប្រទេសណា មេគោនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែ
 អាត្មាអញ ទៅកាន់ទិសដែលអញមិនធ្លាប់ទៅផង ទំពាស្សីស្មៅដែលអញ
 មិនធ្លាប់ទំពាស្សីផង ផឹកទឹកដែលអញ មិនធ្លាប់ផឹកផង ។ មេគោនោះ គប្បី
 ត្រឡប់មកកាន់ប្រទេសនោះវិញ ដោយសួស្តី ។ រឿងនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា មេគោនោះ ត្រាច់ទៅកាន់ភ្នំ ជាសត្វមាន
 បញ្ញាឃ្លាសវៃ ស្គាល់នូវខេត្ត ប្រសប់ ត្រាច់ទៅលើភ្នំដែលមិនស្មើ យ៉ាង

ណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុខ្លះក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានបញ្ញា
 ឈ្លាសវៃ ស្គាល់នូវខេត្ត ជាអ្នកប្រសប់ក្នុងការស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ
 ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយបានដល់បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយ
 វិតក្ក និងវិចារៈ មានតែបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងាត់ ក៏យ៉ាង
 នោះដែរ ។ ភិក្ខុនោះខំសេព ខំចម្រើន ខំធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវនិមិត្តនោះ បាន
 តាំងទុកនូវនិមិត្ត ដែលខ្លួនតាំងទុកល្អហើយ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
 នេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ រម្ងាប់វិតក្ក និងវិចារៈ ហើយដល់នូវ
 ទុតិយជ្ឈាន ជាធម្មជាតិកើតមាន ក្នុងសន្តាននៃខ្លួន ប្រកបដោយសេចក្តី
 ជ្រះថ្លា គឺសទ្ធា មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិតក្ក មិនមានវិចារៈ
 មានតែបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ គឺបឋមជ្ឈាន ។ ភិក្ខុនោះមិនបាន
 សម្រេចទុតិយជ្ឈាន ក៏រម្ងាប់នូវវិតក្ក និងវិចារៈ ។ បេ ។ បានដល់ទុតិយជ្ឈាន ។
 ភិក្ខុនោះ ខំសេព ខំចម្រើន ខំធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវនិមិត្តនោះ បានតាំងទុកនូវនិមិត្ត
 ដែលខ្លួនតាំងទុកល្អហើយ ភិក្ខុនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ
 គួរតែអាត្មាអញ នឿយណាយចាកបីតិ ជាអ្នកប្រកបដោយឧបេក្ខាផង មាន
 សតិ និងសម្បជញ្ញៈផង សោយនូវសុខដោយនាមកាយផង ព្រះអរិយៈ
 ទាំងឡាយ តែងសរសើរបុគ្គលដែលបាននូវតតិយជ្ឈាននោះថា បុគ្គលប្រកប
 ដោយឧបេក្ខា មានស្មារតី មានធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ដូច្នោះ ព្រោះតតិ-
 យជ្ឈានណា ក៏គួរដល់នូវតតិយជ្ឈាននោះ ។ ភិក្ខុនោះ មិនបានសម្រេចនូវ

តតិយជ្ឈាន ព្រោះនឿយណាយចាកបីតិ ។ បេ ។ បានដល់នូវតតិយជ្ឈាន ។

ភិក្ខុនោះ ខំសេព ខំចម្រើន ខំធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវនិមិត្តនោះ បានតាំងទុកនូវនិមិត្ត
 ដែលខ្លួនតាំងទុកល្អហើយ ភិក្ខុនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ
 គួរតែអាត្មាអញ លះបង់នូវសុខផង លះបង់នូវទុក្ខផង មានសោមនស្ស
 និងទោមនស្សអស់ហើយ ក្នុងកាលមុនផង ហើយគួរដល់នូវចតុត្ថជ្ឈាន ជា
 ធម្មជាតិមានអារម្មណ៍មិនជាទុក្ខ មិនជាសុខ មានតែសតិដ៏បរិសុទ្ធ កើតអំពី
 ឧបេក្ខា ។ ភិក្ខុនោះ មិនបានសម្រេចចតុត្ថជ្ឈាន ព្រោះលះបង់នូវសុខផង ។ បេ ។
 បានដល់នូវចតុត្ថជ្ឈាន ។ ភិក្ខុនោះ ខំសេព ខំចម្រើន ខំធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវ
 និមិត្តនោះ បានតាំងទុកនូវនិមិត្ត ដែលខ្លួនតាំងទុកល្អហើយ ភិក្ខុនោះ មាន
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ កន្លងនូវរូបសញ្ញា
 ដោយប្រការទាំងពួង អស់ទៅនៃបដិយសញ្ញា លែងធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនានត្ត-
 សញ្ញា ហើយគួរដល់អាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា
 អាកាសមិនមានទីបំផុត ដូច្នោះ ។ ភិក្ខុនោះ មិនបានសម្រេចអាកាសានញ្ច-
 យតនជ្ឈាន ព្រោះកន្លងនូវរូបសញ្ញា ដោយប្រការទាំងពួង ។ បេ ។ បានដល់
 អាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ។ ភិក្ខុនោះ ខំសេព ខំចម្រើន ខំធ្វើឲ្យរឿយៗ
 នូវនិមិត្តនោះ បានតាំងទុកនូវនិមិត្ត ដែលខ្លួនតាំងទុកល្អហើយ ភិក្ខុនោះមាន
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ កន្លងនូវអាកាសា-
 នញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយដល់នូវវិញ្ញាណញ្ចាយត-

នជ្ឈាន ដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុតដូច្នោះ ។ ភិក្ខុនោះ
 មិនបានសម្រេចវិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាន ព្រោះកន្លងនូវអាកាសានញាយត-
 នជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយបានដល់នូវវិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាន
 ដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុតដូច្នោះ ។ ភិក្ខុនោះ ខំសេព
 ខំចម្រើន ខំធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវនិមិត្តនោះ បានតាំងទុកនូវនិមិត្ត ដែលខ្លួនតាំង
 ទុកល្អហើយ ភិក្ខុនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មា
 អញ កន្លងនូវវិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយដល់នូវ
 អាកិញ្ញញាយតនជ្ឈាន ដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា វត្ថុតិចតួចមិនមានដូច្នោះ ។
 ភិក្ខុនោះមិនបានសម្រេចអាកិញ្ញញាយតនជ្ឈាន ហើយកន្លងនូវវិញ្ញាណញាយ-
 តនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយបានដល់នូវអាកិញ្ញញាយតនជ្ឈាន
 ដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា វត្ថុតិចតួចមិនមានដូច្នោះ ។ ភិក្ខុនោះ ខំសេព ខំ
 ចម្រើន ខំធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវនិមិត្តនោះ បានតាំងទុកនូវនិមិត្ត ដែលខ្លួនតាំងទុក
 ល្អហើយ ភិក្ខុនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ
 កន្លងនូវអាកិញ្ញញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយដល់នូវនេវ-
 សញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ។ ភិក្ខុនោះ មិនបានសម្រេចនូវនេវសញ្ញានា-
 សញ្ញាយតនជ្ឈាន ហើយកន្លងនូវអាកិញ្ញញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំង
 ពួង ហើយដល់នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ។ ភិក្ខុនោះ ខំសេព ខំ
 ចម្រើន ខំធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវនិមិត្តនោះ បានតាំងទុកនូវនិមិត្ត ដែលខ្លួនតាំងទុក

ល្អហើយ ភិក្ខុនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ
កន្លងនូវនូវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយដល់
នូវសញ្ញាវេទយិតនិរោធ ។ ភិក្ខុនោះមិនបានសម្រេចសញ្ញាវេទយិតនិរោធ ក៏
កន្លងនូវនូវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយដល់នូវ
សញ្ញាវេទយិតនិរោធ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើភិក្ខុ ចូលកាន់
សមាបត្តិនោះៗ ក្តី ចេញចាកសមាបត្តិនោះៗ ក្តី ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏ទន់គួរ
ដល់ការវិនាកម្ម សមាធិដែលមានប្រមាណមិនបានដោយចិត្ត ក៏ទន់គួរដល់
ការវិនាកម្ម ឈ្មោះថា ភិក្ខុនោះ បានចម្រើនហើយដោយប្រពៃ ភិក្ខុនោះ ក៏
បង្កើនចិត្តទៅចំពោះធម៌ណាដែលគប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម
ដោយសមាធិដែលមានប្រមាណមិនបាន ដែលខ្លួនបានចម្រើនដោយប្រពៃ
ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម កាលបើហេតុមានហើយ ភិក្ខុនោះ
ក៏ដល់នូវការវិវឌ្ឍន៍ដែលគួរជាក់ច្បាស់ក្នុងធម៌នោះៗ បាន ។ បើភិក្ខុនោះ ប្រាថ្នាថា
អាត្មាអញគប្បីសម្តែងនូវតាក់តែងបូជិ បានច្រើនប្រការ គឺអាត្មាអញតែម្នាក់
ធ្វើឲ្យទៅជាច្រើននាក់ក៏បាន ឬអាត្មាអញច្រើននាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាម្នាក់វិញ
ក៏បាន ។ បេ។ អាត្មាអញធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយដរាបដល់ព្រហ្ម-
លោកក៏បាន កាលបើហេតុមានហើយ ភិក្ខុនោះក៏ដល់នូវការវិវឌ្ឍន៍ដែលគួរជាក់
ច្បាស់ក្នុងធម៌នោះៗ ។ បើភិក្ខុនោះ ប្រាថ្នាដោយសោតធាតុជាទិព្វ ។ បេ។
កាលបើហេតុមានហើយ ។ បើភិក្ខុនោះប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីកំណត់ដឹង

ចិត្តរបស់សត្វដទៃ របស់បុគ្គលដទៃ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួន គឺចិត្តដែលប្រកប
 ដោយរាគៈក្តី អាត្មាអញក៏ស្គាល់ថា ចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ចិត្តដែលប្រាស
 ចាករាគៈក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តប្រាសចាករាគៈ ចិត្តដែលប្រកបដោយទោសៈក្តី
 ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តប្រកបដោយទោសៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកទោសៈក្តី ក៏ស្គាល់
 ថា ចិត្តប្រាសចាកទោសៈ ចិត្តដែលប្រកបដោយមោហៈក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្ត
 ប្រកបដោយមោហៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកមោហៈក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តប្រាស
 ចាកមោហៈ ចិត្តដែលរុញរាគ្តី ចិត្តដែលរាយមាយក្តី ចិត្តដែលជាមហគ្គតៈ
 គឺរូបាវចរ និងអរូបាវចរក្តី ចិត្តដែលមិនមែនជាមហគ្គតៈក្តី ចិត្តដែលជា
 សឧត្តរៈ គឺចិត្តដែលមានចិត្តដទៃក្រៃលែងជាងក្តី ចិត្តដែលជាអនុត្តរៈ គឺចិត្ត
 ដែលមិនមានចិត្តដទៃក្រៃលែងជាងក្តី ចិត្តដែលមិនតាំងមាំក្តី ចិត្តដែលតាំង
 មាំក្តី ចិត្តដែលផុតស្រឡះក្តី ចិត្តដែលមិនផុតស្រឡះក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តមិន
 ទាន់ផុតស្រឡះ កាលបើហេតុមានហើយ ភិក្ខុនោះ ក៏ដល់នូវការៈដែលគួរ
 ជាក់ច្បាស់ក្នុងធម៌នោះៗ ។ បើភិក្ខុនោះប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីរកឃើញ
 នូវបុព្វេនិវាស មានប្រការដ៏ច្រើន គឺរកឃើញ ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ
 ៣៤៥ អាត្មាអញគប្បីរកឃើញនូវបុព្វេនិវាស មានប្រការដ៏ច្រើន ព្រម
 ទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នោះ កាលបើហេតុមានហើយ
 ភិក្ខុនោះក៏ដល់នូវការៈដែលគួរជាក់ច្បាស់ក្នុងធម៌នោះៗ ។ បើភិក្ខុនោះ ប្រាថ្នា
 ថា អាត្មាអញ មានចក្ខុជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់នូវចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា

។ បេ។ អាត្មាអញ ក៏ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វដែលអន្ទោលទៅតាមកម្ម (របស់ខ្លួន) កាលបើហេតុមានហើយ ភិក្ខុនោះ ក៏ដល់នូវការដែលគួរជាក់ច្បាស់ក្នុងធម៌នោះៗ ។ បើភិក្ខុនោះប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានដល់ ។ បេ។ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ កាលបើហេតុមានហើយ ភិក្ខុនោះ ក៏ដល់នូវការដែលគួរជាក់ច្បាស់ក្នុងធម៌នោះៗ ។

អដ្ឋកថា

តារិស្សត្រ

[៣៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងតារិស្សត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ បទថា បព្វតេយ្យា បានដល់ មេតោរមែងត្រាច់ទៅលើភ្នំ ។ បទថា ន សុប្បតិដ្ឋិតំ បតិដ្ឋាបេត្វា បានដល់ មិនដាក់ជើងមុខឲ្យសិបល្អ ។ បទថា តំ និមិត្តំ បានដល់ និមិត្ត ពោល គឺបឋមជ្ឈាននោះ ។ បទថា ន ស្វាធិដ្ឋិតំ អធិដ្ឋាតិ បានដល់ មិនអធិដ្ឋានចិត្តដោយល្អ ។ បទថា អនភិហិសមាធា បានដល់ ឲ្យសម្រេច ។ បទថា មុនុ ចិត្តំ ហោតិ កម្មនិយំ សេចក្តីថា វិបស្សនា-ចិត្តទន់ក្នុងខណៈនៃលោកុត្តរមគ្គ ជាចិត្តអត់ធន់ចំពោះការងារ គឺគួរប្រកបការងារ យ៉ាងណា ចិត្តក្នុងចតុត្ថជ្ឈាន មានអភិញ្ញាជាបាទនៃភិក្ខុនោះ រមែងជាចិត្តទន់ គួរដល់ការងារ ដូច្នោះ ។ បទថា អប្បមាណោ សមាធិ សេចក្តី

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា មហាវគ្គទី ៤

ថា សមាធិក្នុងព្រហ្មវិហារ ៤ ក្តី សមាធិក្នុងមគ្គផលក្តី ឈ្មោះថា សមាធិ
 មិនមានប្រមាណ តែក្នុងសូត្រនេះ សំដៅដល់អារម្មណ៍ដែលមិនមានប្រមាណ
 ព្រោះហេតុនោះ គប្បីឃើញថា សមាធិស្ងាត់ជំនាញដោយល្អ ដែលជាអប្ប-
 មាណសមាធិ ដោយបរិយាយនេះ ។ បទថា សោ អប្បមាណោន សមាធិនា
 សុភារិទេន សេចក្តីថា ភិក្ខុនេះ ចម្រើនវិបស្សនាក្នុងឋានៈនេះហើយ ទើប
 សម្រេចអរហត្ត ។ ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគកាលទ្រង់សម្តែងលំដាប់នៃ
 អភិញ្ញាបសព្វព្រះខ័ណ្ឌស្រព ទើបត្រាស់ពាក្យជាដើមថា យំ យស្សេវ
 ដូច្នោះ ។ ១៧៧

អដ្ឋកថា គារីសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ឈានសូត្រទី ៥

[៣៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ពោលនូវការអស់ទៅនៃអាសវៈ
 ព្រោះអាស្រ័យបឋមជ្ឈានខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ពោលនូវ
 ការអស់ទៅនៃអាសវៈ ព្រោះអាស្រ័យទុតិយជ្ឈានខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 តថាគត ពោលនូវការអស់ទៅនៃអាសវៈ ព្រោះអាស្រ័យតតិយជ្ឈានខ្លះ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ពោលនូវការអស់ទៅនៃអាសវៈ ព្រោះអាស្រ័យ

ចតុត្ថជ្ឈានខ្លះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ពោលនូវការអស់ទៅនៃអាសវៈ
 ព្រោះអាស្រ័យអាកាសានញាយតនជ្ឈានខ្លះ ។ បេ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 តថាគត ពោលនូវការអស់ទៅនៃអាសវៈ ព្រោះអាស្រ័យនេវសញ្ញានា-
 សញ្ញាយតនជ្ឈានខ្លះ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ពោលនូវការអស់ទៅនៃអាសវៈ ព្រោះ
 អាស្រ័យបឋមជ្ឈាន ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យដែលតថាគតពោលហើយនុ៎ះ
 ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់
 បឋមជ្ឈាន ។ រូប វេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណណាដែលប្រព្រឹត្តទៅ
 ក្នុងបឋមជ្ឈាននោះ ភិក្ខុនោះ ក៏រមែងពិចារណាយើញ្ញច្បាស់នូវធម៌ គឺបញ្ចក្ខន្ធ
 ទាំងនោះថា ជារបស់មិនទៀង ជាទុក្ខ ជារោគ ជាពក ជាសរ ជាគ្រឿង
 បៀតបៀន ជាអាពាធ ជារបស់ដទៃ ជារបស់ទ្រុឌទ្រោម ជារបស់សុន្យ ជា
 របស់អនត្តា ។ ភិក្ខុនោះ ញ៉ាំងចិត្តឲ្យតម្កល់នៅស៊ប់ដោយធម៌ទាំងនោះ លុះ
 ភិក្ខុនោះ ញ៉ាំងចិត្តឲ្យតម្កល់នៅស៊ប់ដោយធម៌ទាំងនោះហើយ ក៏ប្រមូលមក
 នូវចិត្ត ទុកក្នុងអមតធាតុថា ការរម្ងាប់នូវសង្ខារទាំងពួង ការលះបង់នូវ
 កិលេសទាំងពួង ការអស់ទៅនៃតណ្ហា សេចក្តីនឿយណាយ សេចក្តីរលត់
 តណ្ហា គឺព្រះនិព្វានណា ព្រះនិព្វាននុ៎ះជាទីស្ងប់ ព្រះនិព្វាននុ៎ះជារបស់ប្រសើរ ។
 ភិក្ខុនោះ បានបិតនៅក្នុងវិបស្សនា ដែលមានត្រៃលក្ខណ៍ជាអារម្មណ៍នោះ

ហើយ រមែងដល់នូវការអស់ទៅអាសវៈទាំងឡាយ បើមិនបានដល់នូវការ
អស់ទៅនៃអាសវៈទេ ក៏គង់បានទៅកើតជាឱបបាតិកកំណើត ព្រោះសេចក្តី
ត្រេកអរ ចំពោះសមថធម៌ និងវិបស្សនាធម៌នោះ ព្រោះសេចក្តីរីករាយ
ចំពោះធម៌នោះ ព្រោះអស់ទៅនៃឱរម្ហាគិយសំយោជនៈ ៥ ហើយនឹងបរិនិព្វាន
ក្នុងទីនោះ មិនត្រឡប់អំពីលោកនោះមកវិញឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូច
ខ្នងធុក្តី កូនសិស្សរបស់ខ្នងធុក្តី ធ្វើនូវការប្រកបក្នុងរូបភាព បុរសជា
វិការនៃស្មៅក្តី ក្នុងដុំដីស្អិតក្តី សម័យខាងក្រោយមក ខ្នងធុនោះ បាញ់បាន
ឆ្ងាយផង បាញ់ត្រង់ផង អាចទម្លាយនូវកាយដ៏ធំផង យ៉ាងណាមិញ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ក៏
យ៉ាងនោះដែរ ។ រូប វេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណណា ដែលប្រព្រឹត្ត
ទៅក្នុងបឋមជ្ឈាននោះ ភិក្ខុនោះ រមែងពិចារណាយើញច្បាស់នូវធម៌ គឺ
បញ្ចក្ខន្ធទាំងនោះថា ជារបស់មិនទៀង ជាទុក្ខ ជារោគ ជាពក ជាសរ ជា
គ្រឿងបៀតបៀន ជាអាពាធ ជារបស់ដទៃ ជារបស់ទ្រុឌទ្រោម ជារបស់
សូន្យ ជារបស់អនត្តា ។ ភិក្ខុនោះ ញ៉ាំងចិត្តឲ្យតម្កល់នៅស៊ប់ដោយធម៌ទាំង
នោះ លុះភិក្ខុនោះ ញ៉ាំងចិត្តឲ្យតម្កល់នៅស៊ប់ ដោយធម៌ទាំងនោះហើយ ក៏
ប្រមូលមកនូវចិត្ត ទុកក្នុងអមតធាតុថា ការរម្ងាប់បង់នូវសង្ខារទាំងពួង លះ
បង់នូវកិលេសទាំងពួង ការអស់ទៅនៃតណ្ហា សេចក្តីនឿយណាយ សេចក្តី
រលត់តណ្ហា គឺព្រះនិព្វានណា ព្រះនិព្វាននុ៎ះជាទីស្ងប់ ព្រះនិព្វាននុ៎ះជារបស់

ប្រសើរ ។ ភិក្ខុនោះ បានបិតនៅក្នុងវិបស្សនា ដែលមានត្រៃលក្ខណ៍ជា
 អារម្មណ៍នោះហើយ រមែងដល់នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ បើមិន
 បានដល់នូវការអស់ទៅអាសវៈទេ ក៏គង់បានទៅកើតជាឱបបាតិកកំណើត
 ព្រោះសេចក្តីត្រេកអរ ចំពោះធម៌នោះ ព្រោះសេចក្តីរីករាយ ចំពោះធម៌នោះ
 ព្រោះអស់ទៅនៃឱរម្កាតិយសំយោជនៈ ៥ ហើយនឹងបរិនិព្វានក្នុងទីនោះ មិន
 ត្រឡប់អំពីលោកនោះមកវិញឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យណាដែល
 តថាគតពោលថា តថាគត ពោលនូវការអស់ទៅនៃអាសវៈ ព្រោះអាស្រ័យ
 បឋមជ្ឈាន ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុនេះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ព្រោះអាស្រ័យនូវទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ព្រោះអាស្រ័យនូវតតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ តថាគត ពោលនូវការអស់ទៅនៃអាសវៈ ព្រោះអាស្រ័យនូវ
 ចតុត្ថជ្ឈាន ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យដែលតថាគតពោលហើយនុ៎ះ ពាក្យនុ៎ះ
 តថាគតពោលព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ព្រោះលះបង់នូវសុខផង លះបង់នូវទុក្ខផង មានសោម-
 នស្ស និងទោមនស្សអស់ទៅ ក្នុងកាលមុន ហើយដល់នូវចតុត្ថជ្ឈាន ដែល
 ជាធម្មជាតិមានអារម្មណ៍ មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ គឺជាឧបេក្ខា មាន
 សតិដ៏បរិសុទ្ធ ដោយឧបេក្ខា ។ រូប វេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណណា
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចតុត្ថជ្ឈាននោះ ភិក្ខុនោះ រមែងពិចារណាយើញច្បាស់

នូវធម៌ គឺបញ្ចក្ខន្ធទាំងនោះថា ជារបស់មិនទៀង ជាទុក្ខ ជាភេត ជាពក ជាសរ ជាគ្រឿងបៀតបៀន ជាអាពាធ ជារបស់ដទៃ ជារបស់ទ្រុឌទ្រោម ជារបស់សូន្យ ជារបស់អនត្តា ។ ភិក្ខុនោះ ញ៉ាំងចិត្តឲ្យតម្កល់នៅស៊ប់ ដោយធម៌ទាំងនោះ លុះភិក្ខុនោះ ញ៉ាំងចិត្តឲ្យតម្កល់នៅស៊ប់ ដោយធម៌ទាំងនោះ ហើយ ក៏ប្រមូលមកនូវចិត្តទុកក្នុងអមតធាតុថា ការរម្ងាប់បង្ខំនូវសង្ខារទាំងពួង ការលះបង្ខំនូវកិលេសទាំងពួង ការអស់ទៅនៃតណ្ហា សេចក្តីនឿយណាយ សេចក្តីរលត់តណ្ហា គឺព្រះនិព្វានណា ព្រះនិព្វាននុ៎ះ ជាទីស្ងប់ ព្រះនិព្វាននុ៎ះ ជារបស់ប្រសើរ ។ ភិក្ខុនោះ បានបិតនៅក្នុងវិបស្សនា ដែលមានត្រៃលក្ខណ៍ ជាអារម្មណ៍នោះហើយ រមែងដល់នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ បើមិនបានដល់នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទេ ក៏គង់បានទៅកើតជាឱបបាតិកកំណើត ព្រោះសេចក្តីត្រេកអរចំពោះធម៌នោះ ព្រោះសេចក្តីរីករាយចំពោះធម៌នោះ ព្រោះអស់ទៅនៃឱរម្ហាគិយសំយោជនៈ ៥ ហើយនឹងបរិនិព្វានក្នុងទីនោះ មិនត្រឡប់អំពីលោកនោះមកវិញឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចនាយខ្មាន់ធ្មត្តិ កូនសិស្សរបស់ខ្មាន់ធ្មត្តិ ធ្វើនូវគ្រឿងប្រកបក្នុងរូបកាពបុរស ជាវិការនៃស្មៅក្តី ក្នុងដុំដីស្អិតក្តី លុះសម័យខាងក្រោយមក ខ្មាន់ធ្មត្តិនោះ បាញ់បានឆ្ងាយផង បាញ់ត្រង់ផង អាចទម្លាយនូវកាយដ៏ធំបានផង យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុព្រោះលះបង្ខំនូវសុខផង ។ បេ ។ បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ រូប វេទនាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅ

ក្នុងចតុត្ថជ្ឈាននោះ ភិក្ខុនោះ ។ បេ ។ មានសភាពមិនត្រឡប់ អំពីលោកនោះ មកវិញឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យណាដែលតថាគតពោលហើយ ថា តថាគត ពោលនូវការអស់ទៅនៃអាសវៈ ព្រោះអាស្រ័យនូវចតុត្ថជ្ឈាន ពាក្យនេះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវការអស់ទៅនៃអាសវៈ ព្រោះអាស្រ័យនូវ អាកាសានញាយតនជ្ឈាន ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យដែលតថាគតពោលហើយ នេះ ពាក្យនេះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុដូចម្តេច ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះកន្លងបង្កប់សញ្ញា ដោយប្រការ ទាំងពួង ព្រោះអស់បដិយសញ្ញាហើយ លែងធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនានត្ថសញ្ញា ហើយដល់នូវអាកាសានញាយតនជ្ឈាន ដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អាកាស មិនមានទីបំផុត ។ វេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង អាកាសានញាយតនជ្ឈាននោះ ភិក្ខុនោះ ក៏រមែងពិចារណាយើញនូវធម៌ គឺ ខន្ធទាំងនោះថា ជារបស់មិនទៀង ជាទុក្ខ ជារោគ ជាពក ជាសវ ជាសេចក្តី បៀតបៀន ជាអាពាធ ជារបស់ជំរិះ ជារបស់ទ្រុឌទ្រោម ជារបស់សូន្យ ជា របស់អនត្តា ។ ភិក្ខុនោះ ញ៉ាំងចិត្តឲ្យតម្កល់នៅស៊ប់ដោយធម៌ទាំងនោះ លុះ ភិក្ខុនោះ បានញ៉ាំងចិត្តឲ្យតម្កល់នៅស៊ប់ ដោយធម៌ទាំងនោះហើយ ក៏ប្រមូល ចិត្តទៅក្នុងអមតធាតុថា ការម្យ៉ាងបង្កនូវសង្ខារទាំងពួង លះបង្កនូវកិលេស ទាំងពួង ការអស់ទៅនៃតណ្ហា សេចក្តីនឿយណាយ សេចក្តីរលត់តណ្ហា គឺ

ព្រះនិព្វានណា ព្រះនិព្វាននុ៎ះ ជាទីស្ងប់ ព្រះនិព្វាននុ៎ះ ជារបស់ប្រសើរ ។
 ភិក្ខុនោះ បានបិតនៅក្នុងវិបស្សនា ដែលមានត្រៃលក្ខណ៍ជាអារម្មណ៍នោះ
 ហើយ រមែងដល់នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ បើមិនបានដល់នូវការ
 អស់ទៅនៃអាសវៈទេ ក៏គង់បានទៅកើតជាឱបបាតិកកំណើត ព្រោះសេចក្តី
 ត្រេកអរចំពោះធម៌នោះ ព្រោះសេចក្តីរីករាយចំពោះធម៌នោះ ព្រោះអស់ទៅ
 នៃឱរម្ហាគិយសំយោជនៈ ៥ ហើយនឹងបរិនិព្វានក្នុងទីនោះ មិនត្រឡប់អំពី
 លោកនោះមកវិញឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចខ្លះធុក្តី កូនសិស្ស
 របស់ខ្លះធុក្តី ធ្វើនូវការប្រកបក្នុងរូបភាពបុរស ជាវិការនៃស្មៅក្តី ក្នុងដំដី
 ស្អិតក្តី លុះសម័យខាងក្រោយមក ខ្លះធុនោះ បាញ់បានឆ្ងាយផង បាញ់
 ត្រង់ផង អាចទម្លាយនូវកាយដ៏ធំផង យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុព្រោះកន្លងបង់រូបសញ្ញាដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះអស់បដិយសញ្ញា
 ហើយ លែងធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនាតសញ្ញា ហើយដល់នូវអាកាសានញ្ជាយ-
 តនជ្ឈាន ដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អាកាសមិនមានទីបំផុតដូច្នោះ ។ វេទនា
 សញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអាកាសានញ្ជាយតនជ្ឈាននោះ ភិក្ខុនោះ ។ បេ។
 មានសភាពមិនបានត្រឡប់អំពីលោកនោះ មកវិញឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ពាក្យណាដែលតថាគតពោលថា តថាគត ពោលនូវការអស់ទៅនៃ
 អាសវៈ ព្រោះអាស្រ័យនូវអាកាសានញ្ជាយតនជ្ឈាន ពាក្យនេះ តថាគត
 ពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះអា-

ស្រ្គយនូវវិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាន ។ បេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោល
នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈ ព្រោះអាស្រ្គយនូវអាកិញ្ញាយតនជ្ឈាន ព្រោះ
ហេតុនោះ ពាក្យដែលតថាគតពោលហើយនុ៎ះ ពាក្យនុ៎ះតថាគតពោលហើយ
ព្រោះអាស្រ្គយនូវហេតុដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
ព្រោះកន្លងបង្អង់នូវវិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយដល់
នូវអាកិញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា វត្ថុតិចតួចមិនមាន
ដូច្នោះ ។ វេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
អាកិញ្ញាយតនជ្ឈាននោះ ភិក្ខុនោះ ក៏រមែងពិចារណាយើញ្ញនូវធម៌ គឺខន្ធ
ទាំងនោះថា ជារបស់មិនទៀង ជាទុក្ខ ជារោគ ជាពក ជាសរ ជាគ្រឿង
បៀតបៀន ជាអាពាធ ជារបស់ដទៃ ជារបស់ទ្រុឌទ្រោម ជារបស់សូន្យ ជា
របស់អនត្តា ។ ភិក្ខុនោះ ញ៉ាំងចិត្តឲ្យតម្កល់នៅស៊ប់ដោយធម៌ទាំងនោះ លុះ
ភិក្ខុនោះ ញ៉ាំងចិត្តឲ្យតម្កល់នៅស៊ប់ ដោយធម៌ទាំងនោះហើយ ក៏ប្រមូលចិត្ត
ទៅក្នុងអមតធាតុថា ការម្លាប់បង្អង់នូវសង្ខារទាំងពួង លះបង្អង់នូវកិលេសទាំងពួង
ការអស់ទៅនៃតណ្ហា សេចក្តីនឿយណាយ សេចក្តីរលត់តណ្ហា គឺព្រះនិព្វាន
ណា ព្រះនិព្វាននុ៎ះ ជាទីស្ងប់ ព្រះនិព្វាននុ៎ះ ជារបស់ប្រសើរ ។ ភិក្ខុនោះ
បានបិតនៅក្នុងវិបស្សនា ដែលមានត្រៃលក្ខណ៍ជាអារម្មណ៍ ហើយរមែង
ដល់នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ បើមិនបានដល់នូវការអស់ទៅនៃ
អាសវៈទេ ក៏គង់បានទៅកើតជាឱបបាតិកកំណើត ព្រោះសេចក្តីត្រេកអរ

ចំពោះធម៌នោះ ព្រោះសេចក្តីរីករាយ ចំពោះធម៌នោះ ព្រោះអស់ទៅនៃ
 ឱរម្តាគិយសំយោជនៈ ៥ ហើយនឹងបរិនិព្វានក្នុងទីនោះ មិនត្រឡប់អំពីលោក
 នោះ មកវិញឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចខ្លះធុក្តី កូនសិស្សរបស់
 ខ្លះធុក្តី ធ្វើនូវការប្រកបក្នុងរូបភាពបុរស ជាវិការនៃស្មៅក្តី ក្នុងដំដីស្អិតក្តី
 លុះសម័យខាងក្រោយមក ខ្លះធុនោះ បាញ់បានឆ្ងាយផង បាញ់ត្រង់ផង
 អាចទម្លាយនូវកាយដ៏ធំផង យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុព្រោះ
 កន្លងបង្អស់វិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួងហើយ ដល់នូវ
 អាកិញ្ញញាយតនជ្ឈាន ដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា វត្ថុតិចតួចមិនមាន ដូច្នោះ
 យ៉ាងនោះដែរ ។ វេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 អាកិញ្ញញាយតនជ្ឈាននោះ ភិក្ខុនោះ ក៏រមែងពិចារណាយើញនូវធម៌ គឺខន្ធ
 ទាំងនោះថា ជារបស់មិនទៀង ជាទុក្ខ ជារោគ ជាពក ជាសរ ជាគ្រឿង
 បៀតបៀន ជាអាពាធ ជារបស់ដទៃ ជារបស់ទ្រុឌទ្រោម ជារបស់សូន្យ ជា
 របស់អនត្តា ។ ភិក្ខុនោះ ញ៉ាំងចិត្តឲ្យតម្កល់នៅស៊ប់ដោយធម៌ទាំងនោះ លុះ
 ភិក្ខុនោះ ញ៉ាំងចិត្តឲ្យតម្កល់នៅស៊ប់ ដោយធម៌ទាំងនោះហើយ ក៏ប្រមូលចិត្ត
 ទៅក្នុងអមតជាតុថា ការម្យាបនូវសង្ខារទាំងពួង ការលះបង់នូវកិលេសទាំង
 ពួង ការអស់ទៅនៃតណ្ហា សេចក្តីនឿយណាយ សេចក្តីរលត់តណ្ហា គឺព្រះ
 និព្វានណា ព្រះនិព្វាននុ៎ះ ជាទីស្ងប់ ព្រះនិព្វាននុ៎ះ ជារបស់ប្រសើរ ។ ភិក្ខុ
 នោះបានបិតនៅក្នុងវិបស្សនា ដែលមានត្រៃលក្ខណ៍ ជាអារម្មណ៍នោះហើយ

រមែងដល់នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ បើមិនបានដល់នូវការអស់ទៅ
នៃអាសវៈទេ ក៏គង់បានទៅកើតជាឱបបាតិកកំណើត ព្រោះសេចក្តីត្រេកអរ
ចំពោះធម៌នោះ ព្រោះសេចក្តីរីករាយចំពោះធម៌នោះ ព្រោះអស់ទៅនៃឱវម្ហា-
គិយសំយោជនៈ ៥ ហើយនឹងបរិនិព្វានក្នុងទីនោះ មិនត្រឡប់អំពីលោកនោះ
មកវិញឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យណាដែលតថាគតពោលហើយ
ថា តថាគតពោលនូវការអស់ទៅនៃអាសវៈ ព្រោះអាស្រ័យនូវអាកិញ្ចញ្ញា-
យតនជ្ឈាន ពាក្យនុ៎ះតថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុនេះឯង ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញា សមាបត្តិ មាននៅដរាបណា សញ្ញាបដិវេធ ក៏
មាននៅដរាបនោះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកមាន
ឈាន ព្រោះអាស្រ័យនូវអាយតនៈទាំង ២ ណា គឺនេវសញ្ញានាសញ្ញាយ-
តនសមាបត្តិ ១ សញ្ញាវេទយិតនិរោធ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត
ពោលនូវអាយតនៈទាំងនុ៎ះថា ភិក្ខុដែលមានឈានឈ្លាសវៃ ក្នុងការចូល
កាន់សមាបត្តិ ឈ្លាសវៃក្នុងការចេញចាកសមាបត្តិ គួរពោលថា ចូលចេញ
ដោយប្រពៃ ។

អដ្ឋកថា

ឈានសូត្រ

[៣៦] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងឈានសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ បទថា អាសវានំ ខយំ បានដល់ អរហត្ត ។ បទថា យទេវ តត្ថ ហោតិ រូបគតំ សេចក្តីថា ធម្មតារូបណា រមែងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខណៈបឋមជ្ឈាននោះដោយ វត្ថុក្តី ដោយចិត្តជាសមុជ្ជានក្តី ។ គប្បីជ្រាបវេទនាជាដើម ដោយអំណាច សំយុត្តវេទនា គឺវេទនាដែលប្រកបគ្នាជាដើម ។ បទថា តេ ធម្មេ បានដល់ ធម៌ គឺបញ្ចក្ខន្ធ មានរូបជាដើមនោះ ។

ក្នុងបទទាំងឡាយ មានបទថា អនិច្ចតោ ជាដើម គប្បីជ្រាបសេចក្តី ដូច្នោះ ឈ្មោះថា ជារបស់មិនទៀង ព្រោះអាការមានហើយ ទៅជាមិនមាន ឈ្មោះថា ជាទុក្ខ ព្រោះការបៀតបៀន ឈ្មោះថា ជារោគ ព្រោះការចាក់ ដោត ឈ្មោះថា ជាបួស ព្រោះឈឺខាងក្នុង ឈ្មោះថា ជាព្រួញ ព្រោះចាក់ ចូលទៅ និងព្រោះមុតចូលទៅ ឈ្មោះថា សេចក្តីលំបាក ព្រោះអត់ធន់បាន ដោយកម្រ ឈ្មោះថា អាពាធ ព្រោះត្រូវបៀតបៀន ឈ្មោះថា ជាវត្ថុដទៃ ព្រោះមិនមែនជារបស់ខ្លួន ឈ្មោះថា ជារបស់បែកធ្លាយ ព្រោះពុកទៅ ឈ្មោះថា ជារបស់សូន្យ ព្រោះមិនមែនជាម្ចាស់ ឈ្មោះថា ជាអនត្តា ព្រោះ មិននៅក្នុងអំណាច ។ បទថា សមនុបស្សតិ បានដល់ ឃើញដោយវិបស្សនា- ញាណដែលចាស់ក្លា ។ បទថា តេហិ ធម្មេហិ បានដល់ ដោយធម៌ គឺ បញ្ចក្ខន្ធទាំងនោះ ។ បទថា បតិជ្ជាបេតិ បានដល់ ត្រឡប់ទៅដោយការ

នឿយណាយ ។ បទថា អមតាយ ឆានុយា បានដល់ និព្វានធាតុ ។ បទ
 ថា ចិត្តំ ឧបសំហរតិ បានដល់ ឃើញដោយវិបស្សនាញាណដែលចាស់ក្លា
 គឺឃើញអានិសង្សដោយញាណ ហើយឈមចុះ ។ បទថា សន្តំ បានដល់
 ឈ្មោះថា ស្ងប់ ព្រោះស្ងប់ចាកកិលេសដែលជាសត្រូវ ។ បទថា បណ្ឌិតំ
 បានដល់ មិនក្តៅក្រហាយ ។ បទថា សោ តត្ថ ឋិតោ អាសវានំ ខយំ
 ទាបុណាតិ សេចក្តីថា ភិក្ខុនោះតាំងនៅក្នុងបឋមជ្ឈាននោះ ចម្រើនវិបស្សនា
 ចាស់ក្លា រមែងសម្រេចអរហត្ត ។

គប្បីជ្រាបន័យដទៃទៀតថា បទថា សោ តេហិ ធម្មេហិ សេចក្តីថា
 ព្រោះក្នុងបទថា អនិច្ចតោ ជាដើម លោកពោលដល់អនិច្ចលក្ខណៈ ដោយ
 ២ បទ គឺ អនិច្ចតោ បលោកតោ ពោលដល់ ទុក្ខលក្ខណៈ ដោយ ៦ បទ
 មានបទថា ទុក្ខតោ ជាដើម ពោលដល់អនត្តលក្ខណៈ ដោយ ៣ បទ គឺ
 បរតោ សុញ្ញតោ អនត្តតោ ដូច្នោះ ភិក្ខុនោះលើកឡើងកាន់ត្រៃលក្ខណ៍
 យ៉ាងនេះដោយធម៌ គឺបញ្ចក្ខន្ធខាងក្នុងសមាបត្តិ ដែលខ្លួនឃើញហើយនោះ ។
 បទថា ចិត្តំ បតិដ្ឋាបេតិ បានដល់ រួមបង្កើនចិត្តចូលទៅ ។ បទថា
 ឧបសំហរតិ សេចក្តីថា ភិក្ខុបង្កើនចូលទៅនូវវិបស្សនាចិត្ត ដោយអសង្ខត-
 ធាតុ អមតធាតុ យ៉ាងនេះថា និព្វានស្ងប់ ដោយលំនៅ ដោយការសរសើរ
 ដោយបរិយត្តិ និងដោយបញ្ញត្តិ ភិក្ខុរមែងពោលដល់និព្វាន ដែលជាមគ្គចិត្ត
 យ៉ាងនេះថា នេះស្ងប់ នេះប្រណីត ដោយធ្វើឲ្យជាអារម្មណ៍ប៉ុណ្ណោះ អធិប្បាយ

ថា ដោយប្រការនេះ ភិក្ខុចាក់ធ្លុះនូវធម៌នោះ បង្កើនចិត្តចូលទៅក្នុងធម៌នោះ ដូច្នោះ ។ បទថា សោ តត្ថ វិទោ សេចក្តីថា ភិក្ខុតាំងនៅក្នុងវិបស្សនាដែល មានត្រៃលក្ខណ៍ជាអារម្មណ៍នោះ ។ បទថា អាសវានំ ខយំ ចាបុណាតិ សេចក្តីថា ភិក្ខុចម្រើនមគ្គ ៤ តាមលំដាប់ ហើយសម្រេចអរហត្ត ។

បទថា តេនេវ ធម្មរាគេន បានដល់ ឆន្ទរាគៈក្នុងធម៌ គឺសមថៈ និង វិបស្សនា ។ បទថា ធម្មនន្ទិយា ជាវេវចនៈនៃបទថា ធម្មរាគេន នោះឯង ។ ពិតហើយ ភិក្ខុកាលអាចគ្របសង្កត់ឆន្ទរាគៈក្នុងសមថៈ និងវិបស្សនាបានដោយ ប្រការទាំងពួង រមែងសម្រេចអរហត្តបាន កាលមិនអាច ក៏ជាព្រះអនាគាមី ។ បទថា តិណាបុរិសរូបកេ វា បានដល់ ចងស្មៅជារូបមនុស្ស ។ ឈ្មោះថា ទ្ធវេនាតិ ព្រោះបាញ់ព្រួញឲ្យធ្លាក់ទៅក្នុងទីឆ្ងាយ ។ ឈ្មោះថា អក្ខណវេដិ ព្រោះបាញ់មិនខុស ។

ក្នុងបទថា យនេវ តត្ថ ហោតិ វេទនាគតំ នេះ មិនកាន់យករូប ។ សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី ឆ្លើយថា ព្រោះកន្លងទៅហើយ ។ ពិតហើយ ភិក្ខុនេះ ចូលដល់រូបបុរាណវិញ្ញាណខាងក្រោយ កាលកន្លងរូបទៅហើយ សូម្បីចូលដល់ អរូបបុរាណវិញ្ញាណខាងក្រោយមក ពិចារណារូបដែលកន្លងរូបទៅហើយ ដោយ អរូបបុរាណវិញ្ញាណនោះ ដោយសមថៈ កាលកន្លងរូបទៅហើយ ក្នុងឥឡូវនេះ រមែងពិចារណាអរូប ដោយហេតុនោះ ទើបរូបកន្លងទៅហើយ ដោយអរូប នោះ ដោយវិបស្សនាក្នុងអរូប រមែងមិនមានរូប ដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះ

ដូច្នោះ សូម្បីលោកសំដៅដល់រូបនោះ តែក្នុងទីនេះ មិនកាន់យករូបឡើយ ។
 សួរថា កាលបើដូច្នោះ ព្រោះហេតុអ្វី ទើបមិនកាន់យកនេវសញ្ញានាសញ្ញា-
 យតនៈផង ឆ្លើយថា ព្រោះជារបស់សុខុម ។ ពិតហើយ ក្នុងនេវសញ្ញានា-
 សញ្ញាយតនៈនោះ សូម្បីអរូបក្ខន្ធ ៤ ក៏សុខុម មិនសមដែលនឹងពិចារណា
 សមដូចព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា **ឥតិ ខោ ភិក្ខុវេ ។** បេ។ អញ្ញាបដិវេដោ។
 សេចក្តីនេះ មានអធិប្បាយដូច្នោះថា ឈ្មោះថា **សច្ចត្តកសមាបត្តិ** មាន
 ប្រមាណប៉ុនណា ការចាក់ធ្លុះដល់អរហត្ត រមែងមានដល់បុគ្គលពិចារណា
 ធម៌ដ៏ក្រៃលែង មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ បុគ្គលនោះ រមែងចូលដល់អរហត្ត
 តែនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ លោកមិនពោលថា ជាសញ្ញាសមាបត្តិឡើយ
 ព្រោះភាពជារបស់សុខុម ។

បទថា **ឈាយីហោតេ** សេចក្តីថា អាយតនៈទាំង ២ នេះ ដែលបុគ្គល
 សម្លឹង គឺជាអ្នកត្រេកអរក្នុងឈាន គួរពោលដល់ដោយប្រពៃ ។ បទថា
វុដ្ឋហិត្វា បានដល់ ចេញអំពីសមាបត្តិនោះ ។ បទថា **សម្មទក្កាតព្វានិ**
 បានដល់ គប្បីពោលដោយប្រពៃ ។ បុគ្គលគប្បីពោល គប្បីលើកតម្កើង
 គប្បីសរសើរនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិ និងសញ្ញាវេទយិតនិរោធ-
 សមាបត្តិ តែម្យ៉ាងថា សូបំ ប្រណីត ដូច្នោះ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថាឈានសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អានន្ទសូត្រទី ៦

[៣៧] សម័យមួយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ គង់នៅក្នុងយោសិតារាម ជិតក្រុងកោសម្ពី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ មានថេរវាចានឹង ភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់អាវុសោភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលតប ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុថា ករុណាអាវុសោ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ មាន ថេរវាចាដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ អស្ចារ្យណាស់ ម្ចាស់អាវុសោ ទាំងឡាយ ចម្លែកណាស់ ព្រោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវការបាននូវឱកាសដើម្បី សេចក្តីបរិសុទ្ធ ដើម្បីកន្លងបង្វែរសេចក្តីសោក និងខ្សឹកខ្សួល ដើម្បីរលត់ ទុក្ខ និងទោមនស្ស ដើម្បីបាននូវព្រះនិព្វាន ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះ និព្វាន របស់សត្វទាំងឡាយ (ការបាននូវឱកាសនោះ គឺ) ចក្ខុប្បសាទ នោះ ក៏មានរូបទាំងឡាយនោះ មកកាន់រង្វង់ចក្ខុ តែមិនទទួលដឹងចំពោះរូបា- យតនៈនោះ ១ សោតប្បសាទក៏មាន សំឡេងទាំងឡាយនោះក៏មក តែមិន ទទួលដឹងចំពោះសទ្ធាយតនៈនោះ ១ ឃានប្បសាទនោះក៏មាន សំឡេង ទាំងឡាយនោះក៏មក តែមិនទទួលដឹងចំពោះគន្លាយតនៈនោះ ១ ជីវាប្បសាទ នោះក៏មាន រសទាំងឡាយនោះក៏មក តែមិនទទួលដឹងចំពោះរសាយតនៈនោះ ១ កាយប្បសាទនោះក៏មាន សម្ផស្សទាំងឡាយក៏មក តែមិនទទួលដឹង ចំពោះផោដ្ឋញ្ចាយតនៈនោះ ១ ។ កាលដែលអានន្ទដ៏មានអាយុ មានថេរ-

វាចាយ៉ាងនេះហើយ ព្រះឧទាយីដ៏មានអាយុ បានសួរព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ដូច្នោះថា អើ អារុសោអានន្ទ ចុះ ដែលមិនទទួលដឹងចំពោះអាយតនៈនោះ តើមានសញ្ញាឬទេ ឬក៏មិនមានសញ្ញា ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុតបថា បុគ្គលដែលទទួលដឹង ចំពោះអាយតនៈនោះ សុទ្ធតែជាអ្នកមានសញ្ញា មិន មែនជាអ្នកមិនមានសញ្ញាទេ ។ ព្រះឧទាយីដ៏មានអាយុ សួរទៀតថា ម្ចាស់ អារុសោ ចុះបុគ្គលមានសញ្ញាបែបណាទៅ ទើបមិនទទួលដឹងចំពោះ អាយតនៈនោះ ។

ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុតបថា ម្ចាស់អារុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះកន្លងបង្អស់រូបសញ្ញា ព្រោះរលត់រូបដិយសញ្ញា ព្រោះមិនបានធ្វើទុក ក្នុងចិត្តនូវនាតត្ថសញ្ញា ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បានដល់នូវអាកាសានញ្ចាយ តន្ត្រាន ដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អាកាសមិនមានទីបំផុត ។ ម្ចាស់ អារុសោ ភិក្ខុមានសញ្ញាយ៉ាងនេះឯង តែងមិនទទួលដឹងចំពោះអាយតនៈ នោះ ។ ម្ចាស់អារុសោ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះកន្លងរូបអាកាសានញ្ចាយតន្ត្រាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បានដល់នូវវិញ្ញាណញ្ចាយតន្ត្រាន ដោយ ការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត ។ ម្ចាស់អារុសោ ភិក្ខុមាន សញ្ញាយ៉ាងនេះឯង តែងមិនទទួលដឹងចំពោះអាយតនៈនោះ ។ ម្ចាស់ អារុសោ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះកន្លងបង្អស់វិញ្ញាណញ្ចាយតន្ត្រាន ដោយ ប្រការទាំងពួង ក៏បានដល់នូវអាកាសញ្ចាយតន្ត្រាន ដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត

ថា អ្វីតិចតួចមិនមាន ។ ម្នាលអារុសោ ភិក្ខុមានសញ្ញាយ៉ាងនេះឯង តែង
មិនទទួលជីវិតចំពោះអាយតនៈនោះ ។

ម្នាលអារុសោ សម័យមួយ ខ្ញុំនៅក្នុងអញ្ជូនវ័ន (ព្រៃអញ្ជូន) ជាទី
ឲ្យអភ័យដល់ម្រឹក ជិតក្រុងសាកេត ។ ម្នាលអារុសោ គ្រានោះ នាងភិក្ខុនី
ជាបងប្អូននឹងជដិល បានចូលមករកខ្ញុំ លុះចូលមកដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំខ្ញុំ
ហើយបិតនៅក្នុងទីដីសមគួរ ។ ម្នាលអារុសោ លុះភិក្ខុនីជាបងប្អូននឹងជដិល
បិតនៅក្នុងទីដីសមគួរសិបហើយ បានសួរខ្ញុំដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន
សមាធិដែលលែងទោរទៅ (ដោយអំណាចរាគៈ) លែងឯបំទៅ (ដោយ
អំណាចទោសៈ) លែងសង្កត់សង្កិនហាមឃាត់នូវកិលេសដោយព្យាយាម
(ទៀតហើយ) ជាសមាធិ ឈ្មោះថា តាំងនៅហើយ ព្រោះផុតស្រឡះចាក
កិលេស ជាសមាធិ ឈ្មោះថា ត្រេកអរ ព្រោះតាំងនៅ ជាសមាធិ ឈ្មោះ
ថា មិនតក់ស្លុត ព្រោះត្រេកអរ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន តើសមាធិនេះ
ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា មានអ្វីជាផល ។ ម្នាលអារុសោ កាល
ភិក្ខុនីនោះ សួរយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំក៏បានឆ្លើយតបនឹងនាងភិក្ខុនីជាបងប្អូននឹង
ជដិលនោះថា ម្នាលនាង សមាធិ ដែលលែងទោរទៅ (ដោយអំណាច
រាគៈ) លែងឯបំទៅ (ដោយអំណាចទោសៈ) លែងសង្កត់សង្កិន ហាម
ឃាត់នូវកិលេសដោយព្យាយាម (ទៀតហើយ) ជាសមាធិ ឈ្មោះថា តាំង
នៅ ព្រោះផុតស្រឡះចាកកិលេស ជាសមាធិ ឈ្មោះថា ត្រេកអរ ព្រោះ

តាំងនៅ ជាសមាធិ ឈ្មោះថា មិនតក់ស្លុត ព្រោះសេចក្តីត្រេកអរ ម្នាល
 នាង សមាធិនេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា មានអរហត្តជាផល ។
 ម្នាលអារុសោ បុគ្គលមានសញ្ញាយ៉ាងនេះឯង តែងមិនទទួលដឹងចំពោះ
 អាយតនៈនោះ ។

អដ្ឋកថា

អានន្ទសូត្រ

[៣៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអានន្ទសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ បទថា
 សម្ពាធន^(១) បានដល់ ក្នុងទីចង្អៀត គឺកាមគុណ ៥ ។ បទថា ឱកាសា-
 ធិតមោ បានដល់ ដល់នូវឱកាស ។ បទថា សត្តានំ វិសុទ្ធិយា បានដល់
 ដើម្បីឲ្យសត្វទាំងឡាយដល់នូវភាពបរិសុទ្ធ ។ បទថា សមតិក្កមាយ បាន
 ដល់ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ការកន្លងទៅ ។ បទថា អត្តផ្តមាយ បានដល់
 ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ការរលត់ទៅ ។ បទថា ញាយស្ស អធិតមាយ បាន
 ដល់ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ការសម្រេចមគ្គ មួយអន្លើដោយវិបស្សនា ។
 បទថា និព្វានស្ស សន្និកិរិយាយ បានដល់ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ការធ្វើ

១- បទថា សម្ពាធន នេះ មានក្នុងខេលយ្ហាប ៤២ ឯណោះ តែព្រះអង្គកថា លោក
 លើកមកក្នុងទីនេះ ទើបយើងរក្សាទុក ។

និព្វានដែលមិនមានបច្ច័យតាក់តែងឲ្យប្រចក្ស ។ បទថា តទេវ នាម ចក្កុ
 ភវិស្សតិ បានដល់ ចក្កុនោះឯង គឺបសាទចក្កុ នឹងប្លែកគ្នាទៅក៏មិនមែន ។
 បទថា តេ រូទា បានដល់ រូបារម្មណ៍នោះឯងនឹងមកកាន់គន្លងបសាទចក្កុ ។
 បទថា តញ្ចាយតនំ នោ បដិសំវេទិស្សតិ បានដល់ បុគ្គលដែលមាន
 សញ្ញា និងមិនដឹងរូបាយតនៈនោះ ។ សូម្បីក្នុងបទដ៏សេស ក៏មានន័យនេះ
 ដូចគ្នា ។

បទថា ឧទាយិ បានដល់ ព្រះកាឡទាយិត្តេរ ។ បទថា សញ្ញិមេវ នុ
 ទោ បានដល់ ជាអ្នកមានចិត្តប្រដៅ ។ ម អក្ខរៈ ត្រឹមតែជាបទសន្ធិ ។ បទ
 ថា កិសញ្ញិ បានដល់ ជាអ្នកមានសញ្ញាដោយសញ្ញាប្រភេទណា ។ បទថា
 សត្វសោ រូបសញ្ញានំ ព្រោះកន្លងរូបសញ្ញា ដោយប្រការទាំងពួង សេចក្តី
 ថា សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី ទើបព្រះអានន្តកាន់យករូបសញ្ញានេះ ការសោយ
 អារម្មណ៍ មានរូបារម្មណ៍ជាដើម រមែងមានដល់លោក ដែលដល់ព្រមដោយ
 បឋមជ្ឈានជាដើម ។ ឆ្លើយថា មិនមាន ឯកសិណរូបនៅជាអារម្មណ៍ដរាប
 ណា រូប ឈ្មោះថា មិនទាន់កន្លងទៅដរាបនោះ រូបនោះនឹងអាចជាបច្ច័យ ព្រោះ
 មិនទាន់កន្លងទៅ តែរូបនោះ ព្រោះមិនទាន់កន្លងទៅ ទើបឈ្មោះថា មិនមាន
 ព្រះអានន្តកាន់យកពាក្យនោះឯង ដើម្បីសម្តែងថា ព្រោះរូបមិនមាន ទើបមិន
 អាចជាបច្ច័យបាន ។

បទថា ជដិលគាហិយា បានដល់ ភិក្ខុនីនៅក្នុងនគរជដិលគហៈ។^(១)
 ក្នុងបទថា ន ចារិណានោ ជាដើម គប្បីជ្រាបអត្ថដូចតទៅនេះ សមាធិ
 ឈ្មោះថា សង្កត់ ដោយការដឹកនាំមិនបាន ព្រោះមិនបង្ហានទៅដោយ
 អំណាចរបស់រាគៈ មិននាំចេញទៅដោយអំណាចរបស់ទោសៈ សង្កត់
 កិលេសទាំងឡាយ ហើយតាំងនៅដោយការដឹកនាំ ដោយការប្រកបមិនបាន
 តែកើតឡើងបានក្នុងកាលកាត់កិលេសបានហើយ ។ បទថា វិមុត្តត្តា វិភោ
 បានដល់ ឈ្មោះថា តាំងនៅហើយ ព្រោះផុតចាកកិលេសទាំងឡាយ ។ បទ
 ថា វិភោស្តា សន្តសិភោ បានដល់ ឈ្មោះថា សន្តោស ព្រោះតាំងមាំហើយ
 នោះឯង ។ បទថា សន្តសិភោ នោ បរិភស្សតិ បានដល់ មិនដល់នូវ
 ការតក់ស្លុត ព្រោះជាអ្នកសន្តោសហើយ ។ បទថា អយំ ភន្ត អាណន្ត
 សមាធិ កីដលោ នេះ ព្រះបើកាន់យកសមាធិក្នុងអរហត្តផល ហើយសួរ
 ថា បពិត្រលោកម្ចាស់អាណន្ត សមាធិនេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ជាផល
 របស់អ្វី ដូចកាន់យកផ្លែត្នោត ហើយសួរថា ផ្លែនេះ ឈ្មោះផ្លែអ្វី ដូច្នោះ ។
 បទថា អញ្ញាដលោ វុត្តោ សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហៅអរហត្តថា
 អញ្ញា ឈ្មោះថា សមាធិក្នុងអរហត្តផល ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហើយ ។
 បទថា ឯវិសញ្ញិបិ សេចក្តីថា សូម្បីមានសញ្ញា ដោយសញ្ញាក្នុងអរហត្តផល

១- បិដកខ្មែរ ប្រែថា ជាបងប្អូននឹងជដិល ឃើញថា ខុសក្នុងន័យរបស់អង្គកថា
 ព្រោះបទថា ជដិលគាហិយា នេះ ជាឈ្មោះរបស់នគរទេ ។

មនោរថបូរណ៍ អដ្ឋកថា មហាវគ្គទី ៤

១៩៦

នេះ ក៏មិនសោយអាយតនៈនោះ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងព្រះសូត្រនេះ ទើប
ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ដល់សមាធិក្នុងអរហត្តផល ដោយប្រការដូច្នោះ ។^{១១៧}

អដ្ឋកថា អាណន្តសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ព្រាហ្មណសូត្រទី ៧

[៣៨] គ្រានោះឯង ព្រាហ្មណ៍ ២ នាក់ ជាអ្នកចេះស្មាត់នូវគម្ពីរ
លោកាយតៈ បានចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ
ពោលពាក្យរាក់ទាក់ជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួរ
រីករាយ និងពាក្យដែលគួររពក្នុងចហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះ
ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះ
ភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន គ្រូឈ្មោះបូរណកស្សបៈជាអ្នកដឹង
នូវហេតុទាំងពួង ឃើញនូវហេតុទាំងពួង តែងប្តេជ្ញានូវការដឹង ការឃើញ
មិនមានសេសសល់ថា កាលអញដើរក្តី ឈរក្តី កាលអញដេកក្តី ក្រាក់
ឡើងក្តី ការដឹង និងការឃើញ (នូវហេតុទាំងពួង) តែងតម្កល់នៅស៊ប់
សព្វពេលវេលា ជានិរន្តរ៍ ។ បូរណកស្សបៈនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា អញ
តែងដឹង តែងឃើញនូវលោកដែលមិនមានទីបំផុតដោយសារញាណមិន

មានទីបំផុត ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សូម្បីគ្រូឈ្មោះនិគ្គណនាដបុត្ត
 នេះ ក៏ជាអ្នកដឹងនូវហេតុទាំងពួង ឃើញនូវហេតុទាំងពួងដែរ តែងឃើញ
 នូវការដឹង ការឃើញ មិនមានសេសសល់ថា កាលអញដើរក្តី ឈរក្តី
 អញដេកក្តី ភ្ញាក់ឡើងក្តី ការដឹង ការឃើញ (នូវហេតុទាំងពួង) តែង
 តម្កល់នៅស៊ីប សព្វពេលវេលា ជានិរន្តរ៍ ។ និគ្គណនាដបុត្តនោះនិយាយ
 យ៉ាងនេះថា អញតែងដឹង តែងឃើញនូវលោកដែលមិនមានទីបំផុត ដោយសារ
 ញាណមិនមានទីបំផុត ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បណ្តាញាណវាទៈទាំង
 ២ និងវិបច្ឆនិកវាទៈ ទៅវិញទៅមកទាំង ២ នេះ តើវាទៈណាពិត វាទៈណា
 កុហក ។

ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ឈ្លើយកុំសួរត្រង់ពាក្យថា បណ្តាញាណ
 វាទៈទាំង ២ និងវិបច្ឆនិកវាទៈ ទៅវិញទៅមកទាំង ២ នេះ តើវាទៈណាពិត
 វាទៈណាកុហក ដូច្នោះន្ត្រះ ចូរផ្អាកទុកទៅចុះ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ
 តថាគតនឹងសម្តែងធម៌ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់ធម៌នោះ
 សិន ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យល្អ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បាន
 ទទួលស្តាប់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដូចបុរស ៤ នាក់ ឈរនៅក្នុង
 ទិសទាំង ៤ ដែលបរិបូណ៌ដោយដំណើរ របស់បុរសផង ដោយសម្មុះផង
 ដោយជំហានជើងដីរហ័សក្រែលែងផង ជាអ្នកប្រកបដោយសម្មុះ មានសភាព

យ៉ាងនេះឯង (ក្នុងបុរសម្នាក់ៗ សុទ្ធតែជាអ្នកប្រកប) ដោយជំហានជើង
 (ដែលអាចដើរឆ្លងចក្កវាឡដោយឆាប់រហ័សបាន) មានសភាពដូចជាខ្លា
 ធ្នូដែលខ្លាំងពូកែ បានសិក្សារួចហើយ មានដៃស្អាតហើយ ធ្លាប់ចូលចំណោម
 ហើយ ក៏យកព្រួញដ៏ស្រាល បាញ់ស្រមោលដើមត្នោត ត្រង់ពាក់កណ្តាល
 ដើមដោយមិនលំបាកដូច្នោះឯង មានតួយ៉ាងដូចសមុទ្រទិសខាងកើត និង
 សមុទ្រទិសខាងលិច គ្រានោះ បុរសដែលឈរក្នុងទិសខាងកើត និយាយ
 យ៉ាងនេះថា អញនឹងដើរទៅឲ្យដល់ទីបំផុតនៃលោក បុរសនោះមានអាយុ
 ១០០ ឆ្នាំ រស់នៅ ១០០ ឆ្នាំ ក៏ដើរទៅអស់ ១០០ ឆ្នាំ (មិនឈប់)
 រៀរលែងតែស៊ី ទំពាស៊ី លិទ្ធក្នក់អាហារ រៀរលែងតែការធ្វើឧប្បារៈ និង
 បស្ស្យារៈ រៀរលែងតែដេក និងការបន្ទោរបង់នូវសេចក្តីនឿយហត់ចេញ ក៏
 មិនបានដល់ដូចបំណងឡើយ ហើយធ្វើមរណកាលក្នុងទីជាចន្លោះៗ នៃលោក
 ចំណែកបុរសដែលឈរក្នុងទិសខាងលិច ។ បើ ចំណែកបុរសដែលឈរ ក្នុង
 ទិសខាងត្បូង ក៏និយាយយ៉ាងនេះថា អញនឹងដើរទៅឲ្យដល់ទីបំផុតនៃលោក
 បុរសនោះ មានអាយុ ១០០ ឆ្នាំ រស់នៅ ១០០ ឆ្នាំ ក៏ដើរទៅអស់ ១០០
 ឆ្នាំ (មិនឈប់) រៀរលែងតែស៊ី ទំពាស៊ី លិទ្ធក្នក់អាហារ រៀរលែងតែ
 ការធ្វើឧប្បារៈ និងបស្ស្យារៈ រៀរលែងតែដេក និងការបន្ទោរបង់នូវសេចក្តី
 នឿយហត់ចេញ ក៏មិនបានដល់ដូចបំណងឡើយ ហើយធ្វើមរណកាលក្នុងទី
 ជាចន្លោះៗ នៃលោក ដំណើរនេះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ

ព្រោះតថាគតមិនពោលថា ទីបំផុតនៃលោក បុគ្គលត្រូវដឹង ត្រូវឃើញ ត្រូវ
 ទៅដល់បាន ដោយសារសម្មុះជើង មានសភាពយ៉ាងនោះឡើយ ។ ម្នាល
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ឯតថាគតមិនធ្លាប់ពោលអំពីដំណើរសត្វ ដែលមិនទាន់
 បានដល់នូវទីបំផុតនៃលោកហើយ (ថា) ធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខសោះឡើយ ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ កាមគុណ ៥ ប្រការនេះ តថាគតហៅថា
 លោក លោកក្នុងអរិយវិន័យ ។ កាមគុណ ៥ ប្រការនោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។
 រូបទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹងបាន ដោយចក្ខុជាទីប្រាថ្នា ត្រេកអរ ពេញចិត្ត
 មានសភាព ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ជាទីគាប់ចិត្ត ១ សំឡេង
 ទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹងដោយត្រចៀក ១ ។ រូស ក្លិនទាំងឡាយ ដែលគប្បី
 ដឹងដោយច្រមុះ ១ រសទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត ១ ផោដ្ឋព្វៈ
 ទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹងដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ត្រេកអរ ពេញចិត្ត មាន
 សភាពជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ជាទីគាប់ចិត្ត ១ ។ ម្នាល
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ កាមគុណ ៥ ប្រការនេះឯង តថាគតហៅថា លោក
 លោកក្នុងអរិយវិន័យ ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំង-
 ឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយបានដល់បឋមជ្ឈាន ដែល
 ប្រកបដោយវិតក្ក និងវិចារៈ មានបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់
 ស្ងាត់ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះតថាគតហៅថា បានដល់ទីបំផុត

នៃលោក បិតានៅក្នុងបំផុតនៃលោក ។ ពួកជនឯទៀត បាននិយាយចំពោះ
 ភិក្ខុនោះយ៉ាងនេះថា ភិក្ខុនេះរាប់បញ្ចូលក្នុងលោកផង ភិក្ខុនេះ មិនរលាស់
 ចេញចាកលោកបានផង ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ឯតថាគតក៏ពោល
 យ៉ាងនេះថា ភិក្ខុនេះ រាប់បញ្ចូលក្នុងលោកផង ភិក្ខុនេះ មិនរលាស់ចេញ
 ចាកលោកបានផង ដូច្នោះដែរ ។

ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុ ព្រោះរម្ងាប់វិតក្ក និងវិចារៈ
 ។ បេ ។ ក៏បានដល់ទុតិយជ្ឈាន តតិយជ្ឈាន ចតុត្ថជ្ឈាន ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ តថាគតហៅថា បានដល់ទីបំផុតនៃលោក បិតានៅក្នុង
 បំផុតនៃលោក ។ ពួកជនឯទៀត បាននិយាយចំពោះ ភិក្ខុនោះយ៉ាងនេះថា
 ភិក្ខុនេះ រាប់បញ្ចូលក្នុងលោកផង ភិក្ខុនេះ មិនរលាស់ចេញចាកលោកបាន
 ផង ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ឯតថាគតក៏ពោលយ៉ាងនេះថា ភិក្ខុនេះ
 រាប់បញ្ចូលក្នុងលោកផង ភិក្ខុនេះ មិនរលាស់ចេញចាកលោកបានផង
 ដូច្នោះដែរ ។

ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុ ព្រោះកន្លងបង្ហូរសញ្ញា
 ព្រោះរលត់បដិយសញ្ញា ព្រោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនានត្ថសញ្ញា ក៏បានដល់
 អាកាសានញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អាកាសមិនមានទី
 បំផុត ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ តថាគតហៅថា បានដល់
 ទីបំផុតនៃលោក បិតានៅក្នុងបំផុតនៃលោក ។ ពួកជនឯទៀត បាននិយាយ

ចំពោះភិក្ខុនោះយ៉ាងនេះថា ភិក្ខុនេះ រាប់បញ្ចូលក្នុងលោកផង ភិក្ខុនេះ មិនទាន់រលាស់ចេញចាកលោកបានផង ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ឯតថាគតក៏ពោលយ៉ាងនេះថា ភិក្ខុនេះ រាប់បញ្ចូលក្នុងលោកផង ភិក្ខុនេះ មិនទាន់រលាស់ចេញចាកលោកបានផង ដូច្នោះដែរ ។

ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុ ព្រោះកន្លងបង់អាកាសានញាយតន្ត្រាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បានដល់វិញ្ញាណញាយតន្ត្រាន ដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត ។ បេ។ ព្រោះកន្លងបង់វិញ្ញាណញាយតន្ត្រាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បានដល់អាកិញាយតន្ត្រាន ដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អ្វីតិចតួចមិនមាន ព្រោះកន្លងបង់អាកិញាយតន្ត្រាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បានដល់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតន្ត្រាន ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ តថាគតហៅថា បានដល់ទីបំផុតនៃលោក បិតនៅក្នុងបំផុតនៃលោក ។ ពួកជនឯទៀត បាននិយាយចំពោះភិក្ខុនោះយ៉ាងនេះថា ភិក្ខុនេះ រាប់បញ្ចូលក្នុងលោកផង ភិក្ខុនេះ មិនទាន់រលាស់ចេញចាកលោកបានផង ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ តថាគតក៏និយាយយ៉ាងនោះថា ភិក្ខុនេះ រាប់បញ្ចូលក្នុងលោកផង ភិក្ខុនេះ មិនទាន់រលាស់ចេញចាកលោកបានផង ដូច្នោះដែរ ។

ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះកន្លងបង់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតន្ត្រាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បានដល់សញ្ញាវេទយិតនិរោធ ។

អាសវៈរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏អស់រលីងទៅ ព្រោះយល់ឃើញដោយប្រាជ្ញា ។
ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ តថាគតហៅថា បានដល់ទីបំផុតនៃលោក
បិតនៅក្នុងទីបំផុតនៃលោក បានឆ្លងផុតនូវតណ្ហាក្នុងលោកហើយ ។

អដ្ឋកថា

ព្រាហ្មណសូត្រ

[៣៨] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងព្រាហ្មណសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា
លោកាយតិកា បានដល់ ព្រាហ្មណ៍ដែលបង្រៀនគម្ពីរលោកាយតៈ ។ បទ
ថា សតតំ គឺក្នុងកាលគ្រប់កាល ។ បទថា សមិតំ បានដល់ មិនមានរវាង
ចន្លោះ ។ បទថា តិដ្ឋតេតំ កាត់បទជា តិដ្ឋតុ ឯតំ ប្រែថា សេចក្តីនេះ
លើកទុកសិនចុះ គឺពួកអ្នកកុំផ្តើមដល់រឿងនេះឡើយ មិនមានប្រយោជន៍អ្វី
ដល់ពួកអ្នកទេ ។ បទថា ធម្មំ វោ ព្រាហ្មណា ទេសេស្សាមិ សេចក្តីថា
តថាគតនឹងសម្តែងធម៌ដល់ពួកអ្នក ។ បទថា ទន្ធិធម្មោ បានដល់ ខ្លាន់ធ្នូ
ឈរកាន់ធ្នូធ្នូ ។ បទថា ធនុគ្គហោ បានដល់ ខ្លាន់ធ្នូ ។ ឈ្មោះថា ធ្នូធ្នូ
លោកពោលថា ត្រូវប្រើកម្លាំងមនុស្ស ២០០០ នាក់ ដើម្បីលើក ។ ឈ្មោះ
ថា ប្រើកម្លាំងមនុស្ស ២០០០ នាក់ កាន់ខ្សែធ្នូជាលោហៈ កាលនឹងលើក ក៏
ចាប់ដងធ្នូលើកឡើង រហូតដល់ក ទើបផុតផែនដី ។ បទថា សិក្ខុតោ បាន

រឿនសិប្បៈក្នុងសម្មាភិក្ខុ ២២ ឆ្នាំ ។

បទថា កតហត្ថោ បានដល់ នាយខ្នងឆ្មាំក្នុងសិក្សាសិប្បៈប៉ុណ្ណោះ មិន
បានប្រឡងថ្វីដៃ តែនាយខ្នងឆ្មាំនេះ បានប្រឡងថ្វីដៃហើយ គឺមានការជំនាញ
ច្រើន ។ បទថា កតុទាសនោ បានដល់ បង្ហាញថ្វីដៃក្នុងរាជត្រកូលមក
ហើយ ។ បទថា លហុកេន អសនេន បានដល់ ដោយព្រញាដែលស្រាល
ធ្វើខាងក្នុងឲ្យជាប្រហោង យកសំឡីជាដើមញាត់ពេញ ធ្វើជាសញ្ញា ពិត
ហើយ ព្រញាធម្មតាដែលធ្វើបាញ់ស្កុះទៅត្រឹមមួយឧសកៈ តែព្រញារបស់នាយ
ខ្នងឆ្មាំ ហើរទៅបាន ២ ឧសកៈ ។ បេ ។ ព្រញាធម្មតាស្កុះទៅបាន ៤ ឧសកៈ
តែព្រញារបស់នាយខ្នងឆ្មាំស្កុះទៅបាន ១៦ ឧសកៈ ។ បទថា អប្បកសិរេន
គឺដោយមិនលំបាក ។ បទថា អតិទាតេយ្យ គឺកន្លងទៅបាន អធិប្បាយថា
ខ្នងឆ្មាំនោះឈានកន្លងស្រមោលប្រមាណ ១ ចំអាម ៤ ធ្នាប់ បានដោយ
ឆាប់រហ័ស យ៉ាងណា បុគ្គលមានសម្មះជើងរហ័ស អាចឈានរំលងចក្កវាឡ
បានឆាប់ ដូច្នោះ ។ បទថា សន្ធាវនិកាយ បានដល់ ស្កុះទៅដោយជើង ។
បទថា ឯវមាណសុ ប្រែថា បានពោលហើយយ៉ាងនេះ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា ព្រាហ្មណសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទេវសូត្រទី ៨

[៣៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានរឿងពីព្រេងនាយមកថា សង្គ្រាមនៃអសុរ មួយអង្វើដោយពួកទេវតា ជាសង្គ្រាមតទល់ប្រឡូកកៀកគ្នាហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសង្គ្រាមនោះឯង ពួកអសុរឈ្នះ ពួកទេវតាចាញ់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះពួកទេវតាបរាជ័យហើយ ក៏បានរត់ភ្លោះមុខទៅកាន់ទិសខាងជើង ពួកអសុរក៏ដេញតាម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង ពួកទេវតាមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ពួកអសុរ នាំគ្នានៅតែដេញតាមមិនលែងសោះ បើដូច្នោះ គួរតែពួកយើងតយុទ្ធនឹងពួកអសុរឲ្យអស់ពីគ្រា ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកទេវតា បានតយុទ្ធនឹងពួកអសុរ ក្នុងលើកទី ២ ទៀត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងលើកទី ២ នោះឯង ពួកអសុរឈ្នះ ពួកទេវតាចាញ់ (ទៀត) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះពួកទេវតាបរាជ័យហើយ ក៏បានរត់ភ្លោះមុខទៅកាន់ទិសខាងជើង ពួកអសុរក៏នាំគ្នាដេញតាម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង ពួកទេវតាមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ពួកអសុរនៅតែនាំគ្នាដេញតាមមិនលែងសោះ បើដូច្នោះ គួរតែពួកយើងតយុទ្ធនឹងពួកអសុរឲ្យអស់បីគ្រា ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកទេវតា បានតយុទ្ធនឹងពួកអសុរ ក្នុងលើកទី ៣ ទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងលើកទី ៣ នោះឯង ពួកអសុរឈ្នះ ពួកទេវតាចាញ់ (ទៀត) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះពួកទេវតាបរាជ័យ

ហើយ ក៏ភ័យរត់ចូលក្នុងទេវបុរីវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯងពួកទេវតា
 ដែលបានចូលទៅដល់ទេវបុរីហើយ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឥឡូវនេះ
 ពួកយើងមានខ្លួនបានដល់នូវទីការពារភ័យហើយ ទាំងពួកអសុរ ក៏មិនគប្បី
 ធ្វើអ្វីយើងបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកពួកអសុរ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា ឥឡូវនេះ ពួកទេវតាមានខ្លួនបានដល់នូវទីការពារភ័យហើយ
 ពួកយើងមិនគប្បីធ្វើអ្វីបានទេ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានរឿងពីព្រេងនាយមកថា សង្គ្រាមនៃអសុរ
 មួយអន្លើដោយទេវតា ជាសង្គ្រាមតទល់ប្រឡូកកៀកគ្នាហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ក្នុងសង្គ្រាមនោះឯង ពួកទេវតាល្មោះ ពួកអសុរចាញ់ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ លុះពួកអសុរបរាជ័យហើយ ក៏បានរត់ឆ្ពោះមុខទៅទិសខាងត្បូង
 ពួកទេវតាក៏នាំគ្នាដេញតាម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង ពួកអសុរ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ពួកទេវតានៅតែនាំគ្នាដេញតាមមិនលែងសោះ
 បើដូច្នោះ គួរតែពួកយើងតយុទ្ធនឹងពួកទេវតាឲ្យអស់ពីគ្រាចុះ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអសុរ បានតយុទ្ធនឹងទេវតា ក្នុងលើកទី ២
 ទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងលើកទី ២ នោះឯង ពួកទេវតាល្មោះ ពួក
 អសុរចាញ់ទៀត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះពួកអសុរបរាជ័យហើយ ក៏បានរត់
 ឆ្ពោះមុខទៅកាន់ទិសខាងត្បូង ពួកទេវតាក៏នាំគ្នាដេញតាម ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ គ្រានោះឯង ពួកអសុរមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ពួកទេវតា

នៅតែនាំគ្នាដេញតាមមិនលែងសោះ បើដូច្នោះ គួរតែពួកយើងតយុទ្ធនឹងពួក
ទេវតា ឲ្យអស់បីគ្រា ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអសុរច្បាំងតនឹងពួកទេវតា ក្នុងលើកទី ៣
ទៀត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងលើកទី ៣ នោះឯង ពួកទេវតាឈ្នះ
ពួកអសុរចាញ់ទៀត ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះពួកអសុរបរាជ័យហើយ ក៏
ភ័យរត់ចូលទៅកាន់អសុរហ្មឺ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯពួកអសុរដែលទៅដល់
អសុរហ្មឺហើយ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឥឡូវនេះ ពួកយើងមានខ្លួនបាន
ដល់នូវទីការពារភ័យហើយ ទាំងពួកទេវតា ក៏មិនគប្បីធ្វើអ្វីយើងបាន ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកពួកទេវតា មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឥឡូវនេះ
ពួកអសុរមានខ្លួនបានដល់នូវទីការពារភ័យហើយ ពួកយើងមិនគប្បីធ្វើអ្វីបាន
ទេ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ រឿងនេះមានឧបមេយ្យ ដូចភិក្ខុដែលស្ងាត់ចាក
កាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយបានដល់បឋមជ្ឈាន
ប្រកបដោយវិតក្ក និងវិចារៈ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ក្នុងសម័យ
ណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះ
ថា អញមានខ្លួនបានដល់នូវធម៌ជាគ្រឿងការពារភ័យហើយ មានមិនគប្បីធ្វើ
អ្វីអញបាន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកមានចិត្តបាប មានសេចក្តីត្រិះរិះ
យ៉ាងនេះថា ឥឡូវនេះ ភិក្ខុមានខ្លួនបានដល់នូវគ្រឿងការពារភ័យហើយ អញ

មិនគប្បីធ្វើអ្វីបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ព្រោះរម្ងាប់វិតក្ក និងវិចារៈ
 ។បេ។ ក៏បានដល់ទុតិយជ្ឈាន តតិយជ្ឈាន ចតុត្ថជ្ឈាន ក្នុងសម័យណា
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឥឡូវ
 នេះ អញមានខ្លួនបានដល់នូវគ្រឿងការពារក័យហើយ មានមិនគប្បីធ្វើអ្វីអញ
 បាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកមានចិត្តបាប ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
 នេះថា ឥឡូវនេះ ភិក្ខុមានគ្រឿងការពារក័យបានហើយ អញមិនគប្បីធ្វើអ្វី
 បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុព្រោះកន្លងបង្គំរូបសញ្ញា ព្រោះរលត់បដិ-
 យសញ្ញា ព្រោះមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនាគសញ្ញា ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បាន
 ដល់អាកាសានព្វាយតនជ្ឈាន ដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អាកាសមិនមាន
 ទីបំផុត ក្នុងសម័យណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុនេះ
 តថាគតហៅថា បានធ្វើមារឲ្យផុតជើង ហៅថា រុំខ្ទប់ភ្នែកមារឲ្យជិតស្នូង
 ហៅថា ដល់នូវការមិនឃើញនៃមារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ព្រោះ
 កន្លងបង្គំអាកាសានព្វាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បានដល់វិញ្ញា-
 ណព្វាយតនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត ។បេ។ ភិក្ខុ
 ព្រោះកន្លងបង្គំវិញ្ញាណព្វាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បានដល់
 អាកិញ្ញព្វាយតនជ្ឈាន ដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អ្វីតិចតួចមិនមាន ។បេ។
 ភិក្ខុ ព្រោះកន្លងបង្គំអាកិញ្ញព្វាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បានដល់
 នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ។បេ។ ភិក្ខុ ព្រោះកន្លងបង្គំនេវសញ្ញានា-

សញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បានដល់សញ្ញាវេទយិតនិរោធ
 អាសវៈរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏អស់រលីងទៅ ព្រោះឃើញដោយប្រាជ្ញា ក្នុងសម័យ
 ណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុនេះ តថាគតហៅថា បាន
 ធ្វើមារឲ្យផុតជើង ហៅថា រុំខ្នប់ភ្នែកមារឲ្យជិតស្នូង ហៅថា បានដល់នូវការ
 មិនឃើញនៃមារ ហៅថា ត្រង់ផុតនូវតណ្ហាក្នុងលោកហើយ ។

អដ្ឋកថា

ទេវសូត្រ

[៣៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទេវសូត្រទី ៨ ដូចតទៅនេះ បទថា
 សមុបត្សន្តោ អហោសិ គឺបានប្រឈមមុខគ្នាហើយ ។ បទថា សង្កា-
 មេយ្យាម បានដល់ ធ្វើសង្រ្គាម គឺច្បាំងគ្នា ។ បទថា អបស្សីស្វេវ បាន
 ដល់ ពួកទេវតានាំគ្នាគេចទៅ ។ បទថា ទុត្តរាភិមុខា គឺបែរមុខទៅកាន់
 ទិសខត្តរ ។ បទថា អភិកយន្តេវ បានដល់ ដេញតាមទៅ ។ បទថា
 ភិរុត្តរណាគតេន បានដល់ ទៅរកទីពឹងពួន ដើម្បីការពារសេចក្តីខ្លាច គឺ
 ហាមសេចក្តីខ្លាច ។ បទថា អករណីយា បានដល់ ពួកអសុរធ្វើការច្បាំង
 មិនបាន ។

សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី ទើបពួកទេវតា និងពួកអសុរច្បាំងគ្នា ឆ្លើយថា

ព្រោះពួកអសុរធ្លាប់នៅក្នុងភពតាវត្តិឱ្យមកអំពីមុន កាលដល់ពេលផ្កាចិត្ត-
 បាតលើក ពួកអសុរពួកដល់ផ្កាបារិច្ឆត្តកៈដែលជាទិព្វ បន្ទាប់អំពីនោះ ពួក
 អសុរក៏កើតការខឹងសម្បាឡើង ពោលថា ពួកអ្នកចូរចាប់ទេវតា ដូច្នោះហើយ
 នាំគ្នាឡើងភ្នំសិរេរុ ប្រឈមមុខគ្នាហើយ ពួកទេវតាក៏នាំគ្នាចេញមក ។ ការ
 ច្បាំងរបស់ទេវតា និងអសុរទាំងនោះ ដូចគ្នានឹងក្មេងឃ្វាលគោ យកដំបង
 វាយគ្នានិងគ្នា ។ សក្កទេវរាជតាំងការរក្សាក្នុងទី ៥ កន្លែងខាងក្រោម
 ចំណែកខាងលើ ទ្រង់តាំងរូបសិប្បនិម្មិត ព្រះហស្តកាន់វដិរាវុធ ការពារ
 ទេវបុរី ។ ពួកអសុរចូលទៅដល់ទី ៥ កន្លែងខាងក្រោម ឃើញឥន្ទប្បដិមា
 ទើបនាំគ្នាត្រឡប់ទៅកាន់អសុរបុរីមួយរំពេច ។

បទថា **ធុត្តិណោន មុខា** បានដល់ បែរមុខទៅទិសទិសក្សិណ ។ បទថា
អបទំ ពន្ធិត្តា បានដល់ មិនឲ្យសល់គន្លងជើង ។ បទថា **អនស្សនំ គតោ**
 សេចក្តីថា មានក៏ដឹងចិត្តរបស់ភិក្ខុដែលចូលរូបរាវុធតុត្តជ្ឈាន ដែលមានវដ្តៈ
 ជាបាទ ដឹងចិត្តភិក្ខុដែលចូលសមាបត្តិដែលមានវិបស្សនាជាបាទនោះឯង មាន
 រមែងមិនដឹងចិត្តរបស់ភិក្ខុ ដែលចូលអរូបរាវុធសមាបត្តិ ដែលមានវដ្តៈជាបាទ
 ឬមានវិបស្សនាជាបាទ ដោយហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា
អនស្សនំ គតោ ចាបិមតោ ដូច្នោះ ។^{១០៧}

អដ្ឋកថាទេវសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

នាគសូត្រទី ៩

[៤០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ដីរឈ្មោលក្តី ដីញីក្តី ដីស្មៅក្តី កូនដីក្តី ទៅកាត់ចុងស្មៅមុនៗ ជាងដីដីប្រសើរ ដែលនៅក្នុង ព្រៃ ខ្វល់ខ្វាយរកចំណី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ដីដីប្រសើរ នៅក្នុងព្រៃ តែងធុញទ្រាន់ នឿយណាយ ជិនឆ្អន់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុង សម័យណា ដីរឈ្មោលក្តី ដីញីក្តី ដីស្មៅក្តី កូនដីក្តី ទំពាស្មីមែកឈើ បាក់ ដែលដីដីប្រសើរ នៅក្នុងព្រៃខ្វល់ខ្វាយរកចំណី បានកាប់បំបាក់ខ្ទេចខ្ទី ហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ដីដីប្រសើរ នៅក្នុងព្រៃ តែង ធុញទ្រាន់ នឿយណាយ ជិនឆ្អន់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ដី ដីប្រសើរនៅក្នុងព្រៃ ចុះកាន់កំពង់ទឹក ដីរឈ្មោលក្តី ដីញីក្តី ដីស្មៅក្តី កូនដីក្តី តែងទៅកូរទឹកដោយប្រមោយមុនៗ (ជាងដីនោះ) ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ដីដីប្រសើរនៅក្នុងព្រៃ រមែងធុញទ្រាន់ នឿយ ណាយ ជិនឆ្អន់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ដីដីប្រសើរ នៅក្នុង ព្រៃ ចុះកាន់កំពង់ទឹក ដីញីទាំងឡាយ តែងដើរដុសកាយ ម្នាលភិក្ខុទាំង- ឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ដីដីប្រសើរ នៅក្នុងព្រៃ រមែងធុញទ្រាន់ នឿយ ណាយ ជិនឆ្អន់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យនោះ ដីដីប្រសើរ នៅ ក្នុងព្រៃ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ក្នុងកាលឥឡូវនេះ អញនៅច្រឡក ច្រឡំ ដោយដីរឈ្មោល ដីញី ដីស្មៅ កូនដី អញតែងទំពាស្មីស្មៅដែល

ដីទាំងនោះកាត់ចុងផង អញ្ញទំពាស្មីមែកឈើបាក់ ដែលដីទាំងនោះ កាច់
 បំបាក់ខ្ទេចខ្ទីហើយផង អញ្ញផឹកទឹកដ៏ល្អក៏ផង កាលដែលអញ្ញឡើងអំពីកំពង់
 ទឹក ដីញីទាំងឡាយ តែងដើរដុសកាយផង បើដូច្នោះ គួរតែអញ្ញគេចចេញ
 ចាកហ្មួចទៅនៅតែម្នាក់ឯង ។ ក្នុងសម័យខាងក្រោយមក ដីនោះក៏គេចចេញ
 ចាកហ្មួច ទៅនៅតែម្នាក់ឯង ក៏ទំពាស្មីនូវស្មៅមិនរេចចុងផង មិនទំពាស្មីមែក
 ឈើបាក់ ដែលដីទាំងនោះ កាច់បំបាក់ខ្ទេចខ្ទីហើយផង ផឹកទឹកមិនល្អក៏ផង
 កាលដែលឡើងអំពីកំពង់ទឹក ដីញីទាំងឡាយ មិនបានដើរដុសកាយផង ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យនោះ ដីដីប្រសើរនៅក្នុងព្រៃ មានសេចក្តី
 ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ក្នុងកាលពីដើម អញ្ញនៅច្រឡកច្រឡំ ដោយដីឈ្មោល
 ដីញី ដីស្មៅ កូនដី អញ្ញទំពាស្មីនូវស្មៅ ដែលដីទាំងនោះ កាត់ចុង
 ហើយផង អញ្ញទំពាស្មីនូវមែកឈើបាក់ ដែលដីទាំងនោះ កាច់បំបាក់ខ្ទេចខ្ទី
 ហើយផង អញ្ញផឹកទឹកល្អក៏ផង កាលដែលអញ្ញឡើងអំពីកំពង់ទឹក ដីញី
 ទាំងឡាយ ដើរដុសកាយផង ឥឡូវនេះ អញ្ញនោះ ចៀសចេញចាកហ្មួច
 មកនៅតែម្នាក់ឯង បានទំពាស្មីនូវស្មៅមិនមានរេចចុងផង អញ្ញមិនទំពាស្មី
 មែកឈើបាក់ដែលដីទាំងនោះ កាច់បំបាក់ខ្ទេចខ្ទីហើយផង អញ្ញផឹកទឹកមិន
 ល្អក៏ផង កាលដែលអញ្ញឡើងអំពីកំពង់ទឹក ដីញីទាំងឡាយមិនដើរដុស
 កាយអញ្ញផង ។ ដីនោះ ក៏កាច់បំបាក់មែកឈើដោយប្រមោយ ហើយយក
 មែកឈើបាក់នោះមកបណ្តុសកាយ មានចិត្តត្រេកអរ កម្ចាត់បង់សេចក្តី

ស្បៀបរមាស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រឿងនេះ មានឧបមេយ្យដូចជាភិក្ខុដែល
នៅច្រឡំច្រឡំ ដោយពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ព្រះរាជា រាជ-
មហាមាត្យ តិរិយ និងសាវ័កនៃតិរិយ ក្នុងសម័យណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុរមែងមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឥឡូវនេះ អញនៅ
ច្រឡំច្រឡំ ដោយពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ព្រះរាជា រាជ-
មហាមាត្យ តិរិយ និងសាវ័កនៃតិរិយ បើដូច្នោះ គួរតែអញគេចចេញចាក
ពួកទៅនៅតែម្នាក់ឯង ។ ភិក្ខុនោះ រមែងគប់រកនូវសេនាសនៈស្ងាត់ គឺព្រៃ
គល់ឈើ ភ្នំ ញាកភ្នំ គុហាភ្នំ ព្រៃស្នូសាន ព្រៃស្រោង ទីវាល តំនរចំបើង
ភិក្ខុនោះ ទៅនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅក្នុងម្លប់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី តែងអង្គុយ
ពែនក្តែន តម្រង់កាយឲ្យត្រង់ហើយ តាំងស្មារតីឲ្យឆ្ពោះមុខទៅកាន់កម្មជ្ជាន
ភិក្ខុនោះ លះបង់អភិជ្ឈាក្នុងលោក ក៏មានចិត្តប្រាសចាកអភិជ្ឈា ធ្វើចិត្តឲ្យ
បរិសុទ្ធចាកអភិជ្ឈា ។ លះបង់នូវការប្រទូស្ត គឺព្យាបាទ ជាអ្នកមិនមានចិត្ត
ព្យាបាទ ជាអ្នកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ដល់សត្វទាំងពួង ធ្វើចិត្តឲ្យស្អាត
ចាកការប្រទូស្ត គឺព្យាបាទ ។ លះបង់បីនមិទ្ធិៈ ជាអ្នកប្រាសចាកបីនមិទ្ធិៈ មាន
សេចក្តីសម្គាល់នូវពន្លឺ មានស្មារតី ជាអ្នកដឹងខ្លួន ធ្វើចិត្តឲ្យស្អាតចាកបីនមិទ្ធិៈ។
លះបង់ឧទ្ធចកកច្ចៈ ជាអ្នកមានចិត្តមិនរើរវាយ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ខាងក្នុង
សន្តាន ធ្វើចិត្តឲ្យស្អាតចាកឧទ្ធចកកច្ចៈ ។ លះបង់វិចិកិច្ចា ជាអ្នកត្រង់ផុត
វិចិកិច្ចា មិនមានសេចក្តីឆ្លើងឆ្លល់ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយធ្វើចិត្តឲ្យ

ស្មាតចាកវិចិត្រិក្ខុ ។ ភិក្ខុនោះ លុះលះបង្ខំនូវនីវរណៈទាំង ៥ ប្រការ ដែល
 ជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ជាធម៌ធ្វើប្រាជ្ញាឲ្យមានកម្លាំងថយនេះហើយ ក៏ស្ងប់
 ស្មាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងប់ស្មាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយបាន
 ដល់បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្ក និងវិចារៈ មានបីតិនិ ងសុខ ដែលកើត
 អំពីសេចក្តីស្ងប់ស្មាត់ ភិក្ខុនោះ រមែងមានចិត្តក្រេតអរ កម្ចាត់បង្ខំនូវសេចក្តី
 ស្ងៀមរមាស់ ។ ព្រោះរម្ងាប់បង្ខំនូវវិតក្ក និងវិចារៈ ។ បេ ។ ក៏បានដល់ទុតិ-
 យជ្ឈាន តតិយជ្ឈាន ចតុត្ថជ្ឈាន ភិក្ខុនោះ រមែងមានចិត្តក្រេតអរ កម្ចាត់
 បង្ខំនូវសេចក្តីស្ងៀមរមាស់ចេញ ។ ព្រោះកន្លងបង្ខំនូវរូបសញ្ញា ព្រោះរលត់
 បដិយសញ្ញា ព្រោះមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនាសញ្ញាដោយប្រការទាំងពួង ក៏
 បានដល់អាកាសានញ្ញាយតនជ្ឈានដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អាកាសមិនមានទី
 បំផុត ភិក្ខុនោះ រមែងមានចិត្តក្រេតអរ កម្ចាត់បង្ខំនូវសេចក្តីស្ងៀមរមាស់ ។
 ព្រោះកន្លងបង្ខំនូវអាកាសានញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បានដល់
 វិញ្ញាណញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត
 ។ បេ ។ ព្រោះកន្លងបង្ខំនូវវិញ្ញាណញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បាន
 ដល់អាកិញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អ្វីតិចតួចមិនមាន
 ព្រោះកន្លងបង្ខំនូវអាកិញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បានដល់
 នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ព្រោះកន្លងបង្ខំនូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយត-
 នជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បានដល់សញ្ញាវេទយិតនិរោធ អាសវៈទាំង-

ឡាយ របស់ភិក្ខុនោះ ក៏អស់រលីងទៅ ព្រោះយល់ឃើញដោយប្រាជ្ញា ភិក្ខុ
នោះ រមែងមានចិត្តត្រេកអរ កម្ចាត់បង់នូវសេចក្តីស្ងៀមរមាស់បាន ។

អដ្ឋកថា

នាគសូត្រ

[៤០] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងនាគសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា
អារញ្ញកស្ស បានដល់ ដីរនៅក្នុងព្រៃ ។ បទថា តោចរប្បសុតស្ស បាន
ដល់ ទៅរកអាហារ ។ បទថា ហត្ថិកុលកាបិ បានដល់ កូនដីរធំៗ ។ បទ
ថា ហត្ថិប្លាថា បានដល់ កូនដីរតូច ។ បទថា ឱកត្តោកត្តំ បានដល់ បង្កោន
ចុះមកតាំងទុក ។ បទថា ឱតាហំ ឱតិណ្ណាស្ស បានដល់ ដីរចុះកាន់កំពង់ទឹក
ដែលមានឈ្មោះថា ឱតាហា ព្រោះជាទីដែលដីរគប្បីចុះងូតបាន ។ បទថា
ឱតាហា ឱតិណ្ណាស្ស បានដល់ ដីរឡើងអំពីកំពង់ទឹក ។ បទថា រូបកដ្ឋោ
បានដល់ ចៀសចេញទៅម្នាក់ឯង ។ ឥឡូវនេះ ព្រោះមិនមានកិច្ចដោយដីរ
ដ៏ប្រសើររបស់ព្រះទេសពល តែទ្រង់នាំព្រះតម្រាស់នេះមក ដើម្បីសម្តែង
ដល់បុគ្គលដែលប្រៀបដូចដីរនោះក្នុងព្រះសាសនា ដូច្នោះ កាលទ្រង់សម្តែង
ដល់បុគ្គលនោះ ទើបត្រាស់ពាក្យជាដើមថា ឯវមេវ ទោ ដូច្នោះ ។^{១៣៧}

អដ្ឋកថា នាគសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

តបុស្សសូត្រទី ១០

[៤១] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងឧរុវេលកប្ប-
 និគម របស់ពួកមល្លជន ក្នុងដែនមល្លៈ ។ គ្រានោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ទ្រង់ស្បង់ ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ហើយស្តេចចូលទៅ
 កាន់ឧរុវេលកប្បនិគម ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ លុះស្តេចទៅបិណ្ឌបាតក្នុង ឧរុវេ-
 លកប្បនិគម ហើយត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងកាលខាងក្រោយកត្តវិញ
 បានត្រាស់នឹងព្រះអានន្តដ៏មានអាយុថា ម្ចាស់អានន្ត អ្នកចូរនៅក្នុងទីនេះសិន
 ទម្រាំតថាគតចូលទៅកាន់មហាវន (ព្រៃធំ) ដើម្បីសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ។
 ព្រះអានន្តដ៏មានអាយុ បានទទួលស្តាប់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះ
 អង្គ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចចូលទៅកាន់មហាវន
 ហើយគង់សម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្នុងម្លប់ឈើមួយ ។

លំដាប់នោះ តបុស្សគហបតី បានចូលទៅរកព្រះអានន្តដ៏មានអាយុ
 លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះអានន្តដ៏មានអាយុ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សម
 គួរ ។ លុះតបុស្សគហបតី អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានទូលសួរព្រះ
 អានន្តដ៏មានអាយុដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន យើងជាគ្រហស្ថ ជា
 អ្នកបរិភោគកាម មានកាមជាគ្រឿងត្រេកអរ ត្រេកអរក្នុងកាម រីករាយក្នុង
 កាម បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន នេក្ខម្មៈ គឺបព្វជ្ជា យើងជាគ្រហស្ថ ជា
 អ្នកបរិភោគកាម មានកាមជាគ្រឿងត្រេកអរ ត្រេកអរក្នុងកាម រីករាយក្នុង

កាម យល់ឃើញប្រាកដថា ដូចជាជ្រោះធំ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំ បានឮថា ពួកភិក្ខុកំលោះៗ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដែលយល់ឃើញថា នេក្ខម្មៈ គឺ បព្វជានុ៎ះ ជាធម្មជាតិស្ងប់ ដូច្នោះ ចិត្តក៏ស្ងួតទៅ ជ្រះថ្លាតាំងនៅ ចុះស៊ីបក្នុងនេក្ខម្មៈ គឺបព្វជា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន នេក្ខម្មៈ គឺបព្វជា ដែល ជារបស់ពួកភិក្ខុក្នុងធម្មវិន័យនេះជាទំទាស់នឹងជន (ជាគ្រហស្ថ) ច្រើនគ្នា ។ ព្រះអានន្ទ ដ៏មានអាយុតបថា ម្ចាស់គហបតី នេះពាក្យជាប្រធាន ដែលនាំ ឲ្យជួបព្រះដ៏មានព្រះភាគ ម្ចាស់គហបតី មក យើងទៅ យើងនឹងចូលទៅ គាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ នឹងក្រាបទូលរឿងនុ៎ះដល់ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ បើព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាករដល់យើងយ៉ាងណា យើងនឹងធ្វើតាមយ៉ាងនោះ ។ ឯបតុស្សគហបតី ទទួលស្តាប់ព្រះអានន្ទដ៏មាន អាយុថា ព្រះករុណាលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទដ៏មាន អាយុ បានចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាមួយនឹងតបុស្សគហបតី លុះ ចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានអាយុ ហើយគង់នៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ គង់នៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះដ៏ មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តបុស្សគហបតីនេះ បាន និយាយនឹងខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន យើងជាគ្រហស្ថ ជាអ្នកបរិភោគកាម មានកាមជាគ្រឿងត្រេកអរ ត្រេកអរក្នុងកាម រីករាយ ក្នុងកាម បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន នេក្ខម្មៈ គឺបព្វជា យើងជាគ្រហស្ថ

ជាអ្នកបរិភោគកាម មានកាមជាគ្រឿងត្រេកអរ ត្រេកអរក្នុងកាម រីករាយ
 ក្នុងកាម យល់ឃើញប្រាកដថា ដូចជាជ្រោះធំ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន
 យើងខ្ញុំបានឮថា ពួកភិក្ខុកំលោះៗ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដែលយល់ឃើញថា
 នេក្ខម្មៈ គឺ បព្វជានុ៎ះ ជាធម្មជាតិស្ងប់ដូច្នោះ ចិត្តក៏ស្ងុះទៅ ជ្រះថ្លាតាំងនៅ
 ចុះស៊ីបក្នុងនេក្ខម្មៈ គឺបព្វជា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន នេក្ខម្មៈ គឺបព្វជា
 ដែលជារបស់ពួកភិក្ខុក្នុងធម្មវិន័យនេះ ជាទំទាស់នឹងជន (ជាគ្រហស្ថ)
 ច្រើនគ្នាណាស់ ។

ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់អានន្ទ ដំណើរនោះយ៉ាងនេះឯង
 ម្ចាស់អានន្ទ ដំណើរនោះយ៉ាងនេះឯង ម្ចាស់អានន្ទ សូម្បីតថាគតកាលនៅ
 ជាពោធិសត្វ មិនទាន់ត្រាស់ដឹង ក្នុងកាលមុន អំពីកាលជាទីត្រាស់ដឹងនូវ
 ឡើយ គង់មានសេចក្តីយល់ឃើញថា នេក្ខម្មៈជាគុណជាតប្រពៃ សេចក្តី
 ស្ងប់ស្ងាត់ជាគុណជាតប្រពៃ ដូច្នោះដែរ ។ ម្ចាស់អានន្ទ តែកាលតថាគត
 យល់ឃើញថា នេក្ខម្មៈនុ៎ះជារបស់ស្ងប់ដូច្នោះហើយ ចិត្តក៏មិនស្ងុះទៅ មិន
 ជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនចុះស៊ីបក្នុងនេក្ខម្មៈឡើយ ម្ចាស់អានន្ទ ទើបតថាគត
 មានសេចក្តីឆ្លើងច្រូលថា ចុះហេតុអ្វី បច្ច័យអ្វី បានជាកាលអញយល់ឃើញ
 ថា នេក្ខម្មៈនុ៎ះ ជារបស់ស្ងប់ដូច្នោះហើយ ចិត្តក៏មិនស្ងុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិន
 តាំងនៅ មិនចុះស៊ីបក្នុងនេក្ខម្មៈ ម្ចាស់អានន្ទ តថាគតមានសេចក្តីយល់
 ឃើញដូច្នោះថា ឱទោសក្នុងកាមទាំងឡាយ អញមិនទាន់ឃើញទេ ទាំងទោស

នោះ អញមិនទាន់ធ្វើឲ្យច្រើន អាទិសង្ឃក្នុងនេក្ខម្មៈ អញមិនទាន់បានទេ ទាំងអាទិសង្ឃនោះ អញមិនទាន់សេពគប់ទេតើ បានជាកាលអញយល់ឃើញ ថា នេក្ខម្មៈនុ៎ះជារបស់ស្ងប់ដូច្នោះហើយ ចិត្តក៏នៅតែមិនស្ងួតទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនចុះស៊ីប ក្នុងនេក្ខម្មៈ ម្នាលអានន្ទ ទើបតថាគតមានសេចក្តី ត្រិះរិះដូច្នោះថា បើអញឃើញទោស ក្នុងកាមទាំងឡាយហើយ គប្បីធ្វើនូវ ការឃើញទោសនោះឲ្យច្រើន បើបានអាទិសង្ឃក្នុងនេក្ខម្មៈហើយ គប្បីសេព គប់នូវអាទិសង្ឃនោះ ហេតុនុ៎ះតែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ពាក្យថា កាលអញ យល់ឃើញថា នេក្ខម្មៈនុ៎ះជារបស់ស្ងប់ដូច្នោះហើយ ចិត្តគប្បីស្ងួតទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅ ចុះស៊ីប ក្នុងនេក្ខម្មៈបាន ម្នាលអានន្ទ លុះសម័យខាងក្រោយមក តថាគតនោះ ឃើញទោសក្នុងកាមទាំងឡាយហើយ ក៏ធ្វើនូវការឃើញទោស នោះឲ្យច្រើន បានអាទិសង្ឃក្នុងនេក្ខម្មៈហើយ ក៏សេពគប់អាទិសង្ឃនោះ ម្នាលអានន្ទ កាលតថាគតយល់ឃើញថា នេក្ខម្មៈនុ៎ះជារបស់ស្ងប់ដូច្នោះ ចិត្ត ក៏ត្រឡប់ជាស្ងួតទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅ ចុះស៊ីប ក្នុងនេក្ខម្មៈឡើង ម្នាលអានន្ទ តថាគតនោះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយចូលទៅកាន់បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្ក និងវិចារៈ មានបីតិ និង សុខ កើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលតថាគតប្រព្រឹត្ត នៅ ដោយវិហារធម៌នេះ សញ្ញា (ការសម្គាល់) និងមនសិការ (ការធ្វើទុកក្នុង ចិត្ត) ប្រកបដោយកាម ក៏ច្រួលច្រាលឡើង ការច្រួលច្រាលនៃសញ្ញា និង

មនសិការនោះ ទុកជាអាពាធរបស់តថាគត ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីទុក្ខ គប្បី
 កើតឡើងដល់បុគ្គលដែលធ្លាប់មានសេចក្តីសុខ សេចក្តីទុក្ខនោះ នឹងប្រព្រឹត្ត
 ទៅ ដើម្បីអាពាធជាកំណត់ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ មានឧបមេយ្យដូច
 សញ្ញា និងមនសិការ របស់តថាគតប្រកបដោយកាម ដែលច្រូលច្រាល់
 ឡើង ការច្រូលច្រាល់នៃសញ្ញា និងមនសិការនោះ ទុក្ខជាអាពាធរបស់
 តថាគតដូច្នោះឯង ។

ម្នាលអានន្ទ តថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា បើដូច្នោះ គួរតែអញ
 រម្ងាប់បង់នូវវិតក្ក និងវិចារៈ ។ បេ ហើយចូលទៅកាន់ទុតិយជ្ឈាន ។ ម្នាល
 អានន្ទ កាលតថាគតយល់ឃើញថា អវិតក្កជ្ឈាននុ៎ះ ជារបស់ស្ងប់ ដូច្នោះ
 ហើយ ចិត្តក៏មិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនចុះសីប ក្នុងអវិត-
 ក្កជ្ឈានឡើយ ម្នាលអានន្ទ ទើបតថាគតមានសេចក្តីឡើងច្រូលថា ចុះហេតុអ្វី
 បច្ច័យអ្វី បានជាកាលអញយល់ឃើញថា អវិតក្កជ្ឈាននុ៎ះ ជារបស់ស្ងប់ដូច្នោះ
 ហើយ ចិត្តក៏មិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនចុះសីប ក្នុងអវិត-
 ក្កជ្ឈាន ម្នាលអានន្ទ តថាគតមានសេចក្តីយល់ឃើញដូច្នោះថា ឱ ទោសក្នុង
 វិតក្កជ្ឈានទាំងឡាយ អញមិនទាន់ឃើញ ទាំងទោសនោះអញមិនទាន់ធ្វើឲ្យ
 ច្រើន អានិសង្សក្នុងអវិតក្កជ្ឈាន អញមិនទាន់បានទេ ទាំងអានិសង្សនោះ
 អញមិនទាន់សេពគប់ទេតើ បានជាកាលអញយល់ឃើញថា អវិតក្កជ្ឈាននុ៎ះ
 ជារបស់ស្ងប់ដូច្នោះហើយ ចិត្តក៏នៅតែមិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ

មិនចុះស៊ីប ក្នុងអវិតក្កជ្ឈាន ម្នាលអានន្ទ ទើបតថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះ
 ដូច្នោះថា បើអញឃើញទោសក្នុងវិតក្កជ្ឈានទាំងឡាយហើយ គប្បីធ្វើនូវការ
 ឃើញទោសនោះឲ្យច្រើន បើបាននូវអានិសង្សក្នុងអវិតក្កជ្ឈានហើយ គប្បី
 សេពគប់នូវអានិសង្សនោះ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ពាក្យថា
 កាលអញយល់ឃើញថា អវិតក្កជ្ឈាននុ៎ះជារបស់ស្ងប់ ដូច្នោះហើយ ចិត្តគប្បី
 ស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅ ចុះស៊ីបក្នុងអវិតក្កជ្ឈានបាន ម្នាលអានន្ទ លុះ
 សម័យខាងក្រោយមក តថាគតនោះ ឃើញនូវទោសក្នុងវិតក្កជ្ឈានទាំង-
 ឡាយហើយ ក៏ធ្វើនូវការឃើញទោសនោះឲ្យច្រើន បាននូវអានិសង្សក្នុង
 អវិតក្កជ្ឈានហើយ ក៏សេពគប់នូវអានិសង្សនោះ ម្នាលអានន្ទ កាលតថាគត
 យល់ឃើញថា អវិតក្កជ្ឈាននុ៎ះ ជារបស់ស្ងប់ដូច្នោះ ចិត្តក៏ត្រឡប់ជាស្ទុះទៅ
 ជ្រះថ្លា តាំងនៅ ចុះស៊ីបក្នុងអវិតក្កជ្ឈានឡើង ម្នាលអានន្ទ តថាគត ព្រោះ
 រម្ងាប់នូវវិតក្ក និងវិចារៈ ។ បេ ហើយចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន ។ ម្នាលអានន្ទ
 កាលតថាគតប្រព្រឹត្តនៅដោយវិហារធម៌នេះ សញ្ញា និងមនសិការ ប្រកប
 ដោយវិតក្កក៏ច្រូលច្រាលឡើង ការច្រូលច្រាលនៃសញ្ញា និងមនសិការនោះ
 ទុកជាអាពាធរបស់តថាគត ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីទុក្ខគប្បីកើតឡើងដល់
 បុគ្គលដែលធ្លាប់មានសេចក្តីសុខ សេចក្តីទុក្ខនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 អាពាធជាកំណត់ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ មានឧបមេយ្យដូចសញ្ញា និង
 មនសិការរបស់តថាគត ប្រកបដោយវិតក្កដែលច្រូលច្រាលឡើង ការច្រូល

ប្រាលនៃសញ្ញា និងមនសិការនោះ ទុកជាអាពាធរបស់តថាគតដូច្នោះឯង ។

ម្នាលអានន្ទ តថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា បើដូច្នោះ អញគួរ
ជាអ្នកព្រងើយកន្តើយ ព្រោះប្រាសចាកបីតិផង ជាអ្នកប្រកបដោយសតិ និង
សម្បជញ្ញៈផង សោយសេចក្តីសុខដោយនាមកាយផង រួចចូលកាន់តតិយ-
ជ្ឈាន ដែលព្រះអរិយៈទាំងឡាយសរសើរថា បុគ្គលអ្នកដល់តតិយជ្ឈាន ជា
អ្នកព្រងើយកន្តើយ មានស្មារតី នៅជាសុខ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលតថាគត
យល់ឃើញថា និប្បីតិកជ្ឈាន (ឈានមិនមានបីតិ) នុ៎ះ ជារបស់ស្ងប់
ដូច្នោះ ចិត្តក៏មិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនចុះស៊ប់ ក្នុងនិប្បីតិ-
កជ្ឈានឡើយ ម្នាលអានន្ទ ទើបតថាគត មានសេចក្តីឆ្លើងឆ្លល់ដូច្នោះថា ចុះ
ហេតុអ្វី បច្ច័យអ្វី បានជាកាលអញយល់ឃើញថា និប្បីតិកជ្ឈាននុ៎ះ ជា
របស់ស្ងប់ដូច្នោះហើយ ចិត្តក៏មិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនចុះស៊ប់
ក្នុងនិប្បីតិកជ្ឈាន ម្នាលអានន្ទ តថាគតមានសេចក្តីយល់ឃើញដូច្នោះថា ឱ
ទោសក្នុងបីតិ អញមិនទាន់ឃើញទាំងទោសនោះ អញមិនទាន់ធ្វើឲ្យច្រើន
អានិសង្សក្នុងនិប្បីតិកជ្ឈាន អញមិនទាន់បានទេ ទាំងអានិសង្សនោះ អញ
មិនទាន់សេពគប់ទេតើ បានជាកាលអញយល់ឃើញថា និប្បីតិកជ្ឈាននុ៎ះ
ជារបស់ស្ងប់ដូច្នោះហើយ ចិត្តក៏នៅតែមិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ
មិនចុះស៊ប់ក្នុងនិប្បីតិកជ្ឈាន ម្នាលអានន្ទ ទើបតថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះ
ដូច្នោះថា បើអញឃើញទោសក្នុងបីតិហើយ គប្បីធ្វើនូវការឃើញទោសនោះ

ឲ្យច្រើន បានអានិសង្សក្នុងនិប្បីតិកជ្ឈានហើយ គប្បីសេពគប់នូវអានិសង្ស
 នោះ ហេតុនោះ តែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ពាក្យថា កាលអញយល់ឃើញថា
 និប្បីតិកជ្ឈាននេះ ជារបស់ស្ងប់ដូច្នោះហើយ ចិត្តគប្បីស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំង
 នៅ ចុះស៊ីបក្នុងនិប្បីតិកជ្ឈានបាន ម្នាលអានន្ទ លុះសម័យខាងក្រោយមក
 តថាគតនោះឃើញទោសក្នុងបីតិហើយ ក៏ធ្វើនូវការឃើញទោសនោះឲ្យច្រើន
 បានអានិសង្សក្នុងនិប្បីតិកជ្ឈានហើយ ក៏សេពគប់នូវអានិសង្សនោះ ម្នាល
 អានន្ទ កាលតថាគតយល់ឃើញថា និប្បីតិកជ្ឈាននេះ ជារបស់ស្ងប់ដូច្នោះ
 ចិត្តក៏ត្រឡប់ជាស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅ ចុះស៊ីប ក្នុងនិប្បីតិកជ្ឈានឡើង
 ម្នាលអានន្ទ តថាគតនោះឯង ព្រោះប្រាសចាកបីតិផង ។ បេ ។ ក៏បានចូល
 កាន់តតិយជ្ឈាន ។ ម្នាលអានន្ទ តថាគត កាលប្រព្រឹត្តទៅដោយវិហារធម៌
 នេះ សញ្ញា និងមនសិការ ប្រកបដោយបីតិក៏ច្រួលច្រាលឡើង ការច្រួល
 ច្រាលនៃសញ្ញា និងមនសិការនោះ ទុកជាអាពាធរបស់តថាគត ម្នាលអានន្ទ
 សេចក្តីទុក្ខ គប្បីកើតឡើងដល់បុគ្គលដែលធ្លាប់មានសេចក្តីសុខ សេចក្តីទុក្ខ
 នោះនឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអាពាធជាកំណត់ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ មាន
 ឧបមេយ្យដូចសញ្ញា និងមនសិការរបស់តថាគត ប្រកបដោយបីតិ ដែល
 ច្រួលច្រាលឡើង ការច្រួលច្រាលនៃសញ្ញា និងមនសិការនោះ ទុកជាអាពាធ
 របស់តថាគតដូច្នោះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ តថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា
 បើដូច្នោះ គួរតែអញចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ដែលឥតទុក្ខឥតសុខ មានឧបេក្ខាដ៏

បរិសុទ្ធដោយសតិ ព្រោះលះបង់សេចក្តីសុខផង លះបង់សេចក្តីទុក្ខផង វិនាសសោមនស្ស និងទោមនស្សផង ក្នុងកាលមុន ។ ម្នាលអានន្ទ កាល តថាគតយល់ឃើញថា ចតុត្ថជ្ឈានដែលឥតទុក្ខឥតសុខនុ៎ះ ជារបស់ស្ងប់ដូច្នោះ ចិត្តក៏មិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនចុះស៊ប់ក្នុងចតុត្ថជ្ឈាន ដែល ឥតទុក្ខឥតសុខឡើយ ម្នាលអានន្ទ ទើបតថាគតមានសេចក្តីងឿងចូលដូច្នោះ ថា ចុះហេតុអ្វី បច្ច័យអ្វី បានជាកាលអញយល់ឃើញថា ចតុត្ថជ្ឈានដែល ឥតទុក្ខឥតសុខនុ៎ះ ជារបស់ស្ងប់ដូច្នោះហើយ ចិត្តក៏មិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនចុះស៊ប់ ក្នុងចតុត្ថជ្ឈានដែលឥតទុក្ខឥតសុខ ម្នាលអានន្ទ តថាគតមានសេចក្តីយល់ឃើញដូច្នោះថា ឱទោសក្នុងសេចក្តីសុខ ក្នុងឧបេក្ខា អញមិនទាន់ឃើញ ទាំងទោសនោះ អញមិនទាន់ធ្វើឲ្យច្រើន អានិសង្សក្នុង ចតុត្ថជ្ឈាន ដែលឥតទុក្ខឥតសុខ អញមិនទាន់បានទេ ទាំងអានិសង្សនោះ អញមិនទាន់សេពគប់ទេតើ បានជាកាលអញយល់ឃើញថា ចតុត្ថជ្ឈាន ដែលឥតទុក្ខឥតសុខនុ៎ះ ជារបស់ស្ងប់ដូច្នោះហើយ ចិត្តក៏នៅតែមិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនចុះស៊ប់ក្នុងចតុត្ថជ្ឈានដែលឥតទុក្ខឥតសុខឡើយ ម្នាលអានន្ទ ទើបតថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា បើអញឃើញទោស ក្នុងសេចក្តីសុខក្នុងឧបេក្ខាហើយ គប្បីធ្វើនូវការឃើញទោសនោះឲ្យច្រើន បាននូវអានិសង្សក្នុងចតុត្ថជ្ឈាន ដែលឥតទុក្ខឥតសុខហើយ គប្បីសេពគប់ នូវអានិសង្សនោះ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ពាក្យថា កាលអញ

យល់ឃើញថា ចតុត្ថជ្ឈានដែលឥតទុក្ខឥតសុខនុ៎ះ ជាបស្ចុប្បជ្ជច្នោះ ចិត្ត
 គប្បីទៅសុខទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅ ចុះស៊ីបក្នុងចតុត្ថជ្ឈាន ដែលឥតទុក្ខឥត
 សុខបាន ម្នាលអានន្ទ លុះសម័យខាងក្រោយ តថាគតនោះឯង ឃើញទោស
 ក្នុងសេចក្តីសុខ ក្នុងឧបេក្ខាហើយ ក៏ធ្វើនូវការឃើញទោសនោះឲ្យច្រើន បាន
 អានិសង្សក្នុងចតុត្ថជ្ឈានដែលឥតទុក្ខឥតសុខហើយ ក៏សេពគប់នូវអានិសង្ស
 នោះ ម្នាលអានន្ទ កាលតថាគតយល់ឃើញថា ចតុត្ថជ្ឈានដែលឥតទុក្ខឥត
 សុខនុ៎ះ ជាបស្ចុប្បជ្ជច្នោះ ចិត្តក៏ត្រឡប់ជាសុខទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅ ចុះ
 ស៊ីបក្នុងចតុត្ថជ្ឈាន ដែលឥតទុក្ខឥតសុខឡើយ ម្នាលអានន្ទ លុះសម័យ
 ខាងក្រោយមក តថាគតនោះឯង ព្រោះលះបង្ខំនូវសុខផង ។ បេ ។ ក៏ចូល
 កាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ។ ម្នាលអានន្ទ កាលតថាគតប្រព្រឹត្តនៅដោយវិហារធម៌នោះ
 សញ្ញា និងមនសិការ ប្រកបដោយឧបេក្ខា ក៏ច្រួលច្រាលឡើង ការច្រួល
 ច្រាលនៃសញ្ញា និងមនសិការនោះ ទុកជាអាពាធរបស់តថាគត ម្នាលអានន្ទ
 សេចក្តីទុក្ខ គប្បីកើតឡើងដល់បុគ្គលដែលធ្លាប់មានសេចក្តីសុខ សេចក្តីទុក្ខ
 នោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអាពាធជាកំណត់ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ មាន
 ឧបមេយ្យដូចសញ្ញា និងមនសិការរបស់តថាគត ប្រកបដោយឧបេក្ខាដែល
 ច្រួលច្រាលឡើង ការច្រួលច្រាលនៃសញ្ញា និងមនសិការនោះ ទុកជា
 អាពាធរបស់តថាគតដូច្នោះឯង ។

ម្នាលអានន្ទ តថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា បើដូច្នោះ គួរតែអញ

ចូលកាន់អាកាសានព្វាយតនជ្ឈាន ដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អាកាសមិន
 មានទីបំផុតដូច្នោះ ព្រោះកន្លងបង្អង់រូបសញ្ញា ព្រោះរលត់បដិយសញ្ញា ព្រោះ
 មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនានត្ថសញ្ញា ដោយប្រការទាំងពួង ។ ម្នាលអានន្ទ កាល
 តថាគតយល់ឃើញថា អាកាសានព្វាយតនជ្ឈាននុ៎ះ ជារបស់ស្ងប់ ដូច្នោះ
 ចិត្តក៏មិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនចុះស៊ីប ក្នុងអាកាសានព្វាយ-
 តនជ្ឈានឡើយ ម្នាលអានន្ទ ទើបតថាគត មានសេចក្តីនឿងរូលដូច្នោះថា
 ហេតុអ្វី បច្ច័យអ្វី កាលអញយល់ឃើញថា អាកាសានព្វាយតនជ្ឈាននុ៎ះ
 ជារបស់ស្ងប់ដូច្នោះហើយ ចិត្តក៏មិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនចុះ
 ស៊ីបក្នុងអាកាសានព្វាយតនជ្ឈាន ម្នាលអានន្ទ តថាគតមានសេចក្តីយល់
 ឃើញដូច្នោះថា ឱទោសក្នុងរូបទាំងឡាយ អញមិនទាន់ឃើញ ទាំងទោស
 នោះ អញមិនទាន់ធ្វើឲ្យច្រើន អានិសង្សក្នុងអាកាសានព្វាយតនជ្ឈាន អញ
 មិនទាន់បានទេ ទាំងអានិសង្សនោះ អញមិនទាន់សេពគប់ទេតើ បានជាកាល
 អញយល់ឃើញថា អាកាសានព្វាយតនជ្ឈាននុ៎ះ ជារបស់ស្ងប់ដូច្នោះហើយ
 ចិត្តក៏នៅតែមិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនចុះស៊ីប ក្នុងអាកាសា-
 នព្វាយតនជ្ឈាន ម្នាលអានន្ទ ទើបតថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា បើ
 អញឃើញទោសក្នុងរូបទាំងឡាយហើយ គប្បីធ្វើនូវការឃើញទោសនោះឲ្យ
 ច្រើន បានអានិសង្សក្នុងអាកាសានព្វាយតនជ្ឈានហើយ គប្បីសេពគប់នូវ
 អានិសង្សនោះ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ពាក្យថា កាលអញយល់

ឃើញថា អាកាសានព្វាយតនជ្ឈាននុ៎ះ ជាវរបស់ស្ងប់ដូច្នោះហើយ ចិត្តគប្បី
ស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅ ចុះសីបក្នុងអាកាសានព្វាយតនជ្ឈានបាន ម្នាល
អានន្ទ លុះសម័យខាងក្រោមមក តថាគតនោះឯង ឃើញទោសក្នុងរូបទាំង-
ឡាយហើយ ក៏ធ្វើនូវការឃើញទោសនោះឲ្យច្រើន បាននូវអានិសង្សក្នុង
អាកាសានព្វាយតនជ្ឈានហើយ ក៏សេពគប់នូវអានិសង្សនោះ ម្នាលអានន្ទ
កាលតថាគតយល់ឃើញថា អាកាសានព្វាយតនជ្ឈាននុ៎ះ ជាវរបស់ស្ងប់
ដូច្នោះហើយ ចិត្តក៏ត្រឡប់ជាស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅ ចុះសីបក្នុងអាកាសា-
នព្វាយតនជ្ឈានឡើង ម្នាលអានន្ទ តថាគតនោះឯង ព្រោះកន្លងបង្អង់រូប-
សញ្ញា ព្រោះរលត់បដិយសញ្ញា ព្រោះមិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនានត្ថសញ្ញា
ដោយប្រការទាំងពួង ក៏ចូលកាន់អាកាសានព្វាយតនជ្ឈាន ដោយការធ្វើទុក
ក្នុងចិត្តថា អាកាសមិនមានទីបំផុត ។ ម្នាលអានន្ទ កាលតថាគតនោះប្រព្រឹត្ត
នៅដោយវិហារធម៌នេះ សញ្ញា និងមនសិការប្រកបដោយរូប ក៏ច្រួលច្រាល
ឡើង ការច្រួលច្រាលនៃសញ្ញា និងមនសិការនោះ ទុកជាអាពាធរបស់
តថាគត ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីទុក្ខ គប្បីកើតឡើងដល់បុគ្គលដែលធ្លាប់មាន
សេចក្តីសុខ សេចក្តីទុក្ខនោះនឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអាពាធជាកំណត់ មាន
ឧបមាដូចម្តេចមិញ មានឧបមេយ្យដូចសញ្ញា និងមនសិការរបស់តថាគត
ប្រកបដោយរូបដែលច្រួលច្រាលឡើង ការច្រួលច្រាលនៃសញ្ញា និងមន-
សិការនោះ ទុកជាអាពាធរបស់តថាគត ដូច្នោះឯង ។

ម្នាលអានន្ទ តថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា បើដូច្នោះ គួរតែអញ
 កន្លងបង្ខំនូវអាកាសានញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលកាន់
 វិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាន ដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត ។
 ម្នាលអានន្ទ កាលតថាគតយល់ឃើញថា វិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាននុ៎ះ ជា
 របស់ស្ងប់ដូច្នោះ ចិត្តក៏មិនស្ងុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនចុះស៊ីបក្នុង
 វិញ្ញាណញាយតនជ្ឈានឡើយ ម្នាលអានន្ទ ទើបតថាគត មានសេចក្តីនឿយ
 ឆ្ងល់ថា ចុះហេតុអ្វី បច្ច័យអ្វី បានជាកាលអញយល់ឃើញថា វិញ្ញាណញា-
 យតនជ្ឈាននុ៎ះ ជារបស់ស្ងប់ដូច្នោះហើយ ចិត្តក៏មិនស្ងុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិន
 តាំងនៅ មិនចុះស៊ីបក្នុងវិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាន ម្នាលអានន្ទ តថាគតមាន
 សេចក្តីយល់ឃើញថា ឱទោសក្នុងអាកាសានញាយតនជ្ឈាន អញមិនទាន់
 ឃើញ ទាំងទោសនោះ អញមិនទាន់ធ្វើឲ្យច្រើន អានិសង្សក្នុងវិញ្ញាណញា-
 យតនជ្ឈាន អញមិនទាន់បានទេ ទាំងអានិសង្សនោះ អញមិនទាន់សេពគប់
 ទេតី បានជាកាលអញយល់ឃើញថា វិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាននុ៎ះ ជារបស់
 ស្ងប់ដូច្នោះហើយ ចិត្តក៏នៅតែមិនស្ងុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនចុះស៊ីប
 ក្នុងវិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាន ម្នាលអានន្ទ ទើបតថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះ
 ថា បើអញឃើញទោសក្នុងអាកាសានញាយតនជ្ឈានហើយ គប្បីធ្វើនូវការ
 ឃើញទោសនោះឲ្យច្រើន បាននូវអានិសង្សក្នុងវិញ្ញាណញាយតនជ្ឈានហើយ
 គប្បីសេពគប់នូវអានិសង្សនោះ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ពាក្យថា

កាលអញយល់ឃើញថា វិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាននុ៎ះ ជារបស់ស្ងប់ដូច្នោះ ហើយ ចិត្តគប្បីស្តុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅ ចុះស៊ីបក្នុងវិញ្ញាណញាយត-
 នជ្ឈានបាន ម្នាលអានន្ទ លុះសម័យខាងក្រោយមក តថាគតនោះឯង ឃើញ
 ទោសក្នុងអាកាសានញាយតនជ្ឈាន ហើយក៏ធ្វើនូវការឃើញទោសនោះឲ្យ
 ច្រើន បាននូវអានិសង្សក្នុងវិញ្ញាណញាយតនជ្ឈានហើយ ក៏សេពគប់នូវ
 អានិសង្សនោះ ម្នាលអានន្ទ កាលតថាគតយល់ឃើញថា វិញ្ញាណញាយត-
 នជ្ឈាននុ៎ះ ជារបស់ស្ងប់ដូច្នោះ ចិត្តក៏ត្រឡប់ជាស្តុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅ ចុះស៊ីប
 ក្នុងវិញ្ញាណញាយតនជ្ឈានឡើង ម្នាលអានន្ទ តថាគតនោះឯង កន្លងបង្អំនូវ
 អាកាសានញាយតនជ្ឈាន ហើយចូលកាន់វិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាន ដោយ
 ការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត ។ ម្នាលអានន្ទ កាលតថាគត
 នៅដោយវិហារធម៌នេះ សញ្ញា និងមនសិការ ប្រកបដោយអាកាសានញាយ-
 តនជ្ឈាន ក៏ច្រួលច្រាលឡើង ការច្រួលច្រាលនៃសញ្ញា និងមនសិការ
 នោះ ទុកជាអាពាធរបស់តថាគត ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីទុក្ខគប្បីកើតឡើង
 ដល់បុគ្គលដែលធ្លាប់មានសេចក្តីសុខ សេចក្តីទុក្ខនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 អាពាធជាកំណត់ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ មានឧបមេយ្យដូចសញ្ញា និង
 មនសិការរបស់តថាគត ប្រកបដោយអាកាសានញាយតនជ្ឈាន ដែលច្រួល
 ច្រាលឡើង ការច្រួលច្រាលនៃសញ្ញា និងមនសិការនោះ ទុកជាអាពាធ
 របស់តថាគតដូច្នោះឯង ។

ម្ចាស់អានន្ទ តថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មា
អញ កន្លងបង្អង់វិញ្ញាណញាយតន្ត្រាន ហើយចូលកាន់អាកិញ្ញាយត-
ន្ត្រាន ដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អ្វីតិចតួចមិនមាន ។ ម្ចាស់អានន្ទ កាល
តថាគតយល់ឃើញថា អាកិញ្ញាយតន្ត្រាននុ៎ះ ជារបស់ស្ងប់ដូច្នោះហើយ
ចិត្តក៏មិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនចុះស៊ីបក្នុងអាកិញ្ញាយត-
ន្ត្រានឡើយ ម្ចាស់អានន្ទ ទើបតថាគតមានសេចក្តីងឿងចូលដូច្នោះថា ចុះ
ហេតុអ្វី បច្ច័យអ្វី បានជាកាលអញយល់ឃើញថា អាកិញ្ញាយតន្ត្រាននុ៎ះ
ជារបស់ស្ងប់ដូច្នោះហើយ ចិត្តមិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនចុះ
ស៊ីបក្នុងអាកិញ្ញាយតន្ត្រាន ម្ចាស់អានន្ទ តថាគតមានសេចក្តីយល់ឃើញ
ដូច្នោះថា ឱទោសក្នុងវិញ្ញាណញាយតន្ត្រាន អញមិនទាន់ឃើញ ទាំងទោស
នោះ អញមិនទាន់ធ្វើឲ្យច្រើន អានិសង្សក្នុងអាកិញ្ញាយតន្ត្រាន អញមិន
ទាន់បានទេ ទាំងអានិសង្សនោះ អញមិនទាន់សេពគប់ទេតើ បានជាកាល
អញយល់ឃើញថា អាកិញ្ញាយតន្ត្រាននុ៎ះ ជារបស់ស្ងប់ដូច្នោះហើយ ចិត្ត
ក៏នៅតែមិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនចុះស៊ីប ក្នុងអាកិញ្ញាយ-
តន្ត្រាន ម្ចាស់អានន្ទ ទើបតថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា បើអញឃើញ
ទោសក្នុងវិញ្ញាណញាយតន្ត្រានហើយ គប្បីធ្វើនូវការឃើញទោសនោះឲ្យ
ច្រើន បាននូវអានិសង្សក្នុងអាកិញ្ញាយតន្ត្រានហើយ គប្បីសេពគប់នូវ
អានិសង្សនោះ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ពាក្យថា កាលអញយល់

ឃើញថា អាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈានន្ត្រះ ជាបសស្សប្បដូច្នោះហើយ ចិត្តគប្បីស្មោះ
 ទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅ ចុះសីបក្នុងអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈានបាន ម្នាលអានន្ត លុះ
 សម័យខាងក្រោយមក តថាគតនោះឯង ឃើញទោសក្នុងវិញ្ញាណញ្ញាយត-
 នជ្ឈានហើយ ក៏ធ្វើនូវការឃើញទោសនោះឲ្យច្រើន បាននូវអានិសង្ស ក្នុង
 អាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈានហើយ ក៏សេពគប់នូវអានិសង្សនោះ ម្នាលអានន្ត កាល
 តថាគតយល់ឃើញថា អាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាននោះ ជាបសស្សប្បដូច្នោះ ចិត្ត
 ក៏ត្រឡប់ជាស្មោះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅ ចុះសីបក្នុងអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈានឡើង
 ម្នាលអានន្ត តថាគតនោះ កន្លងបង្អង់នូវវិញ្ញាណញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការ
 ទាំងពួង ហើយចូលកាន់អាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា
 អ្វីតិចតួចមិនមាន ។ ម្នាលអានន្ត កាលតថាគតនៅដោយវិហារធម៌នេះ សញ្ញា
 និងមនសិការ ប្រកបដោយវិញ្ញាណញ្ញាយតនជ្ឈាន ក៏ច្រូលច្រាលឡើង ការ
 ច្រូលច្រាលនៃសញ្ញា និងមនសិការនោះ ទុកជាអាពាធរបស់តថាគត ម្នាល
 អានន្ត សេចក្តីទុក្ខគប្បីកើតឡើង ដល់បុគ្គលដែលធ្លាប់មានសេចក្តីសុខ
 សេចក្តីទុក្ខនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអាពាធជាកំណត់ មានឧបមាដូចម្តេច
 មិញ មានឧបមេយ្យដូចសញ្ញា និងមនសិការរបស់តថាគត ប្រកបដោយ
 វិញ្ញាណញ្ញាយតនជ្ឈាន ដែលច្រូលច្រាលឡើង ការច្រូលច្រាលនៃសញ្ញា
 និងមនសិការនោះ ទុកជាអាពាធរបស់តថាគត ដូច្នោះឯង ។

ម្នាលអានន្ត តថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា បើដូច្នោះ គួរតែអញ

កន្លងបង្អស់អាភិព្ពញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលទៅកាន់
 នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ។ ម្នាលអានន្ទ កាលតថាគតយល់ឃើញថា
 នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈានន្ត្រះ ជារបស់ស្ងប់ដូច្នោះហើយ ចិត្តក៏មិនស្ទុះទៅ
 មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនចុះស៊ីបក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈានឡើយ
 ម្នាលអានន្ទ ទើបតថាគតមានសេចក្តីឆ្លើងចូលដូច្នោះថា ចុះហេតុអ្វី បច្ច័យអ្វី
 បានជាកាលអញយល់ឃើញថា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈានន្ត្រះ ជារបស់
 ស្ងប់ដូច្នោះហើយ ចិត្តក៏មិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនចុះស៊ីបក្នុង
 នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ម្នាលអានន្ទ តថាគតមានសេចក្តីយល់ឃើញ
 ដូច្នោះថា ឱ ទោសក្នុងអាភិព្ពញាយតនជ្ឈាន អញមិនទាន់ឃើញ ទាំងទោស
 នោះ អញមិនទាន់ធ្វើឲ្យច្រើន អានិសង្សក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន
 អញមិនទាន់បាន ទាំងអានិសង្សនោះ អញមិនទាន់សេពគប់ទេតើ បានជា
 កាលអញយល់ឃើញថា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈានន្ត្រះ ជារបស់ស្ងប់
 ដូច្នោះហើយ ចិត្តក៏នៅតែមិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនចុះស៊ីប
 ក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ម្នាលអានន្ទ ទើបតថាគតមានសេចក្តី
 ត្រិះរិះដូច្នោះថា អញឃើញទោសក្នុងអាភិព្ពញាយតនជ្ឈានហើយ គប្បីធ្វើនូវ
 ការឃើញទោសនោះឲ្យច្រើន បើបានអានិសង្សក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយត-
 នជ្ឈានហើយ គប្បីសេពគប់នូវអានិសង្សនោះ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ
 ត្រង់ពាក្យថា កាលអញយល់ឃើញថា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈានន្ត្រះ

ជារបស់ស្ងប់ដូច្នោះហើយ ចិត្តគប្បីស្ងុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅ ចុះស៊ីបក្នុងនេវ-
 សញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ម្នាលអានន្ទ លុះសម័យខាងក្រោយមក តថាគត
 នោះឯង ឃើញទោសក្នុងអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈានហើយ ក៏ធ្វើនូវការឃើញ
 ទោសនោះឲ្យច្រើន បាននូវអានិសង្សក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈានហើយ
 ក៏សេពគប់នូវអានិសង្សនោះ ម្នាលអានន្ទ កាលតថាគតយល់ឃើញថា នេវ-
 សញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាននេះ ជារបស់ស្ងប់ដូច្នោះ ចិត្តក៏ត្រឡប់ជាស្ងុះទៅ
 ជ្រះថ្លា តាំងនៅ ចុះស៊ីបក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈានឡើង ម្នាលអានន្ទ
 តថាគតនោះឯង កន្លងបង្អង់នូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង
 ហើយចូលកាន់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ។ ម្នាលអានន្ទ កាលតថាគត
 នៅដោយវិហារធម៌នេះ សញ្ញា និងមនសិការដែលប្រកបដោយអាកិញ្ចញ្ញា-
 យតនជ្ឈាន ក៏ច្រូលច្រាលឡើង ការច្រូលច្រាលនៃសញ្ញា និងមនសិការនោះ
 ទុកជាអាពាធរបស់តថាគត ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីទុក្ខគប្បីកើតឡើង ដល់
 បុគ្គលដែលធ្លាប់មានសេចក្តីសុខ សេចក្តីទុក្ខនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 អាពាធជាកំណត់ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ មានឧបមេយ្យដូចសញ្ញា និង
 មនសិការរបស់តថាគត ដែលប្រកបដោយអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ដែល
 ច្រូលច្រាលឡើង ការច្រូលច្រាលនៃសញ្ញា និងមនសិការនោះ ទុកជា
 អាពាធរបស់តថាគតដូច្នោះឯង ។

ម្នាលអានន្ទ តថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា បើដូច្នោះ គួរតែអញ

កន្លងបង្អួចនៃវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ហើយចូលកាន់សញ្ញាវេទយិត-
និរោធ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលតថាគតយល់ឃើញថា សញ្ញាវេទយិតនិរោធ
នុ៎ះ ជាបសស្សប្បដូច្នោះហើយ ចិត្តក៏មិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិន
ចុះស៊ីបក្នុងសញ្ញាវេទយិតនិរោធឡើយ ម្នាលអានន្ទ ទើបតថាគតមានសេចក្តី
ងឿងឆ្ងល់ថា ចុះហេតុអ្វី បច្ច័យអ្វី បានជាកាលអញយល់ឃើញថា សញ្ញា-
វេទយិតនិរោធនុ៎ះ ជាបសស្សប្បដូច្នោះហើយ ចិត្តក៏មិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិន
តាំងនៅ មិនចុះស៊ីបក្នុងសញ្ញាវេទយិតនិរោធ ម្នាលអានន្ទ តថាគតមាន
សេចក្តីយល់ឃើញដូច្នោះថា ឱ ទោសក្នុងនៃវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន អញ
មិនទាន់ឃើញ ទាំងទោសនោះ អញមិនទាន់ធ្វើឲ្យច្រើន អានិសង្សក្នុងសញ្ញា-
វេទយិតនិរោធ អញមិនទាន់បាន ទាំងអានិសង្សនោះ អញមិនទាន់សេពគប់
ទេតី បានជាកាលអញយល់ឃើញថា សញ្ញាវេទយិតនិរោធនុ៎ះ ជាបសស្ស
ប្បដូច្នោះហើយ ចិត្តក៏នៅតែមិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនចុះស៊ីប
ក្នុងសញ្ញាវេទយិតនិរោធ ម្នាលអានន្ទ ទើបតថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា
បើអញឃើញទោសក្នុងនៃវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈានហើយ គប្បីធ្វើនូវការ
ឃើញទោសនោះឲ្យច្រើន បាននូវអានិសង្សក្នុងសញ្ញាវេទយិតនិរោធហើយ
គប្បីសេពគប់នូវអានិសង្សនោះ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ពាក្យថា
កាលអញយល់ឃើញថា សញ្ញាវេទយិតនិរោធនុ៎ះ ជាបសស្សប្បដូច្នោះហើយ
ចិត្តគប្បីស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅ ចុះស៊ីបក្នុងសញ្ញាវេទយិតនិរោធបាន ម្នាល

អានន្ទ លុះសម័យខាងក្រោយមក តថាគតនោះឯង ឃើញទោសក្នុងនេវ-
 សញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈានហើយ ក៏ធ្វើនូវការឃើញទោសនោះឲ្យច្រើន បាន
 នូវអានិសង្សក្នុងសញ្ញាវេទយិតនិរោធហើយ ក៏សេពគប់នូវអានិសង្សនោះ
 ម្នាលអានន្ទ កាលតថាគតយល់ឃើញថា សញ្ញាវេទយិតនិរោធន្ត្រះ ជារបស់
 ស្ងប់ដូច្នោះ ចិត្តក៏ត្រឡប់ជាស្ងុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅ ចុះស៊ីបក្នុងសញ្ញាវេទយិ-
 តនិរោធឡើង ម្នាលអានន្ទ តថាគតនោះឯង កន្លងបង្អិននូវនេវសញ្ញានា-
 សញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលកាន់សញ្ញាវេទយិត-
 និរោធនៃ ឯអាសវៈទាំងឡាយរបស់តថាគត ក៏ដល់នូវការអស់រលីងទៅ ព្រោះ
 ឃើញដោយប្រាជ្ញា ។

ម្នាលអានន្ទ អនុបុព្វវិហារសមាបត្តិទាំង ៩ នេះ តថាគតមិនទាន់ចូល
 ផង មិនទាន់ចេញផង ជាអនុលោមប្បដិលោម យ៉ាងនេះបាន ដរាបណា
 ម្នាលអានន្ទ តថាគតក៏មិនទាន់ហ៊ានប្តេជ្ញាថា ជាអ្នកត្រាស់ដឹងច្បាស់នូវសម្មា-
 សម្ពោធិញ្ញាណដ៏ប្រសើរ ក្នុងលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក
 ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណៈ និងព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្ស
 ជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស ដរាបនោះឡើយ ម្នាលអានន្ទ លុះតែ
 អនុបុព្វវិហារសមាបត្តិទាំង ៩ នេះ តថាគតចូលផង ចេញផង ជាអនុ-
 លោមប្បដិលោម យ៉ាងនេះបាន ក្នុងកាលណា ម្នាលអានន្ទ ទើបតថាគត
 ហ៊ានប្តេជ្ញាថា ជាអ្នកត្រាស់ដឹងច្បាស់នូវសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណដ៏ប្រសើរ ក្នុង

លោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ
 ព្រមទាំងសមណៈ និងព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្ស
 ដ៏សេស ក្នុងកាលនោះ ឯញ្ញាណទស្សនៈ (ការដឹង និងការឃើញ) ក៏
 កើតឡើងដល់តថាគតថា ចេតោវិមុត្តិរបស់អញមិនកម្រើក នេះជាតិជាទី
 បំផុត (របស់អញ) ភពប្តីក្នុងកាលឥឡូវនេះ មិនមានឡើយ ។

មហាវគ្គទី ៤ ចប់

ឧទានក្នុងមហាវគ្គនោះ គឺ

- និយាយអំពីអនុបុព្វវិហារធម៌ ២ លើក ព្រះនិព្វាន
- ១ មេតោ ១ ឈានជាគម្រប់ ៥ ព្រះអានន្ទ ១
- លោកាយតិកព្រាហ្មណ៍ ១ សង្គ្រាមរបស់ទេវតា និង
- អសុរ ១ ដំរីដ៏ប្រសើរ ១ តបុស្សគហបតី ១ ។

អដ្ឋកថា

តបុស្សសូត្រ

[៤១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងតបុស្សសូត្រទី ១០ ដូចតទៅនេះ បទថា
 មល្លកេសុ បានដល់ ក្នុងដែនរបស់ស្តេចមល្លក្សត្រ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ដឹងថា នឹងមានការសន្ទនាគ្នារវាងតបុស្សគហបតី និងព្រះអានន្ទ ដែល

នៅក្នុងទីនេះ គឺថាគតនឹងសម្តែងធម្មបរិយាយច្រើន មានរឿងនោះជាហេតុ ទើបត្រាស់ព្រះតម្រាស់នេះថា ម្ចាស់អានន្ទ អ្នកចូរនៅក្នុងទីនេះសិនចុះ ដូច្នោះ ។ បទថា ឧបសង្កមិ សេចក្តីថា បានឮថា តបុស្សគហបតីនោះបរិភោគអាហារ ព្រឹកហើយ គិតថា អញនឹងគាល់ព្រះទេសពល ដូច្នោះ ទើបចេញទៅ ឃើញ ព្រះថេរៈអំពីចម្ងាយ ទើបចូលទៅរកព្រះអានន្ទ ។

បទថា បទាតោ វិយ ខាយតិ យទិទំ នេកុម្មំ សេចក្តីថា នេកុម្មៈ ពោល គឺបព្វជានេះប្រាកដដោយល្អ គឺប្រាកដច្បាស់ដល់ខ្ញុំ ដូចជ្រោះធំ ។ បទ ថា នេកុម្មេ ចិត្តំ បក្ខន្ធាតិ សេចក្តីថា ចិត្តរមែងស្ងួតទៅក្នុងបព្វជានោះ ដោយ ធ្វើឲ្យជាអារម្មណ៍ គឺចិត្តធ្វើបព្វជានោះឲ្យជាអារម្មណ៍ រមែងជ្រះថ្លា រមែងតាំង មាំក្នុងបព្វជានោះ រមែងរួចផុតចាកធម៌ដែលជាសត្រូវ ។ បទថា ឯកំ សន្តន្តិ បស្សតោ បានដល់ របស់ភិក្ខុដែលឃើញយ៉ាងនេះថា នេកុម្មៈនេះស្ងួត គឺ ប្រាសចាកសេចក្តីក្រវល់ក្រហាយ និងការក្តៅក្រហាយ ។ បទថា តហុនា ជនេន វិសភាតោ សេចក្តីថា នេកុម្មៈនេះនៃភិក្ខុទាំងឡាយ ជាវិសភាគ គឺមិនដូចគ្នានឹងមហាជន ។

បទថា កថាចាកតំ គឺជាហេតុដែលពោលចរចាគ្នា ។ បទថា តស្ស មយ្ហំ អានន្ទ នេកុម្មេ ចិត្តំ ន បក្ខន្ធាតិ សេចក្តីថា ចិត្តនៃអាត្មាអញសូម្បី ត្រិះរិះយ៉ាងនេះ ក៏មិនទាន់ឈមចុះក្នុងបព្វជានោះ ។ បទថា ឯកំ សន្តន្តិ បស្សតោ សេចក្តីថា សូម្បីឃើញថានេកុម្មៈនេះ ស្ងួតដោយការត្រិះរិះដោយជុំវិញថា

នេក្ខម្មៈនេះល្អពិត ដូច្នោះ ។ បទថា អនាសេវិតោ បានដល់ មិនសេព គឺ
 មិនពាល់ត្រូវ មិនធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ បទថា អធិគម្ម បានដល់ ដល់ គឺ
 សម្រេច ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ បទថា តមាសេវេយ្យំ បានដល់ គប្បីសេព
 គឺគប្បីជួបបន្ទុះអាទិសង្សនោះ ។ បទថា យម្មេ បានដល់ របស់អញ ដោយ
 ហេតុណា ។ បទថា អធិគម្ម ប្រែថា សម្រេចហើយ ។ បទថា ស្វាស្ស
 មេ យោតិ អាពាធា បានដល់ ឈ្មោះថា អាពាធ ព្រោះអត្ថថា បៀតបៀន
 អាត្មាអញ ។ បទថា អវិតក្កេ ចិត្តំ ន បក្ខន្តិ សេចក្តីថា ចិត្តរមែងមិន
 ស្ទុះទៅក្នុងទុតិយជ្ឈាន ដែលមិនមានវិតក្ក និងវិចារៈ ដោយអំណាចអា-
 រម្មណ៍ ។ បទថា វិតក្កេសុ បានដល់ វិតក្ក និងវិចារៈ ។ ពាក្យដ៏សេស
 ក្នុងបទទាំងពួង មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។^{១២៣៣}

អដ្ឋកថា តប្បស្សសូត្រទី ១០ ចប់
 មហាវគ្គទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក បញ្ចាលវគ្គទី ៥

បញ្ចាលសូត្រទី ១

[៤២] សម័យមួយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ កាលគង់នៅក្នុងយោសិ-
តារាម ជិតក្រុងកោសម្ពី ។ គ្រានោះ ព្រះឧទាយិដ៏មានអាយុ បានចូលទៅ
រកព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយ
នឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួរ
រព្វកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះឧទាយិដ៏មានអាយុ អង្គុយ
ក្នុងទីសមគួរហើយ បាននិយាយនឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុដូច្នោះថា ម្ចាស់
អារុសោ ទេវបុត្តឈ្មោះបញ្ចាលចណ្ឌៈ ពោលនូវពាក្យនេះថា

បុគ្គលណា មានបញ្ញាក្រាស់ ដូចផែនដី ជាបច្ច្រាស
នូវឱកាសដែលតាំងនៅក្នុងទីចង្អៀត ជាព្រះពុទ្ធ ត្រាស់
ដឹងនូវឈាន បុគ្គលនោះ ជាអ្នកប្រាជ្ញលាក់ខ្លួន នឹង
ប្រសើរផុត ។

ម្ចាស់អារុសោ ទីចង្អៀតនោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ការត្រាស់ដឹងនូវឱកាស
ក្នុងទីចង្អៀត ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគសម្តែងហើយ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់
អារុសោ កាមគុណ ៥ យ៉ាងនេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា ទី
ចង្អៀត ។ កាមគុណ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺរូបដែលគប្បីដឹងដោយ

ចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាពជាទីស្រឡាញ់
 ប្រកបដោយកាម ជាហេតុនៃសេចក្តីត្រេកអរ ១ សំឡេងដែលគប្បីដឹង
 ដោយសោតៈ ១ ។ បេ ។ ក្លិនដែលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ ១ រសដែលគប្បីដឹង
 ដោយអណ្តាត ១ ផ្សព្វដែលគប្បីដឹងច្បាស់ដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទី
 ត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាពជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ជា
 ហេតុនៃសេចក្តីត្រេកអរ ១ ។ ម្នាលអារុសោ កាមគុណ ៥ យ៉ាងនេះឯង
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សម្តែងថា ទីចង្អៀត ។ ម្នាលអារុសោ ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់នូវបឋមជ្ឈាន
 ម្នាលអារុសោ ការត្រាស់ដឹងនូវឱកាសក្នុងទីចង្អៀត ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ត្រាស់សម្តែងហើយ ដោយបរិយាយមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះឯង ។ ទីចង្អៀត
 តែងមានក្នុងបឋមជ្ឈាននោះ ទីចង្អៀតក្នុងបឋមជ្ឈាននោះ តើដូចម្តេច ។
 កាលណាបើវិតក្ក និងវិចារៈ ក្នុងបឋមជ្ឈាននោះ មិនទាន់រលត់ទៅទេ កាល
 នោះ វិតក្ក និងវិចារៈនេះ ឈ្មោះថា ជាទីចង្អៀតក្នុងបឋមជ្ឈាននោះ ។ ម្នាល
 អារុសោ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះស្ងប់រម្ងាប់នូវវិតក្ក និងវិចារៈ ។ បេ ។ បានដល់
 នូវទុតិយជ្ឈាន ម្នាលអារុសោ ការត្រាស់ដឹងនូវឱកាសក្នុងទីចង្អៀត ដែល
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ ដោយបរិយាយមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ
 ឯង ។ ទីចង្អៀតតែងមានក្នុងទុតិយជ្ឈាននោះ ទីចង្អៀតក្នុងទុតិយជ្ឈាននោះ
 តើដូចម្តេច ។ កាលណាបើបីតិក្នុងទុតិយជ្ឈាននោះ មិនទាន់រលត់ទៅទេ

កាលនោះ ភាពមិនរលត់ទៅនៃបីតិនេះ ឈ្មោះថា ទីចង្អៀតក្នុងទុតិយជ្ឈាន
 នុ៎ះ ។ ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះប្រាសចាកបីតិផង ។ បេ ។ បាន
 ដល់នូវតតិយជ្ឈាន ម្នាលអារុសោ ការត្រាស់ដឹងនូវឱកាសក្នុងទីចង្អៀតដែល
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សម្តែងហើយ ដោយបរិយាយត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ។
 ទីចង្អៀតតែងមាន ក្នុងតតិយជ្ឈាននោះ ទីចង្អៀតក្នុងតតិយជ្ឈាននោះ តើដូច
 ម្តេច ។ កាលណាបើឧបេក្ខា និងសុខ ក្នុងតតិយជ្ឈាននោះ មិនទាន់រលត់
 ទៅទេ កាលនោះ ភាពមិនរលត់ទៅនៃឧបេក្ខា និងសុខ នេះឈ្មោះថា ទី
 ចង្អៀតក្នុងតតិយជ្ឈាននុ៎ះ ។ ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះលះបង់នូវ
 សេចក្តីសុខផង ។ បេ ។ បានដល់នូវចតុត្ថជ្ឈាន ម្នាលអារុសោ ការត្រាស់ដឹង
 នូវឱកាសក្នុងទីចង្អៀត ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សម្តែងហើយ
 ដោយបរិយាយត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ។ ទីចង្អៀត រមែងមានក្នុងចតុត្ថជ្ឈាននោះ ទី
 ចង្អៀតក្នុងចតុត្ថជ្ឈាននោះ តើដូចម្តេច ។ កាលណា បើរូបសញ្ញាក្នុងចតុត្ថ-
 ជ្ឈាននោះ មិនទាន់រលត់ទៅទេ កាលនោះ ភាពមិនរលត់ទៅនៃរូបសញ្ញានេះ
 ឈ្មោះថា ទីចង្អៀតក្នុងចតុត្ថជ្ឈាននុ៎ះ ។ ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ភិក្ខុបាន
 ដល់នូវអាកាសានញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អាកាសមិន
 មានទីបំផុតដូច្នោះ ព្រោះកន្លងនូវរូបសញ្ញា ព្រោះរលត់នូវបដិយសញ្ញា ព្រោះ
 មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនានត្ថសញ្ញា ដោយប្រការទាំងពួង ម្នាលអារុសោ ការ
 ត្រាស់ដឹងនូវឱកាសក្នុងទីចង្អៀត ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សម្តែង

ហើយ ដោយបរិយាយត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ។ ទីបង្អស់ រមែងមានក្នុងអាកាសានញាយតនជ្ឈាននោះ ទីបង្អស់ក្នុងអាកាសានញាយតនជ្ឈាននោះ តើដូចម្តេច ។ កាលណាបើអាកាសានញាយតនសញ្ញា ក្នុងអាកាសានញាយតនជ្ឈាននោះ មិនទាន់រលត់ទៅទេ កាលនោះ ភាពមិនរលត់ទៅនៃអាកាសានញាយតនសញ្ញានេះ ឈ្មោះថា ទីបង្អស់ក្នុងអាកាសានញាយតនជ្ឈាននោះ ។ ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ភិក្ខុបានដល់នូវវិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាន ដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុតដូច្នោះ ព្រោះកន្លងនូវអាកាសានញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ម្នាលអារុសោ ការត្រាស់ដឹងនូវឱកាសក្នុងទីបង្អស់ ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សម្តែងហើយ ដោយបរិយាយត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ។ ទីបង្អស់រមែងមានក្នុងវិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាននោះ ទីបង្អស់ក្នុងវិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាននោះ តើដូចម្តេច ។ កាលណាបើវិញ្ញាណញាយតនសញ្ញា ក្នុងវិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាននោះ មិនទាន់រលត់ទៅទេ កាលនោះ ភាពមិនរលត់ទៅនៃវិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាននេះ ឈ្មោះថា ទីបង្អស់ក្នុងវិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាននោះ ។ ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ភិក្ខុបានដល់នូវអាកាសានញាយតនជ្ឈាន ដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា វត្ថុតិចតួចមិនមានដូច្នោះ ព្រោះកន្លងនូវវិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ម្នាលអារុសោ ការត្រាស់ដឹងនូវឱកាសក្នុងទីបង្អស់ ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សម្តែងហើយ ដោយបរិយាយត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ។ ទីបង្អស់រមែងមាន

ក្នុងអាកិញ្ញាយតនស្សាននោះ ទីចង្អៀតក្នុងអាកិញ្ញាយតនស្សាននោះ តើ
 ដូចម្តេច ។ កាលណាបើអាកិញ្ញាយតនសញ្ញា ក្នុងអាកិញ្ញាយតនស្សាន
 នោះ មិនទាន់រលត់ទៅទេ កាលនោះ ភាពមិនរលត់ទៅនៃអាកិញ្ញាយតន-
 សញ្ញានេះ ឈ្មោះថា ទីចង្អៀតក្នុងអាកិញ្ញាយតនស្សាននុ៎ះ ។ ម្នាលអារុសោ
 មួយទៀត ភិក្ខុបានដល់នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្សាន ព្រោះកន្លងនូវ
 អាកិញ្ញាយតនស្សាន ដោយប្រការទាំងពួង ម្នាលអារុសោ ការត្រាស់ដឹង
 នូវឱកាសក្នុងទីចង្អៀត ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សម្តែងហើយ
 ដោយបរិយាយត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ។ ទីចង្អៀតរមែងមានក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញា-
 យតនស្សាននោះ ទីចង្អៀតក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្សាននោះ តើដូចម្តេច ។
 កាលណាបើនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា ក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតន-
 ស្សាននោះ មិនទាន់រលត់ទៅទេ កាលនោះ ភាពមិនរលត់ទៅនៃនេវសញ្ញានា-
 សញ្ញាយតនសញ្ញានេះ ឈ្មោះថា ទីចង្អៀតក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតន-
 ស្សាននុ៎ះ ។ ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ភិក្ខុបានដល់នូវសញ្ញាវេទយិតនិរោធ
 ព្រោះកន្លងនូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្សាន ដោយប្រការទាំងពួង អាសវៈ
 ទាំងឡាយរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏អស់រលីងទៅ ព្រោះឃើញដោយបញ្ញា ម្នាល
 អារុសោ ការត្រាស់ដឹងនូវឱកាសក្នុងទីចង្អៀត ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់
 ត្រាស់សម្តែងហើយ ដោយនិប្បរិយាយត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ។

អដ្ឋកថា

បញ្ចាលវគ្គទី ៥

បញ្ចាលសូត្រ

[៤២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបញ្ចាលសូត្រទី ១ នៃបញ្ចាលវគ្គទី ៥ ដូចតទៅនេះ បទថា ឧទាយិ បានដល់ ព្រះថេរៈឈ្មោះកាឡទាយី ។ បទថា អវិទា ប្រែថា បានដឹងហើយ ។ បទថា ភ្នំមេធសោ ប្រែថា មានបញ្ញា ច្រើន ។ បទថា យោ ឈានមនុស្សឆ្លាត តុឡោ គឺព្រះពុទ្ធទ្រង់បានត្រាស់ ដឹងឈាន ។ បទថា បដិលីននិសកោ បានដល់ ពួនសម្មម្នាក់ឯង និងជា បុគ្គលប្រសើរខ្ពង់ខ្ពស់ ។ បទថា មុនិ បានដល់ ព្រះពុទ្ធមុនី ។ បទថា បរិយាយេន គឺដោយហេតុ ១ ។ បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះថា សម្រេចតាម ឱកាស ដោយត្រឹមមិនមានការចង្អៀតចង្អល់ផ្លូវកាមប៉ុណ្ណោះ មិនទូទៅទាំង អស់ឡើយ ។ បទថា តត្របត្តិ សម្មាធា បានដល់ កាលនៅមាន បឋមជ្ឈាន ការចង្អៀតចង្អល់ គឺការបៀតបៀនក៏នៅមាននោះឯង ។ បាលី ថា តត្រ បត្តិ ដូច្នោះក៏មាន ។ បទថា កិញ្ច តត្រ សម្មាធា បានដល់ ក្នុង ឈាននោះ ឈ្មោះថា ចង្អៀតចង្អល់ដូចម្តេច ។ បទថា អយមេត្ត សម្មាធា បានដល់ ភាពដែលវិតក្ក និងវិចារៈ មិនទាន់រលត់ទៅ នេះឈ្មោះថា ជាការ ចង្អៀតចង្អល់ គឺបៀតបៀនជានិច្ច ។ គប្បីជ្រាបអត្ថក្នុងវារៈទាំងអស់ ដោយ ឧបាយនេះ ។ បទថា និប្បរិយាយេន គឺមិនមែនដោយអាការ ១ អធិប្បាយ

ថា ដោយពិត ឈ្មោះថា ការអស់អាសវៈ ឈ្មោះថា ជាការសម្រេចតាម
ឱកាស ១ ដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះលះការចង្រៀតចង្រួលទាំងអស់បាន ។^{១៣៧}

អដ្ឋកថា បញ្ចាលសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បឋមកាមហោសសូត្រទី ២

[៤៣] ម្ចាស់អាវុសោ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា កាយសក្ខិ
កាយសក្ខិ ដូច្នោះ ម្ចាស់អាវុសោ កាយសក្ខិ ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែង
ហើយ តើដោយហេតុប៉ុន្មាន ។ ម្ចាស់អាវុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់
ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់នូវបឋមជ្ឈាន អាយតនៈ គឺបឋមជ្ឈាន
នោះមាន ព្រោះអាការណាៗ ភិក្ខុក៏ពាល់ត្រូវអាយតនៈនោះ ដោយកាយ
ព្រោះអាការនោះៗ ម្ចាស់អាវុសោ កាយសក្ខិបុគ្គល ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ទ្រង់សម្តែងហើយ ដោយបរិយាយត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ។ ម្ចាស់អាវុសោ មួយ
ទៀត ភិក្ខុព្រោះស្ងប់ម្យ៉ាងនូវវិតក្ក និងវិចារៈ ។ បេ ។ ក៏បានដល់នូវទុតិយជ្ឈាន
តតិយជ្ឈាន ចតុត្ថជ្ឈាន អាយតនៈនោះកើតព្រោះអាការណាៗ ភិក្ខុក៏ពាល់
ត្រូវនូវអាយតនៈនោះដោយកាយ ព្រោះអាការនោះៗ ម្ចាស់អាវុសោ កាយ-

សក្ខិបុគ្គល ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ ដោយបរិយាយត្រឹម
 ប៉ុណ្ណោះឯង ។ ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ភិក្ខុបានដល់នូវអាកាសានញាយ-
 តនជ្ឈាន ដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អាកាសមិនមានទីបំផុតដូច្នោះ ព្រោះ
 កន្លងនូវរូបសញ្ញា ព្រោះវិនាសទៅនៃបដិយសញ្ញា ព្រោះមិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 នូវនានត្ថសញ្ញា ដោយប្រការទាំងពួង អាយតនៈនោះកើតព្រោះអាការណាៗ
 ភិក្ខុក៏ពាល់ត្រូវនូវអាយតនៈនោះដោយកាយ ព្រោះអាការនោះៗ ម្នាលអារុសោ
 កាយសក្ខិបុគ្គល ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ ដោយបរិយាយ
 ត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ។ បេ ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ភិក្ខុបានដល់នូវសញ្ញា-
 វេទយិតនិរោធ ព្រោះកន្លងនូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការ
 ទាំងពួង អាសវៈទាំងឡាយរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏អស់រលីងទៅ ព្រោះឃើញ
 ដោយបញ្ញា អាយតនៈនោះកើតព្រោះអាការណាៗ ភិក្ខុក៏ពាល់ត្រូវនូវ
 អាយតនៈនោះដោយកាយ ព្រោះអាការនោះ ម្នាលអារុសោ កាយសក្ខិ-
 បុគ្គល ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ ដោយនិប្បរិយាយត្រឹម
 ប៉ុណ្ណោះឯង ។

អដ្ឋកថា

បឋមកាមហោសសូត្រ

[៤៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមកាមហោសសូត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ
 បទថា យថា យថា ច បទាយតនំ សេចក្តីថា អាយតនៈ គឺបឋមជ្ឈាននោះ
 រមែងមានដោយហេតុណា គឺដោយប្រការណាមួយ ។ បទថា តថា តថា នំ
 កាយេន ផុសិត្វា វិហរតិ សេចក្តីថា ភិក្ខុពាល់ត្រូវសមាបត្តិនោះ ដោយ
 សហជាតនាមកាយ ដោយហេតុនោះៗ គឺដោយអាការនោះៗ ដោយអត្ត
 ថាចូលដល់ ។ បទថា កាយសក្ខិ វុត្តោ ភគវតា បរិយាយេន សេចក្តីថា
 ព្រោះលោកធ្វើបឋមជ្ឈានឲ្យជាក់ដោយនាមកាយនោះ ដូច្នោះ ទើបព្រះមាន
 ព្រះភាគត្រាស់កាយសក្ខីដោយបរិយាយនេះ ។ បទថា និប្បវិយាយេន បាន
 ដល់ គួរធ្វើឲ្យជាបន្ទាល់ដោយកាយប៉ុណ្ណា នេះឈ្មោះថា កាយសក្ខីដោយ
 និប្បវិយាយ ព្រោះធ្វើឲ្យអស់ហើយ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា បឋមកាមហោសសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក
ទុតិយកកាមហោសសូត្រទី ៣

[៤៤] ម្នាលអារុសោ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា បញ្ញាវិមុត្ត
បញ្ញាវិមុត្ត ដូច្នោះ ម្នាលអារុសោ បញ្ញាវិមុត្តបុគ្គល ដែលព្រះអង្គសម្តែង
ហើយ តើដោយហេតុប៉ុន្មាន ។ ម្នាលអារុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់
ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ក៏បានដល់នូវបឋមជ្ឈាន ទាំងដឹងច្បាស់ដោយ
បញ្ញា ម្នាលអារុសោ បញ្ញាវិមុត្តបុគ្គល ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់
សម្តែងហើយ ដោយបរិយាយត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ។ បេ ម្នាលអារុសោ មួយ
ទៀត ភិក្ខុបានដល់នូវសញ្ញាវេទយិតនិរោធិ ព្រោះកន្លងនូវនេវសញ្ញានា-
សញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង អាសវៈទាំងឡាយរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏
អស់រលីងទៅ ព្រោះឃើញដោយបញ្ញា ទាំងភិក្ខុនោះក៏ដឹងច្បាស់ដោយបញ្ញា
ម្នាលអារុសោ បញ្ញាវិមុត្តបុគ្គល ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ
ដោយនិប្បវិយាយត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយកាមហោសសូត្រ

[៤៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទុតិយកាមហោសសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទថា បញ្ញាយ បន បជាធាតិ បានដល់ ដឹងអាយតនៈនោះៗ ដោយបឋមជ្ឈាន និងវិបស្សនាបញ្ញា ។ ក្នុងព្រះសូត្រនេះ គប្បីជ្រាបភាពជាបរិយាយ និងនិប្បរិយាយ ដោយន័យមុននោះឯង ។ ក្នុងព្រះសូត្រនេះ យ៉ាងណាក្នុងព្រះសូត្រដទៃក្រៅអំពីនេះ ក៏យ៉ាងនោះ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថាទុតិយកាមហោសសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយកាមហោសសូត្រទី ៤

[៤៥] ម្នាលអារុសោ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ឧភតោភាគវិមុត្ត ឧភតោភាគវិមុត្ត ដូច្នោះ ម្នាលអារុសោ ឧភតោភាគវិមុត្តបុគ្គល ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែងហើយ តើដោយហេតុប៉ុន្មាន ។ ម្នាលអារុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ ក៏បានដល់នូវបឋមជ្ឈាន អាយតនៈនោះកើតព្រោះអាការណាៗ ភិក្ខុពាល់ត្រូវនូវអាយតនៈនោះដោយកាយ ព្រោះអាការនោះៗ ទាំងដឹងច្បាស់ដោយបញ្ញា ម្នាលអារុសោ ឧភតោភាគវិមុត្តបុគ្គល ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ

ដោយបរិយាយត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ។ បេ។ ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ភិក្ខុបាន
 ដល់នូវសញ្ញាវេទយ័តនិរោធិ ព្រោះកន្លងនូវនូវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន
 ដោយប្រការទាំងពួង អាសវៈទាំងឡាយរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏អស់រលីងទៅ
 ព្រោះឃើញដោយបញ្ញា អាយតនៈនោះកើតព្រោះអាការណាៗ ភិក្ខុពាល់ត្រូវ
 នូវអាយតនៈនោះដោយកាយ ព្រោះអាការនោះៗ ទាំងបានដឹងច្បាស់ដោយ
 បញ្ញា ម្នាលអារុសោ ឧភតោភាគវិមុត្តបុគ្គល ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់
 សម្តែងហើយ ដោយនិប្បវិយាយត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ។

អដ្ឋកថា

តតិយកាមហោសសូត្រ

[៤៥] តតិយកាមហោសសូត្រទី ៤ គប្បីជ្រាបដោយន័យរបស់ព្រះ
 សូត្រទាំង ២ នោះឯង ។ បទថា ឧភតោភាគវិមុត្តោ ក្នុងសូត្រនេះ បាន
 ដល់ ផុតហើយ ចាកកិលេសដែលជាសត្រូវនៃសមថៈ និងវិបស្សនាដោយ
 ចំណែកទាំង ២ ។ ក្នុងទីបំផុត គប្បីជ្រាបថា ឈ្មោះថា ឧភតោភាគវិមុត្ត
 ព្រោះផុតចាករូបកាយដោយសមាបត្តិ ចាកនាមកាយដោយអរិយមគ្គ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា តតិយកាមហោសសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បឋមសន្និដ្ឋិកសូត្រទី ៥

[៤៦] ម្នាលអារុសោ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា សន្និដ្ឋិកធម៌ សន្និដ្ឋិកធម៌ ដូច្នោះ ម្នាលអារុសោ សន្និដ្ឋិកធម៌ដែលព្រះអង្គសម្តែងហើយ តើដោយហេតុប៉ុន្មាន ។ ម្នាលអារុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ក៏បានដល់នូវបឋមជ្ឈាន ម្នាលអារុសោ សន្និដ្ឋិកធម៌ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ ដោយបរិយាយត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ។ បេ ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ភិក្ខុបានដល់នូវសញ្ញាវេទយិតនិរោធ ព្រោះកន្លងនូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង អាសវៈទាំងឡាយ របស់ភិក្ខុនោះ ក៏អស់រលីងទៅ ព្រោះឃើញដោយបញ្ញា ម្នាលអារុសោ សន្និដ្ឋិកធម៌ ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ ដោយនិប្បវិយាយត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ។

ទុតិយសន្និដ្ឋិកសូត្រទី ៦

[៤៧] ម្នាលអារុសោ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា សន្និដ្ឋិកនិព្វាន សន្និដ្ឋិកនិព្វាន ដូច្នោះ ម្នាលអារុសោ សន្និដ្ឋិកនិព្វាន ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ តើដោយហេតុប៉ុន្មាន ។ ម្នាលអារុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ក៏ដល់នូវបឋមជ្ឈាន ម្នាលអារុសោ សន្និដ្ឋិកនិព្វាន ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយ ដោយបរិយាយមានត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ។ បេ ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ភិក្ខុបានដល់

នូវសញ្ញាទេវយិតនិរោធ ព្រោះកន្លងនូវនូវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយ
ប្រការទាំងពួង អាសវៈទាំងឡាយរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏អស់រលីងទៅ ព្រោះ
ឃើញដោយបញ្ញា ម្ចាស់អាវុសោ សន្និដ្ឋិកនិព្វាន ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ទ្រង់សម្តែងហើយ ដោយនិប្បវិយាយត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ។

និព្វានសូត្រទី ៧

[៤៨] ម្ចាស់អាវុសោ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា និព្វាន
និព្វាន ដូច្នោះ ។ បេយ

បរិនិព្វានសូត្រទី ៨

[៤៩] ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា បរិនិព្វាន បរិនិព្វាន ដូច្នោះ
។ បេយ

តទង្គសូត្រទី ៩

[៥០] ម្ចាស់អាវុសោ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា តទង្គ-
និព្វាន តទង្គនិព្វាន ដូច្នោះ ។ បេយ

ទិដ្ឋធម្មិកសូត្រទី ១០

[៥១] ម្ចាស់អាវុសោ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ទិដ្ឋធម្ម-
និព្វាន ទិដ្ឋធម្មនិព្វាន ដូច្នោះ ម្ចាស់អាវុសោ ទិដ្ឋធម្មនិព្វាន ដែលព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សម្តែងហើយ ដោយហេតុប៉ុន្មាន ។ ម្ចាស់អាវុសោ ភិក្ខុ
ក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេយ ក៏បានដល់នូវបឋមជ្ឈាន

មនោរថបុរាណី អដ្ឋកថា បញ្ចាលវគ្គទី ៥

២៥២

ម្ចាស់អាវុសោ ទិដ្ឋធម្មនិព្វាន ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សម្តែង
 ហើយ ដោយបរិយាយត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ។ បេ ម្ចាស់អាវុសោ មួយទៀត
 ភិក្ខុបានដល់នូវសញ្ញាវេទយិតនិរោធ ព្រោះកន្លងនូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយ-
 តនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង អាសវៈទាំងឡាយរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏អស់
 រលីងទៅ ព្រោះឃើញដោយបញ្ញា ម្ចាស់អាវុសោ ទិដ្ឋធម្មនិព្វាន ដែលព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយ ដោយនិប្បរិយាយត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ។

បញ្ចាលវគ្គទី ៥ ចប់

ឧទានក្នុងបញ្ចាលវគ្គនោះ គឺ

- និយាយអំពីបញ្ចាលចណ្ឌទេវបុត្ត ១ ការបៀតបៀន
- កាម ១ បញ្ញាវិមុត្ត ១ ឧកតោភាគវិមុត្តបុគ្គល ១
- សន្និដ្ឋិកៈ មាន ២ លើក និព្វាន ១ បរិនិព្វាន ១
- តទ្ធិនិព្វាន ១ និងទិដ្ឋធម្មនិព្វាន ១ ។

បណ្ណាសកក្នុងនវកនិបាត ចប់

អដ្ឋកថា

បឋមសន្និដ្ឋិកសូត្រជាដើម

[៤៦-៥១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យ ក្នុងបឋមសន្និដ្ឋិកសូត្រជាដើមដូច្នោះ បទថា សន្និដ្ឋិកោ ប្រែថា ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញឯង ។ បទថា និព្វានំ បានដល់ រម្មត់កិលេស ។ បទថា បរិនិព្វានំ ជាវេចនៈនៃបទថា និព្វានំ នោះឯង ។ បទថា តទន្តនិព្វានំ បានដល់ និព្វានដោយអង្គនោះ មាន បឋមជ្ឈានជាដើម ។ បទថា ទិដ្ឋធម្មនិព្វានំ បានដល់ និព្វានក្នុងអត្តភាព នោះឯង ។ ពាក្យដ៏សេស ក្នុងបទទាំងអស់មានអត្ថន័យយល់ហើយ ដោយ ប្រការដូច្នោះ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា បឋមសន្និដ្ឋិកសូត្រជាដើមចប់
 បញ្ចាលវគ្គទី ៥ ចប់
 ទុតិយបណ្ណាសក

សុត្តន្តបិដក
បណ្ណាសក្កាសង្កហិតវគ្គ

ខេមវគ្គទី ១

ខេមសូត្រទី ១

[៥២] ម្នាលអារុសោ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា សេចក្តី
ក្សេម សេចក្តីក្សេម ដូច្នោះ ម្នាលអារុសោ សេចក្តីក្សេម ដែលព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ តើដោយហេតុប៉ុន្មាន ។ ម្នាលអារុសោ ភិក្ខុក្នុង
សាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់នូវបឋមជ្ឈាន ម្នាល
អារុសោ សេចក្តីក្សេម ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ដោយ
បរិយាយត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ។ បេ ។ ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ភិក្ខុបានដល់នូវ
សញ្ញាវេទយិតនិរោធ ព្រោះកន្លងនូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយ
ប្រការទាំងពួង អាសវៈទាំងឡាយ របស់ភិក្ខុនោះក៏អស់រលីងទៅ ព្រោះ
ឃើញដោយបញ្ញា ម្នាលអារុសោ សេចក្តីក្សេម ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ទ្រង់សម្តែងហើយ ដោយនិប្បរិយាយត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ។

ខេមបត្តសូត្រទី ២

[៥៣] ម្នាលអារុសោ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា បុគ្គលដល់
នូវសេចក្តីក្សេម ដល់នូវសេចក្តីក្សេម ដូច្នោះ ។ បេ ។

អមតសូត្រទី ៣

[៥៤] ម្ចាស់អារុសោ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា អមតៈ
អមតៈ ដូច្នោះ ។

អមតបត្តសូត្រទី ៤

[៥៥] ម្ចាស់អារុសោ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា បុគ្គល
ដល់នូវអមតៈ ដល់នូវអមតៈ ដូច្នោះ ។

អកយសូត្រទី ៥

[៥៦] ម្ចាស់អារុសោ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ទីមិនមាន
ភ័យ ទីមិនមានភ័យ ដូច្នោះ ។

អកយបត្តសូត្រទី ៦

[៥៧] ម្ចាស់អារុសោ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា បុគ្គលដល់
នូវទីមិនមានភ័យ ដល់នូវទីមិនមានភ័យ ដូច្នោះ ។

បស្សន្ទិសូត្រទី ៧

[៥៨] ម្ចាស់អារុសោ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា សេចក្តី
ស្ងប់រម្ងាប់ សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ ដូច្នោះ ។

អនុបុព្វបស្សន្ទិសូត្រទី ៨

[៥៩] ម្ចាស់អារុសោ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា សេចក្តី
ស្ងប់រម្ងាប់ដោយលំដាប់ សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ដោយលំដាប់ ដូច្នោះ ។

និរោធសូត្រទី ៩

[៦០] ម្នាលអារុសោ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា សេចក្តីរលត់ សេចក្តីរលត់ ដូច្នោះ ។

អនុបុព្វនិរោធសូត្រទី ១០

[៦១] ម្នាលអារុសោ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា សេចក្តីរលត់ដោយលំដាប់ៗ ដូច្នោះ ម្នាលអារុសោ សេចក្តីរលត់ដោយលំដាប់ ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សម្តែងហើយ តើដោយហេតុប៉ុន្មាន ។ ម្នាលអារុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ។ បានដល់នូវបឋមជ្ឈាន ម្នាលអារុសោ សេចក្តីរលត់ដោយលំដាប់ ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ ដោយបរិយាយត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ។ បេ។ ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ភិក្ខុបានដល់នូវសញ្ញាវេទយិតនិរោធ ព្រោះកន្លងនូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង អាសវៈទាំងឡាយ របស់ភិក្ខុនោះក៏អស់រលីងទៅ ព្រោះឃើញដោយបញ្ញា ម្នាលអារុសោ សេចក្តីរលត់ដោយលំដាប់ ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយដោយនិប្បវិយាយត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ។

ធម្មបហាយភព្វសូត្រទី ១១

[៦២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលះបង្ខំនូវធម៌ ៩ យ៉ាង មិនគួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះអរហត្តបាន ។ ធម៌ ៩ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺភាគៈ ១ ទោសៈ ១ មោហៈ ១ កោធុៈ ១ ឧបនាហៈ ១ មក្ខៈ

១ បលាសៈ ១ ឥស្ស ១ មច្ឆរិយៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 មិនទាន់លះបង់នូវធម៌ ៧ យ៉ាងនេះទេ មិនគួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះ
 អរហត្តបានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលបានលះបង់នូវធម៌ ៧
 យ៉ាងនេះហើយ គួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះអរហត្តបាន ។ ធម៌ ៧ យ៉ាង
 តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺភក្តៈ ១ ទោសៈ ១ មោហៈ ១ កោធនៈ ១ ឧបនាហៈ
 ១ មក្ខៈ ១ បលាសៈ ១ ឥស្ស ១ មច្ឆរិយៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលលះបង់នូវធម៌ ៧ យ៉ាងនេះឯងហើយ ទើបគួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 នូវព្រះអរហត្តបាន ។

ខេមវគ្គទី ១ ចប់

ឧទានក្នុងខេមវគ្គនោះ គឺ

និយាអំពីសេចក្តីក្សេម ១ អ្នកដល់នូវសេចក្តីក្សេម ១
 អមតៈ ១ អ្នកដល់នូវអមតៈ ១ ទីមិនមានភ័យ ១ អ្នក
 ដល់នូវទីមិនមានភ័យ ១ សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ ១ សេចក្តី
 ស្ងប់រម្ងាប់ដោយលំដាប់ ១ សេចក្តីរលត់ ១ សេចក្តី
 រលត់ដោយលំដាប់ ១ និងបុគ្គលលះបង់នូវធម៌ ៧
 យ៉ាង គួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះអរហត្ត ១ ។

សុត្តន្តបិដក

សតិប្បដ្ឋានវគ្គទី ២

សិក្ខាសូត្រទី ១

[៦៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនៃសិក្ខាមានកម្លាំងថយនេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ ហេតុនៃសិក្ខាមានកម្លាំងថយ ៥ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺបាណា-
 តិបាត ១ អទិន្នាទាន ១ ការមេសុមិច្ឆាចារ ១ មុសាវាទ ១ សុរាមេរយ-
 មជ្ជប្បមាទដ្ឋាន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនៃសិក្ខាមានកម្លាំងថយ
 មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគួរចម្រើនសតិប្បដ្ឋាន ៤
 ដើម្បីលះបង់នូវហេតុនៃសិក្ខា មានកម្លាំងថយ ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ សតិ-
 ប្បដ្ឋាន ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសាណា
 នេះ ពិចារណាយើញនូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុត
 កម្តៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតីកម្ចាត់បង់នូវអភិជ្ឈា និងទោមនស្ស
 ក្នុងលោកចេញ ១ ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ១ ។ បេ ។ ក្នុងចិត្ត ១ ពិចារណា
 យើញនូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្តៅ
 កិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កម្ចាត់បង់នូវអភិជ្ឈា និងទោមនស្ស
 ក្នុងលោកចេញ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគួរចម្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤
 នេះ ដើម្បីលះបង់នូវហេតុនៃសិក្ខាមានកម្លាំងថយ ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

នីវរណសូត្រទី ២

[៦៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នីវរណធម៌នេះមាន ៥ យ៉ាង ។ នីវរណធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺកាមច្នូននីវរណៈ ១ ព្យាបាទនីវរណៈ ១ ចិនមិទ្ធនីវរណៈ ១ ឧទ្ធចក្កច្នូននីវរណៈ ១ វិចិកិច្ចានីវរណៈ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នីវរណធម៌មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគួរចម្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ ដើម្បីលះបង់នូវនីវរណៈ ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសាណានេះ ពិចារណាលើញនូវកាយ ក្នុងកាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកម្តៅនូវកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កម្ចាត់បង់នូវអភិជ្ឈា និងទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ១ ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ១ ។ បេ ។ ក្នុងចិត្ត ១ ពិចារណាលើញនូវធម៌ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតីកម្ចាត់បង់នូវអភិជ្ឈា និងទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគួរចម្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះ ដើម្បីលះបង់នូវនីវរណៈ ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

កាមគុណសូត្រទី ៣

[៦៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាមគុណនេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ កាមគុណ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺរូបដែលគប្បីដឹងដោយចក្ក ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាមជាហេតុនៃសេចក្តីត្រេកអរ ១ សំឡេងដែលគប្បីដឹងដោយត្រចៀក ១ ។ បេ ។

ក្នុងដែលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ ១ រសដែលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត ១ ផ្សព្វ
 ដែលគប្បីដឹងដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មាន
 សភាពជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ជាហេតុនៃសេចក្តីត្រេកអរ ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាមគុណមាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុគួរចម្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ យ៉ាងនេះ ដើម្បីលះបង់នូវកាមគុណ ៥
 យ៉ាងនេះឯង ។

ឧបាសានក្ខន្ធសូត្រទី ៤

[៦៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសានក្ខន្ធនេះ មាន ៥ យ៉ាង ។
 ឧបាសានក្ខន្ធ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺបូបុបាសានក្ខន្ធ ១ វេទនុបាសានក្ខន្ធ
 ១ សញ្ញុបាសានក្ខន្ធ ១ សង្ខារុបាសានក្ខន្ធ ១ វិញ្ញាណុបាសានក្ខន្ធ ១ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសានក្ខន្ធ មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុគួរចម្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ យ៉ាងនេះ ដើម្បីលះបង់នូវឧបាសានក្ខន្ធ ៥
 យ៉ាងនេះឯង ។

ឧបាសានក្ខន្ធសូត្រទី ៥

[៦៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំយោជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោមនេះ
 មាន ៥ យ៉ាង ។ សំយោជនៈ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសក្កាយទិដ្ឋិ ១
 វិចិត្តិច្ឆា ១ សីលពូតបរាមាសៈ ១ កាមច្នន្ទៈ ១ ព្យាបាទៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ សំយោជនៈជាចំណែកខាងក្រោមមាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាល

ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគួរចម្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ យ៉ាងនេះ ដើម្បីលះបង់នូវ
សំយោជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

គតិសូត្រទី ៦

[៦៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គតិនេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ គតិ ៥
យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គីរិយៈ ១ តិរច្ឆានយោនិ ១ បិត្តិវិស័យ ១
មនុស្ស ១ ទេវតា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គតិមាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគួរចម្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ យ៉ាងនេះ ដើម្បី
លះបង់នូវគតិ ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

មច្ឆរិយសូត្រទី ៧

[៦៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីកំណាញ់នេះ មាន ៥ យ៉ាង ។
សេចក្តីកំណាញ់ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គីកំណាញ់អាវាស ១ កំណាញ់
ត្រកូល ១ កំណាញ់លាភ ១ កំណាញ់គុណ ១ កំណាញ់ធម៌ ១ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីកំណាញ់មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុគួរចម្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ យ៉ាងនេះ ដើម្បីលះបង់នូវសេចក្តីកំណាញ់
៥ យ៉ាងនេះឯង ។

ទុទ្ធម្មាគិយសូត្រទី ៨

[៧០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំយោជនៈ ជាចំណែកខាងលើនេះ
មាន ៥ យ៉ាង ។ សំយោជនៈ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គីរុបរាគៈ ១

អរូបរាគៈ ១ មានៈ ១ ឧទ្ធច្ចៈ ១ អវិជ្ជា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
សំយោជនៈ ជាចំណែកខាងលើ មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ភិក្ខុគួរចម្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ យ៉ាងនេះ ដើម្បីលះបង់សំយោជនៈ
ជាចំណែកខាងលើ ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

ចេតោវិលសូត្រទី ៩

[៧១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីរឹងត្អឹងនៃចិត្តនេះមាន ៥ យ៉ាង ។
សេចក្តីរឹងត្អឹងនៃចិត្ត ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុង
សាសនានេះ សង្ស័យ ឆ្លើងច្រលំ មិនចុះចិត្តស៊ប់ មិនជ្រះថ្លា ក្នុងព្រះ
សាស្តា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណា សង្ស័យ ឆ្លើងច្រលំ មិនចុះចិត្ត
ស៊ប់ មិនជ្រះថ្លា ក្នុងព្រះសាស្តា ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ រមែងមិនឱនទៅ ដើម្បី
ព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស ដើម្បីប្រកបព្យាយាមរឿយៗ ដើម្បី
ប្រព្រឹត្តព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាម ។ ចិត្តរបស់ភិក្ខុណា
មិនឱនទៅ ដើម្បីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស ដើម្បីប្រកបព្យាយាម
រឿយៗ ដើម្បីប្រព្រឹត្តព្យាយាម មិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាម នេះ
ជាសេចក្តីរឹងត្អឹងនៃចិត្តទី ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុសង្ស័យ
ក្នុងព្រះធម៌ ។ បេ។ សង្ស័យក្នុងព្រះសង្ឃ សង្ស័យក្នុងសិក្ខា ជាមនុស្សខ្លាំង
មានចិត្តអាក់អន់ មានចិត្តត្រូវទោសខ្លាំងខ្ពប់ហើយ មានចិត្តរឹងរូស ក្នុងពួក
សព្វហ្មធារី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណា ជាមនុស្សខ្លាំង មានចិត្តអាក់

អន់ មានចិត្តត្រូវទោសខ្លាំងខ្លប់ហើយ មានចិត្តរឹងរូស ក្នុងពួកសព្វហ្មចារី ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ រមែងមិនខ្វែនទៅ ដើម្បីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកម្ដៅ កិលេស ដើម្បីប្រកបព្យាយាមរឿយៗ ដើម្បីប្រព្រឹត្តព្យាយាម មិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាម ។ ចិត្តរបស់ភិក្ខុណា រមែងមិនខ្វែនទៅ ដើម្បី ព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកម្ដៅកិលេស ដើម្បីប្រកបព្យាយាមរឿយៗ ដើម្បី ប្រព្រឹត្តព្យាយាម មិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាម នេះជាសេចក្ដីរឹងត្អឹង នៃចិត្តទី ៥ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគួរចម្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ យ៉ាង នេះ ដើម្បីលះបង់នូវសេចក្ដីរឹងត្អឹងនៃចិត្ត ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

វិនិពន្ធសូត្រទី ៣០

[៧២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណងរបស់ចិត្តនេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ ចំណងរបស់ចិត្ត ៥ យ៉ាង តើដូចម្ដេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុង សាសនានេះ ជាអ្នកមិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេក មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្ដី ពេញចិត្ត មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្ដីស្រឡាញ់ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្ដី ស្រេកឃ្មាន មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ មិនទាន់ប្រាសចាក សេចក្ដីប្រាថ្នា ក្នុងកាមទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណា មិនទាន់ ប្រាសចាកតម្រេក មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្ដីពេញចិត្ត មិនទាន់ប្រាសចាក សេចក្ដីស្រឡាញ់ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្ដីស្រេកឃ្មាន មិនទាន់ប្រាសចាក សេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្ដីប្រាថ្នា ក្នុងកាមទាំងឡាយ

ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ រមែងមិនឱនទៅ ដើម្បីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកម្ដៅ
 កិលេស ដើម្បីប្រកបព្យាយាមរឿយៗ ដើម្បីប្រព្រឹត្តព្យាយាម មិនដាច់
 ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាម ។ ចិត្តរបស់ភិក្ខុណា មិនឱនទៅ ដើម្បីព្យាយាម
 ជាគ្រឿងដុតកម្ដៅកិលេស ដើម្បីប្រកបព្យាយាមរឿយៗ ដើម្បីប្រព្រឹត្តព្យា-
 យាម មិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាម នេះជាចំណងនៃចិត្តទី ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុមិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាយ មិន
 ទាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងរូប ជាអ្នកបរិភោគភោជន ដរាបដល់វត្ថុតពេញផ្ទៃ
 ហើយប្រកបរឿយៗ នូវទីដេកស្រួល នូវទីផ្អែកស្រួល និងសេចក្ដីលក់ស្រួល
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ប្រាថ្នានូវទេវនិកាយណាមួយ ដោយគិតថា អាត្មាអញ
 នឹងបានជាទេវតាមានសក្ដិធំ ឬជាទេវតាមានសក្ដិតូចណាមួយ ដោយសីល
 ឬវត្ថុ តបៈ ឬព្រហ្មចារ្យនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាប្រព្រឹត្តព្រហ្ម-
 ចារ្យ ប្រាថ្នានូវទេវនិកាយណាមួយ ដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងបានជា
 ទេវតាមានសក្ដិធំ ឬជាទេវតាមានសក្ដិតូចណាមួយ ដោយសីល ឬវត្ថុ តបៈ
 ឬព្រហ្មចារ្យនេះ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ រមែងមិនឱនទៅ ដើម្បីព្យាយាមជាគ្រឿង
 ដុតកម្ដៅកិលេស ដើម្បីប្រកបព្យាយាមរឿយៗ ដើម្បីប្រព្រឹត្តព្យាយាម មិន
 ដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាម ។ ចិត្តរបស់ភិក្ខុណា រមែងមិនឱនទៅដើម្បី
 ព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកម្ដៅកិលេស ដើម្បីប្រកបព្យាយាមរឿយៗ ដើម្បី
 ប្រព្រឹត្តព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាម នេះជាចំណងនៃចិត្ត

ទី ៥ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណងរបស់ចិត្ត មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគួរចម្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ ដើម្បីលះបង់នូវចំណង
 របស់ចិត្ត ៥ យ៉ាងនេះ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណារឿយៗ នូវកាយ ក្នុងកាយជា
 ប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី
 កម្ចាត់បង់នូវអភិជ្ឈា និងទោមនស្ស ក្នុងលោកចេញ ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ
 ។បេ។ ក្នុងចិត្តពិចារណារឿយៗនូវធម៌ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ជាប្រក្រតី មាន
 ព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតីកម្ចាត់បង់នូវ
 អភិជ្ឈា និងទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគួរចម្រើន
 នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ យ៉ាង ដើម្បីលះបង់នូវចំណងរបស់ចិត្ត ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

សតិប្បដ្ឋានវគ្គទី ២ ចប់

ឧទានក្នុងសតិប្បដ្ឋានវគ្គនោះ គឺ

- និយាយអំពីសិក្ខា ១ នីវរណៈ ១ កាម ១ ឧបាទានក្ខន្ធ
- ១ សំយោជនៈជាចំណែកខាងក្រោម ១ គតិ ១ សេចក្តី
- កំណាញ់ ១ សំយោជនៈជាចំណែកខាងលើជាគម្រប់ប្រាំ
- បី ១ សេចក្តីរឹងត្អឹងនៃចិត្ត ១ និងចំណងរបស់ចិត្ត ១ ។

អដ្ឋកថា

វគ្គដែលមិនសង្រ្គោះចូលក្នុងបណ្ណាសក

ខេមវគ្គទី ១

ខេមសូត្រជាដើម

[៥២-៧២] ក្នុងសូត្រទាំងឡាយដទៃក្រៅអំពីនេះ គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យ ដូចតទៅនេះ បទថា ខេមំ បានដល់ មិនមានអន្តរាយ ។ បទថា ខេមប្បត្តោ បានដល់ ដល់នូវភាពជាបុគ្គលមិនមានអន្តរាយ ។ បទថា សិក្ខាទុព្វល្យាទិ បានដល់ ហេតុនៃការអស់កម្លាំងរបស់សិក្ខា ។ ពាក្យដ៏សេស ក្នុងបទទាំង អស់ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថាខេមវគ្គជាដើម ចប់

សុត្តន្តបិដក សម្មប្បធានវគ្គទី ៣

[៧៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនៃសិក្ខា មានកម្លាំងថយនេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ ហេតុនៃសិក្ខាមានកម្លាំងថយ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺ បុណ្ណាតិបុត ១ ។ បេ។ សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាន ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនៃសិក្ខាមានកម្លាំងថយមាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគួរចម្រើនសម្មប្បធាន ៤ យ៉ាង ដើម្បីលះបង់នូវហេតុនៃសិក្ខាមានកម្លាំងថយ ៥ យ៉ាងនេះ ។ សម្មប្បធាន ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង សង្វាត ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្តងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីដុតអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដីលាមកដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតកើតឡើងបាន ១ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង សង្វាត ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្តងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីលះបង់នូវអកុសលធម៌ទាំងឡាយដីលាមក ដែលកើតឡើងហើយ ១ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង សង្វាត ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្តងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីបណ្តុះបណ្តាលកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបាន ១ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង សង្វាត ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្តងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យបិតនៅ មិនឲ្យវិនាសទៅឲ្យរឹងរិតតែចម្រើនឡើង ឲ្យធំទូលាយ ឲ្យចម្រើនពេញលេញ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគួរចម្រើនសម្មប្បធាន ៤ យ៉ាងនេះ ដើម្បីលះបង់នូវ

ហេតុនៃសិក្ខា មានកម្លាំងថយ ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ បណ្ឌិតសម្តែងសេចក្តីឲ្យ
ពិស្តារ ដោយអំណាចសម្មប្បធានត្រឹមណាផងចុះ ។

[៧៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណងនៃចិត្តនេះ មាន ៥ យ៉ាង ។
ចំណងរបស់ចិត្ត ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុង
សាសនានេះ ជាអ្នកមិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណងរបស់ចិត្តមាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ភិក្ខុគួរចម្រើនសម្មប្បធាន ៤ យ៉ាង ដើម្បីលះបង់នូវចំណង
របស់ចិត្ត ៥ យ៉ាងនេះ ។ សម្មប្បធាន ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង សង្វាត ប្រារព្ធ
ព្យាយាម ផ្តងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីដុតអកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក
ដែលមិនទាន់កើត មិនឲ្យកើតកើតឡើងបាន ១ ដើម្បីលះបង់នូវអកុសលធម៌
ទាំងឡាយដ៏លាមក ដែលកើតឡើងហើយ ១ ។ បេ ។ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង
សង្វាត ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្តងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងកុសលធម៌ទាំង-
ឡាយ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតបាន ១ ដើម្បីញ៉ាំងកុសលធម៌ទាំង-
ឡាយ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យបិតនៅ មិនឲ្យវិនាសទៅ ឲ្យរឹងរិតតែ
ចម្រើនឡើង ឲ្យធំទូលាយ ឲ្យចម្រើនពេញលេញ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ភិក្ខុគួរចម្រើនសម្មប្បធាន ៤ យ៉ាងនេះ ដើម្បីលះបង់នូវចំណង
របស់ចិត្ត ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

សម្មប្បធានវគ្គទី ៣ ចប់

អដ្ឋកថា

សម្មប្បធានវគ្គទី ៣

[៧៣-៧៤] សម្មប្បធានវគ្គទី ៣ មានអត្ថន័យយល់ទាំងអស់ហើយ ។
អដ្ឋកថាសម្មប្បធានវគ្គទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ឥន្ទ្រាទរវគ្គទី ៤

[៧៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនៃសិក្ខា មានកម្លាំងថយនេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ ហេតុនៃសិក្ខា មានកម្លាំងថយ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺ បាណាតិបាត ១ ។ បេយ សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនៃសិក្ខា មានកម្លាំងថយមាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគួរចម្រើនឥន្ទ្របាទ ៤ យ៉ាង ដើម្បីលះបង់នូវហេតុនៃសិក្ខា មានកម្លាំងថយ ៥ យ៉ាងនេះ ។ ឥន្ទ្របាទ ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចម្រើនឥន្ទ្របាទ ដែលប្រកបដោយឆន្ទៈសមាធិ និងបធានសង្ខារ ១ ចម្រើនឥន្ទ្របាទដែលប្រកបដោយវិរិយសមាធិ និងបធានសង្ខារ ១ ចម្រើនឥន្ទ្របាទ ដែលប្រកបដោយចិត្តសមាធិ និងបធានសង្ខារ ១ ចម្រើនឥន្ទ្របាទ ដែលប្រកបដោយវិមំសាសមាធិ និង

បធានសង្ខារ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគួរចម្រើនឥទ្ធិបាទ ៤ យ៉ាងនេះ ដើម្បីលះបង់នូវហេតុនៃសិក្ខា មានកម្លាំងថយ ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ (បទ ដ៏សេសសំទាំង ២ ត្រូវសម្តែងឲ្យពិស្តារដោយអំណាចឥទ្ធិបាទផងចុះ) ។

[៧៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណងរបស់ចិត្តនេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ ចំណងរបស់ចិត្ត ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុង សាសនានេះ មិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ ចំណងរបស់ចិត្តមាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគួរចម្រើនឥទ្ធិបាទ ៤ យ៉ាងនេះ ដើម្បីលះបង់នូវចំណងរបស់ចិត្ត ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ឥទ្ធិបាទ ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចម្រើននូវឥទ្ធិបាទ ដែលប្រកបដោយឆន្ទសមាធិ និង បធានសង្ខារ ចម្រើនឥទ្ធិបាទ ដែលប្រកបដោយវិរិយសមាធិ ចិត្តសមាធិ វិមសាសមាធិ និងបធានសង្ខារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគួរចម្រើនឥទ្ធិ- បាទ ៤ យ៉ាងនេះ ដើម្បីលះបង់នូវចំណងរបស់ចិត្ត ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

ឥទ្ធិបាទវគ្គទី ៤ ចប់

គប្បីប្រកបសតិប្បដ្ឋាន ៤ យ៉ាង បទ គឺសម្មប្បធាន
៤ យ៉ាង ឥទ្ធិបាទ ៤ យ៉ាង តាមន័យដែលមានមក
ហើយក្នុងខាងដើមផងចុះ ។

អដ្ឋកថា

ឥទ្ធិបាទវគ្គទី ៤

[៧៥-៧៦] ឥទ្ធិបាទវគ្គទី ៤ មានអត្ថន័យយល់ទាំងអស់ហើយ ។
អដ្ឋកថាឥទ្ធិបាទវគ្គទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

វគ្គទី ៥

[៧៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគួរចម្រើនធម៌ ៩ យ៉ាង ដើម្បីជីវិត
ច្បាស់នូវរាគៈ ។ ធម៌ ៩ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសេចក្តីសម្គាល់ថាមិនល្អ
១ សេចក្តីសម្គាល់ដោយមរណានុបស្សនាញាណ ១ សេចក្តីសម្គាល់ក្នុង
អាហារថាជារបស់គួរខ្ពើម ១ សេចក្តីសម្គាល់ក្នុងលោកទាំងពួងថា មិនគួរ
ត្រេកអរ ១ សេចក្តីសម្គាល់ថា មិនទៀង ១ សេចក្តីសម្គាល់ក្នុងរបស់
ដែលមិនទៀងថាជាទុក្ខ ១ សេចក្តីសម្គាល់ក្នុងរបស់ដែលជាទុក្ខថាមិនមែន
របស់ខ្លួន ១ សេចក្តីសម្គាល់នូវរបស់ដែលត្រូវលះបង់ ១ សេចក្តីសម្គាល់
ថា គួរនឿយណាយ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគួរចម្រើនធម៌ ៩ យ៉ាង
នេះ ដើម្បីជីវិតច្បាស់នូវរាគៈ ។

[៧៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគួរចម្រើនធម៌ ៩ យ៉ាង ដើម្បីជីវិត

ច្បាស់នូវរាគៈ ។ ធម៌ ៩ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺ បឋមជ្ឈាន ១
 ទុតិយជ្ឈាន ១ តតិយជ្ឈាន ១ ចតុត្ថជ្ឈាន ១ អាកាសានញាយតនជ្ឈាន
 ១ វិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាន ១ អាកិញ្ញញាយតនជ្ឈាន ១ នេវសញ្ញានា-
 សញ្ញាយតនជ្ឈាន ១ សញ្ញាវេទយិតនិរោធ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 គួរចម្រើនធម៌ ៩ យ៉ាងនេះឯង ដើម្បីដឹងច្បាស់នូវរាគៈ ។

[៧៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគួរចម្រើននូវធម៌ ៩ យ៉ាងនេះ
 ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់រលីងទៅ ដើម្បីលះ ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីសូន្យ
 ទៅ ដើម្បីនឿយណាយ ដើម្បីរលត់ ដើម្បីលះបង់ ដើម្បីរលាស់ចោលនូវ
 រាគៈ ។ ភិក្ខុគួរចម្រើនធម៌ ៩ យ៉ាងនេះ ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីកំណត់ដឹង
 ដើម្បីអស់រលីងទៅ ដើម្បីលះ ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីសូន្យទៅ ដើម្បី
 នឿយណាយ ដើម្បីរលត់ ដើម្បីលះបង់ ដើម្បីរលាស់ចោលនូវទោសៈ
 មោហៈ កោធុៈ ឧបនាហៈ មក្ខៈ បលាសៈ ឥស្ស្យា មច្ឆ្រិយៈ មាយា
 សាថេយ្យៈ ថម្កៈ សារម្កៈ មានៈ អតិមានៈ មទៈ បមាទៈ ។ លុះព្រះដ៏
 មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ពេញចិត្ត
 ត្រេកអរនឹងភាសិតរបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។

នវកនិបាត ចប់

អដ្ឋកថា

វគ្គទី ៥

[៧៧-៧៩] វគ្គទី ៥ មានអត្ថន័យយល់ទាំងអស់ហើយ ។

អដ្ឋកថា វគ្គទី ៥ ចប់

វគ្គក្រោយណ្ណាសក ចប់

នវករិទ្ធាត ចប់

សុត្តន្តបិដក

អង្គត្រៃវិកាយ ទសកនិទាត

ឯកាទសមភាគ

សូមនមស្ការចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ

បឋមបណ្ណាសក

អាណិសំសវគ្គទី ១

កិមត្ថិយសូត្រទី ១

[១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រា នោះឯង ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅ ដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះ អានន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះ ភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកសីលជាកុសល មានអ្វីជាប្រយោជន៍ មានអ្វីជាអាណិសង្ស ។ ម្នាលអានន្ទ ពួកសីលជាកុសល មានអវិប្បជិសារៈ (សេចក្តីមិនក្តៅក្រហាយ) ជាប្រយោជន៍ មានអវិប្បជិសារៈ ជាអាណិសង្ស ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះអវិប្បជិសារៈ មានអ្វីជាប្រយោជន៍ មានអ្វីជាអាណិ-

សង្ស័យ ។ ម្នាលអានន្ទ អវិប្បជិសារៈ មានបាមុជ្ជ (សេចក្តីរីករាយ) ជា
 ប្រយោជន៍ មានបាមុជ្ជជាអានិសង្ស័យ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះបាមុជ្ជ
 មានអ្វីជាប្រយោជន៍ មានអ្វីជាអានិសង្ស័យ ។ ម្នាលអានន្ទ បាមុជ្ជ មានបីតិ
 (សេចក្តីឆ្អែតចិត្ត) ជាប្រយោជន៍ មានបីតិជាអានិសង្ស័យ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ចុះបីតិមានអ្វីជាប្រយោជន៍ មានអ្វីជាអានិសង្ស័យ ។ ម្នាលអានន្ទ បីតិ
 មានបស្សន្ទិ (សេចក្តីស្ងប់) ជាប្រយោជន៍ មានបស្សន្ទិជាអានិសង្ស័យ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះបស្សន្ទិមានអ្វីជាប្រយោជន៍ មានអ្វីជាអានិសង្ស័យ ។
 ម្នាលអានន្ទ បស្សន្ទិមានសុខជាប្រយោជន៍ មានសុខជាអានិសង្ស័យ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះសុខមានអ្វីជាប្រយោជន៍ មានអ្វីជាអានិសង្ស័យ ។ ម្នាល
 អានន្ទ សុខមានសមាធិជាប្រយោជន៍ មានសមាធិជាអានិសង្ស័យ ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ចុះសមាធិមានអ្វីជាប្រយោជន៍ មានអ្វីជាអានិសង្ស័យ ។ ម្នាល
 អានន្ទ សមាធិមានយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ (វិបស្សនាញ្ញាណទន់ខ្លី) ជា
 ប្រយោជន៍ មានយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈជាអានិសង្ស័យ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ចុះយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ មានអ្វីជាប្រយោជន៍ មានអ្វីជាអានិសង្ស័យ ។
 ម្នាលអានន្ទ យថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ មាននិព្វិទា និងវិរាគៈ (វិបស្សនាញ្ញាណ
 ដ៏មានកម្លាំង និងមគ្គ) ជាប្រយោជន៍ មាននិព្វិទា និងវិរាគៈជាអានិសង្ស័យ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះនិព្វិទា និងវិរាគៈ មានអ្វីជាប្រយោជន៍ មានអ្វីជា
 អានិសង្ស័យ ។ ម្នាលអានន្ទ និព្វិទា និងវិរាគៈ មានវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ

(អរហត្តផល និងបច្ចុវេក្ខណញ្ញាណ) ជាប្រយោជន៍ មានវិមុត្តិញ្ញាណ-
 ទស្សនៈ ជាអានិសង្ស ។ ម្នាលអានន្ទ ពួកសីលជាកុសល មានអវិប្បជិសារៈ
 ជាប្រយោជន៍ មានអវិប្បជិសារៈ ជាអានិសង្ស អវិប្បជិសារៈ មានបាមុជ្ជ
 ជាប្រយោជន៍ មានបាមុជ្ជជាអានិសង្ស បាមុជ្ជ មានបីតិជាប្រយោជន៍ មានបីតិ
 ជាអានិសង្ស បីតិ មានបស្សន្តិជាប្រយោជន៍ មានបស្សន្តិជាអានិសង្ស បស្សន្តិ
 មានសុខជាប្រយោជន៍ មានសុខជាអានិសង្ស សុខ មានសមាធិជាប្រយោជន៍
 មានសមាធិជាអានិសង្ស សមាធិ មានយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ ជាប្រយោជន៍
 មានយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ ជាអានិសង្ស យថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ មាន
 និព្វិទា និងវិរាគៈ ជាប្រយោជន៍ មាននិព្វិទា និងវិរាគៈ ជាអានិសង្ស និព្វិទា
 និងវិរាគៈ មានវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ជាប្រយោជន៍ មានវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ
 ជាអានិសង្ស ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ ពួកសីលជាកុសល រមែង
 ញ៉ាំងធម៌ទាំងនោះ ឲ្យពេញតាមលំដាប់ ដើម្បីព្រះអរហត្តដោយ ប្រការដូច្នោះ ។

អង្គកថា

អង្គត្រៃវិកាយ ឈ្មោះ មនោរថប្បវណ្ណ

ទសកនិចាត

បឋមបណ្ណាសកៈ

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

អាណិសង្សវគ្គទី ១

កិមត្ថិយសូត្រ

[១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងកិមត្ថិយសូត្រទី ១ នៃទសកនិបាតដូច
តទៅ បទថា កុសលានិ សីលានិ បានដល់ សីលដែលមិនមានទោស ។
សីល ឈ្មោះថា មានការមិនក្តៅក្រហាយចិត្តជាប្រយោជន៍ ព្រោះប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ភាពជាអ្នកមិនខ្មាសអៀន មិនក្តៅក្រហាយចិត្ត ឈ្មោះ
ថា មានការមិនក្តៅក្រហាយចិត្តជាអាណិសង្ស គឺផលល្អ ព្រោះសីលទាំងនោះ
មានការមិនក្តៅក្រហាយចិត្តនោះឯង ជាអាណិសង្ស ។ ក្នុងពាក្យថា យថាភូ-
តញ្ញាណទស្សនត្តោ ជាដើម វិបស្សនាយ៉ាងទន់ ឈ្មោះថា យថាភូ-
តញ្ញាណទស្សនៈ វិបស្សនាដែលមានកម្លាំងឈ្មោះថា និព្វិតា មគ្គ ឈ្មោះថា

វិរាត អរហត្តផល ឈ្មោះថា វិមុត្តិ បច្ចុវេក្ខណញ្ញាណ ឈ្មោះថា
ញ្ញាណទស្សន ។ បទថា អរហត្តាយ បូរេន្តិ បានដល់ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់អរហត្ត ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា កិមត្តិយសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ចេតនាសូត្រទី ២

[២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបុគ្គលមានសីល បរិបូណ៌ដោយ
សីលហើយ មិនបាច់ធ្វើដោយចេតនាថា អវិប្បជិសារៈចូរកើតឡើងដល់អាត្មា
អញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អវិប្បជិសារៈ កើតឡើងដល់បុគ្គលមានសីល
អ្នកបរិបូណ៌ដោយសីល ដោយហេតុណា ហេតុនេះរមែងមានជាធម្មតា ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបុគ្គល មិនមានវិប្បជិសារៈហើយ មិនបាច់ធ្វើដោយ
ចេតនាថា បាមុជ្ជចូរកើតឡើងដល់អាត្មាអញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បាមុជ្ជ
កើតឡើងដល់បុគ្គលមិនមានវិប្បជិសារៈ ដោយហេតុណា ហេតុនេះរមែងមាន
ជាធម្មតា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបុគ្គលមានបាមុជ្ជហើយ មិនបាច់ធ្វើ
ដោយចេតនាថា បីតិចូរកើតឡើងដល់អាត្មាអញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បីតិ

កើតឡើងដល់បុគ្គលអ្នកមានបាមុជ្ជ ដោយហេតុណា ហេតុនុ៎ះរមែងមានជា
ធម្មតា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបុគ្គល មានចិត្តប្រកបដោយបីតិហើយ
មិនបាច់ធ្វើដោយចេតនាថា កាយរបស់អាត្មាអញចូរស្ងប់រម្ងាប់ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ កាយស្ងប់រម្ងាប់ ដល់បុគ្គលមានចិត្តប្រកបដោយបីតិ ដោយហេតុ
ណា ហេតុនុ៎ះរមែងមានជាធម្មតា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបុគ្គល មាន
កាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយ មិនបាច់ធ្វើដោយចេតនាថា អាត្មាអញនឹងសោយសុខ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានកាយស្ងប់រម្ងាប់សោយសុខ ដោយហេតុណា
ហេតុនុ៎ះរមែងមានជាធម្មតា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបុគ្គលមានសុខ
ហើយ មិនបាច់ធ្វើដោយចេតនាថា ចិត្តរបស់អាត្មាអញចូរនឹងធីន ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ចិត្តរបស់បុគ្គលមានសុខ នឹងធីនដោយហេតុណា ហេតុនុ៎ះ
រមែងមានជាធម្មតា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបុគ្គលមានចិត្តនឹងធីនហើយ
មិនបាច់ធ្វើដោយចេតនាថា អាត្មាអញនឹងដឹង នឹងឃើញតាមពិត ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បុគ្គលមានចិត្តនឹងធីន ដឹង ឃើញតាមពិតដោយហេតុណា ហេតុ
នុ៎ះរមែងមានជាធម្មតា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបុគ្គលដឹង ឃើញតាមពិត
ហើយ មិនបាច់ធ្វើដោយចេតនាថា អាត្មាអញនឹងធុញទ្រាន់ នឿយណាយ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលដឹង ឃើញតាមពិត ធុញទ្រាន់នឿយណាយ
ដោយហេតុណា ហេតុនុ៎ះរមែងមានជាធម្មតា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
បុគ្គលធុញទ្រាន់ នឿយណាយហើយ មិនបាច់ធ្វើដោយចេតនាថា អាត្មាអញ

នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 ធុញទ្រាន់ នឿយណាយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ដោយហេតុ
 ណា ហេតុនេះរមែងមានជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ និព្វិទា និងវិរាគៈ
 មានវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈជាប្រយោជន៍ មានវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈជាអានិសង្ស
 យថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ មាននិព្វិទា និងវិរាគៈជាប្រយោជន៍ មាននិព្វិទា និង
 វិរាគៈជាអានិសង្ស សមាធិ មានយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈជាប្រយោជន៍ មាន
 យថាកុតញ្ញាណទស្សនៈជាអានិសង្ស សុខ មានសមាធិជាប្រយោជន៍ មាន
 សមាធិជាអានិសង្ស បស្សន្តិ មានសុខជាប្រយោជន៍ មានសុខជាអានិសង្ស
 បីតិ មានបស្សន្តិជាប្រយោជន៍ មានបស្សន្តិជាអានិសង្ស បាមុជ្ជ មានបីតិជា
 ប្រយោជន៍ មានបីតិជាអានិសង្ស អវិប្បដិសារៈ មានបាមុជ្ជជាប្រយោជន៍
 មានបាមុជ្ជៈជាអានិសង្ស ពួកសីលជាកុសល មានអវិប្បដិសារៈជាប្រ-
 យោជន៍ មានអវិប្បដិសារៈជាអានិសង្ស ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ធម៌ទាំងឡាយ តែងហូរទៅកាន់ធម៌ទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយ តែង
 ញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយឲ្យពេញ ដើម្បីចេញចាកទីមិនមែនជាត្រើយ គឺវដ្តៈប្រកប
 ដោយភូមិ ៣ ហើយ ទៅកាន់ត្រើយ គឺព្រះនិព្វាន ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។

អដ្ឋកថា

ចេតនាសូត្រ

[២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងចេតនាសូត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ បទថា
 ន ចេតនាយ ករណីយំ បានដល់ មិនគិត មិនកំណត់ធ្វើ ។ បទថា
 ធម្មតា ឯសា បានដល់ នុ៎ះជាសភាវធម៌ នេះជានិយមនៃហេតុ ។ បទថា
 អភិសន្តេន្តិ បានដល់ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ បទថា បរិបូរេន្តិ បានដល់ ធ្វើឲ្យ
 បរិបូណ៌ ។ បទថា អបរាបរំ គមនាយ បានដល់ ដើម្បីជាប្រយោជន៍
 ដល់ការទៅកាន់ត្រើយនាយ គឺព្រះនិព្វាន ចាកវដ្តៈដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ ៣
 ដែលជាត្រើយអាយ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា ចេតនាសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សីលសូត្រទី ៣

[៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អវិប្បជិសារៈ របស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល
 វិបត្តិចាកសីល រមែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ កាលបើអវិប្បជិសារៈមិន
 មានហើយ បុគ្គលរបស់បុគ្គលវិបត្តិចាកអវិប្បជិសារៈ រមែងសាបសូន្យចាក
 ឧបនិស្ស័យ កាលបើបុគ្គលមិនមានហើយ បីតិរបស់បុគ្គលវិបត្តិចាកបុគ្គល

រមែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ កាលបើបីតិមិនមានហើយ បស្សន្តិរបស់
 បុគ្គលវិបត្តិចាកបីតិ រមែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ កាលបើបស្សន្តិមិនមាន
 ហើយ សុខរបស់បុគ្គលវិបត្តិចាកបស្សន្តិ រមែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ
 កាលបើសុខមិនមានហើយ សម្មាសមាធិ របស់បុគ្គលវិបត្តិចាកសុខ រមែង
 សាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ កាលបើសម្មាសមាធិមិនមានហើយ យថាកុត-
 ញ្ញាណទស្សនៈ របស់បុគ្គលវិបត្តិចាកសម្មាសមាធិ រមែងសាបសូន្យចាក
 ឧបនិស្ស័យ កាលបើយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈមិនមានហើយ និព្វិទា និងវិរាគៈ
 របស់បុគ្គលវិបត្តិចាកយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ រមែងសាបសូន្យចាកឧប-
 និស្ស័យ កាលបើនិព្វិទា និងវិរាគៈ មិនមានហើយ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈរបស់
 បុគ្គលវិបត្តិចាកនិព្វិទា និងវិរាគៈ រមែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូចដើមឈើ ដែលមិនមានមែក និងស្លឹកហើយ ក្រុមរ
 របស់ឈើនោះក្តី ក៏មិនសូវបរិបូណ៌ សម្បកក្តី ស្រាយក្តី ខ្លីមក្តី ក៏មិនសូវ
 បរិបូណ៌យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អវិប្បជិសារៈរបស់បុគ្គលទ្រុស្ត-
 សីល វិបត្តិចាកសីល រមែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ កាលបើអវិប្បជិសារៈ
 មិនមានហើយ បាមុជ្ជរបស់បុគ្គលវិបត្តិចាកអវិប្បជិសារៈ រមែងសាបសូន្យ
 ចាកឧបនិស្ស័យ ។ បេ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ អវិប្បជិសារៈរបស់បុគ្គលមានសីល បរិបូណ៌ដោយសីល រមែង
 បរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យ កាលបើមានអវិប្បជិសារៈហើយ បាមុជ្ជរបស់

បុគ្គលបរិច្ចណ៍ដោយអវិប្បជិសារៈ រមែងបរិច្ចណ៍ដោយឧបនិស្ស័យ កាលបើ
 បាមុជ្ជមានហើយ បីតិរបស់បុគ្គលបរិច្ចណ៍ដោយបាមុជ្ជ រមែងបរិច្ចណ៍ដោយ
 ឧបនិស្ស័យ កាលបើបីតិមានហើយ បស្សន្តិរបស់បុគ្គលបរិច្ចណ៍ដោយបីតិ
 រមែងបរិច្ចណ៍ដោយឧបនិស្ស័យ កាលបើបស្សន្តិមានហើយ សុខរបស់បុគ្គល
 បរិច្ចណ៍ដោយបស្សន្តិ រមែងបរិច្ចណ៍ដោយឧបនិស្ស័យ កាលបើសុខមាន
 ហើយ សម្មាសមាធិរបស់បុគ្គលបរិច្ចណ៍ដោយសុខ រមែងបរិច្ចណ៍ដោយ
 ឧបនិស្ស័យ កាលបើសម្មាសមាធិមានហើយ យថាកុតញ្ញាណទស្សនៈរបស់
 បុគ្គលបរិច្ចណ៍ដោយសម្មាសមាធិ រមែងបរិច្ចណ៍ដោយឧបនិស្ស័យ កាលបើ
 យថាកុតញ្ញាណទស្សនៈមានហើយ និព្វិទា និងវិរាគៈរបស់បុគ្គលបរិច្ចណ៍ដោយ
 យថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ រមែងបរិច្ចណ៍ដោយឧបនិស្ស័យ កាលបើនិព្វិទា និង
 វិរាគៈមានហើយ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈរបស់បុគ្គលបរិច្ចណ៍ដោយនិព្វិទា និង
 វិរាគៈ រមែងបរិច្ចណ៍ដោយឧបនិស្ស័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូច
 ដើមឈើដែលបរិច្ចណ៍ដោយមែក និងស្លឹកហើយ ក្រមររបស់ឈើនោះក្តី ក៏
 រមែងបរិច្ចណ៍ សម្បកក្តី ស្រាយក្តី ខ្លឹមក្តី ក៏រមែងបរិច្ចណ៍ យ៉ាងណាមិញ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អវិប្បជិសារៈ របស់បុគ្គលមានសីល បរិច្ចណ៍ដោយសីល
 រមែងបរិច្ចណ៍ដោយឧបនិស្ស័យ កាលបើអវិប្បជិសារៈមានហើយ បាមុជ្ជ
 របស់បុគ្គលបរិច្ចណ៍ដោយអវិប្បជិសារៈ រមែងបរិច្ចណ៍ដោយឧបនិស្ស័យ
 ។ បេ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

អដ្ឋកថា

សីលសូត្រ

[៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសីលសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទថា ហត្ថបទិសោ ប្រែថា និព្វិទា និវរិកតៈ មានហេតុត្រូវកម្ចាត់ចេញ ហើយ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា សីលសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ឧបទិសាសូត្រទី ៤ ជាដើម

[៤] ក្នុងទីនោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ មានថេរវាចានឹងភិក្ខុ ទាំងឡាយថា ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ អវិប្បជិសារៈរបស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល រមែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ កាលបើអវិប្បជិសារៈមិន មានហើយ បុគ្គលរបស់បុគ្គលវិបត្តិចាកអវិប្បជិសារៈ រមែងសាបសូន្យចាក ឧបនិស្ស័យ កាលបើបុគ្គលមិនមានហើយ បីតិរបស់បុគ្គលវិបត្តិចាកបុគ្គល រមែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ កាលបើបីតិមិនមានហើយ បស្សន្តិរបស់ បុគ្គលវិបត្តិចាកបីតិ រមែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ កាលបើបស្សន្តិមិនមាន ហើយ សុខរបស់បុគ្គលវិបត្តិចាកបស្សន្តិ រមែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ កាលបើសុខមិនមានហើយ សម្មាសមាធិរបស់បុគ្គលវិបត្តិចាកសុខ រមែង

សាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ កាលបើសម្មាសមាធិមិនមានហើយ យថាភូតញ្ញាណទស្សនៈ របស់បុគ្គលវិបត្តិចាកសម្មាសមាធិ រមែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ កាលបើយថាភូតញ្ញាណទស្សនៈមិនមានហើយ និព្វិទា និងវិរាគៈ របស់បុគ្គលវិបត្តិចាកយថាភូតញ្ញាណទស្សនៈ រមែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ កាលបើនិព្វិទា និងវិរាគៈមិនមានហើយ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈរបស់បុគ្គលវិបត្តិចាកនិព្វិទា និងវិរាគៈ រមែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ ។ ម្នាល អារុសោទាំងឡាយ ប្រៀបដូចដើមឈើ ដែលវិបត្តិចាកមែក និងស្លឹកហើយ ក្រុមរបស់ឈើនោះក្តី ក៏មិនសូវបរិបូណ៌ សម្បកក្តី ស្រាយក្តី ខ្លឹមក្តី ក៏មិនសូវបរិបូណ៌ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ អវិប្បដិសារៈរបស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល រមែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ កាលបើអវិប្បដិសារៈមិនមានហើយ បាមុជ្ជរបស់បុគ្គលវិបត្តិចាកអវិប្បដិសារៈ រមែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ ។ បេ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ អវិប្បដិសារៈរបស់បុគ្គលមានសីល បរិបូណ៌ដោយសីលហើយ រមែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យ កាលបើអវិប្បដិសារៈមានហើយ បាមុជ្ជរបស់បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយអវិប្បដិសារៈ រមែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យ កាលបើបាមុជ្ជមានហើយ បីតិរបស់បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយបាមុជ្ជ រមែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យ កាលបើបីតិមានហើយ បស្សន្តិរបស់បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយបីតិ រមែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យ កាលបើបស្សន្តិមានហើយ

សុខរបស់បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយបស្សន្តិ រមែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យ កាល
 បើសុខមានហើយ សម្មាសមាធិរបស់បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយសុខ រមែង
 បរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យ កាលបើសម្មាសមាធិមានហើយ យថាកុតញ្ញា-
 ណទស្សនៈរបស់បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយសម្មាសមាធិ រមែងបរិបូណ៌ដោយឧប-
 និស្ស័យ កាលបើយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈមានហើយ និព្វិទា និងវិរាគៈរបស់
 បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ រមែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យ
 កាលបើនិព្វិទា និងវិរាគៈមានហើយ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈរបស់បុគ្គលបរិបូណ៌
 ដោយនិព្វិទា និងវិរាគៈ រមែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យ ។ ម្នាលអារុសោ
 ទាំងឡាយ ប្រៀបដូចដើមឈើ ដែលបរិបូណ៌ដោយមែក និងស្លឹកហើយ
 ក្រមររបស់ឈើនោះក្តី ក៏បរិបូណ៌ សម្បកក្តី ស្រាយក្តី ខ្លឹមក្តី ក៏បរិបូណ៌
 យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ អវិប្បដិសារៈរបស់បុគ្គលមានសីល
 បរិបូណ៌ដោយសីល រមែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យ កាលបើអវិប្បដិសារៈ
 មានហើយ បាមុជ្ជរបស់បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយអវិប្បដិសារៈ រមែងបរិបូណ៌
 ដោយឧបនិស្ស័យ ។ បេ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

[៥] ក្នុងទីនោះឯង ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ មានថេរវាចានឹងភិក្ខុទាំង-
 ឡាយថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ អវិប្បដិសារៈរបស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល
 វិបត្តិចាកសីល រមែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ កាលបើអវិប្បដិសារៈមិន
 មានហើយ បាមុជ្ជរបស់បុគ្គលវិបត្តិចាកអវិប្បដិសារៈ រមែងសាបសូន្យចាក

ឧបនិស្ស័យ កាលបើបាមុជ្ជមិនមានហើយ បីតិរបស់បុគ្គលវិបត្តិចាកបាមុជ្ជ រមែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ កាលបើបីតិមិនមានហើយ បស្សន្តិរបស់ បុគ្គលវិបត្តិចាកបីតិ រមែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ កាលបើបស្សន្តិមិនមាន ហើយ សុខរបស់បុគ្គលវិបត្តិចាកបស្សន្តិ រមែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ កាលបើសុខមិនមានហើយ សម្មាសមាធិរបស់បុគ្គលវិបត្តិចាកសុខ រមែង សាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ កាលបើសម្មាសមាធិមិនមានហើយ យថាភូ- តញ្ញាណទស្សនៈ របស់បុគ្គលវិបត្តិចាកសម្មាសមាធិ រមែងសាបសូន្យចាក ឧបនិស្ស័យ កាលបើយថាភូតញ្ញាណទស្សនៈមិនមានហើយ និព្វិទា និងវិរាគៈ របស់បុគ្គលវិបត្តិចាកយថាភូតញ្ញាណទស្សនៈ រមែងសាបសូន្យចាកឧប- និស្ស័យ កាលបើនិព្វិទា និងវិរាគៈមិនមានហើយ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈរបស់ បុគ្គលវិបត្តិចាកនិព្វិទា និងវិរាគៈ រមែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ ។ ម្នាល អារុសោទាំងឡាយ ប្រៀបដូចដើមឈើ ដែលវិបត្តិចាកមែក និងស្លឹកហើយ ក្រុមរបស់ឈើនោះក្តី ក៏មិនសូវបរិបូណ៌ សម្បកក្តី ស្រាយក្តី ខ្លីមក្តី ក៏មិន សូវបរិបូណ៌ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ អវិប្បជិសារៈរបស់ បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីលហើយ រមែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ កាលបើអវិប្បជិសារៈមិនមានហើយ បាមុជ្ជរបស់បុគ្គលវិបត្តិចាកអវិប្បជិសារៈ រមែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ ។ បេ។ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ អវិប្បជិសារៈរបស់បុគ្គលមានសីល បរិបូណ៌ដោយ

សីលហើយ រមែងបរិច្ចណិដោយឧបនិស្ស័យ កាលបើអវិប្បជិសារៈមានហើយ
 បាមុជ្ជៈរបស់បុគ្គលបរិច្ចណិ ដោយអវិប្បជិសារៈ រមែងបរិច្ចណិដោយឧប-
 និស្ស័យ កាលបើបាមុជ្ជមានហើយ បីតិរបស់បុគ្គលបរិច្ចណិដោយបាមុជ្ជ
 រមែងបរិច្ចណិដោយឧបនិស្ស័យ កាលបើបីតិមានហើយ បស្សន្តិរបស់បុគ្គល
 បរិច្ចណិដោយបីតិ រមែងបរិច្ចណិដោយឧបនិស្ស័យ កាលបើបស្សន្តិមានហើយ
 សុខរបស់បុគ្គលបរិច្ចណិដោយបស្សន្តិ រមែងបរិច្ចណិដោយឧបនិស្ស័យ
 កាលបើសុខមានហើយ សម្មាសមាធិរបស់បុគ្គលបរិច្ចណិដោយសុខ រមែង
 បរិច្ចណិដោយឧបនិស្ស័យ កាលបើសម្មាសមាធិមានហើយ យថាកុត-
 ញ្ញាណទស្សនៈរបស់បុគ្គលបរិច្ចណិដោយសម្មាសមាធិ រមែងបរិច្ចណិដោយ
 ឧបនិស្ស័យ កាលបើយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈមានហើយ និព្វិទា និងវិរាគៈ
 របស់បុគ្គលបរិច្ចណិដោយយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ រមែងបរិច្ចណិដោយឧប-
 និស្ស័យ កាលបើនិព្វិទា និងវិរាគៈមានហើយ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈរបស់
 បុគ្គលបរិច្ចណិដោយនិព្វិទា និងវិរាគៈ រមែងបរិច្ចណិដោយឧបនិស្ស័យ ។
 ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ប្រៀបដូចដើមឈើ ដែលបរិច្ចណិដោយមែក និង
 ស្លឹកហើយ ក្រុមរបស់ឈើនោះក្តី ក៏រមែងបរិច្ចណិ សម្បកក្តី ស្រាយក្តី ខ្លឹម
 ក្តី ក៏រមែងបរិច្ចណិ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ អវិប្បជិសារៈ
 របស់បុគ្គលមានសីល បរិច្ចណិដោយសីលហើយ រមែងបរិច្ចណិដោយឧប-
 និស្ស័យ កាលបើអវិប្បជិសារៈមានហើយ បាមុជ្ជរបស់បុគ្គលបរិច្ចណិដោយ

អវិប្បជិសារៈ រមែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យ ។ បេ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ
ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

អដ្ឋកថា

ឧបនិសាស្សត្រឡី ៤ ជាដើម

[៤-៥] ឧបនិសាស្សត្រឡី ៤ និងអានន្ទស្សត្រឡី ៥ ផ្សេងគ្នាត្រង់
ពាក្យសម្តីដែលព្រះថេរៈទាំង ២ គឺព្រះសារីបុត្រ និងព្រះអានន្ទពោល ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា ឧបនិសាស្សត្រឡី ៤-៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សមាធិស្សត្រឡី ៦

[៦] គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះ
ភាគ លុះចូលទៅដល់ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយគង់ក្នុង
ទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំ
ទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការបាននូវសមាធិ

មានសកាតដូច្នោះ គប្បីមានដល់ភិក្ខុដែរឬ ដូចយ៉ាងភិក្ខុមិនសម្គាល់ថា ដីក្នុង
ដី មិនសម្គាល់ថាទឹកក្នុងទឹក មិនសម្គាល់ថាក្លើងក្នុងក្លើង មិនសម្គាល់ថាខ្យល់
ក្នុងខ្យល់ មិនសម្គាល់ថាអាកាសានញាយតនៈ ក្នុងអាកាសានញាយតនៈ
មិនសម្គាល់ថាវិញ្ញាណញាយតនៈ ក្នុងវិញ្ញាណញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា
អាកិញ្ញញាយតនៈ ក្នុងអាកិញ្ញញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថានេវសញ្ញានាសញ្ញា-
យតនៈ ក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថាលោកនេះ ក្នុងលោក
នេះ មិនសម្គាល់ថាលោកខាងមុខ ក្នុងលោកខាងមុខទេ គ្រាន់តែជាអ្នកមាន
សញ្ញា (សេចក្តីសម្គាល់ជាធម្មតា) ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់អានន្ទ ការបាននូវ
សមាធិមានសកាតដូច្នោះ គប្បីមានដល់ភិក្ខុដែរ ដូចយ៉ាងភិក្ខុមិនសម្គាល់ថា
ដីក្នុងដី មិនសម្គាល់ថាទឹកក្នុងទឹក មិនសម្គាល់ថាក្លើងក្នុងក្លើង មិនសម្គាល់ថា
ខ្យល់ក្នុងខ្យល់ មិនសម្គាល់ថាអាកាសានញាយតនៈ ក្នុងអាកាសានញាយតនៈ
មិនសម្គាល់ថាវិញ្ញាណញាយតនៈ ក្នុងវិញ្ញាណញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា
អាកិញ្ញញាយតនៈ ក្នុងអាកិញ្ញញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថានេវសញ្ញានាសញ្ញា-
យតនៈ ក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថាលោកនេះ ក្នុងលោក
នេះ មិនសម្គាល់ថាលោកខាងមុខ ក្នុងលោកខាងមុខទេ គ្រាន់តែមានសញ្ញា
ជាធម្មតាប៉ុណ្ណោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះការបាននូវសមាធិមានសកាត
ដូច្នោះ គប្បីមានដល់ភិក្ខុ តើដូចម្តេច ដូចយ៉ាងភិក្ខុមិនសម្គាល់ថា ដីក្នុងដី
មិនសម្គាល់ថាទឹកក្នុងទឹក មិនសម្គាល់ថាក្លើងក្នុងក្លើង មិនសម្គាល់ថាខ្យល់

ក្នុងខ្យល់ មិនសម្គាល់ថាអាកាសានញាយតនៈ ក្នុងអាកាសានញាយតនៈ
 មិនសម្គាល់ថាវិញ្ញាណញាយតនៈ ក្នុងវិញ្ញាណញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា
 អាកិញ្ញញាយតនៈ ក្នុងអាកិញ្ញញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថានេវសញ្ញានាសញ្ញា-
 យតនៈ ក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថាលោកនេះ ក្នុងលោក
 នេះ មិនសម្គាល់ថាលោកខាងមុខ ក្នុងលោកខាងមុខទេ គ្រាន់តែជាអ្នកមាន
 សញ្ញាជាធម្មតាប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលអានន្ទ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ភិក្ខុជាអ្នកមាន
 សេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះថា នុ៎ះជាធម្មជាតិស្ងប់ នុ៎ះជាធម្មជាតិខ្ពស់ គឺធម៌ជា
 គ្រឿងរម្ងាប់នូវសង្ខារទាំងពួង ជាគ្រឿងរលាស់ចោល នូវកិលេសទាំងពួង ជា
 គ្រឿងអស់ទៅនៃតណ្ហា ជាគ្រឿងនឿយណាយ ជាទីរលត់ គឺព្រះនិព្វាន ។
 ម្នាលអានន្ទ ការបាននូវសមាធិមានសភាពដូច្នោះ គប្បីមានដល់ភិក្ខុយ៉ាងនេះ
 ឯង ដូចយ៉ាងភិក្ខុមិនសម្គាល់ថា ដីក្នុងដី មិនសម្គាល់ថាទឹកក្នុងទឹក មិនសម្គាល់
 ថាក្លើងក្នុងក្លើង មិនសម្គាល់ថាខ្យល់ក្នុងខ្យល់ មិនសម្គាល់ថាអាកាសានញា-
 យតនៈ ក្នុងអាកាសានញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថាវិញ្ញាណញាយតនៈ ក្នុង
 វិញ្ញាណញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា អាកិញ្ញញាយតនៈ ក្នុងអាកិញ្ញញាយតនៈ
 មិនសម្គាល់ថានេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
 មិនសម្គាល់ថាលោកនេះ ក្នុងលោកនេះ មិនសម្គាល់ថាលោកខាងមុខ ក្នុង
 លោកខាងមុខទេ គ្រាន់តែជាអ្នកមានសញ្ញាជាធម្មតាប៉ុណ្ណោះ ។

អដ្ឋកថា

សមាធិសូត្រ

[៦] ក្នុងសមាធិសូត្រទី ៦ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាសមាធិសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សារីបុត្តសូត្រទី ៧

[៧] គ្រានោះ ព្រះអានន្ទ៍មានអាយុ ចូលទៅរកព្រះសារីបុត្តដ៏មាន
អាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏រីករាយជាមួយនឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ
លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររព្វកហើយ ក៏គង់ក្នុងទីដ៏
សមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទ៍មានអាយុ គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏មានថេរ-
វាចានឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ដូច្នោះថា ម្ចាស់អារុសោសារីបុត្ត ការបាន
នូវសមាធិមានសភាពដូច្នោះ គប្បីមានដល់ភិក្ខុដែរឬហ្ន៎ ដូចយ៉ាងភិក្ខុមិន
សម្គាល់ថាដីក្នុងដី មិនសម្គាល់ថាទឹកក្នុងទឹក មិនសម្គាល់ថាក្លើងក្នុងក្លើង មិន
សម្គាល់ថាខ្យល់ក្នុងខ្យល់ មិនសម្គាល់ថាអាកាសានព្វាយតនៈ ក្នុងអាកា-
សានព្វាយតនៈ មិនសម្គាល់ថាវិញ្ញាណព្វាយតនៈ ក្នុងវិញ្ញាណព្វាយតនៈ
មិនសម្គាល់ថាអាកិញ្ញព្វាយតនៈ ក្នុងអាកិញ្ញព្វាយតនៈ មិនសម្គាល់ថានេវ-
សញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថាលោក

នេះ ក្នុងលោកនេះ មិនសម្គាល់ថាលោកខាងមុខ ក្នុងលោកខាងមុខទេ គ្រាន់
តែជាអ្នកមានសញ្ញា ជាធម្មតាប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលអារុសោអាណន្ទ ការបាននូវ
សមាធិមានសភាពដូច្នោះ គប្បីមានដល់ភិក្ខុដែរ ដូចយ៉ាងភិក្ខុមិនសម្គាល់ថា
ដីក្នុងដី ។ បេ ។ មិនសម្គាល់ថាលោកខាងមុខ ក្នុងលោកខាងមុខទេ គ្រាន់តែ
ជាអ្នកមានសញ្ញា ជាធម្មតាប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលអារុសោសារីបុត្ត ចុះការបាននូវ
សមាធិមានសភាពដូច្នោះ គប្បីមានដល់ភិក្ខុ តើដូចម្តេច ដូចយ៉ាងភិក្ខុមិន
សម្គាល់ថាដីក្នុងដី ។ បេ ។ មិនសម្គាល់ថាលោកខាងមុខ ក្នុងលោកខាងមុខទេ
គ្រាន់តែជាអ្នកមានសញ្ញា ជាធម្មតាប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលអារុសោអាណន្ទ សម័យ
មួយ ខ្ញុំនៅក្នុងអន្ទវន ទៀបក្រុងសាវត្ថិនេះឯង ខ្ញុំបានចូលសមាធិមានសភាព
ដូច្នោះ ក្នុងទីនោះ គឺខ្ញុំមិនសម្គាល់ថាដីក្នុងដី មិនសម្គាល់ថាទឹកក្នុងទឹក មិន
សម្គាល់ថា ភ្លើងក្នុងភ្លើង មិនសម្គាល់ថាខ្យល់ក្នុងខ្យល់ មិនសម្គាល់ថា
អាកាសានញាយតនៈ ក្នុងអាកាសានញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា វិញ្ញា-
ណញាយតនៈ ក្នុងវិញ្ញាណញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា អាកិញ្ញញាយតនៈ
ក្នុងអាកិញ្ញញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ក្នុងនេវ-
សញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថាលោកនេះ ក្នុងលោកនេះ មិនសម្គាល់
ថាលោកខាងមុខ ក្នុងលោកខាងមុខទេ គ្រាន់តែជាអ្នកមានសញ្ញា ជាធម្មតា
ប៉ុណ្ណោះ ។ ចុះព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ មានសញ្ញាដូចម្តេចក្នុងសម័យនោះ ។
ម្នាលអារុសោ សញ្ញាកើតឡើងដល់ខ្ញុំដោយឡែកថា ការរលត់ទៅនៃភព គឺ

និព្វាន ការរលត់ទៅនៃភព គឺនិព្វានដូច្នោះ សញ្ញារលត់ទៅវិញដោយឡែក ។
 ម្នាលអារុសោ ប្រៀបដូចបំណែកភ្លើងកំពុងឆេះ អណ្តាតកើតឡើងដោយ
 ឡែក អណ្តាតរលត់ទៅវិញដោយឡែក យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអារុសោ សញ្ញា
 កើតឡើងដល់ខ្ញុំដោយឡែកថា ការរលត់ទៅនៃភព គឺនិព្វាន ការរលត់ទៅនៃ
 ភព គឺនិព្វានដូច្នោះ សញ្ញារលត់ទៅវិញដោយឡែក ម្នាលអារុសោ ក្នុងសម័យ
 នោះ ខ្ញុំនៅតែមានសញ្ញាថា ការរលត់ទៅនៃភព គឺនិព្វាន (ប៉ុណ្ណោះ) ។

អដ្ឋកថា

សារិបុត្តសូត្រ

[៧] ក្នុងសារិបុត្តសូត្រទី ៧ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាសារិបុត្តសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សទ្ទាសូត្រទី ៨

[៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសទ្ធាហើយ តែមិនមានសីល ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា មិនពេញលេញដោយអង្គនោះ យ៉ាងនេះ ភិក្ខុនោះគប្បីបំពេញអង្គនោះ ឲ្យពេញលេញឡើងដោយគិតថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ឲ្យអាត្មាអញមានសទ្ធាផង មានសីលផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាភិក្ខុមានសទ្ធាផង មានសីលផង ទើបភិក្ខុនោះឈ្មោះថា ពេញលេញដោយអង្គនោះ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសទ្ធាទាំងមានសីលហើយ តែថាមិនបានចេះដឹងច្រើន ។ បេ ។ ចេះដឹងច្រើនហើយ តែមិនចេះសម្តែងធម៌ ចេះសម្តែងធម៌ហើយ តែចូលកាន់បរិស័ទមិនកើត ចូលកាន់បរិស័ទកើតហើយ តែមិនក្លៀវក្លាសម្តែងធម៌ដល់បរិស័ទ ក្លៀវក្លាសម្តែងធម៌ដល់បរិស័ទហើយ តែមិនទ្រទ្រង់វិន័យ ទ្រទ្រង់វិន័យហើយ តែមិនប្រព្រឹត្តនៅក្នុងព្រៃ ដែលមានសេនាសនៈស្ងាត់ នៅក្នុងព្រៃមានសេនាសនៈស្ងាត់ហើយ តែមិនបានតាមប្រាថ្នា មិនបានដោយមិនលំបាក មិនបានដោយងាយនូវចតុត្ថជ្ឈាន ដែលអាស្រ័យនូវចិត្តដ៏ប្រសើរ ជាគ្រឿងនៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន បានតាមប្រាថ្នា បានដោយមិនលំបាក បានដោយងាយនូវចតុត្ថជ្ឈាន ដែលអាស្រ័យនូវចិត្តដ៏ប្រសើរ ជាគ្រឿងនៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្នហើយ តែមិនធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា នៅមិនទាន់ពេញលេញដោយអង្គ

នោះយ៉ាងនេះ ភិក្ខុនោះត្រូវបំពេញអង្គនោះដោយគិតថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ឲ្យអាត្មា
 អញមានសទ្ធាផង មានសីលផង ជាអ្នកចេះដឹងច្រើនផង ចេះសម្តែងធម៌ផង
 ចូលកាន់បរិស័ទកើតផង ក្លៀវក្លាសម្តែងធម៌ដល់បរិស័ទផង ទ្រទ្រង់វិន័យផង
 ប្រព្រឹត្តនៅក្នុងព្រៃមានសេនាសនៈស្ងាត់ផង បានតាមប្រាថ្នា បានដោយមិន
 លំបាក បានដោយឆាយនូវចតុត្ថជ្ឈាន ដែលអាស្រ័យនូវចិត្តដ៏ប្រសើរ ជា
 គ្រឿងនៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្នផង បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញា-
 វិមុត្តិដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម
 ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាភិក្ខុមានសទ្ធាផង
 មានសីលផង ជាអ្នកចេះដឹងច្រើនផង ចេះសម្តែងធម៌ផង ចូលកាន់បរិស័ទ
 កើតផង ក្លៀវក្លាសម្តែងធម៌ដល់បរិស័ទផង ទ្រទ្រង់វិន័យផង ប្រព្រឹត្តនៅក្នុង
 ព្រៃមានសេនាសនៈស្ងាត់ផង បានតាមប្រាថ្នា បានដោយមិនលំបាក បានដោយ
 ឆាយនូវចតុត្ថជ្ឈាន ដែលអាស្រ័យនូវចិត្តដ៏ប្រសើរ ជាគ្រឿងនៅជាសុខក្នុង
 បច្ចុប្បន្នផង ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមាន
 អាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងក្នុង
 បច្ចុប្បន្នផង ។ ភិក្ខុនោះទើបពេញលេញ ដោយអង្គនោះយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយធម៌ទាំង ១០ នេះហើយ ឈ្មោះថានាំឲ្យ
 កើតសេចក្តីជ្រះថ្លា ដោយជុំវិញផង បរិបូណ៌ដោយអាការគ្រប់យ៉ាងផង ។

អដ្ឋកថា

សទ្ធាសូត្រ

[៨] ក្នុងសទ្ធាសូត្រទី ៨ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាសទ្ធាសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សន្តសូត្រទី ៩

[៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសទ្ធាហើយ តែគ្មានសីល មានសីលហើយ តែមិនចេះដឹងច្រើន ចេះដឹងច្រើនហើយ តែមិនចេះសម្តែងធម៌ ចេះសម្តែងធម៌ហើយ តែចូលកាន់បរិស័ទមិនកើត ចូលកាន់បរិស័ទកើតហើយ តែមិនក្លៀវក្លាសម្តែងធម៌ដល់បរិស័ទ ក្លៀវក្លាសម្តែងធម៌ដល់បរិស័ទហើយ តែមិនទ្រទ្រង់រិទ័យ ទ្រទ្រង់រិទ័យហើយ តែមិនប្រព្រឹត្តនៅក្នុងព្រៃ មានសេនាសនៈស្ងាត់ ប្រព្រឹត្តនៅក្នុងព្រៃ មានសេនាសនៈស្ងាត់ហើយ តែមិនបានវិមោក្ខធម៌ ដ៏ល្អិត ដែលកន្លងរូបជ្ឈានហើយ បានអារុប្បជ្ឈានដោយកាយ បានវិមោក្ខធម៌ ដ៏ល្អិត ដែលកន្លងរូបជ្ឈាន បានអារុប្បជ្ឈានដោយកាយហើយ តែមិនបានធ្វើឲ្យជាកំច្បាស់ នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា នៅមិនទាន់ពេញលេញដោយអង្គនោះ យ៉ាងនេះ ភិក្ខុនោះត្រូវបំពេញ

អង្គនោះដោយគិតថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ឲ្យអាត្មាអញមានសទ្ធាផង មានសីលផង ចេះដឹងច្រើនផង ចេះសម្តែងធម៌ផង ចូលកាន់បរិស័ទកើតផង ក្លៀវក្លាសម្តែង ធម៌ដល់បរិស័ទផង ទ្រទ្រង់វិន័យផង ប្រព្រឹត្តនៅក្នុងព្រៃ មានសេនាសនៈស្ងាត់ ផង បានវិមោក្ខធម៌ដ៏ល្អិត ដែលកន្លងរូបជ្ឈានហើយ បានអារុប្បជ្ឈានដោយ កាយផង ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាភិក្ខុមានសទ្ធាផង មានសីលផង ចេះ ដឹងច្រើនផង ចេះសម្តែងធម៌ផង ចូលកាន់បរិស័ទកើតផង ក្លៀវក្លាសម្តែងធម៌ ដល់បរិស័ទផង ទ្រទ្រង់វិន័យផង ប្រព្រឹត្តនៅក្នុងព្រៃ មានសេនាសនៈស្ងាត់ ផង បានវិមោក្ខធម៌ដ៏ល្អិត ដែលកន្លងរូបជ្ឈានហើយ បានអារុប្បជ្ឈានដោយ កាយផង ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ផង ភិក្ខុនោះទើបឈ្មោះថា ពេញលេញដោយអង្គនោះ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយធម៌ទាំង ១០ នេះហើយ ឈ្មោះថា នាំ ឲ្យកើតសេចក្តីជ្រះថ្លា ដោយជុំវិញផង បរិបូណ៌ដោយអាការគ្រប់យ៉ាងផង ។

អដ្ឋកថា

សន្តសូត្រ

[៩] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសន្តសូត្រទី ៩ ដូចតទៅនេះ បទថា សន្តា បានដល់ ស្ងប់ ព្រោះមានអារម្មណ៍ស្ងប់ខ្លះ ព្រោះមានអង្គស្ងប់ខ្លះ ដែលបានឈ្មោះយ៉ាងនេះថា វិមោក្ខ ព្រោះផុតចាកធម៌ដែលជាសត្រូវ និង ព្រោះរួចផុតដោយល្អ ដោយប្រាសចាកសង្ស័យក្នុងអារម្មណ៍ ។ បទថា អតិក្កម្ម រួច បានដល់ កន្លងរូបជ្ឈាន ប្រព្រឹត្តទៅ ។ ពាក្យដ៏សេស ក្នុងទីគ្រប់អន្លើ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា សន្តសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

វិជយសូត្រទី ១០

[១០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសទ្ធាហើយ តែមិនមានសីល ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា នៅមិនទាន់ពេញលេញដោយអង្គនោះ យ៉ាងនេះឡើយ ភិក្ខុ នោះត្រូវបំពេញអង្គនោះ ដោយគិតថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ឲ្យអាត្មាអញមានសទ្ធា ផង មានសីលផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាភិក្ខុមានសទ្ធាផង មាន សីលផងហើយ ភិក្ខុនោះទើបឈ្មោះថា ពេញលេញដោយអង្គនោះ យ៉ាងនេះ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសទ្ធាផង មានសីលផងហើយ តែមិនជាអ្នកចេះដឹង ច្រើន ចេះដឹងច្រើនហើយ តែមិនចេះសម្តែងធម៌ ចេះសម្តែងធម៌ហើយ តែចូល កាន់បរិស័ទមិនកើត ចូលកាន់បរិស័ទកើតហើយ តែមិនក្លៀវក្លាសម្តែងធម៌ដល់ បរិស័ទ ក្លៀវក្លាសម្តែងធម៌ដល់បរិស័ទហើយ តែមិនទ្រទ្រង់វិន័យ ទ្រទ្រង់វិន័យ ហើយ តែមិនបានរព្វកន្លះបុព្វេនិវាសច្រើនប្រការ គឺរព្វកឃើញ ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ៣ រហេម រព្វកឃើញនូវបុព្វេនិវាសច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ ព្រម ទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នោះ រព្វកឃើញនូវបុព្វេនិវាសច្រើនប្រការ គឺរព្វក ឃើញ ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ៣ រហេម រព្វកឃើញនូវបុព្វេនិវាសច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នោះហើយ តែទាស់មិនមាន ចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងនូវចក្ខុជាបរិសុទ្ធសុទ្ធជាមួយ រហេម ដឹងច្បាស់នូវ ពួកសត្វដែលអន្ទោលទៅតាមកម្ម មានចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងនូវចក្ខុជា បរិសុទ្ធសុទ្ធជាមួយ រហេម ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលអន្ទោលទៅតាមកម្ម ហើយ តែមិនធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ រហេម ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយហើយ ។ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា នៅមិនទាន់ពេញលេញដោយអង្គនោះ យ៉ាងនេះឡើយ ភិក្ខុ នោះត្រូវបំពេញអង្គនោះដោយគិតថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ឲ្យអាត្មាអញមានសទ្ធាផង មានសីលផង ជាអ្នកចេះដឹងច្រើនផង ចេះសម្តែងធម៌ផង ចូលកាន់បរិស័ទ កើតផង ក្លៀវក្លាសម្តែងធម៌ដល់បរិស័ទផង ទ្រទ្រង់វិន័យផង រព្វកឃើញនូវ បុព្វេនិវាសច្រើនប្រការ គឺរព្វកឃើញ ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ៣ រហេម រព្វកឃើញ

នូវបុព្វេនិវាសច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នោះ
 ផង មានចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងនូវចក្ខុជាវរបស់មនុស្សធម្មតា ។ បេ ។ ដឹង
 ច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលអន្ទោលទៅតាមកម្មផង ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ បេ ។
 ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាភិក្ខុមានសង្ខ
 ផង មានសីលផង ជាអ្នកចេះដឹងច្រើនផង ចេះសម្តែងធម៌ផង ចូលកាន់
 បរិស័ទកើតផង ក្លៀវក្លាសម្តែងធម៌ដល់បរិស័ទផង ទ្រទ្រង់វិន័យផង រព្វក
 ឃើញនូវបុព្វេនិវាសច្រើនប្រការ គឺរព្វកឃើញ ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ។ បេ ។
 រព្វកឃើញនូវបុព្វេនិវាសច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេស ដោយ
 ប្រការដូច្នោះផង មានចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងនូវចក្ខុជាវរបស់មនុស្សធម្មតា
 ផង ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វដែលអន្ទោលទៅតាមកម្មផង ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំង-
 ឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ភិក្ខុនោះទើបឈ្មោះថា
 ពេញលេញដោយអង្គនោះ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែល
 ប្រកបដោយធម៌ទាំង ១០ យ៉ាងនេះហើយ ឈ្មោះថា នាំឲ្យកើតសេចក្តីជ្រះថ្លា
 ដោយជុំវិញផង បរិបូណ៌ដោយអាការគ្រប់យ៉ាងផង ។

អាទិសំសវគ្គទី ១ ចប់

ឧទាននៃអាទិសំស្ករៈ គឺ

និយាយអំពីសីល មានប្រយោជន៍ដូចម្ដេច ១ អំពីចេតនា ១
អំពីសីល ១ អំពីការសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ ១ អំពីព្រះ
អានន្ទជាគម្រប់ ៥ អំពីសមាធិ ១ អំពីព្រះសារីបុត្ត ១ អំពី
ភិក្ខុមានសទ្ធា ១ អំពីសន្តវិមោក្ខ ១ អំពីភិក្ខុមានសទ្ធាជាដើម ១ ។

អដ្ឋកថា

វិជយសូត្រ

[១០] ក្នុងវិជយសូត្រទី ១០ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាវិជយសូត្រទី ១០ ចប់

អាទិសង្ឃវគ្គទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

នាថករណវគ្គទី ២

សេនាសនសូត្រទី ១

[១១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ៥ កាលសេពគប់
 នូវសេនាសនៈ ដែលប្រកបដោយអង្គ ៥ មិនយូរប៉ុន្មាន គប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំង-
 ឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ៥ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនា
 នេះ មានសទ្ធា ជឿសេចក្តីត្រាស់ដឹងរបស់ព្រះតថាគតថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 អង្គនោះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ ជាព្រះ
 សុគត ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ទ្រង់ប្រសើរដោយសីលាទិគុណ រកបុគ្គល
 ណាមួយស្មើគ្មាន ជាសារថីទូន្មាននូវបុរស ជាសាស្ត្រានៃទេវតា និងមនុស្ស
 ទាំងឡាយ ជាព្រះពុទ្ធ មានបុញ្ញសិរី ១ ជាអ្នកមានអាពាធតិច មានទុក្ខតិច
 ប្រកបដោយតេជោធាតុបក់កម្តៅស្មើ គឺមិនត្រជាក់ពេក មិនក្តៅពេក យ៉ាង
 កណ្តាល អត់ធន់នូវសេចក្តីព្យាយាមបាន ១ មិនជាអ្នកអួតអាង មិនមាន
 មាយា គឺប្រព្រឹត្តខ្លួនឲ្យពិតប្រាកដក្នុងព្រះសាស្ត្រា ឬក្នុងពួកសព្វហូចារី ជា
 អ្នកចេះដឹង ១ ជាអ្នកមានព្យាយាមប្រារព្ធ ដើម្បីលះបង់ពួកអកុសលធម៌
 ចូលដល់នូវកុសលធម៌ ១ ជាអ្នកមានកម្លាំង ប្រឹងប្រែងមាំមួន មិនដាក់ជុរៈ

ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ១ មានប្រាជ្ញាប្រកបដោយបញ្ញាយល់ច្បាស់នូវ
សេចក្តីចម្រើន និងសេចក្តីវិនាស ជាប្រាជ្ញាប្រសើរមោះមុត ប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីឲ្យអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយ
អង្គ ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេនាសនៈប្រកបដោយ
អង្គ ៥ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេនាសនៈក្នុងលោកនេះ មិន
ឆ្ងាយពេក មិនជិតពេក ល្អមទៅមកស្រួល មិនកុះករដោយមនុស្សក្នុងវេលា
ថ្ងៃ មិនសូវមានសំឡេង មិនសូវគឺកកក្នុងរាត្រី មិនសូវមានសម្ផស្សដោយ
របាមមូសខ្យល់ កម្តៅថ្ងៃ និងពស់តូចពស់ធំ ១ បីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ
និងគិលានប្បច្ចយកេសជួបវិការ កើតឡើងដល់ភិក្ខុដែលនៅក្នុងសេនាសនៈ
នោះដោយមិនលំបាក ១ ពួកភិក្ខុជាថេរៈដែលនៅក្នុងសេនាសនៈនោះ ជា
ពហុស្សុត ចេះចាំនូវនិកាយ ទ្រទ្រង់ធម៌ ទ្រទ្រង់វិន័យ ទ្រទ្រង់មាតិកា ១
ភិក្ខុចូលទៅកកក្នុជាថេរៈទាំងនោះម្តងៗ ហើយ សួរប្រឹក្សាថា បពិត្រលោក
ដ៏ចម្រើន រឿងនេះ តើដូចម្តេច សេចក្តីអធិប្បាយនៃរឿងនេះ តើដូចម្តេច ១
លោកដ៏មានអាយុទាំងនោះ រមែងពន្យល់រឿងដែលមិនទាន់ច្បាស់លាស់ផង
ធ្វើឲ្យងាយនូវរឿងដែលជ្រៅផង បន្ទាបង់នូវសេចក្តីសង្ស័យ ក្នុងធម៌ទាំង-
ឡាយ ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីសង្ស័យច្រើនប្រការផង ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ សេនាសនៈប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ៥ កាលបើសេពគប់ នូវសេនាសនៈប្រកប

ដោយអង្គ ៥ ហើយ មិនយូរប៉ុន្មាន នឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ បេ ។ ព្រោះ
អស់អាសវៈទាំងឡាយ ។

អដ្ឋកថា

នាថករណាវគ្គទី ២

សេនាសនសូត្រ

[១១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសេនាសនសូត្រទី ១ នៃនាថករណាវគ្គ
ទី ២ ដូចតទៅនេះ បទថា បញ្ចន្តសមន្នាគតោ បានដល់ ដែលប្រកបដោយ
អង្គគុណ ៥ ។ បទថា នាតិទ្ធុរំ ហោតិ នាច្ចាសន្នំ សេចក្តីថា ទឹកនៃនឹង
ណាឆ្ងាយពេក ភិក្ខុត្រាច់បិណ្ឌបាតក្នុងទីនោះ ក៏មានសេចក្តីលំបាកកាយ និង
ចិត្ត លោកក៏ធ្វើសមាធិ ដែលមិនទាន់កើតឲ្យកើតមិនបាន ឬធ្វើសមាធិដែល
កើតហើយឲ្យមាំទាំមិនបាន ស្មានទីជិតពេក ក៏កុះករដោយមនុស្សជាច្រើន ។
ទីដែលផុតចាកទោសទាំង ២ នោះ ក្នុងបទេសប្រមាណ ៤០ ឧសកៈ
ឈ្មោះថា ដល់ព្រមដោយការទៅមក ។ បទថា ទិវា អប្បកិណ្ណំ បានដល់
មិនដេរជាសដោយមនុស្សជាច្រើន ក្នុងពេលថ្ងៃ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា សេនាសនសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អង្គសូត្រទី ២

[១២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុលះអង្គ ៥ ប្រកបដោយអង្គ ៥ ហៅថាជាឧត្តមបុរស មានគុណគ្រប់គ្រាន់ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុលះអង្គ ៥ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានលះកាមច្ឆន្ទៈ ១ លះព្យាបាទ ១ លះបីនមិទ្ធៈ ១ លះឧទ្ធចកកច្ចៈ ១ លះវិចិកិច្ចា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុលះអង្គ ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ៥ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ ភិក្ខុប្រកបដោយសីលក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយសមាធិក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយបញ្ញាខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយវិមុត្តិក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុលះអង្គ ៥ ប្រកបដោយអង្គ ៥ ហៅថា ជាឧត្តមបុរសមានគុណគ្រប់គ្រាន់ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។

- កាមច្ឆន្ទៈ ១ ព្យាបាទៈ ១ បីនមិទ្ធៈ ១ ឧទ្ធច្ចៈ ១ វិចិកិច្ចា ១
- មិនមានដល់ភិក្ខុដោយប្រការទាំងពួង ភិក្ខុបែបនោះ ប្រកបដោយអសេក្ខសីលផង ដោយអសេក្ខសមាធិផង (ដោយអសេក្ខបញ្ញាផង) ដោយវិមុត្តិផង ដោយវិមុត្តិញ្ញាណផង

ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថាប្រកបដោយអង្គ ៥ លះអង្គ ៥ ភិក្ខុ
នោះឯងហៅថា ប្រកបដោយគុណទាំងអស់ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។

អដ្ឋកថា

អង្គសូត្រ

[១២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអង្គសូត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ បទថា
កោវលី បានដល់ ប្រកបដោយគុណទាំងមូល ។ បទថា វុសិតវា ប្រែថា
មានព្រហ្មចរិយៈនៅចប់ហើយ ។ បទថា អសេក្ខន្ធ បានដល់ លោកុត្តរធម៌
ដែលទាក់ទងក្នុងអសេក្ខធម៌ ។ បទថា សីលក្ខន្ធន្ត ប្រែថា ដោយគំនរ
សីល ។ ក្នុងបទថា វិមុត្តិក្ខន្ធន្ត នេះ រៀរសីលជាដើមចេញ ផលធម៌
ដ៏សេសទាំង ៣ ឈ្មោះថា វិមុត្តិ ។ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ឈ្មោះថា
បច្ចវេក្ខណញ្ញាណ បច្ចវេក្ខណញ្ញាណនោះ ជាលោកិយតែម្យ៉ាង ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា អង្គសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក សំយោជនសូត្រទី ៣

[១៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សំយោជនៈនេះ មាន ១០ យ៉ាង ។
សំយោជនៈ ១០ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺសំយោជនៈជាចំណែកខាងក្រោម
៥ សំយោជនៈជាចំណែកខាងលើ ៥ ។ សំយោជនៈជាចំណែកខាងក្រោម
៥ តើដូចម្តេច ។ គឺសក្កាយទិដ្ឋិ ១ វិចិកិច្ចា ១ សីលព្វតបរាមាស ១
កាមច្ចន្ទៈ ១ ព្យាបាទៈ ១ ។ នេះជាសំយោជនៈជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ។
សំយោជនៈជាចំណែកខាងលើ ៥ តើដូចម្តេច ។ គឺ រូបរាគៈ ១ អរូបរាគៈ
១ មានៈ ១ ឧទ្ធច្ចៈ ១ អវិជ្ជា ១ ។ នេះជាសំយោជនៈជាចំណែកខាងលើ
៥ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សំយោជនៈ មាន ១០ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

សំយោជនសូត្រ

[១៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសំយោជនសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ
បទថា ឡាម្ពាតិយានិ ប្រែថា ជាចំណែកខាងក្រោម ។ បទថា ឧទ្ធព្ពាតិយានិ
ប្រែថា ជាចំណែកខាងលើ ។ ក្នុងសូត្រនេះ លោកពោលវដ្តៈតែម្យ៉ាង ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា សំយោជនសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

វិលស្សត្រដី ២

[១៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ឬភិក្ខុនីណាមួយ មិនបានលះសេចក្តី រឹងត្អឹងនៃចិត្ត ៥ មិនបានផ្តាច់ផ្តិលចំណងរបស់ចិត្ត ៥ ទេ យប់ ឬថ្ងៃមកដល់ ភិក្ខុ ឬភិក្ខុនីនោះ សេចក្តីសាបសូន្យក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងប្រាកដ ឡើង មិនមានសេចក្តីចម្រើនឡើយ ។ សេចក្តីរឹងត្អឹងនៃចិត្ត ៥ ដែលភិក្ខុមិន បានលះបង់ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ សង្ស័យ ងឿងធ្ងល់ មិនចុះចិត្តស៊ប់ មិនជ្រះថ្លាក្នុងព្រះសាស្តា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាសង្ស័យ ងឿងធ្ងល់ មិនចុះចិត្តស៊ប់ មិនជ្រះថ្លាក្នុងព្រះសាស្តា ចិត្ត របស់ភិក្ខុនោះ មិនបង្ហោនទៅដើម្បីព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស ដើម្បី ប្រកបរឿយៗ ដើម្បីព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកព្យាយាម ។ ចិត្តរបស់ ភិក្ខុណាមិនបង្ហោនទៅដើម្បីព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស ដើម្បីប្រកប រឿយៗ ដើម្បីព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាម ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា មិនបានលះបង់សេចក្តីរឹងត្អឹងនៃចិត្តទី ១ នេះ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុសង្ស័យក្នុងធម៌ ។ បេ ។ សង្ស័យក្នុងសង្ឃ សង្ស័យ ក្នុងសិក្ខា ក្រោធខឹង មិនពេញចិត្ត មានចិត្តត្រូវទោសៈខ្លាំងខ្លប់ មានសេចក្តី រឹងរូសក្នុងសព្វហូចារីទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណា ជាអ្នក ក្រោធខឹង មិនពេញចិត្ត មានចិត្តត្រូវទោសៈខ្លាំងខ្លប់ មានសេចក្តីរឹងរូសក្នុង សព្វហូចារីទាំងឡាយហើយ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ រមែងមិនបង្ហោនទៅ ដើម្បី

ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្ដៅកិលេស ដើម្បីប្រកបរឿយៗ ដើម្បីព្យាយាមមិន
 ដាច់ ដើម្បីតាំងទុកនូវព្យាយាម ។ ចិត្តរបស់ភិក្ខុណាមិនបង្ហាន់ទៅ ដើម្បី
 ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្ដៅកិលេស ដើម្បីប្រកបរឿយៗ ដើម្បីព្យាយាមមិន
 ដាច់ ដើម្បីតាំងទុកព្យាយាម ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា មិនបានលះបង់សេចក្ដី
 រឹងត្អឹងនៃចិត្តទាំង ៥ នេះ យ៉ាងនេះឯង ។ នេះជាសេចក្ដីរឹងត្អឹងនៃចិត្តទាំង ៥
 ដែលភិក្ខុមិនបានលះបង់ហើយ ។ ចុះចំណងរបស់ចិត្ត ៥ ដែលភិក្ខុមិនបាន
 ផ្ដាច់ផ្ដិល តើដូចម្ដេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិនទាន់
 ប្រាសចាកតម្រេក មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្ដីប្រាថ្នា មិនទាន់ប្រាសចាក
 សេចក្ដីគាប់ចិត្ត មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្ដីស្រេកយូន មិនទាន់ប្រាសចាក
 សេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ មិនទាន់ប្រាសចាកបំណងក្នុងកាមទាំងឡាយ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណា មិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេក មិនទាន់ប្រាសចាក
 សេចក្ដីប្រាថ្នា មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្ដីគាប់ចិត្ត មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្ដី
 ស្រេកយូន មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ មិនទាន់ប្រាសចាក
 បំណងក្នុងកាមទាំងឡាយហើយ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ រមែងមិនបង្ហាន់ទៅ
 ដើម្បីព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្ដៅកិលេស ដើម្បីប្រកបរឿយៗ ដើម្បីព្យាយាម
 មិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកព្យាយាម ។ ចិត្តរបស់ភិក្ខុណា មិនបង្ហាន់ទៅ ដើម្បី
 ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្ដៅកិលេស ដើម្បីប្រកបរឿយៗ ដើម្បីព្យាយាមមិន
 ដាច់ ដើម្បីតាំងទុកព្យាយាមទេ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា មិនបានផ្ដាច់ផ្ដិលនូវ

ចំណងរបស់ចិត្តទី ១ នេះ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត
ភិក្ខុមិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាយ ។ បេ មិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុង
រូប បរិភោគអាហារពេញពោះដរាបដល់ផ្លែត រៀបចំតែទីដេកឲ្យស្រួល ទី
ផ្អែកឲ្យស្រួល ទីលក់ឲ្យស្រួល ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រោះតម្កល់ទុកនូវ
សេចក្តីប្រាថ្នាឲ្យបានជាពួកទេវតាណាមួយថា ខ្ញុំ សូមឲ្យបានជាទេវតាធំ ឬ
ទេវតាតូចណាមួយដោយសីល ឬវត្ត ឬតបៈ ឬក៏ព្រហ្មចរិយៈនេះ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រោះតម្កល់ទុកនូវសេចក្តី
ប្រាថ្នាឲ្យបានជាពួកទេវតាណាមួយថា ខ្ញុំ សូមឲ្យបានជាទេវតាធំ ឬទេវតាតូច
ណាមួយដោយសីល ឬវត្ត ឬតបៈ ឬក៏ព្រហ្មចរិយៈនេះ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ
រមែងមិនបង្ហាន់ទៅ ដើម្បីព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្ដៅកិលេស ដើម្បីប្រកប
រឿយៗ ដើម្បីព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកព្យាយាម ។ ចិត្តរបស់ភិក្ខុណា
មិនបង្ហាន់ទៅ ដើម្បីព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្ដៅកិលេស ដើម្បីប្រកបរឿយៗ
ដើម្បីព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកព្យាយាមមិនដាច់ទេ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា
មិនបានផ្តាច់ផ្តិលនូវចំណងរបស់ចិត្តទី ៥ នេះ យ៉ាងនេះឯង ។ នេះជាចំណង
របស់ចិត្តទាំង ៥ ដែលភិក្ខុមិនបានផ្តាច់ផ្តិល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ឬ
ភិក្ខុនីណាមួយ មិនបានលះបង់នូវសេចក្តីរឹងត្អឹងរបស់ចិត្តទាំង ៥ នេះ មិន
បានផ្តាច់ផ្តិលនូវចំណងរបស់ចិត្តទាំង ៥ នេះហើយ យប់ និងថ្ងៃមកដល់
ភិក្ខុ ឬភិក្ខុនីនោះ សេចក្តីសាបសូន្យក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយរមែងប្រាកដ

មិនមានសេចក្តីចម្រើនឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាយប់ និងថ្ងៃ
 រមែងមកដល់ព្រះចន្ទក្នុងកាឡបក្ស តែងសាបសូន្យចាកវណ្ណៈ សាបសូន្យ
 ចាកមណ្ឌល សាបសូន្យចាករស្មី សាបសូន្យចាកទំហំ និងកម្ពស់ យ៉ាង
 ណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ឬភិក្ខុនីណាមួយ មិនបានលះបង់នូវ
 សេចក្តីរឹងត្អឹងរបស់ចិត្តទាំង ៥ នេះ មិនបានផ្តាច់ផ្តិលនូវចំណងរបស់ចិត្ត
 ទាំង ៥ នេះហើយ យប់ និងថ្ងៃមកដល់ ភិក្ខុ ឬភិក្ខុនីនោះ សេចក្តីសាប
 សូន្យក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយរមែងប្រាកដ មិនមានសេចក្តីចម្រើនឡើយ
 ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ឬភិក្ខុនីណាមួយ បានលះបង់
 នូវចំណងរបស់ចិត្ត ៥ បានផ្តាច់ផ្តិលនូវចំណងរបស់ចិត្ត ៥ ហើយ យប់
 និងថ្ងៃមកដល់ ភិក្ខុ ឬភិក្ខុនីនោះ សេចក្តីចម្រើនក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 រមែងប្រាកដ មិនបានសាបសូន្យឡើយ ។ សេចក្តីរឹងត្អឹងរបស់ចិត្តទាំង ៥
 ដែលភិក្ខុ ឬភិក្ខុនីបានលះបង់ហើយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ មិនឆ្លើងឆ្ងល់ មិនសង្ស័យ ចុះចិត្តស៊ប់ ជ្រះថ្លាក្នុងព្រះ
 សាស្តា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាមិនឆ្លើងឆ្ងល់ មិនសង្ស័យ ចុះចិត្ត
 ស៊ប់ ជ្រះថ្លាក្នុងព្រះសាស្តាហើយ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ រមែងបង្ហោនទៅដើម្បី
 ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស ដើម្បីប្រកបរឿយៗ ដើម្បីព្យាយាមមិន
 ដាច់ ដើម្បីតាំងទុកព្យាយាម ។ ចិត្តរបស់ភិក្ខុណាបង្ហោនទៅ ដើម្បីព្យាយាម
 ជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស ដើម្បីប្រកបរឿយៗ ដើម្បីព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បី

តាំងទុកព្យាយាម ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា បានលះបង់នូវសេចក្តីរឹងត្អឹងរបស់
 ចិត្តទី ១ នេះ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុមិន
 ឆ្លើងច្រលំក្នុងធម៌ ។ បេ មិនឆ្លើងច្រលំក្នុងសង្ឃ... មិនឆ្លើងច្រលំក្នុងសិក្ខា
 មិនក្រោធខឹង មិនអន់ចិត្ត មិនមានចិត្តត្រូវទោសៈខ្លាំងខ្លប់ មិនមានសេចក្តីរឹង
 រួសក្នុងពួកសព្វហូចារី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាមិនក្រោធខឹង មិន
 អន់ចិត្ត មិនមានចិត្តត្រូវទោសៈខ្លាំងខ្លប់ មិនមានសេចក្តីរឹងរួស ក្នុងពួក
 សព្វហូចារីហើយ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ រមែងបង្ហានទៅ ដើម្បីព្យាយាម ជា
 គ្រឿងដុតកម្ដៅកិលេស ដើម្បីប្រកបរឿយៗ ដើម្បីព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បី
 តាំងទុកព្យាយាម ចិត្តរបស់ភិក្ខុណា បង្ហានទៅ ដើម្បីព្យាយាមជាគ្រឿងដុត
 កម្ដៅកិលេស ដើម្បីប្រកបរឿយៗ ដើម្បីព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុក
 ព្យាយាម ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា លះបង់នូវសេចក្តីរឹងត្អឹងរបស់ចិត្តទី ៥ នេះ
 យ៉ាងនេះឯង ។ នេះជាសេចក្តីរឹងត្អឹងរបស់ចិត្តទាំង ៥ ដែលភិក្ខុបានលះបង់
 ហើយ ។ ចំណងរបស់ចិត្ត ៥ ដែលភិក្ខុបានផ្តាច់ផ្តិលហើយតើ ដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រាសចាកតម្រេក ប្រាស
 ចាកសេចក្តីប្រាថ្នា ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ ប្រាសចាកសម្រេក ប្រាស
 ចាកសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ប្រាសចាកចំណង់ក្នុងកាមទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុណាជាអ្នកប្រាសចាកតម្រេក ប្រាសចាកសេចក្តីប្រាថ្នា ប្រាស
 ចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ ប្រាសចាកសម្រេក ប្រាសចាកសេចក្តីក្តៅក្រហាយ

ប្រាសចាកចំណង់ក្នុងកាយទាំងឡាយហើយ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ រមែងបង្ហាន់
 ទៅដើម្បីព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្ដៅកិលេស ដើម្បីប្រកបរឿយៗ ដើម្បី
 ព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកព្យាយាម ។ ចិត្តរបស់ភិក្ខុណា បង្ហាន់ទៅ
 ដើម្បីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកម្ដៅកិលេស ដើម្បីប្រកបរឿយៗ ដើម្បីព្យាយាម
 មិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកព្យាយាម ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា បានផ្តាច់ផ្តិលនូវចំណង
 របស់ចិត្តទី ១ នេះ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជា
 អ្នកប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាយ ។ បេ ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងរូប មិនបរិភោគ
 ពេញពោះ ដរាបដល់ឆ្អែត ហើយរៀបចំតែទីដេកឲ្យស្រួល ទីផ្អែកឲ្យស្រួល
 ទីលក់ឲ្យស្រួល មិនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រោះតម្កល់ទុកនូវសេចក្ដីប្រាថ្នា
 ឲ្យបានជាពួកទេវតានាមមួយថា អាត្មាអញ សូមឲ្យបានជាទេវតាធំ ឬទេវតា
 តូចណាមួយដោយសីល ឬវត្ថុ ឬក៏តបៈ ឬក៏ព្រហ្មចរិយៈនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុណា មិនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ព្រោះតម្កល់ទុកនូវសេចក្ដី
 ប្រាថ្នាឲ្យបានជាពួកទេវតានាមមួយថា អាត្មាអញ សូមឲ្យបានជាទេវតាធំ ឬ
 ទេវតាតូចណាមួយ ដោយសីល ឬវត្ថុ ឬក៏តបៈ ឬក៏ព្រហ្មចរិយៈនេះហើយ
 ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ រមែងបង្ហាន់ទៅដើម្បីព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្ដៅកិលេស
 ដើម្បីប្រកបរឿយៗ ដើម្បីព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកព្យាយាម ។ ចិត្ត
 របស់ភិក្ខុណា បង្ហាន់ទៅដើម្បីព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្ដៅកិលេស ដើម្បីប្រកប
 រឿយៗ ដើម្បីព្យាយាមមិនដាច់ ដើម្បីតាំងទុកព្យាយាម ។ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា

ផ្តាច់ផ្តិលនូវចំណង របស់ចិត្តទី ៥ នេះ យ៉ាងនេះឯង ។ នេះជាចំណង
 របស់ចិត្តទាំង ៥ ដែលភិក្ខុបានផ្តាច់ផ្តិល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ឬ
 ភិក្ខុនីណាមួយ បានលះបង់នូវសេចក្តីរឹងត្អឹងរបស់ចិត្តទាំង ៥ នេះ បានផ្តាច់
 ផ្តិលនូវចំណងរបស់ចិត្តទាំង ៥ នេះហើយ យប់និងថ្ងៃមកដល់ភិក្ខុ ឬភិក្ខុនី
 នោះ សេចក្តីចម្រើនក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងប្រាកដ មិនមានសេចក្តី
 សាបសូន្យឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចយប់ និងថ្ងៃ រមែងមកដល់
 ព្រះចន្ទខាងខ្នើត តែងចម្រើនដោយវណ្ណៈ ចម្រើនដោយមណ្ឌល ចម្រើន
 ដោយរស្មី ចម្រើនដោយកម្ពស់ និងទំហំ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុ ឬភិក្ខុនីណាមួយ បានលះបង់នូវសេចក្តីរឹងត្អឹងរបស់ចិត្តទាំង ៥ នេះ
 បានផ្តាច់ផ្តិលនូវសេចក្តីរឹងត្អឹងរបស់ចិត្តទាំង ៥ នេះហើយ យប់ និងថ្ងៃមក
 ដល់ ភិក្ខុ ឬភិក្ខុនីនោះ សេចក្តីចម្រើនក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយរមែងប្រាកដ
 មិនមានសេចក្តីសាបសូន្យឡើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

អដ្ឋកថា

ខ័លសូត្រ

[១៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងខ័លសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ កិលេស
 ជាគ្រឿងដោតចិត្ត ដូចចម្រើង ពោលពិស្តារហើយ ក្នុងបញ្ចកនិបាត ។ បទ
 ថា អាមោហាបរិណាមោន បានដល់ ដោយកម្ពស់ និងទំហំ ។^{១៧៧}

សុត្តន្តបិដក

អប្បមាទសូត្រទី ៥

[១៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វទាំងអម្បាលម៉ាន ទោះបីមិន
 មានជើងក្តី មានជើងពីរក្តី មានជើងបួនក្តី មានជើងច្រើនក្តី មានរូបក្តី មិន
 មានរូបក្តី មានសញ្ញាក្តី មិនមានសញ្ញាក្តី មានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមាន
 សញ្ញាក៏មិនមែនក្តី ព្រះតថាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធប្រាជកជាប្រសើរជាងពួក
 សត្វទាំងអម្បាលនោះ (យ៉ាងណាមិញ) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កងធម៌ជា
 កុសលឯណានីមួយ កងធម៌ជាកុសលទាំងអស់នោះ មានអប្បមាទជាបួស
 ប្រជុំចុះក្នុងអប្បមាទ អប្បមាទប្រាកដជាប្រសើរជាងកងធម៌ជាកុសលទាំង
 នោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជាស្នាមជើងទាំង-
 ឡាយណាមួយរបស់ពួកសត្វដែលដើរលើផ្ទៃផែនដី ស្នាមជើងទាំងអស់នោះ
 រមែងដល់នូវការប្រជុំចុះក្នុងស្នាមជើងនៃដី ស្នាមជើងនៃដីប្រាកដជាប្រសើរ
 ជាងស្នាមជើងនៃសត្វទាំងនោះ ព្រោះជាស្នាមជើងធំ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កងធម៌ជាកុសលឯណានីមួយ កងធម៌ជាកុសលទាំងអស់នោះ
 មានអប្បមាទជាបួស ប្រជុំចុះក្នុងអប្បមាទ អប្បមាទប្រាកដជាប្រសើរជាង
 កងធម៌ជាកុសលទាំងអស់នោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូច
 ជាបង្កង់ទាំងឡាយឯណានីមួយ របស់កូដាគារ (ផ្ទះដែលគេសង្រ្គោះដោយ
 កំពូល) បង្កង់ទាំងអស់នោះ ឈមទៅរកកំពូល ទេរទៅរកកំពូល ប្រជុំទៅ
 ត្រង់កំពូល កំពូលប្រាកដជាប្រសើរជាងបង្កង់ទាំងនោះ យ៉ាងណាមិញ ម្នាល

ភិក្ខុទាំងឡាយ កងធម៌ជាកុសលឯណានីមួយ កងធម៌ជាកុសលទាំងអស់នោះ មានអប្បមាទជាឫស ប្រជុំចុះក្នុងអប្បមាទ អប្បមាទប្រាកដជាប្រសើរជាង កងធម៌ជាកុសលទាំងនោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀប ដូចជាក្លិនឫសឈើទាំងឡាយឯណានីមួយ ក្លិនឫសក្លាំពាក់ ប្រាកដជាប្រសើរ ជាងក្លិនឫសឈើទាំងនោះ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ បេ។ ក៏ យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជាក្លិនខ្លឹមទាំងឡាយណា នីមួយ ក្លិនខ្លឹមចន្ទន៍ក្រហម ប្រាកដជាប្រសើរជាងក្លិនខ្លឹមទាំងនោះ យ៉ាងណា មិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ បេ។ យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជាក្លិនផ្កាឈើទាំងឡាយ ឯណានីមួយ ក្លិនផ្កាម្លិះប្រាកដជាប្រសើរ ជាងក្លិនផ្កាឈើទាំងនោះ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ បេ។ ក៏យ៉ាង នោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជាពួកស្តេចតូចៗ ឯណានីមួយ ពួកស្តេចតូចៗ ទាំងអស់នោះ រមែងជាចំណុះរបស់ស្តេចចក្រពត្តិ ស្តេច ចក្រពត្តិ ប្រាកដជាប្រសើរជាងពួកស្តេចតូចៗ ទាំងនោះ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ បេ។ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀប ដូចជាពន្លឺរបស់រូបផ្កាយទាំងឡាយឯណានីមួយ ពន្លឺទាំងអស់នោះ មិនបាន ដល់នូវចំណិតជាគម្រប់ ១៦ៗ ដងនៃពន្លឺព្រះចន្ទ ពន្លឺព្រះចន្ទប្រាកដជាប្រសើរ ជាងពន្លឺនៃរូបផ្កាយទាំងនោះ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ បេ។ ក៏ យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជាព្រះអាទិត្យ កាលបើភ្លៀង

ស្វាង ប្រាសចាកពពកក្នុងសរទសម័យ ខ្ពស់ផុតពពក កម្ចាត់បង្ខំនូវងងឹត
 ទាំងអស់ដែលនៅលើអាកាស ហើយភ្លឺស្វាងរុងរឿង យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ បេ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជា
 ទន្លេធំទាំងឡាយ ឯណានីមួយ គឺ ទន្លេគង្គា យមុនា អចិរវតី សរកុ មហី
 ទន្លេទាំងអស់នោះ ក៏ឈមទៅរកសមុទ្រ ឱនទៅរកសមុទ្រ ទេរទៅរកសមុទ្រ
 ញោចទៅរកសមុទ្រ មហាសមុទ្រប្រាកដជាប្រសើរជាងទន្លេធំទាំងនោះ យ៉ាង
 ណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កងធម៌ជាកុសលឯណានីមួយ កងធម៌ជាកុសល
 ទាំងអស់នោះ មានអប្បមាទជាបួស ប្រជុំចុះក្នុងអប្បមាទ អប្បមាទប្រាកដ
 ជាប្រសើរជាងកងធម៌ជាកុសលទាំងនោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

អដ្ឋកថា

អប្បមាទសូត្រ

[១៥] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងអប្បមាទសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ បទថា
 ឯវមេវ ខោ (ក៏យ៉ាងនោះដែរ) សេចក្តីថា គឺការមិនប្រមាទហេតុឲ្យធ្វើកុសល
 គប្បីឃើញថា ជាកំពូលនៃកុសលធម៌គ្រប់យ៉ាង ដូចព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនឹងជាកំពូល
 នៃសត្វទាំងពួង ដូច្នោះ ។ សួរថា អប្បមាទនោះជាលោកិយ ឯកុសលធម៌
 ទាំងឡាយជាលោកុត្តរក៏មាន អប្បមាទនេះជាកាមាវចរតែម្យ៉ាង រីឯកុសល

ធម៌ទាំងឡាយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងក្រុមភូមិ៤ មិនមែនឬ ប្រសិនបើដូច្នោះ អប្បមាទ
នេះ ជាកំពូលនៃកុសលធម៌ពួកនោះ បានដូចម្តេច ។ ឆ្លើយថា ព្រោះអត្ថថា
ជាហេតុឲ្យបាន ។ ពិតហើយ កុសលធម៌ទាំងនោះ បុគ្គលរមែងបាន ដោយ
ការមិនប្រមាទ ព្រោះដូច្នោះ ការមិនប្រមាទនោះ ទើបឈ្មោះថា ជាកំពូលនៃ
កុសលធម៌ទាំងនោះ ដោយហេតុនោះ ទើបត្រាស់ថា កុសលធម៌ទាំងអស់
នោះ មានការមិនប្រមាទជាមូល ។ បទថា ជន្តលានំ ប្រែថា ដែលសញ្ញា
ទៅសព្វផ្ទៃផែនដី ។ បទថា ទាលានំ បានដល់ សត្វមានជើង ។ បទថា
បទជាតានិ ប្រែថា ស្នាមជើង ។ បទថា សមោធានំ គច្ឆន្តិ ប្រែថា
រមែងប្រជុំចុះ ជាក់ចុះ ។ បទថា អគ្គមក្ខាយតិ ប្រែថា លោកពោលថា
ប្រសើរ ។ បទថា យទិទំ មហាន្តត្ថេន សេចក្តីថា លោកពោលថា ប្រសើរ
ព្រោះជាស្នាមជើងធំ មិនមែនពោលដោយគុណឡើយ ។ បទថា វស្ស្យកំ
បានដល់ ផ្កាម្លិះ បានឮថា ព្រះបាទភាតិយមហារាជ ទ្រង់ស្តាប់ព្រះសូត្រនេះ
ហើយ ទ្រង់បំណងនឹងសាកល្បង ទើបឲ្យយកផ្កាក្រអូបមកអប់ដោយក្លិន ៤
ប្រភេទ ក្នុងបន្ទប់នីមួយៗ ជាក់បាច់ផ្កាម្លិះទុកក្នុងបន្ទប់មួយ ធ្វើផ្កាដ៏សេសជា
បាច់ទុកដោយជុំវិញផ្កាម្លិះនោះ ទ្រង់បើកទ្វារ ហើយចេញទៅខាងក្រៅ កាល
ទ្រង់សម្រាកខាងក្រៅមួយស្របក់ ហើយបើកទ្វារចូល ក្លិនផ្កាម្លិះប៉ះព្រះ
នាសិកមុនផ្កាទាំងពួង ។ ទ្រង់ផ្តលើព្រះទ័នធំនោះឯង បែរព្រះក្រែកទៅរក
មហាចេតិយ ថ្វាយបង្គំមហាចេតិយ ដោយទ្រង់ទទួលថា ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ

កាលត្រាស់ថា ផ្កាម្លិះជាកំពូលនៃបុប្ផគន្ធជាតិទាំងនោះ ឈ្មោះថា ត្រាស់ប្រពៃ
ហើយ ។ បទថា កុដ្ឋរាជានោ បានដល់ ព្រះរាជាតូច ។ បាបៈថា កុដ-
រាជានោ ដូច្នោះក៏មាន ។^{១៧៣}

អដ្ឋកថាអប្បមាណសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អាហុនេយ្យសូត្រទី ៦

[១៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ១០ ពួកនេះ ជាអ្នកគួរទទួល
នូវវត្ថុដែលគេនាំមកដើម្បីបូជា គួរទទួលវត្ថុដែលគេតាក់តែងដើម្បីទទួលក្រៀវ
គួរទទួលទានដែលគេជឿកម្ម និងផលរបស់កម្មហើយបូជា គួរឲ្យបុគ្គលដែល
ត្រូវការដោយកុសល ប្រណម្យអញ្ជូលី ជាស្រែបុណ្យដ៏ប្រសើររបស់សត្វ
លោក ។ បុគ្គលទាំង ១០ ពួក តើដូចម្តេច ។ គឺព្រះតថាគតជាអរហន្តសម្មា-
សម្ពុទ្ធ ១ ព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធ ១ ឧភតោភាគវិមត្តបុគ្គល ១ បញ្ញាវិមត្តបុគ្គល
១ កាយសក្ខីបុគ្គល ១ ទិដ្ឋិប្បត្តបុគ្គល ១ សទ្ធាវិមត្តបុគ្គល ១ ធម្មានុសារី-
បុគ្គល ១ សទ្ធានុសារីបុគ្គល ១ គោត្រភូបុគ្គល ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលទាំង ១០ ពួកនេះ ជាអ្នកគួរទទួលនូវវត្ថុដែលគេនាំមកដើម្បីបូជា ។ បេ ។

ជាស្រែបុណ្យដ៏ប្រសើររបស់សត្វលោក ។

អដ្ឋកថា

អាហុនេយ្យសូត្រ

[១៦] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអាហុនេយ្យសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ បទថា គោត្រក្ខ បានដល់ ប្រកបដោយគោត្រក្ខញ្ញាណ ដែលមាននិព្វាន ជាអារម្មណ៍ ដែលជាវិបស្សនាដល់កំពូលហើយ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា អាហុនេយ្យសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បឋមនាថសូត្រទី ៧

[១៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរជាបុគ្គលមានទីពឹង កុំ ជាបុគ្គលមិនមានទីពឹងឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនមានទីពឹង រមែង នៅជាទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នាថករណធម៌ (ធម៌សម្រាប់ធ្វើឲ្យមាន ទីពឹង) នេះមាន ១០ យ៉ាង ។ នាថករណធម៌ ១០ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល សង្រួមក្នុងបាតិ-
 មោក្ខសំរវៈ បរិបូណ៌ដោយអាចារ និងគោចរ ជាអ្នកឃើញភ័យក្នុងទោស
 សូម្បីបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុជាអ្នកមានសីល ។ បេ ។ សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ព្រោះ
 ធម៌ណា នេះឯងជានាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុ
 ជាពហុស្ស្រត ទ្រទ្រង់នូវពុទ្ធវចនៈដែលខ្លួនបានស្តាប់ហើយ សន្សំនូវពុទ្ធវចនៈ
 ដែលខ្លួនបានស្តាប់ហើយ ធម៌ទាំងឡាយណា មានលម្អបទដើម លម្អបទ
 កណ្តាល លម្អបទចុង ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយៈ ព្រមទាំងអត្ថ ទាំងព្យញ្ជនៈ
 ដ៏បរិបូណ៌ បរិសុទ្ធទាំងអស់ ធម៌មានសភាពដូច្នោះ ភិក្ខុនោះ ក៏ចេះចាំច្រើន
 បានចាំទុក ចាំជាប់ក្នុងចិត្ត បានចាក់ឆ្កួលដោយទិដ្ឋិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុជាពហុស្ស្រត ។ បេ ។ បានចាក់ឆ្កួលដោយទិដ្ឋិព្រោះធម៌ណា នេះឯងជា
 នាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុមានមិត្តល្អ មាន
 សម្លាញ់ល្អ ជាអ្នកពត់ខ្លួនតាមមិត្តសម្លាញ់ល្អ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 មានមិត្តល្អ មានសម្លាញ់ល្អ ជាអ្នកនឹកចិត្តទៅតាមមិត្តសម្លាញ់ល្អ ព្រោះធម៌
 ណា នេះឯងជានាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជា
 អ្នកប្រដៅងាយ ប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយ ជាគ្រឿងធ្វើឲ្យប្រដៅងាយ ជា
 អ្នកអត់ធន់ ទទួលយកនូវពាក្យប្រៀនប្រដៅដោយផ្ចិតផ្ចង់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកដែលគេប្រដៅងាយ ជាអ្នកអត់ធន់ ទទួលយកនូវពាក្យប្រៀន

ប្រដៅដោយផ្ចិតផ្ចង់ ព្រោះធម៌ណា នេះឯងជានាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ មួយទៀត អំពើណាដ៏ខ្ពស់ និងទាប ដែលពួកសព្វហូចារីបុគ្គល
 ត្រូវសួរគ្នាហើយទើបធ្វើ ភិក្ខុជាអ្នកឃ្លាសវៃ មិនខ្ជិលច្រអូសក្នុងអំពើនោះ
 ប្រកបដោយការពិចារណា ដោយឧបាយក្នុងអំពើនោះថា គួរធ្វើ គួរចាត់ចែង
 បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អំពើណាដ៏ខ្ពស់ និងទាប ដែលពួកសព្វហូចារី-
 បុគ្គល ត្រូវសួរគ្នាហើយទើបធ្វើ ភិក្ខុ ។ បេ ។ ថាគួរធ្វើ គួរចាត់ចែង ព្រោះ
 ធម៌ណា នេះឯងជានាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុ
 ជាអ្នកប្រាថ្នាធម៌ ពេញចិត្តនឹងការនិយាយធម៌ មានសេចក្តីរីករាយដ៏លើសលុប
 ក្នុងអភិធម៌ និងអភិវិន័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកប្រាថ្នាធម៌ ពេញចិត្ត
 នឹងការនិយាយធម៌ មានសេចក្តីរីករាយលើសលុបក្នុងអភិធម៌ និងអភិវិន័យ
 ព្រោះធម៌ណា នេះឯងជានាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត
 ភិក្ខុជាអ្នកប្រាសព្វព្យាយាម ដើម្បីលះបង់នូវពួកអកុសលធម៌ និងញ៉ាំងពួក
 កុសលធម៌ឲ្យសម្រេច ជាអ្នកមានកម្លាំង សង្វាតមាំមួន មិនដាក់ចុះនូវធុរៈក្នុង
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកប្រាសព្វព្យាយាម ដើម្បី
 លះបង់នូវអកុសលធម៌ និងញ៉ាំងកុសលធម៌ឲ្យសម្រេច ជាអ្នកមានកម្លាំង
 សង្វាតមាំមួន មិនដាក់ចុះនូវធុរៈ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ព្រោះធម៌ណា នេះ
 ឯងជានាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកសន្តោស
 ដោយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជៈបរិក្ខារ តាមមាន

តាមបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកសន្តោសដោយចីវរ បិណ្ឌបាត
 សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ តាមមាន តាមបាន ព្រោះ
 ហេតុណា នេះឯងជានាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត
 ភិក្ខុជាអ្នកមានស្មារតី ប្រកបដោយស្មារតី និងបញ្ញាដ៏ឧត្តម ជាអ្នករព្វកឃើញ
 រព្វកតាមនូវអំពើដែលធ្វើយូរហើយផង នូវពាក្យដែលនិយាយយូរហើយផង ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានស្មារតី ប្រកបដោយស្មារតី និងបញ្ញាដ៏
 ឧត្តម ជាអ្នករព្វកឃើញ រព្វកតាមនូវអំពើ ដែលធ្វើយូរហើយផង នូវពាក្យ
 ដែលនិយាយយូរហើយផង ព្រោះហេតុណា នេះឯងជានាថករណធម៌ ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ប្រកបដោយប្រាជ្ញា
 ជាគ្រឿងដឹងនូវការកើត និងការរលត់នៃ (ខន្ធ) ដ៏ប្រសើរ ជាប្រាជ្ញាសម្រាប់
 ទម្ងន់ទម្ងាយនូវកិលេស ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងធម៌ជាគ្រឿងអស់ទៅ នៃទុក្ខដោយ
 ប្រពៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ប្រកបដោយប្រាជ្ញាជា
 គ្រឿងដឹងនូវការកើត និងការរលត់នៃ (ខន្ធ) ដ៏ប្រសើរ ជាប្រាជ្ញាសម្រាប់
 ទម្ងន់ទម្ងាយនូវកិលេស ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងធម៌ ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃទុក្ខ ដោយ
 ប្រពៃ ព្រោះធម៌ណា នេះឯងជានាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នក
 ទាំងឡាយ ចូរជាបុគ្គលមានទីពឹង ក៏ជាបុគ្គលមិនមានទីពឹងឡើយ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនមានទីពឹង រមែងនៅជាទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នាថករណធម៌ (ធម៌ជាគ្រឿងធ្វើឲ្យមានទីពឹង) ១០ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

បឋមនាថសូត្រ

[១៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមនាថសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា សនាថា សេចក្តីថា មានញាតិ គឺមានញាតិច្រើន ។ ជនពួកណា ធ្វើទីពឹង ហេតុនោះ ជនទាំងនោះ ឈ្មោះថា ធ្វើទីពឹង អធិប្បាយថា ធ្វើឲ្យ មានទីពឹង ទីពឹងនាក់ដល់ខ្លួន ។ ក្នុងបទថា កល្យាណមិត្ត ជាដើម ឈ្មោះ ថា មានកល្យាណមិត្ត ព្រោះមានមិត្តល្អ ដែលសម្បូរដោយសីលជាដើម ។ ឈ្មោះថា មានកល្យាណមិត្ត ព្រោះជនទាំងនោះជាសម្លាញ់របស់បុគ្គលនោះ ព្រោះទៅរួមគ្នាក្នុងឥរិយាបថ មានឈរ អង្គុយជាដើម ។ ដែលឈ្មោះថា កល្យាណសម្បុរផ្លូវ ព្រោះទន់ភ្លន់ក្នុងពួកកល្យាណមិត្តដោយកាយ និងចិត្ត ។

បទថា សុវចោ ហោតិ សេចក្តីថា រមែងជាបុគ្គលដែលគេប្រដៅ ងាយ ដែលគេគប្បីទូន្មានបានងាយ ។ បទថា ឧមោ បានដល់ ត្រូវពោល ដោយពាក្យគ្រោតគ្រោត ពាក្យទ្រគោះ ក៏អត់ធន់បាន មិនក្រោធ ។ បទថា បទត្ថុណាគ្នាហី អនុសាសនី សេចក្តីថា មិនធ្វើដូចបុគ្គលខ្លះ កាលត្រូវលោក ទូន្មាន ក៏ទទួលយកខាងឆ្វេង គឺមិនគោរព តបត ឬមិនស្តាប់ ដើរចេញទៅ ទទួលយកខាងស្តាំ ដោយពោលថា សូមលោកទូន្មានខ្ញុំចុះ កាលលោកមិន ទូន្មាន អ្នកដទៃណានឹងទូន្មាន ដូច្នោះ ។

បទថា ឧច្ចារចានិ ប្រែថា ខ្ពស់ទាប ។ បទថា កិករណីយានិ បាន ដល់ កិច្ចកម្មដែលសួរយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំធ្វើអ្វី ហើយធ្វើ ។ បណ្តាកិច្ចកម្មខ្ពស់

ទាប ឈ្មោះថា កិច្ចកម្មខ្ពស់ បានដល់ កិច្ច ដូចជាធ្វើចីវរ ជ្រលក់ចីវរ បូក
 បាយ-អព្រះចេតិយ កិច្ចកម្មដែលគប្បីធ្វើក្នុងរោងឧបាសថ ខៀនព្រះចេតិយ
 និងខៀនពោធិព្រឹក្ស យ៉ាងនេះជាដើម ។ ឈ្មោះថា កិច្ចកម្មទាប បានដល់
 កិច្ចកម្មតិចតួច ដូចជាលាងបាត្រ លាបប្រេងជាដើម ។ បទថា តត្រុ-
 ទាយាយ បានដល់ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកិច្ចកម្មនោះ ។ បទថា អលំ កាតុ
 ប្រែថា ជាអ្នកអាចធ្វើបានឯង ។ បទថា អលំ សិរិទានុំ ប្រែថា អាច
 ចាត់ចែងការបាន ។

ភិក្ខុ ឈ្មោះថា ធម្មកាម ព្រោះមានការស្រឡាញ់ក្នុងធម៌ អធិប្បាយ
 ថា រមែងស្រឡាញ់ព្រះត្រៃបិដក ពុទ្ធវចនៈ ។ បទថា បិយសមុទាហារោ
 សេចក្តីថា កាលអ្នកដទៃពោល ក៏ស្តាប់ដោយគោរព ទាំងខ្លួនក៏ប្រាថ្នានឹង
 សម្តែងដល់អ្នកដទៃ ។ ក្នុងពាក្យថា អភិធម្ម អភិវិនយ នេះ គប្បីជ្រាប
 ចតុក្កៈ គឺធម៌ ១ អភិធម្ម ១ វិនយ ១ អភិវិនយ ១ ។ ក្នុងចតុក្កៈនោះ
 ឈ្មោះថា ធម៌ បានដល់ ព្រះសុត្តន្តបិដក ឈ្មោះថា អភិធម្ម បានដល់
 បករណ៍ទាំង ៧ ។ ឈ្មោះថា វិនយ បានដល់ វិក្កន្តទាំង ២ ឈ្មោះថា
 អភិវិនយ បានដល់ ខន្ធកៈ និងបរិវារ ។ ន័យម្យ៉ាងទៀត សុត្តន្តបិដកក្តី
 អភិធម្មបិដកក្តី ឈ្មោះថា ធម៌ទាំងអស់ ។ មគ្គ ផល ឈ្មោះថា អភិធម្ម
 វិនយបិដកទាំងមូល ឈ្មោះថា វិនយ ការធ្វើការរម្ងត់កិលេស ឈ្មោះថា
 អភិវិនយ អធិប្បាយថា ជាបុគ្គលមានបាមោជ្ជយ៉ាងឱឡារ ក្នុងធម៌ អភិធម្ម

វិន័យ និងអភិវិន័យទាំងអស់ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ បទថា កុសលេសុ
ធម្មេសុ ជាសត្តមីវិភត្តិ ចុះក្នុងអត្តតតិយាវិភត្តិ ។ អធិប្បាយថា ជាបុគ្គល
មិនដាក់ធុរៈ ដើម្បីសម្រេចធម៌ទាំងនោះ ព្រោះហេតុនៃកុសលធម៌ដែល
ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ ៤ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា បឋមនាថសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយនាថសូត្រទី ៨

[១៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរជាបុគ្គលមានទីពឹង កុំ
ជាបុគ្គលមិនមានទីពឹងឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនមានទីពឹង រមែង
នៅជាទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នាថករណធម៌ (ធម៌ជាគ្រឿងធ្វើឲ្យមាន
ទីពឹង) នេះមាន ១០ យ៉ាង ។ នាថករណធម៌ ១០ យ៉ាងតើដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល ។ បេយ្យ សមាទានសិក្សា
ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុជាថេរៈក្តី តែងសម្គាល់នូវភិក្ខុនោះ ថាជាបុគ្គល
គួរស្តី គួរប្រៀនប្រដៅ ពួកភិក្ខុជាកណ្តាលក្តី ... ពួកភិក្ខុប្តីក្តី តែងសម្គាល់នូវ
ភិក្ខុនោះ ថាជាបុគ្គលគួរស្តី គួរប្រៀនប្រដៅ ដោយគិតថា ឱប្តីភិក្ខុនេះ ជាអ្នក
មានសីល សង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខសំរេរៈ បរិបូណ៌ដោយអាចារ និងគោចារ ជា

អ្នកឃើញភ័យក្នុងទោសទាំងឡាយ សូម្បីបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សាក្នុង
សិក្ខាបទទាំងឡាយដែរ ។ កាលភិក្ខុនោះ ដែលភិក្ខុជាថេរៈអនុគ្រោះហើយ
ដែលភិក្ខុជាកណ្តាលអនុគ្រោះហើយ ដែលភិក្ខុថ្មីអនុគ្រោះហើយ រមែងមាន
សេចក្តីចម្រើនប្រាកដ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយតែម្យ៉ាង មិនមានសេចក្តី
សាបសូន្យឡើយ នេះឯងជានាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយ
ទៀត ភិក្ខុជាពហុស្សត ។ បេ ។ បានចាក់ធ្លុះល្អដោយទិដ្ឋិ ពួកភិក្ខុជាថេរៈតែង
សម្គាល់នូវភិក្ខុនោះ ថាជាបុគ្គលគួរស្នី គួរប្រៀនប្រដៅ ពួកភិក្ខុជាកណ្តាល
ក្តី ... ពួកភិក្ខុថ្មីក្តី តែងសម្គាល់នូវភិក្ខុនោះ ថាជាបុគ្គលគួរស្នី គួរប្រៀន
ប្រដៅ ដោយគិតថា ឪហ្មំ ភិក្ខុនេះជាពហុស្សត ទ្រទ្រង់នូវពុទ្ធវចនៈ ដែល
ខ្លួនបានស្តាប់ហើយ សន្សំនូវពុទ្ធវចនៈ ដែលខ្លួនបានស្តាប់ហើយ ធម៌ទាំង-
ឡាយណា មានលម្អបទដើម លម្អបទកណ្តាល លម្អបទចុង ប្រកាសនូវ
ព្រហ្មចរិយៈ ព្រមទាំងអត្ត ទាំងព្យញ្ជនៈដ៏បរិបូណ៌ បរិសុទ្ធទាំងអស់ ធម៌មាន
សភាពដូច្នោះ ភិក្ខុនោះ ក៏បានចេះចាំច្រើន បានចាំទុក ចាំរត់មាត់ ចាំជាប់ក្នុង
ចិត្ត បានចាក់ធ្លុះល្អដោយទិដ្ឋិដែរ ។ កាលភិក្ខុនោះ ដែលភិក្ខុជាថេរៈអនុគ្រោះ
ហើយ ដែលភិក្ខុជាកណ្តាលអនុគ្រោះហើយ ដែលភិក្ខុថ្មីអនុគ្រោះហើយ រមែង
មានសេចក្តីចម្រើនប្រាកដ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយតែម្យ៉ាង មិនមានសេចក្តី
សាបសូន្យឡើយ នេះឯងជានាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយ
ទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមានមិត្តល្អ មានសម្លាញ់ល្អ មានការងារកិច្ចការទៅតាមមិត្ត

សម្មាញ់ល្អ ពួកភិក្ខុជាថេរៈក្តី តែងសម្គាល់នូវភិក្ខុនោះ ថាជាបុគ្គលគួរស្នើ
 គួរប្រៀនប្រដៅ ពួកភិក្ខុជាភណ្ណាលក្តី ... ពួកភិក្ខុថ្មីក្តី តែងសម្គាល់នូវភិក្ខុ
 នោះ ថាជាបុគ្គលគួរស្នើ គួរប្រៀនប្រដៅ ដោយគិតថា ឱហ្ន៎ ភិក្ខុនេះជាអ្នក
 មានមិត្តល្អ មានសម្មាញ់ល្អ មានការងារកិច្ចការតាមសម្មាញ់ល្អដែរ ។ កាល
 ភិក្ខុនោះ ដែលភិក្ខុជាថេរៈអនុគ្រោះហើយ ដែលភិក្ខុជាភណ្ណាលអនុគ្រោះ
 ហើយ ដែលភិក្ខុថ្មីអនុគ្រោះហើយ រមែងមានសេចក្តីចម្រើនប្រាកដ ក្នុង
 កុសលធម៌ទាំងឡាយតែម្យ៉ាង មិនមានសេចក្តីសាបសូន្យឡើយ នេះឯងជា
 នាថករណធម៌ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រដៅងាយ
 ប្រកបដោយធម៌ ជាគ្រឿងធ្វើឲ្យប្រដៅងាយ ជាអ្នកអត់ធន់ ទទួលយកនូវ
 ពាក្យប្រៀនប្រដៅដោយផ្ចិតផ្ចង់ ពួកភិក្ខុជាថេរៈក្តី តែងសម្គាល់នូវភិក្ខុនោះ
 ថាជាបុគ្គលគួរស្នើ គួរប្រៀនប្រដៅ ពួកភិក្ខុជាភណ្ណាលក្តី ... ពួកភិក្ខុថ្មីក្តី តែង
 សម្គាល់នូវភិក្ខុនោះ ថាជាបុគ្គលគួរស្នើ គួរប្រៀនប្រដៅ ដោយគិតថា ឱហ្ន៎
 ភិក្ខុនេះជាអ្នកប្រដៅងាយ ប្រកបដោយធម៌ ជាគ្រឿងធ្វើឲ្យប្រដៅងាយ ជា
 អ្នកអត់ធន់ ទទួលយកនូវពាក្យប្រៀនប្រដៅ ដោយផ្ចិតផ្ចង់ដែរ ។ កាលភិក្ខុ
 នោះ ដែលភិក្ខុជាថេរៈអនុគ្រោះហើយ ដែលភិក្ខុជាភណ្ណាលអនុគ្រោះហើយ
 ដែលភិក្ខុថ្មីអនុគ្រោះហើយ រមែងមានសេចក្តីចម្រើនប្រាកដ ក្នុងកុសលធម៌
 ទាំងឡាយតែម្យ៉ាង មិនមានសេចក្តីសាបសូន្យឡើយ នេះឯងជានាថករណ-
 ធម៌ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អំពើណាដ៏ខ្ពស់ និងទាប ដែល

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា នាថករណវគ្គទី ២

ពួកសព្វហូចារីបុគ្គល ត្រូវសួរគ្នាហើយទើបធ្វើ ភិក្ខុជាអ្នកឃ្លាសវៃ មិន
 ខ្ជិលច្រអូសក្នុងអំពើនោះ ប្រកបដោយប្រាជ្ញា ជាគ្រឿងពិចារណាដោយឧបាយ
 ក្នុងអំពើនោះថា គួរធ្វើ គួរចាត់ចែងបាន ។ ពួកភិក្ខុជាថេរភិក្ខុ តែងសម្គាល់នូវ
 ភិក្ខុនោះ ថាជាបុគ្គលគួរស្នើ គួរប្រៀនប្រដៅ ពួកភិក្ខុជាកណ្តាលភិក្ខុ ... ពួក
 ភិក្ខុថ្មីភិក្ខុ តែងសម្គាល់ភិក្ខុនោះ ថាជាបុគ្គលគួរស្នើ គួរប្រៀនប្រដៅ ដោយគិត
 ថា ឱហ្ន៎ អំពើណាដ៏ខ្ពស់ និងទាប ដែលពួកសព្វហូចារីបុគ្គល ត្រូវសួរគ្នា
 ហើយទើបធ្វើភិក្ខុនេះជាអ្នកឃ្លាសវៃ មិនខ្ជិលច្រអូស ក្នុងអំពើនោះ ប្រកប
 ដោយប្រាជ្ញា ជាគ្រឿងពិចារណា ដោយឧបាយក្នុងអំពើនោះថា គួរធ្វើ គួរ
 ចាត់ចែងបានដែរ ។ កាលភិក្ខុនោះ ដែលភិក្ខុជាថេរភិក្ខុអនុគ្រោះហើយ ដែលភិក្ខុ
 ជាកណ្តាលអនុគ្រោះហើយ ដែលភិក្ខុថ្មីអនុគ្រោះហើយ រមែងមានសេចក្តី
 ចម្រើនកើតប្រាកដ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយតែម្យ៉ាង មិនមានសេចក្តីសាប
 សូន្យឡើយ នេះឯងជានាថករណាធម៌ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត
 ភិក្ខុជាអ្នកប្រាថ្នាធម៌ មានសេចក្តីពេញចិត្តចំពោះការពោលធម៌ មានសេចក្តី
 រីករាយដ៏លើសលុបក្នុងអភិធម៌ ក្នុងអភិវិន័យ ពួកភិក្ខុជាថេរភិក្ខុ តែងសម្គាល់
 នូវភិក្ខុនោះ ថាជាបុគ្គលគួរស្នើ គួរប្រៀនប្រដៅ ពួកភិក្ខុជាកណ្តាលភិក្ខុ ... ពួក
 ភិក្ខុថ្មីភិក្ខុ តែងសម្គាល់នូវភិក្ខុនោះ ថាជាបុគ្គលគួរស្នើ គួរប្រៀនប្រដៅ ដោយ
 គិតថា ឱហ្ន៎ ភិក្ខុនេះ ជាអ្នកប្រាថ្នាធម៌ មានសេចក្តីពេញចិត្តចំពោះការពោល
 ធម៌ មានសេចក្តីរីករាយដ៏លើសលុប ក្នុងអភិធម៌ ក្នុងអភិវិន័យដែរ ។ កាលភិក្ខុ

នោះ ដែលភិក្ខុជាថេរៈអនុគ្រោះហើយ ដែលភិក្ខុជាកណ្តាលអនុគ្រោះហើយ ដែលភិក្ខុប្តីអនុគ្រោះហើយ រមែងមានសេចក្តីចម្រើនកើតប្រាកដ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយតែម្យ៉ាង មិនមានសេចក្តីសាបសូន្យឡើយ នេះឯងជានាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រាសព្វព្យាយាម ដើម្បីលះបង់នូវអកុសលធម៌ ញ៉ាំងពួកកុសលធម៌ឲ្យសម្រេច ជាអ្នកមានកម្លាំង សង្វាតមាំ មិនដាក់ចុះនូវធុរៈ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុជាថេរៈក្តី តែងសម្គាល់នូវភិក្ខុនោះ ថាជាបុគ្គលគួរស្តី គួរប្រៀនប្រដៅ ពួកភិក្ខុជាកណ្តាលក្តី ... ពួកភិក្ខុប្តីក្តី តែងសម្គាល់នូវភិក្ខុនោះថា ជាបុគ្គលគួរស្តី គួរប្រៀនប្រដៅ ដោយគិតថា ខ្ញុំឃ្នាំ ភិក្ខុនេះជាអ្នកប្រាសព្វព្យាយាម ដើម្បីលះបង់នូវពួកអកុសលធម៌ ទាំងញ៉ាំងពួកកុសលធម៌ឲ្យសម្រេច ជាអ្នកមានកម្លាំង សង្វាតមាំ មិនដាក់ចុះនូវធុរៈក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយដែរ ។ កាលភិក្ខុនោះ ដែលភិក្ខុជាថេរៈអនុគ្រោះហើយ ដែលភិក្ខុជាកណ្តាលអនុគ្រោះហើយ ដែលភិក្ខុប្តីអនុគ្រោះហើយ រមែងមានសេចក្តីចម្រើនប្រាកដ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយតែម្យ៉ាង មិនមានសេចក្តីសាបសូន្យឡើយ នេះឯងជានាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកសន្តោសដោយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារតាមមានតាមបាន ពួកភិក្ខុជាថេរៈក្តី តែងសម្គាល់នូវភិក្ខុនោះ ថាជាបុគ្គលគួរស្តី គួរប្រៀនប្រដៅ ពួកភិក្ខុជាកណ្តាលក្តី ... ពួកភិក្ខុប្តីក្តី តែងសម្គាល់នូវភិក្ខុនោះ ថាជាបុគ្គលគួរស្តី

គួរប្រៀនប្រដៅ ដោយគិតថា ឪហ្មំ ភិក្ខុនេះជាអ្នកសន្តោសដោយចីវរ បិណ្ឌ-
 បាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ចយរេកសជ្ជបរិការដែរ ។ កាលភិក្ខុនោះ
 ដែលភិក្ខុជាថេរៈអនុគ្រោះហើយ ដែលភិក្ខុជាកណ្តាលអនុគ្រោះហើយ ដែល
 ភិក្ខុថ្មីអនុគ្រោះហើយ រមែងមានសេចក្តីចម្រើនប្រាកដ ក្នុងកុសលធម៌ទាំង-
 ឡាយតែម្យ៉ាង មិនមានសេចក្តីសាបសូន្យឡើយ នេះឯងជានាថករណធម៌ ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមានស្មារតី ប្រកបដោយស្មារតី
 និងបញ្ញាដ៏ឧត្តម ជាអ្នករព្វកឃើញ រព្វកតាមនូវអំពើដែលធ្លាប់ធ្វើមកយូរ
 ហើយផង នូវពាក្យដែលធ្លាប់និយាយមកយូរហើយផង ពួកភិក្ខុជាថេរៈក្តី
 តែងសម្គាល់នូវភិក្ខុនោះ ថាជាបុគ្គលគួរស្តី គួរប្រៀនប្រដៅ ពួកភិក្ខុជា
 កណ្តាលក្តី ... ពួកភិក្ខុថ្មីក្តី តែងសម្គាល់នូវភិក្ខុនោះ ថាជាបុគ្គលគួរស្តី គួរ
 ប្រៀនប្រដៅដោយគិតថា ឪហ្មំ ភិក្ខុនេះ ជាអ្នកមានស្មារតី ប្រកបដោយ
 ស្មារតីនិងបញ្ញាដ៏ឧត្តម ជាអ្នករព្វកឃើញ រព្វកតាមនូវអំពើដែលធ្លាប់ធ្វើមក
 យូរហើយផង នូវពាក្យដែលធ្លាប់និយាយមកយូរហើយផង បានដែរ ។ កាល
 ភិក្ខុនោះ ដែលភិក្ខុជាថេរៈអនុគ្រោះហើយ ដែលភិក្ខុជាកណ្តាលអនុគ្រោះ
 ហើយ ដែលភិក្ខុថ្មីអនុគ្រោះហើយ រមែងមានសេចក្តីចម្រើនប្រាកដ ក្នុង
 កុសលធម៌ទាំងឡាយតែម្យ៉ាង មិនមានសេចក្តីសាបសូន្យឡើយ នេះឯង ជា
 នាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមាន
 ប្រាជ្ញា ប្រកបដោយប្រាជ្ញា ជាគ្រឿងដឹងការកើត និងការរលត់ (ខន្ធ) ជាបញ្ញា

ដ៏ប្រសើរ ជាគ្រឿងទម្ងន់ទម្ងាយនូវកិលេស ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងធម៌ ជាគ្រឿងអស់
 ទុក្ខដោយប្រពៃ ពួកភិក្ខុជាថេរៈក្តី តែងសម្គាល់នូវភិក្ខុនោះ ថាជាបុគ្គលគួរស្តី
 គួរប្រៀនប្រដៅ ពួកភិក្ខុជាកណ្តាលក្តី ... ពួកភិក្ខុថ្មីក្តី តែងសម្គាល់នូវភិក្ខុនោះ
 ថាជាបុគ្គលគួរស្តី គួរប្រៀនប្រដៅ ដោយគិតថា ឪហ្មំ ភិក្ខុនេះ ជាអ្នកមាន
 ប្រាជ្ញា ប្រកបដោយប្រាជ្ញា ជាគ្រឿងដឹងការកើត និងការរលត់ ជាបញ្ញា
 ដ៏ប្រសើរ ជាគ្រឿងទម្ងន់ទម្ងាយនូវកិលេស ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងធម៌ ជាគ្រឿង
 អស់ទុក្ខដោយប្រពៃដែរ ។ កាលភិក្ខុនោះ ដែលភិក្ខុជាថេរៈអនុគ្រោះហើយ
 ដែលភិក្ខុជាកណ្តាលអនុគ្រោះហើយ ដែលភិក្ខុថ្មីអនុគ្រោះហើយ រមែងមាន
 សេចក្តីចម្រើនកើតប្រាកដ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយតែម្យ៉ាង មិនមានសេចក្តី
 សាបសូន្យឡើយ នេះឯងជានាថករណធម៌ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នក
 ទាំងឡាយ ចូរជាបុគ្គលមានទីពឹង កុំជាបុគ្គលមិនមានទីពឹងឡើយ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលមិនមានទីពឹង រមែងនៅជាទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នាថករណធម៌ (ធម៌ជាគ្រឿងធ្វើឲ្យមានទីពឹង) មាន ១០ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយនាថសូត្រ

[១៨] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទុតិយនាថសូត្រទី ៨ ដូចតទៅនេះ បទថា
 លោកុកម្បិកស្ស បានដល់ បុគ្គលដែលព្រះថេរៈទាំងឡាយអនុគ្រោះដោយ

ការផ្សាយនូវប្រយោជន៍ ដែលឧស្សាហ៍ ព្រោះការឲ្យឱវាទ និងប្រៀនប្រដៅ
ជាហេតុ ។

អដ្ឋកថា ទុតិយនាថសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បឋមអរិយវាសសូត្រទី ៩

[១៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយវាសៈ (ធម៌ជាគ្រឿងអប់រំដ៏ប្រសើរ)
នេះមាន ១០ យ៉ាង ដែលពួកព្រះអរិយៈបានអប់រំហើយក្តី កំពុងអប់រំក្តី និង
អប់រំក្តី ។ អរិយវាសៈទាំង ១០ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
ក្នុងសាសនានេះ បានលះបង់នូវអង្គ ៥ ប្រកបដោយអង្គ ៦ មានគ្រឿងរក្សា
ចិត្តតែមួយ មានធម៌ជាបង្អែក ៤ បានបន្ទាបងំនូវបច្ចេកសច្ចៈ (សច្ចៈដែល
ត្រឹមត្រូវប្រកាន់ប្លែកៗ គ្នា) បានលះបង់នូវការស្វែងរកជ្រះស្រឡះហើយ មាន
ការត្រិះរិះមិនកករលាក់ មានកាយសង្ខារស្ងប់រម្ងាប់ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះ
ហើយមានប្រាជ្ញាដឹងថា ចិត្តផុតស្រឡះហើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយ-
វាសៈ ១០ យ៉ាងនេះឯង ដែលពួកព្រះអរិយៈ បានអប់រំហើយក្តី កំពុងអប់រំក្តី
និងអប់រំក្តី ។

អដ្ឋកថា

បឋមអរិយវាសសូត្រ

[១៩] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមអរិយវាសសូត្រទី ៩ ដូចតទៅនេះ
 បទថា អរិយវាសា បានដល់ ឈ្មោះថា អរិយវាស ក៏ព្រោះជាទីដែលព្រះ
 អរិយៈទាំងឡាយនៅហើយ កំពុងនៅ និងនៅចប់ព្រហ្មចរិយៈហើយ ។ ពាក្យ
 ថា យទិយា កាត់បទជា យេ វាសេ អរិយា ដូច្នោះ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា បឋមអរិយវាសសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយអរិយវាសសូត្រទី ១០

[២០] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងនិគម ឈ្មោះ
 កម្មាសធម្មៈ របស់ពួកជនអ្នកដែនក្រុរ ជិតដែនក្រុរ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុមក ។ បេ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយវាសៈនេះមាន ១០ យ៉ាង ដែលពួកព្រះ
 អរិយៈបានអប់រំហើយក្តី កំពុងអប់រំក្តី និងអប់រំក្តី ។ អរិយវាសៈ ១០ យ៉ាង
 តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានលះបង់នូវអង្គ
 ៥ ប្រកបដោយអង្គ ៦ មានគ្រឿងរក្សាចិត្តតែមួយ មានធម៌ជាបង្អែក ៤ បាន

បន្ទោបង្ខំនូវបច្ចេកសច្ចៈ បានលះបង្ខំនូវការស្វែងរក ជ្រះស្រឡះហើយ មានការ
ត្រិះរិះមិនកករណ៍ មានកាយសង្ខារស្ងប់រម្ងាប់ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ
មានប្រាជ្ញាដឹងថា ចិត្តផុតស្រឡះហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានលះបង្ខំ
អង្គ ៥ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានលះ
កាមច្ចនៈ បានលះព្យាបាទ បានលះបឺនមិទ្ធិៈ បានលះឧទ្ធចក្កក្ខ័យៈ បានលះ
វិចិកិច្ចា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានលះអង្គ ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ៦ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានឃើញរូបដោយភ្នែកហើយ មិនសោមនស្ស មិន
ទោមនស្ស ជាបុគ្គលមានចិត្តព្រងើយ មានស្មារតី ដឹងខ្លួនគ្រប់ឥរិយាបថទាំង
៤ បានឮសំឡេងដោយត្រចៀក ។ បេ ។ បានធ្មំកិនដោយច្រមុះ បានជញ្ជក់រស
ដោយអណ្តាត បានប៉ះផ្សព្វដោយកាយ បានដឹងធម្មារម្មណ៍ ដោយចិត្តហើយ
មិនសោមនស្ស មិនទោមនស្ស ជាបុគ្គលមានចិត្តព្រងើយ មានស្មារតី ដឹងខ្លួន
គ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ៦ យ៉ាង
នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានគ្រឿងរក្សាចិត្តតែមួយ តើដូចម្តេច ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ប្រកបដោយចិត្ត ដែលមានស្មារតី
ថែរក្សា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានគ្រឿងរក្សាចិត្តតែមួយ យ៉ាងនេះឯង ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានធម៌ជាបង្កើត ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាហើយ ទើបសេពនូវរបស់ដែលគួរ

សេត ពិចារណាហើយ ទើបអត់សង្កត់នូវហេតុដែលគួរអត់សង្កត់ ពិចារណា
ហើយ ទើបរៀនរូបហេតុដែលគួររៀន ពិចារណាហើយ ទើបបន្ទោបង្ខំនូវហេតុ
ដែលគួរបន្ទោបង្ខំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានធម៌ជាបង្អែក ៤ យ៉ាងនេះ
ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានបន្ទោបង្ខំនូវបច្ចេកសច្ចៈ តើដូចម្តេច ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បច្ចេកសច្ចៈជាច្រើនណា របស់សមណៈ និងព្រាហ្មណ៍ជា
ច្រើន គឺការប្រកាន់ថា លោកទៀងដូច្នោះខ្លះ លោកមិនទៀងដូច្នោះខ្លះ លោក
មានទីបំផុតដូច្នោះខ្លះ លោកមិនមានទីបំផុតដូច្នោះខ្លះ ជីវិតនោះ គឺសរីរៈនោះដូច្នោះ
ខ្លះ ជីវិតដទៃសរីរៈដទៃដូច្នោះខ្លះ សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតដូច្នោះខ្លះ សត្វស្លាប់
ទៅមិនកើតទៀតដូច្នោះខ្លះ សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន
ដូច្នោះខ្លះ សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនដូច្នោះខ្លះ
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានបន្ទោបង្ខំ បោះបង្ខំ លះបង្ខំ ខ្ជាក់ចោល លែងចោល
លះលែង លះស្រឡះនូវបច្ចេកសច្ចៈ ជាច្រើនទាំងអស់នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ភិក្ខុបានបន្ទោបង្ខំនូវបច្ចេកសច្ចៈ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ចុះភិក្ខុបានលះបង្ខំនូវការស្វែងរក ជ្រះស្រឡះហើយ តើដូចម្តេច ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានលះបង្ខំការស្វែងរកកាម លះបង្ខំ
ការស្វែងរកភព មានការស្វែងរកនូវព្រហ្មចរិយៈ ស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានលះបង្ខំការស្វែងរកជ្រះស្រឡះហើយ យ៉ាងនេះឯង ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុមានសេចក្តីត្រិះរិះមិនកករលាក់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាល

ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានលះបង់សេចក្តីត្រិះរិះក្នុងកាម បាន
 លះបង់សេចក្តីត្រិះរិះក្នុងការព្យាបាទ បានលះបង់សេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងការបៀត
 បៀន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសេចក្តីត្រិះរិះមិនកករលក យ៉ាងនេះ
 ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានកាយសង្ខារស្ងប់រម្ងាប់ហើយ តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះលះបង់សុខផង ព្រោះ
 លះបង់ទុក្ខផង ព្រោះអស់ទៅនៃសោមនស្ស និងទោមនស្សក្នុងកាលមុន ក៏
 បានសម្រេចនូវចតុត្ថជ្ឈាន មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ មានតែសតិដ៏
 បរិសុទ្ធ កើតអំពីឧបេក្ខា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានកាយសង្ខារស្ងប់
 រម្ងាប់ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានចិត្តផុតស្រឡះហើយ
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានចិត្តផុតស្រឡះ
 ចាករាគៈ មានចិត្តផុតស្រឡះចាកទោសៈ មានចិត្តផុតស្រឡះចាកមោហៈ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានចិត្តផុតស្រឡះហើយ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានប្រាជ្ញាដឹងថា ចិត្តផុតស្រឡះហើយ តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញបានលះបង់
 រាគៈហើយ បានផ្តាច់ផ្តិលឫសគល់ហើយ ធ្វើមិនឲ្យមានទីកើត ដូចជាភ្នែក
 កំបុតបុង ធ្វើមិនឲ្យមានបែបភាព ជាសភាពមិនមានការកើតឡើងតទៅទៀត
 ជាធម្មតា ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញបានលះបង់ទោសៈហើយ ។ បេ ។ អាត្មា
 អញ បានលះបង់មោហៈហើយ បានផ្តាច់ផ្តិលឫសគល់ហើយ ធ្វើមិនឲ្យមាន

ទឹកើត ដូចជាត្នោតកំបុតបុង បានធ្វើមិនឲ្យមានបែបភាព ជាសភាពមិនមាន
 ការកើតឡើងតទៅទៀតជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានប្រាជ្ញាជឹងថា
 ចិត្តផុតស្រឡះហើយ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអរិយៈណា
 មួយ បានអាស្រ័យនៅក្នុងអរិយវាសៈ ក្នុងកាលដែលកន្លងហើយ ពួក
 អរិយៈទាំងអស់នោះ បានអាស្រ័យនៅក្នុងអរិយវាសៈទាំង ១០ យ៉ាងនេះឯង
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអរិយៈណាមួយ នឹងអាស្រ័យនៅក្នុងអរិយវាសៈ
 ក្នុងកាលដែលមិនទាន់មកដល់ ពួកអរិយៈទាំងអស់នោះ នឹងអាស្រ័យនៅក្នុង
 អរិយវាសៈទាំង ១០ យ៉ាងនេះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអរិយៈណាមួយ
 កំពុងអាស្រ័យនៅក្នុងអរិយវាសៈ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ពួកអរិយៈទាំងអស់
 នោះ អាស្រ័យនៅក្នុងអរិយវាសៈទាំង ១០ នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 អរិយវាសៈទាំង ១០ នេះឯង ដែលពួកអរិយៈបានអប់រំហើយក្តី កំពុងអប់រំ
 ក្តី នឹងអប់រំក្តី ។

នាថករណវគ្គទី ២ ចប់

ឧទាននៃនាថករណវគ្គនោះ គឺ

- និយាយអំពីសេនាសនៈ ១ អំពីអង្គ ១ អំពីសំយោជនៈ ១
- អំពីចេតោខីលៈ ១ អំពីអប្បមាទ ១ អំពីអាហុនេយ្យ ១ អំពី
- នាថករណធម៌មានពីរលើក អំពីអរិយវាសៈមានពីរលើក ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយអរិយវាសសូត្រ

[២០] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទុតិយអរិយវាសសូត្រទី ១០ ដូចតទៅ នេះ ព្រោះហេតុដែលភិក្ខុអ្នកកុរុរដ្ឋ មានបញ្ញាជ្រាលជ្រៅ ខ្វល់ខ្វាយក្នុងកាល ដ៏សមគួរ ដូច្នោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សូត្រដែលជ្រាលជ្រៅ នាំត្រលក្ខណ៍ ដែលល្អិតជ្រាលជ្រៅមកយ៉ាងនោះដូចគ្នា ដូចដែលត្រាស់មហានិទានសូត្រជាដើម ក្នុងគម្ពីរទីយនិកាយជាដើមដល់ភិក្ខុទាំងនោះ ដូច្នោះ ។ បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា បញ្ចន្តិវិប្បហីនោ សេចក្តីថា ភិក្ខុដែលមិនប្រកប ដោយអង្គ ៥ អស់អាសវៈហើយ មានព្រហ្មចរិយៈនៅចប់ហើយ កំពុងនៅ នឹងនៅ ព្រោះដូច្នោះ ទើបភិក្ខុនេះ ត្រាស់ហៅថា អរិយវាស ព្រោះមានធម៌ ជាគ្រឿងនៅសម្រាប់ព្រះអរិយៈ ព្រោះជាបុគ្គលលះអង្គ ៥ បានហើយ ក្នុង បទទាំងពួង ក៏ន័យដូច្នោះ ។

បទថា ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធន្យន្ត្តសមន្មាគតោ ហោតិ សេចក្តីថា រមែងជាបុគ្គលប្រកបដោយធន្យន្ត្តបេក្ខា សួរថា អ្វីឈ្មោះថា ធន្យន្ត្តបេក្ខាធម៌ ឆ្លើយថា ធម៌ទាំងឡាយ មានញាណជាដើម កាលពោលថាញាណ រមែងបាន ក្នុងកិរិយាចិត្តដែលសម្បយុត្តដោយញាណ ៤ ដួង កាលពោលថា ធម៌ជា គ្រឿងនៅជាប់តគ្នា ក៏បានដល់មហាចិត្ត ៨ ដួង កាលពោលថា សេចក្តី ស្រឡាញ់ សេចក្តីក្រោធមិនមាន ក៏បានដល់ចិត្ត ១០ ដួង សោមនស្សញាណ ក៏បានដោយអំណាចអាសេវនប្បច្ច័យ ។

បទថា សតារក្កេន ចេតសា សេចក្តីថា សតិរបស់ព្រះខីណាស្រព រមែងឲ្យសម្រេចកិច្ច គឺរក្សាក្នុងទ្វារទាំង ៣ សព្វកាល ដោយហេតុនោះឯង ញាណទស្សនៈរបស់ព្រះខីណាស្រពនោះ ទោះដើរ ឈរ និទ្រា ក្រាក់ ទើប លោកហៅថា រមែងប្រាកដជាប់តត្តា មានព្រមហើយ ។ បទថា បុត្តស្សមណាព្រាហ្មណានំ បានដល់ របស់សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ច្រើន ។ ក្នុងពាក្យថា បុត្តស្សមណាព្រាហ្មណានំ នេះ ដែលឈ្មោះថា សមណៈ បានដល់ បុគ្គល កាន់យកបព្វជ្ជា ដែលឈ្មោះថា ព្រាហ្មណ៍ បានដល់ បុគ្គលពោលថា អ្នក ដ៏ចម្រើន ។

បទថា បុត្តប្បច្ចេកសច្ចានិ បានដល់ សច្ចៈមួយផ្នែក ឈ្មោះថា ច្រើន អធិប្បាយថា សច្ចៈជាច្រើនដែលប្រកាន់ជាផ្នែកៗ យ៉ាងនេះថា ការយល់ ឃើញនេះប៉ុណ្ណោះជាសច្ចៈ ។ បទថា នុល្លានិ ប្រែថា ត្រូវនាំចេញហើយ ។ បទថា បនុល្លានិ ប្រែថា ត្រូវនាំចេញដោយល្អហើយ ។ បទថា ចត្តានិ ប្រែថា ដែលគេលះបង់ហើយ ។ បទថា វន្តានិ ប្រែថា ខ្នាក់ចេញហើយ ។ បទថា មុត្តានិ បានដល់ កាត់គ្រឿងចងបានហើយ ។ បទថា បហីនានិ ប្រែថា ដែលលះចេញហើយ ។ បទថា បដិនិស្សដ្ឋានិ បានដល់ លះបង់ ដោយទស្សនៈទាំងនោះ មិនឡើងកាន់ចិត្តទៀត ។ បទទាំងនោះ បទទាំងអស់ ជាវេវចនៈនៃភាពដែលបុគ្គលលះបង់ការប្រកាន់ ដែលខ្លួនប្រកាន់បានហើយ ។

បទថា សមវយសដ្ឋេសនោ សេចក្តីថា អវយា ប្រែថា មិនធ្លុះចរយ

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា នាថករណវគ្គទី ២

៣៤២

សង្ខា ប្រែថា លះបានហើយ ។ ការស្វែងរកដែលមិនជូរថយ ដែលលះបាន
 ហើយរបស់ភិក្ខុនោះមានហេតុនោះ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា មានការស្វែងរកមិន
 ជូរថយ ដែលលះបានហើយដោយល្អ អធិប្បាយថា អ្នកស្វែងសច្ចៈដែលខ្លួន
 លះហើយបានដោយល្អ ។ បទថា រាគា ចិត្តំ វិមត្តំ ចិត្តផុតចាករាគៈ
 ជាដើម ត្រាស់មគ្គធ្វើកិច្ចដែលសម្រេចដោយបទថា រាគោ មេ បហីនោ
 រាគៈអាត្មាអញលះបានហើយជាដើម ត្រាស់ផលដោយបច្ចវេក្ខណញ្ញាណ ។
 ពាក្យដ៏សេសក្នុងទីគ្រប់អន្លើ ងាយយល់ទាំងអស់ហើយ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា ទុតិយអរិយវាសសូត្រទី ១០ ចប់
 នាថករណវគ្គទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

មហាវគ្គទី ៣

សីហសូត្រទី ១

[២១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាយណ្ណសម័យ សត្វសីហៈជាស្តេច
 ម្រឹគ ចេញពីលំនៅ លុះចេញពីលំនៅហើយ ក៏មិតពត់ខ្លួន លុះមិតពត់ខ្លួនរួច
 ហើយ ក៏ក្រឡេកមៀងមើលទិសទាំង ៤ ជុំវិញ លុះក្រឡេកមៀងមើលទិស
 ទាំង ៤ ជុំវិញហើយ ក៏បន្លឺសីហនាទ ៣ ដង លុះបន្លឺសីហនាទ ៣ ដងហើយ
 ទើបចេញទៅរកចំណី ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថា សត្វសីហៈ
 គិតថា អាត្មាអញកុំធ្វើពួកសត្វតូចៗ ដែលដើរទៅរកស៊ី ក្នុងទីក្រហេងក្រហូង
 ឲ្យស្លាប់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថាសីហៈនេះ ជាឈ្មោះរបស់ព្រះតថាគត
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគតសម្តែងធម៌ដល់
 បរិស័ទដោយហេតុណា នេះជាសីហនាទ របស់ព្រះតថាគតនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 តថាគតពល របស់ព្រះតថាគតនេះមាន ១០ ប្រការ គឺព្រះតថាគតប្រកបដោយ
 ពលទាំងឡាយហើយ ទើបប្តេជ្ញានូវហេតុដ៏ប្រសើរ បន្លឺសីហនាទក្នុងពួក
 បរិស័ទ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្ក (ចក្កដ៏ប្រសើរ) ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ តថាគតពល ១០
 ប្រការ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគតក្នុងលោកនេះ រមែង
 ជ្រាបច្បាស់នូវហេតុតាមហេតុផង ជ្រាបច្បាស់នូវអំពើមិនមែនជាហេតុ តាម
 អំពើមិនមែនជាហេតុផង ដោយសេចក្តីជាក់លាក់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

ត្រង់ដែលព្រះតថាគត ជ្រាបច្បាស់នូវហេតុតាមហេតុផល ជ្រាបច្បាស់នូវ
អំពើមិនមែនជាហេតុ តាមអំពើមិនមែនជាហេតុផល ដោយសេចក្តីជាក់លាក់
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាតថាគតពលរបស់ព្រះតថាគត ព្រោះព្រះតថាគត
អាស្រ័យនឹងពលហើយ ប្តេជ្ញានូវហេតុដ៏ប្រសើរ បន្ទីសីហនាទក្ខន្ធិព្រឹកបរិស័ទ
ញ៉ាំងព្រហ្មចក្ខុឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះតថាគត
ជ្រាបច្បាស់នូវវិបាកនៃកុសលកម្ម និងអកុសលកម្ម ដែលសត្វបានធ្វើហើយ
ទាំងអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្ន តាមថ្នាក់ តាមហេតុ ដោយសេចក្តីជាក់
លាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ដែលព្រះតថាគត ជ្រាបច្បាស់នូវវិបាកនៃ
កុសលកម្ម និងអកុសលកម្ម ដែលសត្វបានធ្វើហើយ ទាំងអតីត អនាគត
និងបច្ចុប្បន្ន តាមថ្នាក់ តាមហេតុ ដោយសេចក្តីជាក់លាក់ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ នេះជាតថាគតពលរបស់ព្រះតថាគត ព្រោះព្រះតថាគតអាស្រ័យ
នឹងពលហើយ ប្តេជ្ញានូវហេតុដ៏ប្រសើរ បន្ទីសីហនាទក្ខន្ធិព្រឹកបរិស័ទ ញ៉ាំង
ព្រហ្មចក្ខុឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះតថាគតជ្រាប
ច្បាស់នូវផ្លូវដែលទៅកាន់ទីទាំងពួង ដោយសេចក្តីជាក់លាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ត្រង់ដែលព្រះតថាគតជ្រាបច្បាស់នូវផ្លូវ ដែលទៅកាន់ទីទាំងពួង
ដោយសេចក្តីជាក់លាក់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាតថាគតពល របស់ព្រះ
តថាគត ព្រោះព្រះតថាគតអាស្រ័យនឹងពលហើយ ប្តេជ្ញានូវហេតុដ៏ប្រសើរ
បន្ទីសីហនាទក្ខន្ធិព្រឹកបរិស័ទ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្ខុឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-

ឡាយ មួយទៀត ព្រះតថាគតជ្រាបច្បាស់នូវលោក ដែលមានធាតុច្រើន
យ៉ាង មានធាតុផ្សេងៗ គ្នា ដោយសេចក្តីជាក់លាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ត្រង់ដែលព្រះតថាគតជ្រាបច្បាស់ នូវលោកដែលមានធាតុច្រើនយ៉ាង មាន
ធាតុផ្សេងៗ គ្នា ដោយសេចក្តីជាក់លាក់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាតថា-
គតពលរបស់ព្រះតថាគត ព្រោះព្រះតថាគតអាស្រ័យនឹងពលហើយ ប្តេជ្ញា
នូវហេតុដ៏ប្រសើរ បន្ទីសីហនាទក្នុងពួកបរិស័ទ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្កឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះតថាគតជ្រាបច្បាស់នូវអធ្យាស្រ័យផ្សេងៗ
គ្នា របស់ពួកសត្វដោយសេចក្តីជាក់លាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ដែល
ព្រះតថាគតជ្រាបច្បាស់នូវអធ្យាស្រ័យផ្សេងៗ គ្នា របស់ពួកសត្វ ដោយ
សេចក្តីជាក់លាក់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាតថាគតពលរបស់ព្រះតថាគត
ព្រោះព្រះតថាគតអាស្រ័យនឹងពលហើយ ប្តេជ្ញានូវហេតុដ៏ប្រសើរ បន្ទីសីហ-
នាទក្នុងពួកបរិស័ទ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្កឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
មួយទៀត ព្រះតថាគតជ្រាបច្បាស់នូវឥន្ទ្រិយក្លៀវក្លា និងទន់របស់ពួកសត្វដទៃ
ពួកបុគ្គលដទៃដោយសេចក្តីជាក់លាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ដែលព្រះ
តថាគតជ្រាបច្បាស់នូវឥន្ទ្រិយក្លៀវក្លា និងទន់របស់ពួកសត្វដទៃ ពួកបុគ្គល
ដទៃ ដោយសេចក្តីជាក់លាក់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាតថាគតពលរបស់
ព្រះតថាគត ព្រោះព្រះតថាគតអាស្រ័យនឹងពលហើយ ប្តេជ្ញានូវហេតុដ៏
ប្រសើរ បន្ទីសីហនាទក្នុងពួកបរិស័ទ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្កឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ម្នាល

ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះតថាគតជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ផ្សេងផ្សេង
និងការចេញចាកឈាន វិមោក្ខ សមាធិ និងសមាបត្តិ ដោយសេចក្តីជាក់
លាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ដែលព្រះតថាគត ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តី
សៅហ្មង ផ្សេងផ្សេង និងការចេញចាកឈាន វិមោក្ខ សមាធិ និងសមាបត្តិ
ដោយសេចក្តីជាក់លាក់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាតថាគតពលរបស់ព្រះ
តថាគត ព្រោះព្រះតថាគតអាស្រ័យនឹងពលហើយ ប្តេជ្ញានូវហេតុដ៏ប្រសើរ
បន្តិសីហនាទក្នុងពួកបរិស័ទ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្កឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ មួយទៀត ព្រះតថាគតរព្វកឃើញជាតិ ដែលបាននៅអាស្រ័យក្នុង
កាលមុនជាអនេកជាតិ គឺ ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ៣ ជាតិខ្លះ ៤ ជាតិខ្លះ ៥
ជាតិខ្លះ ១០ ជាតិខ្លះ ២០ ជាតិខ្លះ ៣០ ជាតិខ្លះ ៤០ ជាតិខ្លះ ៥០ ជាតិខ្លះ
១០០ ជាតិខ្លះ ១០០០ ជាតិខ្លះ ១០០០០ ជាតិខ្លះ រព្វកឃើញបានច្រើន
សំវដ្តកប្បខ្លះ ច្រើនវិវដ្តកប្បខ្លះ ច្រើនសំវដ្តវិវដ្តកប្បខ្លះថា ក្នុងភពឯណោះ
អាត្មាអញមានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ
មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹម
ប៉ុណ្ណោះ អាត្មាអញនោះ ច្បុតចាកអត្តភាពនោះហើយ បានទៅកើតក្នុងភព
ឯណោះ ដែលទៅកើតក្នុងភពនោះទៀត អាត្មាអញមានឈ្មោះយ៉ាងនេះ
មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ ទទួលសុខ
ទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញនោះច្បុតចាក

អត្តភាពនោះហើយ ទើបមកកើតក្នុងភពនេះ ។ ព្រះតថាគតរព្វកឃើញជាតិ
 ដែលបាននៅអាស្រ័យក្នុងកាលមុន ជាអនេកជាតិ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំង
 ឧទ្ទេសយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ដែលព្រះតថាគតរព្វកឃើញ
 ជាតិដែលបាននៅអាស្រ័យក្នុងកាលមុន ជាអនេកជាតិ គឺ ១ ជាតិខ្លះ ២
 ជាតិខ្លះ ។ បេ ។ រព្វកឃើញជាតិដែលបាននៅអាស្រ័យក្នុងកាលមុន ជាអនេក-
 ជាតិ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេសយ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 ជាតថាគតពលរបស់ព្រះតថាគត ព្រោះព្រះតថាគតអាស្រ័យនឹងពលហើយ
 ប្តេជ្ញានូវហេតុដ៏ប្រសើរ បន្ទីសីហនាទក្នុងពួកបរិស័ទ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្កឲ្យ
 ប្រព្រឹត្តទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះតថាគតមានទិព្វចក្ក
 ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសចក្ករបស់មនុស្សធម្មតា ឃើញនូវពួកសត្វដែលកំពុង
 ច្បុត កំពុងកើត ជាសត្វថោកទាបខ្លះ ខ្ពង់ខ្ពស់ខ្លះ មានសម្បុរល្អខ្លះ មាន
 សម្បុរអាក្រក់ខ្លះ មានគតិល្អខ្លះ មានគតិអាក្រក់ខ្លះ ជាបច្ច្យាសនូវពួកសត្វ
 ដែលអនោលទៅតាមកម្មថា អើហ្ន៎ សត្វអម្បាលនេះ ដែលជាអ្នកប្រកប
 ដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចិទុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត តិះដៀល
 ពួកអរិយៈ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ប្រកាន់កម្មជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ សត្វទាំងនោះ លុះបែកឆ្ងាយ
 រាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក អើហ្ន៎ ចំណែក
 ខាងសត្វទាំងនេះ ដែលជាអ្នកប្រកបដោយកាយសុចរិត ប្រកបដោយវចិ-
 សុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត មិនតិះដៀលពួកអរិយៈ ជាសម្មាទិដ្ឋិ

ប្រកាន់កម្មជាសម្មាទិដ្ឋិ សត្វទាំងនោះ លុះបែកជ្វាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏
 ទៅកើតក្នុងសុគតិស្និតិទេវលោក ។ ព្រះតថាគតមានទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លង
 ហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា ឃើញនូវពួកសត្វដែលច្យុត ដែលកើត ជាសត្វ
 ថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិ
 អាក្រក់ ជាបច្ច្រាសនូវពួកសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មដោយប្រការដូច្នោះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ដែលព្រះតថាគតមានទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួស
 ចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា ។ បេ ។ ជាបច្ច្រាសនូវពួកសត្វដែលអន្ទោលទៅតាម
 កម្ម ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាតថាគតពលរបស់ព្រះតថាគត ព្រោះព្រះ
 តថាគតអាស្រ័យនឹងពលហើយ ប្តេជ្ញានូវហេតុដ៏ប្រសើរ បន្ទីសីហនាទក្នុងពួក
 បរិស័ទ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្ខុឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត
 ព្រះតថាគតបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិដែល
 មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ដោយ
 ខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ដែលព្រះតថាគតបានធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ
 ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ដោយខ្លួនឯង ក្នុង
 បច្ចុប្បន្ន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាតថាគតពលរបស់ព្រះតថាគត ព្រោះ
 ព្រះតថាគតអាស្រ័យនឹងពលហើយ ប្តេជ្ញានូវហេតុដ៏ប្រសើរ បន្ទីសីហនាទ
 ក្នុងពួកបរិស័ទ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្ខុឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជា

តថាគតពល ១០ ប្រការរបស់ព្រះតថាគត ព្រោះព្រះតថាគតប្រកបដោយ
ពលទាំងឡាយហើយ ប្តេជ្ញានូវហេតុដ៏ប្រសើរ បន្ទីសីហនាទក្នុងពួកបរិស័ទ
ញ៉ាំងព្រហ្មចក្ខុឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។

មហាវគ្គទី ៣

អដ្ឋកថា

សីហសូត្រ

[២១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសីហសូត្រទី ១ នៃមហាវគ្គទី ៣ ដូច
តទៅនេះ បទថា វិសមគតេ បានដល់ ទៅក្នុងទីរកចំណីដែលមិនរាបស្មើ ។
បទថា សង្ឃាតំ អាទានេសី ប្រែថា ឲ្យដល់ឃាតៈ គឺការត្រូវសម្លាប់ ។
ពិតហើយ រាជសីហ៍នោះ មានការអាណិតអាសូរក្នុងពួកសត្វតូចៗ ព្រោះខ្លួន
មានអំណាចច្រើន ព្រោះដូច្នោះ ទើបគិតថា ពួកសត្វទាំងឡាយណា អាចតាំង
នៅក្នុងឋានៈជាសត្រូវ ចាំបាច់ត្រូវសម្លាប់សត្វទាំងនោះ ពួកសត្វណាខ្សោយ
កម្លាំង បំណងនឹងគេច ពួកសត្វទាំងនោះ ចូរគេចទៅចុះ ទើបបន្ទីសីហនាទ
ហើយចេញទៅរកចំណី ។ បទថា តថាគតស្មេត្រំ អធិវចនំ សេចក្តីថា ព្រះ
តថាគត ឈ្មោះថា សីហ ព្រោះទ្រង់អត់ធន់ ១ ព្រោះទ្រង់សម្លាប់ ១ ទើប

ទ្រង់អត់ធន់ក្នុងឥដ្ឋារម្មណ៍ និងអនិដ្ឋារម្មណ៍គ្រប់យ៉ាង និងទ្រង់សម្លាប់ដោយ
ការញាំញីវាទៈរបស់ពួកជន ដែលមានវាទៈជាសត្រូវគ្រប់គ្នា ។ បទថា
ឥន្ទមស្ស ហោតិ សីហនាទស្សី បានដល់ នេះជាសីហនាទ គឺការបន្ទីដែល
មិនមានការខ្លាចរបស់ព្រះតថាគតនោះ ។

បទថា តថាគតស្ស តថាគតពលានិ បានដល់ ជាកម្លាំងរបស់ព្រះ
តថាគតប៉ុណ្ណោះ ។ មិនទូទៅដល់អ្នកដទៃ ។ អធិប្បាយថា ពលរបស់ព្រះ
ពុទ្ធទាំងឡាយ ក្នុងកាលមុន មកហើយដោយសម្បត្តិ គឺបុណ្យ និងយស
យ៉ាងណា សូម្បីព្រះតថាគតក៏យ៉ាងនោះ ដូច្នោះ ។ ក្នុងពាក្យថា កម្លាំងនៃ
ព្រះតថាគតនេះ កម្លាំងមាន ២ យ៉ាង គឺកម្លាំងព្រះវរកាយ ១ កម្លាំងព្រះ
ញាណ ១ ក្នុងកម្លាំង ២ យ៉ាងនោះ កម្លាំងព្រះវរកាយ គប្បីជាបដោយ
ការប្រៀបធៀបនឹងត្រកូលជីវី ។ បុរាណចារ្យទាំងឡាយពោលថា

កាឡាវកត្ស គន្លើយ្យំ បណ្ណំ តម្កបិផ្តលំ
គន្ធមផ្តលហោមត្ស ឧបោសថ្មន្តន្តិមេ ។
ត្រកូលជីវីទាំងនេះ គឺកាឡាវកៈ ១ គន្លើយ្យៈ ១
បណ្ណៈ ១ តម្កៈ ១ បិដ្តលៈ ១ គន្ធាៈ ១ មផ្តលៈ ១
ហោមៈ ១ ឧបោសថៈ ១ ឆន្តៈ ១ ។

ជីវី ១០ ត្រកូលនេះ បណ្តាត្រកូលជីវីទាំងនោះ ត្រកូលជីវីកាឡាវកៈ
គប្បីឃើញថា ជាត្រកូលជីវីធម្មតា កម្លាំងកាយរបស់បុរស ១០ នាក់ ស្មើ

នឹងកម្លាំងជីវិត្រកូលកាឡាវកៈ ១ កម្លាំងកាយរបស់ត្រកូលជីវិត្រកូលកាឡាវកៈ ១០
 ស្មើនឹងកម្លាំងកាយរបស់ត្រកូលជីវិត្រកូលគង្គេយ្យៈ ១ កម្លាំងកាយរបស់ជីវិត្រកូល
 គង្គេយ្យៈ ១០ ស្មើនឹងកម្លាំងកាយរបស់ជីវិត្រកូលបណ្ណរៈ ១ កម្លាំងកាយ
 របស់ជីវិត្រកូលបណ្ណរៈ ១០ ស្មើគ្នានឹងកម្លាំងកាយជីវិត្រកូលតម្កៈ ១ កម្លាំង
 កាយជីវិត្រកូលតម្កៈ ១០ ស្មើនឹងកម្លាំងកាយរបស់ជីវិត្រកូលបិដ្ឋលៈ ១ កម្លាំង
 កាយរបស់ជីវិត្រកូលបិដ្ឋលៈ ១០ ស្មើនឹងកម្លាំងកាយរបស់ជីវិត្រកូលគន្ធុៈ ១
 កម្លាំងកាយរបស់ជីវិត្រកូលគន្ធុៈ ១០ ស្មើគ្នានឹងកម្លាំងកាយរបស់ជីវិត្រកូល
 មង្គលៈ ១ កម្លាំងកាយរបស់ជីវិត្រកូលមង្គលៈ ១០ ស្មើនឹងកម្លាំងកាយរបស់
 ជីវិត្រកូលហេមៈ ១ កម្លាំងកាយរបស់ជីវិត្រកូលហេមៈ ១០ ស្មើនឹងកម្លាំង
 កាយរបស់ជីវិត្រកូលឧបេសថ ១ កម្លាំងកាយរបស់ជីវិត្រកូលឧបេសថ ១០
 ស្មើគ្នានឹងកម្លាំងរបស់ជីវិត្រកូលឆទ្ធី ១ កម្លាំងកាយរបស់ជីវិត្រកូលឆទ្ធី ១០
 ស្មើនឹងកម្លាំងវរកាយរបស់ព្រះតថាគតមួយព្រះអង្គ កម្លាំងព្រះវរកាយរបស់
 ព្រះតថាគតនេះ ហៅថា នារាយណពលដូច្នោះក៏បាន ។ កម្លាំងព្រះវរកាយ
 របស់ព្រះតថាគតនេះ កាលប្រៀបនឹងជីវិត្រកូល ស្មើនឹងកម្លាំង ១០០០ កោដិ
 ស្មើគ្នានឹងកម្លាំងបុរស ១០០០០ កោដិ នេះជាកម្លាំងព្រះវរកាយរបស់ព្រះ
 តថាគត ។

គប្បីជ្រាបកម្លាំងព្រះញាណដែលមកក្នុងបាលីមុន ព្រះទសពលញាណ
 មកក្នុងគម្ពីរមជ្ឈិមនិកាយ ចតុវេសារជញ្ញាណ អកម្សនញ្ញាណក្នុងបរិស័ទ ៨

ចតុយោនិបរិច្ឆេទញ្ញាណ បញ្ចគតិបរិច្ឆេទញ្ញាណ ញ្ញាណ ៧៣ ញ្ញាណ ៧៧
 មកក្នុងគម្ពីរសំយុត្តនិកាយ រួមញ្ញាណដូចពោលមកនេះ ញ្ញាណច្រើនពាន់
 យ៉ាងដទៃទៀត ។ នេះឈ្មោះថា កម្លាំងព្រះញ្ញាណ ។ ក្នុងសូត្រនេះ លោក
 ក៏បំណងយកកម្លាំងព្រះញ្ញាណប៉ុណ្ណោះ ។ ពិតហើយ ព្រះញ្ញាណលោកហៅ
 ថា ពល ព្រោះអត្ថថា មិនញាប់ញ័រ និងព្រោះអត្ថថា ឧបត្ថម្ភ ។

បទថា អាសកណ្ណានំ បានដល់ ឋានៈដ៏ប្រសើរបំផុត គឺឋានៈដ៏ឧត្តម ។
 ម្យ៉ាងទៀត ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយក្នុងកាលមុន ឈ្មោះថា អាសក អធិប្បាយថា
 ឋានៈរបស់អាសកៈព្រះពុទ្ធទាំងនោះក្នុងកាលមុន ។ ម្យ៉ាងទៀត គោនាំមុខ
 របស់គោ ១០០ ឈ្មោះថា ឧសក គោនាំមុខរបស់គោ ១០០០ ឈ្មោះថា
 អាសក ឬ មេហ្គូនរបស់គោ ១០០ ក្រោល ឈ្មោះថា ឧសក មេហ្គូន
 របស់គោ ១០០០ ក្រោល ឈ្មោះថា អាសក គោដ៏ប្រសើរបំផុតនៃគោទាំង
 អស់ អត់ធន់អន្តរាយបានគ្រប់យ៉ាង ពណ៌ស អាចអូសរបស់ធ្ងន់បានច្រើន
 សូម្បីសំឡេងរន្ទះ ១ រយជង ក៏មិនតក់ស្លុត ឈ្មោះថា និសក លោក
 បំណងយកគោនិសកនោះ ថាជាគោឧសកក្នុងសូត្រនេះ ។ ពាក្យនេះជាពាក្យ
 បរិយាយនៃពាក្យថា ឧសក នោះ ។ ឧសកស្សនេះឯង បានដល់ អាសក ។
 បទថា ឋានំ បានដល់ ទីដែលគោអាសកៈយកជើងទាំង ៤ ជាន់ផែនដី
 ក្នុងទីនេះ ដូចអាសកៈ ព្រោះហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា អាសក គឺឈរ
 យ៉ាងអង្គអាច ព្រោះប្រៀបដូចគោឧសកៈ ដែលរាប់បានថា គោនិសកៈ

ប្រកបដោយកម្លាំងរបស់គោឧសកៈ ឈរយកជើងទាំង ៤ ជាន់ក្នុងទីឈរ
 ដោយមិនកម្រើក យ៉ាងណា សូម្បីព្រះតថាគត ទ្រង់ប្រកបដោយកម្លាំង
 របស់ព្រះតថាគត ១០ ប្រការ ទ្រង់ជាន់ផែនដី គឺបរិស័ទ ៨ ដែលសត្រូវ
 ឬបច្ចាមិត្រណាមួយ ធ្វើឲ្យញាប់ញ័រមិនបាន ទ្រង់ឈរក្នុងទីដ៏មាំមាំ ដូច្នោះ
 កាលទ្រង់ឈរយ៉ាងនោះ ក៏ទ្រង់ប្លែកជាចូលដល់ មិនលះបង់ឋានៈដ៏ឧត្តម
 ដែលមានក្នុងព្រះអង្គ ដោយហេតុនោះ ទើបត្រាស់ថា អាសកណ្ណានំ បដិ-
 ជានាតិ ប្លែកជាឋានៈដ៏ឧត្តម ដូច្នោះ ។

បទថា បរិសាសុ បានដល់ ក្នុងបរិស័ទ ៨ គឺខត្តិយបរិស័ទ ១
 ព្រាហ្មណបរិស័ទ ១ គហបតិបរិស័ទ ១ សមណបរិស័ទ ១ ចាតុម្មហា-
 រាជិកបរិស័ទ ១ តាវត្តិន្យបរិស័ទ ១ មារបរិស័ទ ១ ព្រហ្មបរិស័ទ ១ ។
 បទថា សីហនានំ ននតិ ប្រែថា បន្ធិ ការបន្ធិដ៏ប្រសើរបំផុត ការបន្ធិរបស់
 បុគ្គលដែលមិនមានការតក់ស្លុត ឬបន្ធិដូចការបន្ធិរបស់រាជសីហ៍ ។ ក្នុងសេចក្តី
 នោះ មានឧបមាដូច្នោះ រាជសីហ៍ ប្រកបដោយកម្លាំងរបស់រាជសីហ៍ ក្លៀវក្លា
 ក្នុងទីគ្រប់អន្លើ ប្រាសចាកការព្រឺរោមព្រឺស្បែក រមែងបន្ធិសីហនាទ យ៉ាង
 ណា សូម្បីរាជសីហ៍ គឺព្រះតថាគត ទ្រង់ប្រកបដោយកម្លាំងរបស់ព្រះ
 តថាគត ទ្រង់ក្លៀវក្លាក្នុងបរិស័ទ ៨ ប្រាសចាកការព្រឺរោមព្រឺស្បែក បន្ធិ
 សីហនាទ ដែលដល់ព្រមដោយលីលានៃទេសនាច្រើនវិធី ដោយន័យថា ដូច្នោះ
 សក្កាយជាដើមក៏ដូច្នោះ ដោយហេតុនោះ ទើបត្រាស់ថា បរិសាសុ សីហនានំ

ននតិ បន្ទីសីហនាទក្នុងបរិស័ទទាំងឡាយ ដូច្នោះ ។

ក្នុងពាក្យថា ព្រហ្មចក្កំ បរត្ថេតិ នេះ ពាក្យថា ព្រហ្មំ ប្រែថា ប្រសើរ
 ឧត្តង្គឧត្តម វិសេស ។ ពាក្យថា ចក្កំ បានដល់ ធម្មចក្ក ធម្មចក្កនេះមាន
 ២ យ៉ាង គឺបដិវេធិញ្ញាណ ១ ទេសនាញ្ញាណ ១ ។ ក្នុង ២ យ៉ាងនោះ
 ធម្មចក្កដែលព្រះបញ្ញាអប់រំ នាំអរិយផលមកឲ្យព្រះអង្គ ឈ្មោះថា បដិវេ-
 ធិញ្ញាណ ធម្មចក្កដែលព្រះករុណាអប់រំ នាំអរិយផលមកឲ្យសាវ័កទាំងឡាយ
 ឈ្មោះថា ទេសនាញ្ញាណ ក្នុងញ្ញាណទាំង ២ នោះ បដិវេធិញ្ញាណ មាន ២
 គឺដែលកំពុងកើត ដែលកើតហើយ ពិតហើយ បដិវេធិញ្ញាណនោះ ឈ្មោះ
 ថា កំពុងកើត តាំងអំពីទ្រង់យាងចេញសាងព្រះផ្នួស រហូតដល់អរហត្តមគ្គ
 ឈ្មោះថា កើតហើយក្នុងខណៈនៃផលចិត្ត ឬថា ឈ្មោះថា កំពុងកើត តាំង
 អំពីតុសិតពិភព រហូតដល់អរហត្តមគ្គ ក្នុងពោធិបល្ល័ង្ក ឈ្មោះថា កើតហើយ
 ក្នុងខណៈនៃផលចិត្ត ឬឈ្មោះថា កំពុងកើត ចាប់តាំងអំពីការប្រាថ្នាទៀប
 ព្រះបាទនៃព្រះពុទ្ធព្រះនាមទីបង្អួរ រហូតដល់សម្រេចអរហត្តមគ្គ ឈ្មោះថា
 កើតហើយ ក្នុងខណៈនៃផលចិត្ត ។ ឯទេសនាញ្ញាណក៏មាន ២ គឺកំពុង
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដែលប្រព្រឹត្តទៅហើយ ។ ពិតហើយ ទេសនាញ្ញាណនោះ
 ឈ្មោះថា កំពុងប្រព្រឹត្តទៅ រហូតដល់សោតាបត្តិមគ្គ របស់ព្រះអញ្ញា-
 កោណ្ឌញ្ញៈ ឈ្មោះថា ប្រព្រឹត្តទៅហើយ ក្នុងខណៈនៃផលចិត្ត គឺសោតាបត្តិ-
 ផល ។ ក្នុងញ្ញាណទាំង ២ នោះ បដិវេធិញ្ញាណជាលោកុត្តរ ទេសនាញ្ញាណ

ដែលប្រព្រឹត្តទៅហើយ ជាលោកិយ សូម្បីញាណទាំងនោះ មិនទូទៅដល់ សាវ័កដទៃៗ ឡើយ ជាញាណដែលកើតក្នុងព្រះអង្គនៃព្រះពុទ្ធទាំងឡាយតែ ប៉ុណ្ណោះ ។

ឥឡូវនេះ កាលទ្រង់សម្តែងដោយពិស្តារដល់ព្រះពល ដែលព្រះ តថាគតទ្រង់អប់រំហើយ ទ្រង់ប្តេជ្ញាឋានៈដ៏ឧត្តម ទើបត្រាស់ថា កតមាធិ ទស សធិ ភិក្ខុវេ តថាគតោ ឋានព្វ ឋានតោ ជាដើម ។ បណ្តាបទ ទាំងនោះ បទថា ឋានព្វ ឋានតោ បានដល់ ហេតុដោយ ភាពជាហេតុ ។ ពិតហើយ ព្រោះហេតុដែលផលតាំងនៅ កើត និងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងហេតុនោះ ព្រោះប្រព្រឹត្តទៅ ទាក់ទងដោយហេតុនោះ ដូច្នោះ ទើបហេតុលោកហៅថា ឋានៈ ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបហេតុនោះៗ ថា ឋានៈ ព្រោះធម៌ ដែលជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌កើតឡើង ទ្រង់ជ្រាបហេតុនោះៗ ថា អឋានៈ ព្រោះធម៌ដែលមិនជាហេតុ មិនជាបច្ច័យនៃធម៌កើតឡើង ឈ្មោះថា ទ្រង់ ជ្រាបឋានៈជាឋានៈ អឋានៈជាអឋានៈ តាមសេចក្តីពិត ។ តែក្នុងអភិធម្ម ពាក្យនេះ លោកបានពោលពិស្តារហើយដោយន័យជាដើមថា បណ្តាញាណ ទាំងនោះ ព្រះតថាគត មានការជ្រាបច្បាស់តាមពិត នូវហេតុថាជាហេតុផង នូវអំពើមិនមែនហេតុ ថាជាអំពើមិនមែនហេតុផង តើដូចម្តេច ដូច្នោះ ។ បទ ថា យម្បិ ប្រែថា ដោយញាណណា ។ បទថា សធម្បិ ភិក្ខុវេ តថាគតស្ស សេចក្តីថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឋានាឋានញាណនេះ ឈ្មោះថា តថាគត-

ពលរបស់តថាគត ។ គប្បីជ្រាបការប្រកបសេចក្តីក្នុងបទទាំងពួង ដោយ
ប្រការយ៉ាងនេះ ។

បទថា **កម្មសមាទានំ** បានដល់ របស់កុសលកម្ម និងអកុសល-
កម្ម ដែលបុគ្គលប្រកាន់មាំធ្វើហើយ ម្យ៉ាងទៀត កម្មនោះឯង ឈ្មោះថា
កម្មសមាទាន ។ បទថា **ថានសោ ហេតុសោ** ប្រែថា ដោយភាពជាបច្ច័យ
និងដោយភាពជាហេតុ ។ ក្នុងកម្មសមាទាននោះ កថាពោលដោយញ្ញាណ
នេះដោយពិស្តារថា កម្មជាហេតុនៃវិបាក ព្រោះគតិ ឧបធិ កាល និង
បយោគ មកហើយក្នុងអភិធម្ម ដោយន័យជាដើមថា ព្រះតថាគតក្នុងលោក
នេះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ថា កម្មសមាទានដ៏លាមកពួកខ្លះ មានគតិសម្បត្តិ
រារាំងមិនឲ្យផលក៏មាន ។

បទថា **សព្វត្ថភាមិនី** បានដល់ ដែលឲ្យដល់នូវគតិទាំងពួង និងទីមិន
ឲ្យដល់គតិ ។ បទថា **បដិបទំ** បានដល់ មគ្គ ។ បទថា **យថាភ្នត់**
បដានាតិ សេចក្តីថា កាលមនុស្សជាច្រើនសម្លាប់សត្វមួយប៉ុណ្ណោះ បុគ្គល
នោះរមែងដឹងច្បាស់នូវសភាពនៃកិច្ចបដិបត្តិទាំងឡាយ ពោល គឺកុសល-
ចេតនា និងអកុសលចេតនាក្នុងវត្ថុតែមួយជាមួយគ្នា ដោយមិនខុស តាម
ន័យនេះថា បុគ្គលនេះ នឹងមានចេតនាទៅនរក បុគ្គលនេះ នឹងមានចេតនា
ទៅកំណើតតិរច្ឆាន ។ ម្យ៉ាងទៀត កថាពោលដោយញ្ញាណនេះ ដោយពិស្តារ
មកហើយក្នុងអភិធម្មដូចគ្នា ដោយន័យជាដើមថា បណ្តាញ្ញាណទាំងនោះ ព្រះ

តថាគត មានការជ្រាបច្បាស់តាមពិត នូវបដិបទាជាដំណើរទៅក្នុងទីទាំងពួង
 តើដូចម្តេច ។ ព្រះតថាគតក្នុងលោកនេះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ថា នេះផ្លូវ នេះ
 សេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរទៅកាន់នរក ដូច្នោះ ។ បទថា អនេកធាតុ បាន
 ដល់ ធាតុដែលច្រើន ដោយចក្ខុធាតុជាដើម ឬកាយធាតុជាដើម ។ បទថា
 នានាធាតុ បានដល់ ធាតុ មានប្រការផ្សេងៗ ព្រោះកំណត់ការផ្សេងគ្នានៃ
 ធាតុទាំងនោះ ។ បទថា លោក បានដល់ ខន្ធលោក អាយតនៈលោក និង
 ធាតុលោក ។ បទថា យថាភូតំ បដានាតិ បានដល់ ទ្រង់ចាក់ធ្លុះសភាវៈ
 របស់ធាតុទាំងនោះដោយមិនខុស ។ ញ្ញាណនេះ លោកពោលពិស្តារហើយ
 ក្នុងអភិធម្ម ដោយន័យជាដើមថា បណ្តាញ្ញាណទាំងនោះ ព្រះតថាគត មាន
 ការជ្រាបច្បាស់តាមពិត នូវលោកដែលមានធាតុច្រើន មានធាតុផ្សេងៗ គ្នា
 តើដូចម្តេច ។ ព្រះតថាគតក្នុងលោកនេះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីផ្សេងៗ
 គ្នានៃខន្ធ ... ដូច្នោះ ។

បទថា នានាធិមុត្តិកតំ បានដល់ ភាពដែលសត្វទាំងឡាយមាន
 អធ្យាស្រ័យផ្សេងៗ គ្នា ដោយអធ្យាស្រ័យទាំងឡាយ មានអធ្យាស្រ័យ
 អាក្រក់ជាដើម ។ ញ្ញាណនេះ លោកពោលពិស្តារហើយ ក្នុងអភិធម្ម
 ដោយន័យជាដើមថា បណ្តាញ្ញាណទាំងនោះ ព្រះតថាគត មានការជ្រាប
 ច្បាស់តាមពិត នូវអធ្យាស្រ័យផ្សេងៗ គ្នា នៃពួកសត្វ តើដូចម្តេច ។ ព្រះ
 តថាគតក្នុងលោកនេះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ថា ពួកសត្វមានអធ្យាស្រ័យថោកទាប

ក៏មាន ដូច្នោះ ។

បទថា បរសត្តានំ បានដល់ សត្វដែលមានឥន្ទ្រិយល្អ ។ បទថា បរមុត្តលានំ បានដល់ សត្វដែលមានឥន្ទ្រិយអាក្រក់ដទៃអំពីនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ពីរបទនេះ មានសេចក្តីដូចគ្នា ត្រាស់ ២ ចំណែក ក៏ដោយអំណាចវេនេយ្យសត្វ ។ បទថា ឥន្ទ្រិយបរោចិយត្ថំ សេចក្តីថា ការចាស់ក្លា និងការធូរថយ ការចម្រើន និងការវិនាសនៃឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ មានសុទ្ធិន្ទ្រិយជាដើម ។ កថាពោលដោយញ្ញាណនេះ ដោយពិស្តារ ក៏មកក្នុងអភិធម្មដូចគ្នា ដោយន័យជាដើមថា បណ្តាញ្ញាណទាំងនោះ ព្រះតថាគត មានការជ្រាបច្បាស់តាមពិតនូវឥន្ទ្រិយចាស់ក្លា និងទន់របស់ពួកសត្វដទៃ របស់ពួកបុគ្គលដទៃ តើដូចម្តេច ។ ព្រះតថាគតក្នុងលោកនេះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវអាសយៈ (ធម៌ជាទីនៅអាស្រ័យរបស់ពួកសត្វ) ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវអនុសយៈ (កិលេសដែលដេកត្រាំនៅក្នុងសន្តានរបស់ពួកសត្វ) ... ដូច្នោះ ។

បទថា ឈានវិមោក្ខសមាធិសមាបត្តិនំ បានដល់ នៃឈាន ៤ មាន បឋមជ្ឈានជាដើម វិមោក្ខ ៨ មាន រូបិ រូទានិ បស្ស្តិ បុគ្គលចម្រើន រូបជ្ឈាន ឃើញរូបទាំងឡាយជាដើម សមាធិ ៣ មានសមាធិដែលមានវិតក្ក មានវិចារៈជាដើម និងអនុបុព្វវិហារសមាបត្តិ ៨ មានបឋមជ្ឈានសមាបត្តិជាដើម ។ បទថា សន្តិលេសំ បានដល់ ធម៌ចំណែកវិនាស ។ បទថា វោទានំ បានដល់ ធម៌ចំណែកវិសេស ។ បទថា វុដ្ឋានំ បានដល់ ការចេញ

អំពីសមាធិនោះៗ ក៏ឈ្មោះថា វុជ្ជាន ឈានដែលស្ងាត់ជំនាញ និងកវ័ង្គចិត្ត និងផលសមាបត្តិ លោកក៏ហៅយ៉ាងនោះ ពិតហើយ ឈានដែលស្ងាត់ជំនាញ ហើយខាងក្រោម រមែងជាបទដ្ឋានរបស់ឈានជាន់ខ្ពស់ៗ ឡើង ព្រោះដូច្នោះ សូម្បីវោទាន ក៏ហៅថា វុជ្ជាន ការចេញអំពីឈានទាំងពួង រមែងមានដោយ កវ័ង្គចិត្ត ការចេញអំពីនិរោធសមាបត្តិ រមែងមានដោយផលសមាបត្តិ ។ ខ្ញុំ សំដៅយកសេចក្តីនោះ ទើបពោលថា សូម្បីការចេញអំពីសមាធិនោះៗ ឈ្មោះថា វុជ្ជានា សូម្បីញាណនេះ លោកក៏ពោលពិស្តារហើយក្នុងអភិធម្ម ដោយន័យជាដើមថា បណ្តាញាណទាំងនោះ ព្រះតថាគត មានការជ្រាប ច្បាស់តាមពិតនូវសេចក្តីសៅហ្មង នូវសេចក្តីផ្សំផង នូវការចេញនៃឈាន វិមោក្ខ សមាធិ និងសមាបត្តិ តើដូចម្តេច ។ ពាក្យថា បុគ្គលមានឈាន បានដល់បុគ្គលមានឈាន ៤ ពួក គឺបុគ្គលមានឈាន ១ ពួក សម្គាល់នូវ សម្បត្តិ ថាជាវិបត្តិក៏មាន ... ដូច្នោះ ។ ការវិនិច្ឆ័យក្នុងកថាពោលដោយ ញាណទាំងឡាយ ដោយពិស្តារថា សព្វវិបត្តិជាដើម ក៏ពោលហើយក្នុង អដ្ឋកថាគម្ពីរវិភង្គ ឈ្មោះថា សម្មោហវិនោទនី ។ កថាដែលពោលដោយ បុព្វនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងទិព្វចក្ខុញ្ញាណ ក៏ពោលពិស្តារហើយ ក្នុង គម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គ ។ កថាពោលដោយអាសវក្ខយញ្ញាណ ក៏ពោលហើយក្នុង ខាងដើមនោះឯង ។

ក្នុងរឿងព្រះញាណរបស់ព្រះតថាគតនោះ មានពាក្យសួររបស់បរវាទីថា

ញាណមួយផ្នែក ឈ្មោះថា ទេសពលញាណមិនមាន ។ នេះជាប្រភេទនៃ
សព្វញ្ញតញ្ញាណនោះឯង ។ ពាក្យនោះមិនគួរឃើញយ៉ាងនោះ ដ្បិតថា ទេស-
ពលញ្ញាណជាញ្ញាណ ១ សព្វញ្ញតញ្ញាណជាញ្ញាណ ១ ។ ពិតហើយ ព្រះ
ទេសពលញ្ញាណ ក៏ដឹងចំពោះកិច្ចរៀងៗ ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ ។ ព្រះសព្វញ្ញតញ្ញាណ
តែងដឹងកិច្ចរៀងៗ ខ្លួននោះ ទាំងកិច្ចដ៏សេសក្រៅអំពីរបស់ខ្លួននោះ ។ សេចក្តី
ពិត ក្នុងព្រះទេសពលញ្ញាណទាំងឡាយ ព្រះញ្ញាណទី ១ ដឹងហេតុ និងមិន
មែនហេតុ ព្រះញ្ញាណទី ២ ដឹងកម្មដទៃ និងវិបាកដទៃ ព្រះញ្ញាណទី ៣ ដឹង
ការកំណត់កម្ម ព្រះញ្ញាណទី ៤ ដឹងហេតុនៃធាតុដែលផ្សេងៗ គ្នា ញ្ញាណទី
៥ រមែងដឹងអធិមុត្តិ គឺអធិស្រយរបស់សត្វទាំងឡាយ ព្រះញ្ញាណទី ៦
រមែងដឹងភាពដែលតន្ត្រីយរបស់សត្វទាំងឡាយថាចាស់ក្លា និងទន់ខ្សោយ ព្រះ
ញ្ញាណទី ៧ រមែងដឹងការសៅហ្មងជាដើមរបស់ធម៌ជាដើមទាំងនោះ មួយ
អន្លើដោយឈានជាដើម ព្រះញ្ញាណទី ៨ រមែងដឹងសន្តិ គឺការបន្តនៃខន្ធ
ដែលអាស្រ័យនៅក្នុងជាតិមុនៗ ព្រះញ្ញាណទី ៩ រមែងដឹងចុតិ និងបដិសន្ធិ
របស់សត្វទាំងឡាយ ព្រះញ្ញាណទី ១០ រមែងដឹងនូវការកំណត់សច្ចៈ ។ ឯ
ព្រះសព្វញ្ញតញ្ញាណ រមែងដឹងការដែលញ្ញាណទាំងនោះគួរដឹង និងការដែល
ច្រើនជាងព្រះញ្ញាណទាំងនោះ ។ ព្រះសព្វញ្ញតញ្ញាណ មិនធ្វើកិច្ចរបស់ព្រះ
ញ្ញាណទាំងនោះគ្រប់យ៉ាងឡើយ ។ ពិតហើយ ព្រះសព្វញ្ញតញ្ញាណនោះ មិន
មែនជាញ្ញាណដែលចុះស៊ីបំបាត់ឡើយ មិនជាឥទ្ធិក្នុងការសម្តែងឫទ្ធិផ្សេងៗ

បានឡើយ មិនមែនជាមគ្គ ធ្វើកិលេសទាំងឡាយឲ្យអស់ទៅបានឡើយ ។

ម្យ៉ាងទៀត បរវាទីគប្បីសួរយ៉ាងនេះថា ធម្មតា ទសពលញ្ញាណនេះ មានវិតក្ក មានវិចារៈ មិនមានវិតក្ក មានត្រឹមវិចារៈ ឬមិនមានវិតក្ក មិនមាន វិចារៈ ជាកាមាវចរ រូបាវចរ ឬអរូបាវចរ ជាលោកិយ ឬលោកុត្តរ កាល ដឹង ក៏នឹងឆ្លើយថា ព្រះញាណ ៧ តាមលំដាប់ មានវិតក្ក មានវិចារៈ និង ឆ្លើយថា ព្រះញាណ ២ ក្រៅអំពីព្រះញាណ ៧ នោះ មិនមានវិតក្ក មិនមាន វិចារៈ ។ និងឆ្លើយថា អាសវក្ខយញ្ញាណ មានវិតក្កវិចារៈក៏មាន និងឆ្លើយ ថា ព្រះញាណ ៧ តាមលំដាប់ក៏ដូចគ្នា ជាកាមាវចរ ព្រះញាណ ២ ក្រៅ អំពីព្រះញាណ ៧ នោះ ជារូបាវចរ ព្រះញាណ ១ ចុងក្រោយ ជាលោកុត្តរ ចំណែកសព្វញ្ញតញ្ញាណ មានវិតក្ក មានវិចារៈ ជាកាមាវចរប៉ុណ្ណោះ ជា លោកិយប៉ុណ្ណោះ ។ កាលដឹងកិច្ចពណ៌នាតាមបទក្នុងព្រះញាណ របស់ព្រះ តថាគតនោះយ៉ាងនេះហើយ ឥឡូវនេះ ព្រោះហេតុដែលព្រះតថាគត ទ្រង់ឃើញ ការមិនមានកិលេសជាគ្រឿងរារាំងចិត្ត ជាឋានៈ និងអឋានៈនៃការសម្រេចធម៌ ជាទីអស់អាសវៈ និងមិនសម្រេចរបស់វេនេយ្យសត្វទាំងឡាយ ដោយឋាន- ឋានញ្ញាណមុននោះឯង ព្រោះទ្រង់ឃើញសម្មាទិដ្ឋិជាដើម ដែលជាលោកិយ និងព្រោះទ្រង់ឃើញភាពមិនមាននិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ លំដាប់នោះ ទើបទ្រង់ឃើញ ការមិនមានវិបាកជាគ្រឿងរារាំង ដោយកម្មវិបាកញ្ញាណ ព្រោះទ្រង់ឃើញ បដិសន្ធិរបស់សត្វដែលមានត្រៃហេតុ ទ្រង់ឃើញការមិនមានកម្មជាគ្រឿង

រារាំង ដោយសព្វគ្រាន់តែមិនបដិបទាញាណ ព្រោះទ្រង់ឃើញការមិនមាន
អនន្តរិយកម្ម កាលបើដូច្នោះ ទើបទ្រង់ឃើញការវិសេសនៃចរិយារបស់ពួក
សត្វ ដែលមិនមានគ្រឿងរារាំង ដោយអនេកធាតុនានាធាតុញ្ញាណ ដើម្បីទ្រង់
សម្តែងធម៌ដែលអនុកូល ព្រោះទ្រង់ឃើញការដែលធាតុផ្សេងគ្នា បន្ទាប់អំពី
នោះ ក៏ទ្រង់ឃើញអធិមុត្តិ គឺអធិមុត្តិស្រយរបស់សត្វទាំងនោះ ដោយនា-
ធិមុត្តិកតញ្ញាណ ដើម្បីទ្រង់មិនទាញយកប្រយោគ ក៏ទ្រង់សម្តែងធម៌ដោយ
អំណាចអធិមុត្តិ ទ្រង់ឃើញភាពដែលសត្វមានឥន្ទ្រិយក្រៃលែង និងទន់
ដោយឥន្ទ្រិយបរោបរិយត្តិញ្ញាណ ដើម្បីទ្រង់សម្តែងធម៌តាមសមត្ថភាព និង
តាមកម្លាំង ដោយអំណាចពួកសត្វ ដែលទ្រង់ឃើញអធិមុត្តិហើយយ៉ាងនោះ
ព្រោះទ្រង់ឃើញឥន្ទ្រិយរបស់សត្វទាំងឡាយ មានសទ្ធាជាដើមចាស់ក្លា និង
ទន់ខ្សោយ តែសត្វទាំងនោះដែលទ្រង់កំណត់ដឹងថា មានឥន្ទ្រិយក្រៃលែង
និងធូរថយយ៉ាងនោះ បើនៅឆ្ងាយអំពីនោះ ទ្រង់ក៏ចូលទៅជិតសត្វទាំងនោះ
យ៉ាងរួសរាន់ដោយភាពវិសេសនៃបូជ្ជិ និងព្រោះទ្រង់ជំនាញក្នុងឈានជាដើម
ដោយឈានទិញ្ញាណ កាលយាងចូលទៅជិតហើយ កាលទ្រង់ឃើញការៈ
នៃសត្វទាំងនោះ ក្នុងជាតិមុនៗ ដោយបុព្វេនិវាសានុស្សត្តិញ្ញាណ កាលទ្រង់
ឃើញភាពវិសេសនៃសម្បត្តិ ដែលសត្វសម្រេចហើយ ដោយចេតោបរិ-
យញ្ញាណ ដែលគប្បីសម្រេចព្រោះអានុភាពនៃទិព្វចក្ខុញ្ញាណ ទើបទ្រង់
សម្តែងធម៌ដើម្បីបដិបទា ដែលឲ្យដល់នូវធម៌ជាទីអស់អាសវៈ ដើម្បីការអស់

ទៅនៃអាសវៈ ព្រោះជាបុគ្គលប្រាសចាកការវង្វែងហើយ ដោយអានុភាពនៃ
អាសវក្ខយញ្ញាណ ដូច្នោះ គប្បីជ្រាបតាមលំដាប់ដូច្នោះថា ត្រាស់ពល
ទាំងឡាយ ដោយលំដាប់នេះ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា សីហសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អធិមុត្តិសូត្រទី ២

[២២] គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។
លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់
ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់អានន្ទ ធម៌ទាំងឡាយណា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់
ច្បាស់នូវអធិមុត្តិបទទាំងឡាយនោះៗ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ម្ចាស់អានន្ទ តថា-
គតជាអ្នកក្លៀវក្លា ដឹងច្បាស់ក្នុងអធិមុត្តិបទនោះៗ អាចសម្តែងធម៌ដល់ពួក
សត្វនោះៗ តាមដែលអ្នកប្រតិបត្តិហើយ និងដឹងរបស់ដែលមាន ថាមានក្តី
ដឹងរបស់ដែលមិនមាន ថាមិនមានក្តី ដឹងរបស់ដែលថោកទាប ថាថោកទាបក្តី
ដឹងរបស់ឧត្តម ថាឧត្តមក្តី ដឹងរបស់ដែលមានរបស់ដទៃប្រសើរជាង ថាមាន
របស់ដទៃប្រសើរជាងក្តី ដឹងរបស់ដែលមិនមានរបស់ដទៃប្រសើរជាង ថា

មិនមានរបស់ដទៃប្រសើរជាងក្តី ម្យ៉ាងទៀត របស់នោះដែលបុគ្គលត្រូវដឹង ឬត្រូវឃើញ ឬក៏ត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយហេតុណាៗ នឹងដឹង ឬនឹងឃើញ ឬក៏នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយហេតុនោះៗ ហេតុនេះ រមែងមានជាធម្មតា ។

ម្នាលអានន្ទ បណ្តាសេចក្តីដឹងទាំងឡាយ សេចក្តីដឹងតាមពិតក្នុងធម៌នោះៗ ណាមួយ សេចក្តីដឹងតាមពិតនុ៎ះ ឈ្មោះថា មិនមានសេចក្តីដឹងដទៃប្រសើរ ជាង ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត តថាគតសម្តែងថា ញាណដទៃលើសលុប ឬថ្លៃថ្នូរជាងញាណនុ៎ះ មិនមានទេ ។ ម្នាលអានន្ទ តថាគតពលរបស់ព្រះ តថាគតនេះ មាន ១០ ប្រការ ព្រោះព្រះតថាគតប្រកបដោយពលទាំងឡាយ ហើយ ទើបប្តេជ្ញានូវហេតុដ៏ប្រសើរ បន្ទីសីហនាទក្នុងពួកបរិស័ទ ញ៉ាំង ព្រហ្មចក្កឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ចុះតថាគតពល ១០ ប្រការ តើដូចម្តេចខ្លះ ។

ម្នាលអានន្ទ ព្រះតថាគតក្នុងលោកនេះ ជាបច្ច្យាសនូវហេតុតាមហេតុផង ជាប់ច្បាស់នូវអំពើមិនមែនជាហេតុ តាមអំពើមិនមែនជាហេតុផង ដោយ សេចក្តីជាក់លាក់ ។ ម្នាលអានន្ទ ត្រង់ដែលព្រះតថាគតជាប់ច្បាស់នូវហេតុ តាមហេតុផង ជាប់ច្បាស់នូវអំពើដែលមិនមែនជាហេតុ តាមអំពើដែលមិន មែនជាហេតុផង ដោយសេចក្តីជាក់លាក់ ។ ម្នាលអានន្ទ នេះជាតថាគត- ពលរបស់ព្រះតថាគត ព្រោះព្រះតថាគតអាស្រ័យនឹងពលហើយ ប្តេជ្ញានូវ ហេតុដ៏ប្រសើរ បន្ទីសីហនាទក្នុងពួកបរិស័ទ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្កឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។

ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ព្រះតថាគតជាប់ច្បាស់នូវវិបាកនៃកុសលកម្ម និង

អកុសលកម្មដែលសត្វបាន ធ្វើហើយ ទាំងអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្ន តាម
 ថ្នាក់ តាមហេតុដោយសេចក្តីជាក់លាក់ ។ ម្នាលអានន្ទ ត្រង់ដែល ។បេ។
 ម្នាលអានន្ទ នេះជា ។បេ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ព្រះតថាគតជ្រាបច្បាស់
 នូវផ្លូវដែលទៅកាន់ទីទាំងពួង ដោយសេចក្តីជាក់លាក់ ។ ម្នាលអានន្ទ ត្រង់
 ដែល ។បេ។ ម្នាលអានន្ទ នេះជា ។បេ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ព្រះ
 តថាគតជ្រាបច្បាស់នូវលោក ដែលមានធាតុច្រើនយ៉ាង មានធាតុផ្សេងៗ គ្នា
 ដោយសេចក្តីជាក់លាក់ ។ ម្នាលអានន្ទ ត្រង់ដែល ។បេ។ ម្នាលអានន្ទ នេះ
 ជា ។បេ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ព្រះតថាគតជ្រាបច្បាស់នូវអធ្យាស្រ័យ
 ផ្សេងៗ គ្នា របស់សត្វទាំងឡាយ ដោយសេចក្តីជាក់លាក់ ។ ម្នាលអានន្ទ
 ត្រង់ដែល ។បេ។ ម្នាលអានន្ទ នេះជា ។បេ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ព្រះ
 តថាគតជ្រាបច្បាស់នូវតន្ត្រិយក្លៀវក្លា និងទន់របស់ពួកសត្វដទៃ របស់ពួក
 បុគ្គលដទៃដោយសេចក្តីជាក់លាក់ ។ ម្នាលអានន្ទ ត្រង់ដែល ។បេ។ ម្នាល
 អានន្ទ នេះជា ។បេ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ព្រះតថាគតជ្រាបច្បាស់នូវ
 សេចក្តីសៅហ្មង សេចក្តីផ្តុំផង និងការចេញចាកឈាន វិមោក្ខ សមាធិ
 និងសមាបត្តិទាំងឡាយ ដោយសេចក្តីជាក់លាក់ ។ ម្នាលអានន្ទ ត្រង់ដែល
 ។បេ។ ម្នាលអានន្ទ នេះជា ។បេ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ព្រះតថាគតរព្វក
 ឃើញនូវជាតិដែលបាននៅអាស្រ័យក្នុងកាលមុន ជាអនេកជាតិ គឺ ១ ជាតិ
 ខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ។បេ។ រព្វកឃើញនូវជាតិដែលធ្លាប់នៅអាស្រ័យហើយ ក្នុង

កាលមុនជាច្រើន ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេស ។ ម្នាលអានន្ទ ត្រង់
 ដែល ។ បេ ។ ម្នាលអានន្ទ នេះជា ។ បេ ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ព្រះ
 តថាគតមានទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងផុតចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា ។ បេ ។ ជ្រាប
 ច្បាស់នូវសត្វទាំងឡាយដែលអន្ទោលទៅតាមកម្ម ។ ម្នាលអានន្ទ ត្រង់ដែល
 ។ បេ ។ ម្នាលអានន្ទ នេះជា ។ បេ ។ ម្នាលអានន្ទ មួយវិញទៀត ព្រះតថាគត
 បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមាន
 អាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយ
 ខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលអានន្ទ ត្រង់ដែលព្រះតថាគតធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃ
 អាសវៈទាំងឡាយដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ម្នាលអានន្ទ
 នេះជាតថាគតពលរបស់ព្រះតថាគត ព្រោះព្រះតថាគតអាស្រ័យនឹងពល
 ហើយ ប្តេជ្ញានូវហេតុដ៏ប្រសើរ បន្ទីសីហនាទក្នុងពួកបរិស័ទ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្ក
 ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ម្នាលអានន្ទ នេះជាតថាគតពល របស់ព្រះតថាគតទាំង
 ១០ ប្រការ ព្រោះព្រះតថាគតប្រកបដោយពលទាំងឡាយ ហើយប្តេជ្ញានូវ
 ហេតុដ៏ប្រសើរ បន្ទីសីហនាទក្នុងពួកបរិស័ទ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្កឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។

អដ្ឋកថា

អធិមុត្តិសូត្រ

[២២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអធិមុត្តិសូត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ បទថា យេ តេ ធម្មា បានដល់ ធម៌ គឺព្រះទេសពលញ្ញាណ និងព្រះសព្វញ្ញា- តញ្ញាណទាំងនោះ ។ បទថា អធិមុត្តិបទានំ បានដល់ បទ គឺឈ្មោះ អធិប្បាយថា ធម៌ គឺខន្ធ អាយតនៈ ធាតុ ។ ពិតហើយ ឈ្មោះ លោក ហៅថា អធិមុត្តិ ព្រោះជាបទដ្ឋាននៃទេសនា ដែលជាបទនៃធម៌នោះៗ ។ ពិតហើយ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយដែលកន្លងទៅហើយ ក៏ត្រាស់ធម៌ទាំងនោះ ដូចគ្នា សូម្បីព្រះពុទ្ធដែលមិនទាន់មកដល់ ក៏នឹងត្រាស់ធម៌ទាំងនោះដូចគ្នា ព្រោះដូច្នោះ ធម៌ទាំងឡាយ មានខន្ធជាដើម ឈ្មោះថា អធិមុត្តិបទ ។ អធិមុត្តិបទទាំងនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ទិដ្ឋិទាំងឡាយ លោកហៅថា អធិមុត្តិ ព្រោះគ្របសង្កត់សេចក្តីពិត មិនកាន់យកតាមសេចក្តីពិតប្រព្រឹត្តទៅ ។ បទ នៃទិដ្ឋិទាំងឡាយ ឈ្មោះថា អធិមុត្តិបទ អធិប្បាយថា ពាក្យដែលសម្តែង ទិដ្ឋិនៃអធិមុត្តិបទទាំងនោះ ។

បទថា អភិញ្ញាសង្ខារិយាយ សេចក្តីថា ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ការ ដឹង ហើយធ្វើឲ្យប្រចក្ស ។ បទថា វិសារនោ បានដល់ ដល់នូវសោមនស្ស ដែលប្រកបដោយកាយ ។ បទថា តត្ថ បានដល់ ក្នុងធម៌ទាំងនោះ ។ បទថា

តេសំ តេសំ តថា តថា ធម្មំ ទេសេតុំ សេចក្តីថា ដើម្បីទ្រង់ដឹងអាសយៈ
 គឺអធ្យាស្រ័យដែលល្អរបស់ពួកសត្វនោះៗ ដែលមានទិដ្ឋិ ឬក្រៅអំពីនេះ
 ហើយ ទ្រង់សម្តែងធម៌ដោយប្រការនោះៗ ។ បទថា ហិនំ វា ហិនន្តិ
 ញាស្សតិ សេចក្តីថា ឬនឹងដឹងធម៌អាក្រក់ ថាជាធម៌អាក្រក់ ។ បទថា
 ញាតយ្យំ ប្រែថា គប្បីដឹង ។ បទថា ទិដ្ឋយ្យំ ប្រែថា គប្បីឃើញ ។ បទ
 ថា សន្និកតយ្យំ ប្រែថា គប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ បទថា តត្ថ តត្ថ
 យថាភូតញ្ញាណំ បានដល់ ញ្ញាណដែលដឹងតាមសេចក្តីពិតក្នុងធម៌នោះ ។
 ទ្រង់សម្តែងព្រះសព្វញ្ញាតញ្ញាណយ៉ាងនេះហើយ កាលទ្រង់សម្តែងព្រះទេស-
 ពលញ្ញាណទៀត ទើបត្រាស់ថា ទសយំមាណិ ជាដើម ។ ពិតហើយ សូម្បី
 ព្រះទេសពលញ្ញាណ ឬព្រះញ្ញាណដែលដឹងតាមសេចក្តីពិតក្នុងធម៌នោះៗ
 ឯង ។^{១៧៣}

អដ្ឋកថា អធិមុត្តិសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

កាយសុត្តនិ ៣

[២៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកធម៌ដែលបុគ្គលគប្បីលះដោយកាយ មិនបាច់វាចាក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកធម៌ដែលបុគ្គលគប្បីលះដោយ វាចា មិនបាច់កាយក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកធម៌ដែលបុគ្គលមិនគប្បី លះដោយកាយ មិនគប្បីលះដោយវាចា គប្បីលះចេញ ព្រោះឃើញជាក់ ស្តែងដោយប្រាជ្ញាក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកធម៌ដែលបុគ្គលគប្បី លះដោយកាយ មិនបាច់វាចា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុង សាសនានេះ ជាអ្នកត្រូវរួមចំណែកនៃអាបត្តិណាមួយ ជាអកុសលដោយ កាយ ។ ពួកវិញ្ញាជនជាសព្វហូចារី ជៀងមើលរឿយៗ នូវភិក្ខុនោះហើយ និយាយយ៉ាងនេះថា លោកដ៏មានអាយុបានត្រូវរួមចំណែកនៃអាបត្តិណាមួយ ជាអកុសលដោយកាយហើយ លោកដ៏មានអាយុចូរលះកាយទុច្ចរិត ហើយ ចម្រើនកាយសុចរិតឲ្យត្រឹមត្រូវឡើង ។ កាលពួកវិញ្ញាជនជាសព្វហូចារីជៀង មើលរឿយៗ ហើយស្តីថា ភិក្ខុនោះក៏លះកាយទុច្ចរិត ហើយចម្រើនកាយ- សុចរិតទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែលបុគ្គលគប្បីលះ ដោយកាយ មិនបាច់វាចា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកធម៌ដែលបុគ្គល គប្បីលះដោយវាចា មិនបាច់កាយ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកត្រូវរួមចំណែកនៃអាបត្តិណាមួយ ជាអកុសល ដោយវាចា ។ ពួកវិញ្ញាជនជាសព្វហូចារី ជៀងមើលរឿយៗ នូវភិក្ខុនោះ

ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា លោកដ៏មានអាយុ បានត្រូវនូវចំណែកនៃអាបត្តិ
 ណាមួយ ជាអកុសលដោយវាចាហើយ លោកដ៏មានអាយុចូរលះវិចិត្រវិចារ
 ហើយចម្រើនវិចិត្រវិចារត្រឹមត្រូវឡើង ។ កាលពួកវិញ្ញាណនិរតិសព្វហូចារ
 ជឿនមើលរឿយៗ ហើយស្តីថា ភិក្ខុនោះក៏លះវិចិត្រវិចារ ហើយចម្រើនវិ-
 សុចរិតទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែលបុគ្គលគប្បីលះ
 ដោយវាចា មិនបាច់ប្រើកាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកធម៌ដែលបុគ្គល
 មិនគប្បីលះដោយកាយ មិនគប្បីលះដោយវាចា គប្បីលះចេញ ព្រោះឃើញ
 ជាក់ស្តែងដោយប្រាជ្ញាបាន តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លោកៈ
 បុគ្គលមិនគប្បីលះដោយកាយ មិនគប្បីលះដោយវាចាទេ គប្បីលះចេញ
 ព្រោះឃើញជាក់ស្តែងដោយប្រាជ្ញាបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសៈ ...
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មោហៈ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កោធនៈ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ឧបនាហៈ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មក្ខៈ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បលាសៈ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មច្ឆរិយៈ បុគ្គលមិនគប្បីលះដោយកាយ
 មិនគប្បីលះដោយវាចា គប្បីលះចេញព្រោះឃើញជាក់ស្តែង ដោយប្រាជ្ញា
 បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥស្សរាជីលាមក បុគ្គលមិនគប្បីលះដោយកាយ
 មិនគប្បីលះដោយវាចាទេ គប្បីលះចេញព្រោះឃើញជាក់ស្តែងដោយប្រាជ្ញា
 បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះឥស្សរាជីលាមក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ គហបតី ឬគហបតីបុត្រក្នុងលោកនេះ បរិបូណ៌ដោយទ្រព្យក្តី ស្រូវ

ក្តី ប្រាក្តី មាសក្តី ។ ខ្ញុំកំដរ ឬអ្នកដែលនៅជ្រកកោនណាមួយ មាន
 សេចក្តីច្រណែននឹងគហបតី ឬគហបតិបុត្តនោះយ៉ាងនេះថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ កុំ
 ឲ្យគហបតី ឬគហបតិបុត្តនេះ បានបរិបូណ៌ដោយទ្រព្យក្តី ស្រូវក្តី ប្រាក្តី
 មាសក្តីដូច្នោះឡើយ ។ ចំណែកខាងសមណៈ ឬព្រាហ្មណវិញ ដែលជាអ្នក
 បាននូវចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ។
 សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ មានសេចក្តីច្រណែននឹងសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍
 នោះយ៉ាងនេះថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ កុំឲ្យលោកដ៏មានអាយុនេះ បានចីវរ បិណ្ឌ-
 បាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារដូច្នោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះហៅថា ឥស្សាដ៏លាមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥស្សាដ៏
 លាមក បុគ្គលមិនគប្បីលះដោយកាយ មិនគប្បីលះដោយវាចាទេ គប្បីលះ
 ចេញ ព្រោះឃើញជាក់ស្តែងដោយប្រាជ្ញាបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥត្វា
 ដ៏លាមក បុគ្គលមិនគប្បីលះដោយកាយ មិនគប្បីលះដោយវាចាទេ គប្បី
 លះចេញ ព្រោះឃើញជាក់ស្តែងដោយប្រាជ្ញាបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះ
 ឥត្វាដ៏លាមក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុខ្លះក្នុងសាសនានេះ
 ជាបុគ្គលមិនមានសទ្ធា តែប្រាថ្នាថា អ្នកផង គប្បីស្គាល់អញ ថាជាអ្នកមាន
 សទ្ធា ជាបុគ្គលទ្រុស្តសីល តែប្រាថ្នាថា អ្នកផង គប្បីស្គាល់អញ ថាជាអ្នក
 មានសីល ជាបុគ្គលចេះដឹងតិច តែប្រាថ្នាថា អ្នកផង គប្បីស្គាល់អញថាជា
 អ្នកចេះដឹងច្រើន ជាបុគ្គលត្រេកអរ ក្នុងការប្របូកប្របល់ ដោយគ្នីគ្នា តែ

ប្រាថ្នាថា អ្នកផង គប្បីស្គាល់អញ ថាជាអ្នកស្ងាត់កាយ ជាបុគ្គលខ្ជិល តែ
 ប្រាថ្នាថា អ្នកផង គប្បីស្គាល់អញ ថាជាអ្នកមានប្រារព្ធព្យាយាម ជាបុគ្គល
 ក្រេបកាំងស្មារតី តែប្រាថ្នាថា អ្នកផង គប្បីស្គាល់អញ ថាជាអ្នកមានស្មារតី
 តាំងមាំ ជាបុគ្គលមិនបានសមាធិ តែប្រាថ្នាថា អ្នកផង គប្បីស្គាល់អញថា
 ជាអ្នកបានសមាធិ ជាបុគ្គលអាចប្រាជ្ញា តែប្រាថ្នាថា អ្នកផង គប្បីស្គាល់
 អញ ថាជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ជាបុគ្គលមិនទាន់អស់អាសវៈ តែប្រាថ្នាថា អ្នក
 ផង គប្បីស្គាល់អញ ថាជាអ្នកអស់អាសវៈហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះហៅថា ឥច្ឆាដ៏លាមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥច្ឆាដ៏លាមក បុគ្គលមិន
 គប្បីលះដោយកាយ មិនគប្បីលះដោយវាចាទេ គប្បីលះចេញ ព្រោះឃើញ
 ជាក់ស្តែងដោយប្រាជ្ញាបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើលោកៈគ្របសង្កត់ភិក្ខុ
 នោះ ទោសៈ មោហៈ កោធុ ឧបនាហៈ មក្ខៈ បលាសៈ មច្ឆរិយៈ
 ឥស្សរាដ៏លាមក ឥច្ឆាដ៏លាមកគ្របសង្កត់ភិក្ខុនោះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីដឹង
 យ៉ាងនេះថា លោកៈមិនកើតមានដល់បុគ្គលដែលដឹងច្បាស់ យ៉ាងនេះ ថា
 លោកដ៏មានអាយុនេះ មិនដឹងច្បាស់យ៉ាងនោះទេ ហេតុដូច្នោះ បានជាលោកៈ
 មកគ្របសង្កត់លោកដ៏មានអាយុនេះបាន ។ ទោសៈ មិនមានដល់បុគ្គល
 ដែលដឹងច្បាស់ យ៉ាងណា លោកដ៏មានអាយុនេះ មិនដឹងច្បាស់យ៉ាងនោះទេ
 មោហៈ កោធុ ឧបនាហៈ មក្ខៈ បលាសៈ មច្ឆរិយៈ ឥស្សរាដ៏លាមក
 ឥច្ឆាដ៏លាមកមិនមាន ហេតុដូច្នោះ ទើបឥច្ឆាដ៏លាមកគ្របសង្កត់លោកដ៏មាន

អាយុនេះបាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើលោកៈមិនគ្របសង្កត់ភិក្ខុនោះទេ ទោសៈ មោហៈ កោធនៈ ឧបនាហៈ មក្ខៈ បលាសៈ មច្ឆរិយៈ ឥស្សា ដ៏លាមក ឥច្ឆាដ៏លាមកមិនគ្របសង្កត់ភិក្ខុនោះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីដឹងយ៉ាង នេះថា លោកៈ មិនមានដល់បុគ្គលដែលដឹងច្បាស់ យ៉ាងណា លោកដ៏មាន អាយុនេះ ក៏ដឹងច្បាស់យ៉ាងនោះដែរ ហេតុដូច្នោះ បានជាលោកៈមិនគ្រប សង្កត់លោកដ៏មានអាយុនេះបាន ។ ទោសៈ មិនមានដល់បុគ្គលដែលដឹង ច្បាស់ យ៉ាងណា លោកដ៏មានអាយុនេះដឹងច្បាស់យ៉ាងនោះដែរ មោហៈ កោធនៈ ឧបនាហៈ មក្ខៈ បលាសៈ មច្ឆរិយៈ ឥស្សាដ៏លាមក ឥច្ឆាដ៏ លាមកមិនមាន ហេតុដូច្នោះ បានជាឥច្ឆាដ៏លាមកមិនគ្របសង្កត់លោកដ៏មាន អាយុនេះបាន ។

អដ្ឋកថា

កាយសូត្រ

[២៣] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងកាយសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទថា អាយុន្ទោ យោតិ កត្តាទេវ ទេសំ សេចក្តីថា ជាអ្នកត្រូវចំណែកនៃអាបត្តិ ឯណានីមួយ ។ បទថា អនុវិច្ឆ បានដល់ ចូលទៅពិចារណា គឺមើលដោយ ជុំវិញហើយ ។ បទថា កាយទុច្ឆរិតំ បានដល់ កាយទុច្ឆរិត ៣ យ៉ាង ។

បទថា វចីទុច្ឆរិតំ បានដល់ វចីទុច្ឆរិត ៤ យ៉ាង ។ បទថា ទាមិកា សស្សា
 បានដល់ ការប្រណែនដីថោកទាប ។ បទថា បញ្ញាយ ទិស្វា ទិស្វា
 បានដល់ សម្លឹងឃើញហើយ គប្បីលះដោយមគ្គប្បញ្ញា ព្រមដោយ
 វិបស្សនា ។ បទថា សង្ឃតិ ប្រែថា សម្រេចព្រម ។ បទថា ឧបវាសស្ស
 បានដល់ ចូលទៅអាស្រ័យ ។ បទថា អភិកុយ្យ បានដល់ គ្របសង្កត់
 ញាំញី ។ បទថា សិរយតិ បានដល់ ប្រព្រឹត្តទៅ ។ ក្នុងព្រះសូត្រនេះ
 ត្រាស់មគ្គ មួយអង្វើដោយវិបស្សនា ។^{២៧៤}

អដ្ឋកថា កាយសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ចុន្ទសូត្រទី ៤

[២៤] សម័យមួយ ព្រះមហាចុន្ទដ៏មានអាយុ គង់ក្នុងប្រទេសឈ្មោះ
 សហជាតិ ក្នុងដែនចេតិ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមហាចុន្ទដ៏មានអាយុហៅភិក្ខុ
 ទាំងឡាយថា ម្ចាស់អាវុសោភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ បានទទួលស្តាប់
 ពាក្យរបស់ព្រះមហាចុន្ទដ៏មានអាយុថា ម្ចាស់អាវុសោ ។ ព្រះមហាចុន្ទដ៏
 មានអាយុ មានថេរវាចាដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនិយាយនូវ
 ញាណវាទថា ខ្ញុំដឹងធម៌នេះ ខ្ញុំឃើញធម៌នេះ ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ បើ

លោកៈគ្របសង្កត់ភិក្ខុនោះ ទោសៈ មោហាៈ កោធជៈ ឧបនាហៈ មក្ខៈ
 បលាសៈ មច្ឆរិយៈ ឥស្សរាជ្ជីលាមក ឥច្ឆាជ្ជីលាមកគ្របសង្កត់ភិក្ខុនោះ អ្នក
 ទាំងឡាយ គប្បីដឹងយ៉ាងនេះថា លោកៈ មិនមានដល់បុគ្គលដែលដឹងច្បាស់
 យ៉ាងណា លោកដ៏មានអាយុនេះ មិនដឹងច្បាស់យ៉ាងនោះទេ ហេតុដូច្នោះ
 បានជាលោកៈគ្របសង្កត់លោកដ៏មានអាយុនេះ ទោសៈ មិនមានដល់បុគ្គល
 ដែលដឹងច្បាស់ យ៉ាងណា លោកដ៏មានអាយុនេះ មិនដឹងច្បាស់យ៉ាងនោះទេ
 មោហាៈ កោធជៈ ឧបនាហៈ មក្ខៈ បលាសៈ មច្ឆរិយៈ ឥស្សរាជ្ជីលាមក
 ឥច្ឆាជ្ជីលាមក មិនមាន ហេតុដូច្នោះ បានជាឥច្ឆាជ្ជីលាមក គ្របសង្កត់លោក
 ដ៏មានអាយុនេះ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ កាលភិក្ខុនិយាយការវនាវាទថា
 ខ្ញុំជាអ្នកបានចម្រើនកាយ បានចម្រើនសីល បានចម្រើនចិត្ត បានចម្រើន
 ប្រាជ្ញាហើយ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បើលោកៈគ្របសង្កត់ភិក្ខុនោះ
 ទោសៈ មោហាៈ កោធជៈ ឧបនាហៈ មក្ខៈ បលាសៈ មច្ឆរិយៈ ឥស្សរា
 ជ្ជីលាមក ឥច្ឆាជ្ជីលាមក គ្របសង្កត់ភិក្ខុនោះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីដឹងយ៉ាង
 នេះថា លោកៈ មិនមានដល់បុគ្គលដែលដឹងច្បាស់ យ៉ាងណា លោកដ៏មាន
 អាយុនេះ មិនដឹងច្បាស់យ៉ាងនោះទេ ហេតុដូច្នោះ បានជាលោកៈគ្របសង្កត់
 លោកដ៏មានអាយុនោះ ។ ទោសៈ មិនមានដល់បុគ្គល ដែលដឹងច្បាស់
 យ៉ាងណា លោកដ៏មានអាយុនេះ មិនដឹងច្បាស់យ៉ាងនោះទេ មោហាៈ កោធជៈ
 ឧបនាហៈ មក្ខៈ បលាសៈ មច្ឆរិយៈ ឥស្សរាជ្ជីលាមក ឥច្ឆាជ្ជីលាមក មិន

មាន ហេតុដូច្នោះ បានជាឥច្ឆាដ៏លាមក គ្របសង្កត់លោកដ៏មានអាយុនេះ ។
 ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ កាលភិក្ខុអ្នកនិយាយនូវញាណវាទ និងការវា-
 វាទថា ខ្ញុំដឹងធម៌នេះ ខ្ញុំឃើញធម៌នេះ ខ្ញុំជាអ្នកបានចម្រើនកាយ បានចម្រើន
 សីល បានចម្រើនចិត្ត បានចម្រើនប្រាជ្ញាហើយ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
 បើលោកគ្របសង្កត់ភិក្ខុនោះ ទោសៈ មោហៈ កោធនៈ ឧបនាហៈ មក្ខៈ
 បលាសៈ មច្ឆរិយៈ ឥស្សាដ៏លាមក ឥច្ឆាដ៏លាមក គ្របសង្កត់ភិក្ខុនោះ អ្នក
 ទាំងឡាយ គប្បីដឹងយ៉ាងនេះថា លោក មិនមានដល់បុគ្គលដែលដឹងច្បាស់
 យ៉ាងណា លោកដ៏មានអាយុនេះ មិនដឹងច្បាស់យ៉ាងនោះទេ ហេតុដូច្នោះ
 បានជាលោក គ្របសង្កត់លោកដ៏មានអាយុនេះ ។ លោក ទោសៈ មិន
 មានដល់បុគ្គលដែលដឹងច្បាស់ យ៉ាងណា លោកដ៏មានអាយុនេះ មិនដឹង
 ច្បាស់យ៉ាងនោះទេ មោហៈ កោធនៈ ឧបនាហៈ មក្ខៈ បលាសៈ មច្ឆរិយៈ
 ឥស្សាដ៏លាមក ឥច្ឆាដ៏លាមក មិនមាន ហេតុដូច្នោះ បានជាឥច្ឆាដ៏លាមក
 គ្របសង្កត់លោកដ៏មានអាយុនេះ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ដូចបុរស
 កម្សត់ តែអ្នកថា អ្នកស្កកស្កម្ម ជាអ្នកឥតទ្រព្យ តែអ្នកថា អ្នកមានទ្រព្យ
 ជាអ្នកឥតកោតៈ តែអ្នកថា ជាអ្នកមានកោតៈ បុរសនោះ មិនអាចប្រមូល
 មកនូវទ្រព្យក្តី ស្រូវក្តី ប្រាក់ក្តី មាសក្តី បានឡើយ អ្នកផងត្រូវដឹងបុរស
 នោះយ៉ាងនេះថា អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកកម្សត់សោះ តែអ្នកថា អ្នកស្កក
 ស្កម្ម អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ឥតទ្រព្យសោះ តែអ្នកថា អ្នកមានទ្រព្យ អ្នកដ៏

មានអាយុនេះ ជាអ្នកឥតកោតៈសោះ តែអ្នកថា អ្នកមានកោតៈ ។ ដំណើរ
នោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថា កាលបើកិច្ចដែលត្រូវធ្វើ ដោយទ្រព្យណា
មួយកើតឡើងហើយ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ មិនអាចដើម្បីប្រមូលមកនូវទ្រព្យ
ក្តី ស្រូវក្តី ប្រាក់ក្តី មាសក្តី បានឡើយ យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលអារុសោ
ទាំងឡាយ កាលភិក្ខុនិយាយនូវញាណវាទ និងការវាទថា ខ្ញុំដឹងធម៌នេះ
ឃើញធម៌នេះ ខ្ញុំជាអ្នកបានចម្រើនកាយ បានចម្រើនសីល បានចម្រើនចិត្ត
បានចម្រើនប្រាជ្ញាហើយ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បើលោកៈគ្របសង្កត់ភិក្ខុ
នោះ ទោសៈ មោហៈ កោធនៈ ឧបនាហៈ មក្ខៈ បលាសៈ មច្ឆរិយៈ ឥស្សរា
ដ៏លាមក ឥច្ឆាដ៏លាមក គ្របសង្កត់ភិក្ខុនោះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីដឹងយ៉ាង
នេះថា លោកៈ មិនមានដល់បុគ្គលដែលដឹងច្បាស់ យ៉ាងណា លោកដ៏មាន
អាយុនេះ មិនដឹងច្បាស់យ៉ាងនោះទេ ហេតុដូច្នោះ បានជាលោកៈគ្របសង្កត់
លោកដ៏មានអាយុនេះ ។ ទោសៈ មិនមានដល់បុគ្គលដែលដឹងច្បាស់ យ៉ាង
ណា លោកដ៏មានអាយុនេះ មិនដឹងច្បាស់យ៉ាងនោះទេ មោហៈ កោធនៈ
ឧបនាហៈ មក្ខៈ បលាសៈ មច្ឆរិយៈ ឥស្សរាដ៏លាមក ឥច្ឆាដ៏លាមក មិន
មាន ហេតុដូច្នោះ បានជាឥច្ឆាដ៏លាមក គ្របសង្កត់លោកដ៏មានអាយុនេះ
យ៉ាងនេះដែរ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ កាលភិក្ខុនិយាយនូវញាណវាទថា
ខ្ញុំដឹងធម៌នេះ ឃើញធម៌នេះ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បើលោកៈមិនគ្រប
សង្កត់ភិក្ខុនោះទេ ទោសៈ មោហៈ កោធនៈ ឧបនាហៈ មក្ខៈ បលាសៈ

មច្ឆរិយៈ ឥស្សរាជ្ជលាមក ឥច្ឆាជ្ជលាមក មិនគ្របសង្កត់ភិក្ខុនោះ អ្នកទាំង-
ឡាយ គប្បីដឹងយ៉ាងនេះថា លោកៈ មិនមានដល់បុគ្គលដែលដឹងច្បាស់
យ៉ាងណា លោកដ៏មានអាយុនេះ ក៏ដឹងច្បាស់យ៉ាងនោះដែរ ហេតុដូច្នោះ
បានលោកៈមិនគ្របសង្កត់លោកដ៏មានអាយុនេះ ។ ទោសៈ មិនមានដល់
បុគ្គលដែលដឹងច្បាស់ យ៉ាងណា លោកដ៏មានអាយុនេះ ក៏ដឹងច្បាស់យ៉ាង
នោះដែរ មោហៈ កោធនៈ ឧបនាហៈ មក្ខៈ បលាសៈ មច្ឆរិយៈ ឥស្សរា
ជ្ជលាមក ឥច្ឆាជ្ជលាមក មិនមាន ហេតុដូច្នោះ បានជាឥច្ឆាជ្ជលាមក មិន
គ្របសង្កត់លោកដ៏មានអាយុនេះ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ កាលភិក្ខុ
និយាយនូវការវិនាសថា ខ្ញុំជាអ្នកបានចម្រើនកាយ បានចម្រើនសីល បាន
ចម្រើនចិត្ត បានចម្រើនប្រាជ្ញាហើយ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បើលោកៈ
មិនគ្របសង្កត់ភិក្ខុនោះ ទោសៈ មោហៈ កោធនៈ ឧបនាហៈ មក្ខៈ បលាសៈ
មច្ឆរិយៈ ឥស្សរាជ្ជលាមក ឥច្ឆាជ្ជលាមក មិនគ្របសង្កត់ទេ ភិក្ខុនោះ អ្នក
ទាំងឡាយ គប្បីដឹងយ៉ាងនេះថា លោកៈ មិនមានដល់បុគ្គលដែលដឹងច្បាស់
យ៉ាងណា លោកដ៏មានអាយុនេះ ក៏ដឹងច្បាស់យ៉ាងនោះដែរ ហេតុដូច្នោះ
បានជាលោកៈ មិនគ្របសង្កត់លោកដ៏មានអាយុនេះ ។ ទោសៈ មិនមានដល់
បុគ្គលដែលដឹងច្បាស់ យ៉ាងណា លោកដ៏មានអាយុនេះ ក៏ដឹងច្បាស់យ៉ាង
នោះដែរ មោហៈ កោធនៈ ឧបនាហៈ មក្ខៈ បលាសៈ មច្ឆរិយៈ ឥស្សរា
ជ្ជលាមក ឥច្ឆាជ្ជលាមក មិនមាន ហេតុដូច្នោះ បានជាឥច្ឆាជ្ជលាមក មិនគ្រប

សង្កត់លោកដ៏មានអាយុនេះ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ កាលភិក្ខុអ្នក
និយាយនូវញាណវាទ និងការវាទវាទថា ខ្ញុំជីវិតនេះ ឃើញធម៌នេះ ខ្ញុំជា
អ្នកបានចម្រើនកាយ បានចម្រើនសីល បានចម្រើនចិត្ត បានចម្រើនប្រាជ្ញា
ហើយ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បើជាលោកៈមិនគ្របសង្កត់ភិក្ខុនោះទេ
ទោសៈ មោហៈ កោធនៈ ឧបនាហៈ មក្ខៈ បលាសៈ មច្ឆរិយៈ ឥស្សរាជ្ជលាមក
ឥច្ឆាជ្ជលាមក មិនគ្របសង្កត់ទេ ភិក្ខុនោះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីជីវិតយ៉ាងនេះ
ថា លោកៈ មិនមានដល់បុគ្គលដែលជីវិតច្បាស់ យ៉ាងណា លោកដ៏មាន
អាយុនេះ ក៏ជីវិតច្បាស់យ៉ាងនោះដែរ ហេតុដូច្នោះ បានជាលោកៈមិនគ្រប
សង្កត់លោកដ៏មានអាយុនេះ ។ ទោសៈ មិនមានដល់បុគ្គលដែលជីវិតច្បាស់
យ៉ាងណា លោកដ៏មានអាយុនេះ ក៏ជីវិតច្បាស់យ៉ាងនោះដែរ មោហៈ កោធនៈ
ឧបនាហៈ មក្ខៈ បលាសៈ មច្ឆរិយៈ ឥស្សរាជ្ជលាមក ឥច្ឆាជ្ជលាមក មិន
មាន ហេតុដូច្នោះ បានជាឥច្ឆាជ្ជលាមក មិនគ្របសង្កត់លោកដ៏មានអាយុនេះ
បានឡើយ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ដូចជាបុរសស្កុកស្កម្ភមែន ហើយ
និយាយថា អ្នកស្កុកស្កម្ភ អ្នកមានទ្រព្យមែន ហើយនិយាយថា អ្នកមាន
ទ្រព្យ អ្នកមានកោតៈមែន ហើយនិយាយថា អ្នកមានកោតៈ កាលបើកិច្ច
ដែលត្រូវធ្វើដោយទ្រព្យណាមួយកើតឡើងហើយ បុរសនោះ ក៏អាចប្រមូល
មកនូវទ្រព្យក្តី ស្រូវក្តី ប្រាក់ក្តី មាសក្តី អ្នកផង ត្រូវជីវិតបុរសនោះយ៉ាង
នេះថា អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកស្កុកស្កម្ភមែន ហើយនិយាយថា អ្នក

សុកុស្តម អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកមានទ្រព្យមែន និយាយថា អ្នកមាន
 ទ្រព្យ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកមានកោតៈមែន និយាយថា អ្នកមាន
 កោតៈ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថា កាលបើកិច្ចដែលខ្លួន
 ត្រូវធ្វើ ដោយទ្រព្យណាមួយកើតឡើងហើយ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ក៏អាច
 ប្រមូលមកនូវទ្រព្យក្តី ស្រូវក្តី ប្រាក់ក្តី មាសក្តីបាន យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាល
 អារុសោទាំងឡាយ កាលភក្តីនិយាយអ្នតញ្ញាណវាទ និងការវាទថា ខ្ញុំដឹង
 ធម៌នេះ ឃើញធម៌នេះ ខ្ញុំជាអ្នកបានចម្រើនកាយ បានចម្រើនសីល បាន
 ចម្រើនចិត្ត បានចម្រើនប្រាជ្ញាហើយ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បើជា
 លោកៈ មិនគ្របសង្កត់ភិក្ខុនោះ ទោសៈ មោហៈ កោធនៈ ឧបនាហៈ មក្ខៈ
 បលាសៈ មច្ឆរិយៈ ឥស្សរាជ្ជីលាមក ឥច្ឆាជ្ជីលាមក មិនគ្របសង្កត់ទេ ភិក្ខុ
 នោះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីដឹងយ៉ាងនេះថា លោកៈ មិនមានដល់បុគ្គលដែល
 ដឹងច្បាស់ យ៉ាងណា លោកដ៏មានអាយុនេះ ក៏ដឹងច្បាស់យ៉ាងនោះដែរ
 ហេតុដូច្នោះ បានជាលោកៈ មិនគ្របសង្កត់លោកដ៏មានអាយុនេះបាន ។
 ទោសៈ មិនមានដល់បុគ្គលដែលដឹងច្បាស់ យ៉ាងណា លោកដ៏មានអាយុ
 នេះ ក៏ដឹងច្បាស់យ៉ាងនោះដែរ មោហៈ កោធនៈ ឧបនាហៈ មក្ខៈ បលាសៈ
 មច្ឆរិយៈ ឥស្សរាជ្ជីលាមក ឥច្ឆាជ្ជីលាមក មិនមាន ហេតុដូច្នោះ បានជាឥច្ឆា
 ជ្ជីលាមកមិនគ្របសង្កត់លោកដ៏មានអាយុនេះ ។

អដ្ឋកថា

ចុន្ទសូត្រ

[២៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងចុន្ទសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ ព្រះមហា-
 ចុន្ទពោលអាការនៃញាណទស្សនៈ ដោយបទថា ជាធាមិមំ ធម្មំ នេះ ។
 លោកពោលវាទៈទាំង ២ រួមគ្នា ក្នុងវាទៈទី ៣ នៃការវនាវាទៈ ដោយបទថា
 ការិតកាយោម្ហិ ជាដើម ។ វាទៈទាំង ៣ នោះ រមែងប្តេជ្ញាអរហត្តដូចគ្នា ។
 បទថា អឡវាទំ វនេយ្យ សេចក្តីថា គប្បីពោលអត្តថា ខ្ញុំជាបុគ្គលមានការ
 មាំទាំ ។ បទថា ឧបនិហានុំ ប្រែថា ដើម្បីនាំចេញឲ្យ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថាចុន្ទសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

កសិណសូត្រទី ៥

[២៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កសិណាយតនៈនេះមាន ១០ ប្រការ ។
 កសិណាយតនៈ ១០ ប្រការ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ បុគ្គលមួយពួក ដឹងបឋវិកសិណ
 ទាំងខាងលើ ខាងក្រោម ទទឹង មិនមានគុំ មិនមានប្រមាណ ១ បុគ្គលមួយពួក
 ដឹងអាបោកសិណ... ១ បុគ្គលមួយពួកដឹងតេជោកសិណ... ១ បុគ្គលមួយពួក
 ដឹងវាយោកសិណ... ១ បុគ្គលមួយពួកដឹងនីលកសិណ... ១ បុគ្គលមួយពួក

ដឹងបីតកសិណ... ១ បុគ្គលមួយពួកដឹងលោហិតកសិណ... ១ បុគ្គលមួយពួក
 ដឹងឱទាតកសិណ... ១ បុគ្គលមួយពួកដឹងអាកាសកសិណ... ១ បុគ្គលមួយ
 ពួកដឹងវិញ្ញាណកសិណ ទាំងខាងលើ ខាងក្រោម ទទឹង មិនមានគូ មិនមាន
 ប្រមាណ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កសិណាយតនៈ មាន ១០ ប្រការនេះ
 ឯង ។

អដ្ឋកថា

កសិណាសូត្រ

[២៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងកសិណាសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ
 ឈ្មោះថា កសិណា ព្រោះអត្ថថា ទាំងមូល ឈ្មោះថា អាយតន ព្រោះអត្ថថា
 ជាខេត្តនៃធម៌ទាំងឡាយ មានកសិណនោះជាអារម្មណ៍ ឬព្រោះអត្ថថា តាំង
 ទុក ។ ហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា កសិណាយតន គឺជាប្រភពកើតនៃ
 អារម្មណ៍ដែលជាកសិណ ។ បទថា ឧត្តំ បានដល់ ឆើយមើលអាកាស
 ខាងលើ ។ បទថា អធា បានដល់ ឈ្លាកមើលផែនដីខាងក្រោម ។ បទ
 ថា ភិរយំ បានដល់ កំណត់ជុំវិញ ដូចវាលស្រែ ។ ពិតហើយ ព្រះ
 យោគាវចរ រូបខ្លះ ចម្រើនកសិណខាងលើប៉ុណ្ណោះ រូបខ្លះ ចម្រើនខាងក្រោម
 រូបខ្លះ ក៏បោសយ៉ាងនេះ ដោយអាការនោះៗ ក្នុងទីជុំវិញ ដូចត្រូវការមើល

រូបដែលមានពន្លឺ ដោយហេតុនោះ ទើបព្រះថេរៈពោលថា បឋវិកសិណ-
 មេកោ សញ្ញានាតិ ឧទ្ធុ អដោ តិរិយំ ។ បទថា អទ្ធុរិយំ នេះ លោកពោល
 ដើម្បីកសិណណាមួយ មិនប្រែជាដទៃ ឧបមាដូចកាលព្រះយោគាវចរចូលទៅ
 កាន់ទឹក គឺអាបោកសិណ គ្រប់ទិសក៏មានទឹកតែម្យ៉ាង មិនមានអ្វីដទៃ យ៉ាង
 ណា បឋវិកសិណ ក៏ដូច្នោះដូចគ្នា រមែងជាបឋវិកសិណតែម្យ៉ាង មិនលាយ
 ដោយកសិណដទៃ ក្នុងកសិណទាំងពួង ក៏ន័យនេះដូចគ្នា ។ ពាក្យថា
 អប្បមាណំ នេះ លោកពោលដោយអំណាចការផ្សាយកសិណនោះៗ ទៅ
 មិនមានប្រមាណ ។ ពិតហើយ ព្រះយោគាវចរកាលផ្សាយកសិណនោះ
 ដោយចិត្ត រមែងផ្សាយទូទៅនោះឯង មិនកាន់យកប្រមាណថា នេះជាខាង
 ដើមរបស់កសិណនោះ នេះជាកណ្តាល ។ ក្នុងបទថា វិញ្ញាណកសិណំ នេះ
 វិញ្ញាណប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអាកាស ដែលបើកកសិណ ពិតហើយ វិញ្ញាណនោះ
 លោកហៅថា វិញ្ញាណ គប្បីជ្រាបភាពជាខាងលើ ខាងក្រោម ទទឹង ក្នុង
 វិញ្ញាណ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងវិញ្ញាណកសិណនោះ ដោយអំណាចអាកាស
 ដែលបើកកសិណ ។ នេះជាសេចក្តីសន្ធឹបក្នុងវិញ្ញាណកសិណនោះ ។ ឯ
 កសិណ មានបឋវិកសិណជាដើមនោះ ក៏ពោលពិស្តារហើយ ក្នុងគម្ពី
 វិសុទ្ធិមគ្គ ក្នុងកម្មដ្ឋានការវនានោះឯង ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា កសិណសូត្រដី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

កាណ្ឌីសូត្រទី ៦

[២៦] សម័យមួយ ព្រះមហាកថានៈ គង់នៅបវត្តបពិត ជិតក្រុង កុររយរៈ ក្នុងដែនអវន្តី ។ គ្រានោះ នាងកាលីឧបាសិកា នៅក្នុងក្រុងឈ្មោះ កុររយរៈ ចូលទៅរកព្រះមហាកថានៈដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយ បង្គំព្រះកថានៈដ៏មានអាយុ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះនាងកាលី- ឧបាសិកានៅក្នុងក្រុងឈ្មោះកុររយរៈ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ទូលព្រះ មហាកថានៈដ៏មានអាយុដូច្នោះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ក្នុងកុមារីបញ្ញាថា

ការសម្រេចប្រយោជន៍ ជាសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់នៃហឫទ័យតថាគត ម្នាក់ឯង បានឈ្នះនូវកិលេសសេនា ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីត្រេកអរ បានឈាន ត្រាស់ដឹងនូវព្រះនិព្វាន ជាសុខ ហេតុនោះ តថាគត មិនធ្វើសាក្សីដោយសារជនទេ សាក្សី (មិត្តធម៌) ដោយជន ណាមួយ មិនសម្រេចដល់តថាគតឡើយ ។

បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សេចក្តីនៃកាសិត ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគសម្តែង ដោយសង្ខេបនេះ យើងគប្បីយល់ដោយពិស្តារដូចម្តេចបាន ។ ម្ចាស់នាង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ខ្លះ ចូលកាន់បបរិកសិណដ៏ឧត្តម ហើយញ៉ាំងបបរិ- កសិណនោះឲ្យកើត ដោយប្រកាន់ថាជាប្រយោជន៍ ។ ម្ចាស់នាង ព្រះដ៏មាន ព្រះភាគ បានត្រាស់ដឹងនូវការចូលកាន់បបរិកសិណដ៏ឧត្តមនោះ ព្រះដ៏មាន

ព្រះភាគ បានជ្រាបច្បាស់នូវការចូលកាន់បឋវិកសិណដ៏ឧត្តមនោះ ហើយបាន
 ឃើញខាងដើម គឺសមុទេយសច្ច បានឃើញទោស គឺទុក្ខសច្ច បានឃើញនូវ
 ធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ គឺនិរោធសច្ច បានឃើញមគ្គាមគ្គញាណទស្សនៈ គឺ
 មគ្គសច្ច ព្រះអង្គបានជ្រាបនូវការសម្រេចប្រយោជន៍ ជាការស្ងប់នៃហឫទ័យ
 ព្រោះហេតុនៃការឃើញខាងដើម ព្រោះហេតុនៃការឃើញទោស ព្រោះហេតុ
 នៃការឃើញនូវធម៌ ជាគ្រឿងរលាស់ ព្រោះហេតុនៃការឃើញនូវមគ្គ-
 មគ្គញាណ ។ ម្នាលនាង ... ចូលកាន់អាបុកសិណដ៏ឧត្តម ម្នាលនាង ...
 ចូលកាន់តេជោកសិណដ៏ឧត្តម ម្នាលនាង ... ចូលកាន់វាយោកសិណដ៏ឧត្តម
 ម្នាលនាង ... ចូលកាន់និលកសិណដ៏ឧត្តម ម្នាលនាង ... ចូលកាន់បឋកសិណ
 ដ៏ឧត្តម ម្នាលនាង ... ចូលកាន់លោហិតកសិណដ៏ឧត្តម ម្នាលនាង ... ចូល
 កាន់ឱទាតកសិណដ៏ឧត្តម ម្នាលនាង ... ចូលកាន់អាកាសកសិណដ៏ឧត្តម
 ម្នាលនាង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ខ្លះ ចូលកាន់វិញ្ញាណកសិណដ៏ឧត្តម ហើយ
 ញ៉ាំងវិញ្ញាណកសិណ (នោះ) ឲ្យកើត ដោយប្រកាន់ថាជាប្រយោជន៍ ។
 ម្នាលនាង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ បានជ្រាបច្បាស់នូវការចូលកាន់វិញ្ញាណកសិណ
 ដ៏ឧត្តមនោះ លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគ បានជ្រាបច្បាស់នូវការចូលកាន់វិញ្ញាណ-
 កសិណដ៏ឧត្តមនោះហើយ បានឃើញខាងដើម បានឃើញទោស បានឃើញ
 ធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ បានឃើញមគ្គាមគ្គញាណទស្សនៈ ព្រះអង្គជ្រាបនូវការ
 បានសម្រេចប្រយោជន៍ ជាការស្ងប់ហឫទ័យ ព្រោះហេតុនៃការឃើញខាងដើម

ព្រោះហេតុនៃការឃើញទោស ព្រោះហេតុនៃការឃើញធម៌ជាគ្រឿងរលាស់
ព្រោះហេតុនៃការឃើញមគ្គាមគ្គញាណ ។ ម្នាលនាង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
បានត្រាស់ពាក្យណា ក្នុងកុមារីបញ្ញាទាំងឡាយថា

ការសម្រេចប្រយោជន៍ ជាសេចក្តីស្ងប់ នៃហឫទ័យតថាគត
ម្នាក់ឯង បានឈ្នះនូវកិលេសសេនា ជាទីស្រឡាញ់ ជាទី
ត្រេកអរ បានឈាន ត្រាស់ដឹងនូវព្រះនិព្វានជាសុខ ហេតុនោះ
តថាគតមិនធ្វើសាក្សី ដោយសារជនទេ សាក្សីដោយសារជន
(ណាមួយ) មិនសម្រេចដល់តថាគតឡើយ ។

ម្នាលនាង សេចក្តីនៃភាសិត ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងដោយ
សង្ខេបនេះឯង យើងគប្បីដឹងដោយពិស្តារយ៉ាងនេះ ។

អដ្ឋកថា

កាឡិសុត្រ

[២៦] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងកាឡិសុត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ បទថា
កុមារីបញ្ចេសុ បានដល់ ក្នុងពាក្យសួររបស់ធីតាមារ ដែលនៅជាកុមារី ។
ត្រាស់ព្រះអរហត្តតែម្យ៉ាង ដោយបទទាំង ២ ថា អត្តស្ស បត្តិ ហធយស្ស
សន្តិ ការសម្រេចប្រយោជន៍ ជាការស្ងប់នៃព្រះហឫទ័យ ។ បទថា សេនំ

បានដល់ កងទ័ពកិលេស មានរាគៈជាដើម ។ បទថា បិយសាត្រូបំ បាន
 ឈ្មោះយ៉ាងនេះ ក៏ព្រោះកិលេសកើតក្នុងវត្ថុទាំងឡាយ ដែលគួរស្រឡាញ់ និង
 គួរត្រេកអរ ។ បទថា ឯកោហំ ឈាយី សុខមាណុសោធិ សេចក្តីថា
 តថាគតប៉ុណ្ណោះ នឹងស្គាល់កងទ័ពកិលេសយ៉ាងនេះ ទើបចូលឈាន ត្រាស់
 ដឹងបានដោយងាយ ។ បទថា សក្ខី សេចក្តីថា បានដល់ ប្របក្សធម៌ដែល
 ដល់នូវការប្របក្ស ។ បទថា សក្ខី ន សម្បជ្ឈតិ កេនចិ មេ សេចក្តីថា
 តថាគតមិនមានមិត្តជាមួយបុគ្គលណាម្នាក់ឡើយ ។

បទថា បឋវីកសិណសមាបត្តិបរមា ទោ ភគិនិ ឯកេ សមណ-
 ព្រាហ្មណា អត្តាភិនិពុត្តេសុំ សេចក្តីថា សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយប្រកាន់
 ថា បឋវីកសិណសមាបត្តិជាប្រយោជន៍ដ៏ក្រៃលែង ទើបធ្វើឲ្យកើត ។ បទថា
 យាវតា ទោ ភគិនិ បឋវីកសិណសមាបត្តិបរមតា សេចក្តីថា ភាព
 ដែលប្រយោជន៍ មានបឋវីកសិណសមាបត្តិ មានកំពូលខ្ពស់បំផុត ប្រមាណ
 ត្រឹមណា ។ បទថា តទនិញ្ញាសិ ភគវា បានដល់ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 ដឹងច្បាស់នូវបឋវីកសិណសមាបត្តិនោះ ដោយការដឹងក្រៃលែងនូវប្រយោជន៍
 នោះ ដោយព្រះបញ្ញា ។ បទថា អាទិមទ្ទុស បានដល់ ទ្រង់បានឃើញ
 សមុទេយសច្ច ។ បទថា អាទិនវមទ្ទុស បានដល់ ទ្រង់បានឃើញទុក្ខសច្ច ។
 បទថា និស្សរណមទ្ទុស បានដល់ ទ្រង់បានឃើញនិរោធសច្ច ។ បទថា
 មគ្គាមគ្គញ្ញាណទស្សនមទ្ទុស បានដល់ ទ្រង់ឃើញមគ្គសច្ច ។ បទថា

អត្តស្ស បត្តិ បានដល់ ការសេពប្រយោជន៍ ពោល គឺអរហត្ត ព្រោះ ឃើញសច្ចៈទាំង ៤ នេះ ជាការស្ងប់នៃព្រះហឫទ័យ ព្រោះការក្រវល់ ក្រវាយ និងការក្លៅក្រហាយស្ងប់ទៅ ។^{១៧៣}

អដ្ឋកថា កាឡិស្សត្រដី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បឋមមហាបញ្ញាសូត្រដី ៧

[២៧] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ពួកភិក្ខុច្រើនរូប ស្ងៀកស្ងៀមប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ហើយចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុទាំងនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា ការ ត្រាប់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថីនៅព្រឹកពេក បើដូច្នោះ គួរឃើងចូលទៅឯ អារាម នៃពួកបរិព្វាជក ជាអន្យត្តិរិយសិនចុះ ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ចូលទៅឯអារាមរបស់បរិព្វាជក ជាអន្យត្តិរិយ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើ សេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងបរិព្វាជក ជាអន្យត្តិរិយទាំងនោះ លុះបញ្ចប់ពាក្យ ដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររពក្របហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះ ភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ពួកបរិព្វាជកអន្យត្តិរិយទាំងនោះ

បាននិយាយថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ សមណគោតមតែងសម្តែងធម៌ដល់
សាវ័កទាំងឡាយ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរមកនេះ
អ្នកទាំងឡាយ ចូរដឹងច្បាស់នូវធម៌ទាំងពួង អ្នកទាំងឡាយ ចូរត្រាស់ដឹង
រឿយៗ នូវធម៌ទាំងពួង ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ពួកយើងក៏សម្តែងធម៌
ដល់ពួកសាវ័កយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរ
ចូលមកនេះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរដឹងច្បាស់នូវធម៌ទាំងពួង អ្នកទាំងឡាយ ចូរ
ត្រាស់ដឹងរឿយៗ នូវធម៌ទាំងពួង ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ដូចយ៉ាងធម្ម-
ទេសនាជាមួយនឹងធម្មទេសនាក្តី ពាក្យប្រៀនប្រដៅជាមួយនឹងពាក្យប្រៀន
ប្រដៅក្តី របស់សមណគោតម នឹងយើងនេះ តើមានសេចក្តីប្លែកគ្នាដូចម្តេច
មានអធិប្បាយដូចម្តេច មានដំណើរផ្សេងៗ គ្នាដូចម្តេច ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុ
ទាំងនោះ ក៏មិនត្រេកអរ មិនទទឹងទាស់ នឹងភាសិតរបស់ពួកបរិព្វាជក ជា
អនុវត្តិរិយទាំងនោះ លុះមិនត្រេកអរ មិនទទឹងទាស់ហើយ ក៏ក្រោកចាក
អាសនៈចៀសចេញទៅ ដោយគិតថា យើងទាំងឡាយ នឹងយល់សេចក្តីនៃ
ភាសិតនុ៎ះ ក្នុងសម្មាភ័ព្វដ៏មានព្រះភាគចុះ ។ គ្រានោះ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏
ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថី ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាជាខាង
ក្រោយភត្តហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាប
បង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយ
ក្នុងទីសមគួររួចហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏

ចម្រើន ក្នុងទីឯណោះ យើងខ្ញុំទាំងឡាយ ស្ងៀកស្ងៀមប្រដាប់បាត្រ និងបីវរ
 ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ហើយចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំទាំងនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា ការត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត
 ក្នុងក្រុងសាវត្ថី នៅព្រឹកពេកនៅឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែយើងឈានចូលទៅ
 ឯអារាមរបស់ពួកបរិព្វាជក ជាអន្សត្ថិយសិនចុះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 លំដាប់នោះ ពួកយើងខ្ញុំក៏បានចូលទៅឯអារាម របស់ពួកបរិព្វាជកជាអន្ស-
 ត្ថិយ លុះចូលដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងពួកបរិព្វាជក
 ជាអន្សត្ថិយទាំងនោះ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួរ
 រព្យកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លុះពួកយើងខ្ញុំ
 អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ពួកបរិព្វាជកជាអន្សត្ថិយ បាននិយាយពាក្យដូច្នោះ
 ថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ សមណគោតម តែងសម្តែងធម៌ដល់ពួកសាវ័ក
 យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរចូលមកនេះ អ្នកទាំង-
 ឡាយ ចូរជីងច្បាស់នូវធម៌ទាំងពួង អ្នកទាំងឡាយ ចូរត្រាស់ជីងរឿយៗ នូវ
 ធម៌ទាំងពួង ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ពួកយើងក៏សម្តែងធម៌ ដល់ពួក
 សាវ័កយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរចូលមកនេះ
 អ្នកទាំងឡាយ ចូរជីងច្បាស់នូវធម៌ទាំងពួង អ្នកទាំងឡាយ ចូរត្រាស់ជីង
 រឿយៗ នូវធម៌ទាំងពួងដែរ ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ដូចយ៉ាងធម្មទេសនា
 ជាមួយនឹងធម្មទេសនាក្តី ពាក្យប្រដៅជាមួយនឹងពាក្យប្រដៅក្តី របស់សមណ-

គោតមនឹងយើងនេះ តើមានសេចក្តីប្លែកគ្នាដូចម្តេច មានអធិប្បាយដូចម្តេច
 មានដំណើរផ្សេងៗ គ្នាដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គ្រានោះ ពួកយើង
 ខ្ញុំមិនត្រេកអរ មិនទទឹងទាស់នឹងភាសិតរបស់ពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរិយទាំង
 នោះទេ លុះមិនត្រេកអរ មិនទទឹងទាស់ហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ចៀស
 ចេញទៅ ដោយគិតថា ពួកយើងនឹងយល់សេចក្តីនៃភាសិតនុ៎ះ ក្នុងសម្លាត់
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយត្រូវនិយាយ
 យ៉ាងនេះ នឹងពួកបរិព្វាជកជាអន្យតិរិយ ដែលមានវាទៈយ៉ាងនេះថា ម្នាល
 អារុសោទាំងឡាយ ចុះបញ្ហា ១ ឧទ្ទេស ១ វេយ្យាករណ៍ ១ បញ្ហា ២ ឧទ្ទេស
 ២ វេយ្យាករណ៍ ២ បញ្ហា ៣ ឧទ្ទេស ៣ វេយ្យាករណ៍ ៣ បញ្ហា ៤ ឧទ្ទេស
 ៤ វេយ្យាករណ៍ ៤ បញ្ហា ៥ ឧទ្ទេស ៥ វេយ្យាករណ៍ ៥ បញ្ហា ៦ ឧទ្ទេស
 ៦ វេយ្យាករណ៍ ៦ បញ្ហា ៧ ឧទ្ទេស ៧ វេយ្យាករណ៍ ៧ បញ្ហា ៨ ឧទ្ទេស
 ៨ វេយ្យាករណ៍ ៨ បញ្ហា ៩ ឧទ្ទេស ៩ វេយ្យាករណ៍ ៩ បញ្ហា ១០ ឧទ្ទេស
 ១០ វេយ្យាករណ៍ ១០ (តើដូចម្តេច) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
 អ្នកទាំងឡាយ សួរយ៉ាងនេះហើយ ពួកបរិព្វាជកជាអន្យតិរិយ ក៏ឆ្លើយមិនរួច
 ទាំងបានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ថែមទៀតផង ។ ដំណើរនោះ ព្រោះអ្វី ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា មិនមែនជាវិស័យរបស់ខ្លួនទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ក្នុងលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ
 ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស

តថាគតមិនដែលឃើញអ្នកណាមួយ អាចញ៉ាំងចិត្តតថាគតឲ្យត្រេកអរ ដោយ
 ការឆ្លើយនូវបញ្ហាទាំងនេះបានឡើយ លើកលែងតែព្រះតថាគត ឬសាវ័ករបស់
 ព្រះតថាគត ឬក៏អ្នកធ្លាប់ស្តាប់ អំពីសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះតថាគតចេញ ។ ពាក្យថា
 បញ្ហា ១ ឧទ្ទេស ១ វេយ្យាករណ៍ ១ ដូច្នោះនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ចុះ
 ពាក្យដែលតថាគតពោលហើយនុ៎ះ ព្រោះអាស្រ័យហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ កាលបើភិក្ខុនឿយណាយដោយប្រពៃ ធុញ្ញទ្រាន់ដោយប្រពៃ រួចស្រឡះ
 ដោយប្រពៃ ឃើញនូវទីបំផុតដោយប្រពៃ ត្រាស់ដឹងនូវប្រយោជន៍ដោយប្រពៃ
 ក្នុងធម៌មួយ រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។ ធម៌មួយ គឺអ្វី ។
 គឺពួកសត្វទាំងពួង រស់នៅដោយសារអាហារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
 ភិក្ខុនឿយណាយដោយប្រពៃ ធុញ្ញទ្រាន់ដោយប្រពៃ រួចស្រឡះដោយប្រពៃ
 ឃើញនូវទីបំផុតដោយប្រពៃ ត្រាស់ដឹងនូវប្រយោជន៍ដោយប្រពៃ ក្នុងធម៌មួយ
 នេះឯង រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។ ពាក្យណា ដែលតថាគត
 ពោលថា បញ្ហា ១ ឧទ្ទេស ១ វេយ្យាករណ៍ ១ ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ ដែលតថាគត
 ពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនោះ ។ ពាក្យថា បញ្ហា ២ ឧទ្ទេស ២
 វេយ្យាករណ៍ ២ ដូច្នោះនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ពាក្យដែលតថាគតពោល
 ហើយនុ៎ះ ព្រោះអាស្រ័យហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនឿយ
 ណាយដោយប្រពៃ ធុញ្ញទ្រាន់ដោយប្រពៃ រួចស្រឡះដោយប្រពៃ ឃើញនូវ
 ទីបំផុតដោយប្រពៃ ត្រាស់ដឹងនូវប្រយោជន៍ដោយប្រពៃ ក្នុងធម៌ ២ រមែងធ្វើ

នូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។ ធម៌ ២ គឺអ្វី ។ គឺនាម ១ រូប ១ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនឿយណាយដោយប្រពៃ ធុញ្ញទ្រាន់ដោយប្រពៃ
 រួចស្រឡះដោយប្រពៃ ឃើញនូវទីបំផុតដោយប្រពៃ ត្រាស់ដឹងនូវប្រយោជន៍
 ដោយប្រពៃ ក្នុងធម៌ទាំង ២ នេះឯង រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 បាន ។ ពាក្យណាដែលតថាគតពោលថា បញ្ញា ២ ឧទ្ទេស ២ វេយ្យាករណ៍ ២
 ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះ ។ ពាក្យថា
 បញ្ញា ៣ ឧទ្ទេស ៣ វេយ្យាករណ៍ ៣ ដូច្នោះនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ពាក្យ
 ដែលតថាគតពោលហើយនុ៎ះ ព្រោះអាស្រ័យហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលបើភិក្ខុនឿយណាយដោយប្រពៃ ធុញ្ញទ្រាន់ដោយប្រពៃ រួចស្រឡះដោយ
 ប្រពៃ ឃើញនូវទីបំផុតដោយប្រពៃ ត្រាស់ដឹងនូវប្រយោជន៍ដោយប្រពៃ ក្នុង
 ធម៌ ៣ រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។ ធម៌ ៣ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺ
 វេទនាទាំង ៣ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនឿយណាយដោយប្រពៃ
 ធុញ្ញទ្រាន់ដោយប្រពៃ រួចស្រឡះដោយប្រពៃ ឃើញនូវទីបំផុតដោយប្រពៃ
 ត្រាស់ដឹងនូវប្រយោជន៍ដោយប្រពៃ ក្នុងធម៌ទាំង ៣ នេះឯង រមែងធ្វើនូវទី
 បំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។ ពាក្យណា ដែលតថាគតពោលថា បញ្ញា ៣
 ឧទ្ទេស ៣ វេយ្យាករណ៍ ៣ ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះ
 អាស្រ័យហេតុនេះ ។ ពាក្យថា បញ្ញា ៤ ឧទ្ទេស ៤ វេយ្យាករណ៍ ៤ ដូច្នោះនុ៎ះ
 តថាគតពោលហើយ ពាក្យដែលតថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុ

អ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនឿយណាយដោយប្រពៃ ធុញទ្រាន់
ដោយប្រពៃ រួចស្រឡះដោយប្រពៃ ឃើញនូវទីបំផុតដោយប្រពៃ ត្រាស់ដឹង
នូវប្រយោជន៍ដោយប្រពៃ ក្នុងធម៌ ៤ រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
បាន ។ ធម៌ ៤ គឺអ្វី ។ គឺអាហារទាំង ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុ
នឿយណាយដោយប្រពៃ ធុញទ្រាន់ដោយប្រពៃ រួចស្រឡះដោយប្រពៃ ឃើញ
នូវទីបំផុតដោយប្រពៃ ត្រាស់ដឹងនូវប្រយោជន៍ដោយប្រពៃ ក្នុងធម៌ទាំង ៤
នេះឯង រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។ ពាក្យណាដែលតថាគត
ពោលថា បញ្ញា ៤ ឧទ្ទេស ៤ វេយ្យាករណ៍ ៤ ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោល
ហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះ ។ ពាក្យថា បញ្ញា ៥ ឧទ្ទេស ៥ វេយ្យាករណ៍
៥ ដូច្នោះនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ចុះពាក្យដែលតថាគតពោលហើយនុ៎ះ ព្រោះ
អាស្រ័យហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនឿយណាយដោយប្រពៃ
ធុញទ្រាន់ដោយប្រពៃ រួចស្រឡះដោយប្រពៃ ឃើញនូវទីបំផុតដោយប្រពៃ
ត្រាស់ដឹងនូវប្រយោជន៍ដោយប្រពៃ ក្នុងធម៌ ៥ រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុង
បច្ចុប្បន្នបាន ។ ធម៌ ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ កាលបើភិក្ខុនឿយណាយដោយប្រពៃ ធុញទ្រាន់ដោយប្រពៃ រួចស្រឡះ
ដោយប្រពៃ ឃើញនូវទីបំផុតដោយប្រពៃ ត្រាស់ដឹងនូវប្រយោជន៍ដោយប្រពៃ
ក្នុងធម៌ទាំង ៥ នេះឯង រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។ ពាក្យ
ណាដែលតថាគតពោលថា បញ្ញា ៥ ឧទ្ទេស ៥ វេយ្យាករណ៍ ៥ ដូច្នោះ ពាក្យ

នុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះ ។ ពាក្យថាបញ្ញា ៦ ឧទ្ទេស
 ៦ វេយ្យាករណ៍ ៦ ដូច្នោះនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ចុះពាក្យដែលតថាគត
 ពោលហើយនុ៎ះ ព្រោះអាស្រ័យហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុ
 នឿយណាយដោយប្រពៃ ធុញទ្រាន់ដោយប្រពៃ រួចស្រឡះដោយប្រពៃ ឃើញ
 នូវទីបំផុតដោយប្រពៃ ត្រាស់ដឹងនូវប្រយោជន៍ដោយប្រពៃ ក្នុងធម៌ ៦ រមែង
 ធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។ ធម៌ ៦ គឺអ្វី ។ គឺអាយតនៈខាងក្នុង
 ទាំង ៦ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនឿយណាយដោយប្រពៃ ធុញ
 ទ្រាន់ដោយប្រពៃ រួចស្រឡះដោយប្រពៃ ឃើញនូវទីបំផុតដោយប្រពៃ ត្រាស់
 ដឹងនូវប្រយោជន៍ដោយប្រពៃ ក្នុងធម៌ទាំង ៦ នេះឯង រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃ
 ទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។ ពាក្យណាដែលតថាគតពោលថា បញ្ញា ៦ ឧទ្ទេស ៦
 វេយ្យាករណ៍ ៦ ដូច្នោះនុ៎ះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យ
 ហេតុនេះ ។ ពាក្យថា បញ្ញា ៧ ឧទ្ទេស ៧ វេយ្យាករណ៍ ៧ ដូច្នោះនុ៎ះ តថាគត
 ពោលហើយ ចុះពាក្យនុ៎ះតថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុអ្វី ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនឿយណាយដោយប្រពៃ ធុញទ្រាន់ដោយប្រពៃ
 រួចស្រឡះដោយប្រពៃ ឃើញនូវទីបំផុតដោយប្រពៃ ត្រាស់ដឹងនូវប្រយោជន៍
 ដោយប្រពៃ ក្នុងធម៌ ៧ រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។ ធម៌ ៧
 គឺអ្វី ។ គឺវិញ្ញាណដ្ឋិតិទាំង ៧ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនឿយណាយ
 ដោយប្រពៃ ធុញទ្រាន់ដោយប្រពៃ រួចស្រឡះដោយប្រពៃ ឃើញនូវទីបំផុត

នៃទុក្ខដោយប្រពៃ ត្រាស់ដឹងនូវប្រយោជន៍ដោយប្រពៃ ក្នុងធម៌ទាំង ៧ នេះ
 ឯង រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។ ពាក្យណាដែលតថាគតពោល
 ថា បញ្ញា ៧ ឧទ្ទេស ៧ វេយ្យាករណ៍ ៧ ដូច្នោះនុ៎ះ ពាក្យនុ៎ះតថាគតពោល
 ហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះ ។ ពាក្យថាបញ្ញា ៨ ឧទ្ទេស ៨ វេយ្យាករណ៍ ៨
 ដូច្នោះនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ចុះពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យ
 ហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនឿយណាយដោយប្រពៃ ធុញ
 ទ្រាន់ដោយប្រពៃ រួចស្រឡះដោយប្រពៃ ឃើញនូវទីបំផុតនៃទុក្ខដោយប្រពៃ
 ត្រាស់ដឹងនូវប្រយោជន៍ដោយប្រពៃ ក្នុងធម៌ ៨ រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុង
 បច្ចុប្បន្នបាន ។ ធម៌ ៨ គឺអ្វី ។ គឺលោកធម៌ទាំង ៨ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលបើភិក្ខុនឿយណាយដោយប្រពៃ ធុញទ្រាន់ដោយប្រពៃ រួចស្រឡះដោយ
 ប្រពៃ ឃើញនូវទីបំផុតនៃទុក្ខដោយប្រពៃ ត្រាស់ដឹងនូវប្រយោជន៍ដោយប្រពៃ
 ក្នុងធម៌ទាំង ៨ នេះឯង រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។ ពាក្យណា
 ដែលតថាគតពោលថា បញ្ញា ៨ ឧទ្ទេស ៨ វេយ្យាករណ៍ ៨ ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ
 តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះ ។ ពាក្យថាបញ្ញា ៩ ឧទ្ទេស ៩
 វេយ្យាករណ៍ ៩ ដូច្នោះនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ចុះពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោល
 ហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនឿយណាយ
 ដោយប្រពៃ ធុញទ្រាន់ដោយប្រពៃ រួចស្រឡះដោយប្រពៃ ឃើញនូវទីបំផុត
 ដោយប្រពៃ ត្រាស់ដឹងនូវប្រយោជន៍ដោយប្រពៃ ក្នុងធម៌ ៩ រមែងធ្វើនូវទី

បំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។ ធម៌ ៩ គឺអ្វី ។ គឺសត្តារាសទាំង ៩ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនឿយណាយដោយប្រពៃ ធុញ្ញទ្រាន់ដោយប្រពៃ
រួចស្រឡះដោយប្រពៃ ឃើញនូវទីបំផុតដោយប្រពៃ ត្រាស់ដឹងនូវប្រយោជន៍
ដោយប្រពៃ ក្នុងធម៌ទាំង ៩ នេះឯង រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
បាន ។ ពាក្យណាដែលតថាគតពោលថា បញ្ញា ៩ ឧទ្ទេស ៩ វេយ្យាករណ៍ ៩
ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះ ។ ពាក្យថា
បញ្ញា ១០ ឧទ្ទេស ១០ វេយ្យាករណ៍ ១០ ដូច្នោះនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ចុះ
ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
កាលបើភិក្ខុនឿយណាយដោយប្រពៃ ធុញ្ញទ្រាន់ដោយប្រពៃ រួចស្រឡះដោយ
ប្រពៃ ឃើញនូវទីបំផុតដោយប្រពៃ ត្រាស់ដឹងនូវប្រយោជន៍ដោយប្រពៃ ក្នុង
ធម៌ទាំង ១០ រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។ ធម៌ទាំង ១០ គឺអ្វី ។
គឺអកុសលកម្មបថទាំង ១០ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនឿយណាយ
ដោយប្រពៃ ធុញ្ញទ្រាន់ដោយប្រពៃ រួចស្រឡះដោយប្រពៃ ឃើញនូវទីបំផុត
ដោយប្រពៃ ត្រាស់ដឹងនូវប្រយោជន៍ដោយប្រពៃ ក្នុងធម៌ទាំង ១០ នេះឯង
រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។ ពាក្យណាដែលតថាគតពោល
ថា បញ្ញា ១០ ឧទ្ទេស ១០ វេយ្យាករណ៍ ១០ ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគត
ពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះ ។

អដ្ឋកថា

បឋមមហាបញ្ញាសូត្រ

[២៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមមហាបញ្ញាសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា អភិជានាថ បានដល់ ដឹងក្រែកលែង ធ្វើឲ្យប្រចក្ស ។ បទថា អភិញ្ញាយ ប្រែថា ដឹងក្រែកលែង ។ បទថា សង ប្រែថា ក្នុងធម្មទេសនា ឬ អនុសាសន៍នេះ ។ បទថា ធម្មទេសនាយ វា ធម្មទេសនំ សេចក្តីថា ពួក តិរិយពោលថា ពួកអ្នកប្រាថ្នាធម្មទេសនារបស់យើង និងព្រះធម្មទេសនា របស់ព្រះសមណគោតម ឬព្រះធម្មទេសនារបស់ព្រះសមណគោតម និង ធម្មទេសនារបស់យើង ហើយពោលថា ផ្សេងគ្នា តើផ្សេងគ្នាដូចម្តេច ។ ក្នុងបទទី ២ ក៏ន័យនេះដូចគ្នា ។ ដូច្នោះ ទើបពួកតិរិយទាំងនោះ តាំងលទ្ធិ របស់ខ្លួនប្រៀបធៀបនឹងព្រះសាស្តាថា មានធុរៈស្មើគ្នាត្រឹមតែពាក្យពោល ដូចតាំងមាសដែលប្រហោង ដូច្នោះ ។ បទថា នេវ អភិទន្ធិសុ បានដល់ មិនទទួលថា សេចក្តីនោះយ៉ាងនោះ ។ បទថា នប្បដិក្កោសីសុ បានដល់ មិនបដិសេធថា សេចក្តីនេះមិនដូច្នោះឡើយ ព្រោះហេតុអ្វី បានឮថា ពួកភិក្ខុ ទាំងនោះមិនទទួល ដោយគិតថា ឈ្មោះថា ពួកតិរិយ ជាពួកខ្វាក់ភ្នែក ទោះ ដឹង ឬមិនដឹងក៏ពោលទៅ ។ បទថា នេវ សម្មាទយិស្សន្តិ បានដល់ នឹង ឆ្លើយមិនបាន ។ បទថា ឧត្តរិថិ វិយាតំ បានដល់ នឹងជួបនូវទុក្ខក្រែកលែង ព្រោះឆ្លើយមិនបាន កាលពួកតិរិយឆ្លើយមិនបាន ក៏កើតទុក្ខ ។ ពាក្យថា តំ ក្នុងបាលីថា យថាតំ ភិក្ខុវេ អវិសយស្មី នេះ ត្រឹមតែជានិបាត ។ បទថា

យថា ជាពាក្យពោលដល់ហេតុ ។ អធិប្បាយថា ពួកតិរិយត្រូវសួរឃ្លាញក្នុង
 វត្ថុដែលមិនមែនវិស័យ ព្រោះហេតុណា ។ បទថា សតោ វា បន សុត្តា
 ប្រែថា ឬស្តាប់អំពីសាសនារបស់យើងនេះ ។ ពិតហើយ ឬគ្រលនោះស្តាប់
 អំពីសាសនានេះ គឺអំពីព្រះតថាគតខ្លះ អំពីសាវ័ករបស់ព្រះតថាគតខ្លះ ។
 បទថា អារាធយេ ប្រែថា គប្បីត្រេកអរ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែង
 ថា ឈ្មោះថា ការត្រេកអរដោយប្រការដទៃមិនមាន ។ បទថា ឯកធម្ម
 ប្រែថា ក្នុងធម៌ឯណានីមួយ ។ ទ្រង់សម្តែងឧទេសដោយបទនេះ ។

ដោយបរន័យ ទ្រង់សម្តែងបញ្ហាដោយបទនេះថា កតមស្មី ឯកធម្ម ។
 ពាក្យថា សត្វ សត្តា អាហាររដ្ឋតិកា នេះ ជាពាក្យវេយ្យាករណ៍ ឆ្លើយក្នុង
 បញ្ហានេះ ក្នុងបញ្ហាដ៏សេសក៏ន័យនេះដូចគ្នា ។ ក្នុងពាក្យថា សម្មា និព្វាន-
 មាណា ជាដើម សេចក្តីថា ការនឿយណាយ គឺដកឡើងដោយនិព្វិទានុ-
 បស្សនាញាណ ប្រាសចាកតម្រេកដោយវិវាគានុបស្សនាញាណ ដឹងឧបាយ
 នៃការរួចផុតហើយ ផុតដោយបដិសន្ធិនុបស្សនាញាណ ឬផុតដោយអំណាច
 អធិមោក្ខ ធ្វើនូវការដាក់ចិត្តដោយប្រពៃ គឺដោយហេតុ ដោយន័យ ។ ឈ្មោះ
 ថា មានប្រក្រតីឃើញទីបំផុតដោយជុំវិញ ព្រោះកំណត់ដោយការកើត និង
 ការវិនាស ហើយឃើញខាងដើម ខាងចុង ។ បទថា សម្មត្តាភិសមេច្ច
 បានដល់ ត្រាស់ដឹងប្រយោជន៍នៃសក្ការៈដោយប្រពៃ ដោយញាណ ។ បទ
 ថា ទុក្ខស្សន្តករោ ហោតិ បានដល់ ធ្វើទីបំផុតនៃវដ្តទុក្ខទាំងមូល ។ បទថា

សព្វេ សត្តា បានដល់ សត្វគ្រប់ប្រភេទក្នុងភពទាំងពួង មានកាមភពជាដើម មានសញ្ញាភពជាដើម ។ នឹងមានឯកវេកាការភពជាដើម ។ បទថា អាហារ-
 រដ្ឋតិកា បានដល់ សត្វទាំងពួង ឈ្មោះថា អាហាររដ្ឋតិកា ព្រោះតាំងជីវិត
 នៅដោយអាហារ ។ ធម៌ ១ ឈ្មោះថា អាហារ ព្រោះជាហេតុតាំងនៅនៃ
 សត្វទាំងពួង ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ក្នុងធម៌ ១ នោះ ។ សួរថា កាលបើ
 ដូច្នោះ ពាក្យណាដែលត្រាស់ថា អសញ្ញីសត្វមិនមានហេតុ មិនមានអាហារ
 មិនមានផស្សៈជាដើម ក៏មិនខុសហើយឬ ។ ឆ្លើយថា មិនខុសទេ ព្រោះ
 ឈានរបស់អសញ្ញីសត្វទាំងនោះឯងជាអាហារ ។ សួរថា កាលបើដូច្នោះ
 ពាក្យថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អាហារទាំង ៤ នោះ ក៏ខុស ។ ឆ្លើយថា មិន
 ខុសទេ ព្រោះក្នុងព្រះសូត្រនោះ ធម៌ទាំងឡាយ មានលក្ខណៈជាអាហារ
 ត្រាស់ថា អាហារដោយត្រង់ ។ ចំណែកក្នុងព្រះសូត្រនេះ បច្ច័យទាំងឡាយ
 ត្រាស់ថា អាហារដោយអម ។ ពិតហើយ បច្ច័យនៃធម៌ទាំងអស់ គួរបាន
 ឈ្មោះថា អាហារ ដ្បិតថា បច្ច័យនោះញ៉ាំងផលណាឲ្យកើត ក៏ឈ្មោះថា
 រមែងនាំផលនោះមក ព្រោះដូច្នោះ ទើបបច្ច័យលោកហៅថា អាហារ ។ ដោយ
 ហេតុនោះឯង ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត
 ពោលថា សូម្បីអវិជ្ជាក៏មានអាហារ មិនពោលថា មិនមានអាហារឡើយ
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្វីជាអាហាររបស់អវិជ្ជា គួរពោលថា នីវរណៈ ៥ ។ ក្នុង
 ព្រះសូត្រនេះ ទ្រង់បំណងយកបច្ច័យាហារនេះ ។ កាលទ្រង់កាន់យកបច្ច័-

យាហារម្យ៉ាងហើយ ព្រមទាំងអាហារដោយអម និងអាហារដោយត្រង់ ក៏
 ឈ្មោះថា ទ្រង់កាន់យកទាំងអស់នោះឯង ។ ក្នុងអសញ្ញិកពនោះ រមែងបាន
 បច្ចុយាហារ កាលទ្រង់មិនទាន់កើតឡើង សត្វទាំងឡាយបួសក្នុងលទ្ធិតិរិយ
 ធ្វើបរិកម្មក្នុងវាយោកសិណ ធ្វើឈានឲ្យកើត ចេញចាកឈាននោះឯង កើត
 នូវការពេញចិត្ត ពេញថ្លើមថា ចិត្តនេះហ្ន៎ មិនមានចិត្តខូចបាន គួរជាចិត្តល្អ
 ព្រោះអាស្រ័យចិត្ត ទើបកើតទុក្ខ មានការសម្លាប់ ការចងជាដើមជាបច្ច័យ
 កាលមិនមានចិត្ត ទុក្ខនោះក៏មិនមាន ដូច្នោះហើយ មិនទាន់វិនាសឈាន ធ្វើ
 កាលកិរិយា កើតក្នុងអសញ្ញិកព ។ ឥរិយាបថណា ដែលបុគ្គលបានតាំងទុក
 ហើយក្នុងមនុស្សលោក បុគ្គលនោះកើតតាមឥរិយាបថនោះ ដូចរូបចិត្រកម្ម
 តាំងនៅ ៥០០ កប្ប ដូចដេកអស់កាលមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ដូច្នោះ ។ ពួក
 សត្វបែបនេះ ក៏បានបច្ច័យជាអាហារ ។ ពិតហើយ សត្វទាំងនោះ ចម្រើន
 ឈានណាមួយកើតហើយ ឈាននោះឯង ជាបច្ច័យរបស់សត្វទាំងនោះ ។
 ព្រួញ ដែលបាញ់ទៅ ព្រោះកម្លាំងរហ័សនៃខ្សែដរាបណា កម្លាំងរហ័សនៃ
 ខ្សែនៅមានព្រួញ ក៏នៅស្ងួតទៅបានដរាបនោះ យ៉ាងណា ដរាបណាដែល
 បច្ច័យ ដែលឈាននៅមាន ដរាបនោះ សត្វទាំងឡាយក៏តាំងនៅបាន យ៉ាង
 នោះ កាលបច្ច័យនៃឈាននោះអស់ហើយ សត្វទាំងនោះក៏ធ្លាក់ទៅ (បុតិ)
 ដូចព្រួញដែលអស់កម្លាំង ដូច្នោះ ។ សួរថា សត្វនរកពួកណា លោកពោល
 ថា មិនមែនអាស្រ័យផលនៃសេចក្តីព្យាយាមរស់នៅ មិនអាស្រ័យផលនៃ

បុណ្យរស់នៅ សត្វនរកទាំងនោះ មានអ្វីជាអាហារ ។ ឆ្លើយថា សត្វនរក
 ទាំងនោះ មានកម្មតែម្យ៉ាងជាអាហារ ។ សួរថា អាហារមាន ៥ ឬ ឆ្លើយ
 ថា មិនគួរពោលថា អាហារមាន ៥ អាហារមិនមានដល់ ៥ ទេ ។ សួរថា
 បច្ច័យជាអាហារមិនមែនឬ ឆ្លើយថា លោកពោលយ៉ាងនេះថា ព្រោះដូច្នោះ
 សត្វទាំងឡាយកើតក្នុងនរកព្រោះកម្មណា កម្មនោះឯងជាអាហារ ព្រោះជា
 បច្ច័យនៃការតាំងនៅបាននៃសត្វទាំងនោះ ព្រោះដូច្នោះ លោកសំដៅយកកម្ម
 ណា ទើបពោលពាក្យនេះ សត្វនរកមិនទាន់ធ្វើកាលកិរិយាដរាបណា បាបកម្ម
 នោះមិនទាន់អស់ ។ សូម្បីកតត្យាហារ គឺ អាហារជាពុំទុក ក៏មិន
 គួរជំទាស់គ្នា ក្នុងរឿងអាហារនេះ ។ សេចក្តីពិត ទឹកមាត់ដែលកើតក្នុងមាត់
 ក៏សម្រេចកិច្ចជាអាហារសម្រាប់សត្វទាំងនោះ ជ្រិតថា ទឹកមាត់ ក៏ជាទុក្ខ-
 វេទន៍យប្បច្ច័យ គឺបច្ច័យដែលឲ្យសោយទុក្ខក្នុងនរក ជាសុខវេទន៍យប្បច្ច័យ
 គឺបច្ច័យដែលឲ្យសោយសុខក្នុងស្ថានសួគ៌ ។ ដោយហេតុនេះ ទើបក្នុងកាមភព
 មានអាហារ ៤ ដោយត្រង់ ។ ក្នុងបណ្ណារូបភព និងអរូបភព រឿរអសញ្ញភព
 អាហារ ៣ រមែងមានដល់ព្រហ្មដីសេស បច្ច័យាហារ រមែងមានដល់
 អសញ្ញសត្វ និងសត្វដីសេស ព្រោះហេតុនោះ ទើបគួរជ្រាបថា សត្វទាំង
 អស់ តាំងនៅបានដោយអាហារ ដោយទំនងនេះ ។ ក្នុងរឿងអាហារនោះ
 គប្បីធ្វើការប្រកបសេចក្តីក្នុងទីគ្រប់អន្លើ ដោយអំណាចសច្ចៈ ៤ យ៉ាងនេះថា
 អាហារ ៤ ក្តី បច្ច័យាហារណាមួយក្តី ជាទុក្ខសច្ចៈ តណ្ហាមុនៗ ដែលមាន

អាហារជាសមុជ្ជាន ជាសមុទេយសច្ច ការមិនប្រព្រឹត្តទៅនៃសច្ចៈទាំង ២ ជា
និរោធសច្ច បញ្ញាដែលដឹងនិរោធសច្ច ជាមគ្គសច្ច ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា បឋមមហាបញ្ញាសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយមហាបញ្ញាសូត្រទី ៨

[២៨] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេឡូវ័ន
ទៀបក្រុងកជង្គលា ។ គ្រានោះ ពួកកជង្គលឧបាសក (ឧបាសកអ្នកនៅក្នុង
ក្រុងកជង្គលា) ជាច្រើនគ្នា បានចូលទៅរកកជង្គលាភិក្ខុនី (ភិក្ខុនីនៅក្នុងក្រុង
កជង្គលា) លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំកជង្គលាភិក្ខុនីហើយ អង្គុយក្នុងទីសម
គួរ ។ លុះពួកកជង្គលឧបាសក អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ពោលទៅនឹង
កជង្គលាភិក្ខុនីថា បពិត្រនាងម្ចាស់ ពាក្យដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
ក្នុងមហាបញ្ញាថា បញ្ញា ១ ឧទ្ទេស ១ វេយ្យាករណ៍ ១ បញ្ញា ២ ឧទ្ទេស ២
វេយ្យាករណ៍ ២ បញ្ញា ៣ ឧទ្ទេស ៣ វេយ្យាករណ៍ ៣ បញ្ញា ៤ ឧទ្ទេស ៤
វេយ្យាករណ៍ ៤ បញ្ញា ៥ ឧទ្ទេស ៥ វេយ្យាករណ៍ ៥ បញ្ញា ៦ ឧទ្ទេស ៦
វេយ្យាករណ៍ ៦ បញ្ញា ៧ ឧទ្ទេស ៧ វេយ្យាករណ៍ ៧ បញ្ញា ៨ ឧទ្ទេស ៨

វេយ្យាករណ៍ ៨ បញ្ញា ៩ ឧទ្ទេស ៩ វេយ្យាករណ៍ ៩ បញ្ញា ១០ ឧទ្ទេស
 ១០ វេយ្យាករណ៍ ១០ ។ បពិត្រនាងម្ចាស់ សេចក្តីនៃពាក្យដែលព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងដោយបង្រួញនេះ តើគួរយល់ដោយពិស្តារដូចម្តេច ។
 ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពាក្យនុ៎ះ អាត្មាមិនបានស្តាប់ ក្នុងទីចំពោះព្រះកក្រ
 មិនបានត្រង់ត្រាប់ ក្នុងទីចំពោះព្រះកក្រ នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគទេ ទាំងមិនបាន
 ស្តាប់ក្នុងទីចំពោះមុខ មិនបានត្រង់ត្រាប់ ក្នុងទីចំពោះមុខពួកភិក្ខុ អ្នកអប់រំចិត្ត
 ទេ ប៉ុន្តែពាក្យនុ៎ះ អាត្មាយល់យ៉ាងណា អ្នកទាំងឡាយចូរប្រុងស្តាប់ ចូរធ្វើទុក
 ក្នុងចិត្ត នូវពាក្យនុ៎ះឲ្យប្រពៃចុះ អាត្មានឹងសម្តែងប្រាប់ ។ ពួកកជន្តលឧបាសក
 ក៏បានទទួលពាក្យ នៃកជន្តលភិក្ខុនីថា ករុណានាងម្ចាស់ ។ កជន្តលភិក្ខុនី
 បានពោលដូច្នោះថា ពាក្យដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគសម្តែងថា បញ្ញា ១ ឧទ្ទេស
 ១ វេយ្យាករណ៍ ១ ដូច្នោះនុ៎ះ ពាក្យនុ៎ះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគសម្តែងហើយ ព្រោះ
 អាស្រ័យហេតុអ្វី ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនឿយណាយដោយ
 ប្រពៃ ធុញ្ញទ្រាន់ដោយប្រពៃ រួចស្រឡះដោយប្រពៃ ឃើញនូវទីបំផុតដោយប្រពៃ
 ត្រាស់ដឹងនូវប្រយោជន៍ដោយប្រពៃ ក្នុងធម៌ ១ រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុង
 បច្ចុប្បន្នបាន ។ ធម៌ ១ គឺអ្វី ។ គឺសត្វទាំងពួង រស់ដោយសារអាហារ ។
 ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនឿយណាយដោយប្រពៃ ធុញ្ញទ្រាន់
 ដោយប្រពៃ រួចស្រឡះដោយប្រពៃ ឃើញនូវទីបំផុតដោយប្រពៃ ត្រាស់ដឹង
 នូវប្រយោជន៍ដោយប្រពៃ ក្នុងធម៌មួយនេះឯង រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុង

បច្ចុប្បន្នបាន ។ ពាក្យណា ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគសម្តែងថា បញ្ញា ១ ឧទ្ទេស
 ១ វេយ្យាករណ៍ ១ ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគសម្តែងហើយ ព្រោះ
 អាស្រ័យហេតុនេះ ។ ពាក្យដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគសម្តែងថា បញ្ញា ២
 ឧទ្ទេស ២ វេយ្យាករណ៍ ២ ដូច្នោះនុ៎ះ ពាក្យនុ៎ះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគសម្តែង
 ហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុអ្វី ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនឿយ
 ណាយដោយប្រពៃ ធុញ្ញទ្រាន់ដោយប្រពៃ រួចស្រឡះដោយប្រពៃ ឃើញនូវ
 ទីបំផុតដោយប្រពៃ ត្រាស់ដឹងនូវប្រយោជន៍ដោយប្រពៃ ក្នុងធម៌ ២ រមែងធ្វើ
 នូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។ ធម៌ ២ គឺអ្វី ។ គឺនាម ១ រូប ១ ។ ម្នាល
 អាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនឿយណាយដោយប្រពៃ ធុញ្ញទ្រាន់ដោយ
 ប្រពៃ រួចស្រឡះដោយប្រពៃ ឃើញនូវទីបំផុតដោយប្រពៃ ត្រាស់ដឹងនូវ
 ប្រយោជន៍ដោយប្រពៃ ក្នុងធម៌ទាំង ២ នេះឯង រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុង
 បច្ចុប្បន្នបាន ។ ពាក្យណាដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែងថា បញ្ញា ២ ឧទ្ទេស ២
 វេយ្យាករណ៍ ២ ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះព្រះមានព្រះភាគសម្តែងហើយ ព្រោះអាស្រ័យ
 ហេតុនេះ ។ ពាក្យដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគសម្តែងថា បញ្ញា ៣ ឧទ្ទេស ៣
 វេយ្យាករណ៍ ៣ ដូច្នោះនុ៎ះ ពាក្យនុ៎ះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគសម្តែងហើយ ព្រោះ
 អាស្រ័យហេតុអ្វី ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនឿយណាយដោយ
 ប្រពៃ ធុញ្ញទ្រាន់ដោយប្រពៃ រួចស្រឡះដោយប្រពៃ ឃើញនូវទីបំផុតដោយ
 ប្រពៃ ត្រាស់ដឹងនូវប្រយោជន៍ដោយប្រពៃ ក្នុងធម៌ទាំង ៣ ជាអ្នកធ្វើនូវទី

បំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។ ធម៌ ៣ គឺអ្វី ។ គឺវេទនាទាំង ៣ ។ ម្នាល
 អារុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនឿយណាយដោយប្រពៃ ធុញទ្រាន់ដោយ
 ប្រពៃ រួចស្រឡះដោយប្រពៃ ឃើញនូវទីបំផុតដោយប្រពៃ ត្រាស់ដឹងនូវ
 ប្រយោជន៍ដោយប្រពៃ ក្នុងធម៌ទាំង ៣ នេះឯង រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ
 ក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។ ពាក្យណា ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគសម្តែងថា បញ្ញា ៣
 ឧទ្ទេស ៣ វេយ្យាករណ៍ ៣ ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគសម្តែង
 ហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះ ។ ពាក្យដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគសម្តែងថា
 បញ្ញា ៤ ឧទ្ទេស ៤ វេយ្យាករណ៍ ៤ ដូច្នោះនុ៎ះ ពាក្យនុ៎ះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 សម្តែងហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុអ្វី ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមាន
 ចិត្តចម្រើនល្អដោយប្រពៃ ឃើញនូវទីបំផុតដោយប្រពៃ ត្រាស់ដឹងនូវប្រ-
 យោជន៍ដោយប្រពៃ ក្នុងធម៌ ៤ រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។
 ធម៌ ៤ គឺអ្វី ។ គឺសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានចិត្ត
 ចម្រើនល្អដោយប្រពៃ ឃើញនូវទីបំផុតដោយប្រពៃ ត្រាស់ដឹងនូវប្រយោជន៍
 ដោយប្រពៃ ក្នុងធម៌ទាំង ៤ នេះឯង រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 បាន ។ ពាក្យណា ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគសម្តែងថា បញ្ញា ៤ ឧទ្ទេស ៤
 វេយ្យាករណ៍ ៤ ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគសម្តែងហើយ ព្រោះ
 អាស្រ័យហេតុនេះ ។ ពាក្យដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគសម្តែងថា បញ្ញា ៥
 ឧទ្ទេស ៥ វេយ្យាករណ៍ ៥ ដូច្នោះនុ៎ះ ពាក្យនុ៎ះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគសម្តែង

ហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុអ្វី ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានចិត្តបាន
 ចម្រើនល្អដោយប្រព័ត ឃើញនូវទីបំផុតដោយប្រព័ត ត្រាស់ដឹងនូវប្រយោជន៍
 ដោយប្រព័ត ក្នុងធម៌ ៥ រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។ ធម៌
 ៥ គឺអ្វី ។ គឺតន្ត្រីយទាំង ៥ ... ធម៌ ៦ គឺអ្វី ។ គឺនិស្សរណីយធាតុទាំង
 ៦ ... ធម៌ ៧ គឺអ្វី ។ គឺពោជ្ឈង្គទាំង ៧ ... ធម៌ ៨ គឺអ្វី ។ គឺអង្គនិក-
 មគ្គដ៏ប្រសើរទាំង ៨ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានចិត្តចម្រើនល្អ
 ដោយប្រព័ត ឃើញនូវទីបំផុតដោយប្រព័ត ត្រាស់ដឹងនូវប្រយោជន៍ដោយប្រព័ត
 ក្នុងធម៌ទាំង ៨ នេះឯង រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។ ពាក្យណា
 ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគសម្តែងថា បញ្ញា ៨ ឧទេស ៨ វេយ្យាករណ៍ ៨
 ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគសម្តែងហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះ ។
 ពាក្យដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែងថា បញ្ញា ៩ ឧទេស ៩ វេយ្យាករណ៍ ៩
 ដូច្នោះនុ៎ះ ពាក្យនុ៎ះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគសម្តែងហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុអ្វី ។
 ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនឿយណាយដោយប្រព័ត ធុញ្ញទ្រាន់
 ដោយប្រព័ត រួចស្រឡះដោយប្រព័ត ឃើញនូវទីបំផុតដោយប្រព័ត ត្រាស់ដឹង
 នូវប្រយោជន៍ដោយប្រព័ត ក្នុងធម៌ ៩ រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 បាន ។ ធម៌ ៩ គឺអ្វី ។ គឺសត្តាវាសទាំង ៩ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
 កាលបើភិក្ខុនឿយណាយដោយប្រព័ត ធុញ្ញទ្រាន់ដោយប្រព័ត រួចស្រឡះ
 ដោយប្រព័ត ឃើញនូវទីបំផុតដោយប្រព័ត ត្រាស់ដឹងនូវប្រយោជន៍ដោយ

ប្រពៃ ក្នុងធម៌ទាំង ៩ នេះឯង រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។
 ពាក្យណា ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគសម្តែងថា បញ្ញា ៩ ឧទ្ទេស ៩ វេយ្យាករណ៍ ៩ ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគសម្តែងហើយ ព្រោះអាស្រ័យ
 ហេតុនេះ ។ ពាក្យដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគសម្តែងថា បញ្ញា ១០ ឧទ្ទេស ១០
 វេយ្យាករណ៍ ១០ ដូច្នោះនុ៎ះ ពាក្យនុ៎ះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគសម្តែងហើយ ព្រោះ
 អាស្រ័យហេតុអ្វី ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានចិត្តបានចម្រើនល្អ
 ដោយប្រពៃ ឃើញនូវទីបំផុតដោយប្រពៃ ត្រាស់ដឹងនូវប្រយោជន៍ដោយ
 ប្រពៃ ក្នុងធម៌ ១០ រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។ ធម៌ ១០ គឺ
 អ្វី ។ គឺកុសលកម្មបឋមទាំង ១០ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានចិត្ត
 ចម្រើនល្អដោយប្រពៃ ឃើញនូវទីបំផុតដោយប្រពៃ ត្រាស់ដឹងនូវប្រយោជន៍
 ដោយប្រពៃ ក្នុងធម៌ទាំង ១០ នេះឯង រមែងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 បាន ។ ពាក្យណា ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ សម្តែងថា បញ្ញា ១០ ឧទ្ទេស
 ១០ វេយ្យាករណ៍ ១០ ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគសម្តែងហើយ ព្រោះ
 អាស្រ័យហេតុនេះ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពាក្យណា ដែលព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគសម្តែងហើយក្នុងមហាបញ្ញាថា បញ្ញា ១ ឧទ្ទេស ១ វេយ្យាករណ៍
 ១ ។ បេ។ បញ្ញា ១០ ឧទ្ទេស ១០ វេយ្យាករណ៍ ១០ ដូច្នោះនោះ ម្នាល
 អារុសោទាំងឡាយ ពាក្យដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងដោយសន្ទេប
 នេះ អាត្មាយល់សេចក្តីដោយពិស្តារយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ

ប្រសិនណាបើអ្នកទាំងឡាយ ប្រាថ្នា (ចង់ដឹងច្បាស់) ត្រូវចូលទៅគាល់
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយទូលសួររបញ្ជាក់សេចក្តីនុ៎ះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់
 ដោះស្រាយសេចក្តីនោះយ៉ាងណា អ្នកទាំងឡាយ ចូរចាំទុកនូវសេចក្តីនោះ
 យ៉ាងនេះចុះ ។ ពួកកជន្តលឧបាសក ក៏ត្រេកអរអនុមោទនា នូវភាសិត
 របស់កជន្តលាភិក្ខុនីថា ករុណានាងម្ចាស់ ហើយក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយ
 បង្គំកជន្តលាភិក្ខុនី រួចធ្វើប្រទេក្សិណ ហើយក៏ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 លុះចូលទៅដល់ ក្រាបបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។
 លុះពួកកជន្តលឧបាសក អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបទូលព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ តាមទំនងពាក្យដែលខ្លួនបានសំណេះសំណាល ជាមួយនឹងកជន្ត-
 លាភិក្ខុនី ដោយសព្វគ្រប់ ។ (ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា) ម្ចាស់
 គហបតីទាំងឡាយ ល្អហើយ ល្អហើយ ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ កជន្តលា-
 ភិក្ខុនីជាអ្នកប្រាជ្ញ ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ កជន្តលាភិក្ខុនី ជាមនុស្សមាន
 ប្រាជ្ញាច្រើនមែន ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ ប្រសិនបើអ្នកទាំងឡាយ ចូលមក
 រកតថាគត ហើយសួរនូវសេចក្តីនុ៎ះ តថាគតក៏ដោះស្រាយសេចក្តីនុ៎ះយ៉ាង
 នោះ ដូចជាកជន្តលាភិក្ខុនី ដែលដោះស្រាយដែរ ។ នុ៎ះជាសេចក្តីនៃបញ្ហានោះ
 អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវចាំទុកនូវសេចក្តីនុ៎ះ យ៉ាងនេះចុះ ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយមហាបញ្ញាសូត្រ

[២៨] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទុតិយមហាបញ្ញាសូត្រទី ៨ ដូចតទៅ នេះ បទថា កងផ្កលាយំ បានដល់ នគរមានឈ្មោះយ៉ាងនេះ ។ បទថា កងផ្កលា ប្រែថា អ្នកកងផ្កលានគរ ។ បទថា មហាបញ្ញាសុ បានដល់ បញ្ញាដែលកំណត់សេចក្តីធំៗ ។ បទថា យថាមេត្ត ទាយតិ សេចក្តីថា ប្រាកដដល់ខ្ញុំក្នុងសេចក្តីនេះដោយប្រការណា ។ បទថា សម្មាសុភារិទ្ធិត្តោ បានដល់ ដែលមានចិត្តអប់រំដោយល្អ ដោយហេតុ ដោយន័យ ។ បទថា ឯសោ ចេវ តស្ស អត្តោ សេចក្តីថា បញ្ញាជាដើមថា ធម៌ ៤ ប្រការ ព្រះមានព្រះភាគវិសជ្ជនាថា អាហារ ៤ យ៉ាង ដូច្នោះជាដើមក៏ពិត តែព្រោះ ហេតុដែលកំណត់ដឹងអាហារ ៤ ហើយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ក៏ឈ្មោះថា អប់រំ ហើយ កាលអប់រំសតិប្បដ្ឋាន ៤ ហើយ អាហារ ៤ ក៏កំណត់ដឹងហើយ ដូច្នោះ ទើបក្នុងបញ្ញានេះផ្សេងគ្នាត្រឹមតែព្យញ្ជនៈ ព្រោះការផ្សេងគ្នានៃទេសនា ប៉ុណ្ណោះ ចំណែកអត្តក៏ដូចគ្នាតែមួយ ក្នុងធម៌ មានឥន្ទ្រិយជាដើម ក៏មាន ន័យដូចគ្នា ។ ដោយហេតុនោះ ទ្រង់ត្រាស់ថា នុ៎ះឯងជាអត្តនៃភាសិតសង្ខេប របស់តថាគត ។ ពិតហើយ ពោលដោយសេចក្តី ពាក្យទាំង ២ នោះ ក៏ដូច ជាមាសដែលប្រហោងខាងក្នុង ដូច្នោះ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា ទុតិយមហាបញ្ញាសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បឋមកោសលសូត្រទី ៩

[២៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនអ្នកនៅក្នុងកាសីជនបទ និងកោសលជនបទ កំណត់ត្រឹមណា ដែនរបស់ស្តេចបសេនទិកោសលកំណត់ត្រឹមណា ស្តេចបសេនទិកោសល ប្រាកដថាជាអ្នកប្រសើរក្នុងដែននោះ (កំណត់ត្រឹមណោះ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប៉ុន្តែស្តេចបសេនទិកោសល គង់មានសភាពក្លាយទៅ ប្រែប្រួលទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កអ្នកចេះដឹង កាលបើឃើញយ៉ាងនេះហើយ រមែងនឿយណាយក្នុងការបិទនៅក្នុងរាជសម្បត្តិនោះ កាលនឿយណាយ ក្នុងការបិទនៅក្នុងរាជសម្បត្តិនោះហើយ រមែងមិនត្រេកអរក្នុងភាពនៃខ្លួនជាស្តេច ក្នុងដែនកោសលដ៏ប្រសើរ ដោយរាជសម្បត្តិឡើយ នឹងបាច់ពោលទៅថ្វីក្នុងរបស់ដ៏ថោកទាប ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះចន្ទ និងព្រះអាទិត្យទាំងឡាយ គោចរទៅត្រឹមណា ទិសទាំងឡាយក៏ភ្ជួររឿង កំណត់ត្រឹមណោះ លោកធាតុត្រឹមមួយពាន់ក្នុងលោកមួយពាន់នោះ មានព្រះចន្ទមួយពាន់ ព្រះអាទិត្យមួយពាន់ ស្តេចភ្នំសិរេរុមួយពាន់ ជម្ពូទ្វីបមួយពាន់ អមរគោយានទ្វីបមួយពាន់ ឧត្តរកុរុទ្វីបមួយពាន់ បុព្វវិទេហទ្វីបមួយពាន់ មហាសមុទ្រ ៤ ពាន់ មហារាជ ៤ ពាន់ ចាតុម្មហារាជិកៈមួយពាន់ តារត្តិន្យមួយពាន់ យាមៈមួយពាន់ តុសិតមួយពាន់ និងមានរតីមួយពាន់ បរនិម្មិតវសវត្តីមួយពាន់ ព្រហ្មលោកមួយពាន់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លោកធាតុមួយពាន់ កំណត់ត្រឹមណា មហាព្រហ្មប្រាកដថាជា

អ្នកប្រសើរក្នុងលោកជាតុមួយពាន់នោះ កំណត់ត្រីមណោ៖ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប៉ុន្តែមហាព្រហ្ម គង់មានសភាពក្លាយទៅ ប្រែប្រួលទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កអ្នកចេះដឹង កាលឃើញយ៉ាងនេះហើយ រមែងនឿយណាយ ក្នុងការបិតនៅក្នុងសម្បត្តិនោះ កាលនឿយណាយក្នុងការបិតនៅក្នុងសម្បត្តិនោះ ហើយរមែងមិនត្រេកអរ ក្នុងភាពនៃខ្លួនជាអ្នកប្រសើរឡើយ នឹងបាច់ពោលទៅថ្វីក្នុងរបស់ដ៏ថោកទាប ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានសម័យដែលលោកនេះកំពុងវិនាស ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលលោកកំពុងវិនាស ពួកសត្វជាច្រើនរមែងទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោកជាន់អាកស្សរ៖ ។ ពួកសត្វក្នុងជាន់អាកស្សរ៖នោះ កើតដោយឈានចិត្ត មានបីតិជាអាហារ មានពន្លឺខ្លួនឯង ចរទៅក្នុងអាកាស បិតនៅក្នុងវិមានដ៏ល្អ បិតនៅអស់កាលដ៏យូរអង្វែង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលលោកកំពុងវិនាស ពួកទេវតាជាន់អាកស្សរ៖រមែងប្រសើរជាងគេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប៉ុន្តែពួកទេវតាជាន់អាកស្សរ៖ គង់មានសភាពក្លាយទៅ ប្រែប្រួលទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កអ្នកចេះដឹង កាលឃើញយ៉ាងនេះហើយ រមែងនឿយណាយក្នុងការបិតនៅក្នុងសម្បត្តិនោះ កាលនឿយណាយក្នុងការបិតនៅក្នុងសម្បត្តិនោះ ហើយ រមែងមិនត្រេកអរក្នុងភាពនៃខ្លួនជាអ្នកប្រសើរ នឹងបាច់ពោលទៅថ្វីក្នុងរបស់ដ៏ថោកទាប ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កសិណាយតនៈមាន ១០ យ៉ាង ។ កសិណាយតនៈ ១០ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺបុគ្គលពួកមួយ

ស្គាល់ច្បាស់នូវបឋវីកសិណ ទាំងខាងលើ ខាងក្រោម ទទឹង មិនមាន
 ចំណែកពីរ រកប្រមាណមិនបាន ។ បុគ្គលពួកមួយ ស្គាល់ច្បាស់នូវអាបុ-
 កសិណ... បុគ្គលពួកមួយ ស្គាល់ច្បាស់នូវតេជោកសិណ... បុគ្គលពួកមួយ
 ស្គាល់ច្បាស់នូវវាយោកសិណ... បុគ្គលពួកមួយស្គាល់ច្បាស់នូវនីលកសិណ...
 បុគ្គលពួកមួយ ស្គាល់ច្បាស់នូវបីតកសិណ... បុគ្គលពួកមួយ ស្គាល់ច្បាស់
 នូវលោហិតកសិណ... បុគ្គលពួកមួយ ស្គាល់ច្បាស់នូវឱទាតកសិណ...
 បុគ្គលពួកមួយ ស្គាល់ច្បាស់នូវអាកាសកសិណ... បុគ្គលពួកមួយ ស្គាល់
 ច្បាស់នូវវិញ្ញាណកសិណ ទាំងខាងលើ ខាងក្រោម ទទឹង មិនមានចំណែក
 ពីរ រកប្រមាណមិនបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កសិណាយតនៈមាន ១០
 យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌាកសិណាយតនៈទាំង ១០ នេះ
 កសិណាយតនៈដ៏ប្រសើរនេះ បានដល់ បុគ្គលពួកមួយ ស្គាល់ច្បាស់នូវ
 វិញ្ញាណកសិណ ទាំងខាងលើ ខាងក្រោម ទទឹង មិនមានចំណែកពីរ រក
 ប្រមាណមិនបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វតែងមានសេចក្តីសម្គាល់
 យ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប៉ុន្តែពួកសត្វដែលមានសញ្ញាយ៉ាងនេះ គង់
 មានសភាពក្លាយទៅ ប្រែប្រួលទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក
 អ្នកចេះដឹង កាលឃើញយ៉ាងនេះហើយ រមែងនឿយណាយក្នុងវិញ្ញាណ-
 កសិណនោះ កាលនឿយណាយ ក្នុងវិញ្ញាណកសិណនោះហើយ រមែងមិន
 ត្រេកអរក្នុងរបស់ដ៏ប្រសើរ នឹងបាច់ពេលទៅថ្ងៃក្នុងរបស់ដ៏ថោកទាប ។ ម្នាល

ភិក្ខុទាំងឡាយ អភិកាយតនៈ (ហេតុជាគ្រឿងគ្របសង្កត់នូវបច្ចុនីកធម៌)
 នេះមាន ៨ យ៉ាង ។ អភិកាយតនៈ ៨ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ បុគ្គលពួក
 មួយ មានសេចក្តីសម្គាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវរូបខាងក្រៅ មានប្រមាណ
 តិច មានសម្បុរល្អ ឬសម្បុរអាក្រក់ គ្របសង្កត់រូបទាំងនោះហើយ មាន
 សេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នោះ នេះជា
 អភិកាយតនៈទី ១ ។ បុគ្គលពួកមួយ មានសេចក្តីសម្គាល់នូវរូបខាងក្នុង
 ឃើញនូវរូបខាងក្រៅ មានប្រមាណច្រើន មានសម្បុរល្អ ឬសម្បុរអាក្រក់
 គ្របសង្កត់រូបទាំងនោះហើយ មានសេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ
 ដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នោះ នេះជាអភិកាយតនៈទី ២ ។ បុគ្គលពួកមួយ
 មិនមានសេចក្តីសម្គាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវរូបខាងក្រៅ មានប្រមាណ
 តិច មានសម្បុរល្អ ឬសម្បុរអាក្រក់ គ្របសង្កត់រូបទាំងនោះហើយ មាន
 សេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នោះ នេះជា
 អភិកាយតនៈទី ៣ ។ បុគ្គលពួកមួយ មិនមានសេចក្តីសម្គាល់នូវរូបខាងក្នុង
 ហើយឃើញនូវរូបខាងក្រៅ មានប្រមាណច្រើន មានសម្បុរល្អ ឬសម្បុរ
 អាក្រក់ គ្របសង្កត់រូបទាំងនោះហើយ មានសេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះថា
 អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នោះ នេះជាអភិកាយតនៈទី ៤ ។ បុគ្គល
 ពួកមួយ មិនមានសេចក្តីសម្គាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវរូបខាងក្រៅ ដែល
 ជារូបខៀវ មានសម្បុរខៀវ ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា នេះមានសម្បុរខៀវ មាន

ពន្លឺខៀវ ។ ប្រៀបដូចជាផ្កាត្រកៀតខៀវ មានពណ៌ខៀវជាទីចង្អុលបង្ហាញថា នេះមានពណ៌ខៀវ មានពន្លឺខៀវ ពុំនោះសោតរូបនោះ ប្រៀបដូចជាសំពត់កើត ក្នុងក្រុងពារាណសី មានសាច់ម្តងទាំងពីរខាង ហៅថា សំពត់ខៀវ មានពណ៌ ខៀវជាទីចង្អុលបង្ហាញថា នេះមានពណ៌ខៀវ មានពន្លឺខៀវ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលពួកមួយ មិនមានសេចក្តីសម្គាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវរូបខាងក្រៅ ដែលជារូបខៀវ មានសម្បុរខៀវជាទីចង្អុលបង្ហាញថា នេះមានសម្បុរខៀវ មានពន្លឺខៀវគ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះ ថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ នេះជាអភិ- កាយតនៈទី ៥ ។ បុគ្គលពួកមួយ មិនមានសេចក្តីសម្គាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវរូបខាងក្រៅ ដែលជារូបលឿង មានសម្បុរលឿង ជាទីចង្អុល បង្ហាញថា នេះមានសម្បុរលឿង មានពន្លឺលឿង ។ ប្រៀបដូចជាផ្កាកណ៌ការ លឿង មានពណ៌លឿង ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា នេះមានពណ៌លឿង មានពន្លឺ លឿង ពុំនោះសោត រូបនោះ ប្រៀបដូចជាសំពត់កើតក្នុងក្រុងពារាណសី មានសាច់ម្តងទាំងពីរខាង ហៅថា សំពត់លឿង ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា នេះ មានពណ៌លឿង មានពន្លឺលឿង យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលពួកមួយ មិនមាន សេចក្តីសម្គាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវរូបខាងក្រៅដែលជារូបលឿង មាន សម្បុរលឿង ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា នេះមានសម្បុរលឿង មានពន្លឺលឿង គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះហើយ មានសេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ

ដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ នេះជាអភិកាយតនៈទី ៦ ។
 បុគ្គលពួកមួយ មិនមានសេចក្តីសម្គាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវរូបខាងក្រៅ
 ដែលជារូបក្រហម មានសម្បុរក្រហម ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា នេះមានសម្បុរ
 ក្រហម មានពន្លឺក្រហម ។ ប្រៀបដូចជាផ្កាច្បារក្រហម មានពណ៌ក្រហម ជា
 ទីចង្អុលបង្ហាញថា នេះមានពណ៌ក្រហម មានពន្លឺក្រហម ពុំនោះសោត រូប
 នោះ ប្រៀបដូចសំពត់កើតក្នុងក្រុងពារាណសី មានសាច់ម្តងទាំងពីរខាង
 ដែលជាសំពត់ក្រហម មានពណ៌ក្រហម ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា នេះមាន
 ពណ៌ក្រហម មានពន្លឺក្រហមយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលពួកមួយ មិនមានសេចក្តី
 សម្គាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវរូបខាងក្រៅ ដែលជារូបក្រហម មានសម្បុរ
 ក្រហម ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា នេះមានសម្បុរក្រហម មានពន្លឺក្រហមគ្របសង្កត់
 នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មា
 អញឃើញដូច្នោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ នេះជាអភិកាយតនៈទី ៧ ។ បុគ្គលពួក
 មួយ មិនមានសេចក្តីសម្គាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវរូបខាងក្រៅ ដែលជា
 រូបស មានសម្បុរស ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា នេះមានសម្បុរស មានពន្លឺស ។
 ប្រៀបដូចជាផ្កាយព្រឹកស មានពណ៌ស ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា នេះមានពណ៌
 ស មានពន្លឺស ពុំនោះសោត រូបនោះ ប្រៀបដូចជាសំពត់កើតក្នុងក្រុង
 ពារាណសី មានសាច់ម្តងទាំងពីរខាង ដែលជាសំពត់ស មានពណ៌ស ជាទី
 ចង្អុលបង្ហាញថា នេះមានពណ៌ស មានពន្លឺស យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលពួក

មួយ មិនមានសេចក្តីសម្គាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវរូបខាងក្រៅ ដែលជា
 រូបស មានសម្បុរស ជាទីចង់លបង្ហាញថា នេះមានសម្បុរស មានពន្លឺស
 គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ
 ដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ នេះជាអភិកាយតនៈទី ៨ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អភិកាយតនៈមាន ៨ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បណ្តាអភិកាយតនៈទាំង ៨ នេះ អភិកាយតនៈដ៏ប្រសើរនុ៎ះ បានដល់ បុគ្គល
 ពួកមួយ មិនមានសេចក្តីសម្គាល់នូវរូបខាងក្នុង ឃើញនូវរូបខាងក្រៅ ដែល
 ជារូបស មានសម្បុរស ជាទីចង់លបង្ហាញថា នេះមានសម្បុរស មានពន្លឺស
 គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ
 ដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វតែងមានសេចក្តី
 សម្គាល់យ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប៉ុន្តែពួកសត្វដែលមានសញ្ញាយ៉ាង
 នេះ គង់មានសភាពក្លាយទៅ ប្រែប្រួលទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយ-
 សាវ័កអ្នកចេះដឹង កាលឃើញយ៉ាងនេះហើយ រមែងនឿយណាយក្នុងអត្តភាព
 នៃពួកសត្វនោះ កាលនឿយណាយ ក្នុងអត្តភាពនៃពួកសត្វនោះ រមែងមិន
 ត្រេកអរក្នុងរបស់ដ៏ប្រសើរ នឹងបាច់ពោលទៅថ្ងៃក្នុងរបស់ដ៏ថោកទាប ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីប្រតិបត្តិនេះមាន ៤ យ៉ាង ។ សេចក្តីប្រតិបត្តិ ៤ យ៉ាង
 តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក ទាំងត្រាស់ដឹងបានដោយយឺតយូរ
 ១ សេចក្តីប្រតិបត្តិលំបាក តែត្រាស់ដឹងបានដោយឆាប់រហ័ស ១ សេចក្តី

ប្រតិបត្តិស្រួល តែត្រាស់ដឹងបានដោយយឺតយូរ ១ សេចក្តីប្រតិបត្តិស្រួល
 ទាំងត្រាស់ដឹងបានដោយឆាប់រហ័ស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីប្រតិ-
 បត្តិមាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 ទាំង ៤ យ៉ាងនេះ សេចក្តីប្រតិបត្តិដ៏ប្រសើរនុ៎ះ បានដល់ សេចក្តីប្រតិបត្តិ
 ស្រួល ទាំងត្រាស់ដឹងបានដោយឆាប់រហ័ស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វ
 តែងមានសេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប៉ុន្តែ ពួកសត្វដែល
 មានសេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ គង់មានសភាពក្លាយទៅ ប្រែប្រួលទៅ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កអ្នកចេះដឹង កាលឃើញយ៉ាងនេះហើយ
 រមែងនឿយណាយក្នុងអត្តភាពនៃពួកសត្វនោះ កាលនឿយណាយ ក្នុង
 អត្តភាពនៃពួកសត្វនោះហើយ រមែងមិនត្រេកអរក្នុងរបស់ដ៏ប្រសើរ នឹងបាច់
 ពោលទៅថ្វីក្នុងរបស់ដ៏ថោកទាប ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញានេះមាន ៤
 យ៉ាង ។ សញ្ញា ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ បុគ្គលពួកមួយ ស្គាល់នូវបរិត្តា-
 រម្មណ៍ គឺកាមាវចរ បុគ្គលពួកមួយ ស្គាល់នូវមហគ្គតារម្មណ៍ គឺរូបាវចរ
 បុគ្គលពួកមួយ ស្គាល់នូវអប្បមាណារម្មណ៍ គឺលោកុត្តរ បុគ្គលពួកមួយ
 ស្គាល់នូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនៈថា វត្ថុតិចតួចមិនមាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សញ្ញាមាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសញ្ញាទាំង ៤
 យ៉ាងនេះ សញ្ញាដ៏ប្រសើរនុ៎ះ បានដល់បុគ្គលពួកមួយ ស្គាល់នូវអាកិញ្ចញ្ញា-
 យតនៈថា វត្ថុតិចតួចមិនមានដូច្នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វតែង

មានសញ្ញាយ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប៉ុន្តែពួកសត្វដែលមានសញ្ញាយ៉ាងនេះ គង់មានសភាពក្លាយទៅ ប្រែប្រួលទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កអ្នកចេះដឹង កាលឃើញយ៉ាងនេះហើយ រមែងនឿយណាយក្នុងអត្តភាពនៃពួកសត្វនោះ កាលនឿយណាយក្នុងអត្តភាពនៃពួកសត្វនោះហើយ រមែងមិនត្រេកអរក្នុងរបស់ដ៏ប្រសើរ នឹងបាច់ពោលទៅថ្វីក្នុងរបស់ដ៏ថោកទាប ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតិដ្ឋិ (សេចក្តីយល់) ទាំងឡាយដែលប្រព្រឹត្តទៅខាងក្រៅសាសនា សេចក្តីយល់ដ៏លើសនុំ៖ បានដល់សេចក្តីយល់ថា បើអាត្មាអញមិនមានក្នុងអតីតទេ អត្តភាពរបស់អាត្មាអញនេះ ក៏មិនមានក្នុងបច្ចុប្បន្នដែរ បើអាត្មាអញនឹងមិនមានក្នុងអនាគតទេ គ្រឿងកង្វល់បន្តិចបន្តួច ក៏មិនមានដល់អាត្មាអញដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនេះតែងកើតប្រាកដ ដល់បុគ្គលអ្នកមានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ការមិនខ្ពើមរអើមក្នុងភពណារបស់បុគ្គលនោះ ការមិនខ្ពើមរអើមនោះ នឹងមិនមានដល់បុគ្គលនោះផង ការខ្ពើមរអើមក្នុងធម៌ ជាគ្រឿងរលត់ភពណា របស់បុគ្គលនោះ ការខ្ពើមរអើមនោះ នឹងមិនមានដល់បុគ្គលនោះផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វតែងមានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប៉ុន្តែពួកសត្វដែលមានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះ ក៏គង់មានសភាពក្លាយទៅ ប្រែប្រួលទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កអ្នកនេះដឹង កាលឃើញយ៉ាងនេះហើយ រមែងនឿយណាយក្នុងពួកសត្វនោះ កាលនឿយណាយក្នុងពួកសត្វនោះហើយ រមែងមិនត្រេកអរ

ក្នុងរបស់ដ៏ប្រសើរ នឹងបាច់ពោលទៅថ្វីក្នុងរបស់ដ៏ថោកទាប ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ រមែងបញ្ចត្តនូវសេចក្តីបរិសុទ្ធ
 ក្នុងសត្វដ៏ឧត្តម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ កាល
 បញ្ចត្តនូវសេចក្តីបរិសុទ្ធក្នុងពួកសត្វដ៏ឧត្តម ការបញ្ចត្តដ៏ប្រសើរនេះ បានដល់
 បុគ្គលដែលកន្លងនូវអាកិញ្ញាយតនៈ ដោយប្រការទាំងពួង ហើយបានដល់
 នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ដឹងនូវនេវ-
 សញ្ញានាសញ្ញាយតនៈនោះហើយ ក៏សម្តែងធម៌ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវនេវ-
 សញ្ញានាសញ្ញាយតនៈនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វទុកជាមានវាទ
 យ៉ាងនេះហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប៉ុន្តែ ពួកសត្វដែលមានវាទយ៉ាងនេះ
 គង់មានសភាពក្លាយទៅ ប្រែប្រួលទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក
 អ្នកចេះដឹង កាលឃើញយ៉ាងនេះ រមែងនឿយណាយក្នុងពួកសត្វនោះ កាល
 នឿយណាយ ក្នុងពួកសត្វនោះហើយ រមែងមិនត្រេកអរក្នុងរបស់ដ៏ប្រសើរ
 នឹងបាច់ពោលទៅថ្វីក្នុងរបស់ដ៏ថោកទាប ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មាន
 សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ តែងបញ្ចត្តនូវព្រះនិព្វានដ៏ឧត្តម ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ កាលបញ្ចត្តនូវនិព្វានដ៏
 ឧត្តមក្នុងបច្ចុប្បន្ន ការបញ្ចត្តដ៏ប្រសើរនេះ បានដល់ការរួចស្រឡះ ដោយ
 មិនប្រកាន់ ព្រោះដឹងតាមពិតនូវការកើតឡើងផង នូវការរលត់ទៅផង នូវ
 អានិសង្សផង នូវទោសផង នូវការរលាស់ចេញផង នៃផស្ស្សយតនៈទាំង ៦

មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ តែងនិយាយបង្ហាត់ថាគតដែលពោលយ៉ាង
 នេះ ប្រាប់យ៉ាងនេះ ដោយពាក្យមិនទៀងទាត់ មិនពិត ជាពាក្យកុហកថា
 សមណគោតមមិនបញ្ញត្តនូវការកំណត់ដឹងពួកកាមផង មិនបញ្ញត្តនូវការ
 កំណត់ដឹងនូវពួករូបផង មិនបញ្ញត្តនូវការកំណត់ដឹងពួកវេទនាផង ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបញ្ញត្តនូវការកំណត់ដឹងនូវកាមទាំងឡាយផង បញ្ញត្ត
 នូវការកំណត់ដឹងនូវរូបទាំងឡាយផង បញ្ញត្តនូវការកំណត់ដឹងនូវវេទនាទាំង-
 ឡាយផង តថាគតមិនមានសេចក្តីស្រែកឃ្នាន មានទុក្ខរលត់ហើយ មាន
 ត្រជាក់កើតហើយ រមែងបញ្ញត្តនូវបរិនិព្វាន ដោយមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ក្នុង
 បច្ចុប្បន្នជ័យ្នៈ ។

អដ្ឋកថា

បឋមកោសលសូត្រ

[២៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមកោសលសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ
 បទថា យាវតា ប្រែថា មានប្រមាណប៉ុនណា ។ បទថា កាសិកោសលា
 បានដល់ អ្នកដែនកាសិ នឹងកោសល ។ បទថា តត្ថេវ អញ្ញាសត្តំ ប្រែថា
 ភាពដទៃមាន ។ បទថា អត្តិ វិបរិណាមោ ប្រែថា ការប្រែប្រួលមាន ។
 បទថា តស្មិមិ និព្វិន្ទតិ បានដល់ រមែងខ្លាចក្នុងការវះនោះ ដែលតាំងនៅ

ដោយសម្បត្តិ ។ បទថា អន្ត វិរដ្ឋតិ បានដល់ រមែងប្រាសចាកតម្រេក
 ក្នុងការវះជាព្រះបាទកោសលដែលក្រែលែងដោយសម្បត្តិ ។ បទថា បនេវ
 ហ័នស្មី សេចក្តីថា នឹងពោលទៅថ្ងៃដល់កាមគុណ ៥ របស់មនុស្សក្រៅអំពី
 នេះដែលថាកថយជាងនេះ ។ បទថា មនោមយា ប្រែថា ដែលកើតឡើង
 ដោយសម្បយុត្តឈានចិត្ត ។

បទថា ពារាណសេយ្យកំ ប្រែថា ដែលកើតឡើងក្នុងក្រុងពារាណសី ។
 ពិតហើយ ក្នុងក្រុងពារាណសីនោះ សូម្បីសំឡឹក៏ទន់ សរសៃអំបោះក៏រវៃបាន
 ល្អ ការត្បាញក៏ល្អ ជាងតម្បាញក៏ឈ្លាស ទឹកក៏ថ្លាស្អាត ។ បទថា ឧកតោ-
 ភាគវិមជ្ជំ បានដល់ ប្រាកដថារលោងទាំងសងខាង ទន់ និងស្អាត ។ ទ្រង់
 ត្រាស់បដិបទា ៤ លាយឡំដោយលោកិយ និងលោកុត្តរ ។

បណ្ណាសញ្ញាទាំងឡាយ សញ្ញាទី ១ គឺកាមាវចរសញ្ញា សញ្ញាទី ២
 គឺបុរាវចរសញ្ញា សញ្ញាទី ៣ គឺលោកុត្តរសញ្ញា សញ្ញាទី ៤ គឺអាកិញ្ញញ្ញា-
 យតនសញ្ញា តែព្រោះហេតុដែលសញ្ញានោះទាញមកជាកំពូល ទ្រង់មិនបាន
 បញ្ចត្តសញ្ញាដទៃក្រៅអំពីនោះ ដូច្នោះ ទើបត្រាស់ថា ប្រសើរ ។ បទថា
 ពាហិរកានំ បានដល់ ទិដ្ឋិដែលប្រព្រឹត្តទៅខាងក្រៅសាសនា ។ បទថា នោ
 ចស្សំ នោ ច មេ សិយា សេចក្តីថា បើអាត្មាអញមិនមានហើយក្នុងអតីត
 សូម្បីបច្ចុប្បន្ន អត្តភាពរបស់អាត្មាអញក៏មិនគប្បីមាន ។ បទថា ភវិស្សាមិ
 ន មេ ភវិស្សតិ សេចក្តីថា បើក្នុងអនាគត អាត្មាអញមិនមានសោត ការ

កង្វល់ណាមួយរបស់អាត្មាអញនឹងមិនមាន ។

បទថា អគ្គេ វិរដ្ឋតិ បានដល់ រមែងប្រាសចាកតម្រែកក្នុងឧច្ឆេទទិដ្ឋិ ។ ពិតហើយ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិ ឈ្មោះថា ជាកំពូល ព្រោះជាគ្រឿងដុតព្រះនិព្វានក្នុង ព្រះសាសនានេះ ។ បទថា បរមយក្ខវិសុទ្ធិ បានដល់ បរិសុទ្ធក្នុងសត្វដ៏ ប្រសើរ ពាក្យនេះ ជាឈ្មោះរបស់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិ ។ ពិត ហើយ អាកិញ្ញាយតនៈ ឈ្មោះថា ប្រសើរ ព្រោះជាបទដ្ឋាននៃវិបស្សនា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ឈ្មោះថា ប្រសើរ ព្រោះមានអាយុវែង ។

បទថា បរមទិដ្ឋធម្មនិព្វានំ ប្រែថា និព្វានជាលំពូលក្រៃលែងក្នុងអត្ត- ភាពនេះឯង ។ បទថា អនុទានាវិមោក្ខោ បានដល់ ការរួចផុតនៃចិត្ត ព្រោះ មិនប្រកាន់មាំដោយឧបាទាន ៤ ពាក្យនេះ ជាឈ្មោះនៃអរហត្ត ។ បទថា បរិញ្ញំ បានដល់ ការឈានកន្លង ។ ក្នុងពាក្យនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ បញ្ញត្តការកំណត់ដឹងកាមទាំងឡាយ ដោយបឋមជ្ឈាន ទ្រង់បញ្ញត្តការកំណត់ ដឹងរូបទាំងឡាយ ដោយអរុបាវចរជ្ឈានទាំងឡាយ ទ្រង់បញ្ញត្តការកំណត់ដឹង វេទនាទាំងឡាយ ដោយអនុបាទាបរិនិព្វាន ។ ព្រះនិព្វាន ឈ្មោះថា កំណត់ ដឹងវេទនាទាំងឡាយ ព្រោះលះវេទនាបានអស់ ។ បទថា អនុទានាបរិនិព្វានំ បានដល់ អប្បច្ចយបរិនិព្វាន គឺនិព្វានដែលមិនមានបច្ច័យ ។ តែព្រះមានព្រះ ភាគកាលត្រាស់ព្រះសូត្រនេះ ទ្រង់ឃើញភិក្ខុ ៥០០ រូបចង់សឹក ទើបត្រាស់ ដើម្បីបន្ទោបង់ចំណង់ក្នុងការសឹករបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះបន្ទោបង់

នូវការចង់សឹកបានហើយ ជម្រះញាណតាមក្រសែទេសនា ក៏ជាសោតាបន្ត
បន្ទាប់មក ចម្រើនវិបស្សនា ក៏សម្រេចអរហត្ត ដូច្នោះ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា បឋមកោសលសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយកោសលសូត្រទី ១០

[៣០] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន
របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះ ព្រះបាទបសេន-
ទិកោសល ទ្រង់ត្រឡប់មកពីច្បាំង ទ្រង់បានឈ្នះសង្គ្រាមហើយ ទ្រង់បាន
តាមព្រះរាជបំណងហើយ ។ គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ស្តេច
ទៅកាន់អារាម ទ្រង់ស្តេចទៅដោយព្រះរាជយាន កំណត់ត្រឹមទីដែលបរយាន
ទៅបាន រួចស្តេចទ្រង់ចុះអំពីព្រះរាជយាន ទ្រង់ស្តេចទៅដោយព្រះបាទទេ
ចូលទៅកាន់អារាម ។ សម័យនោះ ភិក្ខុទាំងឡាយជាច្រើនរូប កំពុងចង្រ្កម
ក្នុងទីវាល ។ គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ក៏ចូលទៅរកភិក្ខុ
ទាំងឡាយនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានសួរភិក្ខុទាំងនោះដូច្នោះថា បពិត្រ
ព្រះករុណាទាំងឡាយដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគអរហន្តសម្មា-

សុត្តន្តបិដក អង្គត្រៃវិកាយ ទសកនិបាត

សមុទ្ធ ស្តេចគង់នៅក្នុងទីណា បពិត្រព្រះករុណាទាំងឡាយដ៏ចម្រើន ជឿត
 យើងខ្ញុំមានប្រាថ្នាចង់គាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសមុទ្ធ ។ បពិត្រ
 មហារាជ វិហារនុ៎ះ មានទ្វារបិទហើយ សូមព្រះអង្គមានព្រះសូរសៀងតិច
 ស្តេចចូលទៅតាមទ្វារនោះ ក្បែរសរាន់ពេក ចូលទៅកាន់របៀងសឹមគ្រហែម
 ហើយគោះសន្ទះទ្វារ ព្រះដ៏មានព្រះភាគនឹងទ្រង់បើកទ្វារថ្វាយព្រះអង្គ ។ គ្រា
 នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់មានព្រះសូរសៀងតិច ហើយចូលទៅ
 កាន់វិហារដែលមានទ្វារបិទហើយ មិនបានរូសរាន់ ហើយទ្រង់ចូលទៅកាន់
 របៀង ហើយគ្រហែមគោះសន្ទះទ្វារ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់បើកទ្វារ ។
 គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ស្តេចចូលទៅកាន់វិហារ ក្រាបចុះទៀប
 ព្រះបាទទាំងគូនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយព្រះសិរីរូ ហើយជប់នូវព្រះបាទទាំង
 គូ នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដោយព្រះឱស្តផង ទ្រង់ប្របាច់ដោយព្រះហស្តផង
 ទ្រង់ក្រាបទូលឲ្យជ្រាបព្រះនាមផងថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គជា
 ស្តេច ឈ្មោះបសេនទិកោសល បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គជាស្តេច
 ឈ្មោះបសេនទិកោសល ។ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គពិចារណាយើញនូវ
 អំណាចប្រយោជន៍ដូចម្តេច ទើបធ្វើសេចក្តីគោរពដ៏ក្រៃលែង ទ្រង់សម្តែងនូវ
 កិរិយារាប់អានប្រកបដោយមេត្តា មានសភាពយ៉ាងនេះ ចំពោះសរីរៈនេះ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ ពិចារណាយើញនូវកតញ្ញកតវេទិតា ទើប
 ធ្វើសេចក្តីគោរពដ៏ក្រៃលែង សម្តែងនូវកិរិយារាប់អាន ប្រកបដោយមេត្តា

មានសភាពយ៉ាងនេះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ដ្បិតព្រះដ៏មានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ព្រះអង្គទ្រង់
 តាំងទុកនូវអរិយញ្ញាណទាំងឡាយ គឺកល្យាណធម៌ និងកុសលធម៌ដើម្បី
 សេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រតិបត្តិដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ព្រះ
 អង្គទ្រង់តាំងទុកនូវអរិយញ្ញាណទាំងឡាយ គឺកល្យាណធម៌ និងកុសលធម៌
 ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដោយអំណាច
 នៃប្រយោជន៍ណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាយើញនូវ
 អំណាចនៃប្រយោជន៍នេះឯង ទើបធ្វើសេចក្តីគោរពដ៏ក្រៃលែង សម្តែងនូវ
 កិរិយារាប់អានប្រកបដោយមេត្តា មានសភាពយ៉ាងនេះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រះអង្គមាន
 សីល មានសីលចម្រើនហើយ មានសីលដ៏ប្រសើរ មានកុសលសីល (សីល
 ល្អ) ប្រកបដោយកុសលសីល ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគមានសីល មានសីលចម្រើនហើយ មានសីលដ៏ប្រសើរ មានកុសល-
 សីល ប្រកបដោយកុសលសីល ដោយអំណាចនៃប្រយោជន៍ណា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាយើញ នូវអំណាចនៃប្រយោជន៍នេះឯង
 ទើបធ្វើនូវសេចក្តីគោរពដ៏ក្រៃលែង សម្តែងនូវកិរិយា រាប់អានប្រកបដោយ
 មេត្តា មានសភាពយ៉ាងនេះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏

ចម្រើន មួយទៀត ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រះអង្គគង់នៅក្នុងព្រៃ ទ្រង់គប់រក
 សេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ ដែលតាំងនៅក្នុងព្រៃជិត និងព្រៃឆ្ងាយអស់កាលយូរ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រះអង្គគង់នៅក្នុងព្រៃ ទ្រង់គប់
 រកសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ ដែលតាំងនៅក្នុងព្រៃជិត និងព្រៃឆ្ងាយអស់កាលយូរ
 ដោយអំណាចនៃប្រយោជន៍ណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណា
 ឃើញនូវអំណាចនៃប្រយោជន៍នេះឯង ទើបធ្វើនូវសេចក្តីគោរពដ៏ក្រៃលែង
 សម្តែងនូវកិរិយារាប់អាន ប្រកបដោយមេត្តា មានសភាពយ៉ាងនេះ ចំពោះ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ទ្រង់សន្តោសដោយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជ-
 បរិក្ខារតាមមាន តាមបាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់
 សន្តោសដោយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ
 តាមមាន តាមបាន ដោយអំណាចនៃប្រយោជន៍ណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាឃើញនូវអំណាចនៃប្រយោជន៍នេះឯង ទើបធ្វើ
 នូវសេចក្តីគោរពដ៏ក្រៃលែង សម្តែងកិរិយារាប់អាន ប្រកបដោយមេត្តា មាន
 សភាពយ៉ាងនេះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយ
 ទៀត ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រះអង្គគួរទទួលនូវចតុប្បច្ច័យ ដែលគេនាំមកបូជា
 គួរទទួលនូវទាន ដែលគេតាក់តែងដើម្បីភ្ញៀវ គួរទទួលនូវទុក្ខិណាទាន គួរ
 ដល់អញ្ញាលិកម្ម ជាបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើររបស់សត្វលោក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏

ចម្រើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រះអង្គគួរទទួលនូវចតុប្បច្ច័យ ដែលគេនាំមក
 បូជា គួរទទួលនូវទាន ដែលគេតាក់តែងដើម្បីភ្ញៀវ គួរទទួលនូវទុក្ខណាទាន
 គួរដល់អញ្ញាលិកម្ម ជាបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើររបស់សត្វលោក ដោយអំណាចនៃ
 ប្រយោជន៍ណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាយើញនូវអំណាច
 នៃប្រយោជន៍នេះឯង ទើបធ្វើនូវសេចក្តីគោរពដ៏ក្រៃលែង សម្តែងកិរិយារាប់
 អាន ប្រកបដោយមេត្តា មានសភាពយ៉ាងនេះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រះអង្គបានតាមប្រាថ្នា
 បានដោយមិនលំបាក បានដោយងាយ នូវកថាមានសភាពយ៉ាងនេះ ដែល
 ជាកថាផ្សេងដ៏ក្រៃលែង ជាទីសប្បាយនៃការត្រាច់ទៅនៃចិត្ត គឺអប្បិច្ឆកថា
 សន្តដ្ឋិកថា បរិវេកកថា អសំសគ្គកថា វិរិយារម្មកថា សីលកថា សមាធិ-
 កថា បញ្ញាកថា វិមុត្តិកថា វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនកថា ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រះអង្គបានតាមប្រាថ្នា បានដោយមិនលំបាក
 បានដោយងាយ នូវកថាមានសភាពយ៉ាងនេះ ដែលជាកថាផ្សេងដ៏ក្រៃលែង
 ជាទីសប្បាយនៃការត្រាច់ទៅនៃចិត្ត គឺអប្បិច្ឆកថា ។ បេ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សន-
 កថា ដោយអំណាចនៃប្រយោជន៍ណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ពិចារណាយើញនូវអំណាចនៃប្រយោជន៍នេះឯង ទើបធ្វើនូវសេចក្តីគោរពដ៏
 ក្រៃលែង សម្តែងនូវកិរិយារាប់អាន ប្រកបដោយមេត្តា មានសភាពយ៉ាង
 នេះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ព្រះដ៏

មានព្រះភាគ ព្រះអង្គបានតាមប្រាថ្នា បានដោយមិនលំបាក បានដោយងាយ
 នូវឈានទាំង ៤ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តដ៏ថ្លៃថ្លា ជាគ្រឿងនៅជាសុខក្នុង
 បច្ចុប្បន្ន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រះអង្គបានតាម
 ប្រាថ្នា បានដោយមិនលំបាក បានដោយងាយនូវឈានទាំង ៤ ដែលប្រព្រឹត្ត
 ទៅក្នុងចិត្តដ៏ថ្លៃថ្លា ជាគ្រឿងនៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ដោយអំណាចនៃប្រ-
 យោជន៍ណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាយើញនូវអំណាច
 នៃប្រយោជន៍នេះឯង ទើបធ្វើនូវសេចក្តីគោរពដ៏ក្រៃលែង សម្តែងនូវកិរិយារាប់
 អាន ប្រកបដោយមេត្តា មានសភាពយ៉ាងនេះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រះអង្គរព្យកឃើញនូវ
 ជាតិដែលព្រះអង្គធ្លាប់អាស្រ័យនៅ ក្នុងកាលមុនជាច្រើនជាតិ គឺរព្យកឃើញ
 បាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ៣ ជាតិខ្លះ ៤ ជាតិខ្លះ ៥ ជាតិខ្លះ ១០ ជាតិ
 ខ្លះ ២០ ជាតិខ្លះ ៣០ ជាតិខ្លះ ៤០ ជាតិខ្លះ ៥០ ជាតិខ្លះ ១០០ ជាតិខ្លះ
 ១០០០ ជាតិខ្លះ ១ សែនជាតិខ្លះ រព្យកឃើញបានច្រើនសំវដ្តកប្បខ្លះ ច្រើន
 វិវដ្តកប្បខ្លះ ច្រើនសំវដ្តវិវដ្តកប្បខ្លះ ដូច្នោះថា អាត្មាអញនៅក្នុងភពឯណោះ
 មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារ
 យ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មា
 អញនោះ ច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ បានទៅកើតក្នុងភពឯណោះ ដែលទៅ
 កើតក្នុងភពនោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាង

នេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុ
 ប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញនោះ ច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ មកកើតក្នុងភពនេះ ។
 ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គរព្យកឃើញជាតិ ដែលព្រះអង្គធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុង
 កាលមុនបានច្រើនជាតិ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នោះ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់រព្យកឃើញនូវជាតិ ដែលព្រះ
 អង្គធ្លាប់អាស្រ័យនៅ ក្នុងកាលមុនជាច្រើនជាតិ គឺរព្យកឃើញបាន ១ ជាតិខ្លះ
 ២ ជាតិខ្លះ ។ បេ ។ រព្យកឃើញនូវជាតិ ដែលព្រះអង្គធ្លាប់អាស្រ័យនៅ ក្នុង
 កាលមុនបានច្រើនជាតិ ព្រមទាំងអាការ ទាំងឧទ្ទេសដូច្នោះ ដោយអំណាចនៃ
 ប្រយោជន៍ណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាឃើញនូវអំណាច
 នៃប្រយោជន៍នេះឯង ទើបធ្វើនូវសេចក្តីគោរពដ៏ក្រៃលែង សម្តែងកិរិយារាប់
 អាន ប្រកបដោយមេត្តា មានសភាពយ៉ាងនេះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ព្រះដ៏មានព្រះភាគ មានចក្ខុទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ
 កន្លងបង់ចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា ទ្រង់ឃើញសត្វទាំងឡាយដែលច្យុត ដែល
 ចាប់បដិសន្ធិ ជាសត្វថោកទាប និងខ្ពត្តម មានសម្បុរល្អ និងសម្បុរអាក្រក់
 ទៅកាន់សុគតិ និងទុគ្គតិ ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលអន្ទោលទៅតាមកម្មថា
 អើហ្ន៎ សត្វទាំងនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកប
 ដោយមនោទុច្ចរិត ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ តិះដៀលពួកអរិយបុគ្គល ប្រកាន់មាំនូវកម្ម
 ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ សត្វទាំងនោះ លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុង

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថរទិកាយ ទសកនិបាត

អបាយ ទុក្ខតិ វិនិបាត នរក អើហ្មំ ចំណែកឯសត្វទាំងនេះ ប្រកបដោយ
 កាយសុចរិត ប្រកបដោយវចីសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត ជាសម្មាទិដ្ឋិ
 មិនតិះដៀលពួកអរិយបុគ្គល ប្រកាន់មាំនូវកម្មជាសម្មាទិដ្ឋិ សត្វទាំងនោះ
 លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងសុគតិស្គតិ ទេវលោក ។ ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ មានចក្ខុទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង្ខំបក្សបសំមនុស្សធម្មតា ទ្រង់
 ឃើញនូវសត្វទាំងឡាយ ដែលច្យុត ដែលចាប់បដិសន្ធិ ជាសត្វថោកទាប
 និងឧត្តម មានសម្បុររល្អ និងសម្បុរអាក្រក់ ទៅកាន់សុគតិ និងទុក្ខតិ ដឹង
 ច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលអន្ទោលទៅតាមកម្ម ដោយប្រការដូច្នោះ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគ មានចក្ខុទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង្ខំជា
 របស់មនុស្សធម្មតា ។ បេ។ ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលអន្ទោលទៅតាមកម្ម
 ដោយអំណាចនៃប្រយោជន៍ណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណា
 ឃើញនូវអំណាចនៃប្រយោជន៍នេះឯង ទើបធ្វើនូវសេចក្តីគោរពដ៏ក្រៃលែង
 សម្តែងនូវកិរិយារាប់អាន ប្រកបដោយមេត្តា មានសភាពយ៉ាងនេះ ចំពោះ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ
 ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយព្រះអង្គឯង
 ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅ

នៃអាសវៈទាំងឡាយ ។ បេ ។ ដោយអំណាចនៃប្រយោជន៍ណា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាឃើញអំណាចនៃប្រយោជន៍នេះឯង ទើបធ្វើនូវ
 សេចក្តីគោរពដ៏ក្រៃលែង សម្តែងនូវកិរិយារាប់អាន ប្រកបដោយមេត្តាមាន
 សកាតយ៉ាងនេះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឈ្មួយ
 ប៉ុណ្ណឹងចុះ យើងខ្ញុំព្រះអង្គនឹងទៅឥឡូវនេះ (ព្រោះថា) យើងខ្ញុំព្រះអង្គ
 មានកិច្ចច្រើន មានការងារច្រើន ។ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គសម្គាល់
 នូវកាលគួរនឹងស្តេចយាងទៅ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។ គ្រានោះ ព្រះបាទ
 បសេនទិកោសល ទ្រង់ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើ
 ប្រទក្សិណហើយចៀសចេញទៅ ។

មហាវគ្គទី ៣ ចប់

ឧទាននៃមហាវគ្គនោះ គឺ

- និយាយអំពីសត្វសីហា: ១ អធិមុត្តបទ ១ អំពីធម៌
- ដែលត្រូវលះដោយកាយ ១ ព្រះចុន្ទត្ថេរ ១ កសិណា-
- យតនៈ ១ ឧបាសិកាឈ្មោះកាលី ១ មហាបញ្ញាពីរ
- លើក ព្រះបាទបសេនទិកោសលពីរលើកដទៃទៀត ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយកោសលសូត្រ

[៣០] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទុតិយកោសលសូត្រទី ១០ ដូចតទៅ នេះ បទថា ឧបេក្ខានិកាយ និរត្តោ ហោតិ សេចក្តីថា ទ្រង់យាងត្រឡប់ អំពីការច្បាំង ។ បទថា លទ្ធានិប្បាយោ សេចក្តីថា បានឮថា ព្រះបាទ កោសល កាលថ្វាយធីតាដល់ព្រះបាទពិម្ពិសារ ក៏ព្រះរាជទានកាសីតាមដែល មានតម្លៃស្អុយមួយសែន រវាងដែនរបស់ព្រះរាជាទាំង ២ ដល់ព្រះរាជធីតា ។ កាលព្រះបាទអជាតសត្តផ្តាច់ព្រះជន្មព្រះជនកហើយ សូម្បីព្រះមាតារបស់ទ្រង់ មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏សោយព្រះវិហារលំយ ដោយសេចក្តីសោកសង្រែង ព្រោះ វិប្បយោគដល់ព្រះស្វាមី ។ កាលនោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ព្រះ តម្រិះថា ព្រះបាទអជាតសត្តផ្តាច់ព្រះជន្មព្រះជនកជននី កាសីតាមក៏គួរធ្លាក់ ជាសម្បត្តិរបស់បិតាអញ ទើបទ្រង់សាងរបងជុំវិញ ដើម្បីកាសីតាមនោះ ។ ដូច្នោះ ដើម្បីចង់បានស្រុកនោះ ទើបស្តេចអំ និងក្មួយទាំង ២ អង្គ លើក ចតុរង្គសិនិសេនាទាំង ២ ចំណែកចេញច្បាំងគ្នា ។ ក្នុងសង្គ្រាមនោះ ព្រះ បាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ចាញ់ទាំង ២ ដង ទើបទ្រង់ត្រឡប់ចូលព្រះនគរ លើកទី ៣ ទ្រង់ព្រះតម្រិះថា អញគប្បីឈ្នះបានដូចម្តេចហ្ន៎ ទ្រង់ដឹងដោយ អាការដែលគួរច្បាំង ដោយវិធីលួចចូលទៅស៊ើបអាថ៌កំបាំង ទើបទ្រង់ បង្ហាញកងទ័ពទាំងសងខាង ចាប់ព្រះបាទអជាតសត្តបាននោះឯង ទ្រង់ក៏បាន សមតាមបំណង ព្រោះបានឈ្នះតាមបំណង ។

បទថា យេនារាមោ តេន ទាយាសិ សេចក្តីថា ទ្រង់ឲ្យបោះព្រះពន្លា
 ឆ្លងជ័យជម្នះក្រៅព្រះនគរ ទ្រង់ព្រះតម្រិះថា អ្នកនគរប្រដាប់ព្រះនគរដរាប
 ណា អញនឹងថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាដរាបនោះ តាំងអំពីកាលដែលចូលព្រះនគរ
 ហើយ ក៏នឹងយឺតយូរ ទ្រង់មានពួកអមាត្យចោមរោម ហើយយាងទៅកាត់
 តាមអារាម ទ្រង់ចូលទៅកាន់អារាម ។ សួរថា ទ្រង់ចូលទៅក្នុងកាលណា
 ឆ្លើយថា កាលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រទានឱវាទដល់ពួកភិក្ខុ ដែលត្រឡប់អំពី
 បិណ្ឌបាត ទ្រង់ចូលព្រះគន្ធកុដិ កាលភិក្ខុសង្ឃទទួលឱវាទហើយ ចូលទៅ
 កាន់ទីសម្រាកពេលយប់ និងទីសម្រាកពេលថ្ងៃរៀងៗខ្លួន ។ បទថា ចង្អុល
 សេចក្តីថា ភិក្ខុទាំងឡាយ កំពុងចង្រ្កមក្នុងពេលនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ឆ្លើយ
 ថា ភិក្ខុទាំងនោះចង្រ្កមក្នុងពេលថ្ងៃ ដើម្បីបន្ទោបង់បីនិមិទ្ធៈ គឺការងងុយ
 ងោកងក់ ដែលមានការឆាន់កោជនដ៏ប្រណីតជាបច្ច័យ ។ ពិតហើយ ពួក
 ភិក្ខុដែលមានសភាពដូច្នោះ ចង្រ្កមខាងក្រោយឆាន់អាហារ ងូតទឹកជម្រះខ្លួន
 ហើយទើបអង្គុយធ្វើសមណធម៌ ទើបចិត្តមានអារម្មណ៍ ១ ។ បទថា យេន
 តេ ភិក្ខុ សេចក្តីថា បានឮថា ព្រះបាទបសេនទិកោសលនោះ ទ្រង់ត្រិះរិះថា
 ព្រះសុគតប្រថាប់នៅទីណា យាងមកពិនិត្យមើលបរិវេណទាំងមូល ដោយ
 មានព្រះបំណងនឹងចូលទៅទូលសួរ ទតឃើញពួកភិក្ខុអ្នកសមាទានបំសុក្ក-
 លិក្តីធុត្តង្គកំពុងចង្រ្កម ក្នុងមហាចង្រ្កម ដូចដីក្នុងព្រៃ ទើបយាងចូលទៅ
 រកភិក្ខុទាំងនោះ លោកសំដៅយកសេចក្តីនោះ ទើបពោលពាក្យនេះ ។

បទថា ទស្សនកាយា ប្រែថា ត្រូវការនឹងគាល់ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ
 សំដៅយកព្រះគន្ធកុដិ ទើបពោលថា វិហារោ ដូច្នោះ ។ បទថា អតរមាណោ
 ប្រែថា មិនប្រញាប់ប្រញាល់ អធិប្បាយថា សន្សឹមៗ ជាក់ព្រះបាទលើទី
 សមគួរដល់ព្រះបាទ មិនឲ្យខ្សាច់ដែលប្រៀបដូចកែវមុក្តា ឬពួរជ្រៃដែលរាប
 ស្មើល្អ ត្រូវវិនាស ។ បទថា អាឡិដ្ឋំ បានដល់ សំយាប ។ បទថា
 អគ្គឡំ បានដល់ សន្ទុះទ្វារ ។ បទថា ឧក្កាសិត្វា ប្រែថា ធ្វើសំឡេង
 គ្រហម ។ បទថា អាគោដេហិ លោកអធិប្បាយថា យកក្របកដៃគោះ
 រឿយៗ ក្បែរត្រដោកទ្វារ ។ បានឮថា ពួកអមនុស្សគោះខ្ពស់ពេក ពួក
 ទ័យជាតិ មានពស់ជាដើម គោះទាបពេក ព្រះបាទបសេនទិកោសលគោះ
 យ៉ាងនោះ គឺទ្រង់គោះត្រង់កណ្តាល ជិតត្រដោកទ្វារ ព្រោះដូច្នោះ អាចារ្យ
 ពួកខ្លះសម្តែងថា នេះជាទំនៀមក្នុងការគោះទ្វារ ។ បទថា វិវិ ភគវា ទ្វារំ
 សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់មិនក្រោកឡើងទៅបើកទ្វារ តែទ្រង់លាព្រះ
 ហស្តត្រាស់ថា ទ្វារចូរបើកចុះ ។ បន្ទាប់អំពីនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ត្រិះរិះថា កាលព្រះអង្គឲ្យទានមកច្រើនកោដិកប្ប មិនធ្លាប់បិទទ្វារដោយខ្លួន
 ឯង ទ្វារបើកឯង តែព្រោះទ្វារនោះ បើកដោយព្រះហឫទ័យរបស់ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ដូច្នោះ ទើបគួរពោលថា វិវិ ភគវា ទ្វារំ ប្រែថា ព្រះមាន
 ព្រះភាគទ្រង់បើកទ្វារ ។ បទថា មេត្តបហារំ បានដល់ ការបង្ហោនចូលទៅ
 ដោយកាយ និងវាចាដែលប្រកបដោយមេត្តា ។ បទថា កតញ្ញានំ បានដល់

ព្រះរាជាអង្គនេះ ក្នុងកាលមុន ទ្រង់មានសរីរៈធាត់ សោយបាយមួយនាឡិ

គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រទានឱ្យវាទដល់ព្រះរាជាយ៉ាងនេះថា

មនុស្ស សទា សតិមតោ

មត្តំ ជានតោ លទ្ធភោជនេ

តនុកស្ស ភវន្តិ វេទនា

សណ្តិកំ ជិវតិ អាយុទាលយំ ។

មនុស្ស មានស្មារតីសព្វកាល ដឹងប្រមាណក្នុងកោជន

ដែលខ្លួនបានហើយ រមែងមានវេទនាស្រាល អាហារ

នោះ តែងរក្សាអាយុ ជ្រុតជ្រាបបន្តិចម្តងៗ ។

ព្រះរាជាតាំងនៅក្នុងឱវាទនេះ បន្ថយអាហារ បន្តិចម្តងៗ រាល់ៗ ថ្ងៃ

រហូតសល់ត្រឹមមួយនាឡិយ៉ាងច្រើនដោយលំដាប់ ព្រះវរកាយរបស់ទ្រង់ ក៏

ស្រាល មាំទាំ ទ្រង់សំដៅយកឧបការៈ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើហើយ

នោះ ទើបក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាយើញ

នូវកតញ្ញាកតវេទិតា ដូច្នោះ ។ បទថា អរិយញ្ញាយេ បានដល់ មគ្គមួយអន្លើ

ដោយវិបស្សនា ។ បទថា ពុទ្ធសីលោ បានដល់ បុគ្គលដែលមានសីល

ដ៏ចម្រើន ។ បទថា អរិយសីលោ បានដល់ បុគ្គលដែលប្រកបដោយសីល
 មិនមែនរបស់បុប្ផជួន ។ បទថា កុសលសីលោ បានដល់ បុគ្គលប្រកប
 ដោយសីលទាំងឡាយដែលមិនមានទោស ។ បទថា អារាញ្ញកោ សេចក្តីថា
 កាលទ្រង់សម្តែងថា ព្រះមានព្រះភាគ កើតក៏កើតក្នុងព្រៃ ត្រាស់ដឹងក៏ត្រាស់
 ដឹងក្នុងព្រៃ ទោះបីនៅក្នុងព្រះគន្ធកុដិ ដូចគ្នានឹងទេវវិមាន ក៏ប្រថាប់នៅក្នុង
 ព្រៃដូចគ្នា ទើបក្រាបទូលយ៉ាងនេះ ។ ពាក្យដ៏សេស គ្រប់ៗ បទ មានអត្ថ
 នាយយល់ហើយ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា ធុតិយកោសលសូត្រទី ១០ ចប់
 មហាវគ្គទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ឧទាលិវគ្គទី ២

បឋមឧទាលិសូត្រទី ១ និងឧទាលិសូត្រទី ២

[៣១] គ្រានោះ ព្រះឧបាលិដ៏មានអាយុ បានចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះឧបាលិដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះតថាគតទ្រង់បញ្ញត្តសិក្ខាបទ សម្តែងឡើងនូវបាតិមោក្ខ ដល់សាវ័កទាំងឡាយ តើព្រោះអាស្រ័យអំណាចប្រយោជន៍ប៉ុន្មានយ៉ាង ។ ម្ចាស់ឧបាលិតថាគតបញ្ញត្តសិក្ខាបទ សម្តែងឡើងនូវបាតិមោក្ខ ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ព្រោះអាស្រ័យអំណាចប្រយោជន៍ ១០ យ៉ាង ។ ប្រយោជន៍ ១០ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺដើម្បីសេចក្តីល្អនៃសង្ឃ ១ ដើម្បីនៅសប្បាយនៃសង្ឃ ១ ដើម្បីសង្កត់សង្កិននូវបុគ្គលទាំងឡាយ ដែលទ្រុស្តសីល ១ ដើម្បីនៅជាសុខស្រួលនៃភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលមានសីលជាទីស្រឡាញ់ ១ ដើម្បីរារាំងនូវអាសវធម៌ទាំងឡាយក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ដើម្បីកម្ចាត់បង្កនូវអាសវធម៌ទាំងឡាយក្នុងបរលោក ១ ដើម្បីញ៉ាំងបុគ្គលទាំងឡាយ ដែលមិនជ្រះថ្លា ឲ្យជ្រះថ្លាឡើង ១ ដើម្បីញ៉ាំងបុគ្គលទាំងឡាយ ដែលជ្រះថ្លាស្រាប់ហើយ ឲ្យរឹងរិតតែជ្រះថ្លាឡើង ១ ដើម្បីតាំងនៅមាំនៃព្រះសទ្ធម្ម ១ ដើម្បីអនុគ្រោះដល់ព្រះវិន័យ

១ ។ ម្នាលឧបាលិ តថាគតបញ្ញត្តិសិក្ខាបទ សម្តែងឡើងនូវបុតិមោក្ខ ដល់
 សាវ័កទាំងឡាយ ព្រោះអាស្រ័យនូវអំណាចប្រយោជន៍ ១០ យ៉ាងនេះឯង ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការបញ្ឈប់បុតិមោក្ខ តើមានប៉ុន្មានយ៉ាង ។ ម្នាល
 ឧបាលិ ការបញ្ឈប់បុតិមោក្ខមាន ១០ យ៉ាង ។ ការបញ្ឈប់បុតិមោក្ខ ១០
 យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺភិក្ខុត្រូវបារាជិក អង្គុយក្នុងបរិស័ទនោះ ១ ពាក្យ
 ពណិនាអំពីភិក្ខុត្រូវបារាជិក ដែលសង្ឃធ្វើមិនទាន់ស្រេច ១ អនុប្បសម្បន្ន-
 អង្គុយក្នុងបរិស័ទនោះ ១ ពាក្យពណិនាអំពីអនុប្បសម្បន្ន ដែលសង្ឃធ្វើមិន
 ទាន់ស្រេច ១ ភិក្ខុពោលលាសិក្ខាអង្គុយក្នុងបរិស័ទនោះ ១ ពាក្យពណិនា
 អំពីភិក្ខុអ្នកពោលលាសិក្ខា ដែលសង្ឃធ្វើមិនទាន់ស្រេច ១ បណ្ឌកៈអង្គុយ
 ក្នុងបរិស័ទនោះ ១ ពាក្យពណិនាអំពីបណ្ឌកៈ ដែលសង្ឃធ្វើមិនទាន់ស្រេច
 ១ ភិក្ខុអ្នកប្រទូសភិក្ខុនី អង្គុយក្នុងបរិស័ទនោះ ១ ពាក្យពណិនាអំពីភិក្ខុ
 អ្នកប្រទូសភិក្ខុនី ដែលសង្ឃធ្វើមិនទាន់ស្រេច ១ ។ ម្នាលឧបាលិ ការ
 បញ្ឈប់បុតិមោក្ខមានប្រយោជន៍ ១០ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

ឧបាលិវគ្គទី ៤

បឋមឧបាលិវគ្គ និងទុតិយឧបាលិវគ្គ

[៣១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមឧបាលិវគ្គទី ១ នៃឧបាលិវគ្គទី ៤ ដូចតទៅនេះ ឈ្មោះថា សង្ឃសុដ្ឋតាយ បានដល់ ការដែលសង្ឃទទួល ថាល្អ គឺកាតដែលសង្ឃទទួលដោយពាក្យជាទីស្រឡាញ់ថា សុដ្ឋ កន្លែ ល្អ ណាស់ ព្រះអង្គ ដូចក្នុងអាគតដ្ឋានថា សុដ្ឋ ទេវ ល្អណាស់ ព្រះសម្មតិ- ទេព ។ សង្ឃណាទទួលព្រះតម្រាស់ព្រះតថាគតនោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី ប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់សង្ឃនោះសព្វកាល ព្រោះដូច្នោះ ព្រះ មានព្រះភាគទ្រង់បញ្ញត្តសិក្ខាបទ ដើម្បីសង្ឃទទួលដោយពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ថា សុដ្ឋ កន្លែ ល្អណាស់ ព្រះអង្គ ព្រះមានព្រះភាគកាលទ្រង់សម្តែងទោស ក្នុងការមិនទទួល និងអានិសង្ឃក្នុងការទទួលហើយ កាលទ្រង់ធ្វើឲ្យជាក់ ច្បាស់សេចក្តីនេះ ទ្រង់មិនបានកាន់យកអំណាចដោយកម្លាំង ទើបត្រាស់ថា សង្ឃសុដ្ឋតាយ ។ បទថា សង្ឃសុដ្ឋតាយ បានដល់ ដើម្បីជាសុភ ដើម្បី ការមានជីវិតរួមគ្នានៃសង្ឃ អធិប្បាយថា ជាប្រយោជន៍ដល់ការនៅជាសុខ ។

បទថា ទុម្ពង្គំ បុគ្គលានំ និគ្គហាយ សេចក្តីថា បុគ្គលទ្រុស្តសីល ឈ្មោះថា ប្រដៅក្រ ។ បុគ្គលពួកណា សូម្បីត្រូវគេធ្វើឲ្យខ្មាសអៀន ក៏មិន មានទុក្ខ ទោមនស្ស ឬធ្វើនូវការល្មើសសិក្ខាបទ ឬធ្វើហើយ ក៏មិនខ្មាស

ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការសង្កត់បុគ្គលទាំងនោះ ។ ពិតហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ
 កាលសិក្ខាបទមាន ក៏នឹងបៀតបៀនសង្ឃថា ពួកអ្នកឃើញអ្វី បានឮអ្វី ពួក
 ខ្ញុំធ្វើអ្វី ពួកលោកលើកអាបត្តិណា ក្នុងវត្តមកសង្កត់ខ្ញុំ កាលសិក្ខាបទមាន
 សង្ឃនឹងសម្តែងសិក្ខាបទដល់ភិក្ខុទាំងនោះ សង្កត់ដោយសហធម៌ ដោយ
 ហេតុនោះ ទើបត្រាស់ថា ធុម្ពង្គំ បុគ្គលានំ និគ្គហាយ ដើម្បីសង្កត់
 សង្ឃនិបុគ្គលប្រដៅក្រ ។ បទថា មេសលានំ បានដល់ ដើម្បីជាប្រយោជន៍
 ដល់ការនៅជាសុខ នៃពួកភិក្ខុដែលមានសីលជាទីស្រឡាញ់ ។ ពិតហើយ
 ភិក្ខុមានសីលជាទីស្រឡាញ់ មិនដឹងកាលដែលគួរធ្វើ និងមិនគួរធ្វើ កាល
 ដែលមានទោស និងមិនមានទោស និងព្រំដែនព្យាយាម ធ្វើត្រៃសិក្ខាឲ្យ
 បរិបូណ៌ រមែងលំបាក តែភិក្ខុទាំងនោះ ដឹងការដែលមានទោស និងមិនមាន
 ទោស និងព្រំដែនព្យាយាម ធ្វើត្រៃសិក្ខាឲ្យបរិបូណ៌ រមែងមិនលំបាក ដោយ
 ហេតុនោះ ទើបការបញ្ញត្តិសិក្ខាបទ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីនៅជាសុខដល់ភិក្ខុទាំង
 នោះ ឬការសង្កត់សង្ឃនិបុគ្គលដែលប្រដៅក្រនោះឯង ជាការនៅជាសុខនៃ
 ភិក្ខុទាំងនោះ អាស្រ័យបុគ្គលប្រដៅក្រ ឧបាសថ និងបវារណា ក៏តាំងនៅ
 មិនបាន សង្ឃកម្ម ក៏ប្រព្រឹត្តទៅមិនបាន មិនមានការសាមគ្គីគ្នា ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយមានអារម្មណ៍ច្រើន ប្រកបឧទ្ទេសជាដើមមិនបាន កាលបុគ្គលទ្រុស្ត-
 សីល ត្រូវសង្កត់សង្កិនហើយ ឧបទ្ទវទាំងអស់ក៏មាន បន្ទាប់អំពីនោះ ភិក្ខុ
 ដែលគួរស្រឡាញ់ រមែងនៅជាសុខ ។ ក្នុងពាក្យថា មេសលានំ ភិក្ខុនំ

ដាសុវិហារាយ នេះ គប្បីជ្រាបសេចក្តី ២ ចំណែក ដោយប្រការដូច្នោះ ។

បទថា **ទិដ្ឋធម្មិកានំ អាសវានំ សំវាយ** សេចក្តីថា ទុក្ខពិសេស មានការប្រហារដោយបាតងៃ ការប្រហារដោយដំបង ប្រហារដោយសស្ត្រា កាត់ដៃ-ជើង រមែងវិនាសកិក្ខិយស និងក្តៅក្រហាយចិត្ត ជាអ្នកតាំងនៅក្នុង ការមិនសង្រួម គប្បីដល់ក្នុងអត្តភាពនោះប៉ុណ្ណោះ ឈ្មោះថា អាសវៈដែល ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្ន ដើម្បីការពារ គឺកាត់ផ្លូវមកដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង បច្ចុប្បន្ន ។ បទថា **សម្បរាយិកានំ** សេចក្តីថា ទុក្ខពិសេសដែលមាន បាបកម្មធ្វើហើយជាមូល ដែលតាំងនៅក្នុងការមិនសង្រួម គប្បីដល់ក្នុង អបាយ មាននរកជាដើម ក្នុងភពខាងមុខ ឈ្មោះថា អាសវៈដែលប្រព្រឹត្ត ទៅខាងមុខ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ការរម្ងាប់អាសវៈ ដែលប្រព្រឹត្តទៅខាង មុខនោះ ។

បទថា **អប្បសន្នានំ** សេចក្តីថា កាលមានការបញ្ញត្តិសិក្ខាបទ មនុស្ស ពួកណាដែលជាបណ្ឌិត ដែលមិនទាន់ជ្រះថ្លា ដឹងការបញ្ញត្តិសិក្ខាបទ ឬឃើញ ភិក្ខុបដិបត្តិសិក្ខាបទតាមដែលទ្រង់បញ្ញត្តិ មនុស្សទាំងនោះ រមែងដល់នូវការ ជ្រះថ្លាថា សមណៈទាំងនេះរៀបចាកឋានៈ ជាទីតាំងនៃសេចក្តីស្រឡាញ់ សេចក្តីក្រោធ ការវង្វេងនៃមហាជនក្នុងលោក ឈ្មោះថា ធ្វើកិច្ចដែលធ្វើបាន លំបាកប៉ុ ឃើញគម្ពីរក្នុងព្រះវិន័យក៏ជ្រះថ្លា ដូចកតវេទិត្រាហ្មណ៍មិច្ឆាទិដ្ឋិ ដោយហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា **អប្បសន្នានំ បសាទាយ**

ដើម្បីសេចក្តីជ្រះថ្លានៃអ្នក ដែលមិនទាន់ជ្រះថ្លា ។

បទថា **បសន្នានំ** សេចក្តីថា កុលបុត្រត្រកូណា ជ្រះថ្លាក្នុងព្រះសាសនា ហើយ កុលបុត្រទាំងនោះ ដឹងការបញ្ញត្តិសិក្ខាបទ ឬឃើញភិក្ខុបដិបត្តិតាម សិក្ខាបទដែលទ្រង់បញ្ញត្តិ រមែងជ្រះថ្លាក្រែលែងឡើងថា ឱ លោកម្ចាស់ឆាន់ មួយពេល រក្សាព្រហ្មចរិយៈ សង្រួមដរាបដល់អស់ជីវិត ឈ្មោះថា ធ្វើកិច្ច ដែលធ្វើបានលំបាកហ្ន៎ ដោយហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា **បសន្នានំ ភិយ្យោភារាយ** ដើម្បីជ្រះថ្លាក្រែលែងឡើង នៃបុគ្គលដែលជ្រះថ្លា ហើយ ។

បទថា **សទ្ធម្មដ្ឋិតិយា** សេចក្តីថា សទ្ធម្មមាន ៣ យ៉ាង គឺបរិយត្តិ- សទ្ធម្ម ១ បដិបត្តិសទ្ធម្ម ១ អធិគមសទ្ធម្ម ១ ។ ក្នុងបណ្ណាសទ្ធម្ម ៣ យ៉ាងនោះ ពុទ្ធវចនៈទាំងមូល ឈ្មោះថា **បរិយត្តិសទ្ធម្ម** សទ្ធម្ម គឺធុតង្គ ១៣ ចារិតសីល វារិតសីល សមាធិ វិបស្សនា ឈ្មោះថា **បដិបត្តិសទ្ធម្ម** ។ លោកុត្តរធម៌ ៩ ឈ្មោះថា **អធិគមសទ្ធម្ម** ។ សទ្ធម្មទាំងអស់នោះ ព្រោះ ហេតុដែលកាលមានបញ្ញត្តិសិក្ខាបទ ភិក្ខុទាំងឡាយ រមែងរៀនសិក្ខាបទ វិភង្គនៃសិក្ខាបទនោះ និងពុទ្ធវចនៈដទៃ ដើម្បីច្រុះបញ្ចាំងសិក្ខាបទ និងវិភង្គ នោះ និងកាលបដិបត្តិសិក្ខាបទតាមដែលទ្រង់បញ្ញត្តិ បំពេញបដិបទ រមែង សម្រេចលោកុត្តរធម៌ ដែលគប្បីសម្រេចដោយបដិបទនោះ ដូច្នោះ ទើបព្រះ សទ្ធម្មតាំងនៅបានយូរ ព្រោះការបញ្ញត្តិសិក្ខាបទ ដោយហេតុនោះ ទើបព្រះ

មានព្រះភាគត្រាស់ថា ធម្មដ្ឋិតិយា ដើម្បីការតាំងមាំនៃព្រះសទ្ធម្ម ។

បទថា វិនយានុគ្គហាយ សេចក្តីថា កាលមានការបញ្ចត្តសិក្ខាបទ ក៏ឈ្មោះថា អនុគ្រោះឧបត្ថម្ភគាំទ្រនូវវិន័យទាំង ៤ យ៉ាង គឺសំវរវិន័យ ១ បហានវិន័យ ១ សមថវិន័យ ១ បញ្ញត្តិវិន័យ ១ ដោយហេតុនោះ ទើបព្រះមាន ព្រះភាគត្រាស់ថា វិនយានុគ្គហាយ ដើម្បីអនុគ្រោះដល់ព្រះវិន័យ ។

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទុតិយឧបាលិសូត្រទី ២ ដូចតទៅនេះថា

បទថា ទារាជិកោ បានដល់ ដែលត្រូវអាបត្តិបារាជិក ។ បទថា ទារាជិកកថា វិប្បកតា ហោតិ សេចក្តីថា រឿងយ៉ាងនេះថា បុគ្គលឈ្មោះ នោះត្រូវអាបត្តិបារាជិកឬហ្ន៎ ដែលជាការផ្តើមហើយមិនទាន់ចប់ ក្នុងបទទាំង ពួងក៏ន័យនេះដូចគ្នា ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា បឋមឧបាលិសូត្រទី ១ និងទុតិយឧបាលិសូត្រទី ២ ចប់^(១)

១- ក្នុងសូត្រនេះរលងឃ្លាបតែមួយ តែអដ្ឋកថាលោកបំបែកជាពីរសូត្រ ។

សុត្តន្តបិដក ឧបាសិទ្ធសុត្តនិទាន ៣

[៣២] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ប៉ុន្មានយ៉ាង ទើប
 គួរសន្មតដោយឧបាសិទ្ធកម្មវាចាបាន ។ ម្នាលឧបាលិ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌
 ១០ យ៉ាង ទើបគួរសន្មតដោយឧបាសិទ្ធកម្មវាចាបាន ។ ប្រកបដោយធម៌
 ១០ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលឧបាលិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមាន
 សីលសង្រួមហើយ ដោយការសង្រួមក្នុងបុគ្គលិក បរិបូណ៌ដោយអាចារ
 និងគោចរ ឃើញភ័យក្នុងទោសទាំងឡាយ សូម្បីបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សា
 ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ១ ពហុស្សតទ្រទ្រង់នូវពុទ្ធវចនៈ ដែលខ្លួនបានស្តាប់
 ហើយ សន្សំទុកនូវពុទ្ធវចនៈ ដែលខ្លួនបានស្តាប់ហើយ ធម៌ទាំងឡាយណា
 មានលម្អបទដើម លម្អបទកណ្តាល លម្អបទចុង ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌
 ព្រមទាំងអត្ត ទាំងព្យញ្ជនៈ ដ៏បរិសុទ្ធបរិបូណ៌ទាំងអស់ ធម៌ទាំងឡាយមាន
 សភាពដូច្នោះ ភិក្ខុនោះក៏បានស្តាប់ច្រើន បានចាំទុក បានសន្សំទុកដោយវាចា
 (ស្ងាត់ជំនាញ) ជាក់ច្បាស់ក្នុងចិត្ត ចេះដឹងល្អដោយទិដ្ឋិ ១ មិនតែប៉ុណ្ណោះ
 ទេ ទើបឯបុគ្គលិកទាំងពីរយ៉ាង ក៏ភិក្ខុនោះចាំបានដោយពិស្តារ ចេះចែក
 រំលែកបានដោយស្រួល ចេះស្ងាត់រត់មាត់ វិនិច្ឆ័យបានដោយល្អ តាមសូត្រ
 តាមអនុព្យញ្ជនៈ ១ ជាអ្នកខ្ជាប់ខ្ជួន ឥតទើសទាល់ក្នុងផ្លូវវិន័យ ១ ជាអ្នក
 អង្គអាច ដើម្បីធ្វើបុគ្គលទាំងពីរដែលជាសត្រូវនឹងគ្នា ឲ្យដឹងច្បាស់ ឲ្យពិនិត្យ
 ឲ្យពិចារណា ឲ្យឃើញ ឲ្យជ្រះថ្លាបាន ១ អ្នកឈ្លាសក្នុងការរម្ងាប់អធិករណ៍

ដែលកើតឡើងហើយ ១ អ្នកស្គាល់អធិករណ៍ ១ ស្គាល់ហេតុដែលកើត
 អធិករណ៍ ១ ស្គាល់ធម៌សម្រាប់រម្ងាប់អធិករណ៍ ១ ស្គាល់បដិបទាជា
 ដំណើរទៅកាន់ធម៌សម្រាប់រម្ងាប់អធិករណ៍ ១ ។ ម្នាលឧបាលិ ភិក្ខុប្រកប
 ដោយធម៌ ១០ យ៉ាងនេះឯង ទើបគួរសន្មតដោយឧញាហិកាកម្មវាចាបាន ។

អដ្ឋកថា

ឧញាហិកាសូត្រ

[៣២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងឧញាហិកាសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទថា
 ឧញាហិកាយ បានដល់ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ការលើកឡើង ដើម្បីរម្ងាប់
 អធិករណ៍ដែលមកដល់ហើយ ។ បទថា វិនយេ ទោ បន វិទោ ហោតិ
 បានដល់ ជាបុគ្គលតាំងនៅក្នុងលក្ខណៈនៃវិន័យ ។ បទថា អសំហារោ បាន
 ដល់ មិនលះបង្គំលទ្ធិរបស់ខ្លួន ដោយហេតុត្រឹមតែវាចារបស់បុគ្គលដទៃ ។
 បទថា បដិពលោ បានដល់ ប្រកបដោយកម្លាំងកាយខ្លះ កម្លាំងវិជ្ជាខ្លះ ។
 បទថា សញ្ញាបេតុំ បានដល់ ឲ្យយល់ព្រម ។ បទថា និជ្ជាបេតុំ បាន
 ដល់ ឲ្យសម្លឹងមើល ។ បទថា បេត្តានុំ បានដល់ ឲ្យឃើញ ។ បទថា
 បសាទេតុំ បានដល់ ធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីជ្រះថ្លាឯង ។ បទថា អធិករណំ

បានដល់ អធិករណ៍ ៤ មានវិវាទាធិករណ៍ជាដើម ។ បទថា អធិករណា-
សមុទយំ បានដល់ ហេតុកើតអធិករណ៍ មានមូលវិវាទជាដើម ។ បទថា
អធិករណានិរោធំ បានដល់ រម្ងាប់អធិករណ៍ ។ បទថា អធិករណានិរោធ-
តាមិទិបដិបទំ បានដល់ អធិករណសមថៈ ៧ យ៉ាង ។^{១៣៧}

អដ្ឋកថា ឧបសម្បទាសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ឧបសម្បទាសូត្រទី ៤

[៣៣] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ប៉ុន្មានយ៉ាង ទើប
គួរញ៉ាំងកុលបុត្រឲ្យឧបសម្បទាបាន ។ ម្ចាស់ឧបាលិ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌
១០ យ៉ាង គួរញ៉ាំងកុលបុត្រឲ្យឧបសម្បទាបាន ។ ប្រកបដោយធម៌ ១០
យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ ម្ចាស់ឧបាលិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល
សង្រួមហើយ ដោយការសង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខ បរិបូណ៌ដោយអាចារ និង
គោចរ ឃើញភ័យក្នុងទោសទាំងឡាយ សូម្បីបន្តិចបន្តួច សមាទាន សិក្សា
ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ១ ពហុសូត្រទ្រទ្រង់នូវពុទ្ធវចនៈ ដែលខ្លួនបានស្តាប់
ហើយ សន្សំទុកនូវពុទ្ធវចនៈ ដែលខ្លួនបានស្តាប់ហើយ ធម៌ទាំងឡាយណា
មានលម្អបទដើម លម្អបទកណ្តាល លម្អបទចុង ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌

ព្រមទាំងអត្ត ទាំងព្យញ្ជនៈដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌ទាំងអស់ ធម៌ទាំងឡាយ មាន
 សភាពដូច្នោះ ភិក្ខុនោះក៏បានស្តាប់ច្រើន បានចាំទុក បានសន្សំទុកដោយវាចា
 (ស្មាត់ជំនាញ) ជាក់ច្បាស់ក្នុងចិត្ត ចេះដឹងល្អដោយទិដ្ឋិ ១ មិនតែប៉ុណ្ណោះ
 ទេ បាតិមោក្ខក៏ភិក្ខុនោះ ចាំបានដោយពិស្តារ ចេះចែករំលែកបានស្រួល ចេះ
 ស្មាត់រត់មាត់ វិនិច្ឆ័យបានដោយល្អ តាមសូត្រ តាមអនុព្យញ្ជនៈ ១ អ្នក
 អង់អាចដើម្បីបម្រើ ឬឲ្យគេបម្រើនូវអ្នកជំងឺ ១ អ្នកអង់អាចដើម្បីរម្ងាប់ ឬ
 ឲ្យគេរម្ងាប់សេចក្តីអផ្សុក ១ អ្នកអង់អាច ដើម្បីបន្ទោបង់សេចក្តីសង្ស័យ
 ដែលកើតហើយដោយធម៌ ១ អ្នកអង់អាច ដើម្បីកម្ចាត់បង់ទិដ្ឋិ ដែលកើត
 ហើយដោយធម៌ ១ អ្នកអង់អាច ដើម្បីញ៉ាំងបុគ្គលឲ្យសមាទានក្នុងអធិសីល
 ១ អ្នកអង់អាច ដើម្បីញ៉ាំងបុគ្គលឲ្យសមាទានក្នុងអធិចិត្ត ១ អ្នកអង់អាច
 ដើម្បីញ៉ាំងបុគ្គលឲ្យសមាទានក្នុងអធិប្បញ្ញា ១ ។ ម្នាលឧបាលិ ភិក្ខុប្រកប
 ដោយធម៌ ១០ យ៉ាងនេះឯង ទើបគួរញ៉ាំងកុលបុត្តឲ្យឧបសម្បទាបាន ។

អដ្ឋកថា

ឧបសម្បទាសូត្រ

[៣៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងឧបសម្បទាសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ
 បទថា អនភិរតី បានដល់ ភាពជាអ្នកអផ្សុក ។ បទថា វូបកាសេតុំ បាន

ដល់ កម្ចាត់ ។ បទថា អធិសីលេ បានដល់ សីលដ៏ខ្ពត្តម ។ ក្នុងចិត្ត និង
បញ្ញា ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។^{១៣៧}

អដ្ឋកថា ឧបសម្បទាសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

និស្សយសូត្រទី ៥ និងសាមណោសូត្រទី ៦

[៣៤] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ប៉ុន្មានយ៉ាង ទើប
គួរឲ្យនិស្សយបាន ។ បេ ។ គួរឲ្យសាមណោបម្រើបាន ។ ម្នាលឧបាលិ ភិក្ខុ
ប្រកបដោយធម៌ ១០ យ៉ាង គួរឲ្យសាមណោបម្រើបាន ។ ប្រកបដោយធម៌
១០ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលឧបាលិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល
។ បេ ។ សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ១ ពហុស្សុត ។ បេ ។ ចេះដឹង
ល្អដោយទិដ្ឋិ ១ មិនតែប៉ុណ្ណោះឡើយ បាតិមោក្ខក៏ភិក្ខុនោះចាំបានដោយពិស្តារ
ចេះចែករំលែកបានដោយស្រួល ចាំស្ងាត់រត់មាត់ វិនិច្ឆ័យបានដោយស្រួល
តាមសូត្រ តាមអនុព្យញ្ជនៈ ១ អ្នកអង្គអាចដើម្បីបម្រើ ឬឲ្យគេបម្រើនូវ
អ្នកជំងឺ ១ អ្នកអង្គអាចដើម្បីរម្ងាប់ ឬប្រើគេឲ្យរម្ងាប់នូវសេចក្តីអផ្សុក ១
អ្នកអង្គអាចដើម្បីបន្ថែមនូវសេចក្តីសង្ស័យ ដែលកើតឡើងហើយដោយធម៌ ១

មនោរថបុរាណី អដ្ឋកថា ឧបាលវគ្គទី ៤

អ្នកអង្គអាចដើម្បីកម្ចាត់បង្ខំនូវទិដ្ឋិ ដែលកើតឡើងហើយដោយធម៌ ១ អ្នក
 អង្គអាចដើម្បីញ៉ាំងកុលបុត្ត ឲ្យសមាទានក្នុងអធិសីល ១ អ្នកអង្គអាចដើម្បី
 ញ៉ាំងកុលបុត្ត ឲ្យសមាទានក្នុងអធិចិត្ត ១ អ្នកអង្គអាចដើម្បីញ៉ាំងកុលបុត្ត
 ឲ្យសមាទានក្នុងអធិប្បញ្ញា ១ ។ ម្នាលឧបាលិ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ១០ យ៉ាង
 នេះឯង ទើបគួរឲ្យសាមណេរមម្រើបាន ។

អដ្ឋកថា

និស្សយសូត្រ និង សាមណេរសូត្រ

[៣៤] ក្នុងនិស្សយសូត្រទី ៥ និងសាមណេរសូត្រទី ៦ មាន
 អត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថា និស្សយសូត្រទី ៥ និងសាមណេរសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ឧទាលិសង្ឃកេទសូត្រទី ៧

[៣៥] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដែលហៅថា ការបែកសង្ឃៗ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សង្ឃបែកគ្នា តើដោយហេតុប៉ុន្មានយ៉ាង ។ ម្នាលឧទាលិ ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ សម្តែងសភាពមិនមែនធម៌ ថាជាធម៌ ១ សម្តែងធម៌ថាមិន
 មែនធម៌ ១ សម្តែងសភាពមិនមែនជាវិន័យ ថាជាវិន័យ ១ សម្តែងវិន័យថា
 មិនមែនជាវិន័យ ១ សម្តែងធម្មវិន័យ ដែលតថាគតមិនបានសម្តែង មិនបាន
 ពោលហើយថា ជាធម្មវិន័យដែលតថាគត បានសម្តែង បានពោលហើយ ១
 សម្តែងធម្មវិន័យ ដែលតថាគតបានសម្តែង បានពោលហើយថា ធម្មវិន័យ
 ដែលតថាគតមិនបានសម្តែង មិនបានពោលហើយ ១ សម្តែងនូវវត្ថុ ដែល
 តថាគត មិនបានសន្សំហើយ ថាជាវត្ថុដែលតថាគត បានសន្សំហើយ ១
 សម្តែងនូវវត្ថុដែលតថាគតបានសន្សំហើយ ថាជាវត្ថុដែលតថាគត មិនបាន
 សន្សំវិញ ១ សម្តែងនូវសិក្ខាបទ ដែលតថាគតមិនបានបញ្ញត្តហើយ ថាជា
 សិក្ខាបទ ដែលតថាគតបានបញ្ញត្ត ១ សម្តែងនូវសិក្ខាបទ ដែលតថាគតបាន
 បញ្ញត្តហើយ ថាជាសិក្ខាបទដែលតថាគត មិនបានបញ្ញត្តហើយ ១ ។ ភិក្ខុ
 ទាំងនោះ ដឹកនាំបង្ខំធ្វើនូវសង្ឃកម្មផ្សេងគ្នា សម្តែងនូវបាតិមោក្ខផ្សេងគ្នា ដោយ
 វត្ថុ ១០ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលឧទាលិ សង្ឃបែកគ្នាដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

អដ្ឋកថា

ឧទាលិសង្ឃកេទសូត្រ

[៣៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងឧទាលិសង្ឃកេទសូត្រទី ៧ ដូចតទៅ
 នេះ បទថា វត្ថុហិ បានដល់ ហេតុទាំងឡាយ ។ បទថា អវកស្សន្តិ បាន
 ដល់ រុញចេញទៅ បោះចោលទៅ បែកចាកអំពីគ្នានូវបរិស័ទមួយចំណែក ។
 បទថា បវកស្សន្តិ បានដល់ ច្រានចេញទៅ ហើយបណ្តេញចេញទៅ ។
 បទថា អាវេនិកកម្មានិ ករោន្តិ បានដល់ ធ្វើសង្ឃកម្មបែកគ្នា ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា ឧទាលិសង្ឃកេទសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ឧទាលិសាមគ្គីសូត្រទី ៨

[៣៦] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដែលហៅថា សេចក្តីព្រមព្រៀង
 នៃសង្ឃៗ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សង្ឃព្រមព្រៀងគ្នា តើដោយហេតុប៉ុន្មាន
 យ៉ាង ។ ម្នាលឧទាលិ ពួកភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ សម្តែងនូវសភាពមិនមែនធម៌
 ថាមិនមែនធម៌ ១ សម្តែងនូវធម៌ថាជាធម៌ ១ សម្តែងនូវសភាពមិនមែនជា
 វិន័យថា មិនមែនជាវិន័យ ១ សម្តែងនូវវិន័យថាជាវិន័យ ១ សម្តែងនូវធម៌-

វិន័យ ដែលតថាគតមិនបានសម្តែង មិនបានពោលហើយ ថាជាធម្មវិន័យដែល
 តថាគតមិនបានសម្តែង មិនបានពោលហើយ ១ សម្តែងនូវធម្មវិន័យ ដែល
 តថាគតបានសម្តែង បានពោលហើយ ថាជាធម្មវិន័យ ដែលតថាគតបាន
 សម្តែង បានពោលហើយ ១ សម្តែងនូវវត្ថុ ដែលតថាគតមិនបានសន្សំហើយ
 ថាជាវត្ថុដែលតថាគត មិនបានសន្សំហើយ ១ សម្តែងនូវវត្ថុ ដែលតថាគត
 បានសន្សំហើយ ថាជាវត្ថុដែលតថាគតបានសន្សំហើយ ១ សម្តែងនូវសិក្ខាបទ
 ដែលតថាគតមិនបានបញ្ញត្តហើយ ថាជាសិក្ខាបទ ដែលតថាគតមិនបានបញ្ញត្ត
 ហើយ ១ សម្តែងនូវសិក្ខាបទ ដែលតថាគតបានបញ្ញត្តហើយ ថាជាសិក្ខាបទ
 ដែលតថាគតបានបញ្ញត្ត ១ ។ កិកុទាំងនោះ មិនដឹកនាំ មិនបង្ខំ មិនធ្វើនូវ
 សង្ឃកម្មផ្សេងគ្នា មិនសម្តែងនូវបាតិមោក្ខផ្សេងគ្នា ដោយវត្ថុ ១០ យ៉ាង
 នេះឯង ។ ម្នាលឧបាលិ សង្ឃព្រមព្រៀងគ្នា ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

អដ្ឋកថា

ឧបាលិសាមគ្គីសូត្រ

[៣៦] ក្នុងឧបាលិសាមគ្គីសូត្រទី ៨ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាឧបាលិសាមគ្គីសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អាណន្តសង្ឃកេទសូត្រទី ៩

[៣៧] គ្រានោះ ព្រះអានន្តដ៏មានអាយុ បានចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្តដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដែលហៅថា ការបែកសង្ឃៗ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សង្ឃបែកគ្នា តើដោយហេតុប៉ុន្មានយ៉ាង ។

ម្ចាស់អានន្ត ពួកភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ សម្តែងនូវសកាតមិនមែនធម៌ ថាជាធម៌ ១ សម្តែងនូវធម៌ ថាមិនមែនជាធម៌ ១ សម្តែងនូវសកាតមិនមែនវិន័យ ថាជាវិន័យ ១ សម្តែងនូវវិន័យថា មិនមែនជាវិន័យ ១ សម្តែងនូវធម្មវិន័យ ដែលតថាគតមិនបានសម្តែង មិនបានពោលហើយ ថាជាធម្មវិន័យ ដែលតថាគតបានសម្តែង បានពោលហើយ ១ សម្តែងនូវធម្មវិន័យ ដែលតថាគត បានសម្តែង បានពោលហើយថា ជាធម្មវិន័យដែលតថាគត មិនបានសម្តែង មិនបានពោលវិញ ១ សម្តែងនូវវត្ថុ ដែលតថាគតមិនបានសន្សំហើយ ថាជាវត្ថុដែលតថាគតបានសន្សំហើយ ១ សម្តែងនូវវត្ថុ ដែលតថាគតបានសន្សំហើយ ថាជាវត្ថុដែលតថាគតមិនបានសន្សំវិញ ១ សម្តែងនូវសិក្ខាបទ ដែលតថាគតមិនបានបញ្ញត្តិហើយ ថាជាសិក្ខាបទ ដែលតថាគតបានបញ្ញត្តិហើយ ១ សម្តែងនូវសិក្ខាបទ ដែលតថាគតបានបញ្ញត្តិហើយ ថាជាសិក្ខាបទ ដែលតថាគតមិនបានបញ្ញត្តិវិញ ១ ។ ភិក្ខុទាំងនោះដឹកនាំបង្ខំ ធ្វើនូវសង្ឃកម្មផ្សេងគ្នា សម្តែងនូវបាតិមោក្ខ

ផ្សេងគ្នា ដោយវត្ថុ ១០ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ សង្ឃបែកគ្នា ដោយ
ហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

[៣៨] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុបំបែកសង្ឃ ដែលព្រមព្រៀងគ្នា
នោះ តើទទួលនូវផលដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះ រមែងទទួលផលដ៏
ខ្លោចផ្សា តាំងនៅអស់មួយកប្ប ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ផលដ៏ខ្លោចផ្សា
តាំងនៅអស់មួយកប្ប តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះ ឆេះនៅក្នុងនរក
អស់មួយកប្ប ។

ភិក្ខុអ្នកបំបែកសង្ឃ ត្រេកអរក្នុងពួក មិនតាំងខ្លួននៅក្នុងធម៌ ទៅ
កើតក្នុងអបាយ ទៅកើតក្នុងនរក តាំងនៅអស់មួយកប្ប រមែង
ឃ្នាតចាកធម៌ ជាគ្រឿងក្សេមចាកយោគៈ ភិក្ខុបំបែកសង្ឃ
ដែលព្រមព្រៀងគ្នា រមែងឆេះនៅក្នុងនរក អស់មួយកប្ប ។

អដ្ឋកថា

អានន្ទសង្ឃភេទសូត្រ

[៣៧-៣៨] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអានន្ទសង្ឃភេទសូត្រទី ៧ ដូច្នោះ
បទថា កប្បដ្ឋិយំ បានដល់ ហេតុនៃការតាំងនៅក្នុងនរកអស់មួយកប្ប ។ បទ
ថា កិត្តិសំ បសវតិ សេចក្តីថា រមែងបានវិបាកនៃបាប ។ បទថា អាចា-
យិកោ បានដល់ ទៅកាន់អបាយ ។ បទថា នេរយិកោ បានដល់ កើតក្នុង

មនោរម្យបុរាណី អង្គកថា ឧបាលវគ្គទី ៤

នរក ។ បទថា វគ្គរតោ បានដល់ ត្រេកអរក្នុងការបែកគ្នា ។ បទថា
យោគក្សេមតោ ធំសតិ បានដល់ ភ្លាត់ចាកអរហត្តដែលជាដែនក្សេមចាក
យោគៈ ។^{១៧៧}

អង្គកថា អាណន្តសង្ឃកេនសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អាណន្តសង្ឃសាមគ្គីសូត្រទី ៧០

[៣៧] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដែលហៅថា សេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នានៃ
សង្ឃៗ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សង្ឃព្រមព្រៀងគ្នា តើដោយហេតុប៉ុន្មាន
យ៉ាង ។ ម្នាលអាណន្ត ពួកភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ សម្តែងនូវសភាពមិនមែនធម៌
ថាមិនមែនធម៌ ១ សម្តែងនូវធម៌ថាជាធម៌ ១ សម្តែងនូវសភាពមិនមែនជា
វិន័យ ថាមិនមែនជាវិន័យ ១ សម្តែងនូវវិន័យថាជាវិន័យ ១ សម្តែងធម្មវិន័យ
ដែលតថាគតមិនបានសម្តែង មិនបានពោលហើយ ថាជាធម្មវិន័យ ដែល
តថាគតមិនបានសម្តែង មិនបានពោលហើយ ១ សម្តែងនូវធម្មវិន័យ ដែល
តថាគតបានសម្តែង បានពោលហើយថា ជាធម្មវិន័យដែលតថាគត បាន
សម្តែង បានពោលហើយ ១ សម្តែងនូវវត្តដែលតថាគតមិនបានសន្សំហើយ
ថាជាវត្តដែលតថាគតមិនបានសន្សំហើយ ១ សម្តែងនូវវត្តដែលតថាគតបាន

សន្សំហើយ ថាជាវត្ថុដែលតថាគតបានសន្សំហើយ ១ សម្តែងនូវសិក្ខាបទ
 ដែលតថាគតមិនបានបញ្ចាតហើយ ថាជាសិក្ខាបទដែលតថាគតមិនបានបញ្ចាត
 ហើយ ១ សម្តែងនូវសិក្ខាបទដែលព្រះតថាគតបានបញ្ចាតហើយ ថាជាសិក្ខា-
 បទដែលតថាគតបានបញ្ចាត ១ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ មិនដឹកនាំ មិនបង្ខំ មិនធ្វើ
 សង្ឃកម្មផ្សេងគ្នា មិនសម្តែងបាតិមោក្ខផ្សេងគ្នា ដោយវត្ថុ ១០ យ៉ាងនេះ
 ឯង ។ ម្នាលអានន្ទ សង្ឃព្រមព្រៀងគ្នា ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

[៤០] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុអ្នកសង្រួបសង្រួមសង្ឃ ដែល
 បែកគ្នាហើយ ឲ្យបានព្រមព្រៀងគ្នាទៅវិញនោះ តើទទួលផលដូចម្តេច ។ ម្នាល
 អានន្ទ ភិក្ខុនោះរមែងទទួលនូវបុណ្យដ៏ប្រសើរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 បុណ្យដ៏ប្រសើរ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះ រមែងបានរីករាយក្នុង
 ឋានសួគ៌ អស់មួយកប្ប ។

សេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នានៃសង្ឃ រមែងនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ភិក្ខុ
 អ្នកអនុគ្រោះពួកភិក្ខុ ដែលព្រមព្រៀងគ្នាផង អ្នកត្រេកអរក្នុង
 ការព្រមព្រៀងគ្នាផង តាំងខ្លួនក្នុងធម៌ផង រមែងមិនឃ្នាតចាក
 ធម៌ ជាគ្រឿងក្សេមចាកយោគៈ ភិក្ខុអ្នកសង្រួបសង្រួមសង្ឃ
 ឲ្យព្រមព្រៀងគ្នា រមែងរីករាយក្នុងឋានសួគ៌ អស់មួយកប្ប ។

ឧបាលិវគ្គទី ៤ ចប់

ឧទាននៃឧបាលិវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីព្រះឧបាលិ ១ ឧបាលិកាកម្មវាចា ១ ភិក្ខុគ្រូឲ្យ
ឧបសម្បទាដល់កុលបុត្ត ១ ភិក្ខុគ្រូឲ្យនិស្ស័យ ១ ភិក្ខុគ្រូឲ្យ
សាមណេរចម្រើ ១ សង្ឃភេទ ២ លើក សង្ឃភេទ ២
លើកដទៃទៀត ដែលព្រះឧបាលិ និងព្រះអានន្ទទូលសួរ ។

អដ្ឋកថា

អានន្ទសង្ឃសាមគ្គីសូត្រ

[៣៩-៤០] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអានន្ទសង្ឃសាមគ្គីសូត្រទី ១០
ដូចតទៅនេះ បទថា អនុគុហោ បានដល់ ការសង្រ្គោះ អនុគ្រោះដល់គ្នា
និងគ្នា ។ ពាក្យដ៏សេសក្នុងទីគ្រប់អន្លើមានអត្ថន័យយល់ហើយ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា អានន្ទសង្ឃសាមគ្គីសូត្រទី ១០ ចប់
ឧបាលិវគ្គទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក
អក្កោសវគ្គទី ៥

វិវាទសូត្រទី ១

[៤១] គ្រានោះ ព្រះឧបាលិដ៏មានអាយុ បានចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះឧបាលិដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យសេចក្តីបង្កហេតុ ជម្លោះ សេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ វិវាទគ្នា កើតឡើងក្នុងសង្ឃ ពួកភិក្ខុក៏នៅមិនសប្បាយ ។ ម្នាលឧបាលិ ពួកភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ សម្តែងនូវសភាពមិនមែនធម៌ ថាជាធម៌ ១ សម្តែងនូវធម៌ថាមិនមែនជាធម៌ ១ សម្តែងនូវសភាពមិនមែនជាវិន័យ ថាជាវិន័យ ១ សម្តែងនូវវិន័យថាមិនមែនជាវិន័យ ១ សម្តែងនូវធម្មវិន័យ ដែលតថាគតមិនបានសម្តែង មិនបានពោលហើយ ថាជាធម្មវិន័យ ដែលតថាគតបានសម្តែង បានពោលហើយ ១ សម្តែងនូវធម្មវិន័យ ដែលតថាគតបានសម្តែង បានពោលហើយ ថាជាធម្មវិន័យ ដែលតថាគតមិនបានសម្តែង មិនបានពោលវិញ ១ សម្តែងនូវវត្តដែលតថាគតមិនបានសន្សំហើយ ថាជាវត្តដែលតថាគត បានសន្សំហើយ ១ សម្តែងនូវវត្តដែលតថាគតមិនបានសន្សំហើយ ថាជាវត្តដែលតថាគត មិនបានសន្សំហើយ ១ សម្តែងនូវសិក្ខាបទ ដែលតថាគតមិនបានបញ្ញត្តហើយ ថាជាសិក្ខាបទ ដែល

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា អក្កោសវគ្គទី ៥

៤៦០

តថាគតបានបញ្ចត្តហើយ ១ សម្តែងនូវសិក្ខាបទ ដែលតថាគតបានបញ្ចត្ត
ហើយ ថាជាសិក្ខាបទ ដែលតថាគតមិនបានបញ្ចត្តហើយ ១ ។ ម្នាលឧបាលិ
នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យមានសេចក្តីបង្កហេតុ ជម្លោះ សេចក្តី
ប្រកួតប្រកាន់ វិវាទគ្នា កើតឡើងក្នុងសង្ឃ ពួកភិក្ខុក៏នៅមិនសប្បាយ ។

អដ្ឋកថា

អក្កោសវគ្គទី ៥

វិវាទសូត្រ

[៤១] ក្នុងវិវាទសូត្រទី ១ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាវិវាទសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក បឋមវិវាទមូលសូត្រទី ២

[៤២] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មូលហេតុនៃវិវាទ មានប៉ុន្មានយ៉ាង ។
 ម្នាលឧបាលិ មូលហេតុនៃវិវាទមាន ១០ យ៉ាង ។ មូលហេតុនៃវិវាទ ១០
 យ៉ាងតើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលឧបាលិ ពួកភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ សម្តែងនូវសកាត
 មិនមែនធម៌ ថាជាធម៌ ១ សម្តែងនូវធម៌ថា មិនមែនជាធម៌ ១ សម្តែងនូវ
 សកាតមិនមែនវិន័យ ថាជាវិន័យ ១ សម្តែងនូវវិន័យ ថាមិនមែនជាវិន័យ ១
 សម្តែងនូវធម្មវិន័យ ដែលតថាគតមិនបានសម្តែង មិនបានពោលហើយ ថាជា
 ធម្មវិន័យ ដែលតថាគតបានសម្តែង បានពោលហើយ ១ សម្តែងនូវធម្មវិន័យ
 ដែលតថាគតបានសម្តែង បានពោលហើយ ថាជាធម្មវិន័យ ដែលតថាគតមិន
 បានសម្តែង មិនបានពោលវិញ ១ សម្តែងនូវវត្ថុដែលតថាគត មិនបានសន្សំ
 ហើយ ថាជាវត្ថុដែលតថាគត បានសន្សំហើយ ១ សម្តែងនូវវត្ថុដែលតថាគត
 បានសន្សំហើយ ថាជាវត្ថុដែលតថាគត មិនបានសន្សំហើយ ១ សម្តែងនូវ
 សិក្ខាបទ ដែលតថាគតមិនបានបញ្ញត្តហើយ ថាជាសិក្ខាបទ ដែលតថាគតបាន
 បញ្ញត្តហើយ ១ សម្តែងនូវសិក្ខាបទ ដែលតថាគតបានបញ្ញត្តហើយ ថាជា
 សិក្ខាបទ ដែលតថាគតមិនបានបញ្ញត្តហើយ ១ ។ ម្នាលឧបាលិ មូលហេតុ
 នៃវិវាទមាន ១០ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

បឋមវិវាទមូលសូត្រ

[៤២] ក្នុងបឋមវិវាទមូលសូត្រទី ២ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាបឋមវិវាទមូលសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយវិវាទមូលសូត្រទី ៣

[៤៣] បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មូលហេតុនៃវិវាទ តើមានប៉ុន្មានយ៉ាង ។

ម្នាលឧបាលិ មូលហេតុនៃវិវាទមាន ១០ យ៉ាង ។ មូលហេតុនៃវិវាទ ១០ យ៉ាងតើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលឧបាលិ ពួកភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ សម្តែងនូវអនាបត្តិ ថាជាអាបត្តិ ១ សម្តែងនូវអាបត្តិ ថាជាអនាបត្តិ ១ សម្តែងនូវលហុកាបត្តិ ថាជាគុកាបត្តិ ១ សម្តែងនូវគុកាបត្តិ ថាលហុកាបត្តិ ១ សម្តែងនូវទុដ្ឋល្លាបត្តិ ថាជាអទុដ្ឋល្លាបត្តិ ១ សម្តែងអទុដ្ឋល្លាបត្តិ ថាជាទុដ្ឋល្លាបត្តិ ១ សម្តែងនូវសាវសេសាបត្តិ ថាជាអនវសេសាបត្តិ ១ សម្តែងនូវអនវសេសាបត្តិ ថាជាសាវសេសាបត្តិ ១ សម្តែងសប្បដិកម្មាបត្តិ គឺអាបត្តិដែលកែបាន ថាជាអប្បដិកម្មាបត្តិ គឺអាបត្តិកែមិនបាន ១ សម្តែងនូវអប្បដិកម្មាបត្តិ ថាជាសប្បដិកម្មាបត្តិ ១ ។ ម្នាលឧបាលិ មូលហេតុនៃវិវាទមាន ១០ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយវិវាទមូលសូត្រ

[៤៣] ក្នុងទុតិយវិវាទមូលសូត្រទី ៣ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។
អដ្ឋកថាទុតិយវិវាទមូលសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

កុសិនារាសូត្រទី ៤

[៤៤] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងជង់ព្រៃ ជា
ទីនាំទៅនូវពលិកម្ម (ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ទេវតា) ទៀបក្រុងកុសិនារា ។
ក្នុងទីនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយដូច្នោះ ។
ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះ
អង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នក
ចោទ មានបំណងនឹងចោទភិក្ខុដទៃ ត្រូវពិចារណាធម៌ ៥ ប្រការ ចំពោះខ្លួន
ឯងសិន ត្រូវតាំងធម៌ ៥ ប្រការទុកក្នុងខ្លួន រួចសឹមចោទភិក្ខុដទៃ ។ ធម៌ ៥
ប្រការតើដូចម្តេច ដែលភិក្ខុអ្នកចោទ ត្រូវពិចារណាចំពោះខ្លួនឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកចោទ មានបំណងនឹងចោទភិក្ខុដទៃ ត្រូវពិចារណាយ៉ាង
នេះថា អាត្មាអញមានកាយសមាចារ បរិសុទ្ធឬហ្ន៎ អាត្មាអញជាអ្នកប្រកប
ដោយកាយសមាចារ ដ៏បរិសុទ្ធមិនធូរឆ្ងាយ មិនមានទំនងគួរឲ្យគេចាប់ថ្នាក់

បាន ធម៌នុ៎ះមានគ្រប់គ្រាន់ដល់អាត្មាអញ ឬមិនមានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុមិនមានកាយសមាចារបរិសុទ្ធ តែមិនប្រកបដោយកាយសមាចារបរិសុទ្ធ មិនធ្លុះធ្លាយ មិនមានទំនងគួរឲ្យគេចាប់ថ្នាក់បាន ភិក្ខុនោះឯង គង់មានអ្នកផង ស្គីជាសំតៀនថា នៃលោកដ៏មានអាយុ លោកសិក្សានូវសមាចារ ផ្លូវកាយជា មុនសិន ភិក្ខុនោះគង់មានអ្នកផងស្គីជាសំតៀន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយ ទៀត ភិក្ខុអ្នកចោទ មានបំណងនឹងចោទភិក្ខុដទៃ ត្រូវពិចារណាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមានវិចីសមាចារបរិសុទ្ធឬប្តី អាត្មាអញប្រកបដោយវិចីសមាចារ ដ៏បរិសុទ្ធ មិនធ្លុះធ្លាយ មិនមានទំនងគួរឲ្យគេចាប់ថ្នាក់បាន ធម៌នុ៎ះមានគ្រប់ គ្រាន់ដល់អាត្មាអញ ឬមិនមានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុមិនមានវិចី- សមាចារបរិសុទ្ធទេ មិនប្រកបដោយវិចីសមាចារបរិសុទ្ធ មិនធ្លុះធ្លាយ មិនមាន ទំនងគួរឲ្យគេចាប់ថ្នាក់បាន ភិក្ខុនោះគង់មានអ្នកផង ស្គីជាសំតៀនថា នៃលោក ដ៏មានអាយុ ចូរលោកសិក្សានូវសមាចារ ផ្លូវវាចាជាមុនសិន ភិក្ខុនោះគង់មាន អ្នកផងស្គីជាសំតៀន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុអ្នកចោទ មានបំណងនឹងចោទភិក្ខុដទៃ ត្រូវពិចារណាយ៉ាងនេះថា ចិត្តរបស់អាត្មាអញ មានមេត្តាតាំងមាំ មិនមានអាយាត ក្នុងសព្វហូចារីបុគ្គលទេឬប្តី ធម៌នុ៎ះមាន គ្រប់គ្រាន់ដល់អាត្មាអញ ឬមិនមានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុមិនតាំង មេត្តាចិត្ត ដែលមិនមានអាយាត ក្នុងសព្វហូចារីបុគ្គលទេ ភិក្ខុនោះ គង់មាន អ្នកផងស្គីជាសំតៀនថា នៃលោកដ៏មានអាយុ ចូរលោកតាំងមេត្តាចិត្ត (ឲ្យ

មាំ) ក្នុងសព្វហឫទ័យបុគ្គលចុះ ភិក្ខុនោះគង់មានអ្នកផងស្តីជាសំតៀន ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុអ្នកចោទ មានបំណងនឹងចោទភិក្ខុដទៃ ត្រូវ
 ពិចារណាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាពហុស្សត ជាអ្នកទ្រទ្រង់នូវពុទ្ធវចនៈ ដែល
 ខ្លួនបានស្តាប់មកហើយ សន្សំនូវពុទ្ធវចនៈដែលខ្លួនបានស្តាប់ ហើយឬហ្ន៎ ធម៌
 ទាំងឡាយណាមានលម្អបទដើម លម្អបទកណ្តាល លម្អបទចុង ប្រកាសនូវ
 ព្រហ្មចរិយៈ ព្រមទាំងអត្ត ទាំងព្យញ្ជនៈ ដ៏បរិសុទ្ធបរិបូណ៌ទាំងអស់ ធម៌ទាំង
 ឡាយមានសភាពដូច្នោះ ដែលអាត្មាអញនោះបានស្តាប់ច្រើន បានទ្រទ្រង់ បាន
 សន្សំដោយពាក្យ បានពិចារណាមុតមាំក្នុងចិត្ត បានយល់ត្រឹមត្រូវដោយទិដ្ឋិ
 ធម៌នុ៎ះមានគ្រប់គ្រាន់ដល់អាត្មាអញ ឬមិនមានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើ
 ភិក្ខុមិនមែនជាពហុស្សត ជាអ្នកទ្រទ្រង់នូវពុទ្ធវចនៈ ដែលខ្លួនបានស្តាប់ហើយ
 សន្សំទុកនូវពុទ្ធវចនៈ ដែលខ្លួនបានស្តាប់ហើយសោះទេ បើធម៌ទាំងឡាយណា
 មានលម្អបទដើម លម្អបទកណ្តាល លម្អបទចុង ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយៈ ព្រម
 ទាំងអត្ត ទាំងព្យញ្ជនៈ ដ៏បរិសុទ្ធបរិបូណ៌ទាំងអស់ ធម៌ទាំងឡាយមានសភាព
 ដូច្នោះ ភិក្ខុនោះជាអ្នកមិនបានស្តាប់ច្រើន ទ្រទ្រង់សន្សំដោយពាក្យ ពិចារណា
 មុតមាំក្នុងចិត្ត យល់ត្រឹមត្រូវដោយទិដ្ឋិទេ ភិក្ខុនោះឯង គង់មានអ្នកផងស្តី
 ជាសំតៀនថា នែលោកដ៏មានអាយុ ចូរលោករៀននិកាយសិនទៅ ភិក្ខុនោះគង់
 មានអ្នកផងស្តីជាសំតៀន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុអ្នកចោទ
 មានបំណងនឹងចោទភិក្ខុដទៃ ត្រូវពិចារណាថា បុតិមោក្ខទាំងពីរ អាត្មាអញ

ចេះចាំដោយពិស្តារ ចែកចេញបានដោយប្រពៃ ចាំស្មាត់រត់មាត់ កាត់សេចក្តី
 បានដោយល្អ តាមសូត្រ គឺខន្ធកៈ និងបរិវារៈ តាមអនុព្យញ្ញនៈដែរឬ ធម៌នុ៎ះ
 មានគ្រប់គ្រាន់ដល់អាត្មាអញ ឬមិនមានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុតិ-
 មោក្ខទាំងពីរ ភិក្ខុមិនបានចេះចាំដោយពិស្តារ ចែកចេញដោយប្រពៃ ចាំស្មាត់
 រត់មាត់ កាត់សេចក្តីដោយល្អ តាមសូត្រ តាមអនុព្យញ្ញនៈទេ ភិក្ខុនោះឯង បើ
 មានគេសួរថា ម្នាលលោកដ៏មានអាយុ ចុះសិក្ខាបទនេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ទ្រង់សម្តែងក្នុងទីណា មុខជានឹងឆ្លើយប្រាប់ទៅវិញមិនរួច ភិក្ខុនោះឯង គង់មាន
 អ្នកផងស្តីជាសំតៀនថា នៃលោកដ៏មានអាយុ ចូរលោករៀននូវវិន័យសិនទៅ
 ភិក្ខុនោះ គង់មានអ្នកផងស្តីជាសំតៀន ១ ។ ធម៌ ៥ ប្រការនេះ ភិក្ខុត្រូវពិចារ-
 ណាចំពោះខ្លួន ។ ធម៌ ៥ ប្រការ តើដូចម្តេច ដែលភិក្ខុអ្នកចោទ ត្រូវតាំង
 ទុកក្នុងខ្លួន ។ អាត្មាអញនិយាយត្រូវតាមកាល មិននិយាយខុសកាល ១ អាត្មា
 អញនិយាយពាក្យពិត មិននិយាយពាក្យមិនពិត ១ អាត្មាអញនិយាយពាក្យ
 ផ្អែមល្ហែម មិននិយាយពាក្យអាក្រក់ ១ អាត្មាអញនិយាយពាក្យប្រកបដោយ
 ប្រយោជន៍ មិននិយាយពាក្យដែលឥតប្រយោជន៍ ១ អាត្មាអញតាំងមេត្តាចិត្ត
 ហើយសីមនិយាយ មិននិយាយទាំងទោសចិត្ត ១ ។ ធម៌ ៥ ប្រការនេះឯង
 ដែលភិក្ខុអ្នកចោទ ត្រូវតាំងទុកក្នុងខ្លួន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកចោទ
 មានបំណងដើម្បីចោទភិក្ខុដទៃ ត្រូវពិចារណាធម៌ ៥ ប្រការនេះ ចំពោះខ្លួន
 ហើយ ត្រូវតាំងធម៌ ៥ ប្រការនេះទុកក្នុងខ្លួន រួចសីមចោទភិក្ខុដទៃ ។

អដ្ឋកថា

កុសិនារាសូត្រ

[៤៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងកុសិនារាសូត្រទី ៤ នៃអក្កោសវគ្គទី ៥ ដូចតទៅនេះ ឈ្មោះថា កុសិនារាយំ បានដល់ នគរមានឈ្មោះយ៉ាងនោះ ជនទាំងឡាយ រមែងនាំពលីទៅសែន ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ទេវតាទាំងឡាយក្នុងទីនោះ ហេតុនោះ ទើបទីនោះ ឈ្មោះថា ពលិហារណា ជាទីនាំពលីទៅបួងសួង ។ ក្នុងទីធ្វើពលីទៅបួងសួងនោះ ។ ក្នុងបទថា អច្ឆិទ្ទេន អប្ប-
 ជិម៌សេន ជាដើម គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យដូច្នោះថា ការប្រមាទ ឬអនេសនកម្ម មានវេជ្ជកម្មជាដើម ដែលភិក្ខុបណាមួយធ្វើហើយ កាយសមាចាររបស់ភិក្ខុនោះ រមែងធ្លុះ ដូចស្និតត្នោតដែលកណ្តៀរជាដើមកាត់ហើយ និងឈ្មោះថា ខ្វះខាត ព្រោះអាចពាល់ត្រូវ គឺចាប់ទីណាមួយអូសមកបាន កាយសមាចារផ្ទុយគ្នា ឈ្មោះថា មិនមានឱកាសមិនខ្វះខាត ។ ចំណែកវចីសមាចារ ឈ្មោះថា ជាឱកាសខុសគ្នា ព្រោះនិយាយកុហក និយាយចាក់ដោត និយាយសឹកសៀត ចោទដោយអាបត្តិ ដែលមិនមានមូលជាដើម វចីសមាចារផ្ទុយគ្នា ឈ្មោះថា មិនមានឱកាសមិនខ្វះខាត ។ បទថា មេត្តំ នុ ខោ មេ ចិត្តំ បានដល់ មេត្តាចិត្តដែលភិក្ខុកាត់កង្វល់បានមកដោយការប្រកបរឿយៗ នូវកម្មដ្ឋានការវេន ។ បទថា អនាយាតំ បានដល់ រៀរអាយាត អធិប្បាយថា កម្មាត់អាយាតដោយការសង្កត់ ។ បទថា កត្ត វុត្តំ សេចក្តីថា សិក្ខាបទនេះត្រាស់ត្រង់នគរណា ។

បទថា កាលេន វក្ខាមិ ជាដើម គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះថា
 ភិក្ខុឲ្យភិក្ខុដទៃធ្វើឱកាស ហើយចោទ ឈ្មោះថា ពោលដោយកាយ ។ ចោទ
 កណ្តាលសង្ឃ កណ្តាលគណៈ ត្រង់រោងស្នាក់ រោងយាគូ រោងភត្ត រោង
 ពិភាក្សា ផ្លូវភិក្ខុចារ និងសាលាធាន់ ត្រង់សាលាសម្រាប់ចូលគាល់ ឬក្នុង
 គណៈពួកឧបដ្ឋាក បវារណា ឈ្មោះថា ពោលដោយមិនមែនកាល ពោល
 ដោយរឿងដែលពិត ឈ្មោះថា ពោលដោយរឿងពិត ពោលថា នៃបា តាចាស់
 បាទម្នាយបរិស័ទ បាកាន់បង្សកូល បាអ្នកទេសកៈ នេះសមគួរដល់បាប
 ឈ្មោះថា ពោលដោយពាក្យគ្រោតគ្រោត ពោលថា លោកដ៏ចម្រើន លោក
 ជាមនុស្សចាស់ លោកជាអ្នកអនុគ្រោះបរិស័ទ លោកជាអ្នកទ្រទ្រង់សំពត់
 បង្សកូល លោកជាធម្មកថិក នេះសមគួរដល់លោកឬ ឈ្មោះថា ពោលដោយ
 ពាក្យពីរោះ ពោលដោយអាស្រ័យហេតុ ឈ្មោះថា ពោលដោយពាក្យអាស្រ័យ
 ប្រយោជន៍ ។ បទថា មេត្តចិត្តោ វក្ខាមិ នោ នោសន្តរោ សេចក្តីថា ព្រោះ
 តាំងមេត្តាចិត្តពោល មិនមានបទុដ្ឋចិត្តពោលឡើយ ។^{២៣៣}

អដ្ឋកថា កុសិនារាសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បរេសនសូត្រទី ៥

[៤៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ១០ យ៉ាងនេះ រមែងមានក្នុងការ
 ចូលទៅខាងក្នុងរាជបុរី ។ ទោស ១០ យ៉ាងតើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ព្រះរាជាក្នុងលោកនេះ កំពុងគង់នៅជាមួយនឹងមហេសី បើភិក្ខុចូលទៅ
 ក្នុងទីនោះ មហេសីបានឃើញភិក្ខុនោះ រមែងធ្វើនូវព្រាហ្មិមឲ្យប្រាកដខ្លះ ភិក្ខុ
 ឃើញមហេសីហើយ ធ្វើនូវព្រាហ្មិមឲ្យប្រាកដខ្លះ ព្រះរាជារមែងរង្សៀសក្នុងរឿង
 នោះយ៉ាងនេះថា ការកន្លងនូវមេប៉ុន នៃអ្នកទាំងពីរនេះបានធ្វើហើយ ឬថា នឹង
 ធ្វើនូវការកន្លង នូវមេប៉ុនមិនខាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាទោសទី ១
 ក្នុងការចូលទៅក្នុងរាជបុរី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះរាជាជាបុគ្គល
 មានកិច្ចច្រើន មានការងារច្រើន ទ្រង់ស្តេចទៅប្រោសប្រាណាស្ត្រីណាមួយ
 ហើយក៏ភ្លេចទៅ ឯស្ត្រីនោះក៏មានគភ៌ ដោយព្រះរាជានោះ ព្រះរាជារមែងរង្សៀស
 ក្នុងរឿងនោះ យ៉ាងនេះថា បុគ្គលនីមួយៗ មិនដែលចូលទៅក្នុងទីនេះទេ
 លើកលែងតែបព្វជិតចេញ ទំនងជាកម្មរបស់បព្វជិតទេដឹង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ នេះជាទោសទី ២ ក្នុងការចូលទៅខាងក្នុងរាជបុរី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ មួយទៀត រតនៈណាមួយក្នុងរាជបុរីបាត់ទៅ ព្រះរាជារមែងរង្សៀសក្នុង
 រឿងនោះ យ៉ាងនេះថា បុគ្គលនីមួយៗ មិនដែលចូលទៅក្នុងទីនេះទេ លើក
 លែងតែបព្វជិតចេញ ទំនងជាកម្មរបស់បព្វជិតទេដឹង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះជាទោសទី ៣ ក្នុងការចូលទៅខាងក្នុងរាជបុរី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយ

ទៀត រឿងរ៉ាវទាំងឡាយ ដែលព្រះរាជាត្រូវបិទបាំងទុកខាងក្នុង មាននៅខាង
 ក្នុងបុរីរបស់ព្រះរាជា ត្រឡប់បែកខូរខ្ចាយទៅខាងក្រៅ ព្រះរាជាទ្រង់រង្គៀស
 ក្នុងរឿងនោះ យ៉ាងនេះថា បុគ្គលនីមួយៗ មិនដែលចូលទៅក្នុងទីនេះទេ
 លើកលែងតែបព្វជិតចេញ ទំនងជាកម្មរបស់បព្វជិតទេដឹង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ នេះជាទោសទី ៤ ក្នុងការចូលទៅខាងក្នុងរាជបុរី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ មួយទៀត ព្រះរាជបិតារមែងប្រាថ្នា (ដើម្បីសម្លាប់) ព្រះរាជបុត្រ
 ខាងក្នុងរាជបុរី ឬថាព្រះរាជបុត្រប្រាថ្នា (ដើម្បីសម្លាប់) ព្រះរាជបិតា ព្រះ
 រាជបិតា និងព្រះរាជបុត្រ ទ្រង់រង្គៀសយ៉ាងនេះថា បុគ្គលនីមួយៗមិនដែល
 ចូលទៅក្នុងទីនេះទេ លើកលែងតែបព្វជិតចេញ ទំនងជាកម្មរបស់បព្វជិតទេ
 ដឹង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាទោសទី ៥ ក្នុងការចូលទៅខាងក្នុងរាជបុរី ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ស្តេចទ្រង់តាំងមន្ត្រី ដែលតាំងនៅក្នុងតំណែង
 ទាប ឲ្យឡើងកាន់តំណែងខ្ពស់ ការតាំងនោះ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់ជនទាំង-
 ឡាយណា ជនទាំងឡាយនោះ រមែងរង្គៀសយ៉ាងនេះថា ស្តេចតែងនៅច្រឡក
 ច្រឡំដោយបព្វជិត ទំនងជាកម្មរបស់បព្វជិតទេដឹង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះជាទោសទី ៦ ក្នុងការចូលទៅខាងក្នុងរាជបុរី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយ
 ទៀត ព្រះរាជាទ្រង់បន្ថយមន្ត្រី ដែលតាំងនៅក្នុងតំណែងខ្ពស់ ឲ្យថយចុះក្នុង
 តំណែងទាបវិញ ការតាំងនោះមិនជាទីគាប់ចិត្ត របស់ជនទាំងឡាយណា ជន
 ទាំងឡាយនោះ រមែងរង្គៀសយ៉ាងនេះថា ព្រះរាជាតែងនៅច្រឡកច្រឡំ ដោយ

បព្វជិត ទំនងជាកម្មរបស់បព្វជិតទេដីន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាទោស
ទី ៧ ក្នុងការចូលទៅខាងក្នុងរាជបុរី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះ
រាជា ទ្រង់បញ្ជូនកងទ័ពទៅក្នុងកាលមិនគួរ ការបញ្ជូនកងទ័ពទៅនោះ មិនជា
ទីគាប់ចិត្តរបស់ជនទាំងឡាយណា ជនទាំងឡាយនោះ រមែងរង្ស៊ីសយ៉ាងនេះ
ថា ព្រះរាជានៅច្រឡកច្រឡំដោយបព្វជិត ទំនងជាកម្មរបស់បព្វជិតទេដីន ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាទោសទី ៨ ក្នុងការចូលទៅខាងក្នុងរាជបុរី ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះរាជាបញ្ជូនកងទ័ពទៅក្នុងកាលគួរ ហើយឲ្យ
ត្រឡប់មកវិញ ពាក់កណ្តាលផ្លូវ ការឲ្យត្រឡប់មកវិញនោះ មិនជាទីគាប់ចិត្ត
របស់ជនទាំងឡាយណា ជនទាំងឡាយនោះ រមែងរង្ស៊ីសយ៉ាងនេះថា ព្រះ
រាជានៅច្រឡកច្រឡំដោយបព្វជិត ទំនងជាកម្មរបស់បព្វជិតទេដីន ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាទោសទី ៩ ក្នុងការចូលទៅក្នុងរាជបុរី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ មួយវិញទៀត ខាងក្នុងរាជបុរី តែងចង្អៀតដោយដីរ ចង្អៀតដោយសេះ
ចង្អៀតដោយរថ ទាំងរូប សំឡេង ក្លិន រស ផោដ្ឋព្វៈ ជាហេតុនៃសេចក្តី
ត្រេកអរ សុទ្ធតែជារបស់មិនសមគួរដល់បព្វជិតទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
នេះជាទោសទី ១០ ក្នុងការចូលទៅខាងក្នុងរាជបុរី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ទោស ១០ យ៉ាងនេះឯង រមែងមានក្នុងការចូលទៅខាងក្នុងរាជបុរី ។

អដ្ឋកថា

បវេសនសូត្រ

[៤៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបវេសនសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ បទថា កតំ វា ករិស្សន្តិ វា បានដល់ ធ្វើការកន្លងល្មើសមេចុនហើយ ឬនឹងធ្វើ ការកន្លងល្មើសមេចុននោះ ។ បទថា រតនំ បានដល់ បណ្ណារតនៈ មានមណី- រតនៈជាដើមណាមួយ ។ បទថា បត្តុតិ បានដល់ បំណងនឹងឲ្យស្លាប់ ។ បទថា ហត្ថិសម្ពាទំ ប្រែថា ដែលចង្អៀតដោយជីវី ។ បាវៈថា ហត្ថិមន្តំ ក៏មាន ។ ពាក្យនោះមានអត្ថថា ឈ្មោះថា ហត្ថិសម្ពុទ្ធ ព្រោះមានជីវីជាន់ ។ ក្នុងពាក្យដ៏សេសក៏ន័យនេះដូចគ្នា ។ បទថា រជនីយានិ រូបសទ្ធុគន្ធុរស- ដោជ្ជព្វានិ សេចក្តីថា អាម្មណ៍ទាំងឡាយ មានរូបជាដើម ដែលធ្វើឲ្យកើត ទាំងនោះ រមែងជាបសុត្វាញ់ក្នុងសេចក្តីនោះ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា បវេសនសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សក្កសូត្រទី ៦

[៤៦] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងនិគ្រោធារាម ទៀបក្រុងកបិលពស្កុ ក្នុងដែនសក្កៈ ។ គ្រានោះ ពួកសក្យឧបាសកជាច្រើន បានចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក្នុងថ្ងៃឧបាសថនោះ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះពួកសក្យ- ឧបាសក អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ បានត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់សក្យៈទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ បានរក្សាឧបាសថប្រកបដោយអង្គ ៨ ដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជួនកាលយើងទាំងឡាយ បានរក្សាឧបាសថ ប្រកបដោយអង្គ ៨ ជួនកាលយើងទាំងឡាយ មិនបានរក្សា ។ ម្ចាស់សក្យៈ ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយនោះ ពេញជាឥតលាក់ហើយ ការបាននូវអត្តភាព ជាមនុស្ស អ្នកទាំងឡាយនោះ បានដោយកម្រ ជឿតថា អ្នកទាំងឡាយ ជួនកាល ក៏បានរក្សាឧបាសថប្រកបដោយអង្គ ៨ ជួនកាល ក៏មិនបានរក្សា ក្នុងជីវិត ប្រកបដោយសោក និងភ័យ ក្នុងជីវិតប្រកបដោយមរណៈ និងភ័យយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់សក្យៈទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សម្គាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ។ បុរស ក្នុងលោកនេះ ក្នុង ១ ថ្ងៃ រកបានកន្លះកហាបណៈ ដោយហេតុនៃការងារ ណាមួយ ដែលមិនប៉ះពាល់អកុសលកម្ម តើគួរហៅថា បុរសអ្នកឃ្លាស បរិបូណ៌ ដោយសេចក្តីព្យាយាមដែរឬទេ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ សក្យៈទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សម្គាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ។ បុរសក្នុង

លោកនេះ ក្នុង ១ ថ្ងៃ រកបាន ១ កហាបណៈ ដោយហេតុនៃការងារណាមួយ ដែលមិនប៉ះពាល់អកុសលកម្ម តើគួរហៅថា បុរសអ្នកឈ្លាស បរិបូណ៌ ដោយសេចក្តីព្យាយាមដែរឬទេ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់សក្យៈទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សម្គាល់នូវហេតុដូចម្តេច ។ បុរសក្នុងលោកនេះ ក្នុង ១ ថ្ងៃ រកបាន ២ កហាបណៈ ដោយហេតុនៃការងារណាមួយ ដែលមិនប៉ះពាល់អកុសលកម្ម រកបាន ៣ កហាបណៈ រកបាន ៤ កហាបណៈ រកបាន ៥ កហាបណៈ រកបាន ៦ កហាបណៈ រកបាន ៧ កហាបណៈ រកបាន ៨ កហាបណៈ រកបាន ៩ កហាបណៈ រកបាន ១០ កហាបណៈ រកបាន ២០ កហាបណៈ រកបាន ៣០ កហាបណៈ រកបាន ៤០ កហាបណៈ រកបាន ៥០ កហាបណៈ រកបាន ១០០ កហាបណៈ តើគួរហៅថា បុរសអ្នកឈ្លាស បរិបូណ៌ដោយសេចក្តីព្យាយាមដែរឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់សក្យៈទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សម្គាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ។ បុរសនោះ កាលរកបាន ១០០ កហាបណៈ ១០០០ កហាបណៈ ក្នុងមួយថ្ងៃ ទុកជាកន្លែងកហាបណៈ ដែលខ្លួនរកបានហើយៗ រស់នៅបាន ១០០ ឆ្នាំ គប្បីបាននូវគំនរនៃកោគៈដ៏ច្រើនដែរឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់សក្យៈទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសម្គាល់នូវហេតុនោះដូចម្តេច ។ បុរសនោះ គប្បីបានទទួលនូវសុខយ៉ាងឯក អស់រាត្រីមួយ ឬមួយថ្ងៃ អស់កន្លះរាត្រី ឬកន្លះថ្ងៃ ដែលមានកោគៈជាហេតុ មានកោគៈជាគ្រឿងប្រគល់ឲ្យ មានកោគៈជាអធិ-

ករណី មែនដែរឬ ។ ហេតុនេះ មិនមែនទេព្រះអង្គ ។ រឿងនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា កាមទាំងឡាយមិនទៀង ទេទេ មិនពិត
 វិនាសទៅជាធម្មតា ។ ម្នាលសក្យៈទាំងឡាយ ចំណែកខាងសាវ័ករបស់
 តថាគត ក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿង
 ដុតកម្តៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ប្រតិបត្តិតាមពាក្យដែល
 តថាគតប្រៀនប្រដៅហើយអស់ ១០ ឆ្នាំ គប្បីទទួលសេចក្តីសុខយ៉ាងឯក អស់
 ១០០ ឆ្នាំក៏មាន ១០០០០ (១ ម៉ឺន) ឆ្នាំក៏មាន ១០០០០០ (១ សែន) ឆ្នាំក៏
 មាន ។ សាវ័ករបស់តថាគតនោះ បានជាសកទាគាមីខ្លះ អនាគាមីខ្លះ បានដល់
 សោតៈពិតប្រាកដខ្លះ ។ ម្នាលសក្យៈទាំងឡាយ ១០ ឆ្នាំលើកទុកចុះ សាវ័ករបស់
 តថាគតក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿង
 ដុតកម្តៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ប្រតិបត្តិតាមពាក្យដែល
 តថាគតប្រៀនប្រដៅហើយ អស់ ៩ ឆ្នាំ ៨ ឆ្នាំ ៧ ឆ្នាំ ៦ ឆ្នាំ ៥ ឆ្នាំ ៤ ឆ្នាំ
 ៣ ឆ្នាំ ២ ឆ្នាំ ១ ឆ្នាំ គប្បីទទួលរូសេចក្តីសុខយ៉ាងឯក អស់ ១០០ ឆ្នាំក៏មាន
 ១០០០០ (១ ម៉ឺន) ឆ្នាំក៏មាន ១០០០០០ (១ សែន) ឆ្នាំក៏មាន ។ សាវ័ករបស់
 តថាគតនោះ បានជាសកទាគាមីខ្លះ អនាគាមីខ្លះ បានដល់សោតៈពិតប្រាកដខ្លះ ។
 ម្នាលសក្យៈទាំងឡាយ ១ ឆ្នាំលើកទុកចុះ សាវ័ករបស់តថាគតក្នុងសាសនានេះ
 ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស មានចិត្ត
 បញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ប្រតិបត្តិតាមពាក្យដែលតថាគតប្រៀនប្រដៅហើយ

មនោរម្យរណី អង្គកថា អក្កោសវគ្គទី ៥

អស់ត្រឹមតែ ១០ ខែ ក៏គប្បីទទួលនូវសេចក្តីសុខយ៉ាងឯកអស់ ១០០ ឆ្នាំក៏មាន
 ១០០០០ (១ ម៉ឺន) ឆ្នាំក៏មាន ១០០០០០ (១ លាន) ឆ្នាំក៏មាន ។ សាវ័ករបស់
 តថាគតនោះ បានជាសកទាគាមីខ្លះ អនាគាមីខ្លះ បានដល់សោតៈពិតប្រាកដខ្លះ ។
 ម្នាលសក្យៈទាំងឡាយ ១០ ខែលើកទុកចុះ សាវ័ករបស់តថាគត ក្នុងសាសនា
 នេះ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស មាន
 ចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ប្រតិបត្តិតាមពាក្យដែលតថាគតប្រៀនប្រដៅហើយ
 អស់ ៩ ខែ ៨ ខែ ៧ ខែ ៦ ខែ ៥ ខែ ៤ ខែ ៣ ខែ ២ ខែ ១ ខែ កន្លះខែ
 ក៏គប្បីបានទទួលនូវសេចក្តីសុខយ៉ាងឯកអស់ ១០០ ឆ្នាំក៏មាន ១០០០០ (១
 ម៉ឺន) ឆ្នាំក៏មាន ១០០០០០ (១ លាន) ឆ្នាំក៏មាន ។ សាវ័ករបស់តថាគតនោះ
 បានជាសកទាគាមីខ្លះ អនាគាមីខ្លះ បានដល់សោតៈពិតប្រាកដខ្លះ ។ ម្នាល
 សក្យៈទាំងឡាយ កន្លះខែលើកទុកចុះ សាវ័ករបស់តថាគត ក្នុងសាសនានេះ
 ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស មាន
 ចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ប្រតិបត្តិតាមពាក្យដែលតថាគតប្រៀនប្រដៅ
 ហើយ អស់យប់ និងថ្ងៃ ១០ ក៏គប្បីបានទទួលនូវសេចក្តីសុខយ៉ាងឯកអស់
 ១០០ ឆ្នាំក៏មាន ១០០០០ (១ ម៉ឺន) ឆ្នាំ ក៏មាន ១០០០០០ (១ លាន) ឆ្នាំក៏មាន ។
 សាវ័ករបស់តថាគតនោះ បានជាសកទាគាមីខ្លះ អនាគាមីខ្លះ បានដល់សោតៈ
 ពិតប្រាកដខ្លះ ។ ម្នាលសក្យៈទាំងឡាយ យប់ និងថ្ងៃ ១០ លើកទុកចុះ សាវ័ក
 របស់តថាគតក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាមជា

គ្រឿងដុតកម្ដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ប្រតិបត្តិតាមពាក្យ
 ដែលតថាគតប្រៀនប្រដៅហើយ អស់យប់ និងថ្ងៃ ៧ យប់ និងថ្ងៃ ៨ យប់
 និងថ្ងៃ ៩ យប់ និងថ្ងៃ ១០ យប់ និងថ្ងៃ ១១ យប់ និងថ្ងៃ ១២ យប់ និងថ្ងៃ ១៣
 យប់ និងថ្ងៃ ១៤ យប់ និងថ្ងៃ ១៥ យប់ និងថ្ងៃ ១៦ យប់ និងថ្ងៃ ១៧ យប់ និងថ្ងៃ ១៨
 យប់ និងថ្ងៃ ១៩ យប់ និងថ្ងៃ ២០ ក៏គប្បីបានទទួលនូវសេចក្ដីសុខយ៉ាងឯក
 អស់ ១០០ ឆ្នាំក៏មាន ១០០០០ (១ ម៉ឺន) ឆ្នាំ ក៏មាន ១០០០០០ (១ សែន)
 ឆ្នាំក៏មាន ។ សាវ័ករបស់តថាគតនោះ បានជាសកទាគាមីខ្លះ អនាគាមីខ្លះ
 បានដល់សោតៈពិតប្រាកដខ្លះ ។ ម្ចាស់សក្យៈទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចំជាតត
 លោកហើយ ការបាននូវអត្តភាពជាមនុស្ស អ្នកទាំងឡាយនោះបានដោយកម្រ
 ដ្បិតថា អ្នកទាំងឡាយ ជួនកាល បានរក្សាឧបោសថប្រកបដោយអង្គ ៨
 ជួនកាល មិនបានរក្សា ក្នុងជីវិតប្រកបដោយសោក និងភ័យ ក្នុងជីវិតប្រកប
 ដោយមរណៈ និងភ័យយ៉ាងនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងទាំងឡាយនេះ
 នឹងរក្សានូវឧបោសថប្រកបដោយអង្គ ៨ ចាប់ដើមតាំងពីថ្ងៃនេះ តរៀងទៅ ។

អដ្ឋកថា

សក្កសូត្រ

[៤៦] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសក្កសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ បទថា
 សោកសភយេ ប្រែថា មានភ័យព្រោះសេចក្ដីសោក ។ បាវៈថា សោក-
 ភយេ ដូច្នោះក៏មាន ។ ក្នុងបទទី ២ ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។ បទថា យេន

កម្មដ្ឋាននេន សេចក្តីថា បណ្តាការងារទាំងឡាយ មានការក្រ ការលក់ដូរ ជាដើម ការងារណាមួយ ។ បទថា អនាបន្ត អកុសលំ សេចក្តីថា មិន ដល់អកុសលណាមួយ ។ បទថា និព្វិសេយ្យ បានដល់ គប្បីឲ្យកើតឡើង មិនគប្បីឲ្យបាត់បង់ទៅ ។ បទថា ធនក្កា ប្រែថា អ្នកឈ្នាស ។ បទថា ឧដ្ឋានសម្បទ្ធោ បានដល់ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីព្យាយាម ។ បទថា អលំ វចនាយ ប្រែថា គួរនឹងពោល ។ បទថា ឯកន្តសុខប្បដិសំវេទី វិហារេយ្យ សេចក្តីថា ទទួលសោយសុខផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្តដោយចំណែកមួយ ដោយ ញាណ ។

បទថា អនិច្ចា បានដល់ មានហើយ ក៏មិនមាន ។ បទថា តុច្ឆា បានដល់ រៀបចំការត្រួតក្នុងចិត្ត ។ បទថា មុសា បានដល់ កាម សូម្បី កន្លង ហាក់បីដូចជាទៀង ស្អាត និងសុខ ក៏មិនយ៉ាងនោះ ហេតុនោះ ទើប ឈ្មោះថា មោសធម្មា បានដល់ មានការវិនាសទៅជាសកាវៈ ព្រោះដូច្នោះ ទើបទ្រង់ចង្អុលបង្ហាញថា អាស្រ័យកាមទាំងនោះ ទើបកើតទុក្ខ ។ បទថា វោ ក្នុងពាក្យថា សធិ ទោ បន វោ នេះ ត្រឹមតែជានិបាត ។ បទថា អបណ្ណកំ វាសោតាបន្នោ សេចក្តីថា ឬថា ជាសោតាបន្តបដិបត្តិមិនខុសដោយចំណែក មួយ ។ បុគ្គលនោះធ្វើឈានឲ្យកើតហើយ ក៏ទៅព្រហ្មលោក ឬសោយសុខ ដោយចំណែកមួយ ។ ក្នុងកាមាវចរ ៦ ជាន់ ។ ក្នុងព្រះសូត្រនេះ ព្រះសាស្តា ត្រាស់គុណរបស់ឧបោសថប្រកបដោយអង្គ ៨ ។^{១៣៣}

សុត្តន្តបិដក

មហាលិស្សត្រធិ ៧

[៤៧] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងក្រុងកុជាគារសាលា នាមហារ័ន ជិតក្រុងវេសាលី ។ គ្រានោះ លិច្ឆរិឈ្មោះមហាលិ បានចូលទៅ គាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះលិច្ឆរិឈ្មោះមហាលិ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះ អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ នៃកិរិយាធ្វើនូវកម្មដ៏លាមក នៃកិរិយាប្រព្រឹត្តទៅនៃ កម្មដ៏លាមក ។ ម្ចាស់មហាលិ លោកៈជាហេតុ លោកៈជាបច្ច័យ នៃកិរិយា ធ្វើនូវកម្មដ៏លាមក នៃកិរិយាប្រព្រឹត្តទៅនៃកម្មដ៏លាមក ម្ចាស់មហាលិ ទោសៈ ជាហេតុ ទោសៈជាបច្ច័យ នៃកិរិយាធ្វើនូវកម្មដ៏លាមក នៃកិរិយាប្រព្រឹត្តទៅ នៃកម្មដ៏លាមក ម្ចាស់មហាលិ មោហៈជាហេតុ មោហៈជាបច្ច័យ នៃកិរិយាធ្វើ នូវកម្មដ៏លាមក នៃកិរិយាប្រព្រឹត្តទៅនៃកម្មដ៏លាមក ម្ចាស់មហាលិ អយោ- និសោមនសិការ (ការមិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយ) ជាហេតុ អយោ- និសោមនសិការជាបច្ច័យ នៃកិរិយាធ្វើនូវកម្មដ៏លាមក នៃកិរិយាប្រព្រឹត្តទៅ នៃកម្មដ៏លាមក ម្ចាស់មហាលិ ចិត្តដែលបុគ្គលតម្កល់ខុសជាហេតុ ចិត្តដែល បុគ្គលតម្កល់ខុសជាបច្ច័យ នៃកិរិយាធ្វើនូវកម្មដ៏លាមក នៃកិរិយាប្រព្រឹត្តទៅ នៃកម្មដ៏លាមក ។ ម្ចាស់មហាលិ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ នៃកិរិយាធ្វើនូវ កម្មដ៏លាមក នៃកិរិយាប្រព្រឹត្តទៅនៃកម្មដ៏លាមក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

ចុះអ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ នៃកិរិយាធ្វើនូវកម្មដ៏ល្អ នៃកិរិយាប្រព្រឹត្តទៅនៃកម្ម
ដ៏ល្អ ។ ម្នាលមហាលិ អលោកៈ (ការមិនលោក) ជាហេតុ អលោកៈជា
បច្ច័យ នៃកិរិយាធ្វើនូវកម្មដ៏ល្អ នៃកិរិយាប្រព្រឹត្តទៅនៃកម្មដ៏ល្អ ម្នាលមហាលិ
អទោសៈ (ការមិនប្រទូស្ត) ជាហេតុ អទោសៈជាបច្ច័យ នៃកិរិយាធ្វើនូវកម្ម
ដ៏ល្អ នៃកិរិយាប្រព្រឹត្តទៅនៃកម្មដ៏ល្អ ម្នាលមហាលិ អមោហៈ (ការមិនវង្វេង)
ជាហេតុ អមោហៈជាបច្ច័យ នៃកិរិយាធ្វើនូវកម្មដ៏ល្អ នៃកិរិយាប្រព្រឹត្តទៅនៃកម្ម
ដ៏ល្អ ម្នាលមហាលិ យោនិសោមនសិការ (ការធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយ)
ជាហេតុ យោនិសោមនសិការជាបច្ច័យ នៃកិរិយាធ្វើនូវកម្មដ៏ល្អ នៃកិរិយា
ប្រព្រឹត្តទៅនៃកម្មដ៏ល្អ ម្នាលមហាលិ ចិត្តដែលបុគ្គលតម្កល់ត្រូវជាហេតុ ចិត្ត
ដែលបុគ្គលតម្កល់ត្រូវជាបច្ច័យ នៃកិរិយាធ្វើនូវកម្មដ៏ល្អ នៃកិរិយាប្រព្រឹត្តទៅ
នៃកម្មដ៏ល្អ ។ ម្នាលមហាលិ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ នៃកិរិយាធ្វើនូវកម្មដ៏
ល្អ នៃកិរិយាប្រព្រឹត្តទៅនៃកម្មដ៏ល្អ ។ ម្នាលមហាលិ បើធម៌ ១០ យ៉ាងនេះ
មិនគប្បីមានក្នុងលោកទេ ពាក្យថា អធម្មចរិយវិសមចរិយាក្តី ពាក្យធម្ម-
ចរិយសមចរិយាក្តី ក៏មិនគប្បីប្រាកដក្នុងលោកនេះដែរ ។ ម្នាលមហាលិ
ព្រោះតែធម៌ ១០ យ៉ាងនេះ មានប្រាកដក្នុងលោក ហេតុនោះ បានជាពាក្យ
ថា អធម្មចរិយវិសមចរិយាក្តី ធម្មចរិយសមចរិយាក្តី ទើបមានប្រាកដ ។

អដ្ឋកថា

មហាលិសូត្រ

[៤៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងមហាលិសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា មិច្ឆាបណ្ឌិតំ ប្រែថា ដែលគេតាំងទុកខុស ។ បទថា អធម្មចរិយា- វិសមចរិយា សេចក្តីថា គប្បីជ្រាបវិសមចរិយា គឺការប្រព្រឹត្តមិនរាបស្មើ ពោល គឺអធម្មចរិយា ការប្រព្រឹត្តអធម៌ ក៏ដោយអំណាចអកុសលកម្មបថ ចរិយាក្រៅអំពីនេះ ក៏ដោយអំណាចកុសលកម្មបថ ។ ក្នុងព្រះសូត្រនេះ ត្រាស់ចំពោះវដ្តៈប៉ុណ្ណោះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

អដ្ឋកថា មហាលិសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អភិណ្ណប្បដ្ឋវេក្ខណាធម្មសូត្រទី ៨

[៤៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយធម៌ ១០ យ៉ាងនេះបព្វជិតគប្បីពិចារណា រឿយៗ ។ ធម៌ ១០ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺបព្វជិតគប្បីពិចារណារឿយៗ ថា អាត្មា អញកាន់យកនូវភេទដ៏ប្លែក អំពីភេទរបស់គ្រហស្ថ ១ បព្វជិតគប្បីពិចារណារឿយៗ ថា ការប្រព្រឹត្តចិត្តមជ្ឈិមជីវិតរបស់អាត្មាអញប្រព្រឹត្តជាប់ដោយ បុគ្គលដទៃ ១ បព្វជិតគប្បីពិចារណារឿយៗ ថា អាកប្បកិរិយាផ្សេងអំពី

គ្រហស្ថ អាត្មាអញគួរធ្វើ ១ បព្វជិតគប្បីពិចារណារឿយៗ ថា អាត្មាអញ
 មិនតិះដៀលខ្លួនឯងដោយសីលធម៌បានទេឬ ១ បព្វជិតគប្បីពិចារណារឿយៗ
 ថា ពួកសព្វហូចារីជាវិញ្ញាណគយគន់មើលហើយ មិនតិះដៀលអាត្មាអញ
 ដោយសីលធម៌បានទេឬ ១ បព្វជិតគប្បីពិចារណារឿយៗ ថា ការព្រាត់ប្រាស
 និរាសចាកសត្វ និងសង្ខារទាំងអស់ ដែលជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្តនៃ
 អាត្មាអញ តែងមានជាធម្មតា ១ បព្វជិតគប្បីពិចារណារឿយៗ ថា អាត្មា
 អញមានកម្មជារបស់ខ្លួន មានកម្មជាទាយាទ មានកម្មជាកំណើត មានកម្ម
 ជាដៅពង្ស មានកម្មជាគ្រឿងរពកឃើញ អាត្មាអញនឹងធ្វើនូវកម្មណា ល្អ ឬ
 អាក្រក់ អាត្មាអញគង់នឹងបានជាអ្នកទទួលយកនូវផលនៃកម្មនោះ ពុំខាន
 ឡើយ ១ បព្វជិតគប្បីពិចារណារឿយៗ ថា យប់ និងថ្ងៃទាំងឡាយ ចេះតែ
 កន្លងទៅៗ តើអាត្មាអញបានធ្វើដូចម្តេចខ្លះហើយ ១ បព្វជិតគប្បីពិចារណា
 រឿយៗ ថា សព្វថ្ងៃនេះ អាត្មាអញមានសេចក្តីអភិរម្យត្រេកអរក្នុងផ្ទះដ៏ស្ងាត់
 ខ្លះដែរឬទេ ១ បព្វជិតគប្បីពិចារណារឿយៗ ថា ឧត្តរិមនុស្សធម៌ គឺធម៌ជា
 របស់មនុស្សដ៏ប្រសើរក្រៃលែង មានដល់អាត្មាអញដែរឬ ធម៌ដ៏វិសេស
 ដែលគួរនឹងឃើញដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ អាត្មាអញបានត្រាស់ដឹងហើយឬ
 អាត្មាអញនោះ សព្វហូចារីទាំងឡាយ សួរក្នុងកាលជាទីបំផុត (មរណ-
 សម័យ) នឹងមិនអីមអៀមទេឬ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ១០ យ៉ាង
 នេះឯង បព្វជិតគប្បីពិចារណារឿយៗ ។

អដ្ឋកថា

អភិណ្ឌប្បច្ចវេក្ខណធម្មសូត្រ

[៤៨] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអភិណ្ឌប្បច្ចវេក្ខណធម្មសូត្រទី ៨ ដូច្នោះ
 បទថា បព្វជិតេន បានដល់ ដែលលះយរវាស គឺការគ្រប់គ្រងផ្ទះ ចូល
 ដល់ការបួសក្នុងព្រះសាសនា ។ បទថា អភិណ្ឌំ ប្រែថា រឿយៗ ញយៗ ។
 បទថា បច្ចវេក្ខតត្វា ប្រែថា គប្បីពិចារណាមើល គប្បីកំណត់មើល ។

បទថា វេវុណ្ណិយំ ប្រែថា មានភេទផ្សេង មានរូបរាងផ្សេងៗ ។ ការ
 មានភេទផ្សេងនោះ មាន ២ យ៉ាង គឺការមានភេទផ្សេងដោយសរីរៈ ១
 ការមានភេទផ្សេងដោយបរិក្ខារ ១ បណ្តាការមានភេទផ្សេង ២ យ៉ាងនោះ
 ការមានភេទផ្សេងដោយសរីរៈ គប្បីជ្រាបបានដោយការកោរសក់ និងពុត
 មាត់ ។ មុនបួសក៏ស្លៀកសំពត់ ត្រូវប្រើសំពត់ល្អ សាច់ម្តង ជ្រលក់ពណ៌
 ផ្សេងៗ សូម្បីបរិកោគ ក៏ត្រូវបរិកោគរសត្វាញ់ផ្សេងៗ ដាក់ភាជនៈមាស
 និងប្រាក់ សូម្បីដេក ឬអង្គុយ ក៏ត្រូវដេក និងអង្គុយយ៉ាងល្អ ក្នុងបន្ទប់ដី
 ស្អាត សូម្បីប្រកបថ្នាំ ក៏ត្រូវប្រើសប្បិ នវនីតជាដើម តាំងអំពីបួសហើយ
 ចាំបាច់ត្រូវស្លៀកសំពត់ដែលកាត់ដាច់ សំពត់ប៉ះ សំពត់ជ្រលក់ទឹកម្តត់ ឆាន់
 តែបាយដែលលាយក្នុងបាត្រដេក ឬបាត្រដី ត្រូវដេកលើគ្រែដែលក្រាល
 ដោយស្មៅជាដើម ក្នុងសេនាសនៈ មានគល់ឈើជាដើម ចាំបាច់ត្រូវអង្គុយ
 លើកំណាត់ស្បែក និងកន្ទួលផែនជាដើម ចាំបាច់ត្រូវប្រកបថ្នាំ ដោយទឹក
 មូត្រស្អុយជាដើម ។ គប្បីជ្រាបការមានភេទផ្សេងដោយបរិក្ខារក្នុងសេចក្តីនេះ

មនោរម្យបូណី អដ្ឋកថា អក្កោសវគ្គទី ៥

៤៨៤

ដោយប្រការដូច្នោះ ។ បព្វជិតពិចារណាយ៉ាងនេះ រមែងលះកោបៈ គឺការ
អាក់អន់ និងមានៈ គឺការប្រកាន់ខ្លួនបាន ។

បទថា បរវ្យាដិពន្ធា មេ ជីវិកា សេចក្តីថា បព្វជិតគប្បីពិចារណា
យ៉ាងនេះថា ភាពជាអ្នករស់នៅដោយបច្ច័យ ៤ ចាំបាច់ទាក់ទងក្នុងអ្នកដទៃ
តិរិយាបថក៏សមគួរ អាជីវៈក៏បរិសុទ្ធ ទាំងជាការគោរពកោតក្រែងដល់បិណ្ឌ-
បាត ឈ្មោះថា ជាអ្នកបរិភោគមិនពិចារណាក្នុងបច្ច័យ ៤ ក៏មិនមែន ។

បទថា អញ្ញោ មេ អាគប្ប្យា ករណីយោ សេចក្តីថា បព្វជិតគប្បី
ពិចារណាថា អាកប្បកិរិយាដើរដែលបុគ្គលណាបស់គ្រហស្ថ គឺការឈាន
ទៅមុខមិនកំណត់ដោយអាការពើងទ្រូងយ៉ាងសង្ហា អញ្ញាគប្បីធ្វើអាកប្បកិរិយា
ផ្សេងអំពីអាកប្បកិរិយារបស់គ្រហស្ថនោះ អញ្ញាគប្បីមានតន្ត្រីយស្ងប់ មាន
ចិត្តស្ងប់ សម្លឹងមួយជួរនឹម ឈានជំហានកំណត់តែបន្តិច មិនឈានវែង គប្បី
ដើរទៅដូចរទេះដឹកទឹក ក្នុងទីមិនរាបស្មើ ។ ដ្បិតថា បព្វជិតពិចារណាយ៉ាង
នេះ រមែងមានអាកប្បកិរិយាសមគួរ សិក្ខា ៣ រមែងបរិបូណ៌ ។

សព្វថា កង្ខិ ធុ ខោ សង្រ្គោះនិបាតចុះក្នុងការកំណត់ ។ បទថា
អត្តា បានដល់ ចិត្ត ។ បទថា សីលតោ ន ឧបវន្តតិ បានដល់ មិន
តិះដៀលខ្លួនឯង ព្រោះសីលជាបច្ច័យយ៉ាងនេះថា សីលរបស់អញ្ញាមិន
បរិបូណ៌ ។ ដ្បិតថា បព្វជិតពិចារណាយ៉ាងនេះ រមែងតាំងហិរិ គឺការខ្មាស
ខាងក្នុង ។ ហិរិនោះ ក៏សម្រេចការសង្រួមក្នុងទ្វារទាំង ៣ ។ ការសង្រួមក្នុង

ក្នុងទ្វារទាំង ៣ រមែងជាចតុប្បារិសុទ្ធិសីល បព្វជិតដែលតាំងនៅក្នុងចតុ-
ប្បារិសុទ្ធិសីល ចម្រើនវិបស្សនាហើយ រមែងទាញយកអរហត្តបាន ។

បទថា អនុវិច្ឆ វិញ្ញូ សព្វហ្មចារី សេចក្តីថា ពួកសព្វហ្មចារីដែល
ជាអ្នកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈរួមជាមួយបុគ្គលដែលជាបណ្ឌិត ពិចារណាហើយ
ដ្បិតថា បព្វជិតពិចារណាយ៉ាងនេះ ឱត្តប្បៈ ការក្រែងខ្លាចបាបខាងក្រៅ
រមែងតាំងឡើង ។ ឱត្តប្បៈនោះ រមែងឲ្យសម្រេចការសង្រួមក្នុងទ្វារទាំង ៣
ដូច្នោះ ទើបគួរជ្រាបដោយន័យក្នុងលំដាប់បន្ទាប់មកនោះឯង ។

បទថា នាណកាវោ វិណាកាវោ សេចក្តីថា ការកើតផ្សេងៗ ព្រោះ
កើតមក រមែងព្រាត់ប្រាសព្រោះមរណៈ ដ្បិតថា បព្វជិតពិចារណាយ៉ាងនេះ
ឈ្មោះថា មិនមានអាការ គឺប្រមាទក្នុងទ្វារទាំង ៣ ។ មរណស្សតិ គឺការ
រព្វកដល់សេចក្តីស្លាប់ ឈ្មោះថា ចុះសីបដោយល្អ ។

ក្នុងបទថា កម្មស្សកោម្ហិ ជាដើម គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យដូច្នោះថា កម្មជា
របស់អញ គឺជាសម្បត្តិរបស់ខ្លួន ហេតុនោះ ទើបអាត្មាអញជាបុគ្គលមានកម្ម
ជារបស់ខ្លួន ។ ផលដែលកម្មគប្បីឲ្យ ឈ្មោះថា ផលនៃកម្ម ផលនៃកម្ម
ឈ្មោះថា កម្មផល អាត្មាអញរមែងទទួលផលនៃកម្មនោះ ហេតុនោះ ទើប
អាត្មាអញជាបុគ្គលទទួលផលនៃកម្ម ។ កម្មជាកំណើត គឺហេតុរបស់អាត្មា
អញ ហេតុនោះ ទើបអាត្មាអញជាបុគ្គលមានកម្មជាកំណើត ។ កម្មជាផៅពង្ស
ជាញាតិរបស់អញ ហេតុនោះ ទើបជាបុគ្គលមានកម្មជាផៅពង្ស ។ កម្មដែល

គប្បីអាស្រ័យរបស់អញ ហេតុនោះ ទើបអញជាបុគ្គលមានកម្ម ដែលគប្បី
អាស្រ័យ ។ បទថា តស្ស ឆាយាទោ ភវិស្សាមិ បានដល់ អញនឹងជា
ទាយាទ គឺជាបុគ្គលទទួលផលដែលកម្មនោះឲ្យហើយ ដ្បិតថា បព្វជិតពិចារណា
ដល់ការដែលបុគ្គលមានកម្ម ជារបស់ខ្លួនយ៉ាងនោះ រមែងមិនឈ្មោះថា
ធ្វើបាប ។

បទថា កងម្ពុតស្ស មេ រត្តិទ្ធិវា វិតិបតន្តិ សេចក្តីថា យប់ថ្ងៃកន្លង
ទៅ ប្រែប្រួលទៅ អាត្មាដូចម្តេច គឺអាត្មាអញកំពុងធ្វើវត្តបដិបត្តិ ឬមិនធ្វើ
កំពុងទន្ទេញព្រះពុទ្ធវចនៈ ឬមិនទន្ទេញ កំពុងធ្វើកិច្ចកម្មក្នុងយោនិសោមន-
សិការ ឬមិនធ្វើ ដ្បិតថា បព្វជិតពិចារណាយ៉ាងនេះ ការមិនប្រមាទ រមែង
បរិបូណ៌ ។

បទថា សុញ្ញាគារេ អភិរមាមិ សេចក្តីថា អាត្មាអញតែម្នាក់នៅក្នុង
គ្រប់ឥរិយាបថ នៅក្នុងឱកាសដ៏ស្ងាត់ ត្រេកអរក្រែកលែងឬហ្ន៎ ដ្បិតថា
បព្វជិតពិចារណាយ៉ាងនេះ កាយវិវេករមែងបរិបូណ៌ ។

បទថា ទុត្តរិមនុស្សធម្មា សេចក្តីថា ធម៌ទាំងឡាយ មានឈាន
ជាដើម របស់បុគ្គលអ្នកបានឈាន និងព្រះអរិយៈដែលជាមនុស្សដ៏ក្រែកលែង
ជាមនុស្ស ឬធម៌ទាំងឡាយដែលក្រែកលែង ដែលប្រសើរជាងមនុស្សធម៌
ពោល គឺអកុសលកម្មបថ ១០ មាន គឺកើតនៅក្នុងសន្តានរបស់អាត្មាអញ
ឬ ។ បទថា អលមរិយញ្ញាណានុស្សនវិសេសោ សេចក្តីថា ឈ្មោះថា ញ្ញាណ

ព្រោះអត្ថថា ឲ្យកើតមហគ្គតប្បញ្ញា និងលោកុត្តរប្បញ្ញា ឈ្មោះថា ទស្សន
 ព្រោះអត្ថថា ឃើញធម៌ ដោយធ្វើឲ្យប្រចក្ស ដូចឃើញដោយចក្ក ហេតុនោះ
 ទើបឈ្មោះថា ញ្ញាណទស្សន ។ ញ្ញាណទស្សនដែលជាអរិយៈ គឺបរិសុទ្ធ
 ហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា អរិយញ្ញាណទស្សន ។ អរិយញ្ញាណទស្សន
 ដែលអាច គឺជាអរិយៈ អាចកម្ចាត់កិលេស មានក្នុងធម៌នោះ ឬដល់ធម៌នោះ
 ហេតុនោះ ទើបធម៌នោះ ឈ្មោះថា អលមរិយញ្ញាណទស្សន បានដល់ ធម៌
 របស់មនុស្សដ៏ក្រៃលែង មានឈានជាដើម ។ អលមរិយញ្ញាណទស្សន
 នោះផង វិសេសផង ហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា អលមរិយញ្ញាណទស្សន-
 វិសេស ។ ម្យ៉ាងទៀត គុណវិសេស គឺញ្ញាណទស្សនដ៏បរិសុទ្ធ អាចកម្ចាត់
 កិលេសបាននោះឯង ហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា អលមរិយញ្ញាណទស្សន-
 វិសេស ក៏បាន ។ បទថា អធិតតោ បានដល់ សេចក្តីវិសេសដែល
 អាត្មាអញបានហើយ មានឬហ្ន៎ ។ បទថា សោហំ បានដល់ អាត្មាអញមាន
 គុណវិសេសដែលបានហើយ ។ បទថា បន្ធិមេ កាលេ បានដល់ ក្នុងកាល
 ដេកលើគ្រែសម្រាប់ស្លាប់ ។ បទថា បុដ្ឋោ បានដល់ ត្រូវសព្វហ្មតារីស្មរ
 ដល់គុណវិសេសដែលសម្រេច ។ បទថា ទ មន្ត ភរិស្សាមិ បានដល់ អញ
 នឹងមិនជាបុគ្គលឱនក អស់នូវអំណាច ជឿតថា បព្វជិតពិចារណាយ៉ាងនេះ
 រមែងមិនឈ្មោះថា ស្លាប់ទេ ។ ១៧

អដ្ឋកថាអភិណ្ឌប្បប្បវក្កណាធម្មសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក
សិរីរដ្ឋធម្មសូត្រទី ៩

[៤៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលបិតនៅក្នុងសិរីរៈ ១០ យ៉ាង
នេះ បព្វជិតគប្បីពិចារណារឿយៗ ។ ធម៌ ១០ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺត្រជាក់
១ ក្តៅ ១ សេចក្តីឃ្នាន ១ ស្រេក ១ ឧប្បារៈ ១ បស្សាវៈ ១ សង្រួម
កាយ ១ សង្រួមវាចា ១ សង្រួមក្នុងការចិញ្ចឹមជីវិត ១ កវសន្ធារដែលនាំ
សត្វឲ្យកើតក្នុងភពទៀត ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ១០ យ៉ាងនេះឯង
ដែលបិតនៅក្នុងសិរីរៈ ។

អដ្ឋកថា

សិរីរដ្ឋធម្មសូត្រ

[៤៩] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងសិរីរដ្ឋធម្មសូត្រទី ៩ ដូចតទៅនេះ បទថា
ទោនោត្តរិកោ បានដល់ កើតក្នុងភពថ្មីទៀត ។ បទថា កវសន្ធារោ
បានដល់ កម្មជាគ្រឿងតាក់តែងភព ។ ក្នុងព្រះសូត្រនេះ ត្រាស់ចំពោះវដ្តៈ
ប៉ុណ្ណោះ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា សិរីរដ្ឋធម្មសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

កណ្តាលសូត្រទី ១០

[៥០] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុច្រើន រូប ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយកត្តហើយ អង្គុយប្រជុំគ្នា ក្នុងឧបដ្ឋានសាលា កើតមានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ឈ្លោះប្រកែក និយាយចាក់ ដោតគ្នា ដោយលំពែង គឺមាត់ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ចេញចាក ទីពួនសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ណសម័យ ក៏ចូលទៅរកឧបដ្ឋានសាលា លុះចូលទៅ ដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ហើយ ក៏ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អម្បាញ់ មិញ្ញនេះ អ្នកទាំងឡាយអង្គុយប្រជុំគ្នា ដោយកថាដូចម្តេច ចុះអន្តរកថាដូច- ម្តេច ដែលអ្នកទាំងឡាយ ធ្វើមិនទាន់ដាច់ស្រេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងទីនេះ យើងខ្ញុំទាំងឡាយ ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយ កត្ត ហើយអង្គុយប្រជុំគ្នា ក្នុងឧបដ្ឋានសាលា ក៏កើតមានសេចក្តីប្រកួត ប្រកាន់ ឈ្លោះប្រកែក និយាយចាក់ដោតគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយមានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ឈ្លោះប្រកែក និយាយ ចាក់ដោតគ្នា ដោយលំពែង គឺមាត់ ព្រោះហេតុណា ហេតុនេះ មិនសមគួរដល់ អ្នកទាំងឡាយជាកុលបុត្រ អ្នកមានសទ្ធាចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្ទះសសោះ ឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ១០ យ៉ាងនេះ ជាធម៌គួររក្សារក្សា ធ្វើ

នូវសេចក្តីស្រឡាញ់ ធ្វើនូវសេចក្តីគោរព ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសង្គ្រោះគ្នា ដើម្បី
 មិនទាស់ទែងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីព្រមព្រៀង ដើម្បីមូលមិត្តគ្នា ។ ធម៌ ១០ យ៉ាង
 តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល
 សង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខសំរវៈ បរិបូណ៌អាចារ និងគោចរ ឃើញភ័យក្នុងទោស
 ទាំងឡាយ សូម្បីបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានសីល ។ បេ ។ សមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំង
 ឡាយ ដោយហេតុណា នេះជាធម៌គួររពករកគ្នា ធ្វើនូវសេចក្តីស្រឡាញ់ ធ្វើនូវ
 សេចក្តីគោរព ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសង្គ្រោះគ្នា ដើម្បីមិនទាស់ទែងគ្នា ដើម្បីសេចក្តី
 ព្រមព្រៀង ដើម្បីមូលមិត្តគ្នា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជា
 ពហុស្សត ទ្រទ្រង់នូវពុទ្ធវចនៈ ដែលខ្លួនបានស្តាប់ហើយ សន្សំទុកនូវពុទ្ធវចនៈ
 ដែលខ្លួនបានស្តាប់ហើយ ធម៌ទាំងឡាយណា មានលម្អបទដើម លម្អបទ
 កណ្តាល លម្អបទចុង ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ត ទាំងព្យញ្ជនៈ
 ដ៏បរិសុទ្ធបរិបូណ៌ទាំងអស់ ធម៌ទាំងឡាយមានសភាពដូច្នោះ ភិក្ខុនោះឯង ក៏បាន
 ស្តាប់ច្រើន បានចាំទុក ចាំស្ងាត់រត់មាត់ ជាក់ច្បាស់ក្នុងចិត្ត ត្រាស់ដឹងល្អដោយ
 ទិដ្ឋិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាពហុស្សត ។ បេ ។ ចេះដឹងល្អដោយទិដ្ឋិ
 ដោយហេតុណា នេះជាធម៌គួររពករកគ្នា ធ្វើនូវសេចក្តីស្រឡាញ់ ធ្វើនូវសេចក្តី
 គោរព ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសង្គ្រោះគ្នា ដើម្បីមិនទាស់ទែងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីព្រម
 ព្រៀងគ្នា ដើម្បីមូលមិត្តគ្នា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុមានមិត្ត

ល មានសម្មាញ់ល រកមគប្បវកមិត្តល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានមិត្ត
 ល មានសម្មាញ់ល រកមគប្បវកមិត្តល ដោយហេតុណា នេះជាធម៌គួររក
 រកគ្នា ធ្វើនូវសេចក្តីស្រឡាញ់ ធ្វើនូវសេចក្តីគោរព ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសង្គ្រោះ
 គ្នា ដើម្បីមិនទាស់ទែងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីមូលមិត្តគ្នា ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុដែលគេប្រដៅងាយ ប្រកបដោយធម៌ជា
 គ្រឿងធ្វើនូវការៈជាអ្នកប្រដៅងាយ ជាអ្នកអត់ធន់ ទទួលយកនូវពាក្យប្រៀន
 ប្រដៅដោយចំណែកខាងស្តាំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលគេប្រដៅងាយ
 ប្រកបដោយធម៌ ជាគ្រឿងធ្វើនូវការៈជាអ្នកប្រដៅងាយ ជាអ្នកអត់ធន់
 ទទួលយកនូវពាក្យប្រៀនប្រដៅ ដោយចំណែកខាងស្តាំ ដោយហេតុណា
 នេះជាធម៌គួររករកគ្នា ធ្វើនូវសេចក្តីស្រឡាញ់ ធ្វើនូវសេចក្តីគោរព ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីសង្គ្រោះគ្នា ដើម្បីមិនទាស់ទែងគ្នា ដើម្បីព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីមូល
 មិត្តគ្នា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត កិច្ចការណានីមួយ ធំ ឬតូច
 របស់សព្វហូចារីបុគ្គលទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកប៉ិនប្រសប់ មិនខ្ជិលច្រអូស
 ក្នុងកិច្ចការទាំងនោះ ប្រកបដោយឧបាយជាគ្រឿងពិចារណា ក្នុងកិច្ចការទាំង
 នោះថា គួរធ្វើ គួរចាត់ចែង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិច្ចការណានីមួយ ធំ
 ឬតូចរបស់សព្វហូចារីបុគ្គលទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកប៉ិនប្រសប់មិនខ្ជិលច្រអូស
 ក្នុងកិច្ចការទាំងនោះ ប្រកបដោយឧបាយជាគ្រឿងពិចារណា ក្នុងកិច្ចការទាំង
 នោះថា គួរធ្វើ គួរចាត់ចែង ដោយហេតុណា នេះជាធម៌គួររករកគ្នា ធ្វើនូវ

សេចក្តីស្រឡាញ់ ធ្វើនូវសេចក្តីគោរព ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសង្គ្រោះគ្នា ដើម្បីមិន
 ទាស់ទែងគ្នា ដើម្បីព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីមូលមិត្តគ្នា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រាថ្នាក្នុងធម៌ មានការហៅរកដោយពាក្យជាទីស្រឡាញ់
 អ្នកមានសេចក្តីរីករាយដ៏លើសលុប ក្នុងអភិធម្ម ក្នុងអភិវិន័យ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកប្រាថ្នានូវធម៌ មានការហៅរកដោយពាក្យជាទីស្រឡាញ់
 អ្នកមានសេចក្តីរីករាយដ៏លើសលុបក្នុងអភិធម្ម ក្នុងអភិវិន័យ ដោយហេតុណា
 នេះជាធម៌គួររពករកគ្នា ធ្វើនូវសេចក្តីស្រឡាញ់ ធ្វើនូវសេចក្តីគោរព ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីសង្គ្រោះគ្នា ដើម្បីមិនទាស់ទែងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បី
 មូលមិត្តគ្នា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រាថ្នាព្រាហ្មណ៍
 ដើម្បីលះបង់ពួកអកុសលធម៌ ដើម្បីធ្វើនូវពួកកុសលធម៌ឲ្យបរិបូណ៌ ជាអ្នក
 មានកម្លាំង មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងមាំមួន មិនដាក់ធុរៈក្នុងពួកកុសលធម៌ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកប្រាថ្នាព្រាហ្មណ៍ដើម្បី លះបង់ពួកអកុសល-
 ធម៌ ដើម្បីធ្វើពួកកុសលធម៌ឲ្យបរិបូណ៌ ជាអ្នកមានកម្លាំង មានសេចក្តីប្រឹង
 ប្រែងមាំមួន មិនដាក់ធុរៈក្នុងពួកកុសលធម៌ ដោយហេតុណា នេះជាធម៌គួរ
 រពករកគ្នា ធ្វើនូវសេចក្តីស្រឡាញ់ ធ្វើនូវសេចក្តីគោរព ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 សង្គ្រោះគ្នា ដើម្បីមិនទាស់ទែងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីមូល
 មិត្តគ្នា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកសន្តោសដោយចីវរ
 បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ តាមមានតាមបាន ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកសន្តោសដោយចីវរបិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារតាមមាន តាមបាន ដោយហេតុណា នេះជាធម៌ គួររព្វករកត្តា ធ្វើនូវសេចក្តីស្រឡាញ់ ធ្វើនូវសេចក្តីគោរព ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី សង្គ្រោះគ្នា ដើម្បីមិនទាស់ទែងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីមូលមិត្ត គ្នា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមានស្មារតី ប្រកបដោយ ស្មារតី និងការវះជាអ្នកមានប្រាជ្ញាចាស់ក្លាដ៏ប្រសើរ រព្វកឃើញរឿយៗ នូវ កិច្ចដែលខ្លួនធ្វើយូរហើយផង នូវសម្តីដែលខ្លួននិយាយយូរហើយផង ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានស្មារតី ប្រកបដោយស្មារតី និងការវះជាអ្នក មានប្រាជ្ញាចាស់ក្លាដ៏ប្រសើរ រព្វកឃើញរឿយៗ នូវកិច្ចដែលខ្លួនធ្វើយូរហើយ ផង នូវសម្តីដែលខ្លួននិយាយយូរហើយផង ដោយហេតុណា នេះជាធម៌គួរ រព្វករកត្តា ធ្វើនូវសេចក្តីស្រឡាញ់ ធ្វើនូវសេចក្តីគោរព ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី សង្គ្រោះគ្នា ដើម្បីមិនទាស់ទែងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីមូលមិត្ត គ្នា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមានបញ្ញា ប្រកប ដោយបញ្ញា ដែលអាចកំណត់នូវការកើតឡើង និងសេចក្តីវិនាសទៅ (នៃ ខន្ធបញ្ចកៈ) ជាបញ្ញាដ៏ប្រសើរ ជាគ្រឿងទម្ងាយបង្ខំនូវកិលេស ជាធម្មជាតិ ដល់នូវការអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមាន បញ្ញា ប្រកបដោយបញ្ញា ដែលអាចកំណត់នូវការកើតឡើង និងវិនាសទៅ ជាបញ្ញាដ៏ប្រសើរ ជាគ្រឿងទម្ងាយបង្ខំនូវកិលេស ជាធម្មជាតិដល់នូវកិរិយា

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា អក្កោសវគ្គទី ៥

អស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃ ដោយហេតុណា នេះជាធម៌គួររព្វករក្ខា ធ្វើនូវ
 សេចក្តីស្រឡាញ់ ធ្វើនូវសេចក្តីគោរព ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសង្គ្រោះគ្នា ដើម្បីមិន
 ទាស់ទែងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីមូលមិត្តគ្នា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ធម៌ ១០ យ៉ាងនេះឯង ជាធម៌គួររព្វករក្ខា ធ្វើនូវសេចក្តីស្រឡាញ់
 ធ្វើនូវសេចក្តីគោរព ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសង្គ្រោះគ្នា ដើម្បីមិនទាស់ទែងគ្នា
 ដើម្បីសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីមូលមិត្តគ្នា ។

អក្កោសវគ្គទី ៥ ចប់

ឧទាននៃអក្កោសវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីវិវាទ ១ វិវាទមូលពីរលើក ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគទ្រង់គង់ក្នុងនគរកុសិនារា ១ ទោសក្នុងការ
 ចូលទៅខាងក្នុងរាជបុរី ១ សក្យឧបាសក ១ លច្ឆវិ
 ឈ្មោះមហាលិ ១ ធម៌ដែលបព្វជិត គួរពិចារណា
 រឿយៗ ១ ធម៌ដែលបិតនៅក្នុងសរីរៈ ១ ពួកភិក្ខុអ្នក
 មានសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់គ្នា ១ ។

អដ្ឋកថា

កណ្ណានុសូត្រ

[៥០] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងកណ្ណានុសូត្រទី ១០ ដូចតទៅនេះ ព្រះ
 មានព្រះភាគត្រាស់សីល ពាហុសច្ចៈ វិរិយៈ សតិ និងបញ្ញាលាយគ្នា ទាំង
 លោកិយ និងលោកុត្តរ ។ ពាក្យដ៏សេស ក្នុងទីគ្រប់អង្វើ មានអត្ថន័យ
 យល់ហើយ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថាកណ្ណានុសូត្រទី ១០ ចប់

អក្កោសកវគ្គទី ៥ ចប់

បឋមបណ្ណាសក ចប់

សុត្តន្តបិដក
ទុតិយបណ្ណាសក

សិទ្ធិវគ្គទី ១

សិទ្ធិសុត្តទី ១

[៥១] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូច្នោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលតបព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏ មានព្រះភាគបានត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុមិនឆ្ងាសក្នុងវារៈនៃចិត្ត អ្នកដទៃទេ ត្រូវគិតថាយើងទាំងឡាយ គួរជាអ្នកឆ្ងាសក្នុងវារៈនៃចិត្តរបស់ខ្លួន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង ឡាយ ចុះភិក្ខុជាអ្នកឆ្ងាសក្នុងវារៈនៃចិត្តរបស់ខ្លួន តើដោយប្រការដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាស្រ្តី ឬបុរសកំលោះជំទង់ ប្រកបដោយជាតិជា អ្នកស្មិតស្មាង កាលពិចារណាមើលនូវស្រមោលមុខរបស់ខ្លួនក្នុងកញ្ចក់ដែល បរិសុទ្ធផ្លូវផង ឬក្នុងកាជន៍ទឹកថ្លា បើឃើញធូលី ឬកន្ទួលក្នុងកញ្ចក់នោះ រមែង ព្យាយាមដើម្បីលះបង់នូវធូលី ឬកន្ទួលនោះចេញ បើមិនឃើញធូលី ឬកន្ទួល ក្នុងកញ្ចក់នោះទេ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ មានសេចក្តីត្រិះរិះគ្រប់គ្រាន់ ដោយ

ហេតុនោះថា ឪហ្មឺ អាត្មាអញមានលាភ ឪហ្មឺ មុខរបស់អាត្មាអញបរិសុទ្ធ
យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបមេយ្យដូចជាការពិចារណាក្នុង
កុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងមានឧបការៈច្រើនដល់ភិក្ខុថា អាត្មាអញជាអ្នក
មានអភិជ្ឈាច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញជាអ្នកមិនមានអភិជ្ឈាច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញ
ជាអ្នកមានចិត្តព្យាបាទច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញជាអ្នកមិនមានចិត្តព្យាបាទច្រើន
ឬហ្មឺ អាត្មាអញជាអ្នកត្រូវបីនមិទ្ធុរូបរិតច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញជាអ្នកប្រាស
ចាកបីនមិទ្ធុច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញជាអ្នកមានចិត្តអណ្តែតអណ្តូងច្រើនឬហ្មឺ
អាត្មាអញជាអ្នកមិនមានចិត្តអណ្តែតអណ្តូងច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញជាអ្នកមាន
វិចិកិច្ចាច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញជាអ្នកឆ្លងចាកវិចិកិច្ចាច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញមាន
សេចក្តីក្រោធច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញជាអ្នកមានចិត្តសៅហ្មងច្រើនឬហ្មឺ អាត្មា
អញជាអ្នកមានចិត្តមិនសៅហ្មងច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញជាអ្នកមានកាយក្រវល់
ក្រវាយច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញមានកាយមិនបានក្រវល់ក្រវាយច្រើនឬហ្មឺ អាត្មា
អញមានសេចក្តីខ្ជិលច្រអូសច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញមានព្យាយាមប្រារព្ធហើយ
ច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញមានចិត្តមិនខ្ជាប់ខ្ជួនច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញមានចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន
ច្រើនឬហ្មឺ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុកាលពិចារណាដឹងយ៉ាងនេះថា
អាត្មាអញមានអភិជ្ឈាច្រើន អាត្មាអញមានចិត្តព្យាបាទច្រើន អាត្មាអញត្រូវ
បីនមិទ្ធុរូបរិតច្រើន អាត្មាអញមានចិត្តអណ្តែតអណ្តូងច្រើន អាត្មាអញមាន
វិចិកិច្ចាច្រើន អាត្មាអញមានសេចក្តីក្រោធច្រើន អាត្មាអញមានចិត្តសៅហ្មង

ច្រើន អាត្មាអញមានកាយក្រវល់ក្រវាយច្រើន អាត្មាអញជាអ្នកខ្ជិលច្រអូស
 ច្រើន អាត្មាអញមានចិត្តមិនខ្ជាប់ខ្ជួនច្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ
 គប្បីធ្វើនូវសេចក្តីប៉ិនប៉ងផង សេចក្តីព្យាយាមផង ខ្ញុំឃ្នាតផង សេចក្តីប្រឹង
 ប្រែងផង សេចក្តីមិនរួញរាផង សតិផង សម្បជញ្ញៈផង ឲ្យលើសលុប
 ដើម្បីលះបង់នូវពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ដូចជាសំពត់ដែលភ្លើងឆេះ ឬក្បាលដែលត្រូវភ្លើងឆេះ ឬគ្រួសគប្បីធ្វើ
 នូវសេចក្តីប៉ិនប៉ងផង ព្យាយាមផង ខ្ញុំឃ្នាតផង ប្រឹងប្រែងផង សេចក្តីមិន
 រួញរាផង សតិផង សម្បជញ្ញៈផង ឲ្យលើសលុប ដើម្បីលះបង់នូវពួក
 ក្បាលនោះឯង យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគប្បីធ្វើនូវ
 សេចក្តីប៉ិនប៉ងផង ព្យាយាមផង សេចក្តីខ្ញុំឃ្នាតផង ប្រឹងប្រែងផង សេចក្តី
 មិនរួញរាផង សតិផង សម្បជញ្ញៈផង ឲ្យលើសលុប ដើម្បីលះបង់នូវពួក
 អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើ
 ភិក្ខុកាលពិចារណាដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាអ្នកមិនមានអភិជ្ឈាច្រើន អាត្មា
 អញជាអ្នកមានចិត្តមិនព្យាបាទច្រើន អាត្មាអញជាអ្នកប្រាសចាកបីនមិទ្ធុច្រើន
 អាត្មាអញជាអ្នកមានចិត្តមិនអណ្តើងអណ្តួងច្រើន អាត្មាអញជាអ្នកច្រងចាក
 វិចិត្តិច្ឆាច្រើន អាត្មាអញជាអ្នកមិនមានសេចក្តីក្រោធច្រើន អាត្មាអញជាអ្នក
 មានចិត្តមិនសៅហ្មងច្រើន អាត្មាអញជាអ្នកមានកាយមិនក្រវល់ក្រវាយច្រើន
 អាត្មាអញជាអ្នកប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាមច្រើន អាត្មាអញជាអ្នកមានចិត្តខ្ជាប់

ខនច្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីតាំងនៅក្នុងកុសលធម៌ទាំងនោះ ធ្វើ
ព្យាយាមដើម្បីឲ្យអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយតទៅ ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយបណ្ណាសក

សចិត្តវគ្គទី ១

សចិត្តសូត្រ

[៥១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសចិត្តសូត្រទី ១ នៃទុតិយបណ្ណាសក
ដូចតទៅនេះ បទថា សចិត្តបរិយាយកុសលា ប្រែថា ដែលឈ្លាសក្នុង
វារចិត្តរបស់ខ្លួន ។ បទថា រជំ បានដល់ ឧបក្កិលេសដែលចរមក ។ បទថា
អង្គណាំ បានដល់ អាចម័រុយ និងប្រជ្រុយជាដើមកើតក្នុងមុខនិមិត្ត គឺ
ស្រមោលមុខនោះ ។ បទថា អាសវានំ ឧយាយ បានដល់ ដើម្បីជា
ប្រយោជន៍ដល់អរហត្ត ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា សចិត្តសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សារីបុត្តសូត្រទី ២

[៥២] ក្នុងទីនោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់អាវុសោភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ថែរវាចារបស់ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុថា ករុណាអាវុសោ ។ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុបាន ពោលពាក្យនេះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ បើភិក្ខុមិនធ្វាសក្នុងវារៈនៃចិត្ត បុគ្គលដទៃទេ ត្រូវគិតថា យើងទាំងឡាយ គួរជាអ្នកធ្វាសក្នុងវារៈនៃចិត្ត របស់ខ្លួន ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគួរសិក្សាយ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុជាអ្នកធ្វាសក្នុងវារៈនៃចិត្តរបស់ខ្លួន តើដោយ ប្រការដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ដូចជាស្រ្តី ឬបុរសកំលោះជំទង់ ប្រកបដោយជាតិជាអ្នកស្មិតស្មាង កាលពិចារណាមើលស្រមោលរបស់ខ្លួន ក្នុងកញ្ចក់ ដែលបរិសុទ្ធផ្លូវផង ឬក្នុងកាជន៍ទឹកថ្លា បើឃើញធូលី ឬកន្ទួល ក្នុងកញ្ចក់ ក៏រមែងព្យាយាមលះបង់នូវធូលី ឬកន្ទួលនោះចេញ បើមិនឃើញ ធូលី ឬកន្ទួលនោះទេ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ មានតម្រិះគ្រប់គ្រាន់ ដោយហេតុ នោះថា ឱប្តី អាត្មាអញមានលាភ ឱប្តី (មុខ) របស់អាត្មាអញបរិសុទ្ធ យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ឧបមេយ្យដូចជា ការពិចារណាក្នុង កុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងមានឧបការៈច្រើនដល់ភិក្ខុថា អាត្មាអញជាអ្នក មានអភិជ្ឈាច្រើនឬប្តី អាត្មាអញជាអ្នកមិនមានអភិជ្ឈាច្រើនឬប្តី អាត្មាអញ មានចិត្តព្យាបាទច្រើនឬប្តី អាត្មាអញត្រូវប្តីនិម្ភៈរូបរិតច្រើនឬប្តី អាត្មាអញ

មិនមានចិត្តព្យាបាទច្រើនឬហ្ន៎ អាត្មាអញប្រាសចាកបីនមិទ្ធុៈច្រើនឬហ្ន៎ អាត្មា
 អញមានចិត្តអណ្តែតអណ្តូងច្រើនឬហ្ន៎ អាត្មាអញមិនមានចិត្តអណ្តែតអណ្តូង
 ច្រើនឬហ្ន៎ អាត្មាអញមានវិចិកិច្ឆាច្រើនឬហ្ន៎ អាត្មាអញឆ្លងវិចិកិច្ឆាច្រើនឬហ្ន៎
 អាត្មាអញមានសេចក្តីក្រោធច្រើនឬហ្ន៎ អាត្មាអញមិនមានសេចក្តីក្រោធច្រើន
 ឬហ្ន៎ អាត្មាអញមានចិត្តសៅហ្មងច្រើនឬហ្ន៎ អាត្មាអញមិនមានចិត្តសៅហ្មង
 ច្រើនឬហ្ន៎ អាត្មាអញមានកាយក្រវល់ក្រវាយច្រើនឬហ្ន៎ អាត្មាអញមានកាយ
 មិនក្រវល់ក្រវាយច្រើនឬហ្ន៎ អាត្មាអញខ្ជិលច្រអូសច្រើនឬហ្ន៎ អាត្មាអញ
 ប្រាសព្វព្យាយាមច្រើនឬហ្ន៎ អាត្មាអញមានចិត្តមិនខ្ជាប់ខ្ជួនច្រើនឬហ្ន៎ អាត្មាអញ
 មានចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួនច្រើនឬហ្ន៎ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បើភិក្ខុពិចារណា
 រមែងដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមានអភិជ្ឈាច្រើន ។ បេ ។ អាត្មាអញមានចិត្ត
 មិនបានខ្ជាប់ខ្ជួនច្រើន ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគប្បីធ្វើនូវសេចក្តី
 ប៉ុនប៉ងផង ព្យាយាមផង សេចក្តីខ្ចីឃ្មាតផង ប្រឹងប្រែងផង មិនរុញរាផង
 សតិផង សម្បជញ្ញៈផង ឲ្យលើសលុប ដើម្បីលះនូវពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក
 ទាំងនោះចេញ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ដូចជាសំពត់ដែលត្រូវភ្លើងឆេះ
 ឬក្បាលដែលត្រូវភ្លើងឆេះ ឬគ្រួលគប្បីប្រញាប់ធ្វើនូវសេចក្តីប៉ុនប៉ងផង ព្យា-
 យាមផង សេចក្តីខ្ចីឃ្មាតផង ប្រឹងប្រែងផង សេចក្តីមិនរុញរាផង សតិផង
 សម្បជញ្ញៈផង ឲ្យលើសលុប ដើម្បីលត់សំពត់ ឬក្បាលនោះឯង យ៉ាង
 ណាមិញ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ គប្បីប្រញាប់ធ្វើនូវសេចក្តីប៉ុន

បីផង ព្យាយាមផង សេចក្តីខ្លីឃ្នាតផង ប្រឹងប្រែងផង សេចក្តីមិនរួញរាផង
 សតិផង សម្បជញ្ញៈផងឲ្យលើសលុប ដើម្បីលះបង់នូវពួកអកុសលធម៌ដ៏
 លាមកទាំងនោះចេញ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បើភិក្ខុ
 ពិចារណាវមែនដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាអ្នកមិនមានអភិជ្ឈាច្រើន ។ បេ ។
 អាត្មាអញមានចិត្តខាប់ខ្លួនច្រើន ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ គួរតាំង
 នៅក្នុងកុសលធម៌ទាំងនោះ ហើយធ្វើនូវសេចក្តីព្យាយាមដើម្បីអស់ទៅនៃ
 អាសវៈទាំងឡាយតទៅ ។

អដ្ឋកថា

សារិបុត្តសូត្រ

[៥២] ក្នុងសារិបុត្តសូត្រទី ២ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាសារិបុត្តសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

វិទិត្តសូត្រទី ៣

[៥៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនសរសើរ ការតាំងនៅដដែល ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយទេ នឹងបាច់និយាយថ្វី ដល់ការសាបសូន្យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតសរសើរនូវសេចក្តីចម្រើន ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយតែម្យ៉ាង មិនសរសើរការតាំងនៅដដែល មិនសរសើរការសាបសូន្យទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការសាបសូន្យក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ មិនមែនជាការតាំងនៅដដែល មិនមែនជាការចម្រើន តើដោយប្រការដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងប៉ុន្មានក្នុងសាសនានេះ ប្រកបដោយសទ្ធា សីលៈ សុតៈ ចាគៈ បញ្ញា និងបដិកាណា ធម៌ទាំងឡាយនោះរបស់ភិក្ខុនោះ មិនតាំងនៅដដែល មិនចម្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវហេតុនេះថា ជាសេចក្តីសាបសូន្យ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ មិនមែនជាការតាំងនៅដដែល មិនមែនជាសេចក្តីចម្រើនទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីសាបសូន្យក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ មិនមែនជាការតាំងនៅដដែល មិនមែនសេចក្តីចម្រើន យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការតាំងនៅដដែល ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ មិនមែនជាសេចក្តីសាបសូន្យ មិនមែនជាសេចក្តីចម្រើន តើដោយប្រការដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងប៉ុន្មានក្នុងសាសនានេះ ប្រកបដោយសទ្ធា សីលៈ សុតៈ ចាគៈ បញ្ញា និងបដិកាណា ពួកធម៌នោះរបស់ភិក្ខុនោះ មិនសាបសូន្យ មិនចម្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវហេតុនេះ ថាជាការតាំងនៅ

ដដែលក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ មិនមែនជាការសាបសូន្យ មិនមែនជាសេចក្តី
 ចម្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការតាំងនៅដដែល ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 មិនមែនជាការសាបសូន្យ មិនមែនជាសេចក្តីចម្រើន យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចម្រើនក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ មិនមែនជាការតាំង
 នៅដដែល មិនមែនជាការសាបសូន្យ តើដោយប្រការដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងប៉ុន្មានក្នុងសាសនានេះ ប្រកបដោយសទ្ធា សីលៈ សុតៈ
 ចាគៈ បញ្ញា និងបដិកាណ ពួកធម៌នោះរបស់ភិក្ខុនោះ មិនតាំងនៅដដែល មិន
 សាបសូន្យទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវហេតុនេះថា ជាសេចក្តី
 ចម្រើនក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ មិនមែនជាការតាំងនៅដដែល មិនមែនជា
 សេចក្តីសាបសូន្យទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចម្រើន ក្នុងកុសលធម៌
 ទាំងឡាយ មិនមែនជាការតាំងនៅដដែល មិនមែនជាសេចក្តីសាបសូន្យ យ៉ាង
 នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុមិនធ្វាសក្នុងវារៈនៃចិត្តបុគ្គលដទៃទេ
 គួរគិតថា យើងទាំងឡាយ ជាអ្នកធ្វាសក្នុងវារៈនៃចិត្តរបស់ខ្លួន ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគួរសិក្សាយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះ
 ភិក្ខុធ្វាសក្នុងវារៈនៃចិត្តរបស់ខ្លួន តើដោយប្រការដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ដូចជាស្រ្តី ឬបុរសកំលោះ ឬជំទង់ ប្រកបដោយជាតិជាអ្នកស្មិតស្មាន
 កាលពិចារណាមើលស្រមោលមុខរបស់ខ្លួនក្នុងកញ្ចក់ ដ៏បរិសុទ្ធផ្សុរផង ឬក្នុង
 កាជន៍ទឹកថ្លា បើឃើញនូវធូលី ឬកន្ទួលក្នុងកញ្ចក់ ឬទឹកនោះ តែងព្យាយាម

ដើម្បីលះបង់នូវធូលី ឬកន្លែងនោះចេញ បើមិនឃើញធូលី ឬកន្លែងក្នុងកញ្ចក់
 ឬទឹកនោះទេ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ មានតម្រិះគ្រប់គ្រាន់ ដោយហេតុនោះថា
 ឪហ្មឺ អាត្មាអញមានលាភ ឪហ្មឺ មុខរបស់អាត្មាអញបរិសុទ្ធ ឧបមាយ៉ាងណា
 មិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបមេយ្យដូចជាការពិចារណា ក្នុងកុសលធម៌
 ទាំងឡាយ រមែងមានឧបការៈច្រើនដល់ភិក្ខុនោះថា អាត្មាអញជាអ្នកមាន
 អភិជ្ឈាច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញជាអ្នកមិនមានអភិជ្ឈាច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញជា
 អ្នកមានចិត្តព្យាបាទច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញជាអ្នកមានចិត្តមិនមានព្យាបាទច្រើន
 ឬហ្មឺ អាត្មាអញជាអ្នកត្រូវបីនិមិទ្ធាៈគ្របសង្កត់ច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញជាអ្នក
 ប្រាសចាកបីនិមិទ្ធាៈច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញជាអ្នកមានចិត្តអណ្តែតអណ្តូងច្រើន
 ឬហ្មឺ អាត្មាអញជាអ្នកមានចិត្តមិនអណ្តែតអណ្តូងច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញជា
 អ្នកមានវិចិកិច្ចាច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញជាអ្នកឆ្លងចាកវិចិកិច្ចាច្រើនឬហ្មឺ អាត្មា
 អញជាអ្នកមានសេចក្តីក្រោធច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញមិនមានសេចក្តីក្រោធច្រើន
 ឬហ្មឺ អាត្មាអញជាអ្នកមានចិត្តសៅហ្មងច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញជាអ្នកមានចិត្ត
 មិនសៅហ្មងច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញជាអ្នកមានកាយ ក្រវល់ក្រវាយច្រើនឬហ្មឺ
 អាត្មាអញជាអ្នកមានកាយ មិនក្រវល់ក្រវាយច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញជាអ្នកខ្ជិល
 ច្រអូសច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញជាអ្នកមានព្យាយាមប្រារព្ធច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញ
 ជាអ្នកមានចិត្តមិនខ្ជាប់ខ្ជួនច្រើនឬហ្មឺ អាត្មាអញជាអ្នកមានចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួនច្រើន
 ឬហ្មឺ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុពិចារណាដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាអ្នក

មានអភិជ្ឈាច្រើន អាត្មាអញជាអ្នកមានចិត្តព្យាបាទច្រើន អាត្មាអញជាអ្នក
ត្រូវបីនមិទ្ធុៈគ្របសង្កត់ច្រើន អាត្មាអញជាអ្នកមានចិត្តអណ្តែតអណ្តូងច្រើន
អាត្មាអញជាអ្នកមានវិចិត្តិក្ខាច្រើន អាត្មាអញជាអ្នកមានសេចក្តីក្រោធច្រើន
អាត្មាអញជាអ្នកមានចិត្តសៅហ្មងច្រើន អាត្មាអញជាអ្នកមានកាយក្រវល់
ក្រវាយច្រើន អាត្មាអញជាអ្នកខ្ជិលច្រអូសច្រើន អាត្មាអញជាអ្នកមានចិត្តមិន
ខាប់ខ្ចួនច្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគួរធ្វើសេចក្តីប៉ុនប៉ងផង ព្យា-
យាមផង សេចក្តីខ្ចីឃ្មាតផង ប្រឹងប្រែងផង សេចក្តីមិនរួញរាផង សតិផង
សម្បជញ្ញៈផង ឲ្យលើសលុប ដើម្បីលះបង់នូវពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំង
នោះចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាសំពត់ត្រូវភ្លើងរេះ ឬក្បាលដែល
ត្រូវភ្លើងរេះ ឬគ្រួលគប្បីប្រញាប់ធ្វើសេចក្តីប៉ុនប៉ងផង ព្យាយាមផង សេចក្តី
ខ្ចីឃ្មាតផង ប្រឹងប្រែងផង សេចក្តីមិនរួញរាផង សតិផង សម្បជញ្ញៈផង
ឲ្យលើសលុប ដើម្បីលត់សំពត់ ឬក្បាលនោះឯង យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគួរប្រញាប់ធ្វើសេចក្តីប៉ុនប៉ងផង ព្យាយាមផង សេចក្តី
ខ្ចីឃ្មាតផង ប្រឹងប្រែងផង សេចក្តីមិនរួញរាផង សតិផង សម្បជញ្ញៈផងឲ្យ
លើសលុប ដើម្បីលះបង់នូវពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះចេញ ក៏យ៉ាង
នោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុពិចារណាដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ
ជាអ្នកមិនមានអភិជ្ឈាច្រើន អាត្មាអញជាអ្នកមានចិត្តមិនព្យាបាទច្រើន អាត្មា
អញជាអ្នកប្រាសចាកបីនមិទ្ធុៈច្រើន អាត្មាអញជាអ្នកមានចិត្តមិនអណ្តែត

អណ្ណឹងច្រើន អាត្មាអញជាអ្នកត្រង់ចាកវិចិត្រិច្ឆារច្រើន អាត្មាអញជាអ្នកមិន
 មានសេចក្តីក្រោធច្រើន អាត្មាអញជាអ្នកមានចិត្តមិនសៅហ្មងច្រើន អាត្មា
 អញជាអ្នកមានកាយមិនក្រវល់ក្រវាយច្រើន អាត្មាអញជាអ្នកមានព្យាយាម
 ប្រារព្ធច្រើន អាត្មាអញជាអ្នកមានចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួនច្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុនោះគប្បីតាំងនៅក្នុងកុសលធម៌ទាំងនោះ ហើយគួរធ្វើព្យាយាម ដើម្បីឲ្យ
 អស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយតទៅ ។

អដ្ឋកថា

វិទិតិសូត្រ

[៥៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងវិទិតិសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទថា
 បដិកាលោន បានដល់ ដោយការតាំងពាក្យទុក ។^{១០៧}

អដ្ឋកថាវិទិតិសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សមថសូត្រទី ២

[៥៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុមិនធ្លាសក្នុងវារៈនៃចិត្តអ្នកដទៃទេ គួរគិតថា យើងទាំងឡាយ ជាអ្នកធ្លាសក្នុងវារៈនៃចិត្តរបស់ខ្លួន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គួរសិក្សាយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុធ្លាសក្នុងវារៈនៃចិត្តរបស់ខ្លួន តើដោយប្រការដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាស្រ្តី ឬបុរសកំលោះ ឬជំទង់ ប្រកបដោយជាតិជាអ្នកស្មិតស្មាង ពិចារណាមើលស្រមោលមុខរបស់ខ្លួន ក្នុងកញ្ចក់ដីបរិសុទ្ធផ្សេងផង ឬក្នុងកាជន៍ទឹកថ្លា បើឃើញនូវជួលី ឬកន្លងក្នុងកញ្ចក់ឬទឹកនោះ ក៏ព្យាយាមដើម្បីលះបង់នូវជួលី ឬកន្លងនោះចេញ បើមិនឃើញជួលី ឬកន្លងនៃមុខនោះទេ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ មានតម្រិះគ្រប់គ្រាន់ ដោយហេតុនោះថា ឱហ្ន៎ អាត្មាអញមានលាភ ឱហ្ន៎ មុខរបស់អាត្មាអញបរិសុទ្ធ ឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបមេយ្យដូចជាការពិចារណា ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងមានឧបការៈច្រើនដល់ភិក្ខុថា អាត្មាអញជាអ្នកបាននូវចេតោសមថៈ ខាងក្នុងសន្តានឬហ្ន៎ អាត្មាអញជាអ្នកមិនបាននូវចេតោសមថៈ ខាងក្នុងសន្តានឬហ្ន៎ អាត្មាអញជាអ្នកបានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាឬហ្ន៎ អាត្មាអញជាអ្នកមិនបានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាឬហ្ន៎ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុពិចារណាដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញបានចេតោសមថៈខាងក្នុងសន្តាន តែមិនបានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ គួររឹតនៅក្នុងចេតោ-

សមថៈខាងក្នុងសន្តានហើយ ធ្វើព្យាយាមក្នុងអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា ។ លុះ
សម័យខាងក្រោយមក ភិក្ខុនោះ ក៏បាននូវចេតោសមថៈខាងក្នុងសន្តានផង
បាននូវអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុពិចារណា
រមែងដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញបាននូវអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា តែមិនបាន
ចេតោសមថៈខាងក្នុងសន្តានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគួររឹតនៅក្នុង
អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាហើយ ធ្វើសេចក្តីព្យាយាម ក្នុងចេតោសមថៈខាងក្នុង
សន្តាន ។ លុះសម័យខាងក្រោយមក ភិក្ខុនោះបាននូវអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា
ផង បាននូវចេតោសមថៈខាងក្នុងសន្តានផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុ
ពិចារណារមែងដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមិនបានចេតោសមថៈខាងក្នុងសន្តាន
ទាំងមិនបានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគប្បីធ្វើ
សេចក្តីប៉ុនប៉ងផង ព្យាយាមផង សេចក្តីខ្ចីឃ្មាតផង ប្រឹងប្រែងផង សេចក្តី
មិនរួញរាផង សតិផង សម្បជញ្ញៈផង ឲ្យលើសលុប ដើម្បីបាននូវពួកធម៌
ជាកុសលទាំងនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាសំពត់ដែលភ្លើងរេះ ឬ
ក្បាលដែលត្រូវភ្លើងរេះ បុគ្គលគប្បីប្រញាប់ធ្វើសេចក្តីប៉ុនប៉ងផង ព្យាយាម
ផង សេចក្តីខ្ចីឃ្មាតផង ប្រឹងប្រែងផង សេចក្តីមិនរួញរាផង សតិផង សម្ប-
ជញ្ញៈផង ឲ្យលើសលុប ដើម្បីលត់នូវសំពត់ ឬក្បាលនោះឯង យ៉ាងណាមិញ
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីធ្វើនូវសេចក្តីប៉ុនប៉ងផង ព្យាយាមផង សេចក្តី
ខ្ចីឃ្មាតផង ប្រឹងប្រែងផង សេចក្តីមិនរួញរាផង សតិផង សម្បជញ្ញៈផង ឲ្យ

លើសលុប ដើម្បីបាននូវពួកកុសលធម៌ទាំងនោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ លុះ
 សម័យខាងក្រោយមក ភិក្ខុនោះបាននូវចេតោសមថៈខាងក្នុងសន្តានផង បាន
 នូវអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុពិចារណារមែង
 ដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញបានចេតោសមថៈខាងក្នុងសន្តាន បានអធិប្បញ្ញា-
 ធម្មវិបស្សនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគួរតាំងនៅក្នុងកុសលធម៌ទាំង
 នោះ ហើយធ្វើព្យាយាមដើម្បីឲ្យអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយតទៅ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវចីវរ ដោយចំណែកពីរប្រការ គឺគួរសេព ១
 មិនគួរសេព ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវបិណ្ឌបាត ដោយ
 ចំណែកពីរប្រការ គឺគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 តថាគតពោលនូវសេនាសនៈ ដោយចំណែកពីរប្រការ គឺគួរសេព ១ មិនគួរ
 សេព ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវស្រុក ឬនិគមដោយចំណែក
 ពីរប្រការ គឺគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោល
 នូវជនបទ ឬប្រទេសដោយចំណែកពីរប្រការ គឺគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវបុគ្គល ដោយចំណែកពីរ គឺគួរសេព ១
 មិនគួរសេព ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវចីវរ ដោយចំណែក
 ពីរប្រការ គឺគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ពាក្យនេះ តថាគតពោលហើយ ដោយ
 ប្រការដូច្នោះឯង ពាក្យដែលតថាគតពោលហើយនុ៎ះ ព្រោះអាស្រ័យហេតុដូច
 ម្តេច ។ បណ្តាចីវរទាំងពីរប្រការនោះ ភិក្ខុគប្បវិជ្ជនូវចីវរណាថា កាលបើអាត្មា

អញ្ញាសេពចីវរនេះឯង អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌
 ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ ចីវរបែបនេះ ភិក្ខុមិនគួរសេពឡើយ ។ បណ្តា
 ចីវរទាំងពីរប្រការនោះ ភិក្ខុគប្បីដឹងចីវរណាថា កាលបើអាត្មាអញ្ញាសេព ចីវរ
 ណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើន
 ឡើង ចីវរបែបនេះភិក្ខុគួរសេព ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវចីវរ
 ដោយចំណែកពីរប្រការ គឺគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ពាក្យណា ដែល
 តថាគតពោលហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ពាក្យនេះតថាគតពោលហើយ ព្រោះ
 សំដៅហេតុនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវបិណ្ឌបាត ដោយ
 ចំណែកពីរប្រការ គឺគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ
 ដោយប្រការដូច្នោះនេះ ពាក្យដែលតថាគតពោលហើយនុ៎ះ ព្រោះអាស្រ័យហេតុ
 ដូចម្តេច ។ បណ្តាបិណ្ឌបាតទាំងនោះ ភិក្ខុគប្បីដឹងនូវបិណ្ឌបាតណាថា កាល
 បើអាត្មាអញ្ញាសេពបិណ្ឌបាតនេះឯង អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ចម្រើនឡើង
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ បិណ្ឌបាតបែបនេះ ភិក្ខុមិនគួរសេព
 ឡើយ ។ បណ្តាបិណ្ឌបាតទាំងនោះ ភិក្ខុគប្បីដឹងនូវបិណ្ឌបាតណាថា កាលបើ
 អាត្មាអញ្ញាសេពបិណ្ឌបាតនេះឯង អកុសលធម៌ទាំងឡាយ សាបសូន្យទៅ
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង បិណ្ឌបាតបែបនេះ ភិក្ខុគួរសេព ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវបិណ្ឌបាត ដោយចំណែកពីរប្រការ គឺ
 គួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ពាក្យណា ដែលតថាគតពោលហើយ ដោយប្រការ

ដូច្នោះ ពាក្យនេះតថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះឯង ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវសេនាសនៈ ដោយចំណែកពីរប្រការ គឺគួរ
សេព ១ មិនគួរសេព ១ ពាក្យនេះ តថាគតពោលហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ
ពាក្យដែលតថាគតពោលហើយនេះ ព្រោះអាស្រ័យហេតុដូចម្តេច ។ បណ្តា
សេនាសនៈទាំងនោះ ភិក្ខុគប្បីជីវិតនូវសេនាសនៈណាថា កាលបើអាត្មាអញ
សេពសេនាសនៈនេះឯង អកុសលធម៌ទាំងឡាយចម្រើនឡើង កុសលធម៌
ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ សេនាសនៈបែបនេះ ភិក្ខុមិនគួរសេពឡើយ ។
បណ្តាសេនាសនៈទាំងនោះ ភិក្ខុគប្បីជីវិតនូវសេនាសនៈណាថា កាលបើអាត្មា
អញសេពសេនាសនៈនេះឯង អកុសលធម៌ទាំងឡាយសាបសូន្យទៅ កុសល-
ធម៌ទាំងឡាយតែងចម្រើនឡើង សេនាសនៈបែបនេះ ភិក្ខុគួរសេព ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវសេនាសនៈ ដោយចំណែកពីរប្រការ គឺគួរ
សេព ១ មិនគួរសេព ១ ពាក្យណាដែលតថាគតពោលហើយ ដោយប្រការ
ដូច្នោះ ពាក្យនេះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះឯង ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវស្រុក ឬនិគម ដោយចំណែកពីរប្រការ គឺគួរ
សេព ១ មិនគួរសេព ១ ពាក្យនេះ តថាគតពោលហើយដោយប្រការដូច្នោះ
ពាក្យដែលតថាគតពោលហើយ អាស្រ័យហេតុដូចម្តេច ។ បណ្តាស្រុក ឬ
និគមនោះ ភិក្ខុគប្បីជីវិតនូវស្រុក ឬនិគមណាថា កាលបើអាត្មាអញសេពស្រុក
ឬនិគមនោះឯង អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ

តែងសាបសូន្យទៅ ស្រុក ឬនិគមបែបនេះ ភិក្ខុមិនគួរសេពឡើយ ។ បណ្តា
ស្រុក ឬនិគមទាំងនោះ ភិក្ខុគប្បីជីងស្រុក ឬនិគមណាថា កាលបើអាត្មាអញ
សេពស្រុក ឬនិគមនេះឯង អកុសលធម៌ទាំងឡាយសាបសូន្យទៅ កុសល-
ធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ស្រុក ឬនិគមបែបនេះ ភិក្ខុគួរសេព ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវស្រុក ឬនិគម ដោយចំណែកពីរប្រការ
គឺគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ពាក្យណា ដែលតថាគតពោលហើយ ដោយ
ប្រការដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះតថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះឯង ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវជនបទ ឬប្រទេស ដោយចំណែកពីរ
ប្រការ គឺគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ដោយ
ប្រការដូច្នោះ ពាក្យដែលតថាគតពោលហើយនុ៎ះ ព្រោះអាស្រ័យហេតុដូច
ម្តេច ។ បណ្តាជនបទ ឬប្រទេសទាំងនោះ ភិក្ខុគប្បីជីងជនបទ ឬប្រទេស
ណាថាកាលបើអាត្មាអញសេពជនបទ ឬប្រទេសនេះឯង អកុសលធម៌ទាំង-
ឡាយ ចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយសាបសូន្យទៅ ជនបទ ឬប្រទេស
បែបនេះ ភិក្ខុមិនគួរសេពឡើយ ។ បណ្តាជនបទ ឬប្រទេសទាំងនោះ ភិក្ខុ
គប្បីជីងនូវជនបទ ឬប្រទេសណាថា កាលបើអាត្មាអញសេពជនបទ ឬ
ប្រទេសនេះឯង អកុសលធម៌ទាំងឡាយសាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ
តែងចម្រើនឡើង ជនបទ ឬប្រទេសបែបនេះ ភិក្ខុគួរសេព ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ តថាគតពោលនូវជនបទ ឬប្រទេស ដោយចំណែកពីរប្រការ គឺគួរ

សេត ១ មិនគួរសេត ១ ពាក្យណាដែលតថាគតពោលហើយ ដោយប្រការ
 ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះតថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវបុគ្គលដោយចំណែកពីរ គឺគួរសេត ១ មិនគួរ
 សេត ១ ពាក្យនុ៎ះតថាគតពោលហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ពាក្យដែល
 តថាគតពោលហើយនុ៎ះ ព្រោះអាស្រ័យហេតុដូចម្តេច ។ បណ្ណាបុគ្គលទាំង
 នោះ ភិក្ខុគប្បីដឹងនូវបុគ្គលណាថា កាលបើអាត្មាអញសេតបុគ្គលនេះឯង
 អកុសលធម៌ទាំងឡាយចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ
 ទៅ បុគ្គលបែបនេះ ភិក្ខុមិនគួរសេត ។ បណ្ណាបុគ្គលទាំងនោះ ភិក្ខុគប្បីដឹង
 នូវបុគ្គលណាថា កាលបើអាត្មាអញសេតបុគ្គលនេះឯង អកុសលធម៌ទាំង-
 ឡាយសាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង បុគ្គលបែប
 នេះ ភិក្ខុគួរសេត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវបុគ្គលដោយ
 ចំណែកពីរ គឺគួរសេត ១ មិនគួរសេត ១ ពាក្យណា ដែលតថាគតពោល
 ហើយដោយប្រការដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះតថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុ
 នេះឯង ។

អដ្ឋកថា

សមថសូត្រ

[៥៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសមថសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ បទថា អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ បានដល់ វិបស្សនាដែលកំណត់យកសង្ខារជា អារម្មណ៍ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា សមថសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បរិបារទសូត្រទី ៥

[៥៥] ក្នុងទីនោះ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់អាវុសោភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលថេរវាចារបស់ព្រះ សារីបុត្តដ៏មានអាយុថា អាវុសោ ។ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ បានពោលពាក្យ នេះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ អ្នកផងតែងនិយាយថា បុគ្គលមានធម៌សាប សូន្យ បុគ្គលមានធម៌សាបសូន្យដូច្នោះ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ អ្នកផងតែង និយាយថា បុគ្គលមានធម៌មិនសាបសូន្យ បុគ្គលមានធម៌មិនសាបសូន្យដូច្នោះ ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលមានធម៌សាបសូន្យ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ ត្រាស់ហើយ ដោយបរិយាយដូចម្តេច ចំណែកខាងបុគ្គលមានធម៌មិនសាប សូន្យ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ដោយបរិយាយដូចម្តេច ។ ពួកភិក្ខុ

តបថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ យើងទាំងឡាយមកអំពីចម្ងាយ ដើម្បីជីវិតនូវ
សេចក្តីនៃភាសិតនេះ ក្នុងសម្លាញ់នៃព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ សូមព្រះសារីបុត្ត
ដ៏មានអាយុ សម្តែងនូវសេចក្តីនៃភាសិតនោះឲ្យទាន ពួកភិក្ខុបានស្តាប់ ព្រះ
សារីបុត្តដ៏មានអាយុហើយ នឹងចងចាំបាន ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ បើ
ដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយចូរប្រុងស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ ខ្ញុំនឹង
សម្តែង ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលថេរវាចារបស់ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុថា
ករុណាអាវុសោ យ៉ាងនេះ ។ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ បានពោលពាក្យនេះ
ថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលដែលមានធម៌សាបសូន្យ ដែលព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ដោយបរិយាយដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិនបានស្តាប់ធម៌ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់បានស្តាប់ផង ធម៌
ទាំងឡាយដែលភិក្ខុនោះ ធ្លាប់បានស្តាប់ហើយ ក៏ដល់នូវការក្លេចក្លាំងទៅផង
មួយទៀត ធម៌ទាំងឡាយណាដែលភិក្ខុនោះ ធ្លាប់ពាល់ត្រូវដោយចិត្ត ក្នុងកាល
មុន ធម៌ទាំងនោះ ក៏មិនផុសឡើងដល់ភិក្ខុនោះផង ភិក្ខុនោះមិនដឹងនូវធម៌ ដែល
ខ្លួនមិនទាន់ដឹងផង ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលមានធម៌សាបសូន្យ
ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ដោយបរិយាយប៉ុណ្ណោះឯង ។ ម្ចាស់
អាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលមានធម៌មិនសាបសូន្យ ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់
ត្រាស់ហើយ ដោយបរិយាយដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុង
សាសនានេះ ស្តាប់នូវធម៌ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់បានស្តាប់ផង ពួកធម៌ដែលភិក្ខុនោះ

ធ្លាប់ស្តាប់ហើយ ក៏មិនដល់នូវការភ្លេចភ្លាំងទៅផង មួយទៀត ពួកធម៌ណា
 ដែលភិក្ខុនោះ ធ្លាប់ពាល់ត្រូវដោយចិត្តក្នុងកាលមុន ពួកធម៌នោះ ក៏ផុសឡើង
 ដល់ភិក្ខុនោះឯង ភិក្ខុនោះក៏ដឹងច្បាស់នូវធម៌ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ដឹងផង ។ ម្នាល
 អារុសោទាំងឡាយ បុគ្គលមានធម៌មិនសាបសូន្យ ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់
 ត្រាស់ហើយ ដោយបរិយាយប៉ុណ្ណោះឯង ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បើភិក្ខុ
 មិនឈ្លាសក្នុងវារៈនៃចិត្តអ្នកដទៃ គួរគិតថា យើងទាំងឡាយ ជាអ្នកឈ្លាស
 ក្នុងវារៈនៃចិត្តរបស់ខ្លួន ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគួរសិក្សា
 យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកឈ្លាសក្នុងវារៈនៃចិត្ត
 របស់ខ្លួន តើដោយប្រការដូចម្តេច ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ដូចជាស្រ្តី
 ឬបុរសកំលោះ ឬជំទង់ ប្រកបដោយជាតិជាអ្នកស្អិតស្អាង កាលពិចារណា
 មើលស្រមោលមុខរបស់ខ្លួនក្នុងកញ្ចក់ដ៏បរិសុទ្ធផ្សេងផង ឬក្នុងភាជន៍ទឹកថ្លា បើ
 ឃើញធូលី ឬកន្តលក្នុងកញ្ចក់ ឬទឹកនោះ តែងព្យាយាមដើម្បីលះបង់ធូលី
 ឬកន្តលនោះចេញ បើមិនឃើញធូលី ឬកន្តលក្នុងកញ្ចក់ ឬទឹកនោះទេ ក៏មាន
 ចិត្តត្រេកអរ មានតម្រិះគ្រប់គ្រាន់ដោយហេតុនោះថា ឱហ្ន៎ អាត្មាអញមាន
 លាភ ឱហ្ន៎ (មុខ) របស់អាត្មាអញបរិសុទ្ធ មានឧបមាយ៉ាងណា ម្នាល
 អារុសោទាំងឡាយ ឧបមេយ្យដូចជាការពិចារណា ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 ជាធម៌មានឧបការៈច្រើនដល់ភិក្ខុថា អាត្មាអញជាអ្នកមិនមានអភិជ្ឈាច្រើនឬ
 ហ្ន៎ ធម៌នុ៎ះមានដល់អាត្មាអញឬហ្ន៎ ឬថាមិនមានទេ អាត្មាអញជាអ្នកមិនមាន

ចិត្តព្យាបាទច្រើនឬហ្ន៎ ធម៌នុ៎ះមានដល់អាត្មាអញឬហ្ន៎ ឬថាមិនមានទេ អាត្មា
អញជាអ្នកប្រាសចាកចិនមិទ្ធៈច្រើនឬហ្ន៎ ធម៌នុ៎ះមានដល់អាត្មាអញឬហ្ន៎ ឬថា
មិនមានទេ អាត្មាអញជាអ្នកមានចិត្តមិនអណ្តែងអណ្តូងច្រើនឬហ្ន៎ ធម៌នុ៎ះ
មានដល់អាត្មាអញឬហ្ន៎ ឬថាមិនមានទេ អាត្មាអញជាអ្នកឆ្លងចាកវិចិកិច្ចា
ច្រើនឬហ្ន៎ ធម៌នុ៎ះមានដល់អាត្មាអញឬហ្ន៎ ឬថាមិនមានទេ អាត្មាអញជាអ្នក
មិនមានសេចក្តីក្រោធច្រើនឬហ្ន៎ ធម៌នុ៎ះមានដល់អាត្មាអញឬហ្ន៎ ឬថាមិនមាន
ទេ អាត្មាអញជាអ្នកមានចិត្តមិនសៅហ្មងច្រើនឬហ្ន៎ ធម៌នុ៎ះមានដល់អាត្មា
អញឬហ្ន៎ ឬថាមិនមានទេ អាត្មាអញជាអ្នកបាននូវធម្មប្បាមុជខាងក្នុងសន្តាន
ឬហ្ន៎ ធម៌នុ៎ះមានដល់អាត្មាអញឬហ្ន៎ ឬថាមិនមានទេ អាត្មាអញជាអ្នកបាន
ចេតោសមថៈខាងក្នុងសន្តានឬហ្ន៎ ធម៌នុ៎ះមានដល់អាត្មាអញឬហ្ន៎ ឬថាមិន
មានទេ អាត្មាអញជាអ្នកបាននូវអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាឬហ្ន៎ ធម៌នុ៎ះមានដល់
អាត្មាអញឬហ្ន៎ ឬថាមិនមានទេ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុ
ពិចារណាមិនឃើញពួកកុសលធម៌ទាំងអស់នេះក្នុងខ្លួនទេ ម្នាលអារុសោទាំង
ឡាយ ភិក្ខុនោះគប្បីធ្វើនូវសេចក្តីប៉ុនប៉ងផង ព្យាយាមផង សេចក្តីខ្ញុំឃ្នាត
ផង ប្រឹងប្រែងផង សេចក្តីមិនរួញរាផង សតិផង សម្បជញ្ញៈផង ឲ្យលើស
លុប ដើម្បីបាននូវពួកកុសលធម៌ទាំងអស់នេះ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
ដូចជាសំពត់ដែលត្រូវភ្លើងឆេះ ឬក្បាលដែលត្រូវភ្លើងឆេះ ឬគ្រួសក្របញ្ជាប់
ធ្វើនូវសេចក្តីប៉ុនប៉ងផង ព្យាយាមផង សេចក្តីខ្ញុំឃ្នាតផង ប្រឹងប្រែងផង

សេចក្តីមិនរួញរាជន៍ សតិជន៍ សម្បជញ្ញៈជន៍ ឲ្យលើសលុប ដើម្បីលត់នូវ
 សំពត់ ឬក្បាលនោះឯងយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ
 គប្បីប្រញាប់ធ្វើនូវសេចក្តីប៉ុនប៉ងជន៍ ព្យាយាមជន៍ សេចក្តីខ្ចីឃ្នាតជន៍ ប្រឹង
 ប្រែជន៍ សេចក្តីមិនរួញរាជន៍ សតិជន៍ សម្បជញ្ញៈជន៍ ឲ្យលើសលុប
 ដើម្បីបានចំពោះនូវពួកកុសលធម៌ទាំងនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្ចាស់អាវុសោ
 ទាំងឡាយ បើភិក្ខុពិចារណាយើញនូវកុសលធម៌ទាំងឡាយ ពួកខ្លះក្នុងខ្លួន
 មិនឃើញនូវកុសលធម៌ទាំងឡាយ ពួកខ្លះក្នុងខ្លួនទេ ម្ចាស់អាវុសោទាំង-
 ឡាយ ភិក្ខុនោះពិចារណាយើញនូវកុសលធម៌ទាំងឡាយណាក្នុងខ្លួន បិតនៅ
 ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយនោះ (បើ) មិនទាន់ឃើញនូវកុសលធម៌ទាំង-
 ឡាយណាក្នុងខ្លួនទេ ត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីប៉ុនប៉ងជន៍ ព្យាយាមជន៍ សេចក្តី
 ខ្ចីឃ្នាតជន៍ ប្រឹងប្រែជន៍ សេចក្តីមិនរួញរាជន៍ សតិជន៍ សម្បជញ្ញៈជន៍
 ឲ្យលើសលុប ដើម្បីបាននូវកុសលធម៌ទាំងឡាយនោះ ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំង-
 ឡាយ ដូចជាសំពត់ដែលត្រូវភ្លើងឆេះ ឬក្បាលដែលត្រូវភ្លើងឆេះ បុគ្គលគប្បី
 ប្រញាប់ធ្វើនូវសេចក្តីប៉ុនប៉ងជន៍ ព្យាយាមជន៍ សេចក្តីខ្ចីឃ្នាតជន៍ ប្រឹងប្រែ
 ជន៍ សេចក្តីមិនរួញរាជន៍ សតិជន៍ សម្បជញ្ញៈជន៍ ឲ្យលើសលុប ដើម្បី
 លត់សំពត់ ឬក្បាលនោះឯង យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 នោះពិចារណាយើញនូវកុសលធម៌ទាំងឡាយណា ក្នុងខ្លួន បិតនៅក្នុងកុសល
 ធម៌ទាំងឡាយនោះ (បើ) មិនទាន់ឃើញនូវកុសលធម៌ទាំងឡាយណាក្នុង

ខ្លួនទេ ត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីប៉ុនប៉ងផង ព្យាយាមផង សេចក្តីខ្ចីឃ្នាតផង ប្រឹងប្រែង
 ផង សេចក្តីមិនរញ្ជាផង សតិផង សម្បជញ្ញៈផង ឲ្យលើសលុប ដើម្បីបាន
 នូវកុសលធម៌ទាំងឡាយនោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
 កាលបើភិក្ខុពិចារណាយើញកុសលធម៌ទាំងអស់នេះ ក្នុងខ្លួន ម្នាលអារុសោ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ គួររឹតនៅកុសលធម៌ទាំងអស់នេះ ហើយធ្វើនូវសេចក្តី
 ព្យាយាម ដើម្បីអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយតទៅ ។

អដ្ឋកថា

បរិហានសូត្រ

[៥៥] ក្នុងបរិហានសូត្រទី ៥ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាបរិហានសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក បឋមសញ្ញាសូត្រទី ៦

[៥៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញានេះមាន ១០ ប្រការ ដែលបុគ្គល
 បានចម្រើន បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ មានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន
 ឈមទៅកាន់អមតៈ មានអមតៈជាបរិយោសាន ។ សញ្ញា ១០ តើដូចម្តេច
 ខ្លះ ។ គឺអសុភសញ្ញា (សម្គាល់ថាមិនស្អាត) ១ មរណសញ្ញា (សម្គាល់
 ក្នុងសេចក្តីស្លាប់) ១ អាហាររបដិកុលសញ្ញា (សម្គាល់ថាគួរខ្ចីមរអើម
 ក្នុងអាហារ) ១ សព្វលោកេ អនភិរតសញ្ញា (សេចក្តីសម្គាល់ថាមិនគួរ
 ត្រេកអរក្នុងលោកទាំងអស់) ១ អនិច្ចសញ្ញា (សម្គាល់ថាមិនទៀង) ១
 អនិច្ចេទុក្ខសញ្ញា (សម្គាល់ថាជាទុក្ខក្នុងរបស់មិនទៀង) ១ ទុក្ខេអនត្ត-
 សញ្ញា (សម្គាល់ថាមិនមែនខ្លួនក្នុងរបស់ដែលជាទុក្ខ) ១ បហានសញ្ញា
 (សម្គាល់ថាគួរលះបង់) ១ វិរាគសញ្ញា (សម្គាល់ការប្រាសចាកតម្រេក)
 ១ និរោធសញ្ញា (សម្គាល់ការរលត់) ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញា
 ទាំង ១០ នេះឯង ដែលបុគ្គលបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ មានផល
 មានអានិសង្សច្រើន ឈមទៅកាន់អមតៈ មានអមតៈជាបរិយោសាន ។

អដ្ឋកថា

បឋមសញ្ញាសូត្រ

[៥៦] ក្នុងបឋមសញ្ញាសូត្រទី ៦ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាបឋមសញ្ញាសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយសញ្ញាសូត្រទី ៧

[៥៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញានេះមាន ១០ ប្រការ ដែលបុគ្គល បានចម្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ មានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ឈមទៅកាន់អមតៈ មានអមតៈជាបរិយោសាន ។ សញ្ញា ១០ តើដូចម្តេច ខ្លះ ។ គឺអនិច្ចសញ្ញា ១ អនត្តសញ្ញា ១ មរណសញ្ញា ១ អាហាររបេជិកុល-សញ្ញា ១ សព្វលោកេ អនកិរតសញ្ញា ១ អដ្ឋិកសញ្ញា (សម្គាល់អសុក ដែលមានតែរាងឆ្អឹង) ១ បុឡុវកសញ្ញា (សម្គាល់អសុកដែលមានជង្គវចុះ) ១ វិនីលកសញ្ញា (សម្គាល់អសុកដែលមានពណ៌ខៀវ) ១ វិច្ឆិទុកសញ្ញា (សម្គាល់អសុកដែលដាច់ជាកំណាត់) ១ ខុទ្ទមាតកសញ្ញា (សម្គាល់ អសុកដែលហើមប៉ោង) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញា ១០ យ៉ាងនេះ ឯង ដែលបុគ្គលបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ មានផលច្រើន មាន អានិសង្សច្រើន ឈមទៅកាន់អមតៈ មានអមតៈជាបរិយោសាន ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយសញ្ញាសូត្រ

[៥៧] ក្នុងទុតិយសញ្ញាសូត្រទី ៧ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។
អដ្ឋកថាទុតិយសញ្ញាសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

មូលសូត្រទី ៨

[៥៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើពួកអន្យត្តិវិយបរិព្វាជកសួរយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោ ពួកធម៌ទាំងអស់ មានអ្វីជាបួសគល់ ពួកធម៌ទាំងអស់ មានអ្វីជាដែនកើត ពួកធម៌ទាំងអស់មានអ្វីជាទីប្រជុំកើត ពួកធម៌ទាំងអស់មានអ្វីជាទីប្រជុំចុះ ពួកធម៌ទាំងអស់មានអ្វីជាប្រធាន ពួកធម៌ទាំងអស់មានអ្វីជាធំ ពួកធម៌ទាំងអស់មានអ្វីជាគ្រឿងវិសេស ពួកធម៌ទាំងអស់មានអ្វីជាខ្លឹម ពួកធម៌ទាំងអស់មានអ្វីជាគ្រឿងឈមទៅរក ពួកធម៌ទាំងអស់មានអ្វីជាបរិយោសាន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើត្រូវពួកអន្យត្តិវិយបរិព្វាជកទាំងនោះសួរយ៉ាងនេះ តើអ្នកទាំងឡាយ គប្បីដោះស្រាយដូចម្តេច ។ ពួកភិក្ខុក្រាបទូលថា បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយមានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាបួសគល់ មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាអ្នកណែនាំ មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាទីពឹងនៃយើងទាំងឡាយ ស្រាប់ហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគសម្តែងនូវវេសចក្កី

នៃភាសិតនេះ ភិក្ខុទាំងឡាយបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ហើយ នឹងចងចាំបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរ
ស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ពួកភិក្ខុទាំង
នោះទទួលព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏
មានព្រះភាគបានត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកអន្សត្តិរិយ-
បរិព្វាជកសួរយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោ ពួកធម៌ទាំងអស់ មានអ្វីជាឫស
គល់ ពួកធម៌ទាំងអស់ មានអ្វីជាដៃនកើត ពួកធម៌ទាំងអស់ មានអ្វីជាទីប្រជុំ
កើត ពួកធម៌ទាំងអស់មាន អ្វីជាទីប្រជុំចុះ ពួកធម៌ទាំងអស់មានអ្វីជាប្រធាន
ពួកធម៌ទាំងអស់ មានអ្វីជាធំ ពួកធម៌ទាំងអស់ មានអ្វីជាគ្រឿងវិសេស ពួក
ធម៌ទាំងអស់ មានអ្វីជាខ្លឹម ពួកធម៌ទាំងអស់ មានអ្វីជាគ្រឿងឈមទៅរក
ពួកធម៌ទាំងអស់ មានអ្វីជាបរិយោសាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
កាលបើត្រូវពួកអន្សត្តិរិយបរិព្វាជកទាំងនោះសួរយ៉ាងនេះ គប្បីដោះស្រាយ
យ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោ ពួកធម៌ទាំងអស់ មានឆន្ទៈជាឫសគល់ ពួកធម៌
ទាំងអស់ មានមនសិការជាដៃនកើត ពួកធម៌ទាំងអស់ មានផស្សៈជាទីប្រជុំ
កើត ពួកធម៌ទាំងអស់ មានវេទនាជាទីប្រជុំចុះ ពួកធម៌ទាំងអស់មានសមាធិ
ជាប្រធាន ពួកធម៌ទាំងអស់ មានសតិជាធំ ពួកធម៌ទាំងអស់ មានបញ្ញាជា
គ្រឿងវិសេស ពួកធម៌ទាំងអស់មានវិមុត្តិជាខ្លឹម ពួកធម៌ទាំងអស់ មានអមតៈ
ជាគ្រឿងឈមទៅរក ពួកធម៌ទាំងអស់ មានព្រះនិព្វានជាបរិយោសាន ម្នាល

ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើត្រូវពួកអន្យត្តិយបរិព្វាជកទាំងនោះ សួរយ៉ាងនេះ គប្បីដោះស្រាយយ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

មូលសូត្រ

[៥៨] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងមូលសូត្រទី ៨ ដូចតទៅនេះ ក្នុងបទថា អមតោគតា នេះ ត្រាស់សុខុមារិកសេសនិព្វានធាតុ ។ ក្នុងបទថា និព្វាន- បរិយោសានា នេះ ត្រាស់អនុបុណ្ណិកសេសនិព្វានធាតុ ដ្បិតថា ភិក្ខុសម្រេច អនុបុណ្ណិកសេសនិព្វានហើយ រមែងឈ្មោះថា សម្រេចទីបំផុតនៃធម៌សព្វបែប យ៉ាង ។ បទដ៏សេសមានអត្ថដូចពោលខាងដើមនោះឯង ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា មូលសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បព្វជិតសូត្រទី ៩

[៥៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ ភិក្ខុ
 គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា ចិត្តយើងនឹងសន្សំដោយសមគួរដល់បព្វជ្ជាផង អកុ-
 សលធម៌ដ៏លាមកដែលកើតឡើងហើយ ក៏នឹងមិនគ្របសង្កត់ចិត្តផង ចិត្តយើង
 សន្សំក្នុងអនិច្ចសញ្ញាផង ចិត្តយើងនឹងសន្សំក្នុងអនត្តសញ្ញាផង ចិត្តយើងនឹង
 សន្សំក្នុងអសុកសញ្ញាផង ចិត្តយើងនឹងសន្សំក្នុងអាទិនវសញ្ញាផង ចិត្តយើង
 នឹងសន្សំក្នុងសញ្ញានោះ ព្រោះដឹងនូវសុចរិត និងទុច្ចរិតនៃសត្វលោកផង ចិត្ត
 យើងនឹងសន្សំក្នុងសញ្ញានោះ ព្រោះដឹងនូវសេចក្តីចម្រើន និងសេចក្តីវិនាស
 នៃសត្វលោកផង ចិត្តយើងនឹងសន្សំក្នុងសញ្ញានោះ ព្រោះដឹងការប្រជុំកើត
 និងសាបសូន្យទៅ នៃសត្វលោកផង ចិត្តយើងនឹងសន្សំក្នុងបហានសញ្ញាផង
 ចិត្តយើងនឹងសន្សំក្នុងវិរាគសញ្ញាផង ចិត្តយើងនឹងសន្សំក្នុងនិរោធសញ្ញាផង ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គួរសិក្សាយ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ កាលណាបើចិត្តដែលភិក្ខុសន្សំហើយ ដោយសមគួរដល់បព្វជ្ជាផង
 ពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក ដែលកើតឡើងហើយ ក៏មិនគ្របសង្កត់ចិត្តផង ចិត្ត
 ដែលភិក្ខុសន្សំហើយក្នុងអនិច្ចសញ្ញាផង ចិត្តដែលភិក្ខុសន្សំហើយ ក្នុងអនត្ត-
 សញ្ញាផង ចិត្តដែលភិក្ខុសន្សំហើយក្នុងអសុកសញ្ញាផង ចិត្តដែលភិក្ខុសន្សំ
 ហើយក្នុងអាទិនវសញ្ញាផង ចិត្តដែលភិក្ខុសន្សំហើយក្នុងសញ្ញានោះ ព្រោះ
 ដឹងនូវសុចរិត និងទុច្ចរិតរបស់សត្វលោកផង ចិត្តដែលភិក្ខុសន្សំហើយ ក្នុង

សញ្ញានោះ ព្រោះដឹងនូវសេចក្តីចម្រើន និងវិនាសរបស់សត្វលោកផង ចិត្ត
 ដែលភិក្ខុសន្សំហើយក្នុងសញ្ញានោះ ព្រោះដឹងនូវការប្រជុំកើត និងសាបសូន្យ
 របស់សត្វលោកផង ចិត្តដែលភិក្ខុសន្សំហើយក្នុងបហានសញ្ញាផង ចិត្តដែល
 ភិក្ខុសន្សំហើយក្នុងវិរាគសញ្ញាផង ចិត្តដែលភិក្ខុសន្សំហើយក្នុងនិរោធសញ្ញា
 ផង ។ បណ្តាផលទាំងពីរ ផលណាមួយរមែងប្រាកដដល់ភិក្ខុនោះ គឺនឹងបាន
 អរហត្តផលក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឬកាលបើឧបាទិទៅសេសសល់ នឹងបានជាអនាគា-
 មិផល ។

អដ្ឋកថា

បព្វជិតសូត្រ

[៥៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបព្វជិតសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា
 តស្មា ប្រែថា ព្រោះហេតុដែលប្រយោជន៍នៃ សាមញ្ញផល មិនដល់ព្រម
 ដល់បុគ្គលដែលមានចិត្តមិនបានសន្សំយ៉ាងនេះ ដូច្នោះ ។ បទថា យថា-
 បព្វជ្ជាបរិចិត្សា នោ ចិត្តំ ភវិស្សតិ សេចក្តីថា សន្សំមកដោយសមគួរ
 ដល់ការបួស ពិតហើយ ពួកជនណាមួយ ឈ្មោះថា បួស ជនទាំងអស់នោះ
 ក៏ប្រាថ្នាអរហត្ត ព្រោះហេតុនោះ ចិត្តណា បុគ្គលសន្សំអប់រំមកដើម្បីជាប្រ-
 យោជន៍ដល់ការសម្រេចអរហត្តចិត្តនោះ គប្បីជ្រាបថា ឈ្មោះថា សន្សំមក

ដោយសមគួរដល់ការបួស ។ អ្នកគប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា ចិត្តរបស់អញនឹង
 ជាដូច្នោះ ។ បទថា លោកស្ស សមញ្ច វិសមញ្ច បានដល់ សុចរិត និង
 ទុច្ចរិតរបស់សត្វលោក ។ បទថា លោកស្ស សម្ភវញ្ច វិកវញ្ច បានដល់
 សេចក្តីចម្រើន និងសេចក្តីវិនាសរបស់សត្វលោកនោះ ម្យ៉ាងទៀត បានដល់
 សម្បត្តិ និងវិបត្តិ ។ បទថា លោកស្ស សមុទយញ្ច អដ្ឋង្គមញ្ច ត្រាស់
 សំដៅយកសង្ខារលោក អធិប្បាយថា ដឹងការកើត និងការបែកធ្លាយនៃខន្ធ
 ទាំងឡាយ ។

អដ្ឋកថា បព្វជិតសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

គិរីមានន្ទសូត្រទី ១០

[៦០] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងវត្តជេតពនរបស់
 អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះគិរីមានន្ទដ៏មាន
 អាយុ លោកមានអាពាធប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ជាជំងឺធ្ងន់ ។ គ្រានោះឯង
 ព្រះអានន្ទត្រូវដ៏មានអាយុ បានចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ត្រង់ទីដែល
 ព្រះអង្គគង់ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយ

អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទត្រូវដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលនូវពាក្យនេះ នឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចម្រើន គឺមានន្ទដ៏មានអាយុមានអាពាធប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ជាជំងឺធ្ងន់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់អនុគ្រោះ (ចំពោះគិរិ- មានន្ទ) សូមស្តេចចូលទៅត្រង់កន្លែងដែលគិរិមានន្ទអាស្រ័យនៅ ។ ព្រះដ៏ មានព្រះភាគត្រាស់តបថា ម្ចាស់អានន្ទ ប្រសិនបើអ្នកចូលទៅកាន់សម្លាកន្លែង គិរិមានន្ទភិក្ខុ សម្តែងប្រាប់សញ្ញាទាំង ១០ ប្រការ ដំណើរនេះ ជាហេតុនឹងនាំ ឲ្យអាពាធរបស់គិរិមានន្ទភិក្ខុនោះ បានរម្ងាប់សះស្បើយទៅមួយរំពេច ព្រោះ គិរិមានន្ទភិក្ខុ បានស្តាប់នូវសញ្ញាទាំង ១០ ប្រការ ។ សញ្ញាទាំង ១០ ប្រការនោះ ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺអនិច្ចសញ្ញា ១ អនត្តសញ្ញា ១ អសុភសញ្ញា ១ អាទីនវសញ្ញា ១ បហានសញ្ញា ១ វិរាគសញ្ញា ១ និរោធសញ្ញា ១ សព្វលោកេ អនភិរតសញ្ញា ១ សព្វសង្ខារេសុ អនិច្ចសញ្ញា ១ អានាបានស្សតិ ១ ។

ម្ចាស់អានន្ទ អនិច្ចសញ្ញា តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អានន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនា នេះ នៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះដ៏ស្ងាត់ក្តី ពិចារណាយើញ ដូច្នោះថា រូបមិនទៀង វេទនាមិនទៀង សញ្ញាមិនទៀង សង្ខារទាំងឡាយមិន ទៀង វិញ្ញាណមិនទៀង ។ ភិក្ខុពិចារណាយើញរឿយៗ ថា មិនទៀងក្នុង ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្ចាស់អានន្ទ នេះហៅថា អនិច្ចសញ្ញា ។

ម្នាលអានន្ទ អនត្តសញ្ញា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនា
 នេះ នៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី ពិចារណាយើញ
 ដូច្នោះថា ភ្នែកមិនមែនជារបស់ខ្លួនទេ រូបមិនមែនជារបស់ខ្លួនទេ ត្រចៀកមិន
 មែនជារបស់ខ្លួនទេ សំឡេងទាំងឡាយមិនមែនជារបស់ខ្លួនទេ ច្រមុះមិនមែន
 ជារបស់ខ្លួនទេ ក្លិនទាំងឡាយមិនមែនជារបស់ខ្លួនទេ អណ្តាតមិនមែនជារបស់
 ខ្លួនទេ រសទាំងឡាយមិនមែនជារបស់ខ្លួនទេ កាយមិនមែនជារបស់ខ្លួនទេ
 ដោយដូច្នោះទាំងឡាយមិនមែនជារបស់ខ្លួនទេ ចិត្តមិនមែនជារបស់ខ្លួនទេ ធម៌
 ទាំងឡាយមិនមែនជារបស់ខ្លួនទេ ។ ភិក្ខុពិចារណាយើញរឿយៗ ដូច្នោះថា
 មិនមែនជារបស់ខ្លួនក្នុងអាយតនៈខាងក្នុង ៦ និងអាយតនៈខាងក្រៅ ៦ នេះ
 ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្នាលអានន្ទ នេះហៅថា អនត្តសញ្ញា ។

ម្នាលអានន្ទ អសុភសញ្ញា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនា
 នេះ ពិចារណាយើញនូវកាយនេះឯង ខាងលើអំពីផ្ទៃនៃបាតជើងឡើងទៅ ខាង
 ក្រោមអំពីចុងសក់ចុះមក ព័ទ្ធជុំវិញដោយស្បែក ពេញដោយគ្រឿងមិនស្អាត
 មានប្រការផ្សេងៗ ដូច្នោះថា ក្នុងរូបកាយនេះ សក់ទាំងឡាយ រោមទាំងឡាយ
 ក្រចកទាំងឡាយ ធ្មេញទាំងឡាយ ស្បែក សាច់ សរសៃទាំងឡាយ ឆ្អឹង
 ទាំងឡាយ ខួរក្នុងឆ្អឹង ទាច បេះដូង ថ្លើម វាវ ក្រពះ បូលពែងអរិស សួត
 ពោះវៀនធំ ពោះវៀនតូច អាហារថ្មី អាហារចាស់ ប្រមាត់ ស្មៅស្ម ខ្ទុះ
 ឈាម ញើស ខ្លាញ់ខាប់ ទឹកភ្នែក ខ្លាញ់រាវ ទឹកមាត់ ទឹកសំបុក ទឹកអំល

ទឹកម្មត្រ ។ ភិក្ខុពិចារណាយើញរឿយៗ ថា មិនលក្ខណ៍រូបកាយនេះ ដោយ
ប្រការដូច្នោះ ។ ម្នាលអានន្ទ នេះហៅថា អសុភសញ្ញា ។

ម្នាលអានន្ទ អាទិនវសញ្ញា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនា
នេះ នៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី ពិចារណាយើញ
ដូច្នោះថា រូបកាយនេះមានទុក្ខច្រើន មានទោសច្រើនដោយពិត ។ អាពាធ
ទាំងឡាយផ្សេងៗ តែងកើតឡើងក្នុងកាយនេះដូច្នោះ អាពាធនោះដូចម្តេចខ្លះ
គឺរោគក្នុងភ្នែក រោគក្នុងត្រចៀក រោគក្នុងច្រមុះ រោគក្នុងអណ្តាត រោគក្នុង
កាយ រោគក្នុងក្បាល រោគក្នុងស្នឹកត្រចៀក រោគក្នុងមាត់ រោគត្រង់គល់ធ្មេញ
រោគក្អក រោគហឺត រោគខាងក្រៅច្រមុះ រោគក្តៅក្រហាយ រោគស្នាំងស្នម
រោគក្នុងផ្ទៃ រោគខ្យល់ចាប់ វិលមុខ រោគធ្លាក់ឈាម រោគចុកសៀត រោគ
ចុះរាក រោគយូង រោគមូល រោគស្រែង រោគរឹងរៃ រោគច្អិតជ្រូក រោគជំនួច
ពិស រោគរមាស់ រោគកមក្រិន រោគកើតក្នុងទីដែលខ្វាវដោយក្រចក រោគ
យូងដែក រោគឈាម រោគប្រមាត់ រោគទឹកនោមផ្អែម រោគឫសដូងដុះ រោគ
លកកែវ រោគឫសដូងបាត អាពាធបណ្ណាលអំពីប្រមាត់ អាពាធបណ្ណាល
អំពីស្មៅស្ម អាពាធបណ្ណាលអំពីខ្យល់ អាពាធបណ្ណាលអំពីសន្ធិបាត គឺការ
កម្រើកប្រមាត់ ស្មៅស្ម និងខ្យល់ប្រជុំគ្នា អាពាធកើតអំពីរដូវប្រែប្រួល អាពាធ
កើតអំពីការផ្លាស់ប្តូរឥរិយាបថមិនស្មើគ្នា អាពាធកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាម
របស់អ្នកឯទៀត (មានចាប់ចងវាយជាដើម) អាពាធកើតអំពីវិបាករបស់

កម្ម ការត្រជាក់ ការក្តៅ សេចក្តីឃ្នាន សេចក្តីស្រែក ឧច្ចារៈ (អាចម៍)
បស្សៈ (មូត្រ) ។ ភិក្ខុពិចារណាយើញរឿយៗ ថាជាទោសក្នុងរូបកាយ
នេះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្នាលអានន្ទ នេះហៅថា អាទិនវសញ្ញា ។

ម្នាលអានន្ទ បហានសញ្ញា តើដូចម្តេច ។ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះមិនទទួល
ទុក លះបង់ បន្ទាបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើមិនឲ្យកើតទៀតនូវកាមវិតក្ក ដែលកើត
ឡើងហើយ មិនទទួលទុក លះបង់ បន្ទាបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើមិនឲ្យកើត
ទៀតនូវព្យាបាទវិតក្ក ដែលកើតឡើងហើយ មិនទទួលទុក លះបង់ បន្ទាបង់
ធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើមិនឲ្យកើតទៅទៀតនូវវិហិន្សវិតក្ក ដែលកើតឡើងហើយ
មិនទទួលទុក លះបង់ បន្ទាបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើមិនឲ្យកើតទៅទៀតនូវធម៌
ដែលជា បាបអកុសល ដែលកើតឡើងហើយរឿយៗ ។ ម្នាលអានន្ទ នេះ
ហៅថា បហានសញ្ញា ។

ម្នាលអានន្ទ វិរាគសញ្ញា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនា
នេះ នៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី ពិចារណាយើញ
រឿយៗ ដូច្នោះថា ធម៌ជាគ្រឿងរម្ងាប់សន្ធឹកទាំងពួង លះបង់នូវឧបធិទាំងពួង
អស់ទៅនៃតណ្ហា ប្រាសចាករាគៈ រម្មត់ទុក្ខ នេះជាធម៌ស្ងប់ ធម៌ឧត្តម ។
ម្នាលអានន្ទ នេះហៅថា វិរាគសញ្ញា ។

ម្នាលអានន្ទ និរោធសញ្ញា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុសាសនានេះ
នៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី ពិចារណាយើញដូច្នោះ

ថា ធម៌ជាគ្រឿងរម្ងាប់សង្ខារទាំងពួង លះបង់នូវឧបធិទាំងពួង អស់ទៅនៃ
តណ្ហា ប្រាសចាករាគៈ រលត់ទុក្ខ នេះជាធម៌ស្ងប់ ជាធម៌ឧត្តម ។ ម្នាលអានន្ទ
នេះហៅថា និរោធសញ្ញា ។

ម្នាលអានន្ទ សព្វលោកេ អនភិរតសញ្ញា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ
ឧបាយ គឺតណ្ហា និងទិដ្ឋិណា ឧបាទាន គឺសេចក្តីប្រកាន់មាំណា អភិនិវេសៈ
គឺសស្សតទិដ្ឋិ និងឧច្ឆេទទិដ្ឋិជាទីអាស្រ័យនៅនៃចិត្តណា អនុស័យ គឺកិសល
ដែលដេកនៅរឿយៗ ក្នុងសត្តសន្តានណា ក្នុងលោក ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
កាលបើលះបង់នូវឧបធិទាំងនោះ មិនបានប្រកាន់មាំដោយចិត្ត ក៏រមែងរៀរ
(ចាកឧបធិទាំងនោះ) បាន ។ ម្នាលអានន្ទ នេះហៅថា សព្វលោកេ
អនភិរតសញ្ញា ។

ម្នាលអានន្ទ សព្វសង្ខារេសុអនិច្ចសញ្ញា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ នឿយណាយ ធុញទ្រាន់ ស្អប់ខ្ពើមចាកសង្ខារទាំង
ពួង ។ ម្នាលអានន្ទ នេះហៅថា សព្វសង្ខារេសុអនិច្ចសញ្ញា ។

ម្នាលអានន្ទ អាណាបានស្សតតើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនា
នេះ នៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះដ៏ស្ងាត់ក្តី អង្គុយផ្តត់ក្នុង
តាំងកាយឲ្យត្រង់ ផ្ទង់ស្មារតីឲ្យឆ្ពោះត្រង់ (ទៅរកកម្មជាន) ។ ភិក្ខុនោះមាន
ស្មារតីដកដង្ហើមចេញ មានស្មារតីដកដង្ហើមចូល កាលដកដង្ហើមចេញវែង
ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដកដង្ហើមចេញវែង កាលដកដង្ហើមចូលវែង ក៏ដឹង

ច្បាស់ថា អាត្មាអញដកដង្ហើមចូលវែង កាលដកដង្ហើមចេញខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់
 ថា អាត្មាអញ ដកដង្ហើមចេញខ្លី កាលដកដង្ហើមចូលខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា
 អាត្មាអញដកដង្ហើមចូលខ្លី ភិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញនឹងជាអ្នកដឹងច្បាស់នូវ
 កាយ គឺដង្ហើមចេញទាំងអស់ឲ្យប្រាកដ ទើបដកដង្ហើមចេញ ភិក្ខុសិក្សាថា
 អាត្មាអញនឹងជាអ្នកដឹងច្បាស់នូវកាយ គឺដង្ហើមចូលទាំងអស់ឲ្យប្រាកដ ទើប
 ដកដង្ហើមចូល ភិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញនឹងជាអ្នករម្ងាប់នូវកាយសង្ខារ គឺ
 ដង្ហើមចេញ ទើបដកដង្ហើមចេញ ភិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញនឹងជាអ្នករម្ងាប់នូវ
 កាយសង្ខារ គឺដង្ហើមចូល ទើបដកដង្ហើមចូល ភិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញនឹង
 ជាអ្នកដឹងច្បាស់នូវបីតិ ទើបដកដង្ហើមចេញ ភិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញនឹងជា
 អ្នកដឹងច្បាស់នូវបីតិ ទើបដកដង្ហើមចូល ភិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញនឹងជាអ្នក
 ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីសុខ ទើបដកដង្ហើមចេញ ភិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញនឹង
 ជាអ្នកដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីសុខ ទើបដកដង្ហើមចូល ភិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញ
 នឹងជាអ្នកដឹងច្បាស់នូវចិត្តសង្ខារ ទើបដកដង្ហើមចេញ ភិក្ខុសិក្សាថា អាត្មា
 អញនឹងជាអ្នកដឹងច្បាស់នូវចិត្តសង្ខារ ទើបដកដង្ហើមចូល ភិក្ខុសិក្សាថា
 អាត្មាអញនឹងជាអ្នករម្ងាប់នូវចិត្តសង្ខារ ទើបដកដង្ហើមចេញ ភិក្ខុសិក្សាថា
 អាត្មាអញនឹងជាអ្នករម្ងាប់នូវចិត្តសង្ខារ ទើបដកដង្ហើមចូល ភិក្ខុសិក្សាថា
 អាត្មាអញនឹងជាអ្នកដឹងច្បាស់នូវចិត្ត ទើបដកដង្ហើមចេញ ភិក្ខុសិក្សាថា
 អាត្មាអញនឹងជាអ្នកដឹងច្បាស់នូវចិត្ត ទើបដកដង្ហើមចូល ភិក្ខុសិក្សាថា

អាត្មាអញធ្វើចិត្តឲ្យរីករាយ... តម្កល់ចិត្តឲ្យស្មើក្នុងអារម្មណ៍... ដោះចិត្តឲ្យរួច
 ចាកនូវរណធម៌ជាដើម... ឃើញរឿយៗ នូវបញ្ចក្ខន្ធថាមិនទៀង... ឃើញ
 រឿយៗ នូវធម៌ដែលប្រាសចាករាគៈ... ឃើញរឿយៗ នូវធម៌ដែលរលត់បង់
 នូវកងទុក្ខ... ភិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញនឹងជាអ្នកឃើញរឿយៗ នូវធម៌ជា
 គ្រឿងលះបង់នូវកិលេស ទើបដកដង្ហើមចេញ ភិក្ខុសិក្សាថាអាត្មាអញនឹងជា
 អ្នកឃើញរឿយៗ នូវធម៌ជាគ្រឿងលះចោលនូវកិលេស ទើបដកដង្ហើម
 ចូល ។ ម្នាលអានន្ទ នេះហៅថា អាណាបានសូត្រិ ។ ម្នាលអានន្ទ បើអ្នក
 ចូលទៅ (កាន់សម្មាគំ) នៃគិរិមានន្ទភិក្ខុហើយ គប្បីសម្តែងនូវសញ្ញា
 ទាំងឡាយ ១០ ប្រការនេះ ដំណើរនេះ ជាហេតុនឹងឲ្យអាពាធរបស់
 គិរិមានន្ទភិក្ខុនោះ រម្ងាប់សះស្បើយទៅ ១ រំពេច ព្រោះគិរិមានន្ទភិក្ខុ បាន
 ស្តាប់សញ្ញាទាំងឡាយ ១០ ប្រការនេះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទត្រូវ
 ដ៏មានអាយុ ក៏រៀនសញ្ញាទាំងឡាយ ១០ ប្រការនេះក្នុងសម្មាគំនៃព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ ហើយចូលទៅត្រង់កន្លែងដែលគិរិមានន្ទលោកគង់នៅ លុះចូលទៅ
 ដល់ហើយ បានសម្តែងសញ្ញាទាំងឡាយ ១០ ប្រការនេះដល់គិរិមានន្ទដ៏មាន
 អាយុ ។ លំដាប់នោះឯង អាពាធរបស់គិរិមានន្ទដ៏មានអាយុនោះ ក៏រម្ងាប់
 សះស្បើយទៅ ១ រំពេច ព្រោះបានស្តាប់សញ្ញាទាំងឡាយ ១០ ប្រការនេះ
 ឯគិរិមានន្ទដ៏មានអាយុ ក៏បានជាសះស្បើយចាកអាពាធនោះ ក៏អាពាធនោះ
 គិរិមានន្ទដ៏មានអាយុ លះបង់បានហើយ ដោយកិរិយាបានស្តាប់សញ្ញាទាំង

១០ ប្រការ ដែលព្រះអានន្ទត្ថេរសម្តែងហើយដូច្នោះ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។

សច្ចត្តវគ្គទី ១ ចប់

ឧទាននៃសច្ចត្តវគ្គនោះ

និយាយអំពីការឃ្លាសក្នុងវាចិត្តរបស់ខ្លួន ១ អំពីព្រះសារីបុត្ត ១
អំពីការតាំងនៅដដែល ១ អំពីសមថៈ ១ អំពីបរិហានៈ ១
អំពីសញ្ញាពីរលើក អំពីធម៌ជាមូល ១ ចិត្តសន្សំដោយបព្វជ្ជា ១
អាពាធ ១ ។

អដ្ឋកថា

អាពាធសូត្រ

[៦០] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអាពាធសូត្រទី ១០ ដូចតទៅនេះ បទថា
អនុកម្ម្យំ ឧបាទាយ បានដល់ ទ្រង់អាស្រ័យសេចក្តីករុណាក្នុងព្រះគិរិមា-
នន្ទត្ថេរ ។ គប្បីជ្រាបរោគទាំងឡាយ មានរោគក្នុងក្តីជាដើម ដោយអំណាច
វត្ថុ ។ ពិតហើយ ធម្មតាបុគ្គលកើតសេចក្តីជ្រះថ្លាហើយ មិនមានរោគ ។
បទថា កណ្តារោគោ បានដល់ រោគត្រចៀកខាងក្រៅ ។ បទថា បិណាសោ
បានដល់ រោគច្រមុះខាងក្រៅ ។ បទថា រទសោ បានដល់ រោគ ក្នុងទីដែល
ប្រើក្រចកអេះ ។ បទថា បិត្តសមុដ្ឋានា បានដល់ អាពាធដែលកើតអំពី

ប្រមាត់ ។ បានឮថា អាពាធទាំងនោះមាន ៣២ យ៉ាង ។ សូម្បីក្នុងអាពាធ
 ដែលមានសេចក្តីសម្រួល ក៏មានន័យដូចគ្នា ។ បទថា ឧត្តបរិណាមជា
 បានដល់ រោគដែលកើតដោយក្តៅខ្លាំង ត្រជាក់ខ្លាំង ព្រោះរដូវប្រែប្រួល ។
 បទថា វិសមបរិហារជា បានដល់ អាពាធដែលកើតដោយការបរិហារ
 ឥរិយាបថមិនស្មើ មានឈរ ឬអង្គុយយូរពេកជាដើម ។ បទថា ឱបក្កមិកា
 បានដល់ អាពាធដែលកើតឡើងដោយសេចក្តីព្យាយាមបៀតបៀនរបស់អ្នក
 ដទៃ មានការកាប់ ចាក់ ការចងជាដើម ។ បទថា កម្មវិទាកជា បានដល់
 អាពាធដែលកើតអំពីវិបាករបស់កម្មដ៏មានកម្លាំង ។ បទថា សន្តំ បានដល់
 គុណជាតិដែលឈ្មោះថា សន្ត ព្រោះកិលេស មានរាគៈជាដើមស្ងប់ ។
 ឈ្មោះថា បណ្ឌិតំ ព្រោះអត្តថា មិនក្តៅក្រហាយ ។ ពាក្យដ៏សេស ក្នុងទី
 គ្រប់អង្វើ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។^{១៧៣}

អដ្ឋកថាអាពាធសូត្រដ៏ ១០ ចប់
 សិទ្ធិវគ្គដ៏ ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

យមកវគ្គទី ២

អវិជ្ជាសូត្រទី ១

[៦១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទីបំផុតខាងដើមរបស់អវិជ្ជាមិនប្រាកដទេ អវិជ្ជាមិនមានក្នុងកាលមុន អំពីកាលនេះ ឬថា កើតឡើងក្នុងខាងក្រោយ ឡើយ ហេតុនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា អវិជ្ជានេះ តថាគតពោល យ៉ាងនេះ តែថា អវិជ្ជារមែងប្រាកដព្រោះមានរបស់នេះជាបច្ច័យ ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា អវិជ្ជាប្រាកដដោយអាហារ មិនបានពោល ថា អវិជ្ជាឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វីជាអាហាររបស់អវិជ្ជា ។ គប្បីឆ្លើយថា នីវរណៈ ៥ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា នីវរណៈ ៥ ប្រកប ដោយអាហារ មិនបានពោលថា ឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វីជាអាហាររបស់ នីវរណៈ ៥ ។ គប្បីឆ្លើយថា ទុច្ចរិត ៣ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោល ថា ទុច្ចរិត ៣ ប្រកបដោយអាហារ មិនបានពោលថា ឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វី ជាអាហាររបស់ទុច្ចរិត ៣ ។ គប្បីឆ្លើយថា ការមិនសង្រួមឥន្ទ្រិយ ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា ការមិនសង្រួមឥន្ទ្រិយ ប្រកបដោយអាហារ មិនបានពោលថា ឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វីជាអាហាររបស់ការមិនសង្រួម ឥន្ទ្រិយ ។ គប្បីឆ្លើយថា ការមិនមានសតិ មិនមានសម្បជញ្ញៈ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ តថាគតពោលថា ការមិនមានសតិ មិនមានសម្បជញ្ញៈ ប្រកប

ដោយអាហារ មិនបានពោលថា ឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វីជាអាហាររបស់ការ
 មិនមានសតិ មិនមានសម្បជញ្ញៈ ។ គប្បីឆ្លើយថា អយោនិសោមនសិការ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា អយោនិសោមនសិការប្រកបដោយ
 អាហារ មិនបានពោលថា ឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វីជាអាហាររបស់អយោ-
 និសោមនសិការ ។ គប្បីឆ្លើយថា អស្សទ្ធិយៈ (សេចក្តីមិនជឿ) ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា អស្សទ្ធិយៈប្រកបដោយអាហារ មិនបាន
 ពោលថា ឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វីជាអាហាររបស់អស្សទ្ធិយៈ ។ គប្បីឆ្លើយថា
 អស្សទ្ធម្មស្សវនៈ (ការមិនស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 តថាគតពោលថា អស្សទ្ធម្មស្សវនៈ ប្រកបដោយអាហារ មិនបានពោលថា
 ឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វីជាអាហាររបស់អស្សទ្ធម្មស្សវនៈ ។ គប្បីឆ្លើយថា
 អសប្បុរិសសំសេវៈ (ការសេពគប់អសប្បុរស) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 អសប្បុរិសសំសេវៈពេញបរិបូណ៌ រមែងញ៉ាំងអស្សទ្ធម្មស្សវនៈឲ្យពេញ
 បរិបូណ៌ អស្សទ្ធម្មស្សវនៈពេញបរិបូណ៌ រមែងញ៉ាំងអស្សទ្ធិយៈឲ្យពេញ
 បរិបូណ៌ អស្សទ្ធិយៈពេញបរិបូណ៌ រមែងញ៉ាំងអយោនិសោមនសិការឲ្យ
 ពេញបរិបូណ៌ អយោនិសោមនសិការពេញបរិបូណ៌ រមែងញ៉ាំងការមិន
 មានសតិ និងមិនមានសម្បជញ្ញៈឲ្យពេញបរិបូណ៌ ការមិនមានសតិ មិនមាន
 សម្បជញ្ញៈពេញបរិបូណ៌ រមែងញ៉ាំងការមិនសង្រួមឥន្ទ្រិយឲ្យពេញបរិបូណ៌
 ការមិនសង្រួមឥន្ទ្រិយពេញបរិបូណ៌ រមែងញ៉ាំងទុច្ចរិត ៣ ឲ្យពេញបរិបូណ៌

ទុច្ចរិតទាំង ៣ ពេញបរិបូណ៌ រមែងញ៉ាំងនីវរណៈ ៥ ឲ្យពេញបរិបូណ៌
 នីវរណៈ ៥ ពេញបរិបូណ៌ រមែងញ៉ាំងអវិជ្ជាឲ្យពេញបរិបូណ៌ ដោយប្រការ
 ដូច្នោះឯង ។ អាហាររបស់អវិជ្ជានេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ អាហាររបស់អវិជ្ជា
 នេះ ពេញបរិបូណ៌យ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចទឹកភ្លៀងមានតំណក់
 ថ្ងោស កាលបង្កុរ កាលរំលា ហូរធ្លាក់លើកំពូលភ្នំ ទឹកនោះ ក៏ហូរទៅតាម
 ទីទាប រមែងញ៉ាំងជ្រោះភ្នំ ល្អាង និងអូរតូចឲ្យពេញ ជ្រោះភ្នំ ល្អាង និងអូរ
 តូចពេញហើយ រមែងញ៉ាំងត្រពាំងតូចឲ្យពេញ ត្រពាំងតូចពេញហើយ រមែង
 ញ៉ាំងត្រពាំងធំឲ្យពេញ ត្រពាំងធំពេញហើយ រមែងញ៉ាំងស្ទឹងតូចឲ្យពេញ
 ស្ទឹងតូចពេញហើយ រមែងញ៉ាំងស្ទឹងធំឲ្យពេញ ស្ទឹងធំពេញហើយ រមែង
 ញ៉ាំងមហាសមុទ្រសាគរឲ្យពេញ អាហារនៃមហាសមុទ្រសាគរនេះ រមែងមាន
 យ៉ាងនេះ មហាសមុទ្រសាគរពេញបរិបូណ៌យ៉ាងនេះ ឧបមាយ៉ាងណាមិញ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបមេយ្យដូចជាអសប្បវិសសំសេវៈពេញបរិបូណ៌ រមែង
 ញ៉ាំងអស្សទ្ធម្មស្សវនៈឲ្យពេញបរិបូណ៌ អស្សទ្ធម្មស្សវនៈពេញបរិបូណ៌
 ហើយ រមែងញ៉ាំងអស្សទ្ធិយៈឲ្យពេញបរិបូណ៌ អស្សទ្ធិយៈពេញបរិបូណ៌
 ហើយ រមែងញ៉ាំងអយោនិសោមនសិការឲ្យពេញបរិបូណ៌ អយោនិសោ-
 មនសិការពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងការមិនមានសតិ មិនមានសម្ប-
 ជញ្ញៈឲ្យពេញបរិបូណ៌ ការមិនមានសតិ មិនមានសម្បជញ្ញៈពេញបរិបូណ៌
 ហើយ រមែងញ៉ាំងការមិនសង្រួមឥន្ទ្រិយឲ្យពេញបរិបូណ៌ ការមិនសង្រួម

ឥន្ទ្រិយពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងទុច្ចរិត ៣ ឲ្យពេញបរិបូណ៌ ទុច្ចរិត
 ៣ ពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងនីវរណៈ ៥ ឲ្យពេញបរិបូណ៌ នីវរណៈ
 ៥ ពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងអវិជ្ជាឲ្យពេញបរិបូណ៌ ដោយប្រការ
 ដូច្នោះ ។ អាហាររបស់អវិជ្ជានេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ អាហាររបស់អវិជ្ជានេះ
 ពេញបរិបូណ៌យ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា វិជ្ជា និងវិមុត្តិ
 ប្រកបដោយអាហារ មិនបានពោលថា ឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វីជាអាហាររបស់
 វិជ្ជា និងវិមុត្តិ ។ គប្បីឆ្លើយថា ពោជ្ឈង្គ ៧ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត
 ពោលថា ពោជ្ឈង្គ ៧ ប្រកបដោយអាហារ មិនបានពោលថា ឥតអាហារទេ ។
 ចុះអ្វីជាអាហាររបស់ពោជ្ឈង្គ ៧ ។ គប្បីឆ្លើយថា សតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា សតិប្បដ្ឋាន ៤ ប្រកបដោយអាហារ មិន
 បានពោលថា ឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វីជាអាហាររបស់សតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ គប្បី
 ឆ្លើយថា សុចរិត ៣ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា សុចរិត ៣
 ប្រកបដោយអាហារ មិនបានពោលថា ឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វីជាអាហាររបស់
 សុចរិត ៣ ។ គប្បីឆ្លើយថា ការសង្រួមឥន្ទ្រិយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត
 ពោលថា ការសង្រួមឥន្ទ្រិយប្រកបដោយអាហារ មិនបានពោលថា ឥតអាហារ
 ទេ ។ ចុះអ្វីជាអាហារ របស់ការសង្រួមឥន្ទ្រិយ ។ គប្បីឆ្លើយថា សតិ និង
 សម្បជញ្ញៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា សតិ និងសម្បជញ្ញៈ
 ប្រកបដោយអាហារ មិនបានពោលថា ឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វីជាអាហាររបស់

សតិ និងសម្បជញ្ញៈ ។ គប្បីឆ្លើយថា យោនិសោមនសិការ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ តថាគតពោលថា យោនិសោមនសិការប្រកបដោយអាហារ មិន
 បានពោលថា ឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វីជាអាហាររបស់យោនិសោមនសិការ ។
 គប្បីឆ្លើយថា សទ្ធា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា សទ្ធាប្រកប
 ដោយអាហារ មិនបានពោលថាឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វីជាអាហាររបស់សទ្ធា ។
 គប្បីឆ្លើយថា សទ្ធម្មស្សវនៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា
 សទ្ធម្មស្សវនៈប្រកបដោយអាហារ មិនបានពោលថា ឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វីជា
 អាហាររបស់សទ្ធម្មស្សវនៈ ។ គប្បីឆ្លើយថា សប្បុរិសសំសេវៈ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ សប្បុរិសសំសេវៈពេញបរិបូណ៌ រមែងញ៉ាំងសទ្ធម្មស្សវនៈឲ្យពេញ
 បរិបូណ៌ សទ្ធម្មស្សវនៈពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងសទ្ធាឲ្យពេញបរិបូណ៌
 សទ្ធាពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងយោនិសោមនសិការឲ្យពេញបរិបូណ៌
 យោនិសោមនសិការពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងសតិ និងសម្បជញ្ញៈ
 ឲ្យពេញបរិបូណ៌ សតិ និងសម្បជញ្ញៈពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងការ
 សង្រួមឥន្ទ្រិយឲ្យពេញបរិបូណ៌ ការសង្រួមឥន្ទ្រិយពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែង
 ញ៉ាំងសុចរិត ៣ ឲ្យពេញបរិបូណ៌ សុចរិត ៣ ពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែង
 ញ៉ាំងសតិប្បដ្ឋាន ៤ ឲ្យពេញបរិបូណ៌ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ពេញបរិបូណ៌ហើយ
 រមែងញ៉ាំងពោជ្ឈង្គ ៧ ឲ្យពេញបរិបូណ៌ ពោជ្ឈង្គ ៧ ពេញបរិបូណ៌ហើយ
 រមែងញ៉ាំងវិជ្ជា និងវិមុត្តិឲ្យពេញបរិបូណ៌ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ អាហារ

របស់វិជ្ជា និងវិមុត្តិនេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ពេញបរិបូណ៌យ៉ាងនេះ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចទឹកភ្លៀង មានតំណក់ថ្លោស កាលបង្កុរ កាលរំលា ហូរ
 ធ្លាក់លើកំពូលភ្នំ ទឹកនោះ ក៏ហូរទៅតាមទីទាប រមែងញ៉ាំងជ្រោះភ្នំ ល្អាង
 និងអូរតូចឲ្យពេញ ជ្រោះភ្នំ ល្អាង និងអូរតូចពេញហើយ រមែងញ៉ាំង
 ត្រពាំងតូចឲ្យពេញ ត្រពាំងតូចពេញហើយ រមែងញ៉ាំងត្រពាំងធំឲ្យពេញ
 ត្រពាំងធំពេញហើយ រមែងញ៉ាំងស្ទឹងតូចឲ្យពេញ ស្ទឹងតូចពេញហើយ រមែង
 ញ៉ាំងស្ទឹងធំឲ្យពេញ ស្ទឹងធំពេញហើយ រមែងញ៉ាំងមហាសមុទ្រសាគរឲ្យ
 ពេញ អាហារនៃមហាសមុទ្រសាគរនេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ពេញបរិបូណ៌
 យ៉ាងនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបមេយ្យដូចជា
 សប្បុរិសសំសេវៈពេញបរិបូណ៌ រមែងញ៉ាំងសទ្ធម្មស្សវៈនៃឲ្យពេញបរិបូណ៌
 សទ្ធម្មស្សវៈពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងសទ្ធាឲ្យពេញបរិបូណ៌ សទ្ធា
 ពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងយោនិសោមនសិការឲ្យពេញបរិបូណ៌ យោនិ-
 សោមនសិការពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងសតិ និងសម្បជញ្ញៈឲ្យពេញ
 បរិបូណ៌ សតិ និងសម្បជញ្ញៈពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងការសង្រួម
 ឥន្ទ្រិយឲ្យពេញបរិបូណ៌ ការសង្រួមឥន្ទ្រិយពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំង
 សុចរិត ៣ ឲ្យពេញបរិបូណ៌ សុចរិត ៣ ពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំង
 សតិប្បដ្ឋាន ៤ ឲ្យពេញបរិបូណ៌ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែង
 ញ៉ាំងពោជ្ឈង្គី ៧ ឲ្យពេញបរិបូណ៌ ពោជ្ឈង្គី ៧ ពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែង

ញ៉ាំងវិជ្ជា និងវិមុត្តិឲ្យពេញបរិបូណ៌ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ អាហាររបស់វិជ្ជា
និងវិមុត្តិនេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ពេញបរិបូណ៌យ៉ាងនេះ ។

អដ្ឋកថា

យមកវគ្គទី ២

អវិជ្ជាសូត្រ

[៦១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអវិជ្ជាសូត្រទី ១ នៃយមកវគ្គទី ២ ដូច្នោះ
បទថា សាហារំ បានដល់ មានបច្ច័យ ។ បទថា វិជ្ជាវិមុត្តិ បានដល់
ផលញ្ញាណ និងសម្បយុត្តធម៌ដ៏សេស ។ បទថា ពោជ្ឈង្គំ បានដល់ អង្គ
នៃបញ្ញាជាគ្រឿងត្រាស់ដឹង គឺមគ្គ ។^{១៧៣}

អដ្ឋកថាអវិជ្ជាសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

តណ្ហាសូត្រទី ២

[៦២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទីបំផុតខាងដើមរបស់ភវតណ្ហាមិនប្រាកដ
 ទេ ភវតណ្ហា (សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងភព) មិនមានក្នុងកាលមុន អំពីកាលនេះ
 ឬថា កើតឡើងក្នុងខាងក្រោយឡើយ ហេតុនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ពាក្យ
 ថា ភវតណ្ហានេះ តថាគតពោលយ៉ាងនេះ តែថា ភវតណ្ហារមែងប្រាកដព្រោះ
 មានរបស់នេះជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា ភវតណ្ហា
 ប្រកបដោយអាហារ មិនបានពោលថាឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វីជាអាហាររបស់
 ភវតណ្ហា ។ គប្បីឆ្លើយថា អវិជ្ជា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា
 អវិជ្ជាប្រកបដោយអាហារ មិនបានពោលថាឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វីជាអាហារ
 របស់អវិជ្ជា ។ គប្បីឆ្លើយថា នីវរណៈ ៥ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត
 ពោលថា នីវរណៈ ៥ ប្រកបដោយអាហារ មិនបានពោលថាឥតអាហារទេ ។
 ចុះអ្វីជាអាហាររបស់នីវរណៈ ៥ ។ គប្បីឆ្លើយថា ទុច្ចរិត ៣ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ តថាគតពោលថា ទុច្ចរិត ៣ ប្រកបដោយអាហារ មិនបានពោល
 ថាឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វីជាអាហាររបស់ទុច្ចរិត ៣ ។ គប្បីឆ្លើយថា ការមិន
 សង្រួមឥន្ទ្រិយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា ការមិនសង្រួម
 ឥន្ទ្រិយប្រកបដោយអាហារ មិនបានពោលថាឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វីជាអាហារ
 របស់ការមិនសង្រួមឥន្ទ្រិយ ។ គប្បីឆ្លើយថា ការមិនមានសតិ មិនមាន
 សម្បជញ្ញៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា ការមិនមានសតិ មិន

មានសម្បជញ្ញៈប្រកបដោយអាហារ មិនបានពោលថាឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វី
 ជាអាហាររបស់ការមិនមានសតិ មិនមានសម្បជញ្ញៈ ។ គប្បីឆ្លើយថា
 អយោនិសោមនសិការ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា អយោនិ-
 សោមនសិការប្រកបដោយអាហារ មិនបានពោលថាឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វី
 ជាអាហាររបស់អយោនិសោមនសិការ ។ គប្បីឆ្លើយថា អស្សទ្ធិយៈ (សេចក្តី
 មិនជឿ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា អស្សទ្ធិយៈប្រកបដោយ
 អាហារ មិនបានពោលថាឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វីជាអាហាររបស់អស្សទ្ធិយៈ ។
 គប្បីឆ្លើយថា អស្សទ្ធម្មស្សវនៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា
 អស្សទ្ធម្មស្សវនៈប្រកបដោយអាហារ មិនបានពោលថាឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វី
 ជាអាហាររបស់អស្សទ្ធម្មស្សវនៈ ។ គប្បីឆ្លើយថា អសប្បុរិសសំសេវៈ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បុរិសសំសេវៈពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំង
 អស្សទ្ធម្មស្សវនៈឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះអស្សទ្ធម្មស្សវនៈពេញបរិបូណ៌ហើយ
 រមែងញ៉ាំងអស្សទ្ធិយៈ ឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះអស្សទ្ធិយៈពេញបរិបូណ៌ហើយ
 រមែងញ៉ាំងអយោនិសោមនសិការឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះអយោនិសោមនសិការ
 ពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងការមិនមានសតិ មិនមានសម្បជញ្ញៈឲ្យពេញ
 បរិបូណ៌ លុះការមិនមានសតិ មិនមានសម្បជញ្ញៈពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែង
 ញ៉ាំងការមិនសង្រួមឥន្ទ្រិយឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះការមិនសង្រួមឥន្ទ្រិយពេញ
 បរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងទុច្ចរិត ៣ ឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះទុច្ចរិត ៣ ពេញ

បរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងនីវរណៈ ៥ ឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះនីវរណៈ ៥
 ពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងអវិជ្ជាឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះអវិជ្ជាពេញ
 បរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងកវតណ្ហាឲ្យពេញបរិបូណ៌ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។
 អាហាររបស់កវតណ្ហានេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ពេញបរិបូណ៌យ៉ាងនេះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចទឹកភ្លៀងមានតំណក់ដីថ្លោស កាលបង្កុរ កាលរំលា
 ហូរធ្លាក់លើកំពូលភ្នំ ទឹកនោះ ក៏ហូរទៅកាន់ទីទាប រមែងញ៉ាំងជ្រោះភ្នំ ល្អាង
 និងអូរតូចឲ្យពេញ លុះជ្រោះភ្នំ ល្អាង និងអូរតូចពេញហើយ រមែងញ៉ាំង
 ត្រពាំងតូចឲ្យពេញ លុះត្រពាំងតូចឲ្យពេញហើយ រមែងញ៉ាំងត្រពាំងធំ
 ឲ្យពេញ លុះត្រពាំងធំពេញហើយ រមែងញ៉ាំងស្ទឹងតូចឲ្យពេញ លុះស្ទឹង
 តូចពេញហើយ រមែងញ៉ាំងស្ទឹងធំឲ្យពេញ លុះស្ទឹងធំពេញហើយ រមែង
 ញ៉ាំងមហាសមុទ្រសាគរឲ្យពេញ អាហារនៃមហាសមុទ្រសាគរនេះ រមែងមាន
 យ៉ាងនេះ ពេញបរិបូណ៌ហើយយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបមេយ្យ
 ដូចជាអសប្បុរិសសំសេវៈពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងអស្សុទ្ធម្មស្សវនៈ
 ឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះអស្សុទ្ធម្មស្សវនៈពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំង
 អស្សុទ្ធិយៈឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះអស្សុទ្ធិយៈពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំង
 អយោនិសោមនសិការឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះអយោនិសោមនសិការពេញ
 បរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងការមិនមានសតិ មិនមានសម្បជញ្ញៈឲ្យពេញ
 បរិបូណ៌ លុះការមិនមានសតិ មិនមានសម្បជញ្ញៈពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែង

ញ៉ាំងការមិនសង្រួមឥន្ទ្រិយឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះការមិនសង្រួមឥន្ទ្រិយពេញ
 បរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងទុច្ចរិត ៣ ឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះទុច្ចរិត ៣ ពេញ
 បរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងនីវរណៈ ៥ ឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះនីវរណៈ ៥
 ពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងអវិជ្ជាឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះអវិជ្ជាពេញបរិបូណ៌
 ហើយ រមែងញ៉ាំងកវតណ្ហាឲ្យពេញបរិបូណ៌ ។ អាហាររបស់កវតណ្ហានេះ
 រមែងមានយ៉ាងនេះ ពេញបរិបូណ៌យ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត
 ពោលថា វិជ្ជា និងវិមុត្តិប្រកបដោយអាហារ មិនបានពោលថា ឥតអាហារ
 ទេ ។ ចុះអ្វីជាអាហាររបស់វិជ្ជា និងវិមុត្តិ ។ គប្បីឆ្លើយថា ពោជ្ឈង្គ ៧
 ប្រការ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា ពោជ្ឈង្គ ៧ ប្រការប្រកប
 ដោយអាហារ មិនបានពោលថាឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វីជាអាហាររបស់ពោជ្ឈង្គ
 ៧ ប្រការ ។ គប្បីឆ្លើយថា សតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត
 ពោលថា សតិប្បដ្ឋាន ៤ ប្រកបដោយអាហារ មិនបានពោលថាឥតអាហារ
 ទេ ។ ចុះអ្វីជាអាហាររបស់សតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ គប្បីឆ្លើយថា សុចរិត ៣ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា សុចរិត ៣ ប្រកបដោយអាហារ មិន
 បានពោលថា ឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វីជាអាហាររបស់សុចរិត ៣ ។ គប្បី
 ឆ្លើយថា ការសង្រួមឥន្ទ្រិយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា ការ
 សង្រួមឥន្ទ្រិយប្រកបដោយអាហារ មិនបានពោលថាឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វី
 ជាអាហាររបស់ការសង្រួមឥន្ទ្រិយ ។ គប្បីឆ្លើយថា សតិ និងសម្បជញ្ញៈ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា សតិ និងសម្បជញ្ញៈ ប្រកបដោយ
 អាហារ មិនបានពោលថា ឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វីជាអាហាររបស់សតិ និង
 សម្បជញ្ញៈ ។ គប្បីឆ្លើយថា យោនិសោមនសិការ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 តថាគតពោលថា យោនិសោមនសិការប្រកបដោយអាហារ មិនបានពោល
 ថា ឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វីជាអាហាររបស់យោនិសោមនសិការ ។ គប្បីឆ្លើយ
 ថា សទ្ធា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា សទ្ធាប្រកបដោយ
 អាហារ មិនបានពោលថា ឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វីជាអាហាររបស់សទ្ធា ។
 គប្បីឆ្លើយថា សទ្ធម្មស្សវនៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា
 សទ្ធម្មស្សវនៈប្រកបដោយអាហារ មិនបានពោលថា ឥតអាហារទេ ។ ចុះអ្វី
 ជាអាហាររបស់សទ្ធម្មស្សវនៈ ។ គប្បីឆ្លើយថា សប្បុរិសសំសេវៈ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរិសសំសេវៈពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងសទ្ធម្ម-
 ស្សវនៈឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះសទ្ធម្មស្សវនៈពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំង
 សទ្ធាឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះសទ្ធាពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងយោនិសោ-
 មនសិការឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះយោនិសោមនសិការពេញបរិបូណ៌ហើយ
 រមែងញ៉ាំងសតិ និងសម្បជញ្ញៈឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះសតិ និងសម្បជញ្ញៈ
 ពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងការសង្រួមឥន្ទ្រិយឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះការ
 សង្រួមឥន្ទ្រិយពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងសុចរិត ៣ ឲ្យពេញបរិបូណ៌
 លុះសុចរិត ៣ ពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងសតិប្បដ្ឋាន ៤ ឲ្យពេញ

បរិបូណ៌ លុះសតិប្បដ្ឋាន ៤ ពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែងញ៉ាំងពោជ្ឈង្គ ៧
 ប្រការឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះពោជ្ឈង្គ ៧ ប្រការពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែង
 ញ៉ាំងវិជ្ជា និងវិមុត្តិឲ្យពេញបរិបូណ៌ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ អាហាររបស់
 វិជ្ជា និងវិមុត្តិនេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ពេញបរិបូណ៌យ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ដូចទឹកភ្លៀងមានតំណក់ដីថ្លោស កាលបង្កុរ កាលរំលា ហូរធ្លាក់
 លើកំពូលភ្នំ ទឹកនោះ ក៏ហូរទៅកាន់ទីទាប រមែងញ៉ាំងជ្រោះភ្នំ ល្អាង និងអូរ
 តូចឲ្យពេញ លុះជ្រោះភ្នំ ល្អាង និងអូរតូចពេញ រមែងញ៉ាំងត្រពាំងតូចឲ្យ
 ពេញ លុះត្រពាំងតូចពេញ រមែងញ៉ាំងត្រពាំងធំឲ្យពេញ លុះត្រពាំងធំពេញ
 រមែងញ៉ាំងស្ទឹងតូចឲ្យពេញ លុះស្ទឹងតូចពេញ រមែងញ៉ាំងស្ទឹងធំឲ្យពេញ
 លុះស្ទឹងធំពេញហើយ រមែងញ៉ាំងមហាសមុទ្រសាគរឲ្យពេញ អាហាររបស់
 មហាសមុទ្រសាគរនេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ពេញបរិបូណ៌យ៉ាងនេះ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបមេយ្យដូចជាសប្បុរិសសំសេវៈពេញបរិបូណ៌ហើយ រមែង
 ញ៉ាំងសទ្ធម្មស្សវនៈឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះសទ្ធម្មស្សវនៈពេញបរិបូណ៌ រមែង
 ញ៉ាំងសទ្ធាឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះសទ្ធាពេញបរិបូណ៌ រមែងញ៉ាំងយោនិសោ-
 មនសិការឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះយោនិសោមនសិការពេញបរិបូណ៌ហើយ
 រមែងញ៉ាំងសតិ និងសម្បជញ្ញៈឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះសតិ និងសម្បជញ្ញៈ
 ពេញបរិបូណ៌ រមែងញ៉ាំងការសង្រួមឥន្ទ្រិយឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះការសង្រួម
 ឥន្ទ្រិយពេញបរិបូណ៌ រមែងញ៉ាំងសុចរិត ៣ ឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះសុចរិត ៣

ពេញបរិបូណ៌ រមែងញ៉ាំងសតិប្បដ្ឋាន ៤ ឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះសតិប្បដ្ឋាន
 ៤ ពេញបរិបូណ៌ រមែងញ៉ាំងពោជ្ឈង្គ ៧ ប្រការឲ្យពេញបរិបូណ៌ លុះពោជ្ឈង្គ
 ៧ ប្រការពេញបរិបូណ៌ រមែងញ៉ាំងវិជ្ជា និងវិមុត្តិឲ្យពេញបរិបូណ៌ ។ អាហារ
 របស់វិជ្ជា និងវិមុត្តិនេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ពេញបរិបូណ៌យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

តណ្ហាសូត្រ

[៦២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងតណ្ហាសូត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ បទថា
 ភវតណ្ហាយ បានដល់ សេចក្តីប្រាថ្នាក្រិក៧ ។ ក្នុងសូត្រទាំង ២ ត្រាស់
 ចំពោះវដ្តៈតែម្យ៉ាង តែវដ្តៈក្នុងសូត្រទាំង ២ នេះ សូត្រទី ១ ត្រាស់វដ្តៈ
 មានអវិជ្ជាជាមូល សូត្រទី ២ ត្រាស់វដ្តៈ មានតណ្ហាជាមូល ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា តណ្ហាសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

និដ្ឋាសូត្រទី ៣

[៦៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនទាំងឡាយណានីមួយ ដល់នូវការ
 ចូលចិត្តចំពោះតថាគត បុគ្គលទាំងអស់នោះ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ។
 បណ្តាអ្នកបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិនោះ បុគ្គល ៥ ពួក សម្រេច (បរិនិព្វាន)
 ក្នុងលោកនេះ បុគ្គល ៥ ពួក លះលោកនេះហើយ ទើបសម្រេច ។ បុគ្គល
 ៥ ពួក ដែលសម្រេចក្នុងលោកនេះ តើដូចម្តេច ។ គឺសត្តកតំបរមបុគ្គល ១
 កោលកោលបុគ្គល ១ ឯកពិជីបុគ្គល ១ សកទាគាមិបុគ្គល ១ ព្រះអរហន្ត
 ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ បុគ្គល ៥ ពួកនេះ មានការសម្រេចក្នុងលោកនេះ ។ បុគ្គល
 ៥ ពួក ដែលលះលោកនេះហើយសម្រេច តើដូចម្តេច ។ គឺអន្តរាបរិនិព្វាយិ-
 បុគ្គល ១ ឧបហច្ចុបរិនិព្វាយិបុគ្គល ១ អសន្ធិរាបរិនិព្វាយិបុគ្គល ១
 សសន្ធិរាបរិនិព្វាយិបុគ្គល ១ ឧទ្ធុសោតអកនិដ្ឋគាមិបុគ្គល ១ បុគ្គល ៥ ពួក
 នេះ លះលោកនេះហើយ ទើបសម្រេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលទាំង-
 ឡាយណានីមួយ ដល់នូវការចូលចិត្តចំពោះតថាគត ពួកបុគ្គលទាំងអស់នោះ
 ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ។ បណ្តាអ្នកបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិនោះ បុគ្គល ៥ ពួក
 នេះ សម្រេចក្នុងលោកនេះ បុគ្គល ៥ ពួកនេះ លះលោកនេះហើយ ទើប
 សម្រេច ។

អដ្ឋកថា

និដ្ឋាសូត្រ

[៦៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងនិដ្ឋាសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទេថា និដ្ឋង្គតា បានដល់ អសរសេចក្តីសង្ស័យ ។ បទេថា សធន និដ្ឋា បានដល់ បរិនិព្វានក្នុងលោកនេះប៉ុណ្ណោះ ។ បទេថា សធន វិហាយ និដ្ឋា បានដល់ លះលោកនេះហើយ ទៅកាន់ព្រហ្មលោកជាន់សុទ្ធាវាស ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថានិដ្ឋាសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អវេច្ចសូត្រទី ៤

[៦៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលទាំងឡាយណានីមួយ ជ្រះថ្លាមិន ញាប់ញ័រចំពោះតថាគត ពួកបុគ្គលទាំងអស់នោះ ជាសោតាបន្ន ជាអ្នកដល់រូវ ដើមខ្សែនៃអរិយមគ្គ ។ បណ្តាសោតាបន្នបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៥ ពួកសម្រេច ក្នុងលោកនេះ បុគ្គល ៥ ពួក លះលោកនេះ ទើបសម្រេច ។ បុគ្គល ៥ ពួក ដែលសម្រេចក្នុងលោកនេះ តើដូចម្តេច ។ គឺសត្តកតំបរមបុគ្គល ១ កោលំ- កោលបុគ្គល ១ ឯកពិជីបុគ្គល ១ សកទាគាមិបុគ្គល ១ ព្រះអរហន្តក្នុង បច្ចុប្បន្ន ១ បុគ្គល ៥ ពួកនេះ មានការសម្រេចក្នុងលោកនេះ ។ បុគ្គល ៥

ពួក ដែលលះលោកនេះហើយទើបសម្រេច តើដូចម្តេច ។ គឺអន្តរាបរិនិព្វាយិបុគ្គល ១ ឧបហត្ថបរិនិព្វាយិបុគ្គល ១ អសន្តារបរិនិព្វាយិបុគ្គល ១ សសន្តារបរិនិព្វាយិបុគ្គល ១ ឧទ្ធិសោតអកនិដ្ឋតាមិបុគ្គល ១ បុគ្គល ៥ ពួកនេះ លះលោកនេះហើយទើបសម្រេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលទាំងឡាយណានីមួយ ជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រចំពោះតថាគត ពួកបុគ្គលទាំងអស់នោះ ជាសោតាបន្ន (អ្នកដល់នូវដើមខ្សែនៃអរិយមគ្គ) ។ បណ្តាសោតាបន្នបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៥ ពួកនេះ សម្រេចក្នុងលោកនេះ បុគ្គល ៥ ពួកនេះ លះលោកនេះហើយ ទើបសម្រេច ។

អដ្ឋកថា

អវេច្ចសូត្រ

[៦៤] គប្បីជ្រាបរិនិច្ឆ័យក្នុងអវេច្ចសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ បទថា អវេច្ចប្បសន្នា បានដល់ ដល់ព្រមហើយដោយការ ជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រ ។ បទថា សោតាបន្នា បានដល់ ដល់នូវក្រសែនៃអរិយមគ្គ ។^{១០៣៣}

អដ្ឋកថា អវេច្ចសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក បឋមសុខសូត្រទី ៥

[៦៥] សម័យមួយ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ គង់នៅនាលកគ្រាមក្នុង ដែនមគធៈ ។ គ្រានោះ បរិព្វាជកឈ្មោះសាមណ្ឌកានិ ចូលទៅរកព្រះសារីបុត្ត ដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បានពោលពាក្យរាក់ទាក់ជាមួយនឹងព្រះ សារីបុត្តដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួរព្យា ហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះបរិព្វាជកឈ្មោះសាមណ្ឌកានិ អង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ បានសួរព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោ សារីបុត្ត អ្វីហ្ន៎ឈ្មោះថា សុខ អ្វីឈ្មោះថា ទុក្ខ ។ ព្រះសារីបុត្តឆ្លើយថា ម្ចាស់អាវុសោ ការកើតឡើងហ្នឹងឯង ឈ្មោះថា ទុក្ខ ការមិនកើតឡើង ឈ្មោះថា សុខ ។ ម្ចាស់អាវុសោ កាលបើមានការកើតឡើង សេចក្តីទុក្ខនេះ រមែងប្រាកដ គឺការត្រជាក់ ក្តៅ ឃ្នាន ស្រេក ឧប្បារៈ បស្ស្សៈ ប៉ះត្រូវ នឹងភ្លើង ប៉ះត្រូវនឹងដំបង ប៉ះត្រូវនឹងគ្រឿងសស្រ្តាវុធ ញាតិទាំងឡាយក្តី មិត្ត ទាំងឡាយក្តី រមែងជួបជុំប្រសព្វគ្នា បៀតបៀនបុគ្គលនោះ ។ ម្ចាស់អាវុសោ កាលបើមានការកើតឡើង សេចក្តីទុក្ខនេះ រមែងប្រាកដ ។ ម្ចាស់អាវុសោ កាលបើមិនមានការកើតឡើង សេចក្តីសុខនេះ រមែងប្រាកដ គឺការមិនមាន ត្រជាក់ មិនមានក្តៅ មិនមានឃ្នាន មិនមានស្រេក មិនមានឧប្បារៈ មិនមាន បស្ស្សៈ មិនមានប៉ះត្រូវនឹងភ្លើង មិនមានប៉ះត្រូវនឹងដំបង មិនមានប៉ះត្រូវនឹង គ្រឿងសស្រ្តាវុធ ឬញាតិទាំងឡាយក្តី មិត្តទាំងឡាយក្តី មិនជួបជុំប្រសព្វគ្នា

បៀតបៀនបុគ្គលនោះ ។ ម្ចាស់អាវុសោ កាលបើមិនមានការកើតឡើង
សេចក្តីសុខនេះ រមែងប្រាកដ ។

អដ្ឋកថា

បឋមសុខសូត្រ

[៦៥] បឋមសុខសូត្រទី ៥ សាមណ្ឌកានិបរិព្វាជកស្ករព្រះសារីបុត្រ
ដល់ សុខ ទុក្ខ ដែលមានវដ្តៈជាមូល ។^{១៧៣}

អដ្ឋកថាបឋមសុខសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយសុខសូត្រទី ៦

[៦៦] សម័យមួយ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ នៅក្នុងនាលកគ្រាមក្នុង
ដែនមគធៈ ។ គ្រានោះ បរិព្វាជកឈ្មោះសាមណ្ឌកានិ ចូលទៅរកព្រះសារីបុត្ត
ដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់ សំណេះសំណាល
ជាមួយនឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យ
ដែលគួរព្យកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះបរិព្វាជកឈ្មោះសាមណ្ឌ-
កានិ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានសួរព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុដូច្នោះថា

ម្នាលអារុសោសារីបុត្ត អ្វីហ្ន៎ឈ្មោះថា សុខ អ្វីឈ្មោះថា ទុក្ខ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។
 ព្រះសារីបុត្តឆ្លើយថា ម្នាលអារុសោ សេចក្តីមិនត្រេកអរនេះឯង ឈ្មោះថា
 ទុក្ខ សេចក្តីត្រេកអរ ឈ្មោះថា សុខ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។ ម្នាលអារុសោ
 កាលបើមិនមានសេចក្តីត្រេកអរ សេចក្តីទុក្ខនេះ រមែងប្រាកដ គឺបុគ្គលកាល
 ដើរទៅក្តី រមែងមិនបានសេចក្តីសុខ ជាទីត្រេកអរ ឈរនៅក្តី... អង្គុយនៅក្តី...
 ដេកនៅក្តី... នៅក្នុងស្រុកក្តី... នៅក្នុងព្រៃក្តី... នៅជិតគល់ឈើក្តី... នៅក្នុង
 ផ្ទះស្ងាត់ក្តី... នៅក្នុងទីវាលក្តី... នៅក្នុងកណ្តាលភិក្ខុក្តី ក៏រមែងមិនបានសេចក្តី
 សុខ ជាទីត្រេកអរឡើយ ។ ម្នាលអារុសោ កាលបើមិនមានសេចក្តីត្រេកអរ
 សេចក្តីទុក្ខនេះ រមែងប្រាកដ ។ ម្នាលអារុសោ កាលបើមានសេចក្តីត្រេកអរ
 សេចក្តីសុខនេះ រមែងប្រាកដ គឺបុគ្គលកាលដើរទៅ ក៏បានប្រសព្វសេចក្តី
 សុខ ជាទីត្រេកអរ ឈរក្តី... អង្គុយក្តី... ដេកក្តី... នៅក្នុងស្រុកក្តី... នៅក្នុង
 ព្រៃក្តី... នៅជិតគល់ឈើក្តី... នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី... នៅទីវាលក្តី... នៅ
 កណ្តាលភិក្ខុក្តី... រមែងបានប្រសព្វសេចក្តីសុខ ជាទីត្រេកអរ ។ ម្នាល
 អារុសោ កាលបើមានសេចក្តីត្រេកអរ សេចក្តីសុខនេះ រមែងប្រាកដ ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយសុខសូត្រ

[៦៦] ទុតិយសុខសូត្រទី ៦ សាមណ្ឌកានិបរិញ្ញាជក សួរព្រះសារីបុត្រដល់ សុខ ទុក្ខ ដែលមានសាសនាជាមូល ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថាទុតិយសុខសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បឋមនិទ្ទកថានសូត្រទី ៧ ជាដើម

[៦៧] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅកាន់ចារិក ក្នុងកោសលជនបទ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃច្រើនរូប ស្តេចឆ្ពោះទៅកាន់និគម ឈ្មោះនឡកបានៈ របស់អ្នកដែនកោសល ។ ក្នុងទីនោះ បានឮថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងព្រៃចារ ទៀបស្រុកឈ្មោះនឡកបានៈ ។ សម័យនោះ ឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ មានភិក្ខុសង្ឃចោមរោមហើយ ទ្រង់គង់ក្នុងឧបោសថ ថ្ងៃនោះ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ពួកភិក្ខុឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថាអស់វេលាយបំប្រើ ទ្រង់រមិលមើលភិក្ខុសង្ឃ ដែលអង្គុយនៅស្ងប់ស្ងៀម ហើយក៏ត្រាស់នឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុថា ម្ចាស់សារីបុត្ត ភិក្ខុសង្ឃប្រាសចាកបីនមិទ្ធុហើយ ម្ចាស់សារីបុត្ត

លោកចូរបំភ្លឺធម្មីកថា ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយចុះ តថាគត្ថរយខ្លួន តថាគតនឹង
សម្រាកខ្លួនបន្តិច ។ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះ
មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ទ្រង់ឲ្យក្រាលសង្ឃដ៏មានជាន់ ៤ ហើយ សម្រេចនូវសីហសេយ្យសន៍
ផ្សេងទៅខាងស្តាំ តម្រួតព្រះបាទលើព្រះបាទ មានព្រះសតិ និងសម្បជញ្ញៈ
ធ្វើមនសិការនូវឧដ្ឋានសញ្ញា ។ ក្នុងទីនោះ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ហៅភិក្ខុ
ទាំងឡាយថា ម្ចាស់អាវុសោភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងអម្បាលនោះ ទទួល
ស្តាប់ពាក្យព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុថា ករុណា អាវុសោ ។ ព្រះសារីបុត្តដ៏
មានអាយុ សម្តែងដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ សទ្ធាក្នុងកុសលធម៌
ទាំងឡាយ របស់បុគ្គលណានីមួយមិនមាន ហិរិមិនមាន... ឱត្តប្បៈមិនមាន...
វិរិយៈមិនមាន... បញ្ញាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយមិនមាន យប់ និងថ្ងៃរបស់
បុគ្គលនោះមកដល់ សេចក្តីសាបសូន្យក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងប្រាកដ
សេចក្តីចម្រើនមិនប្រាកដឡើយ ។ ម្ចាស់អាវុសោ ដូចជាយប់ និងថ្ងៃរបស់
ព្រះចន្ទក្នុងកាឡបក្ខមកដល់ ព្រះចន្ទនោះ រមែងបាត់ចាកពណ៌ បាត់ចាក
មណ្ឌល បាត់ចាកពន្លឺ បាត់ចាកកម្ពស់ និងទំហំ យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់
អាវុសោទាំងឡាយ សទ្ធាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ របស់បុគ្គលណានីមួយ
មិនមាន ហិរិមិនមាន... ឱត្តប្បៈមិនមាន... វិរិយៈមិនមាន... បញ្ញាក្នុង
កុសលធម៌ទាំងឡាយមិនមាន យប់ និងថ្ងៃរបស់បុគ្គលនោះមកដល់ សេចក្តី

សាបសូន្យក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងប្រាកដ សេចក្តីចម្រើនមិនប្រាកដ
ឡើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពាក្យថា បុរសបុគ្គល
មិនមានសទ្ធា នេះជាសេចក្តីសាបសូន្យ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពាក្យថា
បុរសបុគ្គលមិនមានហិរិ នេះជាសេចក្តីសាបសូន្យ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
ពាក្យថា បុរសបុគ្គលមិនមានឪត្តប្បៈ នេះជាសេចក្តីសាបសូន្យ ម្នាល
អារុសោទាំងឡាយ ពាក្យថា បុរសបុគ្គលជាអ្នកខ្ជិលច្រអូស នេះជាសេចក្តី
សាបសូន្យ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពាក្យថា បុរសបុគ្គលអប្បឥតបញ្ញា
នេះជាសេចក្តីសាបសូន្យ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពាក្យថា បុរសបុគ្គលជា
អ្នកក្រោធ នេះជាសេចក្តីសាបសូន្យ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពាក្យថា
បុរសបុគ្គលជាអ្នកចង់សេចក្តីក្រោធទុក នេះជាសេចក្តីសាបសូន្យ ម្នាល
អារុសោទាំងឡាយ ពាក្យថា បុរសបុគ្គលជាអ្នកប្រាថ្នាអាក្រក់ នេះជាសេចក្តី
សាបសូន្យ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពាក្យថា បុរសបុគ្គលជាអ្នកមានមិត្ត
អាក្រក់ នេះជាសេចក្តីសាបសូន្យ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពាក្យថា បុរស
បុគ្គលជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញខុស នេះជាសេចក្តីសាបសូន្យ ។ ម្នាល
អារុសោទាំងឡាយ ពាក្យថា សទ្ធាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ របស់បុគ្គល
ណានីមួយមាន ហិរិមាន ... ឪត្តប្បៈមាន ... វិរិយៈមាន ... បញ្ញាក្នុងកុសល-
ធម៌ទាំងឡាយមាន យប់ និងថ្ងៃរបស់បុគ្គលនោះមកដល់ សេចក្តីចម្រើនក្នុង
កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងប្រាកដ សេចក្តីសាបសូន្យ រមែងមិនប្រាកដ

ឡើយ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ដូចជា យប់ និងថ្ងៃរបស់ព្រះចន្ទ ក្នុង
 ជុណ្ហបក្ខមកដល់ ព្រះចន្ទនោះ រមែងចម្រើនដោយពណ៌ ចម្រើនដោយ
 មណ្ឌល ចម្រើនដោយពន្លឺ ចម្រើនដោយកម្ពស់ និងទំហំ យ៉ាងណាមិញ
 ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ សទ្ធាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ របស់បុគ្គលណា
 នីមួយៗមាន ហិរិមាន ... ឪត្តប្បៈមាន ... វិរិយៈមាន ... បញ្ញាក្នុងកុសលធម៌
 ទាំងឡាយមាន យប់ និងថ្ងៃរបស់បុគ្គលនោះមកដល់ សេចក្តីចម្រើនក្នុង
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងប្រាកដ សេចក្តីសាបសូន្យមិនប្រាកដឡើយ ក៏
 យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពាក្យថា បុរសបុគ្គលអ្នកមាន
 សទ្ធា នេះជាសេចក្តីមិនសាបសូន្យ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពាក្យថា បុរស
 បុគ្គលជាអ្នកមានហិរិ នេះជាសេចក្តីមិនសាបសូន្យ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
 ពាក្យថា បុរសបុគ្គលជាអ្នកមានឪត្តប្បៈ នេះជាសេចក្តីមិនសាបសូន្យ ម្នាល
 អារុសោទាំងឡាយ ពាក្យថា បុរសបុគ្គលជាអ្នកមានវិរិយៈប្រាព្វហើយ នេះ
 ជាសេចក្តីមិនសាបសូន្យ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពាក្យថា បុរសបុគ្គលជា
 អ្នកមានបញ្ញា នេះជាសេចក្តីមិនសាបសូន្យ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពាក្យថា
 បុរសបុគ្គលជាអ្នកមិនមានសេចក្តីក្រោធ នេះជាសេចក្តីមិនសាបសូន្យ ម្នាល
 អារុសោទាំងឡាយ ពាក្យថា បុរសបុគ្គលជាអ្នកមិនចង់សេចក្តីក្រោធទុក នេះ
 ជាសេចក្តីមិនសាបសូន្យ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពាក្យថា បុរសបុគ្គលជា
 អ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច នេះជាសេចក្តីមិនសាបសូន្យ ម្នាលអារុសោទាំង-

ឡាយ ពាក្យថា បុរសបុគ្គលជាអ្នកមានកល្យាណមិត្តនេះ នេះជាសេចក្តីមិនសាបសូន្យ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពាក្យថា បុរសបុគ្គលអ្នកមានការយល់ឃើញត្រូវ នេះជាសេចក្តីមិនសាបសូន្យ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់តើនឡើង ត្រាស់នឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុថា ប្រពៃហើយៗ សារីបុត្ត ម្នាលសារីបុត្ត សទ្ធាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ របស់បុគ្គលណានីមួយមិនមាន ហិរិមិនមាន ... ឱត្តប្បៈមិនមាន ... វិរិយៈមិនមាន ... បញ្ញាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយមិនមាន យប់ និងថ្ងៃរបស់បុគ្គលនោះ មកដល់សេចក្តីសាបសូន្យក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងប្រាកដ សេចក្តីចម្រើនមិនប្រាកដឡើយ ។ ម្នាលសារីបុត្ត ដូចជា យប់ និងថ្ងៃរបស់ព្រះចន្ទក្នុងការឡ-បក្ខមកដល់ ព្រះចន្ទនោះ ក៏បាត់ចាកពណ៌ បាត់ចាកមណ្ឌល បាត់ចាកពន្លឺ បាត់ចាកកម្ពស់ និងទំហំ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលសារីបុត្ត សទ្ធាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយរបស់បុគ្គលណានីមួយមិនមាន ។ បេ បញ្ញាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយមិនមាន ។ បេ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលសារីបុត្ត ពាក្យថា បុរសបុគ្គលមិនមានសទ្ធា នេះជាសេចក្តីសាបសូន្យ ជាអ្នកមិនមានហិរិ ... ជាអ្នកមិនមានឱត្តប្បៈ ... ជាអ្នកខ្ជិលច្រអូស ... ជាអ្នកអាប័តតប្រាជ្ញា ... ជាអ្នកក្រោធ ... ជាអ្នកចង់សេចក្តីក្រោធទុក ... ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាអាក្រក់ ... ជាអ្នកមានមិត្តអាក្រក់ ... ម្នាលសារីបុត្ត ពាក្យថា បុរសបុគ្គលអ្នកមានការយល់ឃើញខុស នេះជាសេចក្តីសាបសូន្យ ។ ម្នាលសារីបុត្ត សទ្ធាក្នុង

កុសលធម៌ទាំងឡាយរបស់បុគ្គលណាមាន ហិរិមាន ... ឪត្តប្បៈមាន ... វិរិយៈមាន ... បញ្ញាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយមាន យប់ និងថ្ងៃរបស់បុគ្គលនោះមកដល់ សេចក្តីចម្រើនក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងប្រាកដ សេចក្តីសាបសូន្យមិនប្រាកដឡើយ ។ ម្នាលសារីបុត្ត ដូចជា យប់ និងថ្ងៃណារបស់ព្រះចន្ទក្នុងជុណ្ហបក្ខមកដល់ ព្រះចន្ទនោះចម្រើនដោយពណ៌ ចម្រើនដោយមណ្ឌល ចម្រើនដោយពន្លឺ ចម្រើនដោយកម្ពស់ និងទំហំ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលសារីបុត្ត សទ្ធាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយរបស់បុគ្គលណានីមួយមាន ហិរិមាន... ឪត្តប្បៈមាន... វិរិយៈមាន... បញ្ញាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយមាន យប់ និងថ្ងៃរបស់បុគ្គលនោះមកដល់ សេចក្តីចម្រើនក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយតែងប្រាកដ សេចក្តីសាបសូន្យមិនប្រាកដឡើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលសារីបុត្ត ពាក្យថា បុរសបុគ្គលជាអ្នកមានសទ្ធានេះ ជាសេចក្តីមិនសាបសូន្យ ជាអ្នកមានហិរិ... ជាអ្នកមានឪត្តប្បៈ... ជាអ្នកមានវិរិយៈប្រាសាទហើយ... ជាអ្នកមានបញ្ញា... ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីក្រោធ... ជាអ្នកមិនចង់សេចក្តីក្រោធទុក... ជាអ្នកប្រាថ្នាតិច... ជាអ្នកមានមិត្តល្អ... ម្នាលសារីបុត្ត ពាក្យថា បុរសបុគ្គលជាអ្នកមានសេចក្តីយល់ឃើញត្រូវ នេះជាសេចក្តីមិនសាបសូន្យទេ ។

[៦៨] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់ក្នុងព្រៃចារ ទៀបនិគមឈ្មោះនឡកបុរៈ ។ សម័យនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ មានភិក្ខុសង្ឃចោមរោម គង់នៅក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគពន្យល់

ពួកភិក្ខុឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មិកថា អស់វេលាយប់
 ជ្រៅ ទ្រង់មើលមើលភិក្ខុសង្ឃដែលអង្គុយនៅស្ងប់ស្ងៀម ហើយត្រាស់នឹង
 ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុថា ម្ចាស់សារីបុត្ត ភិក្ខុសង្ឃប្រាសចាកបីនិមិទ្ធុហើយ
 ម្ចាស់សារីបុត្ត លោកចូរបំភ្លឺធម្មិកថាដល់ភិក្ខុទាំងឡាយចុះ តថាគតរយខ្នង
 តថាគតនឹងសម្រាកខ្នងបន្តិច ។ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ទ្រង់ឲ្យក្រាលសង្ឃដ៏មានជាន់ ៤ ហើយទ្រង់សម្រេចនូវសីហសេយ្យាសន៍
 ផ្សេងទៅខាងស្តាំ តម្រួតព្រះបាទលើព្រះបាទ មានព្រះសតិ និងសម្បជញ្ញៈ
 ធ្វើមនសិការនូវខ្ពង្គានសញ្ញា ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ហៅ
 ភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់អាវុសោភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះទទួល
 ស្តាប់ពាក្យព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុថា ករុណាអាវុសោ ។ ព្រះសារីបុត្តដ៏មាន
 អាយុ បានពោលពាក្យនេះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ សទ្ធាក្នុងកុសលធម៌
 ទាំងឡាយរបស់បុគ្គលណានីមួយមិនមាន ហិរិមិនមាន ... ឱត្តប្បៈមិនមាន ...
 វិរិយៈមិនមាន ... បញ្ញាមិនមាន ... ការផ្ទុងដើម្បីស្តាប់មិនមាន ... ការទ្រទ្រង់
 ធម៌មិនមាន ... ការពិចារណាអត្តមិនមាន ... ការប្រតិបត្តិធម៌សមគួរតាម
 ធម៌មិនមាន ... សេចក្តីមិនប្រមាទក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយមិនមាន យប់
 និងថ្ងៃរបស់បុគ្គលនោះមកដល់ សេចក្តីសាបសូន្យក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 រមែងប្រាកដ សេចក្តីចម្រើនមិនប្រាកដឡើយ ។ ម្ចាស់អាវុសោ ដូចជា យប់

និងថ្ងៃរបស់ព្រះចន្ទក្នុងកាឡបក្ខមកដល់ ព្រះចន្ទនោះ រមែងបាត់ចាកពណ៌
 បាត់ចាកមណ្ឌល បាត់ចាករស្មី បាត់ចាកកម្ពស់ និងទំហំ យ៉ាងណាមិញ
 ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ សទ្ធាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ របស់បុគ្គលណា
 នីមួយៗមិនមាន ហិរិមិនមាន ... ឱត្តប្បៈមិនមាន ... វិរិយៈមិនមាន ... បញ្ញាមិន
 មាន ... ការផ្ទង់ដើម្បីស្តាប់មិនមាន ... ការទ្រទ្រង់ធម៌មិនមាន ... ការពិចារណា
 អត្តមិនមាន ... ការប្រតិបត្តិធម៌សមគួរតាមធម៌មិនមាន ... សេចក្តីមិន
 ប្រមាទក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយមិនមាន យប់ និងថ្ងៃរបស់បុគ្គលនោះមកដល់
 សេចក្តីសាបសូន្យក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយប្រាកដ សេចក្តីចម្រើនរមែងមិន
 ប្រាកដឡើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ សទ្ធាក្នុងកុសលធម៌
 ទាំងឡាយរបស់បុគ្គលណានីមួយៗមិនមាន ហិរិមាន ... ឱត្តប្បៈមាន ... វិរិយៈមាន ...
 បញ្ញាមាន ... ការផ្ទង់ដើម្បីស្តាប់មាន ... ការទ្រទ្រង់ធម៌មាន ... ការពិចារណា
 អត្តមាន ... ការប្រតិបត្តិធម៌តាមសមគួរដល់ធម៌មាន ... សេចក្តីមិនប្រមាទក្នុង
 កុសលធម៌ទាំងឡាយមាន យប់ និងថ្ងៃរបស់បុគ្គលនោះមកដល់ សេចក្តី
 ចម្រើនក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងប្រាកដ សេចក្តីសាបសូន្យរមែងមិន
 ប្រាកដឡើយ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ដូចជាយប់ និងថ្ងៃរបស់ព្រះចន្ទ
 ក្នុងដុល្លបក្ខមកដល់ ព្រះចន្ទនោះ ចម្រើនដោយពណ៌ ចម្រើនដោយ
 មណ្ឌល ចម្រើនដោយពន្លឺ ចម្រើនដោយកម្ពស់ និងទំហំ យ៉ាងណាមិញ
 ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ សទ្ធាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ របស់បុគ្គលណា

នីមួយៗមាន ហិរិមាន ... ឱត្តប្បៈមាន ... វិរិយៈមាន ... បញ្ញាមាន ... ការផ្លូវ
ដើម្បីស្តាប់មាន ... ការទ្រទ្រង់ធម៌មាន ... ការពិចារណាអត្តមាន ... ប្រតិ-
បត្តិធម៌តាមសមគួរដល់ធម៌មាន ... សេចក្តីមិនប្រមាទក្នុងកុសលធម៌ទាំង-
ឡាយមាន យប់ និងថ្ងៃរបស់បុគ្គលនោះមកដល់ សេចក្តីចម្រើនក្នុងកុសល-
ធម៌ទាំងឡាយ រមែងប្រាកដ សេចក្តីសាបសូន្យ រមែងមិនប្រាកដឡើយ ។
លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់តើនចាកអាសនៈហើយ បានត្រាស់នឹង
ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុថា ប្រពៃណាស់ហើយសារីបុត្ត ម្ចាស់សារីបុត្ត សទ្ធា
ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ របស់បុគ្គលណានីមួយមិនមាន ហិរិមិនមាន ...
ឱត្តប្បៈមិនមាន ... វិរិយៈមិនមាន ... បញ្ញាមិនមាន ... ការផ្លូវដើម្បីស្តាប់
មិនមាន ... ការទ្រទ្រង់ធម៌មិនមាន ... ការពិចារណាអត្តមិនមាន ... ការ
ប្រតិបត្តិធម៌តាមសមគួរដល់ធម៌មិនមាន ... សេចក្តីមិនប្រមាទក្នុងកុសល-
ធម៌ទាំងឡាយមិនមាន ... យប់ និងថ្ងៃរបស់បុគ្គលនោះមកដល់ សេចក្តី
សាបសូន្យក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងប្រាកដ សេចក្តីចម្រើន រមែង
មិនប្រាកដឡើយ ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត ដូចជាយប់ និងថ្ងៃរបស់ព្រះចន្ទក្នុងកាឡ-
បក្ខមកដល់ ព្រះចន្ទនោះរមែងបាត់ចាកពណ៌ បាត់ចាកមណ្ឌល បាត់ចាកពន្លឺ
បាត់ចាកកម្ពស់ និងទំហំ យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់សារីបុត្ត សទ្ធាក្នុងកុសលធម៌
ទាំងឡាយរបស់បុគ្គលណានីមួយមិនមាន ។ បេ។ សេចក្តីមិនប្រមាទ ក្នុង
កុសលធម៌ទាំងឡាយមិនមាន យប់ និងថ្ងៃរបស់បុគ្គលនោះមកដល់ សេចក្តី

សាបសូន្យក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយប្រាកដ សេចក្តីចម្រើន រមែងមិនប្រាកដ
ឡើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលសារីបុត្ត សទ្ធាក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ
របស់បុគ្គលណានីមួយមាន ហិរិមាន ... ឱត្តប្បៈមាន ... វិរិយៈមាន ...
បញ្ញាមាន ... ការផ្ទង់ដើម្បីស្តាប់មាន ... ការទ្រទ្រង់ធម៌មាន ... ការពិចារណា
អត្តមាន ... ការប្រតិបត្តិធម៌តាមសមគួរដល់ធម៌មាន ... សេចក្តីមិន
ប្រមាទក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយមាន យប់ និងថ្ងៃរបស់បុគ្គលនោះមកដល់
សេចក្តីចម្រើន រមែងប្រាកដ សេចក្តីសាបសូន្យ រមែងមិនប្រាកដឡើយ ។
ម្នាលសារីបុត្ត ដូចជា យប់ និងថ្ងៃរបស់ព្រះចន្ទក្នុងដុណ្ណបក្ខមកដល់ ព្រះ
ចន្ទនោះរមែងចម្រើនដោយពណ៌ ចម្រើនដោយមណ្ឌល ចម្រើនដោយពន្លឺ
ចម្រើនដោយកម្ពស់ និងទំហំ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលសារីបុត្ត សទ្ធាក្នុង
កុសលធម៌ទាំងឡាយរបស់បុគ្គលណានីមួយមាន ។ បេ ។ សេចក្តីមិនប្រមាទ
ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយមាន យប់ និងថ្ងៃរបស់បុគ្គលនោះមកដល់ សេចក្តី
ចម្រើនក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងប្រាកដ សេចក្តីសាបសូន្យរមែងមិន
ប្រាកដឡើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

អដ្ឋកថា

បឋមនទ្យកថានសូត្រទី ៧ ជាដើម

[៦៧-៦៨] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមនទ្យកថានសូត្រទី ៧ ដូច្នោះ
 បទថា នទ្យកថានំ បានដល់ និគមមានឈ្មោះយ៉ាងនេះ ព្រោះក្នុងអតីតកាល
 ហ្នូស្វានៅក្នុងឱវាទរបស់ព្រះពោធិសត្វ ប្រើបំពង់ដើមបបួសដើម្បីជីកទឹក ។
 បទថា តុណ្ហិក្ខុតំ តុណ្ហិក្ខុតំ សេចក្តីថា ទ្រង់ធ្លៀងមើលក្នុងទិសណា ក៏
 ទ្រង់ឃើញភិក្ខុសង្ឃនាំគ្នានៅស្ងៀម ក្នុងទិសនោះៗ ។ បទថា អនុវិលា-
 កេត្វា បានដល់ ទ្រង់សម្លឹងមើលអំពីទិសនោះ ។ បទថា បិដ្ឋិ មេ
 អាតិលាយតិ សេចក្តីថា ហេតុអ្វី ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ចុករោយព្រះ
 បិដ្ឋិ ។ ព្រោះព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់តាំងមហាបធានអស់ ៦ ឆ្នាំ ក៏មាន
 ទុក្ខតាមព្រះវរកាយជាច្រើន ក្រោយមក កាលទ្រង់ព្រះជរា ទើបទ្រង់កើត
 រោគចុករោយព្រះបិដ្ឋិ ពិតហើយ អាពាធតូចតាចដែលកើតអំពីព្រះឥរិយាបថ
 មានការប្រថាប់គង់យូរជាដើម គ្របសង្កត់ព្រះឧបាទិទ្ធុវរកាយមិនបានឡើយ
 ទ្រង់អាងដល់សេចក្តីនោះ ទើបត្រាស់យ៉ាងនេះ ក៏ដើម្បីធ្វើឱកាសដល់ព្រះ
 ថេរៈ ។ បទថា សង្ឃាជី បញ្ញាបេត្វា សេចក្តីថា ទ្រង់ក្រាលសង្ឃាជីលើ
 គ្រែដែលជាកប្បិយ ដែលគេរក្សាក្នុងទីដ៏សមគួរនាចំណែកម្ខាង ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា បឋមនទ្យកថានសូត្រទី ៧ ជាដើម ចប់

សុត្តន្តបិដក

បឋមវគ្គកថាសូត្រទី ៩

[៦៩] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងសម័យនោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយច្រើនរូប ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌុបាតក្នុងបច្ចាគហើយ ក៏អង្គុយជួបជុំគ្នាក្នុងឧបដ្ឋានសាលា ប្រកបតិរច្ឆានកថាច្រើនយ៉ាង គឺនិយាយអំពីស្តេច និយាយអំពីចោរ និយាយអំពីអាមាត្យធំ និយាយអំពីសេនាទាហាន និយាយអំពីភ័យ និយាយអំពីចម្បាំង និយាយអំពីម្លូបចំណី និយាយអំពីទឹក និយាយអំពីសំពត់ និយាយអំពីទីដេក និយាយអំពីផ្កាកម្រង និយាយអំពីគ្រឿងក្រអូប និយាយអំពីញាតិ និយាយអំពីយាន និយាយអំពីស្រុក និយាយអំពីនិគម និយាយអំពីនគរ និយាយអំពីជនបទ និយាយអំពីស្រ្តី និយាយអំពីយោធាដែលក្លៀវក្លា និយាយអំពីច្រកផ្លូវ និយាយអំពីកំពង់ទឹក និយាយអំពីញាតិដែលចែកឋានទៅកាន់បរលោក និយាយអំពីពាក្យដែលឥតប្រយោជន៍ មានសភាពផ្សេងៗ និយាយអំពីលោក និយាយអំពីរឿងជីកសមុទ្រ និយាយអំពីសេចក្តីចម្រើន និងមិនចម្រើន ដែលជាហេតុឥតប្រយោជន៍ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីទីសម្លឹងសាយណ្ណសម័យហើយ ស្តេចចូលទៅកាន់ឧបដ្ឋានសាលា លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលថ្ងាយ ។ លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់ស្រេចហើយ ទើបត្រាស់សួរភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាលអម្បាញ់មិញនេះ អ្នកទាំង-

ឡាយប្រជុំគ្នាដោយកថាដូចម្តេចហ្ន៎ ម្យ៉ាងទៀត អន្តរកថាដូចម្តេចហ្ន៎ ដែល
អ្នកទាំងឡាយបញ្ឈប់ទៅ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចម្រើន ក្នុងទីនេះ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងបច្ចាគត្តហើយ
អង្គុយជួបជុំគ្នាក្នុងឧបដ្ឋានសាលា ប្រកបតិរច្ឆានកថាជាច្រើនយ៉ាង គឺនិយាយ
អំពីស្តេច និយាយអំពីចោរ ។ បេ ។ និយាយអំពីសេចក្តីចម្រើន និងមិនចម្រើន
ដែលជាហេតុឥតប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយប្រកប
តិរច្ឆានកថាជាច្រើនយ៉ាង ដោយហេតុណា ហេតុនោះ មិនសមគួរដល់អ្នក
ទាំងឡាយ ដែលជាកុលបុត្រ អ្នកចេញចាកផ្ទះដោយសទ្ធា ហើយចូលកាន់
ផ្ទះសឡើយ តិរច្ឆានកថានោះ គឺនិយាយអំពីស្តេច និយាយអំពីចោរ និយាយ
អំពីអាមាត្យធំ និយាយអំពីសេនាទាហាន និយាយអំពីភ័យ និយាយអំពី
ចម្បាំង និយាយអំពីម្ហូបចំណី និយាយអំពីទឹក និយាយអំពីសំពត់ និយាយ
អំពីទីដេក និយាយអំពីកម្រងផ្កា និយាយអំពីគ្រឿងក្រអូប និយាយអំពីញាតិ
និយាយអំពីយាន និយាយអំពីស្រុក និយាយអំពីនិគម និយាយអំពីនគរ
និយាយអំពីជនបទ និយាយអំពីស្រ្តី និយាយអំពីយោធាក្លៀវក្លា និយាយ
អំពីប្រកដូរ និយាយអំពីកំពង់ទឹក និយាយអំពីញាតិដែលចែកឋានទៅកាន់
បរលោក និយាយអំពីពាក្យដែលឥតប្រយោជន៍មានសភាពផ្សេងៗ និយាយ
អំពីលោក និយាយអំពីរឿងជីកសមុទ្រ និយាយអំពីសេចក្តីចម្រើន និងមិន
ចម្រើន ដែលជាហេតុឥតប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កថាវត្ថុ

(ហេតុគួរនិយាយ) អម្បាលនេះមាន ១០ ប្រការ ។ កថាវត្ថុ ១០ ប្រការ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺនិយាយអំពីសេចក្តីប្រាថ្នាតិច ១ និយាយអំពីសេចក្តីសន្តោស ១ និយាយអំពីសេចក្តីស្ងាត់ ១ និយាយអំពីសេចក្តីមិនប្រឡូកប្រឡំដោយពួកគណៈ ១ និយាយអំពីប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាម ១ និយាយអំពីសីល ១ និយាយអំពីសមាធិ ១ និយាយអំពីបញ្ញា ១ និយាយអំពីវិមុត្តិ ១ និយាយអំពីវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កថាវត្ថុមាន ១០ ប្រការនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយនិយាយនូវកថាដែលអាស្រ័យកថាវត្ថុ ១០ ប្រការនេះឯង អ្នកទាំងឡាយនឹងគ្របសង្កត់នូវតេជះនៃព្រះចន្ទ និងព្រះអាទិត្យនេះឯង ដែលមានបូជ្ជច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាពធំយ៉ាងនេះ ដោយតេជះរបស់ខ្លួន នឹងបាច់ពេលទៅថ្ងៃដល់ ពួកបរិព្វាជកជាអន្យតិរិយឡើយ ។

អដ្ឋកថា

បឋមវត្ថុកថាសូត្រ

[៦៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមវត្ថុកថាសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា **តិរច្ឆានកម៌** បានដល់ រឿងដែលទទឹងផ្លូវសួគ៌ និងព្រះនិព្វាន ព្រោះជារឿងដែលមិននាំសត្វចេញចាកទុក្ខ ។ បណ្តាតិរច្ឆានកថានោះ កថា គឺរឿងដែលប្រារព្ធព្រះរាជា ហើយប្រព្រឹត្តទៅដោយន័យជាដើមថា ព្រះបាទមហា-

សម្មតរាជ ព្រះបាទមន្ទាតុរាជ ព្រះបាទធម្មាសោករាជ ទ្រង់មានអានុភាព
 ច្រើនយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា រាជកថា ។ ក្នុងចោរកថាជាដើម ក៏មានន័យដូច្នោះ ។
 កថា គឺរឿងដែលពោលទាក់ទងនឹងផ្ទះសម្បែង ដោយន័យជាដើមថា ព្រះរាជា
 អង្គនោះស្អាត គួរសរសើរ ក៏ជាតិរច្ចានកថា ។ ចំណែកកថាដែលប្រព្រឹត្តទៅ
 យ៉ាងនេះថា ព្រះរាជាអង្គនោះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនោះ គង់មិនទៀង
 ដូច្នោះ តាំងនៅក្នុងភាពជាកម្មដ្ឋាន ។ ក្នុងពួកចោរ កថាដែលអាស្រ័យកម្មនៃ
 ចោរទាំងនោះប្រព្រឹត្តទៅ ដោយន័យថា មូលទេវចោរ មានអំណាចច្រើន
 យ៉ាងនេះ មេឃមាលចោរ មានអំណាចច្រើនយ៉ាងនេះ កថាដែលពោលទាក់
 ទងនឹងផ្ទះសម្បែងថា ចិត្តរបស់ពួកគេជាអ្នកក្លាហាន ដូច្នោះ ទើបជាតិរច្ចាន-
 កថា ។ សូម្បីក្នុងរឿងចម្បាំងទាំងឡាយ មានការតយុទ្ធជាដើម កថាដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដោយអំណាចការត្រេកអរក្នុងកម្មថា បុគ្គលនោះ ត្រូវបុគ្គល
 នោះធ្វើឲ្យស្លាប់ យ៉ាងនេះ បាញ់យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា តិរច្ចានកថា ។ ឯកថា
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងនេះ បុគ្គលពួកនោះ ក៏ដល់នូវការអស់ទៅ សូន្យទៅ
 រមែងជាកម្មដ្ឋាន គ្រប់កថាទាំងអស់ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងរឿងអាហារ មាន
 បាយជាដើម ពោលដោយអំណាចការត្រេកអរក្នុងវត្ថុដែលគួរប្រាថ្នាថា ខ្ញុំ
 ទំពាស្តី ខ្ញុំជីក បរិភោគអាហារមានរសល្អ មានរសច្ចាញ់យ៉ាងនេះ មិនគួរ ។
 តែពោលឲ្យមានប្រយោជន៍ថា ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំបានប្រគេនបាយ ទឹក សំពត់
 ទីដេក ផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូបដែលសម្បូរដោយពណ៌ជាដើម បានធ្វើការ

បូជាព្រះចេតិយយ៉ាងនេះ ក៏គួរ ។ ក្នុងរឿងញាតិទាំងឡាយ បើពោលដោយ
 អំណាចសេចក្តីត្រេកអរថា ពួកញាតិរបស់អញ ជាអ្នកក្លាហាន ឬក្នុងកាល
 មុន ពួកយើងនាំគ្នាត្រាប់ទៅដោយយានដ៏វិចិត្រយ៉ាងនេះ មិនគួរ ។ តែគប្បី
 ពោលឲ្យជាប្រយោជន៍យ៉ាងនេះថា ពួកញាតិរបស់យើងនោះ ក៏ដល់នូវការ
 អស់ទៅ ឬក្នុងកាលមុន ពួកខ្ញុំបានប្រគេនស្បែកជើងយ៉ាងនេះដល់សង្ឃ ។
 សូម្បីកថាពោលអំពីស្រុក ដែលប្រព្រឹត្តទៅដោយអំណាចទីតាំងល្អ ទីតាំង
 អាក្រក់ រកភិក្ខុបានងាយ រកភិក្ខុបានលំបាកជាដើម ឬដោយអំណាចការ
 ត្រេកអរយ៉ាងនេះថា អ្នកស្រុកនោះជាអ្នកក្លាហាន ដូច្នោះ មិនគួរ ។ តែពោល
 ឲ្យជាប្រយោជន៍ថា ពួកគេមានសទ្ធាជ្រះថ្លា ឬថា ពួកគេដល់នូវការអស់ទៅ
 សុទ្ធយទៅ ដូច្នោះក៏គួរ ។ សូម្បីក្នុងកថាពោលអំពីនិគម នគរ ជនបទ ក៏មាន
 ន័យដូចគ្នា ។ សូម្បីកថារឿងស្រ្តី ដែលប្រព្រឹត្តទៅអាស្រ័យពណ៌សម្បុរ
 ទ្រង់ទ្រាយជាដើម ដោយអំណាចសេចក្តីត្រេកអរ មិនគួរ ។ តែបើពោល
 យ៉ាងនេះថា ស្រ្តីនោះមានសទ្ធាជ្រះថ្លា ក៏ដល់នូវការអស់ទៅ ដូច្នោះក៏គួរ ។
 កថាពោលអំពីអ្នកក្លាហាន ដែលប្រព្រឹត្តទៅដោយអំណាចការត្រេកអរ
 ប៉ុណ្ណោះថា អ្នកចម្បាំងឈ្នះនន្ទមិត្ត ជាអ្នកក្លាហាន ដូច្នោះមិនគួរ ។ ដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងនេះថា បុគ្គលនោះជាអ្នកមានសទ្ធា តែក៏ដល់នូវការអស់ទៅ
 ហើយ ក៏គួរ ។ ការពោលរឿងសុរា ក្នុងបាលី មានច្រើនយ៉ាង ពោលរឿង
 គ្រឿងស្រវឹងដោយអំណាចសេចក្តីត្រេកអរ មិនគួរ ពោលដោយអំណាចនៃ

ទោសប៉ុណ្ណោះ ទើបគួរ ។ កថាពោលអំពីផ្លូវ ដែលប្រព្រឹត្តទៅដោយ
អំណាចសេចក្តីត្រេកអរថា ផ្លូវនោះ តាំងនៅល្អ តាំងនៅមិនល្អ មិនគួរ
ដែលប្រព្រឹត្តទៅថា មនុស្សក្នុងផ្លូវនោះ មានសទ្ធាជ្រះថ្លា ក៏ដល់រូបការអស់
ទៅ ដូច្នោះគួរ ។ កថាដែលកើតឡើង ប្រចាំត្រង់កំពង់ទឹក កថារឿងកំពង់ទឹក
ឬកថាពោលអំពីទាសីទូលក្ខមទឹក លោកហៅថា **កុម្មជានកង** ។ កុម្មជាន-
កថានោះ ដែលប្រព្រឹត្តទៅដោយអំណាចសេចក្តីត្រេកអរប៉ុណ្ណោះថា ស្រីទូល
ក្ខមទឹក គួរជ្រះថ្លា ឈ្លាសក្នុងការរាំច្រៀង ដូច្នោះ មិនគួរ ។ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
ដោយន័យជាដើមថា នាងមានសទ្ធាជ្រះថ្លា ដូច្នោះ ទើបគួរ ។ កថាពោល
អំពីញាតិដែលស្លាប់ទៅហើយ ឈ្មោះថា **បុព្វបុត្រកង** ។ ក្នុងបុព្វបេតកថា
នោះ គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យដូចគ្នានឹងកថា ពោលអំពីរឿងញាតិក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។
តិរច្ឆានកថាដែលមានសភាពផ្សេងៗ ដ៏សេស ផុតចាកកថាដើម និងកថាខាង
ក្រោយ ឈ្មោះថា **នានត្តកង** ។ កថាសន្ទនាដោយលោកាយតសាស្ត្រ
វិតណ្ឌសាស្ត្រជាដើមយ៉ាងនេះថា លោកនេះអ្នកណាសាង ក្អែកស ព្រោះ
មានឆ្នឹងស សត្វត្រជក់ក្រហម ព្រោះមានឈានក្រហម ទេវៈឈ្មោះនោះសាង
ឈ្មោះថា **លោកក្លាយកំ** ។ កថាពោលអំពីសមុទ្រ ដល់រឿងដែលឥត
ប្រយោជន៍ជាដើមយ៉ាងនេះថា ព្រោះហេតុអ្វី ទើបសមុទ្រ ឈ្មោះថា សាគរ
ព្រោះព្រះបាទសាគរទ្រង់ដឹក សាគរ ឈ្មោះថា សមុទ្រ ព្រោះព្រះបាទសាគរ
ទ្រង់ប្រកាសដោយព្រះរាជត្រាថា សាគរ យើងដឹក ឈ្មោះថា **សមុទ្រក្លា-**

យិកំ។ បទថា ភវោ បានដល់ សេចក្តីចម្រើន ។ បទថា អភវោ បានដល់
សេចក្តីវិនាស ។ បទថា សតិភវោ សេចក្តីថា កថាដែលពោលដល់ហេតុ
ដែលឥតប្រយោជន៍ណាមួយប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថា សតិភវាកវកថា។

បទថា តេជសា តេជំ បានដល់ យកតេជះគ្របសង្កត់តេជះរបស់ព្រះ
ចន្ទ និងព្រះអាទិត្យទាំងនោះ ។ បទថា បរិយាទិយេយ្យាម បានដល់ ធ្វើ
តេជះរបស់ព្រះចន្ទ ព្រះអាទិត្យឲ្យអស់ទៅ តាំងនៅ ។ ក្នុងសេចក្តីនេះ មាន
រឿងសាធកដ្ឋច្នេះថា ភិក្ខុអ្នកសមាទានបិណ្ឌបាតជាវត្តមួយអង្គ សួរព្រះមហា
ថេរៈថា បពិត្រលោកម្ចាស់ ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលយកតេជះគ្របសង្កត់តេជះ
ធ្វើដូចម្តេច ។ ព្រះថេរៈពោលថា អារុសោ ភិក្ខុទាំងឡាយ ឈរកណ្តាល
កម្តៅថ្ងៃមួយកន្លែង ធ្វើដោយអាការដែលស្រមោលមិនចុះខាងក្រោម មិន
ឡើងខាងលើ ។^{១៧៣}

អដ្ឋកថា បឋមវត្តកថាសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយវត្ថុកថាសូត្រទី ១០

[៧០] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ភិក្ខុច្រើនរូប ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌុបាតក្នុងបច្ចាកត្តហើយ អង្គុយជួបជុំគ្នាក្នុងឧបដ្ឋានសាលា ប្រកបតិរច្ឆានកថាច្រើនប្រការ គឺនិយាយអំពីស្តេច និយាយអំពីចោរ និយាយ អំពីអាមាត្យធំ ។ បេ។ និយាយអំពីសេចក្តីចម្រើន និងមិនចម្រើនដែលជាហេតុ ឥតប្រយោជន៍ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីទីសម្ងំក្នុង សាយណ្ណសម័យ ហើយស្តេចចូលទៅកាន់ឧបដ្ឋានសាលា លុះចូលទៅដល់ ហើយ គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគ គង់ ស្រេចហើយ ទើបត្រាស់សួរភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាល អម្បាញ់មិញនេះ អ្នកទាំងឡាយអង្គុយជួបជុំគ្នាដោយកថាដូចម្តេចហ្ន៎ ចុះអន្ត- រកថាដូចម្តេច ដែលពួកអ្នកបញ្ឈប់ទៅ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងទីឯណោះ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គត្រឡប់អំពីបិណ្ឌុបាតក្នុងបច្ចាកត្ត ហើយ អង្គុយប្រជុំគ្នាក្នុងឧបដ្ឋានសាលា ប្រកបតិរច្ឆានកថាជាច្រើន គឺនិយាយ អំពីស្តេច និយាយអំពីចោរ ។ បេ។ និយាយអំពីសេចក្តីចម្រើន និងមិនចម្រើន ដែលជាហេតុឥតប្រយោជន៍ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយប្រកប តិរច្ឆានកថាជាច្រើន ដោយហេតុណា ហេតុនេះមិនសមគួរដល់អ្នកទាំងឡាយ ដែលជាកុលបុត្រចេញចាកផ្ទះដោយសទ្ធា ចូលមកកាន់ផ្ទះសេ តិរច្ឆានកថា

នោះ គឺនិយាយអំពីសេចក្តី ។ បេ ។ និយាយអំពីសេចក្តីចម្រើននិងមិនចម្រើន
 ដែលជាហេតុឥតប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឋានៈដែលគួរសរសើរ
 នេះមាន ១០ យ៉ាង ។ ឋានៈ ១០ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រាថ្នាតិចដោយខ្លួនឯងផង សម្តែងអំពីសេចក្តី
 ប្រាថ្នាតិចដល់ភិក្ខុទាំងឡាយផង នេះជាឋានៈគួរសរសើរថា ភិក្ខុជាអ្នកប្រាថ្នា
 តិច ដោយខ្លួនឯងផង សម្តែងអំពីសេចក្តីប្រាថ្នាតិចដល់ភិក្ខុទាំងឡាយផង ១ ។
 ភិក្ខុជាអ្នកសន្តោសដោយខ្លួនឯងផង សម្តែងអំពីសេចក្តីសន្តោសដល់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយផង នេះជាឋានៈដែលគួរសរសើរថា ភិក្ខុជាអ្នកសន្តោសផង
 សម្តែងអំពីសេចក្តីសន្តោសដល់ភិក្ខុទាំងឡាយផង ១ ។ ភិក្ខុជាអ្នកស្ងប់ស្ងាត់
 ដោយខ្លួនឯងផង សម្តែងអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយផង នេះជា
 ឋានៈដែលគួរសរសើរថា ភិក្ខុជាអ្នកស្ងប់ស្ងាត់ផង សម្តែងអំពីសេចក្តីស្ងប់
 ស្ងាត់ ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយផង ១ ។ ភិក្ខុជាអ្នកមិនច្រឡំដោយពួក
 គណៈ ដោយខ្លួនឯងផង សម្តែងអំពីសេចក្តីមិនច្រឡំដោយពួកគណៈ
 ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយផង នេះជាឋានៈដែលគួរសរសើរថា ភិក្ខុជាអ្នកមិនច្រឡំ
 ច្រឡំដោយពួកគណៈផង សម្តែងអំពីសេចក្តីមិនច្រឡំដោយពួកគណៈ
 ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយផង ១ ។ ភិក្ខុជាអ្នកមានព្យាយាមប្រារព្ធហើយ ដោយខ្លួន
 ឯងផង សម្តែងអំពីសេចក្តីប្រារព្ធព្យាយាមដល់ភិក្ខុទាំងឡាយផង នេះជា
 ឋានៈដល់គួរសរសើរថា ភិក្ខុជាអ្នកមានព្យាយាមប្រារព្ធហើយផង សម្តែងអំពី

សេចក្តីប្រាសព្រាហ្មណ៍យាមដល់ភិក្ខុទាំងឡាយផង ១ ។ ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសីល ដោយខ្លួនឯងផង សម្តែងអំពីសេចក្តីបរិបូណ៌ដោយសីលដល់ភិក្ខុទាំងឡាយផង នេះជាឋានៈដែលគួរសរសើរថា ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសីលផង សម្តែងអំពីការបរិបូណ៌ដោយសីលដល់ភិក្ខុទាំងឡាយផង ១ ។

ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសមាធិដោយខ្លួនឯងផង សម្តែងអំពីការបរិបូណ៌ដោយសមាធិដល់ភិក្ខុទាំងឡាយផង នេះជាឋានៈដែលគួរសរសើរថាភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសមាធិផង សម្តែងអំពីការបរិបូណ៌ដោយសមាធិដល់ភិក្ខុទាំងឡាយផង ១ ។

ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយបញ្ញាដោយខ្លួនឯងផង សម្តែងអំពីការបរិបូណ៌ដោយបញ្ញាដល់ភិក្ខុទាំងឡាយផង នេះជាឋានៈដែលគួរសរសើរថា ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយបញ្ញាផង សម្តែងអំពីការបរិបូណ៌ដោយបញ្ញាដល់ភិក្ខុទាំងឡាយផង ១ ។

ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយវិមុត្តិដោយខ្លួនឯងផង សម្តែងអំពីការបរិបូណ៌ដោយវិមុត្តិដល់ភិក្ខុទាំងឡាយផង នេះជាឋានៈដែលគួរសរសើរថា ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយវិមុត្តិផង សម្តែងអំពីការបរិបូណ៌ដោយវិមុត្តិដល់ភិក្ខុទាំងឡាយផង ១ ។

ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈដោយខ្លួនឯងផង សម្តែងអំពីការបរិបូណ៌ដោយវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈដល់ភិក្ខុទាំងឡាយផង នេះជាឋានៈដែលគួរសរសើរថា ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈផង សម្តែងអំពីការបរិបូណ៌ដោយវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈដល់ភិក្ខុទាំងឡាយផង ១ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឋានៈដែលគួរ

សរសើរមាន ១០ យ៉ាងនេះឯង ។

យមកវគ្គទី ២ ចប់

ឧទាននៃយមកវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីអវិជ្ជា ១ តណ្ហា ១ (ព្រះនិព្វាន) ១ សេចក្តី
ជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រក្នុងព្រះតថាគត ១ សេចក្តីសុខពីរលើក
ពីព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាប់ទៅកាន់និគម ឈ្មោះនឡកបានពីរ
លើក និងវត្ថុកថាដទៃទៀតពីរលើក ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយវត្ថុកថាសូត្រ

[៧០] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទុតិយវត្ថុកថាសូត្រទី ១០ ដូចតទៅនេះ
បទថា ចាសំសានិ ថាធានិ បានដល់ ហេតុដែលនាំសេចក្តីសរសើរមក
ឲ្យ ។ ពាក្យដ៏សេសក្នុងទីគ្រប់អន្លើ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា ទុតិយវត្ថុកថាសូត្រទី ១០ ចប់
យមកវគ្គទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អាកាសវគ្គទី ៣

អាកាសវគ្គសុត្តទី ១

[៧១] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះបាន ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកាព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏ មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរ បរិបូណ៌ដោយសីល បរិបូណ៌ដោយបុតិមោក្ខ ជាអ្នកសង្រួមក្នុងបុតិមោក្ខ- សំរិះ បរិបូណ៌ដោយអាចារ និងគោចរ ជាអ្នកឃើញនូវភ័យក្នុងទោសមាន ប្រមាណតិច ជាអ្នកសមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ទាំងឡាយ បើភិក្ខុគប្បីប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្ត ជាទីគោរព ជាទីសរសើរនៃសព្វហូចារីបុគ្គលទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគួរជាអ្នក បំពេញក្នុងសីល ប្រកបរឿយៗ នូវការរម្ងាប់នូវចិត្តខាងក្នុង មានឈានមិន សាបសូន្យ ប្រកបដោយវិបស្សនាញាណ ជាអ្នកចម្រើននូវសុញ្ញតារ (ផ្ទះ ស្ងាត់) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុគប្បីប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគួរជាបុគ្គល បាននូវចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ភិក្ខុនោះ គួរជាអ្នកបំពេញក្នុងសីល ប្រកបរឿយៗនូវការរម្ងាប់នូវចិត្តខាងក្នុង មានឈាន

មិនសាបសូន្យ ប្រកបដោយវិបស្សនាញាណ ជាអ្នកចម្រើននូវសុញ្ញត្តារ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុគប្បីប្រាថ្នាថា អាត្មាអញប្រើប្រាស់ចីវរ បិណ្ឌបាត
 សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយកេសជួបរិក្ខារទាំងឡាយរបស់ទាយកណា ការឲ្យ
 នូវបច្ច័យទាំងនោះ របស់ទាយកទាំងនោះ សូមឲ្យមានផលច្រើន មានអានិ-
 សង្ស្សច្រើន ភិក្ខុនោះ គួរជាអ្នកបំពេញក្នុងសីល ... ជាអ្នកចម្រើននូវសុញ្ញ-
 ត្តារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុគប្បីប្រាថ្នាថា ពួកប្រេតជាញាតិសា-
 លោហិតណា (របស់អាត្មាអញ) ដែលធ្វើមរណកាលស្លាប់ទៅហើយ មាន
 ចិត្តជ្រះថ្លារព្យាយាម ការរព្យាយាមនោះរបស់ប្រេតទាំងនោះ សូមឲ្យមានផល
 ច្រើន មានអានិសង្ស្សច្រើន ភិក្ខុនោះ គួរជាអ្នកបំពេញក្នុងសីល ... ជាអ្នក
 ចម្រើននូវសុញ្ញត្តារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុគប្បីប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ
 គប្បីជាអ្នកសន្តោសដោយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយកេ-
 សជួបរិក្ខារតាមមាន តាមបាន ភិក្ខុនោះគួរជាអ្នកបំពេញក្នុងសីល ... ជាអ្នក
 ចម្រើននូវសុញ្ញត្តារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុគប្បីប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ
 គប្បីជាអ្នកអត់ធន់នូវត្រជាក់ ក្តៅ ការឃ្នាន ការស្រេក សម្ផស្ស រលាម
 មូស ខ្យល់ កម្ដៅថ្ងៃ និងពស់តូច ពស់ធំ ជាអ្នកអត់សង្កត់នូវគន្លងនៃពាក្យ
 ដែលគេនិយាយអាក្រក់ មកកាន់សោតទ្វារ ដែលញាំងទុក្ខឲ្យកើតឡើង នាំ
 ឲ្យវេទនាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសរីរៈ ជាទុក្ខក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា មិនជាទីត្រេកអរ មិន
 ជាទីគាប់ចិត្ត ជាទីនាំទៅនូវជីវិត ភិក្ខុនោះជាអ្នកបំពេញក្នុងសីល ... ជាអ្នក

ចម្រើននូវសុញ្ញតាវ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុគប្បីប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ
 គប្បីអត់ធន់នូវសេចក្តីអផ្សុក (ក្នុងនេកម្មៈ) និងសេចក្តីត្រេកអរក្នុងកាម-
 គុណ (ឯសេចក្តីត្រេកអរ និងសេចក្តីអផ្សុក) ក្នុងនេកម្មៈ និងសេចក្តី
 ត្រេកអរ (ក្នុងកាមគុណ) កុំគប្បីគ្របសង្កត់នូវអាត្មាអញឡើយ អាត្មាអញ
 គប្បីគ្របសង្កត់នូវសេចក្តីអផ្សុក (ក្នុងនេកម្មៈ) និងសេចក្តីត្រេកអរ (ក្នុង
 កាមគុណ) ដែលកើតឡើងហើយ ភិក្ខុនោះគួរជាអ្នកបំពេញក្នុងសីល ...
 ជាអ្នកចម្រើននូវសុញ្ញតាវ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុគប្បីប្រាថ្នាថា
 អាត្មាអញគប្បីជាអ្នកគ្របសង្កត់នូវអារម្មណ៍ដែលគួរខ្លាច ឯអារម្មណ៍ដែល
 គួរខ្លាច កុំគប្បីគ្របសង្កត់នូវអាត្មាអញឡើយ អាត្មាអញគប្បីគ្របសង្កត់
 នូវអារម្មណ៍ដែលគួរខ្លាចដែលកើតឡើងហើយ ភិក្ខុនោះគួរជាអ្នកបំពេញក្នុង
 សីល ... ជាអ្នកចម្រើននូវសុញ្ញតាវ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុគប្បី
 ប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីបានដោយមិនបាច់ប្រាថ្នា បានដោយងាយ បាន
 ដោយមិនលំបាកនូវចតុត្ថជ្ឈាន ទាំងកិរិយានៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ដែល
 អាស្រ័យនូវចិត្ត ភិក្ខុនោះគួរជាអ្នកបំពេញក្នុងសីល ... ជាអ្នកចម្រើននូវ
 សុញ្ញតាវ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុគប្បីប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីធ្វើ

ឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន បានដល់នូវ
 ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈហើយ
 សម្រេចសម្រាន្តនៅ ភិក្ខុនោះគួរជាអ្នកបំពេញក្នុងសីល ប្រកបនូវការរម្ងាប់
 នូវចិត្តខាងក្នុង មានឈានមិនសាបសូន្យ ប្រកបដោយវិបស្សនាញាណ ជា
 អ្នកចម្រើននូវសុញ្ញាគារ ។ ពាក្យណាដែលតថាគតពោលហើយថា ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរបរិបូណ៌ដោយសីល ដោយបុតិមោក្ខ ចូរ
 សង្រួមក្នុងបុតិមោក្ខសំរវៈ បរិបូណ៌ដោយអាចារ និងគោចរ ឃើញភ័យក្នុង
 ទោសមានប្រមាណតិច សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ពាក្យនុ៎ះ
 តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

អាកាង្គវគ្គទី ៣

អាកាង្គសូត្រ

[៧១] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងអាកាង្គសូត្រទី ១ នៃអាកាង្គវគ្គទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទថា សម្បទ្ធសីលា បានដល់ ជាអ្នកមានសីលបរិបូណ៌ អធិប្បាយថា ជាអ្នកដល់ព្រមដោយសីល ។ ក្នុងពាក្យថា សម្បទ្ធសីលា នេះ កាតជាអ្នកមានសីលបរិបូណ៌ រមែងមានដោយវត្ថុ ២ ប្រការ គឺដោយ ការឃើញទោសនៃសីលវិបត្តិ និងដោយការឃើញគុណនៃសីលសម្បត្តិ ហេតុ ទាំង ២ នោះ ក៏ពោលពិស្តារហើយ ក្នុងគម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គ ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា សម្បទ្ធសីលា ព្រះសុមត្តរដែលនៅត្រង់ទីបរិហារ ពោលថា បានឮ ថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់លើកចតុប្បារិសុទ្ធិសីលឡើង ទ្រង់សម្តែងដល់ សីល ដែលសំខាន់ឲ្យពិស្តារក្នុងទីនោះ ដោយបទថា បាតិមោក្ខសំរវរ- សំរុត្តា នេះ ។ ចំណែកព្រះចូឡនាគត្តរ ជាអ្នកទ្រទ្រង់ព្រះត្រៃបិដក ដែល អន្តេវាសិករបស់លោកពោលថា សូម្បីក្នុងបទទាំង ២ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ ត្រាស់បាតិមោក្ខសំរវរ ដ្បិតថា បាតិមោក្ខសំរវរនោះឯង គឺសីល ចំណែក ៣ ទៀតក៏ជាសីល ហេតុនោះ ទើបពោលថា មិនឃើញ ដ្បិតថា ឈ្មោះថា ឋានៈដែលពោលហើយ មាន រួចពោលថា ត្រឹមតែរក្សាទ្វារ ៦ ប៉ុណ្ណោះ ក៏ឈ្មោះថា ឥន្ទ្រិយសំរវរសីល ត្រឹមតែធ្វើបច្ច័យឲ្យកើតឡើងដោយធម៌ដោយ

ប្រពៃ ក៏ឈ្មោះថា អាជីវបុរិសុទ្ធិសីល ។ ត្រឹមតែពិចារណាក្នុងបច្ច័យដែល
បានហើយថា នេះមាន រួចបរិភោគ ក៏ឈ្មោះថា បច្ច័យសុទ្ធិសិទ្ធិសីលដោយ
ត្រង់ បុគ្គលិកសំរវៈប៉ុណ្ណោះ ឈ្មោះថា សីល បុគ្គលិកសំរវៈរបស់ភិក្ខុ
ណាដាច់ហើយ ភិក្ខុនេះមិនគប្បីពោលថា នឹងរក្សាសីលដ៏សេសសុទ្ធ ដូច
បុរសមានក្បាលដាច់ហើយ នឹងរក្សាដៃ-ជើងមិនបាន ចំណែកបុគ្គលិក-
សំរវៈរបស់ភិក្ខុណាមិនខូច ភិក្ខុនេះ ក៏អាចធ្វើសីលដ៏សេសសុទ្ធជាប្រក្រតីបាន
ដូចបុរសមានក្បាលមិនដាច់ ក៏រក្សាជីវិតបាន ព្រោះដូច្នោះ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់លើកបុគ្គលិកសំរវៈ ដោយបទថា សម្បទ្ធសីលា នេះហើយ ត្រាស់
ជាពាក្យជាវេវចនៈនៃបទថា សម្បទ្ធសីលា នោះឯងថា សម្បទ្ធប្បាតិមោក្ខា
កាលទ្រង់សម្តែងបទថា សម្បទ្ធប្បាតិមោក្ខា នោះឲ្យពិស្តារ ទើបត្រាស់ថា
មោក្ខាសំរវៈសំរុត្តា ជាដើម ។ ពាក្យថា មោក្ខាសំរវៈសំរុត្តា
ជាដើម ក្នុងពាក្យនោះ មានអត្ថបទដូចពោលហើយនោះឯង ។

សួរថា ហេតុអ្វី ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ផ្តើមថា បើភិក្ខុប្រាថ្នា ដូច្នោះ ។
ឆ្លើយថា ដើម្បីទ្រង់សម្តែងអានិសង្សនៃសីល ។ ពិតហើយ បើភិក្ខុអ្នកបួស
ថ្មី ឬអ្នកមានបញ្ញាថោកថយ គប្បីគិតយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
ប្រៀនប្រដៅថា ពួកអ្នកចូរបំពេញសីល ចូរបំពេញសីល អ្វីហ្ន៎ ជាអានិសង្ស
អ្វីជាគុណវិសេស អ្វីជាសេចក្តីចម្រើន ក្នុងការបំពេញសីល ។ ត្រាស់យ៉ាង
នេះ ក៏ដើម្បីទ្រង់សម្តែងអានិសង្ស ១០ ប្រការដល់ភិក្ខុនោះថា បើដូច្នោះ

ភិក្ខុទាំងនោះ សូម្បីស្តាប់អានិសង្ស ដែលមានភាពជាទីស្រឡាញ់ ជាទីពេញ
 ចិត្តរបស់សព្វហូចារីជាខាងដើម មានការអស់អាសវៈជាខាងចុងហើយ គប្បី
 ធ្វើសីលឲ្យបរិបូណ៌ ។ បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា អាកង្គេយ្យ ចេ បាន
 ដល់ ឧបមាថា គប្បីប្រាថ្នា ។ បទថា បិយោ ចស្សំ បានដល់ គប្បីជា
 បុគ្គលដែលសព្វហូចារីសម្លឹងមើល ដោយក្រសែភ្នែកជាទីស្រឡាញ់ គប្បី
 មានការទំនុកបម្រុងឲ្យកើតសេចក្តីស្រឡាញ់ ។ បទថា មនាទោ បានដល់
 ជាទីត្រេកអរនៃសព្វហូចារីទាំងនោះ ឬជាទីត្រេកអររបស់សព្វហូចារីទាំង
 នោះ ដោយរព្វកដល់ អធិប្បាយថា ដែលសព្វហូចារីផ្សាយដល់ដោយមេត្តា
 ចិត្ត ។ បទថា គរុ បានដល់ ជាទីតាំងនៃភាពធ្ងន់ គឺជាទីគោរពនៃសព្វហូ-
 ចារី ដូចត្រច្នៃ ។ បទថា ការវិធីយោ បានដល់ ដែលសព្វហូចារីសរសើរ
 យ៉ាងនេះថា អ្នករមែងដឹងប្រការដែលគួរដឹង ឃើញប្រការដែលគួរឃើញ
 មកអស់កាលដ៏យូរ ។ បទថា សិលេស្សេវស្ស បរិបូរិកាវិ បានដល់ គប្បីជា
 បុគ្គលធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងចតុប្បារិសុទ្ធិសីល លោកអធិប្បាយថា គប្បីជា
 បុគ្គលប្រកបដោយការធ្វើដែលមិនខ្វះខាត គឺបរិបូណ៌ ។

បទថា អដ្ឋវត្ថុ ចេតោសមថមនុយុត្តោ បានដល់ ប្រកបក្នុងការ
 ស្ងប់ចិត្តរបស់ខ្លួន ។ បទថា អនិរាគតជ្ឈានោ បានដល់ មានឈានដែល
 មិនត្រូវនាំចេញខាងក្រៅ ឬមានឈានដែលមិនវិនាសហើយ ។ បទថា
 វិបស្សនាយ បានដល់ អនុបស្សនា ៧ យ៉ាង ។ បទថា ព្រហ្មោតា សុត្តា-

តារាង បានដល់ ចម្រើនសុញ្ញតារា ។ ក្នុងពាក្យថា ព្រហ្មោតា សុញ្ញតារាង នេះ ភិក្ខុទទួលកម្មដ្ឋាន ជាសមថកម្មដ្ឋាន និងវិបស្សនាកម្មដ្ឋាន ចូលទៅកាន់ សុញ្ញតារា អង្គុយអស់ថ្ងៃ និងយប់ គប្បីជ្រាបថា ជាអ្នកចម្រើនសុញ្ញតារា ។ នេះជាសេចក្តីសង្ខេបក្នុងរឿងនេះ ។ ចំណែកសេចក្តីពិស្តារ បុគ្គលបំណង គប្បីមើលបានក្នុងវណ្ណនាអាកង្ខេយ្យសូត្រ អង្គកថា មជ្ឈិមនិកាយ ។

ក្នុងបទថា លាភី គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យដូច្នោះថា ព្រះមានព្រះភាគ មិន បានត្រាស់ការបរិបូណ៌ក្នុងគុណ មានសីលជាដើម ជានិមិត្តនៃលាភ ។ ពិត ហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់រមែងទូន្មានសាវ័កទាំងឡាយយ៉ាងនេះថា មុនី ហាក់បីដូចកាត់នូវពាក្យដែលស្វែងរកអាហារចេញ ហើយមិនគប្បីពោល បយុត្តវាចាស្វែងរកអាហារ ។ ភិក្ខុនោះ នឹងពោលរឿងភាពបរិបូណ៌ក្នុងគុណ មានសីលជាដើម ជានិមិត្តនៃលាភ បានដូចម្តេច ។ ពាក្យនេះ ព្រះមាន ព្រះភាគត្រាស់ដោយអំណាចអធ្យាស្រ័យនៃបុគ្គល ។ ពិតហើយ ភិក្ខុពួកណា គប្បីមានអធ្យាស្រ័យយ៉ាងនេះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ដោយអំណាច អធ្យាស្រ័យប៉ុណ្ណោះរបស់ភិក្ខុទាំងនោះថា បើអាត្មាអញមិនលំបាកដោយបច្ច័យ ៤ សោត អញក៏គប្បីនាំសីលទាំងឡាយឲ្យបរិបូណ៌បាន ។ ម្យ៉ាងទៀត ឈ្មោះថា បច្ច័យ ៤ ជាអានិសង្ស ព្រមទាំងកិច្ចរបស់សីល ពិតហើយ បុគ្គលជាបណ្ឌិត នាំទ្រព្យដែលរក្សាទុកក្នុងឃ្នាំងជាដើមចេញមក មិនមែន បរិភោគដោយខ្លួនឯង រមែងឲ្យដល់អ្នកមានសីល ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់

ពាក្យនេះ ក៏ដើម្បីសម្តែងអានិសង្ស ព្រមទាំងកិច្ចរបស់សីល ។ ក្នុងវារៈទី ៣ គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យដូច្នោះ ពាក្យថា យេសាហំ កាត់បទជា យេសំ អហំ ។ បទថា តេសន្តេ កាកា សេចក្តីថា សូមសក្ការៈ គឺបច្ចុយទានដែលពួក ទេវតា ឬមនុស្សធ្វើក្នុងយើងទាំងនោះ ចូរមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ហេតុនោះ ទើបសក្ការៈទាំងនោះ ឈ្មោះថា មានផលច្រើន ដោយផលជា លោកិយសុខ ឈ្មោះថា មានអានិសង្សច្រើន ដោយផលដែលជាលោកុត្តរ- សុខ ។ ម្យ៉ាងទៀត ពាក្យទាំង ២ នេះ ក៏មានអត្ថតែមួយដូចគ្នានោះឯង ។ បាយមួយវែកក្តី បណ្ណសាលាដែលគេសាងលើទីប្រមាណ ៥ ហត្ថក្តី ដែល គេប្រគេនដល់ភិក្ខុប្រកបដោយគុណ មានសីលជាដើម រមែងការពារអំពី ទុក្ខតិ វិនិបាត បានច្រើនពាន់កប្ប គង់ជាបច្ច័យដល់អមតធាតុ គឺព្រះនិព្វាន ក្នុងទីបំផុតផងដែរ ។ ក្នុងរឿងឲ្យនូវបាយលាយ ដោយទឹកដោះស្រស់^(១) ជាដើម ជាឧទាហរណ៍ក្នុងពាក្យនេះ ។ បេតវត្ថុ និងវិមានវត្ថុ ជាគ្រឿងសាធាក បានទាំងអស់ ។

ក្នុងវារៈទី ៤ គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យដូច្នោះថា បទថា មេតា បានដល់ អ្នក ទៅកាន់ភពមច្ចុរាជ ។ បទថា ញាតិ បានដល់ ចំណែកខាងឪពុកម្តាយ ។ បទថា សាលោហិតា បានដល់ ទាក់ទងដោយខ្សែស្រឡាយជាមួយគ្នា មាន ជីតាជាដើម ។ បទថា កាលកតា បានដល់ ស្លាប់ ។ បទថា តេសន្តំ បានដល់ ចិត្តដែលជ្រះថ្លាក្នុងអាត្មាអញនោះ ឬការរព្វកដល់ដោយចិត្តដែល

១- បិ. ៥៥ ទំ. ៦៨

ជ្រះថ្លានោះរបស់ញាតិសាលោហិតនោះ ។ ពិតហើយ បិតា ឬមាតារបស់ភិក្ខុ
 ណា ធ្វើកាលកិរិយា មានចិត្តជ្រះថ្លាថា ញាតិរបស់អញដែលមានសីល មាន
 កល្យាណធម៌ រព្យកដល់ភិក្ខុនោះ ការជ្រះថ្លានៃចិត្តនោះក្តី ត្រឹមតែការ
 រព្យកដល់នោះក្តីរបស់បុគ្គលនោះ រមែងមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន
 ទាំងអស់ ។

បទថា អរតិរតិសហោ បានដល់ ជាបុគ្គលអត់ធន់ គ្របសង្កត់ ជោជន់
 ការមិនត្រេកអរក្នុងនេកម្មបដិបត្តិ និងការត្រេកអរក្នុងកាមគុណទាំងឡាយ ។
 បទថា ភយភេរវសមោ នេះ ការតក់ស្លុតក្តី អារម្មណ៍ក្តី ឈ្មោះថា ភយ
 អារម្មណ៍តែម្យ៉ាង ឈ្មោះថា ភេរវ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថាអាកាស្តសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

កណ្តកសូត្រទី ២

[៧២] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងក្រុងកុជាគារសាលា នាមហារ័ន ជិតក្រុងវេសាលី ជាមួយនឹងសារីកជាថេរៈច្រើនរូប ដែលមាន ឈ្មោះល្បីល្បាញ គឺព្រះបាលៈដ៏មានអាយុ ១ ព្រះឧបបាលៈដ៏មានអាយុ ១ ព្រះកក្កដៈដ៏មានអាយុ ១ ព្រះកឡិម្ពៈដ៏មានអាយុ ១ ព្រះនិកដៈ ដ៏មាន អាយុ ១ ព្រះកដិស្សហៈដ៏មានអាយុ ១ ព្រមទាំងសារីកជាថេរៈ ដែលមាន ឈ្មោះល្បីល្បាញឯទៀតផង ។ សម័យនោះឯង ពួកស្តេចលិច្ឆវីច្រើនអង្គ ដែលមានឈ្មោះល្បីល្បាញ ត្រាច់ទៅដោយយានដ៏ប្រសើរក្រៃលែងតៗ គ្នា មានសំឡេងអ៊ីងកងរំពង បរទៅកាន់ព្រៃមហារ័ន ដើម្បីជួបព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ គ្រានោះឯង ព្រះថេរៈដ៏មានអាយុទាំងនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា ពួក ស្តេចលិច្ឆវីមានប្រមាណច្រើនទាំងនេះ ដែលមានឈ្មោះល្បីល្បាញ ត្រាច់ ទៅដោយយានដ៏ប្រសើរក្រៃលែងតៗ គ្នា មានសំឡេងអ៊ីងកងរំពង ចូលទៅ កាន់ព្រៃមហារ័ន ដើម្បីជួបព្រះដ៏មានព្រះភាគ ឯព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ ត្រាស់ថា ឈានមានសំឡេងជាបន្ទា បើដូច្នោះ គួរតែយើងទាំងឡាយ ចូល ទៅរកព្រៃគោសិទ្ឋសាលវ័ន ហើយយើងទាំងឡាយ គប្បីមានសំឡេងតិច មានការនៅប្រឡូកប្រឡំគ្នាតិច ទើបនៅជាសុខក្នុងទីនោះ បានជាព្រះថេរៈ ដ៏មានអាយុទាំងនោះ ក៏ចូលទៅឯព្រៃគោសិទ្ឋសាលវ័ន ព្រះថេរៈដ៏មានអាយុ ទាំងនោះ មានសំឡេងតិច មានការប្រឡូកប្រឡំគ្នាតិច ហើយនៅជាសុខក្នុង

ទីនោះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបាលៈ នៅក្នុងទីណា ភិក្ខុឧបបាលៈ នៅក្នុងទីណា
 ភិក្ខុកក្កដៈ នៅក្នុងទីណា ភិក្ខុកឡិម្ហៈ នៅក្នុងទីណា ភិក្ខុនិកដៈ នៅក្នុងទីណា
 ភិក្ខុកដិស្សហៈ នៅក្នុងទីណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសាវ័កជាថេរៈទាំងនោះ
 នៅចំទីណាដែរ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ក្នុងទីនេះព្រះថេរៈដ៏មានអាយុទាំងនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា ពួកសេច
 លិច្ឆរីមានប្រមាណច្រើននេះ ដែលមានឈ្មោះល្បីល្បាញ ត្រាច់ទៅដោយ
 ឃានដ៏ប្រសើរក្រៃលែងតៗ គ្នា មានសំឡេងអ៊ីងកងរំពង ចូលទៅកាន់ព្រៃ
 មហាវ័ន ដើម្បីជួបព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រះអង្គក៏ទ្រង់សម្តែងថា ឈានមាន
 សំឡេងជាបន្ទា បើដូច្នោះ គួរតែយើងទាំងឡាយ ចូលទៅឯព្រៃគោសិទ្ធិ-
 សាលវ័ន យើងទាំងឡាយគប្បីមានសំឡេងតិច មានការនៅប្រឡូកប្រឡំគ្នា
 តិច ទើបនៅជាសុខក្នុងទីនោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនោះ លោកដ៏
 មានអាយុទាំងនោះ ចូលទៅឯព្រៃគោសិទ្ធិសាលវ័ន លោកដ៏មានអាយុទាំង
 នោះ ក៏មានសំឡេងតិច មានការនៅប្រឡូកប្រឡំគ្នាតិច ហើយនៅជាសុខក្នុង
 ទីនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ កាលមហាសាវ័ក
 ទាំងនោះ ព្យាករដោយប្រពៃ គប្បីព្យាករតាមពិត ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រោះតថាគតពោលហើយថា ឈានមានសំឡេងជាបន្ទា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បន្ទាទាំងឡាយនេះមាន ១០ យ៉ាង ។ បន្ទាទាំង ១០ យ៉ាង តើដូចម្តេច

ខ្លះ ។ គឺសភាពជាអ្នកត្រេកអរក្នុងពួកគណៈ ជាបន្ទារបស់បុគ្គលដែលមាន
 សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ជាទីត្រេកអរ ១ ការប្រកបរឿយៗ នូវសុភវិនិច្ឆ័យ ជាបន្ទា
 របស់បុគ្គលដែលប្រកបរឿយៗ នូវអសុភវិនិច្ឆ័យ ១ ការឃើញនូវសត្រូវ គឺ
 ល្បែងផ្សេងៗ ជាបន្ទារបស់បុគ្គលមានទ្វារគ្រប់គ្រងហើយ ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំង
 ឡាយ ១ ការត្រាច់ទៅជិតមាតុគ្រាម ជាបន្ទារបស់ព្រហ្មចរិយៈ ១ សំឡេង
 ជាបន្ទារបស់បឋមជ្ឈាន ១ វិតក្ក និងវិហារៈ ជាបន្ទារបស់ទុតិយជ្ឈាន ១ បីតិ
 ជាបន្ទារបស់តតិយជ្ឈាន ១ អស្សាសប្បស្សាសៈ ជាបន្ទារបស់ចតុត្ថជ្ឈាន ១
 សញ្ញា និងវេទនា ជាបន្ទារបស់សញ្ញាវេទយិតនិរោធសមាបត្តិ ១ រាគៈ ជា
 បន្ទា ទោសៈ ជាបន្ទា មោហៈ ជាបន្ទា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង
 ឡាយ ចូរកុំមានធម៌ជាបន្ទាឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរកុំ
 មានធម៌ជាបន្ទាឡើយ ចូរនាំធម៌ជាបន្ទាចេញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ
 អរហន្តទាំងឡាយ មិនមានធម៌ជាបន្ទាទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះអរហន្ត
 ទាំងឡាយ មិនមានធម៌ជាបន្ទាទេ បាននាំធម៌ជាបន្ទាចេញហើយ ។

អដ្ឋកថា

កណ្តាកស្វត្រ

[៧២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងកណ្តាកស្វត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ បទថា អភិញ្ញាតេហិ អភិញ្ញាតេហិ បានដល់ ដែលបុគ្គលណាម្នាក់ក៏ស្គាល់ គឺ ប្រាកដហើយ ដូចព្រះចន្ទពេញវង់ ដូចព្រះអាទិត្យកណ្តាលលម្អ ។ ក្នុងពាក្យ ថា បរម្បរាម នេះ ចំណែកខាងក្រោយ ហៅថា បរ ចំណែកខាងមុខ ហៅថា បុរា ។ អធិប្បាយថា បរិវារចំនួនច្រើនដែលស្ទុះទៅខាងមុខ និង ដែលជាប់ទៅតាមខាងក្រោយ ។ បទថា កណ្តាកា បានដល់ ឈ្មោះថា បន្ទា ព្រោះអត្ថថា ជង់ មុត ។ បទថា វិស្វកន្ធស្ប្រងំ បានដល់ មើលការលេង ដែលជាបដិលោម ដែលជាសត្រូវ ។ បទថា មាតុគ្គាម្រូបចារោ បានដល់ ជាអ្នកត្រាច់ទៅជិតមាតុគ្រាម ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា កណ្តាកស្វត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ឥន្ទ្រសុត្តនិ ៣

[៧៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ១០ យ៉ាងនេះ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត ដែលបុគ្គលបានដោយកម្រក្នុងលោក ។ ធម៌ទាំង ១០ យ៉ាងតើដូចម្តេច ។ គឺភោគៈជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត ដែលបុគ្គលបានដោយកម្រក្នុងលោក ១ ពណ៌សម្បុរជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត បុគ្គលបានដោយកម្រក្នុងលោក ១ សភាពមិនមានរោគ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត បុគ្គលបានដោយកម្រក្នុងលោក ១ សីលជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត បុគ្គលបានដោយកម្រក្នុងលោក ១ ព្រហ្មចរិយៈ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត បុគ្គលបានដោយកម្រក្នុងលោក ១ មិត្ត ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត បុគ្គលបានដោយកម្រក្នុងលោក ១ សភាពជាអ្នកចេះដឹងច្រើន ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត បុគ្គលបានដោយកម្រក្នុងលោក ១ បញ្ញាជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត បុគ្គលបានដោយកម្រក្នុងលោក ១ ធម៌ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត បុគ្គលបានដោយកម្រក្នុងលោក ១ ឋានសួគ៌ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត បុគ្គលបានដោយកម្រក្នុងលោក ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ១០ យ៉ាងនេះ ឯង ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត បុគ្គលបានដោយកម្រក្នុងលោក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ១០ យ៉ាង នាំឲ្យអន្តរាយដល់ធម៌ ១០ យ៉ាងនេះ ដែលជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត បុគ្គលបានដោយកម្រក្នុង

លោក ។ គឺការខ្ជិល និងការមិនប្រឹងប្រែង នាំឲ្យអន្តរាយដល់កោតៈ ១ ការ
មិនប្រដាប់ មិនតាក់តែង នាំឲ្យអន្តរាយដល់ពណិសម្បុរ ១ ការធ្វើនូវ
សេចក្តីមិនសប្បាយ នាំឲ្យអន្តរាយដល់ភាពមិនមានរោគ ១ មិត្តលាមក
នាំឲ្យអន្តរាយដល់សីល ១ ការមិនសង្រួមនូវឥន្ទ្រិយ នាំឲ្យអន្តរាយដល់
ព្រហ្មចរិយៈ ១ ការពោលពាក្យខុស នាំឲ្យអន្តរាយដល់ពួកមិត្ត ១ ការធ្វើនូវ
សេចក្តីមិនស្វាធារ នាំឲ្យអន្តរាយដល់ភាពចេះដឹងច្រើន ១ ការមិនប្រុង
ស្តាប់ មិនសាកសួរ នាំឲ្យអន្តរាយដល់បញ្ញា ១ ការមិនប្រកបរឿយៗ ការ
មិនពិចារណា នាំឲ្យអន្តរាយដល់ធម៌ទាំងឡាយ ១ សេចក្តីប្រតិបត្តិខុស នាំ
ឲ្យអន្តរាយដល់ឋានសួគ៌ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំង ១០ នេះ នាំ
ឲ្យអន្តរាយដល់ធម៌ ១០ យ៉ាងនេះ ដែលជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់
ចិត្ត ដែលបុគ្គលបានដោយកម្រក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំង
១០ យ៉ាង ជាអាហារនៃធម៌ទាំង ១០ នេះ ដែលជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ
ជាទីគាប់ចិត្ត បុគ្គលបានដោយកម្រក្នុងលោក ។ គឺសេចក្តីមិនខ្ជិល សេចក្តី
ព្យាយាម ជាអាហាររបស់កោតៈ ១ ការប្រដាប់ ការតាក់តែង ជាអាហារ
របស់ពណិសម្បុរ ១ ការធ្វើនូវសេចក្តីសប្បាយ ជាអាហាររបស់ភាពមិនមាន
រោគ ១ សភាពមិត្តល្អ ជាអាហាររបស់សីល ១ ការសង្រួមឥន្ទ្រិយ ជា
អាហាររបស់ព្រហ្មចរិយៈ ១ ការមិនពោលពាក្យខុស ជាអាហាររបស់មិត្ត
ទាំងឡាយ ១ ការធ្វើនូវកិរិយាស្វាធារ ជាអាហាររបស់ភាពអ្នកចេះដឹង

ច្រើន ១ ការស្តាប់ ការសាកសួរ ជាអាហាររបស់បញ្ញា ១ ការប្រកប
 រឿយៗ ការពិចារណា ជាអាហាររបស់ធម៌ទាំងឡាយ ១ សេចក្តីប្រតិបត្តិល្អ
 ជាអាហាររបស់ឋានសួគ៌ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំង ១០ នេះឯង ជា
 អាហារនៃធម៌ ១០ យ៉ាងនេះ ដែលជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត បុគ្គល
 បានដោយកម្រក្នុងលោក ។

អដ្ឋកថា

ឥដ្ឋសូត្រ

[៧៣] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងឥដ្ឋសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទថា វណ្ណោ
 បានដល់ ពណ៌នៃសីររះ ។ បទថា ធម្មា បានដល់ លោកុត្តរធម៌ ៩ ។^{១៧៣}

អដ្ឋកថា ឥដ្ឋសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

វគ្គសុត្តនិ ៤

[៧៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក កាលចម្រើនដោយសេចក្តី ១០ យ៉ាង រមែងចម្រើនដោយសេចក្តីចម្រើនដ៏ប្រសើរ ឈ្មោះថា អ្នកកាន់យកនូវខ្លឹមរបស់កាយផង ជាអ្នកកាន់យកនូវវត្ថុដ៏ប្រសើររបស់កាយផង ។ ការចម្រើនដោយសេចក្តីទាំង ១០ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺចម្រើនដោយស្រែចម្ការ ១ ចម្រើនដោយទ្រព្យ និងស្រូវ ១ ចម្រើនដោយកូន និងប្រពន្ធ ១ ចម្រើនដោយបុរសជាទាសៈ និងកម្មករ ១ ចម្រើនដោយសត្វមានជើង ៤ ទាំងឡាយ ១ ចម្រើនដោយសត្វ ១ ចម្រើនដោយសីល ១ ចម្រើនដោយសុតៈ ១ ចម្រើនដោយចាគៈ ១ ចម្រើនដោយបញ្ញា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កកាលចម្រើនដោយសេចក្តីចម្រើន ១០ យ៉ាងនេះឯង រមែងចម្រើន ដោយសេចក្តីចម្រើនដ៏ប្រសើរ ឈ្មោះថា អ្នកកាន់យកនូវខ្លឹមរបស់កាយផង ជាអ្នកកាន់យកនូវវត្ថុដ៏ប្រសើររបស់កាយផង ។

បុគ្គលណាក្នុងលោកនេះ ចម្រើនដោយទ្រព្យផង ដោយស្រូវផង ដោយកូនផង ដោយប្រពន្ធផង ដោយសត្វជើង ៤ ផង បុគ្គលនោះឈ្មោះថា មានកោគៈ មានយស ដែលពួកញាតិ និងមិត្ត ព្រមទាំងស្តេចបូជាហើយ ។ បុគ្គលណាក្នុងលោកនេះ ចម្រើនដោយសត្វផង ដោយសីលផង ដោយបញ្ញាផង ដោយចាគៈផង ដោយសុតៈទាំងពីរផង បុគ្គលបែបនោះ ហៅថា

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា អាកង្គវគ្គទី ៣

៥៩៨

សប្បុរស ជាអ្នកពិចារណាយើញ្ញាច្បាស់ រមែងចម្រើនដោយ
ហេតុទាំងពីរ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះឯង ។

អដ្ឋកថា

វឌ្ឍិសូត្រ

[៧៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងវឌ្ឍិសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ បទថា
អរិយាយ បានដល់ មិនមែនរបស់បុគ្គជន ។ ពាក្យនេះ ត្រាស់ក៏ព្រោះ
លាយឡំដោយធម៌ទាំងឡាយ មានសីលជាដើម ។ បទថា សារាធាយី ច
យោតិ វារាធាយី សេចក្តីថា រមែងជាបុគ្គលទាញបាននូវសារៈ និងចំណែក
ប្រសើរ ។ អធិប្បាយថា រមែងប្រកាន់នូវសារៈរបស់កាយ និងចំណែក
ប្រសើររបស់កាយនោះ ។^{១៧៣}

អដ្ឋកថា វឌ្ឍិសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

មិត្តសាលាសូត្រទី ៥

[៧៥] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងវត្តជេតពន ជា
 អារាមរបស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ព្រះអានន្ទ
 ដ៏មានអាយុ ស្មៀកស្បង់ ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ហើយ
 ចូលទៅឯលំនៅនៃមិត្តសាលាឧបាសិកា លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយលើ
 អាសនៈ ដែលគេក្រាលទុក ។ លំដាប់នោះ មិត្តសាលាឧបាសិកា ចូលទៅ
 រកព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះអានន្ទដ៏មាន
 អាយុ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះមិត្តសាលាឧបាសិកា អង្គុយក្នុង
 ទីសមគួរហើយ ក៏បានទូលសួរព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុថា បពិត្រព្រះអានន្ទ
 ដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយនេះ តើគប្បីយល់
 ដូចម្តេច ព្រោះដូចជាបុគ្គលពីរពួក គឺព្រហ្មចារីបុគ្គល ១ អព្រហ្មចារីបុគ្គល
 ១ សឹងមានគតិស្មើៗ គ្នា ក្នុងបរលោក ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន
 បិតារបស់ខ្ញុំឈ្មោះបុរាណៈ ជាព្រហ្មចារី ជាអ្នកប្រព្រឹត្តឆ្ងាយ រៀរចាកមេប៉ុន
 ជាធម៌របស់អ្នកស្រុក លុះគាត់ធ្វើមរណកាលទៅ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់
 ព្យាករថាជាសកទាគាមិសត្វ បានទៅកើតក្នុងពពួកទេវតា ក្នុងជាន់តុសិត ។
 បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ឥសិទ្ធក្ត ជាទីស្រឡាញ់របស់បិតានៃខ្ញុំ មិនមែន
 ជាព្រហ្មចារី នៅត្រេកអរដោយប្រពន្ធរបស់ខ្លួន លុះធ្វើមរណកាលទៅ ព្រះដ៏
 មានព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាករថាជាសកទាគាមិសត្វ បានទៅកើតក្នុងពពួកទេវតា

ជាន់តុសិតដែរ ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ទ្រង់សម្តែងហើយនេះ តើគប្បីយល់ដូចម្តេច ព្រោះដូចជាបុគ្គលពីរពួក គឺ
 ព្រហ្មចារីបុគ្គល ១ អព្រហ្មចារីបុគ្គល ១ សឹងមានគតិស្មើៗ គ្នា ក្នុងបរលោក ។
 ម្នាលនាង ដំណើរនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាករហើយយ៉ាងនេះឯង ។
 លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ទទួលចង្ហាន់បិណ្ឌបាតក្នុងលំនៅនៃមិត្ត-
 សាលាឧបាសិការួចហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ចៀសចេញទៅ ។ ក៏កាល
 ដែលព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត
 ហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ
 អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងទីនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គស្ងៀកស្ងៀម ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ក្នុង
 បុព្វណ្ណសម័យ ចូលទៅឯលំនៅនៃមិត្តសាលាឧបាសិកា លុះចូលទៅដល់
 ហើយ អង្គុយលើអាសនៈដែលគេក្រាលទុក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 លំដាប់នោះ មិត្តសាលាឧបាសិកា ចូលទៅរកខ្ញុំព្រះអង្គ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ថ្វាយបង្គំខ្ញុំព្រះអង្គ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន លុះមិត្តសាលាឧបាសិកា អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បាននិយាយនឹង
 ខ្ញុំព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ព្យាករ
 ហើយនេះ តើគប្បីយល់ដូចម្តេច ព្រោះដូចជាបុគ្គលពីរពួក គឺព្រហ្មចារីបុគ្គល

១ អព្រហ្មចារីបុគ្គល ១ សឹងមានគតិស្មើៗ គ្នាក្នុងបរលោក ។ បពិត្រលោក
 ម្ចាស់ដ៏ចម្រើន បិតាខ្ញុំឈ្មោះបុរាណៈ ជាព្រហ្មចារី ជាអ្នកប្រព្រឹត្តឆ្ងាយ រៀរ
 ចាកមេប៉ុន ជាធម៌របស់អ្នកស្រុក លុះគាត់ធ្វើមរណកាលទៅ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាករថា ជាសកទាគាមិសត្វ បានទៅកើតក្នុងពួកទេវតាជាន់
 តុសិត ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ឥសិទ្ធត្ថ ជាទីស្រឡាញ់នៃបិតារបស់ខ្ញុំ
 មិនមែនជាព្រហ្មចារី នៅត្រេកអរដោយប្រពន្ធរបស់ខ្លួន លុះគាត់ធ្វើមរណ-
 កាលទៅ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាករថា ជាសកទាគាមិសត្វ បានទៅ
 កើតក្នុងពួកទេវតាជាន់តុសិតដែរ ។ បពិត្រព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន ធម៌ដែល
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយនេះ តើគប្បីយល់ដូចម្តេច ព្រោះដូចជា
 បុគ្គលពីរពួក គឺព្រហ្មចារីបុគ្គល ១ អព្រហ្មចារីបុគ្គល ១ សឹងមានគតិស្មើៗ
 គ្នាក្នុងបរលោក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលមិត្តសាលាឧបាសិកា និយាយ
 យ៉ាងនេះរួចហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គក៏បាននិយាយនឹងមិត្តសាលាឧបាសិកាដូច្នោះថា
 ម្ចាស់នាង ដំណើរនេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាករយ៉ាងហ្នឹងឯង ។ ម្ចាស់
 អានន្ត មិត្តសាលាឧបាសិកា ជាអ្វី ជាស្រ្តីពាល មិនឃ្លាសវៃ ជាស្រ្តីឆឺត
 មានបញ្ញាឆឺត មួយទៀត បុរសបុគ្គលណា (មានវិស័យមិនទើសទាល់)
 ក្នុងបរេបរិយញ្ញាណ (បញ្ញាជាគ្រឿងដឹងនូវឥន្ទ្រិយក្ខា និងទន់របស់បុគ្គល
 ដទៃ) ។ ម្ចាស់អានន្ត បុគ្គល ១០ ពួកនេះ រមែងមានប្រាកដក្នុងលោក ។
 បុគ្គលទាំង ១០ ពួក តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អានន្ត បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

ជាអ្នកទ្រុស្តសីល ទាំងមិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ នោះ ដែលជាហេតុនាំឲ្យភាពទ្រុស្តសីលនោះ រលត់ទៅ ដោយមិនមាន សេសសល់ បុគ្គលនោះ មិនបានធ្វើដោយការស្តាប់ផង មិនបានធ្វើដោយ ការចេះដឹងច្រើនផង មិនបានចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិផង មិនបាននូវវិមុត្តិ ដែល ប្រព្រឹត្តទៅតាមកាលផង លុះបុគ្គលនោះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគុណវិសេសទេ ជាបុគ្គលប្រព្រឹត្ត ដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យតែម្យ៉ាង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី គុណវិសេសឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល តែដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតោវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ ដែលជាហេតុនាំឲ្យភាព ទ្រុស្តសីលនោះ រលត់ទៅដោយមិនមានសេសសល់ បុគ្គលនោះធ្វើដោយការ ស្តាប់ផង ការចេះដឹងច្រើនផង ចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិផង បាននូវវិមុត្តិដែលប្រព្រឹត្ត ទៅតាមកាលផង លុះបុគ្គលនោះ បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងប្រព្រឹត្ត ទៅដើម្បីគុណវិសេស មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យទេ ជាបុគ្គល ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគុណវិសេសតែម្យ៉ាង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យ ឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលអ្នកកាន់យកនូវប្រមាណក្នុងបុគ្គលនោះ អាច ត្រិះរិះថា នុ៎ះជាធម៌របស់បុគ្គលនេះ នុ៎ះជាធម៌របស់បុគ្គលដទៃ បណ្តាបុគ្គល ទាំងនោះ ហេតុអ្វីបានជាបុគ្គលម្នាក់ថោកទាប បុគ្គលម្នាក់ខ្ពង់ខ្ពស់ ។ ម្នាល អានន្ទ ព្រោះកិរិយាធ្វើនូវប្រមាណនោះ របស់បុគ្គលទាំងនោះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ

ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ អស់កាលជាយូរអង្វែង ។ ម្នាល
 អានន្ទ ក្នុងដំណើរនោះ បុគ្គលណាទ្រុស្តសីល តែដឹងច្បាស់តាមពិតនូវចេតោ-
 វិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ ជាហេតុនាំឲ្យភាពទ្រុស្តសីលនោះ រលត់ទៅដោយ
 មិនសេសសល់ បុគ្គលនោះ ធ្វើការដោយការស្តាប់ផង ធ្វើដោយការចេះដឹង
 ច្រើនផង ចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិផង បាននូវវិមុត្តិ ប្រព្រឹត្តទៅតាមកាលផង ។ ម្នាល
 អានន្ទ បុគ្គលនេះប្រសើរផង ឧត្តមផង ជាងបុគ្គលមុនឯណោះ ។ ដំណើរនោះ
 ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះក្រសែធម៌ គឺវិបស្សនាញាណ រមែងដឹកនាំ
 បុគ្គលនេះ (ឲ្យដល់នូវអរិយភូមិ) អ្នកណាក្រៅពីតថាគត នឹងគប្បីដឹងហេតុ
 នោះបាន ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងលោកនេះ អ្នកទាំងឡាយជាអ្នក
 កាន់យកនូវប្រមាណ ក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយ កុំមានឡើយ ។ កុំកាន់យកនូវ
 ប្រមាណ ក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ
 កាលកាន់យកនូវប្រមាណ ក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយ ឈ្មោះថា ដឹករម្ងឹននូវគុណ
 ម្នាលអានន្ទ តថាគតក៏ បុគ្គលណា ដែលប្រហែលនឹងតថាគតក៏ ទើបគួរកាន់
 យកនូវប្រមាណ ក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយបាន ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោក
 នេះ ជាអ្នកមានសីល តែមិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ
 នោះ ដែលជាហេតុនាំឲ្យសីលនោះរលត់ទៅ ដោយមិនមានសេសសល់ បុគ្គល
 នោះ មិនបានធ្វើដោយការស្តាប់ផង មិនបានធ្វើដោយការចេះដឹងច្រើនផង មិន
 បានចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិផង មិនបាននូវវិមុត្តិ ដែលប្រព្រឹត្តតាមកាលផង លុះបុគ្គល

នោះ បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យ
មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគុណវិសេសទេ ជាបុគ្គលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តី
សាបសូន្យតែម្យ៉ាង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគុណវិសេសឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ
បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសីល ទាំងដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតោ-
វិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ ដែលជាហេតុនាំឲ្យសីលនោះ រលត់ទៅដោយមិនមាន
សេសសល់ បុគ្គលនោះ ធ្វើដោយការស្តាប់ផង ធ្វើដោយការចេះដឹងច្រើនផង
ចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិផង បាននូវវិមុត្តិដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកាលផង លុះបុគ្គលនោះ
បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីគុណវិសេស មិនប្រព្រឹត្ត
ទៅ ដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យទេ ជាបុគ្គលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីគុណវិសេសតែម្យ៉ាង
មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ ក្នុងដំណើរនោះ
ៗបេៗ ម្នាលអានន្ទ តថាគតក្តី បុគ្គលដែលប្រហែលនឹងតថាគតក្តី ទើបគួរកាន់
យកនូវប្រមាណ ក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយបាន ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោក
នេះ ជាអ្នកមានរាគៈក្លៀវក្លា ទាំងមិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតោវិមុត្តិ និង
បញ្ញាវិមុត្តិនោះ ដែលជាហេតុនាំឲ្យរាគៈនោះរលត់ទៅ ដោយមិនមានសេស
សល់ បុគ្គលនោះមិនបានធ្វើដោយការស្តាប់ផង មិនបានធ្វើដោយការចេះដឹង
ច្រើនផង មិនបានចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិផង មិនបានវិមុត្តិ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាម
កាលផង លុះបុគ្គលនោះ បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគុណវិសេសទេ ជាបុគ្គល

ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យតែម្យ៉ាង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគុណ
 វិសេសឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានរាគៈ
 ក្បៀវក្បា តែដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ ដែលជា
 ហេតុនាំឲ្យរាគៈនោះរលត់ទៅ ដោយមិនមានសេសសល់ បុគ្គលនោះ ធ្វើ
 ដោយការស្តាប់ផង ធ្វើដោយការចេះដឹងច្រើនផង ចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិផង
 បាននូវវិមុត្តិ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកាលផង លុះបុគ្គលនោះ បែកឆ្ងាយរាង
 កាយស្លាប់ទៅ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគុណវិសេស មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 សេចក្តីសាបសូន្យទេ ជាបុគ្គលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគុណវិសេសតែម្យ៉ាង មិន
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ ក្នុងដំណើរនោះ ។ បេ ។
 ម្នាលអានន្ទ តថាគតក្តី បុគ្គលណាដែលប្រហែលនឹងតថាគតក្តី ទើបគួរកាន់
 យកនូវប្រមាណ ក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយបាន ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីក្រោធ ទាំងមិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតោវិមុត្តិ
 និងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ ដែលជាហេតុនាំឲ្យសេចក្តីក្រោធនោះ រលត់ទៅដោយមិន
 មានសេសសល់ បុគ្គលនោះ មិនបានធ្វើដោយការស្តាប់ផង មិនបានធ្វើ
 ដោយការចេះដឹងច្រើនផង មិនបានចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិផង មិនបាននូវវិមុត្តិ
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកាលផង លុះបុគ្គលនោះ បែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ
 រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីគុណវិសេស
 ទេ ជាបុគ្គលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យតែម្យ៉ាង មិនប្រព្រឹត្តទៅ

ដើម្បីគុណវិសេសឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមាន
សេចក្តីក្រោធតែដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ ដែល
ជាហេតុនាំឲ្យសេចក្តីក្រោធនោះរលត់ទៅ ដោយមិនមានសេសសល់ បុគ្គល
នោះ ធ្វើដោយការស្តាប់ផង ធ្វើដោយការចេះដឹងច្រើនផង ចាក់ធ្លុះដោយ
ទិដ្ឋិផង បាននូវវិមុត្តិ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកាលផង លុះបុគ្គលនោះ បែកធ្លាយ
រាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគុណវិសេស មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
សេចក្តីសាបសូន្យទេ ជាបុគ្គលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគុណវិសេសតែម្យ៉ាង មិន
ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ ក្នុងដំណើរនោះ
ៗបេៗ ម្នាលអានន្ទ តថាគតក្តី បុគ្គលណាដែលប្រហែលនឹងតថាគតក្តី ទើប
គួរកាន់យកនូវប្រមាណក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយបាន ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលខ្លះក្នុង
លោកនេះ ជាអ្នកមានចិត្តរវើរវាយ ទាំងមិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតោវិមុត្តិ
និងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ ដែលជាហេតុនាំឲ្យសេចក្តីរវើរវាយនោះរលត់ទៅ ដោយ
មិនមានសេសសល់ បុគ្គលនោះ មិនបានធ្វើដោយការស្តាប់ផង មិនបានធ្វើ
ដោយការចេះដឹងច្រើនផង មិនបានចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិផង មិនបាននូវវិមុត្តិដែល
ប្រព្រឹត្តទៅតាមកាលផង លុះបុគ្គលនោះ បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែង
ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគុណវិសេសទេ
ជាបុគ្គលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យតែម្យ៉ាង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
គុណវិសេសឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានចិត្ត

រវើរវាយ តែដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ ដែលជា
ហេតុនាំឲ្យចិត្តរវើរវាយនោះរលត់ទៅ ដោយមិនមានសេសសល់ បុគ្គលនោះ
ធ្វើដោយការស្តាប់ផង ធ្វើដោយការចេះដឹងច្រើនផង ចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិផង
បាននូវវិមុត្តិ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកាលផង លុះបុគ្គលនោះ បែកធ្លាយរាង
កាយស្លាប់ទៅ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគុណវិសេស មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
សេចក្តីសាបសូន្យទេ ជាបុគ្គលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគុណវិសេសតែម្យ៉ាង មិន
ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលអ្នកកាន់
យកនូវប្រមាណក្នុងបុគ្គលនោះ រមែងត្រិះរិះថា នុ៎ះជាធម៌របស់បុគ្គលនេះ នុ៎ះ
ជាធម៌របស់បុគ្គលដទៃ បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ ហេតុអ្វី បានជាបុគ្គលម្នាក់
ថោកទាប បុគ្គលម្នាក់ ខ្ពង់ខ្ពស់ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះកិរិយាធ្វើនូវប្រមាណ
នោះ របស់បុគ្គលទាំងនោះ តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បី
សេចក្តីទុក្ខ អស់កាលជាយូរអង្វែង ។ ម្នាលអានន្ទ ក្នុងដំណើរនោះ បុគ្គល
ណាជាអ្នកមានចិត្តរវើរវាយ តែដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញា-
វិមុត្តិនោះ ដែលជាហេតុនាំឲ្យចិត្តរវើរវាយនោះរលត់ទៅ ដោយមិនមាន
សេសសល់ បុគ្គលនោះ ធ្វើដោយការស្តាប់ផង ធ្វើដោយការចេះដឹងច្រើន
ផង ចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិផង បាននូវវិមុត្តិដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកាលផង ។ ម្នាល
អានន្ទ បុគ្គលនេះប្រសើរផង ឧត្តមផងជាងបុគ្គលមុនឯណោះ ។ ដំណើរនោះ
ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះថា ក្រសែធម៌ រមែងដឹកនាំបុគ្គលនោះ

(ឲ្យដល់នូវអរិយភូមិ) អ្នកណាក្រៅពីព្រះតថាគត នឹងគប្បីដឹងហេតុនោះ បាន ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងលោកនេះ អ្នកទាំងឡាយ ជាអ្នក កាន់យកនូវប្រមាណ ក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយ កុំមានឡើយ កុំកាន់យកនូវ ប្រមាណ ក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ កាលកាន់យកនូវប្រមាណ ក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយ ឈ្មោះថា ជីករម្លើងនូវគុណ ម្នាលអានន្ទ តថាគតក្តី បុគ្គលណាដែលប្រហែលនឹងតថាគតក្តី ទើបគួរកាន់ យកនូវប្រមាណ ក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយបាន ។ ម្នាលអានន្ទ មិត្តសាលាឧបា- សិកា ជាអ្វី ជាស្រ្តីពាល មិនឈ្នាសវៃ ជាស្រ្តីឆ្លើងឆ្លើត មានបញ្ញាឆ្លើងឆ្លើត មួយ ទៀត បុរសបុគ្គលណា (មានវិស័យមិនទើសទាល់) ក្នុងបរោបរិយញ្ញាណ (បញ្ញាជាគ្រឿងដឹងនូវតន្ត្រីយក្ខា និងទន់របស់បុគ្គលដទៃ) ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គល ១០ ពួកនេះឯង រមែងមានប្រាកដក្នុងលោក ។ ម្នាលអានន្ទ ឧបាសក ឈ្មោះបុរាណៈ ប្រកបដោយសីលមានសភាពយ៉ាងណា ឥសិទ្ធត្ថ ក៏ប្រកប ដោយសីល មានសភាពយ៉ាងនោះដែរ ។ បុរាណឧបាសក ក្នុងលោកនេះ មាន គតិមិនប្លែកអំពីឥសិទ្ធត្ថទេ ម្នាលអានន្ទ ឥសិទ្ធត្ថ ប្រកបដោយបញ្ញាមានសភាព យ៉ាងណា បុរាណឧបាសក ប្រកបដោយបញ្ញា មានសភាពយ៉ាងនោះដែរ ។ ឥសិទ្ធត្ថឧបាសក ក្នុងលោកនេះ មានគតិមិនប្លែកអំពីបុរាណឧបាសកទេ ។ ម្នាល អានន្ទ បុគ្គលទាំងពីរនេះ ថោកទាបដោយគុណធម៌មួយៗ ម្នាក់ ។

អដ្ឋកថា

មិត្តសាលាសូត្រ

[៧៥] ពាក្យណាគប្បីពោលមុនក្នុងខាងដើមនៃសូត្រទី ៥ ពាក្យនោះ ក៏ពោលហើយ ក្នុង៤ក្កនិបាត ។ ក្នុងពាក្យថា ទុស្សីលោ ហោតិ ជាដើម គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យដូច្នោះថា បទថា ទុស្សីលោ បានដល់ ជាអ្នកមិនមានសីល ។ បទថា ចេតោវិមុត្តិ បានដល់ ផលសមាធិ ។ បទថា បញ្ញាវិមុត្តិ បានដល់ ផលញ្ញាណ ។ បទថា ឧប្បជានាតិ បានដល់ មិនដឹងដោយការរៀន និង ការសាកសួរ ។ ក្នុងពាក្យថា ទុស្សីល្យំ អបរិសេសំ និរុដ្ឋតិ នេះ ការ ទ្រុស្តសីល ៥ យ៉ាង សោតាបត្តិមគ្គលះបានមុន ការទ្រុស្តសីល ១០ យ៉ាង អរហត្តមគ្គលះបាន ក្នុងខណៈផលចិត្ត ការទ្រុស្តសីលទាំងនោះ ឈ្មោះថា មគ្គលះបានហើយ ។ ទ្រង់សំដៅដល់ខណៈនៃផលចិត្តក្នុងសូត្រនេះ ទើប ត្រាស់ថា និរុដ្ឋតិ សីលរបស់បុប្ផជន រមែងដាច់ដោយហេតុ ៥ ប្រការ គឺត្រូវអាបត្តិបារាជិក ១ លាសិក្ខា ១ ចូលត្រិយ ១ សម្រេចអរហត្ត ១ ស្លាប់ ១ ។ ក្នុងហេតុ ៥ ប្រការនោះ ហេតុ ៣ ខាងដើម ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីវិនាស ប្រការទី ៤ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ប្រការទី ៥ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីវិនាស ឬសេចក្តីចម្រើនឡើយ ។ សួរថា សីល នេះដាច់ព្រោះសម្រេចអរហត្តដូចម្តេច ឆ្លើយថា ព្រោះថា សីលរបស់បុប្ផជន ជាកុសលកម្មដោយចំណែកមួយប៉ុណ្ណោះ ឯអរហត្តមគ្គ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី អស់កុសលកម្ម និងអកុសលកម្ម សីលដាច់ ព្រោះសម្រេចអរហត្តយ៉ាង

នេះ ។

បទថា សវនេនបិ អកតំ ហោតិ សេចក្តីថា ប្រការដែលគួរស្តាប់ ក៏
 ឈ្មោះថា មិនបានស្តាប់ ។ ក្នុងបទថា ពហុសច្ចេនបិ អកតំ ហោតិ នេះ
 សេចក្តីថា ការដែលគួរធ្វើដោយសេចក្តីព្យាយាម ក៏ឈ្មោះថា មិនបានធ្វើ
 ព្រោះមិនបានធ្វើសេចក្តីព្យាយាមនោះ ទើបវិនាសចាកស្ថានសួគ៌ខ្លះ ចាកមគ្គ
 ខ្លះ ។ បទថា ទិដ្ឋិយាបិ អប្បដិវិទ្ធុំ ហោតិ សេចក្តីថា ការដែលគប្បីចាក់ធ្លុះ
 ដោយទិដ្ឋិ ក៏មិនចាក់ធ្លុះ មិនធ្វើឲ្យប្រចក្ស ។ បទថា សាមាយិកម្បិ វិមុត្តិ
 ន លភតិ សេចក្តីថា អាស្រ័យការស្តាប់ធម៌តាមកាលសមគួរដល់កាល
 រមែងមិនបាននូវបីតិ និងបាមោជ្ជ ។ បទថា ហានាយ បរេតិ សេចក្តីថា
 រមែងដល់នូវការវិនាស ។ បទថា យថាក្ខតំ បដានាតិ សេចក្តីថា សម្រេច
 សោតាបត្តិផលហើយ រមែងដឹងដោយការរៀន និងសាកសួរថា ការទ្រុស្ត-
 សីល ៥ យ៉ាង រមែងរលត់មិនមានចំណែកសេសសល់ ។

បទថា តស្ស សវនេនបិ កតំ ហោតិ សេចក្តីថា ប្រការដែលគួរ
 ស្តាប់ ក៏បានស្តាប់ ។ បទថា ពហុសច្ចេនបិ កតំ ហោតិ សេចក្តីថា កិច្ច
 ដែលគួរធ្វើដោយសេចក្តីព្យាយាម ដោយហោចត្រឹមវិបស្សនាដែលមិនមាន
 កម្លាំង ក៏ឈ្មោះថា បានធ្វើ ។ បទថា ទិដ្ឋិយាបិ សុប្បដិវិទ្ធុំ ហោតិ សេចក្តី
 ថា ការចាក់ធ្លុះបច្ច័យ ដោយហោច ដោយលោកិយប្បញ្ញា ក៏ឈ្មោះថា បាន
 ឃើញ ពិតហើយ បញ្ញារបស់បុគ្គលនេះ រមែងជម្រះសីល រមែងសម្រេច

គុណវិសេស ដោយសីលដែលបញ្ញាជម្រះហើយ ។ បទថា បមាណិកា
 បានដល់ កាន់យកចំនួនក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយ ។ បទថា បមិនន្តិ បានដល់
 គួររាប់ គួរប្តឹង ។ បទថា ឯកោ ហិរោ បានដល់ វិនាសចាកគុណទាំង-
 ឡាយម្នាក់ឯង ។ បទថា បណីតោ បានដល់ ឧត្តង្គឧត្តមដោយគុណ
 ទាំងឡាយម្នាក់ឯង ។ បទថា តំ ហិ បានដល់ ធ្វើនូវការរាប់នោះ ។ បទថា
 អភិក្កន្តតោ ប្រែថា ល្អជាង ។ បទថា បណីតតោ ប្រែថា ឧត្តមជាង ។

បទថា ធម្មសោតោ និព្វហតិ សេចក្តីថា វិបស្សនាញាណដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅរឹងមាំ រមែងទាញយក គឺឲ្យសម្រេចអរិយកម្ម ។ បទថា តទនន្តរំ
 កោ ជានេយ្យ សេចក្តីថា បុគ្គលណាគប្បីដឹងហេតុនោះៗ ។ បទថា សីលវា
 ហោតិ បានដល់ រមែងមានសីលដោយលោកិយសីល ។ បទថា យត្តស្ស
 តំ សីលំ សេចក្តីថា ដល់នូវវិមុត្តិក្នុងអរហត្តហើយ សីលក៏ឈ្មោះថា រលត់
 មិនសេសសល់ឡើយ ។ យុត្តិក្នុងសីលនោះ ក៏ពោលហើយទាំងអស់ ។
 ក្នុងអង្គទាំង ២ ក្រៅអំពីនេះ អនាគាមិផល ឈ្មោះថា វិមុត្តិ ។

ក្នុងសូត្រទី ៥ ក៏ត្រាស់អរហត្តតែម្យ៉ាង ។ ពាក្យដ៏សេស ក្នុងសូត្រ
 ទី ៥ នោះ គប្បីជាបតាមគន្លងន័យដែលពោលហើយ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា មិត្តសាលាសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អក្ខរសូត្រទី ៦

[៧៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (ប្រសិនបើ) ធម៌ទាំង ៣ នេះមិនមាន ក្នុងលោកទេ ព្រះតថាគតអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក៏មិនគប្បីកើតឡើងក្នុងលោក ឡើយ ទាំងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតសម្តែងហើយ ក៏មិនភ្ជួរស្រាវក្នុងលោក ដែរ ។ ធម៌ទាំង ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺជាតិ ១ ជរា ១ មរណៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ (ប្រសិនបើ) ធម៌ទាំង ៣ នេះមិនមានក្នុងលោកទេ ព្រះតថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក៏មិនគប្បីកើតឡើងក្នុងលោក ទាំងធម្មវិន័យ ដែលព្រះ តថាគតសម្តែងហើយ ក៏មិនភ្ជួរស្រាវក្នុងលោកនេះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំង ៣ នេះ រមែងមានក្នុងលោកព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ ទើប ព្រះតថាគតអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធកើតឡើងក្នុងលោក ព្រោះហេតុនោះ ទើបធម្ម- វិន័យដែលព្រះតថាគតសម្តែងហើយ ភ្ជួរស្រាវក្នុងលោកដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង- ឡាយ បុគ្គលកាលមិនបានលះបង់ធម៌ទាំង ៣ ហើយ មិនគួរលះបង់ជាតិ លះបង់ជរា លះបង់មរណៈបានទេ ។ ធម៌ទាំង ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺមិនលះបង់ រាគៈ ១ មិនលះបង់ទោសៈ ១ មិនលះបង់មោហៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនលះបង់ធម៌ទាំង ៣ នេះចេញហើយ មិនគួរលះបង់ជាតិ លះបង់ ជរា លះបង់មរណៈបានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនលះបង់ធម៌ ទាំង ៣ ចេញហើយ មិនគួរលះបង់រាគៈ លះបង់ទោសៈ លះបង់មោហៈបាន ទេ ។ ធម៌ទាំង ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺមិនលះបង់សក្កាយទិដ្ឋិ ១ មិនលះបង់

វិចិកិច្ចា ១ មិនលះបង់សីលព្វតបរាមាស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 កាលមិនលះបង់ធម៌ទាំង ៣ នេះហើយ មិនគួរលះបង់រាគៈ លះបង់ទោសៈ
 លះបង់មោហៈបានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនលះបង់ធម៌ទាំង
 ៣ ហើយ មិនគួរលះបង់សក្កាយទិដ្ឋិ លះបង់វិចិកិច្ចា លះបង់សីលព្វតបរាមាស
 បានទេ ។ ធម៌ទាំង ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺមិនលះបង់នូវការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយ
 មិនមែនឧបាយ ១ មិនលះបង់នូវកិរិយាសេពគប់នូវផ្លូវខុស ១ មិនលះបង់
 នូវកាព្វញ្ញរាវនៃចិត្ត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនលះបង់ធម៌
 ទាំង ៣ នេះចេញហើយ មិនគួរលះបង់សក្កាយទិដ្ឋិ លះបង់វិចិកិច្ចា លះបង់
 សីលព្វតបរាមាសបានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនលះបង់
 ធម៌ទាំង ៣ ចេញហើយ មិនគួរលះបង់នូវការធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយមិនមែន
 ឧបាយ លះបង់នូវកិរិយាសេពគប់នូវផ្លូវខុស លះបង់នូវកាព្វញ្ញរាវនៃចិត្តបាន
 ទេ ។ ធម៌ទាំង ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺមិនលះបង់ការក្រូចស្មារតី ១ មិនលះបង់
 សេចក្តីមិនដឹងខ្លួន ១ មិនលះបង់សេចក្តីរើរវាយនៃចិត្ត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនលះបង់ធម៌ទាំង ៣ នេះហើយ មិនគួរលះបង់
 នូវការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយមិនមែនឧបាយ លះបង់នូវកិរិយាសេពគប់នូវផ្លូវ
 ខុស លះបង់នូវកាព្វញ្ញរាវនៃចិត្តបានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាល
 មិនលះបង់ធម៌ទាំង ៣ ហើយ មិនគួរលះបង់នូវការក្រូចស្មារតី លះបង់
 នូវសេចក្តីមិនដឹងខ្លួន លះបង់នូវសេចក្តីរើរវាយនៃចិត្តបានទេ ។ ធម៌ទាំង ៣

តើដូចម្តេច ។ គឺលះបង់នូវភាពនៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដើម្បីមិនឃើញនូវព្រះ
អរិយៈទាំងឡាយ ១ មិនលះបង់នូវភាពនៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដើម្បីមិនស្តាប់នូវ
អរិយធម៌ ១ មិនលះបង់នូវភាពនៃចិត្តប្រកាន់ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលកាលមិនបានលះបង់ធម៌ទាំង ៣ នេះហើយ មិនគួរលះបង់នូវការក្លែង
ស្មារតី លះបង់នូវសេចក្តីមិនដឹងខ្លួន លះបង់នូវសេចក្តីរើរវាយនៃចិត្តបាន
ទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនបានលះបង់ធម៌ទាំង ៣ ចេញហើយ
មិនគួរលះបង់នូវភាពនៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដើម្បីមិនឃើញនូវព្រះអរិយៈទាំងឡាយ
លះបង់នូវភាពនៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដើម្បីមិនស្តាប់នូវអរិយធម៌ លះបង់នូវភាពនៃ
ចិត្តប្រកួតក្រាន់បានទេ ។ ធម៌ទាំង ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺមិនលះបង់នូវសេចក្តី
រើរវាយ ១ មិនលះបង់នូវសេចក្តីមិនសង្រួម ១ មិនលះបង់នូវភាពទ្រុស្ត-
សីល ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនបានលះបង់ធម៌ទាំង ៣ នេះ
ហើយ មិនគួរលះបង់នូវភាពនៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដើម្បីមិនឃើញនូវព្រះអរិយៈ
ទាំងឡាយ លះបង់នូវភាពនៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដើម្បីមិនស្តាប់នូវអរិយធម៌ទាំង-
ឡាយ លះបង់នូវភាពនៃចិត្តប្រកួតប្រកាន់បានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលកាលមិនបានលះបង់ធម៌ទាំង ៣ ហើយ មិនគួរលះបង់នូវចិត្តរើរវាយ
លះបង់នូវសេចក្តីមិនសង្រួម លះបង់នូវភាពទ្រុស្តសីលបានទេ ។ ធម៌ទាំង
៣ តើដូចម្តេច ។ គឺមិនលះបង់នូវភាពមិនមានសទ្ធា ១ មិនលះបង់នូវភាព
មិនដឹងនូវពាក្យពោល ១ មិនលះបង់នូវសេចក្តីខ្ជិល ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-

ឡាយ បុគ្គលកាលមិនបានលះបង់ធម៌ទាំង ៣ នេះហើយ មិនគួរលះបង់នូវ
សេចក្តីរវើរវាយ លះបង់នូវសេចក្តីមិនសង្រួម លះបង់នូវភាពទ្រុស្តសីល
បានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនបានលះបង់ធម៌ទាំង ៣ ចេញ
ហើយ មិនគួរលះបង់នូវភាពមិនមានសទ្ធា លះបង់នូវភាពមិនដឹងពាក្យពោល
លះបង់នូវសេចក្តីខ្ជិលបានទេ ។ ធម៌ទាំង ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺមិនលះបង់នូវ
សេចក្តីមិនអើពើ ១ មិនលះបង់នូវភាពជាអ្នកប្រដៅក្រ ១ មិនលះបង់នូវ
ភាពនៃបាបមិត្ត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនបានលះបង់ធម៌
ទាំង ៣ នេះហើយ មិនគួរលះបង់នូវភាពមិនមានសទ្ធា លះបង់នូវភាពមិន
ដឹងពាក្យពោល លះបង់នូវសេចក្តីខ្ជិលបានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
កាលមិនបានលះបង់ធម៌ទាំង ៣ ហើយ មិនគួរលះបង់នូវសេចក្តីអើពើ លះ
បង់នូវភាពជាអ្នកប្រដៅក្រ លះបង់ភាពនៃបាបមិត្តបានទេ ។ ធម៌ទាំង ៣ តើ
ដូចម្តេច ។ គឺមិនលះបង់នូវសេចក្តីមិន អៀនខ្មាសនឹងអំពើទុច្ចរិត ១ មិន
លះបង់នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយនឹងអំពើទុច្ចរិត ១ មិនលះបង់នូវសេចក្តីធ្ងស
ប្រហែស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនបានលះបង់ធម៌ទាំង ៣ នេះ
ហើយ មិនគួរលះបង់នូវសេចក្តីមិនអើពើ លះបង់នូវភាពជាអ្នកប្រដៅក្រ
លះបង់នូវភាពនៃបាបមិត្តបានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនេះជាអ្នក
មិនមានសេចក្តីអៀនខ្មាស មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយនឹងអំពើទុច្ចរិត ជាអ្នក
ប្រមាទ ។ កាលបើបុគ្គលនោះ ជាអ្នកប្រមាទហើយ មិនគួរលះបង់នូវសេចក្តី

មិនអើពើ លះបង់នូវភាពជាអ្នកប្រដៅក្រ លះបង់នូវភាពនៃបាបមិត្តបានទេ ។
 កាលបើបុគ្គលនោះមានបាបមិត្តហើយ មិនគួរលះបង់នូវភាព មិនមានសទ្ធា
 លះបង់នូវភាពមិនដឹងពាក្យពោល លះបង់នូវសេចក្តីខ្ជិលបានទេ ។ កាលបើ
 បុគ្គលនោះមានសេចក្តីខ្ជិលហើយ មិនគួរលះបង់នូវសេចក្តីរើរវាយ លះបង់
 នូវសេចក្តីមិនសង្រួម លះបង់នូវភាពទ្រុស្តសីលបានទេ ។ កាលបើបុគ្គល
 នោះ មានភាពជាអ្នកទ្រុស្តសីលហើយ មិនគួរលះបង់ភាពនៃសេចក្តីប្រាថ្នា
 ដើម្បីមិនឃើញព្រះអរិយៈទាំងឡាយ លះបង់នូវភាពនៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដើម្បី
 មិនស្តាប់នូវអរិយធម៌ លះបង់នូវភាពនៃចិត្តប្រកួតប្រកាន់បានទេ ។ កាលបើ
 បុគ្គលនោះមានភាពនៃចិត្តប្រកួតប្រកាន់ហើយ មិនគួរលះបង់នូវការរក្ខេបស្មារតី
 លះបង់នូវសេចក្តីមិនដឹងខ្លួន លះបង់នូវចិត្តរើរវាយបានទេ ។ កាលបើបុគ្គល
 នោះមានចិត្តរើរវាយហើយ មិនគួរលះបង់នូវការធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយមិនមែន
 ឧបាយ លះបង់នូវកិរិយាសេពគប់នូវផ្លូវខុស លះបង់នូវសេចក្តីញែកនៃចិត្ត
 បានទេ ។ កាលបើបុគ្គលនោះមានចិត្តញែក មិនគួរលះបង់នូវសក្កាយទិដ្ឋិ
 លះបង់នូវវិចិត្តិក្ខា លះបង់នូវសីលពូតបរមាសបានទេ ។ កាលបើបុគ្គល
 នោះមានវិចិត្តិក្ខា មិនគួរលះបង់រាគៈ លះបង់ទោសៈ លះបង់មោហៈបានទេ ។
 កាលបើមិនបានលះបង់រាគៈ មិនបានលះបង់ទោសៈ មិនបានលះបង់មោហៈ
 មិនគួរលះបង់ជាតិ លះបង់ជរា លះបង់មរណៈបានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បុគ្គលកាលលះបង់ធម៌ទាំង ៣ បានហើយ ទើបគួរលះបង់ជាតិ

លះបង់ជរា លះបង់មរណៈបាន ។ ធម៌ទាំង ៣ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺលះបង់
 រាគៈ ១ លះបង់ទោសៈ ១ លះបង់មោហៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 លះបង់ធម៌ទាំង ៣ នេះចេញបានហើយ ទើបគួរលះបង់ជាតិ លះបង់ជរា
 លះបង់មរណៈបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលលះបង់ធម៌ទាំង ៣
 បានហើយ ទើបគួរលះបង់រាគៈ លះបង់ទោសៈ លះបង់មោហៈបាន ។ ធម៌
 ទាំង ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺលះបង់សក្កាយទិដ្ឋិ ១ លះបង់វិចិកិច្ចា ១ លះបង់
 សីលព្វតបរាមាស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលលះបង់ធម៌ទាំង
 ៣ នេះបានហើយ ទើបគួរលះបង់រាគៈ លះបង់ទោសៈ លះបង់មោហៈបាន ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលលះបង់ធម៌ទាំង ៣ បានហើយ ទើបគួរ
 លះបង់សក្កាយទិដ្ឋិ លះបង់វិចិកិច្ចា លះបង់សីលព្វតបរាមាសបាន ។ ធម៌
 ទាំង ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺលះបង់ការធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយមិនមែនឧបាយ ១
 លះបង់ការសេពគប់ផ្លូវខុស ១ លះបង់សេចក្តីរញ្ជាញនៃចិត្ត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលកាលលះបង់ធម៌ទាំង ៣ នេះបានហើយ ទើបគួរលះបង់
 សក្កាយទិដ្ឋិ លះបង់វិចិកិច្ចា លះបង់សីលព្វតបរាមាសបាន ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលកាលលះបង់ធម៌ទាំង ៣ បានហើយ ទើបគួរលះបង់ការ
 ធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយមិនមែនឧបាយ លះបង់នូវការសេពគប់ផ្លូវខុស លះបង់
 នូវសេចក្តីរញ្ជាញនៃចិត្តបាន ។ ធម៌ទាំង ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺលះបង់នូវការ
 ភ្លេចស្មារតី ១ លះបង់នូវសេចក្តីមិនដឹងខ្លួន ១ លះបង់នូវសេចក្តីរើរវាយ

នៃចិត្ត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលលះបង់ធម៌ទាំង ៣ បានហើយ ទើបគួរលះបង់នូវការធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយមិនមែនឧបាយ លះបង់នូវការសេពគប់នូវផ្លូវខុស លះបង់នូវសេចក្តីញែកនៃចិត្តបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលលះបង់ធម៌ទាំង ៣ បានហើយ ទើបគួរលះបង់នូវការក្រូចស្មារតី លះបង់នូវសេចក្តីមិនដឹងខ្លួន លះបង់នូវសេចក្តីរើរវាយនៃចិត្តបាន ។ ធម៌ទាំង ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺលះបង់នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ដើម្បីមិនឃើញនូវព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ១ លះបង់នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ដើម្បីមិនស្តាប់នូវអរិយធម៌ ១ លះបង់នូវចិត្តប្រកួតប្រកាន់ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលលះបង់ធម៌ទាំង ៣ នេះបានហើយ ទើបគួរលះបង់នូវការក្រូចស្មារតី លះបង់នូវសេចក្តីមិនដឹងខ្លួន លះបង់នូវសេចក្តីរើរវាយនៃចិត្តបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលលះបង់ធម៌ទាំង ៣ បានហើយ ទើបគួរលះបង់សេចក្តីប្រាថ្នា ដើម្បីមិនឃើញនូវព្រះអរិយៈទាំងឡាយ លះបង់នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ដើម្បីមិនស្តាប់នូវអរិយធម៌ លះបង់នូវចិត្តប្រកួតប្រកាន់បាន ។ ធម៌ទាំង ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺលះបង់នូវសេចក្តីរើរវាយ ១ លះបង់នូវសេចក្តីមិនសង្រួម ១ លះបង់នូវភាពទ្រុស្តសីល ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលលះបង់ធម៌ទាំង ៣ នេះបានហើយ ទើបគួរលះបង់នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ដើម្បីមិនឃើញនូវព្រះអរិយៈទាំងឡាយ លះបង់នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ដើម្បីមិនស្តាប់នូវអរិយធម៌ លះបង់នូវចិត្តប្រកួតប្រកាន់បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល

កាលលះបង់ធម៌ទាំង ៣ បានហើយ ទើបគួរលះបង់នូវសេចក្តីរវើរវាយ លះ
 បង់នូវសេចក្តីមិនសង្រួម លះបង់នូវភាពទ្រុស្តសីល ។ ធម៌ទាំង ៣ តើដូច
 ម្តេច ។ គឺលះបង់នូវភាពមិនមានសទ្ធា ១ លះបង់នូវសេចក្តីមិនដឹងនូវពាក្យ
 ពោល ១ លះបង់នូវសេចក្តីខ្ជិល ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាល
 លះបង់ធម៌ទាំង ៣ នេះបានហើយ ទើបគួរលះបង់នូវសេចក្តីរវើរវាយ លះបង់
 នូវសេចក្តីមិនសង្រួម លះបង់នូវភាពទ្រុស្តសីលបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលកាលលះបង់ធម៌ទាំង ៣ បានហើយ ទើបគួរលះបង់នូវភាពមិនមាន
 សទ្ធា លះបង់នូវសេចក្តីមិនដឹងនូវពាក្យពោល លះបង់នូវសេចក្តីខ្ជិលបាន ។
 ធម៌ទាំង ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺលះបង់នូវសេចក្តីមិនអើពើ ១ លះបង់នូវភាព
 ជាអ្នកប្រដៅក្រ ១ លះបង់នូវភាពនៃបាបមិត្ត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលកាលលះបង់ធម៌ទាំង ៣ បានហើយ ទើបគួរលះបង់នូវភាពមិនមាន
 សទ្ធា លះបង់នូវភាពមិនដឹងនូវពាក្យពោល លះបង់នូវសេចក្តីខ្ជិលបាន ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលលះបង់ធម៌ទាំង ៣ បានហើយ ទើបគួរ
 លះបង់នូវសេចក្តីមិនអើពើ លះបង់នូវភាពជាអ្នកប្រដៅក្រ លះបង់នូវភាព
 នៃបាបមិត្តបាន ។ ធម៌ទាំង ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺលះបង់នូវសេចក្តីមិន
 អៀនខ្មាសនឹងអំពើទុច្ចរិត ១ លះបង់នូវសេចក្តីមិនក្តៅនឹងអំពើទុច្ចរិត ១
 លះបង់នូវសេចក្តីធ្វេសប្រហែស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាល
 លះបង់ធម៌ទាំង ៣ បានហើយ ទើបគួរលះបង់នូវសេចក្តីមិនអើពើ លះបង់

នូវភាពជាអ្នកប្រដៅក្រ លះបង់នូវភាពនៃបុគ្គលបាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បុគ្គលនេះជាអ្នកមានសេចក្តីអៀនខ្មាសនឹងអំពើទុច្ចរិត ក្តៅនឹងអំពើ
 ទុច្ចរិត មិនប្រមាទ ។ កាលបើបុគ្គលនោះមិនប្រមាទហើយ ទើបគួរដើម្បី
 លះបង់នូវសេចក្តីមិនអើពើ លះបង់នូវភាពជាអ្នកប្រដៅក្រ លះបង់នូវភាព
 នៃបុគ្គលបាន ។ កាលបើបុគ្គលនោះមានកល្យាណមិត្តហើយ ទើបគួរដើម្បី
 លះបង់នូវភាពមិនមានសទ្ធា លះបង់នូវសេចក្តីមិនដឹងនូវពាក្យពោល លះបង់
 នូវសេចក្តីខ្ជិលបាន ។ កាលបើបុគ្គលនោះ មានសេចក្តីព្យាយាមប្រារព្ធហើយ
 ទើបគួរដើម្បីលះបង់នូវសេចក្តីរើរវាយ លះបង់នូវការមិនសង្រួម លះបង់
 នូវភាពទ្រុស្តសីលបាន ។ កាលបើបុគ្គលនោះមានសីល ទើបគួរដើម្បីលះបង់
 នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ដើម្បីមិនឃើញនូវព្រះអរិយៈទាំងឡាយ លះបង់នូវសេចក្តី
 ប្រាថ្នា ដើម្បីមិនស្តាប់នូវអរិយធម៌ លះបង់នូវចិត្តប្រកួតប្រកាន់បាន ។ កាល
 បើបុគ្គលនោះមិនមានចិត្តប្រកួតប្រកាន់ហើយ ទើបគួរដើម្បីលះបង់នូវការ
 ភ្លេចស្មារតី លះបង់នូវសេចក្តីមិនដឹងខ្លួន លះបង់នូវសេចក្តីរសាប់រសល់នៃ
 ចិត្តបាន ។ កាលបើបុគ្គលនោះមិនមានចិត្តរសាប់រសល់ហើយ ទើបគួរដើម្បី
 លះបង់នូវកិរិយាធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយមិនមែនឧបាយ លះបង់នូវការសេពគប់
 នូវផ្លូវខុស លះបង់នូវសេចក្តីញែកនៃចិត្តបាន ។ កាលបើបុគ្គលនោះ មិន
 មានចិត្តញែកហើយ ទើបគួរដើម្បីលះបង់នូវសក្កាយទិដ្ឋិ លះបង់នូវវិចិកិច្ច
 លះបង់នូវសីលពូតបរាមាសបាន ។ កាលបើបុគ្គលនោះ មិនមានវិចិកិច្ច

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គិយ ទសកនិបាត

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា អាកន្ធវគ្គី ៣

៦២

ហើយ ទើបគួរដើម្បីលះបង់រាគៈ លះបង់ទោសៈ លះបង់មោហៈបាន ។
កាលបើបុគ្គលនោះ លះបង់រាគៈ លះបង់ទោសៈ លះបង់មោហៈហើយ
ទើបគួរដើម្បីលះបង់ជាតិ លះបង់ជរា លះបង់មរណៈបាន ។

អដ្ឋកថា

អកព្វសូត្រ

[៧៦] ក្នុងអកព្វសូត្រទី ៦ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាអកព្វសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

កាកសូត្រទី ៧

[៧៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្អែកប្រកបដោយអសទ្ធម្ម ១០ យ៉ាង ។
ប្រកបដោយអសទ្ធម្មទាំង ១០ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺជាសត្វកម្ចាត់បង់
(នូវគុណ) ១ ក្រអឺតក្រអោង ១ មានសេចក្តីរវះរវាម ១ ស៊ីច្រើន ១
អាក្រក់ ១ មិនមានសេចក្តីករុណា ១ មានកម្លាំងថយ ១ មានសំឡេងគ្រាវ
១ មានស្មារតីវង្វេង ១ ធ្វើនូវសេចក្តីសន្សំ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្អែក

ប្រកបដោយអសទ្ធម្ម ១០ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបាប
 ប្រកបដោយអសទ្ធម្ម ១០ យ៉ាង ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ប្រកបដោយអសទ្ធម្ម
 ១០ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺជាអ្នកកម្ចាត់បង់ (នូវគុណ) ១ ជាអ្នកក្រអឺត
 ក្រអោង ១ ជាអ្នកមានសេចក្តីរវះរវាម ១ ជាអ្នកស៊ីច្រើន ១ ជាមនុស្ស
 អាក្រក់ ១ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីករុណា ១ ជាអ្នកមានកម្លាំងថយ ១ ជា
 អ្នកមានសំឡេងអាក្រក់ ១ ជាអ្នកមានស្មារតីវង្វែង ១ ជាអ្នកធ្វើនូវសេចក្តី
 សន្សំ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបាប ប្រកបដោយអសទ្ធម្ម ១០ យ៉ាង
 យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

កាកសូត្រ

[៧៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងកាកសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា ឆំសី
 បានដល់ អ្នកកម្ចាត់គុណ មិនអើពើដល់គុណរបស់បុគ្គលណា សូម្បីបុគ្គល
 នោះយកដៃចាប់ ក៏រលាស់ចេញ គង់បន្ទោបង់ឧច្ចារៈស្រោចលើក្បាល ។ បទ
 ថា បតត្តោ បានដល់ ប្រកបដោយការឆ្កាំឆ្កង ឥតខ្ចាស ។ តណ្ហា លោក
 ហៅថា តិណតិណ ក្នុងបទថា តិណ្ណិណោ ប្រកបដោយការចង់បាននោះ ឬ
 ច្រើនដោយការរង្រៀស ។ បទថា លុទ្ធា ប្រែថា គ្រោតគ្រោត ។ បទថា

អការុណិកោ ប្រែថា ឥតករុណា ។ បទថា ទុព្វលោ បានដល់ មិនមាន
កម្លាំង គឺមានកម្លាំងតិច ។ បទថា ឱរិសា បានដល់ ហើរផង យំផង ។
បទថា នេចយិកោ បានដល់ ធ្វើការសន្សំ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថាកាកសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

និគណ្ណសូត្រទី ៨

[៧៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិគ្រន្ធប្រកបដោយអសទ្ធម្ម ១០
យ៉ាង ។ ប្រកបដោយអសទ្ធម្ម ១០ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ពួកនិគ្រន្ធមិនមានសទ្ធា ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិគ្រន្ធជាអ្នកទ្រុស្តសីល
១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិគ្រន្ធមិនមានហិរិ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួក
និគ្រន្ធមិនមានឪត្តប្បៈ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិគ្រន្ធជាអ្នកមានអសប្បុរស
ជាមិត្ត ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិគ្រន្ធជាអ្នកតម្កើងខ្លួនឯង ហើយបង្ហាប់
បុគ្គលដទៃ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិគ្រន្ធជាអ្នកស្មាបអង្កែលក្នុងទិដ្ឋិ
របស់ខ្លួន ជាអ្នកប្រកាន់មាំ ជាអ្នកលះបង់នូវអំពើដែលខ្លួនប្រកាន់បានដោយ
កម្រ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិគ្រន្ធជាអ្នកកុហក ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

ពួកនិគ្រន្ធ ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាដ៏លាមក ១ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួក
និគ្រន្ធ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិខុស ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិគ្រន្ធ ប្រកប
ដោយអសទ្ធម្ម ១០ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

និគណ្ណសូត្រ

[៧៨] ក្នុងនិគណ្ណសូត្រទី ៨ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថានិគណ្ណសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អាយាតវត្ថុសូត្រទី ៩

[៧៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អាយាតវត្ថុ (ហេតុនៃគំនុំ) នេះមាន
១០ យ៉ាង ។ អាយាតវត្ថុទាំង ១០ តើដូចម្តេច ។ គឺបុគ្គលចង់គំនុំ ដោយ
គិតថា ជនឯណោះបានប្រព្រឹត្តនូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍ដល់អាត្មាអញហើយ
១ ចង់គំនុំ ដោយគិតថា ជនឯណោះកំពុងប្រព្រឹត្តនូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍
ដល់អាត្មាអញ ១ ចង់គំនុំ ដោយគិតថា ជនឯណោះនឹងប្រព្រឹត្តនូវអំពើមិន
ជាប្រយោជន៍ដល់អាត្មាអញ ១ ចង់គំនុំដោយគិតថា ជនឯណោះបានប្រព្រឹត្ត

នូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍ដល់បុគ្គលជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មា
 អញហើយ ... ១ កំពុងប្រព្រឹត្តនូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍ ... ១ នឹងប្រព្រឹត្ត
 នូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍ ១ ចង់គំនុំដោយគិតថា ជនឯណោះបានប្រព្រឹត្តនូវ
 អំពើជាប្រយោជន៍ដល់បុគ្គលមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តដល់អាត្មាអញ
 ហើយ ... ១ កំពុងប្រព្រឹត្តនូវអំពើជាប្រយោជន៍ ... ១ នឹងប្រព្រឹត្តនូវអំពើ
 ជាប្រយោជន៍ ១ ក្រោធក្នុងទីដែលមិនគួរ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 អាយាតវត្ថុមាន ១០ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

អាយាតវត្ថុសូត្រ

[៧៩] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអាយាតវត្ថុសូត្រទី ៩ ដូចតទៅនេះ
 បទថា អដ្ឋានេ បានដល់ ក្នុងទីមិនមែនហេតុ ពិតហើយ ហេតុជាដើមថា
 បុគ្គលនោះ បានប្រព្រឹត្តនូវវត្ថុដែលមិនជាប្រយោជន៍ដល់អញ គប្បីមានក្នុង
 ការប្រព្រឹត្តទៅនៃវត្ថុដែលមានចិត្ត ឬក្នុងវត្ថុដែលមិនមានចិត្តជាដើមថា ដង្កត់
 ឈើ ដុំថ្ម រមែងមិនមាន ព្រោះដូច្នោះ អាយាតក្នុងរបស់ទាំងនេះ ទើប
 ឈ្មោះថា អាយាតក្នុងទីមិនមានហេតុ ពាក្យដ៏សេសក្នុងទីគ្រប់អន្លើ មានអត្ត
 នាយយល់ហើយ ។^{២៣៧}

សុត្តន្តបិដក

អាហារតបដិវិន័យសូត្រទី ១០

[៨០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អាហារតបដិវិន័យ (ការកម្ចាត់បង់នូវគំនុំ) នេះមាន ១០ យ៉ាង ។ អាហារតបដិវិន័យទាំង ១០ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺបុគ្គលកម្ចាត់បង់នូវគំនុំ ដោយគិតថា ជនឯណោះបានប្រព្រឹត្តនូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍ដល់អាត្មាអញហើយ អាត្មាអញគប្បីបាននូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍នោះ ក្នុងបុគ្គលនុ៎ះអំពីណា ១ កម្ចាត់បង់នូវគំនុំ ដោយគិតថា ជនឯណោះកំពុងប្រព្រឹត្តនូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍ដល់អាត្មាអញ អាត្មាអញគប្បីបាននូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍នោះ ក្នុងបុគ្គលនុ៎ះអំពីណា ១ កម្ចាត់បង់នូវគំនុំ ដោយគិតថា ជនឯណោះនឹងប្រព្រឹត្តនូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍ដល់អាត្មាអញ អាត្មាអញគប្បីបាននូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍នោះ ក្នុងបុគ្គលនុ៎ះអំពីណា ១ កម្ចាត់បង់នូវគំនុំ ដោយគិតថា ជនឯណោះបានប្រព្រឹត្តអំពើមិនជាប្រយោជន៍ដល់បុគ្គលជាទីស្រឡាញ់ជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញហើយ ... ១ កំពុងប្រព្រឹត្តនូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍ ... ១ នឹងប្រព្រឹត្តនូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍ អាត្មាអញគប្បីបាននូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍នោះ ក្នុងបុគ្គលនុ៎ះអំពីណា ១ កម្ចាត់បង់នូវគំនុំ ដោយគិតថា ជនឯណោះបានប្រព្រឹត្តនូវអំពើជាប្រយោជន៍ដល់បុគ្គលមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់អាត្មាអញហើយ ... ១ កំពុងប្រព្រឹត្តនូវអំពើជាប្រយោជន៍ ... ១ នឹងប្រព្រឹត្តនូវអំពើជាប្រយោជន៍ អាត្មាអញគប្បីបាននូវអំពើជាប្រយោជន៍នោះ ក្នុងបុគ្គលនុ៎ះអំពីណា ១ មិន

ក្រោយក្នុងទីមិនគួរ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អាយាតប្បជីវិន័យមាន ១០
យ៉ាងនេះឯង ។

អាកន្ធវគ្គទី ៣ ចប់

ឧទាននៃអាកន្ធវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីសេចក្តីប្រាថ្នា ១ អំពីធម៌ជាបន្ទា ១ អំពីធម៌
ជាទីប្រាថ្នា ១ អំពីសេចក្តីចម្រើន ១ អំពីមិត្តសាលា-
ឧបាសិកា ១ អំពីបុគ្គលមិនគួរលះបង់ ១ អំពីក្អែក ១ អំពី
ពួកនិគ្រន្ធ ១ អំពីវត្ថុ ១០ យ៉ាង មាន (ពីរលើក) ១ ។

អដ្ឋកថា

អាយាតប្បជីវិន័យសូត្រ

[៨០] ក្នុងអាយាតប្បជីវិន័យសូត្រទី ១០ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថា អាយាតប្បជីវិន័យសូត្រទី ១០ ចប់

អាកន្ធវគ្គទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បេរវគ្គទី ៤

វាហុនសូត្រទី ១

[៨១] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ គង់ក្បែររត្នស្រះឈ្មោះគគ្គរ ជិតក្រុងចម្ប៉ា ។ គ្រានោះ ព្រះវាហុនៈដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះវាហុនៈដ៏មានអាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះតថាគត មានព្រះហឫទ័យទម្លាយនូវទំនប់ គឺកិលេស តើរលាស់ចេញ ឃ្លាតចេញ រួចស្រឡះចាកធម៌ប៉ុន្មានយ៉ាង ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់វាហុនៈ ព្រះតថាគតមានចិត្តទម្លាយនូវទំនប់ គឺកិលេស រលាស់ចេញ ឃ្លាតចេញ រួចស្រឡះចាកធម៌ ១០ យ៉ាង ។ ធម៌ ១០ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ ម្ចាស់វាហុនៈ ព្រះតថាគតមានចិត្តទម្លាយនូវទំនប់ គឺកិលេស រលាស់ចេញ ឃ្លាតចេញ រួចស្រឡះចាករូប ១ ម្ចាស់វាហុនៈ ចាកវេទនា ... ១ ម្ចាស់វាហុនៈ ចាកសញ្ញា ... ១ ម្ចាស់វាហុនៈ ចាកសង្ខារទាំងឡាយ ... ១ ម្ចាស់វាហុនៈ ចាកវិញ្ញាណ ... ១ ម្ចាស់វាហុនៈ ចាកជាតិ ... ១ ម្ចាស់វាហុនៈ ចាកជរា ... ១ ម្ចាស់វាហុនៈ ចាកមរណៈ ... ១ ម្ចាស់វាហុនៈ ចាកទុក្ខទាំងឡាយ ... ១ ម្ចាស់វាហុនៈ ព្រះតថាគតមានចិត្តទម្លាយនូវទំនប់ គឺកិលេស រលាស់ចេញ

ឃ្នាតចេញ រួចស្រឡះចាកកិលេស ១ ។ ម្នាលវាហុនៈ ដូចឧប្បលក្កី ឈូក
 ក្រហមក្កី ឈូកសក្កី ដែលដុះក្នុងទឹក លូតលាស់ក្នុងទឹក លូតផុតអំពីទឹក
 មិនជាប់ដោយទឹក យ៉ាងណាមិញ ម្នាលវាហុនៈ ព្រះតថាគតមានចិត្តទម្ងាយ
 នូវទំនប់ គឺកិលេស រលាស់ចេញ ឃ្នាតចេញ ផុតស្រះឡះហើយ ចាកធម៌
 ទាំង ១០ ប្រការនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

អដ្ឋកថា

ថេរវគ្គទី ៤

វាហុនសូត្រ

[៨១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងវាហុនសូត្រទី ១ នៃថេរវគ្គទី ៤ ដូច្នោះ
 បទថា វិមរិយាទិកតេន បានដល់ ទម្ងាយព្រំដែននៃកិលេស ហើយធ្វើមិន
 ឲ្យមានព្រំដែន ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា វាហុនសូត្រទី ១ បថ

សុត្តន្តបិដក

អាណន្តសូត្រទី ២

[៨២] គ្រានោះ ព្រះអានន្តដ៏មានអាយុ បានចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្តដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់អានន្ត ពាក្យថា ភិក្ខុនោះឯង មិនមានសទ្ធា នឹងដល់នូវសេចក្តីចម្រើន លូតលាស់ធំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដូច្នោះនុ៎ះ មិនមែនជាឋានៈទេ ។ ម្ចាស់អានន្ត ពាក្យថា ភិក្ខុនោះឯង ជាអ្នកទ្រុស្តសីល នឹងដល់នូវសេចក្តីចម្រើនលូតលាស់ធំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដូច្នោះនុ៎ះ មិនមែនជាឋានៈទេ ។ ម្ចាស់អានន្ត ពាក្យថា ភិក្ខុនោះឯង ជាអ្នកចេះដឹងតិច នឹងដល់នូវសេចក្តីចម្រើនលូតលាស់ធំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដូច្នោះនុ៎ះ មិនមែនជាឋានៈទេ ។ ម្ចាស់អានន្ត ពាក្យថា ភិក្ខុនោះឯង ជាអ្នកប្រដៅក្រ នឹងដល់នូវសេចក្តីចម្រើនលូតលាស់ធំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដូច្នោះនុ៎ះ មិនមែនជាឋានៈទេ ។ ម្ចាស់អានន្ត ពាក្យថា ភិក្ខុនោះឯង ជាអ្នកមានមិត្តអាក្រក់ នឹងដល់នូវសេចក្តីចម្រើនលូតលាស់ធំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដូច្នោះនុ៎ះ មិនមែនជាឋានៈទេ ។ ម្ចាស់អានន្ត ពាក្យថា ភិក្ខុនោះឯង ជាអ្នកខ្ជិលច្រអូស នឹងដល់នូវសេចក្តីចម្រើនលូតលាស់ធំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដូច្នោះនុ៎ះ មិនមែនជាឋានៈទេ ។ ម្ចាស់អានន្ត ពាក្យថា ភិក្ខុនោះឯង ជាអ្នកមានស្មារតីភ្លេចភ្លាំង នឹងដល់នូវសេចក្តីចម្រើនលូតលាស់

ធុំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដូច្នោះនុ៎ះ មិនមែនជាឋានៈទេ ។ ម្នាលអានន្ទ
 ពាក្យថា ភិក្ខុនោះឯង ជាអ្នកមិនមានសន្តោស នឹងដល់នូវសេចក្តីចម្រើនលូត
 លាស់ធុំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដូច្នោះនុ៎ះ មិនមែនជាឋានៈទេ ។ ម្នាល
 អានន្ទ ពាក្យថា ភិក្ខុនោះឯង ជាអ្នកប្រាថ្នាលាមក នឹងដល់នូវសេចក្តីចម្រើន
 លូតលាស់ធុំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដូច្នោះនុ៎ះ មិនមែនជាឋានៈទេ ។
 ម្នាលអានន្ទ ពាក្យថា ភិក្ខុនោះឯង ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ នឹងដល់នូវសេចក្តីចម្រើន
 លូតលាស់ធុំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដូច្នោះនុ៎ះ មិនមែនជាឋានៈទេ ។
 ម្នាលអានន្ទ ពាក្យថា ភិក្ខុនោះឯង ប្រកបដោយធម៌ទាំង ១០ ប្រការនេះ
 នឹងដល់នូវសេចក្តីចម្រើនលូតលាស់ ធុំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដូច្នោះនុ៎ះ
 មិនមែនជាឋានៈទេ ។ ម្នាលអានន្ទ ពាក្យថា ភិក្ខុនោះឯង ជាអ្នកមានសទ្ធា
 នឹងដល់នូវសេចក្តីចម្រើនលូតលាស់ ធុំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដូច្នោះនុ៎ះ
 ទើបជាឋានៈ ។ ម្នាលអានន្ទ ពាក្យថា ភិក្ខុនោះឯង ជាអ្នកមានសីល នឹង
 ដល់នូវសេចក្តីចម្រើនលូតលាស់ធុំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដូច្នោះនុ៎ះ ទើប
 ជាឋានៈ ។ ម្នាលអានន្ទ ពាក្យថា ភិក្ខុនោះឯង ជាអ្នកចេះដឹង អ្នកទ្រទ្រង់
 ព្រះសូត្រ នឹងដល់នូវសេចក្តីចម្រើនលូតលាស់ ធុំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ
 ដូច្នោះនុ៎ះ ទើបជាឋានៈ ។ ម្នាលអានន្ទ ពាក្យថា ភិក្ខុនោះឯង ជាអ្នកប្រដៅ
 ងាយ នឹងដល់នូវសេចក្តីចម្រើនលូតលាស់ ធុំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ
 ដូច្នោះនុ៎ះ ទើបជាឋានៈ ។ ម្នាលអានន្ទ ពាក្យថា ភិក្ខុនោះឯង ជាអ្នកមាន

កល្យាណមិត្ត នឹងដល់នូវសេចក្តីចម្រើនលូតលាស់ ធំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យ
នេះ ដូច្នោះនុ៎ះ ទើបជាឋានៈ ។ ម្នាលអានន្ទ ពាក្យថា ភិក្ខុនោះឯង ជាអ្នកមាន
ព្យាយាមប្រាសាទហើយ នឹងដល់នូវសេចក្តីចម្រើនលូតលាស់ ធំទូលាយ ក្នុង
ធម្មវិន័យនេះ ដូច្នោះនុ៎ះ ទើបជាឋានៈ ។ ម្នាលអានន្ទ ពាក្យថា ភិក្ខុនោះឯង
ជាអ្នកមានស្មារតីតាំងមាំ នឹងដល់នូវសេចក្តីចម្រើនលូតលាស់ធំទូលាយ ក្នុង
ធម្មវិន័យនេះ ដូច្នោះនុ៎ះ ទើបជាឋានៈ ។ ម្នាលអានន្ទ ពាក្យថា ភិក្ខុនោះឯង
ជាអ្នកមានចិត្តសន្តោស នឹងដល់នូវសេចក្តីចម្រើនលូតលាស់ធំទូលាយ ក្នុង
ធម្មវិន័យនេះ ដូច្នោះនុ៎ះ ទើបជាឋានៈ ។ ម្នាលអានន្ទ ពាក្យថា ភិក្ខុនោះឯង
ជាអ្នកប្រាថ្នាតិច នឹងដល់នូវសេចក្តីចម្រើនលូតលាស់ ធំទូលាយ ក្នុងធម្ម-
វិន័យនេះ ដូច្នោះនុ៎ះ ទើបជាឋានៈ ។ ម្នាលអានន្ទ ពាក្យថា ភិក្ខុនោះឯង ជា
សម្មាទិដ្ឋិ នឹងដល់នូវសេចក្តីចម្រើនលូតលាស់ ធំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ
ដូច្នោះនុ៎ះ ទើបជាឋានៈ ។ ម្នាលអានន្ទ ពាក្យថា ភិក្ខុនោះឯង ប្រកបដោយ
ធម៌ទាំង ១០ យ៉ាងនេះ នឹងដល់នូវសេចក្តីចម្រើន លូតលាស់ ធំទូលាយ
ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដូច្នោះនុ៎ះ ទើបជាឋានៈ ។

អដ្ឋកថា

អានន្ទសូត្រ

[៨២] ក្នុងអានន្ទសូត្រទី ២ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។
អដ្ឋកថាអានន្ទសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បុណ្ណិយសូត្រទី ៣

[៨៣] គ្រានោះ ព្រះបុណ្ណិយៈដ៏មានអាយុ បានចូលទៅគាល់ព្រះ
ដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយ
អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះបុណ្ណិយៈដ៏មានអាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ
ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុ
ដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ក្នុងកាលខ្លះ ធម្មទេសនាប្រាកដដល់ព្រះតថាគត ក្នុង
កាលខ្លះ មិនប្រាកដ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់បុណ្ណិយៈ ភិក្ខុ
ជាអ្នកមានសទ្ធា តែមិនចូលទៅរកដរាបណា ធម្មទេសនាមិនប្រាកដដល់ព្រះ
តថាគតដរាបនោះ ។ ម្ចាស់បុណ្ណិយៈ កាលបើភិក្ខុមានសទ្ធាផង ចូលទៅរក
ផង យ៉ាងនេះ ទើបធម្មទេសនាប្រាកដដល់ព្រះតថាគត ម្ចាស់បុណ្ណិយៈ ភិក្ខុ
អ្នកមានសទ្ធាផង ចូលទៅរកផង តែមិនចូលទៅអង្គុយជិត ... ចូលទៅអង្គុយ
ជិតហើយ តែមិនសាកសួរ ... សាកសួរហើយ តែមិនផ្តន្ទ់ត្រចៀកស្តាប់ធម៌ ...

ផ្ទះត្រចៀកស្តាប់ធម៌ហើយ តែស្តាប់មិនចាំធម៌ ... ស្តាប់ចាំធម៌ទុកហើយ តែ
មិនពិចារណានូវអត្តនៃធម៌ដែលខ្លួនចាំទុកហើយ ... ពិចារណានូវអត្តនៃធម៌
ដែលខ្លួនចាំទុកហើយ តែមិនដឹងអត្ត មិនដឹងធម៌ ប្រតិបត្តិសមគួរតាមធម៌ ...
ដឹងអត្ត ដឹងធម៌ ប្រតិបត្តិសមគួរតាមធម៌ហើយ តែមិនមានវាចាល្អ ពោល
ពាក្យដ៏ពិរោះ ប្រកបដោយសម្តីអ្នកក្រុង ដែលជាវាចាល្អស្រស់លាស់ ជាវាចា
ឥតទោស ញ៉ាំងជនដទៃឲ្យដឹងនូវអត្តបាន មានវាចាល្អ ពោលពាក្យពិរោះ
ប្រកបដោយសម្តីអ្នកក្រុង ជាវាចាឥតទោស ញ៉ាំងជនដទៃឲ្យដឹងនូវអត្តហើយ
តែមិនពន្យល់ មិនណែនាំ មិនឲ្យក្លៀវក្លា មិនឲ្យរីករាយដល់ពួកសព្រហ្ម-
ចារីបុគ្គល ធម្មទេសនាមែនមិនប្រាកដដល់ព្រះតថាគតដរាបនោះទេ ។ ម្នាល
បុណ្ណិយៈ លុះតែភិក្ខុមានសទ្ធា ១ បានចូលមកជិត ១ ចូលទៅអង្គុយជិត
១ សាកសួរ ១ ផ្ទះត្រចៀកស្តាប់ធម៌ ១ ស្តាប់ហើយចាំធម៌ទុក ១ ពិចា-
រណានូវអត្តនៃធម៌ដែលខ្លួនចាំហើយ ១ ដឹងអត្ត ដឹងធម៌ហើយ ប្រតិបត្តិ
សមគួរតាមធម៌ ១ មានវាចាល្អ ពោលពាក្យពិរោះ ប្រកបដោយវាចាអ្នក
ក្រុង ជាវាចាល្អស្រស់លាស់ ជាវាចាឥតទោស អាចញ៉ាំងជនដទៃឲ្យដឹង
សេចក្តី ១ ពន្យល់ណែនាំ ឲ្យក្លាហាន ឲ្យរីករាយដល់ពួកសព្រហ្មចារីបុគ្គល
១ យ៉ាងនេះ ទើបធម្មទេសនាប្រាកដដល់ព្រះតថាគត ។ ម្នាលបុណ្ណិយៈ
ធម្មទេសនាដែលប្រកបដោយធម៌ទាំង ១០ យ៉ាងនេះឯង ទើបប្រាកដដល់
ព្រះតថាគតដោយពិត ។

អដ្ឋកថា

បុណ្ណិយសូត្រ

[៨៣] ក្នុងបុណ្ណិយសូត្រទី ៣ បទថា នោ ច បយ្យុរាសិកា
ប្រែថា មិនទំនុកបម្រុង ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថាបុណ្ណិយសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ព្យាករណសូត្រទី ៤

[៨៤] ក្នុងទីនោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុហៅភិក្ខុទាំងឡាយ
មកថា ម្ចាស់អាវុសោភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ បានទទួលស្លាប់ពាក្យ
របស់ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុថា ព្រះករុណាអាវុសោ ។ ព្រះមហា-
មោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ ក៏ពោលពាក្យដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុ
ក្នុងសាសនានេះ អ្នកនូវអរហត្តផលថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់
ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈអាត្មាអញប្រព្រឹត្តចប់ហើយ សោឡុសកិច្ចអាត្មាអញ
បានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិច្ចនេះទៀត មិនមាន
ឡើយ ។ ព្រះតថាគត ឬសាវ័ករបស់ព្រះតថាគត ជាអ្នកមានឈាន ឈ្លាស
ក្នុងសមាបត្តិ ឈ្លាសក្នុងការដឹងនូវចិត្ត នៃបុគ្គលដទៃ ឈ្លាសក្នុងវារៈនៃចិត្ត
របស់បុគ្គលដទៃ តែងសួរឈ្នួចឈ្នីដេញដោល ពិនិត្យបញ្ជាក់មើលនូវភិក្ខុ

នោះ ។ ភិក្ខុនោះ កាលបើព្រះតថាគត ឬសាវ័ករបស់ព្រះតថាគត ជាអ្នកមាន
 ឈាន ឈ្លាសក្នុងសមាបត្តិ ឈ្លាសក្នុងការដឹងនូវចិត្តនៃបុគ្គលដទៃ ឈ្លាស
 ក្នុងវារៈនៃចិត្ត របស់បុគ្គលដទៃ សួរឈ្មោះឈ្មីដេញដោល ពិនិត្យបញ្ជាក់មើល
 ក៏ដល់នូវការៈទេ ដល់នូវការៈឥតគុណ ដល់នូវសេចក្តីមិនចម្រើន ដល់នូវ
 សេចក្តីវិនាស ដល់នូវសេចក្តីមិនចម្រើន និងសេចក្តីវិនាស ។ ព្រះតថាគត
 ឬសាវ័ករបស់ព្រះតថាគត ជាអ្នកមានឈាន ឈ្លាសក្នុងសមាបត្តិ ឈ្លាសក្នុង
 ការដឹងចិត្តនៃបុគ្គលដទៃ ឈ្លាសក្នុងវារៈនៃចិត្ត របស់បុគ្គលដទៃ ធ្វើទុកក្នុង
 ចិត្ត ព្រោះបានកំណត់ដឹងនូវចិត្ត ដោយចិត្តយ៉ាងនេះថា ហេតុអ្វីអ្នកដ៏មានអាយុ
 នេះ អ្នកនូវអរហត្តផលថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្ម-
 ចរិយៈ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តចប់ហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើស្រេច
 ហើយ មគ្គការវនាភិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។
 ព្រះតថាគត ឬសាវ័ករបស់ព្រះតថាគត ជាអ្នកមានឈាន ឈ្លាសក្នុងសមាបត្តិ
 ឈ្លាសក្នុងការដឹងចិត្តនៃបុគ្គលដទៃ ឈ្លាសក្នុងវារៈនៃចិត្ត របស់បុគ្គលដទៃ
 ក៏ដឹងច្បាស់នូវបុគ្គលនោះ ព្រោះបានកំណត់ដឹងនូវចិត្តដោយចិត្ត យ៉ាងនេះថា
 អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីក្រោធ មានចិត្តត្រូវសេចក្តីក្រោធរូបវិត
 នៅដោយច្រើន ចំណែកខាងការរូបវិតដោយសេចក្តីក្រោធនេះ ជាសេចក្តី
 សាបសូន្យ ក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មាន
 អាយុនេះ ជាអ្នកមានឧបនាហៈ មានចិត្តត្រូវឧបនាហៈ រូបវិតនៅដោយច្រើន

ចំណែកខាងការរូបវិធាន ដោយឧបនាហៈនេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកមានមក្ខៈ មានចិត្តត្រូវមក្ខៈរូបវិធាននៅដោយច្រើន ចំណែកខាងការរូបវិធានដោយមក្ខៈនេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យ ក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកមានបឡាសៈ មានចិត្តត្រូវបឡាសៈ រូបវិធាននៅដោយច្រើន ចំណែកខាងការរូបវិធានដោយបឡាសៈនេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកមានបូស្សា មានចិត្តត្រូវបូស្សារូបវិធាននៅដោយច្រើន ចំណែកខាងការរូបវិធានដោយបូស្សានេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកមានមច្ឆរិយៈ មានចិត្តត្រូវមច្ឆរិយៈ រូបវិធាននៅដោយច្រើន ចំណែកខាងការរូបវិធានដោយមច្ឆរិយៈនេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកមានការអ្នត មានចិត្តត្រូវសាថេយ្យៈ រូបវិធាននៅដោយច្រើន ចំណែកខាងការរូបវិធានដោយសាថេយ្យៈនេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកមានមាយា មានចិត្តត្រូវមាយារូបវិធាននៅដោយច្រើន ចំណែកខាងការរូបវិធានដោយមាយានេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក មានចិត្តត្រូវសេចក្តី

ប្រាថ្នាលាមករូបរិតនៅដោយច្រើន ចំណែកខាងការរូបរិតដោយសេចក្តីប្រាថ្នា
 លាមកនេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាស
 ហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកភ្លេចស្មារតី ដល់នូវការផ្អាកទុកនូវ
 សេចក្តីព្យាយាមក្នុងចន្លោះ ដោយការបាននូវគុណវិសេសដ៏ថយថោក ក្នុង
 កិច្ចដែលខ្លួនត្រូវធ្វើតទៅទៀត ចំណែកខាងដំណើរដែលផ្អាកនូវសេចក្តីព្យាយាម
 ក្នុងចន្លោះនេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាស
 ហើយ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពាក្យថា ភិក្ខុនោះឯង មិនបានលះបង់
 នូវធម៌ទាំង ១០ នេះ នឹងដល់នូវការចម្រើនលូតលាស់ ធំទូលាយ ក្នុងធម្ម-
 វិន័យនេះ ដូច្នោះនុ៎ះ មិនមែនជាឋានៈទេ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពាក្យ
 ថា ភិក្ខុនោះឯង លះបង់នូវធម៌ទាំង ១០ នេះ នឹងដល់នូវការចម្រើនលូត
 លាស់ ធំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដូច្នោះនុ៎ះ ទើបជាឋានៈ ។

អដ្ឋកថា

ព្យាករណសូត្រ

[៨៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងព្យាករណសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ បទថា
 ឈាយី សមាបត្តិកុសលោ បានដល់ ដល់ព្រមដោយឈានទាំងឡាយ
 នឹងដែលឈ្លាសក្នុងសមាបត្តិ ។ បទថា សិរណំ បានដល់ ការសាបសូន្យ

ប្រយោជន៍ ។ បទថា វិចិនំ បានដល់ ការសាបសូន្យនូវគុណ ការឥតគុណ ។
 ន័យម្យាងទៀត ប្រៀបដូចចូលដល់ព្រៃធំ ដែលហៅថា សិរិណា និងព្រៃធំ
 ដែលហៅថា វិចិន ។ បទថា អនយំ បានដល់ សេចក្តីមិនចម្រើន ។ បទថា
 ព្យាសនំ បានដល់ សេចក្តីវិនាស ។ បទថា អនយព្យាសនំ បានដល់ ការ
 មិនចម្រើន គឺវិនាស ។ បទថា កី នុ ទោ ប្រែថា ព្រោះហេតុអ្វី ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា ព្យាករណសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក
 កត្តិសូត្រទី ៥

[៨៥] សម័យមួយ ព្រះមហាចុន្ទៈដ៏មានអាយុ គង់ក្នុងសហជាតិ-
 ប្រទេស ក្នុងដែនចេតិ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមហាចុន្ទៈដ៏មានអាយុ ហៅភិក្ខុ
 ទាំងឡាយមកថា ម្ចាស់អាវុសោភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ បានទទួល
 ស្តាប់ពាក្យ ព្រះមហាចុន្ទៈដ៏មានអាយុថា អាវុសោ ។ ព្រះមហាចុន្ទៈដ៏មាន
 អាយុ បានសម្តែងដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
 តែងពោលអួតក្នុងអធិគមៈ (ធម៌ដែលគួរត្រាស់ដឹង) ថា ខ្ញុំចូលកាន់បឋម-
 ជ្ឈានក៏បាន ចេញក៏បាន ខ្ញុំចូលកាន់ទុតិយជ្ឈានក៏បាន ចេញក៏បាន ខ្ញុំចូលកាន់

តតិយជ្ឈានក៏បាន ចេញក៏បាន ខ្ញុំចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈានក៏បាន ចេញក៏បាន ខ្ញុំ
 ចូលកាន់អាកាសានញាយតនជ្ឈានក៏បាន ចេញក៏បាន ខ្ញុំចូលកាន់វិញ្ញាណញា-
 យតនជ្ឈានក៏បាន ចេញក៏បាន ខ្ញុំចូលកាន់អាកិញ្ញញាយតនជ្ឈានក៏បាន ចេញ
 ក៏បាន ខ្ញុំចូលកាន់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈានក៏បាន ចេញក៏បាន ខ្ញុំចូល
 កាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធក៏បាន ចេញក៏បាន ។ ព្រះតថាគត ឬសាវ័ករបស់
 ព្រះតថាគត ជាអ្នកមានឈាន ឈ្លាសក្នុងសមាបត្តិ ឈ្លាសក្នុងការជឿនចិត្ត
 នៃបុគ្គលដទៃ ឈ្លាសក្នុងវារៈនៃចិត្តរបស់បុគ្គលដទៃ សួរឈ្មោះឈ្មីដេញ
 ដោល ពិនិត្យបញ្ជាក់មើលចំពោះភិក្ខុនោះ ។ ភិក្ខុនោះ កាលព្រះតថាគត ឬ
 សាវ័ករបស់ព្រះតថាគតដែលជាអ្នកមានឈាន ឈ្លាសក្នុងសមាបត្តិ ឈ្លាស
 ក្នុងការជឿនចិត្តបុគ្គលដទៃ ឈ្លាសក្នុងវារៈនៃចិត្តបុគ្គលដទៃ កាលសួរឈ្មោះ
 ឈ្មីដេញដោល ពិនិត្យបញ្ជាក់មើលទៅ ក៏ដល់នូវការវះទេ ដល់នូវការវះឥត
 គុណ ដល់នូវសេចក្តីមិនចម្រើន ដល់នូវសេចក្តីវិនាស ដល់នូវសេចក្តីមិន
 ចម្រើន និងសេចក្តីវិនាស ។ ព្រះតថាគត ឬសាវ័ករបស់ព្រះតថាគត ជាអ្នក
 មានឈាន ឈ្លាសក្នុងសមាបត្តិ ឈ្លាសក្នុងការជឿនចិត្តនៃបុគ្គលដទៃ ឈ្លាស
 ក្នុងវារៈនៃចិត្តបុគ្គលដទៃ រមែងកំណត់ទុកក្នុងចិត្ត ចំពោះភិក្ខុនោះ ព្រោះបាន
 កំណត់ជឿនចិត្ត ដោយចិត្តយ៉ាងនេះថា ហេតុអ្វីអ្នកដ៏មានអាយុនេះ តែងពោល
 អួតចំពោះអធិគមធម៌ថា ខ្ញុំចូលទៅកាន់បឋមជ្ឈានក៏បាន ចេញក៏បាន ។ បេ។
 ខ្ញុំចូលកាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធក៏បាន ចេញក៏បាន ។ ព្រះតថាគត ឬសាវ័ក

របស់ព្រះតថាគត ជាអ្នកមានឈាន ឈ្លាសក្នុងសមាបត្តិ ឈ្លាសក្នុងការដឹង
 ចិត្តនៃបុគ្គលដទៃ ឈ្លាសក្នុងវារៈនៃចិត្តបុគ្គលដទៃ រមែងកំណត់ដឹងចិត្តភិក្ខុនោះ
 ដោយចិត្តយ៉ាងនេះថា អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកធ្វើឲ្យជាប់ ធ្វើឲ្យធ្លុះធ្លាយ
 ធ្វើឲ្យពពាល ធ្វើឲ្យពព្រុស ធ្វើមិនឲ្យទៀងទាត់ ប្រព្រឹត្តមិនទៀងត្រង់ ក្នុង
 សីលទាំងឡាយអស់កាលវែង ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល
 ចំណែកខាងភាពនៃបុគ្គលទ្រុស្តសីលនេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យ ក្នុងធម្ម-
 វិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកមិន
 មានសទ្ធា មិនមានអាចារ ចំណែកខាងការមិនមានសទ្ធានេះ ជាសេចក្តីសាប
 សូន្យ ក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ
 ជាអ្នកចេះដឹងតិច មិនមានអាចារ ចំណែកខាងការចេះដឹងតិចនេះ ជាសេចក្តី
 សាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុ
 នេះ ជាបុគ្គលដែលគេប្រដៅក្រ មិនមានអាចារ ចំណែកខាងភាពនៃបុគ្គល
 ប្រដៅក្រនេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាស
 ហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ មានមិត្តអាក្រក់ ចំណែកខាងភាពនៃបុគ្គល
 មានមិត្តអាក្រក់នេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យ ក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគត
 ប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាបុគ្គលខ្ជិលច្រអូស ចំណែកខាង
 ការខ្ជិលច្រអូសនេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគត
 ប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកភ្លេចស្មារតី ចំណែកខាងការ

ក្មេងស្មារតីនេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាស
ហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាបុគ្គលកុហក ចំណែកខាងការកុហកនេះ
ជាសេចក្តីសាបសូន្យ ក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។ អ្នក
ដ៏មានអាយុនេះ ជាបុគ្គលដែលគេចិញ្ចឹមក្រ ចំណែកខាងភាពនៃបុគ្គលដែល
គេចិញ្ចឹមក្រនេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគត
ប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកឥតបញ្ញា ចំណែកខាងភាពនៃ
បុគ្គលឥតបញ្ញានេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យ ក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគត
ប្រកាសហើយ ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ដូចជា សម្លាញ់ម្នាក់ និយាយ
ទៅនឹងសម្លាញ់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សម្លាញ់ បើអ្នកត្រូវការចំពោះធនកិច្ច
ដោយទ្រព្យក្នុងកាលណា អ្នកគប្បីប្រាប់ធនកិច្ច (នោះ) ដល់ខ្ញុំ នឹងឲ្យ
ទ្រព្យដល់អ្នក ។ សម្លាញ់នោះ កាលបើធនកិច្ចណាមួយកើតឡើង ក៏និយាយ
ទៅនឹងសម្លាញ់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សម្លាញ់ ខ្ញុំត្រូវការដោយទ្រព្យ ចូរអ្នកឯង
ឲ្យទ្រព្យ (នោះ) មកខ្ញុំ ។ សម្លាញ់នោះក៏និយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
សម្លាញ់ បើដូច្នោះ អ្នកចូរជីកក្នុងទីនេះចុះ ។ សម្លាញ់នោះ កាលជីកក្នុង
ទីនោះទៅក៏មិនបាន ។ សម្លាញ់នោះ និយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សម្លាញ់ អ្នក
ឯងនិយាយឡេះឡោះនឹងខ្ញុំ ម្ចាស់សម្លាញ់ អ្នកឯងនិយាយពាក្យទេនឹងខ្ញុំថា
អ្នកឯងចូរជីកក្នុងទីនេះចុះ ។ សម្លាញ់នោះនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សម្លាញ់
ខ្ញុំមិននិយាយឡេះឡោះនឹងអ្នកទេ ខ្ញុំមិននិយាយពាក្យទេ នៃសម្លាញ់ បើ

ដូច្នោះ អ្នកឯងចូរជីកក្នុងទីនេះដូច្នោះ ។ សម្មាញ់នោះ កាលបើជីកក្នុងទីនោះ ម្តងទៀត ក៏នៅតែមិនបាន ។ សម្មាញ់នោះនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សម្មាញ់ អ្នកឯងនិយាយឡេះឡោះនឹងខ្ញុំ ម្ចាស់សម្មាញ់ អ្នកឯងនិយាយពាក្យទេនឹង ខ្ញុំថា អ្នកឯងចូរជីកក្នុងទីនេះចុះ ។ សម្មាញ់នោះនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ សម្មាញ់ ខ្ញុំមិននិយាយឡេះឡោះនឹងអ្នកទេ ខ្ញុំមិននិយាយទេទេ ម្ចាស់សម្មាញ់ បើដូច្នោះ អ្នកឯងចូរជីកក្នុងទីនេះចុះ ។ សម្មាញ់នោះ កាលជីកក្នុងទីនោះម្តង ទៀត ក៏នៅតែមិនបាន ។ សម្មាញ់នោះ និយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សម្មាញ់ អ្នកឯងនិយាយឡេះឡោះនឹងខ្ញុំ ម្ចាស់សម្មាញ់ អ្នកឯងនិយាយពាក្យទេនឹង ខ្ញុំថា អ្នកឯងចូរជីកក្នុងទីនេះចុះ ។ សម្មាញ់នោះ និយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ សម្មាញ់ ខ្ញុំមិននិយាយឡេះឡោះនឹងអ្នកទេ ខ្ញុំមិននិយាយពាក្យទេនឹងអ្នកទេ ប៉ុន្តែ ខ្ញុំដល់នូវភាពជាអ្នកត្រួត ប្រែប្រួលចិត្ត សេចក្តីនេះ យ៉ាងណាមិញ ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកពោលអ្នកក្នុងអធិគមធម៌ថា ខ្ញុំចូលកាន់ បឋមជ្ឈានក៏បាន ចេញក៏បាន ខ្ញុំចូលកាន់ទុតិយជ្ឈានក៏បាន ចេញក៏បាន ខ្ញុំ ចូលកាន់តតិយជ្ឈានក៏បាន ចេញក៏បាន ខ្ញុំចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈានក៏បាន ចេញក៏ បាន ខ្ញុំចូលកាន់អាកាសានញាយតនជ្ឈានក៏បាន ចេញក៏បាន ខ្ញុំចូលកាន់ វិញ្ញាណញាយតនជ្ឈានក៏បាន ចេញក៏បាន ខ្ញុំចូលកាន់អាកិញ្ញញាយតនជ្ឈាន ក៏បាន ចេញក៏បាន ខ្ញុំចូលកាន់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈានក៏បាន ចេញក៏ បាន ខ្ញុំចូលកាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធក៏បាន ចេញក៏បាន ។ ព្រះតថាគត ឬ

សាវ័ករបស់ព្រះតថាគត ជាអ្នកមានឈាន ឈ្លាសក្នុងសមាបត្តិ ឈ្លាសក្នុង
 ការដឹងចិត្តនៃបុគ្គលដទៃ ឈ្លាសក្នុងវារៈនៃចិត្តរបស់បុគ្គលដទៃ តែងសួរ
 ឈ្មួចឈ្មី ដេញដោល ពិនិត្យមើលនូវភិក្ខុនោះ ។ ភិក្ខុនោះ កាលបើព្រះ
 តថាគត ឬសាវ័ករបស់ព្រះតថាគត ជាអ្នកមានឈាន ឈ្លាសក្នុងសមាបត្តិ
 ឈ្លាសក្នុងការដឹងចិត្តនៃបុគ្គលដទៃ ឈ្លាសក្នុងវារៈចិត្តរបស់បុគ្គលដទៃ សួរ
 ឈ្មួចឈ្មី ដេញដោល ពិនិត្យបញ្ជាក់មើលទៅ ក៏ដល់នូវការៈទេ ដល់នូវ
 ការៈឥតគុណ ដល់នូវសេចក្តីមិនចម្រើន ដល់នូវសេចក្តីវិនាស ដល់នូវ
 សេចក្តីមិនចម្រើន និងសេចក្តីវិនាស ។ ព្រះតថាគត ឬសាវ័ករបស់ព្រះ
 តថាគត ជាអ្នកមានឈាន ឈ្លាសក្នុងសមាបត្តិ ឈ្លាសក្នុងការដឹងចិត្តនៃ
 បុគ្គលដទៃ ឈ្លាសក្នុងវារៈនៃចិត្តរបស់បុគ្គលដទៃ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តចំពោះភិក្ខុ
 នោះ ព្រោះបានកំណត់ដឹងនូវចិត្ត ដោយចិត្តយ៉ាងនេះថា ហេតុអ្វីអ្នកដ៏មាន
 អាយុនេះ តែងពោលអួតក្នុងអធិគមធម៌ថា ខ្ញុំចូលកាន់បឋមជ្ឈានក៏បាន ចេញ
 ក៏បាន ។ បេ ។ ខ្ញុំចូលកាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធក៏បាន ចេញក៏បាន ។ ព្រះ
 តថាគត ឬសាវ័ករបស់ព្រះតថាគត ជាអ្នកមានឈាន ឈ្លាសក្នុងសមាបត្តិ
 ឈ្លាសក្នុងការដឹងចិត្តនៃបុគ្គលដទៃ ឈ្លាសក្នុងវារៈនៃចិត្ត របស់បុគ្គលដទៃ
 រមែងកំណត់ដឹងនូវចិត្តភិក្ខុនោះ ដោយចិត្តយ៉ាងនេះថា អ្នកដ៏មានអាយុនេះ
 ជាអ្នកធ្វើឲ្យដាច់ ធ្វើឲ្យឆ្លុះឆ្លាយ ធ្វើឲ្យពពាល ធ្វើឲ្យពព្រុស ធ្វើមិនទៀងទាត់
 ប្រព្រឹត្តមិនទៀងត្រង់ ក្នុងសីលទាំងឡាយអស់កាលវែង ។ អ្នកដ៏មានអាយុ

នេះ ជាបុគ្គលទ្រុស្តសីល ចំណែកខាងភាពនៃបុគ្គលទ្រុស្តសីលនេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកមិនមានសទ្ធា ចំណែកខាងការមិនមានសទ្ធានេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាបុគ្គលមានការចេះដឹងតិច មិនមានអាចារ ចំណែកខាងការចេះដឹងតិចនេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យ ក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាបុគ្គលដែលគេប្រដៅក្រ ចំណែកខាងការវះនៃបុគ្គលគេប្រដៅក្រនេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាបុគ្គលមានមិត្តអាក្រក់ ចំណែកខាងភាពនៃបុគ្គលមានមិត្តអាក្រក់នេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាបុគ្គលខ្ជិលច្រអូស ចំណែកខាងការខ្ជិលច្រអូសនេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកភ្លេចស្មារតី ចំណែកខាងការភ្លេចស្មារតីនេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាបុគ្គលកុហក ចំណែកខាងការកុហកនេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាបុគ្គលដែលគេចិញ្ចឹមក្រ ចំណែកខាងភាពនៃបុគ្គលដែលគេចិញ្ចឹមក្រនេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យ ក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏

មានអាយុនេះ ជាបុគ្គលអប្បបញ្ញា ចំណែកខាងកាតនៃបុគ្គលអប្បបញ្ញានេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ក៏យ៉ាង នោះឯង ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពាក្យថា ភិក្ខុនោះឯង មិនលះបង់នូវ ធម៌ទាំង ១០ ប្រការនេះ នឹងដល់នូវការចម្រើន លូតលាស់ ធំទូលាយ ក្នុង ធម្មវិន័យ ដូច្នោះនុ៎ះ មិនមែនជាឋានៈទេ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពាក្យ ថា បើភិក្ខុនោះឯង លះបង់នូវធម៌ទាំង ១០ ប្រការនេះ នឹងដល់នូវសេចក្តី ចម្រើនលូតលាស់ ធំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដូច្នោះនុ៎ះ ទើបជាឋានៈ ។

អដ្ឋកថា

កត្តិសូត្រ

[៨៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងកត្តិសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ បទថា កត្តិ ហោតិ វិកត្តិ ប្រែថា ជាអ្នកមានប្រក្រតីពោល មានប្រក្រតីអ្នក រមែងបើកបង្ហាញ ។ បទថា ន សតតការិ ប្រែថា មិនធ្វើជាប់គ្នា ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា កត្តិសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អញ្ញាសូត្រទី ៦

[៨៦] សម័យមួយ ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ គង់ក្នុងវត្តវេឡូវនៃ ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមហាកស្សប ដ៏មានអាយុ ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្ចាស់អាវុសោភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុ ទាំងនោះ បានទទួលស្តាប់ពាក្យព្រះមហាកស្សប ដ៏មានអាយុថា ករុណា អាវុសោ ។ ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ បានពោលពាក្យដូច្នោះថា ម្ចាស់ អាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពោលអ្នកអរហត្តផលថា ខ្ញុំដឹងថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញប្រព្រឹត្តស្រេចហើយ សោឡស- កិច្ច អាត្មាអញធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី សោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ព្រះតថាគត ឬសាវ័ករបស់ព្រះ តថាគត ជាអ្នកមានឈាន ឈ្លាសក្នុងសមាបត្តិ ឈ្លាសក្នុងការដឹងចិត្តនៃ បុគ្គលដទៃ ឈ្លាសក្នុងវារៈនៃចិត្តបុគ្គលដទៃ តែងសួរឈ្មួចឈ្មីដេញដោល ពិនិត្យបញ្ជាក់មើលនូវភិក្ខុនោះ ។ ភិក្ខុនោះ កាលបើព្រះតថាគត ឬសាវ័ក របស់ព្រះតថាគត ជាអ្នកមានឈាន ឈ្លាសក្នុងសមាបត្តិ ឈ្លាសក្នុងការដឹង ចិត្តបុគ្គលដទៃ ឈ្លាសក្នុងវារៈនៃចិត្តរបស់បុគ្គលដទៃ សួរឈ្មួចឈ្មីដេញ ដោល ពិនិត្យបញ្ជាក់មើល ក៏ដល់នូវការវះទេ ដល់នូវការវះឥតគុណ ដល់ នូវសេចក្តីមិនចម្រើន ដល់នូវសេចក្តីវិនាស ដល់នូវសេចក្តីមិនចម្រើន និង សេចក្តីវិនាស ។ ព្រះតថាគត ឬសាវ័ករបស់ព្រះតថាគត ជាអ្នកមានឈាន

ឈ្មោះក្នុងសមាបត្តិ ឈ្មោះក្នុងការដឹងចិត្តនៃបុគ្គលដទៃ ឈ្មោះក្នុងវារៈនៃ
ចិត្តរបស់បុគ្គលដទៃ រមែងកំណត់ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវភិក្ខុនោះដោយចិត្តយ៉ាង
នេះថា ដូចម្តេចក៏អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ពោលអ្នកអរហត្តផលថា ខ្ញុំដឹងច្បាស់
ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញប្រព្រឹត្តស្រេចហើយ
សោឡសកិច្ច អាត្មាអញធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះ មិនមានឡើយ ។ ព្រះតថាគត ឬសាវ័ករបស់ព្រះ
តថាគត ជាអ្នកមានឈាន ឈ្មោះក្នុងសមាបត្តិ ឈ្មោះក្នុងការដឹងចិត្តនៃ
បុគ្គលដទៃ ឈ្មោះក្នុងវារៈនៃចិត្តរបស់បុគ្គលដទៃ រមែងកំណត់ដឹងនូវចិត្ត
ភិក្ខុនោះ ដោយចិត្តយ៉ាងនេះថា អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកស្មានហួសហេតុ
ពោលថា ខ្លួនបានគុណវិសេសដោយទៀងទាត់ សម្គាល់ថាដល់ហើយក្នុងធម៌
ដែលមិនទាន់បានដល់ សម្គាល់ថា ធ្វើហើយ ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិនទាន់ធ្វើ
សម្គាល់ថា ត្រាស់ដឹងហើយ ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិនទាន់ត្រាស់ដឹង ពោលអ្នក
អរហត្តផល ដោយការស្មានហួសហេតុថា ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ
មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញប្រព្រឹត្តស្រេចហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញធ្វើ
ស្រេចហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត
មិនមានឡើយ ។ ព្រះតថាគត ឬសាវ័ករបស់ព្រះតថាគត ជាអ្នកមានឈាន
ឈ្មោះក្នុងសមាបត្តិ ឈ្មោះក្នុងការដឹងចិត្តនៃបុគ្គលដទៃ ឈ្មោះក្នុងវារៈនៃ
ចិត្តរបស់បុគ្គលដទៃ រមែងកំណត់ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវភិក្ខុនោះ កំណត់ដោយចិត្ត

យ៉ាងនេះថា អ្នកដ៏មានអាយុនេះ អាស្រ័យហេតុដូចម្តេចហ្ន៎ បានជាអ្នកស្មាន
ហួសហេតុ ពោលថា ខ្លួនបានគុណវិសេសដោយទៀងទាត់ ហើយសម្គាល់
ថា ដល់ក្នុងធម៌ ដែលខ្លួនមិនទាន់ដល់ សម្គាល់ថា ធ្វើហើយ ក្នុងធម៌ដែល
ខ្លួនមិនទាន់ធ្វើ សម្គាល់ថា ត្រាស់ដឹងហើយ ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិនទាន់ត្រាស់
ដឹង ហើយពោលអត្តអរហត្តផល ដោយការស្មានហួសហេតុថា ខ្ញុំដឹងច្បាស់
ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញប្រព្រឹត្តស្រេចហើយ
សោឡសកិច្ច អាត្មាអញធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ព្រះតថាគត ឬសាវ័ករបស់
ព្រះតថាគត ជាអ្នកមានឈាន ឈ្លាសក្នុងសមាបត្តិ ឈ្លាសក្នុងការដឹងចិត្ត
នៃបុគ្គលដទៃ ឈ្លាសក្នុងវារៈនៃចិត្តរបស់បុគ្គលដទៃ រមែងកំណត់ដឹងនូវចិត្ត
ភិក្ខុនោះ ដោយចិត្តយ៉ាងនេះថា អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកចេះដឹងច្រើន ជា
អ្នកចេះចាំនូវសូត្រ សន្សំនូវសូត្រ ធម៌ទាំងឡាយណា មានលម្អបទដើម
លម្អបទកណ្តាល លម្អបទចុង ប្រកាសមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ព្រមទាំងអត្ត និង
ព្យញ្ជនៈ ដ៏បរិសុទ្ធបរិបូណ៌គ្រប់ទាំងអស់ ធម៌មានសកាតដូច្នោះ បុគ្គលនោះ
ជាអ្នកចេះដឹងច្រើន ចាំស្ងាត់រត់មាត់ ចូលចិត្តច្បាស់លាស់ដោយចិត្ត ចាក់ធ្លុះ
ចំពោះ ដោយយល់ឃើញ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នក
ស្មានហួសហេតុពោលថា ខ្លួនបានគុណវិសេសដោយទៀងទាត់ សម្គាល់ថា
ដល់ហើយ ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិនទាន់ដល់ សម្គាល់ថា ធ្វើហើយ ក្នុងធម៌ដែល

ខ្លួនមិនបានធ្វើសម្គាល់ថា ត្រាស់ដឹងហើយ ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិនបានត្រាស់
ដឹង ទើបពោលអត្តអរហត្តផល ដោយការស្មានហួសហេតុថា ខ្ញុំដឹងច្បាស់
ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញប្រព្រឹត្តស្រេចហើយ
សោឡសកិច្ច អាត្មាអញធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ព្រះតថាគត ឬសាវ័ករបស់
ព្រះតថាគត ជាអ្នកមានឈាន ឈ្លាសក្នុងសមាបត្តិ ឈ្លាសក្នុងការដឹងចិត្ត
នៃបុគ្គលដទៃ ឈ្លាសក្នុងវារៈនៃចិត្តរបស់បុគ្គលដទៃ រមែងកំណត់ដឹងនូវចិត្ត
ភិក្ខុនោះ ដោយចិត្តយ៉ាងនេះថា អ្នកដ៏មានអាយុនេះ មានអភិជ្ឈា មានចិត្ត
ត្រូវអភិជ្ឈារូបវិតច្រើន ចំណែកខាងការរូបវិតដោយអភិជ្ឈានេះ ជាសេចក្តី
សាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុ
នេះ ជាអ្នកមានព្យាបាទ មានចិត្តត្រូវព្យាបាទរូបវិតច្រើន ចំណែកខាងការ
រូបវិត ដោយព្យាបាទនេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគត
ប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ មានបីនិមិទ្ធៈ មានចិត្តត្រូវបីនិមិទ្ធៈ
រូបវិតច្រើន ចំណែកខាងការរូបវិតដោយបីនិមិទ្ធនេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យ
ក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នក
មានឧទ្ធច្ចៈ មានចិត្តត្រូវឧទ្ធច្ចៈរូបវិតច្រើន ចំណែកខាងការរូបវិតដោយឧទ្ធច្ចៈ
នេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។
អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកមានវិចិកិច្ចា មានចិត្តត្រូវវិចិកិច្ចារូបវិតច្រើន

ចំណែកខាងការរូបវិធានដោយវិចិត្រច្នៃនេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ
 ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកមានការងារ
 ជាទីត្រេកអរ ត្រេកអរហើយក្នុងការងារ ប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីត្រេកអរ
 ក្នុងការងារ ចំណែកខាងភាពនៃបុគ្គលដែលមានការងារជាទីត្រេកអរនេះ ជា
 សេចក្តីសាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏
 មានអាយុនេះ ជាអ្នកមានតិរច្ឆានកថាជាទីត្រេកអរ ត្រេកអរហើយក្នុង
 តិរច្ឆានកថា ប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីត្រេកអរក្នុងតិរច្ឆានកថា ចំណែកខាង
 ភាពនៃបុគ្គលមានតិរច្ឆានកថាជាទីត្រេកអរនេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យក្នុងធម្ម-
 វិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកមាន
 ការដេកលក់ជាទីត្រេកអរ ត្រេកអរហើយក្នុងការដេកលក់ ប្រកបរឿយៗ
 នូវសេចក្តីត្រេកអរក្នុងការដេកលក់ ចំណែកខាងភាពនៃបុគ្គលមានការលក់
 ជាទីត្រេកអរនេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគត
 ប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីត្រេកអរក្នុងការ
 ច្រឡំច្រឡំដោយពួក ត្រេកអរហើយក្នុងការច្រឡំច្រឡំដោយពួក ប្រកប
 រឿយៗ នូវសេចក្តីត្រេកអរក្នុងការច្រឡំច្រឡំដោយពួក ចំណែកខាងភាព
 នៃសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងការច្រឡំច្រឡំដោយពួកនេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យ
 ក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ ។ អ្នកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នក
 ភ្លេចស្មារតី ដល់នូវការផ្អាកព្យាយាមទុកក្នុងចន្លោះ ដោយការបានគុណវិសេស

ដ៏ថោកថយ ក្នុងកិច្ចដែលខ្លួនត្រូវធ្វើតទៅទៀត ចំណែកខាងការផ្អាកសេចក្តី
 ព្យាយាមក្នុងចន្លោះនេះ ជាសេចក្តីសាបសូន្យក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគត
 ប្រកាសហើយ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពាក្យថា ភិក្ខុនោះឯង មិនលះបង់
 នូវធម៌ទាំង ១០ ប្រការនេះ នឹងដល់នូវសេចក្តីចម្រើន លុតលាស់ធុំទូលាយ
 ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដូច្នោះនុ៎ះ មិនមែនជាឋានៈទេ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
 ពាក្យថា ភិក្ខុនោះឯង លះបង់នូវធម៌ទាំង ១០ ប្រការនេះ នឹងដល់នូវសេចក្តី
 ចម្រើន លុតលាស់ធុំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដូច្នោះនុ៎ះ ទើបជាឋានៈ ។

អដ្ឋកថា

អញ្ញាសូត្រ

[៨៦] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអញ្ញាសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ បទថា
 អធិមានិកោ បានដល់ ប្រកបដោយការសម្គាល់ថា សម្រេច
 ហើយក្នុងធម៌ដែលមិនសម្រេច ។ បទថា អធិមានសង្ខារ បានដល់ សម្គាល់
 ថា សម្រេចហើយ ទើបពោលដោយសច្ចៈ ។^{២៧៣}

អដ្ឋកថា អញ្ញាសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អធិករណសូត្រទី ៧

[៨៧] ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រារព្ធនូវការឡូកភិក្ខុ ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ ព្រះពុទ្ធដីកា ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកធ្វើអធិករណ៍ មិន ពោលសរសើរការរម្ងាប់អធិករណ៍ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកធ្វើ អធិករណ៍ មិនពោលសរសើរការរម្ងាប់អធិករណ៍ ដោយហេតុណា នេះឯង ជាធម៌មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្រឡាញ់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តី គោរព មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពជាសមណៈ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពជា បុគ្គលម្នាក់ឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុមិនប្រាថ្នានូវសិក្ខា មិនពោលសរសើរការសមាទាននូវសិក្ខា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នក មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងសិក្ខា មិនពោលសរសើរការសមាទាននូវសិក្ខា ដោយហេតុណា នេះឯងជាធម៌មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្រឡាញ់ មិន ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីគោរព មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន មិន ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពជាសមណៈ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពជាបុគ្គលម្នាក់ ឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក មិនពោលសរសើរការកម្ចាត់បង់នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក មិនពោលសរសើរការកម្ចាត់បង់នូវសេចក្តី

ប្រាថ្នា ដោយហេតុណា នេះឯងជាធម៌មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្រឡាញ់
 មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីគោរព មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន
 មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពជាសមណៈ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពជាបុគ្គល
 ម្នាក់ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមានសេចក្តីក្រោធ
 មិនពោលសរសើរការកម្ចាត់បង់សេចក្តីក្រោធ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 ជាអ្នកមានសេចក្តីក្រោធ មិនពោលសរសើរការកម្ចាត់បង់សេចក្តីក្រោធ
 ដោយហេតុណា នេះឯងជាធម៌មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្រឡាញ់ មិន
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីគោរព មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន មិន
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពជាសមណៈ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពជាបុគ្គលម្នាក់
 ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកលុបគុណគេ មិនពោល
 សរសើរការកម្ចាត់បង់នូវសេចក្តីលុបគុណគេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជា
 អ្នកលុបគុណគេ មិនពោលសរសើរការកម្ចាត់បង់ នូវសេចក្តីលុបគុណគេ
 ដោយហេតុណា នេះឯងជាធម៌មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្រឡាញ់ មិន
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីគោរព មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន មិន
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពជាសមណៈ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពជាបុគ្គលម្នាក់
 ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកអួតអាង មិនពោលសរសើរ
 ការកម្ចាត់បង់នូវការអួតអាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកអួតអាង មិន
 ពោលសរសើរការកម្ចាត់បង់នូវការអួតអាង ដោយហេតុណា នេះឯងជាធម៌

មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្រឡាញ់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីគោរព
 មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពជាសមណៈ
 មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយ
 ទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមានមាយា មិនពោលសរសើរ ការកម្ចាត់បង់នូវមាយា ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានមាយា មិនពោលសរសើរ នូវការកម្ចាត់
 នូវមាយា ដោយហេតុណា នេះឯង ជាធម៌មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តី
 ស្រឡាញ់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីគោរព មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តី
 ចម្រើន មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពជាសមណៈ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពជា
 បុគ្គលម្នាក់ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រកបដោយ
 ជាតិ ជាអ្នកមិនពិចារណានូវធម៌ មិនពោលសរសើរការពិចារណានូវធម៌ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកប្រកបដោយជាតិ ជាអ្នកមិនពិចារណានូវធម៌
 មិនពោលសរសើរការពិចារណានូវធម៌ ដោយហេតុណា នេះឯង ជាធម៌មិន
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្រឡាញ់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីគោរព មិន
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពជាសមណៈ មិន
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត
 ភិក្ខុជាអ្នកមិនមានការពួនសម្បំ មិនពោលសរសើរការពួនសម្បំ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមិនពួនសម្បំ មិនពោលសរសើរការពួនសម្បំ ដោយ
 ហេតុណា នេះឯងជាធម៌មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្រឡាញ់ មិនប្រព្រឹត្ត

ទៅ ដើម្បីសេចក្តីគោរព មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន មិនប្រព្រឹត្ត
 ទៅ ដើម្បីភាពជាសមណៈ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមិនធ្វើបដិសណ្ឋារៈ ដល់សព្វហ្ម-
 ចារីបុគ្គលទាំងឡាយ មិនពោលសរសើរបុគ្គលអ្នកធ្វើបដិសណ្ឋារៈ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមិនធ្វើបដិសណ្ឋារៈ ដល់ពួកសព្វហ្មចារីបុគ្គល
 មិនពោលសរសើរបុគ្គល អ្នកធ្វើបដិសណ្ឋារៈ ដោយហេតុណា នេះឯងជា
 ធម៌មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្រឡាញ់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តី
 គោរព មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពជា
 សមណៈ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ ពិតជាមានសេចក្តីប្រាថ្នា កើតឡើងយ៉ាងនេះថា ធ្វើ
 ម្តេចហ្ន៎ ពួកសព្វហ្មចារីបុគ្គល គប្បីធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា
 ចំពោះអាត្មាអញ អេះ ។ ប៉ុន្តែ ពួកសព្វហ្មចារីបុគ្គល មិនធ្វើសក្ការៈ មិន
 គោរព មិនរាប់អាន មិនបូជាចំពោះភិក្ខុនោះឡើយ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះ
 ហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា ពួកសព្វហ្មចារីជាវិញ្ញូជន រមែង
 ពិចារណាយើញច្បាស់ នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះ ដែលភិក្ខុទាំងនោះ
 មិនទាន់លះបង់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចសេះលូងខ្មៅ ពិតជាមានសេចក្តី
 ប្រាថ្នា កើតឡើងយ៉ាងនេះថា ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ពួកមនុស្សគប្បីតម្កើងអញ ក្នុងទី
 ជាសេះអាជានេយ្យផង ឲ្យអញបរិភោគនូវភោជន របស់សេះអាជានេយ្យផង

ដុសខាត់អញ ដូចជា ដុសខាត់សេះអាជានេយ្យផង ។ តែថា ពួកមនុស្ស
 មិនតម្កល់នូវសេះនោះ ក្នុងទីនៃសេះអាជានេយ្យ មិនឲ្យបរិភោគនូវភោជន
 របស់សេះអាជានេយ្យ មិនដុសខាត់ ដូចជាការដុសខាត់សេះអាជានេយ្យទេ ។
 ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា ពួកមនុស្សជា
 អ្នកដឹង រមែងពិចារណាលើញច្បាស់ នូវអំពើរឹងត្អឹង កៀចក្រាញ កកិចកកុច
 រៀចវេរទាំងនោះ ដែលសេះនោះមិនទាន់លះបង់ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានឧបមេយ្យដូចភិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ ពិតជាមាន
 សេចក្តីប្រាថ្នា កើតឡើងយ៉ាងនេះថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ពួកសព្វហូចារីបុគ្គល
 គប្បីធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាចំពោះអាត្មាអញ អេះ តែបើទុកជា
 ដូច្នោះ ពួកសព្វហូចារីបុគ្គល ក៏មិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់អាន មិន
 បូជាចំពោះភិក្ខុនោះឡើយ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ព្រោះថា ពួកសព្វហូចារីជាវិញ្ញាជន រមែងពិចារណាលើញច្បាស់ នូវ
 អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះ ដែលភិក្ខុនោះ មិនទាន់លះបង់ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនធ្វើអធិករណ៍ ពោលសរសើរការ
 រម្ងាប់អធិករណ៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមិនធ្វើអធិករណ៍ ពោល
 សរសើរការរម្ងាប់អធិករណ៍ ដោយហេតុណា នេះឯង ជាធម៌តែប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីសេចក្តីស្រឡាញ់ ដើម្បីសេចក្តីគោរព ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីភាព
 ជាសមណៈ ដើម្បីភាពជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត

ភិក្ខុជាអ្នកប្រាថ្នាក្នុងសិក្ខា ពោលសរសើរការសមាទានសិក្ខា ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកប្រាថ្នាក្នុងសិក្ខា ពោលសរសើរការសមាទានសិក្ខា
 ដោយហេតុណា នេះឯង ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្រឡាញ់ ដើម្បី
 សេចក្តីគោរព ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីភាពជាសមណៈ ដើម្បីភាពជា
 បុគ្គលម្នាក់ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រាថ្នាតិច
 ពោលសរសើរការកម្ចាត់បង់សេចក្តីប្រាថ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នក
 ប្រាថ្នាតិច ពោលសរសើរការកម្ចាត់បង់នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយហេតុណា
 នេះឯងជាធម៌ ។ បេ បេ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាពជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមិនក្រោធ ពោលសរសើរការកម្ចាត់បង់
 សេចក្តីក្រោធ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមិនក្រោធ ពោលសរសើរ
 ការកម្ចាត់បង់សេចក្តីក្រោធ ដោយហេតុណា នេះឯង ជាធម៌ ។ បេ បេ ប្រព្រឹត្ត
 ទៅ ដើម្បីភាពជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជា
 អ្នកមិនលុបគុណគេ ពោលសរសើរការកម្ចាត់បង់ការលុបគុណគេ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមិនលុបគុណគេ ពោលសរសើរការកម្ចាត់បង់នូវ
 ការលុបគុណគេ ដោយហេតុណា នេះឯង ជាធម៌ ។ បេ បេ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 ភាពជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមិនអួត
 អាន ពោលសរសើរការកម្ចាត់បង់សេចក្តីអួតអាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុជាអ្នកមិនអួតអាន ពោលសរសើរនូវការកម្ចាត់បង់សេចក្តីអួតអាន ដោយ

ហេតុណា នេះឯង ជាធម៌ ។ បេ ។ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាពជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមិនមានមាយា ពោលសរសើរ ការកម្ចាត់បង់មាយា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមិនមានមាយា ពោល ការសរសើរការកម្ចាត់បង់មាយា ដោយហេតុណា នេះឯង ជាធម៌ ។ បេ ។ ប្រព្រឹត្ត ទៅដើម្បីភាពជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុប្រកបដោយជាតិជាអ្នកពិចារណានូវធម៌ ពោលសរសើរការពិចារណានូវ ធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយជាតិជាអ្នកពិចារណានូវធម៌ ដោយហេតុណា នេះឯង ជាធម៌ ។ បេ ។ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពជាបុគ្គល ម្នាក់ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកពួនសម្មំ ពោល សរសើរការពួនសម្មំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកពួនសម្មំ ពោល សរសើរការពួនសម្មំ ដោយហេតុណា នេះឯង ជាធម៌ ។ បេ ។ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកធ្វើនូវបដិសណ្ឋារៈ ដល់ពួកសព្វហូចារីបុគ្គល ពោលសរសើរបុគ្គលអ្នកធ្វើបដិសណ្ឋារៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកធ្វើបដិសណ្ឋារៈដល់ពួកសព្វហូចារីបុគ្គល ពោលសរសើរបុគ្គលអ្នកធ្វើនូវបដិសណ្ឋារៈ ដោយហេតុណា នេះឯង ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្រឡាញ់ ដើម្បីសេចក្តីគោរព ដើម្បីសេចក្តី ចម្រើន ដើម្បីភាពជាសមណៈ ដើម្បីភាពជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ បើទុកជាមិនគប្បីបង្កើតសេចក្តីប្រាថ្នា

យ៉ាងនេះថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ពួកសព្វហូចារីបុគ្គលគប្បីធ្វើសក្ការៈ គោរព
 រាប់អាន បូជាចំពោះអាត្មាអញ ក៏គង់តែពួកសព្វហូចារីបុគ្គលធ្វើសក្ការៈ
 គោរព រាប់អាន បូជាចំពោះភិក្ខុនោះដែរ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា ពួកសព្វហូចារីជាវិញ្ញាណ រមែងពិចារណា
 ឃើញច្បាស់នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះ ដែលភិក្ខុនោះលះបង់ហើយ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាសេះអាជានេយ្យដ៏ចម្រើន បើទុកជាមិនគប្បី
 បង្កើតសេចក្តីប្រាថ្នាយ៉ាងនេះថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ពួកមនុស្សគប្បីតម្កើងអញ
 ក្នុងទីជាសេះអាជានេយ្យផង គប្បីឲ្យអញបរិភោគនូវកោជនរបស់សេះអាជានេយ្យ
 ផង គប្បីជុសខាត់អញដោយការជុសខាត់ ដូចជាសេះអាជានេយ្យផង
 ពួកមនុស្សក៏គង់តែតម្កើងសេះអាជានេយ្យនោះ ក្នុងទីជាសេះអាជានេយ្យផង
 ឲ្យបរិភោគនូវកោជនរបស់សេះអាជានេយ្យផង ជុសខាត់ដូចជាជុសខាត់សេះ
 អាជានេយ្យផង ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះ
 ថា ពួកមនុស្សជាអ្នកដឹង រមែងពិចារណារឃើញច្បាស់នូវអំពើវិនត្តឹង កៀច
 ក្រាញ កកិចកកុច រៀចវេរទាំងនោះ ដែលសេះអាជានេយ្យនោះលះបង់
 ហើយ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានឧបមេយ្យដូចជា
 ភិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ បើទុកជាមិនគប្បីបង្កើតសេចក្តីប្រាថ្នាយ៉ាងនេះថា
 ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ពួកសព្វហូចារីបុគ្គលគប្បីធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា
 ចំពោះអាត្មាអញ ក៏គង់តែពួកសព្វហូចារីបុគ្គលធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន

បូជាចំពោះភិក្ខុនោះដែរ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ព្រោះថា ពួកសព្វហូចារីជាវិញ្ញាជន រមែងពិចារណាលើញ្ញច្បាស់ នូវអកុ-
សលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះ ដែលភិក្ខុនោះលះបង់ហើយ ។

អដ្ឋកថា

អធិករណសូត្រ

[៨៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអធិករណសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា
អធិករណិកោ ហោតិ បានដល់ ជាអ្នកធ្វើអធិករណ៍ ។ បទថា ន
បិយតាយ បានដល់ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីជាទីស្រឡាញ់ ។ បទថា ន
គរុតាយ បានដល់ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាពគួរគោរព ។ បទថា ន
សាមញ្ញាយ បានដល់ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសមានធម៌ ។ បទថា ន
ឯកិការាយ បានដល់ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនមានឱកាស ។ បទថា ធម្មានំ
ន និសាមកជាតិយោ បានដល់ មិនជាអ្នកពិចារណាលោកុត្តរធម៌ ៩ ជា
សកាវៈមិនជាអ្នកទ្រទ្រង់ចាំជាសកាវៈ ។ បទថា ន បដិសល្លាណោ បានដល់
មិនជាអ្នកពួនសម្លំ ។ បទថា សាធម្មយ្យានិ បានដល់ មានការអួតអាង ។
បទថា ក្កដយ្យានិ បានដល់ មានការកោង ។ បទថា ធិម្ពេយ្យានិ បាន
ដល់ មានការមិនត្រង់ ។ បទថា រដ្ឋេយ្យានិ បានដល់ មានការរៀប ។

សុត្តន្តបិដក

ព្យាសនសូត្រទី ៨

[៨៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណា ជាអ្នកជេរ ប្រទេច ផ្កាសា ពួកសព្វហូចារីបុគ្គល ជាអ្នកតិះដៀលព្រះអរិយៈ ដំណើរនោះ មិនមែនជា ហេតុ មិនមែនជាបច្ច័យ ដែលមិននាំឲ្យភិក្ខុនោះ គប្បីដល់នូវសេចក្តីវិនាស ទាំង ១០ ប្រការ សេចក្តីវិនាសណាមួយទេ ។ សេចក្តីវិនាសទាំង ១០ ប្រការ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ បុគ្គលនោះ មិនបាននូវគុណធម៌ ដែលខ្លួនមិនទាន់ បាន ១ សាបសូន្យចាកគុណធម៌ដែលខ្លួនបានហើយ ១ ព្រះសទ្ធម្មរបស់ បុគ្គលនោះមិនផ្សំផង ១ ជាអ្នកស្មានហួសហេតុក្នុងព្រះសទ្ធម្ម ១ ប្រព្រឹត្ត ព្រហ្មចារ្យទាំងមិនមានសេចក្តីត្រេកអរ ១ ត្រូវអាបត្តិណាមួយ ដែលសៅហ្មង ១ ប្រទះសេចក្តីទុក្ខព្រោះរោគដ៏ធ្ងន់ ១ ដល់នូវការត្រួតរាយមាយចិត្ត ១ ធ្វើ មរណៈទាំងវង្វេង ១ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតឯ អបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណា ជេរ ប្រទេច ផ្កាសាពួកសព្វហូចារីបុគ្គល ជាអ្នកតិះដៀលព្រះអរិយៈ ដំណើរ នោះ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបច្ច័យ ដែលមិនមែននាំឲ្យភិក្ខុនោះ គប្បី ដល់នូវសេចក្តីវិនាសទាំង ១០ ប្រការនេះ សេចក្តីវិនាសណាមួយទេ ។

អដ្ឋកថា

ព្យសនសូត្រ

[៨៨] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងព្យសនសូត្រទី ៨ ដូចតទៅនេះ ក្នុង
 ពាក្យថា អក្កោសកបរិកាសកោ អរិយុបវាទី សព្វហ្មចារីនំ នេះ គប្បី
 ប្រកបសព្វហ្មចារី និងអក្កោសនបទ និងបរិកាសកបទថា ជាអ្នកជេរ
 សព្វហ្មចារី ជាអ្នកបរិកាសសព្វហ្មចារី ។ បុគ្គលមានសម្តីអាក្រក់ ដោយ
 អន្តិមវត្ថុថា អញនឹងសម្លាប់គុណរបស់ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ រមែងឈ្មោះថា
 អរិយុបវាទី ។ បទថា សទ្ធម្មស្ស ន វោទាយន្តិ សេចក្តីថា សទ្ធម្ម គឺ
 សាសនាដែលរាប់បានថា ត្រៃសិក្ខារបស់ភិក្ខុនោះ រមែងមិនដល់នូវការផ្សព្វផ្សង
 រោគប្តីណោះ គប្បីជ្រាបថា អាត្មន្តំ ព្រោះធ្វើជីវិតឲ្យលំបាក ក្នុងពាក្យថា
 រោគាត្មន្តំ នេះ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា ព្យសនសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

កោកាលិកសូត្រទី ៩

[៨៧] គ្រានោះ កោកាលិកភិក្ខុចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះ
 ចូលទៅដល់ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។
 លុះកោកាលិកភិក្ខុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សារីបុត្ត និងមោគ្គល្លាន ជាអ្នកប្រាថ្នា
 លាមក លុះក្នុងអំណាចនៃសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់
 កោកាលិកៈ អ្នកកុំនិយាយយ៉ាងនេះ ម្ចាស់កោកាលិកៈ អ្នកកុំនិយាយយ៉ាង
 នេះឡើយ ម្ចាស់កោកាលិកៈ ចូរអ្នកញ៉ាំងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាចំពោះសារីបុត្ត និង
 មោគ្គល្លានចុះ ព្រោះថា សារីបុត្ត និងមោគ្គល្លាន ជាអ្នកមានសីលជាទី
 ស្រឡាញ់ ។ កោកាលិកភិក្ខុទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាគម្រប់ពីរជងទៀតថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគ គួរខ្ញុំព្រះអង្គជឿយកតម្រាប់
 ក៏មែនពិតហើយ តែថា សារីបុត្ត និងមោគ្គល្លាន ជាអ្នកប្រាថ្នាលាមកប្រាកដ
 លុះក្នុងអំណាចនៃសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក ។ ម្ចាស់កោកាលិកៈ អ្នកកុំនិយាយ
 យ៉ាងនេះ ម្ចាស់កោកាលិកៈ អ្នកកុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ ម្ចាស់កោកាលិកៈ
 អ្នកចូរញ៉ាំងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាចំពោះសារីបុត្ត និងមោគ្គល្លានចុះ ព្រោះថា សារីបុត្ត
 និងមោគ្គល្លានមានសីលជាទីស្រឡាញ់ ។ កោកាលិកភិក្ខុ ក៏ទូលព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគជាគម្រប់ ៣ ជងទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ គួរខ្ញុំព្រះអង្គជឿយកតម្រាប់ក៏ពិតមែនហើយ តែថា សារីបុត្ត និង

មោគ្គល្លាន សុទ្ធតែជាអ្នកប្រាថ្នាលាមកប្រាកដ លុះក្នុងអំណាចនៃសេចក្តី
 ប្រាថ្នាលាមក ។ ម្នាលកោកាលិកៈ អ្នកកុំនិយាយយ៉ាងនេះ ម្នាលកោកាលិកៈ
 អ្នកកុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ ម្នាលកោកាលិកៈ អ្នកចូរញ៉ាំងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា
 ចំពោះសារីបុត្ត និងមោគ្គល្លានចុះ ព្រោះថា សារីបុត្ត និងមោគ្គល្លាន ជាអ្នក
 មានសីល ជាទីស្រឡាញ់ ។ គ្រានោះ កោកាលិកភិក្ខុក្រោកចាកអាសនៈ
 ហើយថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចក៏ធ្វើប្រទក្សិណ ចៀសចេញទៅ ។ ក៏
 កាលដែលកោកាលិកភិក្ខុ ចៀសចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ក៏កើតអុតប៉ុនៗ
 គ្រាប់ស្មៅ រូបរិតកាយទាំងមូល លុះអុតកើតប៉ុនៗ គ្រាប់ស្មៅហើយ ក៏ដេរ
 ឡើងប៉ុនៗ គ្រាប់សណ្តែកបាយ លុះប៉ុនគ្រាប់សណ្តែកបាយហើយ ក៏ដេរ
 ឡើងប៉ុនគ្រាប់សណ្តែកកង្កំ លុះប៉ុនគ្រាប់សណ្តែកកង្កំហើយ ក៏ដេរឡើងប៉ុន
 គ្រាប់ពុទ្រា លុះប៉ុនគ្រាប់ពុទ្រាហើយ ក៏ដេរឡើងប៉ុនផ្លែពុទ្រា លុះប៉ុនផ្លែ
 ពុទ្រាហើយ ក៏ដេរឡើងប៉ុនផ្លែកន្ទួតព្រៃ លុះប៉ុនផ្លែកន្ទួតព្រៃហើយ ក៏ដេរ
 ឡើងប៉ុនក្តឹបញ្ជៅ លុះប៉ុនក្តឹបញ្ជៅហើយ ក៏ដេរឡើងប៉ុនផ្លែញ្ជៅធំ លុះប៉ុន
 ផ្លែញ្ជៅធំ ហើយ ខ្លះ និងឈាមក៏ហូរចេញរហាម ។ បានឮថា កោកាលិក-
 ភិក្ខុនោះ ដេកលើស្លឹកចេកដូចជាត្រីដែលគេច្រាស់ស្រកាហើយ ។ លំដាប់
 នោះ តុទិបច្ចេកព្រហ្មបានចូលទៅរកកោកាលិកភិក្ខុ លុះចូលទៅដល់ហើយ
 ក៏បិទនៅព្រំដីអាកាស ហើយពោលទៅនឹងកោកាលិកភិក្ខុដូច្នោះថា ម្នាល
 កោកាលិកៈ ចូរលោកញ៉ាំងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាចំពោះព្រះសារីបុត្ត និងព្រះមោគ្គល្លាន

ចុះ ព្រោះថា ព្រះសារីបុត្ត និងព្រះមោគ្គល្លានមានសីលជាទីស្រឡាញ់ ។
 ម្ចាស់អាវុសោ អ្នកជាអ្វី ។ យើងជាតុទិបច្ចេកព្រហ្ម ។ ម្ចាស់អាវុសោ ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាករថា អ្នកឯងជាអនាគាមិបុគ្គលហើយតើ ចុះអ្នកឯង
 មកក្នុងទីនេះ ដើម្បីអ្វីទៀត អ្នកឯងចូរមើលតែនូវកំហុសរបស់អ្នកនោះចុះ ។
 លំដាប់នោះ តុទិបច្ចេកព្រហ្មក៏បានពោលនឹងកោកាលិកភិក្ខុ ដោយគាថាដូច្នោះថា

បុគ្គលពាលកាលពោលនូវទុក្ខសីត ឈ្មោះថា កាប់ខ្លួនឯង
 ដោយប្តីវេថា គឺផុសវាចាណា ប្តីវេថា គឺផុសវាចានោះ
 កើតតែក្នុងមាត់របស់បុរសជាតិដោយពិត ។

បុគ្គលណាសរសើរនូវបុគ្គលដែលគួរនិន្ទា តិះដៀលបុគ្គលដែលគួរ
 សរសើរនោះក្តី បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា សន្សំនូវទោសដោយមាត់ រមែងមិន
 បានសេចក្តីសុខព្រោះទោសនោះទេ ។

ការចាញ់ដោយទ្រព្យណា ព្រោះល្បែងក្តាល់ទាំងឡាយ
 (ព្រមទាំងខ្លួនទាំងអស់) ជាកំហុស មានប្រមាណ
 តិចទេ បុគ្គលណា ញ៉ាំងចិត្តឲ្យប្រទូស្តចំពោះពួកបុគ្គល
 អ្នកប្រព្រឹត្តល្អនេះឯង ជាកំហុសធំក្រៃលែង ។ បុគ្គល
 តម្កល់នូវវាចា និងចិត្តដ៏លាមក ហើយតិះដៀលព្រះ
 អរិយៈ រមែងទៅកាន់នរកណា នរកនោះមាន ១ សែន
 និរត្តុទៈផង និង ៣៦ អត្តុទៈ (ដោយឡែកទៀត) ផង

៥ អពុទ្ធៈផង ។

គ្រានោះ កោកាលិកភិក្ខុក៏ធ្វើមរណកាលដោយជំងឺនោះឯង ។ លុះ
 កោកាលិកភិក្ខុធ្វើមរណកាលហើយ ក៏ទៅកើតក្នុងបទុមនរក ព្រោះថ្នាំងថ្នាក់
 ចិត្តចំពោះព្រះសារីបុត្ត និងព្រះមោគ្គល្លាន ។ គ្រានោះ កាលបើរាត្រីបឋម-
 យាមកន្លងទៅហើយ សហម្បតិព្រហ្មមានរស្មីរុងរឿង ធ្វើវត្តជេតពនទាំងមូល
 ឲ្យភ្លឺច្បាស់ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយ
 បង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយបិតនៅក្នុងទីសមគួរ ។ លុះសហម្បតិព្រហ្មបិត
 នៅក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន កោកាលិកភិក្ខុធ្វើមរណកាលទៅហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 កោកាលិកភិក្ខុធ្វើមរណកាលទៅកើតក្នុងបទុមនរក ព្រោះថ្នាំងថ្នាក់ចិត្តចំពោះ
 ព្រះសារីបុត្ត និងព្រះមោគ្គល្លាន ។ សហម្បតិព្រហ្មបានពោលពាក្យនេះហើយ
 ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ ហើយបាត់ចាកទីនោះទៅ
 មួយរំពេច ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគកាលបើរាត្រីនោះកន្លងទៅហើយ
 ទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងយប់មិញនេះ កាល
 រាត្រីបឋមយាមកន្លងទៅហើយ សហម្បតិព្រហ្មមានរស្មីរុងរឿង ធ្វើវត្តជេត-
 ពនទាំងមូលឲ្យភ្លឺច្បាស់ ហើយចូលមករកតថាគត លុះចូលមកដល់ថ្វាយបង្គំ
 តថាគត ហើយបិតនៅក្នុងទីសមគួរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះសហម្បតិព្រហ្ម
 បិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ បានពោលនឹងតថាគតដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏

ចម្រើន កោកាលិកភិក្ខុធ្វើមរណកាលទៅហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 កោកាលិកភិក្ខុធ្វើមរណកាលទៅ ទៅកើតក្នុងបទុមនរក ព្រោះថ្នាំងថ្នាក់ចិត្ត
 ចំពោះព្រះសារីបុត្ត និងព្រះមោគ្គល្លាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សហម្បតិ-
 ព្រហ្មបានពោលពាក្យនេះ លុះពោលពាក្យនេះហើយ ថ្វាយបង្គំលាតថាគត
 ធ្វើប្រទក្សិណ បាត់ចាកទីនោះទៅមួយរំពេច ។ និមិត្តតែព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ ១ រូប ក្រាបថ្វាយបង្គំទូលសួរព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រមាណនៃអាយុក្នុងបទុមនរកវែង
 ប៉ុន្មាន ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុ ប្រមាណនៃអាយុក្នុងបទុមនរកវែង
 ណាស់ ប្រមាណនៃអាយុក្នុងបទុមនរកនោះ បុគ្គលមិនងាយនឹងរាប់ថា
 ប៉ុណ្ណោះឆ្នាំ ប៉ុណ្ណោះរយឆ្នាំ ឬប៉ុណ្ណោះពាន់ឆ្នាំ ឬក៏ប៉ុណ្ណោះសែនឆ្នាំបានឡើយ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះព្រះអង្គអាចធ្វើសេចក្តីឧបមាបានដែរឬ ។ ព្រះដ៏
 មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុ អាចធ្វើបានដូច្នោះ ទើបត្រាស់ថា ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូចរទេះផ្កកល្ងរបស់អ្នកដែនកោសល ចំណុះ ២០
 ខារិកៈ (អម្រែក) កន្លងទៅបាន ១ សែនឆ្នាំ មានបុរសម្នាក់រើសយកល្ង
 ១ គ្រាប់ៗ អំពីរទេះនោះចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុ រទេះផ្កកល្ងរបស់អ្នកដែន
 កោសលចំណុះ ២០ ខារិកៈនោះ ដល់នូវការអស់រលីងទៅដោយសេចក្តី
 ព្យាយាមនេះ ឈ្មោះថា ឆាប់រហ័សនៅឡើយ ឯអពុទ្ធនរក ១ មិនឆាប់
 ដូច្នោះទេ ម្នាលភិក្ខុ ដូចជាអពុទ្ធនរក ២០ ត្រូវជានិរពុទ្ធនរក ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ

ដូចជានិរុទ្ទេនរក ២០ ត្រូវជាអពពូនរក ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ ដូចជាអពពូនរក
 ២០ ត្រូវជាអហហនរក ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ ដូចជាអហហនរក ២០ ត្រូវជា
 អដជនរក ១ ។ ម្នាលភិក្ខុដូចជាអដជនរក ២០ ត្រូវជាកុម្មុទេនរក ១ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុដូចជាកុម្មុទេនរក ២០ ត្រូវជាសោគន្ធិកនរក ១ ។ ម្នាលភិក្ខុដូចជា
 សោគន្ធិកនរក២០ ត្រូវជាឧប្បលនរក១ ។ ម្នាលភិក្ខុដូចជាឧប្បលនរក ២០
 ត្រូវជាបុណ្ណរិកនរក ១ ។ ម្នាលភិក្ខុដូចជាបុណ្ណរិកនរក ២០ ត្រូវជាបទុម-
 នរក ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ ដូចជាកោកាលិកភិក្ខុទៅកើតក្នុងបទុមនរក ព្រោះថ្នាំ
 ថ្នាក់ចិត្តចំពោះសារីបុត្ត និងមោគ្គល្លាន ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងធម៌
 នេះហើយ ព្រះសុគតជាសាស្តា លុះសម្តែងធម៌នេះហើយ ទើបសម្តែងគាថា
 នេះតទៅទៀតថា

បុគ្គលពាល កាលពោលនូវពាក្យទុញ្ញាសិត ឈ្មោះថា កាប់នូវ
 ខ្លួនដោយប្លូវថៅ គឺផុសវាចាណា ប្លូវថៅ គឺផុសវាចានោះ
 តែងកើតក្នុងមាត់របស់បុរសជាតិ ដោយពិត ។

បុគ្គលណា សរសើរនូវបុគ្គលដែលគួរនិន្ទា ឬតិះដៀលបុគ្គលដែលគួរ
 សរសើរ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា សន្សំនូវទោសដោយមាត់ រមែងមិនបាន
 សេចក្តីសុខ ព្រោះទោសនោះទេ ។

ការចាញ់ ដោយទ្រព្យណា ព្រោះល្បែង ក្នាល់ទាំងឡាយ
 (ព្រមទាំងខ្លួនទាំងអស់) ការចាញ់នេះ ឈ្មោះថា កំហុស

មានប្រមាណតិចទេ បុគ្គលណា ញ៉ាំងចិត្តឲ្យប្រទូស្តចំពោះ
 ពួកបុគ្គលដែលប្រព្រឹត្តល បុគ្គលនេះឯង ទើបឈ្មោះថា មាន
 កំហុសធំក្រៃលែង ។ បុគ្គលតម្កល់វាចា និងចិត្ត ដ៏លាមក
 តិះដៀលព្រះអរិយៈ រមែងទៅកើតក្នុងនរកណា នរកនោះមាន
 មួយសែននិរត្តៈ និង ៣៦ និរត្តៈ (ដោយឡែកទៀត)
 ផង ៥ អព្វៈផង ។

អដ្ឋកថា

កោកាលិកសូត្រ

[៨៩] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងកោកាលិកសូត្រទី ៩ ដូចតទៅនេះ
 បទថា កោកាលិកោ ភិក្ខុ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ សេចក្តីថា
 កោកាលិកភិក្ខុជានរណា ហេតុអ្វី ទើបចូលគាល់ បានឮថា កោកាលិកភិក្ខុ
 នេះ ជាបុត្ររបស់កោកាលិកសេដ្ឋី ក្នុងនគរកោកាលិក រដ្ឋកោកាលិក ឬស
 ហើយ នៅប្រចាំក្នុងវិហារដែលសេដ្ឋីបិតាសាង តែភិក្ខុដែលជាសិស្សរបស់
 ទេវទត្ត ឈ្មោះថា ចូឡកោកាលិក កោកាលិកកូនព្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថា
 មហាកោកាលិក ។ កាលព្រះមានព្រះភាគប្រថាប់នៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី អគ្គ-
 សាវកទាំង ២ ក៏ចារិកទៅក្នុងជនបទ មួយអង្វើដោយភិក្ខុប្រមាណ ៥០០

រូប កាលថ្ងៃជិតចូលវស្សា បំណងនឹងនៅដោយវិវេក ទើបបញ្ជូនភិក្ខុទាំងនោះ
ត្រឡប់ទៅ ខ្លួនឯងកាន់បាត្រ និងចីវរ ដល់នគរនោះ ក្នុងជនបទនោះ កាល
ដល់វិហារនោះ ក៏ទៅវិហារនោះ ។ ក្នុងវិហារនោះ កោកាលិកភិក្ខុធ្វើវត្តបដិបត្តិ
ដល់អគ្គសាវ័កទាំង ២ នោះ ព្រះអគ្គសាវ័កក៏ធ្វើនូវសេចក្តីរាប់អាននឹងកោកា-
លិកភិក្ខុនោះ ទទួលពាក្យថា អារុសោ ខ្ញុំនឹងនៅទីនេះ ៣ ខែ លោកកុំប្រាប់
រឿងរបស់ខ្ញុំដល់បុគ្គលណាមួយ ហើយក៏នៅចាំវស្សា កាលចាំវស្សាហើយ
ក៏បវារណាក្នុងថ្ងៃបវារណា ក៏លាភោកាលិកភិក្ខុថា អារុសោ ខ្ញុំនឹងទៅ
ភោកាលិកភិក្ខុពោលថា អារុសោ ថ្ងៃនេះ សូមនៅមួយថ្ងៃចុះ ស្រែកនេះសឹម
ទៅ ។ ថ្ងៃស្រែកឡើង ក៏ចូលទៅព្រះនគរ ប្រាប់មនុស្សទាំងឡាយថា អារុសោ
អ្នកមិនដឹងទេឬថា អគ្គសាវ័កទាំង ២ មកនៅក្នុងទីនេះ បុគ្គលណាមួយមិន
និមន្តលោកដោយបច្ច័យខ្លះទេឬ ។ ទើបអ្នកនគរពោលថា បពិត្រលោកម្ចាស់
ព្រះថេរៈនៅឯណា ហេតុអ្វី ទើបមិនប្រាប់ពួកខ្ញុំ ។ ភោកាលិកភិក្ខុពោលថា
ចាំបាច់ប្រាប់ធ្វើអ្វី ពួកអ្នកមិនឃើញព្រះថេរៈ ២ រូបនោះ អង្គុយលើថេរៈសនៈ
ទេឬ នុ៎ះឯងអគ្គសាវ័ក ។ អ្នកនគរទាំងនោះ ប្រញាប់ប្រជុំគ្នាប្រមូលសប្បិ
ទឹកយ៉ូជាដើម និងសំពត់ចីវរទាំងឡាយ ភោកាលិកភិក្ខុគិតថា អគ្គសាវ័ក
មានការប្រាថ្នាតិចក្រៃលែង នឹងមិនត្រេកអរក្នុងលាភដែលកើតឡើងដោយ
បយុត្តវាចា គឺវាចាដែលកោសយកលាភ ។ កាលលោកមិនត្រេកអរ ក៏នឹង
ប្រាប់ឲ្យប្រគេនដល់ភិក្ខុដែលនៅជាប្រចាំ ទើបឲ្យកាន់យកលាភនោះទៅកាន់

សម្មាកុំព្រះថេរៈ ។ ព្រះថេរៈឃើញហើយ ក៏បដិសេធថា បច្ច័យមិនសមគួរ
 ដល់អាត្មាផង មិនសមគួរដល់កោកាលិកភិក្ខុផង ដូច្នោះហើយ ក៏ត្រឡប់ទៅ ។
 កោកាលិកភិក្ខុកើតអាយាតថា ហេតុអ្វីហ្ន៎ អគ្គសាវ័ក បើមិនទទួលខ្លួនឯង
 ហេតុម្តេចក៏មិនឲ្យដល់យើង ហើយចៀសចេញទៅ ។ អគ្គសាវ័កទាំង ២
 នោះមកគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ថ្វាយបង្គំហើយ ក៏នាំបរិស័ទរបស់ខ្លួន ចារឹក
 ទៅក្នុងជនបទ ត្រឡប់មកកាន់នគរនោះ ក្នុងរជ្ជនោះឯងតាមលំដាប់ ។ ពួក
 អ្នកក្រុងចាំព្រះថេរៈបាន ក៏ចាត់ចែងទាន មួយអន្លើដោយបរិក្ខារ សាងមណ្ឌប
 កណ្តាលព្រះនគរ ថ្វាយទាន ហើយបង្ហោនបរិក្ខារប្រគេនព្រះថេរៈ ។ ព្រះ
 ថេរៈក៏បង្ហោនដល់ភិក្ខុសង្ឃ ។ កោកាលិកភិក្ខុឃើញដូច្នោះ គិតថា អគ្គសាវ័ក
 នេះ ពីមុនជាអ្នកប្រាថ្នាតិច ឥឡូវនេះ ក្លាយជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក
 ប្រហែលជាកាលមុន ធ្វើជាប្រាថ្នាតិច សន្តោស និងស្ងាត់ ទើបចូលទៅរក
 ព្រះថេរៈ ពោលថា អាវុសោ ពួកលោកក្នុងកាលមុន ធ្វើដូចជាប្រាថ្នាតិច
 តែឥឡូវនេះ ក្លាយជាភិក្ខុលាមកទៅហើយហ្ន៎ គិតថា អញនឹងទម្លាយទីពឹង
 របស់ព្រះថេរៈទាំងនោះ ទើបប្រញាប់ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ កោកា-
 លិកភិក្ខុនេះឯង គប្បីជ្រាបថា ចូលទៅគាល់ ដោយហេតុនេះ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ឃើញកោកាលិកភិក្ខុនោះរូតរះមក ទ្រង់ពិចារណា
 ដឹងថា ភិក្ខុនេះ មកដើម្បីជេរអគ្គសាវ័ក តថាគតហាមបានទេហ្ន៎ ទ្រង់ឃើញ
 ថា ហាមមិនបាន លោកធ្វើខុសក្នុងព្រះថេរៈទាំង ២ មកហើយ នឹងកើតក្នុង

បទុមនរក ដោយចំណែកមួយ ទ្រង់ហាមដល់ ៣ ដងថា កុំពោលយ៉ាងនេះ ឡើយ កាលទ្រង់ដោះវាទះថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបថា កោកាលិកភិក្ខុ តិះដៀលព្រះសារីបុត្រ និងព្រះមោគ្គល្លានហើយ ក៏ទ្រង់មិនហាម និងដើម្បី សម្តែងថា អរិយុបវាទមានទោសច្រើន ។ បទថា មា ហេវំ ពាក្យនោះ ប្រែថា កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ ។

បទថា សទ្ធាយិកោ បានដល់ ហៅការជឿនាំមកនូវការជ្រះថ្លា ឬមាន វាចាដែលគួរជឿបាន ។ បទថា បច្ចុយិកោ បានដល់ មានវាចាដែលគួររាប់ អាន ។ បទថា បក្កាមិ បានដល់ ត្រូវអានុភាពនៃកម្មជាសំតៀនក៏ចៀសទៅ ពិតហើយ កម្មដែលដល់ឱកាសហើយ បុគ្គលណាម្នាក់ ក៏ហាមមិនបាន ។ បទថា អចិរប្បក្កន្តស្ស បានដល់ ចៀសចេញទៅមិនយូរ ។

បទថា សព្វោ កាយោ ដុដ្ឋោ អហោសិ សេចក្តីថា ពាសពេញខ្លួន មិនរៀរឱកាសត្រឹមមួយចម្រៀកសក់ ពកទាំងឡាយជ្រកនូវឆ្អឹង ផុសឡើង ពាសពេញ ព្រោះហេតុដែលកម្មបែបនោះ មិនអាចឲ្យវិបាកចំពោះព្រះភក្ត្រ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ ដោយពុទ្ធានុភាព ក៏រមែងឲ្យផលក្នុងកាលផុតទីឧបហារ ដែលចូលគាល់ ដូច្នោះ ទើបពកទាំងឡាយផុសឡើង ក្នុងកាលកោកា- លិកភិក្ខុនោះ ចៀសចេញទៅមិនយូរ ។ បទថា កណ្ណាយកមត្តិយោ ប្រែថា សណ្តែកខ្នៅ ។ បទថា វេលុវសលាជុកមត្តិយោ ប្រែថា ប៉ុនផ្លែព្នៅខ្លី ។ បទថា បភិជ្ជិសុ ប្រែថា បែកហើយ កាលពកទាំងនោះបែកហើយ ខ្លួនប្រាណ

ទាំងមូល ក៏ដូចជាខ្មុរ៍ ។ កោកាលិកភិក្ខុនោះ មានខ្លួនឆ្អិនហើយ ដេកលើស្លឹកចេក ក្បែរខ្លោងទ្វារវត្តជេតពន ដូចត្រីលេបថ្នាំពិស កាលនោះ មនុស្សទាំងឡាយដែលមកស្តាប់ធម៌ ក៏នាំគ្នាពោលថា ថ្វីយ ! កោកាលិកៈ ថ្វីយ ! កោកាលិកៈ ធ្វើមិនត្រឹមត្រូវឡើយ អាស្រ័យមាត់របស់ខ្លួនតែម្យ៉ាង ក៏ដល់នូវការលំបាក អារក្ខទេវតាទាំងឡាយ ស្តាប់សំឡេងរបស់មនុស្សទាំងនោះ ក៏បានធ្វើសំឡេងតិះដៀលដូចគ្នា អាកាសទេវតាស្តាប់អារក្ខទេវតា ក៏តិះដៀលដូចគ្នា ហេតុនោះ ទើបកើតសំឡេងតិះដៀលតែមួយដោយឧបាយយ៉ាងនេះ រហូតដល់អកនិជ្ជកត ។

បទថា តុទិ បានដល់ ឧបជ្ឈាយ័របស់កោកាលិកៈ ឈ្មោះតុទិត្តបានអនាគាមិផល កើតក្នុងព្រហ្មលោក បានឮសំឡេងតិះដៀលអំពីកុម្មដ្ឋកទេវតា តៗ គ្នាទៅ រហូតដល់ព្រហ្មលោកថា កោកាលិកៈពោលទោសព្រះអគ្គសាវ័ក ដោយអន្តិមវត្ថុ ធ្វើកម្មមិនត្រូវ គិតថា គួរអាណិត បើអាត្មាអញឃើញគេ ក៏កុំវិនាសទៅឡើយ អាត្មាអញនឹងទូន្មានគេ ដើម្បីឲ្យចិត្តជ្រះថ្លាក្នុងអគ្គសាវ័កទាំង ២ ដូច្នោះហើយ ទើបមកឈរត្រង់មុខកោកាលិកភិក្ខុនោះ ។ លោកសំដៅយកតុទិព្រហ្មនោះ ទើបពោលពាក្យនេះថា តុទិបច្ចេកព្រហ្ម។

បទថា បេសលា សេចក្តីថា មានសីលជាទីស្រឡាញ់ ។ កោកាលិកភិក្ខុ ដេកបើកភ្នែកត្រឹមៗ ពោលយ៉ាងនេះថា អារុសោ ជានរណា ។ បទថា បស្ស យារវត្ត តេ សេចក្តីថា កោកាលិកភិក្ខុពោលថា ចូរមើលចុះ អ្នក

ធ្វើខុស មានប្រមាណប៉ុណ្ណា កាលមិនឃើញពក ធំត្រង់ថ្វាសរបស់ខ្លួន សម្គាល់ថា គប្បីជាសំភៀនខ្ញុំ ដោយពកទំហំប៉ុនគ្រាប់ស្ពៃ ។

គ្រានោះ តុទិព្រហ្មជីវីថា កោកាលិកៈនេះមិនពេញចិត្ត មិនស្តាប់បុគ្គល ណាម្នាក់ ដូចត្រីដែលលេបថ្នាំពិស ទើបពោលនឹងកោកាលិកៈនោះថា បុរិ- សស្ស ហិ ជាដើម ។ បទថា កុដារិ ក្នុងគាថានោះ បានដល់ វាចាគ្រោត គ្រោត ដូចតូចៗ ។ បទថា ធិន្ទតិ បានដល់ រមែងកាត់ត្រង់ឫសនោះឯង ពោល គឺកុសលមូល ។ បទថា ធិន្ទិយំ បានដល់ បុគ្គលទ្រុស្តសីលគប្បី តិះដៀល ។ បទថា បសំសតិ បានដល់ សរសើរនូវប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តម ទើប ពោលថា ឱណាសវោ។ បទថា តំ វា ធិន្ទតិ យោ បសំសិយោ សេចក្តី ថា បុគ្គលណាដែលគេគប្បីសរសើរជាព្រះខ្ញុំណាស្រព កោកាលិកៈនេះ ក៏ នៅចោទបុគ្គលនោះ ពោលថា ភិក្ខុនេះទ្រុស្តសីល ។

បទថា វិចិនាតិ មុខេន សោ កលី សេចក្តីថា បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ជួបទោសនោះដោយមាត់ ។ បទថា កលិនា តេន សេចក្តីថា រមែងមិនជួប នូវសេចក្តីសុខ ព្រោះទោសនោះ ។ ពិតហើយ ការសរសើរបុគ្គលដែលគួរ តិះដៀល និងការតិះដៀលបុគ្គលដែលគួរសរសើរ មានវិបាកស្មើគ្នា ។ បទ ថា សព្វស្សាបិ សហាបិ អត្តនា សេចក្តីថា ឈ្មោះថា ការចាញ់ ខាងទ្រព្យក្នុងការភ្ជាប់ទាំងឡាយឯណា ដោយទ្រព្យរបស់ខ្លួនទាំងអស់ ព្រម ទាំងខ្លួន ការចាញ់ទ្រព្យនេះ ជាទោសតិចតួច ។ បទថា យោ សុគតេសុ

សេចក្តីថា បុគ្គលណាគិតប្រទូស្តក្នុងបុគ្គលដែលបដិបត្តិប្រពៃ ការប្រទូស្តនៃ
បុគ្គលនោះ នេះមានទោសច្រើនជាងទោសនោះ ។

ឥឡូវនេះ តុទិត្រហ្មកាលសម្តែងថា ការប្រទូស្តនោះមានទោសច្រើន
ជាង ទើបពោលពាក្យថា សតំ សហស្សានំ ជាដើម ។ បទថា សតំ
សហស្សានំ បានដល់ មួយសែន ដោយការរាប់និរតុទៈ ។ បទថា ធន្តិសតិ
បានដល់ ៣៦ និរតុទៈទៀត ។ បទថា បញ្ច ច បានដល់ ៥ អតុទៈ ដោយ
ការរាប់អតុទៈ ។ បទថា យមរិយតរហី សេចក្តីថា បុគ្គលតិះដៀលព្រះ
អរិយៈ រមែងចូលដល់នរកឯណា នុ៎ះជាអាយុប្រមាណក្នុងនរកនោះ ។ បទ
ថា កាលមកាសិ សេចក្តីថា ធ្វើកាលកិរិយា កាលឧបជ្ឈាយ៍ចៀសចេញ
ទៅ ។ បទថា បទុមនិរយំ សេចក្តីថា ឈ្មោះថា បទុមនរកដែលបែកចេញ
ដោយឡែក រមែងមិនមាន តែកើតឡើងក្នុងទីតែមួយ ក្នុងអវិច្ឆិមហានរក
នោះឯង ។

ពាក្យថា អតុទ នេះ ជាឈ្មោះរបស់ទីដែលសត្វគប្បីនេះ ដោយការ
រាប់អតុទៈក្នុងអវិច្ឆិមហានរកនោះឯង ។ ក្នុងនរកឈ្មោះថា និរតុទៈជាដើម ក៏ន័យ
នេះ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងនរកនោះ គប្បីជ្រាបការរាប់ឆ្នាំយ៉ាងនេះ ។

១០០ សែនកោដិ ជា ១ បកោដិ យ៉ាងណា ១០០ សែនកោដិ
ឈ្មោះថា ១ បកោដិក៏ដូច្នោះ ១០០ សែនបកោដិ ឈ្មោះថា ១ កោដិបកោដិ
១០០ សែនកោដិបកោដិ ឈ្មោះថា ១ នហុ ១០០ សែននហុត ជា ១

និន្ទហុត ១០០ វៃសននិន្ទហុត ជា ១ អពុទ្ធៈ ។ បន្ទាប់អំពីអពុទ្ធៈនោះទៅ
យក ២០ គុណជានិរពុទ្ធៈ ។ ក្នុងបទដ៏សេសក៏ន័យនេះឯង ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា កោកាលិកសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ពលសូត្រទី ១០

[៩០] គ្រានោះ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ
ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះ
ដ៏មានព្រះភាគក៏ត្រាស់សួរដូច្នោះថា ម្ចាស់សារីបុត្ត ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រពប្រកប
ដោយកម្លាំងទាំងឡាយណា រមែងប្តេជ្ញានូវការអស់ទៅនៃអាសវៈថា អាសវៈ
របស់អាត្មាអញអស់ហើយ កម្លាំងរបស់ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រពនោះ តើមាន
ប៉ុន្មាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រពប្រកបដោយកម្លាំង
ទាំងឡាយណា រមែងប្តេជ្ញានូវការអស់ទៅនៃអាសវៈថា អាសវៈរបស់អាត្មា
អញអស់ហើយ កម្លាំងរបស់ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រពនោះ មាន ១០ យ៉ាង ។
កម្លាំង ១០ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គឺភិក្ខុជា

ខ័ណ្ឌស្រព ក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាយើញ្ញច្យាស នូវសង្ខារទាំងពួង ដោយសេចក្តីថា មិនទៀង ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ ចម្រើន ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រព ពិចារណាយើញ្ញច្យាសនូវសង្ខារទាំងពួង ដោយ សេចក្តីថា មិនទៀង ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិត ដោយហេតុណា បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះឯង ចាត់ជាកម្លាំងរបស់ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រព ដែលនាំឲ្យ ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រព អាស្រ័យនូវកម្លាំងហើយ ទើបប្តេជ្ញានូវការអស់ទៅនៃ អាសវៈទាំងឡាយថា អាសវៈរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ ១ ។ បពិត្រព្រះ អង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រព ពិចារណាយើញ្ញច្យាស នូវកាម ទាំងឡាយ មានឧបមាដូចរណ្តៅរងើកភ្លើង ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រព ពិចារណាយើញ្ញច្យាស នូវកាម ទាំងឡាយ មានឧបមាដូចរណ្តៅរងើកភ្លើង ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិត ដោយហេតុណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះឯង ចាត់ជាកម្លាំងរបស់ភិក្ខុជា ខ័ណ្ឌស្រព ដែលនាំឲ្យភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រពអាស្រ័យនូវកម្លាំងហើយ ទើប ប្តេជ្ញានូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយថា អាសវៈទាំងឡាយរបស់អាត្មា អញអស់ហើយ ១ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌ- ស្រព មានចិត្តឱនទៅកាន់វិវេក ឈមទៅរកវិវេក ទោរទន់ទៅរកវិវេក បិត នៅក្នុងវិវេក ត្រេកអរក្នុងការចេញចាកកាម ជាចិត្តវិនាសចាកធម៌ទាំងឡាយ ដែលជាទីតាំងនៃអាសវៈ ដោយប្រការទាំងពួង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រព មានចិត្តខ្ជិនទៅរកវិវេក ឈមទៅរកវិវេក ទោរទន់ទៅរក
 វិវេក បិតនៅក្នុងវិវេក ត្រេកអរក្នុងការចេញចាកកាម ជាចិត្តវិនាសចាកធម៌
 ទាំងឡាយ ដែលជាទីតាំងនៃអាសវៈ ដោយប្រការទាំងពួង ដោយហេតុណា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះឯង ចាត់ជាកម្លាំងរបស់ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រព ដែល
 នាំឲ្យភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រពអាស្រ័យនូវកម្លាំងហើយ ទើបប្តេជ្ញានូវការអស់ទៅនៃ
 អាសវៈទាំងឡាយថា អាសវៈទាំងឡាយរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ ១ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រព ចម្រើនអប់រំល្អហើយ
 នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រព បានចម្រើន
 អប់រំល្អហើយនូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ ដោយហេតុណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 នេះឯង ចាត់ជាកម្លាំងរបស់ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រព ដែលនាំឲ្យភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រព
 អាស្រ័យនូវកម្លាំងហើយ ទើបប្តេជ្ញានូវការអស់ទៅ នៃអាសវៈទាំងឡាយថា
 អាសវៈរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ ១ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយ
 ទៀត ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រព បានចម្រើនអប់រំល្អហើយនូវសម្មប្បដ្ឋាន ៤ ... ១
 ចម្រើនអប់រំល្អហើយនូវឥទ្ធិបាទ ៤ ... ១ ចម្រើនអប់រំល្អហើយនូវឥន្ទ្រិយ
 ៥ ពល ៥ ... ១ ចម្រើនអប់រំល្អហើយនូវពោជ្ឈង្គ ៧ ... ១ ចម្រើនអប់រំ
 ល្អហើយ នូវមគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គ ៨ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រពចម្រើនអប់រំល្អហើយ នូវមគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គ ៨
 ដោយហេតុណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះឯង ចាត់ជាកម្លាំងរបស់ភិក្ខុជា

ខ័ណ្ឌស្រព ដែលនាំឲ្យភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រព អាស្រ័យនូវកម្លាំងហើយ ទើប
 ប្តេជ្ញានូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយថា អាសវៈទាំងឡាយរបស់អាត្មា
 អញអស់ហើយ ១ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រពប្រកប
 ដោយកម្លាំងទាំងឡាយណា ប្តេជ្ញានូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយថា
 អាសវៈទាំងឡាយរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ កម្លាំងរបស់ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រព
 នោះ មាន ១០ យ៉ាងនេះឯង ។

ថេរវគ្គទី ៤ ចប់

ឧទាននៃថេរវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីព្រះវាហុនត្ថេរ ១ ព្រះអានន្ទត្ថេរ ១ ព្រះបុណ្ណិយត្ថេរ
 ១ ការពោលអ្នកអរហត្តផល ១ ភិក្ខុពោលអ្នក ១ ការស្មាន
 ហួសហេតុ ១ អធិករណ៍ ១ កោកាលិកភិក្ខុ ១ កម្លាំង ១ ។

អដ្ឋកថា

ពលសូត្រ

[៧០] ពលសូត្រទី ១០ គប្បីជ្រាបដោយន័យដែលពោលខាងដើម
 នោះឯង ពាក្យដ៏សេសគ្រប់បទ ឆ្ងាយយល់ទាំងអស់ហើយ ។^{១៧៣}

អដ្ឋកថាពលសូត្រទី ១០ ចប់

ថេរវគ្គទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក ឧបាសកវគ្គទី ៥

កាមកោតិសូត្រទី ១

[៧១] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ អនាថបិណ្ឌិកគហបតី ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះអនាថបិណ្ឌិកគហបតី បានអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់គហបតី អ្នកបរិភោគកាមនេះមាន ១០ ពួកក្នុងលោក ។ ១០ ពួក តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់គហបតី ក្នុងលោកនេះ មានអ្នកបរិភោគកាមខ្លះ ស្វះស្វែងរកនូវកោតៈទាំងឡាយមិនត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ លុះស្វះស្វែងរកកោតៈទាំងឡាយមិនត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺកំហែងសង្កត់សង្កិនគេបានមកហើយ មិនធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យឆ្អែត មិនចែករំលែក មិនធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ១ ។ ម្ចាស់គហបតី ក្នុងលោកនេះ មានអ្នកបរិភោគកាមខ្លះ ស្វះស្វែងរកកោតៈទាំងឡាយមិនត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ លុះស្វះស្វែងរកនូវកោតៈទាំងឡាយមិនត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺកំហែងសង្កត់សង្កិនគេបានមកហើយ ធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យឆ្អែត តែមិនចែករំលែក មិនធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ១ ។ ម្ចាស់គហបតី ក្នុងលោកនេះ មានអ្នកបរិភោគកាមខ្លះ ស្វះ

ស្វែងរកកោគៈទាំងឡាយ មិនត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺកំហែងសង្កត់សង្កិន លុះ
 ស្វែងរកកោគៈទាំងឡាយ មិនត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ
 បានមកហើយ ធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យឆ្អែត ទាំងចែករំលែក ធ្វើបុណ្យទាំង-
 ឡាយ ១ ។ ម្នាលគហបតី ក្នុងលោកនេះ មានអ្នកបរិភោគកាមខ្លះ ស្វែង
 រកកោគៈទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ខ្លះ មិនត្រូវតាមគន្លងធម៌ខ្លះ គឺ
 កំហែងសង្កត់សង្កិនគេក៏មាន លុះស្វែងរកកោគៈទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លង
 ធម៌ខ្លះ មិនត្រូវតាមគន្លងធម៌ខ្លះ គឺកំហែងសង្កត់សង្កិនក៏មាន មិនកំហែង
 សង្កត់សង្កិនក៏មាន បានមកហើយ មិនធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យឆ្អែត មិនចែក
 រំលែក មិនធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ១ ។ ម្នាលគហបតី ក្នុងលោកនេះ មាន
 អ្នកបរិភោគកាមខ្លះ ស្វែងរកកោគៈទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ខ្លះ មិន
 ត្រូវតាមគន្លងធម៌ខ្លះ គឺកំហែងសង្កត់សង្កិនក៏មាន មិនកំហែងសង្កត់សង្កិន
 ក៏មាន លុះស្វែងរកកោគៈទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ខ្លះ មិនត្រូវតាម
 គន្លងធម៌ខ្លះ គឺកំហែងសង្កត់សង្កិនក៏មាន មិនកំហែងសង្កត់សង្កិនក៏មាន បាន
 មកហើយ ធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យឆ្អែត តែទាស់មិនចែករំលែក មិនធ្វើបុណ្យ
 ទាំងឡាយ ១ ។ ម្នាលគហបតី ក្នុងលោកនេះ មានអ្នកបរិភោគកាមខ្លះ ស្វែង
 រកកោគៈទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ខ្លះ មិនត្រូវតាមគន្លងធម៌ខ្លះ គឺ
 កំហែងសង្កត់សង្កិនគេក៏មាន មិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេក៏មាន លុះស្វែង
 រកកោគៈទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ខ្លះ មិនត្រូវតាមគន្លងធម៌ខ្លះ គឺកំហែង

សង្កត់សង្កិនគេក៏មាន មិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេក៏មាន បានមកហើយ ធ្វើ
 ខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យឆ្អែត ចែករំលែក ធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ១ ។ ម្នាល
 គហបតី ក្នុងលោកនេះ មានអ្នកបរិភោគកាមខ្លះ ស្វះស្វែងរកកោតៈទាំង-
 ឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺមិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ លុះស្វែងរកកោតៈ
 ទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺមិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ បានមកហើយ
 មិនធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យឆ្អែត មិនចែករំលែក មិនធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ១ ។
 ម្នាលគហបតី ក្នុងលោកនេះ មានអ្នកបរិភោគកាមខ្លះ ស្វះស្វែងរកកោតៈ
 ទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺមិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ លុះស្វះស្វែងរក
 កោតៈទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺមិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ បានមក
 ហើយ ធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យឆ្អែត តែទាស់មិនចែករំលែក មិនធ្វើបុណ្យទាំង-
 ឡាយ ១ ។ ម្នាលគហបតី ក្នុងលោកនេះ មានអ្នកបរិភោគកាមខ្លះ ស្វះ
 ស្វែងរកកោតៈទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺមិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ
 លុះស្វះស្វែងរកកោតៈទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺមិនកំហែងសង្កត់
 សង្កិនគេ បានមកហើយ ធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យឆ្អែត ចែករំលែក ធ្វើបុណ្យ
 ទាំងឡាយ តែនៅជក់ជ្រប់ ឈ្នក់ចិត្តនឹងកោតៈទាំងនោះ មិនឃើញទោស
 មិនមានបញ្ហាជាគ្រឿងរើខ្លួន ហើយចេះតែបរិភោគ ១ ។ ម្នាលគហបតីក្នុង
 លោកនេះ មានអ្នកបរិភោគកាមខ្លះ ស្វះស្វែងរកកោតៈទាំងឡាយ ត្រូវតាម
 គន្លងធម៌ គឺមិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ លុះស្វះស្វែងរកកោតៈទាំងឡាយ ត្រូវ

តាមគន្លងធម៌ គឺមិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ បានមកហើយ ធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ
 ឲ្យឆ្អែត ចែករំលែក ធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ថែមទាំងមិនជក់ មិនជ្រប់ មិនឈ្នក់
 ចិត្តនឹងកោតៈទាំងនោះទេ ឃើញទោស មានបញ្ញាជាគ្រឿងរើខ្លួន ហើយ
 បរិភោគ ១ ។ ម្នាលគហបតី បណ្តាអ្នកបរិភោគកាមទាំងនោះ អ្នកបរិភោគ
 កាមណា ស្វះស្វែងរកកោតៈទាំងឡាយ មិនត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺកំហែងសង្កត់
 សង្កិនគេ លុះស្វះស្វែងរកកោតៈទាំងឡាយ មិនត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺកំហែង
 សង្កត់សង្កិនគេ បានមកហើយ មិនធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យឆ្អែត មិនចែករំលែក
 មិនធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ម្នាលគហបតី អ្នកបរិភោគកាមនេះ គួរគេតិះដៀល
 ដោយហេតុ ៣ ប្រការ គឺគេតិះដៀលដោយហេតុទី ១ នេះថា ស្វះស្វែងរក
 កោតៈទាំងឡាយ មិនត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ គេតិះដៀល
 ដោយហេតុទី ២ នេះថា មិនធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យឆ្អែត គួរគេតិះដៀលដោយ
 ហេតុទី ៣ នេះថា មិនចែករំលែក មិនធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ។ ម្នាលគហបតី
 អ្នកបរិភោគកាមនេះ គួរគេតិះដៀលដោយហេតុទាំង ៣ ប្រការនេះ ។ ម្នាល
 គហបតី បណ្តាអ្នកបរិភោគកាមទាំងនោះ អ្នកបរិភោគកាមណា ស្វះស្វែងរក
 កោតៈទាំងឡាយ មិនត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ លុះស្វះ
 ស្វែងរកកោតៈទាំងឡាយ មិនត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ
 បានមកហើយ ធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យឆ្អែត តែទាស់មិនចែករំលែក មិនធ្វើ
 បុណ្យទាំងឡាយ ម្នាលគហបតី អ្នកបរិភោគកាមនេះ គួរគេតិះដៀលដោយ

ហេតុ ២ ប្រការ គេសរសើរដោយហេតុ ១ ប្រការ គឺគេតិះដៀលដោយ
ហេតុទី ១ នេះថា ស្វែងរកកោគៈទាំងឡាយ មិនត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺកំហែង
សង្កត់សង្កិនគេ គេសរសើរដោយហេតុ ១ ប្រការនេះថា ចេះធ្វើខ្លួនឲ្យបាន
សុខ ឲ្យឆ្អែត គេតិះដៀលដោយហេតុទី ២ នេះថា មិនចែករំលែក មិនធ្វើបុណ្យ
ទាំងឡាយ ។ ម្នាលគហបតី អ្នកបរិភោគកាមនេះ គួរគេតិះដៀលដោយហេតុ
ទាំង ២ ប្រការនេះ គេសរសើរដោយហេតុ ១ ប្រការនេះ ។ ម្នាលគហបតី
បណ្តា អ្នកបរិភោគកាមទាំងនោះ អ្នកបរិភោគកាមណា ស្វែងរកកោគៈ
ទាំងឡាយ មិនត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ លុះស្វែងរក
កោគៈទាំងឡាយ មិនត្រូវតាមគន្លងធម៌ បានមកហើយ ធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យ
ឆ្អែត ចែករំលែក ធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ម្នាលគហបតី អ្នកបរិភោគកាមនេះ
គួរគេតិះដៀលដោយហេតុ ១ ប្រការ គេសរសើរដោយហេតុ ២ ប្រការ គឺ
គេតិះដៀលដោយហេតុ ១ ប្រការនេះថា ស្វែងរកកោគៈទាំងឡាយ មិន
ត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ គេសរសើរដោយហេតុទី ១ នេះ
ថា ធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យឆ្អែត គេសរសើរដោយហេតុទី ២ នេះថា ចេះចែក
រំលែក ធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ។ ម្នាលគហបតី អ្នកបរិភោគកាមនេះ គួរគេ
តិះដៀលដោយហេតុ ១ ប្រការនេះ គេសរសើរដោយហេតុទាំង ២ ប្រការ
នេះ ។ ម្នាលគហបតី បណ្តាអ្នកបរិភោគកាមទាំងនោះ អ្នកបរិភោគកាមណា
ស្វែងរកកោគៈទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ខ្លះ មិនត្រូវតាមគន្លងធម៌ខ្លះ

គឺកំហែងសង្កត់សង្កិនគេក៏មាន មិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេក៏មាន លុះស្វៈ
ស្វែងរកកោគៈទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ខ្លះ មិនត្រូវតាមគន្លងធម៌ខ្លះ គឺ
សង្កត់សង្កិនគេក៏មាន មិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេក៏មាន បានមកហើយ មិន
ធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យឆ្អែត មិនចេះចែករំលែក មិនធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ម្ចាស់
គហបតី អ្នកបរិភោគកាមនេះ គួរគេសរសើរដោយហេតុ ១ ប្រការ គេ
តិះដៀលដោយហេតុ ៣ ប្រការ គឺគេសរសើរដោយហេតុ ១ ប្រការនេះថា
ស្វៈស្វែងរកកោគៈទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺមិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ
គេតិះដៀលដោយហេតុទី ១ នេះថា ស្វៈស្វែងរកកោគៈទាំងឡាយ មិនត្រូវ
តាមគន្លងធម៌ គឺកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ គេតិះដៀលដោយហេតុទី ២ នេះថា
មិនធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យឆ្អែត គេតិះដៀលដោយហេតុទី ៣ នេះថា មិនចេះ
ចែករំលែក មិនធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់គហបតី អ្នកបរិភោគកាមនេះ
គួរគេសរសើរដោយហេតុ ១ ប្រការ គេតិះដៀលដោយហេតុទាំង ៣ ប្រការ
នេះ ។ ម្ចាស់គហបតី បណ្តាអ្នកបរិភោគកាមទាំងនោះ អ្នកបរិភោគកាមណា
លុះស្វៈស្វែងរកកោគៈទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ខ្លះ មិនត្រូវតាមគន្លងធម៌
ខ្លះ គឺកំហែងសង្កត់សង្កិនគេក៏មាន មិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេក៏មាន លុះ
ស្វៈស្វែងរកកោគៈទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ខ្លះ មិនត្រូវតាមគន្លងធម៌ខ្លះ គឺ
កំហែងសង្កត់សង្កិនគេក៏មាន មិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេក៏មាន បានមកហើយ
ធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យឆ្អែត តែទាស់មិនចែករំលែក មិនធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ

ម្នាលគហបតី អ្នកបរិភោគកាមនេះ គេសរសើរដោយហេតុ ២ ប្រការ គេ
 តិះដៀលដោយហេតុ ២ ប្រការ គឺគេសរសើរដោយហេតុទី ១ នេះថា ស្វៈ
 ស្វែងរកកោគៈទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺមិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ គេ
 តិះដៀលដោយហេតុទី ១ នេះថា ស្វៈស្វែងរកកោគៈទាំងឡាយ មិនត្រូវតាម
 គន្លងធម៌ គឺកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ គេសរសើរដោយហេតុទី ២ នេះថា ធ្វើ
 ខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យឆ្អែត គួរគេតិះដៀលដោយហេតុទី ២ នេះថា មិនចែក
 រំលែក មិនធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ។ ម្នាលគហបតី អ្នកបរិភោគកាមនេះ គេ
 សរសើរដោយហេតុទាំង ២ ប្រការនេះ គេតិះដៀលដោយហេតុទាំង ២ ប្រការ
 នេះ ។ ម្នាលគហបតី បណ្តាអ្នកបរិភោគកាមទាំងនោះ អ្នកបរិភោគកាមណា
 ស្វៈស្វែងរកកោគៈទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ខ្លះ មិនត្រូវតាមគន្លងធម៌ខ្លះ
 គឺកំហែងសង្កត់សង្កិនគេក៏មាន មិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេក៏មាន លុះស្វៈ
 ស្វែងរកកោគៈទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ខ្លះ មិនត្រូវតាមគន្លងធម៌ខ្លះ គឺ
 កំហែងសង្កត់សង្កិនគេក៏មាន មិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេក៏មាន បានមកហើយ
 ធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យឆ្អែត ចែករំលែក ធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ម្នាលគហបតី
 អ្នកបរិភោគកាមនេះ គួរគេសរសើរដោយហេតុ ៣ ប្រការ គេតិះដៀលដោយ
 ហេតុ ១ ប្រការ គឺគេសរសើរដោយហេតុទី ១ នេះថា ស្វៈស្វែងរកកោគៈ
 ទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺមិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ គេតិះដៀលដោយ
 ហេតុ ១ ប្រការនេះថា ស្វៈស្វែងរកកោគៈទាំងឡាយ មិនត្រូវតាមគន្លងធម៌

គឺកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ គេសរសើរដោយហេតុទី ២ នេះថា ធ្វើខ្លួនឲ្យបាន
សុខ ឲ្យឆ្អែត គេសរសើរដោយហេតុទី ៣ នេះថា ចេះចែករំលែក ធ្វើបុណ្យ
ទាំងឡាយ ។ ម្នាលគហបតី អ្នកបរិភោគកាមនេះ គេសរសើរដោយហេតុ
ទាំង ៣ ប្រការនេះ គេតិះដៀលដោយហេតុ ១ ប្រការនេះ ។ ម្នាលគហបតី
បណ្តាអ្នកបរិភោគកាមទាំងនោះ អ្នកបរិភោគកាមណា លុះស្វែងរកកោគៈ
ទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺមិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ លុះស្វែងរក
កោគៈទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺមិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ បានមក
ហើយ មិនធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យឆ្អែត មិនចែករំលែក មិនធ្វើបុណ្យទាំង-
ឡាយ ម្នាលគហបតី អ្នកបរិភោគកាមនេះ គួរគេសរសើរដោយហេតុ ១
ប្រការ គេតិះដៀលដោយហេតុ ២ ប្រការ គឺគេសរសើរដោយហេតុ ១
ប្រការនេះថា ស្វែងរកកោគៈទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺមិនកំហែង
សង្កត់សង្កិន គេតិះដៀលដោយហេតុទី ១ នេះថា មិនធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យ
ឆ្អែត គេតិះដៀលដោយហេតុទី ២ នេះថា មិនចែករំលែក មិនធ្វើបុណ្យ
ទាំងឡាយ ។ ម្នាលគហបតី អ្នកបរិភោគកាមនេះ គួរគេសរសើរដោយហេតុ
១ ប្រការនេះ គេតិះដៀលដោយហេតុ ២ ប្រការនេះ ។ ម្នាលគហបតី
បណ្តាអ្នកបរិភោគកាមទាំងនោះ អ្នកបរិភោគកាមណា លុះស្វែងរកកោគៈ
ទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺមិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ លុះស្វែងរក
កោគៈទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺមិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ បានមក

ហើយ ធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យឆ្អែត តែមិនចែករំលែក មិនធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ម្ចាស់គហបតី អ្នកបរិភោគកាមនេះ គួរគេសរសើរដោយហេតុ ២ ប្រការ គេតិះដៀលដោយហេតុ ១ ប្រការ គឺគេសរសើរដោយហេតុទី ១ នេះថា ស្វះស្វែងរកកោតៈទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺមិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ គេសរសើរដោយហេតុទី ២ នេះថា ចេះធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យឆ្អែត គេតិះដៀល ដោយហេតុ ១ ប្រការនេះថា មិនចែករំលែក មិនធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ។

ម្ចាស់គហបតី អ្នកបរិភោគកាមនេះ គួរគេសរសើរដោយហេតុ ២ ប្រការនេះ គេតិះដៀលដោយហេតុ ១ ប្រការនេះ ។ ម្ចាស់គហបតី បណ្តាអ្នកបរិភោគ កាមទាំងនោះ អ្នកបរិភោគកាមណា ស្វះស្វែងរកកោតៈទាំងឡាយ ត្រូវតាម គន្លងធម៌ គឺមិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ លុះស្វះស្វែងរកកោតៈទាំងឡាយ ត្រូវ តាមគន្លងធម៌ គឺមិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ បានមកហើយ ធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យឆ្អែត ចែករំលែក ធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ តែនៅជក់ជ្រប់ ឈ្នក់ចិត្តនឹងកោតៈ ទាំងនោះ មិនឃើញទោស មិនមានបញ្ញាជាគ្រឿងរើខ្លួន ហើយចេះតែបរិភោគ ម្ចាស់គហបតី អ្នកបរិភោគកាមនេះ គួរគេសរសើរដោយហេតុ ៣ ប្រការ គេ តិះដៀលដោយហេតុ ១ ប្រការ គឺគេសរសើរ ដោយហេតុទី ១ នេះថា ស្វះ ស្វែងរកកោតៈទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺមិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ គេ សរសើរដោយហេតុទី ២ នេះថា ចេះធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យឆ្អែត គេសរសើរ ដោយហេតុទី ៣ នេះថា ចេះចែករំលែក ធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ គេតិះដៀល

ដោយហេតុ ១ ប្រការនេះថា ជក់ ជ្រប់ ឈ្នក់ចិត្តនឹងកោតៈទាំងនោះ មិន
 ឃើញទោស មិនមានបញ្ញាជាគ្រឿងរើខ្លួន ហើយចេះតែបរិកោត ។ ម្នាល
 គហបតី អ្នកបរិកោតកាមនេះ គួរគេសរសើរដោយហេតុ ៣ ប្រការនេះ គេ
 តិះដៀលដោយហេតុ ១ ប្រការនេះ ។ ម្នាលគហបតី បណ្តាអ្នកបរិកោត
 កាមទាំងនោះ អ្នកបរិកោតកាមណា ស្វះស្វែងរកកោតៈទាំងឡាយ ត្រូវតាម
 គន្លងធម៌ គឺមិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ លុះស្វះស្វែងរកកោតៈទាំងឡាយ ត្រូវ
 តាមគន្លងធម៌ គឺមិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ បានមកហើយ ធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ
 ឲ្យឆ្អែត ចែករំលែក ធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ថែមទាំងមិនជក់ មិនជ្រប់ មិន
 ឈ្នក់ចិត្តនឹងកោតៈទាំងនោះ ឃើញទោស មានបញ្ញាជាគ្រឿងរើខ្លួន ហើយ
 បរិកោត ម្នាលគហបតី អ្នកបរិកោតកាមនេះ គួរគេសរសើរដោយហេតុ ៤
 ប្រការ គឺគេសរសើរដោយហេតុទី ១ នេះថា ស្វះស្វែងរកកោតៈទាំងឡាយ
 ត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺមិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ គេសរសើរដោយហេតុទី ២
 នេះថា ធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យឆ្អែត គេសរសើរដោយហេតុទី ៣ នេះថា ចែក
 រំលែក ធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ គេសរសើរដោយហេតុទី ៤ នេះថា មិនជក់
 មិនជ្រប់ មិនឈ្នក់ចិត្តនឹងកោតៈទាំងនោះ ឃើញទោស មានបញ្ញាជាគ្រឿងរើ
 ខ្លួន ហើយបរិកោត ។ ម្នាលគហបតី អ្នកបរិកោតកាមនេះ គេសរសើរដោយ
 ហេតុទាំង ៤ ប្រការនេះ ។ ម្នាលគហបតី អ្នកបរិកោតកាមទាំង ១០ ពួកនេះ
 មានក្នុងលោក ។ ម្នាលគហបតី អ្នកបរិកោតកាមទាំង ១០ ពួកនេះ អ្នក

បរិភោគកាមណា ស្វះស្វែងរកកោគៈទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺមិន
 កំហែងសង្កត់សង្កិនគេ លុះស្វះស្វែងរកកោគៈទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺ
 មិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ បានមកហើយ ធ្វើខ្លួនឲ្យសុខ ឲ្យឆ្អែត ចែករំលែក
 ធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ថែមទាំងមិនជក់ មិនជ្រប់ មិនឈ្នក់ចិត្តនឹងកោគៈទាំងនោះ
 ឃើញទោស មានបញ្ញាជាគ្រឿងរើខ្លួន ហើយបរិភោគ បណ្តាអ្នកបរិភោគកាម
 ទាំង ១០ ពួកនេះ អ្នកបរិភោគកាមនេះ ឈ្មោះថា ជាកំពូលផង ប្រសើរផង
 ចម្បងផង ខ្ពង់ខ្ពស់ផង ថ្លៃថ្លាផង ។ ម្នាលគហបតី ដូចជាទឹកដោះស្រស់ កើត
 ពីមេគោ ទឹកដោះជូរក្លាយពីទឹកដោះស្រស់ ទឹកដោះខាប់ក្លាយពីទឹកដោះជូរ ទឹក
 ដោះរាវក្លាយពីទឹកដោះខាប់ ទឹកដោះថ្លាក្លាយពីទឹកដោះរាវ ទឹកដោះថ្លាប្រាកដជា
 ប្រសើរជាងទឹកដោះទាំងនោះ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលគហបតី បណ្តាអ្នក
 បរិភោគកាមទាំង ១០ ពួកនេះ អ្នកបរិភោគកាមណា ស្វះស្វែងរកកោគៈ
 ទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺមិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ លុះស្វះស្វែងរក
 កោគៈទាំងឡាយ ត្រូវតាមគន្លងធម៌ គឺមិនកំហែងសង្កត់សង្កិនគេ បានមក
 ហើយ ធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យឆ្អែត ចែករំលែក ធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ថែមទាំង
 មិនជក់ មិនជ្រប់ មិនឈ្នក់ចិត្តនឹងកោគៈទាំងនោះ ឃើញទោស មានបញ្ញា
 ជាគ្រឿងរើខ្លួន ហើយបរិភោគ បណ្តាអ្នកបរិភោគកាមទាំង ១០ ពួកនេះ អ្នក
 បរិភោគកាមនេះ ឈ្មោះថា ជាកំពូលផង ប្រសើរផង ចម្បងផង ខ្ពង់ខ្ពស់
 ផង ថ្លៃថ្លាផង យ៉ាងនោះដែរ ។

អដ្ឋកថា

ឧបាសកវគ្គទី ៥

កាមកោតិសូត្រ

[៧១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងកាមកោតិសូត្រទី ១ នៃឧបាសកវគ្គទី ៥ ដូចតទៅនេះ បទថា សាហសេន បានដល់ កម្មដែលគ្រោតគ្រោត ។

អដ្ឋកថា កាមកោតិសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

វេរសូត្រទី ២

[៧២] គ្រានោះ អនាថបិណ្ឌិកគហបតី ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះអនាថបិណ្ឌិកគហបតី អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់គហបតី កាលបើអរិយសាវ័ក រម្ងាប់ភ័យ និងពៀរ ទាំង ៥ បានហើយ (អរិយសាវ័កនោះ) ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសោតា- បត្តិយន្ត្រៈទាំង ៤ ទាំងញាយធម៌ (មគ្គ ព្រមទាំងវិបស្សនា) ដ៏ប្រសើរ អរិយសាវ័កនោះ ឃើញហើយដោយប្រពៃ ចាក់ធ្លុះហើយដោយប្រពៃដោយ

ប្រាជ្ញា កាលបើអរិយសាវ័កនោះ ចង់ (ព្យាករ) ក៏គប្បីព្យាករខ្លួនដោយខ្លួន
 ឯងថា អាត្មាអញអស់នរកហើយ អស់កំណើតតិរច្ឆានហើយ អស់បិត្តិ-
 វិស័យហើយ អស់អបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាតហើយ អាត្មាអញជាសោតាបន្ទ-
 បុគ្គល លែងទៅកើតក្នុងអបាយហើយ ជាបុគ្គលទៀងទាត់ ប្រាកដជានឹង
 បានត្រាស់ដឹងតទៅខាងមុខ ។ ចុះអរិយសាវ័ក បានម្យ៉ាងក៏យំ និងពៀរទាំង
 ៥ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតី អ្នកសម្លាប់សត្វ តែងទទួលភ័យ និងពៀរ
 ដែលជាបច្ចុប្បន្នផង ទទួលភ័យ និងពៀរ ក្នុងបរលោកផង រងទុក្ខទោមនស្ស
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង ព្រោះហេតុតែសម្លាប់សត្វ អ្នករៀរចាកការ
 សម្លាប់សត្វ តែងមិនទទួលភ័យ និងពៀរជាបច្ចុប្បន្នផង មិនទទួលភ័យ និង
 ពៀរក្នុងបរលោកផង មិនរងទុក្ខទោមនស្ស ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង ។
 កាលអរិយសាវ័ក រៀរចាកការសម្លាប់សត្វ ជាអ្នកម្យ៉ាងក៏យំ និងពៀរនោះ
 យ៉ាងនេះ ។ ម្នាលគហបតី អ្នកយករបស់ដែលគេមិនបានឲ្យ ... អ្នកប្រព្រឹត្ត
 ខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ... អ្នកនិយាយពាក្យកុហក ... អ្នកប្រព្រឹត្តហេតុ
 ជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ គឺជីកទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យ តែងទទួល
 ភ័យ និងពៀរដែលជាបច្ចុប្បន្នផង ក្នុងបរលោកផង រងទុក្ខទោមនស្ស ដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង ព្រោះហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ គឺជីកទឹកស្រវឹង
 គឺសុរា និងមេរ័យ ជាបច្ចុប្បន្នអ្នករៀរចាកហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ គឺ
 ជីកទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យ តែងមិនទទួលភ័យ និងពៀរជាបច្ចុប្បន្នផង

មនោរម្យបូណី អដ្ឋកថា ឧបាសកវគ្គទី ៥

មិនទទួលក័យ និងពៀរ ក្នុងបរលោកផង មិនរងទុក្ខទោមនស្ស ដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង ។ កាលអរិយសាវ័ក រៀនចាកហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តី
 ប្រមាទ គឺជីកទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យ រមែងជាអ្នកម្ចាស់ក័យ និង
 ពៀរនោះយ៉ាងនេះ ។ ក័យ និងពៀរទាំង ៥ នេះ រមែងស្ងប់ម្ចាស់ទៅ ។
 អរិយសាវ័ក អ្នកបរិបូណ៌ដោយសោតាបត្តិយន្តៈ ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
 គហបតី អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិន
 កម្រើកក្នុងព្រះពុទ្ធជា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គត្រាយចាកសឹកសត្រូវ
 គឺកិលេស ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវព្រាយ្យធម៌ទាំងពួងដោយប្រពៃ ចំពោះព្រះ
 អង្គឯង ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ ព្រះអង្គមានដំណើរល្អ យាង
 ទៅកាន់សុន្ទរដ្ឋាន ព្រះអង្គជ្រាបនូវត្រៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលា-
 ទិគុណ ព្រះអង្គជាអ្នកទូន្មាននូវបុរស ដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គជាគ្រូរបស់
 ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈទាំងបួន ព្រះអង្គ
 លែងត្រឡប់មកកើតក្នុងត្រៃកត ។ អរិយសាវ័ក ជាអ្នកប្រកបដោយសេចក្តី
 ជ្រះថ្លា មិនកម្រើកក្នុងព្រះធម៌ថា ព្រះធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែង
 ហើយដោយប្រពៃ ជាធម៌ គឺព្រះអរិយបុគ្គលឃើញដោយខ្លួនឯង ជាធម៌ឲ្យ
 ផលមិនរង់ចាំកាល ជាធម៌ដែលព្រះអរិយបុគ្គល គួរហៅអ្នកដទៃឲ្យចូលមក
 មើលបាន ជាធម៌ដែលព្រះអរិយបុគ្គល គួរបង្ហាត់ចូលមកទុកក្នុងខ្លួន ជាធម៌
 ដែលពួកវិញ្ញាណ គប្បីដឹងដោយខ្លួនឯង ។ អរិយសាវ័ក ជាអ្នកប្រកបដោយ

សេចក្តីជ្រះថ្លា មិនកម្រើកក្នុងព្រះសង្ឃថា ព្រះសង្ឃសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ប្រតិបត្តិហើយដោយប្រពៃ ព្រះសង្ឃសាវ័ករបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ប្រតិបត្តិហើយដោយត្រង់ ព្រះសង្ឃសាវ័ករបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិ
 ហើយដើម្បីត្រាស់ដឹងព្រះនិព្វាន ព្រះសង្ឃសាវ័ក របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ប្រតិបត្តិគួរដល់សាមិចិកម្ម ព្រះសង្ឃសាវ័កនេះ បើរាប់ជាគូនៃបុរសមាន ៤ គូ
 បើរាប់រៀងជាបុរសបុគ្គលមាន ៨ ព្រះសង្ឃសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគនុ៎ះ
 គួរទទួលវត្ថុដែលបុគ្គលនាំមកបូជា គួរទទួលនូវអាគន្ធកុទាន គួរទទួលទុក្ខិ-
 ណាទាន គួរដល់អញ្ញាលិកម្ម ដែលសត្វលោកគប្បីធ្វើ ជាស្រែបុណ្យដ៏
 ប្រសើររបស់សត្វលោក ។ អរិយសាវ័ក ជាអ្នកប្រកបដោយសីលទាំងឡាយ
 ជាទីត្រេកអររបស់ព្រះអរិយៈ ជាសីលមិនដាច់ មិនធ្លុះ មិនពពាល មិន
 ពព្រុស ជាសីលរបស់អ្នកជា ជាសីលដែលពួកវិញ្ញាជនសរសើរហើយ ជា
 សីលមិនជ្រកជ្រក ជាសីលនាំឲ្យបានសមាធិ ។ អរិយសាវ័កប្រកបដោយ
 សោតាបត្តិយន្តៈទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ។ ចុះញាយធម៌ដ៏ប្រសើរ ដែលអរិយ-
 សាវ័កនោះឃើញដោយប្រពៃ ចាក់ធ្លុះដោយប្រពៃដោយបញ្ញា តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលគហបតី អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញច្បាស់ថា កាល
 បើរបស់នេះមាន របស់នេះក៏មាន របស់នេះកើតឡើង ព្រោះកើតរបស់នេះ
 កាលបើរបស់នេះគ្មាន របស់នេះក៏គ្មាន របស់នេះរលត់ ព្រោះរលត់របស់នេះ
 យ៉ាងដូចសង្ខារទាំងឡាយ កកើតឡើងព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកកើត

ឡើង ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ នាមរូបកកើតឡើង ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ
សឡាយតនៈកកើតឡើង ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ផស្សៈកកើតឡើង ព្រោះ
សឡាយតនៈជាបច្ច័យ វេទនាកកើតឡើង ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហា
កកើតឡើង ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ឧបាទានកកើតឡើង ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ
ភពកកើតឡើង ព្រោះឧបាទានជាបច្ច័យ ជាតិកកើតឡើង ព្រោះភពជាបច្ច័យ
ជរា មរណៈ សោក បរិទេវៈ ទុក្ខ ទោមនស្ស ឧបាយាសកកើតឡើង ព្រោះ
ជាតិជាបច្ច័យ ។ ការកើតនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះឯង ។
ការរលត់សង្ខារ ព្រោះវិនាស និងការរលត់ អវិជ្ជាមិនមានសេសសល់ ការ
រលត់វិញ្ញាណ ព្រោះរលត់សង្ខារ ការរលត់នាមរូប ព្រោះរលត់វិញ្ញាណ
ការរលត់សឡាយតនៈ ព្រោះរលត់នាមរូប ការរលត់ផស្សៈ ព្រោះរលត់
សឡាយតនៈ ការរលត់វេទនា ព្រោះរលត់ផស្សៈ ការរលត់តណ្ហា ព្រោះ
រលត់វេទនា ការរលត់ឧបាទាន ព្រោះរលត់តណ្ហា ការរលត់ភព ព្រោះ
រលត់ឧបាទាន ការរលត់ជាតិ ព្រោះរលត់ភព ជរា មរណៈ សោក បរិទេវៈ
ទុក្ខ ទោមនស្ស ឧបាយាសរលត់ ព្រោះរលត់ជាតិ ។ ការរលត់នៃកងទុក្ខ
ទាំងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះឯង ។ ញាយធម៌ដ៏ប្រសើរនេះ អរិយសាវ័ក
នោះបានឃើញច្បាស់ ចាក់ធ្លុះដោយប្រពៃដោយប្រាជ្ញា ។ ម្នាលគហបតី កាល
ណាអរិយសាវ័ក រម្ងាប់ភ័យ និងពៀរទាំង ៥ ប្រការនេះផង ជាអ្នកបរិបូណ៌
ដោយសោតាបត្តិយន្ត្រៈទាំង ៤ ប្រការនេះផង ញាយធម៌ដ៏ប្រសើរនេះផង

អរិយសាវ័កនោះឃើញដោយប្រពៃ ចាក់ធ្លុះដោយប្រពៃ ដោយប្រាជ្ញាផង
 ក្នុងកាលនោះ កាលបើអរិយសាវ័កនោះ ចង់ (ព្យាករ) ក៏គប្បីព្យាករ
 ខ្លួនដោយខ្លួនឯងថា អាត្មាអញអស់នរកហើយ អស់កំណើតតិរច្ឆានហើយ
 អស់បិត្តិវិស័យហើយ អស់អបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាតហើយ អាត្មាអញជា
 សោតាបន្តបុគ្គល លែងទៅកើតក្នុងអបាយហើយ ជាបុគ្គលទៀងទាត់ ប្រាកដ
 ជានឹងបានត្រាស់ដឹង តទៅខាងមុខ ។

អដ្ឋកថា

វេរសូត្រ

[៩២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងវេរសូត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ បទថា
 ភយានិ បានដល់ ភ័យ គឺការតក់ស្លុតនៃចិត្ត ។ បទថា វេរានិ បានដល់
 អកុសលវេរ នឹងបុគ្គលវេរ ។ បទថា អរិយោ ចស្ស ញាយោ បានដល់
 មគ្គ ព្រមទាំងវិបស្សនា ។ បទថា ឥតិ ឥមស្មី សតិ ឥទំ ហោតិ សេចក្តី
 ថា កាលហេតុមាន អវិជ្ជាជាដើមនេះមានយ៉ាងនេះ ទើបផល មានសង្ខារ
 ជាដើមមាន ។ បទថា ឥមស្សប្បាណា ឥទំ ឧប្បជ្ឈតិ សេចក្តីថា សហជា-
 តប្បច្ច័យឯណាមាន ព្រោះការកើតឡើងនៃសហជាតប្បច្ច័យនោះ ផលក្រៅ

មនោរថបុរណី អដ្ឋកថា ឧបាសកវគ្គទី ៥

៦៩៨

អំពីនេះ ឈ្មោះថា រមែងកើត ។ បទថា សមស្មី អសតិ សេចក្តីថា កាល
ហេតុ មានអវិជ្ជាជាដើមមិនមាន ផល មានសង្ខារជាដើមក៏មិនមាន ។ បទ
ថា សមស្ស ទិរោធា សេចក្តីថា ព្រោះការមិនប្រព្រឹត្តទៅនៃហេតុ ការមិន
ប្រព្រឹត្តទៅនៃផលក៏មាន ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា វេរសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទិដ្ឋិសូត្រទី ៣

[៩៣] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន
របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ អនាថបិណ្ឌិកគហបតី
ចេញអំពីក្រុងសាវត្ថីទាំងថ្ងៃត្រង់ ដើម្បីទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ទើប
អនាថបិណ្ឌិកគហបតី មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាលនេះជាកាលមិនគួរ
ដើម្បីទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគទេ ដ្បិតព្រះមានព្រះភាគកំពុងសម្ងំ កាលនេះ
ជាកាលមិនគួរដើម្បីទៅជួបនឹងពួកភិក្ខុ អ្នកចម្រើនសមាធិចិត្តទេ ដ្បិតពួកភិក្ខុ
អ្នកចម្រើនសមាធិចិត្ត កំពុងសម្ងំដែរ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ ចូលទៅ
ឯអារាម ពួកអន្យត្តិវិយបរិព្វាជកសិន ។ គ្រានោះ អនាថបិណ្ឌិកគហបតី

ចូលទៅឯអារាម ពួកអន្យត្តិវិយបរិព្វាជក ។ សម័យនោះឯង ពួកអន្យត្តិវិយ-
 បរិព្វាជក ប្រជុំគ្នា មកជួបជុំ និយាយគ្នាកោកកាក គឺកកងរំពង ហើយ
 អង្គុយជជែកគ្នាពិតប្រាកដថាផ្សេងៗ ។ អន្យត្តិវិយបរិព្វាជកទាំងនោះ បាន
 ឃើញអនាថបិណ្ឌិកគហបតី កំពុងដើរមកពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយក៏ឃាត់
 គ្នាថា អ្នកទាំងឡាយនិយាយតិចៗ អ្នកទាំងឡាយកុំនិយាយខ្លាំង (ព្រោះ)
 អនាថបិណ្ឌិកគហបតីនេះ ជាសាវ័កនៃសមណគោតមគាត់មក ពួកគ្រហស្ថ
 អ្នកស្លៀកពាក់ស ជាសាវ័កនៃសមណគោតម ដែលនៅក្នុងក្រុងសាវត្ថីទាំង
 ប៉ុន្មាន បណ្តាគ្រហស្ថជាសាវ័កទាំងនោះ អនាថបិណ្ឌិកគហបតីនេះ ជាសាវ័ក
 ម្នាក់ដែរ អ្នកដ៏មានអាយុទាំងនោះ ត្រូវការតែសំឡេងតិច ហាត់ខាងតែ
 សំឡេងតិច និយាយសរសើរតែសំឡេងតិច យើងធ្វើដូចម្តេច ឲ្យទាល់តែ
 អនាថបិណ្ឌិកគហបតីសម្គាល់បរិស័ទ មានសំឡេងតិចថា គួរចូលមកបាន ។
 ទើបបរិព្វាជកទាំងនោះ នាំគ្នាសម្លាត់ច្រៀប ។ គ្រានោះ អនាថបិណ្ឌិក-
 គហបតីចូលទៅរកបរិព្វាជកទាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ និយាយរក
 ទាក់ សំណេះសំណាលជាមួយនឹងអន្យត្តិវិយបរិព្វាជកទាំងនោះ លុះបង្ហើយ
 ពាក្យដែលគួររកទាក់ សំណេះសំណាល គួរឲ្យរព្វកហើយ អង្គុយក្នុងទី
 សមគួរ ។ លុះអនាថបិណ្ឌិកគហបតី អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ អន្យត្តិវិយ-
 បរិព្វាជកទាំងនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់គហបតី អ្នកចូរមានប្រសាសន៍
 មកមើល ព្រះសមណគោតម មានសេចក្តីយល់ដូចម្តេច ។ អនាថបិណ្ឌិក-

គហបតីឆ្លើយថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ខ្ញុំមិនដឹងសេចក្តីយល់សព្វ
 គ្រប់របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគទេ ។ ពួកអន្យត្តិវិយបរិព្វាជក សួរថា ម្ចាស់
 គហបតី បើឥឡូវនេះ លោកមិនជ្រាបសេចក្តីយល់សព្វគ្រប់ របស់ព្រះ
 សមណគោតមទេ ម្ចាស់គហបតី លោកចូរមានប្រសាសន៍មកចុះ ពួកភិក្ខុ
 មានសេចក្តីយល់ដូចម្តេច ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ខ្ញុំក៏មិនដឹង
 សេចក្តីយល់សព្វគ្រប់របស់ពួកភិក្ខុដែរ ។ ម្ចាស់គហបតី បើអ្នកមិនដឹង
 សេចក្តីយល់សព្វគ្រប់ របស់ព្រះសមណគោតម ទាំងមិនដឹងសេចក្តី យល់
 សព្វគ្រប់របស់ពួកភិក្ខុ ដោយប្រការដូច្នោះទេ ម្ចាស់គហបតី លោកមាន
 ប្រសាសន៍មកមើល ចុះលោកមានសេចក្តីយល់ដូចម្តេច ។ បពិត្រលោកដ៏
 ចម្រើនទាំងឡាយ យើងមានសេចក្តីយល់បែបណា ការដែលយើងព្យាករ
 នូវសេចក្តីយល់បែបនេះ មិនជាការក្រទេ ប៉ុន្តែ សូមឲ្យលោកដ៏មានអាយុ
 ទាំងឡាយ ព្យាករសេចក្តីយល់ទាំងឡាយ តាមសមគួររបស់ខ្លួនមុនចុះ យើង
 មានសេចក្តីយល់បែបណា ការដែលយើង នឹងព្យាករនូវសេចក្តីយល់បែបនេះ
 មិនជាការក្រទេ សឹមយើងព្យាករក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ។ កាលដែល
 អនាថបិណ្ឌិកគហបតី និយាយយ៉ាងនេះហើយ មានបរិព្វាជកម្នាក់និយាយ
 នឹងអនាថបិណ្ឌិកគហបតីយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់គហបតី អាត្មាមានសេចក្តីយល់
 យ៉ាងនេះថា លោកទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃមិនពិតទេ ។ មានបរិព្វាជក
 ម្នាក់ទៀត និយាយនឹងអនាថបិណ្ឌិកគហបតីយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់គហបតី អាត្មា

មានសេចក្តីយល់យ៉ាងនេះថា លោកមិនទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃមិនពិត
 ទេ ។ មានបរិព្វាជកម្នាក់ទៀត និយាយនឹងអនាថបិណ្ឌិកគហបតីយ៉ាងនេះថា
 ម្ចាស់គហបតី អាត្មាមានសេចក្តីយល់យ៉ាងនេះថា លោក មានទីបំផុត ...
 លោក មិនមានទីបំផុត ... ជីវិតនោះ គឺសរីរៈនោះ ... ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ ...
 សត្វ ស្លាប់ទៅកើតទៀត ... សត្វ ស្លាប់ទៅមិនកើតទៀត .. សត្វ ស្លាប់ទៅ
 កើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន ... សត្វ ស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មិនមែន
 មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃមិនពិតទេ ។ កាលដែល
 ពួកបរិព្វាជកនិយាយយ៉ាងនេះហើយ អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋីគហបតីនិយាយនឹង
 ពួកបរិព្វាជកទាំងនោះយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ លោក
 ដ៏មានអាយុណានិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់គហបតី អាត្មាយល់យ៉ាងនេះថា
 លោកទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃមិនពិតទេ សេចក្តីយល់របស់លោកដ៏
 មានអាយុនេះ កើតឡើងព្រោះហេតុនៃការមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយនៃ
 ខ្លួនឬ ព្រោះហេតុតែសំឡេងរបស់បុគ្គលដទៃ សេចក្តីយល់នោះកើតមាន
 ហើយ បច្ច័យតាក់តែងហើយ គិតហើយ ព្រោះអាស្រ័យគ្នាកើតហើយ
 របស់ណាមួយកើតហើយ បច្ច័យតាក់តែងហើយ គិតហើយ ព្រោះអាស្រ័យ
 គ្នាកើតហើយ របស់នោះមិនទៀង របស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ
 របស់ណាជាទុក្ខ លោកដ៏មានអាយុនោះ ឈ្មោះថា ជាប់ស្អិតនឹងរបស់នោះ
 ឯង លោកដ៏មានអាយុនោះ ឈ្មោះថា ជំពាក់ស្អិតនឹងរបស់នោះឯង ។ បពិត្រ

លោកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ លោកដ៏មានអាយុណានិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
 គហបតី អាត្មាមានសេចក្តីយល់យ៉ាងនេះថា លោកមិនទៀង ពាក្យនេះពិត
 ពាក្យដទៃមិនពិតទេ សេចក្តីយល់របស់លោកដ៏មានអាយុនេះកើតឡើងព្រោះ
 ហេតុ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយនៃខ្លួនឬ ព្រោះហេតុតែសំឡេងរបស់
 បុគ្គលដទៃ សេចក្តីយល់នោះកើតមានហើយ បច្ច័យតាក់តែងហើយ គិត
 ហើយ ព្រោះអាស្រ័យគ្នាកើតហើយ របស់ណាមួយកើតហើយ បច្ច័យតាក់
 តែងហើយ គិតហើយ ព្រោះអាស្រ័យគ្នាកើតហើយ របស់នោះមិនទៀង
 របស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ របស់ណាជាទុក្ខ លោកដ៏មានអាយុ
 នោះឈ្មោះថា ជាប់ស្អិតនឹងរបស់នោះ លោកដ៏មានអាយុនោះ ឈ្មោះថា
 ជំពាក់ស្អិតនឹងរបស់នោះ ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ លោកដ៏មាន
 អាយុណានិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់គហបតី អាត្មាមានសេចក្តីយល់យ៉ាង
 នេះថា លោក មានទីបំផុត ... លោក មិនមានទីបំផុត ... ជីវិតនោះ គឺសរីរៈ
 នោះ ... ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ ... សត្វ ស្លាប់ទៅកើតទៀត ... សត្វ ស្លាប់
 ទៅមិនកើតទៀត ... សត្វ ស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន ...
 សត្វ ស្លាប់កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ពាក្យនេះពិត ពាក្យ
 ដទៃមិនពិតទេ សេចក្តីយល់របស់លោកដ៏មានអាយុនេះ កើតឡើងហើយ
 ព្រោះហេតុនៃការមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយនៃខ្លួន ឬព្រោះហេតុតែសំឡេង
 របស់បុគ្គលដទៃ សេចក្តីយល់នោះកើតហើយ បច្ច័យតាក់តែងហើយ គិត

ហើយ អាស្រ័យគ្នាកើតហើយ របស់ណាមួយកើតហើយ បច្ច័យតាក់តែង
ហើយ គិតហើយ អាស្រ័យគ្នាកើតហើយ របស់នោះមិនទៀង របស់ណាមិន
ទៀង របស់នោះជាទុក្ខ របស់ណាជាទុក្ខ លោកដ៏មានអាយុនោះ ឈ្មោះថា
ជាប់ស្អិតនឹងរបស់នោះ លោកដ៏មានអាយុនោះឈ្មោះថា ជំពាក់ស្អិតនឹង
របស់នោះ ។ កាលដែលអនាថបិណ្ឌិកគហបតីនិយាយយ៉ាងនេះហើយ បរិ-
ព្វជកនោះនិយាយនឹងអនាថបិណ្ឌិកគហបតីយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់គហបតី ពួក
យើងទាំងអស់គ្នា បានព្យាករសេចក្តីយល់តាមសមគួររបស់ខ្លួនហើយ ម្ចាស់
គហបតី លោកមានប្រសាសន៍មកមើល ចុះលោកមានសេចក្តីយល់ដូចម្តេច ។
អនាថបិណ្ឌិកគហបតីឆ្លើយតបថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ របស់
ណាកើតហើយ បច្ច័យតាក់តែងហើយ គិតហើយ អាស្រ័យគ្នាកើតហើយ
របស់នោះមិនទៀង របស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ របស់ណាជាទុក្ខ
បពិត្រលោកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ខ្ញុំមានសេចក្តីយល់របស់នោះយ៉ាងនេះថា
នុ៎ះ មិនមែនរបស់អញ នុ៎ះ មិនមែនជាអញ នុ៎ះ មិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ
ឡើយ ។ ម្ចាស់គហបតី របស់ណាមួយកើតហើយ បច្ច័យតាក់តែងហើយ
គិតហើយ អាស្រ័យគ្នាកើតហើយ របស់នោះមិនទៀង របស់ណាមិនទៀង
របស់នោះជាទុក្ខ របស់ណាជាទុក្ខ ម្ចាស់គហបតី អ្នកឈ្មោះថា ជាប់ស្អិត
នឹងរបស់នោះ ម្ចាស់គហបតី អ្នកឈ្មោះថា ជំពាក់ស្អិតនឹងរបស់នោះ ។
បពិត្រលោកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ របស់ណាមួយកើតហើយ បច្ច័យតាក់តែង

ហើយ គិតហើយ អាស្រ័យគ្នាកើតហើយ របស់នោះមិនទៀង របស់ណា
 មិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ របស់ណាជាទុក្ខ ខ្ញុំយល់របស់នោះដោយប្រពៃ
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏ត្រឹមត្រូវតាមសេចក្តីពិតយ៉ាងនេះថា នុ៎ះ មិនមែនរបស់អញ
 នុ៎ះ មិនមែនជាអញ នុ៎ះ មិនមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ទាំងខ្ញុំដឹងច្បាស់នូវ
 ការរលាស់ចេញនូវរបស់នោះ តទៅទៀតតាមសេចក្តីពិត ។ កាលដែល
 អនាថបិណ្ឌិកគហបតីនិយាយយ៉ាងនេះហើយ បរិព្វាជកទាំងនោះ នៅស្ងៀម
 អៀនខ្មាស ឱនក សំយុងមុខ អង្គុយសញ្ចប់សញ្ជឹង គ្មានបដិកាណា ។
 លំដាប់នោះ អនាថបិណ្ឌិកគហបតី ដឹងថា បរិព្វាជកទាំងនោះ នៅស្ងៀម
 អៀនខ្មាស ឱនក សំយុងមុខ សញ្ចប់សញ្ជឹង គ្មានបដិកាណាហើយ ក៏ក្រោក
 ចាកអាសនៈ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ
 ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះអនាថបិណ្ឌិក-
 គហបតីអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលការចរចាទាំងប៉ុន្មាន (ដែល
 ខ្លួននិយាយ) ជាមួយនឹងអនុត្តរិយបរិព្វាជកទាំងនោះ ចំពោះព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់គហបតី ល្អហើយៗ ម្ចាស់គហបតី អ្នក
 ត្រូវផ្សព្វផ្សាល់មោឃបុរសទាំងនោះ ឲ្យរៀបរយតាមគន្លងធម៌ សព្វៗ កាល
 យ៉ាងនេះចុះ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ណែនាំអនាថ-
 បិណ្ឌិកគហបតីឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មីកថា ។ លុះ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ណែនាំឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយ

ដោយធម្មិកថាហើយ ទើបអនាថបិណ្ឌិកគហបតីក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយធ្វើប្រទេក្សិណ រួចចេញទៅ ។ កាលអនាថបិណ្ឌិក-
 គហបតីចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុថា
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាបួសត្រឹមត្រូវក្នុងធម្មវិន័យនេះអស់កាលយូរ ភិក្ខុ
 នោះគួរផ្ដាច់ផ្ទាល់នូវពួកអន្យតិរិយបរិព្វាជក ឲ្យរៀបរយតាមគន្លងធម៌ ដូចជា
 អនាថបិណ្ឌិកគហបតីផ្ដាច់ផ្ទាល់យ៉ាងនេះចុះ ។

អដ្ឋកថា

ទិដ្ឋិសូត្រ

[៧៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទិដ្ឋិសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទថា
 សណ្ឋាបេសុំ បានដល់ ផ្លូវនៃការដើរខ្លះ គន្លងនៃវាចាខ្លះ ។ បទថា អប្ប-
 សន្តិទីតា បានដល់ បុគ្គលដែលព្រះសាស្តាមានព្រះសូរសៀងតិច ត្រាស់
 តែល្មមប្រមាណ ទ្រង់ដឹកនាំហើយ ។ បទថា បរយោសប្បដ្ឋយា វា បាន
 ដល់ ឬព្រោះពាក្យរបស់បុគ្គលដទៃជាហេតុ ។ បទថា ចេតយីតា បានដល់
 កំណត់ហើយ ។ បទថា មង្គកុតា បានដល់ ខួបចិត្ត អស់អំណាច ។ បទ
 ថា បត្តកុតា ប្រែថា ខ្ញុំនក ។ បទថា សហធម្មេន បានដល់ ដោយពាក្យ
 ដែលមានហេតុ មានការណ៍ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា ទិដ្ឋិសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

វជ្ជិយសូត្រទី ៤

[៧៤] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្បែរឆ្នេរស្រះ បោកូរណី ឈ្មោះគគ្រា ទៀបក្រុងចម្បា ។ គ្រានោះ វជ្ជិយមាហិតគហបតី ចេញអំពីក្រុងចម្បាទៅទាំងថ្ងៃត្រង់ ដើម្បីគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ លំដាប់ នោះ វជ្ជិយមាហិតគហបតីមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាលនេះ ជាកាល មិនគួរដើម្បីគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគទេ ដ្បិតព្រះដ៏មានព្រះភាគ កំពុងសម្ងំ កាលនេះ ជាកាលមិនគួរដើម្បីឲ្យជួបភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកចម្រើនសមាធិចិត្តទេ ដ្បិតភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកចម្រើនសមាធិចិត្ត កំពុងសម្ងំដែរ បើដូច្នោះ គួរតែ អាត្មាអញចូលទៅឯអារាម របស់ពួកអន្យត្តិរិយបរិព្វាជកសិនចុះ ។ លំដាប់ នោះ វជ្ជិយមាហិតគហបតី ចូលទៅឯអារាមរបស់ពួកអន្យត្តិរិយបរិព្វាជក ។ សម័យនោះ ពួកអន្យត្តិរិយបរិព្វាជកប្រជុំគ្នា មកជួបជុំនិយាយគ្នាកោកកាក គីកកង រំពង អង្គុយជជែកគ្នាពីតិរច្ឆានកថាផ្សេងៗ ។ អន្យត្តិរិយបរិព្វាជក ទាំងនោះ បានឃើញវជ្ជិយមាហិតគហបតី កំពុងដើរមកពីចម្ងាយ លុះឃើញ ហើយ ក៏ឃាត់គ្នាថា អ្នកទាំងឡាយនិយាយតិចៗ អ្នកទាំងឡាយកុំនិយាយ ខ្លាំង (ព្រោះ) វជ្ជិយមាហិតគហបតីនេះ ជាសាវ័កសមណគោតមគាត់មក ។ ពួកគ្រហស្ថអ្នកស្ងៀកពាក់ស ជាសាវ័កសមណគោតម ដែលនៅក្នុងក្រុង ចម្បាទាំងប៉ុន្មាន បណ្តាគ្រហស្ថជាសាវ័កទាំងនោះ វជ្ជិយមាហិតគហបតីនេះ ជាសាវ័កម្នាក់ដែរ ។ អ្នកដ៏មានអាយុទាំងនោះ ត្រូវការតែសំឡេងតិច ហាត់

តែសំឡេងតិច និយាយសរសើរតែសំឡេងតិច យើងធ្វើដូចម្តេចឲ្យទាល់តែ
 វ្រ្មិយមាហិតគហបតីសម្គាល់បរិស័ទ មានសំឡេងតិចថា គួរចូលមករក ។
 ទើបបរិព្វាជកទាំងនោះ នាំគ្នាស្ងៀម ។ លំដាប់នោះ វ្រ្មិយមាហិតគហបតី
 ចូលទៅរកបរិព្វាជកទាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយរាក់ទាក់
 សំណេះសំណាលជាមួយនឹងអន្សត្រិយបរិព្វាជកទាំងនោះ លុះបង្ហើយពាក្យ
 ដែលគួររាក់ទាក់ សំណេះសំណាលគួរឲ្យរព្វកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។
 លុះវ្រ្មិយមាហិតគហបតី អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បរិព្វាជកទាំងនោះ ក៏
 និយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់គហបតី ឮថា ព្រះសមណគោតមតែងតិះដៀល
 តបធម៌ទាំងនោះ ត្មះតិះដៀល បន្តុះបង្ហាប់បុគ្គលមានតបៈ រស់នៅដោយសេចក្តី
 សៅហ្មងទាំងអស់តែម្យ៉ាងមែនឬ ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគមិនមែនតិះដៀលតបធម៌ទាំងអស់ ទាំងមិនត្មះតិះដៀល បន្តុះ-
 បង្ហាប់បុគ្គលមានតបៈ រស់នៅដោយសេចក្តីសៅហ្មងទាំងអស់តែម្យ៉ាងទេ ។
 បពិត្រលោកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ តែងតិះដៀលបុគ្គល
 ដែលគេគួរតិះដៀល តែងសរសើរបុគ្គលដែលគេគួរសរសើរ បពិត្រលោក
 ដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគ តិះដៀលបុគ្គលដែលគេគួរ
 តិះដៀល សរសើរបុគ្គលដែលគេគួរសរសើរ ព្រះដ៏មានព្រះភាគព្រះអង្គ
 សម្តែងចែករលែក ព្រះដ៏មានព្រះភាគនោះ ព្រះអង្គមិនមែនជាអ្នកសម្តែង
 ម៉ៅក្នុងហេតុនេះទេ ។ កាលដែលវ្រ្មិយមាហិតគហបតី និយាយយ៉ាងនេះ

ហើយ មានបរិព្វាជកម្នាក់ និយាយនឹងវជ្ជិយមាហិតគហបតីយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
 គហបតី អ្នកចូរបង្កើនសិន អ្នកនិយាយសរសើរគុណ នៃព្រះសមណគោតម
 ណា ព្រះសមណគោតមនោះ ជាអ្នកញ៉ាំងសត្វឲ្យវិនាស ជាអ្នកបញ្ជាត្រព្រះ
 និព្វាន មិនច្បាស់លាស់ទេតើ ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ខ្ញុំសូម
 និយាយនឹងពួកលោកដ៏មានអាយុ តាមគន្លងធម៌ ត្រង់រឿងនេះបន្តិច បពិត្រ
 លោកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ (ព្រោះ) ពាក្យនេះ ជាកុសល ព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់បញ្ជាត្រហើយ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ពាក្យនេះ ជា
 អកុសល ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់បញ្ជាត្រហើយ កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 បញ្ជាត្រនូវកុសល និងអកុសលដោយប្រការដូច្នោះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកបញ្ជាត្រ
 ព្រះនិព្វានត្រឹមត្រូវ ព្រះដ៏មានព្រះភាគនោះ មិនមែនជាអ្នកញ៉ាំងសត្វឲ្យ
 វិនាស មិនមែនជាអ្នកបញ្ជាត្រព្រះនិព្វានមិនច្បាស់លាស់ទេ ។ កាលដែល
 វជ្ជិយមាហិតគហបតីនិយាយយ៉ាងនេះហើយ បរិព្វាជកទាំងឡាយ នៅស្ងៀម
 អៀនខ្មាស ខ្ញុំនក សំយុងមុខ អង្គុយសព្វប់សព្វឹង គ្មានបដិកាណា ។
 លំដាប់នោះ វជ្ជិយមាហិតគហបតីដឹងថា បរិព្វាជកទាំងនោះ នៅស្ងៀម អៀន
 ខ្មាស ខ្ញុំនក សំយុងមុខ សព្វប់សព្វឹង គ្មានបដិកាណាហើយ ក៏ក្រោកចាក
 អាសនៈចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះវជ្ជិយមាហិតគហបតី
 អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលការចរចាទាំងប៉ុន្មាន ដែលខ្លួន

និយាយជាមួយនឹងអន្យត្តិវិយបរិព្វាជកទាំងឡាយនោះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់គហបតីល្អហើយៗ ម្ចាស់គហបតី អ្នកត្រូវ
 ផ្សំផ្សាល់មោឃបុរសទាំងនោះ ឲ្យរៀបរយតាមគន្លងធម៌ សព្វៗ កាល
 យ៉ាងនេះចុះ ។ ម្ចាស់គហបតី តថាគតមិនហៅតបៈ ថាជាធម៌ដែលគេត្រូវ
 ដុតកម្ដៅទាំងអស់ទេ ម្ចាស់គហបតី តថាគតក៏មិនហៅតបៈ ថាជាធម៌ដែល
 គេមិនត្រូវដុតកម្ដៅទាំងអស់ទេ ម្ចាស់គហបតី តថាគតមិនហៅការសមាទាន
 ថាជាកិច្ចដែលគេត្រូវសមាទានទាំងអស់ទេ ម្ចាស់គហបតី តថាគតមិនហៅ
 ការសមាទាន ថាជាកិច្ចដែលគេមិនត្រូវសមាទានទាំងអស់ទេ ម្ចាស់គហបតី
 តថាគតមិនហៅបធាន ថាជាកិច្ចដែលគេត្រូវតម្កល់ទាំងអស់ទេ ម្ចាស់គហបតី
 តថាគតមិនហៅបធាន ថាជាកិច្ចដែលគេមិនត្រូវតម្កល់ទាំងអស់ទេ ម្ចាស់
 គហបតី តថាគតមិនហៅបដិនិស្សក្កៈ ថាជាធម៌ដែលគេត្រូវលះបង់ទាំងអស់
 ទេ ម្ចាស់គហបតី តថាគតមិនហៅវិមុត្តិ ថាជាធម្មជាតិដែលគេត្រូវរួចស្រឡះ
 ទាំងអស់ទេ ម្ចាស់គហបតី តថាគតមិនហៅវិមុត្តិ ថាជាធម្មជាតិដែលគេមិន
 ត្រូវរួចស្រឡះទាំងអស់ទេ ម្ចាស់គហបតី ព្រោះថា កាលបុគ្គលដុតកម្ដៅដោយ
 តបៈណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយសាប
 សូន្យទៅ ទើបតថាគតហៅតបៈ មានសភាពយ៉ាងនេះ ថាជាធម៌ដែលគេមិន
 ត្រូវដុតកម្ដៅ ។ ម្ចាស់គហបតី លុះតែបុគ្គលនោះ ដុតកម្ដៅដោយតបៈណា
 អកុសលធម៌ទាំងឡាយសាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ ចម្រើនឡើង

ទើបតថាគតហៅតបៈ មានសភាពយ៉ាងនេះ ថាជាធម៌ដែលគេត្រូវដុតកម្ដៅ ។ ម្នាលគហបតី កាលបុគ្គលកាន់យកដោយការសមាទានណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយសាបសូន្យទៅ តថាគតហៅការសមាទានមានសភាពយ៉ាងនេះ ថាជាកិច្ចដែលគេមិនត្រូវសមាទាន ។ ម្នាលគហបតី លុះតែបុគ្គលនោះកាន់យកដោយការសមាទានណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយសាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ ចម្រើនឡើង តថាគតហៅការសមាទានមានសភាពយ៉ាងនេះ ថាជាកិច្ចដែលគេត្រូវកាន់យក ។ ម្នាលគហបតី កាលបុគ្គលតម្កល់ដោយបធានណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយសាបសូន្យទៅ តថាគតហៅបធាន មានសភាពយ៉ាងនេះ ថាជាកិច្ចដែលគេមិនត្រូវតម្កល់ ។ ម្នាលគហបតី លុះតែបុគ្គលនោះតម្កល់ដោយបធានណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ សាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយចម្រើនឡើង តថាគតហៅបធាន មានសភាពយ៉ាងនេះ ថាជាកិច្ចដែលគេត្រូវតម្កល់ ។ ម្នាលគហបតី កាលបុគ្គលលះដោយបដិទិស្សគ្គៈណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយសាបសូន្យទៅ តថាគតហៅបដិទិស្សគ្គៈ មានសភាពយ៉ាងនេះ ថាជាធម៌ដែលគេមិនត្រូវលះ ។ ម្នាលគហបតី លុះតែបុគ្គលនោះ លះដោយបដិទិស្សគ្គៈណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ សាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ ចម្រើនឡើង តថាគតហៅបដិទិស្សគ្គៈ មានសភាពយ៉ាងនេះ ថាជាធម៌ដែល

គេត្រូវលះ ។ ម្នាលគហបតី កាលបុគ្គលរួចស្រឡះដោយវិមុត្តិណា អកុ-
សលធម៌ទាំងឡាយ ចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ សាបសូន្យទៅ
តថាគតហៅវិមុត្តិ មានសភាពយ៉ាងនេះ ថាជាធម្មជាតិ ដែលគេមិនត្រូវរួច
ស្រឡះ ។ ម្នាលគហបតី លុះតែបុគ្គលនោះរួចស្រឡះដោយវិមុត្តិណា អកុ-
សលធម៌ទាំងឡាយ សាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ ចម្រើនឡើង
តថាគតហៅវិមុត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ ថាជាធម្មជាតិដែលគេត្រូវរួចស្រឡះ ។
គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យ
រីករាយដោយធម្មិកថាហើយ ក៏វជ្ជិយមាហិតគហបតី ក្រោកចាកអាសនៈ
ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយធ្វើប្រទេក្សិណ ចៀសចេញទៅ ។ កាល
ដែលវជ្ជិយមាហិតគហបតី ចៀសចេញទៅមិនទាន់យូរប៉ុន្មាន ព្រះដ៏មានព្រះ
ភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុណាមាន
ធូលីតិចក្នុងភ្នែក (មិនសូវឆ្លើងឆ្លាស់) ក្នុងធម្មវិន័យនេះ អស់កាលយូរ
ភិក្ខុនោះឯង គួរផ្សំផ្សាល់ពួកអន្យត្តិវិយបរិព្វាជកឲ្យរៀបរយ តាមគន្លងធម៌
ដូចជាវជ្ជិយមាហិតគហបតីដែលផ្សំផ្សាល់យ៉ាងនេះបាន ។

អដ្ឋកថា

វជ្ជិយសូត្រ

[៧៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងវជ្ជិយសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ គហបតី
 ឈ្មោះយ៉ាងនេះថា វជ្ជិយមាហិត ។ បទថា សត្វ តបំ សេចក្តីថា មានការ
 ធ្វើកិច្ចដែលធ្វើបានលំបាក ជាតបៈគ្រប់យ៉ាង ។ បទថា សត្វ តបស្សី បាន
 ដល់ ដែលអាស្រ័យតបៈគ្រប់យ៉ាង ។ បទថា លូទាជីវី បានដល់ ប្រកប
 រឿយៗ នូវការចិញ្ចឹមជីវិត ដោយធ្វើកិច្ចដែលធ្វើបានលំបាក ។ បទថា គារយ្ហំ
 ប្រែថា បុគ្គលគួរតិះដៀល ។ បទថា បសំសិយំ ប្រែថា បុគ្គលគួរសរសើរ ។
 បទថា វេនយិកោ បានដល់ បុគ្គលដែលខ្លួនឯងមិនបានទូន្មាន តែបុគ្គលដទៃ
 ទូន្មាន ។ បទថា អប្បញ្ញត្តិកោ សេចក្តីថា មិនអាចបញ្ញត្តិវត្ថុណាមួយ ។
 ម្យ៉ាងទៀត បទថា វេនយិកោ ប្រែថា ដែលធ្វើសត្វឲ្យវិនាស ។ បទថា
 អប្បញ្ញត្តិកោ បានដល់ បញ្ញត្តិព្រះនិព្វានដែលមិនប្រចក្ស មិនអាចបញ្ញត្តិ
 វត្ថុណាមួយ ក្នុងសស្សត្រទិដ្ឋិជាដើម ។ បទថា ន សោ ភគវា វេនយិកោ
 សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់ដឹងតាមសេចក្តីពិតយ៉ាងនេះ ទ្រង់
 បញ្ញត្តិកុសល អកុសល មិនមែនអ្នកដទៃគប្បីដឹកនាំ មិនមែនប្រើអ្នកដទៃឲ្យ
 សិក្សា អធិប្បាយថា ព្រះមានព្រះភាគ មិនមែនជាអ្នកធ្វើសត្វឲ្យវិនាស ទ្រង់
 ទូន្មានសត្វដោយល្អ ទ្រង់ឲ្យសិក្សាដោយល្អ ទ្រង់ដឹកនាំសត្វ ព្រោះទ្រង់
 បញ្ញត្តិធម៌ ដែលទ្រង់អាស្រ័យបញ្ញត្តិប្រកបដោយសតិ លោកសម្តែងថា
 បញ្ញត្តិរបស់ព្រះមានព្រះភាគនោះ ជាបញ្ញត្តិដែលល្អទាំងអស់ ។

បទថា វិមុត្តិ វិមុច្ចតោ អកុសលា ធម្មា សេចក្តីថា អកុសលធម៌
 ទាំងឡាយ ឈ្មោះថា រមែងចម្រើនដល់ចិត្តដែលបង្ហោនទៅកាន់អធិមុត្តិ គឺ
 មិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ ទ្រង់សំដៅយកសេចក្តីនោះ ទើបត្រាស់ពាក្យនេះ ។ តែការរួច
 ផុតនៃចិត្តក្នុងព្រះសាសនា រមែងមិនសុទ្ធតែទៅកាន់សង្ខតធម៌ ព្រោះហេតុនោះ
 ទើបវិមុត្តិ គឺការរួចផុត ជាបច្ច័យនៃកុសលធម៌ប៉ុណ្ណោះ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា វុទ្ធិយសូត្រដី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ឧត្តយសូត្រដី ៥

[៧៥] លំដាប់នោះ ឧត្តិយបរិព្វាជកចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយរាក់ទាក់ សំណេះសំណាលជាមួយនឹងព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ លុះបង្ហើយពាក្យដែលគួររាក់ទាក់ សំណេះសំណាល គួរឲ្យ
 រឭកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះឧត្តិយបរិព្វាជក អង្គុយក្នុងទីសម
 គួរហើយ បានទូលសួរព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏
 ចម្រើន ចុះលោកទៀង ពាក្យនេះ ពិត ពាក្យដទៃមិនពិតទេ ឬដូចម្តេច ។
 ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ឧត្តិយៈ ពាក្យថា លោកទៀង ពាក្យនេះ ពិត ពាក្យ

ដទៃមិនពិតនេះ តថាគតមិនដែលព្យាករទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចុះ
លោកមិនទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃមិនពិតទេ ឬដូចម្តេច ។ ម្នាល
ឧត្តិយៈ ពាក្យថា លោកមិនទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃមិនពិតនេះ តថាគត
ក៏មិនដែលព្យាករដែរ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចុះលោកមានទីបំផុត ...
លោកមិនមានទីបំផុត ... ជីវិតនោះ គឺសរីរៈនោះ ... ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ ...
សត្វ ស្លាប់ទៅកើតទៀត ... សត្វ ស្លាប់ទៅមិនកើតទៀត ... សត្វ ស្លាប់
ទៅកើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន ... សត្វ ស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មិន
មែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ពាក្យនេះ ពិត ពាក្យដទៃមិនពិតទេ ឬដូច
ម្តេច ។ ម្នាលឧត្តិយៈ ពាក្យថា សត្វ ស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មិនមែន មិន
កើតទៀតក៏មិនមែន ពាក្យនេះ ពិត ពាក្យដទៃមិនពិតនេះ ក៏តថាគតមិន
ព្យាករដែរ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន កាលខ្ញុំសួរថា ចុះលោកនេះ ទៀង
ពាក្យនេះ ពិត ពាក្យដទៃមិនពិតទេ ឬដូចម្តេច ដូច្នោះ ព្រះអង្គត្រាស់ថា
ម្នាលឧត្តិយៈ ពាក្យថា លោកមិនទៀង ពាក្យនេះពិត ពាក្យដទៃមិនពិតនេះ
តថាគតមិនព្យាករទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន កាលខ្ញុំសួរថា ចុះលោក
មិនទៀង ពាក្យនេះ ពិត ពាក្យដទៃមិនពិតទេ ឬដូចម្តេច ដូច្នោះ ព្រះអង្គ
ត្រាស់ថា ម្នាលឧត្តិយៈ ពាក្យថា លោកមិនទៀង ពាក្យនេះ ពិត ពាក្យដទៃ
មិនពិតនេះ តថាគតក៏មិនព្យាករដែរ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន កាលខ្ញុំ
សួរថា លោកមានទីបំផុត ... លោកមិនមានទីបំផុត ... ជីវិតនោះ គឺសរីរៈ

នោះ ... ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ ... សត្វ ស្លាប់ទៅកើតទៀត ... សត្វ
ស្លាប់ទៅមិនកើតទៀត ... សត្វ ស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀត
ក៏មាន ... សត្វ ស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ពាក្យ
នេះ ពិត ពាក្យដទៃមិនពិតទេ ឬដូចម្តេច ដូច្នោះ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់
ឧត្តិយៈ ពាក្យថា សត្វ ស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន
ពាក្យនេះ ពិត ពាក្យដទៃមិនពិតនេះ តថាគតក៏មិនព្យាករដែរ កាលបើយ៉ាង
នេះ ចុះព្រះគោតមដ៏ចម្រើនទ្រង់ព្យាករដូចម្តេចវិញ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់
ឧត្តិយៈ តថាគតដឹងច្បាស់ហើយ សម្តែងធម៌ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដើម្បី
បរិសុទ្ធដល់ពួកសត្វ ដើម្បីកន្លងនូវសោក និងការខ្សឹកខ្សួល ដើម្បីអស់ទៅ
នៃទុក្ខទោមនស្ស ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវធម៌ដែលគួរដឹង ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
នូវព្រះនិព្វាន ។ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ដឹងច្បាស់នូវធម៌ណា ហើយសម្តែង
ធម៌ដល់ពួកសាវ័ក ដើម្បីបរិសុទ្ធដល់ពួកសត្វ ដើម្បីកន្លងនូវសោក និងការ
ខ្សឹកខ្សួល ដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខ និងទោមនស្ស ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវធម៌ដែល
គួរដឹង ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន បើចុះមានតែព្រះអង្គនឹងជញ្ជូន
លោកទាំងមូល ឬលោកពាក់កណ្តាល ឬក៏លោកទាំង ៣ ភាគ យកទៅ
ដោយធម៌នោះ (មិនខាន) ។ កាលដែលឧត្តិយបរិព្វាជក និយាយយ៉ាង
នេះហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ស្ងៀម ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ត
ដ៏មានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កុំឲ្យឧត្តិយបរិព្វាជក បាននូវសេចក្តី

យល់ដឹងលាមកថា អាត្មាអញសួរប្រស្នាទាំងអស់ដែលកើតឡើងដោយខ្លួនឯង ព្រះសមណគោតមទាល់ មិនឆ្លើយ ពិតជាឆ្លើយមិនរួច ដូច្នោះឡើយ ការបាន នូវសេចក្តីយល់នោះ មិនជាប្រយោជន៍ ជាទុក្ខដល់ឧត្តិយបរិញ្ញាជកនោះ អស់ កាលយូរ ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ មានថេរវាចាចំពោះឧត្តិយ- បរិញ្ញាជកយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អារុសោឧត្តិយៈ បើដូច្នោះ មានតែអាត្មានឹងធ្វើ សេចក្តីប្រៀបធៀបឲ្យអ្នកស្តាប់ ដ្បិតពួកវិញ្ញាបុរសខ្លះ ក្នុងលោកនេះ យល់ សេចក្តីនៃភាសិតបានដោយសារការប្រៀបធៀប ។ ម្ចាស់អារុសោឧត្តិយៈ ដូច ជាបច្ចុប្បន្នមនគររបស់ព្រះរាជា នគរនោះមានប័រមដ៏មាំ មានកំពែង និងមេទ្វារ ដ៏មាំ មានទ្វារតែមួយ ។ ត្រង់ទ្វារនៃនគរនោះ មានឆ្នាំទ្វារប៉ិនប្រសប់ ឆ្លៀវ ឆ្លាស វាងវៃ យាត់ពួកជនដែលមិនស្គាល់ បើកឲ្យតែពួកជនដែលស្គាល់ ចូលបាន ឆ្នាំទ្វារនោះ ដើរយាមល្បាតតាមផ្លូវជិតកំពែង ជុំវិញនគរនោះ មិន ឃើញទីតាំងនៃកំពែង និងចន្លោះនៃកំពែង ល្មមឲ្យឆ្មាចូលរួច ក៏មិនបានឃើញ ឆ្នាំទ្វារនោះ ថែមទាំងមិនបានដឹងយ៉ាងនេះថា ពួកសត្វតូចៗ ប៉ុណ្ណោះ ចូល ទៅកាន់នគរនេះ ឬចេញពីនគរនេះទេ ។ ឆ្នាំទ្វារនោះ គ្រាន់តែចំណាំត្រង់ទ្វារ ខ្ពស់ យ៉ាងនេះថា ពួកសត្វធំៗ ណាមួយ ចូលមកកាន់នគរនេះ ឬចេញទៅ ពួកសត្វទាំងអស់នោះ ចូលក្តី ចេញក្តី តាមទ្វារនេះ យ៉ាងណាមិញ ។ ម្ចាស់ អារុសោឧត្តិយៈ ព្រះតថាគតមិនមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយយ៉ាងនេះថា តថាគត នឹងជញ្ជូនលោកទាំងមូល ឬលោកពាក់កណ្តាល ឬក៏លោកទាំង ៣ ភាគទៅ

ដោយធម៌នោះទេ ។ ព្រះតថាគតគ្រាន់តែជ្រាបក្នុងហេតុនុ៎ះយ៉ាងនេះថា តថាគត
 ជញ្ជូនហើយ ឬកំពុងជញ្ជូន ឬក៏នឹងជញ្ជូនពួកសត្វណាមួយ ចាកលោកបាន
 (ទាល់តែ) សត្វទាំងអស់នោះ លះនីវរណធម៌ទាំង ៥ ប្រការ ជាគ្រឿង
 សៅហ្មងចិត្ត ដែលធ្វើបញ្ញាឲ្យមានកម្លាំងថយ តម្កល់ចិត្តស៊ីបក្នុងសតិប្បដ្ឋាន
 ៤ ចម្រើនពោជ្ឈង្គ ៧ តាមសេចក្តីពិត ទើបតថាគតជញ្ជូនហើយ ឬកំពុង
 ជញ្ជូន ឬក៏នឹងជញ្ជូនសត្វទាំងនុ៎ះចាកលោកយ៉ាងនេះ យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្ចាស់
 អាវុសោឧត្តិយៈ អ្នកបានសួរប្រស្នាណានឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយ អ្នកបាន
 សួរប្រស្នានោះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដោយទំនងដទៃ ហេតុនោះ បានជាព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់មិនព្យាករប្រស្នានោះ ឲ្យអ្នកស្តាប់ ។

អដ្ឋកថា

ឧត្តិយសូត្រ

[៧៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងឧត្តិយសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ បទថា
 តុណ្ហិ អហោសិ សេចក្តីថា ឧត្តិយបរិព្វាជកតាំងនៅក្នុងសត្វបលទ្ធិ គឺលទ្ធិ
 ថា មានសត្វ ទើបសួរក្នុងសេចក្តីដែលមិនគួរសួរ ហេតុនោះ ទើបព្រះ
 មានព្រះភាគទ្រង់ស្ងៀម ។ បទថា សត្វំ សាមុក្កំសិកំ វត មេ សេចក្តីថា
 ព្រះសមណគោតម ត្រូវយើងសួរពាក្យដ៏ខ្ពស់បំផុតនៃពាក្យសួរគ្រប់យ៉ាង ក៏

ស្ងៀមមិនឆ្លើយ បែបមិនអាចនឹងឆ្លើយបានពិត អ្នកកុំបីមានការឃើញខុស ដូចដែលពោលមកនេះឡើយ ។ បទថា តទស្ស បានដល់ ទិដ្ឋិនោះ គប្បី កើតឡើងយ៉ាងនេះ ។

បទថា បច្ចុទ្ទិមំ សេចក្តីថា ព្រោះហេតុដែលថែវ និងកំពែងជាដើមនៃ នគរក្នុងមជ្ឈិមប្រទេស មាំទាំ ឬទន់ជ្រាយ ឬមិនជាទីដែលចោររង្វៀសដោយ ប្រការទាំងពួង ដូច្នោះ ទ្រង់មិនកាន់យកសេចក្តីនោះ ទើបត្រាស់ថា បច្ចុទ្ទិមំ នគរំ ។ បទថា ទន្ធខ្នាលំ ប្រែថា មានកំពែងរឹង ។ បទថា ទន្ធប្យាការ- តោរណំ បានដល់ មានកំពែងរឹង និងមានសន្ទុះទ្វាររឹង ។ ព្រោះហេតុអ្វី ទើបត្រាស់ថា មានទ្វារមួយ ព្រោះថា ក្នុងនគរដែលមានទ្វារច្រើន ចាំបាច់ មានអ្នករក្សាទ្វារ ដែលឈ្លាសច្រើននាក់ ទ្វារមួយមនុស្សម្នាក់ក៏ល្មម ។ មនុស្សដទៃដែលស្នើដោយបញ្ញារបស់ព្រះតថាគតមិនមាន ព្រោះដូច្នោះ ទើប ពោលថា មានទ្វារមួយ ដើម្បីសម្តែងការប្រៀបធៀបដែលព្រះសាស្តា ទ្រង់ ជាបណ្ឌិត និងដូចអ្នកយាមទ្វារ ដូច្នោះ ។

បទថា បណ្ឌិតោ បានដល់ ប្រកបដោយភាពជាបណ្ឌិត ។ បទថា ព្យត្តោ បានដល់ ប្រកបដោយភាពជាអ្នកអាច ។ បទថា មេធាវី បានដល់ ប្រកបដោយមេធា ពោល គឺបញ្ញាដឹងការកើតនៃឋានៈ ។ បទថា អនុបរិ- យាយបទំ បានដល់ កំពែងដែលមានឈ្មោះថា ផ្លូវជិតកំពែង ។ បទថា ទាគារសន្ធិ បានដល់ ទីដែលមិនមានឥដ្ឋ ២ ដុំ ។ បទថា ទាគារវិវរំ បាន

ដល់ ទីដែលប្រហោងនៃកំពែង ។ បទថា តទេវេតំ បញ្ញំ សេចក្តីថា ឧត្តិយ-
 បរិព្វាជកស្ករក្រស្នាដដែល ដែលស្ករដោយន័យថា លោកទៀងជាដើម
 ហើយឈប់ស្ងៀមនោះឯង ។ ដោយបទថា សព្វោ ច តេន លោកោ
 ព្រះថេរៈសម្តែងថា ឧត្តិយបរិព្វាជកតាំងនៅក្នុងសត្វបល្ល័ង្ក ទើបស្ករដោយ
 អាការជ័ទេ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា ឧត្តិយសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

កោកនុទសូត្រទី ៦

[៩៦] សម័យមួយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក្រោកឡើងក្នុងបច្ចុស-
 សម័យនៃរាត្រី ដើរចូលទៅរកស្ទឹងតបោទា ដើម្បីលាបស្រឡាបខ្លួន ។ លុះ
 លាបស្រឡាបខ្លួនក្នុងស្ទឹងតបោទាហើយ មានចំរើរតែមួយឡើងមក ឈរ
 សំដីលខ្លួនឲ្យស្អាតដូចមុន ។ កោកនុទបរិព្វាជក ក្រោកឡើងក្នុងបច្ចុសសម័យ
 នៃរាត្រី ហើយក៏ចូលទៅរកស្ទឹងតបោទា ដើម្បីលាបស្រឡាបខ្លួនដែរ ។
 កោកនុទបរិព្វាជក បានឃើញព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ កំពុងនិមន្តមកអំពីចម្ងាយ
 លុះឃើញហើយ ក៏សួរព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុថា ម្ចាស់អារុសោ លោកជាអ្វី

ដែរក្នុងពួកសមណៈទាំងនោះ ។ ម្នាលអារុសោ យើងភិក្ខុ ។ ម្នាល
អារុសោ ពួកជនដូចម្តេចដែលហៅថា ភិក្ខុ ។ ម្នាលអារុសោ ពួកសមណៈ
ជាសក្យបុត្តិយ៍ ។ យើងសូមសួរហេតុណាមួយ នឹងលោកដ៏មានអាយុ បើ
លោកដ៏មានអាយុឲ្យឱកាស ដើម្បីឆ្លើយប្រស្នា ។ ម្នាលអារុសោ អ្នកចូរសួរ
មកចុះ យើងស្តាប់ហើយនឹងប្រាប់បាន ។ ម្នាលលោកដ៏ចម្រើន លោកមាន
ទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា លោកទៀង ពាក្យនេះឯង ជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យ
សោះសូន្យដែរឬ ។ ម្នាលអារុសោ យើងមិនមានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា លោកទៀង
ពាក្យនេះឯង ជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យ ដូច្នោះទេ ។ ម្នាល
លោកដ៏ចម្រើន លោកមានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា លោក មិនទៀង ពាក្យនេះឯង
ជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យដែរឬ ។ ម្នាលអារុសោ យើង
មិនមានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា លោក មិនទៀង ពាក្យនេះឯង ជាពាក្យពិត ពាក្យ
ដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យ ដូច្នោះទេ ។ ម្នាលលោកដ៏ចម្រើន លោកមាន
ទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា លោកមានទីបំផុត ... លោកមិនមានទីបំផុត ... ជីវិតនោះ
គឺសរីរៈនោះ ... ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ ... សត្វ ស្លាប់ទៅមែនកើតទៀត
ក៏មាន ... សត្វស្លាប់ទៅមិនកើតទៀតក៏មាន ... សត្វ ស្លាប់ទៅកើតទៀតខ្លះ
មិនកើតទៀតខ្លះ ... សត្វ ស្លាប់ទៅ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀត
ក៏មិនមែន ពាក្យនេះឯង ជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាពាក្យសោះសូន្យដែរឬ ។
ម្នាលអារុសោ យើងមិនមានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា សត្វ ស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មិន

មែន មិនកើតទៀតក៏មែន ពាក្យនេះឯង ជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យ
សោះសូន្យ ដូច្នោះទេ ។ បើដូច្នោះ លោកមិនដឹង មិនឃើញទេឬ ។ ម្នាល
អារុសោ យើងមិនមែនមិនដឹង មិនមែនមិនឃើញទេ ម្នាលអារុសោ យើង
ដឹង យើងឃើញ ។ កាលខ្ញុំសួរថា ម្នាលលោកដ៏ចម្រើន លោកមានទិដ្ឋិ
យ៉ាងនេះថា លោកទៀង ពាក្យនេះឯង ជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យ
សោះសូន្យដែរឬ លោកឆ្លើយថា ម្នាលអារុសោ យើងមិនមានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះ
ថា លោកទៀង ពាក្យនេះឯង ជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យ
ដូច្នោះទេ ។ កាលខ្ញុំសួរថា ម្នាលលោកដ៏ចម្រើន លោកមានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា
លោកមិនទៀង ពាក្យនេះឯង ជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យ
ដែរឬ លោកឆ្លើយថា ម្នាលអារុសោ យើងមិនមានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា លោក
មិនទៀង ពាក្យនេះឯង ជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាពាក្យសោះសូន្យដូច្នោះទេ ។
កាលខ្ញុំសួរដូច្នោះថា ម្នាលលោកដ៏ចម្រើន លោកមានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា លោក
មានទីបំផុត ... លោកមិនមានទីបំផុត ... ជីវិតនោះ គឺសរីរៈនោះ ... ជីវិត
ដទៃ សរីរៈដទៃ ... សត្វ ស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មាន ... សត្វ ស្លាប់ទៅមិន
កើតទៀតក៏មាន ... សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ ... សត្វ
ស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មែន មិនកើតទៀតក៏មែន ពាក្យនេះឯង ជាពាក្យ
ពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យ ដូច្នោះដែរឬ លោកឆ្លើយថា ម្នាល
អារុសោ យើងមិនមានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា សត្វ ស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មែន

មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ពាក្យនេះឯង ជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះ
សូន្យ ដូច្នោះទេ ។ កាលខ្ញុំសួរដូច្នោះថា បើដូច្នោះ មានតែលោកមិនដឹង មិន
ឃើញទេ លោកឆ្លើយថា ម្នាលអាវុសោ យើងមិនមែនមិនដឹង មិនមែនមិន
ឃើញទេ ម្នាលអាវុសោ យើងដឹង យើងឃើញ ។ ម្នាលអាវុសោ សេចក្តី
នៃភាសិតនេះ តើគប្បីយល់ដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោ ត្រង់ទិដ្ឋិ (សេចក្តី
យល់ឃើញថា) លោកទៀង ពាក្យនេះឯង ជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃ ជា
ពាក្យសោះសូន្យ ម្នាលអាវុសោ ត្រង់ទិដ្ឋិថា លោកមិនទៀង ពាក្យនេះឯង
ជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យ ម្នាលអាវុសោ ត្រង់ទិដ្ឋិថា
លោកមានទីបំផុត ... លោកមិនមានទីបំផុត ... ជីវិតនោះ គឺសរីរៈនោះ ...
ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ ... សត្វ ស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មាន ... សត្វ ស្លាប់
ទៅមិនកើតទៀតក៏មាន ... សត្វ ស្លាប់ទៅកើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ ...
សត្វ ស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ពាក្យនេះឯង
ជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃ ជាពាក្យសោះសូន្យ ។ ម្នាលអាវុសោ ទិដ្ឋិទាំង
ប៉ុន្មាន ហេតុនៃទិដ្ឋិទាំងប៉ុន្មាន ការតាំងនៅនៃទិដ្ឋិ ការរូបរិតដោយទិដ្ឋិ ការ
ដកឡើងនូវទិដ្ឋិទាំងប៉ុន្មាន យើងដឹងនូវទិដ្ឋិនោះ ឃើញនូវទិដ្ឋិនោះ កាល
យើងដឹងនូវទិដ្ឋិនោះ ទើបពោលថា ដឹង កាលឃើញនូវទិដ្ឋិនោះ ទើបពោល
ថា ឃើញ យើងនឹងពោលថា យើងមិនដឹង មិនឃើញដូចម្តេចកើត ម្នាល
អាវុសោ យើងដឹងមែន ឃើញមែន ។ លោកដ៏មានអាយុ នាមជាអ្វី ពួក

សព្វហ្មចារីបុគ្គលស្គាល់លោកដ៏មានអាយុ ថាដូចម្តេច ។ ម្នាលអារុសោ
 នាមរបស់យើងថា អានន្ទ ដូច្នោះ ពួកសព្វហ្មចារីក៏ស្គាល់យើងថា អានន្ទ
 ដូច្នោះដែរ ។ លោកដ៏ចម្រើន យើងកាលប្រឹក្សាជាមួយនឹងអាចារ្យជាធំ តែ
 មិនដែលស្គាល់ថា អានន្ទដ៏មានអាយុដូច្នោះសោះ ។ ពិតណាស់ បើយើង
 ស្គាល់ថា នេះជាព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ដូច្នោះមែន យើងក៏មិនហ៊ានពោល
 ដេញដោលប៉ុណ្ណោះឡើយ សូមព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អត់ទោសដល់ខ្ញុំ
 ឲ្យទាន ។

អដ្ឋកថា

កោកនុទស្សត្រ

[៩៦] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងកោកនុទស្សត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ បទថា
 បុព្វាបយមាណោ បានដល់ ធ្វើខ្លួនឲ្យប្រាសចាកទឹក ដូចគ្នាមុននឹងងូត ។
 សព្វថា ក្រេត្ត កាត់បទជា កោ ឯត្ត អារុសោ។ បទថា យាវតា អារុសោ
 ទិដ្ឋិ សេចក្តីថា ឈ្មោះថា ទិដ្ឋិ ៦២ យ៉ាង មានដរាបណា ។ បទថា
 យាវតា ទិដ្ឋិដ្ឋានំ សេចក្តីថា ឋានៈនៃទិដ្ឋិ ៨ យ៉ាង មានប្រមាណយ៉ាង
 នេះ គឺខន្ធជាឋានៈទិដ្ឋិក៏មាន អវិជ្ជាក៏មាន ផស្សៈក៏មាន សញ្ញាក៏មាន វិតក្ក
 ក៏មាន អយោនិសោមនសិការក៏មាន បុប្ផិក៏មាន បរតោយោស ការបបួល

របស់អ្នកដទៃក៏មាន ឈ្មោះថា ហេតុនៃទិដ្ឋិ ។ បទថា អធិដ្ឋានំ បានដល់ ទីតាំងមាំនៃទិដ្ឋិ ពាក្យនេះជាឈ្មោះនៃទិដ្ឋិដែលតាំងមាំ គ្របសង្កត់ប្រព្រឹត្តទៅ ។

បទថា ទិដ្ឋិបរិយុដ្ឋានំ បានដល់ ការចោមរោមនៃទិដ្ឋិដែលលោក ពោលយ៉ាងនេះថា ទិដ្ឋិ គឺទិដ្ឋិតតៈ ១ ទិដ្ឋិតហនៈ ទិដ្ឋិ គឺព្រៃស្តុក ១ ទិដ្ឋិកន្តារ ទិដ្ឋិ គឺផ្លូវជាច្រើនយាល ១ ទិដ្ឋិវិស្សក ទិដ្ឋិ គឺសត្រូវ ១ ទិដ្ឋិវិប្បន្តិត ទិដ្ឋិ គឺ ការអន្ទះអន្ទេញ ១ ទិដ្ឋិសំយោជនៈ ទិដ្ឋិ គឺគ្រឿងចង ១ ទិដ្ឋិសល្យ ទិដ្ឋិ គឺ ព្រួញ ១ ទិដ្ឋិសម្ពាធ ទិដ្ឋិ គឺការចង្អៀតចង្អល់ ១ ទិដ្ឋិបលិពោធ ទិដ្ឋិ គឺ គ្រឿងកង្វល់ ១ ទិដ្ឋិពន្ធនៈ ទិដ្ឋិ គឺចំណង ១ ទិដ្ឋិបបាតៈ ទិដ្ឋិ គឺជ្រោះ ១ ទិដ្ឋិនុស័យ អនុស័យ គឺទិដ្ឋិ ១ ទិដ្ឋិសន្តាបៈ ទិដ្ឋិ គឺគ្រឿងដុតរោល ១ ទិដ្ឋិបរិទ្បាហៈ ទិដ្ឋិ គឺគ្រឿងក្តៅក្រហាយ ១ ទិដ្ឋិគន្ធុៈ ទិដ្ឋិ គឺគ្រឿងចង ១ ទិដ្ឋិបាទាន ទិដ្ឋិ គឺឧបាទាន ១ ទិដ្ឋិភិកិវេស ទិដ្ឋិ គឺការប្រកាន់មាំ ១ ទិដ្ឋិ- បរាមាស ទិដ្ឋិ គឺការបបោសអង្កែល ១ ។ ពាក្យថា សមុដ្ឋានំ ជាវេវចនៈ នៃ ទិដ្ឋាន នោះឯង សមដូចពាក្យដែលលោកពោលថា ទន្ធា បច្ចុយោ ទិដ្ឋិនំ ឧទានាយ សមុដ្ឋានជ្ជន ខន្ធជាបច្ច័យ ព្រោះអត្ថថា ទាញយកនូវ ឋានៈនៃទិដ្ឋិតាំងឡើង ។ គ្រប់បទគប្បីឲ្យពិស្តារ ។ សោតាបត្តិមគ្គ ឈ្មោះថា ទិដ្ឋិសមុគ្សាត ព្រោះដកទិដ្ឋិត្រប់យ៉ាងបានជាសមុច្ឆេទ ។ បទថា តមហំ បានដល់ យើងដឹងទិដ្ឋិនោះបានគ្រប់យ៉ាង ។ បទថា ក្សាហំ វក្ខាមិ ប្រែថា យើងពោលព្រោះហេតុអ្វី ។^{១៧៧}

សុត្តន្តបិដក

អាហារនេយ្យសូត្រទី ៧

[៧៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ១០ ប្រការ ជាអ្នក
 គួរទទួលវត្ថុដែលគេនាំមកបូជា គួរទទួលវត្ថុ ដែលគេនាំមកទទួលភ្ញៀវ គួរ
 ទទួលទុក្ខណាទាន គួរដល់អញ្ញាលិកម្ម ជាបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើរ របស់សត្វ
 លោក ។ ប្រកបដោយធម៌ ១០ ប្រការ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល សង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខសំរេរៈ
 បរិបូណ៌ដោយអាចារ និងគោចារ ឃើញនូវភ័យក្នុងទោសទាំងឡាយ សូម្បី
 បន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ១ ជាពហុស្សតទ្រទ្រង់
 នូវសូត្រ ចេះចាំដោយច្បាស់លាស់នូវសូត្រ ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលមាន
 លម្អបទដើម មានលម្អបទកណ្តាល មានលម្អបទចុង ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយៈ
 ព្រមទាំងអត្ថ ទាំងព្យញ្ជនៈ ដ៏បរិសុទ្ធបរិបូណ៌សព្វគ្រប់ ពួកធម៌ដែលមាន
 សភាពដូច្នោះ ភិក្ខុនោះ បានរៀនសូត្រច្រើន បានទ្រទ្រង់ ចាំស្មាត់រត់មាត់
 យល់ច្បាស់ក្នុងចិត្ត ចាក់ធុះល្អដោយទិដ្ឋិ ១ ជាអ្នកមានកល្យាណជនជាមិត្ត
 មានកល្យាណជនជាសម្លាញ់ មានកល្យាណជនជាទីមូលមិត្ត ១ ជាសម្មាទិដ្ឋិ
 ប្រកបដោយការឃើញត្រូវ ១ រមែងបានឥទ្ធិវិជញ្ញាណ គឺការតាក់តែងឫទ្ធិ
 បានច្រើនយ៉ាង គឺមនុស្សម្នាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាច្រើននាក់ក៏បាន ឬមនុស្សច្រើន
 នាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាម្នាក់វិញក៏បាន ដើរទៅកាន់ទីវាល ទីខាងក្រៅ ទីខាងក្រៅ
 ជញ្ជាំង ទីខាងក្រៅកំពែង ទីខាងក្រៅភ្នំ មិនទើសទាក់ ដូចគេដើរទៅលើ

អាកាសក៏បាន ងើបឡើង និងមុជបុះក្នុងផែនដី ដូចគេងើបមុជក្នុងទឹកក៏បាន ដើរទៅក្នុងទឹក ក៏មិនបែកធ្លាយទឹក ដូចគេដើរលើផែនដីក៏បាន ទៅក្នុងអាកាស ទាំងក្លែន ដូចសកុណជាត ដែលមានស្លាបក៏បាន យកដៃទៅស្លាបអង្កែល ចាប់ពាល់នូវព្រះចន្ទ និងព្រះអាទិត្យទាំងនេះ ដែលមានឫទ្ធិច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះក៏បាន ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដរាប ដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ១ ឮសំឡេងពីរប្រការបាន គឺសំឡេងជាទិព្វ និង សំឡេងជារបស់មនុស្សធម្មតា ក្នុងទីត្រាយក្តី ជិតក្តី ដោយទិព្វសោតធាតុដ៏ បរិសុទ្ធ កន្លងបង្អង់នូវសោតធាតុជារបស់មនុស្សធម្មតា ១ កំណត់ដឹងនូវចិត្ត នៃសត្វដទៃ បុគ្គលដទៃ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនបាន គឺដឹងច្បាស់ថា ចិត្តដែល ប្រកបដោយរាគៈក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ចិត្តដែលប្រាស ចាករាគៈក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាករាគៈ ចិត្តប្រកបដោយទោសៈក្តី ... ចិត្តប្រាសចាកទោសៈក្តី ... ចិត្តប្រកបដោយមោហៈក្តី ... ចិត្តប្រាសចាក មោហៈក្តី ... ចិត្តដែលរួញថយក្តី ... ចិត្តដែលរាយមាយក្តី ... ចិត្តជា មហគ្គតៈក្តី ... ចិត្តមិនមែនជាមហគ្គតៈក្តី ... ចិត្តដែលជាសឧត្តរៈ គឺកាមាវចរ ក្តី ... ចិត្តដែលជាអនុត្តរៈ គឺរុបាវចរ និងអរុបាវចរក្តី ... ចិត្តដែលខ្ជាប់ខ្ជួនក្តី ... ចិត្តដែលមិនខ្ជាប់ខ្ជួនក្តី ... ចិត្តដែលរួចស្រឡះក្តី ... ចិត្តដែលមិនទាន់រួចផុត ស្រឡះក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនទាន់រួចស្រឡះ ១ រមែងរពកន្ទវខន្ធដែល អាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុនជាច្រើនប្រការ គឺរពកបាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ

៣ ជាតិខ្លះ ៤ ជាតិខ្លះ ៥ ជាតិខ្លះ ១០ ជាតិខ្លះ ២០ ជាតិខ្លះ ៣០ ជាតិខ្លះ
 ៤០ ជាតិខ្លះ ៥០ ជាតិខ្លះ ១ រយជាតិខ្លះ ១ ពាន់ជាតិខ្លះ ១ រយជាតិខ្លះ
 អស់សំវដ្តកប្បជាច្រើនខ្លះ អស់វិវដ្តកប្បជាច្រើនខ្លះ អស់សំវដ្តវិវដ្តកប្ប
 ជាច្រើនខ្លះថា អាត្មាអញបានកើតក្នុងភពឯណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មាន
 គោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ ទទួលសុខ និង
 ទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញច្បុតចាកអត្តភាព
 នោះហើយ ក៏បានទៅកើតក្នុងភពឯណោះ ដែលទៅកើតក្នុងភពនោះ មាន
 ឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារ
 យ៉ាងនេះ ទទួលសុខ និងទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះ
 ច្បុតចាកអត្តភាពនោះហើយ បានមកកើតក្នុងភពនេះ រមែងរពកន្លះខន្ធដែល
 អាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុនជាច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេស
 ដោយប្រការដូច្នោះ ១ មានទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់ចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា
 ឃើញនូវសត្វទាំងឡាយ ដែលច្បុតដែលកើត ជាសត្វថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់
 មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ ដឹងច្បាស់
 នូវពួកសត្វ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួនថា អើហ្ន៎ សត្វទាំងឡាយនេះ
 ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត
 ជាអ្នកតិះដៀលព្រះអរិយៈ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវអំពើជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ សត្វទាំង
 នោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ ក៏តែងទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ

វិនិបាត នរក មួយទៀត សត្វទាំងអម្បាលនេះ ប្រកបដោយកាយសុចរិត ប្រកបដោយវចីសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត មិនតិះដៀលព្រះអរិយៈ ជាសម្មាទិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវអំពើជាសម្មាទិដ្ឋិ សត្វទាំងនោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ ក៏តែងទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទេវលោក មានទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង្អស់នូវចក្ខុជារបស់មនុស្សធម្មតា ឃើញពួកសត្វដែលច្យុតដែលកើត ជា សត្វថោកទាប ឧត្តម មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មាន គតិអាក្រក់ ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ដោយ ប្រការដូច្នោះ ១ រមែងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ទាំង ១០ នេះឯង ទើបជាអ្នកគួរទទួលវត្ថុ ដែលគេនាំមកបូជា គួរទទួលវត្ថុដែល គេនាំមកទទួលក្រៀវ គួរទទួលទុក្ខណាទាន គួរដល់អញ្ញាលិកម្ម ជាបុញ្ញកេត្ត ដ៏ប្រសើរ របស់សត្វលោក ។

អដ្ឋកថា

អាហុនេយ្យសូត្រ

[៧៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអាហុនេយ្យសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា សម្មាទិដ្ឋិកោ បានដល់ ដែលមានការឃើញតាមសេចក្តីពិត ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថាអាហុនេយ្យសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ថេរសូត្រទី ៨

[៩៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាថេរៈប្រកបដោយធម៌ ១០ យ៉ាង នៅក្នុងទិសណាៗ រមែងនៅជាសុខសប្បាយ ។ ប្រកបដោយធម៌ទាំង ១០ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ភិក្ខុជាថេរៈ ជាអ្នកដឹងរាត្រី បួសយូរ ១ ជាអ្នកមាន សីល សមាទាន សិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ១ ជាពហុស្សុត ទ្រទ្រង់នូវ សូត្រ ចាំស្នាត់នូវសូត្រ ធម៌ទាំងឡាយណា មានលម្អបទខាងដើម មានលម្អ បទកណ្តាល មានលម្អបទចុង ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយៈ ព្រមទាំងអត្ត ព្រម ទាំងព្យញ្ជនៈដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌ សព្វគ្រប់ ពួកធម៌ដែលមានសភាពដូច្នោះ ភិក្ខុនោះ បានរៀនសូត្រច្រើន បានទ្រទ្រង់ ចាំស្នាត់រត់មាត់ យល់ច្បាស់ ក្នុងចិត្ត ចាក់ធ្លុះល្អដោយទិដ្ឋិ ១ ទាំងបាតិមោក្ខពីរប្រការ ក៏ភិក្ខុនោះ ចាំ ស្នាត់ល្អដោយពិស្តារ ចែករំលែកដោយល្អ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយល្អ វិនិច្ឆ័យ ដោយល្អតាមសូត្រ តាមអនុព្យញ្ជនៈ ១ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការរម្ងាប់អធិករណ៍ ដែលកើតឡើង ១ ជាអ្នកប្រាថ្នាធម៌ មានសណ្តាប់ធ្នាប់ គួរជាទីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីត្រេកអរដ៏លើសលុប ក្នុងអភិធម្ម និងអភិវិន័យ ១ ជាអ្នក សន្តោសដោយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយរេកសជ្ជបរិក្ខារ តាមមាន តាមបាន ១ ជាបុគ្គលគួរជ្រះថ្លា ក្នុងការឈានទៅមុខ និងការ ត្រឡប់ថយក្រោយ ជាអ្នកសង្រួមដោយល្អ ក្នុងការអង្គុយ សូម្បីក្នុងចន្លោះ ផ្ទះ ១ ជាអ្នកបានតាមសេចក្តីប្រាថ្នា បានដោយមិនលំបាក បានដោយងាយ

នូវឈានទាំង ៤ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តដ៏ប្រសើរ នៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១
 ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ
 ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងក្នុង
 បច្ចុប្បន្ន ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាថេរៈ ដែលប្រកបដោយធម៌ទាំង
 ១០ យ៉ាងនេះឯង នៅក្នុងទិសណាៗ រមែងនៅជាសុខសប្បាយដោយពិត ។

អដ្ឋកថា

ថេរសូត្រ

[៧៨] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងថេរសូត្រទី ៨ ដូចតទៅនេះ បទថា
 អធិករណសមុប្បាទរូបសមគុសលោ បានដល់ ជាបុគ្គលឈ្លាសក្នុងការ
 រម្ងាប់ការកើតឡើង ព្រោះចាប់មូលនៃអធិករណ៍ ៤ បានហើយរម្ងាប់ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា ថេរសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ឧទាលសូត្រទី ៩

[៩៩] គ្រានោះឯង ព្រះឧបាលិដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះឧបាលិដ៏មានអាយុ អង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានប្រាថ្នា ដើម្បីចូលទៅគប់រកសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ ដែលជាព្រៃស្សាត និងព្រៃស្រោង ។ ម្ចាស់ឧបាលិ ពិតណាស់ សេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ ដែលជាព្រៃស្សាត និងព្រៃស្រោង សុទ្ធតែជាទីកម្រទ្រាំនៅបាន សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់តែម្នាក់ឯង កម្រនឹងធ្វើបាន កម្រនឹងត្រេកអរម្នាក់ឯងបាន ព្រៃទាំងឡាយ ហាក់ដូចនឹងនាំចិត្តរបស់ភិក្ខុ អ្នកមិនបាននូវសមាធិយកទៅ ។ ម្ចាស់ឧបាលិ បុគ្គលណាពោលយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញកាលបើមិនបានសមាធិ នឹងចូលទៅអាស្រ័យ គប់រកសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ ដែលជាព្រៃស្សាត និងព្រៃស្រោង សេចក្តីប៉ុនប៉ងនុ៎ះរបស់ភិក្ខុនោះ នឹងលីបបាត់ទៅវិញ ឬនឹងរសាត់អណ្តែតបានទៅវិញមិនខាន ។ ម្ចាស់ឧបាលិ ដូចជាអន្លង់ទឹកធំ ក្នុងកាលនោះ ដីដ៏ប្រសើរមានកម្ពស់ ៧ហត្ថ ឬ ៧ ហត្ថកន្លះ គប្បីដើរមក ដីនោះ មានគំនិតយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះមានតែអាត្មាអញ ចុះកាន់អន្លង់ទឹកនេះ លាងស្លឹកត្រចៀកលេងផង លាងខ្នងលេងផង លុះលាងស្លឹកត្រចៀកលេង លាងខ្នងលេងរួចហើយ ក៏ងូតផង ផឹកផងសិន សឹមឡើងដើរចេញទៅតាមប្រាថ្នា ។ ដីនោះ ក៏ចុះទៅកាន់អន្លង់

ទឹក ហើយលាងស្លឹកត្រចៀកលេងផង លាងខ្នងលេងផង លុះលាងស្លឹក
ត្រចៀកលេង លាងខ្នងលេងរួចហើយ ក៏ងូតផង ផឹកផង ហើយឡើងដើរ
ចេញទៅតាមប្រាថ្នា ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលឧបាលិ ព្រោះ
ថា អត្តភាព (នៃដីនោះ) ធំ តែងបាននូវទីពឹងក្នុងអន្លង់ដីជ្រៅ កាលបើ
សត្វទន្សាយ ឬសំពោចដើរមក ទន្សាយ ឬសំពោចនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
យ៉ាងនេះថា ចុះអញជាអ្វីទៅ ដីជាអ្វីទៅ បើដូច្នោះ មានតែអញចុះទៅកាន់
អន្លង់ទឹកនេះ លាងស្លឹកត្រចៀកលេងផង លាងខ្នងលេងផង លុះលាងស្លឹក
ត្រចៀកលេង លាងខ្នងលេងរួចហើយ ក៏ងូតផង ផឹកផងរួចសិន សឹមឡើង
ដើរចេញទៅតាមប្រាថ្នា ។ សត្វនោះ មិនបានពិចារណាអន្លង់ទឹកនោះដោយ
ហឺន សេចក្តីប៉ុនប៉ងនុ៎ះ របស់សត្វនោះ នឹងលីបបាត់ទៅវិញ ឬនឹងរសាត់
អណ្តែតបាត់ទៅវិញមិនខាន ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលឧបាលិ
ព្រោះថា អត្តភាពវាតូច មិនត្រូវបានទីពឹងក្នុងអន្លង់ដីជ្រៅទេ សេចក្តីនេះ
ឧបមាយ៉ាងណា ។ ម្នាលឧបាលិ ឧបមេយ្យដូចជាបុគ្គលណា ពោលយ៉ាង
នេះថា អាត្មាអញ កាលបើមិនបានសមាធិ នឹងចូលទៅអាស្រ័យ គប់រក
សេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ ដែលជាព្រៃស្សាត និងព្រៃស្រោង សេចក្តីប៉ុនប៉ងនុ៎ះ
របស់ភិក្ខុនោះ នឹងលីបបាត់ទៅវិញ ឬនឹងរសាត់អណ្តែតបាត់ទៅវិញមិនខាន ។
ម្នាលឧបាលិ ឬដូចកុមារក្មេងតូចខ្លីនៅដេកផ្ការ តែងលេងម្ស្រ ទឹកក្រវីស
របស់ខ្លួន ។ ម្នាលឧបាលិ អ្នកសម្គាល់ដំណើរនោះដូចម្តេច ល្បួងនៃក្មេង

តូចនេះ ពេញបរិបូណ៌ទាំងអស់ហើយឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាល
 ឧបាលិ កុមារនោះឯង លុះដល់សម័យខាងក្រោយមក អាស្រ័យនូវសេចក្តី
 ចម្រើន អាស្រ័យនូវសេចក្តីចាស់ក្លា នៃឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ល្បែងណារបស់
 ពួកកុមារ ល្បែងនោះ គឺលេងនង្គ័លតូច លេងហ៊ុំង លេងដាំដូង លេងកង្ហារ
 លេងពូនដីខ្សាច់ លេងរទេះតូច លេងធ្នូតូច កុមារនោះ តែងលេងដោយ
 ល្បែងទាំងនោះ ។ ម្នាលឧបាលិ អ្នកសម្គាល់ដំណើរនោះដូចម្តេច តើល្បែង
 នេះល្អប្រសើរជាងល្បែងពីមុនហើយឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាល
 ឧបាលិ កុមារនោះឯង លុះសម័យខាងក្រោយមក អាស្រ័យនូវសេចក្តី
 ចម្រើន អាស្រ័យនូវសេចក្តីចាស់ក្លា នៃឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ក៏ឆ្កែតស្តាប់ស្តាប់
 មូលមិត្តមានគេបម្រើ ដោយកាមគុណទាំង ៥ គឺរូបដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុ
 ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកប
 ដោយកាមគួររីករាយ ១ សំឡេងដែលគប្បីដឹងដោយត្រចៀក ... ១ ក្លិនដែល
 គប្បីដឹងដោយច្រមុះ ... ១ រសដែលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត ... ១ សម្ផស្ស
 ដែលគប្បីដឹងដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាព
 គួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរជាទីរីករាយ ១ ។ ម្នាលឧបាលិ អ្នក
 សម្គាល់ដំណើរនោះដូចម្តេច តើល្បែងនេះល្អប្រសើរជាងល្បែងពីមុន ឬមិន
 មែនទេ ។ មែនហើយ ព្រះអង្គ ។ ម្នាលឧបាលិ ព្រះតថាគតកើតឡើងក្នុង
 លោកនេះ ព្រះតថាគតត្រាយចាកកិលេស ត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃ ដោយខ្លួន

ឯង បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ មានដំណើរល្អ ដឹងច្បាស់នូវលោក ជា
 សារថីអ្នកទូន្មាននូវបុរស មិនមានបុគ្គលណាស្មើ ជាសាស្ត្រានៃពួកទេវតា និង
 មនុស្ស ត្រាស់ដឹងនូវសច្ចធម៌ ជាអ្នកចែករំលែកនូវព្រះសុទ្ធម្ម ។ ព្រះតថាគត
 នោះ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្ម-
 លោក និងពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណៈ និងព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងទេវតា និង
 មនុស្សដ៏សេស ហើយប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយ
 ខ្លួនឯង ។ ព្រះតថាគតនោះ សម្តែងធម៌មានលម្អបទដើម មានលម្អបទកណ្តាល
 មានលម្អបទចុង ប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ថ ទាំងព្យញ្ជនៈដ៏បរិសុទ្ធ
 បរិបូណ៌សព្វគ្រប់ ។ គហបតី ឬគហបតិបុត្ត ឬក៏ជន ដែលកើតក្នុងត្រកូល
 ណាមួយ តែងស្តាប់ធម៌នោះ ។ បុគ្គលនោះ លុះស្តាប់ហើយ រមែងបាននូវ
 សុទ្ធាចំពោះព្រះតថាគត ។ បុគ្គលនោះ ប្រកបដោយការបាននូវសុទ្ធានេះ
 ហើយ រមែងពិចារណាលើញ្ញាច្បាស់ថា យរាវាសចង្អៀតចង្អល់ ជាផ្នូរនៃធូលី
 គីកិលេស បព្វជ្ជា ទើបមានឱកាសល្អ បុគ្គលអ្នកនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយ
 នឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌នេះឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធដោយចំណែកមួយ ឲ្យដូច
 ជាសន្ធិដែលគេខាត់ហើយទេ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ្ជ្រាញការសក់ និងពុក
 មាត់ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ហើយចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ។
 បុគ្គលនោះ លុះសម័យខាងក្រោយមក ក៏លះបង់គំនរទ្រព្យតិច ឬលះបង់
 គំនរទ្រព្យច្រើន លះបង់វង្សញាតិតិច ឬលះបង់វង្សញាតិច្រើន ហើយការ

សកំ នឹងពុកមាត់ ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់
ផ្នួស ។ បុគ្គលនោះ កាលបួសយ៉ាងនេះហើយ ក៏បំពេញនូវសិក្ខាសាជីវៈ
សម្រាប់ពួកភិក្ខុ លះបង់បាណាតិបាត រៀបចាកបាណាតិបាត មានអាជ្ញាដាក់ចុះ
ហើយ មានគ្រឿងសស្ត្រាដាក់ចុះហើយ មានសេចក្តីអៀនខ្មាស ដល់នូវសេចក្តី
អាណិត មានសេចក្តីអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ដល់សព្វសត្វ លះបង់អទិ-
ន្ទាទាន រៀបចាកអទិន្ទាទាន កាន់យកតែរបស់ដែលគេឲ្យ ប្រាថ្នាតែរបស់
ដែលគេឲ្យ មានខ្លួនដ៏ស្អាត មិនមែនជាអ្នកល្អច លះបង់អព្រហ្មចរិយធម៌
ប្រព្រឹត្តតែព្រហ្មចរិយធម៌ ចៀសវាង រៀបចាកមេប៉ុនធម្ម ជាធម៌របស់អ្នក
ស្រុក លះបង់មុសាវាទ រៀបចាកមុសាវាទ ពោលតែពាក្យពិតដោយពាក្យ
ពិត ជាអ្នកខ្ជាប់ខ្ជួន ដែលគួរអ្នកផងជឿបាន មិនពោលពាក្យបំភ្លាត់សត្វ
លោក លះបង់បិសុណាវាចា រៀបចាកបិសុណាវាចា មិនស្តាប់ពីនេះ ទៅ
ប្រាប់ក្នុងទីឯណោះ ដើម្បីបំបែកពួកជនទាំងនេះ ឬពាក្យក្នុងទីឯណោះ មិន
ទៅប្រាប់ដល់ពួកជនឯនេះ ដើម្បីបំបែកពួកជនឯណោះ ដូច្នោះ ជាអ្នកផ្សះផ្សា
ពួកជនដែលបែកគ្នាហើយ ឲ្យកម្លាំងដល់ពួកជន ដែលព្រមព្រៀងគ្នាហើយ
មានសេចក្តីព្រមព្រៀងជាទីត្រេកអរ ត្រេកអរក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀង រីករាយ
ក្នុងការព្រមព្រៀង ពោលវាចាដែលជាគ្រឿងនាំឲ្យព្រមព្រៀងគ្នា លះបង់
ផុសវាចា រៀបចាកផុសវាចា វាចាណាដែលមិនមានទោស ជាវាចាស្រួល
ដល់ត្រចៀក ជាពាក្យគួរជាទីស្រឡាញ់ គួរតម្កល់ទុកក្នុងហឫទ័យ ជាសម្តី

របស់អ្នកក្រុង ជាទីត្រេកអរដល់ជនច្រើន ជាទីពេញចិត្តដល់ជនច្រើន ពោល
តែវាចាបែបនោះឯង លះបង់សម្បូរបូនៗ រៀបចំសម្បូរបូនៗ ពោល
ពាក្យតាមកាលគួរ ពោលពាក្យពិត ពោលពាក្យប្រកបដោយប្រយោជន៍
ពោលពាក្យប្រកបដោយធម៌ ពោលពាក្យប្រកបដោយវិន័យ ពោលពាក្យ
ដែលគួរតម្កល់ទុកក្នុងហឫទ័យ ប្រកបដោយគ្រឿងអាង តាមកាលគួរ ជា
ពាក្យមានកំណត់ ជាពាក្យប្រកបដោយប្រយោជន៍ ។ ភិក្ខុនោះ រៀបចំការ
ផ្តាច់ផ្តិលនូវពិជគាម ក្នុងគាម ជាអ្នកបរិភោគភត្តតែ ១ ពោល រៀបចំស្រឡះ
ចាកសេចក្តីត្រេកអរក្នុងការបរិភោគក្នុងរាត្រី រៀបចំការបរិភោគក្នុងវេលាខុស
រៀបចំការច្រៀង រាំ ប្រគំ និងមើលនូវល្បែងដែលជាសត្រូវដល់កុសល-
ធម៌ រៀបចំការទ្រទ្រង់ និងប្រដាប់តាក់តែងស្អិតស្អាតរាងកាយ ដោយផ្កា
កម្រង គ្រឿងក្រអូប និងគ្រឿងលាបផ្សេងៗ រៀបចំទីដេក ទីអង្គុយ ដីខ្ពស់
និងទីដេក ទីអង្គុយដីប្រសើរ រៀបចំការទទួលមាសប្រាក់ រៀបចំការ
ទទួលធាតុជាតិ ស្រូវស្រស់ រៀបចំការទទួលកាន់យកនូវសាច់ថៅ រៀប
ចំការទទួលស្រី និងកុមារី រៀបចំការទទួលខ្ញុំស្រី និងខ្ញុំប្រុស រៀបចំ
ការទទួលពពែ និងចៀម រៀបចំការទទួលមាន់ និងជ្រូក រៀបចំការ
ទទួលដំរី គោ សេះឈ្មោល និងសេះញី រៀបចំការទទួលស្រែនិងចម្ការ
រៀបចំការទទួលប្រកបទូតកម្ម គឺនាំសំបុត្រ ឬពាក្យបណ្តាំដល់គ្រហស្ថ
និងទៅដោយគេបញ្ជូន អំពីផ្ទះ ១ ទៅផ្ទះ ១ រៀបចំការលក់ និងទិញ រៀប

ចាកការកោងដោយជញ្ជីង ការបន្ទំដោយភាជន៍មាស និងការកោងដោយ
 រង្វាស់រង្វាល់ រៀរចាកអំពើកោងកាច ដោយមូលបង្គាប់បំកាន់ ដោយឧបាយ
 និងការបន្ទំ ដោយរបស់បូម រៀរចាកការកាត់នូវអវយវៈ មានដៃ និងជើង
 ជាដើម សម្លាប់ ចាប់ចង ធ្វើឲ្យវង្វេងផ្លូវ បួនអ្នកស្រុក និងកំហែងរឹបយក
 ទ្រព្យគេ ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកសន្តោសដោយចីវរជាគ្រឿងរក្សាកាយ ដោយ
 បិណ្ឌបាតជាគ្រឿងរក្សាផ្ទៃ ចៀសចេញទៅក្នុងទិសណាៗ តែងកាន់យក
 (គ្រឿងបរិក្ខារ) តែប៉ុណ្ណោះ ហើយចៀសចេញទៅ ក្នុងទិសនោះៗ ។ ដូច
 សត្វស្លាប់ហើរទៅក្នុងទិសណាៗ ក៏មានតែទម្ងន់ស្លាប់របស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះហើរទៅ
 ដូចម្តេចមិញ ភិក្ខុជាអ្នកសន្តោសដោយចីវរជាគ្រឿងរក្សាកាយ ដោយបិណ្ឌ-
 បាតជាគ្រឿងរក្សាផ្ទៃ ចៀសចេញទៅក្នុងទិសណាៗ តែងកាន់យក (គ្រឿង
 បរិក្ខារ) តែប៉ុណ្ណោះ ចៀសចេញទៅ ដូច្នោះដែរ ។ ភិក្ខុនោះ ប្រកបព្រម
 ដោយសីលក្ខន្ធដ៏ប្រសើរនេះហើយ រមែងទទួលសេចក្តីសុខ មិនមានទោស
 ខាងក្នុងសន្តាន ។ ភិក្ខុនោះ ឃើញរូបដោយចក្ខុ រមែងមិនកាន់យកនូវនិមិត្ត
 មិនកាន់យកនូវអនុព្យញ្ជនៈ អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងឡាយ គឺអភិជ្ឈា និង
 ទោមនស្ស គប្បីជាប់តាមនូវបុគ្គល ដែលជាអ្នកមិនសង្រួមនូវឥន្ទ្រិយ គឺចក្ខុ
 ណា ភិក្ខុនោះ ក៏ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមនូវឥន្ទ្រិយ គឺចក្ខុនោះ រក្សាឥន្ទ្រិយ
 គឺចក្ខុ ដល់នូវការសង្រួមក្នុងឥន្ទ្រិយ គឺចក្ខុ ។ ឮសំឡេងដោយត្រចៀក ...
 ជុំក្លិនដោយច្រមុះ ... លិទ្ធករសដោយអណ្តាត ... ពាល់ត្រូវផោដ្ឋព្វដោយ

កាយ ... ដឹងច្បាស់ធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត មិនកាន់យកនូវនិមិត្ត មិនកាន់យក
 នូវអនុព្យញ្ជនៈ អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងឡាយ គឺអភិជ្ឈា និងទោមនស្ស
 គប្បីជាប់តាមនូវបុគ្គល ដែលជាអ្នកមិនសង្រួមនូវឥន្ទ្រិយ គឺចិត្តណា ភិក្ខុ
 នោះក៏ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមនូវឥន្ទ្រិយ គឺចិត្តនោះ រក្សាឥន្ទ្រិយ គឺចិត្ត ដល់
 នូវការសង្រួមក្នុងឥន្ទ្រិយ គឺចិត្ត ។ ភិក្ខុនោះ ប្រកបដោយសេចក្តីសង្រួមនូវ
 ឥន្ទ្រិយដ៏ប្រសើរនេះហើយ ទើបទទួលនូវសេចក្តីសុខ ដែលមិនច្រឡំដោយ
 កិលេសក្នុងសន្តាន ។ ភិក្ខុនោះ កាលឈានទៅមុខ និងត្រឡប់មកខាងក្រោយ
 ក៏មានសេចក្តីដឹងខ្លួន កាលក្រឡេកមើលទៅមុខ និងក្រឡេកមើលទៅទិស
 ផ្សេងៗ ក៏មានសេចក្តីដឹងខ្លួន កាលបត់ដៃជើង និងលាដៃជើង ក៏មាន
 សេចក្តីដឹងខ្លួន កាលទ្រទ្រង់នូវសង្ឃាដិ បាត្រ និងចីវរ ក៏មានសេចក្តីដឹងខ្លួន
 កាលបរិភោគ ផឹក ទំពាស៊ី ជញ្ជាប់ជញ្ជាក់ ក៏មានសេចក្តីដឹងខ្លួន កាល
 បន្ទោបង់នូវឧបារៈ និងបស្សាវៈ ក៏មានសេចក្តីដឹងខ្លួន កាលដើរ ឈរ
 អង្គុយ ដេក ក្រាក់ឡើង និយាយស្តី ស្ងៀមនៅ ក៏មានសេចក្តីដឹងខ្លួន ។
 ភិក្ខុនោះ ប្រកបដោយសីលក្ខន្ធដ៏ប្រសើរនេះផង ប្រកបដោយការសង្រួម
 ឥន្ទ្រិយដ៏ប្រសើរនេះផង ប្រកបដោយសតិ និងសម្បជញ្ញៈដ៏ប្រសើរនេះផង
 រមែងគប់រកសេនាសនៈស្ងាត់ គឺព្រៃ ម្លប់ឈើ ភ្នំ ជ្រោះភ្នំ គុហា ក្នុងភ្នំ
 ព្រៃសួសាន ព្រៃស្រោង ទីវាល គំនរចំបើង ។ ភិក្ខុនោះ ទៅកាន់ព្រៃក្តី
 ទៅកាន់ម្លប់ឈើក្តី ទៅកាន់ផ្ទះស្ងាត់ក្តី អង្គុយពែនក្នុង តាំងកាយឲ្យត្រង់

ហើយតម្រង់ស្មារតី (ឲ្យមានមុខឆ្ពោះទៅរកកម្មជ្ជាន) ។ ភិក្ខុនោះ ក៏លះបង់
 នូវអភិជ្ឈក្នុងលោក មានចិត្តប្រាសចាកអភិជ្ឈក ជម្រះចិត្តចាកអភិជ្ឈក លះបង់
 ព្យាបាទ និងសេចក្តីប្រទូស្ត មានចិត្តមិនមានព្យាបាទ មានសេចក្តីអនុគ្រោះ
 ដោយប្រយោជន៍ដល់សព្វសត្វ ជម្រះចាកព្យាបាទ និងសេចក្តីប្រទូស្ត លះបង់
 បីនិមិទ្ធៈ ប្រាសចាកបីនិមិទ្ធៈ មានសេចក្តីសម្គាល់នូវពន្លឺ មានសតិសម្បជញ្ញៈ
 ជម្រះចិត្តចាកបីនិមិទ្ធៈ លះបង់ខន្ធចកក្កចៈ មិនមានសេចក្តីរាយមាយ មាន
 ចិត្តស្ងប់ខាងក្នុងសន្តាន ជម្រះចិត្តចាកខន្ធចកក្កចៈ លះបង់វិចិកិច្ចា ឆ្លងចាក
 វិចិកិច្ចា មិនមានសេចក្តីសង្ស័យ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ជម្រះចិត្តចាក
 វិចិកិច្ចា ។ ភិក្ខុនោះ លះបង់នូវនិវរណៈទាំង ៥ នេះ ដែលជាគ្រឿងសៅហ្មង
 ចិត្ត ធ្វើបញ្ញាឲ្យថយកម្លាំង ហើយស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុ-
 សលធម៌ទាំងឡាយ ក៏បានដល់នូវបឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្ក និងវិចារៈ
 មានបីតិ និងសុខដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ។ ម្នាលឧបាលិ អ្នក
 សម្គាល់ដំណើរនោះដូចម្តេច វិហារធម៌នេះ ល្អវិសេស ប្រសើរវិសេសជាង
 វិហារធម៌ពីមុនឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាលឧបាលិ ពួកសាវ័ករបស់
 តថាគត កាលពិចារណាយើញធម៌នេះ ក្នុងខ្លួនហើយ ទើបអាស្រ័យ គប់រក
 សេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ គឺព្រៃស្បាត និងព្រៃស្រោង ដរាបណា តែថាពួកសាវ័ក
 មិនមែនសុទ្ធតែមានប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ដល់ដោយលំដាប់ ដរាបនោះទេ ។
 ម្នាលឧបាលិ មួយទៀត ភិក្ខុ ព្រោះរម្ងាប់វិតក្កវិចារៈ ... បានដល់ទុតិយជ្ឈាន ។

ម្ចាស់ឧបាលិ អ្នកសម្គាល់ដំណើរនោះដូចម្តេច វិហារធម៌នេះល្អវិសេស ប្រសើរ
 វិសេសជាងវិហារធម៌ ក្នុងកាលមុនឬ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ឧបាលិ
 ពួកសាវ័ករបស់គាត់ កាលពិចារណាឃើញធម៌នេះក្នុងខ្លួនហើយ រមែង
 អាស្រ័យ គប់រកសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ គឺព្រៃស្បាត និងព្រៃស្រោងដរាបណា
 តែថា ពួកសាវ័កមិនមែនសុទ្ធតែមានប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ដល់ដោយលំដាប់
 ដរាបនោះទេ ។ ម្ចាស់ឧបាលិ មួយទៀត ភិក្ខុ ព្រោះប្រាសចាកបីតិផង ...
 ហើយបានដល់នូវតតិយជ្ឈាន ។ ម្ចាស់ឧបាលិ អ្នកសម្គាល់ដំណើរនោះដូច
 ម្តេច វិហារធម៌នេះល្អវិសេស ប្រសើរវិសេសជាងពួកវិហារធម៌ ក្នុងកាល
 មុនឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ឧបាលិ ពួកសាវ័ករបស់គាត់
 កាលពិចារណាឃើញធម៌នេះក្នុងខ្លួនហើយ ក៏រមែងអាស្រ័យ គប់រកសេនា-
 សនៈដ៏ស្ងាត់ គឺព្រៃស្បាត និងព្រៃស្រោងដរាបណា តែថា ពួកសាវ័កមិន
 មែនសុទ្ធតែមានប្រយោជន៍របស់ខ្លួនដល់ដោយលំដាប់ ដរាបនោះទេ ។ ម្ចាស់
 ឧបាលិ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះលះបង់នូវសុខផង ... ហើយបានដល់នូវ
 ចតុត្ថជ្ឈាន ។ ម្ចាស់ឧបាលិ អ្នកសម្គាល់នូវដំណើរនោះដូចម្តេច វិហារធម៌
 នេះល្អវិសេស ប្រសើរវិសេសជាងពួកវិហារធម៌ ក្នុងកាលមុនឬ ។ ព្រះ
 ករុណា ព្រះអង្គ ។ ឯពួកសាវ័ករបស់គាត់ កាលពិចារណាឃើញធម៌នេះ
 ក្នុងខ្លួនហើយ រមែងអាស្រ័យ គប់រកសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ គឺព្រៃស្បាត និង
 ព្រៃស្រោងដរាបណា តែថា ពួកសាវ័កមិនមែនសុទ្ធតែមានប្រយោជន៍របស់

ខ្លួន ដល់ដោយលំដាប់ដរាបនោះទេ ។ ម្នាលឧបាលិ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះ
 កន្លងបង្ខំនូវរូបសញ្ញា ដោយសព្វគ្រប់ ព្រោះវិនាសទៅនៃបដិយសញ្ញា ព្រោះ
 មិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនាគសញ្ញា ក៏បានដល់នូវអាកាសានញ្ញាយតនជ្ឈាន
 ដោយបរិកម្មថា អាកាសមិនមានទីបំផុត ។ ម្នាលឧបាលិ អ្នកសម្គាល់
 ដំណើរនោះដូចម្តេច វិហារធម៌នេះល្អវិសេស ប្រសើរវិសេសជាងពួកវិហារ-
 ធម៌ ក្នុងកាលមុនឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាលឧបាលិ ពួកសាវ័ក
 របស់តថាគត កាលពិចារណាយើញធម៌នេះក្នុងខ្លួនហើយ រមែងអាស្រ័យ
 គប់រកសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ គឺព្រៃស្បាត និងព្រៃស្រោងដរាបណា តែថា ពួក
 សាវ័កមិនមែនសុទ្ធតែមានប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ដល់ដោយលំដាប់ដរាបនោះ
 ទេ ។ ម្នាលឧបាលិ មួយទៀត ភិក្ខុកន្លងនូវអាកាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយ
 សព្វគ្រប់ហើយ បានដល់នូវវិញ្ញាណញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា វិញ្ញាណ
 មិនមានទីបំផុត ... ភិក្ខុកន្លងនូវវិញ្ញាណញ្ញាយតនជ្ឈានដោយសព្វគ្រប់ បាន
 ដល់អាកិញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា វត្ថុតិចតួចមិនមាន ... ភិក្ខុកន្លង
 នូវអាកិញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយសព្វគ្រប់ បានដល់នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញា-
 យតនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា គុណជាតនោះស្ងប់ គុណជាតនោះប្រសើរ ។
 ម្នាលឧបាលិ អ្នកសម្គាល់ដំណើរនោះដូចម្តេច ឯវិហារធម៌នេះ ល្អវិសេស
 ប្រសើរវិសេសជាងពួកវិហារធម៌ក្នុងកាលមុន ឬមិនមែនទេ ។ ព្រះករុណា
 ព្រះអង្គ ។ ម្នាលឧបាលិ ពួកសាវ័ករបស់តថាគត កាលពិចារណាយើញធម៌

នេះក្នុងខ្លួនហើយ រមែងអាស្រ័យ គប់រកសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ គឺព្រៃស្បាត និងព្រៃស្រោងដរាបណា តែថា ពួកសាវ័ក មិនមែនសុទ្ធតែមានប្រយោជន៍ របស់ខ្លួន ដល់ដោយលំដាប់ដរាបនោះទេ ។ ម្នាលឧបាលិ មួយទៀត ភិក្ខុ កន្លងរូបនៃវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយសព្វគ្រប់ បានដល់សញ្ញាវេទ- យិតនិរោធ អាសវៈទាំងឡាយរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏អស់ទៅ ព្រោះឃើញច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញា ។ ម្នាលឧបាលិ អ្នកសម្គាល់ដំណើរនោះដូចម្តេច វិហារធម៌ នេះ ល្អវិសេស ប្រសើរវិសេសជាងពួកវិហារធម៌ ក្នុងកាលមុន ឬមិនមែន ទេ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាលឧបាលិ សាវ័ករបស់តថាគត កាលពិចារណាឃើញធម៌នេះ ក្នុងខ្លួនហើយ រមែងអាស្រ័យ គប់រកសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ គឺព្រៃស្បាត និងព្រៃស្រោងដរាបណា តែថា ពួកសាវ័ក មិនមែនសុទ្ធតែមាន ប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ដល់ដោយលំដាប់ដរាបនោះទេ ។ ម្នាលឧបាលិ ឈ្លើយ អ្នកចូរនៅក្នុងសង្ឃបុរៈ កាលបើអ្នកនៅក្នុងសង្ឃ សេចក្តីសុខសប្បាយ នឹង មានប្រាកដ ។

អដ្ឋកថា

ឧបាលិស្សត្រ

[៧៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងឧបាលិស្សត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា ទុក្ខិកសម្ពាទិ ហិ បានដល់ មានបានដោយលំបាក រកបានដោយលំបាក លោកអធិប្បាយថា បុគ្គលមានសក្តិតូចមិនអាចទាញទុកបាន ។ បទថា អរញ្ញវនបត្តានិ សេចក្តីថា ព្រៃធំ និងព្រៃក្រាស់ ឈ្មោះថា អរញ្ញ ព្រោះ សម្រេចអង្គនៃភាពជាព្រៃ ។ ឈ្មោះថា វនបត្ត ព្រោះហួសចន្លោះស្រុក ជាទីដែលពួកមនុស្សមិនចូលទៅជិត ។ បទថា បត្តានិ បានដល់ គ្រាយពន់ ពេក ។ បទថា ទុក្ខំ បរិវេកំ បានដល់ កាយវិវេកដែលធ្វើលំបាក ។ បទ ថា ទុក្ខិកមំ បានដល់ មិនមែនត្រេកអរបានឆ្ងាយ ។ បទថា ឯកត្ថ ប្រែថា ភាពជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ។ ទ្រង់សម្តែងអ្វី ទ្រង់សម្តែងថា កាលធ្វើកាយវិវេក បានហើយ ក៏លំបាកដែលនឹងឲ្យចិត្តត្រេកអរក្នុងសេនាសនៈនោះ ។ ពិតហើយ លោកនេះមានរបស់ជាគុំ គ្នាជាទីត្រេកអរ ។ បទថា ហរន្តិ មញ្ញ បានដល់ ដូចនាំទៅ ដូចទាញយកទៅ ។ បទថា មនោ បានដល់ ចិត្ត ។ បទថា សមាធិ អលកមាណស្ស បានដល់ បុគ្គលមិនបានឧបចារសមាធិ ឬអប្បនា- សមាធិ ។ ទ្រង់សម្តែងអ្វី ទ្រង់សម្តែងថា ព្រៃទាំងឡាយ ដូចធ្វើចិត្តរបស់ ភិក្ខុបែបនេះឲ្យរាយមាយ ដោយសំឡេងស្លឹក ស្មៅ និងម្រឹកជាដើម និងវត្ថុ ដែលគួរខ្លាច មានប្រភេទផ្សេងៗ ។ បទថា សំសិទិស្សតិ បានដល់ លិចចុះ ដោយកាមវិតក្ក ។ បទថា ឧប្បិសិស្សតិ បានដល់ អណ្តែតឡើងខាងលើ

ដោយព្យាបាទវិតក្ក និងវិហិន្សវិតក្ក ។

បទថា កណ្តាសន្ទោវិកំ បានដល់ លាងស្លឹកត្រចៀកលេង ។ បទថា បិដ្ឋិសន្ទោវិកំ បានដល់ លាងខ្នងលេង ។ ទាំង ២ យ៉ាងនោះ ការចាប់ ប្រមោយ និងស្រោចទឹកត្រង់ត្រចៀកទាំងសងខាង ឈ្មោះថា កណ្តាសន្ទោ- វិក ។ ស្រោចទឹកត្រង់ខ្នង ឈ្មោះថា បិដ្ឋិសន្ទោវិក ។ បទថា គាធំ វិទូតិ បានដល់ បាននូវទីពឹង ។ បទថា កោ ចាហំ កោ ច ហត្ថិណតោ សេចក្តី ថា យើងជាអ្វី ស្តេចដីជាអ្វី ជឿតថា យើងក្តី ស្តេចដីនេះក្តី ក៏ជាសត្វ តិរច្ឆាន ស្តេចដីនេះក៏ជើង ៤ យើងក៏ជើង ៤ យើងទាំង ២ ក៏ស្មើគ្នា មិន មែនឬ ។ បទថា វង្គកំ បានដល់ នង្គលតូចៗ សម្រាប់ក្មេងលេង ។ បទថា យដិកំ បានដល់ គ្រឿងលេង ឈើខ្លីប្រហារដោយឈើវែង (លេងហ៊ុន) ។ បទថា មោក្ខុចិកំ បានដល់ គ្រឿងលេងដែលវិលទៅជុំវិញ លោកអធិប្បាយ ថា គ្រឿងលេងដែលចាប់ជើងលើអាកាស ដាក់ក្បាលចុះត្រង់ផែនដី វិលទៅ ទាំងខាងក្រោម និងខាងលើ (លេងដាំដូង) ។ បទថា ចិដ្ឋុលិកំ បានដល់ គ្រឿងលេង មានកង់ដែលធ្វើដោយស្លឹកត្នោតជាដើម វិលទៅបាន ព្រោះ ខ្យល់ល្អ (លេងកង្ការស្លឹកឈើ) ។ នាឡិស្លឹកឈើ ហៅថា បត្តាន្ត្រកំ ពួកក្មេងៗ យកស្លឹកឈើធ្វើជានាឡិនោះវាល់ខ្សាច់លេង ។ បទថា រថកំ បានដល់ រថតូចៗ ។ បទថា ធនុកំ បានដល់ ធ្នូតូចៗ ។

ពាក្យថា វោ ក្នុងពាក្យថា សធិ ទោ បន វោ ត្រឹមតែជានិបាត ។

អធិប្បាយថា ក្នុងលោកនេះឯង ។ បទថា សង្ឃ ក្នុងពាក្យថា សង្ឃ តំ ឧទាលិ
សង្ឃ វិហារាហិ នេះ ជានិបាត ចុះក្នុងអត្ថថា ជាសំតៀន ។ ដោយហេតុ
នោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជាសំតៀនព្រះថេរៈ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់
ការនៅក្នុងចំណោមសង្ឃ មិនមែនទ្រង់អនុញ្ញាតការនៅព្រៃដល់ព្រះថេរៈនោះ
ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រិះរិះថា បានឮថា ព្រះថេរៈនៅក្នុង
សេនាសនៈព្រៃ នឹងបំពេញបានត្រឹមតែវាសធុរៈ គឺវិបស្សនាធុរៈតែម្យ៉ាង
បំពេញគន្លងធុរៈមិនបាន តែព្រះថេរៈកាលនៅក្នុងចំណោមសង្ឃ បំពេញធុរៈ
នេះបានទាំង ២ យ៉ាង ហើយនឹងសម្រេចអរហត្ត ទាំងជាប្រធានក្នុងចំណែក
វិនយបិដក ដូច្នោះ តថាគតនឹងពោលការប្រាថ្នាអំពីមុន និងបុណ្យចាស់
របស់លោក និងស្ថាបនាភិក្ខុនេះ ក្នុងតំណែងឯតទគ្គៈរបស់ពួកភិក្ខុ ដែល
ទ្រទ្រង់វិន័យក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ កាលទ្រង់ឃើញសេចក្តីនេះ ទើបទ្រង់មិន
អនុញ្ញាតការនៅព្រៃដល់ព្រះថេរៈ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា ឧទាលិសូត្រដី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អក្ខរាស្រ្តទី ៧០

[១០០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលះបង់ធម៌ទាំង ១០ យ៉ាងនេះ
 ចេញ មិនគួរដើម្បីធ្វើឲ្យច្បាស់នូវអរហត្តបានទេ ។ ធម៌ទាំង ១០ យ៉ាងនោះ
 តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺរាគៈ ១ ទោសៈ ១ មោហៈ ១ កោធនៈ ១ ឧបនាហៈ ១
 មក្ខៈ ១ បលាសៈ ១ ឥស្ស្យា ១ មច្ឆរិយៈ ១ មានៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បុគ្គលមិនបានលះបង់នូវធម៌ទាំង ១០ ប្រការនេះឯង មិនគួរធ្វើឲ្យ
 ច្បាស់ នូវអរហត្តបានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះបង់នូវធម៌
 ទាំង ១០ ប្រការនេះ ទើបគួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវអរហត្ត ។ ធម៌ទាំង
 ១០ នោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺរាគៈ ១ ទោសៈ ១ មោហៈ ១ កោធនៈ ១
 ឧបនាហៈ ១ មក្ខៈ ១ បលាសៈ ១ ឥស្ស្យា ១ មច្ឆរិយៈ ១ មានៈ ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះបង់នូវធម៌ទាំង ១០ ប្រការនេះឯង ទើបគួរ
 ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវអរហត្តបាន ។

ឧបាសកវគ្គទី ៥ ចប់

ឧទាននៃវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីបុគ្គល អ្នកបរិភោគកាម ១ អំពីភ័យ និង
 ពៀរ ៥ យ៉ាង ១ អំពីទិដ្ឋិ ១ អំពីវជ្ជិយមាហិតគហបតី
 និងឧត្តិយបរិព្វាជកទាំងពីរ អំពីកោកនុទបរិព្វាជក ១
 អំពីភិក្ខុអ្នកគួរទទួលគ្រឿងបូជា ១ អំពីភិក្ខុជាថេរៈ ១

សុត្តន្តបិដក អង្គត្រៃវិភាយ ទសកនិបាត

៧៤៧

អំពីឧបាលិដ៏មានអាយុ ១ អំពីបុគ្គលដែលមិនគួរធ្វើឲ្យ

ជាក់ច្បាស់ នូវអរហត្ត ១ ។

ទុតិយបណ្ណាសកទី ២ ចប់

អដ្ឋកថា

អភព្វសូត្រ

[១០០] ក្នុងអភព្វសូត្រទី ១០ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថា អភព្វសូត្រទី ១០ ចប់

ឧទាសកវគ្គទី ៥ ចប់

ទុតិយបណ្ណាសក ចប់

សុត្តន្តបិដក
អង្គត្រៃវិកាយ ទសកនិទាន
បិដកសមណ
តតិយបណ្ណាសក

សមណសញ្ញាវគ្គទី ១
សមណសញ្ញាសូត្រទី ១

[១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណសញ្ញា (សេចក្តីសម្គាល់របស់សមណៈ) ៣ យ៉ាង ដែលភិក្ខុបានចម្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ រមែងញ៉ាំងធម៌ ៧ ប្រការឲ្យពេញលេញបាន ។ ៣ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺ (បព្វជិតគប្បីពិចារណារឿយៗ ថា) អាត្មាអញនេះ កាន់យកនូវភេទផ្សេង (អំពីភេទរបស់គ្រហស្ថ) ១ ការប្រព្រឹត្តចិញ្ចឹមជីវិតរបស់អាត្មាអញ រមែងប្រព្រឹត្តជាប់ដោយបុគ្គលដទៃ ១ អាត្មាអញគប្បីធ្វើអាកប្បកិរិយាផ្សេង (អំពីគ្រហស្ថ) ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណសញ្ញា ៣ យ៉ាងនេះឯង ដែលភិក្ខុបានចម្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ រមែងញ៉ាំងធម៌ ៧ ប្រការឲ្យពេញលេញ

បាន ។ ធម៌ ៧ ប្រការ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺភិក្ខុជាអ្នកធ្វើរឿយៗ ជានិច្ច ប្រព្រឹត្ត
 មិនដាច់ក្នុងសីលទាំងឡាយ ១ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីលោភ ១ ជាអ្នកមិន
 បៀតបៀន ១ ជាអ្នកមិនមើលងាយគេ ១ ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងសិក្ខា
 ១ ភិក្ខុនោះមានសេចក្តីយល់ថា នេះជាប្រយោជន៍ ក្នុងជីវិតបរិក្ខារទាំងឡាយ
 ១ ជាអ្នកប្រាសព្រួញវិញ្ញាណម ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណសញ្ញា ៣
 យ៉ាងនេះឯង ដែលភិក្ខុបានចម្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ រមែងញ៉ាំង
 ធម៌ ៧ ប្រការនេះ ឲ្យពេញលេញបាន ។

អដ្ឋកថា

តតិយបណ្ណាសក

សមណសញ្ញាវគ្គទី ១

សមណសញ្ញាសូត្រ

[១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសមណសញ្ញាសូត្រទី ១ នៃទុតិយ-
 បណ្ណាសកដូចតទៅនេះ បទថា សមណសញ្ញា បានដល់ ការសម្គាល់ដែល
 កើតឡើងដល់សមណៈទាំងឡាយ ។ បទថា សតតការី បានដល់ ធ្វើមិន
 មានចន្លោះ ។ បទថា អព្យាបជ្ជោ បានដល់ មិនមានទុក្ខ ។ បទថា
 ឥច្ចុត្តន្តិស្ស ហោតិ សេចក្តីថា សមណសញ្ញាវមែងមានដល់ភិក្ខុនោះ ក្នុង
 បច្ច័យជាគ្រឿងតាក់តែងជីវិតយ៉ាងនេះថា ទាំងនេះ ជាបច្ច័យដើម្បីវត្ថុនេះ
 អធិប្បាយថា ភិក្ខុបរិភោគបច្ច័យដែលពិចារណាហើយ ។^{១៧៣}

អដ្ឋកថា សមណសញ្ញាសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ពោជ្ឈង្គសូត្រទី ២

[២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពោជ្ឈង្គ (អង្គនៃធម៌ជាគ្រឿងត្រាស់ដឹង)
 ៧ យ៉ាងនេះ ដែលភិក្ខុបានចម្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ រមែងញ៉ាំង
 វិជ្ជា ៣ ប្រការឲ្យពេញលេញបាន ។ ៧ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសតិសម្ពោជ្ឈង្គ
 ១ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ ១ វិរយសម្ពោជ្ឈង្គ ១ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គ ១ បស្សន្តិ-
 សម្ពោជ្ឈង្គ ១ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គ ១ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ពោជ្ឈង្គ ៧ នេះឯង ដែលភិក្ខុបានចម្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើន
 ហើយ រមែងញ៉ាំងវិជ្ជា ៣ ប្រការ ឲ្យពេញលេញបាន ។ វិជ្ជា ៣ ប្រការ
 តើអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ រមែងរពកឃើញនូវ
 បុព្វេនិវាសច្រើនប្រការ គឺរពកបាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ។ បេប រមែង
 រពកឃើញនូវបុព្វេនិវាសច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ ទាំងឧទ្ទេស ដោយ
 ប្រការដូច្នោះ ១ មានចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធកន្លងបង្អួចក្នុងរូបសមនុស្ស ។ បេប
 រមែងដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលអន្ទោលទៅតាមយថាកម្ម ១ ព្រោះអស់ទៅ
 នៃអាសវៈទាំងឡាយ ។ បេប ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ សម្រេចសម្រាន្តនៅ
 ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពោជ្ឈង្គ ៧ នេះឯង ដែលភិក្ខុបានចម្រើនហើយ
 បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ រមែងញ៉ាំងវិជ្ជា ៣ ប្រការនេះ ឲ្យពេញលេញបាន ។

អដ្ឋកថា

ពោជ្ឈង្គសូត្រ

[២] ក្នុងពោជ្ឈង្គសូត្រទី ២ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។
អដ្ឋកថាពោជ្ឈង្គសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

មិច្ឆត្តសូត្រទី ៣

[៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កិរិយាយ្យាត (ចាកស្ថានសួគ៌ និងមគ្គ)
មិនបានសម្រេច ព្រោះអាស្រ័យមិច្ឆត្តៈ (សភាពដែលខុស) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ កិរិយាយ្យាត (ចាកស្ថានសួគ៌ និងមគ្គ) មិនបានសម្រេច ព្រោះ
អាស្រ័យមិច្ឆត្តៈ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តី
យល់ខុស រមែងមានតម្រិះខុស បុគ្គលអ្នកមានតម្រិះខុស រមែងមានវាចា
ខុស បុគ្គលអ្នកមានវាចាខុស រមែងមានការងារខុស បុគ្គលអ្នកមានការងារ
ខុស រមែងមានការចិញ្ចឹមជីវិតខុស បុគ្គលអ្នកចិញ្ចឹមជីវិតខុស រមែងមាន
សេចក្តីព្យាយាមខុស បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីព្យាយាមខុស រមែងមានការព្វក
ខុស បុគ្គលអ្នកមានការព្វកខុស រមែងមានការតម្កល់ចិត្តខុស បុគ្គលអ្នក
តម្កល់ចិត្តខុស រមែងមានការដឹងខុស បុគ្គលអ្នកមានការដឹងខុស រមែងមាន

ការរួចខុស ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កិរិយាយ្យាត (ចាកស្ថានសួគ៌ និងមគ្គ)
មិនបានសម្រេច ព្រោះអាស្រ័យនូវមិច្ឆត្តៈ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

មិច្ឆត្តសូត្រ

[៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងមិច្ឆត្តសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទថា
វិរាធនា ហោតិ សេចក្តីថា ឃ្លៀងឃ្លាតចាកសួគ៌ និងមគ្គរមែងមាន ។ បទ
ថា នោ អារាធនា សេចក្តីថា ការសម្រេចផលក៏មិនមាន ការធ្វើឲ្យ
បរិបូណ៌ក៏មិនមាន ។ បទថា បហោតិ ប្រែថា រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ។^{២៧៣}

អដ្ឋកថា មិច្ឆត្តសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សម្មត្តសូត្រទី ៤

[៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការបានសម្រេច មិនឃ្នាត (ចាកស្ថានសួគ៌ និងមគ្គ) ព្រោះអាស្រ័យនូវសម្មត្តៈ (សភាពដែលត្រូវ) ។ ការបានសម្រេច មិនឃ្នាត (ចាកស្ថានសួគ៌ និងមគ្គ) ព្រោះអាស្រ័យនូវសម្មត្តៈ (សភាពដែលត្រូវ) តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីយល់ត្រូវ រមែងមានតម្រិះត្រូវ បុគ្គលអ្នកមានតម្រិះត្រូវ រមែងមានវាចាត្រូវ បុគ្គលអ្នកមានវាចាត្រូវ រមែងមានការងារត្រូវ បុគ្គលអ្នកមានការងារត្រូវ រមែងមានការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ បុគ្គលអ្នកមានការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ រមែងមានសេចក្តីព្យាយាមត្រូវ បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីព្យាយាមត្រូវ រមែងមានការរព្វកត្រូវ បុគ្គលអ្នកមានការរព្វកត្រូវ រមែងមានការតម្កល់ចិត្តត្រូវ បុគ្គលអ្នកមានការតម្កល់ចិត្តត្រូវ រមែងមានការដឹងត្រូវ បុគ្គលអ្នកមានការដឹងត្រូវ រមែងមានការរួចត្រូវ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការបានសម្រេច មិនឃ្នាត (ចាកស្ថានសួគ៌ និងមគ្គ) ព្រោះអាស្រ័យនូវសម្មត្តៈយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសបុគ្គលដែលប្រកបដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាចា មិច្ឆាកម្មន្តៈ មិច្ឆាអាជីវៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសតិ មិច្ឆាសមាធិ មិច្ឆាញាណៈ មិច្ឆាវិមុត្តិ បានសមាទាននូវកាយកម្មណាផង ដ៏បរិបូណ៌តាមទិដ្ឋិ វចីកម្មណាផង ... បានសមាទាននូវមនោកម្មណាផង ដ៏បរិបូណ៌តាមទិដ្ឋិ-ចេតនាណាផង សេចក្តីប្រាថ្នាណាផង ការតម្កល់ចិត្តណាផង សង្ខារទាំងឡាយ

៧ទាំងអស់នោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីត្រេកអរ មិន
 ជាទីពេញចិត្ត មិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ ។ ដំណើរនោះព្រោះហេតុ
 អ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះទិដ្ឋិជាអំពើអាក្រក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ដូចពូជស្មៅក្តី ពូជននោងព្រៃក្តី ពូជម្រះក្តី ដែលបុគ្គលដាំ ក្នុងផែនដីដែល
 សើមស្របយកនូវរសបបរិធាតុណាផង ស្របយកនូវរសអាប្រាណាណាផង
 របស់ទាំងអស់នោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមានរសល្ងិន រសហិរ រសចត់ ។
 ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះពូជជារបស់អាក្រក់
 យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសបុគ្គលដែលប្រកបដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិ
 មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាចា មិច្ឆាកម្មន្តៈ មិច្ឆាអាជីវៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសតិ
 មិច្ឆាសមាធិ មិច្ឆាញាណៈ មិច្ឆាវិមុត្តិ បានសមាទាននូវកាយកម្មណាផង ដី
 បរិបូណ៌តាមទិដ្ឋិ វចីកម្មណាផង ... បានសមាទាននូវមនោកម្មណាផង ដី
 បរិបូណ៌តាមទិដ្ឋិចេតនាណាផង សេចក្តីប្រាថ្នាណាផង ការតម្កល់ចិត្តណាផង
 សង្ខារទាំងឡាយណាផង (របស់បុរសបុគ្គលដែលប្រកបដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិ
 ជាដើមនោះ) ធម៌ទាំងអស់នោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាទីប្រាថ្នា មិន
 ជាទីត្រេកអរ មិនជាទីពេញចិត្ត មិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ ក៏យ៉ាង
 នោះដែរ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះទិដ្ឋិជា
 ធម្មជាតិអាក្រក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសបុគ្គលដែលប្រកបដោយ
 សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តៈ សម្មាអាជីវៈ សម្មាវាយាមៈ

សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សម្មាញ្ញាណៈ សម្មាវិមុត្តិ បានសមាទាននូវ
 កាយកម្មណាផង ដ៏បរិបូណ៌តាមទិដ្ឋិ បានសមាទាននូវវចីកម្មណាផង
 ដ៏បរិបូណ៌តាមទិដ្ឋិ បានសមាទាននូវមនោកម្មណាផង ដ៏បរិបូណ៌តាមទិដ្ឋិ
 ចេតនាណាផង សេចក្តីប្រាថ្នាណាផង ការតម្កល់ចិត្តណាផង សង្ខារទាំង-
 ឡាយណាផង (របស់បុរសបុគ្គលដែលប្រកបដោយសម្មាទិដ្ឋិជាដើមនោះ)
 ធម៌ទាំងអស់នោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទី
 ពេញចិត្ត ជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះទិដ្ឋិជាធម្មជាតិល្អ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចពូជ
 អំពៅក្តី ពូជស្រូវសាលីក្តី ពូជចន្ទន៍ក្តី ដែលបុគ្គលជាំក្នុងផែនដីសើម ស្រូប
 យកនូវរសបឋវីធាតុណាផង ស្រូបយកនូវរសអាប្រាធាតុណាផង រសទាំង
 អស់នោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីរសត្វាញ់ មានរសផ្អែម មានរសមិនបាន
 ច្រឡំ (ដោយរសដទៃ) យ៉ាងណាមិញ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះពូជជារបស់ល្អ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសបុគ្គល
 ដែលប្រកបដោយសម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសន្តប្បៈ សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តៈ សម្មា-
 អាជីវៈ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សម្មាញ្ញាណៈ សម្មាវិមុត្តិ
 បានសមាទាននូវកាយកម្មណាផង ដ៏បរិបូណ៌តាមទិដ្ឋិ វចីកម្មណាផង ... បាន
 សមាទាននូវមនោកម្មណាផង ដ៏បរិបូណ៌តាមទិដ្ឋិ ចេតនាណាផង សេចក្តី
 ប្រាថ្នាណាផង ការតម្កល់ចិត្តណាផង សង្ខារទាំងឡាយណាផង (របស់បុរស

បុគ្គលដែលប្រកបដោយសម្មាទិដ្ឋិជាដើមនោះ) ធម៌ទាំងអស់នោះ រមែង
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាទីប្រាថ្នា ដើម្បីជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាប្រ-
 យោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះទិដ្ឋិ ជាធម្មជាតិល្អ ។

អដ្ឋកថា

សម្មត្តសូត្រ

[៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសម្មត្តសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ បទថា
 យថាទិដ្ឋិសម្មត្តំ សមាទិដ្ឋំ បានដល់ សមាទានឲ្យបរិបូណ៌ ដោយការ
 ប្រកាន់តាមសមគួរដល់ទិដ្ឋិ ។ បទថា ចេតនា បានដល់ ចេតនាដែល
 កើតក្នុងទ្វារទាំង ៣ ប្រកាន់មាំហើយ ។ បទថា បត្តនា បានដល់ សេចក្តី
 ប្រាថ្នាដែលប្រាថ្នាយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញគប្បីបែបនេះ ។ បទថា បណ្ឌិតិ
 បានដល់ ការតាំងចិត្តថា អញនឹងជាទេវតា ឬទេវតាអង្គណាមួយ ។ បទថា
 សង្ខារ បានដល់ សង្ខារដែលប្រកបព្រមហើយ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា សម្មត្តសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក អវិជ្ជាវិជ្ជាសូត្រទី ៥

[៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អវិជ្ជាជាប្រធាន នៃការចូបប្រទះ នូវពួក
អកុសលធម៌ អហិរិកៈ អនោត្តប្បៈ ក៏គង់ជាប់តាមដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលអ្នកលះក្នុងអវិជ្ជា អ្នកមិនចេះដឹង រមែងមានមិច្ឆាទិដ្ឋិ បុគ្គលអ្នកប្រកប
ដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិ រមែងមានមិច្ឆាសង្កប្បៈ បុគ្គលជាមិច្ឆាសង្កប្បៈ រមែងមាន
មិច្ឆាវាចា បុគ្គលជាមិច្ឆាវាចា រមែងមានមិច្ឆាកម្មនៈ បុគ្គលជាមិច្ឆាកម្មនៈ
រមែងមានមិច្ឆាអាជីវៈ បុគ្គលជាមិច្ឆាអាជីវៈ រមែងមានមិច្ឆាវាយាមៈ បុគ្គល
ជាមិច្ឆាវាយាមៈ រមែងមានមិច្ឆាសតិ បុគ្គលជាមិច្ឆាសតិ រមែងមានមិច្ឆាសមាធិ
បុគ្គលជាមិច្ឆាសមាធិ រមែងមានមិច្ឆាញាណៈ បុគ្គលជាមិច្ឆាញាណៈ រមែង
មានមិច្ឆាវិមុត្តិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិជ្ជាជាប្រធានក្នុងការចូបប្រសព្វនូវ
ពួកកុសលធម៌ ហិរិ និងឱត្តប្បៈ ក៏គង់ជាប់តាមដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយវិជ្ជា ជាអ្នកចេះដឹង រមែងមានសម្មាទិដ្ឋិ បុគ្គលជា
សម្មាទិដ្ឋិ រមែងមានសម្មាសង្កប្បៈ បុគ្គលជាសម្មាសង្កប្បៈ រមែងមានសម្មា-
វាចា បុគ្គលជាសម្មាវាចា រមែងមានសម្មាកម្មនៈ បុគ្គលជាសម្មាកម្មនៈ រមែង
មានសម្មាអាជីវៈ បុគ្គលជាសម្មាអាជីវៈ រមែងមានសម្មាវាយាមៈ បុគ្គលជា
សម្មាវាយាមៈ រមែងមានសម្មាសតិ បុគ្គលជាសម្មាសតិ រមែងមានសម្មា-
សមាធិ បុគ្គលជាសម្មាសមាធិ រមែងមានសម្មាញាណៈ បុគ្គលជាសម្មា-
ញាណៈ រមែងមានសម្មាវិមុត្តិ ។

អដ្ឋកថា

អវិជ្ជាវិជ្ជាសូត្រ

[៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអវិជ្ជាវិជ្ជាសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ អវិជ្ជា ឈ្មោះថា ជាប្រធាន ព្រោះអត្ថថា ប្រព្រឹត្តទៅមុន ។ បទថា អន្ធនេវ បានដល់ ជាប់តាមទៅ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា អវិជ្ជាវិជ្ជាសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

និដ្ឋវរុត្តសូត្រទី ៦

[៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុដែលនាំឲ្យសាបរលាបទៅនេះ មាន ១០ យ៉ាង ។ ១០ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែល ប្រកបដោយសម្មាទិដ្ឋិ រមែងមានមិច្ឆាទិដ្ឋិសាបរលាបទៅ អកុសលទាំងឡាយ ដ៏លាមកច្រើនប្រការណា មានមិច្ឆាទិដ្ឋិជាបច្ច័យ អកុសលធម៌ទាំងឡាយនោះ របស់បុគ្គលជាសម្មាទិដ្ឋិនោះ រមែងសាបរលាបទៅ កុសលធម៌ច្រើនប្រការ ដែលមានសម្មាទិដ្ឋិជាបច្ច័យ ក៏ដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវិនា ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាសង្កប្បៈ រមែងមានមិច្ឆាសង្កប្បៈ សាបរលាបទៅ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមកច្រើនប្រការណា ដែលមានមិច្ឆាសង្កប្បៈ ជា

បច្ច័យកើតព្រម អកុសលធម៌ទាំងនោះ របស់បុគ្គលជាសម្មាសង្កប្បុរៈនោះ រមែងសាបរលាបទៅ កុសលធម៌ច្រើនប្រការ ដែលមានសម្មាសង្កប្បុរៈជាបច្ច័យ ក៏ដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាវាចា រមែងមានមិច្ឆាវាចាសាបរលាបទៅ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក ច្រើន ប្រការណា ដែលមានមិច្ឆាវាចាជាបច្ច័យកើតព្រម អកុសលធម៌ទាំងនោះ របស់បុគ្គលជាសម្មាវាចានោះ រមែងសាបរលាបទៅ កុសលធម៌ច្រើនប្រការ ដែលមានសម្មាវាចាជាបច្ច័យ ដ៏ដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវនា ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាកម្មនៈ រមែងមានមិច្ឆាកម្មនៈ រមែងមានមិច្ឆាកម្មនៈ សាបរលាបទៅ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក ច្រើនប្រការណា ដែលមាន មិច្ឆាកម្មនៈជាបច្ច័យកើតព្រម អកុសលធម៌ទាំងនោះ របស់បុគ្គលដែលជា សម្មាកម្មនៈនោះ រមែងសាបរលាបទៅ កុសលធម៌ច្រើនប្រការ ដែលមាន សម្មាកម្មនៈជាបច្ច័យ ក៏រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវនា ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាអាជីវៈ រមែងមានមិច្ឆាអាជីវៈសាបរលាបទៅ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក ច្រើនប្រការណា ដែលមានមិច្ឆាអាជីវៈ ជា បច្ច័យកើតព្រម អកុសលធម៌ទាំងនោះ របស់បុគ្គលជាសម្មាអាជីវៈនោះ រមែងសាបរលាបទៅ កុសលធម៌ច្រើនប្រការ ដែលមានសម្មាអាជីវៈជា បច្ច័យ រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ជាសម្មាវាយាមៈ រមែងមានមិច្ឆាវាយាមៈសាបរលាបទៅ អកុសលធម៌ទាំង-

ឡាយដ៏លាមក ច្រើនប្រការណា ដែលមានមិច្ឆាវាយាមៈ ជាបច្ច័យកើតព្រម
អកុសលធម៌ទាំងនោះ របស់បុគ្គលជាសម្មាសមាធិវៈនោះ រមែងសាបរលាបទៅ
កុសលធម៌ច្រើនប្រការ ដែលមានសម្មាវាយាមៈជាបច្ច័យ រមែងដល់នូវការ
បរិបូណ៌ដោយការវិនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាសតិ រមែងមាន
មិច្ឆាសតិសាបរលាបទៅ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក ច្រើនប្រការណា
ដែលមានមិច្ឆាសតិជាបច្ច័យកើតព្រម អកុសលធម៌ទាំងនោះ របស់បុគ្គលជា
សម្មាសតិនោះ រមែងសាបរលាបទៅ កុសលធម៌ច្រើនប្រការ ដែលមាន
សម្មាសតិជាបច្ច័យ រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវិនា ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាសមាធិ រមែងមានមិច្ឆាសមាធិសាបរលាបទៅ
អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក ច្រើនប្រការណា ដែលមានមិច្ឆាសមាធិជា
បច្ច័យកើតព្រម អកុសលធម៌ទាំងនោះ របស់បុគ្គលជាសម្មាសមាធិនោះ
រមែងសាបរលាបទៅ ទើបកុសលធម៌ច្រើនប្រការ ដែលមានសម្មាសមាធិជា
បច្ច័យ រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវិនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
ជាសម្មាញាណៈ រមែងមានមិច្ឆាញាណៈសាបរលាបទៅ អកុសលធម៌ទាំង-
ឡាយដ៏លាមក ច្រើនប្រការណា ដែលមានមិច្ឆាញាណៈជាបច្ច័យកើតព្រម
អកុសលធម៌ទាំងអស់នោះ របស់បុគ្គលជាសម្មាញាណៈនោះ រមែងសាប
រលាបទៅ កុសលធម៌ច្រើនប្រការ ដែលមានសម្មាញាណៈជាបច្ច័យ រមែង
ដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវិនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលជា

សម្មាវិមុត្តិ រមែងមានមិច្ឆាវិមុត្តិ សាបរលាបទៅ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 ដ៏លាមក ច្រើនប្រការណា ដែលមានមិច្ឆាវិមុត្តិជាបច្ច័យកើតព្រម អកុសល
 ធម៌ទាំងនោះ របស់បុគ្គលជាសម្មាវិមុត្តិនោះ រមែងសាបរលាបទៅ កុសលធម៌
 ច្រើនប្រការដែលមានសម្មាវិមុត្តិជាបច្ច័យ រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ ដោយ
 ការវនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុដែលនាំឲ្យសាបរលាបទៅ មាន ១០
 យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

និដ្ឋវវត្ថុសូត្រ

[៦] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងនិដ្ឋវវត្ថុសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ បទថា
 និដ្ឋវវត្ថុនិ បានដល់ ហេតុនៃការសូន្យទៅ ។ បទថា មិច្ឆាទិដ្ឋិ និដ្ឋិណ្ណា
 យោតិ សេចក្តីថា មិច្ឆាទិដ្ឋិដែលដល់នូវការសូន្យទៅ ព្រោះវិបស្សនាយ៉ាង
 ទាប ដែលលោកលះបានហើយយ៉ាងនេះ ។ សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី ទើប
 លោកកាន់យកទៀត ។ ឆ្លើយថា ព្រោះមិច្ឆាទិដ្ឋិនោះ លោកមិនទាន់ដកបាន ។
 ដ្បិតថា មិច្ឆាទិដ្ឋិ សូម្បីដកមិនបានដោយវិបស្សនាក៏ពិត តែមគ្គកើតឡើង ក៏
 ដកមិច្ឆាទិដ្ឋិបាន គឺមិនកើតឡើងទៀត ព្រោះដូច្នោះ ទើបលោកកាន់យក
 ទៀត ។ ក្នុងបទទាំងអស់គប្បីជ្រាប តាមន័យយ៉ាងនេះ ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងសូត្រនេះ ធម៌ ៦៤ រមែងដល់នូវការចម្រើនបរិបូណ៌
 ព្រោះសម្មាវិមុត្តិជាបច្ច័យ គឺធម៌ ៦៤ បានដល់ ក្នុងខណៈនៃសោតាបត្តិមគ្គចិត្ត
 សន្និទ្ធិយរមែងបរិបូណ៌ ព្រោះអត្តថា បង្កើនចិត្តទៅ វិរិយទ្រិយបរិបូណ៌
 ព្រោះអត្តថា ផ្គងចិត្ត សតិទ្រិយបរិបូណ៌ ព្រោះអត្តថា ចូលទៅតាំងទុក
 សមាធិទ្រិយបរិបូណ៌ ព្រោះអត្តថា មិនរាយមាយ បញ្ញិទ្រិយបរិបូណ៌ ព្រោះ
 អត្តថា ឃើញ មនិទ្រិយបរិបូណ៌ ព្រោះអត្តថា ដឹងច្បាស់ សោមនស្សទ្រិយ
 បរិបូណ៌ ព្រោះអត្តថា ហូរជ្រាបទៅ ជីវិតិទ្រិយបរិបូណ៌ ព្រោះអត្តថា មាន
 សន្តិបន្តគ្នាប្រព្រឹត្តទៅជាធំ ។ បេយ ក្នុងខណៈនៃអរហត្តផលចិត្ត សន្និទ្ធិយ
 បរិបូណ៌ ព្រោះអត្តថា បង្កើនចិត្តជឿ ។ បេយ ជីវិតិទ្រិយបរិបូណ៌ ព្រោះអត្ត
 ថា មានសន្តិប្រព្រឹត្តទៅជាធំ ធម៌ ៦៤ គឺមគ្គ ៤ ផល ៤ នីមួយៗ ៨
 រមែងដល់នូវភាពបរិបូណ៌ ដោយប្រការដូចពោលមក ដូច្នោះ ។^{១៧៣}

អដ្ឋកថា និដ្ឋវវត្ថុសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ធារវនសូត្រទី ៧

[៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទុក្ខណាជនបទ តែងមានពិធីលាងឆ្អឹង ជាធម្មតា បាយក្តី ទឹកក្តី បង្អែមក្តី ចម្អាបក្តី វត្ថុដែលគប្បីលិទ្ធក្តី ទឹកដែល គប្បីជីកក្តី ការរាំក្តី ច្រៀងក្តី ប្រគំក្តី តែងមានក្នុងពិធីលាងឆ្អឹងនោះ ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ ពិធីលាងឆ្អឹងនេះ មានមែន តថាគតមិនពោលថា ពិធីលាងឆ្អឹង នោះ មិនមានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែថាពិធីលាងឆ្អឹងនោះឯង ជាបស ថោកទាប ជាបសអ្នកស្រុក ជាបសបុប្ផជន មិនមែនជាបសព្រះអរិយៈ មិនមានប្រយោជន៍ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនឿយណាយ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីរលត់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី ស្ងប់រម្ងាប់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីដឹងច្បាស់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីត្រាស់ដឹង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពិធីលាងណា រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនឿយណាយតែម្យ៉ាង ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បី រលត់ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វាន ពួក សត្វមានជាតិជាធម្មតា រមែងរួចចាកជាតិ ពួកសត្វមានជរាជាធម្មតា តែងរួច ចាកជរា ពួកសត្វមានមរណៈជាធម្មតា រមែងរួចចាកមរណៈ ពួកសត្វមាន សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស ចង្អៀតចង្អល់ចិត្តជាធម្មតា រមែង រួចចាកសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស ចង្អៀតចង្អល់ទាំងឡាយ បាន ព្រោះអាស្រ័យនូវពិធីលាងណា តថាគតនឹងសម្តែងនូវពិធីលាងដ៏ប្រសើរ

នោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រុងស្តាប់ នូវពិធីលាងនោះចុះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យ
 ប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែងប្រាប់ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះ
 ពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់
 ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វមានជាតិជាធម្មតា រមែងរួច
 ចាកជាតិ ពួកសត្វមានជរាជាធម្មតា រមែងរួចចាកជរា ពួកសត្វមានមរណៈ
 ជាធម្មតា រមែងរួចចាកមរណៈ ពួកសត្វមានសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ
 ទោមនស្ស ចង្អៀតចង្អល់ជាធម្មតា រមែងរួចចាកសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល
 ទុក្ខ ទោមនស្ស ចង្អៀតចង្អល់ទាំងឡាយបាន ព្រោះអាស្រ័យនូវពិធីលាងណា
 ពិធីលាងដ៏ប្រសើរនោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនឿយណាយតែម្យ៉ាង ដើម្បី
 ប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីរលត់ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ដើម្បីជិនច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់
 ជិន ដើម្បីព្រះនិព្វាន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាទិដ្ឋិ
 ឈ្មោះថា បានលាងមិច្ឆាទិដ្ឋិស្អាតហើយ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក
 ច្រើនប្រការណា ដែលមានមិច្ឆាទិដ្ឋិជាបច្ច័យកើតព្រម អកុសលធម៌ទាំងនោះ
 របស់បុគ្គលដែលជាសម្មាទិដ្ឋិនោះ ឈ្មោះថា បានលាងស្អាតហើយ ពួក
 កុសលធម៌ច្រើនប្រការ ដែលមានសម្មាទិដ្ឋិជាបច្ច័យ រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌
 ដោយការវិនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាសង្កប្បៈ ឈ្មោះថា បាន
 លាងមិច្ឆាសង្កប្បៈស្អាតហើយ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាវាចា
 ឈ្មោះថា បានលាងមិច្ឆាវាចាស្អាតហើយ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជា

សម្មាភិក្ខុមន្តៈ ឈ្មោះថាបានលាងមិច្ឆាភិក្ខុមន្តៈស្អាតហើយ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលជាសម្មាអាជីវៈ ឈ្មោះថា បានលាងមិច្ឆាអាជីវៈស្អាតហើយ ... ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាវាយាមៈ ឈ្មោះថា បានលាងមិច្ឆាវាយាមៈ
 ស្អាតហើយ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាសតិ ឈ្មោះថា បាន
 លាងមិច្ឆាសតិស្អាតហើយ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាសមាធិ
 ឈ្មោះថា បានលាងមិច្ឆាសមាធិស្អាតហើយ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 ជាសម្មាញាណៈ ឈ្មោះថា បានលាងមិច្ឆាញាណៈស្អាតហើយ ... ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាវិមុត្តិ ឈ្មោះថា បានលាងមិច្ឆាវិមុត្តិស្អាតហើយ
 អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក ច្រើនប្រការណា ដែលមានមិច្ឆាវិមុត្តិ ជា
 បច្ច័យ កើតព្រម អកុសលធម៌ទាំងនោះ របស់បុគ្គលដែលជាសម្មាវិមុត្តិនោះ
 ឈ្មោះថា បានលាងស្អាតហើយ កុសលធម៌ច្រើនប្រការ ដែលមានសម្មាវិមុត្តិ
 ជាបច្ច័យ រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវិនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួក
 សត្វមានជាតិជាធម្មតា រមែងរួចចាកជាតិ ពួកសត្វមានជរាជាធម្មតា រមែង
 រួចចាកជរា ពួកសត្វមានមរណៈជាធម្មតា រមែងរួចចាកមរណៈ ពួកសត្វមាន
 សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស ចង្អៀតចង្អល់ជាធម្មតា រមែងរួច
 ចាកសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស ចង្អៀតចង្អល់ទាំងឡាយបាន
 ព្រោះអាស្រ័យពិធីលាងណា ពិធីលាងដ៏ប្រសើរនេះឯង រមែងប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីនឿយណាយតែម្យ៉ាង ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីរលត់ ដើម្បីស្ងប់

រម្ងាប់ ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វាន ។

អដ្ឋកថា

ធាវនសូត្រ

[៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងធាវនសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា
 ធាវនំ បានដល់ លាងឆ្អឹង ។ ពិតហើយ ក្នុងជនបទនោះ មនុស្សទាំង-
 ឡាយ កាលញាតិស្លាប់ក៏មិនដុត តែដឹករណ្តៅកប់ក្នុងដី ។ រួចហើយ ទើប
 នាំឆ្អឹងដែលពុកហើយរបស់ញាតិទាំងនោះមកលាង ហើយលើកឡើងតម្រៀប
 គ្នា បូជាដោយគ្រឿងក្រអូប និងផ្កាជាដើម ។ ក្នុងកាលមានបុណ្យនក្ខត្តបូក្ស
 នាំឆ្អឹងទាំងនោះមកហើយ ក៏ទ្រហោយខ្សឹកខ្សួល បន្ទាប់អំពីនោះ ក៏លេង
 នក្ខត្តបូក្ស ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា ធាវនសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ភិក្ខុវិទ្យាសូត្រទី ៨

[៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកពេទ្យឲ្យថ្នាំបញ្ចុះដើម្បីឃាត់នូវអាពាធទាំងឡាយ ដែលកើតពីប្រមាត់ខ្លះ ដើម្បីឃាត់នូវអាពាធទាំងឡាយ ដែលកើតពីស្មេស្មុខ្លះ ដើម្បីឃាត់នូវអាពាធទាំងឡាយ ដែលកើតពីខ្យល់ខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ថ្នាំបញ្ចុះនោះមានមែន តថាគតមិនមែនពោលថា ថ្នាំបញ្ចុះនុ៎ះមិនមានទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែថា ថ្នាំបញ្ចុះនោះឯង សម្រេចខ្លះ មិនសម្រេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ថ្នាំបញ្ចុះណា សុទ្ធតែសម្រេច មិនមែនមិនសម្រេច ពួកសត្វមានជាតិជាធម្មតា រមែងរួចចាកជាតិ ពួកសត្វមានជរាជាធម្មតា រមែងរួចចាកជរា ពួកសត្វមានមរណៈជាធម្មតា រមែងរួចចាកមរណៈ ពួកសត្វមានសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស ចង្អៀតចង្អល់ជាធម្មតា រមែងរួចចាកសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស ចង្អៀតចង្អល់ទាំងឡាយបាន ព្រោះអាស្រ័យថ្នាំបញ្ចុះណា តថាគតនឹងសម្តែងនូវថ្នាំបញ្ចុះដ៏ប្រសើរនោះឯង អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រុងស្តាប់នូវពាក្យនោះចុះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគថា ករុណាព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វមានជាតិជាធម្មតា រមែងរួចចាកជាតិ ពួកសត្វមានជរាជាធម្មតា រមែងរួចចាកជរា ពួកសត្វមានមរណៈជាធម្មតា រមែងរួចចាកមរណៈ ពួកសត្វមានសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ

ទោមនស្ស ចង្អៀតចង្អល់ជាធម្មតា រមែងរួចចាកសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល
ទុក្ខ ទោមនស្ស ចង្អៀតចង្អល់ទាំងឡាយបាន ព្រោះអាស្រ័យថ្នាំបញ្ចុះណា
ថ្នាំបញ្ចុះដ៏ប្រសើរនោះ សុទ្ធតែសម្រេច មិនមែនមិនសម្រេចទេ តើដូចម្តេច ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាទិដ្ឋិ ឈ្មោះថា បានបញ្ចុះមិច្ឆាទិដ្ឋិចេញ
ហើយ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមកច្រើនប្រការណា ដែលមានមិច្ឆាទិដ្ឋិ
ជាបច្ច័យ កើតព្រម អកុសលធម៌ទាំងនោះ របស់បុគ្គលជាសម្មាទិដ្ឋិនោះ
ឈ្មោះថា បានបញ្ចុះហើយ កុសលធម៌ច្រើនប្រការ ដែលមានសម្មាទិដ្ឋិ ជា
បច្ច័យ រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវិនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
ជាសម្មាសង្កប្បៈ ឈ្មោះថា បានបញ្ចុះមិច្ឆាសង្កប្បៈចេញហើយ ... ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលជាសម្មាវាចា ឈ្មោះថា បានបញ្ចុះមិច្ឆាវាចាចេញ
ហើយ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាកម្មន្តៈ ឈ្មោះថា បានបញ្ចុះ
មិច្ឆាកម្មន្តៈចេញហើយ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាអាជីវៈ ឈ្មោះ
ថា បានបញ្ចុះមិច្ឆាអាជីវៈចេញហើយ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជា
សម្មាវាយាមៈ ឈ្មោះថា បានបញ្ចុះមិច្ឆាវាយាមៈចេញហើយ ... ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាសតិ ឈ្មោះថា បានបញ្ចុះមិច្ឆាសតិចេញហើយ ...
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាសមាធិ ឈ្មោះថា បានបញ្ចុះមិច្ឆាសមាធិ
ចេញហើយ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាញាណៈ ឈ្មោះថា បាន
បញ្ចុះមិច្ឆាញាណៈចេញហើយ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាវិមុត្តិ

ឈ្មោះថា បានបញ្ចុះមិច្ឆារិមុត្តិចេញហើយ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមក ច្រើនប្រការណា ដែលមានមិច្ឆារិមុត្តិជាបច្ច័យ កើតព្រម អកុសលធម៌ទាំង នោះ របស់បុគ្គលដែលជាសម្មារិមុត្តិនោះ ឈ្មោះថា បានបញ្ចុះចេញហើយ កុសលធម៌ច្រើនប្រការ ដែលមានសម្មារិមុត្តិជាបច្ច័យ រមែងដល់នូវការ បរិបូណ៌ដោយការវិនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ថ្នាំបញ្ចុះណា សុទ្ធតែសម្រេច មិនមែនមិនសម្រេច ពួកសត្វមានជាតិជាធម្មតា រមែងរួចចាកជាតិ ពួកសត្វ មានជរាជាធម្មតា រមែងរួចចាកជរា ពួកសត្វមានមរណៈជាធម្មតា រមែងរួច ចាកមរណៈ ពួកសត្វមានសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស ចង្អៀត ចង្អៀតចង្អៀត រមែងរួចចាកសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស ចង្អៀតចង្អៀតចង្អៀតទាំងឡាយបាន ព្រោះអាស្រ័យថ្នាំបញ្ចុះណា ថ្នាំបញ្ចុះនោះឯង ជាថ្នាំដ៏ប្រសើរ ។

អដ្ឋកថា

តិកិច្ចសូត្រ

[៨] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងតិកិច្ចសូត្រទី ៨ ដូចតទៅនេះ បទថា វិវេចនំ បានដល់ ថ្នាំបញ្ចុះរបស់ដែលមានទោសចេញ ។ បទថា វិវត្តា យោតិ បានដល់ កម្ចាត់ចេញ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា តិកិច្ចសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

វមនសូត្រទី ៩

[៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកពេទ្យឲ្យថ្នាំក្អម ដើម្បីឃាត់នូវអាពាធទាំងឡាយ ដែលកើតពីប្រមាត់ខ្លះ ដើម្បីឃាត់នូវអាពាធទាំងឡាយ ដែលកើតពីស្មេស្មុខ្លះ ដើម្បីឃាត់នូវអាពាធទាំងឡាយ ដែលកើតពីខ្យល់ខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ថ្នាំក្អមនោះមានមែន តថាគតមិនពោលថា ថ្នាំក្អមនោះមិនមានទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែថ្នាំក្អមនោះឯង សម្រេចខ្លះ មិនសម្រេចខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ថ្នាំក្អមណាសុទ្ធតែសម្រេច មិនមែនមិនសម្រេច ពួកសត្វមានជាតិជាធម្មតា រមែងរួចចាកជាតិ ពួកសត្វមានជរាជាធម្មតា រមែងរួចចាកជរា ពួកសត្វមានមរណៈជាធម្មតា រមែងរួចចាកមរណៈ ពួកសត្វមានសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស ចង្អៀតចង្អល់ជាធម្មតា រមែងរួចចាកសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស ចង្អៀតចង្អល់ទាំងឡាយបាន ព្រោះអាស្រ័យថ្នាំក្អមណា តថាគតនឹងសម្តែងនូវថ្នាំក្អម ដ៏ប្រសើរនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រឆាំងស្តាប់នូវពាក្យនោះចុះ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វមានជាតិជាធម្មតា រមែងរួចចាកជាតិ ។ បេ។ ពួកសត្វមានសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស ចង្អៀតចង្អល់ជាធម្មតា រមែងរួចចាកសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស ចង្អៀតចង្អល់ទាំងឡាយបាន ព្រោះអាស្រ័យថ្នាំក្អមណា ថ្នាំក្អមដ៏ប្រសើរនោះ សុទ្ធតែសម្រេច មិនមែនមិនសម្រេច តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាសម្ពុទ្ធិ ឈ្មោះថា បានក្អមមិច្ឆាទិដ្ឋិ

ចេញហើយ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមក ច្រើនប្រការណា ដែលមាន
 មិច្ឆាទិដ្ឋិជាបច្ច័យ កើតព្រម អកុសលធម៌ទាំងនោះ របស់បុគ្គលជាសម្មាទិដ្ឋិ
 នោះ ឈ្មោះថា បានក្តតចេញហើយ កុសលធម៌ច្រើនប្រការដែលមានសម្មា-
 ទិដ្ឋិជាបច្ច័យ រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលជាសម្មាសង្កប្បៈ ឈ្មោះថា បានក្តតមិច្ឆាសង្កប្បៈចេញហើយ ... ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាវាចា ឈ្មោះថា បានក្តតមិច្ឆាវាចាចេញហើយ ...
 បុគ្គលជាសម្មាកម្មនៈ ឈ្មោះថា បានក្តតមិច្ឆាកម្មនៈចេញហើយ ... ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាអាជីវៈ ឈ្មោះថា បានក្តតមិច្ឆាអាជីវៈចេញ
 ហើយ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាវាយាមៈ ឈ្មោះថា បានក្តត
 មិច្ឆាវាយាមៈចេញហើយ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាសតិ ឈ្មោះ
 ថា បានក្តតមិច្ឆាសតិចេញហើយ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាសមាធិ
 ឈ្មោះថា បានក្តតមិច្ឆាសមាធិចេញហើយ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជា
 សម្មាញាណៈ ឈ្មោះថា បានក្តតមិច្ឆាញាណៈចេញហើយ ... ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បុគ្គលជាសម្មាវិមុត្តិ ឈ្មោះថា បានក្តតមិច្ឆាវិមុត្តិចេញហើយ ...
 អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមកច្រើនប្រការណា ដែលមានមិច្ឆាវិមុត្តិជាបច្ច័យ
 កើតព្រម អកុសលធម៌ទាំងនោះ របស់បុគ្គលដែលជាសម្មាវិមុត្តិនោះ ឈ្មោះ
 ថា បានក្តតចេញហើយ កុសលធម៌ច្រើនប្រការ ដែលមានសម្មាវិមុត្តិ ជា
 បច្ច័យ រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ ដោយការវនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួក

សត្វមានជាតិជាធម្មតា រមែងរួចចាកជាតិ ពួកសត្វមានជរាជាធម្មតា រមែង
 រួចចាកជរា ពួកសត្វមានមរណៈជាធម្មតា រមែងរួចចាកមរណៈ ពួកសត្វមាន
 សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស ចង្អៀតចង្អល់ជាធម្មតា រមែងរួច
 ចាកសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស ចង្អៀតចង្អល់ទាំងឡាយបាន
 ព្រោះអាស្រ័យនូវថ្នាំកតណា ថ្នាំកតដ៏ប្រសើរនោះឯង សុទ្ធតែសម្រេច មិន
 មែនមិនសម្រេចទេ ។

អដ្ឋកថា

វមនសូត្រ

[៩] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងវមនសូត្រទី ៩ ដូចតទៅនេះ បទថា
 វមនំ បានដល់ ថ្នាំធ្វើឲ្យកត ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា វមនសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

និទ្ទេសសូត្រទី ១០

[១០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយ ដែលគប្បីកម្ចាត់បង់នេះ មាន ១០ យ៉ាង ។ ១០ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជា សម្មាទិដ្ឋិ បានកម្ចាត់បង់មិច្ឆាទិដ្ឋិចេញហើយ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក ច្រើនប្រការណា ដែលមានមិច្ឆាទិដ្ឋិជាបច្ច័យ កើតព្រម អកុសលធម៌ទាំង នោះ របស់បុគ្គលដែលជាសម្មាទិដ្ឋិនោះ ឈ្មោះថា បានកម្ចាត់បង់ហើយ កុសលធម៌ច្រើនប្រការ ដែលមានសម្មាទិដ្ឋិជាបច្ច័យ រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ ដោយការវេទនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាសង្កប្បៈ ឈ្មោះថា បាន កម្ចាត់បង់មិច្ឆាសង្កប្បៈចេញហើយ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាវាចា ឈ្មោះថា បានកម្ចាត់បង់មិច្ឆាវាចាចេញហើយ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ជាសម្មាកម្មន្តៈ ឈ្មោះថា បានកម្ចាត់បង់មិច្ឆាកម្មន្តៈចេញហើយ ... ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាអាជីវៈ ឈ្មោះថា បានកម្ចាត់បង់មិច្ឆាអាជីវៈចេញ ហើយ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាវាយាមៈ ឈ្មោះថា បានកម្ចាត់ បង់មិច្ឆាវាយាមៈចេញហើយ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាសតិ ឈ្មោះថា បានកម្ចាត់បង់មិច្ឆាសតិចេញហើយ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ជាសម្មាសមាធិ ឈ្មោះថា បានកម្ចាត់បង់មិច្ឆាសមាធិចេញហើយ ... ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាញាណៈ ឈ្មោះថា បានកម្ចាត់បង់មិច្ឆាញាណៈ ចេញហើយ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាសម្មាវិមុត្តិ ឈ្មោះថា បាន

កម្ចាត់បង់មិច្ឆាវិមុត្តិចេញហើយ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមកច្រើនប្រការ
 ណា ដែលមានមិច្ឆាវិមុត្តិជាបច្ច័យ កើតព្រម អកុសលធម៌ទាំងនោះ របស់
 បុគ្គលដែលជាសម្មាវិមុត្តិនោះ ឈ្មោះថា បានកម្ចាត់បង់ហើយ កុសលធម៌
 ច្រើនប្រការ ដែលមានសម្មាវិមុត្តិជាបច្ច័យ រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយ
 ការវិនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយដែលគប្បីកម្ចាត់បង់មាន ១០
 យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

និទ្ទមសូត្រ

[១០] បទថា គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងនិទ្ទមសូត្រទី ១០ ដូចតទៅនេះ
 បទថា និទ្ទមនិយា បានដល់ គប្បីកម្ចាត់បង់ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា និទ្ទមសូត្រទី ១០ ចប់

សុត្តន្តបិដក អសេក្ខសូត្រទី ១១

[១១] គ្រានោះ ភិក្ខុ ១ រូបបានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។
 លុះភិក្ខុនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាង
 នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា អសេក្ខៈ អសេក្ខៈ
 ដូច្នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុជាអសេក្ខៈ តើដោយហេតុប៉ុន្មានយ៉ាង ។
 ម្នាលភិក្ខុ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រកបដោយសម្មាទិដ្ឋិ ជាអសេក្ខៈ
 ប្រកបដោយសម្មាសង្កប្បៈ ជាអសេក្ខៈ ប្រកបដោយសម្មាវាចា ជាអសេក្ខៈ
 ប្រកបដោយសម្មាកម្មន្តៈ ជាអសេក្ខៈ ប្រកបដោយសម្មាអាជីវៈ ជាអសេក្ខៈ
 ប្រកបដោយសម្មាវាយាមៈ ជាអសេក្ខៈ ប្រកបដោយសម្មាសតិ ជាអសេក្ខៈ
 ប្រកបដោយសម្មាសមាធិ ជាអសេក្ខៈ ប្រកបដោយសម្មាញាណៈ ជាអសេក្ខៈ
 ប្រកបដោយសម្មាវិមុត្តិ ជាអសេក្ខៈ ។ ម្នាលភិក្ខុ (ភិក្ខុ) ជាអសេក្ខៈយ៉ាង
 នេះឯង ។

អដ្ឋកថា

អសេក្ខសូត្រ

[១១] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងអសេក្ខសូត្រទី ១១ ដូចតទៅនេះ ព្រះ
មានព្រះភាគ ត្រាស់សម្មាទិដ្ឋិតែម្យ៉ាងថា សម្មាញាណ ដើម្បីភាពបរិបូណ៌នៃ
អង្គមគ្គ ធម៌ គឺអរហត្តផលទាំងអស់នោះ ក៏ដូច្នោះ ។ សូម្បីបច្ចុវេក្ខ-
ណញ្ញាណ ក៏ត្រាស់ថា អសេក្ខៈ ព្រោះអសេក្ខធម៌ប្រព្រឹត្តទៅហើយ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថាអសេក្ខសូត្រទី ១១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អសេក្ខធម្មសូត្រទី ១២

[១២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយ ជាអសេក្ខៈនេះ មាន
១០ យ៉ាង ។ ១០ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសម្មាទិដ្ឋិ ជាអសេក្ខៈ ១ សម្មាសង្កប្បៈ
ជាអសេក្ខៈ ១ សម្មារាវាថា ជាអសេក្ខៈ ១ សម្មាកម្មន្តៈ ជាអសេក្ខៈ ១
សម្មាអាជីវៈ ជាអសេក្ខៈ ១ សម្មារាយាមៈ ជាអសេក្ខៈ ១ សម្មាសតិ ជា
អសេក្ខៈ ១ សម្មាសមាធិ ជាអសេក្ខៈ ១ សម្មាញាណៈ ជាអសេក្ខៈ ១
សម្មារិមុត្តិ ជាអសេក្ខៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយជាអសេក្ខៈ
មាន ១០ យ៉ាងនេះឯង ។

សមណសញ្ញាវគ្គទី ១ ចប់

ឧទាននៃសមណសញ្ញាវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីសេចក្តីសម្គាល់របស់សមណៈ ១ អំពីការ
ចម្រើនពោជ្ឈង្គទាំង ៧ ជាបច្ច័យឲ្យបានបំពេញនូវ
វិជ្ជា ៣ យ៉ាង ១ អំពីការមិនបានស្ថានសួគ៌ ព្រោះ
អាស្រ័យមិច្ឆត្តៈ ១ អំពីការបានស្ថានសួគ៌ព្រោះអាស្រ័យ
សម្មត្តៈ ១ អំពីវិជ្ជា ជាប្រធាន ក្នុងការជួបប្រសព្វនូវ
កុសលធម៌ ១ អំពីការលាងផ្លែក្នុងទុក្ខណាជនបទ ១
អំពីពេទ្យអ្នកឲ្យថ្នាំបញ្ចុះ ១ អំពីពេទ្យអ្នកឲ្យថ្នាំក្អិត ១
អំពីធម៌ដែលគប្បីកម្ចាត់មាន ២ លើក ។

អដ្ឋកថា

អសេក្ខុធម្មសូត្រ

[១២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអសេក្ខុធម្មសូត្រទី ១២ ដូចតទៅនេះ
បទថា អសេក្ខុយា បានដល់ អសេក្ខុៈតែម្យ៉ាង ឬជារបស់ព្រះអសេក្ខុៈ
ទ្រង់ត្រាស់ព្រះខ្ញុំណាស្រពប៉ុណ្ណោះក្នុងសូត្រនេះ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា អសេក្ខុធម្មសូត្រទី ១២ ចប់

សមណសញ្ញាវគ្គទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក បច្ចោរោហណវគ្គទី ២

បឋមអធិដ្ឋសូត្រទី ១ ជាដើម

[១៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីដឹងសការៈ មិនមែនធម៌ផង
 សការៈ មិនមែនប្រយោជន៍ផង គប្បីដឹងធម៌ផង ប្រយោជន៍ផង លុះដឹងច្បាស់
 សការៈមិនមែនធម៌ផង សការៈមិនមែនប្រយោជន៍ផង ដឹងនូវធម៌ផង នូវ
 ប្រយោជន៍ផង ធម៌យ៉ាងណា ប្រយោជន៍យ៉ាងណា ភិក្ខុគប្បីប្រតិបត្តិតាម
 យ៉ាងនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សការៈមិនមែនធម៌ សការៈមិនមែន
 ប្រយោជន៍ តើដូចម្តេច ។ គឺមិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាចា មិច្ឆាកម្មន្តៈ
 មិច្ឆាអាជីវៈ មិច្ឆាវាយាមៈ មិច្ឆាសតិ មិច្ឆាសមាធិ មិច្ឆាញាណៈ មិច្ឆាវិមុត្តិ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សការៈមិនមែនធម៌ សការៈមិនមែនប្រយោជន៍ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ និងប្រយោជន៍ តើដូចម្តេច ។ គឺសម្មាទិដ្ឋិ សម្មា-
 សង្កប្បៈ សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តៈ សម្មាអាជីវៈ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ
 សម្មាសមាធិ សម្មាញាណៈ សម្មាវិមុត្តិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 ធម៌ ហៅថា ប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យណាថា ភិក្ខុគប្បីដឹង
 សការៈមិនមែនធម៌ផង មិនមែនប្រយោជន៍ផង គប្បីដឹងធម៌ផង ប្រយោជន៍
 ផង លុះដឹងច្បាស់នូវសការៈមិនមែនធម៌ផង មិនមែនប្រយោជន៍ផង ដឹងនូវ
 ធម៌ផង ប្រយោជន៍ផង ធម៌យ៉ាងណា ប្រយោជន៍យ៉ាងណា ភិក្ខុគប្បីប្រតិបត្តិ

យ៉ាងនោះដូច្នោះ ដែលតថាគតពោលហើយ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះ ។

[១៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីដឹងសកាវៈមិនមែនធម៌ផង ធម៌ផង គប្បីដឹងសកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ផង ប្រយោជន៍ផង លុះដឹងនូវសកាវៈមិនមែនធម៌ផង ធម៌ផង ដឹងនូវសកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ផង ប្រយោជន៍ផង ធម៌យ៉ាងណា ប្រយោជន៍យ៉ាងណា ភិក្ខុគប្បីប្រតិបត្តិតាមយ៉ាងនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សកាវៈមិនមែនធម៌ តើដូចម្តេច ធម៌ តើដូចម្តេច សកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ តើដូចម្តេច ប្រយោជន៍ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាទិដ្ឋិជាសកាវៈមិនមែនធម៌ សម្មាទិដ្ឋិជាធម៌ ពួកអកុសលធម៌លាមកច្រើនប្រការណា ដែលមានមិច្ឆាទិដ្ឋិជាបច្ច័យ កើតព្រម នេះជាសកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ ពួកអកុសលធម៌ច្រើនប្រការ មានសម្មាទិដ្ឋិជាបច្ច័យ រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវិនា នេះជាប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាសង្កប្បៈ ជាសកាវៈមិនមែនធម៌ សម្មាសង្កប្បៈជាធម៌ ពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមកច្រើនប្រការណា ដែលមានមិច្ឆាសង្កប្បៈជាបច្ច័យ កើតព្រម នេះជាសកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ ពួកអកុសលធម៌ច្រើនប្រការ ដែលមានសម្មាសង្កប្បៈជាបច្ច័យ រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវិនា នេះជាប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាវាចា ជាសកាវៈមិនមែនធម៌ សម្មាវាចាជាធម៌ ពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមកច្រើនប្រការណា ដែលមានមិច្ឆាវាចាជាបច្ច័យ កើត

ព្រម នេះជាសកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ ពួកកុសលធម៌ច្រើនប្រការ ដែល
មានសម្មាវាចាជាបច្ច័យ រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវិនា នេះជាប្រ-
យោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាកម្មន្តៈ ជាសកាវៈមិនមែនធម៌ សម្មា-
កម្មន្តៈជាធម៌ ពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមកច្រើនប្រការណា ដែលមានមិច្ឆា-
កម្មន្តៈជាបច្ច័យ កើតព្រម នេះជាសកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ ពួកកុសល-
ធម៌ច្រើនប្រការ ដែលមានសម្មាកម្មន្តៈជាបច្ច័យ រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌
ដោយការវិនា នេះជាប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាអាជីវៈជាសកាវៈ
មិនមែនធម៌ សម្មាអាជីវៈជាធម៌ ពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក ច្រើនប្រការណា
ដែលមានមិច្ឆាអាជីវៈជាបច្ច័យ កើតព្រម នេះជាសកាវៈមិនមែនជាប្រយោជន៍
ពួកកុសលធម៌ច្រើនប្រការ ដែលមានសម្មាអាជីវៈជាបច្ច័យ រមែងដល់នូវការ
បរិបូណ៌ដោយការវិនា នេះជាប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆា-
វាយាមៈ ជាសកាវៈមិនមែនធម៌ សម្មាវាយាមៈជាធម៌ ពួកអកុសលធម៌ដ៏
លាមកច្រើនប្រការណា ដែលមានមិច្ឆាវាយាមៈជាបច្ច័យ កើតព្រម នេះជា
សកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ ពួកកុសលធម៌ច្រើនប្រការ ដែលមានសម្មាវាយាមៈ
ជាបច្ច័យ រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវិនា នេះជាប្រយោជន៍ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាសតិជាសកាវៈមិនមែនធម៌ សម្មាសតិជាធម៌ ពួកអកុសល-
ធម៌ដ៏លាមកច្រើនប្រការណា ដែលមានមិច្ឆាសតិជាបច្ច័យ កើតព្រម នេះជា
សកាវៈមិនមែនជាប្រយោជន៍ ពួកកុសលធម៌ច្រើនប្រការ ដែលមានសម្មាសតិ

ជាបច្ច័យ រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវនា នេះជាប្រយោជន៍ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាសមាធិ ជាសកាវៈមិនមែនធម៌ សម្មាសមាធិជាធម៌ ពួក
 អកុសលធម៌ដ៏លាមកច្រើនប្រការណាដែលមានមិច្ឆាសមាធិ ជាបច្ច័យ កើត
 ព្រម នេះជាសកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ ពួកកុសលធម៌ច្រើនប្រការ ដែល
 មានសម្មាសមាធិជាបច្ច័យ រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវនា នេះជា
 ប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាញាណៈ ជាសកាវៈមិនមែនធម៌
 សម្មាញាណៈជាធម៌ ពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក ច្រើនប្រការណា ដែលមាន
 មិច្ឆាញាណៈជាបច្ច័យ កើតព្រម នេះជាសកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ ពួកកុស-
 លធម៌ច្រើនប្រការ ដែលមានសម្មាញាណៈជាបច្ច័យ រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌
 ដោយការវនា នេះជាប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាវិមុត្តិជាសកាវៈ
 មិនមែនធម៌ សម្មាវិមុត្តិជាធម៌ ពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក ច្រើនប្រការណា
 ដែលមានមិច្ឆាវិមុត្តិ ជាបច្ច័យកើតព្រម នេះជាសកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ ពួក
 កុសលធម៌ច្រើនប្រការ ដែលមានសម្មាវិមុត្តិជាបច្ច័យ រមែងដល់នូវការ
 បរិបូណ៌ដោយការវនា នេះជាប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យណា
 ថា ភិក្ខុគប្បីដឹងសកាវៈ មិនមែនធម៌ផង ធម៌ផង គប្បីដឹងសកាវៈមិនមែន
 ប្រយោជន៍ផង ប្រយោជន៍ផង លុះដឹងនូវសកាវៈមិនមែនធម៌ផង ធម៌ផង ដឹង
 នូវសកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ផង ប្រយោជន៍ផង ធម៌យ៉ាងណា ប្រយោជន៍
 យ៉ាងណា ភិក្ខុគប្បីប្រតិបត្តិតាមយ៉ាងនោះដូច្នោះ ដែលតថាគតពោលហើយ
 ពាក្យនេះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះ ។

អដ្ឋកថា

បច្ចោរោហណិវគ្គទី ២

បឋមអធម្មសូត្រទី ១ ជាដើម

[១៣-១៤] បឋមអធម្មសូត្រទី ១ ជាដើម នៃបច្ចោរោហណិវគ្គទី ២ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់បុព្វា និងវិសជ្ជនាជាចំចេញអំពីគ្នា ទុតិយអធម្មសូត្រ ត្រាស់រួមគ្នា ។^{១៧៣}

អដ្ឋកថា បឋមអធម្មសូត្រទី ១ ជាដើមចប់

សុត្តន្តបិដក

តតិយអធម្មសូត្រទី ៣

[១៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីដឹងសក្ការៈមិនមែនធម៌ផង ធម៌ផង គប្បីដឹងសក្ការៈមិនមែនប្រយោជន៍ផង ប្រយោជន៍ផង លុះដឹងនូវសក្ការៈមិនមែនធម៌ផង ធម៌ផង ដឹងនូវសក្ការៈមិនមែនប្រយោជន៍ផង ប្រយោជន៍ផង ធម៌យ៉ាងណា ប្រយោជន៍យ៉ាងណា ភិក្ខុគប្បីប្រតិបត្តិតាមយ៉ាងនោះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់កាសិតនេះហើយ ព្រះសុគតពោលនូវពាក្យនេះហើយ ក្រោកចាកអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ពួកភិក្ខុទាំងនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ម្នាល

អារុសោ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងឧទេសនេះដោយសេចក្តីបង្រៀញ ទ្រង់
 មិនទាន់ចែកនូវអត្ត ដោយពិស្តារ ដល់យើងទាំងឡាយ ហើយស្តេចក្រោក
 ចាកអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារ (ឧទេសនោះថា) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 គប្បីដឹងសកាវៈ មិនមែនធម៌ផង ធម៌ផង គប្បីដឹងនូវសកាវៈ មិនមែនជា
 ប្រយោជន៍ផង ប្រយោជន៍ផង លុះដឹងនូវសកាវៈ មិនមែនធម៌ផង ធម៌ផង
 ដឹងនូវសកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ផង ប្រយោជន៍ផង ធម៌យ៉ាងណា ប្រយោជន៍
 យ៉ាងណា ភិក្ខុគប្បីប្រតិបត្តិតាមយ៉ាងនោះ នរណាហ្ន៎ គប្បីចែកនូវអត្តនៃ
 ឧទេសនេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងដោយសេចក្តីបង្រៀញ មិនទាន់
 ចែកអត្តដោយពិស្តារ ឲ្យពិស្តារទៅបាន ។ លំដាប់នោះ ពួកភិក្ខុនោះ មាន
 សេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា មានតែអានន្ទដ៏មានអាយុនេះទេ ដែលព្រះសាស្តាទ្រង់
 សរសើរផង ទាំងពួកសព្វហូចារីជាអ្នកប្រាជ្ញ ក៏សរសើរហើយដែរ អានន្ទដ៏
 មានអាយុ ទើបអាចនឹងចែកអត្តនៃឧទេសនេះ ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់
 សម្តែងដោយសេចក្តីបង្រៀញ មិនទាន់ចែកអត្តដោយពិស្តារ ឲ្យពិស្តារទៅបាន
 បើដូច្នោះ គួរយើងនាំគ្នាចូលទៅរកអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ
 គប្បីសួរអត្តនេះ នឹងអានន្ទដ៏មានអាយុ អានន្ទដ៏មានអាយុនឹងឆ្លើយដល់យើង
 រាល់គ្នាយ៉ាងណា យើងនឹងចាំទុកនូវអត្តនោះយ៉ាងនោះ ។ លំដាប់នោះ ពួក
 ភិក្ខុទាំងនោះ នាំគ្នាចូលទៅរកព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ
 ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ

នឹងពាក្យដែលគួររព្វកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ លុះពួកភិក្ខុទាំងនោះ
អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានពោលពាក្យនេះនឹងព្រះអានន្តដ៏មានអាយុថា
ម្ចាស់អាវុសោអានន្ត ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងឧទេសនេះ ដោយសេចក្តី
បង្រួញ មិនទាន់ចែកអត្តដោយពិស្តារ ដល់យើងទាំងឡាយសោះ ហើយទ្រង់
ក្រោកចាកអាសនៈចូលទៅកាន់ព្រះវិហារ (ឧទេសនោះថា) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ភិក្ខុគប្បីដឹងសក្ការៈមិនមែនធម៌ផង ធម៌ផង គប្បីដឹងសក្ការៈមិនមែន
ប្រយោជន៍ផង ប្រយោជន៍ផង លុះដឹងនូវសក្ការៈមិនមែនធម៌ផង ធម៌ផង ដឹង
នូវសក្ការៈមិនមែនប្រយោជន៍ផង ប្រយោជន៍ផង ធម៌យ៉ាងណា ប្រយោជន៍
យ៉ាងណា ភិក្ខុប្រតិបត្តិតាមយ៉ាងនោះ ។ ម្ចាស់អាវុសោ ព្រះមានព្រះភាគ
របស់យើង ទ្រង់ចៀសចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន យើងទាំងនោះ មានសេចក្តី
ត្រិះរិះដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងឧទេសនេះដោយ
សេចក្តីបង្រួញ ទ្រង់មិនទាន់ចែកអត្ត ដោយពិស្តារ ដល់យើងទាំងឡាយ
ហើយក្រោកចាកអាសនៈ ចូលទៅកាន់វិហារ (ឧទេសនោះថា) ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីដឹងសក្ការៈមិនមែនធម៌ផង ធម៌ផង គប្បីដឹងសក្ការៈ
មិនមែនប្រយោជន៍ផង ប្រយោជន៍ផង លុះដឹងសក្ការៈមិនមែនធម៌ផង ធម៌ផង
ដឹងសក្ការៈមិនមែនប្រយោជន៍ផង ប្រយោជន៍ផង ធម៌យ៉ាងណា ប្រយោជន៍
យ៉ាងណា ភិក្ខុប្រតិបត្តិតាមយ៉ាងនោះ នរណាហ្ន៎ គប្បីចែកអត្តនៃឧទេសនេះ
ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងដោយសេចក្តីបង្រួញមិនទាន់ចែកអត្តដោយ

ពិស្តារ ឲ្យពិស្តារបាន ។ ម្នាលអារុសោ យើងទាំងនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នោះថា មានតែអានន្ទដ៏មានអាយុនេះឯង ដែលព្រះសាស្តា សរសើរហើយ ផង ទាំងពួកសព្វហូចារីជាអ្នកប្រាជ្ញ ក៏សរសើរហើយដែរ អានន្ទដ៏មានអាយុ ទើបអាចនឹងចែកអត្តនៃឧទ្ទេសនេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងដោយ សេចក្តីបង្រួញ មិនទាន់ចែកអត្តដោយពិស្តារ ឲ្យពិស្តារបាន បើដូច្នោះ គួរ យើងចូលទៅរកអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ គប្បីសួរអត្តនេះ នឹងអានន្ទដ៏មានអាយុ អានន្ទដ៏មានអាយុនឹងឆ្លើយ ដល់យើងទាំងឡាយយ៉ាង ណា យើងទាំងឡាយ គប្បីចាំទុកនូវអត្តយ៉ាងនោះ សូមអានន្ទដ៏មានអាយុ ចែក (សេចក្តីនេះឲ្យទាន) ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុឆ្លើយថា ម្នាលអារុសោ ដូចជាបុរសអ្នកត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ ត្រាច់ទៅរកខ្លឹមឈើ កាលបើឈើធំ មានខ្លឹមបិតនៅ (ចំពោះមុខ) ក៏រំលងគល់ រំលងដើម ហើយ សម្គាល់ថា គួរស្វែងរកខ្លឹម ត្រង់មែក និងសន្លឹកទៅវិញ មានឧបមាយ៉ាងណា មិញ សេចក្តីឧបមេយ្យក៏យ៉ាងនោះដែរ កាលបើព្រះសាស្តាគង់ក្នុងទីចំពោះមុខ នៃលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ លោកទាំងឡាយ រំលងព្រះមានព្រះភាគនោះ ហើយសម្គាល់ថា គប្បីសួរសេចក្តីនេះនឹងខ្ញុំវិញ ម្នាលអារុសោ ព្រោះថា ព្រះ មានព្រះភាគនោះ តែងទ្រង់ជ្រាបនូវហេតុដែលគួរជ្រាប ទ្រង់ឃើញនូវហេតុ ដែលគួរឃើញព្រះតថាគតនោះមានចក្ខុកើតហើយ មានញាណកើតហើយ មាន ធម៌កើតហើយ ព្រះអង្គជាបុរសប្រសើរ ព្រះអង្គជាអ្នកស្តីថា ជាអ្នកប្រៀន

ប្រដៅ ជាអ្នកបង្ហាន់នូវប្រយោជន៍ អ្នកឲ្យនូវព្រះនិព្វាន ជាម្ចាស់នៃធម៌ កាលនេះ ជាកាលគួរ ដល់ព្រះតថាគតនុ៎ះហើយ លោកទាំងឡាយ គប្បីចូលទៅ គាល់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយសាកសួរនូវសេចក្តីនៃឧទ្ទេសនេះ (បើ) ព្រះមានព្រះភាគនៃយើងសម្តែងយ៉ាងណា អ្នកទាំងឡាយ គប្បីចាំទុកនូវឧទ្ទេសនោះ យ៉ាងនោះចុះ ។ ម្នាលអារុសោ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបនូវហេតុដែលគួរជ្រាប ទ្រង់ឃើញនូវហេតុដែលគួរឃើញ ដោយពិតណាស់ ព្រះតថាគតនោះមានចក្ខុកើតហើយ មានញាណកើតហើយ មានធម៌កើតហើយ ព្រះអង្គជាបុរសប្រសើរ ព្រះអង្គជាអ្នកស្តីថា ជាអ្នកប្រៀនប្រដៅ ជាអ្នកបង្ហាន់មកនូវប្រយោជន៍ អ្នកឲ្យនូវព្រះនិព្វាន ជាម្ចាស់នៃធម៌ កាលនេះជាកាលគួរដល់ព្រះតថាគតនុ៎ះហើយ យើងទាំងឡាយ គប្បីចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយសាកសួរនូវសេចក្តីនៃឧទ្ទេសនុ៎ះ (បើ) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយ ដល់យើងទាំងឡាយ យ៉ាងណា យើងទាំងឡាយ គប្បីចាំទុកនូវឧទ្ទេសនោះ យ៉ាងនោះ ក៏ពិតមែនហើយ ប៉ុន្តែអានន្ទដ៏មានអាយុ (នេះ) ព្រះសាស្តាទ្រង់សរសើរផង ទាំងពួកសព្វហូចារី ជាអ្នកប្រាជ្ញ ក៏សរសើរដែរ អានន្ទដ៏មានអាយុនេះ អាចនឹងចែកអត្ត នៃឧទ្ទេសនេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងដោយសេចក្តីបង្រួញ មិនទាន់ចែកអត្ត ដោយពិស្តារ ឲ្យពិស្តារទៅបាន សូមអានន្ទដ៏មានអាយុ កុំឲ្យបង្អែបង្អង់ មេត្តាចែកអត្តនេះឲ្យទាន ។ ម្នាលអារុសោ បើដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រុងស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យ

ប្រពៃចុះ ខ្ញុំនឹងសម្តែងប្រាប់ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ថេរវាចា របស់
 ព្រះអានន្តដ៏មានអាយុថា ករុណាអារុសោ ។ ព្រះអានន្តដ៏មានអាយុបានពោល
 ពាក្យនេះថា ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគរបស់យើង ទ្រង់សម្តែង
 នូវឧទេសណា ដោយសេចក្តីបង្រួញ ទ្រង់មិនទាន់ចែកអត្តដោយពិស្តារ ស្រាប់
 តែក្រោកចាកអាសនៈចូលទៅកាន់វិហារ (ឧទេសនោះថា) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ភិក្ខុគប្បីជីវិតសក្ការៈមិនមែនធម៌ផង ធម៌ផង គប្បីជីវិតសក្ការៈមិនមែន
 ប្រយោជន៍ផង ប្រយោជន៍ផង លុះជីវិតនូវសក្ការៈមិនមែនធម៌ផង ធម៌ផង ជីវិត
 នូវសក្ការៈមិនមែនប្រយោជន៍ផង ប្រយោជន៍ផង ធម៌យ៉ាងណា ប្រយោជន៍
 យ៉ាងណា ភិក្ខុគប្បីប្រតិបត្តិតាមយ៉ាងនោះ ម្ចាស់អារុសោ សក្ការៈមិនមែន
 ធម៌ តើដូចម្តេច ធម៌ តើដូចម្តេច សក្ការៈមិនមែនប្រយោជន៍ តើដូចម្តេច
 ប្រយោជន៍ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អារុសោ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាសក្ការៈមិនមែនធម៌
 សម្មាទិដ្ឋិជាធម៌ ពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមកច្រើនប្រការណា ដែលមានមិច្ឆា-
 ទិដ្ឋិជាបច្ច័យ កើតព្រម នេះជាសក្ការៈមិនមែនប្រយោជន៍ ពួកកុសលធម៌
 ច្រើនប្រការ ដែលមានសម្មាទិដ្ឋិជាបច្ច័យ រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ ដោយ
 ការវនា នេះជាប្រយោជន៍ ម្ចាស់អារុសោ មិច្ឆាសង្កប្បៈ ជាសក្ការៈមិនមែន
 ធម៌ សម្មាសង្កប្បៈ ជាធម៌ ... ម្ចាស់អារុសោ មិច្ឆាវាចា ជាសក្ការៈមិនមែន
 ធម៌ សម្មាវាចា ជាធម៌ ... ម្ចាស់អារុសោ មិច្ឆាកម្មន្តៈ ជាសក្ការៈមិនមែន
 ធម៌ សម្មាកម្មន្តៈ ជាធម៌ ... ម្ចាស់អារុសោ មិច្ឆាអាជីវៈ ជាសក្ការៈមិនមែន

ធម៌ សម្មាអាជីវៈ ជាធម៌ ... ម្នាលអារុសោ មិច្ឆាវាយាមៈ ជាសកាវៈមិន
 មែនធម៌ សម្មាវាយាមៈ ជាធម៌ ... ម្នាលអារុសោ មិច្ឆាសតិ ជាសកាវៈមិន
 មែនធម៌ សម្មាសតិ ជាធម៌ ... ម្នាលអារុសោ មិច្ឆាសមាធិ ជាសកាវៈមិន
 មែនធម៌ សម្មាសមាធិ ជាធម៌ ... ម្នាលអារុសោ មិច្ឆាញាណៈជាសកាវៈមិន
 មែនធម៌ សម្មាញាណៈ ជាធម៌ ... ម្នាលអារុសោ មិច្ឆាវិមុត្តិ ជាសកាវៈមិន
 មែនធម៌ សម្មាវិមុត្តិ ជាធម៌ ពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមកច្រើនប្រការណា ដែល
 មានមិច្ឆាវិមុត្តិជាបច្ច័យ កើតព្រម នេះជាសកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ ពួក
 កុសលធម៌ច្រើនប្រការ ដែលមានសម្មាវិមុត្តិជាបច្ច័យ រមែងដល់នូវការ
 បរិបូណ៌ដោយការវិនា នេះជាប្រយោជន៍ ម្នាលអារុសោ ព្រះមានព្រះភាគនៃ
 យើង ទ្រង់សម្តែងនូវឧទ្ទេសណា ដោយសេចក្តីបង្រួញ មិនទាន់ចែកអត្ត
 ដោយពិស្តារ ស្រាប់តែស្តេចក្រោកចាកអាសនៈ ចូលទៅកាន់ព្រះវិហារ (ឧទ្ទេស
 នោះថា) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីដឹងសកាវៈមិនមែនធម៌ផង ធម៌ផង
 គប្បីដឹងសកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ផង ប្រយោជន៍ផង លុះដឹងនូវសកាវៈ
 មិនមែនធម៌ផង ធម៌ផង ដឹងនូវសកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ផង ប្រយោជន៍
 ផង ធម៌យ៉ាងណា ប្រយោជន៍យ៉ាងណា ភិក្ខុគប្បីប្រតិបត្តិតាមយ៉ាងនោះ
 ម្នាលអារុសោ ខ្ញុំដឹងនូវអត្តនៃឧទ្ទេសនេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែង
 ដោយសេចក្តីបង្រួញ ទ្រង់មិនទាន់ចែកអត្តដោយពិស្តារ ឲ្យពិស្តារយ៉ាងនេះ
 ម្នាលអារុសោ ប្រសិនបើអ្នកទាំងឡាយប្រាថ្នា (នឹងសួរ) គប្បីចូលទៅ
 គាល់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយទូលសួរនូវសេចក្តីនេះចុះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់

ព្យាករដល់យើងទាំងឡាយយ៉ាងណា ចូរអ្នកទាំងឡាយ ចាំទុកសេចក្តីនោះ
យ៉ាងនោះចុះ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះទទួលតបថា ករុណាអារុសោ ហើយត្រេកអរ
រីករាយនឹងកាសិត របស់ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ហើយក្រោកចាកអាសនៈ
ចូលទៅកាលព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះ
ភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ លុះពួកភិក្ខុទាំងនោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ
ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គ
ទ្រង់សម្តែងឧទេសណា ដោយសេចក្តីបង្រួញ ទ្រង់មិនទាន់ចែកអត្ថ ដោយ
ពិស្តារ ដល់យើងទាំងឡាយ ស្រាប់តែក្រោកចាកអាសនៈ ចូលទៅកាន់ព្រះ
វិហារ (ឧទេសនោះថា) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីដឹងសក្ការៈមិនមែន
ធម៌ផង ធម៌ផង គប្បីដឹងសក្ការៈមិនមែនប្រយោជន៍ផង ប្រយោជន៍ផង លុះ
ដឹងនូវសក្ការៈមិនមែនធម៌ផង ធម៌ផង ដឹងនូវសក្ការៈមិនមែនប្រយោជន៍ផង
ប្រយោជន៍ផង ធម៌យ៉ាងណា ប្រយោជន៍យ៉ាងណា ភិក្ខុគប្បីប្រតិបត្តិតាម
យ៉ាងនោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចៀសចេញ
ទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា ម្នាល
អារុសោ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងឧទេសនេះ ដោយសេចក្តីបង្រួញ
មិនទាន់ចែកអត្ថដោយពិស្តារដល់យើងទាំងឡាយ ហើយស្រាប់តែក្រោកចាក
អាសនៈ ចូលទៅកាន់ព្រះវិហារ (ឧទេសនោះថា) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
គប្បីដឹងសក្ការៈមិនមែនធម៌ផង ធម៌ផង គប្បីដឹងសក្ការៈមិនមែនប្រយោជន៍

ផង ប្រយោជន៍ផង លុះដឹងនូវសកាវៈមិនមែនធម៌ផង ធម៌ផង ដឹងនូវសកាវៈ
មិនមែនប្រយោជន៍ផង ប្រយោជន៍ផង ធម៌យ៉ាងណា ប្រយោជន៍យ៉ាងណា
ភិក្ខុគប្បីប្រតិបត្តិតាមយ៉ាងនោះ នរណាហ្ន៎ គប្បីចែកអត្តនៃឧទ្ទេសនេះ ដែល
ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សម្តែង ដោយសេចក្តីបង្រួញ មិនទាន់បានចែក
អត្តដោយពិស្តារ ឲ្យពិស្តារទៅបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ
ទាំងនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា មានតែអានន្ទដ៏មានអាយុនេះឯង ដែល
ព្រះសាស្តា ទ្រង់សរសើរហើយផង ទាំងពួកសព្វហូចារី ជាអ្នកប្រាជ្ញ ក៏
សរសើរហើយដែរ អានន្ទដ៏មានអាយុនេះ ទើបអាចដើម្បីចែកអត្តនៃឧទ្ទេស
នេះ ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងដោយសេចក្តីបង្រួញ មិនទាន់បាន
ចែកអត្តដោយពិស្តារ ឲ្យពិស្តារបាន បើដូច្នោះ គួរតែយើងទាំងឡាយ ចូល
ទៅរកអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ គប្បីសាកសួរសេចក្តីនុ៎ះនឹង
អានន្ទដ៏មានអាយុ (បើ) អានន្ទដ៏មានអាយុ ឆ្លើយចំពោះពួកយើងទាំង-
ឡាយយ៉ាងណា យើងទាំងឡាយ គប្បីចាំទុកនូវអត្តនោះយ៉ាងនោះ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លំដាប់នោះ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏ចូលទៅរកអានន្ទដ៏មានអាយុ
លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបសាកសួរសេចក្តីនុ៎ះ នឹងអានន្ទដ៏មានអាយុ
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្តីដែលអានន្ទដ៏មានអាយុចែកហើយ ដោយ
អាការទាំងនេះ ដោយបទទាំងនេះ ដោយព្យញ្ជនៈទាំងនេះ ដល់ពួកខ្ញុំព្រះ
អង្គទាំងនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រពៃហើយៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

អានន្ទជាបណ្ឌិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានន្ទ ជាអ្នកមានបញ្ញាច្រើន ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើអ្នកទាំងឡាយ ចូលមករកតថាគតហើយ គប្បី
 សាកសួរសេចក្តីនេះ តថាគតគប្បីដោះស្រាយសេចក្តីនេះយ៉ាងនោះ ដូចជា
 អានន្ទឆ្លើយហើយដែរ នេះជាសេចក្តីនៃឧទេសនោះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីចាំ
 ទុកនូវសេចក្តីនោះ យ៉ាងនេះចុះ ។

អដ្ឋកថា

តតិយអធម្មសូត្រ

[១៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងតតិយអធម្មសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ
 បទថា ឧទ្ទេសំ ឧទ្ទិសិទ្ធា បានដល់ តាំងបទមាតិកា ។ បទថា សត្តុ ចេវ
 សំវណ្ណិវោ រសេចក្តីថា ព្រះអានន្ទដែលព្រះសាស្តា ទ្រង់ស្តាប់នាទុកក្នុង
 តំណែងឯតទុគ្គៈ ក្នុងឋានៈ ៥ ប្រការ ទ្រង់សរសើរហើយ ។ បទថា សម្មា-
 វិវោ រសេចក្តីថា ដែលពួកសព្វហ្មចារីសរសើរហើយ ដោយការសរសើរ
 គុណ ។ បទថា បរោតិ ប្រែថា រមែងអាច ។

បទថា អតិសិទ្ធា ប្រែថា កន្លង ។ បទថា ជានំ ជានាតិ ប្រែថា
 ទ្រង់ដឹងប្រការដែលគួរដឹង ។ បទថា បស្សំ បស្សតិ ប្រែថា ទ្រង់ឃើញ
 ប្រការដែលគួរឃើញ ។ បទថា ចក្កុក្កោ បានដល់ ទ្រង់ហាក់ដូចមានចក្ក

កើតឡើងហើយ ។ បទថា ញាណក្ខតោ បានដល់ ទ្រង់មានការដឹងជា
 សកាវៈ ។ បទថា ធម្មក្ខតោ បានដល់ ទ្រង់មានធម៌ជាសកាវៈ ។ បទថា
 ព្រហ្មក្ខតោ បានដល់ ទ្រង់ជាបុគ្គលប្រសើរបំផុតជាសកាវៈ ។ បទថា វត្តា
 បានដល់ ទ្រង់អាចដំណើរការឯង ។ បទថា បវត្តា បានដល់ ទ្រង់ប្រើឲ្យ
 អ្នកដទៃប្រព្រឹត្តទៅ ។ បទថា អត្តស្ស និរុទ្ធា បានដល់ ទ្រង់ទាញនូវអត្ត
 មកសម្តែង ។ បទថា យថា នោ ភគវា ប្រែថា ព្រះមានព្រះភាគ គប្បី
 ព្យាករដល់ពួកយើង ដោយប្រការណា ។^{១៦៣}

អដ្ឋកថា តតិយអធម្មសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អាជិនសូត្រទី ៤

[១៦] គ្រានោះ អាជិនបរិព្វាជក បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
 លុះបានចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ
 លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររព្វកហើយ ទើបអង្គុយក្នុង
 ទីសមគួរ លុះអាជិនបរិព្វាជកអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានពោលពាក្យនេះ
 នឹងព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សព្វហ្មចារីរបស់យើងខ្ញុំ
 ឈ្មោះថា ជាបណ្ឌិត (ព្រោះ) ពួកអន្យត្តិវិយ ដែលសព្វហ្មចារីនោះ

មនោរថបុរាណី អង្គកថា បច្ចោរោហណិវគ្គទី ២

សង្កត់សង្កិនហើយ ដោយចិត្តប្បាទ ចំនួន ៤០០ រមែងដឹងខ្លួនថា ពួកយើង
ត្រូវគេសង្កត់សង្កិនហើយ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុ
មកថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចាំទុកនូវបណ្ឌិតវត្ថុដែរឬទេ ។
ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងភាសិតណា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ កាលនេះ
ជាកាលគួរដល់ភាសិតនុ៎ះ បពិត្រព្រះសុគត កាលនេះ ជាកាលគួរដល់ភាសិត
នុ៎ះ ពួកភិក្ខុលុះបានស្តាប់នូវភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ នឹងចាំទុក
បាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រុងស្តាប់ ចូរធ្វើ
ទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់
ព្រះពុទ្ធដីការរបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ករុណាព្រះអង្គ ។ ទើបឯព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
រមែងសង្កត់សង្កិន ញាំញីនូវវាទៈ ដែលមិនប្រកបដោយធម៌ ដោយវាទៈ
ដែលមិនប្រកបដោយធម៌ រមែងដឹកនាំបរិស័ទដែលមិនប្រកបដោយធម៌ ឲ្យ
ត្រេកអរដោយវាទៈនោះផង ព្រោះហេតុនោះ បរិស័ទដែលមិនប្រកបដោយ
ធម៌នោះ ជាអ្នកមានសំឡេងខ្ពស់សំឡេងខ្លាំងថា ឱហ្ន៎ ជននេះជាបណ្ឌិត ឱហ្ន៎
ជននេះជាបណ្ឌិត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
រមែងសង្កត់សង្កិន ញាំញីនូវវាទៈដែលប្រកបដោយធម៌ ដោយវាទៈដែលមិន
ប្រកបដោយធម៌ រមែងដឹកនាំបរិស័ទដែលមិនប្រកបដោយធម៌ ឲ្យត្រេកអរ
បាន ដោយវាទៈនោះផង ព្រោះហេតុនោះ បរិស័ទដែលមិនប្រកបដោយធម៌

នោះ ជាអ្នកមានសំឡេងខ្ពស់ សំឡេងខ្លាំងថា ឪហ្មឺ ជននេះជាបណ្ឌិត ឪហ្មឺ ជននេះជាបណ្ឌិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក នេះ រមែងសង្កត់សង្កិន ញាំញីនូវវាទៈ ដែលប្រកបដោយធម៌ផង នូវវាទៈ ដែលមិនប្រកបដោយធម៌ផង ដោយវាទៈដែលមិនប្រកបដោយធម៌ រមែង ដឹកនាំបរិស័ទ ដែលមិនប្រកបដោយធម៌ ឲ្យត្រេកអរដោយវាទៈនោះផង ព្រោះហេតុនោះ បរិស័ទដែលមិនប្រកបដោយធម៌នោះ ជាអ្នកមានសំឡេង ខ្ពស់ សំឡេងខ្លាំងថា ឪហ្មឺ ជននេះជាបណ្ឌិត ឪហ្មឺ ជននេះជាបណ្ឌិត ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ រមែងសង្កត់សង្កិន ញាំញី នូវវាទៈដែលមិនប្រកបដោយធម៌ ដោយវាទៈដែលប្រកបដោយធម៌ រមែង ដឹកនាំបរិស័ទ ដែលមិនប្រកបដោយធម៌ ឲ្យត្រេកអរ ដោយវាទៈនោះផង ព្រោះហេតុនោះ បរិស័ទដែលមិនប្រកបដោយធម៌នោះ ជាអ្នកមានសំឡេងខ្ពស់ សំឡេងខ្លាំងថា ឪហ្មឺ ជននេះជាបណ្ឌិត ឪហ្មឺ ជននេះជាបណ្ឌិត ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ រមែងសង្កត់សង្កិន ញាំញីនូវ វាទៈដែលប្រកបដោយធម៌ ដោយវាទៈ ដែលប្រកបដោយធម៌ រមែងដឹកនាំ បរិស័ទដែលប្រកបដោយធម៌ ឲ្យត្រេកអរដោយវាទៈនោះផង ព្រោះហេតុ នោះ បរិស័ទដែលប្រកបដោយធម៌នោះ ជាអ្នកមានសំឡេងខ្ពស់ សំឡេងខ្លាំង ថា ឪហ្មឺ ជននេះជាបណ្ឌិត ឪហ្មឺ ជននេះជាបណ្ឌិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីដឹងសភាវៈមិនមែនធម៌ផង ធម៌ផង គប្បីដឹងសភាវៈមិនមែនប្រយោជន៍

ផង ប្រយោជន៍ផង លុះដឹងសកាវៈមិនមែនធម៌ផង ធម៌ផង ដឹងនូវសកាវៈ
 មិនមែនប្រយោជន៍ផង ប្រយោជន៍ផង ធម៌យ៉ាងណា ប្រយោជន៍យ៉ាងណា
 ភិក្ខុគប្បប្រតិបត្តិតាមយ៉ាងនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សកាវៈមិនមែនធម៌
 តើដូចម្តេច ធម៌ តើដូចម្តេច សកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ តើដូចម្តេច ប្រយោជន៍
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាទិដ្ឋិជាសកាវៈមិនមែនធម៌ សម្មាទិដ្ឋិ
 ជាធម៌ អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងឡាយ ច្រើនប្រការណា ដែលមានមិច្ឆាទិដ្ឋិ
 ជាបច្ច័យ កើតព្រម នេះជាសកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ ពួកកុសលធម៌ច្រើន
 ប្រការ ដែលមានសម្មាទិដ្ឋិជាបច្ច័យ រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវិនា
 នេះជាប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាសង្កប្បៈ ជាសកាវៈមិនមែន
 ធម៌ សម្មាសង្កប្បៈ ជាធម៌ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាវាចា ជាសកាវៈ
 មិនមែនធម៌ សម្មាវាចា ជាធម៌ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាកម្មន្តៈ ជាសកាវៈ
 មិនមែនធម៌ សម្មាកម្មន្តៈ ជាធម៌ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាអាជីវៈ ជា
 សកាវៈមិនមែនធម៌ សម្មាអាជីវៈ ជាធម៌ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាវាយាមៈ
 ជាសកាវៈមិនមែនធម៌ សម្មាវាយាមៈជាធម៌ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាសតិ
 ជាសកាវៈមិនមែនធម៌ សម្មាសតិ ជាធម៌ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាសមាធិ
 ជាសកាវៈមិនមែនធម៌ សម្មាសមាធិ ជាធម៌ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆា-
 ញាណៈ ជាសកាវៈមិនមែនធម៌ សម្មាញាណៈ ជាធម៌ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 មិច្ឆាវិមុត្តិជាសកាវៈមិនមែនធម៌ សម្មាវិមុត្តិ ជាធម៌ ពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក

ច្រើនប្រការណា ដែលមានមិច្ឆារិមុត្តិ ជាបច្ច័យកើតព្រម នេះជាសកាវៈមិន
 មែនប្រយោជន៍ ពួកកុសលធម៌ច្រើនប្រការ ដែលមានសម្មារិមុត្តិ ជាបច្ច័យ
 រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវនា នេះជាប្រយោជន៍ ។ ពាក្យណាថា ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីដឹងសកាវៈមិនមែនធម៌ផង ធម៌ផង គប្បីដឹងសកាវៈ
 មិនមែនប្រយោជន៍ផង ប្រយោជន៍ផង លុះដឹងនូវសកាវៈមិនមែនធម៌ផង ធម៌
 ផង ដឹងនូវសកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ផង ប្រយោជន៍ផង ធម៌យ៉ាងណា
 ប្រយោជន៍យ៉ាងណា ភិក្ខុគប្បីប្រតិបត្តិតាមយ៉ាងនោះដូច្នោះ ដែលតថាគតបាន
 ពោលហើយ ក៏ពាក្យនុ៎ះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះ ។

អដ្ឋកថា

អាជិនសូត្រ

[១៦] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងអាជិនសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ បទថា
 អាជិនោ បានដល់ បរិព្វាជកមានឈ្មោះយ៉ាងនេះ ។ បទថា ចិត្តជ្ជាន-
 សតានិ បានដល់ ចិត្តប្បាទ ១០០ ។ បទថា យេហិ ប្រែថា ការប្រកប
 ដោយចិត្តប្បាទទាំងឡាយ ១០០ ណា ។ បទថា ឧទារទ្វាវ ជានន្តិ ឧទា-
 រទុស្មា សេចក្តីថា អន្សតិរិយដែលភ្លាំងភ្លាត់ហើយ កាន់យកខុសហើយ
 រមែងដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាអ្នកភ្លាំងភ្លាត់ហើយ អាត្មាអញជាអ្នកកាន់

យកខុសហើយ អាត្មាអញត្រូវគេលើកទោសឡើងហើយ ដូច្នោះ ។ បទថា
បណ្ឌិតវត្ថុនិ ប្រែថា ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ភាពជាបណ្ឌិត ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថាអាជិនសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សគារវសូត្រទី ៥

[១៧] គ្រានោះ សគារវព្រាហ្មណ៍ បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះ
ភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ
លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យគួររព្វកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ
លុះសគារវព្រាហ្មណ៍ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ
យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន អ្វីជាត្រើយខាងអាយ អ្វីជាត្រើយ
ខាងនាយ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាត្រើយខាងអាយ សម្មាទិដ្ឋិ ជា
ត្រើយខាងនាយ មិច្ឆាសង្កប្បៈ ជាត្រើយខាងអាយ សម្មាសង្កប្បៈ ជាត្រើយ
ខាងនាយ មិច្ឆាវាចា ជាត្រើយខាងអាយ សម្មាវាចា ជាត្រើយខាងនាយ
មិច្ឆាកម្មន្តៈ ជាត្រើយខាងអាយ សម្មាកម្មន្តៈ ជាត្រើយខាងនាយ មិច្ឆា-
អាជីវៈ ជាត្រើយខាងអាយ សម្មាអាជីវៈ ជាត្រើយខាងនាយ មិច្ឆាវាយាមៈ

ជាត្រើយខាងអាយ សម្មាវាយាមៈ ជាត្រើយខាងនាយ មិច្ឆាសតិ ជាត្រើយ
 ខាងអាយ សម្មាសតិ ជាត្រើយខាងនាយ មិច្ឆាសមាធិ ជាត្រើយខាងអាយ
 សម្មាសមាធិ ជាត្រើយខាងនាយ មិច្ឆាញាណៈ ជាត្រើយខាងអាយ សម្មា-
 ញាណៈ ជាត្រើយខាងនាយ មិច្ឆាវិមុត្តិ ជាត្រើយខាងអាយ សម្មាវិមុត្តិ
 ជាត្រើយខាងនាយ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះជាត្រើយខាងអាយ នេះជាត្រើយ
 ខាងនាយ ។

បណ្ឌាមនុស្សទាំងឡាយ ពួកជនណា បានដល់នូវត្រើយ
 ខាងនាយ (ព្រះនិព្វាន) ពួកជននោះមានប្រមាណតិច
 ឯសត្វក្រៅពីនេះរមែងស្ទុះទៅកាន់ត្រើយ គឺសក្កាយទិដ្ឋិ
 (នេះច្រើនជាង) ។ ពួកជនណា ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ក្នុង
 ធម៌ ដែលតថាគតសម្តែងហើយ ដោយប្រពៃ ពួកជន
 នោះ (បានច្រើន) នូវវដ្តៈជាទីនៅនៃមច្ចុ ដែលសត្វ
 កម្រច្រើនបាន ដោយក្រក្រៃពេក ហើយនឹងដល់នូវត្រើយ
 ខាងនាយ គឺព្រះនិព្វាន ។ បណ្ឌិតត្រូវលះបង់នូវធម៌ខ្មៅ
 ហើយចម្រើននូវធម៌ស ហើយចេញចាកអាល័យ អាស្រ័យ
 នូវព្រះនិព្វាន ដែលមិនមានអាល័យ ការត្រេកអរបាន
 ដោយកម្រ ក្នុងវិវេកណា បណ្ឌិតអ្នកមិនមានសេចក្តីកង្វល់
 គប្បីលះបង់នូវកាមទាំងឡាយ ហើយប្រាថ្នានូវសេចក្តី

មនោរថបូរណី អង្គកថា បច្ចេកពហុវគ្គទី ២

៨០០

ត្រេកអរក្នុងវិវេកនោះ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើខ្លួនឲ្យផ្សំផង ចាក
 គ្រឿងសៅហ្មងនៃចិត្តទាំងឡាយ ។ ចិត្តដែលពួកជនណា
 ចម្រើនល្អប្រពៃហើយក្នុងអង្គនៃធម៌ ជាគ្រឿងត្រាស់ដឹង
 ទាំងឡាយ ពួកជនណា ត្រេកអរក្នុងការលះបង់នូវសេចក្តី
 ប្រកាន់ ព្រោះមិនប្រកាន់ ពួកជនទាំងនោះ ឈ្មោះថា
 ជាខ័ណ្ឌស្រព ជាអ្នកមានសេចក្តីរុងរឿង បរិនិព្វាន
 ហើយ ក្នុងលោកនេះ ។

អង្គកថា

សភារវស្សត្រ

[១៧] គប្បីជ្រាបរិនិច្ឆ័យក្នុងសភារវស្សត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ បទថា
 ឡិមំ តិរំ បានដល់ លោកិយ ឈ្មោះថា ត្រើយអាយ ។ បទថា ចារិមំ
 តិរំ បានដល់ លោកុត្តរ ឈ្មោះថា ត្រើយនាយ ។

បទថា ចារតាមិនោ បានដល់ ដល់នូវព្រះនិព្វាន ។ បទថា
 តិរមេវានុធាវតិ បានដល់ សុះទៅកាន់ត្រើយអាយ គឺសក្កាយទិដ្ឋិ ។ បទថា
 ធម្មេ ធម្មានុវត្តិនោ សេចក្តីថា ប្រព្រឹត្តតាមសមគួរក្នុងលោកុត្តរធម៌ ៩
 ដែលត្រាស់ហើយដោយប្រពៃ បានដល់ ប្រព្រឹត្តតាមបដិបទាខាងដើម មួយ

អន្លើដោយសីល ដែលសមគួរដល់ធម៌នោះ ។ បទថា មច្ចុធម្យំ សុទ្ធត្តំ
 បានដល់ ត្រង់វដ្តៈដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ ៣ ដែលជាទីតាំងនៃមច្ចុមារដែល
 ត្រង់បានលំបាក ។ បទថា វារមេស្សន្តិ បានដល់ នឹងសម្រេចព្រះនិព្វាន ។
 បទថា ឱកា អនោកមាគម្ម បានដល់ អាស្រ័យវិវដ្តៈអំពីវដ្តៈ ។ បទថា
 វិវេកេ យត្ត ទ្ធរមំ ប្រែថា គប្បីប្រាថ្នាការត្រេកអរក្រែកលែងក្នុងកាយវិវេក
 ចិត្តវិវេក និងឧបធិវិវេក ដែលត្រេកអរបានលំបាកក្រែកលែង ។ បទថា ហិត្វា
 កាមេ បានដល់ លះកាមទាំង ២ ។ បទថា អភិព្វានោ ប្រែថា កិលេស
 ជាគ្រឿងកង្វល់ ។ បទថា អាទានប្បដិទិស្សត្តេ បានដល់ ក្នុងព្រះនិព្វាន
 ពោល គឺការលះបង់នូវការប្រកាន់មាំ ។ បទថា អនុទាទាយ យេ រតា
 សេចក្តីថា ជនពួកណា មិនប្រកាន់ សូម្បីវត្ថុណាមួយ ដោយឧបាទាន ៤
 ត្រេកអរក្រែកលែងហើយ ។ បទថា បរិនិព្វតា បានដល់ ជនទាំងនោះ គប្បី
 ជ្រាបថា ឈ្មោះថា បរិនិព្វានហើយ ដោយអប្បច្ចយបរិនិព្វាន ។^{១៧៣}

អដ្ឋកថាសគារវសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ឡិខសុត្តន្ត ៦

[១៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវត្រ័យខាន់អាយ ផង នូវត្រ័យខាន់នាយផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់នូវ ពាក្យនោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំង នោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្វីជាត្រ័យខាន់អាយ អ្វីជាត្រ័យខាន់នាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាត្រ័យខាន់អាយ សម្មាទិដ្ឋិ ជាត្រ័យខាន់នាយ ។ បេ មិច្ឆាវិមុត្តិ ជាត្រ័យខាន់អាយ សម្មាវិមុត្តិ ជាត្រ័យខាន់នាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ត្រ័យខាន់អាយ នេះ ហៅថា ត្រ័យខាន់នាយ ។

បណ្តាមនុស្សទាំងឡាយ ពួកជនណាបានដល់នូវត្រ័យ ខាន់នាយ (ព្រះនិព្វាន) ពួកជននោះមានប្រមាណតិច ឯសត្វក្រៅពីនេះរមែងស្ទុះទៅកាន់ត្រ័យ គឺសក្កាយទិដ្ឋិ (នេះច្រើនជាង) ។ ពួកជនណា ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ក្នុង ធម៌ ដែលតថាគតសម្តែងហើយដោយប្រពៃ ពួកជន នោះ បានឆ្លងនូវវដ្តៈ ជាទីនៅនៃមច្ចុ ដែលសត្វឆ្លងបាន ដោយក្រកែក ហើយនឹងបានដល់នូវត្រ័យខាន់ នាយ គឺព្រះនិព្វាន ។ បណ្ឌិតត្រូវលះបង់នូវធម៌ខ្មៅ

ហើយចម្រើននូវធម៌ស ហើយចេញចាកអាល័យ
 អាស្រ័យនូវព្រះនិព្វាន ដែលមិនមានអាល័យ ការ
 ត្រេកអរបានដោយកម្រ ក្នុងវិវេកណា បណ្ឌិតអ្នកមិន
 មានសេចក្តីកង្វល់ គប្បីលះបង់នូវកាមទាំងឡាយ
 ហើយប្រាថ្នានូវសេចក្តីត្រេកអរក្នុងវិវេកនោះ បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើខ្លួន ឲ្យផ្សេងចាកគ្រឿងសៅហ្មងនៃចិត្តទាំង-
 ឡាយ ។ ចិត្តដែលពួកជនណា ចម្រើនល្អប្រពៃហើយ
 ក្នុងអង្គនៃធម៌ជាគ្រឿងត្រាស់ដឹងទាំងឡាយ ពួកជនណា
 ត្រេកអរក្នុងការលះបង់នូវសេចក្តីប្រកាន់ ព្រោះមិន
 ប្រកាន់ ពួកជនទាំងនោះ ឈ្មោះថា ជាខ្លីណាស្រព
 ជាអ្នកមានសេចក្តីរឿង បរិនិព្វានហើយក្នុងលោក ។

អដ្ឋកថា

ឱរិមសូត្រ

[១៨] ឱរិមសូត្រទី ៦ ទ្រង់សម្តែងដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។
 អដ្ឋកថាឱរិមសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បឋមបច្ឆោរោហណិស្សត្រទី ៧

[១៧] សម័យនោះឯង ជាណុស្សោណិព្រាហ្មណ៍ កក់ជម្រះក្បាល ក្នុងថ្ងៃឧបោសថនោះហើយ ស្ងៀកនូវគូសំពត់សម្បកឈើដ៏ថ្មី កាន់យកស្បូវស្រស់ ១ ក្តាប់ ហើយបិតនៅក្នុងទីសមគួរ ក្នុងទីជិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទេតឃើញជាណុស្សោណិព្រាហ្មណ៍កំពុងកក់ជម្រះក្បាល ក្នុងថ្ងៃឧបោសថនោះ ស្ងៀកនូវគូសំពត់សម្បកឈើដ៏ថ្មី កាន់យកស្បូវស្រស់ ១ ក្តាប់ បិតនៅក្នុងទីសមគួរ ក្នុងទីជិតនៃ (ព្រះអង្គ) លុះទ្រង់ទេតឃើញ ហើយ ទើបទ្រង់ត្រាស់នឹងជាណុស្សោណិព្រាហ្មណ៍ដូច្នោះថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ចុះហេតុដូចម្តេច បានជាអ្នកកក់ជម្រះក្បាល ក្នុងថ្ងៃឧបោសថនោះ ស្ងៀកនូវ គូសំពត់សម្បកឈើដ៏ថ្មី កាន់យកស្បូវស្រស់ ១ ក្តាប់ ហើយបិតនៅក្នុង ទីសមគួរ ក្នុងថ្ងៃនេះ មានហេតុដូចម្តេច ដល់ត្រកូលរបស់ព្រាហ្មណ៍ ។ បពិត្រ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ការជម្រះបាប (នឹងមាន) ដល់ត្រកូលរបស់ព្រាហ្មណ៍ ក្នុងថ្ងៃនេះ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ការជម្រះបាបរបស់ពួកព្រាហ្មណ៍ តើដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពួកព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោកនេះ តែងកក់ជម្រះក្បាល ក្នុងថ្ងៃឧបោសថនោះហើយ ស្ងៀកនូវគូសំពត់សម្បកឈើដ៏ថ្មីនេះ លាបនូវផែន ដីដោយអាចម៍គោស្រស់ ក្រាលដោយស្បូវទាំងឡាយដ៏ខៀវ ហើយសម្រេច នូវទីដេក ក្នុងចន្លោះផ្ទះខ្សាច់ និងចន្លោះរោងភ្លើង ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះតែង ក្រោកឡើងធ្វើអញ្ជូលី សំពះភ្លើង ៣ ដងក្នុងរាត្រីនោះថា យើងខ្ញុំជម្រះបាប

នឹងលោកដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំជម្រះបាបនឹងលោកដ៏ចម្រើន តែងញ៉ាំងភ្លើងឲ្យឆ្កែត
 ដោយទឹកដោះរាវ ប្រេង ទឹកដោះខាប់ដ៏ល្មមគ្រាន់ លុះកន្លងរាត្រីនោះទៅ ក៏
 នាំគ្នាញ៉ាំងពួកព្រាហ្មណ៍ឲ្យឆ្កែត ដោយខាទន័យកោជនីយាហារ ដ៏ថ្លៃថ្លាទៀត
 បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ការជម្រះបាបរបស់ពួកព្រាហ្មណ៍ យ៉ាងនេះឯង ។
 ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ការជម្រះបាបរបស់ពួកព្រាហ្មណ៍ ដោយឡែក ចំណែកឯការ
 ជម្រះបាប ក្នុងវិន័យរបស់អរិយៈដោយឡែក ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 ការជម្រះបាប ក្នុងវិន័យរបស់អរិយៈ តើដូចម្តេច ការជម្រះបាបក្នុងវិន័យរបស់
 អរិយៈយ៉ាងណា សូមអារាធនាព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សម្តែងធម៌យ៉ាងនោះដល់
 ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកប្រុងស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 ឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែងប្រាប់ ។ ជាណុស្សោណិព្រាហ្មណ៍ ក៏ទទួល
 ស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការរបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ករុណាព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមាន
 ព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អរិយសាវ័ក ក្នុងសាសនានេះ
 តែងពិចារណាដូច្នោះថា ផលដ៏លាមករបស់មិច្ឆាទិដ្ឋិ (តែងមាន) ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 ផង ក្នុងលោកខាងមុខផង លុះអរិយសាវ័កនោះ ពិចារណាដូច្នោះហើយ ក៏
 លះបង់មិច្ឆាទិដ្ឋិចេញ ឈ្មោះថា ជម្រះមិច្ឆាទិដ្ឋិ ផលដ៏លាមករបស់មិច្ឆាសង្កប្បៈ
 (តែងមាន) ក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោកខាងមុខផង លុះអរិយសាវ័កនោះ
 ពិចារណាដូច្នោះហើយ ក៏លះបង់មិច្ឆាសង្កប្បៈចេញ ឈ្មោះថាជម្រះមិច្ឆាសង្កប្បៈ
 ផលដ៏លាមករបស់មិច្ឆាវាចា (តែងមាន) ក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោកខាង

មុខផង លុះអរិយសាវ័កនោះពិចារណាដូច្នោះហើយ ក៏លះបង់មិច្ឆាវាចាចេញ
 ផលដ៏លាមករបស់មិច្ឆាកម្មន្តៈ (តែងមាន) ក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោកខាង
 មុខផង លុះអរិយសាវ័កនោះ ពិចារណាដូច្នោះហើយ ក៏លះបង់មិច្ឆាកម្មន្តៈ
 ចេញ ឈ្មោះថា ជម្រះមិច្ឆាកម្មន្តៈ ផលដ៏លាមករបស់មិច្ឆាអាជីវៈ (តែង
 មាន) ក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោកខាងមុខផង លុះអរិយសាវ័កនោះពិចារណា
 ដូច្នោះហើយ ក៏លះបង់មិច្ឆាអាជីវៈចេញ ឈ្មោះថា ជម្រះមិច្ឆាអាជីវៈ ផលដ៏
 លាមករបស់មិច្ឆាវាយាមៈ (តែងមាន) ក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោកខាងមុខ
 ផង លុះអរិយសាវ័កនោះពិចារណាដូច្នោះហើយ ក៏លះបង់មិច្ឆាវាយាមៈចេញ
 ឈ្មោះថា ជម្រះមិច្ឆាវាយាមៈ ផលដ៏លាមករបស់មិច្ឆាសតិ (តែងមាន)
 ក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោកខាងមុខផង លុះអរិយសាវ័កនោះ ពិចារណាដូច្នោះ
 ហើយ ក៏លះបង់មិច្ឆាសតិចេញ ឈ្មោះថា ជម្រះមិច្ឆាសតិ ផលដ៏លាមក
 របស់មិច្ឆាសមាធិ (តែងមាន) ក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោកខាងមុខផង លុះ
 អរិយសាវ័កនោះ ពិចារណាដូច្នោះហើយ ក៏លះបង់មិច្ឆាសមាធិចេញ ឈ្មោះ
 ថា ជម្រះមិច្ឆាសមាធិ ផលដ៏លាមករបស់មិច្ឆាញាណៈ (តែងមាន) ក្នុង
 បច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោកខាងមុខផង លុះអរិយសាវ័កនោះពិចារណាដូច្នោះហើយ
 ក៏លះបង់មិច្ឆាញាណៈចេញ ឈ្មោះថា ជម្រះមិច្ឆាញាណៈ ផលដ៏លាមករបស់
 មិច្ឆាវិមុត្តិ (តែងមាន) ក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោកខាងមុខផង លុះអរិយ-
 សាវ័កនោះ ពិចារណាដូច្នោះហើយ ក៏លះបង់មិច្ឆាវិមុត្តិចេញ ឈ្មោះថា ជម្រះ

មិច្ឆារិមុត្តិ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ការជម្រះបាប ក្នុងវិន័យរបស់អរិយៈយ៉ាងនេះឯង ។
 បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ការជម្រះបាប របស់ពួកព្រាហ្មណ៍ដោយឡែក
 ចំណែកការជម្រះបាប ក្នុងវិន័យរបស់អរិយៈដោយឡែក ។ បពិត្រព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន ការជម្រះបាប របស់ពួកព្រាហ្មណ៍ មិនដល់នូវចំណែក ដែលចែក
 ជា ១៦ អស់ ១៦ ដង នៃការជម្រះបាប ក្នុងវិន័យរបស់អរិយៈនេះឡើយ ។
 បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ច្បាស់ណាស់ ។បេ។ សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 ទ្រង់ជ្រាបនូវខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាឧបាសកអ្នកដល់នូវសរណគមន៍ ស្មើដោយជីវិត
 តាំងពីថ្ងៃនេះរៀងទៅ ។

អដ្ឋកថា

បឋមបច្ឆោរោហណិស្សត្រ

[១៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមបច្ឆោរោហណិស្សត្រទី ៧ ដូច្នោះ
 បទថា បច្ឆោរោហណិ បានដល់ ការបន្ស្រាត់បាប ។ បទថា បត្តិវិទ្យា
 បានដល់ លាតក្រាល ។ បទថា អន្តរា ច វេលំ អន្តរា ច អគ្យាគារំ
 បានដល់ រវាងគំនរខ្សាច់ និងរោងភ្លើង ។^{១៧}

អដ្ឋកថា បឋមបច្ឆោរោហណិស្សត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយបច្ចោរោហណិស្សត្រទី ៨

[២០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែង នូវការជម្រះបាបដ៏
 ប្រសើរដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រុងប្រយ័ត្នចាំស្តាប់ពាក្យនោះចុះ ...
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការជម្រះបាបដ៏ប្រសើរ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 អរិយសាវ័ក ក្នុងសាសនានេះ តែងពិចារណាដូច្នោះថា ផលដ៏លាមករបស់
 មិច្ឆាទិដ្ឋិ (តែងមាន) ក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោកខាងមុខផង លុះអរិយសាវ័ក
 នោះពិចារណាដូច្នោះហើយ ក៏លះបង់មិច្ឆាទិដ្ឋិចេញ ឈ្មោះថា ជម្រះមិច្ឆាទិដ្ឋិ
 ផលដ៏លាមករបស់មិច្ឆាសង្កប្បៈ ... របស់មិច្ឆាវាចា ... របស់មិច្ឆាកម្មន្តៈ ...
 របស់មិច្ឆាអាជីវៈ ... របស់មិច្ឆាវាយាមៈ ... របស់មិច្ឆាសតិ ... របស់មិច្ឆា-
 សមាធិ ... របស់មិច្ឆាញាណៈ ... ផលដ៏លាមករបស់មិច្ឆាវិមុត្តិ (តែង
 មាន) ក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោកខាងមុខផង លុះអរិយសាវ័កនោះពិចារណា
 ដូច្នោះហើយ ក៏លះបង់មិច្ឆាវិមុត្តិចេញ ឈ្មោះថា ជម្រះមិច្ឆាវិមុត្តិ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះតថាគត ហៅថា ការជម្រះបាបដ៏ប្រសើរ ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយបច្ចោរោហណិស្សត្រ

[២០] ទុតិយបច្ចោរោហណិស្សត្រទី ៨ ទ្រង់សម្តែងដល់ភិក្ខុសង្ឃ ។
 ពាក្យដ៏សេសក្នុងទីគ្រប់អន្លើ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថា ទុតិយបច្ចោរោហណិស្សត្រទី ៨ ចប់

សុត្តនិបិដក

បុព្វង្គសូត្រទី ៩

[២១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការរះឡើងនៃអរុណ នេះជាប្រធាន នេះ
 ជាបុព្វនិមិត្ត នៃព្រះអាទិត្យកាលរះឡើង យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 សម្មាទិដ្ឋិនេះជាប្រធាន នេះជាបុព្វនិមិត្ត នៃពួកកុសលធម៌ យ៉ាងនោះដែរ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយសម្មាទិដ្ឋិ រមែងមានសម្មាសង្កប្បៈ
 បុគ្គលប្រកបដោយសម្មាសង្កប្បៈ រមែងមានសម្មាវាចា បុគ្គលប្រកបដោយ
 សម្មាវាចា រមែងមានសម្មាកម្មន្តៈ បុគ្គលប្រកបដោយសម្មាកម្មន្តៈ រមែងមាន
 សម្មាអាជីវៈ បុគ្គលប្រកបដោយសម្មាអាជីវៈ រមែងមានសម្មាវាយាមៈ បុគ្គល
 ប្រកបដោយសម្មាវាយាមៈ រមែងមានសម្មាសតិ បុគ្គលប្រកបដោយសម្មាសតិ
 រមែងមានសម្មាសមាធិ បុគ្គលប្រកបដោយសម្មាសមាធិ រមែងមាន
 សម្មាញាណៈ បុគ្គលប្រកបដោយសម្មាញាណៈ រមែងមានសម្មាវិមុត្តិ ។

អដ្ឋកថា

បុព្វង្គសូត្រ

[២១] ក្នុងបុព្វង្គសូត្រទី ៩ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។
 អដ្ឋកថាបុព្វង្គសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អាសវសូត្រទី ១០

[២២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយ ១០ ប្រការនេះ ដែល
 ភិក្ខុចម្រើនហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ។ ធម៌
 ១០ ប្រការ តើដូចម្តេច ។ គឺសម្មាទិដ្ឋិ ១ សម្មាសង្កប្បៈ ១ សម្មាវាចា ១
 សម្មាកម្មន្តៈ ១ សម្មាអាជីវៈ ១ សម្មាវាយាមៈ ១ សម្មាសតិ ១ សម្មាសមាធិ
 ១ សម្មាញាណៈ ១ សម្មាវិមុត្តិ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយ
 ១០ ប្រការនេះឯង ដែលភិក្ខុចម្រើនហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងប្រព្រឹត្ត
 ទៅ ដើម្បីអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ។

បច្ចោរោហណិវគ្គទី ២ ចប់

ឧទាននៃបច្ចោរោហណិវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីសេចក្តីចម្រើន ១ សកាតមិនមែនធម៌ ១
 អធិតបរិព្វាជក ១ សគារវព្រាហ្មណ៍ ១ ធម៌ជាត្រើយ
 ខាងអាយតីរលើក ការជម្រះបាប ១ ប្រធាននៃសម្មា-
 ទិដ្ឋិ ប្រៀបដោយព្រះអាទិត្យ ១ ធម៌ធ្វើឲ្យអស់ទៅនៃ
 អាសវៈ ១ ។

អដ្ឋកថា

អាសវស្មត្រ

[២២] ក្នុងអាសវស្មត្រទី ១០ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថា អាសវស្មត្រទី ១០ ចប់

បច្ឆោរោមណវគ្គទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក
ចារិសុទ្ធិវគ្គទី ៣

បរិសុទ្ធសូត្រទី ១

[២៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយ ១០ នេះ បរិសុទ្ធផ្លូវផង
ក្រៅអំពីវិន័យរបស់ព្រះសុគត មិនមានឡើយ ។ ធម៌ ១០ តើអ្វីខ្លះ ។ សេចក្តី
យល់ត្រូវ ១ សេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ ១ សម្មត្រូវ ១ ការងារត្រូវ ១ ការចិញ្ចឹម
ជីវិតត្រូវ ១ សេចក្តីព្យាយាមត្រូវ ១ ការព្យាបាលត្រូវ ១ ការតម្កល់ចិត្តមាំត្រូវ
១ ការដឹងត្រូវ ១ ការរួចត្រូវ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំង ១០ នេះ
ឯង បរិសុទ្ធផ្លូវផង ក្រៅអំពីវិន័យរបស់ព្រះសុគត មិនមានឡើយ ។

អដ្ឋកថា

បរិសុទ្ធវិគ្គទី ៣

បរិសុទ្ធសូត្រទី ១

[២៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបរិសុទ្ធសូត្រទី ១ នៃបរិសុទ្ធវិគ្គទី ៣ ដូចតទៅ បទថា បរិសុទ្ធា បានដល់ ឥតមន្ទិល ។ បទថា បរិយោទានា បានដល់ បកស្សរៈ ជាទីបាចសាចនៃរស្មី ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា បរិសុទ្ធសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ឧប្បន្នសូត្រទី ២

[២៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយ ១០ នេះ មិនទាន់កើត ហើយកើតឡើង ក្រៅអំពីវិន័យរបស់ព្រះសុគត មិនមានឡើយ ។ ធម៌ ១០ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ។ បេឃ ការរួចត្រូវ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំង ១០ នេះឯង មិនទាន់កើតហើយ កើតឡើង ក្រៅអំពីវិន័យរបស់ ព្រះសុគត មិនមានឡើយ ។

មហាប្បលសូត្រទី ៣

[២៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយ ១០ នេះ មានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ក្រៅអំពីវិន័យរបស់ព្រះសុគត មិនមានឡើយ ។ ធម៌ ១០ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ។ បេឃ ការរួចត្រូវ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ ធម៌ទាំង ១០ នេះឯង មានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ក្រៅ អំពីវិន័យរបស់ព្រះសុគត មិនមានឡើយ ។

បរិយោសានសូត្រទី ៤

[២៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយ ១០ នេះ មានកិរិយា កម្ចាត់បង្ខំនូវរាគៈជាទីបំផុត កម្ចាត់បង្ខំនូវទោសៈជាទីបំផុត កម្ចាត់បង្ខំនូវមោហៈ ជាទីបំផុត ក្រៅអំពីវិន័យរបស់ព្រះសុគត មិនមានឡើយ ។ ធម៌ទាំង ១០ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ។ បេឃ ការរួចត្រូវ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង- ឡាយ ធម៌ទាំង ១០ នេះឯង មានកិរិយាកម្ចាត់បង្ខំនូវរាគៈជាទីបំផុត កម្ចាត់ បង្ខំនូវទោសៈជាទីបំផុត កម្ចាត់បង្ខំនូវមោហៈជាទីបំផុត ក្រៅអំពីវិន័យរបស់ព្រះ សុគត មិនមានឡើយ ។

ឯកន្តសូត្រទី ៥

[២៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយ ១០ នេះ ប្រព្រឹត្តទៅ ព្រម ដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយតែម្យ៉ាង ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីរលត់ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ ដើម្បីដឹងចំពោះ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វាន ក្រៅ អំពីវិន័យរបស់ព្រះសុគត មិនមានឡើយ ។ ធម៌ ១០ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តី

យល់ត្រូវ ១ ។ បេ។ ការរួចត្រូវ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំង ១០ នេះឯង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនឿយណាយតែម្យ៉ាង ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីរម្ងត់ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ ដើម្បីដឹងចំពោះ ដើម្បីត្រាស់ដឹងព្រម ដើម្បី ព្រះនិព្វាន ក្រៅអំពីវិន័យរបស់ព្រះសុគត មិនមានឡើយ ។

បឋមការិតសូត្រទី ៦

[២៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយ ១០ នេះ ដែលបុគ្គល ចម្រើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ មិនទាន់កើត ហើយកើតឡើង ក្រៅអំពី វិន័យរបស់ព្រះសុគត មិនមានឡើយ ។ ធម៌ ១០ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ ត្រូវ ១ ។ បេ។ ការរួចត្រូវ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំង ១០ នេះឯង បុគ្គលបានចម្រើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ មិនទាន់កើត ហើយកើតឡើង ក្រៅអំពីវិន័យរបស់ព្រះសុគត មិនមានឡើយ ។

ទុតិយបឋមការិតសូត្រទី ៧

[២៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយ ១០ នេះ ដែលបុគ្គល បានចម្រើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ មានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ក្រៅអំពីវិន័យរបស់ព្រះសុគត មិនមានឡើយ ។ ធម៌ ១០ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺ សេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ។ បេ។ ការរួចត្រូវ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំង ១០ នេះឯង ដែលបុគ្គលបានចម្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ មាន ផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ក្រៅអំពីវិន័យរបស់ព្រះសុគតមិនមានឡើយ ។

តតិយបឋមការិតសូត្រទី ៨

[៣០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយ ១០ នេះ ដែលបុគ្គល បានចម្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ មានកិរិយាកម្ចាត់បង់នូវរាគៈជា ទីបំផុត កម្ចាត់បង់នូវទោសៈជាទីបំផុត កម្ចាត់បង់នូវមោហៈជាទីបំផុត ក្រៅ អំពីវិន័យរបស់ព្រះសុគតមិនមានឡើយ ។ ធម៌ ១០ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តី យល់ត្រូវ ១ ។ បេឃ ការរួចត្រូវ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំង ១០ នេះឯង ដែលបុគ្គលបានចម្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ មានកិរិយា កម្ចាត់បង់នូវរាគៈជាទីបំផុត កម្ចាត់បង់នូវទោសៈជាទីបំផុត កម្ចាត់បង់នូវមោហៈ ជាទីបំផុត ក្រៅអំពីវិន័យរបស់ព្រះសុគត មិនមានឡើយ ។

ចតុត្ថបឋមការិតសូត្រទី ៩

[៣១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយ ១០ នេះ ដែលបុគ្គល បានចម្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តី នឿយណាយតែម្យ៉ាង ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីរម្ងត់ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ ដើម្បីជីងចំពោះ ដើម្បីត្រាស់ជីងព្រម ដើម្បីព្រះនិព្វាន ក្រៅអំពីវិន័យរបស់ ព្រះសុគតមិនមានឡើយ ។ ធម៌ ១០ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ។ បេឃ ការរួចត្រូវ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំង ១០ នេះឯង ដែលបុគ្គល បានចម្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តី នឿយណាយតែម្យ៉ាង ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីរម្ងត់ ដើម្បីសេចក្តី ស្ងប់ ដើម្បីជីងចំពោះ ដើម្បីត្រាស់ជីងព្រម ដើម្បីព្រះនិព្វាន ក្រៅអំពីវិន័យ

របស់ព្រះសុគត មិនមានឡើយ ។

មិច្ឆត្តសូត្រទី ១០

[៣២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆត្តធម៌ (ធម៌ខុស) ទាំងឡាយនេះ មាន ១០ ។ មិច្ឆត្តធម៌ទាំង ១០ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ខុស ១ សេចក្តី ត្រិះរិះខុស ១ សម្តីខុស ១ ការងារខុស ១ ការចិញ្ចឹមជីវិតខុស ១ សេចក្តី ព្យាយាមខុស ១ ការរព្វកខុស ១ ការតម្កល់ចិត្តមាំខុស ១ ការជឿខុស ១ ការរួចខុស ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆត្តធម៌មាន ១០ នេះឯង ។

សម្មត្តសូត្រទី ១១

[៣៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មត្តធម៌ (ធម៌ត្រូវ) ទាំងឡាយនេះ មាន ១០ ។ សម្មត្តធម៌ ១០ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ សេចក្តី ត្រិះរិះត្រូវ ១ សម្តីត្រូវ ១ ការងារត្រូវ ១ ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ ១ សេចក្តី ព្យាយាមត្រូវ ១ ការរព្វកត្រូវ ១ ការតម្កល់ចិត្តត្រូវ ១ ការជឿត្រូវ ១ ការរួចត្រូវ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មត្តធម៌មាន ១០ នេះឯង ។

បរិសុទ្ធវិគ្គទី ៣ ចប់

អដ្ឋកថា

ឧប្បន្នសូត្រទី ២ ជាដើម

[២៤-៣៣] ក្នុងឧប្បន្នសូត្រទី ២ ជាដើម មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាឧប្បន្នសូត្រទី ២ ជាដើម ចប់

បរិសុទ្ធវិគ្គទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សាធុវគ្គទី ៤

សាធុសូត្រទី ១

[៣៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវសេចក្តីចម្រើនផង
 សេចក្តីមិនចម្រើនផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់នូវធម៌នោះ
 ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួល
 ស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមាន
 ព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីមិនចម្រើន តើអ្វីខ្លះ ។
 គឺសេចក្តីយល់ខុស ១ សេចក្តីត្រិះរិះខុស ១ សម្តីខុស ១ ការងារខុស ១
 ការចិញ្ចឹមជីវិតខុស ១ សេចក្តីព្យាយាមខុស ១ ការរព្វកខុស ១ ការតម្កល់
 ចិត្តមាំខុស ១ ការដឹងខុស ១ ការរួចខុស ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 ហៅថា សេចក្តីមិនចម្រើន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចម្រើន តើអ្វីខ្លះ ។
 គឺសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ សេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ ១ សម្តីត្រូវ ១ ការងារត្រូវ ១
 ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ ១ ការព្យាយាមត្រូវ ១ ការរព្វកត្រូវ ១ ការតម្កល់ចិត្ត
 មាំត្រូវ ១ ការដឹងត្រូវ ១ ការរួចត្រូវ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 ហៅថា សេចក្តីចម្រើន ។

អដ្ឋកថា
សាធុវគ្គទី ៤

សាធុសូត្រ

[៣៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសាធុសូត្រទី ១ នៃសាធុវគ្គទី ៤ ដូចតទៅនេះ បទថា សាធុ បានដល់ ចម្រើនស្អាតស្អំ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា សាធុសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អរិយធម្មសូត្រទី ២

[៣៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត នឹងសម្តែងនូវធម៌ដ៏ប្រសើរផង ធម៌មិនប្រសើរផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់នូវធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះធម៌មិនប្រសើរ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ខុស ១ ។ បេឃ ការរួចខុស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌មិនប្រសើរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដ៏ប្រសើរ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺ

សេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ។ បេ។ ការរួចត្រូវ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដ៏ប្រសើរ ។

កុសលសូត្រទី ៣

[៣៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត នឹងសម្តែងនូវកុសលធម៌ផង អកុសលធម៌ផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់នូវធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អកុសលធម៌ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ខុស ១ ។ បេ។ ការរួចខុស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អកុសលធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុសលធម៌ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ។ បេ។ ការរួចត្រូវ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា កុសលធម៌ ។

អត្ថសូត្រទី ៤

[៣៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវធម៌ជាប្រយោជន៍ផង ធម៌មិនជាប្រយោជន៍ផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់នូវធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌មិនជាប្រយោជន៍ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ខុស ១ ។ បេ។ ការរួចខុស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-

ឡាយ នេះហៅថា ធម៌មិនជាប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ជា
ប្រយោជន៍ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ។ បេ។ ការរួចត្រូវ ១ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ជាប្រយោជន៍ ។

ធម្មសូត្រទី ៥

[៣៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវធម៌ផង នូវអធម៌
ផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់នូវធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
ឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការ
របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់
ដូច្នោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អធម៌ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ខុស ១ ។ បេ។
ការរួចខុស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ធម៌ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ។ បេ។ ការរួចត្រូវ ១ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ ។

អាសវធម្មសូត្រទី ៦

[៣៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវធម៌ ដែលប្រកប
ដោយអាសវៈផង នូវធម៌មិនមានអាសវៈផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
ឡាយ ចូរស្តាប់នូវធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។
ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការរបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា
ព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែល

ប្រកបដោយអាសវៈ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ខុស ១ ។ បេ។ ការរួចខុស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ប្រកបដោយអាសវៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌មិនមានអាសវៈ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ។ បេ។ ការរួចត្រូវ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌មិនមានអាសវៈ ។

សាវជ្ជធម្មសូត្រទី ៧

[៤០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយទោសផង នូវធម៌មិនមានទោសផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់នូវធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ប្រកបដោយទោស តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ខុស ១ ។ បេ។ ការរួចខុស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ប្រកបដោយទោស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌មិនមានទោស តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ។ បេ។ ការរួចត្រូវ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌មិនមានទោស ។

តបនិយធម្មសូត្រទី ៨

[៤១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវធម៌ ដែលគួរដុតកម្ដៅផង មិនគួរដុតកម្ដៅផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់នូវធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ពួកភិក្ខុទាំង

នោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។
 ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលគួរដុតកម្ដៅ
 តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្ដីយល់ខុស ១ ។ បេ ។ ការរួចខុស ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ នេះហៅថា ធម៌គួរដុតកម្ដៅ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌មិនគួរដុត
 កម្ដៅ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្ដីយល់ត្រូវ ១ ។ បេ ។ ការរួចត្រូវ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌មិនគួរដុតកម្ដៅ ។

អាចយតាមធម្មសូត្រទី ៩

[៤២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្ដែងនូវធម៌ ដែលញ៉ាំង
 សត្វឲ្យដល់នូវការសន្សំវដ្តៈផង នូវធម៌ដែលមិនញ៉ាំងសត្វឲ្យដល់នូវការ
 សន្សំវដ្តៈផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់នូវធម៌នោះ ចូរ
 ធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្ដែង ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួល
 ស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះមាន
 ព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលញ៉ាំងសត្វឲ្យដល់
 នូវការសន្សំវដ្តៈ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្ដីយល់ខុស ១ ។ បេ ។ ការរួចខុស ១ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែលញ៉ាំងសត្វឲ្យដល់នូវការសន្សំវដ្តៈ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលមិនញ៉ាំងសត្វឲ្យដល់នូវការសន្សំវដ្តៈ តើអ្វីខ្លះ ។
 គឺសេចក្ដីយល់ត្រូវ ១ ។ បេ ។ ការរួចត្រូវ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 ហៅថា ធម៌ ដែលមិនញ៉ាំងសត្វឲ្យដល់នូវការសន្សំវដ្តៈ ។

ទុក្ខទ្រយធម្មសូត្រទី ១០

[៤៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវធម៌ដែលញ៉ាំងទុក្ខ
ឲ្យកើតឡើងផង នូវធម៌ដែលញ៉ាំងសុខឲ្យកើតឡើងផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ
ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់នូវធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹង
សម្តែង ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគ
ថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ធម៌ដែលញ៉ាំងទុក្ខឲ្យកើតឡើង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ខុស
១ ។ បេយ ការរួចខុស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែលញ៉ាំង
ទុក្ខឲ្យកើតឡើង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលញ៉ាំងសុខឲ្យកើតឡើង
តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ។ បេយ ការរួចត្រូវ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែលញ៉ាំងសុខឲ្យកើតឡើង ។

ទុក្ខវិចារកធម្មសូត្រទី ១១

[៤៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវធម៌ដែលមានផល
ជាទុក្ខផង នូវធម៌ដែលមានផលជាសុខផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំង-
ឡាយ ស្តាប់នូវធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។
ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះ
ករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ធម៌ដែលមានផលជាទុក្ខ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ខុស ១ ។ បេយ ការរួច
ខុស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែលមានផលជាទុក្ខ ។

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា សាធុវគ្គទី ៤

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលមានផលជាសុខ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់
ត្រូវ ១ ។ បេ។ ការរួចត្រូវ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែល
មានផលជាសុខ ។

សាធុវគ្គទី ៤ ចប់

អដ្ឋកថា

អរិយធម្មសូត្រទី ២ ជាដើម

[៣៥-៤៤] ក្នុងអរិយធម្មសូត្រទី ២ ជាដើម
មានអត្ថន័យយល់ ហើយ ។

អដ្ឋកថា អរិយធម្មសូត្រទី ២ ជាដើមចប់

អដ្ឋកថា សាធុវគ្គទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក
អរិយមគ្គវគ្គទី ៥

អរិយមគ្គសូត្រទី ១

[៤៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវធម៌ជាមគ្គដ៏ប្រសើរ ផង នូវធម៌ជាមគ្គមិនប្រសើរផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់ នូវធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ពួកភិក្ខុទាំង នោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មគ្គមិនប្រសើរ តើ អ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ខុស ១ ។ បេយ ការរួចខុស ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា មគ្គមិនប្រសើរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មគ្គដ៏ប្រសើរ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ។ បេយ ការរួចត្រូវ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ ហៅថា មគ្គដ៏ប្រសើរ ។

កណ្ណមគ្គសូត្រទី ២

[៤៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវធម៌ជាមគ្គខ្មៅផង នូវធម៌ជាមគ្គសផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់នូវធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលស្តាប់ ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មគ្គខ្មៅ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់

ខុស ១ ។ បេ។ ការរួចខុស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា មគ្គខ្មៅ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មគ្គស តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ។ បេ។ ការ
រួចត្រូវ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា មគ្គស ។

សទ្ធម្មសូត្រទី ៣

[៤៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត នឹងសម្តែងនូវសទ្ធម្មផង នូវ
អសទ្ធម្មផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់នូវធម៌នោះ ចូរធ្វើទុក
ក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះ
ពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អសទ្ធម្ម តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ខុស
១ ។ បេ។ ការរួចខុស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អសទ្ធម្ម ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សទ្ធម្ម តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ។ បេ។ ការ
រួចត្រូវ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សទ្ធម្ម ។

សប្បវរសធម្មសូត្រទី ៤

[៤៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវធម៌របស់សប្បវរស
ផង នូវធម៌របស់អសប្បវរសផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់
នូវធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ពួកភិក្ខុទាំង
នោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។
ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌របស់អសប្បវរស

តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ខុស ១ ។ បេ ។ ការរួចខុស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌របស់អសប្បុរស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌របស់សប្បុរស តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ។ បេ ។ ការរួចត្រូវ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌របស់សប្បុរស ។

ឧប្បាទេតព្វធម្មសូត្រទី ៥

[៤៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវធម៌ដែលគួរឲ្យកើតឡើងផង នូវធម៌ដែលមិនគួរឲ្យកើតឡើងផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់នូវធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលមិនគួរឲ្យកើតឡើង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ខុស ១ ។ បេ ។ ការរួចខុស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែលមិនគួរឲ្យកើតឡើង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលគួរឲ្យកើតឡើង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ។ បេ ។ ការរួចត្រូវ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែលគួរឲ្យកើតឡើង ។

អាសេវិតព្វធម្មសូត្រទី ៦

[៥០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវធម៌ដែលគួរគប់រកផង នូវធម៌ដែលមិនគួរគប់រកផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ

ស្តាប់នូវធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ពួកភិក្ខុ
 ទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះ
 អង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែល
 មិនគួរគប់រក តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ខុស ១ ។ បេ។ ការរួចខុស ១ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែលមិនគួរគប់រក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ធម៌ដែលគួរគប់រក តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ។ បេ។ ការ
 រួចត្រូវ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែលគួរគប់រក ។

ការវេតព្វធម្មសូត្រទី ៧

[៥១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវធម៌ដែលគួរចម្រើន
 ផង នូវធម៌ដែលមិនគួរចម្រើនផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់
 នូវធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ពួកភិក្ខុទាំង
 នោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។
 ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សម្តែងដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលមិន
 គួរចម្រើន តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ខុស ១ ។ បេ។ ការរួចខុស ១ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែលមិនគួរចម្រើន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ធម៌ដែលគួរចម្រើន តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ។ បេ។ ការ
 រួចត្រូវ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែលគួរចម្រើន ។

ពហុលីកាតព្វធម្មសូត្រទី ៨

[៥២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវធម៌ដែលគួរធ្វើឲ្យច្រើនផង នូវធម៌ដែលមិនគួរធ្វើឲ្យច្រើនផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់នូវធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលមិនគួរធ្វើឲ្យច្រើន តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ខុស ១ ។ បេ ។ ការរួចខុស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែលមិនគួរធ្វើឲ្យច្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលគួរធ្វើឲ្យច្រើន តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ឃើញត្រូវ ១ ។ បេ ។ ការរួចត្រូវ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែលគួរធ្វើឲ្យច្រើន ។

អនុស្សវិតព្វធម្មសូត្រទី ៩

[៥៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវធម៌ដែលគួររព្វករឿយៗ ផង នូវធម៌ដែលមិនគួររព្វករឿយៗ ផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់នូវធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលមិនគួររព្វករឿយៗ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ខុស ១ ។ បេ ។ ការរួចខុស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែលមិនគួររព្វករឿយៗ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលគួររព្វករឿយៗ តើអ្វីខ្លះ ។

គឺសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ។ បេ។ ការរួចត្រូវ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
ហៅថា ធម៌ដែលគួរ រលឹករឿយៗ ។

សច្ចិកាតព្វធម្មសូត្រទី ១០

[៥៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវធម៌ដែលគួរធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់ផង នូវធម៌ដែលមិនគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ
ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់នូវធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹង
សម្តែង ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគ
ថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ធម៌ដែលមិនគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ខុស
១ ។ បេ។ ការរួចខុស ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែលមិន
គួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ។ បេ។ ការរួចត្រូវ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ នេះហៅ ថា ធម៌ដែលគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។

អរិយមគ្គវគ្គទី ៥ ចប់
តតិយបណ្ណាសកទី ៣ ចប់

អដ្ឋកថា

សាធុវគ្គទី ៤

អរិយមគ្គវគ្គទី ៥

[៤៥-៤៤] ក្នុងអរិយមគ្គវគ្គទី ៥ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថា អរិយមគ្គវគ្គទី ៥ ចប់

អដ្ឋកថា វគ្គវគ្គទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក
ចតុត្ថបណ្ណាសក

បុគ្គលវគ្គទី ១

[៥៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ១០ យ៉ាង ពុំ
គួរសេពគប់ទេ ។ ប្រកបដោយធម៌ទាំង ១០ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺជាអ្នកយល់ខុស
១ មានតម្រិះខុស ១ មានសម្តីខុស ១ មានការងារខុស ១ មានការចិញ្ចឹម
ជីវិតខុស ១ មានព្យាយាមខុស ១ មានស្មារតីខុស ១ មានការតម្កល់ចិត្ត
មាំខុស ១ មានការជឿខុស ១ មានការរួចខុស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ទាំង ១០ នេះឯង ពុំគួរសេពគប់ឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ១០ យ៉ាង ទើបគួរសេពគប់ ។ ប្រកប
ដោយធម៌ ១០ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺជាអ្នកយល់ត្រូវ ១ មានតម្រិះត្រូវ ១ មាន
សម្តីត្រូវ ១ មានការងារត្រូវ ១ មានការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ ១ មានព្យាយាម
ត្រូវ ១ មានស្មារតីត្រូវ ១ មានការតម្កល់ចិត្តមាំត្រូវ ១ មានការជឿត្រូវ ១
មានការរួចត្រូវ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ១០
យ៉ាងនេះឯង ទើបគួរសេពគប់ ។ (សូត្រមានចំនួនមួយរយហាសិបប្រាំមួយ
ជាដើម បណ្ឌិតគប្បីរាប់ដោយអំណាចនៃមេឃ្យាលៈចុះ) ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ១០ យ៉ាង ពុំគួរគប់រក ... គួរគប់រក ... ពុំ
គួរចូលទៅអង្គុយជិត ... គួរចូលទៅអង្គុយជិត ... ពុំគួរបូជា ... គួរបូជា ...

ពុំគួរសរសើរ ... គួរសរសើរ ... ពុំគួរគោរព ... គួរគោរព ... ពុំគួរកោត
 ក្រែង ... គួរកោតក្រែង ... ពុំគួរត្រេកអរ ... គួរត្រេកអរ ... មិនស្អាត ...
 ស្អាត ... មិនគ្របសង្កត់នូវមានៈ ... គ្របសង្កត់នូវមានៈ ... មិនចម្រើន
 ដោយបញ្ញា ... ចម្រើនដោយបញ្ញា ... រមែងបានបាបច្រើន ... រមែងបាន
 បុណ្យច្រើន ។ ប្រកបដោយធម៌ ១០ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺអ្នកមានប្រាជ្ញា
 យល់ត្រូវ ១ មានតម្រិះត្រូវ ១ មានសម្មីត្រូវ ១ មានការងារត្រូវ ១ មាន
 ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ ១ មានព្យាយាមត្រូវ ១ មានស្មារតីត្រូវ ១ មានការ
 តម្កល់ចិត្តមាំត្រូវ ១ មានការដឹងត្រូវ ១ មានការរួចត្រូវ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ១០ យ៉ាងនេះឯង រមែងបានបុណ្យច្រើន ។

បុគ្គលវគ្គទី ១ ចប់

អដ្ឋកថា

ចតុត្ថបណ្ណាសក

បុគ្គលវគ្គទី ១

[៥៥] ក្នុងបុគ្គលវគ្គទី ១ មានអត្ថន័យយល់ទាំងអស់ហើយ ។

អដ្ឋកថាបុគ្គលវគ្គទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ជាណុស្សោណិវគ្គទី ២

បឋមបច្ឆោរោហណិសូត្រទី ១

[៥៦] សម័យនោះឯង ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះជាណុស្សោណិ កក់ក្បាល ក្នុងថ្ងៃឧបោសថនោះ ហើយស្ងៀកនូវគូសំពត់សម្បកឈើដ៏ថ្មី កាន់ស្បូវស្រស់ ១ ក្តាប់ ឈរនៅក្នុងទីសមគួរ ក្នុងទីជិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានឃើញជាណុស្សោណិព្រាហ្មណ៍ កក់ក្បាល ក្នុងថ្ងៃឧបោសថនោះ ហើយស្ងៀកនូវគូសំពត់សម្បកឈើដ៏ថ្មី កាន់ស្បូវស្រស់មួយក្តាប់ ឈរនៅក្នុងទីសមគួរ លុះឃើញហើយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់នឹងជាណុស្សោណិព្រាហ្មណ៍ដូច្នោះ ថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ហេតុដូចម្តេចហ្ន៎ បានជាអ្នកកក់ក្បាលក្នុងថ្ងៃឧបោសថនោះ ហើយស្ងៀកនូវគូសំពត់សម្បកឈើដ៏ថ្មី កាន់យកស្បូវស្រស់មួយក្តាប់ ឈរនៅក្នុងទីសមគួរ ចុះការងារដូចម្តេចរបស់ត្រកូលព្រាហ្មណ៍ក្នុងថ្ងៃនេះ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ថ្ងៃនេះ ទុកជាថ្ងៃបន្ស៊ាត់បង្គំនូវបាប របស់ត្រកូលព្រាហ្មណ៍ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ការបន្ស៊ាត់បង្គំនូវបាប របស់ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដូចម្តេចទៅ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយក្នុងលោកនេះ តែងកក់ក្បាលក្នុងថ្ងៃឧបោសថនោះ ហើយស្ងៀកនូវគូសំពត់សម្បកឈើដ៏ថ្មី លញ្ចុះនូវផែនដីដោយអាចម៍គោស្រស់ ក្រាលដោយស្បូវទាំងឡាយ ដ៏ខៀវ ហើយដេកក្នុងចន្លោះ នៃគំនរដ៏ខ្សាច់ផង ក្នុងចន្លោះរោងភ្លើងផង ។

ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ តែងក្រោកឡើង ៣ ជងក្នុងរាត្រីនោះ ហើយផ្គង
អញ្ជូលនិមស្ការចំពោះភ្លើងថា យើងទាំងឡាយបន្យាត់បង់នូវបាប នឹងលោក
ដ៏ចម្រើន យើងទាំងឡាយបន្យាត់បង់នូវបាប នឹងលោកដ៏ចម្រើន ទើបញ្ចាំង
ភ្លើងឲ្យឆ្កែត ដោយទឹកដោះរាវ និងប្រេង និងទឹកដោះខាប់ដ៏ច្រើន ។ លុះកន្លង
រាត្រីនោះទៅហើយ ក៏ញាំងព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ឲ្យឆ្កែតដោយខាទនីយកោ-
ជនីយាហារដ៏ផ្គិតផ្គង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ការបន្យាត់បង់នូវបាប
របស់ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ការ
បន្យាត់បង់នូវបាប របស់ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ រមែងមានដោយឡែក ការ
បន្យាត់បង់នូវបាប ក្នុងអរិយវិន័យ រមែងមានដោយឡែក ។ បពិត្រព្រះគោតម
ដ៏ចម្រើន ការបន្យាត់បង់បាប ក្នុងអរិយវិន័យ តើដូចម្តេច សូមទ្រង់ព្រះមេត្តា
ប្រោស ការបន្យាត់បង់បាប ក្នុងអរិយវិន័យបែបណា សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
សម្តែងនូវធម៌បែបនោះដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ បើដូច្នោះ ចូរអ្នក
ស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ជាណុស្សោណិ-
ព្រាហ្មណ៍ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការរបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា
ព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អរិយ-
សាវ័កក្នុងសាសនានេះ តែងពិចារណាដូច្នោះថា ផលដ៏លាមករបស់បុណ្ណា-
តិបាត តែងមានក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោកខាងមុខផងដោយពិត អរិយ-
សាវ័កនោះ លុះពិចារណាដូច្នោះហើយ លះបង់នូវបុណ្ណាតិបាត បន្យាត់បង់

បុណ្យាតិបុត ។ ផលដ៏លាមករបស់អទិន្នាទាន មានក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោក
 ខាងមុខផងដោយពិត អរិយសាវ័កនោះ លុះពិចារណាដូច្នោះហើយ លះបង់
 នូវអទិន្នាទាន បន្យាត់បង់អទិន្នាទាន ។ ផលដ៏លាមករបស់កាមេសុមិច្ឆាចារ
 តែងមានក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោកខាងមុខផងដោយពិត អរិយសាវ័កនោះ
 លុះពិចារណាដូច្នោះហើយ លះបង់នូវកាមេសុមិច្ឆាចារ បន្យាត់បង់កាមេ-
 សុមិច្ឆាចារ ។ ផលដ៏លាមករបស់មុសាវាទ តែងមានក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ក្នុង
 លោកខាងមុខផងដោយពិត អរិយសាវ័កនោះ លុះពិចារណាដូច្នោះហើយ
 លះបង់នូវមុសាវាទ បន្យាត់បង់មុសាវាទ ។ ផលដ៏លាមករបស់បិសុណវាចា
 តែងមានក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោកខាងមុខផងដោយពិត អរិយសាវ័កនោះ
 លុះពិចារណាដូច្នោះហើយ លះបង់នូវបិសុណវាចា បន្យាត់បង់បិសុណវាចា ។
 ផលដ៏លាមករបស់ផរុសវាចា តែងមានក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោកខាងមុខ
 ផងដោយពិត អរិយសាវ័កនោះ លុះពិចារណាដូច្នោះហើយ លះបង់នូវផរុស-
 វាចា បន្យាត់បង់ផរុសវាចា ។ ផលដ៏លាមករបស់សម្មប្បលាប តែងមាន
 ក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោកខាងមុខផងដោយពិត អរិយសាវ័កនោះលុះពិចា-
 រណាដូច្នោះហើយ លះបង់នូវសម្មប្បលាប បន្យាត់បង់សម្មប្បលាប ។ ផល
 ដ៏លាមករបស់អភិជ្ឈា តែងមានក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោកខាងមុខផងដោយ
 ពិត អរិយសាវ័កនោះ លុះពិចារណាដូច្នោះហើយ លះបង់នូវអភិជ្ឈា បន្យាត់
 បង់អភិជ្ឈា ។ ផលដ៏លាមករបស់ព្យាបាទ តែងមានក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ក្នុង

លោកខាងមុខផងដោយពិត អរិយសាវ័កនោះ លុះពិចារណាដូច្នោះហើយ
 លះបង់នូវព្យាបាទ បន្សាត់បង់ព្យាបាទ ។ ផលដ៏លាមករបស់មិច្ឆាទិដ្ឋិ តែង
 មានក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោកខាងមុខផងដោយពិត អរិយសាវ័កនោះ លុះ
 ពិចារណាដូច្នោះហើយ លះបង់នូវមិច្ឆាទិដ្ឋិ បន្សាត់បង់មិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ ម្នាល
 ព្រាហ្មណ៍ ការបន្សាត់បង់បាបក្នុងអរិយវិន័យ យ៉ាងនេះឯង ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ការបន្សាត់បង់បាប របស់ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដោយឡែក
 ការបន្សាត់បង់បាបក្នុងអរិយវិន័យវិញ ដោយឡែក ។ បពិត្រព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន ការបន្សាត់បង់បាបរបស់ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ មិនដល់នូវចំណិតទី
 ១៦ ដែលចែក ១៦ ផង នៃការបន្សាត់បង់បាប ក្នុងអរិយវិន័យនេះឡើយ ។
 បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ច្បាស់ពេកណាស់ ។ បេ។ សូមព្រះគោតមដ៏
 ចម្រើន ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គថា ជាឧបាសកដល់នូវសរណៈស្មើដោយជីវិតចាប់
 ដើមតាំងអំពីថ្ងៃនេះតទៅ ។

ទុតិយបច្ឆោរោហណិស្សត្រទី ២

[៥៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវការបន្សាត់បង់ដ៏
 ប្រសើរ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់នូវធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុង
 ចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធ-
 ដីការរបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការបន្សាត់បង់ដ៏ប្រសើរ តើដូចម្តេច ។

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា ជាណុសេរ្យាណិវគ្គទី ២

ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាដូច្នោះថា ផល
 ដ៏លាមករបស់បាណាតិបុត្ត មានក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោកខាងមុខផង
 ដោយពិត អរិយសាវ័កនោះ លុះពិចារណាដូច្នោះហើយ លះបង់នូវបាណា-
 តិបុត្ត បន្យាត់បង់បាណាតិបុត្ត ។ ផលដ៏លាមករបស់អទិន្នាទាន មានក្នុង
 បច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោកខាងមុខផងដោយពិត អរិយសាវ័កនោះ លុះពិចា-
 រណាដូច្នោះហើយ លះបង់នូវអទិន្នាទាន បន្យាត់បង់អទិន្នាទាន ។ ផលដ៏
 លាមករបស់កាមេសុមិច្ឆាចារ មានក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោកខាងមុខផង
 ដោយពិត អរិយសាវ័កនោះ លុះពិចារណាដូច្នោះហើយ លះបង់នូវកាមេ-
 សុមិច្ឆាចារ បន្យាត់បង់កាមេសុមិច្ឆាចារ ។ ផលដ៏លាមករបស់មុសាវាទ
 មានក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោកខាងមុខផងដោយពិត អរិយសាវ័កនោះ លុះ
 ពិចារណាដូច្នោះហើយ លះបង់នូវមុសាវាទ បន្យាត់បង់មុសាវាទ ។ ផលដ៏
 លាមករបស់បិសុណវាចា មានក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោកខាងមុខផងដោយ
 ពិត អរិយសាវ័កនោះ លុះពិចារណាដូច្នោះហើយ លះបង់នូវបិសុណវាចា
 បន្យាត់បង់បិសុណវាចា ។ ផលដ៏លាមករបស់ផុសវាចា មានក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 ផង ក្នុងលោកខាងមុខផងដោយពិត អរិយសាវ័កនោះ លុះពិចារណាដូច្នោះ
 ហើយ លះបង់នូវផុសវាចា បន្យាត់បង់ផុសវាចា ។ ផលដ៏លាមករបស់
 សម្មប្បលាបមានក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោកខាងមុខផងដោយពិត អរិយ-
 សាវ័កនោះ លុះពិចារណាដូច្នោះហើយ លះបង់នូវសម្មប្បលាប បន្យាត់បង់

សម្មប្បលាប ។ ផលដ៏លាមករបស់អភិជ្ឈា មានក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោក
 ខាងមុខផងដោយពិត អរិយសាវ័កនោះ លុះពិចារណាដូច្នោះហើយ លះបង់
 នូវអភិជ្ឈា បន្យាត់បង់អភិជ្ឈា ។ ផលដ៏លាមករបស់ព្យាបាទ មានក្នុង
 បច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោកខាងមុខផងដោយពិត អរិយសាវ័កនោះ លុះពិចា-
 រណាដូច្នោះហើយ លះបង់នូវព្យាបាទ បន្យាត់បង់ព្យាបាទ ។ ផលដ៏លាមក
 របស់មិច្ឆាទិដ្ឋិ មានក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ក្នុងលោកខាងមុខផងដោយពិត អរិយ-
 សាវ័កនោះ លុះពិចារណាដូច្នោះហើយ លះបង់នូវមិច្ឆាទិដ្ឋិ បន្យាត់បង់មិច្ឆា-
 ទិដ្ឋិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ការបន្យាត់បង់ដ៏ប្រសើរ ។

សភារវស្សទ្ធិ ៣

[៥៨] គ្រានោះឯង សភារវព្រាហ្មណ៍ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះ
 បញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររឭកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសម
 គួរ ។ លុះសភារវព្រាហ្មណ៍ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះ
 មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន អ្វីហ្ន៎ ជាត្រើយខាងអាយ
 អ្វីហ្ន៎ ជាត្រើយខាងនាយ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ការសម្លាប់សត្វ ជាត្រើយខាង
 អាយ កិរិយារៀរចាកការសម្លាប់សត្វ ជាត្រើយខាងនាយ ។ កិរិយាកាន់យក
 ទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ជាត្រើយខាងអាយ កិរិយារៀរចាកការកាន់យកទ្រព្យ
 ដែលគេមិនបានឲ្យ ជាត្រើយខាងនាយ ។ ការប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ

ជាត្រ័យខាងអាយ កិរិយារៀរចាកការប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ ជា
ត្រ័យខាងនាយ ។ ការពោលពាក្យកុហក ជាត្រ័យខាងអាយ កិរិយារៀរ
ចាកការពោលពាក្យកុហក ជាត្រ័យខាងនាយ ។ សម្មិញ្ចុះញង់ ជាត្រ័យ
ខាងអាយ កិរិយារៀរចាកសម្មិញ្ចុះញង់ ជាត្រ័យខាងនាយ ។ សម្មិអាក្រក់
ជាត្រ័យខាងអាយ កិរិយារៀរចាកសម្មិអាក្រក់ ជាត្រ័យខាងនាយ ។ សម្មិ
រោយរាយឥតប្រយោជន៍ ជាត្រ័យខាងអាយ កិរិយារៀរចាកសម្មិរោយរាយ
ឥតប្រយោជន៍ ជាត្រ័យខាងនាយ ។ ការសម្មិនរំពៃចំពោះទ្រព្យអ្នកដទៃ ជា
ត្រ័យខាងអាយ ការមិនសម្មិនរំពៃចំពោះទ្រព្យអ្នកដទៃ ជាត្រ័យខាងនាយ ។
ការចង់ឲ្យគេវិនាស ជាត្រ័យខាងអាយ ការមិនចង់ឲ្យគេវិនាស ជាត្រ័យខាង
នាយ ។ ការយល់ខុស ជាត្រ័យខាងអាយ ការយល់ត្រូវ ជាត្រ័យខាង
នាយ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះឯងជាត្រ័យខាងអាយ នេះជាត្រ័យខាងនាយ ។

បណ្តាមនុស្សទាំងឡាយ ពួកជនណាបានដល់នូវត្រ័យ
ខាងនាយ (ព្រះនិព្វាន) ពួកជននោះមានប្រមាណតិច
ឯសត្វក្រៅពីនេះរមែងស្ទុះទៅកាន់ត្រ័យ គឺសក្កាយទិដ្ឋិ
(សត្វនេះច្រើនជាង) ។ ពួកជនណា ប្រព្រឹត្តតាមនូវ
ធម៌ក្នុងធម៌ ដែលតថាគតសម្តែងហើយដោយប្រពៃ ពួក
ជននោះ បានឆ្លងនូវវដ្តៈជាទីនៅនៃមច្ចុ ដែលសត្វឆ្លង
បានដោយក្រក្រពេក នឹងដល់នូវត្រ័យខាងនាយ គឺ

ព្រះនិព្វាន ។ បណ្ឌិតគប្បីលះបង់នូវធម៌ខ្មៅ ចម្រើននូវ
 ធម៌ស ចេញចាកអាល័យ អាស្រ័យនូវព្រះនិព្វានដែល
 មិនមានអាល័យ សេចក្តីត្រេកអរបានដោយកម្រ ក្នុង
 វិវេកណា បណ្ឌិតអ្នកមិនមានសេចក្តីកង្វល់ លះបង់នូវ
 កាមទាំងឡាយ ហើយប្រាថ្នានូវសេចក្តីត្រេកអរក្នុង
 វិវេកនោះ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើខ្លួនឲ្យជួរផង ចាកគ្រឿង
 សៅហ្មងនៃចិត្តទាំងឡាយ ។ ចិត្តដែលពួកជនណា
 ចម្រើនល្អប្រពៃហើយ ក្នុងអង្គនៃធម៌ជាគ្រឿងត្រាស់ដឹង
 ទាំងឡាយ ពួកជនណាត្រេកអរក្នុងការលះបង់សេចក្តី
 ប្រកាន់ ព្រោះមិនប្រកាន់ ពួកជនទាំងនោះ ឈ្មោះថា
 ជាខ័ណស្រព មានសេចក្តី (រុងរឿង) បរិនិព្វាន
 ហើយ ក្នុងលោក ។

ឡិមសូត្រទី ៤

[៥៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវត្រើយខាងអាយ
 ផង នូវត្រើយខាងនាយផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់នូវ
 ធម៌នោះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រើយខាងអាយ តើដូចម្តេច ត្រើយ
 ខាងនាយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការសម្លាប់សត្វ ជាត្រើយ
 ខាងអាយ កិរិយារៀបចាកការសម្លាប់សត្វ ជាត្រើយខាងនាយ ។ ការកាន់

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា ជាណុសេរ្យាណិវគ្គទី ២

៨៤៤

យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ ជាត្រើយខាងអាយ កិរិយារៀបចាកការកាន់
 យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ ជាត្រើយខាងនាយ ។ ការប្រព្រឹត្តខុសក្នុង
 កាមទាំងឡាយ ជាត្រើយខាងអាយ កិរិយារៀបចាកការប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម
 ទាំងឡាយ ជាត្រើយខាងនាយ ។ ការពោលនូវពាក្យកុហក ជាត្រើយខាង
 អាយ កិរិយារៀបចាកការពោលពាក្យកុហក ជាត្រើយខាងនាយ ។ សម្តី
 ញុះញង់ជាត្រើយខាងអាយ កិរិយារៀបចាកសម្តីញុះញង់ ជាត្រើយខាង
 នាយ ។ សម្តីអាក្រក់ជាត្រើយខាងអាយ កិរិយារៀបចាកសម្តីអាក្រក់ ជា
 ត្រើយខាងនាយ ។ ការពោលនូវពាក្យរោយរាយ ឥតប្រយោជន៍ ជាត្រើយ
 ខាងអាយ កិរិយារៀបចាកការពោលនូវពាក្យឥតប្រយោជន៍ ជាត្រើយខាង
 នាយ ។ ការសម្លឹងរំពៃចំពោះទ្រព្យអ្នកដទៃ ជាត្រើយខាងអាយ ការមិន
 សម្លឹងរំពៃចំពោះទ្រព្យអ្នកដទៃ ជាត្រើយខាងនាយ ។ ការចង់ឲ្យគេវិនាស
 ជាត្រើយខាងអាយ ការមិនចង់ឲ្យគេវិនាស ជាត្រើយខាងនាយ ។ ការយល់
 ខុស ជាត្រើយខាងអាយ ការយល់ត្រូវ ជាត្រើយខាងនាយ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះឯង ត្រើយខាងអាយ នេះត្រើយខាងនាយ ។

បណ្តាមនុស្សទាំងឡាយ ពួកជនណាបានដល់នូវត្រើយ
 ខាងនាយ (ព្រះនិព្វាន) ពួកជននោះមានប្រមាណតិច
 ឯសត្វក្រៅពីនេះរមែងស្ទុះទៅកាន់ត្រើយ គឺសក្កាយទិដ្ឋិ
 (សត្វនេះច្រើនជាង) ។ ពួកជនណា ប្រព្រឹត្តតាម

ធម៌ក្នុងធម៌ ដែលតថាគតសម្តែងហើយដោយប្រពៃ ពួក
 ជននោះ បានឆ្លងនូវវដ្តៈ ជាទីនៅនៃមច្ចុ ដែលសត្វ
 ឆ្លងបានដោយក្រក្រែក ហើយដល់នូវត្រើយខាង
 នាយ គឺព្រះនិព្វាន ។ បណ្ឌិតគប្បីលះបង់នូវធម៌ខ្លៅ
 ចម្រើននូវធម៌ស ហើយចេញចាកអាល័យ អាស្រ័យនូវ
 ព្រះនិព្វានដែលមិនមានអាល័យ សេចក្តីត្រេកអរបាន
 ដោយកម្រ ក្នុងវិវេកណា បណ្ឌិតអ្នកមិនមានសេចក្តី
 កង្វល់ គប្បីលះបង់នូវកាមទាំងឡាយ ប្រាថ្នានូវសេចក្តី
 ត្រេកអរក្នុងវិវេកនោះ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើខ្លួនឲ្យផ្លូវផង់ចាក
 គ្រឿងសៅហ្មងនៃចិត្តទាំងឡាយ ។ ចិត្តដែលពួកជន
 ណា ចម្រើនល្អប្រពៃហើយ ក្នុងអង្គនៃធម៌ជាគ្រឿង
 ត្រាស់ដឹងទាំងឡាយ ពួកជនណាត្រេកអរក្នុងការលះបង់
 នូវសេចក្តីប្រកាន់ ព្រោះមិនប្រកាន់ ពួកជនទាំងនោះ
 ជាខ្លាចស្រព ឈ្មោះថា មានសេចក្តីរុងរឿង បរិ-
 និព្វានហើយ ក្នុងលោក ។

បឋមអធម្មសូត្រទី ៥

[៦០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សក្ការៈមិនមែនជាធម៌ផង សក្ការៈមិន
 មែនជាប្រយោជន៍ផង ភិក្ខុគប្បីដឹងធម៌ផង ប្រយោជន៍ផង ភិក្ខុគប្បីដឹង

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា ជាណុស្សោណិវគ្គទី ២

៨៤៦

(ទាំងអស់) លុះបានដឹងនូវសភាវៈមិនមែនធម៌ និងសភាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ បានដឹងនូវធម៌ និងប្រយោជន៍ហើយ ធម៌យ៉ាងណា ប្រយោជន៍យ៉ាងណា កិក្ខុ គប្បីប្រតិបត្តិយ៉ាងនោះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សភាវៈមិនមែនធម៌ និង សភាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ តើដូចម្តេច ។ គឺការសម្លាប់សត្វ ការកាន់យកនូវ ទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ ការប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ការពោលនូវ ពាក្យកុហក សម្តីញុះញង់ សម្តីអាក្រក់ ការពោលនូវពាក្យរោយរាយ ឥត ប្រយោជន៍ ការសម្លឹងរំពៃ ចំពោះទ្រព្យអ្នកដទៃ ការចង់ឲ្យគេវិនាស ការ យល់ខុស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សភាវៈមិនមែនធម៌ និងសភាវៈ មិនមែនប្រយោជន៍ទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ និងប្រយោជន៍ តើដូចម្តេច ។ កិរិយារៀបចាកការសម្លាប់សត្វ កិរិយារៀបចាកការកាន់យកនូវទ្រព្យ ដែលគេ មិនបានឲ្យ កិរិយារៀបចាកការប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ កិរិយារៀប ចាកការពោលនូវពាក្យកុហក កិរិយារៀបចាកសម្តីញុះញង់ កិរិយារៀបចាក សម្តីអាក្រក់ កិរិយារៀបចាកការពោលពាក្យរោយរាយ ឥតប្រយោជន៍ មិន សម្លឹងរំពៃ ចំពោះទ្រព្យអ្នកដទៃ ការមិនចង់ឲ្យគេវិនាស ការយល់ត្រូវ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះទើបហៅថា ធម៌ និងប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សភាវៈមិនមែនធម៌ក្តី សភាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ក្តី កិក្ខុគប្បីដឹង ធម៌ក្តី ប្រយោជន៍ ក្តី ក៏កិក្ខុគប្បីដឹង (ទាំងអស់) លុះបានដឹងនូវសភាវៈមិនមែនជាធម៌ និង សភាវៈមិនមែនជាប្រយោជន៍ បានដឹងនូវធម៌ និងប្រយោជន៍ហើយ ធម៌យ៉ាង

ណា ប្រយោជន៍យ៉ាងណា គប្បីប្រតិបត្តិយ៉ាងនោះចុះ ពាក្យណា ដែល
តថាគតពោលហើយដូច្នោះ ពាក្យនេះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យ
នូវសេចក្តីនេះ ។

ទុតិយអធិដ្ឋសូត្រទី ៦

[៦១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សកាវៈមិនមែនធម៌ និងធម៌ ភិក្ខុគប្បីជីង
សកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ និងប្រយោជន៍ ភិក្ខុគប្បីជីង (ទាំងអស់) លុះ
បានជីងនូវសកាវៈមិនមែនធម៌ និងធម៌ បានជីងនូវសកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍
និងប្រយោជន៍ហើយ ធម៌យ៉ាងណា ប្រយោជន៍យ៉ាងណា គប្បីប្រតិបត្តិតាម
យ៉ាងនោះចុះ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បានត្រាស់ពាក្យនេះ លុះព្រះសុគតត្រាស់
ពាក្យនេះរួចហើយ ក្រោកចាកអាសនៈចូលទៅកាន់វិហារ ។ គ្រានោះឯង ព្រះ
មានព្រះភាគទ្រង់ចៀសចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ភិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះ
ថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងនូវឧទ្ទេសនេះឯង
ដោយសង្ខេបពេក មិនទ្រង់ចែករំលែកនូវអត្ត ដោយសេចក្តីពិស្តារ ដល់យើង
ទាំងឡាយសោះ ស្រាប់តែក្រោកចាកអាសនៈ ហើយយាងចូលទៅកាន់វិហារ
ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សកាវៈមិនមែនធម៌ និងធម៌ ភិក្ខុគប្បីជីង សកាវៈ
មិនមែនប្រយោជន៍ និងប្រយោជន៍ ក៏ភិក្ខុគប្បីជីង លុះបានជីងនូវសកាវៈមិន
មែនធម៌ និងធម៌ បានជីងនូវសកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ និងប្រយោជន៍ ធម៌
យ៉ាងណា ប្រយោជន៍យ៉ាងណា គប្បីប្រតិបត្តិតាម យ៉ាងនោះចុះ ។ ភិក្ខុអង្គ

ណាហ្ន៎ គប្បីចែករំលែក នូវអត្ថនៃឧទេសនេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែង
 ហើយ ដោយសង្ខេប មិនចែករំលែកនូវអត្ថដោយពិស្តារ ឲ្យពិស្តារបាន ។
 គ្រានោះឯង ភិក្ខុទាំងនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា ព្រះមហាកថានៈដ៏មាន
 អាយុអង្គនេះ ព្រះសាស្តាទ្រង់សរសើរហើយ ទាំងពួកសព្វហូចារីបុគ្គលជា
 អ្នកប្រាជ្ញ ក៏សរសើរហើយដែរ មានតែព្រះមហាកថានៈដ៏មានអាយុទើបអាច
 ចែករំលែក នូវអត្ថនៃឧទេសនេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ
 ដោយសង្ខេប មិនបានចែករំលែកនូវអត្ថ ដោយពិស្តារ ឲ្យពិស្តារបាន បើ
 ដូច្នោះ គួរតែយើងទាំងអស់គ្នា ចូលទៅរកព្រះមហាកថានៈដ៏មានអាយុ លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ គប្បីសាកសួរនូវសេចក្តីនុ៎ះ នឹងព្រះមហាកថានៈដ៏មាន
 អាយុ ព្រះមហាកថានៈដ៏មានអាយុ នឹងព្យាករ ដល់យើងទាំងឡាយ យ៉ាង
 ណា យើងទាំងអស់គ្នា នឹងចាំទុកនូវរឿងនុ៎ះ យ៉ាងនោះ ។ លំដាប់នោះឯង
 ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ចូលទៅរកព្រះមហាកថានៈដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរាក់ទាក់ជាមួយនឹងព្រះមហាកថានៈដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់
 ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររពួកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។
 លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏បានពោលទៅនឹងព្រះមហាកថានៈ
 ដ៏មានអាយុដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោកថានៈ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែង
 ឡើងនូវឧទេសនេះឯង ដោយសង្ខេប មិនបានចែករំលែក នូវអត្ថដោយ
 ពិស្តារ ដល់យើងទាំងឡាយ ស្រាប់តែក្រោកចាកអាសនៈ ហើយយាងចូល

ទៅកាន់វិហារថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សកាវៈមិនមែនធម៌ក្តី ធម៌ក្តី ភិក្ខុគប្បីដឹង
 សកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ក្តី ប្រយោជន៍ក្តី ភិក្ខុគប្បីដឹង (ទាំងអស់) លុះ
 បានដឹងនូវសកាវៈមិនមែនធម៌ និងធម៌ បានដឹងនូវសកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍
 និងប្រយោជន៍ហើយ ធម៌យ៉ាងណា ប្រយោជន៍យ៉ាងណា គប្បីប្រតិបត្តិតាម
 យ៉ាងនោះចុះ ។ ម្ចាស់អារុសោ កាលព្រះមានព្រះភាគចៀសចេញទៅ មិន
 យូរប៉ុន្មាន យើងទាំងអស់គ្នានោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា ម្ចាស់អារុសោ
 ទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងឡើងនូវឧទេសនេះឯង ដោយសេចក្តី
 សង្ខេប មិនចែករំលែកនូវអត្ត ដោយសេចក្តីពិស្តារ ដល់យើងទាំងឡាយ
 សោះ ក៏ស្រាប់តែក្រោកចាកអាសនៈ ហើយយាងចូលទៅកាន់វិហារថា ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ សកាវៈមិនមែនធម៌ និងធម៌ ភិក្ខុគប្បីដឹង សកាវៈមិនមែន
 ប្រយោជន៍ និងប្រយោជន៍ ភិក្ខុគប្បីដឹង (ទាំងអស់) លុះបានដឹងនូវសកាវៈ
 មិនមែនជាធម៌ និងធម៌ផង បានដឹងនូវសកាវៈមិនមែនជាប្រយោជន៍ និង
 ប្រយោជន៍ផងហើយ ធម៌យ៉ាងណា ប្រយោជន៍យ៉ាងណា គប្បីប្រតិបត្តិតាម
 យ៉ាងនោះចុះ ។ ភិក្ខុអង្គណាហ្ន៎ គប្បីចែករំលែក នូវអត្តនៃឧទេសនេះ ដែល
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងឡើងហើយ ដោយសង្ខេប មិនបានចែករំលែក
 នូវអត្ត ដោយពិស្តារ ឲ្យពិស្តារបាន ។ ម្ចាស់អារុសោ កាលពួកយើងទាំង
 នោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា ព្រះមហាកថានៈដ៏មានអាយុអង្គនេះឯង ព្រះ
 សាស្តាទ្រង់សរសើរហើយ ទាំងពួកសព្វហូចារីបុគ្គល ជាអ្នកប្រាជ្ញក៏សរសើរ

ហើយដែរ មានតែព្រះមហាកថានៈដ៏មានអាយុ ទើបអាចចែករំលែក នូវអត្ត
នៃឧទេសនេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងឡើងហើយ ដោយសង្ខេប
មិនចែករំលែក នូវអត្តដោយពិស្តារ ឲ្យពិស្តារបាន បើដូច្នោះ គួរតែយើង
ទាំងអស់គ្នា ចូលទៅរកព្រះមហាកថានៈដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ
គប្បីសួរនូវសេចក្តីនុ៎ះ នឹងព្រះមហាកថានៈដ៏មានអាយុ ព្រះមហាកថានៈដ៏មាន
អាយុ នឹងព្យាករដល់យើងទាំងឡាយ យ៉ាងណា យើងទាំងអស់គ្នា នឹងចាំ
នូវសេចក្តីនុ៎ះយ៉ាងនោះ សូមព្រះមហាកថានៈដ៏មានអាយុ ចែករំលែក (នូវ
សេចក្តីនុ៎ះ) ។ ព្រះមហាកថានៈតបថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ដូចបុរស
អ្នកត្រូវការដោយខ្លីមឈើ ស្វែងរកខ្លីមឈើ ត្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លីមឈើ កាល
បើឈើធំមានខ្លីមបិតនៅ (ចំពោះមុខ) ក៏រំលងគល់ រំលងដើម ហើយ
សម្គាល់ថា គួរស្វែងរកខ្លីមត្រង់មែក និងសន្លឹកទៅវិញ យ៉ាងណាមិញ សេចក្តី
ប្រៀបធៀបក៏យ៉ាងនោះ កាលព្រះសាស្តា គង់នៅចំពោះមុខ នៃលោកដ៏មាន
អាយុទាំងឡាយ លោកទាំងឡាយ ក៏រំលងព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ហើយ
មកសម្គាល់នូវសេចក្តីដែលត្រូវសួរនុ៎ះនឹងយើងវិញ ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ
សេចក្តីពិតថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះទ្រង់ជ្រាបនូវហេតុដែលគួរជ្រាប ទ្រង់
ឃើញនូវហេតុដែលគួរឃើញ ព្រះតថាគតមានចក្ខុកើតហើយ មានញាណកើត
ហើយ មានធម៌កើតហើយ មានសភាពជាបុគ្គលប្រសើរ ជាអ្នកស្តីថា អ្នក
ប្រៀនប្រដៅ អ្នកចង្អុលបង្ហាញនូវប្រយោជន៍ អ្នកឲ្យនូវព្រះនិព្វាន ម្ចាស់

ព្រោះធម៌ ។ អើ ! កាលនោះ ជាកាលសមគួរដល់ព្រះតថាគតអង្គនុ៎ះហើយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយសួរនូវសេចក្តីនុ៎ះ ចុះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្យាករ ដល់យើងរាល់គ្នាយ៉ាងណា អ្នកទាំងឡាយ គប្បីចាំនូវសេចក្តីនុ៎ះ យ៉ាងនោះចុះ ។ ម្នាលកច្ចានៈដ៏មានអាយុ ព្រះមាន ព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបនូវហេតុដែលគួរជ្រាប ទ្រង់ឃើញនូវហេតុដែលគួរឃើញ តាមពិត ព្រះតថាគតមានចក្ខុកើតហើយ មានញាណកើតហើយ មានធម៌ កើតហើយ ជាបុគ្គលប្រសើរ ជាអ្នកស្តីថា ជាអ្នកប្រៀនប្រដៅ អ្នកចង្អុល បង្ហាញនូវប្រយោជន៍ អ្នកឲ្យនូវព្រះនិព្វាន ម្ចាស់ព្រោះធម៌ ។ អើ ! កាល នោះ ជាកាលសមគួរ ដល់ព្រះតថាគតអង្គនុ៎ះហើយ យើងទាំងឡាយ គប្បី ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយសួរនូវសេចក្តីនុ៎ះចុះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាករដល់យើងទាំងឡាយយ៉ាងណា យើងទាំងឡាយ គប្បីចាំទុកនូវ សេចក្តីនុ៎ះ យ៉ាងនោះចុះ ។ ចំណែកខាងព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ ព្រះ សាស្តាទ្រង់សរសើរហើយ ទាំងពួកសព្វហូចារីបុគ្គលជាអ្នកប្រាជ្ញ ក៏សរសើរ ហើយដែរ មានតែព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ ទើបអាចចែករំលែក នូវអត្ត នៃឧទ្ទេសនេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងឡើងហើយដោយសង្ខេប មិនចែករំលែកនូវអត្តដោយពិស្តារ ឲ្យពិស្តារបាន សូមព្រះមហាកច្ចានៈដ៏ មានអាយុ កុំបង្កើតឡើយ ចែករំលែក (សេចក្តី) ទៅចុះ ។ បើដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ឲ្យប្រពៃចុះ ខ្ញុំនឹងសម្តែង ។ ពួក

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា ជាណុសេរ្យាណិវគ្គទី ២

ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់នូវថេរវាចា របស់ព្រះមហាកថានៈដ៏មានអាយុថា
 កុរុណាអារុសោ ។ ព្រះមហាកថានៈដ៏មានអាយុ ពោលដូច្នោះថា ម្ចាស់
 អារុសោទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងឡើង នូវឧទេស ដោយ
 សង្ខេប មិនបានចែករំលែកនូវអត្ត ដោយពិស្តារ ដល់យើងទាំងឡាយ ក៏
 ស្រាប់តែក្រោកចាកអាសនៈ ហើយយាងចូលទៅកាន់វិហារថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ សកាវៈមិនមែនធម៌ និងធម៌ ភិក្ខុគប្បីជីង សកាវៈមិនមែន
 ប្រយោជន៍ និងប្រយោជន៍ ក៏ភិក្ខុគប្បីជីង លុះបានដឹងនូវសកាវៈមិនមែនធម៌
 និងធម៌ បានដឹងនូវសកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ និងប្រយោជន៍ហើយ ធម៌យ៉ាង
 ណា ប្រយោជន៍យ៉ាងណា គប្បីប្រតិបត្តិយ៉ាងនោះចុះ ។ ម្ចាស់អារុសោទាំង-
 ឡាយ ចុះសកាវៈមិនមែនធម៌ តើដូចម្តេច ធម៌ តើដូចម្តេច សកាវៈមិនមែន
 ប្រយោជន៍ តើដូចម្តេច ប្រយោជន៍ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ
 ការសម្លាប់សត្វ មិនមែនធម៌ទេ កិរិយារៀបចាកការសម្លាប់សត្វជាធម៌ ឯធម៌
 ទាំងឡាយណា ជាអកុសលធម៌ដ៏លាមកច្រើន កើតឡើង ព្រោះបច្ច័យ គឺ
 ការសម្លាប់សត្វនេះ ជាសកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ទេ ធម៌ទាំងឡាយ ជា
 កុសលច្រើន រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវិនា ព្រោះបច្ច័យ គឺកិរិយា
 រៀបចាកការសម្លាប់សត្វនេះ ទើបជាប្រយោជន៍ ។ ការកាន់យកនូវទ្រព្យ
 ដែលគេមិនបានឲ្យ មិនមែនជាធម៌ កិរិយារៀបចាកការកាន់យកនូវទ្រព្យ
 ដែលគេមិនបានឲ្យ ជាធម៌ ឯធម៌ទាំងឡាយណា ជាអកុសលដ៏លាមកច្រើន

រមែងកើតឡើងព្រម ព្រោះបច្ច័យ គឺការកាន់យកនូវទ្រព្យ ដែលគេមិនបាន
 ឲ្យ នេះមិនមែនប្រយោជន៍ ធម៌ទាំងឡាយ ជាកុសលច្រើន រមែងដល់នូវ
 ការបរិបូណ៌ដោយការវិនា ព្រោះបច្ច័យ គឺកិរិយារៀបចាកការកាន់យកនូវទ្រព្យ
 ដែលគេមិនបានឲ្យ នេះជាប្រយោជន៍ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ការប្រ-
 ព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ មិនមែនជាធម៌ទេ កិរិយារៀបចាកការប្រព្រឹត្ត
 ខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ជាធម៌ ធម៌ទាំងឡាយណា ជាអកុសលដ៏លាមក
 ច្រើន រមែងកើតឡើងព្រម ព្រោះបច្ច័យ គឺការប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំង-
 ឡាយ នេះមិនមែនជាប្រយោជន៍ ។ ធម៌ទាំងឡាយ ជាកុសលច្រើន រមែង
 ដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវិនា ព្រោះបច្ច័យ គឺកិរិយារៀបចាកការប្រព្រឹត្ត
 ខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ នេះទើបជាប្រយោជន៍ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
 ការពោលនូវពាក្យកុហក មិនមែនជាធម៌ កិរិយារៀបចាកការពោលនូវពាក្យ
 កុហក ជាធម៌ ឯធម៌ទាំងឡាយណា ជាអកុសលដ៏លាមកច្រើន រមែងកើត
 ឡើងព្រម ព្រោះបច្ច័យ គឺការពោលនូវពាក្យកុហក នេះមិនមែនជាប្រ-
 យោជន៍ទេ ធម៌ទាំងឡាយ ជាកុសលច្រើន រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយ
 ការវិនា ព្រោះបច្ច័យ គឺកិរិយារៀបចាកការពោលនូវពាក្យកុហក នេះជាប្រ-
 យោជន៍ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ សម្មិញ្ច្រាង មិនមែនជាធម៌ កិរិយា
 រៀបចាកសម្មិញ្ច្រាង ជាធម៌ ឯធម៌ទាំងឡាយណា ជាអកុសលដ៏លាមក
 ច្រើន រមែងកើតឡើងព្រម ព្រោះបច្ច័យ គឺសម្មិញ្ច្រាង នេះមិនមែនជាប្រ-

យោជន៍ ធម៌ទាំងឡាយ ជាកុសលច្រើន រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយ
 ការវិនា ព្រោះបច្ច័យ គឺកិរិយារៀរចាកសម្ព័ន្ធានុញ្ញន៍ នេះទើបជាប្រយោជន៍ ។
 ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ សម្ព័ន្ធាក្រក់មិនមែនជាធម៌ ឯធម៌ទាំងឡាយណា
 ជាអកុសលដ៏លាមកច្រើនកើតឡើងព្រម ព្រោះបច្ច័យ គឺសម្ព័ន្ធាក្រក់ នេះមិន
 មែនជាប្រយោជន៍ទេ ធម៌ទាំងឡាយជាកុសលច្រើន តែងដល់នូវការបរិបូណ៌
 ដោយការវិនា ព្រោះបច្ច័យ គឺកិរិយារៀរចាកសម្ព័ន្ធាក្រក់ នេះជាប្រយោជន៍ ។
 ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ការពោលពាក្យរោយរាយ ឥតប្រយោជន៍ មិនមែន
 ជាធម៌ កិរិយារៀរចាកការពោលពាក្យរោយរាយ ឥតប្រយោជន៍ ជាធម៌ ឯ
 ធម៌ទាំងឡាយណា ជាអកុសលដ៏លាមកច្រើន តែងកើតឡើងព្រម ព្រោះ
 បច្ច័យ គឺការពោលពាក្យរោយរាយឥតប្រយោជន៍ នេះមិនមែនជាប្រយោជន៍
 ធម៌ទាំងឡាយ ជាកុសលច្រើន រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវិនា ព្រោះ
 បច្ច័យ គឺកិរិយារៀរចាកការពោលពាក្យរោយរាយ ឥតប្រយោជន៍ នេះជាប្រ-
 យោជន៍ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ការសម្លឹងរំពៃចំពោះទ្រព្យអ្នកដទៃ មិន
 មែនជាធម៌ ការមិនសម្លឹងរំពៃចំពោះទ្រព្យអ្នកដទៃ ជាធម៌ ឯធម៌ទាំងឡាយ
 ណា ជាអកុសលដ៏លាមកច្រើន តែងកើតឡើងព្រម ព្រោះបច្ច័យ គឺការ
 សម្លឹងរំពៃចំពោះទ្រព្យអ្នកដទៃ នេះមិនមែនជាប្រយោជន៍ ធម៌ទាំងឡាយជា
 កុសលច្រើន តែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវិនា ព្រោះបច្ច័យ គឺការមិន
 សម្លឹងរំពៃចំពោះទ្រព្យអ្នកដទៃ នេះជាប្រយោជន៍ ។ ម្នាលអារុសោទាំង-

ឡាយ ការចង់ឲ្យគេវិនាស មិនមែនជាធម៌ ការមិនចង់ឲ្យគេវិនាស ជាធម៌
 ឯធម៌ទាំងឡាយណា ជាអកុសលដ៏លាមកច្រើន រមែងកើតឡើងព្រម ព្រោះ
 បច្ច័យ គឺការចង់ឲ្យគេវិនាស នេះមិនមែនជាប្រយោជន៍ទេ ធម៌ទាំងឡាយ
 ជាកុសលច្រើន រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវិនា ព្រោះបច្ច័យ គឺការ
 មិនចង់ឲ្យគេវិនាស នេះទើបជាប្រយោជន៍ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ការ
 យល់ខុស មិនមែនជាធម៌ ការយល់ត្រូវ ជាធម៌ ឯធម៌ទាំងឡាយណា ជា
 អកុសលដ៏លាមកច្រើន កើតឡើងព្រម ព្រោះបច្ច័យ គឺការយល់ខុស នេះ
 មិនមែនជាប្រយោជន៍ ធម៌ទាំងឡាយ ជាកុសលច្រើន រមែងដល់នូវការ
 បរិបូណ៌ដោយការវិនា ព្រោះបច្ច័យ គឺការយល់ត្រូវ នេះជាប្រយោជន៍ ។
 ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងនូវឧទេសណា
 ដោយសង្ខេប មិនចែករំលែកនូវអត្ត (នៃឧទេសន៍) ដោយពិស្តារ ដល់
 យើងទាំងឡាយ ក៏ស្រាប់តែក្រោកចាកអាសនៈ ហើយយាងចូលទៅកាន់វិហារ
 ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សក្ការៈមិនមែនធម៌ និងធម៌ ភិក្ខុគប្បីដឹង សក្ការៈ
 មិនមែនប្រយោជន៍ និងប្រយោជន៍ ក៏ភិក្ខុគប្បីដឹង លុះបានដឹងសក្ការៈមិន
 មែនជាធម៌ និងធម៌ បានដឹងនូវសក្ការៈមិនមែនជាប្រយោជន៍ និងប្រយោជន៍
 ហើយ ធម៌យ៉ាងណា ប្រយោជន៍យ៉ាងណា គប្បីប្រតិបត្តិយ៉ាងនោះចុះ ម្នាល
 អារុសោទាំងឡាយ ចំណែកខាងខ្ញុំ តែងដឹងនូវអត្តនៃឧទេសនេះឯង ដែល
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងឡើងដោយសង្ខេប មិនចែករំលែកនូវអត្តដោយ

ពិស្តារ ឲ្យពិស្តារបានយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ លោកទាំងឡាយ
 កាលបើប្រាថ្នា ត្រូវតែចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយសួរសេចក្តីនុ៎ះ
 ព្រះមានព្រះភាគព្យាករ ដល់យើងទាំងឡាយ យ៉ាងណា អ្នកទាំងឡាយ
 ត្រូវចាំទុកនូវសេចក្តីនុ៎ះ យ៉ាងនោះចុះ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ត្រេកអរ អនុ-
 មោទនា ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមហាកថានុ៎ះដ៏មានអាយុថា ករុណាអារុសោ
 ហើយក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
 ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរ ។ ភិក្ខុទាំង
 នោះ លុះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ
 ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងនូវឧទេសណា
 ដោយសង្ខេប មិនចែករំលែកនូវអត្ត (នៃឧទេសនុ៎ះ) ដោយពិស្តារ ក៏
 ស្រាប់តែក្រោកចាកអាសនៈ ហើយយាងចូលទៅកាន់វិហារថា ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ សកាវៈមិនមែនធម៌ និងធម៌ ភិក្ខុគប្បីដឹង សកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍
 និងប្រយោជន៍ ក៏ភិក្ខុគប្បីដឹង លុះបានដឹងសកាវៈមិនមែនធម៌ និងធម៌ បាន
 ដឹងសកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ និងប្រយោជន៍ហើយ ធម៌យ៉ាងណា ប្រ-
 យោជន៍យ៉ាងណា គប្បីប្រតិបត្តិយ៉ាងនោះចុះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញទៅ មិនយូរប៉ុន្មាន យើងខ្ញុំទាំងឡាយនោះ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 សម្តែងនូវឧទេសនេះឯងដោយសង្ខេប មិនបានចែករំលែកនូវអត្តដោយពិស្តារ

ដល់យើងទាំងឡាយ ក៏ស្រាប់តែក្រោកចាកអាសនៈ ហើយយាងចូលទៅ
 កាន់វិហារថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សកាវៈមិនមែនធម៌ និងធម៌ ភិក្ខុគប្បីដឹង
 សកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ និងប្រយោជន៍ ក៏ភិក្ខុគប្បីដឹង លុះបានដឹង
 សកាវៈមិនមែនធម៌ និងធម៌ បានដឹងសកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ និងប្រ-
 យោជន៍ហើយ ធម៌យ៉ាងណា ប្រយោជន៍យ៉ាងណា គប្បីប្រតិបត្តិយ៉ាងនោះ
 ចុះ ។ ភិក្ខុអង្គណាហ្ន៎ គប្បីចែករំលែកនូវអត្តនៃខ្មោចនេះ ដែលព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយដោយសង្ខេប មិនបានចែករំលែកនូវអត្តដោយ
 ពិស្តារ ឲ្យពិស្តារបាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងទាំងនោះមានសេចក្តី
 ត្រិះរិះដូច្នោះថា ព្រះមហាកថានៈដ៏មានអាយុនេះឯង ព្រះសាស្តាទ្រង់សរសើរ
 ហើយ ទាំងពួកសព្វហ្មចារីបុគ្គល ជាអ្នកប្រាជ្ញ ក៏សរសើរហើយដែរ មាន
 តែព្រះមហាកថានៈដ៏មានអាយុ ទើបអាចចែករំលែកនូវអត្តនៃខ្មោចនេះ ដែល
 ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងឡើង ដោយសង្ខេប មិនបានចែករំលែកនូវអត្ត
 ដោយពិស្តារឲ្យពិស្តារបាន បើដូច្នោះ គួរតែយើងទាំងឡាយ ចូលទៅរកព្រះ
 មហាកថានៈដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ គប្បីសួរនូវសេចក្តីនុ៎ះ នឹង
 ព្រះមហាកថានៈដ៏មានអាយុ ព្រះមហាកថានៈដ៏មានអាយុនឹងព្យាករដល់យើង
 ទាំងឡាយយ៉ាងណា យើងទាំងឡាយ នឹងចាំទុកនូវសេចក្តីនោះ យ៉ាងនោះ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លំដាប់នោះ យើងទាំងឡាយ ក៏ចូលទៅរកព្រះមហា
 កថានៈដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បានសួរនូវសេចក្តីនុ៎ះ នឹងព្រះ

មហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មាន
 អាយុ បានចែករំលែកសេចក្តីស្រួលបួល ដោយអាការទាំងឡាយនេះ ដោយ
 បទទាំងឡាយនេះ ដោយព្យញ្ជនៈទាំងឡាយនេះ ដល់យើងទាំងឡាយនោះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហា-
 កច្ចានៈជាបណ្ឌិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាកច្ចានៈ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាច្រើន
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើអ្នកទាំងឡាយ ចូលមករកតថាគត ហើយ
 សួរនូវសេចក្តីនេះ តថាគតក៏ព្យាករនូវសេចក្តីនេះដូចសេចក្តីដែលមហាកច្ចានៈ
 បានព្យាករហើយ យ៉ាងនោះដែរ សេចក្តីនោះឯងនៃឧទេសនោះ អ្នកទាំងឡាយ
 គប្បីចាំទុកនូវសេចក្តីនោះ យ៉ាងនេះចុះ ។

តតិយអធិប្បសូត្រទី ៧

[៦២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សកាវៈមិនមែនធម៌ និងធម៌ ភិក្ខុគប្បី
 ដឹង សកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ និងប្រយោជន៍ ក៏ភិក្ខុគប្បីដឹង លុះបានដឹង
 នូវសកាវៈ មិនមែនធម៌ និងធម៌ បានដឹងសកាវៈ មិនមែនប្រយោជន៍ និង
 ប្រយោជន៍ហើយ ធម៌យ៉ាងណា ប្រយោជន៍យ៉ាងណា គប្បីប្រតិបត្តិយ៉ាងនោះ
 ចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សកាវៈមិនមែនធម៌ តើដូចម្តេច ធម៌ តើដូចម្តេច
 សកាវៈមិនមែនប្រយោជន៍ តើដូចម្តេច ប្រយោជន៍ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ការសម្លាប់សត្វមិនមែនធម៌ទេ កិរិយារៀបចំការសម្លាប់សត្វជា
 ធម៌ ឯធម៌ទាំងឡាយណា ជាអកុសលដ៏លាមកច្រើន តែងកើតឡើងព្រម

ព្រោះបច្ច័យ គឺការសម្លាប់សត្វ នេះមិនមែនប្រយោជន៍ទេ ធម៌ទាំងឡាយ ជា
 កុសលច្រើន រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវិនា ព្រោះបច្ច័យ គឺកិរិយា
 រៀបចាកការសម្លាប់សត្វ នេះទើបជាប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការ
 កាន់យកនូវទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ មិនមែនជាធម៌ទេ កិរិយារៀបចាកការ
 កាន់យកនូវទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ ជាធម៌ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការ
 ប្រព្រឹត្តិខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ មិនមែនជាធម៌ទេ កិរិយារៀបចាកការប្រព្រឹត្ត
 ខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ជាធម៌ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការពោលនូវពាក្យ
 កុហក មិនមែនជាធម៌ទេ កិរិយារៀបចាកការពោលនូវពាក្យកុហក ជាធម៌ ...
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្តីញុះញង់គេ មិនមែនជាធម៌ទេ កិរិយារៀបចាកសម្តី
 ញុះញង់គេ ជាធម៌ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្តីអាក្រក់ មិនមែនជាធម៌ទេ
 ការរៀបចាកសម្តីអាក្រក់ ជាធម៌ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្តីរោយរាយ
 ឥតប្រយោជន៍ មិនមែនជាធម៌ទេ កិរិយារៀបចាកសម្តីរោយរាយ ឥតប្រ-
 យោជន៍ ជាធម៌ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការសម្លឹងរំពៃចំពោះទ្រព្យអ្នកដទៃ
 មិនមែនជាធម៌ទេ ការមិនសម្លឹងរំពៃចំពោះទ្រព្យអ្នកដទៃ ជាធម៌ ... ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ការចង់ឲ្យគេវិនាស មិនមែនជាធម៌ទេ ការមិនចង់ឲ្យគេ
 វិនាស ជាធម៌ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការយល់ខុស មិនមែនជាធម៌ទេ
 ការយល់ត្រូវ ជាធម៌ ធម៌ទាំងឡាយណា ជាអកុសលដ៏លាមកច្រើន តែង
 កើតឡើងព្រម ព្រោះបច្ច័យ គឺការយល់ខុស នេះមិនមែនជាប្រយោជន៍ទេ

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា ជាណុស្សោណិវគ្គទី ២

៨៦០

ធម៌ទាំងឡាយ ជាកុសលច្រើន រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ ដោយការវិនា
 ព្រោះបច្ច័យ គឺការយល់ត្រូវ នេះជាប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សកាវៈមិនមែនជាធម៌ និងធម៌ ភិក្ខុគប្បីដឹង សកាវៈមិនមែនជាប្រយោជន៍
 និងប្រយោជន៍ ក៏ភិក្ខុគប្បីដឹង លុះបានដឹងសកាវៈមិនមែនជាធម៌ និងធម៌ ដឹង
 នូវសកាវៈមិនមែនជាប្រយោជន៍ និងប្រយោជន៍ហើយ ធម៌យ៉ាងណា ប្រ-
 យោជន៍ យ៉ាងណា គប្បីប្រតិបត្តិយ៉ាងនោះចុះ ពាក្យណា ដែលតថាគត
 ពោលហើយដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតបានពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យនូវ
 សេចក្តីនេះ ។

អដ្ឋកថា

ជាណុស្សោណិវគ្គទី ២

បឋមបច្ចោរោហណិស្សត្រទី ១ ជាដើម

[៥៦-៦២] បឋមបច្ចោរោហណិស្សត្រទី ១ ជាដើម មានអត្ថន័យ
 យល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាបឋមបច្ចោរោហណិស្សត្រទី ១ ជាដើមចប់

សុត្តន្តបិដក

តិរិយសុត្តនិ ៨

[៦៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា បុណ្ណតិបុត មាន ៣ ប្រការ គឺមានលោកៈជាហេតុ ១ មានទោសៈជាហេតុ ១ មានមោហៈជាហេតុ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា អទិន្នាទាន មាន ៣ ប្រការ គឺមានលោកៈជាហេតុ ១ មានទោសៈជាហេតុ ១ មានមោហៈជាហេតុ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា កាមេសុមិច្ឆាចារ មាន ៣ ប្រការ គឺមានលោកៈជាហេតុ ១ មានទោសៈជាហេតុ ១ មានមោហៈជាហេតុ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា មុសាវាទ មាន ៣ ប្រការ គឺមានលោកៈជាហេតុ ១ មានទោសៈជាហេតុ ១ មានមោហៈជាហេតុ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា បិសុណាវាចា មាន ៣ ប្រការ គឺមានលោកៈជាហេតុ ១ មានទោសៈជាហេតុ ១ មានមោហៈជាហេតុ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា ផុសវាចា មាន ៣ ប្រការ គឺមានលោកៈជាហេតុ ១ មានទោសៈជាហេតុ ១ មានមោហៈជាហេតុ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា សម្មប្បលាប មាន ៣ ប្រការ គឺមានលោកៈជាហេតុ ១ មានទោសៈជាហេតុ ១ មានមោហៈជាហេតុ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា អភិជ្ឈា មាន ៣ ប្រការ គឺមានលោកៈជាហេតុ ១ មានទោសៈជាហេតុ ១ មានមោហៈជាហេតុ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា ព្យាបាទ មាន ៣

ប្រការ គឺមានលោកៈជាហេតុ ១ មានទោសៈជាហេតុ ១ មានមោហៈជាហេតុ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា មិច្ឆាទិដ្ឋិ មាន ៣ ប្រការ គឺមានលោកៈជាហេតុ ១ មានទោសៈជាហេតុ ១ មានមោហៈជាហេតុ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះដំណើរដូច្នោះឯង លោកៈឈ្មោះថាជាហេតុ ជាដែនកើតនៃកម្ម ទោសៈឈ្មោះថាជាហេតុ ជាដែនកើតនៃកម្ម មោហៈឈ្មោះថាជាហេតុ ជាដែនកើតនៃកម្ម ព្រោះអស់លោកៈ ទើបអស់ហេតុនៃកម្ម ព្រោះអស់ទោសៈ ទើបអស់ហេតុនៃកម្ម ព្រោះអស់មោហៈ ទើបអស់ហេតុនៃកម្ម ។

អដ្ឋកថា

តិរិយសូត្រ

[៦៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងតិរិយសូត្រទី ៨ នៃជាណុស្សោណិវគ្គទី ២ ដូចតទៅ បទថា លោកហេតុកម្ម្យ សេចក្តីថា ការលោកជាហេតុ ដោយជាចំណែកឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ដល់បាណាតិបាត ដែលប្រកបដោយទោសៈនិងមោហៈក៏មាន គប្បីជ្រាបសេចក្តីក្នុងគ្រប់បទដោយឧបាយនេះ ។^{២៧៣}

អដ្ឋកថា តិរិយសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក សប្បវគ្គមនសុត្តនិ ៩

[៦៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌នេះ ប្រកបដោយការប្រែត្រឡប់ ធម៌នេះ មិនមែនជាមិនមានការប្រែត្រឡប់ទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌នេះប្រកបដោយការប្រែត្រឡប់ ធម៌នេះ មិនមែនជាមិនមានការប្រែត្រឡប់ តើដោយអធិប្បាយ ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកសម្លាប់សត្វ រៀបចំការសម្លាប់សត្វវិញ ឈ្មោះថា ការប្រែត្រឡប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកលួចទ្រព្យគេ រៀបចំការលួចទ្រព្យគេវិញ ឈ្មោះថា ការប្រែត្រឡប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម រៀបចំការប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមវិញ ឈ្មោះថា ការប្រែត្រឡប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកពោលពាក្យកុហក រៀបចំការពោលពាក្យកុហកវិញ ឈ្មោះថា ការប្រែត្រឡប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកពោលពាក្យញុះញង់ រៀបចំការពោលពាក្យញុះញង់វិញ ឈ្មោះថា ការប្រែត្រឡប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកពោលពាក្យអាក្រក់ រៀបចំការពោលពាក្យអាក្រក់វិញ ឈ្មោះថា ការប្រែត្រឡប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ រៀបចំការពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍វិញ ឈ្មោះថា ការប្រែត្រឡប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកមានអភិជ្ឈា មិនមានអភិជ្ឈាវិញ ឈ្មោះថា ការប្រែត្រឡប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកមានព្យាបាទ មិនមានព្យាបាទវិញ ឈ្មោះថា ការប្រែត្រឡប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកយល់ខុស មានការយល់ត្រូវវិញ

ឈ្មោះថា ការប្រែត្រឡប់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ហៅថា ការ
ប្រែត្រឡប់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌នេះ ដែលប្រកបដោយការប្រែ
ត្រឡប់ មិនមែនជាមិនមានការប្រែត្រឡប់ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

សបរិក្កមនសូត្រ

[៦៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសបរិក្កមនសូត្រទី ៩ ដូចតទៅនេះ
បទថា បរិក្កមនំ ហោតិ បានដល់ ការរៀររមែនមាន ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា សបរិក្កមនសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ចុន្ទសូត្រទី ១០

[៦៥] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងអម្ពវ័ន (ព្រៃ
ស្វាយ) របស់កម្មារបុត្រឈ្មោះចុន្ទ ជិតក្រុងបាវា ។ គ្រានោះ ចុន្ទកម្មារបុត្រ
បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមាន

ព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះចុន្ទកម្មារបុត្រ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សួរដូច្នោះថា ម្ចាស់ចុន្ទ អ្នកពេញចិត្តនឹង ការស្អាតរបស់អ្នកណា ។ ចុន្ទកម្មារបុត្រក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដែលនៅខាងក្រោយភូមិ ជាអ្នកប្រើប្រាស់លក្កចាន់ ប្រើ ប្រាស់សំពត់ដូចផ្កាសារាយ ជាអ្នកបម្រើភ្លើង ជាអ្នកចុះត្រាំទឹកត្រីកល្លាច តែងបញ្ជាតនូវការស្អាត ខ្ញុំព្រះអង្គពេញចិត្តចំពោះការស្អាត របស់ព្រាហ្មណ៍ ទាំងនោះ ។ ម្ចាស់ចុន្ទ ចុះពួកព្រាហ្មណ៍ ដែលនៅខាងក្រោយភូមិ ជាអ្នកប្រើ ប្រាស់លក្កចាន់ ប្រើប្រាស់សំពត់ដូចផ្កាសារាយ ជាអ្នកបម្រើភ្លើង ជាអ្នកចុះ ត្រាំទឹកត្រីកល្លាច តែងបញ្ជាតនូវការស្អាតយ៉ាងណាខ្លះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ ចម្រើន ក្នុងលោកនេះ ពួកព្រាហ្មណ៍ ដែលនៅខាងក្រោយភូមិ ជាអ្នកប្រើ ប្រាស់លក្កចាន់ ប្រើប្រាស់សំពត់ដូចផ្កាសារាយ ជាអ្នកបម្រើភ្លើង ជាអ្នកចុះ ត្រាំទឹកត្រីកល្លាច ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះតែងបបួលពួកសាវ័កថា នៃបុរសអើយ អ្នកចូរមកអាយ កាលបើអ្នកក្រោកអំពីដំណេក ក្នុងវេលាត្រីកព្រហាម គប្បី ស្ទាបផែនដី បើអ្នកមិនស្ទាបផែនដីទេ គប្បីស្ទាបអាចម៍គោស្រស់ បើអ្នកមិន ស្ទាបអាចម៍គោស្រស់ទេ គប្បីស្ទាបស្មៅស្រស់ បើអ្នកមិនស្ទាបស្មៅស្រស់ ទេ គប្បីបម្រើភ្លើង បើអ្នកមិនបម្រើភ្លើងទេ គប្បីប្រណម្យអញ្ចាលីនមស្ការ ព្រះអាទិត្យ បើអ្នកមិនប្រណម្យអញ្ចាលី នមស្ការព្រះអាទិត្យទេ គប្បីចុះត្រាំ ទឹកជាគម្រប់ ៣ ដង និងពេលល្ងាច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកព្រាហ្មណ៍

ដែលនៅខាងក្រោយក្នុង ជាអ្នកប្រើប្រាស់លក្ខចាន់ ប្រើប្រាស់សំពត់ដូចផ្កា
សារាយ ជាអ្នកបម្រើភ្លើង ជាអ្នកចុះត្រាំទឹកព្រឹកល្ងាច តែងបញ្ញត្តនូវការ
ស្អាត យ៉ាងនេះឯង ខ្ញុំព្រះអង្គតែងពេញចិត្តនឹងការស្អាត របស់ព្រាហ្មណ៍
ទាំងនោះ ។ នៃចុន្ទ ពួកព្រាហ្មណ៍ ដែលនៅខាងក្រោយក្នុង ជាអ្នកប្រើប្រាស់
លក្ខចាន់ ប្រើប្រាស់សំពត់ដូចផ្កាសារាយ ជាអ្នកបម្រើភ្លើង ជាអ្នកចុះត្រាំទឹក
ព្រឹកល្ងាច បញ្ញត្តនូវការស្អាត ដោយឡែក ចំណែកការស្អាត ក្នុងអរិយវិន័យ
ដោយឡែក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះការស្អាតក្នុងអរិយវិន័យ តើដូចម្តេច
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះអង្គសម្តែងធម៌ តាមដំណើរការស្អាត ក្នុង
អរិយវិន័យ ឲ្យទានដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ ម្នាលចុន្ទ បើដូច្នោះ អ្នកចូរស្តាប់ ចូរ
ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ចុន្ទកម្មារបុត្រ ទទួល
តបព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់
ថា ម្នាលចុន្ទ ការមិនស្អាតដោយកាយ មាន ៣ ប្រការ ការមិនស្អាតដោយ
វាចា មាន ៤ ប្រការ ការមិនស្អាតដោយចិត្ត មាន ៣ ប្រការ ។ ម្នាលចុន្ទ
ចុះការមិនស្អាតដោយកាយ មាន ៣ ប្រការ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលចុន្ទ បុគ្គល
ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ជាមនុស្សមានចិត្តអាក្រក់ មានដៃ
ប្រឡាក់ឈាម មានចិត្តបោះជាប់ ក្នុងការសម្លាប់សត្វ មានចិត្តមិនអាសូរចំពោះ
ពួកសត្វ ១ ជាអ្នកលួចទ្រព្យគេ គឺជាអ្នកកាន់យកនូវគ្រឿងឧបករណ៍ ដែល
ជាសម្បត្តិនៃបុគ្គលដទៃ គេទុកក្នុងស្រុកក្តី ទុកក្នុងព្រៃក្តី ដែលគេមិនបានឲ្យ

ដែលហៅថា លួច ១ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម គឺជាអ្នកដល់នូវការប្រព្រឹត្ត
កន្លងក្នុងស្រ្តីទាំងឡាយ ដែលមានមាតារក្សា បិតារក្សា បងប្អូនប្រុសរក្សា
បងប្អូនស្រ្តីរក្សា ញាតិរក្សា ធម៌រក្សា ជាស្រ្តីមានប្តី មានអាជ្ញា (កំណត់ទុក)
ដោយហោចទៅ សូម្បីតែស្រ្តីដែលបុរសបំពាក់កម្រងផ្កាឲ្យ ១ ។ ម្នាលចុន្ទ
ការមិនស្អាតដោយកាយ មាន ៣ ប្រការយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលចុន្ទ ការមិន
ស្អាតដោយវាចា មាន ៤ ប្រការ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលចុន្ទ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
លោកនេះ ជាអ្នកពោលពាក្យកុហក ទោះបីបិតនៅក្នុងរោងក្តី បិតនៅក្នុងបរិសទ្យ
ក្តី បិតនៅក្នុងកណ្តាលញាតិក្តី បិតនៅក្នុងកណ្តាលសេនីក្តី បិតនៅក្នុងកណ្តាល
រាជត្រកូលក្តី ដែលគេនាំទៅធ្វើជាសាក្សី ហើយសួរថា នៃបុរសអើយ ចូរ
អ្នកមកអាយ បើអ្នកដឹងហេតុណា ចូរនិយាយប្រាប់ហេតុនោះ បុគ្គលនោះ
កាលមិនដឹង ក៏និយាយថា ខ្ញុំដឹងក៏មាន កាលដឹងនិយាយថា ខ្ញុំមិនដឹងក៏មាន
កាលមិនឃើញនិយាយថា ខ្ញុំឃើញក៏មាន កាលឃើញ និយាយថា ខ្ញុំមិន
ឃើញក៏មាន ជាអ្នកពោលពាក្យកុហកទាំងដឹងខ្លួនដូច្នោះ ព្រោះហេតុតែខ្លួនក្តី
ហេតុអ្នកដទៃក្តី ព្រោះហេតុសំណូក គឺអាមិសបន្តិចបន្តួចក្តី ១ ជាអ្នកពោល
ពាក្យញុះញង់ គឺពួកពាក្យអំពីសម្លាក់ជននេះហើយ នាំទៅប្រាប់ជនឯណោះ
ដើម្បីនឹងបំបែកជនទាំងនេះ ឬពួកពាក្យអំពីសម្លាក់ជនឯណោះ នាំមកប្រាប់ជន
នេះ ដើម្បីនឹងបំបែកជនឯណោះ ជាអ្នកបំបែកពួកជនដែលព្រមព្រៀងគ្នាផង
ជាអ្នកជម្រុលពួកជន ដែលបែកគ្នាហើយផង ជាអ្នកត្រេកអរតែក្នុងពួក មាន

តម្រេកក្នុងពួក ជាអ្នករីករាយតែក្នុងពួក ជាអ្នកពោលវាចាធ្វើឲ្យប្រកាន់ពួក
 ដោយប្រការដូច្នោះ ១ ជាអ្នកពោលពាក្យអាក្រក់ គឺជាអ្នកពោលវាចាទ្រគោះ
 បោះបោក ខ្មោះខ្ពស់ រោលរាល ស្នាក់ដំណើរជនដទៃ ជាវាចាជិតនឹងសេចក្តី
 ក្រោធ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសមាធិ ១ ជាអ្នកពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ គឺ
 ពោលពាក្យខុសកាល ពោលពាក្យមិនពិត ពោលពាក្យមិនមែនជាអត្ថ ពោល
 ពាក្យមិនមែនជាធម៌ ពោលពាក្យមិនមែនជាវិន័យ ពោលពាក្យដែលមិនគួរ
 ឲ្យតាំងទុកក្នុងហឫទ័យបាន ជាពាក្យពោលខុសកាល ប្រាសចាកគ្រឿងអាង
 ជាពាក្យមិនមានទីបំផុត មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ១ ។ ម្នាលបុន្ន ការមិន
 ស្អាតដោយវាចា មាន ៤ ប្រការ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលបុន្ន ចុះការមិនស្អាត
 ដោយចិត្ត មាន ៣ ប្រការ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលបុន្ន បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
 នេះ ច្រើនដោយអភិជ្ឈា គឺជាអ្នកគយគន់នូវគ្រឿងឧបករណ៍ ដែលជាសម្បត្តិ
 នៃបុគ្គលដទៃ ដោយគិតថា ឪហ្ម័ គ្រឿងឧបករណ៍ ដែលជាទ្រព្យសម្បត្តិ
 នៃបុគ្គលដទៃណា គ្រឿងឧបករណ៍នោះ គប្បីបានមកអញ ១ ជាអ្នកមាន
 ចិត្តព្យាបាទ គឺជាមនុស្សមានតម្រិះក្នុងចិត្ត ដែលទោសប្រទូស្តហើយថា
 សត្វទាំងឡាយនេះ ចូរលំបាកខ្លះ ចូរបែកគ្នាខ្លះ ចូរសាបសូន្យទៅខ្លះ ចូរ
 វិនាសទៅខ្លះ កុំបីមានបាន (អ្វីបន្តិចបន្តួច) ឡើយ ១ ជាអ្នកមានគំនិត
 យល់ខុស គឺជាមនុស្សយល់ឃើញនូវសេចក្តីវិបរិតថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យ
 ហើយ មិនមានផល ការបូជាធំ មិនមានផល ការបូជាតូច មិនមានផល

ផលវិបាករបស់កុសលាកុសលកម្ម ដែលសត្វធ្វើល្អធ្វើអាក្រក់ មិនមាន
 លោកនេះ មិនមាន លោកខាងមុខ មិនមាន មាតាមិនមាន បិតា មិនមាន
 សត្វទាំងឡាយជាឱបបាតិកកំណើត មិនមាន ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ក្នុង
 លោក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តល្អ ប្រតិបត្តិដោយត្រឹមត្រូវ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក
 នេះ នឹងលោកខាងមុខ ដោយប្រាជ្ញាជឿនត្រូវរបស់ខ្លួនឯង ហើយសម្តែងប្រាប់
 មិនមាន ១ ។ ម្នាលចុន្ទ ការមិនស្អាតដោយចិត្ត មាន ៣ ប្រការ យ៉ាងនេះ
 ឯង ។ ម្នាលចុន្ទ ការមិនស្អាតទាំង ១០ នេះឯង ហៅថា អកុសលកម្មបថ ។
 ម្នាលចុន្ទ បុគ្គលដែលប្រកបដោយអកុសលកម្មបថទាំង ១០ នេះហើយ បើ
 ទុកជាក្រោកឡើងអំពីដំណេក ក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាម ហើយស្លាប់ផែនដីក្តី
 ក៏នៅតែជាមនុស្សមិនស្អាតដដែល បើទុកជាមិនស្លាប់ផែនដីក្តី ក៏នៅតែមិន
 ស្អាតដដែល បើទុកជាស្លាប់អាចម៍គោស្រសក្តី ក៏នៅតែមិនស្អាតដដែល បើ
 ទុកជាមិនស្លាប់អាចម៍គោស្រសក្តី ក៏នៅតែមិនស្អាតដដែល បើទុកជាស្លាប់
 ស្មៅស្រសក្តី ក៏នៅតែមិនស្អាតដដែល បើទុកជា មិនស្លាប់ស្មៅស្រសក្តី ក៏
 នៅតែមិនស្អាតដដែល បើទុកជាបម្រើភ្លើងក្តី ក៏នៅតែមិនស្អាតដដែល បើ
 ទុកជាមិនបម្រើភ្លើងក្តី ក៏នៅតែមិនស្អាតដដែល បើទុកជាប្រណាម្យអញ្ចលី
 នមស្តារព្រះអាទិត្យក្តី ក៏នៅតែមិនស្អាតដដែល បើទុកជាមិនប្រណាម្យអញ្ចលី
 នមស្តារព្រះអាទិត្យក្តី ក៏នៅតែមិនស្អាតដដែល បើទុកជាចុះត្រាំទឹកជាគម្រប់
 ៣ ដង នឹងពេលល្ងាចក្តី ក៏នៅតែមិនស្អាតដដែល បើទុកជាមិនចុះត្រាំទឹក

ជាគម្រប់ ៣ ដងនឹងពេលល្ងាចក្តី ក៏នៅតែមិនស្អាតដដែល ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលចុន្ទ ព្រោះអកុសលកម្មបឋមទាំង ១០ នេះឯង ជា គន្លងមិនស្អាតផង ជាផ្លូវក៏ឲ្យកើតរបស់មិនស្អាតផង ។ ម្នាលចុន្ទ មួយទៀត ព្រោះហេតុនៃការប្រកបដោយអកុសលកម្មបឋមទាំង ១០ ប្រការនេះ នរកក៏ ប្រាកដ តិរច្ឆានក៏ប្រាកដ បិត្តិវិស័យក៏ប្រាកដឡើង ឬក៏មានទុគ្គតិ (ដំណើរ អាក្រក់) ក្រៅពីនេះ ណាមួយ (មានទៀតមិនខាន) ។ ម្នាលចុន្ទ ការ ស្អាតដោយកាយមាន ៣ ប្រការ ការស្អាតដោយវាចាមាន ៤ ប្រការ ការ ស្អាតដោយចិត្តមាន ៣ ប្រការ ។ ម្នាលចុន្ទ ចុះការស្អាតដោយកាយមាន ៣ ប្រការ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលចុន្ទ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ លះបង់នូវ បាណាតិបាត រៀរស្រឡះចាកបាណាតិបាត ជាអ្នកដាក់ចុះនូវអាជ្ញា ដាក់ចុះនូវ គ្រឿងសស្ត្រារុជ ប្រកបដោយសេចក្តីខ្មាស ដល់នូវមេត្តាចិត្ត ជាអ្នកអនុគ្រោះ ដោយប្រយោជន៍ ចំពោះពួកសត្វទាំងអស់ ១ ជាអ្នកលះបង់អទិន្នាទាន រៀរ ស្រឡះចាកអទិន្នាទាន ជាអ្នកមិនកាន់យកនូវគ្រឿងឧបករណ៍ ដែលជាសម្បត្តិ នៃបុគ្គលដទៃ គេទុកក្នុងស្រុកក្តី ទុកក្នុងព្រៃក្តី ដែលគេមិនបានឲ្យ ដោយចិត្ត ល្អចឡើយ ១ ជាអ្នកលះបង់កាមេសុមិច្ឆាចារ រៀរស្រឡះចាកកាមេសុ- មិច្ឆាចារ ជាអ្នកមិនដល់នូវការប្រព្រឹត្តកន្លងក្នុងស្រ្តីទាំងឡាយ ដែលមានមាតា រក្សា បិតារក្សា បងប្អូនប្រុសរក្សា បងប្អូនស្រ្តីរក្សា ញាតិរក្សា ត្រកូល ប្រកបដោយធម៌រក្សា ជាស្រ្តីមានប្តី មានអាជ្ញា (កំណត់ទុក) ដោយហោច

ទៅ សូម្បីតែស្រ្តីដែលបុរសបំពាក់កម្រងផ្កាឲ្យ ១ ។ ម្នាលបុរ្ខ ការស្អាត
 ដោយកាយមាន ៣ ប្រការ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលបុរ្ខ ចុះការស្អាតដោយ
 វាចាមាន ៤ ប្រការ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលបុរ្ខ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជា
 អ្នកលះបង់មុសាវាទ រៀរស្រឡះចាកមុសាវាទ ទោះបីបិតនៅក្នុងរោងក្តី បិត
 នៅក្នុងបរិសទ្យក្តី បិតនៅក្នុងកណ្តាលញាតិក្តី បិតនៅក្នុងកណ្តាលសេនីក្តី
 បិតនៅក្នុងកណ្តាលរាជត្រកូលក្តី ដែលគេនាំទៅធ្វើជាសាក្សីហើយសួរថា នៃ
 បុរសអើយ ចូរអ្នកមកអាយ បើអ្នកដឹងហេតុណា ចូរនិយាយប្រាប់ហេតុ
 នោះ បុគ្គលនោះ កាលមិនដឹង ក៏និយាយថា ខ្ញុំមិនដឹង កាលដឹងនិយាយថា
 ខ្ញុំដឹង កាលមិនឃើញ និយាយថា ខ្ញុំមិនឃើញ ឬកាលឃើញ និយាយថា
 ខ្ញុំឃើញ ជាអ្នកមិនពោលពាក្យកុហកទាំងដឹង ដូច្នោះ ព្រោះហេតុតែខ្លួនក្តី
 ហេតុអ្នកដទៃក្តី ព្រោះហេតុសំណូក គឺអាមិសបន្តិចបន្តួចក្តី ១ ជាអ្នកលះបង់
 បិសុណាវាចា រៀរស្រឡះចាកបិសុណាវាចា ឮពាក្យអំពីសម្លាក់ជននេះហើយ
 មិននាំទៅប្រាប់ជនឯណោះ ដើម្បីនឹងបំបែកជនទាំងនេះ ឬឮពាក្យអំពីសម្លាក់
 ជនឯណោះ ហើយមិននាំមកប្រាប់ជនទាំងនេះ ដើម្បីនឹងបំបែកជនឯណោះ
 ជាអ្នកផ្សះផ្សាទូរពួកជនដែលបែកគ្នាផង ជាអ្នកទំនុកបម្រុងទូរពួកជនដែល
 រួបរួមគ្នាផង ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នាផង ជាអ្នកមានតម្រេក
 តែក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ជាអ្នករីករាយក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ពោល
 នូវវាចាដែលធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ដោយប្រការដូច្នោះ ១ ជាអ្នក

លះបង់ផុសវាចា រឿរស្រឡះចាកផុសវាចា ជាអ្នកពោលតែវាចាមិនមាន
 ទោស ជាសុខដល់ត្រចៀក គួរឲ្យកើតសេចក្តីស្រឡាញ់ ចូលទៅកាន់ហឫទ័យ
 ជាវាចាអ្នកប្តី ជាទីស្រឡាញ់នៃជនច្រើន ជាទីពេញចិត្តនៃជនច្រើន ១ ជា
 អ្នកលះបង់សម្បូរលាប រឿរស្រឡះចាកសម្បូរលាប ពោលពាក្យត្រូវតាម
 កាល ពោលពាក្យពិត ពោលពាក្យដែលជាអត្ថ ពោលពាក្យដែលជាធម៌
 ពោលពាក្យដែលជាវិន័យ ពោលពាក្យដែលគួរតាំងទុកក្នុងហឫទ័យ ជាពាក្យ
 ត្រូវតាមកាលវេលា ប្រកបដោយគ្រឿងអាង ជាវាចាមានទីបំផុត ប្រកប
 ដោយប្រយោជន៍ ១ ។ ម្នាលចុន្ទ ការស្អាតដោយវាចាមាន ៤ ប្រការយ៉ាង
 នេះឯង ។ ម្នាលចុន្ទ ចុះការស្អាតដោយចិត្តមាន ៣ ប្រការ តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលចុន្ទ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនមានអភិជ្ឈា ជាអ្នកមិនគយគន់នូវ
 គ្រឿងឧបករណ៍ ដែលជាទ្រព្យសម្បត្តិនៃបុគ្គលដទៃ ដោយគិតថា ឪហ្មី
 គ្រឿងឧបករណ៍ ដែលជាទ្រព្យសម្បត្តិនៃបុគ្គលណា គ្រឿងឧបករណ៍នោះ
 គប្បីបានមកអញ ដូច្នោះឡើយ ១ ជាអ្នកមានចិត្តមិនព្យាបាទ គឺជាមនុស្ស
 មានតម្រិះក្នុងចិត្ត ដែលទោសមិនប្រទូស្តហើយថា សត្វទាំងឡាយនេះ កុំ
 មានពៀរនឹងគ្នា កុំព្យាបាទគ្នា កុំមានទុក្ខ ចូររក្សាខ្លួនឲ្យបានសេចក្តីសុខចុះ ១
 ជាអ្នកមានសេចក្តីយល់ត្រូវ គឺជាមនុស្សយល់ឃើញនូវសេចក្តីមិនវិបរិតថា
 ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ មានផល ការបូជាធំ មានផល ការបូជាតូច មាន
 ផល ផលវិបាកនៃកុសលាកុសលកម្ម ដែលសត្វធ្វើល្អ ធ្វើអាក្រក់ មាន

លោកនេះ មាន លោកខាងមុខ មាន មាតា មាន បិតា មាន ពួកសត្វ
 ទាំងឡាយ ជាឱបបាតិកកំណើតមាន ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោក ដែល
 ជាអ្នកប្រព្រឹត្តល្អ ប្រតិបត្តិដោយត្រឹមត្រូវ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកនេះ និង
 លោកខាងមុខ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមរបស់ខ្លួនឯង ហើយសម្តែងប្រាប់ មាន
 ១ ។ ម្នាលចុន្ទ ការស្អាតដោយចិត្ត មាន ៣ ប្រការ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាល
 ចុន្ទ ការស្អាតទាំង ១០ ប្រការនេះ ហៅថា កុសលកម្មបថ ១០ ។ ម្នាល
 ចុន្ទ បុគ្គលដែលប្រកបដោយកុសលកម្មបថទាំង ១០ នេះហើយ បើទុកជា
 ក្រោកឡើងអំពីដំណេកក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាម ហើយស្ទាបផែនដីក្តី ក៏នៅជា
 មនុស្សស្អាតដដែល បើទុកជាមិនស្ទាបផែនដីក្តី ក៏នៅស្អាតដដែល បើទុកជា
 ស្ទាបអាចម៍គោស្រសក្តី ក៏នៅស្អាតដដែល បើទុកជាមិនស្ទាបអាចម៍គោ
 ស្រសក្តី ក៏នៅស្អាតដដែល បើទុកជាស្ទាបស្មៅស្រសក្តី ក៏នៅស្អាតដដែល
 បើទុកជាមិនស្ទាបស្មៅស្រសក្តី ក៏នៅស្អាតដដែល បើទុកជាបម្រើភ្លើងក្តី ក៏
 នៅស្អាតដដែល បើទុកជាមិនបម្រើភ្លើងក្តី ក៏នៅស្អាតដដែល បើទុកជា
 ប្រណម្យអញ្ជាលី នមស្តារព្រះអាទិត្យក្តី ក៏នៅស្អាតដដែល បើទុកជាមិន
 ប្រណម្យអញ្ជាលី នមស្តារព្រះអាទិត្យក្តី ក៏នៅតែស្អាតដដែល បើទុកជាចុះ
 ត្រាំទឹកជាគម្រប់ ៣ ដងនឹងពេលល្ងាចក្តី ក៏នៅតែស្អាតដដែល បើទុកជាមិន
 ចុះត្រាំទឹកជាគម្រប់ ៣ ដងនឹងពេលល្ងាចក្តី ក៏នៅតែស្អាតដដែល ។ ដំណើរ
 នោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលចុន្ទ ព្រោះកុសលកម្មបថទាំង ១០ ប្រការ

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា ជាណុសេរ្យាណិវគ្គទី ២

នេះឯង ជាគន្លងស្អាតផង ជាផ្លូវក៏ឲ្យកើតរបស់ស្អាតផង ។ ម្ចាស់ចុន្ទ មួយ
 ទៀត ព្រោះហេតុនៃការប្រកបព្រមដោយកុសលកម្មបឋមទាំង ១០ ប្រការនេះ
 ទេវតាក៏ប្រាកដ មនុស្សក៏ប្រាកដ ឬក៏មានសុគតិ (ដំណើរល្អ) ក្រៅពីនេះ
 ណាមួយ (មានទៀតមិនខាន) ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាង
 នេះហើយ ចុន្ទកម្មារបុត្រ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពីរោះណាស់ ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមាន
 ព្រះភាគ ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាឧបាសក អ្នកដល់នូវសរណៈ ស្មើដោយ
 ជីវិត ចាប់ដើមអំពីថ្ងៃនេះតទៅ ។

អដ្ឋកថា

ចុន្ទសូត្រ

[៦៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងចុន្ទសូត្រទី ១០ ដូចតទៅនេះ បទថា
 កម្មារបុត្រស្ស ប្រែថា កូនជាងមាស ។ ពាក្យថា កស្ស នោ ត្វំ កាត់បទ
 ជា កស្ស នុ ត្វំ ។ បទថា បច្ឆាក្ខមិកា ប្រែថា អ្នកបច្ឆាក្ខមិ ។ បទថា
 កមណ្ណាលកា ប្រែថា ពាក់កុណ្ណល ។ បទថា សេវាលមាលកា បានដល់
 រមែងទ្រទ្រង់ ដូចពាក់កម្រងមាល័យ ធ្វើអំពីសារាយ ដូច្នោះ ទើបហៅថា
 ស្មៀកសំពត់សារាយក៏មាន ។ បទថា ឧទកោរោមកា បានដល់ ការចុះ

ដ្ឋិតទឹកព្រឹកល្ងាច ។ បទថា អាមសេយ្យាសិ ប្រែថា គប្បីពាល់ត្រូវ
ដោយដៃ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថាចុន្ទសូត្រទី ១០ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ជាណុស្សោណិសូត្រទី ១១

[៦៦] លំដាប់នោះ ជាណុស្សោណិព្រាហ្មណ៍ បានចូលទៅគាល់ព្រះ
មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះមានព្រះ
ភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររព្វក នាំឲ្យកើត
សេចក្តីស្មោះស្មាលហើយ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះជាណុស្សោណិព្រាហ្មណ៍
អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតម
ដ៏ចម្រើន យើងជាព្រាហ្មណ៍តែងឲ្យទាន តែងធ្វើអំពើដែលគេគប្បីធ្វើ ដោយ
សទ្ធាហើយខ្ញុំសូមថា ទាននេះសូមឲ្យសម្រេចផល ដល់ប្រេតទាំងឡាយ ជា
ញាតិសាលាហិត ពួកប្រេតទាំងឡាយ ជាញាតិសាលាហិត សូមបរិភោគ
នូវទាននេះ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចុះទាននោះនឹងសម្រេចផលដល់ប្រេត
ទាំងឡាយ ជាញាតិសាលាហិតដែរឬទេ ប្រេតទាំងឡាយជាញាតិសាលាហិត
នោះ នឹងបរិភោគនូវទាននោះ បានដែរឬទេ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់តប

មនោរម្យបូរណ៍ អង្គកថា ជាណុសេរ្យាណិវគ្គទី ២

៨៧៦

ថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ទាននេះសម្រេចផលក្នុងទីគួរ មិនសម្រេចផល ក្នុងទី
មិនគួរ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទីដែលគួរ តើដូចម្តេច ទីដែលមិនគួរ
តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្រាប់សត្វ
លួចទ្រព្យគេ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ពោលពាក្យកុហក ពោល
ពាក្យញុះញង់ ពោលពាក្យអាក្រក់ ពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ ជាអ្នកច្រើន
ដោយអភិជ្ឈា មានចិត្តព្យាបាទ មានសេចក្តីយល់ខុស បុគ្គលនោះ លុះបែក
ធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងនរក អាហារណា ជាអាហារសម្រាប់
សត្វទាំងឡាយ កើតក្នុងនរក សត្វនរកនោះ តែងញ៉ាំងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្ត
ទៅ ក្នុងនរកនោះ ដោយសារអាហារនោះ សត្វនរកនោះ បិតនៅក្នុងនរកនោះ
ដោយសារអាហារនោះ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ទាននោះ មិនសម្រេចផល ដល់
សត្វដែលបិតនៅ ក្នុងទីណា ទីនេះឯង ហៅថា ទីមិនគួរ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
មួយទៀត បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្រាប់សត្វ ។ បេ មានសេចក្តី
យល់ខុស បុគ្គលនោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើត ក្នុង
កំណើតនៃតិរច្ឆាន អាហារណា ជាអាហារ សម្រាប់សត្វទាំងឡាយ ដែល
កើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន សត្វតិរច្ឆាននោះ ក៏ញ៉ាំងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
ទីនោះ ដោយអាហារនោះ សត្វតិរច្ឆាននោះ បិតនៅក្នុងទីនោះ ដោយសារ
អាហារនោះ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ទាននោះ មិនសម្រេចផល ដល់សត្វដែលបិត
នៅក្នុងទីណា ទីនេះឯង ហៅថា ទីមិនគួរ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ចំណែកឯបុគ្គល

ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នករៀនស្រឡះចាកបុណ្ណាតិបាត រៀនស្រឡះចាក
អទិន្នាទាន រៀនស្រឡះចាកមុសាវាទ រៀនស្រឡះចាកបិសុណាវាចា រៀន
ស្រឡះចាកផុសវាចា រៀនស្រឡះចាកសម្មប្បលាប ជាអ្នកមិនមានអភិជ្ឈក
មិនមានចិត្តព្យាបាទ មានសេចក្តីយល់ត្រូវ បុគ្គលនោះលុះបែកឆ្ងាយរាងកាយ
ស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងពួកមនុស្ស អាហារណា ជាអាហារសម្រាប់ពួក
មនុស្ស បុគ្គលនោះ ក៏ញ៉ាំងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទីនោះ ដោយអាហារ
នោះ បុគ្គលនោះ បិតនៅក្នុងទីនោះ ដោយសារអាហារនោះ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
ទាននោះមិនសម្រេចផល ដល់សត្វដែលបិតនៅក្នុងទីណា ទីនេះឯង ហៅថា
ទីមិនគួរ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នករៀន
ស្រឡះចាកបុណ្ណាតិបាត ។ បេ។ មានសេចក្តីយល់ត្រូវ បុគ្គលនោះ លុះ
បែកឆ្ងាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងពួកទេវតា អាហារណាជាអាហារ
សម្រាប់ពួកទេវតា ទេវតានោះ ក៏ញ៉ាំងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងទីនោះ
ដោយអាហារនោះ ទេវតានោះ បិតនៅក្នុងទីនោះ ដោយសារអាហារនោះ
ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ទាននោះ មិនសម្រេចផល ដល់សត្វដែលបិតនៅក្នុងទីណា
ទីនេះឯង ហៅថា ទីមិនគួរ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជា
អ្នកសម្លាប់សត្វ ។ បេ។ មានសេចក្តីយល់ខុស បុគ្គលនោះ លុះបែកឆ្ងាយរាង
កាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងបិត្តិវិស័យ អាហារណា ជាអាហារសម្រាប់សត្វ
ទាំងឡាយ ដែលកើតក្នុងបិត្តិវិស័យ ប្រេតនោះ ក៏ញ៉ាំងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្ត

ទៅ ក្នុងទីនោះ ដោយអាហារនោះ ប្រេតនោះ បិតនៅក្នុងទីនោះ ដោយសារ
អាហារនោះ ឬក៏ពួកមិត្តភាពភ្នំ ជនជាញាតិសាលាហិតក្តី ឧទ្ទិសឲ្យរូប
ទានណា ដល់ប្រេតនោះ អំពីលោកនេះ ប្រេតនោះ ក៏ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យ
ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទីនោះ ដោយអាហារនោះ ប្រេតនោះ បិតនៅក្នុងទីនោះ
ដោយសារអាហារនោះ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ទាននោះ សម្រេចផល ដល់សត្វ
ដែលបិតនៅក្នុងទីណា ទីនេះឯង ហៅថាទីគួរ ។ ជាណុស្សោណិព្រាហ្មណ៍
ក្រាបទូលសួរថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចុះប្រសិនបើប្រេតជាញាតិសា-
លាហិតនោះ មិនបានទៅកើត ក្នុងទីនោះទេ តើអ្នកណាបរិភោគទាននោះ ។
អើព្រាហ្មណ៍ ពួកប្រេតដែលជាញាតិសាលាហិតដទៃទៀតរបស់គេ គង់ទៅ
កើតក្នុងទីនោះមិនខាន ប្រេតទាំងនោះឯង បរិភោគទាននោះ ។ បពិត្រព្រះ
គោតមដ៏ចម្រើន ចុះប្រសិនបើប្រេតជាញាតិសាលាហិតនោះ មិនបានទៅកើត
ក្នុងទីនោះទេ ទាំងពួកប្រេតជាញាតិសាលាហិតដទៃទៀតរបស់គេ ក៏មិនបាន
ទៅកើតក្នុងទីនោះដែរ តើអ្នកណា បរិភោគទាននោះ ។ នៃព្រាហ្មណ៍ ទីណា
ដែលស្ងាត់ចាកប្រេតទាំងឡាយ ជាញាតិសាលាហិត ដោយកាលជាយូរ
អង្វែងនេះ ទីនោះ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាឱកាស គឺថា មិនធ្លាប់មាន
ឡើយ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត ធម្មតាអ្នកឲ្យទាន មិនមែនជាគ្មានផល
ទេ ។ ឱ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពោលកំណត់ ក្នុងទីមិនគួរបានដែរតើ ។ អើ
ព្រាហ្មណ៍ តថាគតពោលកំណត់ក្នុងទីមិនគួរបានដែរ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ បុគ្គល

ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ លួចទ្រព្យគេ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម
 ពោលពាក្យកុហក ពោលពាក្យញុះញង់ ពោលពាក្យអាក្រក់ ពោលពាក្យ
 ឥតប្រយោជន៍ ជាអ្នកច្រើនដោយអភិជ្ឈា មានចិត្តព្យាបាទ មានសេចក្តី
 យល់ខុស ប៉ុន្តែ បុគ្គលនោះ ជាអ្នកឲ្យបាយ ទឹក សំពត់ យាន កម្រងផ្កា
 គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ទីនៅ គ្រឿងឧបករណ៍របស់ប្រទីប ដល់
 សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលនោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ ក៏
 ទៅកើតជាមួយពួកដំរី ឯដំរីនោះ ជាសត្វតែងស្នាក់បាយ ទឹក កម្រងផ្កា និង
 គ្រឿងឧបករណ៍ផ្សេងៗ ក្នុងកំណើតនៃដំរីនោះ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ត្រង់ដែល
 បុគ្គលក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ លួចទ្រព្យគេ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម
 ពោលពាក្យកុហក ពោលពាក្យញុះញង់ ពោលពាក្យអាក្រក់ ពោលពាក្យ
 ឥតប្រយោជន៍ ជាអ្នកច្រើនដោយអភិជ្ឈា មានចិត្តព្យាបាទ មានសេចក្តី
 យល់ខុស ជាទោសនាំឲ្យបុគ្គលនោះបែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ ទៅកើត
 ជាមួយនឹងពួកដំរី ត្រង់ដែលបុគ្គលនោះ ជាអ្នកឲ្យបាយ ទឹក សំពត់ យាន
 កម្រងផ្កា គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ទីនៅ គ្រឿងឧបករណ៍របស់
 ប្រទីប ដល់សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ ជាគុណបណ្ណាលឲ្យបុគ្គលនោះជាសត្វតែង
 ស្នាក់បាយ ទឹក កម្រងផ្កា គ្រឿងប្រដាប់ផ្សេងៗ ក្នុងកំណើតនៃដំរីនោះ ។
 ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ លួច
 ទ្រព្យគេ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម ពោលពាក្យកុហក ពោលពាក្យញុះញង់

ពោលពាក្យអាក្រក់ ពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ ជាអ្នកច្រើនដោយអភិជ្ឈា
មានចិត្តព្យាបាទ មានសេចក្តីយល់ខុស ប៉ុន្តែ បុគ្គលនោះជាអ្នកឲ្យបាយ ទឹក
សំពត់ យាន កម្រងផ្កា គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ទីនៅ គ្រឿង
ឧបករណ៍របស់ប្រទេសដល់សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលនោះ លុះបែកឆ្ងាយ
រាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយពួកសេះ ... កើតជាមួយពួកគោ ...
កើតជាមួយពួកឆ្កែ ឯសត្វនោះ តែងស្វាក់បាយ ទឹក កម្រងផ្កា និងគ្រឿង
ប្រដាប់ផ្សេងៗ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ត្រង់ដែលបុគ្គលក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
សម្លាប់សត្វ លួចទ្រព្យគេ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ពោលពាក្យ
កុហក ពោលពាក្យញុះញង់ ពោលពាក្យអាក្រក់ ពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍
ជាអ្នកច្រើនដោយអភិជ្ឈា មានចិត្តព្យាបាទ មានសេចក្តីយល់ខុស ជាទោស
នាំឲ្យបុគ្គលនោះ បែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកឆ្កែ
ត្រង់ដែលបុគ្គលនោះ ជាអ្នកឲ្យបាយ ទឹក សំពត់ យាន កម្រងផ្កា គ្រឿង
ក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ទីនៅ គ្រឿងឧបករណ៍របស់ប្រទេសដល់សមណៈ
ឬព្រាហ្មណ៍ ជាគុណនាំឲ្យបុគ្គលនោះ ជាសត្វតែងស្វាក់បាយ ទឹក កម្រងផ្កា
គ្រឿងប្រដាប់ផ្សេងៗ ក្នុងកំណើតឆ្កែនោះ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
លោកនេះ ជាអ្នករៀនស្រឡះចាកបាណាតិបាត រៀនស្រឡះចាកអទិន្នាទាន
រៀនស្រឡះចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ រៀនស្រឡះចាកមុសាវាទ រៀនស្រឡះចាក
ចិសុណាវាចា រៀនស្រឡះចាកផុសវាចា រៀនស្រឡះចាកសម្មប្បលាប ជា

អ្នកមិនមានអភិជ្ឈា មានចិត្តមិនព្យាបាទ មានសេចក្តីយល់ត្រូវ បុគ្គលនោះ
 ជាអ្នកឲ្យបាយ ទឹក សំពត់ យាន កម្រងផ្កា គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប
 ទីដេក ទីនៅ គ្រឿងឧបករណ៍របស់ប្រទេសដល់សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ លុះ
 បុគ្គលនោះ បែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកមនុស្ស
 បុគ្គលនោះ តែងស្នាក់នៅកាមគុណ ៥ ជារបស់មនុស្ស ក្នុងកំណើតនៃ
 មនុស្សនោះ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ត្រង់ដែលបុគ្គលក្នុងលោកនេះ ជាអ្នករៀន
 ស្រឡះចាកបាណាតិបាត រៀនស្រឡះចាកអទិន្នាទាន រៀនស្រឡះចាកកាមេ-
 សុមិច្ឆាចារ រៀនស្រឡះចាកមុសាវាទ រៀនស្រឡះចាកបិសុណាវាចា រៀន
 ស្រឡះចាកជុសវាចា រៀនស្រឡះចាកសម្មប្បលាប ជាអ្នកមិនមានអភិជ្ឈា
 មិនមានចិត្តព្យាបាទ មានសេចក្តីយល់ត្រូវ ជាគុណនាំឲ្យបុគ្គលនោះ បែក
 ធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកមនុស្ស ត្រង់ដែលបុគ្គលជា
 អ្នកឲ្យបាយ ទឹក សំពត់ យាន កម្រងផ្កា គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក
 ទីនៅ គ្រឿងឧបករណ៍របស់ប្រទេសដល់សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ ជាគុណ
 បណ្តាលឲ្យបុគ្គលនោះ ទៅជាអ្នកស្នាក់នៅកាមគុណ ៥ ជារបស់មនុស្ស
 ក្នុងកំណើតនៃមនុស្សនោះ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ រៀន
 ស្រឡះចាកបាណាតិបាត ។ បេ។ មានសេចក្តីយល់ត្រូវ ប៉ុន្តែ បុគ្គលនោះ
 ជាអ្នកឲ្យបាយ ទឹក សំពត់ យាន កម្រងផ្កា គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប
 ទីដេក ទីនៅ គ្រឿងឧបករណ៍របស់ប្រទេសដល់សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ បុគ្គល

នោះ លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយពួកទេវតា ទេវតា
 នោះជាអ្នកស្នាក់នៅកាមគុណ ៥ ជាទិព្វ ក្នុងទេវលោកនោះ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 ត្រង់ដែលបុគ្គលក្នុងលោកនេះ ជាអ្នករៀនស្រឡះចាកបាណាតិបាត ។ បេ។
 មានសេចក្តីយល់ត្រូវ ជាគុណនាំឲ្យបុគ្គលនោះ បែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ
 ទៅកើតជាមួយពួកទេវតា ត្រង់ដែលបុគ្គលនោះ ជាអ្នកឲ្យបាយ ទឹក សំពត់
 យាន កម្រងផ្កា គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ទីនៅ គ្រឿងឧបករណ៍
 របស់ប្រទេសដល់សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ ជាគុណនាំឲ្យបុគ្គលនោះ ជាអ្នក
 ស្នាក់នៅកាមគុណ ៥ ជាទិព្វ ក្នុងទេវលោកនោះ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ក៏ធម្មតា
 អ្នកឲ្យទាន មិនមែនជាគ្មានផលឡើយ ។ ជាណុស្សោណិព្រាហ្មណ៍ទូលថា
 បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចម្លែក
 ណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ដំណើរនេះ គួរណាស់តែឲ្យទាន គួរ
 ណាស់តែធ្វើអំពើដែលគេគប្បីធ្វើដោយសទ្ធា ព្រោះថា អ្នកឲ្យទាន មិនមែន
 ជាគ្មានផលឡើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា អើព្រាហ្មណ៍ ដំណើរនេះ
 យ៉ាងហ្នឹងឯង អើព្រាហ្មណ៍ ដំណើរនេះ យ៉ាងហ្នឹងឯង អើព្រាហ្មណ៍ អ្នក
 ឲ្យទាន មិនមែនជាគ្មានផលទេ ។ ជាណុស្សោណិព្រាហ្មណ៍ក្រាបបង្គំទូលថា
 បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពីរោះណាស់ ។ បេ។ សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាឧបាសក អ្នកដល់នូវសរណៈ ស្មើដោយជីវិត
 ចាប់ដើមពីថ្ងៃនេះតទៅ ។

ជាណុស្សោណិវគ្គទី ២ ចប់

អដ្ឋកថា

ជាណុស្សោណិស្សត្រ

[៦៦] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងជាណុស្សោណិស្សត្រទី ១១ ដូចតទៅនេះ បទថា ឧបកប្បត្ត ប្រែថា សម្រេច ។ បទថា ថានេ បានដល់ ក្នុង ឱកាស ។ បទថា នោ អដ្ឋានេ បានដល់ មិនមែនជាអដ្ឋានៈ ។ កម្មដែល ឲ្យកើតក្នុងនរកនោះឯង ឈ្មោះថា អាហាររបស់ពួកសត្វនរក ដ្បិតថា ពួក សត្វនរកនោះ ប្រព្រឹត្តទៅបានក្នុងនរកនោះ ដោយកម្មនោះឯង ។ ឯអាហារ របស់ពួកសត្វតិរច្ឆាន ក៏គប្បីជ្រាប គឺស្លឹកស្មៅជាដើម ។ របស់ពួកមនុស្ស មានបាយ នំស្រស់ជាដើម របស់ទេវតា គឺសុទ្ធាភោជនដែលជាអាហារទិព្វ ជាដើម របស់ពួកសត្វដែលកើតក្នុងបិត្តិវិស័យ គឺទឹកមាត់ ទឹកសម្បូរ ជាដើម ។ បទថា យំ វា បនស្ស ឥតោ អនុប្បវេទន្តិ សេចក្តីថា ពួកមិត្តជាដើមឲ្យទាន ឧទ្ទិសផលទៅឯណាទៅ អំពីលោកនេះ ។ ពួកសត្វ ដែលកើតក្នុងបិត្តិវិស័យប៉ុណ្ណោះ រមែងរស់នៅបានដោយផលបុណ្យនោះ ដែលបុគ្គលដទៃឧទ្ទិសទៅឲ្យ ។ ផលបុណ្យដែលមនុស្សទាំងនោះឧទ្ទិសឲ្យ មិនសម្រេចដល់សត្វដទៃ ។

បទថា នាយកោបិ អនិប្បលោ សេចក្តីថា ទានដែលថ្វាយនោះ សំដៅ យកសត្វណា សម្រេច ឬមិនសម្រេចក៏ដោយ ចំណែកទាយកក៏មិនឥតផល ទាយករមែងបានផលនៃទាននោះពិត ។ ក្នុងបទថា អដ្ឋានេបិ កវំ តោតមោ

មនោរម្យរាជ អង្គកថា ជាណុស្សោណិវគ្គទី ២

៨៨៤

បរិកប្បំ វនតិ សេចក្តីថា ជាណុស្សោណិព្រាហ្មណ៍សួរថា កាលញាតិនោះ
 មិនកើតឡើង ក្នុងទីមិនមែនឱកាស ព្រះគោតមនៅតែបញ្ញត្តថា ផលទាន
 គង់សម្រេចទៀតឬ ។ ពិតហើយ ព្រាហ្មណ៍មានលទ្ធិប្រកាន់ថា ផលទាន
 ដែលឲ្យយ៉ាងនេះ ទាយកដែលឲ្យរមែងមិនបាន ។ កាលនោះ ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់យល់បញ្ជារបស់ជាណុស្សោណិព្រាហ្មណ៍នោះ ដើម្បីទ្រង់សម្តែង
 ថា ធម្មតាទាយកកើតក្នុងទីណាមួយ អាស្រ័យផលបុណ្យចិញ្ចឹមជីវិតក្នុង
 ទីណាមួយ រមែងបានផលនៃទានទាំងនោះ ទើបត្រាស់ថា ឥន ព្រាហ្មណ
 ជាដើម ។ បទថា សោ តត្ថ លាភី ហោតិ សេចក្តីថា ទាយកនោះសូម្បី
 កើតក្នុងកំណើតដ៏រី កំណើតតិរច្ឆាននោះ ក៏បានតំណែងជាមន្ត្រីលហត្តិ សូម្បី
 ក្នុងសត្វ មានសេះជាដើម ក៏ន័យនេះដូចគ្នា ។^{១២៣}

អង្គកថា ជាណុស្សោណិវគ្គទី ៣ ចប់
 ជាណុស្សោណិវគ្គទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សុន្ទរវគ្គទី ៣

សាធុអសាធុសូត្រទី ១

[៦៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងកម្មល្អផង កម្មមិនល្អផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់ធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យល្អចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលតបព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មមិនល្អ តើដូចម្តេច ។ គឺបាណាតិបាត អទិន្នាទាន កាមេសុមិច្ឆាចារ មុសាវាទ បិសុណាវាចា ផរុសវាចា សម្មប្បលាប អភិជ្ឈាព្យាបាទ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា កម្មមិនល្អ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មល្អ តើដូចម្តេច ។ គឺចេតនាជាហេតុរៀបចំបាណាតិបាត រៀបចំបាគអទិន្នាទាន រៀបចំបាគកាមេសុមិច្ឆាចារ រៀបចំបាគមុសាវាទ រៀបចំបាគបិសុណាវាចា រៀបចំបាគផរុសវាចា រៀបចំបាគសម្មប្បលាប ការមិនមានអភិជ្ឈា មិនមានព្យាបាទ ការយល់ឃើញត្រូវ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា កម្មល្អ ។

អរិយានិយធម្មសូត្រទី ២

[៦៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងអរិយធម៌ (ធម៌ដ៏ប្រសើរ) ផង អនិយធម៌ (ធម៌មិនប្រសើរ) ផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់ធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យល្អចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។

ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលតបព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះ
 មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អនិយធម៌ តើដូចម្តេច ។
 គឺបាណាតិបុត្ត ។ បេ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អនិយធម៌ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អនិយធម៌ តើដូចម្តេច ។ គឺចេតនា ជាហេតុរៀរចាក
 បាណាតិបុត្ត ។ បេ ។ ការយល់ឃើញត្រូវ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 អនិយធម៌ ។

កុសលាកុសលសូត្រទី ៣

[៦៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងកុសលកម្មផង អកុ-
 សលកម្មផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់ធម៌នោះ ចូរធ្វើទុក
 ក្នុងចិត្តឲ្យល្អចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលតបព្រះមាន
 ព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អកុសលកម្ម តើដូចម្តេច ។ គឺបាណាតិបុត្ត ។ បេ ។
 មិច្ឆាទិដ្ឋិ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អកុសលកម្ម ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 កុសលកម្ម តើដូចម្តេច ។ គឺចេតនា ជាហេតុរៀរចាកបាណាតិបុត្ត ។ បេ ។
 ការយល់ឃើញត្រូវ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា កុសលកម្ម ។

អត្តានត្ថសូត្រទី ៤

[៧០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងធម៌ដែលមានប្រយោជន៍
 ផង ឥតប្រយោជន៍ផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់ធម៌នោះ

ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យល្អចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលតបព្រះ
 មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះ
 ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ឥតប្រយោជន៍ តើដូចម្តេច ។ គឺបាណាតិបាត
 ។ បេ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ឥតប្រយោជន៍ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌មានប្រយោជន៍ តើដូចម្តេច ។ គឺចេតនាជាហេតុរៀបចំ
 បាណាតិបាត ។ បេ។ ការយល់ឃើញត្រូវ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 ធម៌មានប្រយោជន៍ ។

ធម្មាធម្មសូត្រទី ៥

[៧១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវធម៌ផង នូវអធម៌
 ផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់ធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 ឲ្យល្អចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលតបព្រះមានព្រះភាគថា
 ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ អធម៌ តើដូចម្តេច ។ គឺបាណាតិបាត ។ បេ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះហៅថា អធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ តើដូចម្តេច ។ គឺ
 ចេតនាជាហេតុរៀបចំបាណាតិបាត ។ បេ។ ការយល់ឃើញត្រូវ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ ។

សាសវាណាសវសូត្រទី ៦

[៧២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវសាសវធម៌ (ធម៌

ប្រកបដោយអាសវៈ) ផង អនាសវធម៌ (ធម៌មិនមានអាសវៈ) ផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់ធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យល្អ ចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលតបព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះ ករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សាសវធម៌ តើដូចម្តេច ។ គឺបាណាតិបាត ។ បេ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ម្ចាស់ភិក្ខុ ទាំងឡាយ នេះហៅថា សាសវធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អនាសវធម៌ តើដូចម្តេច ។ គឺចេតនាជាហេតុរៀបចំបាណាតិបាត ។ បេ។ ការយល់ ឃើញត្រូវ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អនាសវធម៌ ។

សាវជ្ជានាវជ្ជសូត្រទី ៧

[៧៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវសាវជ្ជធម៌ (ធម៌ ប្រកបដោយទោស) ផង អនវជ្ជធម៌ (ធម៌មិនមានទោស) ផង ដល់ អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់ធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យល្អចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលតបព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សាវជ្ជធម៌ តើដូចម្តេច ។ គឺបាណាតិបាត ។ បេ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង- ឡាយ នេះហៅថា សាវជ្ជធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អនវជ្ជធម៌ តើដូច ម្តេច ។ គឺចេតនាជាហេតុរៀបចំបាណាតិបាត ។ បេ។ ការយល់ឃើញត្រូវ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អនវជ្ជធម៌ ។

តបនិយាតបនិយធម្មសូត្រទី ៨

[៧៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវតបនិយធម៌ (ធម៌ដែលធ្វើសត្វឲ្យក្តៅ) ផង អតបនិយធម៌ (ធម៌ដែលមិនធ្វើសត្វឲ្យក្តៅ) ផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់ធម៌នោះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តបនិយធម៌ តើដូចម្តេច ។ គឺបាណាតិបាត ។ បេ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា តបនិយធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អតបនិយធម៌ តើដូចម្តេច ។ គឺចេតនាជាហេតុរៀបចំបាណាតិបាត ។ បេ ។ ការយល់ឃើញត្រូវ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អតបនិយធម៌ ។

អាចយតាមយាបចយតាមិធម្មសូត្រទី ៩

[៧៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងអាចយតាមិធម៌ (ធម៌ដល់នូវការសន្សំបាប) ផង អបចយតាមិធម៌ (ធម៌មិនដល់នូវការសន្សំបាប) ផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់ធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យល្អចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលតបព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាចយតាមិធម៌ តើដូចម្តេច ។ គឺបាណាតិបាត ។ បេ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អាចយតាមិធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អបចយតាមិធម៌ តើដូចម្តេច ។ គឺចេតនាជាហេតុរៀបចំបាណាតិបាត ។ បេ ។ ការយល់ឃើញត្រូវ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អបចយតាមិធម៌ ។

ទុក្ខទ្រុយសុខទ្រុយធម្មសូត្រទី ១០

[៧៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវទុក្ខទ្រុយធម៌ (ធម៌ចម្រើនសេចក្តីទុក្ខ) ផង សុខទ្រុយធម៌ (ធម៌ចម្រើនសេចក្តីសុខ) ផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់ធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យល្អ ចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលតបព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទុក្ខទ្រុយធម៌ តើដូចម្តេច ។ គឺបាណាតិបាត ។ បេ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ទុក្ខទ្រុយធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សុខទ្រុយធម៌ តើដូចម្តេច ។ គឺចេតនាជាហេតុរៀបចំបាណាតិបាត ។ បេ ។ ការយល់ឃើញត្រូវ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សុខទ្រុយធម៌ ។

ទុក្ខវិចារកសុខវិចារកសូត្រទី ១១

[៧៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវទុក្ខវិចារកធម៌ (ធម៌ឲ្យផលជាទុក្ខ) ផង សុខវិចារកធម៌ (ធម៌ឲ្យផលជាសុខ) ផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់នូវធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យល្អ ចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ទទួលតបព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

ទុក្ខវិបាកធម៌ តើដូចម្តេច ។ គឺបាណាតិបាត ។ បេ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ នេះហៅថា ទុក្ខវិបាកធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សុខវិបាកធម៌ តើ
 ដូចម្តេច ។ គឺចេតនាជាហេតុរៀបចំបាណាតិបាត ។ បេ ។ ការយល់ឃើញ
 ត្រូវ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សុខវិបាកធម៌ ។

សុន្ទរវគ្គទី ៣ ចប់

អដ្ឋកថា

សុន្ទរវគ្គទី ៣

[៦៧-៧៧] អដ្ឋកថាសុន្ទរវគ្គទី ៣ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថា សុន្ទរវគ្គទី ៣ ចប់

ចតុត្ថបណ្ណាសក ចប់

សុត្តន្តបិដក

សេដ្ឋវគ្គទី ៤

អរិយមគ្គានិយមមគ្គសូត្រទី ១

[៧៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងផ្លូវប្រសើរផង ផ្លូវមិនប្រសើរផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់ធម៌នោះ ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ផ្លូវមិនប្រសើរ តើដូចម្តេច ។ គឺបាណាតិបាត ។ បេ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ផ្លូវមិនប្រសើរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ផ្លូវប្រសើរ តើដូចម្តេច ។ គឺចេតនាជាហេតុរៀបចំបាណាតិបាត ។ បេ ។ ការយល់ឃើញត្រូវ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ផ្លូវប្រសើរ ។

កណ្ណមគ្គសុកមមគ្គសូត្រទី ២

[៧៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងផ្លូវខ្មៅផង ផ្លូវសផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់ធម៌នោះ ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ផ្លូវខ្មៅ តើដូចម្តេច ។ គឺបាណាតិបាត ។ បេ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ផ្លូវខ្មៅ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ផ្លូវស តើដូចម្តេច ។ គឺចេតនាជាហេតុរៀបចំបាណាតិបាត ។ បេ ។ ការយល់ឃើញត្រូវ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ផ្លូវស ។

សទ្ធម្មាសទ្ធម្មសូត្រទី ៣

[៨០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវសទ្ធម្ម (ធម៌ស្ងប់

រម្ងាប់) ផង អសទ្ធម្ម (ធម៌មិនស្ងប់រម្ងាប់) ផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរ
 អ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់ធម៌នោះ ។ បេយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អសទ្ធម្ម តើដូច
 ម្តេច ។ គឺបាណាតិបាត ។ បេយ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 អសទ្ធម្ម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សទ្ធម្ម តើដូចម្តេច ។ គឺចេតនាជាហេតុរៀវ
 ចាកបាណាតិបាត ។ បេយ ការយល់ឃើញត្រូវ នេះហៅថា សទ្ធម្ម ។

សប្បុរិសធម្មាសប្បុរិសធម្មសូត្រទី ៤

[៨១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវសប្បុរិសធម៌ (ធម៌
 របស់សប្បុរិស) ផង អសប្បុរិសធម៌ (ធម៌របស់អសប្បុរិស) ផង ដល់
 អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់ធម៌នោះ ។ បេយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 អសប្បុរិសធម៌ តើដូចម្តេច ។ គឺបាណាតិបាត ។ បេយ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះហៅថា អសប្បុរិសធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុ-
 រិសធម៌ តើដូចម្តេច ។ គឺចេតនា ជាហេតុរៀវចាកបាណាតិបាត ។ បេយ ការ
 យល់ឃើញត្រូវ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សប្បុរិសធម៌ ។

ឧប្បាទេតព្វាឧប្បាទេតព្វធម្មសូត្រទី ៥

[៨២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងធម៌ដែលគួរឲ្យកើត
 ឡើងផង ធម៌ដែលមិនគួរឲ្យកើតឡើងផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ
 ស្តាប់ធម៌នោះ ។ បេយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលមិនគួរឲ្យកើតឡើង តើ
 ដូចម្តេច ។ គឺបាណាតិបាត ។ បេយ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា

ធម៌ដែលមិនគួរឲ្យកើតឡើង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលគួរឲ្យកើតឡើង តើដូចម្តេច ។ គឺចេតនាជាហេតុរៀបចំចាកបុណ្ណាតិបាត ។ បេ ។ ការយល់ឃើញ ត្រូវ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែលគួរឲ្យកើតឡើង ។

អាសេវិតព្យាណសេវិតព្យាធម្មសូត្រទី ៦

[៨៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងធម៌ដែលគេគួរសេព ផង ធម៌ដែលគេមិនគួរសេពផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់ ធម៌នោះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលគេមិនគួរសេព តើដូចម្តេច ។ គឺបុណ្ណាតិបាត ។ បេ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែល គេមិនគួរសេព ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលគេគួរសេព តើដូចម្តេច ។ គឺចេតនាជាហេតុរៀបចំចាកបុណ្ណាតិបាត ។ បេ ។ ការយល់ឃើញត្រូវ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែលគេគួរសេព ។

ការវេតព្យាការវេតព្យាធម្មសូត្រទី ៧

[៨៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងធម៌ ដែលគួរចម្រើន ផង ធម៌ដែលមិនគួរចម្រើនផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់ ធម៌នោះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះធម៌ដែលមិនគួរចម្រើន តើដូចម្តេច ។ គឺបុណ្ណាតិបាត ។ បេ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែល មិនគួរចម្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះធម៌ដែលគួរចម្រើន តើដូចម្តេច ។ គឺចេតនាជាហេតុរៀបចំចាកបុណ្ណាតិបាត ។ បេ ។ ការយល់ឃើញត្រូវ ម្នាលភិក្ខុ

ទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែលគួរចម្រើន ។

ពហុលីកាតព្វាពហុលីកាតព្វធម្មសូត្រទី ៨

[៨៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងធម៌ដែលគេគួរធ្វើឲ្យច្រើនផង ធម៌ដែលគេមិនគួរធ្វើឲ្យច្រើនផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់ធម៌នោះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលគេមិនគួរធ្វើឲ្យច្រើន តើដូចម្តេច ។ គឺបាណាតិបាត ។ បេ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែលគេមិនគួរធ្វើឲ្យច្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលគេគួរធ្វើឲ្យច្រើន តើដូចម្តេច ។ គឺចេតនាជាហេតុរៀបចំចាកបាណាតិបាត ។ បេ ។ ការយល់ឃើញត្រូវ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែលគេគួរធ្វើឲ្យច្រើន ។

អនុស្សវិតព្វានុស្សវិតព្វធម្មសូត្រទី ៩

[៨៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងធម៌ដែលគួរនឹករកផង ធម៌ដែលមិនគួរនឹករកផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់ធម៌នោះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលមិនគួរនឹករក តើដូចម្តេច ។ គឺបាណាតិបាត ។ បេ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែលមិនគួរនឹករក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលគួរនឹករក តើដូចម្តេច ។ គឺចេតនាជាហេតុរៀបចំចាកបាណាតិបាត ។ បេ ។ ការយល់ឃើញត្រូវ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែលគួរនឹករក ។

សច្ចិកាតព្វាសច្ចិកាតព្វធម្មសូត្រទី ១០

[៨៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងធម៌ដែលគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ផង ធម៌ដែលមិនគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់ធម៌នោះ ។ បេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលមិនគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ តើដូចម្តេច ។ គឺបាណាតិបាត ។ បេ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែលមិនគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ តើដូចម្តេច ។ គឺចេតនាជាហេតុរៀបចំបាណាតិបាត ។ បេ ការយល់ឃើញត្រូវ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែលគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។

សេដ្ឋវគ្គទី ៤ ចប់

អដ្ឋកថា

សេដ្ឋវគ្គទី ៤

[៧៨-៨៧] អដ្ឋកថាសេដ្ឋវគ្គទី ៤ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថា សេដ្ឋវគ្គទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សេវិតព្វាសេវិតព្វវគ្គទី ៥

[៨៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលប្រកបដោយធម៌ ១០ ប្រការ មិនគួរសេពគប់ឡើយ ។ ធម៌ ១០ ប្រការ តើដូចម្តេច ។ គឺបុគ្គលជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ១ លួចទ្រព្យគេ ១ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម ១ ពោលពាក្យកុហក ១ ពោលពាក្យញុះញង់ ១ ពោលពាក្យអាក្រក់ ១ ពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ ១ ជាអ្នកច្រើនដោយអភិជ្ឈា ១ មានចិត្តព្យាបាទ ១ មានសេចក្តីយល់ខុស ១ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលប្រកបដោយធម៌ ១០ ប្រការនេះឯង មិនគួរសេពគប់ឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលប្រកបដោយធម៌ ១០ ប្រការ ទើបគួរសេពគប់ ។ ធម៌ ១០ ប្រការ តើដូចម្តេច ។ គឺបុគ្គលជាអ្នករៀនស្រឡះចាកបាណាតិបាត ១ រៀនស្រឡះចាកអទិន្នាទាន ១ រៀនស្រឡះចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ ១ រៀនស្រឡះចាកមុសាវាទ ១ រៀនស្រឡះចាកបិសុណវាចា ១ រៀនស្រឡះចាកផុសវាចា ១ រៀនស្រឡះចាកសម្មប្បលាប ១ ជាអ្នកមិនមានអភិជ្ឈា ១ មិនមានចិត្តព្យាបាទ ១ មានសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលប្រកបដោយធម៌ ១០ ប្រការនេះឯង ទើបគួរសេពគប់ ។ (ក្នុងទីនេះ បណ្ឌិតត្រូវរាប់សូត្រមាន ២០០ សូត្រជាដើម ដោយអំណាចបេយ្យាលៈ) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលប្រកបដោយធម៌ ១០ ប្រការ មិនគួរគប់រកឡើយ ... គួរគប់រក ... មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត ... គួរចូលទៅអង្គុយជិត ... ជាបុគ្គលមិនគួរបូជា ... គួរបូជា ... មិនគួរ

មនោរថបុរាណី អដ្ឋកថា សេដ្ឋវគ្គទី ៤

៨៩៨

សរសើរ ... គួរសរសើរ ... មិនគួរគោរព ... គួរគោរព ... មិនគួរកោត
 ក្រែង ... គួរកោតក្រែង ... មិនគួរប្រោសប្រាណា ... គួរប្រោសប្រាណា ...
 មិនបរិសុទ្ធ ... បរិសុទ្ធ ... មិនគ្របសង្កត់នូវមានះ ... គ្របសង្កត់នូវមានះ ...
 មិនចម្រើនដោយប្រាជ្ញា ... ចម្រើនដោយប្រាជ្ញា ... រមែងបានបាបច្រើន ...
 រមែងបានបុណ្យច្រើន ។ ចុះបុគ្គលដែលប្រកបដោយធម៌ ១០ ប្រការ តើដូច
 ម្តេច ។ បុគ្គលជាអ្នករៀនស្រឡះចាកបាណាតិបាត ១ រៀនស្រឡះចាកអទិន្នាទាន
 ១ រៀនស្រឡះចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ ១ រៀនស្រឡះចាកមុសាវាទ ១ រៀន
 ស្រឡះចាកបិសុណាវាចា ១ រៀនស្រឡះចាកផុសវាចា ១ រៀនស្រឡះចាក
 សម្មប្បលាប ១ មិនមានអភិជ្ឈា ១ មិនមានចិត្តព្យាបាទ ១ មានសេចក្តី
 យល់ត្រូវ ១ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលប្រកបដោយធម៌ ១០ ប្រការ
 នេះឯង រមែងបាននូវបុណ្យច្រើន ។

សេវិតព្វសេវិតព្វវគ្គទី ៥ ចប់

ចតុត្ថបណ្ណាសកទី ៤ ចប់

អដ្ឋកថា

សេវិតព្វសេវិតព្វវគ្គទី ៥

[៨៨] អដ្ឋកថាសេវិតព្វសេវិតព្វវគ្គទី ៥ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថា សេវិតព្វសេវិតព្វវគ្គទី ៥ ចប់

ចតុត្ថបណ្ណាសក ចប់

សុត្តន្តបិដក បញ្ចមបណ្ណាសក

បឋមវគ្គទី ១

យថាភតសូត្រទី ១

[៨៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ១០ យ៉ាង នឹង
ធ្លាក់ទៅក្នុងនរក ដូចជាគេនាំទៅទម្លាក់ ។ ធម៌ ១០ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ អ្នកមានចិត្ត
អាក្រក់ អ្នកមានបាតដៃប្រឡាក់ដោយឈាម តាំងនៅខ្ជាប់ក្នុងការសម្លាប់រឿយៗ
មិនដល់នូវសេចក្តីអាណិតអាសូរ ចំពោះសព្វសត្វទាំងឡាយ ១ ជាអ្នកលួច
ទ្រព្យគេ គឺថាជាអ្នកកាន់យកនូវគ្រឿងឧបករណ៍ ជាសម្បត្តិនៃបុគ្គលដទៃដែល
គេមិនបានឲ្យ ពោលគឺការលួច ដែលជាទ្រព្យ ឋិតនៅក្នុងស្រុកក្តី ឋិតនៅ
ក្នុងព្រៃក្តី ១ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ អ្នកដល់នូវការប្រព្រឹត្ត
កន្លងចំពោះស្ត្រីទាំងឡាយ ដែលមានមាតារក្សា បិតារក្សា បងប្អូនប្រុសរក្សា
បងប្អូនស្រីរក្សា ញាតិរក្សា ធម៌រក្សា ជាស្ត្រីមានប្តី មានអាជ្ញា (កំណត់ទុក)
ដោយហោចទៅ សូម្បីតែស្ត្រីដែលមានគេបំពាក់កម្រងផ្កា ១ ជាអ្នកនិយាយ
កុហក ទោះបីឋិតនៅក្នុងរោងក្តី ឋិតនៅក្នុងបរិសទ្យក្តី ឋិតនៅក្នុងកណ្តាលនៃ

ញាតិក្តី បិតានៅក្នុងកណ្តាលសេនីក្តី បិតានៅក្នុងកណ្តាលរាជត្រកូលក្តី ដែល
 គេនាំមក សួរជាសាក្សីថា នៃបុរសអើយ ចូរអ្នកចូលមកអាយ បើអ្នកដឹង
 នូវហេតុណា ចូរនិយាយប្រាប់ហេតុនោះ បុរសនោះកាលបើមិនដឹង ក៏និយាយ
 ថា ខ្ញុំដឹង ក៏មាន កាលបើដឹង និយាយថា ខ្ញុំមិនដឹង ក៏មាន កាលបើមិន
 ឃើញ និយាយថា ខ្ញុំឃើញ ក៏មាន កាលបើឃើញនិយាយថា ខ្ញុំមិនឃើញ
 ក៏មាន ជាអ្នកពោលនូវពាក្យកុហកទាំងដឹងខ្លួនដូច្នោះ ព្រោះហេតុនៃខ្លួនក្តី ព្រោះ
 ហេតុនៃបុគ្គលដទៃក្តី ព្រោះហេតុសំណូក គឺអាមិសបន្តិចបន្តួចក្តី ១ ជាអ្នក
 ពោលពាក្យញុះញង់ គឺពួកពាក្យអំពីសម្លាក់ជននេះ ហើយនាំទៅប្រាប់ជនឯណោះ
 ដើម្បីនឹងបំបែកជនទាំងនេះ ឬពួកពាក្យអំពីសម្លាក់ជនឯណោះ មកប្រាប់ជន
 ឯណោះ ដើម្បីនឹងបំបែកជនឯណោះ ជាអ្នកបំបែកនូវពួកជនដែលព្រមព្រៀង
 គ្នា អ្នកជម្រុលពួកជនដែលបែកគ្នាហើយ អ្នកត្រេកអរក្នុងពួក មានតម្រេក
 ក្នុងពួក អ្នករីករាយក្នុងពួក អ្នកពោលវាចាធ្វើឲ្យប្រកាន់ពួកដូច្នោះ អ្នកពោល
 ពាក្យអាក្រក់ អ្នកពោលពាក្យទ្រគោះ ខ្មោះខ្លួរ រោលរាលដល់អ្នកដទៃ ជៀម
 ជាមដល់អ្នកដទៃ ជាវាចាជិតសេចក្តីក្រោធ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសមាធិ ១
 ជាអ្នកពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ គឺពោលពាក្យខុសកាល ពោលពាក្យមិន
 ពិត ពោលពាក្យមិនមែនជាអត្ថ ពោលពាក្យមិនមែនជាធម៌ ពោលពាក្យមិន
 មែនជាវិន័យ ពាក្យដែលមិនគួរ ឲ្យអ្នកផងតាំងទុកក្នុងហឫទ័យ ជាពាក្យ
 ខុសកាល មិនមានគ្រឿងអាង មិនមានទីបំផុត មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ១

ជាអ្នកច្រើនដោយអភិជ្ឈា សម្លឹងគ្រឿងឧបករណ៍ ដែលជាសម្បត្តិនៃបុគ្គល
 ដទៃណាថា ឱហ្មឺ គ្រឿងឧបករណ៍នោះ គប្បីបានមកអញ ១ ជាអ្នកមានចិត្ត
 ព្យាបាទ ជាអ្នកមានតម្រិះក្នុងចិត្តដែលប្រទូស្តហើយថា សត្វទាំងឡាយនេះ
 ចូរលំបាកខ្លះ ចូរបែកគ្នាខ្លះ ចូរសាបសូន្យទៅខ្លះ កុំកើតមានឡើយខ្លះ ១
 ជាអ្នកមានគំនិតយល់ខុស ជាអ្នកយល់ឃើញសេចក្តីវិបរិតថា ទានដែលបុគ្គល
 ឲ្យហើយ មិនមានផល ការបូជាធំ មិនមានផល ការបូជាតូច មិនមានផល
 ផលវិបាករបស់កុសលាកុសលកម្ម ដែលសត្វធ្វើល្អ និងធ្វើអាក្រក់មិនមាន
 លោកនេះមិនមាន លោកខាងមុខមិនមាន មាតាមិនមាន បិតាមិនមាន សត្វ
 ទាំងឡាយជាឱបបាតិកកំណើតមិនមាន សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ក្នុង
 លោក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តល្អ ប្រតិបត្តិដោយត្រឹមត្រូវ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក
 នេះ និងលោកខាងមុខ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមរបស់ខ្លួន ហើយសម្តែងប្រាប់ មិន
 មាន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបព្រមដោយធម៌ ១០ នេះឯង
 នឹងធ្លាក់ក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 ប្រកបដោយធម៌ ១០ យ៉ាងនេះ នឹងទៅកើតឯស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅ
 តម្កល់ទុក ។ ធម៌ ១០ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះក្នុង
 លោកនេះ លះបង់បាណាតិបាត រៀរចាកបាណាតិបាត មានអាជ្ញាជាក់ចុះ
 ហើយ មានគ្រឿងសស្ត្រាជាក់ចុះហើយ ជាអ្នកអៀនខ្មាស ដល់នូវសេចក្តី
 អាណិតអាសូរ អ្នកមានសេចក្តីអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ដល់សព្វសត្វ ១

លះបង់អទិន្នាទាន រៀរចាកអទិន្នាទាន ជាអ្នកមិនលួចទ្រព្យគេដែលជាគ្រឿង
 ឧបករណ៍ គឺសម្បត្តិនៃបុគ្គលដទៃ ដែលជាទ្រព្យបិតនៅក្នុងស្រុកក្តី បិតនៅ
 ក្នុងព្រៃក្តី ដែលគេមិនឲ្យ ពោលគឺការលួច ១ លះបង់ការមេសុមិច្ឆាចារ រៀរ
 ចាកការមេសុមិច្ឆាចារ អ្នកមិនដល់នូវការប្រព្រឹត្តកន្លង ចំពោះស្រ្តីទាំងឡាយ
 ដែលមានមាតារក្សា បិតារក្សា បងប្អូនប្រុសរក្សា បងប្អូនស្រីរក្សា ញាតិរក្សា
 ធម៌រក្សា ជាស្រ្តីមានប្តី មានអាជ្ញា (កំណត់ទុក) ដោយហោចទៅ សូម្បី
 តែស្រ្តីដែលគេបំពាក់កម្រងផ្កា ១ លះបង់នូវមុសាវាទ រៀរចាកមុសាវាទ ទោះ
 បីបិតនៅក្នុងរោងក្តី បិតនៅក្នុងបរិសទ្យក្តី បិតនៅក្នុងកណ្តាលនៃញាតិក្តី បិត
 នៅក្នុងកណ្តាលសេនីក្តី បិតនៅក្នុងកណ្តាលនៃរាជត្រកូលក្តី ដែលគេនាំមក
 សួរជាសាក្សីថា នៃបុរសអើយ ចូរអ្នកមកអាយ អ្នកដឹងនូវហេតុណា ចូរ
 និយាយប្រាប់ហេតុនោះ បុរសនោះ កាលមិនដឹង និយាយថា ខ្ញុំមិនដឹងក៏មាន
 កាលដឹង និយាយថា ខ្ញុំដឹងក៏មាន កាលមិនឃើញ និយាយថា ខ្ញុំមិនឃើញក៏
 មាន កាលឃើញនិយាយថា ខ្ញុំឃើញក៏មាន ជាអ្នកមិនពោលនូវពាក្យកុហក
 ទាំងដឹងខ្លួនដូច្នោះ ព្រោះហេតុនៃខ្លួនក្តី ព្រោះហេតុនៃបុគ្គលដទៃក្តី ព្រោះហេតុ
 សំណូក គឺអាមិសបន្តិចបន្តួចក្តី ១ លះបង់នូវបិសុណាវាចា រៀរចាកបិសុណា-
 វាចា ឮពាក្យអំពីសម្នាក់ជននេះ ហើយមិននាំទៅប្រាប់ជនឯណោះ ដើម្បីនឹង
 បំបែកជនទាំងនេះ ឬឮពាក្យអំពីសម្នាក់ជនឯណោះ មិននាំមកប្រាប់ដល់ជន
 នេះ ដើម្បីនឹងបំបែកជនឯណោះ ជាអ្នកផ្សះផ្សាពួកជនដែលបែកគ្នា ឬជាអ្នក

ទំនុកបម្រុងនូវពួកជនដែលព្រមព្រៀង ជាអ្នកត្រេកអរ ក្នុងការព្រមព្រៀង
 ជាអ្នកមានតម្រេក ក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀង ជាអ្នករីករាយ ក្នុងការព្រមព្រៀង
 ពោលវាចាដែលធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ១ លះបង់ផុសវាចា រៀរ
 ចាកផុសវាចា ជាអ្នកពោលតែវាចាដែលមិនមានទោស ជាវាចាស្រួលដល់
 ត្រចៀក គួរឲ្យគេស្រឡាញ់ ចូលទៅកាន់ហឫទ័យ ជាវាចាអ្នកប្តី ជាទី
 ស្រឡាញ់នៃជនច្រើន ជាសម្តីពេញចិត្តនៃជនច្រើន ១ លះបង់នូវសម្ផប្បលាប
 រៀរចាកសម្ផប្បលាប ជាអ្នកពោលត្រូវតាមកាល ពោលពាក្យពិត ពោល
 ពាក្យដែលជាអត្ថ ពោលពាក្យដែលជាធម៌ ពោលពាក្យដែលជាវិន័យ ពោល
 ពាក្យដែលគួរឲ្យគេតាំងទុក ជាពាក្យត្រូវតាមកាល ប្រកបដោយគ្រឿងអាង
 ជាវាចាមានទីបំផុត ប្រកបព្រមដោយប្រយោជន៍ ១ ជាអ្នកមិនមានអភិជ្ឈា
 ជាអ្នកមិនគយគន់នូវគ្រឿងឧបករណ៍ ដែលជាសម្បត្តិនៃបុគ្គលដទៃថា ឪហ្មឺ
 គ្រឿងឧបករណ៍ ដែលជាសម្បត្តិនៃបុគ្គលដទៃណា គ្រឿងឧបករណ៍នោះគប្បី
 បានមកអញ ដូច្នោះឡើយ ១ ជាអ្នកមានចិត្តមិនព្យាបាទ មានតម្រិះក្នុងចិត្ត
 ដែលទោសមិនប្រទូស្តថា សត្វទាំងឡាយនេះ កុំបងពៀរគ្នា កុំព្យាបាទគ្នា
 កុំមានទុក្ខ ចូររក្សាខ្លួន ឲ្យបានសេចក្តីសុខចុះ ១ ជាអ្នកយល់ត្រូវ ឃើញ
 សេចក្តីមិនវិបរិតថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ មានផល ការបូជាធំ មានផល
 ការបូជាតូច មានផល ផលវិបាកនៃកុសលាកុសលកម្ម ដែលបុគ្គលធ្វើល្អ និង
 អាក្រក់ មាន លោកនេះ មាន លោកខាងមុខ មាន មាតា មាន បិតា មាន

សត្វទាំងឡាយជាឱបបុតិកកំណើត មាន សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ក្នុង
 លោកនេះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តល្អ ប្រតិបត្តិត្រឹមត្រូវ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកនេះ
 និងលោកខាងមុខ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ហើយសម្តែងប្រាប់ មាន
 ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ១០ យ៉ាងនេះឯង នឹង
 ទៅកើតឯស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅតម្កល់ទុក ។

មាតុត្រាមសូត្រទី ២

[៩០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មាតុត្រាមប្រកបដោយធម៌ ១០ យ៉ាង
 នឹងទៅកើតក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ធម៌ ១០ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។
 គឺជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ។ បេ។ ជាអ្នកយល់ខុស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មាតុ-
 ត្រាមប្រកបដោយធម៌ ១០ យ៉ាងនេះឯង នឹងទៅកើតក្នុងនរក ដូចជាគេនាំ
 យកទៅទម្លាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មាតុត្រាមប្រកបដោយធម៌ ១០ យ៉ាង
 នឹងទៅកើតឯស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅតម្កល់ទុក ។ ធម៌ ១០ យ៉ាង តើ
 អ្វីខ្លះ ។ គឺជាអ្នករៀបចំបាណាតិបាត ។ បេ។ ជាអ្នកយល់ត្រូវ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ មាតុត្រាមប្រកបដោយធម៌ ១០ យ៉ាងនេះឯង នឹងទៅកើតឯស្ថាន
 សួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅតម្កល់ទុក ។

បឋមឧទាសិកាសូត្រទី ៣

[៩១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧទាសិកាប្រកបដោយធម៌ ១០ យ៉ាង
 នឹងទៅកើតក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ធម៌ ១០ យ៉ាងតើអ្វីខ្លះ ។

គឺជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ។ បេ ។ ជាអ្នកយល់ខុស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសិកា
 ប្រកបដោយធម៌ ១០ យ៉ាងនេះឯង នឹងទៅកើតក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅ
 ទម្លាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសិកាប្រកបដោយធម៌ ១០ យ៉ាង នឹង
 ទៅកើតឯស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅតម្កល់ទុក ។ ធម៌ ១០ យ៉ាង តើអ្វី
 ខ្លះ ។ គឺជាអ្នកវៀរចាកបាណាតិបាត ។ បេ ។ ជាអ្នកយល់ត្រូវ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ឧបាសិកាប្រកបដោយធម៌ ១០ យ៉ាងនេះឯង នឹងទៅកើត
 ឯស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅតម្កល់ទុក ។

ទុតិយឧបាសិកាសូត្រទី ៤

[៧២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសិកាប្រកបដោយធម៌ ១០ យ៉ាង
 ជាអ្នកមិនក្លៀវក្លាគ្រប់គ្រងផ្ទះ ។ ធម៌ ១០ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺជាអ្នកសម្លាប់
 សត្វ ។ បេ ។ ជាអ្នកយល់ខុស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសិកាប្រកបដោយ
 ធម៌ ១០ យ៉ាងនេះឯង ជាអ្នកមិនក្លៀវក្លា គ្រប់គ្រងផ្ទះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ឧបាសិកាប្រកបដោយធម៌ ១០ យ៉ាងជាអ្នកក្លៀវក្លា គ្រប់គ្រងផ្ទះ ។ ធម៌
 ១០ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺជាអ្នកវៀរចាកបាណាតិបាត ។ បេ ។ ជាអ្នកយល់
 ត្រូវ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសិកាប្រកបដោយធម៌ ១០ យ៉ាងនេះឯង ជា
 អ្នកក្លៀវក្លា គ្រប់គ្រងផ្ទះ ។

អដ្ឋកថា

បញ្ចមបណ្ណាសក

បឋមវគ្គទី ១

យថាកតសូត្រជាដើម

[៨៩-៩២] ក្នុងយថាកតសូត្រទី ១ ជាដើម មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។
អដ្ឋកថាយថាកតសូត្រទី ១ ជាដើមចប់

សុត្តន្តបិដក

ធម្មបរិយាយសូត្រទី ៥

[៩៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវធម្មបរិយាយ ជា
ហេតុនៃសេចក្តីរន្ធត់ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់នូវធម៌នោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យ
ល្អចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមាន
ព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សួរដូច្នោះថា
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មបរិយាយជាហេតុនៃសេចក្តីរន្ធត់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយ មានកម្មជារបស់ខ្លួន មានកម្មជាទាយាទ មាន

កម្មជាកំណើត មានកម្មជាដៅពង្ស មានកម្មជាទីរពូក ទោះធ្វើនូវកម្មណា ជា
 បុណ្យក្តី ជាបាបក្តី រមែងជាទាយាទនៃកម្មនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ មានចិត្តអាក្រក់ មានបាតដៃប្រឡាក់
 ដោយឈាម តាំងនៅខ្ជាប់ ក្នុងការសម្លាប់រឿយៗ មិនមានសេចក្តីរន្ធត់
 អាណិតអាសូរចំពោះពួកសត្វទាំងពួង ។ បុគ្គលនោះ រមែងរន្ធត់ដោយកាយ
 រន្ធត់ដោយវាចា រន្ធត់ដោយចិត្ត ។ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា មានកាយកម្ម
 រៀប (រមិញ្ញរមុញ) រមិញ្ញរមុញ មនោកម្មរៀប គតិរៀប ឧបបត្តិ (ការ
 កើតឡើង) ក៏រៀប ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាគតិទាំងពីររបស់សត្វមាន
 គតិរៀប មានឧបបត្តិរៀប តថាគតពោលនូវគតិណាមួយ គឺនិរយគតិ មាន
 ទុក្ខតែម្យ៉ាង ឬតិរច្ឆានយោនិគតិ មានជាតិដ៏រន្ធត់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តិរច្ឆាន-
 យោនិគតិ ប្រកបដោយរន្ធត់នោះ តើដូចម្តេច គឺពស់ ខ្នុរ ក្រប ស្តា សំពោច
 កណ្តុរ មៀម ឬក៏ពួកសត្វកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆានណាមួយក្រៅពីនេះ ឃើញ
 មនុស្សទាំងឡាយហើយ ក៏រមែងរន្ធត់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបបត្តិរបស់
 សត្វតាមសភាវៈ រមែងមាន ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ បុគ្គលធ្វើនូវកម្មណា
 រមែងកើតឡើងដោយអំណាចកម្មនោះ ផស្សៈទាំងឡាយ (របស់វិបាក) ក៏
 រមែងពាល់ត្រូវនូវបុគ្គលដែលកើតមកនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោល
 ថា សត្វទាំងឡាយ មានកម្មជាទាយាទ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ លួចយកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ... ប្រព្រឹត្តខុស

ក្នុងកាមទាំងឡាយ ... ពោលពាក្យកុហក ... មានសម្តីញុះញង់ ... មានសម្តី
 អាក្រក់ ... ពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ ... មានចិត្តច្រើនដោយអភិជ្ឈា ... មាន
 ចិត្តព្យាបាទ ... ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ យល់ឃើញសេចក្តីវិបរិតថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យ
 ហើយ មិនមានផល ការបូជាធំ មិនមានផល ការបូជាតូច មិនមានផល
 ផលវិបាករបស់កុសលាកុសលកម្ម ដែលសត្វធ្វើល្អ និងអាក្រក់ មិនមាន
 លោកនេះ មិនមាន លោកខាងមុខ មិនមាន មាតា មិនមាន បិតា មិនមាន
 សត្វទាំងឡាយជាឱបបាតិកកំណើត មិនមាន សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ
 ក្នុងលោក អ្នកប្រព្រឹត្តល្អ ប្រតិបត្តិដោយត្រឹមត្រូវ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក
 នេះ និងលោកខាងមុខ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមរបស់ខ្លួន ហើយសម្តែងប្រាប់មិន
 មាន ។ បុគ្គលនោះ រមែងរន្ធត់ដោយកាយ រន្ធត់ដោយវាចា រន្ធត់ដោយចិត្ត ។
 បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា មានកាយកម្មរៀច វចិកម្មរៀច មនោកម្មរៀច គតិ
 រៀច ឧបបត្តិរៀច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាគតិពីរយ៉ាង របស់សត្វ
 មានគតិរៀច មានឧបបត្តិរៀច តថាគតពោលគតិណាមួយ គឺនិរយគតិ
 មានទុក្ខតែម្យ៉ាង ឬតិរច្ឆានយោនិគតិ មានជាតិរន្ធត់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 តិរច្ឆានយោនិគតិ ប្រកបដោយជាតិរន្ធត់នោះ តើអ្វីខ្លះ គឺពស់ ខ្នុយ ក្អែប
 ស្កា សំពោច កណ្តុរ មៀម ឬក៏ពួកសត្វកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆានណាមួយ
 ក្រៅពីនេះ ឃើញមនុស្សហើយ រមែងរន្ធត់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបបត្តិ
 នៃសត្វតាមសភាវៈ រមែងមានដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ បុគ្គលធ្វើនូវកម្មណា

រមែងកើតដោយអំណាចកម្មនោះ ផស្សៈទាំងឡាយ (របស់វិបាក) រមែង
 ពាល់ត្រូវនូវបុគ្គលដែលកើតមកនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា
 សត្វទាំងឡាយ មានកម្មជាទាយាទយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វ
 ទាំងឡាយ មានកម្មជារបស់ខ្លួន មានកម្មជាទាយាទ មានកម្មជាកំណើត មាន
 កម្មជាជៅពង្ស មានកម្មជាទីរព្វក ទោះធ្វើនូវកម្មណា ជាបុណ្យក្តី ជាបាបក្តី
 រមែងជាទាយាទនៃកម្មនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 លះបង់នូវបាណាតិបាត រៀបចាកបាណាតិបាត មានអាជ្ញាជាក់ចុះហើយ មាន
 គ្រឿងសស្ត្រារុំជាក់ចុះហើយ ជាអ្នកអៀនខ្មាស មានសេចក្តីអាណិតអាសូរ
 មានសេចក្តីអនុគ្រោះ ដោយប្រយោជន៍ដល់សត្វសត្វ ។ បុគ្គលនោះមិនរន្ធត់
 ដោយកាយ មិនរន្ធត់ដោយវាចា មិនរន្ធត់ដោយចិត្ត ។ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា
 មានកាយកម្មត្រង់ វចីកម្មត្រង់ មនោកម្មត្រង់ គតិត្រង់ ឧបបត្តិត្រង់ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតទាំងពីរ របស់សត្វមានគតិត្រង់ មានឧបបត្តិត្រង់
 តថាគតពោលនូវគតិណាមួយ គឺសត្វទាំងឡាយ ដែលមានសុខតែម្យ៉ាង ឬ
 ពួកត្រកូលខ្ពស់ ដែលជាត្រកូលខត្តិយមហាសាល ឬព្រាហ្មណមហាសាល
 ឬក៏គហបតិមហាសាល ដែលជាត្រកូលស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានកោគៈ
 ច្រើន មានមាស និងប្រាក់ច្រើន មានសម្បត្តិ និងគ្រឿងឧបករណ៍ច្រើន មាន
 ទ្រព្យ និងស្រូវច្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបបត្តិនៃសត្វតាមសភាវៈរមែង
 មានដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ បុគ្គលធ្វើនូវកម្មណា រមែងកើតដោយអំណាច

កម្មនោះ ផស្សៈទាំងឡាយ (របស់វិបាក) រមែងពាល់ត្រូវ នូវបុគ្គលដែល
 កើតមកនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា សត្វទាំងឡាយ មាន
 កម្មជាទាយាទ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ
 លះបង់អទិន្នាទាន រៀបចាកអទិន្នាទាន ... លះបង់ការប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាម
 ទាំងឡាយ រៀបចាកការប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ ... លះបង់មុសាវាទ
 រៀបចាកមុសាវាទ ... លះបង់បិសុណវាចា រៀបចាកបិសុណវាចា ... លះ
 បង់ផរុសវាចា រៀបចាកផរុសវាចា ... លះបង់សម្មប្បលាបៈ រៀបចាកសម្ម-
 ប្បលាបៈ ... មិនច្រើនដោយអភិជ្ឈា ... មានចិត្តមិនព្យាបាទ ... ជាសម្មាទិដ្ឋិ
 មានសេចក្តីយល់ឃើញមិនវិបរិតថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ មានផល ការ
 បូជាធំ មានផល ការបូជាតូច មានផល ផលវិបាករបស់កុសលាកុសលកម្ម
 ដែលសត្វធ្វើល្អ និងអាក្រក់ មាន លោកនេះ មាន លោកខាងមុខ មាន មាតា
 មាន បិតា មាន សត្វទាំងឡាយ ជាឱបបាតិកកំណើតមាន ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តល្អ ប្រតិបត្តិដោយត្រឹមត្រូវ ធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់ នូវលោកនេះ និងលោកខាងមុខ ដោយបញ្ញាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ របស់ខ្លួនហើយ
 សម្តែងប្រាប់ មាន ។ បុគ្គលនោះ រមែងមិនរន្ធត់ដោយកាយ មិនរន្ធត់ដោយ
 វាចា មិនរន្ធត់ដោយចិត្ត ។ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា មានកាយកម្មត្រង់ វចីកម្ម
 ត្រង់ មនោកម្មត្រង់ មានគតិត្រង់ មានឧបបត្តិត្រង់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បណ្តាគតិទាំងពីរ របស់សត្វមានគតិត្រង់ មានឧបបត្តិត្រង់ តថាគតពោលនូវ

គតិណាមួយ គឺសត្វទាំងឡាយដែលមានសុខតែម្យ៉ាង ឬពួកត្រកូលខ្ពស់ៗ
 ដែលជាត្រកូលខ្ពស់មហាសាល ឬព្រាហ្មណមហាសាល ឬក៏គហបតិមហា
 សាល ដែលជាត្រកូលស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានកោគៈច្រើន មានមាស
 និងប្រាក់ច្រើន មានសម្បត្តិ និងគ្រឿងឧបករណ៍ច្រើន មានទ្រព្យនិងស្រូវ
 ច្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបបត្តិនៃសត្វតាមសភាវៈ រមែងមានដោយ
 ប្រការដូច្នោះឯង ។ បុគ្គលធ្វើនូវកម្មណា រមែងកើតឡើងដោយអំណាចកម្ម
 នោះ ផស្សៈទាំងឡាយ (របស់វិបាក) រមែងពាល់ត្រូវនូវបុគ្គលដែលកើត
 មកនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា សត្វទាំងឡាយ មានកម្មជា
 ទាយាទ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយ មានកម្មជា
 របស់ខ្លួន មានកម្មជាទាយាទ មានកម្មជាកំណើត មានកម្មជាជៅពង្ស មាន
 កម្មជាទីរពូក ទោះធ្វើនូវកម្មណា ជាបុណ្យក្តី ជាបាបក្តី រមែងជាទាយាទនៃកម្ម
 នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងឈ្មោះថា ធម្មបរិយាយជាហេតុនៃ
 សេចក្តីរន្ធត់ ។

អដ្ឋកថា

ធម្មបរិយាយសូត្រ

[៩៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងធម្មបរិយាយសូត្រទី ៥ នៃបញ្ចម-
 បណ្ណាសក ដូចតទៅនេះ បទថា សំសប្បតិបរិយាយំ វោ ភិក្ខុវេ ធម្មបរិ-
 យាយំ បានដល់ ការសម្តែងធម៌ ពោល គឺការសម្តែងហេតុនៃការរសាប់
 រសល់ ។ បទថា សំសប្បតិ សេចក្តីថា សត្វធ្វើកម្មនោះ រមែងរសាប់
 រសល់ អន្ទះអន្ទែងទៅ ញាប់ញ័រទៅ ។ បទថា ធិម្ហា គតិ សេចក្តីថា សត្វ
 នឹងទៅកាន់គតិណា ដោយកម្មនោះ គតិនោះ ឈ្មោះថា រៀច ។ បទថា
 ធិម្ហបបត្តិ សេចក្តីថា សត្វនឹងចូលដល់គតិណា គតិរបស់សត្វនោះ ក៏រៀច
 ដូចគ្នា ។ បទថា សំសប្បជាតិកា បានដល់ មានការលូនទៅជាសកាវៈ ។
 បទថា ភូតា ភូតស្ស ឧបបត្តិ ហោតិ សេចក្តីថា ការកើតឡើងរបស់សត្វ
 រមែងមាន ព្រោះកម្មដែលមានហើយ គឺព្រោះកម្មដែលមានដោយសកាវៈ ។
 បទថា ធិស្សា ធិសន្តិ បានដល់ ផស្សៈដែលជាវិបាករមែងពាល់ត្រូវ ។^១

អដ្ឋកថា ធម្មបរិយាយសូត្រទី ៥ ចប់^(១)

១- អដ្ឋកថាបាលីជាសូត្រទី ៦

សុត្តន្តបិដក បឋមកម្មសូត្រទី ៦

[៧៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនដែលពោលនូវការអស់ទៅ
នៃកម្មទាំងឡាយ ប្រកបដោយចេតនា ដែលសត្វធ្វើហើយ សន្សំហើយ ព្រោះ
មិនបានទទួលនូវផលទេ ឯផលនោះឯង រមែងកើតក្នុងបច្ចុប្បន្នក៏មាន ក្នុង
អត្តភាពជាលំដាប់ក៏មាន ក្នុងអត្តភាពដទៃទៅក៏មាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
តថាគត មិនដែលពោលនូវកិរិយាធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ព្រោះមិនបានទទួលនូវ
ផលនៃកម្ម ប្រកបដោយចេតនា ដែលសត្វបានធ្វើហើយ សន្សំហើយទេ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាអកុសលកម្មទាំងនោះ វិបត្តិ គឺទោសនៃកាយកម្ម
មាន ៣ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយអកុសលចេតនា រមែងមានទុក្ខជាកម្រៃ មាន
ទុក្ខជាផល វិបត្តិ គឺទោសនៃវចីកម្ម ៤ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយអកុសល-
ចេតនា មានទុក្ខជាកម្រៃ មានទុក្ខជាផល វិបត្តិ គឺទោស នៃមនោកម្ម ៣
យ៉ាង ដែលប្រកបដោយអកុសលចេតនា មានទុក្ខជាកម្រៃ មានទុក្ខជាផល ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វិបត្តិ គឺទោសនៃកាយកម្ម ៣ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយ
អកុសលចេតនា មានទុក្ខជាកម្រៃ មានទុក្ខជាផល តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ មានចិត្តអាក្រក់
មានបាតដៃប្រឡាក់ដោយឈាម តាំងនៅខ្ជាប់ក្នុងការសម្លាប់រឿយៗ មិនមាន
សេចក្តីអាណិតអាសូរ ចំពោះសត្វសត្វទាំងឡាយ ជាអ្នកលួចយកទ្រព្យដែល
គេមិនបានឲ្យ ជាអ្នកកាន់យកនូវសម្បត្តិ និងគ្រឿងឧបករណ៍ នៃបុគ្គលដទៃ

ជាទ្រព្យបិតនៅក្នុងស្រុកក្តី បិតនៅក្នុងព្រៃក្តី ដែលគេមិនបានឲ្យ ពោលគឺការ
 លួច ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ ជាអ្នកដល់នូវការប្រព្រឹត្តកន្លង
 ក្នុងស្រ្តីទាំងឡាយ ដែលមានមាតារក្សា បិតារក្សា បងប្អូនប្រុសរក្សា បងប្អូន
 ស្រ្តីរក្សា ញាតិរក្សា ធម៌រក្សា ជាស្រ្តីមានប្តី មានអាជ្ញា (កំណត់ទុក) ដោយ
 ហោចទៅ សូម្បីតែស្រ្តីដែលគេបំពាក់កម្រងផ្កា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិបត្តិ
 គឺទោស នៃកាយកម្ម ៣ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយអកុសលចេតនា រមែង
 មានទុក្ខជាក់ស្រែ មានទុក្ខជាផល ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 វិបត្តិ គឺទោស នៃវចីកម្ម មាន ៤ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយអកុសលចេតនា
 មានទុក្ខជាក់ស្រែ មានទុក្ខជាផល តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកនិយាយពាក្យកុហក ទោះបីបិតនៅក្នុងរោងក្តី បិត
 នៅក្នុងបរិសទ្យក្តី បិតនៅក្នុងកណ្តាលនៃញាតិក្តី បិតនៅក្នុងកណ្តាលនៃសេនី
 ក្តី បិតនៅក្នុងកណ្តាលរាជត្រកូលក្តី ដែលគេនាំទៅសួរជាសាក្សីថា នៃបុរស
 អើយ អ្នកចូរមកអោយ បើអ្នកដឹងហេតុណា ចូរនិយាយប្រាប់ហេតុនោះ បុរស
 នោះ កាលបើមិនដឹង និយាយថា ខ្ញុំដឹងក៏មាន កាលបើដឹង និយាយថា ខ្ញុំ
 មិនដឹងក៏មាន កាលបើមិនឃើញ និយាយថា ខ្ញុំឃើញក៏មាន កាលបើឃើញ
 និយាយថា ខ្ញុំមិនឃើញក៏មាន ជាអ្នកពោលពាក្យកុហក ទាំងដឹងខ្លួន ដូច្នោះ
 ព្រោះហេតុនៃខ្លួនក្តី ហេតុនៃបុគ្គលដទៃក្តី ព្រោះសំណូក គឺអាមិសបន្តិចបន្តួច
 ក្តី ជាអ្នកពោលពាក្យញុះញង់ ឮពាក្យអំពីសម្នាក់ជននេះហើយ នាំទៅប្រាប់

ជនឯណោះ ដើម្បីនឹងបំបែកជនទាំងនេះ ឬពួកពាក្យអំពីសម្នាក់ជនឯណោះ មកប្រាប់ពួកជននេះ ដើម្បីនឹងបំបែកជនឯណោះ ជាអ្នកបំបែកពួកជនដែល ព្រមព្រៀងគ្នាផង ជាអ្នកជម្រុលពួកជនដែលបែកគ្នាស្រាប់ហើយផង មាន សេចក្តីត្រេកអរក្នុងពួក រីករាយក្នុងពួក មានតម្រេកក្នុងពួក ជាអ្នកពោល វាចាធ្វើឲ្យប្រកាន់ពួក ជាអ្នកពោលពាក្យអាក្រក់ ជាអ្នកពោលពាក្យទ្រគោះ ខ្មោះខ្មួរ រោលរាល ដល់អ្នកដទៃ ជៀមជាមដល់អ្នកដទៃ ជាវាចាជិតសេចក្តី ក្រោធ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសមាធិ ជាអ្នកពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ ពោល ពាក្យខុសកាល ពោលពាក្យមិនពិត ពោលពាក្យមិនមែនជាអត្ថ ពោល ពាក្យ មិនមែនជាធម៌ ពោលពាក្យមិនមែនជាវិន័យ ពោលពាក្យដែលមិនគួរ ឲ្យគេតាំងទុកក្នុងហឫទ័យ ជាពាក្យខុសកាល មិនមានគ្រឿងអាង មិនមានទី បំផុត មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិបត្តិ គឺទោស នៃវិចីកម្ម ៤ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយអកុសលចេតនា រមែងមានទុក្ខជា កម្រៃ មានទុក្ខជាផល ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិបត្តិ គឺទោសនៃមនោ កម្មមាន ៣ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយអកុសលចេតនា រមែងមានទុក្ខជាកម្រៃ មានទុក្ខជាផល តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកច្រើនដោយអភិជ្ឈា សម្លឹងសម្បត្តិ និងគ្រឿង ឧបករណ៍នៃបុគ្គលដទៃថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ សម្បត្តិ និងគ្រឿងឧបករណ៍នោះ គប្បីបានមកអញ ជាអ្នកមានចិត្តព្យាបាទ គឺមានតម្រិះក្នុងចិត្ត ដែលទោស

ប្រទូស្តហើយថា សត្វទាំងឡាយនេះ ចូរលំបាកខ្លះ ចូរជាប់រេចទៅខ្លះ ចូរ
សាបសូន្យទៅខ្លះ ចូរហិនហោចទៅខ្លះ កុំកើតមានទៀតខ្លះ ជាអ្នកយល់ខុស
សេចក្តីយល់វិបរិតថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ មិនមានផល ការបូជាធំ
មិនមានផល ការបូជាតូច មិនមានផល ផលវិបាកនៃកុសលាកុសលកម្ម
ដែលសត្វធ្វើល្អ និងអាក្រក់ មិនមាន លោកនេះ មិនមាន លោកខាងមុខ
មិនមាន មាតា មិនមាន បិតា មិនមាន សត្វជាឱបបុតិកកំណើតមិនមាន
សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ក្នុងលោក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តល្អ ប្រតិបត្តិដោយ
ត្រឹមត្រូវ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកនេះ និងលោកខាងមុខ ដោយបញ្ញាដ៏
ឧត្តមរបស់ខ្លួន ហើយសម្តែងប្រាប់ មិនមាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិបត្តិ គឺ
ទោសនៃមនោកម្ម មាន ៣ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយអកុសលចេតនា រមែង
មានទុក្ខជាក់មែន មានទុក្ខជាផល ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ពួកសត្វលុះបែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងអបាយ
ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ព្រោះហេតុតែវិបត្តិ គឺទោសនៃកាយ កម្មមាន ៣ យ៉ាង
ដែលប្រកបដោយអកុសលចេតនាក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយ
លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើត ក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត
នរក ព្រោះហេតុតែវិបត្តិ គឺទោសនៃវចីកម្មមាន ៤ យ៉ាង ដែលប្រកប
ដោយអកុសលចេតនាក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយ លុះបែក
ឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើត ក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក

ព្រោះហេតុតែវិបត្តិ គឺទោសនៃមនោកម្មមាន ៣ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយ
អកុសលចេតនាក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាកូនបាសកា (មាន
ជ្រុង ៤) ដែលបុគ្គលបោះទៅខាងលើហើយធ្លាក់ចុះមកត្រង់ទីណា រមែងតាំង
នៅស៊ីបក្នុងទីនោះ ឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបមេយ្យដូច
ជាសត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងអបាយ
ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ព្រោះហេតុតែវិបត្តិ គឺទោសនៃកាយកម្ម មាន ៣ យ៉ាង
ដែលប្រកបដោយអកុសលចេតនាក៏មាន សត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាង
កាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ព្រោះហេតុ
តែវិបត្តិ គឺទោសនៃវចីកម្មមាន ៤ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយអកុសលចេតនា
ក៏មាន សត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងអបាយ
ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ព្រោះហេតុតែវិបត្តិ គឺទោសនៃមនោ កម្មមាន ៣ យ៉ាង
ដែលប្រកបដោយអកុសលចេតនាក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិន
ដែលពោលនូវសេចក្តីអស់ទៅនៃកម្មទាំងឡាយ ប្រកបដោយចេតនា ដែល
សត្វធ្វើហើយ សន្សំហើយ ព្រោះមិនបានទទួលនូវផលទេ ឯផលនោះឯង
រមែងកើតក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះក៏មាន ក្នុងអត្តភាពជាលំដាប់ក៏មាន ក្នុងអត្តភាព
ដទៃក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនដែលពោលនូវកិរិយាធ្វើនូវទី
បំផុតនៃទុក្ខ ព្រោះមិនទាន់បានទទួលនូវផលនៃកម្ម ដែលប្រកបដោយចេតនា
ដែលសត្វធ្វើហើយ សន្សំហើយទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាកុសលកម្ម

ទាំងនោះ សម្បត្តិ គឺសេចក្តីចម្រើននៃកាយកម្មមាន ៣ យ៉ាង ដែលប្រកប
 ដោយកុសលចេតនា រមែងមានសុខជាកម្រៃ មានសុខជាផល សម្បត្តិនៃ
 វចីកម្មមាន ៤ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយកុសលចេតនា រមែងមានសុខជា
 កម្រៃ មានសុខជាផល សម្បត្តិនៃមនោកម្មមាន ៣ យ៉ាង ដែលប្រកប
 ដោយកុសលចេតនា រមែងមានសុខជាកម្រៃ មានសុខជាផល ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បត្តិនៃកាយកម្មមាន ៣ យ៉ាង ដែលប្រកប
 ដោយកុសលចេតនា រមែងមានសុខជាកម្រៃ មានសុខជាផល តើដូចម្តេច ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ លះបង់បាណាតិបាត រៀបចំ
 បាណាតិបាត មានអាជ្ញាដាក់ចុះហើយ មានសស្ត្រាដាក់ចុះហើយ ជាអ្នកអៀន
 ខ្មាស ប្រកបដោយសេចក្តីអាណិតអាសូរ មានសេចក្តីអនុគ្រោះដោយប្រ-
 យោជន៍ដល់សត្វទាំងឡាយ លះបង់អទិន្នាទាន រៀបចំអទិន្នាទាន ជាអ្នក
 មិនកាន់យកសម្បត្តិ និងគ្រឿងឧបករណ៍នៃបុគ្គលដទៃ ដែលជាសម្បត្តិបិត
 នៅក្នុងស្រុកក្តី បិតនៅក្នុងព្រៃក្តី ដែលគេមិនបានឲ្យ ពោល គឺការលួច
 លះបង់ការមេសុមិច្ឆាចារ រៀបចំការមេសុមិច្ឆាចារ មិនដល់នូវការប្រព្រឹត្ត
 ខុសក្នុងស្រ្តីទាំងឡាយ ដែលមាតារក្សា បិតារក្សា បងប្អូនប្រុសរក្សា បង
 ប្អូនស្រីរក្សា ញាតិរក្សា ធម៌រក្សា ជាស្រ្តីមានប្តី មានអាជ្ញា (កំណត់ទុក)
 ដោយហោចទៅ សូម្បីតែស្រ្តីដែលគេបំពាក់កម្រងផ្កា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 សម្បត្តិនៃកាយកម្ម មាន ៣ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយកុសលចេតនា រមែង

មានសុខជាកម្រៃ មានសុខជាផល ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បត្តិនៃវចិកម្មមាន ៤ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយ
 កុសលចេតនា រមែងមានសុខជាកម្រៃ មានសុខជាផល តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ លះបង់មុសាវាទ រៀរចាកមុសាវាទ
 ទោះបីបិតនៅក្នុងរោងក្តី បិតនៅក្នុងបរិសទ្យក្តី បិតនៅក្នុងកណ្តាលនៃញាតិក្តី
 បិតនៅក្នុងកណ្តាលនៃសេនីក្តី បិតនៅក្នុងកណ្តាលនៃរាជត្រកូលក្តី ដែលគេ
 នាំទៅសួរជាសាក្សីថា នៃបុរសអើយ អ្នកចូរមកអាយ បើអ្នកដឹងនូវហេតុ
 ណា ចូរនិយាយហេតុនោះ បុរសនោះ កាលមិនដឹង និយាយថា ខ្ញុំមិនដឹងក៏
 មាន កាលដឹង និយាយថា ខ្ញុំដឹងក៏មាន កាលមិនឃើញ និយាយថា ខ្ញុំមិន
 ឃើញក៏មាន កាលឃើញ និយាយថា ខ្ញុំឃើញក៏មាន ជាអ្នកមិនពោលពាក្យ
 កុហក ទាំងដឹងខ្លួនដូច្នោះ ព្រោះហេតុនៃខ្លួនក្តី ព្រោះហេតុនៃបុគ្គលដទៃក្តី ព្រោះ
 ហេតុសំណូក គឺអាមិសបន្តិចបន្តួចក្តី លះបង់បិសុណាវាចា រៀរចាកបិសុណា-
 វាចា ឮពាក្យពីជននេះហើយមិននាំទៅប្រាប់ជនឯណោះ ដើម្បីនឹងបំបែកពួក
 ជននេះ ឬឮពាក្យអំពីសម្នាក់ជនឯណោះ មិននាំទៅប្រាប់ជននេះ ដើម្បីនឹង
 បំបែកពួកជនឯណោះ ជាអ្នកពោលពាក្យផ្សះផ្សាពួកជនដែលបែកគ្នា ឬជា
 អ្នកទំនុកបម្រុងពួកជនដែលព្រមព្រៀងគ្នាស្រាប់ ជាអ្នកត្រេកអរ ក្នុងការព្រម
 ព្រៀង មានតម្រេក ក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀង រីករាយក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀង
 ពោលវាចាដែលធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីព្រមព្រៀង លះបង់ផុសវាចា រៀរចាក

ផុសវាចា ជាអ្នកពោលតែវាចា ដែលមិនមានទោស ជាវាចាស្រួលដល់
 ត្រចៀក គួរឲ្យគេស្រឡាញ់ ចូលទៅកាន់ហឫទ័យ ជាវាចាអ្នកក្រុង ជាទី
 ស្រឡាញ់នៃជនច្រើន ជាទីពេញចិត្តនៃជនច្រើន លះបង់សម្បូរលាប រៀរ
 ចាកសម្បូរលាប ជាអ្នកពោលពាក្យត្រូវតាមកាល ពោលពាក្យពិត ពោល
 ពាក្យជាអត្ថ ពោលពាក្យជាធម៌ ពោលពាក្យជាវិន័យ ពោលពាក្យដែលគួរ
 ឲ្យគេតាំងទុក ជាពាក្យត្រូវតាមកាល ប្រកបដោយគ្រឿងអាន ជាវាចាមាន
 ទីបំផុត ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បត្តិនៃវិចីកម្មមាន
 ៤ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយកុសលចេតនា រមែងមានសុខជាកម្រៃ មានសុខ
 ជាផល ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បត្តិនៃមនោកម្មមាន ៣ យ៉ាង ដែលប្រកប
 ដោយកុសលចេតនា រមែងមានសុខជាកម្រៃ មានសុខជាផល តើដូចម្តេច ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនច្រើនដោយអភិជ្ឈា ជាអ្នក
 មិនគយគន់សម្បត្តិ និងគ្រឿងឧបករណ៍នៃបុគ្គលដទៃថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ សម្បត្តិ
 និងគ្រឿងឧបករណ៍នៃបុគ្គលដទៃគប្បីបានមកអញ ដូច្នោះឡើយ មានចិត្តមិន
 ព្យាបាទ មានតម្រិះក្នុងចិត្ត ដែលទោសមិនប្រទូស្តថា សត្វទាំងឡាយនេះ កុំ
 ចងពៀរនឹងគ្នា កុំព្យាបាទនឹងគ្នា កុំមានទុក្ខ ចូររក្សាខ្លួនឲ្យបានសេចក្តីសុខ
 ចុះ ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាអ្នកយល់ឃើញនូវសេចក្តីមិនវិបរិតថា ទានដែលបុគ្គល
 ឲ្យហើយ មានផល ការបូជាធំ មានផល ការបូជាតូច មានផល ។ បេ។

សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តល្អ ប្រតិបត្តិដោយ
ត្រឹមត្រូវ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកនេះ និងលោកខាងមុខ ដោយបញ្ញាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់
ខ្លួនឯង ហើយសម្តែងប្រាប់ក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បត្តិនៃមនោកម្ម
មាន ៣ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយកុសលចេតនា រមែងមានសុខជាកម្រៃ មាន
សុខជាផល ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយ
លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតឯសុគតិស្នតិទៅលោក ព្រោះ
ហេតុតែសម្បត្តិនៃកាយកម្ម មាន ៣ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយកុសលចេតនា
ក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ
រមែងទៅកើតឯសុគតិស្នតិទៅលោក ព្រោះហេតុតែសម្បត្តិនៃចីកម្មមាន ៤
យ៉ាង ដែលប្រកបដោយកុសលចេតនាក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វ
ទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតឯសុគតិស្នតិទៅ-
លោក ព្រោះហេតុតែសម្បត្តិនៃមនោកម្ម មាន ៣ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយ
កុសលចេតនាក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាកូនបាសកា (មានជ្រុង
៤) ដែលបុគ្គលបោះទៅខាងលើ ហើយធ្លាក់ចុះមក តាំងនៅត្រង់ជ្រុងណា
រមែងតាំងនៅស៊ីបត្រង់ជ្រុងនោះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ឧបមេយ្យដូចជាសត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅ
កើតឯសុគតិស្នតិទៅលោក ព្រោះហេតុនៃសម្បត្តិនៃកាយកម្ម មាន ៣ យ៉ាង
ដែលប្រកបដោយកុសលចេតនាក៏មាន សត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាង

កាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតឯសុគតិស្នតិទេវលោក ព្រោះហេតុតែសម្បត្តិ
 នៃវចីកម្មមាន ៤ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយកុសលចេតនាក៏មាន សត្វទាំង-
 ឡាយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតឯសុគតិស្នតិទេវលោក
 ព្រោះហេតុតែសម្បត្តិនៃមនោកម្ម មាន ៣ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយកុសល-
 ចេតនាក៏មាន ។

អដ្ឋកថា

បឋមកម្មសូត្រ

[៩៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមកម្មសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ បទថា
 សព្វោតនិកានំ បានដល់ ដែលចងចិត្ត គួបចិត្ត ធ្វើហើយ ។ បទថា
 ឧបចិតានំ បានដល់ ដែលកសាងឲ្យរីកជំឿន ។ បទថា អប្បជិសវិទិត្វា
 បានដល់ មិនទាន់សោយវិបាកនៃការចាស់នោះ ។ បទថា ព្យន្តិការំ បានដល់
 កម្មដែលមិនទាន់អស់ទៅ គឺហេតុជុំវិញផ្លូវ ដែលកម្មទាំងនោះកំណត់ ។ បទ
 ថា តត្តា ខោ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សេចក្តីថា ទិដ្ឋធម្មវេទនីយកម្មរមែងឲ្យផល
 នោះឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ បទថា ឧបបន្នេ សេចក្តីថា ឧបបន្តវេទនីយកម្ម
 រមែងឲ្យផលក្នុងភពតទៅ ។ បទថា អបរេ វា បរិយាយេ សេចក្តីថា ឯ
 អបរាបរវេទនីយកម្ម កាលសត្វនៅប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសង្សារវដ្ត រមែងឲ្យផល

ដល់រាប់សែនអត្តកាពនោះឯង ដោយបទនេះ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីដូច្នោះថា ក្នុងកម្មដែលសមគួរដល់វិបាកដែលបានហើយ ក្នុងកាលសត្វប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសង្សារវដ្ត មិនមានបទេសនៃផែនដី ដែលសត្វតាំងនៅហើយ គប្បីផុតចាកបាបកម្មទៅបាន ។ បទថា តិរិច្ឆំ ប្រែថា ៣ ប្រការ ។ បទថា កាយ-កម្មន្តសន្តោសព្យាបត្តិ ប្រែថា វិបត្តិ ពោល គឺទោសនៃកាយកម្ម ។ បទថា អបណ្ណាកោមណិ បានដល់ កូនបាសកា ដែលមានជ្រុង ៤ ដោយជុំវិញ ។ គប្បីជ្រាបបទទាំងអស់ដោយន័យនេះឯង ។^១

អដ្ឋកថាបឋមកម្មសូត្រទី ៦ ចប់^(១)

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយកម្មសូត្រទី ៧

[៩៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនដែលពោលនូវការអស់ទៅនៃកម្មទាំងឡាយ ប្រកបដោយចេតនា ដែលសត្វធ្វើហើយ សន្សំហើយ ព្រោះមិនបានទទួលនូវផលទេ ឯផលនោះឯង រមែងកើតមានក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះក៏មាន ក្នុងអត្តកាពជាលំដាប់ក៏មាន ក្នុងអត្តកាពដទៃក៏មាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនដែលពោលនូវកិរិយាធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ព្រោះមិនទាន់ទទួលផល

១- អដ្ឋកថាបាលីជាសូត្រទី ៧

នៃកម្មប្រកបដោយចេតនា ដែលសត្វធ្វើហើយ សន្សំហើយទេ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បណ្តាអកុសលកម្មទាំងនោះ វិបត្តិ គឺទោសនៃកាយកម្មមាន ៣
 យ៉ាង ដែលប្រកបដោយអកុសលចេតនា រមែងមានទុក្ខជាកម្រៃ មានទុក្ខជា
 ផល វិបត្តិ គឺទោសនៃវចីកម្មមាន ៤ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយអកុសលចេតនា
 រមែងមានទុក្ខជាកម្រៃ មានទុក្ខជាផល វិបត្តិ គឺទោសរបស់មនោកម្មមាន ៣
 យ៉ាង ដែលប្រកបដោយអកុសលចេតនា រមែងមានទុក្ខជាកម្រៃ មានទុក្ខជា
 ផល ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិបត្តិ គឺទោសរបស់កាយកម្មមាន ៣ យ៉ាង ដែល
 ប្រកបដោយអកុសលចេតនា រមែងមានទុក្ខជាកម្រៃ មានទុក្ខជាផល តើដូច
 ម្តេច ។ បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិបត្តិ គឺទោសនៃកាយកម្ម ៣ យ៉ាង ដែល
 ប្រកបដោយអកុសលចេតនា រមែងមានទុក្ខជាកម្រៃ មានទុក្ខជាផល ដោយ
 ប្រការដូច្នោះឯង ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិបត្តិ គឺទោសនៃវចីកម្មមាន ៤ យ៉ាង ដែលប្រកប
 ដោយអកុសលចេតនា រមែងមានទុក្ខជាកម្រៃ មានទុក្ខជាផល តើដូចម្តេច
 ។ បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិបត្តិ គឺទោសនៃវចីកម្ម មាន ៤ យ៉ាង ដែល
 ប្រកបដោយអកុសលចេតនា រមែងមានទុក្ខជាកម្រៃ មានទុក្ខជាផល ដោយ
 ប្រការដូច្នោះឯង ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិបត្តិ គឺទោសរបស់មនោកម្មមាន ៣ យ៉ាង ដែល

ប្រកបដោយអកុសលចេតនា រមែងមានទុក្ខជាកម្រៃ មានទុក្ខជាផល តើដូច
ម្តេច ។ បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិបត្តិ គឺទោសនៃមនោកម្ម មាន ៣ យ៉ាង
ដែលប្រកបដោយអកុសលចេតនា រមែងមានទុក្ខជាកម្រៃ មានទុក្ខជាផល
ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ
រមែងទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ព្រោះហេតុតែវិបត្តិ គឺទោសរបស់
កាយកម្ម មាន ៣ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយអកុសលចេតនាក៏មាន ព្រោះ
ហេតុតែវិបត្តិ គឺទោសរបស់វចីកម្មមាន ៤ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយអកុសល-
ចេតនាក៏មាន ។ បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាង
កាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ព្រោះហេតុ
តែវិបត្តិ គឺទោសនៃមនោកម្មមាន ៣ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយអកុសលចេតនា
ក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនដែលពោលនូវសេចក្តីអស់ទៅនៃ
កម្មទាំងឡាយ ប្រកបដោយចេតនា ដែលសត្វធ្វើហើយ សន្សំហើយ ព្រោះ
មិនបានទទួលនូវផលទេ ឯផលនោះឯង រមែងកើតក្នុងបច្ចុប្បន្នក៏មាន ក្នុង
អត្តភាពជាលំដាប់ក៏មាន ក្នុងអត្តភាពដទៃទៅក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
តថាគតមិនដែលពោលនូវកិរិយាធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ព្រោះមិនទទួលនូវផលនៃ
កម្មទាំងឡាយ ប្រកបដោយចេតនាដែលសត្វធ្វើហើយ សន្សំហើយទេ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាកុសលកម្មទាំងនោះ សម្បត្តិ គឺកាយកម្មមាន ៣ យ៉ាង

ដែលប្រកបដោយកុសលចេតនា រមែងមានសុខជាក្រៃ មានសុខជាផល សម្បត្តិ គឺវចីកម្មមាន ៤ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយកុសលចេតនា រមែងមាន សុខជាក្រៃ មានសុខជាផល សម្បត្តិ គឺមនោកម្មមាន ៣ យ៉ាង ដែល ប្រកបដោយកុសលចេតនា រមែងមានសុខជាក្រៃ មានសុខជាផល ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បត្តិ គឺកាយកម្ម មាន ៣ យ៉ាង ដែលប្រកប ដោយកុសលចេតនា មានសុខជាក្រៃ មានសុខជាផល តើដូចម្តេច ។ បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បត្តិ គឺកាយកម្ម មាន ៣ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយ កុសលចេតនា រមែងមានសុខជាក្រៃ មានសុខជាផល ដូច្នោះឯង ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បត្តិ គឺវចីកម្ម មាន ៤ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយ កុសលចេតនា មានសុខជាក្រៃ មានសុខជាផល តើដូចម្តេច ។ បេ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បត្តិ គឺវចីកម្ម មាន ៤ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយកុសល- ចេតនា រមែងមានសុខជាក្រៃ មានសុខជាផល ដូច្នោះឯង ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បត្តិ គឺមនោកម្ម មាន ៣ យ៉ាង ដែលប្រកប ដោយកុសលចេតនា មានសុខជាក្រៃ មានសុខជាផល តើដូចម្តេច ។ បេ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បត្តិ គឺមនោកម្ម មាន ៣ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយ កុសលចេតនា រមែងមានសុខជាក្រៃ មានសុខជាផល ដូច្នោះឯង ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ រមែងទៅ កើតឯសុគតិសួគ៌ទៅលោក ព្រោះហេតុតែសម្បត្តិ គឺកាយកម្មមាន ៣ យ៉ាង

ដែលប្រកបដោយកុសលចេតនាក៏មាន ព្រោះហេតុតែសម្បត្តិគឺវិចីកម្ម មាន
 ៤ យ៉ាង ដែលប្រកបដោយកុសលចេតនាក៏មាន ។ បេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតឯសុគតិស្នតិ
 ទៅលោក ព្រោះហេតុតែសម្បត្តិ គឺមនោកម្ម ដែលប្រកបដោយកុសល-
 ចេតនាក៏មាន ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយកម្មសូត្រ

[៩៤] ក្នុងទុតិយកម្មសូត្រទី ៧ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាទុតិយកម្មសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក តតិយកម្មសូត្រទី ៨

[៩៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនដែលពោលនូវសេចក្តីអស់
 ទៅនៃកម្មទាំងឡាយ ប្រកបដោយចេតនា ដែលសត្វធ្វើហើយ សន្សំហើយ
 ព្រោះមិនបានទទួលនូវផលទេ ឯផលនោះឯង រមែងកើតក្នុងបច្ចុប្បន្នក៏មាន
 ក្នុងអត្តភាពជាលំដាប់ក៏មាន ក្នុងអត្តភាពដទៃក៏មាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 តថាគតមិនពោលនូវកិរិយា ធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ព្រោះមិនបានទទួលនូវផល
 នៃកម្មទាំងឡាយ ប្រកបដោយចេតនា ដែលសត្វធ្វើហើយ សន្សំហើយទេ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កនោះឯង ប្រាសចាកអភិជ្ឈា ប្រាសចាក
 ព្យាបាទ ជាអ្នកមិនរង្វេង មានប្រាជ្ញាស្មារតីខ្ជាប់ខ្ជួន មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា
 ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ទិសទី ២ ទិសទី ៣ ទិសទី ៤ ក៏ដូចគ្នា មានចិត្ត
 ប្រកបដោយមេត្តាដ៏ធំទូលាយ មានប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមាន
 ព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ខាងក្រោម និងទិសទីផ្សេង គឺទិសតូចៗ
 ផ្សាយទៅកាន់លោកទាំងមូល ដោយយកខ្លួន ទៅប្រៀបផ្ទឹមនឹងសត្វទាំងពួង
 ក្នុងទិសទាំងពួង ដោយប្រការដូច្នោះ ភិក្ខុនោះដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា ចិត្តអាត្មា
 អញនេះ ជាកាមាវចរ ដែលមិនបានចម្រើនហើយ ក្នុងកាលមុន លុះដល់
 ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ចិត្តអាត្មាអញនេះ ជាអរូបាវចរ ដែលបានចម្រើនល្អហើយ
 ម្យ៉ាងទៀត កម្មណាមួយ ដែលជាកាមាវចរ កម្មនោះ រមែងមិនសល់នៅក្នុង
 ចិត្តនោះ កម្មនោះមិនបិតនៅក្នុងចិត្តនោះទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង-

ឡាយ សម្គាល់នូវកម្មនោះដូចម្តេច បើកុមារនេះ ចម្រើនមេត្តាចេតោវិមុត្តិ ចាប់ដើមតាំងអំពីខ្លួននៅក្មេង តើកុមារនោះ គប្បីធ្វើនូវបាបកម្ម បានដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនបានទេ ។ សេចក្តីទុក្ខគប្បីពាល់ត្រូវនូវកុមារនេះ កាលដែលមិនធ្វើនូវបាបកម្ម បានដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនបាន ទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា សេចក្តីទុក្ខនឹងពាល់ត្រូវអ្នកដែលមិនធ្វើ នូវបាបកម្មអំពីណាបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកខាងមេត្តាចេតោវិមុត្តិ នេះ ស្រ្តីក្តី បុរសក្តី គួរចម្រើនដោយពិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្រ្តីក្តី បុរស ក្តី មិនអាចកាន់យកនូវកាយនេះហើយ ទៅកាន់បរលោកទេ ម្នាលភិក្ខុទាំង- ឡាយ សត្វនេះ មានចិត្តជាមូលហេតុ ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា បាបកម្មណាមួយ ដែលអាត្មាអញធ្វើហើយ ដោយករណីកាយនេះ ក្នុងកាលមុន បាបកម្មទាំងអស់នោះ អាត្មាអញត្រូវទទួលផលក្នុងលោកនេះ បាបកម្មនោះ នឹងលែងមានតទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ដែលភិក្ខុអ្នក មានប្រាជ្ញា ក្នុងសាសនានេះ កាលមិនបានពិចារណា ឃើញច្បាស់នូវវិមុត្តិ គឺ អរហត្តផលតទៅ ចម្រើនហើយយ៉ាងនេះ ក៏រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអនាគាមិ- ធម៌ ។ ភិក្ខុមានចិត្តប្រកបដោយករុណា ... មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា ... មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ទិសទី ២ ទិសទី ៣ ទិសទី ៤ ក៏ដូចគ្នា មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ដ៏ធំទូលាយ មានប្រមាណ មិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាង

ក្រោម និងទិសទីទឹង គឺទិសតូចៗ ផ្សាយទៅកាន់លោកទាំងមូល ដោយយក
ខ្លួនទៅប្រៀបធៀបនឹងសត្វទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង ដោយប្រការដូច្នោះ ភិក្ខុនោះ
ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា ចិត្តអាត្មាអញនេះ ជាការមាវចរចិត្ត មិនទាន់បានចម្រើន
ក្នុងកាលមុនទេ លុះដល់ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ចិត្តអាត្មាអញនេះ ជាអរូបាវចរ
ដែលបានចម្រើនល្អហើយ ចំណែកខាងកម្មណាមួយ ជាការមាវចរ កម្មនោះ
នឹងមិនសល់នៅក្នុងចិត្តនោះទេ កម្មនោះមិនបិតនៅក្នុងចិត្តនោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សម្គាល់នូវហេតុនោះដូចម្តេច បើកុមារនេះចម្រើន
ឧបេក្ខាចេតោវិមុត្តិ ចាប់ដើមតាំងអំពីខ្លួននៅក្មេង តើគប្បីធ្វើបាបកម្មបានដែរ
ឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនបានទេ ។ សេចក្តីទុក្ខគប្បីពាល់ត្រូវនូវ
កុមារនោះ កាលដែលមិនធ្វើនូវបាបកម្ម ដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
មិនបានទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា សេចក្តីទុក្ខនឹងពាល់ត្រូវនូវអ្នក
ដែលមិនធ្វើបាបកម្មអំពីណាបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកខាងឧបេក្ខា-
ចេតោវិមុត្តិនេះ ស្រីក្តី បុរសក្តី គួរចម្រើនដោយពិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ស្រីក្តី បុរសក្តី មិនអាចកាន់យកនូវកាយនេះ ទៅកាន់បរលោកទេ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ សត្វនេះមានចិត្តជាមូលហេតុ ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា
បាបកម្មឯណាមួយ ដែលអាត្មាអញបានធ្វើហើយ ដោយករណីកាយនេះ ក្នុង
កាលមុន បាបកម្មទាំងអស់នោះ អាត្មាអញត្រូវទទួលផល ក្នុងលោកនេះ
បាបកម្មនោះនឹងលែងមានតទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបេក្ខាចេតោវិមុត្តិ

ដែលភិក្ខុអ្នកមានប្រាជ្ញា ក្នុងសាសនានេះ កាលមិនបានពិចារណាយើង្សា
ច្បាស់នូវវិមុត្តិ គឺអរហត្តផលតទៅ ចម្រើនហើយយ៉ាងនេះ ក៏រមែងប្រព្រឹត្ត
ទៅ ដើម្បីជាអនាគាតិធម៌ ។

អដ្ឋកថា

តតិយកម្មសូត្រ

[៩៦] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុង តតិយកម្មសូត្រ ៨ ដូចតទៅនេះ បទថា
ទុក្ខសង្ខារ បានដល់ ទុក្ខដែលជាវិបាក ឬទុក្ខក្នុងវដ្តៈ ក្នុងសូត្រនេះ មិនមាន
ឧបមាដោយកូនបុរាណ ។ ពាក្យថា ឯវំ ក្នុងបទថា ឯវំ វិគតាភិជ្ឈោ នេះ
ត្រឹមតែជានិបាត ។ ម្យ៉ាងទៀត ជនទាំងឡាយ ចម្រើនមេត្តា រមែងជាបុគ្គល
ប្រាសចាកអភិជ្ឈា យ៉ាងណា ព្រះអរិយសាវ័ក ក៏ជាអ្នកប្រាសចាកអភិជ្ឈា
ដូច្នោះ ព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់សម្តែងការដែលព្រះអរិយសាវ័កនោះ
សង្កត់នូវរណៈបាន ដោយភាពជាបុគ្គលប្រាសចាកអភិជ្ឈាជាដើម យ៉ាងនេះ
ហើយ កាលត្រាស់និស្សរណៈ គឺការស្ទុះចេញទៅអំពីអកុសល ទើបត្រាស់ថា
មេត្តាសហគរេន ជាដើម ។ បទថា អប្បមាណំ បានដល់ ឈ្មោះថា
មិនមានប្រមាណ ព្រោះជាបុគ្គលមានសត្វមិនមានប្រមាណជាអារម្មណ៍ ឬ
ព្រោះជាបុគ្គលដែលមានការជំនាញសន្សំហើយ កាមាវចរកម្ម ឈ្មោះថា កម្ម

ដែលធ្វើដោយប្រមាណ ។ បទថា ន តំ តត្រាវតិជ្ជតិ សេចក្តីថា កាមា-
វចរកម្មនោះ មិនអាចកាន់យកឱកាសរបស់ខ្លួន តាំងនៅបាន ដូចទឹកតិចតួច
ក្នុងអន្លង់ទឹកធំ ដែលពិត កម្មមិនមានប្រមាណនេះប៉ុណ្ណោះ គ្របសង្កត់កាមា-
វចរ កម្មនោះដូចទឹកតិចក្នុងអន្លង់ទឹក រមែងធ្វើវិបាករបស់ខ្លួនឲ្យកើតឡើង ។

បទថា ធម្មាតត្ថ ប្រែថា តាំងអំពីនៅជាកុមារ ។ បទថា នាយំ
កាយោ អាណាយ គមនីយោ សេចក្តីថា មិនអាចនាំកាយនេះទៅកាន់បរលោក
បាន ។ បទថា ចិត្តន្តរោ ប្រែថា មានចិត្តជាហេតុ ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រែថា
ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងលំដាប់ដោយចិត្តនោះឯង អធិប្បាយថា ពិតហើយ ឈ្មោះថា
ទេវតា ឈ្មោះថា សត្វនរក ឈ្មោះថា សត្វតិរច្ឆាន ក៏ព្រោះបដិសន្ធិចិត្តដូចជំទី
២ ក្នុងលំដាប់នៃចុតិចិត្តដូចជំទី ១ នោះឯង ។ តែក្នុងន័យដើម ជាទេវក្តី
សត្វនរកក្តី ក៏ត្រឹមជាចិត្តដែលជាតួហេតុ ។ បទថា សព្វន្តំ ឥធម៌និយំ
នេះ ត្រាស់ដោយអំណាចចំណែកនៃទិដ្ឋធម្មវេទនីយកម្ម ។ បទថា ន តំ
អនុភវិស្សតិ សេចក្តីថា ចាត់ជាកម្មដែលមិនប្រព្រឹត្តតាមដោយអំណាចឧប-
បជ្ជវេទនីយកម្ម ព្រោះភាពជាឧបបជ្ជវេទនីយកម្ម ត្រូវមេត្តាកាត់ផ្តាច់ហើយ
តែសេចក្តីនេះ គប្បីជ្រាបថា ជាបច្ចុវេក្ខណញ្ញាណរបស់ព្រះអរិយបុគ្គល គឺ
ព្រះសោតាបន្ន និងព្រះសកទាគាមី ។ បទថា អនាគាមីតាយ បានដល់
ដើម្បីភាពជាព្រះអនាគាមីដោយឈាន ។ បទថា ឥធម៌ បញ្ញាស្ស សេចក្តីថា
ឈ្មោះថា បញ្ញាក្នុងព្រះសាសនានេះ ជារបស់សម្រាប់ព្រះអរិយសាវ័កដែល

តាំងនៅក្នុងអរិយប្បញ្ញា ដែលជាសាសនចរិត ។ បទថា អនុត្តរិ វិមុត្តិ
បានដល់ អរហត្ត ។^១

អង្គកថា ភតិយកម្មសូត្រ ៨ បថ^(១)

សុត្តន្តបិដក

ព្រាហ្មណសូត្រទី ៩

[៩៧] គ្រានោះ ព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះ
ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់
ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររព្វកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។
លុះព្រាហ្មណ៍នោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ទូលសួរព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះ
ថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យពួកសត្វ
ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងអបាយ
ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ សត្វពួកខ្លះក្នុងលោក
នេះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត
នរក ព្រោះហេតុនៃការមិនប្រព្រឹត្តធម៌ និងការប្រព្រឹត្តមិនស្មើយ៉ាងនេះឯង ។

១- អង្គកថាបាលីសូត្រទី ៩

បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចុះអ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យពួកសត្វខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតឯសុគតិស្នូតិទេវលោក ។
 ម្នាលព្រាហ្មណ៍ សត្វទាំងឡាយពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ
 ស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតឯសុគតិស្នូតិ ទេវលោក ព្រោះហេតុនៃការប្រព្រឹត្ត
 ធម៌ និងការប្រព្រឹត្តស្មើយ៉ាងនេះឯង ។ កាសិតសង្ខេបរបស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 នេះ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីដោយពិស្តារបានទេ កាសិតសង្ខេប
 របស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើននេះ ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីដឹងនូវសេចក្តីដោយពិស្តារបាន
 យ៉ាងណា សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សម្តែងធម៌យ៉ាងនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យ
 ទាន ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ
 តថាគតនឹងសម្តែង ។ ព្រាហ្មណ៍នោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមាន
 ព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងដូច្នោះថា
 ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ការមិនប្រព្រឹត្តធម៌ និងការប្រព្រឹត្តមិនស្មើដោយកាយ មាន
 ៣ យ៉ាង ការមិនប្រព្រឹត្តធម៌ និងការប្រព្រឹត្តមិនស្មើដោយវាចា ៤ យ៉ាង
 ការមិនប្រព្រឹត្តធម៌ និងការប្រព្រឹត្តមិនស្មើដោយចិត្ត ៣ យ៉ាង ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ការមិនប្រព្រឹត្តធម៌ និងការប្រព្រឹត្តមិនស្មើដោយកាយ
 មាន ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ បេ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ការមិនប្រព្រឹត្តធម៌ និង
 ការប្រព្រឹត្តមិនស្មើដោយកាយ ៣ យ៉ាងនេះឯង ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ការមិនប្រព្រឹត្តធម៌ និងការប្រព្រឹត្តមិនស្មើដោយវាចា

៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ បេ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ការមិនប្រព្រឹត្តធម៌ និងការប្រព្រឹត្តមិនស្មើដោយវាចា ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ចុះការប្រព្រឹត្តធម៌ និងការប្រព្រឹត្តមិនស្មើ ដោយចិត្តមាន ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ បេ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ការប្រព្រឹត្តធម៌ និងការប្រព្រឹត្តមិនស្មើដោយចិត្ត មាន ៣ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ សត្វពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ព្រោះហេតុនៃការមិនប្រព្រឹត្តធម៌ និងការប្រព្រឹត្តមិនស្មើ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ការប្រព្រឹត្តធម៌ និងការប្រព្រឹត្តស្មើដោយកាយ ៣ យ៉ាង ការប្រព្រឹត្តធម៌ និងការប្រព្រឹត្តស្មើដោយវាចា ៤ យ៉ាង ការប្រព្រឹត្តធម៌ និងការប្រព្រឹត្តស្មើដោយចិត្ត ៣ យ៉ាង ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ការប្រព្រឹត្តធម៌ និងការប្រព្រឹត្តស្មើដោយកាយ មាន ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ បេ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ការប្រព្រឹត្តធម៌ និងការប្រព្រឹត្តស្មើដោយកាយ ៣ យ៉ាងនេះឯង ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ការប្រព្រឹត្តធម៌ និងការប្រព្រឹត្តស្មើ ដោយវាចាមាន ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ បេ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ការប្រព្រឹត្តធម៌ និងការប្រព្រឹត្តស្មើដោយវាចា ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ការប្រព្រឹត្តធម៌ និងការប្រព្រឹត្តស្មើដោយចិត្តមាន ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ បេ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ការប្រព្រឹត្តធម៌ និងការប្រព្រឹត្ត

ស្មើដោយចិត្ត ៣ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ សត្វពួកខ្លះ ក្នុងលោក
 នេះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតឯសុគតិស្នតិទេវលោក
 ព្រោះហេតុនៃការប្រព្រឹត្តធម៌ និងការប្រព្រឹត្តស្មើ យ៉ាងនេះឯង ។ បពិត្រព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើន ពីរោះណាស់ ។ បេ ។ សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចាំទុកនូវ
 ខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាឧបាសក ដល់នូវសរណៈស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមតាំង
 អំពីថ្ងៃនេះតទៅ ។

បឋមវគ្គទី ១ ចប់

អដ្ឋកថា

ព្រាហ្មណសូត្រ

[៩៧] ក្នុងព្រាហ្មណសូត្រទី ៩ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាព្រាហ្មណសូត្រទី ៩ ចប់

បឋមវគ្គទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយវគ្គធិ ២

[៩៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ១០ យ៉ាង នឹង
 ធ្លាក់ទៅក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ធម៌ ១០ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺ
 ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ១ ជាអ្នកកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ១ ជាអ្នក
 ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ១ ជាអ្នកពោលនូវពាក្យកុហក ១ ជាអ្នក
 ពោលនូវពាក្យញុះញង់ ១ ជាអ្នកពោលនូវពាក្យអាក្រក់ ១ ជាអ្នកពោលនូវ
 ពាក្យរោយរាយឥតប្រយោជន៍ ១ ជាអ្នកច្រើនដោយការសម្លឹងរំពៃចំពោះ
 ទ្រព្យអ្នកដទៃ ១ ជាអ្នកមានចិត្តព្យាបាទ ១ ជាអ្នកយល់ខុស ១ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ១០ យ៉ាងនេះឯង នឹងធ្លាក់ទៅក្នុងនរក
 ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ១០
 យ៉ាង នឹងទៅកើតឯស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅតម្កល់ទុក ។ ធម៌ទាំង ១០
 យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺជាអ្នកវៀរចាកបាណាតិបាត ១ វៀរចាកអទិន្នាទាន ១ វៀរ
 ចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ ១ វៀរចាកមុសាវាទ ១ វៀរចាកបិសុណវាចា ១ វៀរ
 ចាកផុសវាចា ១ វៀរចាកសម្មប្បលាប ១ ជាអ្នកមិនច្រើនដោយអភិជ្ឈា
 ១ មានចិត្តមិនព្យាបាទ ១ ជាសម្មាទិដ្ឋិ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 ប្រកបដោយធម៌ ១០ យ៉ាងនេះឯង នឹងទៅកើតឯស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយក
 ទៅតម្កល់ទុក ។

[៩៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ២០ យ៉ាង នឹង
ធ្លាក់ទៅក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ធម៌ ២០ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។
គឺជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការសម្លាប់សត្វ ១
កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនឲ្យ ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការកាន់
យកទ្រព្យដែលគេមិនឲ្យ ១ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ដោយខ្លួនឯង
១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ១ ពោលពាក្យ
កុហកដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការពោលពាក្យកុហក ១ ពោល
ពាក្យញុះញង់ ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការពោលពាក្យញុះញង់
១ ពោលពាក្យអាក្រក់ ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការពោលពាក្យ
អាក្រក់ ១ ពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុង
ការពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ ១ ច្រើនដោយអភិជ្ឈា ដោយខ្លួនឯង ១ បបួល
អ្នកដទៃ ក្នុងអភិជ្ឈា ១ មានចិត្តព្យាបាទដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃក្នុង
ការព្យាបាទ ១ ជាអ្នកយល់ខុស ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការ
យល់ខុស ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ២០ យ៉ាងនេះ
ឯង នឹងធ្លាក់ទៅក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ២០ យ៉ាង នឹងទៅកើតឯស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយក
ទៅតម្កល់ទុក ។ ធម៌ ២០ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺជាអ្នករៀនចាកបាណាតិបាត
ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការរៀនចាកបាណាតិបាត ១ រៀនចាក

អទិន្នាទាន ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការរៀបចំអទិន្នាទាន ១
 រៀបចំការកាមេសុមិច្ឆាចារ ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការរៀបចំ
 ការកាមេសុមិច្ឆាចារ ១ រៀបចំមុសាវាទ ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃក្នុង
 ការរៀបចំមុសាវាទ ១ រៀបចំបិសុណាវាចា ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នក
 ដទៃ ក្នុងការរៀបចំបិសុណាវាចា ១ រៀបចំផុសវាចា ដោយខ្លួនឯង ១
 បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការរៀបចំផុសវាចា ១ រៀបចំសម្មប្បលាប ដោយ
 ខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការរៀបចំសម្មប្បលាប ១ ជាអ្នកមិនច្រើន
 ដោយអភិជ្ឈា ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងអភិជ្ឈា ១ មិនមាន
 ចិត្តព្យាបាទ ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការមិនព្យាបាទ ១ ជា
 សម្មាទិដ្ឋិ ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃក្នុងសម្មាទិដ្ឋិ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ២០ យ៉ាងនេះឯង នឹងទៅកើតឯស្ថានសួគ៌
 ដូចជាគេនាំយកទៅតម្កល់ទុក ។

[១០០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣០ យ៉ាងនឹង
 ធ្លាក់ទៅក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ធម៌ ៣០ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។
 គឺជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការសម្លាប់សត្វ
 ១ ពេញចិត្តក្នុងការសម្លាប់សត្វ ១ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ដោយ
 ខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ១ ពេញ
 ចិត្ត ក្នុងការកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ១ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំង-

ឡាយ ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំង-
ឡាយ ១ ពេញចិត្តក្នុងការប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ ១ ពោលពាក្យ
កុហក ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការពោលពាក្យកុហក ១ ពេញ
ចិត្ត ក្នុងការពោលពាក្យកុហក ១ ពោលពាក្យញុះញង់ ដោយខ្លួនឯង ១
បបួលអ្នកដទៃក្នុងការពោលពាក្យញុះញង់ ១ ពេញចិត្តក្នុងការពោលពាក្យ
ញុះញង់ ១ ពោលពាក្យអាក្រក់ ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការ
ពោលពាក្យអាក្រក់ ១ ពេញចិត្តក្នុងការពោលពាក្យអាក្រក់ ១ ពោលពាក្យ
ឥតប្រយោជន៍ ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការពោលពាក្យឥត
ប្រយោជន៍ ១ ពេញចិត្តក្នុងការពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ ១ ច្រើនសម្លឹង
រំពៃ ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការសម្លឹងរំពៃ ១ ពេញចិត្តក្នុង
ការសម្លឹងរំពៃ ១ មានចិត្តគំកូន ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការគំ
កូន ១ ពេញចិត្តក្នុងការគំកូន ១ យល់ខុស ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នក
ដទៃ ក្នុងការយល់ខុស ១ ពេញចិត្តក្នុងការយល់ខុស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣០ យ៉ាងនេះឯង នឹងធ្លាក់ទៅក្នុងនរក ដូច
ជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣០
យ៉ាង នឹងទៅកើតឯស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅតម្កល់ទុក ។ ធម៌ ៣០
យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺជាអ្នករៀនចាកបុណ្យភិក្ខុ ដោយខ្លួនឯង ១ បបួល
អ្នកដទៃក្នុងការរៀនចាកបុណ្យភិក្ខុ ១ ពេញចិត្តក្នុងការរៀនចាកបុណ្យ-

តិបាត ១ វៀរចាកអទិន្នាទាន ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការវៀរ
ចាកអទិន្នាទាន ១ ពេញចិត្តក្នុងការវៀរចាកអទិន្នាទាន ១ វៀរចាកកាមេ-
សុមិច្ឆាចារ ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការវៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ
១ ពេញចិត្តក្នុងការវៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ ១ វៀរចាកមុសាវាទ ដោយ
ខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការវៀរចាកមុសាវាទ ១ ពេញចិត្តក្នុងការ
វៀរចាកមុសាវាទ ១ វៀរចាកបិសុណវាចា ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ
ក្នុងការវៀរចាកបិសុណវាចា ១ ពេញចិត្តក្នុងការវៀរចាកបិសុណវាចា ១
វៀរចាកផុសវាចា ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការវៀរចាកផុស-
វាចា ១ ពេញចិត្តក្នុងការវៀរចាកផុសវាចា ១ វៀរចាកសម្មប្បលាប
ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការវៀរចាកសម្មប្បលាប ១ ពេញចិត្ត
ក្នុងការវៀរចាកសម្មប្បលាប ១ ជាអ្នកមិនមានអភិជ្ឈា ដោយខ្លួនឯង ១
បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការមិនមានអភិជ្ឈា ១ ពេញចិត្តក្នុងការមិនមានអភិជ្ឈា
១ មានចិត្តមិនព្យាបាទ ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការមិនព្យាបាទ
១ ពេញចិត្តក្នុងការមិនព្យាបាទ ១ យល់ត្រូវដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ
ក្នុងការយល់ត្រូវ ១ ពេញចិត្តក្នុងការយល់ត្រូវ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣០ យ៉ាងនេះឯង នឹងទៅកើតឯស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេ
នាំយកទៅតម្កល់ទុក ។

[១០១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៤០ យ៉ាង នឹង

ធ្លាក់ទៅក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ធម៌ ៤០ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។
 គឺជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការសម្លាប់សត្វ
 ១ ពេញចិត្តក្នុងការសម្លាប់សត្វ ១ ពោលសរសើរគុណ នៃការសម្លាប់សត្វ
 ១ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនឲ្យ ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការ
 កាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនឲ្យ ១ ពេញចិត្តក្នុងការកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេ
 មិនឲ្យ ១ ពោលសរសើរគុណ នៃការកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនឲ្យ ១
 ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការ
 ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ១ ពេញចិត្តក្នុងការប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំង-
 ឡាយ ១ ពោលសរសើរគុណ នៃការប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ១
 ពោលពាក្យកុហក ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការពោលពាក្យ
 កុហក ១ ពេញចិត្តក្នុងការពោលពាក្យកុហក ១ ពោលសរសើរគុណ នៃ
 ការពោលពាក្យកុហក ១ ពោលពាក្យញុះញង់ ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នក
 ដទៃ ក្នុងការពោលពាក្យញុះញង់ ១ ពេញចិត្តក្នុងការពោលពាក្យញុះញង់
 ១ ពោលសរសើរគុណ នៃការពោលពាក្យញុះញង់ ១ ពោលពាក្យអាក្រក់
 ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការពោលពាក្យអាក្រក់ ១ ពេញចិត្តក្នុង
 ការពោលពាក្យអាក្រក់ ១ ពោលសរសើរគុណ នៃការពោលពាក្យអាក្រក់
 ១ ពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការពោល
 ពាក្យឥតប្រយោជន៍ ១ ពេញចិត្តក្នុងការពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ ១ ពោល

សរសើរគុណនៃការពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ ១ ជាអ្នកមានអភិជ្ឈា ដោយ
 ខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃក្នុងអភិជ្ឈា ១ ពេញចិត្តក្នុងអភិជ្ឈា ១ ពោល
 សរសើរគុណនៃអភិជ្ឈា ១ មានចិត្តព្យាបាទ ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នក
 ដទៃ ក្នុងការព្យាបាទ ១ ពេញចិត្តក្នុងការព្យាបាទ ១ ពោលសរសើរគុណ
 នៃការព្យាបាទ ១ យល់ខុសដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការយល់
 ខុស ១ ពេញចិត្តក្នុងការយល់ខុស ១ ពោលសរសើរគុណ នៃការយល់
 ខុស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៤០ យ៉ាងនេះឯង
 នឹងធ្លាក់ទៅក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 ប្រកបដោយធម៌ ៤០ យ៉ាង នឹងទៅកើតឯស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅ
 តម្កល់ទុក ។ ធម៌ ៤០ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺជាអ្នករៀនចាកបាណាតិបាត
 ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការរៀនចាកបាណាតិបាត ១ ពេញចិត្ត
 ក្នុងការរៀនចាកបាណាតិបាត ១ ពោលសរសើរគុណ នៃការរៀនចាកបាណា-
 តិបាត ១ រៀនចាកអទិន្នាទាន ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការរៀន
 ចាកអទិន្នាទាន ១ ពេញចិត្តក្នុងការរៀនចាកអទិន្នាទាន ១ ពោលសរសើរ
 គុណ នៃការរៀនចាកអទិន្នាទាន ១ រៀនចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ ដោយខ្លួនឯង
 ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការរៀនចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ ១ ពេញចិត្តក្នុងការរៀន
 ចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ ១ ពោលសរសើរគុណនៃការរៀនចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ
 ១ រៀនចាកមុសាវាទ ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃក្នុងការរៀនចាក

មុសាវាទ ១ ពេញចិត្តក្នុងការរៀនចាកមុសាវាទ ១ ពោលសរសើរគុណ
នៃការរៀនចាកមុសាវាទ ១ រៀនចាកបិសុណវាចា ដោយខ្លួនឯង ១ បបួល
អ្នកដទៃក្នុងការរៀនចាកបិសុណវាចា ១ ពេញចិត្តក្នុងការរៀនចាកបិសុណ-
វាចា ១ ពោលសរសើរគុណ នៃការរៀនចាកបិសុណវាចា ១ រៀនចាក
ផុសវាចា ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការរៀនចាកផុសវាចា ១
ពេញចិត្តក្នុងការរៀនចាកផុសវាចា ១ ពោលសរសើរគុណ នៃការរៀនចាក
ផុសវាចា ១ រៀនចាកសម្មប្បលាប ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុង
ការរៀនចាកសម្មប្បលាប ១ ពេញចិត្តក្នុងការរៀនចាកសម្មប្បលាប ១ ពោល
សរសើរគុណនៃការរៀនចាកសម្មប្បលាប ១ ជាអ្នកមិនមានអភិជ្ឈា ដោយ
ខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការមិនមានអភិជ្ឈា ១ ពេញចិត្តក្នុងការមិន
មានអភិជ្ឈា ១ ពោលសរសើរគុណនៃការមិនមានអភិជ្ឈា ១ មិនមានចិត្ត
ព្យាបាទដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃក្នុងការមិនព្យាបាទ ១ ពេញចិត្តក្នុង
ការមិនព្យាបាទ ១ ពោលសរសើរគុណនៃការមិនព្យាបាទ ១ ជាអ្នកយល់
ត្រូវ ដោយខ្លួនឯង ១ បបួលអ្នកដទៃក្នុងការយល់ត្រូវ ១ ពេញចិត្តក្នុងការ
យល់ត្រូវ ១ ពោលសរសើរគុណនៃការយល់ត្រូវ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៤០ យ៉ាងនេះឯង នឹងទៅកើតឯស្ថានសួគ៌ដូចជាគេនាំ
យកទៅតម្កល់ទុក ។

[១០២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ១០ យ៉ាង

ឈ្មោះថា រក្សាទុកនូវខ្លួន ដែលមានកុសលធម៌គាស់រម្លើង ផ្តាច់ផ្តិលចោល
 ហើយ ... ឈ្មោះថា រក្សាទុកនូវខ្លួន ដែលមានកុសលធម៌មិនបានគាស់រម្លើង
 ផ្តាច់ផ្តិលចោលហើយ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ២០
 យ៉ាង ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣០ យ៉ាង ... ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៤០ យ៉ាង ឈ្មោះថា រក្សាទុកនូវខ្លួន
 ដែលមានកុសលធម៌គាស់រម្លើង ផ្តាច់ផ្តិលចោលហើយ ... ឈ្មោះថា រក្សា
 ទុកនូវខ្លួន ដែលមានកុសលធម៌មិនបានគាស់រម្លើង ផ្តាច់ផ្តិល ។ បេ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៤០ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា រក្សា
 ទុកនូវខ្លួន ដែលមានកុសលធម៌ មិនបានគាស់រម្លើង ផ្តាច់ផ្តិលចោលឡើយ ។

ទុតិយវគ្គទី ២ ចប់

អដ្ឋកថា

ទុតិយវគ្គទី ២

[៩៤-១០២] ទុតិយវគ្គ បាលីបេយ្យាលទាំងអស់ តាំងអំពីសូត្រទី
 ១ ជាដើមទៅ មានអត្ថន័យយល់ទាំងអស់ហើយ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា ទុតិយវគ្គទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

តតិយវគ្គទី ៣

[១០៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ប្រកបដោយ
ធម៌ទាំង ១០ យ៉ាង លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុង
អបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ... បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ លុះបែកធ្លាយរាង
កាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតឯសុគតិ សួគ៌ ទេវលោក ... ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ២០ យ៉ាង ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
ប្រកបដោយធម៌ ៣០ យ៉ាង ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
ប្រកបដោយធម៌ ៤០ យ៉ាង លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើត
ក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ... បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ លុះបែកធ្លាយ
រាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតឯសុគតិសួគ៌ទេវលោក ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ១០ យ៉ាង គេគប្បីដឹងថា ជាបុគ្គល
ពាល ... គប្បីដឹងថា ជាបណ្ឌិត ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល
ប្រកបដោយធម៌ ២០ យ៉ាង ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយ
ធម៌ ៣០ យ៉ាង ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៤០ យ៉ាង
គេគប្បីដឹងថា ជាបុគ្គលពាល ... គប្បីដឹងថា ជាបណ្ឌិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៤០ យ៉ាងនេះឯង គេគប្បីដឹងថា ជាបណ្ឌិត ។

តតិយវគ្គទី ៣ ចប់

អដ្ឋកថា

តតិយវគ្គទី ៣

[១០៣] មានអត្ថន័យយល់ទាំងអស់ហើយ ។

អដ្ឋកថា តតិយវគ្គទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

(ការរាប់នូវសូត្រ ក្នុងវគ្គទី ៤ និងវគ្គទី ៥ នេះ បណ្ឌិតគប្បីដឹង
ដោយអំណាចបេយ្យាលៈ) ។

[១០៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ១០ យ៉ាង បុគ្គលគប្បីចម្រើន
ដើម្បីដឹងច្បាស់នូវរាគៈ ។ ធម៌ ១០ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺអសុកសញ្ញា ១
មរណសញ្ញា ១ អាហាររបដិក្ខុលសញ្ញា ១ សព្វលោកេ អនភិរតសញ្ញា ១
អនិច្ចសញ្ញា ១ អនិច្ចេ ទុក្ខសញ្ញា ១ ទុក្ខេ អនត្តសញ្ញា ១ បហានសញ្ញា
១ វិរាគសញ្ញា ១ និរោធសញ្ញា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ១០ យ៉ាង
នេះ បុគ្គលគប្បីចម្រើន ដើម្បីដឹងច្បាស់នូវរាគៈ ។

[១០៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ១០ យ៉ាង បុគ្គលគប្បីចម្រើន
ដើម្បីដឹងច្បាស់នូវរាគៈ ។ ធម៌ ១០ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺអនិច្ចសញ្ញា ១
អនត្តសញ្ញា ១ អាហាររបដិក្ខុលសញ្ញា ១ សព្វលោកេ អនភិរតសញ្ញា ១

អដ្ឋកសញ្ញា ១ បុប្ផវកសញ្ញា ១ វិនិលកសញ្ញា ១ វិបុត្តកសញ្ញា ១
វិច្ឆិទ្កកសញ្ញា ១ ឧទុមាតកសញ្ញា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ១០ យ៉ាង
នេះ បុគ្គលគប្បីចម្រើន ដើម្បីជីវិតច្បាស់នូវរាគៈ ។

[១០៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ១០ យ៉ាង បុគ្គលគប្បីចម្រើន
ដើម្បីជីវិតច្បាស់នូវរាគៈ ។ ធម៌ ១០ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសម្មាទិដ្ឋិ ១
សម្មាសង្កប្បៈ ១ សម្មាវាចា ១ សម្មាកម្មន្តៈ ១ សម្មាអាជីវៈ ១ សម្មា-
វាយាមៈ ១ សម្មាសតិ ១ សម្មាសមាធិ ១ សម្មាញាណៈ ១ សម្មាវិមុត្តិ
១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ១០ យ៉ាងនេះ បុគ្គលគប្បីចម្រើន ដើម្បីជីវិត
ច្បាស់នូវរាគៈ ។

[១០៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ១០ យ៉ាង បុគ្គលគប្បីចម្រើន
ដើម្បីកំណត់ជីវិត អស់រលីង លះបង់ អស់ទៅ សូន្យទៅ នឿយណាយ រម្ងត់
ស្ងប់រម្ងាប់ លះចោល រលាស់ចោល នូវរាគៈ ។ បេ។ ធម៌ ១០ យ៉ាងនេះ
បុគ្គលគប្បីចម្រើន ដើម្បីជីវិតច្បាស់ កំណត់ជីវិត អស់រលីង លះបង់ អស់ទៅ
សូន្យទៅ នឿយណាយ រម្ងត់ ស្ងប់រម្ងាប់ លះចោល រលាស់ចោល នូវ

សុត្តន្តបិដក អង្គត្រៃវិកាយ ទសកនិបាត

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា ទុតិយវគ្គទី ២

៩៤៩

ទោសៈ មោហាៈ កោធនៈ ឧបនាហៈ មក្ខៈ បលាសៈ ឥស្ស្យា មច្ឆ្រិយៈ

មាយា សាថេយ្យៈ ថម្ហៈ សារម្ហៈ មានៈ អតិមានៈ មទៈ បមាទៈ ។

បណ្ណាសកទី ៥ ចប់

ទសកនិបាត ចប់

អដ្ឋកថា

វគ្គទី ៤ ទី ៥

[១០៣-១០៧] មានអត្ថន័យយល់ទាំងអស់ហើយ ។

អដ្ឋកថាតតិយវគ្គទី ៤-៥ ចប់

បញ្ចមបណ្ណាសក ចប់

ទសកនិបាត ចប់

សុត្តន្តបិដក

អង្គត្ថរនិកាយ ឯកាទសកនិទាត

សូមក្រាបថ្វាយបង្គំ ព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គនោះ

និស្សយវគ្គទី ១

កិមត្ថិយសូត្រទី ១

[១០៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទ ដ៏មានអាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះ ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សីលទាំងឡាយ ជាកុសលមានអ្វីជាប្រយោជន៍ មានអ្វីជាអានិសង្ស ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់អានន្ទ សីលទាំងឡាយ ជាកុសលមានអវិប្បជិសារៈ (សេចក្តីមិនក្តៅក្រហាយ) ជាប្រយោជន៍ មានអវិប្បជិសារៈជាអានិសង្ស ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អវិប្បជិសារៈ មានអ្វីជាប្រយោជន៍ មានអ្វីជាអានិសង្ស ។ ម្ចាស់អានន្ទ អវិប្បជិសារៈ មានបាមុជ្ជ (សេចក្តីរីករាយទន់) ជាប្រយោជន៍ មានបាមុជ្ជជាអានិសង្ស ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បាមុជ្ជ មានអ្វីជាប្រយោជន៍ មានអ្វីជាអានិសង្ស ។ ម្ចាស់

អានន្ទ បាមុជ្ជ មានបីតិ (សេចក្តីរករាយខ្លាំង) ជាប្រយោជន៍ មានបីតិជា
 អានិសង្ស ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បីតិ មានអ្វីជាប្រយោជន៍ មានអ្វីជា
 អានិសង្ស ។ ម្នាលអានន្ទ បីតិ មានបស្សន្តិ (សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់) ជា
 ប្រយោជន៍ មានបស្សន្តិជាអានិសង្ស ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បស្សន្តិមាន
 អ្វីជាប្រយោជន៍ មានអ្វីជាអានិសង្ស ។ ម្នាលអានន្ទ បស្សន្តិ មានសុខជា
 ប្រយោជន៍ មានសុខជាអានិសង្ស ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សុខមានអ្វី
 ជាប្រយោជន៍ មានអ្វីជាអានិសង្ស ។ ម្នាលអានន្ទ សុខមានសមាធិ (ការ
 តាំងចិត្តមាំ) ជាប្រយោជន៍ មានសមាធិជាអានិសង្ស ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន សមាធិ មានអ្វីជាប្រយោជន៍ មានអ្វីជាអានិសង្ស ។ ម្នាលអានន្ទ
 សមាធិ មានយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ (ការឃើញនូវសច្ចៈ ៤ ដោយញ្ញាណ
 តាមពិត) ជាប្រយោជន៍ មានយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ ជាអានិសង្ស ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ មានអ្វីជាប្រយោជន៍ មាន
 អ្វីជាអានិសង្ស ។ ម្នាលអានន្ទ យថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ មាននិព្វិទា (សេចក្តី
 នឿយណាយ) ជាប្រយោជន៍ មាននិព្វិទាជាអានិសង្ស ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន និព្វិទា មានអ្វីជាប្រយោជន៍ មានអ្វីជាអានិសង្ស ។ ម្នាលអានន្ទ
 និព្វិទា មានវិរាគៈ (ការប្រាសចាកតម្រេក) ជាប្រយោជន៍ មានវិរាគៈជា
 អានិសង្ស ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វិរាគៈ មានអ្វីជាប្រយោជន៍ មានអ្វីជា
 អានិសង្ស ។ ម្នាលអានន្ទ វិរាគៈ មានវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ (បច្ចុវេក្ខៈ-

ណញ្ញាណ) ជាប្រយោជន៍ មានវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ជាអានិសង្ស ។
 ម្នាលអានន្ទ សីលទាំងឡាយជាកុសល មានអវិប្បជិសារៈជាប្រយោជន៍
 មានអវិប្បជិសារៈជាអានិសង្ស អវិប្បជិសារៈ មានបាមុជ្ជជាប្រយោជន៍ មាន
 បាមុជ្ជជាអានិសង្ស បាមុជ្ជ មានបីតិជាប្រយោជន៍ មានបីតិជាអានិសង្ស បីតិ
 មានបស្សន្តិជាប្រយោជន៍ មានបស្សន្តិជាអានិសង្ស បស្សន្តិ មានសុខជា
 ប្រយោជន៍ មានសុខជាអានិសង្ស សុខ មានសមាធិជាប្រយោជន៍ មាន
 សមាធិជាអានិសង្ស សមាធិ មានយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ ជាប្រយោជន៍
 មានយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈជាអានិសង្ស យថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ មាន
 និព្វិទាជាប្រយោជន៍ មាននិព្វិទាជាអានិសង្ស និព្វិទា មានវិរាគៈជាប្រយោជន៍
 មានវិរាគៈជាអានិសង្ស វិរាគៈ មានវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈជាប្រយោជន៍ មាន
 វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈជាអានិសង្ស ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្នាលអានន្ទ សីល
 ទាំងឡាយជាកុសល តែងបរិបូណ៌ ដើម្បីព្រះអរហត្ត តាមលំដាប់ដោយប្រការ
 ដូច្នោះឯង ។

ចេតនាសូត្រទី ២

[១០៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកមានសីល បរិបូណ៌ដោយ
 សីល មិនគប្បីធ្វើដោយចេតនាថា អវិប្បជិសារៈ ចូរកើតដល់អាត្មាអញដូច្នោះ
 ទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អវិប្បជិសារៈ តែងកើតឡើងដល់បុគ្គលអ្នកមាន
 សីល បរិបូណ៌ដោយសីល នេះជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នក

មិនមានវិប្បជិសារៈ មិនគប្បីធ្វើដោយចេតនាថា បាមុជ្ជ ចូរកើតឡើងដល់
អាត្មាអញដូច្នោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បាមុជ្ជ តែងកើតឡើងដល់បុគ្គល
អ្នកមិនមានវិប្បជិសារៈ នេះជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកមាន
បាមុជ្ជ មិនគប្បីធ្វើដោយចេតនាថា បីតិ ចូរកើតឡើងដល់អាត្មាអញដូច្នោះ
ទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បីតិ តែងកើតឡើងដល់បុគ្គលមានបាមុជ្ជ នេះ
ជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានបីតិចិត្ត មិនគប្បីធ្វើដោយចេតនា
ថា កាយរបស់អាត្មាអញ ចូរស្ងប់រម្ងាប់ ដូច្នោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
កាយរបស់បុគ្គលមានបីតិចិត្ត តែងស្ងប់រម្ងាប់ នេះជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ បុគ្គលអ្នកមានកាយប្បស្សន្ធិ មិនគប្បីធ្វើដោយចេតនាថា អាត្មាអញ
ទទួលសេចក្តីសុខដូច្នោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានកាយប្បស្សន្ធិ
តែងទទួលសេចក្តីសុខ នេះជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកមាន
សេចក្តីសុខ មិនគប្បីធ្វើដោយចេតនាថា ចិត្តរបស់អាត្មាអញ ចូរតាំងមាំដូច្នោះ
ទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីសុខ តែងតាំងមាំ
នេះជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកមានសមាធិចិត្ត មិនគប្បីធ្វើ
ដោយចេតនាថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញ តាមពិតដូច្នោះទេ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសមាធិចិត្ត តែងដឹង តែងឃើញតាមពិត នេះជា
ធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលដឹង កាលឃើញតាមពិត មិន
គប្បីធ្វើដោយចេតនាថា អាត្មាអញនឿយណាយដូច្នោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-

ឡាយ បុគ្គលកាលដឹង កាលឃើញតាមពិត តែងនឿយណាយ នេះជាធម្មតា ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនឿយណាយ មិនគប្បីធ្វើដោយចេតនាថា អាត្មា
 អញប្រាសចាកតម្រេកដូច្នោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនឿយណាយ
 ប្រាសចាកតម្រេក នេះជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកមានចិត្ត
 ប្រាសចាកតម្រេក មិនគប្បីធ្វើ ដោយចេតនាថា អាត្មាអញ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 នូវវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ដូច្នោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកប្រាស
 ចាកតម្រេក តែងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ នេះជាធម្មតា ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិរាគៈមានវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈជាប្រយោជន៍ មានវិមុត្តិ-
 ញ្ញាណទស្សនៈជាអានិសង្ស និព្វិទា មានវិរាគៈជាប្រយោជន៍ មានវិរាគៈជា
 អានិសង្ស យថាក្នុងញ្ញាណទស្សនៈ មាននិព្វិទាជាប្រយោជន៍ មាននិព្វិទាជា
 អានិសង្ស សមាធិ មានយថាក្នុងញ្ញាណទស្សនៈ ជាប្រយោជន៍ មានយថា-
 ក្នុងញ្ញាណទស្សនៈ ជាអានិសង្ស សុខ មានសមាធិ ជាប្រយោជន៍ មាន
 សមាធិ ជាអានិសង្ស បស្សន្តិ មានសុខជាប្រយោជន៍ មានសុខជាអានិសង្ស
 បីតិ មានបស្សន្តិជាប្រយោជន៍ មានបស្សន្តិជាអានិសង្ស បាមុជ្ជ មានបីតិ
 ជាប្រយោជន៍ មានបីតិជាអានិសង្ស អវិប្បដិសារៈ មានបាមុជ្ជជាប្រយោជន៍
 មានបាមុជ្ជជាអានិសង្ស សីលទាំងឡាយជាកុសល មានអវិប្បដិសារៈជា
 ប្រយោជន៍ មានអវិប្បដិសារៈជាអានិសង្ស ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយ តែងញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ធម៌

ទាំងឡាយ តែងញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយ ឲ្យបរិបូណ៌ ដើម្បីចេញអំពីទីមិនមែន
ជាត្រើយ ទៅកាន់ត្រើយ គឺព្រះនិព្វាន ដោយប្រការដូច្នោះ ។

បឋមឧបនិសាសូត្រទី ៣

[១១០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល
តែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ នៃអវិប្បជិសារៈ កាលបើអវិប្បជិសារៈមិន
មាន បុគ្គលអ្នកវិបត្តិចាកអវិប្បជិសារៈ តែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យនៃ
បាមុជ្ជ កាលបើបាមុជ្ជមិនមាន បុគ្គលអ្នកវិបត្តិចាកបាមុជ្ជ តែងសាបសូន្យ
ចាកឧបនិស្ស័យនៃបីតិ កាលបើបីតិមិនមាន បុគ្គលអ្នកវិបត្តិចាកបីតិ តែង
សាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យនៃបស្សន្ធិ កាលបើបស្សន្ធិមិនមាន បុគ្គលអ្នក
វិបត្តិចាកបស្សន្ធិ តែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យនៃសុខ កាលបើសុខមិន
មាន បុគ្គលអ្នកវិបត្តិចាកសុខ តែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យនៃសម្មាសមាធិ
កាលបើសម្មាសមាធិមិនមាន បុគ្គលអ្នកវិបត្តិចាកសម្មាសមាធិតែងសាបសូន្យ
ចាកឧបនិស្ស័យនៃយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ កាលបើយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ
មិនមាន បុគ្គលអ្នកវិបត្តិចាកយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ តែងសាបសូន្យ ចាក
ឧបនិស្ស័យនៃនិព្វិទា កាលបើនិព្វិទាមិនមាន បុគ្គលអ្នកវិបត្តិចាកនិព្វិទា តែង
សាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យនៃវិរាគៈ កាលបើវិរាគៈមិនមាន បុគ្គលអ្នកវិបត្តិ
ចាកវិរាគៈ តែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យនៃវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាដើមឈើ ដែលប្រាសចាកមែក និងស្លឹកហើយ ក្រមរ

របស់ឈើនោះក្តី ក៏មិនដល់នូវការពេញលេញ សម្បកក្តី ស្រាយក្តី ខ្លឹមក្តី ក៏
មិនដល់នូវការពេញលេញ យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលទ្រុស្ត-
សីល វិបត្តិចាកសីល តែងសាបសូន្យ ចាកឧបនិស្ស័យ នៃអវិប្បដិសារៈ
កាលបើអវិប្បដិសារៈមិនមាន បុគ្គលអ្នកវិបត្តិចាកអវិប្បដិសារៈ តែងសាប
សូន្យ ចាកឧបនិស្ស័យ ។ បេ ។ នៃវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកមានសីល បរិបូណ៌ដោយសីល តែងបរិបូណ៌
ដោយឧបនិស្ស័យ នៃអវិប្បដិសារៈ កាលបើអវិប្បដិសារៈមាន បុគ្គលអ្នក
បរិបូណ៌ដោយអវិប្បដិសារៈ តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យនៃបាមុជ្ជ កាល
បើបាមុជ្ជមាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយបាមុជ្ជ តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យ
នៃបីតិ កាលបើបីតិមាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយបីតិ តែងបរិបូណ៌ដោយ
ឧបនិស្ស័យនៃបស្សន្ធិ កាលបើបស្សន្ធិមាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយបស្សន្ធិ
តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យនៃសុខ កាលបើសុខមាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌
ដោយសុខ តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យនៃសម្មាសមាធិ កាលបើសម្មា-
សមាធិមាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្មាសមាធិ តែងបរិបូណ៌ដោយ
ឧបនិស្ស័យនៃយថាភូតញ្ញាណទស្សនៈ កាលបើយថាភូតញ្ញាណទស្សនៈមាន
បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយយថាភូតញ្ញាណទស្សនៈ តែងបរិបូណ៌ដោយឧប-
និស្ស័យនៃនិព្វិទា កាលបើនិព្វិទាមាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយនិព្វិទា តែង
បរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យនៃវិរាគៈ កាលបើវិរាគៈមាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌

ដោយវិរាគៈ តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យនៃវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូចដើមឈើដែលបរិបូណ៌ដោយមែក និងស្លឹក ហើយ
 ក្រមររបស់ឈើនោះក្តី ដល់នូវការពេញលេញ សម្បកក្តី ស្រាយក្តី ខ្លឹមក្តី
 ក៏ដល់នូវការពេញលេញ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នក
 មានសីល បរិបូណ៌ដោយសីល តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យនៃអវិប្បជិ-
 សារៈ កាលបើអវិប្បជិសារៈមាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយអវិប្បជិសារៈ
 តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យ ។ បេ ។ នៃវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ក៏យ៉ាងនោះ
 ដែរ ។

ទុតិយឧបនិសាស្ត្រទី ២

[១១១] ក្នុងទីនោះឯង ព្រះសារីបុត្រដ៏មានអាយុហៅភិក្ខុទាំងឡាយ
 មកថា ម្នាលអារុសោភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ថេរវាចានៃ
 ព្រះសារីបុត្រដ៏មានអាយុថា ករុណាអារុសោ ។ ព្រះសារីបុត្រដ៏មានអាយុបាន
 ពោលដូច្នោះថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាក
 សីលហើយ តែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យនៃអវិប្បជិសារៈ កាលបើអវិ-
 ប្បជិសារៈមិនមាន បុគ្គលអ្នកវិបត្តិចាកអវិប្បជិសារៈ តែងសាបសូន្យចាក
 ឧបនិស្ស័យនៃបាមុជ្ជ កាលបើបាមុជ្ជមិនមាន បុគ្គលអ្នកវិបត្តិចាកបាមុជ្ជ
 តែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យនៃបីតិ កាលបើបីតិមិនមាន បុគ្គលអ្នកវិបត្តិ
 ចាកបីតិ តែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យនៃបស្សន្ធិ កាលបើបស្សន្ធិមិនមាន

បុគ្គលអ្នកវិបត្តិចាកបស្សន្តិ តែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យនៃសុខ កាលបើ
សុខមិនមាន បុគ្គលអ្នកវិបត្តិចាកសុខ តែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ នៃ
សម្មាសមាធិ កាលបើសម្មាសមាធិមិនមាន បុគ្គលអ្នកវិបត្តិចាកសម្មាសមាធិ
តែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យនៃយថាភូតញ្ញាណទស្សនៈ កាលបើយថា-
ភូតញ្ញាណទស្សនៈមិនមាន បុគ្គលអ្នកវិបត្តិចាកយថាភូតញ្ញាណទស្សនៈ
តែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យនៃនិព្វិទា កាលបើនិព្វិទាមិនមាន បុគ្គលអ្នក
វិបត្តិចាកនិព្វិទា តែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យនៃវិរាគៈ កាលបើវិរាគៈ
មិនមាន បុគ្គលអ្នកវិបត្តិចាកវិរាគៈ តែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យនៃ
វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ប្រៀបដូចដើមឈើដែល
ប្រាសចាកមែក និងស្លឹកហើយ ក្រមររបស់ឈើនោះក្តី ក៏មិនដល់នូវការ
ពេញលេញ សម្បកក្តី ស្រាយក្តី ខ្លឹមក្តី ក៏មិនដល់នូវការពេញលេញ យ៉ាង
ណាមិញ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល
តែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យនៃអវិប្បដិសារៈ កាលបើអវិប្បដិសារៈមិន
មាន បុគ្គលអ្នកវិបត្តិចាកអវិប្បដិសារៈ តែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ ។ បេ ។
នៃវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បុគ្គល
អ្នកមានសីល បរិបូណ៌ដោយសីល តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យនៃ
អវិប្បដិសារៈ កាលបើអវិប្បដិសារៈមាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយអវិប្បដិ-
សារៈ តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យនៃបាមុជ្ជ កាលបើបាមុជ្ជមាន បុគ្គល

អ្នកបរិបូណ៌ដោយបាមុជ្ជ តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យនៃបីតិ កាលបើបីតិ
 មាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយបីតិ តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យនៃបស្សន្តិ
 កាលបើបស្សន្តិមាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយបស្សន្តិ តែងបរិបូណ៌ដោយ
 ឧបនិស្ស័យនៃសុខ កាលបើសុខមាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយសុខ តែង
 បរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យនៃសម្មាសមាធិ កាលបើសម្មាសមាធិមាន បុគ្គល
 អ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្មាសមាធិ តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យ នៃយថា-
 កុតញ្ញាណទស្សនៈ កាលបើយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈមាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌
 ដោយយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យនៃនិព្វិទា
 កាលបើនិព្វិទាមាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយនិព្វិទា តែងបរិបូណ៌ដោយ
 ឧបនិស្ស័យនៃវិរាគៈ កាលបើវិរាគៈមាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយវិរាគៈ
 តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យនៃវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ។ ម្នាលអារុសោ
 ទាំងឡាយ ប្រៀបដូចដើមឈើ ដែលបរិបូណ៌ដោយមែក និងស្លឹក ក្រមរ
 របស់ឈើនោះក្តី ក៏ដល់នូវការពេញលេញ សម្បកក្តី ស្រាយក្តី ខ្ចីមក្តី ក៏
 ដល់នូវការពេញលេញ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នក
 មានសីល បរិបូណ៌ដោយសីល តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យនៃអវិប្ប-
 ជិសារៈ កាលបើអវិប្បជិសារៈមាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយអវិប្បជិសារៈ
 តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យ ។ បេ ។ នៃវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ក៏យ៉ាងនោះ
 ដែរ ។

តតិយឧបនិសាសត្រឡី ៥

[១១២] ក្នុងទីនោះឯង ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុហោរិកកុំទាំងឡាយ ។ បេ ។
 ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល តែងសាប
 សូន្យចាកឧបនិស្ស័យនៃអវិប្បដិសារៈ កាលបើអវិប្បដិសារៈមិនមាន បុគ្គល
 អ្នកវិបត្តិចាកអវិប្បដិសារៈ តែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យនៃបាមុជ្ជ កាល
 បើបាមុជ្ជមិនមាន បុគ្គលអ្នកវិបត្តិចាកបាមុជ្ជ តែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ
 នៃបីតិ កាលបើបីតិមិនមាន បុគ្គលអ្នកវិបត្តិចាកបីតិ តែងសាបសូន្យចាក
 ឧបនិស្ស័យនៃបស្សន្ទិ កាលបើបស្សន្ទិមិនមាន បុគ្គលអ្នកវិបត្តិចាកបស្សន្ទិ
 តែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យនៃសុខ កាលបើសុខមិនមាន បុគ្គលអ្នកវិបត្តិ
 ចាកសុខ តែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យនៃសម្មាសមាធិ កាលបើសម្មា-
 សមាធិមិនមាន បុគ្គលអ្នកវិបត្តិចាកសម្មាសមាធិ តែងសាបសូន្យចាកឧប-
 និស្ស័យនៃយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ កាលបើយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈមិនមាន
 បុគ្គលអ្នកវិបត្តិចាកយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ តែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ
 នៃនិព្វិទា កាលបើនិព្វិទាមិនមាន បុគ្គលអ្នកវិបត្តិចាកនិព្វិទា តែងសាបសូន្យ
 ចាកឧបនិស្ស័យនៃវិរាគៈ កាលបើវិរាគៈមិនមាន បុគ្គលអ្នកវិបត្តិចាកវិរាគៈ
 តែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យ នៃវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ។ ម្នាលអារុសោ
 ទាំងឡាយ ប្រៀបដូចដើមឈើ ដែលប្រាសចាកមែក និងស្លឹក ក្រមររបស់
 ឈើនោះក្តី ក៏មិនដល់នូវការពេញលេញ សម្បកក្តី ស្រាយក្តី ខ្លឹមក្តី ក៏មិន
 ដល់នូវការពេញលេញ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នក

ទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល តែងសាបសូន្យចាកឧបនិស្ស័យនៃអវិប្បជិសារៈ
 កាលបើអវិប្បជិសារៈមិនមាន បុគ្គលអ្នកវិបត្តិចាកអវិប្បជិសារៈ តែងសាប
 សូន្យចាកឧបនិស្ស័យ ។ បេ ។ នៃវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។
 ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកមានសីល បរិបូណ៌ដោយសីល តែង
 បរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យនៃអវិប្បជិសារៈ កាលបើអវិប្បជិសារៈមាន បុគ្គល
 អ្នកបរិបូណ៌ដោយអវិប្បជិសារៈ តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យនៃបាមុជ្ជ
 កាលបើបាមុជ្ជមាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយបាមុជ្ជ តែងបរិបូណ៌ដោយឧប-
 និស្ស័យនៃបីតិ កាលបើបីតិមាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយបីតិ តែងបរិបូណ៌
 ដោយឧបនិស្ស័យនៃបស្សន្ធិ កាលបើបស្សន្ធិមាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយ
 បស្សន្ធិ តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យនៃសុខ កាលបើសុខមាន បុគ្គលអ្នក
 បរិបូណ៌ដោយសុខ តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យនៃសម្មាសមាធិ កាលបើ
 សម្មាសមាធិមាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្មាសមាធិ តែងបរិបូណ៌ដោយ
 ឧបនិស្ស័យនៃយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ កាលបើយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ
 មាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ តែងបរិបូណ៌ដោយ
 ឧបនិស្ស័យនៃនិព្វិទា កាលបើនិព្វិទាមាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយនិព្វិទា
 តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យនៃវិរាគៈ កាលបើវិរាគៈមាន បុគ្គលអ្នក
 បរិបូណ៌ដោយវិរាគៈ តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យនៃវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ។
 ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ប្រៀបដូចដើមឈើ ដែលបរិបូណ៌ដោយមែក និង

ស្មីកហើយ ក្រមរបស់ឈើនោះក្តី ក៏ដល់នូវការពេញលេញ សម្បកក្តី ស្រាយ
 ក្តី ខ្លឹមក្តី ក៏ដល់នូវការពេញលេញ យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ
 បុគ្គលអ្នកមានសីល បរិបូណ៌ដោយសីល តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យនៃ
 អវិប្បជិសារៈ កាលបើអវិប្បជិសារៈមាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយអវិប្ប-
 ជិសារៈ តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យ ។ បេ ។ នៃវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ក៏
 យ៉ាងនោះដែរ ។

អដ្ឋកថា

ឯកោទសកនិបាត

និស្សាយវគ្គទី ១

កិមត្ថិយសូត្រទី ១ ជាដើម

[១០៨-១១២] ឯកោទសកនិបាត កិមត្ថិយសូត្រទី ១ ជាដើម មានន័យ ដូចពោលហើយខាងដើមនោះឯង ។ ពិតហើយ ក្នុងឯកោទសកនិបាត ៥ សូត្រ ខាងដើម លោកពោលអង្គ ១១ ចែកនិព្វិទា និងវិរាគៈចេញជា ២ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា កិមត្ថិយសូត្រទី ១ ជាដើមចប់

សុត្តន្តបិដក

ព្យសនសូត្រទី ៦

[១១៣] ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលតិះដៀល ព្រះអរិយៈ ជេរប្រទេចពួកភិក្ខុជាសព្វហ្មឋារី ហើយមិនគប្បីដល់នូវសេចក្តី វិនាសទាំង ១១ យ៉ាងណាមួយ នុ៎ះមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបច្ច័យ

ឡើយ ។ សេចក្តីវិនាសទាំង ១១ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺមិនបាននូវគុណវិសេស
 ដែលខ្លួនមិនទាន់បាន ១ សាបសូន្យចាកគុណវិសេសដែលខ្លួនបានហើយ ១
 ព្រះសង្ឃម្នាក់រស់ភិក្ខុនោះ មិនផ្សំផង ១ ប្រកបដោយសេចក្តីស្មានថា បានក្នុង
 ព្រះសង្ឃម្នាក់ ១ មិនត្រេកអរនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ១ ត្រូវអាបត្តិណាមួយដ៏
 សៅហ្មង ១ លះបង់សិក្ខាហើយត្រឡប់មក ដើម្បីកេងចោកទាប ១ ប៉ះនឹង
 រោគធ្ងន់ខ្លាំង ១ ដល់នូវការត្រួត រវើរវាយចិត្ត ១ ធ្វើកាលកិរិយាទាំងវង្វេង
 ១ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក
 ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលតិះដៀលព្រះអរិយៈ ជេរប្រទេចពួកភិក្ខុ
 ជាសព្វហ្មធារី ហើយមិនគប្បីដល់នូវសេចក្តីវិនាសទាំង ១១ យ៉ាងណាមួយ
 នុះមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបច្ច័យឡើយ ។

អដ្ឋកថា

ព្យសនសូត្រ

[១១៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងព្យសនសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះថា
 ការសម្តែងសិក្ខាបទ គប្បីជ្រាបថា លើស ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា ព្យសនសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សញ្ញាសូត្រទី ៧

[១១៤] គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះ
 ភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ
 ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បាន
 ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុបាននូវ
 សមាធិ មានសភាពដូច្នោះ មានដែរឬ ដូចជាភិក្ខុមិនសម្គាល់ថា ដីក្នុងដី មិន
 សម្គាល់ថា ទឹកក្នុងទឹក មិនសម្គាល់ថា ភ្លើងក្នុងភ្លើង មិនសម្គាល់ថា ខ្យល់
 ក្នុងខ្យល់ មិនសម្គាល់ថា អាកាសានញ្ចាយតនៈក្នុងអាកាសានញ្ចាយតនៈ
 មិនសម្គាល់ថា វិញ្ញាណញ្ចាយតនៈក្នុងវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា
 អាកិញ្ចញ្ចាយតនៈក្នុងអាកិញ្ចញ្ចាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា នេវសញ្ញានាសញ្ញា-
 យតនៈក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា លោកនេះក្នុងលោក
 នេះ មិនសម្គាល់ថា លោកខាងមុខក្នុងលោកខាងមុខ ភិក្ខុមិនសម្គាល់ក្នុង
 របស់ដែលខ្លួនឃើញ ឮ លិទ្ធិ ភ្នក្ស ដឹងច្បាស់ ដល់ ស្វែងរក ត្រិះរិះដោយ
 ចិត្ត គ្រាន់តែមានសញ្ញាជាធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់អានន្ទ ភិក្ខុបានសមាធិ
 មានសភាពដូច្នោះក៏មាន ដូចជាភិក្ខុ មិនសម្គាល់ថា ដីក្នុងដី មិនសម្គាល់ថា
 ទឹកក្នុងទឹក មិនសម្គាល់ថា ភ្លើងក្នុងភ្លើង មិនសម្គាល់ថា ខ្យល់ក្នុងខ្យល់
 មិនសម្គាល់ថា អាកាសានញ្ចាយតនៈក្នុងអាកាសានញ្ចាយតនៈ មិនសម្គាល់
 ថា វិញ្ញាណញ្ចាយតនៈក្នុងវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា អាកិញ្ចញ្ចា-

យតនៈក្នុងអាកិញ្ចាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
 ក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា លោកនេះក្នុងលោកនេះ មិន
 សម្គាល់ថា លោកខាងមុខក្នុងលោកខាងមុខ មិនសម្គាល់ ក្នុងរបស់ដែល
 ខ្លួនឃើញ ឮ លិទ្ធិ ភ្នក្ស ដឹងច្បាស់ ដល់ ស្វែងរក ត្រិះរិះដោយចិត្ត គ្រាន់
 តែមានសញ្ញាជាធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដូចភិក្ខុបាន
 សមាធិ មានសភាពដូច្នោះក៏មាន តើដូចម្តេច ដូចជាភិក្ខុមិនសម្គាល់ថា ដីក្នុង
 ដី មិនសម្គាល់ថា ទឹកក្នុងទឹក មិនសម្គាល់ថា ភ្លើងក្នុងភ្លើង មិនសម្គាល់
 ថា ខ្យល់ក្នុងខ្យល់ មិនសម្គាល់ថា អាកាសានញ្ញាយតនៈក្នុងអាកាសាន-
 ញ្ញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា វិញ្ញាណញ្ញាយតនៈក្នុងវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ មិន
 សម្គាល់ថា អាកិញ្ចាយតនៈក្នុងអាកិញ្ចាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា នេវ-
 សញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា លោក
 នេះក្នុងលោកនេះ មិនសម្គាល់ថា លោកខាងមុខក្នុងលោកខាងមុខ មិន
 សម្គាល់ក្នុងរបស់ដែលខ្លួនឃើញ ឮ លិទ្ធិ ភ្នក្ស ដឹងច្បាស់ ដល់ ស្វែងរក
 ត្រិះរិះដោយចិត្ត គ្រាន់តែមានសញ្ញាជាធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះថា ការរម្ងាប់រម្ងួតសន្ធិវិទ្យាទាំងអស់
 ការលះចោលនូវកិលេសទាំងអស់ ការអស់តណ្ហា ការប្រាសចាកតម្រេក
 ការរលត់ទុក្ខ គឺព្រះនិព្វានណា ព្រះនិព្វាននុ៎ះ ជាទីស្ងប់ ព្រះនិព្វាននុ៎ះដ៏ឧត្តម ។
 ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុបានសមាធិមានសភាពដូច្នោះ យ៉ាងនេះឯង ដូចជាភិក្ខុ មិន

សម្គាល់ថា ដីក្នុងដី មិនសម្គាល់ថា ទឹកក្នុងទឹក មិនសម្គាល់ថា ភ្លើងក្នុង
ភ្លើង មិនសម្គាល់ថា ខ្យល់ក្នុងខ្យល់ មិនសម្គាល់ថា អាកាសានព្វាយតនៈ
ក្នុងអាកាសានព្វាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា វិញ្ញាណព្វាយតនៈ ក្នុងវិញ្ញា-
ណព្វាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា អាកិញ្ញាព្វាយតនៈក្នុងអាកិញ្ញាព្វាយតនៈ មិន
សម្គាល់ថា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ មិន
សម្គាល់ថា លោកនេះក្នុងលោកនេះ មិនសម្គាល់ថា លោកខាងមុខក្នុង
លោកខាងមុខ មិនសម្គាល់ក្នុងរបស់ដែលខ្លួនឃើញ ឮ លិទ្ធិ ភ្នក្ស ដឹងច្បាស់
ដល់ ស្វែងរក ត្រិះរិះដោយចិត្ត គ្រាន់តែមានសញ្ញាជាធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ ។
លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះកាសិវរបស់
ព្រះមានព្រះភាគហើយ ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើ
ប្រទក្សិណ ហើយចូលទៅរកព្រះសារីបុត្រដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ
ក៏រីករាយ ទៅរកព្រះសារីបុត្រដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យ ដែលគួររីករាយ
នឹងពាក្យដែលគួរព្យាបាលហើយ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មាន
អាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បាននិយាយទៅនឹងព្រះសារីបុត្រដ៏មានអាយុ
ដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោសារីបុត្រ ភិក្ខុបានសមាធិ មានសភាពដូច្នោះ មាន
ដែរឬ ដូចជាភិក្ខុ មិនសម្គាល់ថា ដីក្នុងដី ។ បេ។ មិនសម្គាល់ក្នុងរបស់ដែល
ខ្លួនឃើញ ឮ លិទ្ធិ ភ្នក្ស ដឹងច្បាស់ ដល់ ស្វែងរក ត្រិះរិះដោយចិត្ត គ្រាន់
តែមានសញ្ញាជាធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់អាវុសោអានន្ទ ភិក្ខុបានសមាធិ

មានសភាពដូច្នោះក៏មាន ដូចជាកិក្ខុមិនសម្គាល់ថា ដីក្នុងដី ។ បេ ។ មិនសម្គាល់
 ក្នុងរបស់ដែលខ្លួនឃើញ ឮ លិទ្ធ ភ្នក្ស ដឹងច្បាស់ ដល់ ស្វែងរក ត្រិះរិះ
 ដោយចិត្ត គ្រាន់តែមានសញ្ញាជាធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលអារុសោសារីបុត្រ
 ដូចកិក្ខុបានសមាធិមានសភាពដូច្នោះដែលមាន តើដូចម្តេច ដូចជាកិក្ខុមិន
 សម្គាល់ថា ដីក្នុងដី ។ បេ ។ មិនសម្គាល់ក្នុងរបស់ដែលខ្លួនឃើញ ឮ លិទ្ធ
 ភ្នក្ស ដឹងច្បាស់ ដល់ ស្វែងរក ត្រិះរិះដោយចិត្ត គ្រាន់តែមានសញ្ញាជាធម្មតា
 តែប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលអារុសោអានន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តីសម្គាល់
 យ៉ាងនេះថា ការរម្ងាប់នូវសង្ខារទាំងអស់ ការលះចោលនូវកិលេសទាំងអស់
 ការអស់តណ្ហា ការប្រាសចាកតម្រេក ការរលត់ទុក្ខ គឺព្រះនិព្វានណា ព្រះ
 និព្វាននុ៎ះជាទីស្ងប់ ព្រះនិព្វាននុ៎ះដ៏ឧត្តម ។ ម្នាលអារុសោអានន្ទ ភិក្ខុបាន
 សមាធិ មានសភាពដូច្នោះ យ៉ាងនេះឯង ដូចជាកិក្ខុមិនសម្គាល់ថាដី ក្នុងដី
 ។ បេ ។ មិនសម្គាល់ក្នុងរបស់ដែលខ្លួនឃើញ ឮ លិទ្ធ ភ្នក្ស ដឹងច្បាស់ ដល់
 ស្វែងរក ត្រិះរិះដោយចិត្ត គ្រាន់តែមានសញ្ញាជាធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាល
 អារុសោ អស្ចារ្យណាស់ ម្នាលអារុសោ ចម្លែកណាស់ ព្រោះថា អត្ត និង
 ព្យញ្ជនៈរបស់ព្រះសាស្តា និងសាវ័កត្រូវគ្នា សមគ្នា មិនបានខុសគ្នា ដោយ
 អត្ត ដោយព្យញ្ជនៈ ក្នុងបទដ៏ប្រសើរនេះឡើយ ។ ម្នាលអារុសោ អម្បាញ់
 មិញនេះ ខ្ញុំបានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយសួរសេចក្តីនេះ ។ ព្រះ
 មានព្រះភាគ ក៏បានព្យាករសេចក្តីនេះ ដោយបទទាំងនេះ ដោយព្យញ្ជនៈទាំង

នេះដល់ខ្ញុំ ដូចជាព្រះសារីបុត្រ ដ៏មានអាយុវែង ។ ម្នាលអារុសោ អស្ចារ្យ
ណាស់ ម្នាលអារុសោ ចម្លែកណាស់ ព្រោះថា អត្ត និងព្យញ្ជនៈរបស់ព្រះ
សាស្តា និងសារីកត្រូវគ្នា សមគ្នា មិនបានខុសគ្នា ដោយអត្ត ដោយ
ព្យញ្ជនៈ ក្នុងបទដ៏ប្រសើរនេះឡើយ ។

អដ្ឋកថា

សញ្ញាសូត្រ

[១១៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសញ្ញាសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា
អត្តន អត្តោ បានដល់ អត្ត និងអត្ត ។ បទថា ព្យញ្ជនេន ព្យញ្ជនំ បាន
ដល់ ព្យញ្ជនៈ និងព្យញ្ជនៈ ។ បទថា សំសន្និស្សតិ ប្រែថា នឹងប្រព្រឹត្តទៅ
បាន ។ បទថា សមេស្សតិ ប្រែថា នឹងស្មើគ្នាបាន ។ បទថា ន
វិគ្គម្ហិស្សតិ បានដល់ នឹងមិនខុសគ្នា ។ បទថា អគ្គបទស្មី បានដល់
ក្នុងព្រះនិព្វាន ។^{១១៤}

អដ្ឋកថាសញ្ញាសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក មនសិការសូត្រទី ៨

[១១៥] គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះ
 ភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ
 ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បាន
 ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុបានសមាធិ
 មានសភាពដូច្នោះ មានដែរឬ ដូចជាភិក្ខុមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចក្ខុ មិនធ្វើទុក
 ក្នុងចិត្ត នូវរូប មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសោតៈ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសទ្ទៈ មិន
 ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវឃានៈ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវគន្លងៈ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវជិវា
 មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវរស មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវកាយ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវ
 ជោដ្ឋព្វៈ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវបឋវី មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវអាណា មិនធ្វើទុក
 ក្នុងចិត្ត នូវតេជោ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវវាយោ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវអាភា-
 សានញាយតនៈ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវវិញ្ញាណញាយតនៈ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 នូវអាកិញ្ញញាយតនៈ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ មិនធ្វើ
 ទុកក្នុងចិត្ត នូវលោកនេៈ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវលោកខាងមុខ មិនធ្វើទុកក្នុង
 ចិត្ត នូវរបស់ដែលខ្លួនឃើញ ឮ លិទ្ធ ភ្នក្ស ដឹងច្បាស់ ដល់ ស្វែងរក ត្រិះរិះ
 ដោយចិត្ត គ្រាន់តែធ្វើទុកក្នុងចិត្តជាធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់អានន្ទ ភិក្ខុ
 បានសមាធិ មានសភាពដូច្នោះក៏មាន ដូចជាភិក្ខុ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវចក្ខុ មិន
 ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវរូប មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសោតៈ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសទ្ទៈ

មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវឃានៈ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវគន្លងៈ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវ
 ជីវា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវរស មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវកាយ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 នូវផោដ្ឋព្វៈ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវបឋវី មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវអាណា មិនធ្វើ
 ទុកក្នុងចិត្ត នូវតេជោ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវវាយោ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវ
 អាកាសានញាយតនៈ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវវិញ្ញាណញាយតនៈ មិនធ្វើទុកក្នុង
 ចិត្ត នូវអាកិញ្ញាយតនៈ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
 មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវលោកនេះ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវលោកខាងមុខ មិនធ្វើ
 ទុកក្នុងចិត្ត នូវរបស់ដែលខ្លួនឃើញ ឮ លិទ្ធ ភ្នក្ស ដឹងច្បាស់ ដល់ ស្វែង
 រក ត្រិះរិះដោយចិត្ត គ្រាន់តែធ្វើទុកក្នុងចិត្តជាធម្មតាប៉ុណ្ណោះ ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ដូចភិក្ខុបុរាណសមាធិ មានសភាពដូច្នោះក៏មាន តើដូចម្តេច ដូចជា
 ភិក្ខុមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចក្ខុ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវរូប ។ បេ ។ មិនធ្វើទុកក្នុង
 ចិត្ត នូវរបស់ដែលខ្លួនឃើញ ឮ លិទ្ធ ភ្នក្ស ដឹងច្បាស់ ដល់ ស្វែងរក
 ត្រិះរិះដោយចិត្ត គ្រាន់តែធ្វើទុកក្នុងចិត្តជាធម្មតាប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា ការរម្ងាប់សង្ខារទាំងអស់ ការ
 លះចោលកិលេសទាំងអស់ ការអស់តណ្ហា ការប្រាសចាកតម្រេក ការ
 រលត់ទុក្ខ គឺព្រះនិព្វានណា ព្រះនិព្វាននុ៎ះ ជាទីស្ងប់ ព្រះនិព្វាននុ៎ះ ដ៏ឧត្តម ។
 ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុបុរាណសមាធិ មានសភាពដូច្នោះ យ៉ាងនេះឯង ដូចជាភិក្ខុមិន
 ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចក្ខុ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវរូប មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសោតៈ

មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសទ្ធិៈ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវឃានៈ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 នូវគន្លៈ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវជីវា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវរស មិនធ្វើទុកក្នុង
 ចិត្ត នូវកាយ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវជោជ្ជព្វៈ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវបឋវី មិន
 ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវអាណា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវតេជោ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវ
 វាយោ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវអាកាសានញាយតនៈ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវ
 វិញ្ញាណញាយតនៈ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវអាកិញ្ញញាយតនៈ មិនធ្វើទុកក្នុង
 ចិត្ត នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវលោកនេៈ មិនធ្វើ
 ទុកក្នុងចិត្ត នូវលោកខាងមុខ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវរបស់ដែលខ្លួនឃើញ ឬ
 លិទ្ធិ ភូក្ស ដីឯច្បាស់ ដល់ ស្វែងរក ត្រិះរិះដោយចិត្ត គ្រាន់តែធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 ជាធម្មតាប៉ុណ្ណោះ ។

អដ្ឋកថា

មនសិការសូត្រ

[១១៥] មនសិការសូត្រទី ៨ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ បច្ចវេក្ខ-
 ណាប្បញ្ញា ។

អដ្ឋកថាមនសិការសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អសេក្ខសូត្រទី ៩

[១១៦] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងប្រាសាទ ដែលគេធ្វើអំពីឥដ្ឋ ជិតស្រុកនានិកៈ ។ គ្រានោះ ព្រះសន្ទៈដ៏មានអាយុ ចូល ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំ ចំពោះព្រះមាន ព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះសន្ទៈដ៏មានអាយុអង្គុយក្នុងទី សមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់សន្ទៈ អ្នកត្រូវគិត ដូចគំនិតសេះអាជានីយ កុំគិតដូចគំនិតសេះ ដែលមានពុតត្បូតឡើយ ។ ម្ចាស់ សន្ទៈ គំនិតសេះដែលមានពុតត្បូត តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់សន្ទៈ សេះមានពុត ត្បូត ដែលគេចង់ក្បែរក្រុងនៃស្រូវ តែងគិតថា ស្រូវដំណើប ស្រូវដំណើប ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់សន្ទៈ ព្រោះថា សេះមានពុតត្បូត ដែល គេចង់ក្បែរក្រុងនៃស្រូវ មិនមានគំនិតយ៉ាងនេះថា ថ្ងៃនេះ នាយសារថីអ្នក បង្ហាត់សេះ នឹងឲ្យអញធ្វើនូវហេតុ ដូចម្តេច អញធ្វើតបទៅវិញ ដូចម្តេច ។ សេះនោះ ត្រូវគេចង់ក្បែរក្រុងនៃស្រូវហើយ តែងគិតថា ស្រូវដំណើប ស្រូវ ដំណើប ។ ម្ចាស់សន្ទៈ បុរសមានពុតត្បូតពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទៅនៅក្នុង ព្រៃភ្នំ នៅក្រោមម្លប់ឈើភ្នំ នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ភ្នំ មានចិត្តដែលកាមរាគ រូបវិត ដែលកាមរាគ គ្របសង្កត់ហើយ រមែងមិនដឹងនូវការរលាស់ចោលនូវកាម- រាគដែលកើតឡើងដោយពិត ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បុរសនោះតែងគិតជញ្ជឹង ជ្រុលជ្រប់ សុបសៅ ព្រោះធ្វើកាមរាគ ឲ្យនៅខាងក្នុង ។ បុគ្គលមានចិត្ត

ដែលព្យាបាទ រូបរិតហើយ ... មានចិត្តដែលមិនមិទ្ធុៈ រូបរិតហើយ ... មាន
 ចិត្តដែលខ្លួនចក្កក្នុង រូបរិតហើយ ... មានចិត្តដែលវិចិត្តិក្ខា រូបរិត ដែល
 វិចិត្តិក្ខា គ្របសង្កត់ហើយ រមែងមិនដឹងការរលាស់ចោលនូវវិចិត្តិក្ខា ដែល
 កើតឡើងដោយពិត ។ បុគ្គលនោះ តែងគិតជញ្ជឹង ជ្រុលជ្រប់ សុបសៅ
 ព្រោះធ្វើវិចិត្តិក្ខា ឲ្យនៅតែខាងក្នុង ។ បុគ្គលនោះ តែងគិតព្រោះអាស្រ័យនូវ
 ផែនដីខ្លះ គិត ព្រោះអាស្រ័យនូវទឹកខ្លះ គិត ព្រោះអាស្រ័យនូវភ្លើងខ្លះ គិត
 ព្រោះអាស្រ័យនូវខ្យល់ខ្លះ គិត ព្រោះអាស្រ័យនូវអាកាសានញាយតនៈខ្លះ
 គិត ព្រោះអាស្រ័យនូវវិញ្ញាណញាយតនៈខ្លះ គិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវអាកិ-
 ញាយតនៈខ្លះ គិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈខ្លះ គិត
 ព្រោះអាស្រ័យ នូវលោកនេះខ្លះ គិត ព្រោះអាស្រ័យនូវលោកខាងមុខខ្លះ គិត
 ព្រោះអាស្រ័យ នូវរបស់ដែលខ្លួនឃើញ ឮ លិទ្ធិ ភ្នក្ស ដឹងច្បាស់ ដល់
 ស្វែងរក ត្រិះរិះដោយចិត្ត ។ ម្នាលសន្ទៈ គំនិតរបស់បុរសដែលមានពុតត្បូត
 យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលសន្ទៈ គំនិតរបស់សេះអាជានីយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
 សន្ទៈ សេះអាជានីយដ៏ចម្រើន ដែលគេចង់ក្បែរក្រុងនៃស្រូវដំណើប រមែង
 មិនគិតថា ស្រូវដំណើប ស្រូវដំណើបទេ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។
 ម្នាលសន្ទៈ ព្រោះថា សេះអាជានីយដ៏ចម្រើន ដែលគេចង់ក្បែរក្រុងនៃស្រូវ
 តែងមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ក្នុងថ្ងៃនេះ នាយសារថីអ្នកបង្ហាត់សេះ នឹង
 ឲ្យអញធ្វើនូវហេតុ ដូចម្តេច អញនឹងធ្វើតបទៅវិញ ដូចម្តេច ។ សេះដែលគេ

ចងក្បែរក្រុងនៃស្រូវនោះ រមែងមិននឹកថា ស្រូវដំណើប ស្រូវដំណើបទេ ។
 ម្នាលសន្ទៈ សេះអាជានីយដ៏ចម្រើន តែងពិចារណា នូវការចាក់ដោយជន្មញ្ញ
 យ៉ាងនេះថា ដូចជាបំណុល ដូចជាចំណង ដូចជាសេចក្តីសាបសូន្យ ឬដូចជា
 ទោស ។ ម្នាលសន្ទៈ បុរសអាជានីយដ៏ចម្រើន ទោះនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅក្រោម
 ម្លប់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី តែងមិនឲ្យកាមរាគ រូបវិតចិត្តបាន មិនឲ្យកាមរាគ
 គ្របសង្កត់ចិត្តបាន ទាំងដឹងច្បាស់ នូវការរលាស់ចោលនូវកាមរាគ ដែល
 កើតឡើងហើយដោយពិត ។ មិនឲ្យព្យាបាទ រូបវិតចិត្តបាន ... មិនឲ្យបីន-
 មិទ្ធៈ រូបវិតចិត្តបាន ... មិនឲ្យឧទ្ធចកកុច្ចៈ រូបវិតចិត្តបាន ... មិនឲ្យវិចិកិច្ចា
 រូបវិតចិត្តបាន មិនឲ្យវិចិកិច្ចា គ្របសង្កត់ចិត្តបាន ទាំងដឹងច្បាស់ នូវការ
 រលាស់ចោលនូវវិចិកិច្ចា ដែលកើតឡើងហើយដោយពិត ។ បុរសនោះ មិន
 គិត ព្រោះអាស្រ័យនូវបឋវី មិនគិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវអាបេ មិនគិត ព្រោះ
 អាស្រ័យ នូវតេជោ មិនគិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវវាយោ មិនគិត ព្រោះ
 អាស្រ័យ នូវអាកាសានញាយតនៈ មិនគិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវវិញ្ញាណ-
 ញាយតនៈ មិនគិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវអាកិញ្ញញាយតនៈ មិនគិត ព្រោះ
 អាស្រ័យ នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ មិនគិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវលោក
 នេះ មិនគិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវលោកខាងមុខ មិនគិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវ
 របស់ដែលខ្លួនឃើញ ឮ លិទ្ធ ភ្នក្ស ដឹងច្បាស់ ដល់ ស្វែងរក ត្រិះរិះដោយ
 ចិត្ត គ្រាន់តែគិតជាធម្មតាប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលសន្ទៈ ទេវតាទាំងឡាយ ព្រម

ទាំងព្រះឥន្ទ្រ ព្រមទាំងព្រះព្រហ្ម ព្រមទាំងបជាបតិទេវរាជ តែងនមស្ការបុរស
ជាអាជានីយដ៏ចម្រើន អំពីចម្ងាយ ដែលជាអ្នកមានឈាន យ៉ាងនេះថា

យើងទាំងឡាយ មិនស្គាល់អ្នកណាជាបុរសអាជានីយ
តែងគិត ព្រោះអាស្រ័យនូវគុណធម៌ណា បពិត្របុរស
អាជានីយ យើងសូមនមស្ការចំពោះអ្នក បពិត្របុរស
ដ៏ឧត្តម យើងសូមនមស្ការ ចំពោះអ្នក ។

កាលព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះសន្ទ្រះដ៏មានអាយុបានក្រាប
បង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុរសអាជានីយដ៏
ចម្រើន មានឈាន តែងគិតដូចម្តេច ។ បុរសអាជានីយនោះ មិនគិត ព្រោះ
អាស្រ័យ នូវបឋវី មិនគិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវអាបុ មិនគិត ព្រោះអាស្រ័យ
នូវតេជោ មិនគិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវវាយោ មិនគិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវ
អាកាសានញាយតនៈ មិនគិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវវិញ្ញាណញាយតនៈ មិន
គិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវអាកិញ្ញញាយតនៈ មិនគិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវ
នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ មិនគិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវលោកនេះ មិនគិត
ព្រោះអាស្រ័យ នូវលោកខាងមុខ មិនគិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវរបស់ដែលខ្លួន
ឃើញ ឮ លិទ្ធិ ភ្នក្ស ដឹងច្បាស់ ដល់ ស្វែងរក ត្រិះរិះដោយចិត្ត គ្រាន់តែ
គិតជាធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុម្តេច ទេវតាទាំង-
ឡាយ ព្រមទាំងព្រះឥន្ទ្រ ព្រមទាំងព្រហ្ម ព្រមទាំងបជាបតិទេវរាជ នមស្ការ

អំពីចម្ងាយ ចំពោះបុរសអាជានីយដ៏ចម្រើន ដែលមានឈានយ៉ាងនេះថា

យើងទាំងឡាយ មិនស្គាល់អ្នកណាជាបុរសអាជានីយ
តែងគិត ព្រោះអាស្រ័យនូវគុណធម៌ណា បពិត្របុរស
អាជានីយ យើងសូមនមស្ការចំពោះអ្នក បពិត្របុរស
ដ៏ឧត្តម យើងសូមនមស្ការ ចំពោះអ្នក ។

ម្ចាស់សន្ទៈ បុរសអាជានីយដ៏ចម្រើន ក្នុងលោកនេះ សម្គាល់ថា ដី
ក្នុងដី ជាប្រាកដ សម្គាល់ថា ទឹកក្នុងទឹក ជាប្រាកដ សម្គាល់ថា ភ្លើងក្នុង
ភ្លើង ជាប្រាកដ សម្គាល់ថា ខ្យល់ក្នុងខ្យល់ ជាប្រាកដ សម្គាល់ថា អាកា-
សានញាយតនៈក្នុងអាកាសានញាយតនៈ ជាប្រាកដ សម្គាល់ថា វិញ្ញាណ-
ញាយតនៈ ក្នុងវិញ្ញាណញាយតនៈ ជាប្រាកដ សម្គាល់ថា អាកិញ្ញញាយតនៈ
ក្នុងអាកិញ្ញញាយតនៈ ជាប្រាកដ សម្គាល់ថា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ក្នុង
នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ជាប្រាកដ សម្គាល់ថា លោកនេះក្នុងលោកនេះ
ជាប្រាកដ សម្គាល់ថា លោកខាងមុខក្នុងលោកខាងមុខ ជាប្រាកដ សម្គាល់
ក្នុងរបស់ដែលខ្លួនឃើញ ឮ លិទ្ធ ភ្នក្ស ដឹងច្បាស់ ដល់ ស្មែងរក ត្រិះរិះ
ដោយចិត្ត ជាប្រាកដ ។ ម្ចាស់សន្ទៈ បុរសអាជានីយដ៏ចម្រើន អ្នកមានឈាន
យ៉ាងនេះ មិនគិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវបឋវី មិនគិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវអាបោ
មិនគិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវតេជោ មិនគិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវវាយោ មិន
គិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវអាកាសានញាយតនៈ មិនគិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវ

វិញ្ញាណញាយតនៈ មិនគិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវអាកិញ្ញញាយតនៈ មិនគិត
 ព្រោះអាស្រ័យ នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ មិនគិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវ
 លោកនេះ មិនគិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវលោកខាងមុខ មិនគិត ព្រោះអាស្រ័យ
 នូវរបស់ដែលខ្លួនឃើញ ឮ លិទ្ធិ ភ្នក្ស ដឹងច្បាស់ ស្មើរក ត្រិះរិះដោយ
 ចិត្ត គ្រាន់តែគិតជាធម្មតាប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលសន្ទៈ ហេតុយ៉ាងនេះ ទេវតា
 ទាំងឡាយ ព្រមទាំងព្រះឥន្ទ្រ ព្រមទាំងព្រហ្ម ព្រមទាំងបជាបតិទេវរាជ តែង
 នមស្ការ អំពីចម្ងាយ ចំពោះបុរសអាជានីយដ៏ចម្រើន អ្នកមានឈាន យ៉ាង
 នេះថា

យើងមិនស្គាល់ច្បាស់ អ្នកណាជាបុរសអាជានីយ តែង
 គិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវគុណធម៌ណា បពិត្របុរស
 អាជានីយ យើងសូមនមស្ការចំពោះអ្នក បពិត្របុរស
 ដ៏ឧត្តម យើងសូមនមស្ការ ចំពោះអ្នក ។

អដ្ឋកថា

អសេក្ខសូត្រ

[១១៦] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងអសេក្ខសូត្រទី ៩ ដូចតទៅនេះ បទថា
 នោណិយា ពន្លោ សេចក្តីថា សេខុកដែលគេរៀបចំទុកក្បែរស្នូកស្រូវ
 ដំណើប ។ បទថា អនន្តរំ ករិត្យា សេចក្តីថា ធ្វើរាគៈទុកខាងក្នុង ។ បទថា

ឈាយទិ សេចក្តីថា រមែងគិត ។ បទថា បដ្ឋាយទិ សេចក្តីថា រមែង
 សម្លឹងឈាន មានប្រការផ្សេងៗ ខាងនោះខ្លះ ខាងនេះខ្លះ ។ បទថា និដ្ឋា-
 យទិ សេចក្តីថា រមែងសម្លឹងឈានជានិច្ច ដោយមិនមានចន្លោះ ។ ពាក្យថា
 បថវិម្បំ និស្សាយ ឈាយទិ នេះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ដោយអំណាច
 បុគ្គលដែលនៅត្រេកអរក្នុងសមាបត្តិ ព្រោះថា បឋវីធាតុនេះ ឈ្មោះថា ជា
 ចំណែកតូចតាចដែលបុគ្គលធ្វើហើយ ព្រោះខ្លួននៅត្រេកអរក្នុងសមាបត្តិ ក្នុង
 អាណាធាតុជាដើម ក៏មានន័យដូចគ្នា ។

ពាក្យថា កថេត្តុ សន្ទុ អាជានិយឈាយទិ ហោទិ សេចក្តីថា សេះ
 សិន្ធពជីងហេតុដែលសមគួរ និងមិនសមគួរ គិតដូចម្តេច ។ ក្នុងពាក្យថា
 យថា ឥណំ ជាដើម គប្បីជ្រាបអធិប្បាយថា សេះអាជានេយ្យ រមែងមើល
 ឃើញ ការធ្លាក់ត្រូវ ពោល គឺការដាក់ខ្សែត្រង់មុខខ្លួន ធ្វើឲ្យដូចជាបំណុល
 ដូចត្រូវចង ដូចវិនាស ដូចការខុសច្រើន ពោល គឺទោស ។

បទថា នេវ បឋវី និស្សាយ ឈាយទិ សេចក្តីថា បុរសអាជានេយ្យ
 នោះ រមែងមិនសម្លឹងដោយសញ្ញាក្នុងឈានដែលប្រកបដោយអង្គ ៤ និងអង្គ
 ៥ ដែលមានបឋវីធាតុជាអារម្មណ៍ ព្រោះមិនត្រេកអរនឹងសេចក្តីសុខក្នុង
 សមាបត្តិ រមែងសម្លឹងអារម្មណ៍ដែលប្រាកដច្បាស់ថា បុរសនេះ ឈ្មោះថា
 បុរសអាជានេយ្យ ព្រោះមិនមានសេចក្តីត្រេកអរ រមែងសម្លឹងដោយផល-
 សមាបត្តិ ដែលមានព្រះនិព្វានជាអារម្មណ៍ ។ បទថា បឋវិយំ បឋវិសញ្ញា

វិក្កតា ហោតិ សេចក្តីថា ការសម្គាល់ក្នុងឈានមានអង្គ ៤ ឬមានអង្គ ៥ មានបឋវីជាតុជាអាម្មណ៍កើតឡើងហើយ រមែងជាធម្មជាតិជាកំច្បាស់ គឺ ប្រាកដហើយ ។ ក្នុងព្រះសូត្រនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន រូបសញ្ញា ប្រាកដច្បាស់ អដ្ឋិកសញ្ញាមិនប្រាកដច្បាស់ ដូច្នោះជាដើម ឈ្មោះថា ព្រះសន្ទៈ ពោលដល់កាតជាបឋវីជាតុប្រាកដច្បាស់ ព្រោះនៅមានការឈាន កន្លង ។ ក្នុងព្រះសូត្រនេះ រូបសញ្ញានោះ ឈ្មោះថា ប្រាកដច្បាស់ ព្រោះ ជាធម្មជាតិដែលឃើញបានដោយកាតជារបស់មិនទៀង ជាទុក្ខ និងជាអនត្តា ដោយអំណាចនៃវិបស្សនា ក្នុងអាបោសញ្ញាជាដើម ក៏ន័យនេះដូចគ្នា ។ ក្នុង ព្រះសូត្រនេះ មិនត្រាស់ការឈានកន្លងដោយអំណាចសមាបត្តិ តែត្រាស់ការ ឈានកន្លង ដោយអំណាចវិបស្សនាវារៈដូចខាងដើម ដោយប្រការដូច្នោះ ។ បទថា ឯវំ ឈាយី សេចក្តីថា បុរសជាអានយ្យសម្លឹងដោយផលសមាបត្តិ ដែលកើតមក តាមលំដាប់នៃវិបស្សនាយ៉ាងនេះ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា អសេក្ខសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

មោរទិវាបទសូត្រទី ៧០

[១១៧] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងបរិព្វាជការាម ជាមោរទិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ទទួល ស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការរបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះ ភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ ប្រការ ឈ្មោះថា ជាអ្នកសម្រេចមែន ក្សេមចាកយោគៈមែន ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈមែន ចប់មែន ប្រសើរជាងទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ធម៌ ៣ ប្រការតើដូចម្តេច ។ គឺសីលក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ សមាធិក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ បញ្ញាខន្ធជា អសេក្ខៈ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ ប្រការនេះឯង ទើបឈ្មោះថា ជាអ្នកសម្រេចមែន ក្សេមចាកយោគៈមែន ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ មែន ចប់មែន ប្រសើរជាងទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង- ឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ ប្រការដទៃទៀត ក៏ឈ្មោះថាជាអ្នកសម្រេច មែន ឈ្មោះថា ក្សេមចាកយោគៈមែន ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈមែន ចប់មែន ប្រសើរជាងទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ធម៌ ៣ ប្រការតើដូចម្តេច ។ គឺ ឥទ្ធិប្បាដិហារិយ៍ ១ អាទេសនាបុដិហារិយ៍ ១ អនុសាសនីបុដិហារិយ៍ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ ប្រការនេះឯង ឈ្មោះថាជាអ្នក សម្រេចមែន ក្សេមចាកយោគៈមែន ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈមែន ចប់មែន ប្រសើរ

ជាងទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌
 ៣ ប្រការដទៃទៀត ឈ្មោះថា ជាអ្នកសម្រេចមែន ក្សេមចាកយោគៈមែន
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈមែន ចប់មែន ប្រសើរជាងទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ។
 ធម៌ ៣ ប្រការ តើដូចម្តេច ។ គឺសម្មាទិដ្ឋិ ១ សម្មាញាណៈ ១ សម្មាវិមុត្តិ
 ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ ប្រការនេះឯង ឈ្មោះថា
 ជាអ្នកសម្រេចមែន ក្សេមចាកយោគៈមែន ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈមែន ចប់មែន
 ប្រសើរជាងទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកប
 ដោយធម៌ ២ ប្រការ ឈ្មោះថា ជាអ្នកសម្រេចមែន ក្សេមចាកយោគៈមែន
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈមែន ចប់មែន ប្រសើរជាងទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ។
 ធម៌ ២ ប្រការ តើដូចម្តេច ។ គឺវិជ្ជា ១ ចរណៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ២ ប្រការនេះ ទើបឈ្មោះថា ជាអ្នកសម្រេចមែន
 ក្សេមចាកយោគៈមែន ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈមែន ចប់មែន ប្រសើរជាងទេវតា
 និងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គាថានេះ ព្រហ្ម ឈ្មោះ
 សន្និដ្ឋានៈ បានពោលហើយថា

ជនទាំងឡាយណា ជាអ្នកប្រកាន់ចំពោះគោត្រ (បណ្តា
 ជនទាំងនោះ) ក្សត្រិយ៍ ប្រសើរជាងប្រជុំជន ជនណា
 បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ ជននោះជាបុគ្គលប្រសើរ
 ជាងទេវតា និងមនុស្ស ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គាថានេះឯង សន្និដ្ឋានព្រហ្មបានច្រៀងត្រូវហើយ
 មិនមែនច្រៀងខុសទេ ជាសុភាសិត មិនមែនទុញ្ញាសិតទេ ប្រកបដោយប្រយោជន៍
 មិនមែនមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ទេ ទាំងតថាគតក៏យល់ព្រម ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ចំណែកតថាគតក៏ពោលយ៉ាងនេះថា

ជនទាំងឡាយណា ជាអ្នកប្រកាន់ចំពោះគោត្រ (បណ្ណ
 ជនទាំងនោះ) ក្សត្រិយ៍ ប្រសើរជាងប្រជុំជន ជនណា
 បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ ជននោះជាបុគ្គលប្រសើរ
 ជាងទេវតា និងមនុស្សដែរ ។

និស្សយវគ្គទី ១ ចប់

ឧទាននៃនិស្សយវគ្គនោះ គឺ

- និយាយអំពីសីល មានប្រយោជន៍ដូចម្តេច ១ ចេតនា
- មានបីលើក ឧបនិស្ស័យ ១ សេចក្តីវិនាស ១ សញ្ញា
- ១ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ១ សេក្ខៈ ១ បរិព្វាជកាវាមជា
- មោរនិវាបស្ថាន ១ ។

អដ្ឋកថា

មោរនិវាបនសូត្រ

[១១៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងមោរនិវាបនសូត្រទី ១០ ដូចតទៅនេះ បទថា អច្ចន្តនិដ្ឋា គប្បីជ្រាបវិគ្គហៈថា ព្រះនិព្វាន ពោល គឺអច្ចន្ត ព្រោះ កន្លងទីបំផុតហើយ មានការវិនាសជាធម្មតា ឈ្មោះថា និដ្ឋា ការសម្រេច របស់ភិក្ខុណា ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា អច្ចន្តនិដ្ឋា បុគ្គលមាន ការសម្រេចកន្លងចំណែក ។ បទដ៏សេស គប្បីជ្រាបដោយន័យនេះឯង ។

បទថា ជនេតស្មី បានដល់ ក្នុងពពួកជន អធិប្បាយថា ក្នុងពពួក សត្វ ។ បទថា យេ គោត្តប្បដិសារិនោ សេចក្តីថា ជនទាំងឡាយណា រមែងរព្វក រង្វៀសក្នុងត្រកូលនោះថា អញជាត្រកូលគោតម ឬអញជា ត្រកូលកស្សបៈ ដូច្នោះ ក្នុងបណ្តាការរព្វក រង្វៀសដោយត្រកូលទាំងនោះ ត្រកូលក្សត្រប្រសើរបំផុតក្នុងលោក ។ បទថា អនុមតា មយា សេចក្តីថា គាថាដែលសន្សំមានព្រហ្មសម្តែង ប្រៀបបាននឹងសព្វញ្ញត្តញ្ញាណរបស់ តថាគត តថាគតក៏អនុញ្ញាត ។ បទដ៏សេសក្នុងទីទាំងពួង មានអត្ថន័យ យល់ហើយ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា មោរនិវាបនសូត្រទី ១០ ចប់
 និស្សាយវគ្គទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយវគ្គទី ២

បឋមមហានាមសូត្រទី ១

[១១៨] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងនិគ្រោធារាម ជិតក្រុងកបិលពស្កុ ក្នុងដែនសក្កុះ ។ សម័យនោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយច្រើនរូប ធ្វើចីវរកម្ម ថ្វាយចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ដោយគិតថា ព្រះមានព្រះភាគមាន ចីវរសម្រេចហើយ ទ្រង់នឹងចៀសចេញទៅកាន់ចារិក ដោយកាលកន្លងទៅ ៣ ខែ ។ មហានាមសក្កុះ បានឮថា ពួកភិក្ខុច្រើនរូប ធ្វើចីវរកម្ម ថ្វាយព្រះ មានព្រះភាគ មានចីវរសម្រេចហើយ ទ្រង់ចៀសចេញទៅកាន់ចារិក ដោយ កាលកន្លងទៅ ៣ ខែ ។ គ្រានោះ មហានាមសក្កុះបានចូលទៅគាល់ព្រះមាន ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុង ទីសមគួរ ។ លុះមហានាមសក្កុះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបទូល ព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឮពាក្យនេះ ថា ពួកភិក្ខុច្រើនរូប ធ្វើចីវរកម្ម ថ្វាយចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ដោយគិតថា ព្រះមានព្រះភាគ មានចីវរសម្រេចហើយ ទ្រង់នឹងចៀសចេញទៅកាន់ចារិក ដោយកាលកន្លងទៅ ៣ ខែ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនោះ កាលនៅដោយវិហារធម៌ផ្សេងៗ តើគួរនៅ ដោយវិហារធម៌ដូចម្តេច ។ ព្រះ អង្គត្រាស់ថា បពិត្រមហានាម ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ បពិត្រមហានាម

ការសួរនេះឯង ជាកិច្ចដ៏សមគួរ ដល់ព្រះអង្គជាកុលបុត្រហើយ ដ្បិតថា ព្រះ
អង្គចូលមកគាល់តថាគតហើយសួរថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំទាំង
នោះ កាលនៅដោយវិហារធម៌ផ្សេងៗ តើគួរនៅដោយវិហារធម៌ ដូចម្តេច ។
បពិត្រមហានាម បុគ្គលអ្នកមានសទ្ធា ញ៉ាំងសទ្ធាឲ្យសម្រេច មិនមែនជាអ្នក
មិនមានសទ្ធា ១ អ្នកប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាម ញ៉ាំងព្យាយាម ឲ្យសម្រេចមិន
មែនជាអ្នកខ្ជិលច្រអូស ១ អ្នកមានសតិខ្ជាប់ខ្ជួន ញ៉ាំងសតិឲ្យសម្រេច មិន
មែនជាអ្នកភ្លេចសតិ ១ អ្នកមានចិត្តតាំងមាំ ញ៉ាំងចិត្តដែលតាំងមាំឲ្យសម្រេច
មិនមែនជាអ្នកមានចិត្តមិនតាំងមាំ ១ អ្នកមានប្រាជ្ញា ញ៉ាំងប្រាជ្ញាឲ្យសម្រេច
មិនមែនជាអ្នកឥតប្រាជ្ញា ១ ។ បពិត្រមហានាម ព្រះអង្គតាំងនៅក្នុងធម៌ទាំង
៥ នេះហើយ គប្បីចម្រើនធម៌ ៦ យ៉ាងទៀត ។ បពិត្រមហានាម ក្នុងសាសនា
នេះ ព្រះអង្គគប្បីរកនូវតថាគតថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជាអរហន្ត-
សម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ ជាព្រះសុគត ជាបច្ច្យាសនូវ
លោក ព្រះអង្គ ប្រសើរដោយសីលាទិគុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ព្រះ
អង្គជាសារថីទូន្មាននូវបុរស ព្រះអង្គជាសាស្ត្រានៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ
ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គបំបាក់បង់នូវកតដូច្នោះ ។ បពិត្រ
មហានាម អរិយសាវ័ករកនូវតថាគតក្នុងសម័យណា អរិយសាវ័កនោះឥត
មានរាគៈរូបរិតចិត្តបាន ឥតមានទោសៈរូបរិតចិត្តបាន ឥតមានមោហៈរូបរិត
ចិត្តបាន ក្នុងសម័យនោះ ចិត្តរបស់អរិយសាវ័កនោះ ជាចិត្តត្រង់ក្នុងសម័យ

នោះ បពិត្រមហានាម លុះអរិយសាវ័កមានចិត្តត្រង់ ប្រារព្ធនូវតថាគតហើយ រមែងបានសេចក្តីយល់នូវអត្ត សេចក្តីយល់នូវធម៌ មានសេចក្តីរីករាយប្រកប ដោយធម៌ កាលបើអរិយសាវ័ក មានចិត្តរីករាយហើយ បីតិ តែងកើតឡើង កាលបើអរិយសាវ័កមានចិត្តប្រកបដោយបីតិហើយ កាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ លុះ អរិយសាវ័ក មានកាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយ តែងបានទទួលនូវសេចក្តីសុខ កាល បើអរិយសាវ័ក មានសេចក្តីសុខហើយ ចិត្តក៏បានតាំងនៅល្អ ។ បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័កនេះ តថាគតហៅថា អ្នកដល់នូវការស្មោះស្មើក្នុងពួកសត្វដែល មិនស្មោះស្មើ អ្នកមិនមានព្យាបាទ ក្នុងពួកសត្វដែលមានសេចក្តីព្យាបាទ អ្នក ដល់នូវខ្សែនៃធម៌ តែងចម្រើននូវពុទ្ធនុស្សតិ ។

បពិត្រមហានាម មួយទៀត ព្រះអង្គគប្បីរព្យាបាលនូវព្រះធម៌ថា ព្រះបរិយត្តិ- ធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សម្តែងហើយដោយល្អ ព្រះនព្វលោកុត្តរ- ធម៌ ជាធម៌ដែលព្រះអរិយបុគ្គលទាំង ៨ ពួក ដឹងពិត ឃើញពិត ដោយ បច្ចវេក្ខណញ្ញាណ ជាធម៌ឲ្យនូវផលមិនរង់ចាំកាល ជាធម៌គួរដល់ឯហិបស្សវិធី ជាធម៌ដែលព្រះអរិយបុគ្គល គប្បីបង្ហោនចូលមកទុកក្នុងខ្លួន ដោយអំណាច នៃការវិនា ជាធម៌ដែលអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ មានឧត្តរជិតញ្ញាបុគ្គលជាដើម គប្បី ឃើញច្បាស់ ក្នុងចិត្តនៃខ្លួន ។ បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័ក រព្យាបាលនូវព្រះ ធម៌ ក្នុងសម័យណា អរិយសាវ័កនោះ ឥតមានរាគៈរូបរិតចិត្តបាន ឥតមាន ទោសៈរូបរិតចិត្តបាន ឥតមានមោហៈរូបរិតចិត្តបាន ក្នុងសម័យនោះ ចិត្ត

របស់អរិយសាវ័កនោះ ជាចិត្តត្រង់ ក្នុងសម័យនោះ បពិត្រមហានាម លុះ
អរិយសាវ័កមានចិត្តត្រង់ ប្រារព្ធនូវព្រះធម៌ តែងបានសេចក្តីយល់នូវអត្ត បាន
សេចក្តីយល់នូវធម៌ បាននូវសេចក្តីរីករាយ ប្រកបដោយធម៌ កាលបើអរិយ-
សាវ័ក មានសេចក្តីរីករាយហើយ បីតិ រមែងកើតឡើង កាលបើអរិយសាវ័ក
មានចិត្តប្រកបដោយបីតិហើយ កាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ លុះអរិយសាវ័កមានកាយ
ស្ងប់រម្ងាប់ហើយ រមែងទទួលនូវសេចក្តីសុខ កាលបើអរិយសាវ័កមានសេចក្តី
សុខហើយ ចិត្តក៏តាំងនៅល្អ ។ បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័កនេះ តថាគត
ហៅថា អ្នកដល់នូវការស្មោះស្មើក្នុងពួកសត្វ ដែលមិនស្មោះស្មើ អ្នកមិនមាន
ព្យាបាទ ក្នុងពួកសត្វដែលមានសេចក្តីព្យាបាទ អ្នកដល់នូវខ្សែនៃធម៌ តែង
ចម្រើននូវធម្មានុស្សតិ ។

បពិត្រមហានាម មួយទៀត ព្រះអង្គគប្បីរព្យក នូវព្រះសង្ឃថា ព្រះ
សង្ឃសាវ័កនៃព្រះមានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិហើយ ដោយប្រពៃ ព្រះ
សង្ឃសាវ័កនៃព្រះមានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិហើយ ដោយត្រង់ ព្រះសង្ឃ
សាវ័ក នៃព្រះមានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវព្រះនិព្វាន ព្រះ
សង្ឃសាវ័កនៃព្រះមានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិគួរដល់សាមីចិកម្ម ព្រះសង្ឃ
ណា បើរាប់ជាគូនៃបុរសមាន ៤ គូ បើរាប់រៀងជាបុរសបុគ្គលមាន ៨ ព្រះ
សង្ឃសាវ័កនៃព្រះមានព្រះភាគនុ៎ះ លោកគួរទទួលរបស់ដែលគេនាំមកបូជា
លោកគួរទទួលរបស់ ដែលគេបម្រុងទទួលភ្ញៀវ លោកគួរទទួលទុក្ខណាទាន

លោកគួរដល់អញ្ញាលិកម្ម លោកជាបុព្វាកេត្តដ៏ប្រសើរ របស់សត្វលោក ។
 បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័ករព្វកន្ធុព្រះសង្ឃ ក្នុងសម័យណា អរិយសាវ័ក
 នោះ ឥតមានរាគៈរូបវ័តចិត្តបាន ឥតមានទោសៈរូបវ័តចិត្តបាន ឥតមាន
 មោហៈរូបវ័តចិត្តបាន ក្នុងសម័យនោះ ចិត្តរបស់អរិយសាវ័កនោះ ជាចិត្ត
 ត្រង់ ក្នុងសម័យនោះ បពិត្រមហានាម លុះអរិយសាវ័ក មានចិត្តត្រង់ប្រាវព្ធ
 នូវព្រះសង្ឃហើយ តែងបានសេចក្តីយល់នូវអត្ត បានសេចក្តីយល់នូវធម៌ បាន
 សេចក្តីរីករាយប្រកបដោយធម៌ កាលបើអរិយសាវ័ក មានចិត្តរីករាយហើយ
 បីតិ តែងកើតឡើង កាលបើអរិយសាវ័ក មានចិត្តប្រកបដោយបីតិហើយ
 កាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ លុះអរិយសាវ័ក មានកាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយ តែងទទួល
 នូវសេចក្តីសុខ កាលបើអរិយសាវ័ក មានសេចក្តីសុខហើយ ចិត្តក៏តាំងនៅ
 ល្អ ។ បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័កនេះ តថាគតហៅថា អ្នកដល់នូវការ
 ស្មោះស្មើក្នុងពួកសត្វ ដែលមិនមានសេចក្តីស្មោះស្មើ អ្នកមិនមានសេចក្តី
 ព្យាបាទ ក្នុងពួកសត្វដែលមានសេចក្តីព្យាបាទ អ្នកដល់នូវខ្សែនៃធម៌ តែង
 ចម្រើននូវសង្ឃានុស្សតិ ។

បពិត្រមហានាម មួយទៀត ព្រះអង្គគប្បីរព្វកន្ធុសីលទាំងឡាយរបស់
 ខ្លួនថា សីលមិនដាច់ មិនធ្លុះ មិនពព្រុស មិនពពាល ជាសីលជានា ដែល
 ពួកវិញ្ញាជនសរសើរ ជាសីលដែលតណ្ហា និងទិដ្ឋិ មិនបានស្តាប់អង្គុល ជា
 សីលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសមាធិ ។ បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័ក រព្វកន្ធុ

សីល ក្នុងសម័យណា អរិយសាវ័កនោះ ឥតមានរាគៈរូបវិតចិត្តបាន ឥត
 មានទោសៈរូបវិតចិត្តបាន ឥតមានមោហៈរូបវិតចិត្តបាន ក្នុងសម័យនោះ
 ចិត្តរបស់អរិយសាវ័កនោះ ជាចិត្តត្រង់ក្នុងសម័យនោះ បពិត្រមហានាម លុះ
 អរិយសាវ័កមានចិត្តត្រង់ ប្រារព្ធនូវសីលហើយ តែងបានសេចក្តីយល់នូវអត្ត
 បានសេចក្តីយល់នូវធម៌ បានសេចក្តីរីករាយ ប្រកបដោយធម៌ កាលបើអរិយ-
 សាវ័ក មានចិត្តរីករាយហើយ បីតិក៏កើតឡើង កាលបើអរិយសាវ័ក មាន
 ចិត្តប្រកបដោយបីតិហើយ កាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ លុះអរិយសាវ័ក មានកាយ
 ស្ងប់រម្ងាប់ហើយ តែងបានទទួលនូវសេចក្តីសុខ កាលបើអរិយសាវ័ក មាន
 សេចក្តីសុខហើយ ចិត្តក៏តាំងនៅល្អ ។ បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័កនេះ
 តថាគតហៅថា អ្នកដល់នូវការស្មោះស្មើ ក្នុងពួកសត្វដែលមិនមានសេចក្តី
 ស្មោះស្មើ អ្នកមិនមានសេចក្តីព្យាបាទ ក្នុងពួកសត្វដែលមានសេចក្តីព្យាបាទ
 អ្នកដល់នូវខ្សែនៃធម៌ តែងចម្រើននូវសីលានុស្សតិ ។

បពិត្រមហានាម មួយទៀត ព្រះអង្គគប្បីរឭកនូវចាតៈ របស់ព្រះអង្គ
 ថា ឱហ្មឺ អាត្មាអញ ចំជាមានលាភ ឱហ្មឺ អាត្មាអញបានល្អហើយតើ អាត្មា
 អញមានចិត្ត មានមន្ទិល គឺសេចក្តីកំណាញ់ប្រាសចេញហើយ ក្នុងពួកសត្វ
 ដែលមានមន្ទិល គឺសេចក្តីកំណាញ់រូបវិតហើយ បានបរិច្ចាគរួចហើយ មានដៃ
 លាងស្អាតហើយ ត្រេកអរ ក្នុងការលះបង់ គួរឲ្យគេសូមបាន ត្រេកអរ ក្នុង
 ការចែករំលែកទាន នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ។ បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័ករឭក

នូវចាតៈ ក្នុងសម័យណា អរិយសាវ័កនោះ ឥតមានរាគៈរូបវិតចិត្តបាន ឥត
 មានទោសៈរូបវិតចិត្តបាន ឥតមានមោហៈរូបវិតចិត្តបាន ក្នុងសម័យនោះ
 ចិត្តរបស់អរិយសាវ័កនោះ ជាចិត្តត្រង់ ក្នុងសម័យនោះ បពិត្រមហានាម លុះ
 អរិយសាវ័ក មានចិត្តត្រង់ ប្រារព្ធនូវចាតៈហើយ តែងបានសេចក្តីយល់នូវ
 អត្ត បានសេចក្តីយល់នូវធម៌ បានសេចក្តីរីករាយប្រកបដោយធម៌ កាលបើ
 អរិយសាវ័កមានចិត្តរីករាយហើយ បីតិតែងកើតឡើង កាលបើអរិយសាវ័ក
 មានចិត្តប្រកបដោយបីតិហើយ កាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ លុះអរិយសាវ័កមានកាយ
 ស្ងប់រម្ងាប់ហើយ តែងបានទទួលនូវសេចក្តីសុខ កាលបើអរិយសាវ័ក មាន
 សេចក្តីសុខហើយ ចិត្តក៏តាំងនៅល្អ ។ បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័កនេះ
 តថាគតហៅថា អ្នកដល់នូវការស្មោះស្មើ ក្នុងពួកសត្វដែលមិនមានសេចក្តី
 ស្មោះស្មើ អ្នកមិនមានសេចក្តីព្យាបាទ ក្នុងពួកសត្វដែលមានសេចក្តីព្យាបាទ
 អ្នកដល់នូវខ្សែនៃធម៌ តែងចម្រើននូវចាតានុស្សតិ ។

បពិត្រមហានាម មួយវិញទៀត ព្រះអង្គគប្បីរព្យាករនូវពួកទេវតាថា
 ពួកទេវតាជាន់ចាតុម្ពហារាជិកៈ មានពួកទេវតាជាន់តាវត្តិវិញ មានពួកទេវតា
 ជាន់យាមៈ មានពួកទេវតាជាន់តុសិត មានពួកទេវតាជាន់និម្មានតី មានពួក
 ទេវតាជាន់បរនិម្មិតវសវត្តី មានពួកទេវតាដែលរាប់បញ្ចូលក្នុងពួកព្រហ្ម មាន
 ពួកទេវតាតពីនោះទៅទៀតក៏មាន ពួកទេវតាទាំងនោះ ប្រកបដោយសទ្ធា
 មានសភាពយ៉ាងណា ច្បុតអំពីទីនេះ ទៅកើតក្នុងទីនោះ អាត្មាអញមានសទ្ធា

មានសភាពដូច្នោះដែរ ពួកទេវតាទាំងនោះ ប្រកបដោយសីល មានសភាព
យ៉ាងណា ច្បុតអំពីទីនេះ ទៅកើតក្នុងទីនោះ អាត្មាអញមានសីល មាន
សភាព ដូច្នោះ ពួកទេវតាទាំងនោះ ប្រកបដោយសុត្តៈ មានសភាពយ៉ាង
ណា ច្បុតអំពីទីនេះ ទៅកើតក្នុងទីនោះ អាត្មាអញមានសុត្តៈ មានសភាព
ដូច្នោះដែរ ពួកទេវតាទាំងនោះ ប្រកបដោយចាតៈ មានសភាពយ៉ាងណា
ច្បុតអំពីទីនេះ ទៅកើតក្នុងទីនោះ អាត្មាអញមានចាតៈ មានសភាពដូច្នោះដែរ
ពួកទេវតាទាំងនោះ ប្រកបដោយបញ្ញា មានសភាពយ៉ាងណា ច្បុតអំពីទីនេះ
ទៅកើតក្នុងទីនោះ អាត្មាអញមានបញ្ញា មានសភាពដូច្នោះដែរ ។ បពិត្រ
មហានាម អរិយសាវ័ករព្វកន្ធុសទ្ធា សីល សុត្តៈ ចាតៈ បញ្ញា របស់ខ្លួន
ផង របស់ពួកទេវតាទាំងនោះផង ក្នុងសម័យណា អរិយសាវ័កនោះ ឥត
មានរាគៈរូបរិតចិត្តបាន ឥតមានទោសៈរូបរិតចិត្តបាន ឥតមានមោហៈរូបរិត
ចិត្តបាន ក្នុងសម័យនោះ ចិត្តរបស់អរិយសាវ័កនោះ ជាចិត្តត្រង់ក្នុងសម័យ
នោះ បពិត្រមហានាម លុះអរិយសាវ័ក មានចិត្តត្រង់ ប្រារព្ធនូវពួកទេវតា
ហើយ តែងបានសេចក្តីយល់នូវអត្ត បានសេចក្តីយល់នូវធម៌ បានសេចក្តី
រីករាយ ប្រកបដោយធម៌ កាលបើអរិយសាវ័ក មានចិត្តរីករាយហើយ បីតិ
ក៏កើតឡើង កាលបើអរិយសាវ័ក មានចិត្តប្រកបដោយបីតិហើយ កាយក៏
ស្ងប់រម្ងាប់ លុះអរិយសាវ័ក មានកាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយ តែងបានទទួលនូវ
សេចក្តីសុខ កាលបើអរិយសាវ័ក មានសេចក្តីសុខហើយ ចិត្តក៏តាំងនៅ

ល ។ បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័កនេះ គឺថាគតហៅថា អ្នកដល់នូវការ
ស្មោះស្មើ ក្នុងពួកសត្វដែលមិនមានសេចក្តីស្មោះស្មើ អ្នកមិនមានព្យាបាទ
ក្នុងពួកសត្វ ដែលមានសេចក្តីព្យាបាទ អ្នកដល់នូវខ្សែនៃធម៌ តែងចម្រើននូវ
ទេវតានុស្សតិ ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយវគ្គទី ២

បឋមមហានាមសូត្រ

[១១៨] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមមហានាមសូត្រទី ១ នៃទុតិយវគ្គ
ទី ២ ដូចតទៅនេះ បទថា នាណវិហារេហំ វិហារតំ សេចក្តីថា ឈ្មោះថា
ធម៌ជាគ្រឿងនៅប្រចាំសម្រាប់គ្រហស្ថ មិនមានតែម្យ៉ាង ព្រោះហេតុនោះ
ទើបព្រះបាទមហានាមសក្យៈទូលសួរថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះ
អង្គទាំងនោះ កាលនៅដោយវិហារធម៌ផ្សេងៗ ... ។ បទថា កេន វិហារេន
ព្រះបាទមហានាមសក្យៈទូលសួរថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បី
នៅដោយវិហារធម៌ដូចម្តេច ។ បទថា អារាធកោ បានដល់ បុគ្គលធ្វើឲ្យ
ដល់ព្រម ឲ្យបរិបូណ៌ ។ បទថា ធម្មសោតសមាបន្នោ ពុទ្ធានុស្សតិ

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា ទុតិយវគ្គទី ២

៩៩៤

ភារវេទិ សេចក្តីថា ជាអ្នកដល់ព្រមដោយការសម្តែងធម៌ហើយ រមែងចម្រើន
ពុទ្ធានុស្សតិ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា បឋមមហានាមសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយមហានាមសូត្រទី ២

[១១៧] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងនិគ្រោធារាម
ជិតក្រុងកបិលពស្ត ក្នុងដែនសក្កៈ ។ សម័យនោះឯង មហានាមសក្កៈ ទើប
នឹងសះស្បើយចាកជំងឺ បានសះស្បើយចាកជំងឺ មិនទាន់យូរប៉ុន្មាន ។ សម័យ
នោះឯង ស្រាប់តែពួកភិក្ខុច្រើនរូប កំពុងធ្វើបីវរកម្ម ថ្វាយចំពោះព្រះមានព្រះ
ភាគ ដោយគិតថា ព្រះមានព្រះភាគ មានបីវរសម្រេចហើយ ទ្រង់នឹងចៀស
ចេញទៅកាន់ចារិក ដោយកាលកន្លងទៅ ៣ ខែ ។ មហានាមសក្កៈ បានឮ
ថា ពួកភិក្ខុច្រើនរូប កំពុងធ្វើបីវរកម្ម ថ្វាយចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ដោយ
គិតថា ព្រះមានព្រះភាគ មានបីវរសម្រេចហើយនឹងចៀសចេញទៅកាន់ចារិក
ដោយកាលកន្លងទៅ ៣ ខែ ។ គ្រានោះ មហានាមសក្កៈ បានចូលទៅគាល់
ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយ

អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះមហានាមសក្កុៈ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បាន
 ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបាន
 ឮពាក្យនេះថា ពួកភិក្ខុប្រើនរូប កំពុងធ្វើចីវរកម្ម ថ្វាយចំពោះព្រះមានព្រះភាគ
 ដោយគិតថា ព្រះមានព្រះភាគ មានចីវរសម្រេចហើយ ទ្រង់នឹងចៀសចេញ
 ទៅកាន់ចារិក ដោយកាលកន្លងទៅ ៣ ខែ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំ
 ព្រះអង្គទាំងនោះ កាលនៅដោយវិហារធម៌ផ្សេងៗ តើគួរនៅដោយវិហារធម៌
 ដូចម្តេច ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា បពិត្រមហានាម ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ បពិត្រ
 មហានាម ការសួរនេះឯង ជាកិច្ចដ៏សមគួរ ដល់ព្រះអង្គជាកុលបុត្រហើយ
 ដ្បិតថា ព្រះអង្គចូលមកគាល់តថាគត ហើយសួរថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនោះ កាលនៅដោយវិហារធម៌ផ្សេងៗ តើគួរនៅដោយវិហារធម៌
 ដូចម្តេច ។ បពិត្រមហានាម បុគ្គលជាអ្នកមានសទ្ធា បានញ៉ាំងសទ្ធាឲ្យសម្រេច
 មិនមែនជាអ្នកមិនមានសទ្ធា ១ អ្នកប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាម ញ៉ាំងព្យាយាម
 ឲ្យសម្រេច មិនមែនជាអ្នកខ្ជិលច្រអូស ១ អ្នកមានសតិខ្ជាប់ខ្ជួន ញ៉ាំងសតិ
 ឲ្យសម្រេច មិនមែនជាអ្នកភ្លេចសតិ ១ ជាអ្នកមានចិត្តតាំងមាំ បានញ៉ាំងចិត្ត
 ដែលតាំងមាំ ឲ្យសម្រេច មិនមែនជាអ្នកមានចិត្តមិនតាំងមាំ ១ អ្នកមានប្រាជ្ញា
 បានញ៉ាំងប្រាជ្ញាឲ្យសម្រេច មិនមែនជាអ្នកអប្បឥតប្រាជ្ញា ១ ។ បពិត្រមហានាម
 កាលបើព្រះអង្គ បានតាំងនៅក្នុងធម៌ទាំង ៥ នេះហើយ គប្បីចម្រើននូវធម៌ ៦
 យ៉ាង តទៅទៀត ។ បពិត្រមហានាម ព្រះអង្គគប្បីរព្យាបាលព្រះតថាគត ក្នុង

លោកនេះថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ។ បេ ។ ជាសាស្តាចារ្យនៃទេវតា និង
 មនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គលែងវិលមក
 កាន់ភពថ្មីទៀត ។ បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័ករព្វកន្លះព្រះតថាគត ក្នុង
 សម័យណា អរិយសាវ័កនោះ ឥតមានរាគៈរូបវិតចិត្តបាន ឥតមានទោសៈ
 រូបវិតចិត្តបាន ឥតមានមោហៈរូបវិតចិត្តបាន ក្នុងសម័យនោះ ចិត្តរបស់អរិយ-
 សាវ័កនោះ ជាចិត្តត្រង់ ក្នុងសម័យនោះ បពិត្រមហានាម លុះអរិយសាវ័ក
 មានចិត្តត្រង់ ប្រារព្ធនូវព្រះតថាគតហើយ តែងបានសេចក្តីយល់នូវអត្ត បាន
 សេចក្តីយល់នូវធម៌ បានសេចក្តីរីករាយ ប្រកបដោយធម៌ កាលបើអរិយ-
 សាវ័កមានចិត្តរីករាយហើយ បីតិក៏កើតឡើង កាលបើអរិយសាវ័ក មានចិត្ត
 ប្រកបដោយបីតិហើយ កាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ លុះអរិយសាវ័ក មានកាយស្ងប់
 រម្ងាប់ហើយ តែងបានទទួលនូវសេចក្តីសុខ កាលបើអរិយសាវ័កមានសេចក្តី
 សុខហើយ ចិត្តក៏តាំងនៅល្អ ។ បពិត្រមហានាម ព្រះអង្គកំពុងស្តេចយាងក្តី
 គប្បីចម្រើន បិតក្តី គប្បីចម្រើន គង់ក្តី គប្បីចម្រើន ផ្ទុកក្តី គប្បីចម្រើន ផ្ទុក
 ផ្ទុកការងារក្តី គប្បីចម្រើន គ្រប់គ្រងទីផ្ទៃដែលចង្អៀតដោយព្រះរាជបុត្រក្តី គប្បី
 ចម្រើន នូវពុទ្ធានុស្សត្រិនេះបានដែរ ។

បពិត្រមហានាម មួយទៀត ព្រះអង្គគប្បីរព្វកន្លះព្រះធម៌ ... គប្បីរព្វក
 នូវព្រះសង្ឃ ... គប្បីរព្វកនូវសីលទាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គ ... គប្បីរព្វក
 នូវចាតៈរបស់ព្រះអង្គ ... គប្បីរព្វកនូវពួកទេវតាថា ពួកទេវតាក្នុងជាន់ចាតុ-

មហារាជិកៈមាន ... ពួកទេវតាក្រៅពីនោះទៅទៀតក៏មាន ពួកទេវតាទាំងនោះ
 ប្រកបដោយសទ្ធា មានសភាពយ៉ាងណា ច្បុតអំពីទីនេះ ទៅកើតក្នុងទីនោះ
 អាត្មាអញមានសទ្ធា មានសភាពដូច្នោះដែរ ដោយសីល មានសភាពយ៉ាង
 ណា ... ដោយសុតៈ ... ដោយចាគៈ ... ពួកទេវតាទាំងនោះ ប្រកបដោយ
 បញ្ញា ច្បុតអំពីទីនេះ មានសភាពយ៉ាងណា ទៅកើតក្នុងទីនោះ អាត្មាអញ
 មានបញ្ញា មានសភាពដូច្នោះដែរ ។ បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័ករព្វកន្លះ
 សទ្ធា សីល សុតៈ ចាគៈ បញ្ញា របស់ខ្លួនផង របស់ពួកទេវតាទាំងនោះ
 ផង ក្នុងសម័យណា អរិយសាវ័កនោះ ឥតមានរាគៈរូបវិតចិត្តបាន ឥតមាន
 ទោសៈរូបវិតចិត្តបាន ឥតមានមោហៈរូបវិតចិត្តបាន ក្នុងសម័យនោះ ចិត្តរបស់
 អរិយសាវ័កនោះ ជាចិត្តត្រង់ ក្នុងសម័យនោះ បពិត្រមហានាម លុះអរិយ-
 សាវ័កមានចិត្តត្រង់ ប្រារព្ធនូវពួកទេវតាហើយ រមែងបានសេចក្តីយល់នូវអត្ត
 បានសេចក្តីយល់នូវធម៌ បានសេចក្តីរីករាយប្រកបដោយធម៌ កាលបើអរិយ-
 សាវ័កមានចិត្តប្រកបដោយបីតិហើយ កាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ លុះអរិយសាវ័ក
 មានកាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយ តែងបានទទួលនូវសេចក្តីសុខ កាលបើអរិយសាវ័ក
 មានសេចក្តីសុខហើយ ចិត្តតាំងនៅល្អ ។ បពិត្រមហានាម ព្រះអង្គកំពុងស្តេច
 យាងក្តី គប្បីចម្រើន ឋិតក្តី គប្បីចម្រើន គង់ក្តី គប្បីចម្រើន ផ្គុំក្តី គប្បី
 ចម្រើន ផ្គុំផងការងារក្តី គប្បីចម្រើន គ្រប់គ្រងនូវទីផ្ទះដែលចង្អៀត ដោយព្រះ
 រាជបុត្តក្តី គប្បីចម្រើន នូវទេវតានុស្សតិនេះបានដែរ ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយមហានាមសូត្រ

[១១៩] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទុតិយមហានាមសូត្រទី ២ ដូចតទៅ
នេះ បទថា ឥសានា វុដ្ឋិតោ សេចក្តីថា ព្រះបាទមហានាមសក្យៈប្រឈ្មន
ហើយ ក៏ជាពិប្រឈ្មនមកវិញ ។^{១១៩}

អដ្ឋកថា ទុតិយមហានាមសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

នទ្ទិយសូត្រទី ៣

[១២០] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងនិគ្រោធារាម
ជិតក្រុងកបិលពស្កុ ក្នុងដែនសក្កៈ ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគមាន
បំណងនឹងចូលទៅគង់ចាំវស្សា ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ នទ្ទិយសក្កៈបានឮដំណឹង
ថា ព្រះមានព្រះភាគ មានបំណងនឹងចូលទៅគង់ចាំវស្សា ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។
គ្រានោះ នទ្ទិយសក្កៈ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា បើដូច្នោះ ទាំងអាត្មាអញក៏
គួរចូលទៅនៅចាំវស្សា ក្នុងក្រុងសាវត្ថីដែរ អាត្មាអញនឹងផ្គូផ្គងការងារ ក្នុង
ក្រុងសាវត្ថីនោះផង នឹងបានចូបព្រះមានព្រះភាគ មួយជងមួយកាលផង ។
លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគស្តេចទៅគង់ចាំវស្សា ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ចំណែក

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថរទិកាយ ឯកាទសកនិបាត

ខាន់នន្ទិយសក្កៈ ក៏ចូលទៅនៅចាំវិស្សា ក្នុងក្រុងសាវត្ថីដែរ ទាំងផ្គងនូវការងារ
 ក្នុងក្រុងសាវត្ថីនោះផង បានចូបព្រះមានព្រះភាគ មួយដងមួយកាលផង ។
 សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុជាច្រើនរូប ធ្វើចីវរកម្ម ថ្វាយចំពោះព្រះមានព្រះភាគ
 ដោយគិតថា ព្រះមានព្រះភាគ មានចីវរសម្រេចហើយ ទ្រង់ចៀសចេញទៅ
 កាន់ចារិក ដោយកាលកន្លងទៅ ៣ ខែ ។ នន្ទិយសក្កៈ បានឮថា ពួកភិក្ខុ
 ច្រើនរូប ធ្វើចីវរកម្ម ថ្វាយចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ដោយគិតថា ព្រះមានព្រះ
 ភាគ មានចីវរសម្រេចហើយ ទ្រង់នឹងចៀសចេញទៅកាន់ចារិក ដោយកាល
 កន្លងទៅ ៣ ខែ ។ លំដាប់នោះ នន្ទិយសក្កៈ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
 លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះ
 នន្ទិយសក្កៈ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះ
 ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឮពាក្យនេះថា ពួកភិក្ខុច្រើនរូប ធ្វើ
 ចីវរកម្ម ថ្វាយចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ដោយគិតថា ព្រះមានព្រះភាគ មាន
 ចីវរសម្រេចហើយ ទ្រង់នឹងចៀសចេញទៅកាន់ចារិក ដោយកាលកន្លងទៅ
 ៣ ខែ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំទាំងនោះកាលនៅដោយវិហារធម៌
 ផ្សេងៗ តើគួរនៅដោយវិហារធម៌ដូចម្តេច ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់នន្ទិយៈ
 ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ ម្ចាស់នន្ទិយៈ ការសួរនេះឯង ជាកិច្ចដ៏សមគួរដល់
 ទ្រង់ជាកុលបុត្រហើយ ដ្បិតថា ទ្រង់ចូលមកគាល់តថាគត ហើយសួរថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនោះ កាលនៅដោយវិហារធម៌ផ្សេងៗ

តើគួរនៅដោយវិហារធម៌ ដូចម្តេច ។ ម្នាលនន្ទិយៈ បុគ្គលជាអ្នកមានសទ្ធា
 បានញ៉ាំងសទ្ធា ឲ្យសម្រេច មិនមែនជាអ្នកមិនមានសទ្ធា ១ ជាអ្នកមានសីល
 បានញ៉ាំងសីល ឲ្យសម្រេច មិនមែនជាអ្នកទ្រុស្តសីល ១ ជាអ្នកប្រារព្ធសេចក្តី
 ព្យាយាម បានញ៉ាំងព្យាយាម ឲ្យសម្រេច មិនមែនជាអ្នកខ្ជិលច្រអូស ១ ជា
 អ្នកមានសតិខ្ជាប់ខ្ជួន បានញ៉ាំងសតិ ឲ្យសម្រេច មិនមែនជាអ្នកភ្លេចសតិ ១
 ជាអ្នកមានចិត្តតាំងមាំ បានញ៉ាំងចិត្តដែលតាំងមាំ ឲ្យសម្រេច មិនមែនជាអ្នក
 មានចិត្តមិនតាំងមាំ ១ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា បានញ៉ាំងប្រាជ្ញា ឲ្យសម្រេច មិន
 មែនជាអ្នកអប្បឥតប្រាជ្ញា ១ ។ ម្នាលនន្ទិយៈ បើទ្រង់បានតាំងនៅក្នុងធម៌ទាំង
 ៦ នេះហើយ គួរតម្កល់សតិ ក្នុងធម៌ ៥ យ៉ាង ក្នុងព្រះហឫទ័យតទៅទៀត ។
 ម្នាលនន្ទិយៈ ទ្រង់គប្បីរព្យាករនូវព្រះតថាគត ក្នុងលោកនេះថា ព្រះមានព្រះភាគ
 អង្គនោះជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ ជាព្រះ
 សុគត ជ្រាបច្បាស់នូវលោក ទ្រង់ប្រសើរដោយសីលាទិគុណ រកបុគ្គលណា
 មួយស្មើគ្មាន ព្រះអង្គជាសារថី ទូន្មាននូវបុរស ព្រះអង្គជាសាស្តាចារ្យនៃ
 ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គ
 លែងវិលមកកាន់ភពថ្មីទៀត ។ ម្នាលនន្ទិយៈ ព្រះអង្គទ្រង់គួរតម្កល់សតិក្នុង
 ព្រះហឫទ័យ ប្រារព្ធនូវព្រះតថាគត ដោយប្រការដូច្នោះ ។

ម្នាលនន្ទិយៈ មួយទៀត ព្រះអង្គទ្រង់គប្បីរព្យាករ នូវព្រះធម៌ថា ព្រះ
 បរិយត្តិធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សម្តែងហើយដោយល្អ ព្រះ

នព្វលោកុត្តរធម៌ ជាធម៌ដែលអរិយបុគ្គលទាំងពួង ដឹងពិត ឃើញពិត ដោយ
 បច្ចុវេក្ខណញ្ញាណ ជាធម៌ឲ្យនូវផល មិនរង់ចាំកាល ជាធម៌គួរដល់ឯហិបស្ស-
 វិធី ជាធម៌ដែលអរិយបុគ្គល គប្បីបង្កើនចូលមកទុកក្នុងខ្លួន ដោយអំណាច
 នៃការវិនា ជាធម៌ដែលអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ មានឧត្តជិតញ្ញាបុគ្គលជាដើមឃើញ
 ច្បាស់ក្នុងចិត្តនៃខ្លួន ។ ម្នាលនន្ទិយៈ ព្រះអង្គទ្រង់គួរតម្កល់សតិក្នុងព្រះហឫទ័យ
 ប្រារព្ធនូវព្រះធម៌ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

ម្នាលនន្ទិយៈ មួយទៀត ទ្រង់គប្បីរព្យកនូវពួកកល្យាណមិត្តថា ឱហ្មឺ
 អាត្មាអញចំជាមានលាភ អាត្មាអញបានល្អហើយ ដែលមានពួកជន ជា
 កល្យាណមិត្ត ជាអ្នកអនុគ្រោះ អ្នកប្រាថ្នានូវប្រយោជន៍ អ្នកទូន្មាន អ្នកប្រៀន
 ប្រដៅ ។ ម្នាលនន្ទិយៈ ទ្រង់គួរតម្កល់សតិ ក្នុងព្រះហឫទ័យ ប្រារព្ធនូវពួក
 កល្យាណមិត្ត ដោយប្រការដូច្នោះ ។

ម្នាលនន្ទិយៈ មួយទៀត ទ្រង់គប្បីរព្យក នូវចាតៈរបស់ទ្រង់ថា ឱហ្មឺ
 អាត្មាអញចំជាមានលាភ អាត្មាអញល្អហើយតើ ដែលអាត្មាអញ មានចិត្ត
 មានមន្ទិល គឺសេចក្តីកំណាញ់ប្រាសចេញហើយ ក្នុងពួកសត្វដែលមានមន្ទិល
 គឺសេចក្តីកំណាញ់ រូបវិតហើយ មានទានបរិច្ចាគហើយ មានដែលានស្អាត
 ហើយ ត្រេកអរក្នុងការលះ គួរឲ្យគេសូមបាន ត្រេកអរក្នុងការឲ្យ និងការ
 ចែករំលែក ហើយនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ។ ម្នាលនន្ទិយៈ ទ្រង់គួរតម្កល់នូវសតិ
 ក្នុងព្រះហឫទ័យ ប្រារព្ធនូវចាតៈ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

ម្ចាស់នន្ទិយៈ មួយទៀត ទ្រង់គប្បីរព្យាករណ៍ទៅតាម ទៅតាមណាដែល
 រំលងនូវពួកទៅតា ដែលមានកតត្យករណ៍ ជាចំណី (កាមាវចរទៅតា)
 បានទៅកើតក្នុងពួកទៅតា ដែលសម្រេចដោយឈានចិត្ត (ព្រហ្ម) ណា
 មួយ ទៅតាទាំងនោះ មិនពិចារណាលើញនូវកិច្ចរបស់ខ្លួន ឬនូវសេចក្តីចម្រើន
 នៃអំពើដែលខ្លួនធ្វើហើយ ម្ចាស់នន្ទិយៈ ដូចជាកិក្ខុអសមយវិមុត្ត រមែងមិន
 ពិចារណាលើញ នូវកិច្ចរបស់ខ្លួន ឬនូវសេចក្តីចម្រើននៃអំពើដែលខ្លួនធ្វើហើយ
 យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់នន្ទិយៈ ទៅតាណា ដែលផ្ទោះរំលងនូវពួកទៅតា ដែល
 មានកតត្យករណ៍ជាចំណី បានទៅកើតក្នុងពួកទៅតា ដែលសម្រេចដោយ
 ឈានចិត្តណាមួយ ទៅតាទាំងនោះ រមែងមិនពិចារណាលើញ នូវកិច្ចរបស់
 ខ្លួន ឬនូវសេចក្តីចម្រើន នៃអំពើដែលខ្លួនធ្វើហើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្ចាស់
 នន្ទិយៈ ទ្រង់គប្បីតម្កល់សតិ ក្នុងព្រះហឫទ័យ ប្រារព្ធនូវពួកទៅតា ដោយ
 ប្រការដូច្នោះឯង ។ ម្ចាស់នន្ទិយៈ អរិយសាវ័កប្រកបដោយធម៌ទាំង ១១ នេះ
 ឯង តែងលះបង់ មិនប្រកាន់ពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមកឡើយ ។ ម្ចាស់នន្ទិយៈ
 ដូចជាក្ខមផ្កាប៉ រមែងមិនស្របយកទឹក ដែលហូរចេញបានឡើយ យ៉ាងណា
 មិញ ម្ចាស់នន្ទិយៈ ពុំនោះសោត ដូចជាក្លើង កាលនេះរាលដាលផុតអំពីស្មៅ
 ហើយ ក៏មិនត្រឡប់មករកស្មៅដែលនេះរួចហើយវិញ យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់
 នន្ទិយៈ អរិយសាវ័កប្រកបដោយធម៌ទាំង ១១ នេះ តែងលះបង់ មិនប្រកាន់
 ពួកអកុសលធម៌លាមកឡើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

អដ្ឋកថា

នន្ទិយសូត្រ

[១២០] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងនន្ទិយសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទថា កល្យាណមិត្ត ប្រែថា នូវមិត្រល្អទាំងឡាយ ក្នុងព្រះសូត្រនេះ ព្រះមាន ព្រះភាគត្រាស់សង្ឃានុស្សតិ ដោយអំណាចនៃកល្យាណមិត្ត ដោយប្រការ ដូច្នោះ ។ បទថា កតត្ថិការកក្កានំ បានដល់ (អាហារ) របស់ទេវតា ជាន់កាមាវចរ ។ បទថា អសមយវិមុត្តោ សេចក្តីថា ព្រះខ័ណ្ឌស្រពដែល រួចផុតហើយ ដោយអសមយវិមុត្តិ ។^{១២០}

អដ្ឋកថា នន្ទិយសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សុក្កតិសូត្រទី ៤

[១២១] គ្រានោះ ព្រះសុក្កតិដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះ ភាគ ជាមួយនឹងសទ្ធកិក្ខុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះមាន ព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះសុក្កតិដ៏មានអាយុ អង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់សុក្កតិ កិក្ខុ នេះឈ្មោះអ្វី ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កិក្ខុនេះឈ្មោះសទ្ធា ជាកូនឧបាសក

អ្នកមានសទ្ធា បានចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្ទះដោយសទ្ធា ។ ម្នាលសុភុតិ
 សទ្ធាក្នុងនេះ ជាកូនឧបាសក អ្នកមានសទ្ធា បានចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់
 ផ្ទះ ដោយសទ្ធា នឹងប្រាកដ ក្នុងសទ្ធាចរិតទាំងឡាយ ដែរឬ ។ បពិត្រ
 ព្រះមានព្រះភាគ កាលនេះ ជាកាលគួរដល់ព្រះអង្គហើយ បពិត្រព្រះសុគត
 កាលនេះ ជាកាលគួរដល់ព្រះអង្គហើយ ព្រះមានព្រះភាគគួរសម្តែងសទ្ធាចរិត
 ទាំងឡាយ របស់បុគ្គលអ្នកមានសទ្ធា ទោះក៏ក្នុងនេះប្រាកដ ក្នុងសទ្ធាចរិត
 ទាំងឡាយក្តី មិនប្រាកដក្តី ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងដឹង ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។ ម្នាល
 សុភុតិ បើដូច្នោះ អ្នកចូរស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹង
 សម្តែងប្រាប់ ។ ព្រះសុភុតិដ៏មានអាយុ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមាន
 ព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាល
 សុភុតិ ក៏ក្នុងសាសនានេះ អ្នកមានសីល សង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខសំរិះ
 បរិបូណ៌ដោយអាចារ និងគោចរ ឃើញភ័យក្នុងទោសទាំងឡាយ សូម្បី
 បន្តិចបន្តួច ហើយសមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ។ ម្នាលសុភុតិ
 ព្រោះថា ក៏ក្នុងអ្នកមានសីល ។ បេ ។ សមាទាន សិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំង-
 ឡាយ ម្នាលសុភុតិ នេះជាសទ្ធាចរិត របស់បុគ្គលអ្នកមានសទ្ធា ។

ម្នាលសុភុតិ មួយទៀត ក៏ក្នុងពហុសូត អ្នកទ្រទ្រង់នូវពុទ្ធវចនៈ ដែល
 ខ្លួនបានស្តាប់ហើយ សន្សំទុកពុទ្ធវចនៈ ដែលខ្លួនបានស្តាប់ហើយ ធម៌ទាំង-
 ឡាយណា មានលម្អបទដើម លម្អបទកណ្តាល លម្អបទចុង ប្រកាសព្រហ្ម-

ចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ត ទាំងព្យញ្ជនៈ ដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌ទាំងអស់ ធម៌ទាំង-
 ឡាយមានសភាពដូច្នោះ ភិក្ខុនោះក៏បានស្តាប់ច្រើន បានទ្រទ្រង់ ចាំស្ងាត់ រត់
 មាត់ ត្រិះរិះដោយចិត្ត ត្រាស់ដឹងល្អដោយទិដ្ឋិ ។ ម្នាលសុភុតិ ភិក្ខុជាពហុសុត
 ។ល។ ត្រាស់ដឹងល្អ ដោយទិដ្ឋិ ម្នាលសុភុតិ នេះជាសទ្ធាចរិត របស់បុគ្គល
 អ្នកមានសទ្ធា ។

ម្នាលសុភុតិ មួយវិញទៀត បុគ្គលជាភិក្ខុតែងជាអ្នកមានមិត្តល្អ មាន
 សម្មាញ្ញាល្អ បែរឈមទៅរកមិត្តល្អ ។ ម្នាលសុភុតិ ព្រោះថា ភិក្ខុជាអ្នកមាន
 មិត្តល្អ មានសម្មាញ្ញាល្អ បែរទៅរកមិត្តល្អ ម្នាលសុភុតិ នេះជាសទ្ធាចរិត
 របស់បុគ្គលអ្នកមានសទ្ធា ។

ម្នាលសុភុតិ មួយទៀត ភិក្ខុដែលគេប្រដៅងាយ ប្រកបដោយធម៌
 ទាំងឡាយ ជាគ្រឿងធ្វើនូវភាពជាអ្នកប្រដៅងាយ ជាអ្នកអត់ធន់ ទទួលយក
 ពាក្យប្រៀនប្រដៅ ដោយចំណែកខាងស្តាំ ។ ម្នាលសុភុតិ ព្រោះភិក្ខុដែល
 គេប្រដៅងាយ ប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយ ជាគ្រឿងធ្វើនូវភាពជាអ្នកប្រដៅ
 ងាយ ជាអ្នកអត់ធន់ ទទួលយកពាក្យប្រៀនប្រដៅ ដោយចំណែកខាងស្តាំ
 ម្នាលសុភុតិ នេះជាសទ្ធាចរិត របស់បុគ្គលអ្នកមានសទ្ធា ។

ម្នាលសុភុតិ មួយទៀត កិច្ចទាំងឡាយ ណាមួយ ធំ ឬតូច របស់
 សព្វហូចារីបុគ្គលទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកប៉ិនប្រសប់ មិនខ្ជិលច្រអូស ក្នុងកិច្ច
 ទាំងនោះ ប្រកបដោយការពិចារណា ដោយឧបាយ ក្នុងកិច្ចទាំងនោះ ជា

បុគ្គលអាចធ្វើបាន អាចចាត់ចែងបាន ។ ម្នាលសុភុតិ ព្រោះកិច្ចទាំងឡាយ
ណា របស់សព្វហ្មតារបុគ្គលទាំងឡាយ ។ បេ។ ភិក្ខុជាអ្នកអាចធ្វើបាន អាច
ចាត់ចែងបាន ម្នាលសុភុតិ នេះជាសទ្ធាចរិត របស់បុគ្គលអ្នកមានសទ្ធា ។

ម្នាលសុភុតិ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រាថ្នាធម៌ មានការហៅរកដោយ
ពាក្យជាទីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីរករាយ ដ៏លើសលុប ក្នុងអភិធម៌ និង
អភិវិន័យ ។ ម្នាលសុភុតិ ព្រោះភិក្ខុជាអ្នកប្រាថ្នាធម៌ មានការហៅរក ដោយ
ពាក្យជាទីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីរករាយដ៏លើសលុប ក្នុងអភិធម៌ និងអភិវិន័យ
ម្នាលសុភុតិ នេះជាសទ្ធាចរិត របស់បុគ្គលអ្នកមានសទ្ធា ។

ម្នាលសុភុតិ មួយទៀត ភិក្ខុអ្នកប្រាសព្វព្យាយាម ដើម្បីលះបង់អកុសល
ធម៌ទាំងឡាយ ដើម្បីធ្វើកុសលធម៌ទាំងឡាយ ឲ្យបរិបូណ៌ ជាអ្នកមានកម្លាំង
មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងមាំមួន មិនដាក់ធុរៈ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយចោល ។
ម្នាលសុភុតិ ព្រោះភិក្ខុអ្នកប្រាសព្វព្យាយាម ។ បេ។ ម្នាលសុភុតិ នេះជាសទ្ធាចរិត
របស់បុគ្គលអ្នកមានសទ្ធា ។

ម្នាលសុភុតិ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកបានតាមប្រាថ្នា បានដោយមិនលំបាក
បានដោយងាយនូវឈានទាំង ៤ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងចិត្តដ៏ថ្លៃថ្លា ជាគ្រឿង
នៅសប្បាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលសុភុតិ ព្រោះភិក្ខុជាអ្នកបានតាមប្រាថ្នា
បានដោយមិនលំបាក បានដោយងាយ នូវឈានទាំង ៤ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
ក្នុងចិត្តដ៏ថ្លៃថ្លា ជាគ្រឿងនៅសប្បាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ម្នាលសុភុតិ នេះជា

សទ្ធាចរិត របស់បុគ្គលអ្នកមានសទ្ធា ។

ម្ចាស់សុក្ខតិ មួយទៀត ភិក្ខុរព្វកឃើញនូវជាតិ ដែលខ្លួនធ្លាប់អាស្រ័យ នៅ ក្នុងកាលមុន ជាច្រើនជាតិ គឺរព្វកឃើញបាន ១ ជាតិ ២ ជាតិ ៣ ជាតិ ៤ ជាតិ ៥ ជាតិ ១០ ជាតិ ២០ ជាតិ ៣០ ជាតិ ៤០ ជាតិ ៥០ ជាតិ ១០០ ជាតិ មួយពាន់ជាតិ មួយសែនជាតិក៏បាន រព្វកឃើញបានច្រើន សំវដ្តកប្ប ច្រើនវិវដ្តកប្ប ច្រើនសំវដ្តវិវដ្តកប្ប ក៏បានថា អាត្មាអញ បាន កើតក្នុងភពឯនោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរ យ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុ ត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញនោះ ច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ បានទៅកើត ក្នុងទីណា លុះអាត្មាអញទៅកើត ក្នុងទីនោះហើយ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មាន គោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខ ទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុ ត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញនោះ ច្យុតចាក អត្តភាពនោះហើយ ទើបបានមកកើត ក្នុងទីនេះ (ភិក្ខុ) រព្វកឃើញជាតិ ដែលខ្លួនធ្លាប់អាស្រ័យនៅ ក្នុងកាលមុនបានច្រើនជាតិ ព្រមទាំងអាការ ទាំង ឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នោះ ។

ម្ចាស់សុក្ខតិ ព្រោះភិក្ខុរព្វកឃើញជាតិ ដែលខ្លួនធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុង កាលមុន គឺរព្វកឃើញបាន ១ ជាតិ ២ ជាតិ ។ បេ ។ រព្វកឃើញជាតិដែល ខ្លួនធ្លាប់អាស្រ័យនៅ ក្នុងកាលមុន បានច្រើនជាតិ ព្រមទាំងអាការ ទាំង

ឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នោះ ម្ចាស់សុក្ខតិ នេះជាសទ្ធាចរិត របស់បុគ្គលអ្នក
មានសទ្ធា ។

ម្ចាស់សុក្ខតិ មួយទៀត ភិក្ខុមានទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងចក្ខុរបស់មនុស្ស
ធម្មតា បានឃើញពួកសត្វដែលច្យុត និងការចាប់បដិសន្ធិ ជាសត្វថោកទាប
និងខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុររលូ និងសម្បុរអាក្រក់ ទៅកាន់សុគតិ និងទុគ្គតិ ដឹង
ច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលអន្ទោលទៅតាមយថាកម្ម (របស់ខ្លួន) ថា អើហ្ន៎
សត្វទាំងនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយ
មនោទុច្ចរិត ជាអ្នកនិយាយតិះដៀល នូវព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ មាន
សេចក្តីយល់ខុស ប្រកាន់មាំនូវអំពើដែលយល់ខុស សត្វទាំងនោះ លុះដល់
បែកឆ្នាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ពុំ
ខាន អើហ្ន៎ ចំណែកពួកសត្វទាំងអម្បាលនេះ ប្រកបដោយកាយសុចរិត ប្រកប
ដោយវចីសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត ជាអ្នកមិននិយាយតិះដៀលព្រះ
អរិយបុគ្គលទាំងឡាយ មានសេចក្តីយល់ត្រូវ ប្រកាន់មាំនូវអំពើ ដែលយល់
ត្រូវ សត្វទាំងនោះ លុះបែកឆ្នាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌
ទេវលោក ភិក្ខុមានទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងនូវចក្ខុ របស់មនុស្សធម្មតា មើល
ឃើញនូវពួកសត្វដែលច្យុត និងការចាប់បដិសន្ធិ ជាសត្វថោកទាប និងខ្ពង់ខ្ពស់
មានសម្បុររលូ និងសម្បុរអាក្រក់ ទៅកាន់សុគតិ និងទុគ្គតិ ដឹងច្បាស់នូវពួក
សត្វ ដែលអន្ទោលទៅតាមយថាកម្ម (របស់ខ្លួន) ដោយប្រការដូច្នោះ ។

ម្ចាស់សុភុតិ ព្រោះភិក្ខុមានទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វដែល
អន្តោលទៅតាមយថាកម្ម (របស់ខ្លួន) ម្ចាស់សុភុតិ នេះជាសទ្ធាចរិត របស់
បុគ្គលអ្នកមានសទ្ធា ។

ម្ចាស់សុភុតិ មួយវិញទៀត ភិក្ខុបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវចេតោវិមុត្តិ
និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយដោយ
បញ្ញាដ៏ឧត្តមរបស់ខ្លួន ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ។ ម្ចាស់សុភុតិ
ព្រោះភិក្ខុបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ បេ ។ ព្រោះអស់ទៅ នៃអាសវៈទាំងឡាយ
ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ម្ចាស់សុភុតិ នេះជាសទ្ធាចរិត របស់បុគ្គលអ្នក
មានសទ្ធា ។

កាលដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងយ៉ាងនេះហើយ ព្រះសុភុតិដ៏មាន
អាយុ ក្រាបទូលចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
សទ្ធាចរិតទាំងឡាយណា របស់បុគ្គលអ្នកមានសទ្ធា ដែលព្រះមានព្រះភាគ
បានទ្រង់សម្តែងហើយ សទ្ធាចរិតទាំងនោះ រមែងមានប្រាកដ ដល់ភិក្ខុនេះ
ទាំងភិក្ខុនេះ ក៏នឹងប្រាកដ ក្នុងសទ្ធាចរិតទាំងនោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ភិក្ខុនេះ ជាអ្នកមានសីល សង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខសំរវៈ បរិបូណ៌ដោយអាចារ
និងគោចរ ឃើញភ័យក្នុងទោសទាំងឡាយ សូម្បីបន្តិចបន្តួច សមាទាន
សិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុនេះជាពហុសូត
អ្នកទ្រទ្រង់នូវពុទ្ធវចនៈ ដែលខ្លួនបានស្តាប់ហើយ សន្សំទុកនូវពុទ្ធវចនៈ ដែល

ខ្លួនបានស្តាប់ហើយ ធម៌ទាំងឡាយណា មានលម្អបទដើម លម្អបទកណ្តាល
 លម្អបទចុង ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ត ទាំងព្យញ្ជនៈដ៏បរិសុទ្ធ
 បរិបូណ៌ទាំងអស់ ធម៌ទាំងឡាយ មានសភាពដូច្នោះ ភិក្ខុនោះ ក៏បានស្តាប់
 ច្រើន បានទ្រទ្រង់ ចាំទុក រត់មាត់ ត្រិះរិះដោយចិត្ត ត្រាស់ដឹងល្អដោយទិដ្ឋិ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុនេះជាអ្នកមានមិត្តល្អ មានសម្លាញ់ល្អ បែរឈម
 ទៅរកមិត្តល្អ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុនេះ ជាបុគ្គលដែលគេប្រដៅ
 នាំយ ប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយ ជាគ្រឿងធ្វើនូវភាព ជាអ្នកប្រដៅនាំយ
 ជាអ្នកអត់ធន់ ទទួលយកពាក្យប្រៀនប្រដៅដោយចំណែកខាងស្តាំ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ករណីយកិច្ចទាំងឡាយណាមួយ ធំ ឬតូច របស់សព្វហ្មចារី
 បុគ្គលទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះជាអ្នកប៉ិនប្រសប់ មិនខ្ជិលប្រអូស ក្នុងកិច្ចទាំងនោះ
 ប្រកបដោយការពិចារណា ដោយឧបាយក្នុងកិច្ចទាំងនោះ ជាបុគ្គលអាចធ្វើ
 បាន អាចចាត់ចែងបាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុនេះ ជាអ្នកប្រាថ្នានូវ
 ធម៌ ហៅរកដោយពាក្យជាទីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីរករាយដ៏លើសលុប ក្នុង
 អភិធម៌ និងអភិវិន័យ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុនេះជាអ្នកប្រាសព្វព្យាយាម
 មានកម្លាំង មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងដ៏មាំមួន មិនដាក់ជុរៈ ក្នុងកុសលធម៌ទាំង-
 ឡាយចោល ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុនេះ ជាអ្នកបានតាមប្រាថ្នា បាន
 ដោយមិនលំបាក បានដោយងាយ នូវឈានទាំង ៤ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុង
 ចិត្តដ៏ថ្លៃថ្លា ជាគ្រឿងនៅសប្បាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

ភិក្ខុនេះ រព្វកឃើញនូវជាតិ ដែលខ្លួនធ្លាប់អាស្រ័យនៅ ក្នុងកាលមុនច្រើន
 ជាតិ គឺរព្វកឃើញបាន ១ ជាតិ ២ ជាតិ ។ បេ។ រព្វកឃើញជាតិ ដែល
 ខ្លួនធ្លាប់អាស្រ័យនៅ ក្នុងកាលមុនជាច្រើនជាតិ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំង
 ឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុនេះ មានទិព្វចក្ខុ
 ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងនូវចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា ។ បេ។ ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វដែល
 អន្តោលទៅតាមយថាកម្ម ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុនេះបានធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់ ។ បេ។ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សទ្ធាចរិតទាំងឡាយណា របស់បុគ្គលអ្នកមានសទ្ធា
 ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយ សទ្ធាចរិតទាំងនោះ រមែងមានប្រាកដ
 ដល់ភិក្ខុនេះ ទាំងភិក្ខុនេះ នឹងប្រាកដក្នុងសទ្ធាចរិតទាំងនោះ ។ ម្នាលសុភុតិ
 ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ ម្នាលសុភុតិ បើដូច្នោះ អ្នកគប្បីនៅជាមួយនឹង
 សទ្ធាភិក្ខុនេះចុះ ម្នាលសុភុតិ កាលណាបើអ្នកប្រាថ្នា ដើម្បីចូរបតថាគត អ្នក
 គប្បីចូលមក ជាមួយនឹងសទ្ធាភិក្ខុ ដើម្បីចូរបតថាគត (ក្នុងកាលនោះចុះ) ។

អដ្ឋកថា

សុភ្កតិសូត្រ

[១២១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសុភ្កតិសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ ព្រះសាស្តា សូម្បីទ្រង់ជ្រាប ក៏នៅតែត្រាស់សួរថា ម្ចាស់សុភ្កតិ ភិក្ខុនេះឈ្មោះអ្វី ដូច្នោះ ។ ព្រះសុភ្កតិក្រាបទូលថា ភិក្ខុនេះឈ្មោះថា សទ្ធៈ ជាកូនរបស់ឧបាសកអ្នកមានសទ្ធា សំដៅដល់អនាថបិណ្ឌិកគហបតី ព្រោះថា សទ្ធិភិក្ខុជាកូនរបស់អនាថបិណ្ឌិកគហបតី ឬសក្កន៍សម្មាកព្រះសុភ្កតិ ដែលជាឪពុកមារបស់ខ្លួន ។ លំដាប់នោះ ព្រះសុភ្កតិត្រូវបាននាំសទ្ធិភិក្ខុទៅគាល់ព្រះសាស្តា ។ បទថា សទ្ធាបទានេសុ សេចក្តីថា ក្នុងអបទាន គឺលក្ខណៈនៃបុគ្គលអ្នកមានសទ្ធាទាំងឡាយ ។^{១២១}

អដ្ឋកថាសុភ្កតិសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

មេត្តាសូត្រទី ៥

[១២២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មេត្តាចោទោវិមុត្តិ ដែលបុគ្គលបាន
 សេពគប់ បានចម្រើន បានធ្វើឲ្យច្រើន បានធ្វើឲ្យដួចជាយាន បានតម្កល់សិប
 បានប្រព្រឹត្តរឿយៗ បានសន្សំទុក បានប្រារព្ធឈ្នួលហើយ អានិសង្ស ១១ ប្រការ
 រមែងកើតប្រាកដ ។ អានិសង្ស ១១ ប្រការ តើដូចម្តេច ។ គឺមេត្តាវិហារិ-
 បុគ្គល រមែងដេកលក់ស្រួល ១ ក្រាក់ឡើងស្រួល ១ មិនឃើញនូវសុបិន
 អាក្រក់ ១ ជាទីស្រឡាញ់ របស់ពួកមនុស្ស ១ ជាទីស្រឡាញ់ របស់ពួក
 អមនុស្ស ១ ពួកទេវតាតែងរក្សា ១ ភ្លើងភ្នំ ថ្នាំពិសភ្នំ គ្រឿងសស្ត្រារុធក្នី
 មិនចូលទៅក្នុងកាយ របស់មេត្តាវិហារិបុគ្គលនោះ ១ ចិត្តរមែងតាំងនៅមាំ
 ឆាប់ ១ សម្បុរមុខថ្លាស្រសប់ស ១ ជាអ្នកមិនវង្វេងហើយធ្វើមរណភាព ១
 កាលបើមិនទាន់ត្រាស់ដឹង នូវអរហត្តដ៏ក្រៃលែងជាងមេត្តាសមាបត្តិទេ រមែង
 បានទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មេត្តាចោទោវិមុត្តិដែល
 បុគ្គលបានសេពគប់ បានចម្រើន បានធ្វើឲ្យច្រើន បានធ្វើឲ្យដួចជាយាន បាន
 តម្កល់សិប បានប្រព្រឹត្តរឿយៗ បានសន្សំទុក បានប្រារព្ធឈ្នួលហើយ អានិសង្ស
 ទាំង ១១ ប្រការនេះ រមែងកើតប្រាកដ ។

អដ្ឋកថា

មេត្តាសូត្រ

[១២២] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងមេត្តាសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ បទថា
សុខំ សុបតិ សេចក្តីថា ឈ្មោះថា ដេកលក់ជាសុខ ព្រោះមិនដេកលក់
 ដូចបុគ្គលក្រៅអំពីនោះ ដែលដេករសាប់រសល់ជាទុក្ខ កាលឈមចុះកាន់ការ
 ដេកលក់ក៏ជាសុខ ដូចអ្នកចូលសមាបត្តិ ។

បទថា **សុខំ បដិពុជ្ឈតិ** សេចក្តីថា បុគ្គលដទៃដកចិត្ត រសាប់រសល់
 ភ្ញាក់ឡើងជាទុក្ខ យ៉ាងណា បុគ្គលដែលសេពមេត្តាចេតោវិមុត្តិ មិនភ្ញាក់ជា
 ទុក្ខដូច្នោះឡើយ មិនមានការខុសប្រក្រតី ភ្ញាក់ជាសុខ ដូចផ្កាយកំពុងរីក ។

បទថា **ន ចាបកំ សុបិណំ បស្សតិ** សេចក្តីថា បុគ្គលដែលសេព
 មេត្តាចេតោវិមុត្តិ កាលយល់សប្តិឃើញ ក៏ឃើញតែរឿងដែលចម្រើនប៉ុណ្ណោះ
 ហាក់ដូចជាថ្វាយបង្គំព្រះចេតិយ ហាក់ដូចជាធ្វើការបូជា ហាក់ដូចកំពុងស្តាប់
 ធម៌ និងរមែងមិនយល់សប្តិឃើញទីអាក្រក់ ដូចបុគ្គលដទៃដែលយល់សប្តិ
 ឃើញខ្លួន ត្រូវចោរហុំមព័ទ្ធ ត្រូវសត្វសាហាវខាំ និងដូចកំពុងធ្លាក់ជ្រោះ
 ដូច្នោះ ។

បទថា **មនុស្សានំ បិយោ ហោតិ** សេចក្តីថា បុគ្គលសេពមេត្តា-
 ចេតោវិមុត្តិ រមែងជាទីស្រឡាញ់ ជាទីពេញចិត្តរបស់មនុស្សទាំងឡាយ ដូច
 កែវមុក្តាហារដែលពាក់ត្រង់ទ្រូង និងដូចកម្រងផ្កាប្រដាប់សីសៈ ដូច្នោះ ។

បទថា **អមនុស្សានំ បិយោ ហោតិ** សេចក្តីថា បុគ្គលសេពចេតោ-

វិមុត្តិ រមែងជាទីស្រឡាញ់របស់អមនុស្សទាំងឡាយ ដូចព្រះវិសាខត្ថេរ ។
រឿងពោលពិស្តារហើយ ក្នុងមេត្តាកម្មដ្ឋាននិទ្ទេស គម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គនោះឯង ។

បទថា ទេវតា រក្ខត្តិ សេចក្តីថា ទេវតាទាំងឡាយរមែងរក្សា ដូច
មាតា និងបិតារក្សាបុត្រ ដូច្នោះ ។ បទថា ឆាស្ស អត្តិ វា សិរំ វា សត្តំ
វា កមតិ សេចក្តីថា ភ្លើងមិនរលាក គឺមិនចូលទៅឆាបឆេះរាងកាយរបស់
បុគ្គលដែលនៅដោយមេត្តា ដូចនាងឧត្តរាឧបាសិកា ថ្នាំពិសរមែងមិនជ្រួត
ជ្រាប គឺមិនចូលទៅធ្វើអន្តរាយដល់រាងកាយរបស់បុគ្គល ដែលនៅដោយ
មេត្តា ដូចព្រះចូឡសីវត្ថេរ អ្នកសូធួរស័យុត្តនិកាយ ដូច្នោះ សស្ត្រារមែង
មិនទម្លុះ គឺមិនចូលទៅជិតរាងកាយរបស់បុគ្គលដែលនៅដោយមេត្តា ដូច
សង្កិច្ចសាមណេរ ដូច្នោះ មានពាក្យអធិប្បាយថា ភ្លើង ថ្នាំពិស សស្ត្រា
រមែងមិនធ្វើអន្តរាយរាងកាយនៃបុគ្គលដែលនៅដោយមេត្តា ក្នុងសេចក្តីនេះ
លោកអាចារ្យទាំងឡាយ បានពោលរឿងមេត្តាទឹកដោះ ។

រឿង មេត្តា និងកូនតោ

បានឮថា មេត្តាមួយ កំពុងឈរម្ល៉ាងទឹកដោះឲ្យដល់កូន ព្រានម្នាក់
គិតថា អញនឹងចាក់មេត្តានោះ ទើបនឹងដៃពួយលំពែងដងវែងទៅ លំពែង
នោះឯង ហោះទៅពាល់រាងកាយមេត្តានោះ ដូចស្លឹកត្នោតហើរទៅប៉ះដូច្នោះ
ព្រោះកម្លាំងឧបចារការវនាក៏មិនមែន ព្រោះកម្លាំងអប្បនាការវនាក៏មិនមែន
ព្រោះមេត្តានោះ មានចិត្តអនុគ្រោះដ៏ខ្លាំងក្លាក្នុងកូនតោតែម្យ៉ាង មេត្តាមាន

អានុភាពយ៉ាងនេះ ។

បទថា តុវដំ ចិត្តំ សមាធិយតិ សេចក្តីថា ចិត្តរបស់បុគ្គលដែលនៅ
ដោយមេត្តា រមែងតាំងមាំបុណ្យរហ័ស ។ ភាពដែលចិត្តនោះតាំងមាំយូរមិន
មាន ។ បទថា មុខវណ្ណា វិប្បសីទតិ សេចក្តីថា មុខរបស់បុគ្គលនោះ
រមែងមានពណ៌ផ្សេងផង ដូចផ្លែត្នោតទុំ ដែលផុតចាកទង ដូច្នោះ ។

បទថា អសមុទ្យោ កាលំ ករោតិ សេចក្តីថា ឈ្មោះថា ការវង្វេង
ក្នុងពេលជិតស្លាប់របស់បុគ្គលដែលនៅដោយមេត្តាមិនមាន រមែងមិនវង្វេង
ក្នុងពេលធ្វើកាលកិរិយា ដូចបុគ្គលដេកលក់ ។ បទថា ឧត្តរី អប្បជីវិជ្ឈន្តោ
សេចក្តីថា បុគ្គលដែលនៅដោយមេត្តា កាលមិនសម្រេចអរហត្ត ដែលជា
គុណវិសេសក្រែងលែងជាងមេត្តាសមាបត្តិ ចុះចាកអត្តភាពនោះហើយ ទៅ
កើតក្នុងព្រហ្មលោក ដូចដេកលក់ហើយភ្ញាក់ឡើង ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា មេត្តាសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទសមសូត្រទី ៦

[១២៣] សម័យមួយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ គង់នៅក្នុងវេឡូវគ្រាម ជិតក្រុងវេសាលី ។ សម័យនោះឯង ទសមគហបតី អ្នកនៅក្នុងក្រុងឈ្មោះ អដ្ឋកៈ បានមកដល់ក្រុងបាតលិបុត្ត ដោយកិច្ចនីមួយ ។ លំដាប់នោះ ទសម- គហបតី អ្នកនៅក្នុងក្រុងអដ្ឋកៈ បានចូលទៅរកភិក្ខុ ១ រូប ក្នុងកុក្កុជាវាម លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោលពាក្យនេះ នឹងភិក្ខុនោះដូច្នោះថា បពិត្រលោក ដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុគង់នៅក្នុងទីណា បពិត្រលោកដ៏ ចម្រើន ព្រោះយើងចង់ចូបព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ។ ភិក្ខុនោះ តបថា ម្ចាស់ គហបតី ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុនុ៎ះ គង់នៅក្នុងវេឡូវគ្រាម ជិតក្រុងវេសាលី ។ លំដាប់នោះ ទសមគហបតី អ្នកនៅក្នុងក្រុងអដ្ឋកៈ សម្រេចនូវកិច្ចនោះ ក្នុង ក្រុងបាតលិបុត្ត ហើយចូលទៅរកព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក្នុងវេឡូវគ្រាម ជិត ក្រុងវេសាលី លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ហើយ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះទសមគហបតី អ្នកនៅក្នុងក្រុងអដ្ឋកៈ អង្គុយក្នុង ទីសមគួរហើយ បានពោលពាក្យនឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ដូច្នោះថា បពិត្រ ព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ចិត្តរបស់ភិក្ខុអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាមជា គ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស មានចិត្តឆ្ពោះទៅកាន់ព្រះនិព្វាន មិនទាន់រួចស្រឡះក្តី រមែងរួចស្រឡះ អាសវៈទាំងឡាយ មិនទាន់អស់ក្តី រមែងដល់នូវការអស់ ចិត្តដែលមិនទាន់ដល់ក្តី ក៏រមែងដល់នូវធម៌ជាទីក្សេមចាកយោគៈដ៏ប្រសើរ

ក្នុងធម៌តែមួយណា ធម៌តែមួយនោះ ដែលព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះជាអរហន្ត
សម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសម្តែងហើយ ដោយប្រពៃ
មានដែរឬ ។ ម្នាលគហបតី ចិត្តរបស់ភិក្ខុ ដែលមិនមានសេចក្តីប្រមាទ មាន
ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស មានចិត្តឆ្ពោះទៅកាន់ព្រះនិព្វាន មិនទាន់
រួចស្រឡះក្តី រមែងរួចស្រឡះ អាសវៈទាំងឡាយ មិនទាន់អស់ក្តី រមែងដល់
នូវការអស់ ចិត្តដែលមិនទាន់ដល់ក្តី ក៏រមែងដល់នូវធម៌ជាទីក្សេមចាកយោគៈ
ដ៏ប្រសើរ ក្នុងធម៌តែមួយណា ធម៌តែមួយនោះ ដែលព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ
ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសម្តែងហើយ
ដោយប្រពៃ មានដែរ ។ បពិត្រព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន ចិត្តរបស់ភិក្ខុអ្នកមិនមាន
សេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស មានចិត្តឆ្ពោះទៅកាន់
ព្រះនិព្វាន មិនទាន់រួចស្រឡះក្តី រមែងរួចស្រឡះ អាសវៈទាំងឡាយមិនទាន់
អស់ក្តី រមែងដល់នូវការអស់ ចិត្តដែលមិនទាន់ដល់ក្តី ក៏រមែងដល់នូវធម៌ជាទី
ក្សេមចាកយោគៈដ៏ប្រសើរ ក្នុងធម៌តែមួយណា ធម៌តែមួយនោះ ដែលព្រះ
មានព្រះភាគអង្គនោះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់
បានសម្តែងហើយ ដោយប្រពៃ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតី ភិក្ខុក្នុងសាសនា
នេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ក៏បានចូល
កាន់បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្ក ប្រកបដោយវិចារៈ មានបីតិ និងសុខ
ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ។ ភិក្ខុនោះបានពិចារណាដូច្នោះ ក៏ដឹងច្បាស់

ថា បឋមជ្ឈាននេះ ដែល (អាត្មាអញ) បានតាក់តែង បានពិចារណាដោយ
 ផ្ចិតផ្ចង់ ឈានណាមួយដែលអាត្មាអញ បានតាក់តែង បានពិចារណាដោយ
 ផ្ចិតផ្ចង់ហើយ ឈាននោះ ក៏មិនទៀង មានការរលត់ទៅជាធម្មតា ។ ភិក្ខុ
 នោះ បានបិតនៅក្នុងសមថវិបស្សនាធម៌នោះ រមែងដល់នូវការអស់អាសវៈ
 ទាំងឡាយ បើមិនដល់នូវការអស់អាសវៈទាំងឡាយទេ ក៏បានជាឧបបាតិកៈ
 ព្រោះអស់សំយោជនៈទាំងឡាយជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ដោយតម្រេកក្នុង
 ធម៌នោះ ដោយសេចក្តីរីករាយ ក្នុងធម៌នោះ បរិនិព្វានក្នុងលោកនោះ មានការ
 មិនត្រឡប់ចាកលោកនោះជាធម្មតា ។ ម្នាលគហបតី ចិត្តរបស់ភិក្ខុដែលគ្មាន
 សេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស មានចិត្តឆ្ពោះទៅកាន់
 ព្រះនិព្វាន បើមិនទាន់រួចស្រឡះក្តី រមែងរួចស្រឡះ អាសវៈទាំងឡាយ មិន
 ទាន់អស់ក្តី រមែងដល់នូវការអស់ ចិត្តដែលមិនទាន់ដល់ក្តី រមែងដល់នូវធម៌
 ជាទីក្សេមចាកយោគៈដ៏ប្រសើរ ក្នុងធម៌តែមួយណា ធម៌តែមួយនេះឯង ដែល
 ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់
 បានសម្តែងហើយ ដោយប្រពៃ ។

ម្នាលគហបតី មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះបានរម្ងាប់វិតក្ក និងវិចារៈ (ក៏បាន
 ចូល) កាន់ទុតិយជ្ឈាន ជាធម្មជាតិ កើតមានក្នុងសន្តាននៃខ្លួន ប្រកបដោយ
 សេចក្តីជ្រះថ្លា គឺសទ្ធា មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក ដែលមិនមានវិតក្ក មិន
 មានវិចារៈ មានតែបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ គឺទុតិយជ្ឈាន ...

តតិយជ្ឈាន ... ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ។ ភិក្ខុនោះ បានពិចារណាដូច្នោះ ក៏ដឹង
 ច្បាស់ថា ចតុត្ថជ្ឈាននេះឯង (ដែលអាត្មាអញ) បានតាក់តែង បានពិចារណា
 ដោយផ្ចិតផ្ចង់ ឈានឯណានីមួយ ដែលអាត្មាអញបានតាក់តែង បានពិចារណា
 ដោយផ្ចិតផ្ចង់ហើយ ឈាននោះ ក៏មិនទៀង មានកិរិយារលត់ទៅជាធម្មតា ។
 ភិក្ខុនោះបានបិតនៅក្នុងសមថវិបស្សនាធម៌នោះ រមែងដល់នូវការអស់អាសវៈ
 ទាំងឡាយ បើមិនទាន់ដល់នូវការអស់អាសវៈទាំងឡាយទេ រមែងបានជា
 ឱបបាតិកៈ ព្រោះអស់សំយោជនៈទាំងឡាយ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ដោយ
 តម្រេកក្នុងធម៌នោះ ដោយសេចក្តីរីករាយក្នុងធម៌នោះ ក៏បរិនិព្វានក្នុងលោក
 នោះបាន ការមិនត្រឡប់ចាកលោកនោះជាធម្មតា ។ ម្នាលគហបតី ចិត្ត
 របស់ភិក្ខុដែលមិនមានសេចក្តីប្រមាទ អ្នកមានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្ដៅ
 កិលេស មានចិត្តឆ្ពោះទៅកាន់ព្រះនិព្វាន មិនទាន់រួចស្រឡះក្តី រមែងរួច
 ស្រឡះ អាសវៈទាំងឡាយមិនទាន់អស់ក្តី រមែងដល់នូវការអស់ ចិត្តដែល
 មិនទាន់ដល់ក្តី រមែងដល់នូវធម៌ជាទីក្សេមចាកយោគៈដ៏ប្រសើរ ក្នុងធម៌តែ
 មួយណា ធម៌តែមួយនេះឯង ដែលព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជាអរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសម្តែងហើយដោយប្រពៃ ។

ម្នាលគហបតី មួយទៀត ភិក្ខុមានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់
 ទិសទី ១ ទី ២ ទី ៣ ទី ៤ ក៏ដូចគ្នា ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ខាងក្រោម
 និងទិសទីផង មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តាដ៏ធំទូលាយមានប្រមាណមិនបាន មិន

មានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយយកខ្លួន
 ទៅប្រៀបនឹងសត្វទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង ។ ភិក្ខុនោះបានពិចារណាដូច្នោះ ក៏
 ដឹងច្បាស់ថា មេត្តាចេតោវិមុត្តិនេះឯង (ដែលអាត្មាអញ) បានតាក់តែង
 បានពិចារណា ដោយផ្ចិតផ្ចង់ហើយ ឈានណានីមួយ ដែលអាត្មាអញ បាន
 តាក់តែង បានពិចារណា ដោយផ្ចិតផ្ចង់ហើយ ឈាននោះ ក៏មិនទៀង មាន
 ការរលត់ទៅជាធម្មតា ។ ភិក្ខុនោះ បានបិតនៅ ក្នុងសមថវិបស្សនាធម៌នោះ
 រមែងដល់នូវការអស់អាសវៈទាំងឡាយ បើមិនទាន់បានដល់នូវការអស់អាសវៈ
 ទាំងឡាយទេ ក៏គង់បានជាឱបបាតិកៈ ព្រោះអស់សំយោជនៈទាំងឡាយ ជា
 ចំណែកខាងក្រោម ៥ ដោយតម្រេកក្នុងធម៌នោះ ដោយសេចក្តីរីករាយក្នុង
 ធម៌នោះ ហើយក៏បរិនិព្វាន ក្នុងលោកនោះ មានការមិនត្រឡប់ចាកលោក
 នោះជាធម្មតា ។ ម្នាលគហបតី ចិត្តរបស់ភិក្ខុ ដែលមិនមានសេចក្តីប្រមាទ
 មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស មានចិត្តឆ្ពោះទៅកាន់ព្រះនិព្វានមិន
 ទាន់រួចស្រឡះក្តី រមែងរួចស្រឡះ អាសវៈទាំងឡាយ មិនទាន់អស់ក្តី រមែង
 ដល់នូវការអស់ ចិត្តដែលមិនទាន់ដល់ក្តី រមែងដល់នូវធម៌ជាទីក្សេមចាកយោគៈ
 ដ៏ប្រសើរ ក្នុងធម៌តែមួយណា ធម៌តែមួយនេះឯង ដែលព្រះមានព្រះភាគអង្គ
 នោះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសម្តែង
 ហើយ ដោយប្រពៃ ។

ម្នាលគហបតី មួយទៀត ភិក្ខុមានចិត្តប្រកបដោយករុណា ... មានចិត្ត

ប្រកបដោយមុទិតា ... មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១
 ទី ២ ទី ៣ ទី ៤ ក៏ដូចគ្នា ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ខាងក្រោម និង
 ទិសទទឹង មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខាដ៏ធំទូលាយ រកប្រមាណមិនបាន មិន
 មានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយការយក
 ខ្លួនទៅប្រៀបនឹងសត្វទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង ។ ភិក្ខុនោះ បានពិចារណាដូច្នោះ
 ក៏ដឹងច្បាស់ថា ឧបេក្ខាចេតោវិមុត្តិនេះឯង ដែល (អាត្មាអញ) បានតាក់
 តែង បានពិចារណា ដោយផ្ចិតផ្ចង់ហើយ ក៏ឈានឯណានីមួយ ដែលអាត្មា
 អញបានតាក់តែង បានពិចារណា ដោយផ្ចិតផ្ចង់ហើយ ឈាននោះ ក៏មិន
 ទៀង មានការរលត់ទៅជាធម្មតា ។ ភិក្ខុនោះបានបិតនៅក្នុងសមថវិបស្សនា-
 ធម៌នោះហើយ រមែងដល់នូវការអស់អាសវៈទាំងឡាយ បើមិនទាន់បានដល់
 នូវការអស់អាសវៈទាំងឡាយទេ ក៏គង់បានជាឱបបាតិកៈ ព្រោះអស់សំយោជនៈ
 ទាំងឡាយ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ដោយតម្រេក ក្នុងធម៌នោះ ដោយ
 សេចក្តីរីករាយ ក្នុងធម៌នោះ ហើយក៏បរិនិព្វាន ក្នុងលោកនោះ មានការមិន
 ត្រឡប់ចាកលោកនោះជាធម្មតា ។ ម្នាលគហបតី ចិត្តរបស់ភិក្ខុ អ្នកមិនមាន
 សេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស មានចិត្តឆ្ពោះទៅ
 កាន់ព្រះនិព្វាន មិនទាន់រួចស្រឡះក្តី រមែងរួចស្រឡះ អាសវៈទាំងឡាយមិន
 ទាន់អស់ក្តី រមែងដល់នូវការអស់ ចិត្តដែលមិនទាន់ដល់ក្តី រមែងដល់នូវធម៌
 ជាទីក្សេមចាកយោគៈដ៏ប្រសើរ ក្នុងធម៌តែមួយណា ធម៌តែមួយនេះឯង ដែល

ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញ
ច្បាស់ បានសម្តែងហើយ ដោយប្រពៃ ។

ម្នាលគហបតី មួយទៀត ភិក្ខុបានដល់អាកាសានញាយតនជ្ឈានដោយ
ធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អាកាសមិនមានទីបំផុតដូច្នោះ ព្រោះប្រព្រឹត្តកន្លងនូវរូបសញ្ញា
ដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះវិនាសនៃបដិយសញ្ញាទាំងឡាយ ព្រោះលែងធ្វើ
ទុកក្នុងចិត្ត នូវនានត្ថសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ បានពិចារណាដូច្នោះ ក៏ដឹងច្បាស់ថា
អាកាសានញាយតនសមាបត្តិនេះឯង ដែលអាត្មាអញ បានតាក់តែង បាន
ពិចារណា ដោយផ្ចិតផ្ចង់ហើយ ឈានណាមួយ ដែលអាត្មាអញបានតាក់តែង
បានពិចារណាដោយផ្ចិតផ្ចង់ហើយ ឈាននោះ ក៏មិនទៀង មានការរលត់ជា
ធម្មតា ។ ភិក្ខុនោះបិតនៅក្នុងសមថវិបស្សនាធម៌នោះ រមែងដល់នូវការអស់
អាសវៈទាំងឡាយ បើមិនទាន់ដល់នូវការអស់អាសវៈទាំងឡាយទេ ក៏គង់បាន
ជាឱបបាតិកៈ ព្រោះអស់សំយោជនៈទាំងឡាយ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥
ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងធម៌នោះ ដោយសេចក្តីរីករាយ ក្នុងធម៌នោះហើយ
ក៏បរិនិព្វាន ក្នុងលោកនោះ មានការមិនត្រឡប់ចាកលោកនោះ ជាធម្មតា ។
ម្នាលគហបតី ចិត្តរបស់ភិក្ខុ ដែលមិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាម ជា
គ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស មានចិត្តឆ្ពោះទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ចិត្តមិនទាន់រួចស្រឡះ
ក្តី រមែងរួចស្រឡះ អាសវៈទាំងឡាយ មិនទាន់អស់ក្តី ក៏រមែងដល់នូវការ
អស់ ចិត្តដែលមិនទាន់ដល់ក្តី រមែងដល់នូវធម៌ជាទីក្សេមក្សាយោគៈដ៏ប្រសើរ

ក្នុងធម៌តែមួយណា ធម៌តែមួយនេះឯង ដែលព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជា
អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសម្តែងហើយ
ដោយប្រពៃ ។

ម្នាលគហបតី មួយទៀត ភិក្ខុកន្លងអាកាសានព្វាយតនជ្ឈាន ដោយ
ប្រការទាំងពួង ក៏បានដល់នូវវិញ្ញាណព្វាយតនជ្ឈាន ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា
វិញ្ញាណ មិនមានទីបំផុត ... កន្លងវិញ្ញាណព្វាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំង
ពួង ក៏បានដល់អាកិញ្ញព្វាយតនជ្ឈាន ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា វត្ថុតិចតួចមិន
មានដូច្នោះ ។ ភិក្ខុនោះ ពិចារណាដូច្នោះ ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាកិញ្ញព្វាយតន-
សមាបត្តិនេះឯង ដែលអាត្មាអញបានតាក់តែង បានពិចារណា ដោយផ្ចិតផ្ចង់
ហើយ ក៏ឈានណានីមួយ ដែលអាត្មាអញ បានតាក់តែង បានពិចារណា
ដោយផ្ចិតផ្ចង់ហើយ ឈាននោះ ក៏មិនទៀង មានការរលត់ជាធម្មតា ។ ភិក្ខុ
នោះ បានបិតនៅក្នុងសមថវិបស្សនាធម៌នោះហើយ រមែងដល់នូវការអស់
អាសវៈទាំងឡាយ បើមិនទាន់បានដល់នូវការអស់អាសវៈទាំងឡាយទេ ក៏គង់
បានជាឱបបាតិកៈ ព្រោះអស់សំយោជនៈទាំងឡាយជាចំណែកខាងក្រោម ៥
ដោយតម្រេក ក្នុងធម៌នោះ ដោយសេចក្តីរីករាយ ក្នុងធម៌នោះ ហើយបរិនិព្វាន
ក្នុងលោកនោះ មានការមិនត្រឡប់ចាកលោកនោះជាធម្មតា ។ ម្នាលគហបតី
ចិត្តរបស់ភិក្ខុ ដែលមិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកម្តៅ
កិលេស មានចិត្តឆ្ពោះទៅកាន់ព្រះនិព្វាន មិនទាន់រួចស្រឡះក្តី រមែងរួចស្រឡះ

អាសវៈទាំងឡាយ ដែលមិនទាន់អស់ក្តី រមែងដល់នូវការអស់ ចិត្តដែលមិន
 ទាន់ដល់ក្តី រមែងដល់នូវធម៌ជាទីក្សេមចាកយោគៈដ៏ប្រសើរ ក្នុងធម៌តែមួយ
 ណា ធម៌តែមួយនេះឯង ដែលព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជាអរហន្តសម្មា-
 សម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសម្តែងហើយ ដោយប្រពៃ ។

កាលដែលព្រះអានន្តដ៏មានអាយុ បានពោលយ៉ាងនេះហើយ ទសម-
 គហបតី អ្នកនៅក្នុងក្រុងអង្គកៈ បានពោលនឹងព្រះអានន្តដ៏មានអាយុដូច្នោះថា
 បពិត្រព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន ដូចជាបុរសអ្នកស្វែងរកកំណប់ទ្រព្យតែមួយ ស្រាប់
 តែបានកំណប់ទ្រព្យ ១១ តែម្តង យ៉ាងណាមិញ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំ
 ព្រះករុណា ស្វែងរកទ្វារនៃព្រះនិព្វានឈ្មោះអមតៈតែមួយទេ ស្រាប់តែបាន
 ស្តាប់នូវទ្វារនៃព្រះនិព្វានឈ្មោះអមតៈទាំងឡាយ ១១ តែម្តង យ៉ាងនោះដែរ ។
 បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ដូចជាផ្ទះរបស់បុរសមានទ្វារ ១១ កាលបើភ្លើងឆេះផ្ទះ
 នោះ បុរសនោះ ក៏អាចធ្វើខ្លួនឲ្យមានស្នូស្តី ដោយទ្វារតែមួយៗ បាន យ៉ាង
 ណាមិញ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បណ្តាអមតទ្វារ ១១ នេះ ខ្ញុំព្រះករុណានឹង
 អាចធ្វើខ្លួន ឲ្យមានស្នូស្តី ដោយអមតទ្វារតែមួយៗ បាន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។
 បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន អម្បាលដូចជាពួកអន្យតិរិយទាំងនេះ តែងស្វែងរកទ្រព្យ
 សម្រាប់អាចារ្យ ដើម្បីអាចារ្យ ចុះខ្ញុំព្រះករុណា នឹងធ្វើនូវការបូជា ដល់ព្រះ
 អានន្តដ៏មានអាយុ តើដូចម្តេចទៅវិញ ។ គ្រានោះ ទសមគហបតីអ្នកនៅក្នុង
 ក្រុងអង្គកៈ ក៏បានប្រជុំភិក្ខុសង្ឃ ដែលនៅក្នុងក្រុងវេសាលីផង នៅក្នុងក្រុង

បាតលិបុត្តផង ហើយអង្គាសភិក្ខុសង្ឃ ឲ្យឆ្កែតស្តប់ស្តល់ ដោយខាទនីយ-
 កោជនីយាហារដ៏ផ្ចិតផ្ចង់ ដោយដែរបស់ខ្លួន ត្រាតែហាមឃាត់ ហើយញ៉ាំង
 ភិក្ខុ ១ រូបៗ ឲ្យស្មៀកដណ្តប់ ដោយគូនៃសំពត់គ្រប់អង្គ ញ៉ាំងព្រះអានន្ទដ៏
 មានអាយុ ឲ្យស្មៀកដណ្តប់ ដោយត្រៃចីវរផង ញ៉ាំងជាងឲ្យធ្វើវិហារ តម្លៃ
 ៥០០ កហាបណៈ ប្រគេនព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុផង ។

អដ្ឋកថា

ទសមសូត្រ

[១២៣] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងទសមសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ បទថា
 ទសមោ សេចក្តីថា គហបតីនោះ គេរាប់ក្នុងតំណែងទី ១០ ដោយអំណាច
 ជាតិ និងត្រកូល និងដោយការរាប់ត្រកូល ដែលជាគហបតីមហាសាល
 ព្រោះដូច្នោះ ទើបបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ទសម នោះឯង ។ បទថា អដ្ឋក-
 ណាគរោ ប្រែថា អ្នកក្រុងអដ្ឋកៈ ។ បទថា កក្កដារាមេ បានដល់ អារាម
 ដែលកុក្កដសេដ្ឋីកសាង ។

ក្នុងពាក្យថា តេន ភគវតោ ។ បេ។ សម្មទក្ខារោ នេះ មានសេចក្តី
 សង្ខេបដូចតទៅនេះថា ទសមគហបតីសួរព្រះអានន្ទថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 ជាបុគ្គលបំពេញបារមី ៣០ ហើយ ទ្រង់កាច់បំបាក់កិលេសទាំងពួង ទ្រង់ដឹង

ក្រែលែងនូវអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណនោះ ដែលទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយសរសើរដោយហេតុ ៤ ប្រការ ដោយអំណាចនៃវេសារជញ្ញាណ ៤ យ៉ាង គឺទ្រង់ដឹងអធ្យាស្រ័យ និងអនុស័យរបស់សត្វទាំងឡាយនោះ។ ទ្រង់ឃើញព្រាយរាជ្យធម៌ទាំងពួង ដូចផ្នែកនុតព្រៃដែលដាក់លើបាតដៃ ។ ម្យ៉ាងទៀត ទ្រង់ដឹងបុព្វនិវាសញ្ញាណជាដើម ទ្រង់ឃើញដោយទិព្វចក្ខុ ឬទ្រង់ដឹងដោយវិជ្ជា ៣ ដោយអភិញ្ញា ៦ ទ្រង់ឃើញដោយសមន្តចក្ខុ ដែលមិនជាប់ជំពាក់ក្នុងលោកទាំងពួង ទ្រង់ដឹងដោយបញ្ញាដែលអាចដឹងក្នុងធម៌ទាំងពួង ឬទ្រង់ឃើញរូបដែលកន្លងបង្អង់នូវចក្ខុវិស័យនៃសត្វទាំងពួង និងរូបដែលនៅខាងក្រៅជញ្ជាំងផ្ទះជាដើម ដោយមំសចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធនៃក្រែពេក ទ្រង់ឃើញដោយបដិវេធប្បញ្ញា ជាគ្រឿងត្រាស់ដឹង ដែលមានសមាធិជាបទដ្ឋាន ដែលញ៉ាំងប្រយោជន៍ឲ្យសម្រេច ទ្រង់ឃើញដោយបញ្ញា ជាគ្រឿងសម្តែងធម៌ មានករុណាជាបទដ្ឋាន ដែលញ៉ាំងប្រយោជន៍អ្នកដទៃឲ្យសម្រេច ឬទ្រង់ដឹងធម៌ដែលធ្វើនូវអន្តរាយ ទ្រង់ឃើញធម៌ដែលជាហេតុនាំសត្វចេញចាកទុក្ខ ឈ្មោះថា ទ្រង់ជាព្រះអរហន្ត ព្រោះទ្រង់កម្ចាត់សត្រូវ គឺកិលេសចេញបាន ទ្រង់ព្រះនាមថា សម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះត្រាស់ដឹងធម៌ដោយប្រពៃដោយព្រះអង្គឯង ទ្រង់ត្រាស់ធម៌ឯក មានឬហ្ន៎ ។

បទថា អភិសង្កតំ សេចក្តីថា ដែលភិក្ខុធ្វើហើយ គឺឲ្យកើតឡើងហើយ ។ បទថា អភិសញ្ចេតយិតំ សេចក្តីថា ដែលភិក្ខុគិតគឺឲ្យសម្រេច

ហើយ ។ បទថា សោ តត្ថ វិភោ សេចក្តីថា ភិក្ខុនោះតាំងនៅហើយក្នុង
ធម៌ គឺសមថៈ និងវិបស្សនា ។ ដោយបទទាំង ២ ថា ធម្មរាគេន ធម្ម-
នន្ទិយា ព្រះអានន្តពោលនូវការត្រេកអរដោយអំណាចការពេញចិត្ត ក្នុង
សមថៈ និងវិបស្សនា ។ ពិតហើយ ភិក្ខុកាលកំណត់ទាញយកធន្តរាគៈ
ដោយប្រការទាំងពួងក្នុងសមថៈ និងវិបស្សនា រមែងជាព្រះអរហន្ត កាល
មិនអាចទាញយកបាន ក៏បានជាអនាគាមី រមែងកើតឡើងក្នុងព្រហ្មលោកជាន់
សុទ្ធាវាស ព្រោះនៅលះធន្តរាគៈ ក្នុងសមថៈ និងវិបស្សនាមិនបាន នេះជា
ពាក្យរបស់អាចារ្យទាំងឡាយ ដែលមានការឃើញស្មើគ្នា ។ តែលោក
អាចារ្យដែលចូលចិត្តពោលទ្រគោះ ពោលថា ភិក្ខុនេះកើតហើយ ក្នុងសុទ្ធា-
វាសភូមិ ដោយអកុសលចិត្ត ព្រោះបាលីថា តេនេវ ធម្មរាគេន ដូច្នោះ ។
អាចារ្យម្ខាងទៀតដែលត្រូវគេទ្រគោះ ពោលតវ៉ាថា សូមលោកនាំព្រះសូត្រ
មកផង ដូច្នោះ ។ កាលអាចារ្យនោះ មើលមិនឃើញព្រះសូត្រដទៃ ក៏នាំ
ចំពោះព្រះសូត្រនេះមកអោង ។ លំដាប់នោះ ក៏នឹងត្រូវជំទាស់ថា ព្រះសូត្រ
នេះឬ ដែលលោកនាំមកអោងហើយ ឬដើម្បីនឹងនាំមក ដូច្នោះ ឆ្លើយថា នាំ
មកអោងហើយពិតប្រាកដ លំដាប់នោះ អាចារ្យអ្នកពោលទ្រគោះ ពោលថា
កាលបើដូច្នោះ ភិក្ខុដែលត្រូវការអនាគាមិផល នឹងត្រូវធ្វើសេចក្តីត្រេកអរ
ដោយអំណាចការពេញចិត្តក្នុងសមថៈ និងវិបស្សនា កាលកើតធន្តរាគៈឡើង
ហើយ នឹងបានអនាគាមិផល លោកកុំសម្តែងបែបរលកអណ្តែតថា ខ្ញុំបាន

អាងសូត្រមកហើយឡើយ បើសួររូបញ្ញា គួរនឹងរៀនក្នុងសម្មាសម្ពាសករសមាចារ្យ
ទំពាអត្តរសឲ្យបែបហើយ សីមពោល ព្រោះថា ឈ្មោះថា បដិសន្ធិក្នុង
ស្ថានសួគ៌ ដោយអកុសលមិនមាន និងបដិសន្ធិក្នុងអបាយដោយកុសល
ក៏មិនមាន ។

សមដូចពាក្យដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ទុកថា

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកទេវតាភិក្ខុ ពួកមនុស្សភិក្ខុ ឬសុគតិណាមួយឯទៀត
មិនមែនបានប្រាកដអំពីកម្មដែលកើតអំពីលោកៈ កម្មដែលកើតអំពីទោសៈ
កម្មដែលកើតអំពីមោហៈទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើដូច្នោះ នរកភិក្ខុ
កំណើតតិច្ឆានភិក្ខុ ប្រេតវិស័យភិក្ខុ ឬក៏ទុគ្គតិណាមួយឯទៀត រមែងកើត
ប្រាជកមកអំពីកម្ម ដែលកើតអំពីលោកៈ កម្មដែលកើតអំពីទោសៈ កម្ម
ដែលកើតអំពីមោហៈជាប្រាកដ ។ អាចារ្យអ្នកពោលគោះ ដែលបណ្ឌិតគប្បី
ធ្វើឲ្យយល់យ៉ាងនេះ បើបុគ្គលនោះយល់សោត ក៏ចូរយល់ទៅចុះ តែបើមិន
យល់ ហើយគប្បីបញ្ជូនទៅ ដោយពាក្យថា លោកចូរទៅកាន់វិហារអំពី
ព្រលឹម ហើយធាន់បបរចុះ ដូច្នោះ ។

ពាក្យថា អយម្បិ ទោ គហបតិ ។បេ។ ឯកធម្មោ សម្មទក្ខានោ
សេចក្តីថា ព្រះអានន្តត្រូវសួរដល់ធម៌ណាមួយ ក៏ធ្វើធម៌ ១១ ប្រការ ឲ្យ
ឈ្មោះថា ធម៌នីមួយៗ ដោយអំណាចពាក្យសួរយ៉ាងនេះថា ធម៌ណាមួយ
នេះព្រះមានព្រះភាគ ក៏ត្រាស់ហើយ ធម៌ណាមួយ នេះព្រះមានព្រះភាគ ក៏

ត្រាស់ហើយ ។

ម្យ៉ាងទៀត ការពោលថា ធម៌ទាំងពួង ឈ្មោះថា ធម៌មួយក៏គួរ ព្រោះ អត្ថថា ឲ្យកើតអមតធម៌ឡើងបាន ។

បទថា **និទិម្បំ គវេសន្តោ** បានដល់ ស្វែងរករណ្តៅទ្រព្យ ។ បទថា **សតិទេវ** បានដល់ ដោយការព្យាយាមម្តងប៉ុណ្ណោះ ។ សួរថា ការជួប កំណប់ទ្រព្យ ១១ រណ្តៅដោយការព្យាយាមតែម្តងប៉ុណ្ណោះដូចម្តេច ឆ្លើយ ថា បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ត្រាច់ទៅក្នុងព្រៃស្វែងរកគ្រឿងចិញ្ចឹមជីវិត បុគ្គលអ្នកមានបំណងល្អម្នាក់ ឃើញបុរសនោះហើយ សួរថា អ្នកដ៏ចម្រើន ត្រាច់ទៅណា បុរសនោះឆ្លើយថា ស្វែងរកគ្រឿងចិញ្ចឹមជីវិត បុគ្គលបំណង ល្អនោះពោលថា បើយ៉ាងនោះ អ្នកចូរមកណោះ អ្នកចូរប្រមៀលថ្មនេះឡើង បុរសនោះប្រមៀលថ្មនោះឡើងហើយ ក៏ជួបផ្ទាំងទ្រព្យ ១១ ផ្ទាំងដែលដាក់ ត្រួតគ្នា ឬដាក់តម្រៀបគ្នា យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ជួបកំណប់ទ្រព្យ ១១ រណ្តៅ ដោយការព្យាយាមតែម្តងប៉ុណ្ណោះ ។ បទថា **អាចរិយធនំ បរិយេសិស្សន្តិ** សេចក្តីថា ពិតហើយ អន្យតិរិយរៀនសិប្បៈក្នុងសម្លាក់អាចារ្យណា រមែងនាំ ទ្រព្យចេញអំពីផ្ទះមកឲ្យអាចារ្យនោះមុន ឬក្រោយ ឬរវាងរៀនសិប្បៈ តិរិយ ដែលមិនមានទ្រព្យក្នុងផ្ទះ ក៏រមែងស្វែងរកអំពីញាតិ ឬអំពីសម្លាញ់ឲ្យ កាល មនុស្សទាំងនោះមិនមាន រមែងស្វែងរកអំពីទីដែលពេញចិត្តគ្នានៃជនទាំងនោះ កាលមិនបានយ៉ាងនោះ រមែងត្រាច់សូមគេឲ្យក៏មាន ទសមគហបតីពោល

សំដៅយកសេចក្តីនោះ ទើបពោលពាក្យនេះ ។

បទថា កី បនាហំ សេចក្តីថា ទសមគហបតីពោលថា ជាដំបូង ពួក
 តិរិយក្រៅសាសនា ស្វែងរកទ្រព្យដើម្បីអាចារ្យដែលឲ្យត្រឹមតែសិប្បៈ ក្នុង
 សាសនា ដែលមិននាំសត្វចេញចាកទុក្ខ តែយើងនឹងមិនធ្វើការបូជាដល់
 អាចារ្យដែលសម្តែងបដិបទាដែលឲ្យកើតអមតៈ ១១ ប្រការ ក្នុងសាសនា
 ដែលនាំសត្វចេញចាកទុក្ខ មានប្រការយ៉ាងនោះ ឬនឹងធ្វើ ។ បទថា បច្ចេក-
 ទុស្សយុគេន អច្ឆានេសិ សេចក្តីថា ទសមគហបតីបានថ្វាយគុសំពត់ដល់
 ភិក្ខុមួយរូបមួយគូ ក្នុងរឿងនេះ ពាក្យដែលពោលឡើង រមែងដូច្នោះ ព្រោះ
 ដូច្នោះ ទើបលោកពោលថា អច្ឆានេសិ ។ បទថា បញ្ចុសតំ វិហារំ
 សេចក្តីថា ឲ្យ សាងបណ្ណសាលា មានតម្លៃ ៥០០ កហាបណៈ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថាទសមសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក គោតាលសូត្រទី ៧

[១២៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គង្វាលគោប្រកបដោយអង្គ ១១ ប្រការ មិនគួររក្សាហ្មឺនគោ មិនគួរធ្វើគោ ឲ្យចម្រើនបានឡើយ ។ ប្រកបដោយអង្គ ១១ ប្រការ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គង្វាលគោ ក្នុងលោកនេះ មិនស្គាល់រូបគោ ១ មិនឃ្លាសវៃក្នុងលក្ខណៈ (គ្រឿងចំណាំ) ១ មិនចេះ ភ្លឺះភ្លៀលពងរុយ ១ មិនចេះបិទដំបៅ ១ មិនធ្វើក្នុងផ្សែង ១ មិនស្គាល់កំពង់ ១ មិនស្គាល់ទឹកដែលគោផឹក ១ មិនស្គាល់ផ្លូវ ១ មិនឃ្លាសវៃក្នុងគោចរដ្ឋាន ១ រឹតយកទឹកដោះមិនឲ្យសេសសល់ ១ មិនបូជាពួកគោឈ្មោល ជាបិតារបស់គោ ជាមេដឹកនាំហ្មឺនគោ ដោយអតិរកបូជា ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គង្វាលគោប្រកបដោយអង្គ ១១ ប្រការនេះ មិនគួររក្សាហ្មឺនគោ មិនគួរធ្វើគោ ឲ្យចម្រើនបានឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ១១ ប្រការ មិនគួរដល់នូវការចម្រើន លុតលាស់ ធំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ យ៉ាងនេះឯង ។ ប្រកបដោយអង្គ ១១ ប្រការ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនស្គាល់រូប ១ មិនឃ្លាសវៃក្នុងលក្ខណៈ ១ មិនចេះភ្លឺះភ្លៀលពងរុយ ១ មិនចេះបិទដំបៅ ១ មិនធ្វើក្នុងផ្សែង ១ មិនស្គាល់កំពង់ ១ មិនស្គាល់ទឹក ១ មិនស្គាល់ផ្លូវ ១ មិនឃ្លាសវៃក្នុងគោចរដ្ឋាន ១ រឹតយកទឹកដោះទាល់តែអស់រលីង ១ មិនបូជាពួកភិក្ខុដែលជាថេរៈ អ្នកដឹងនូវរាត្រី បួសយូរ ជាបិតារបស់សង្ឃ ជាអ្នកត្រួតត្រាសង្ឃ

ដោយអតិរេកបូជា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុមិនស្គាល់រូប តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិនដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិត នូវ
 រូបឯណានីមួយ គឺមហាកូតរូបទាំង ៤ ផង ឧបាទាយរូប ដែលអាស្រ័យនឹង
 មហាកូតរូបទាំង ៤ ផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនស្គាល់រូបយ៉ាងនេះ
 ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុមិនឈ្លាសវៃក្នុងលក្ខណៈ តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា បុគ្គល
 ពាល មានកម្មជាលក្ខណៈ បុគ្គលជាបណ្ឌិត ក៏មានកម្មជាលក្ខណៈដែរ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនឈ្លាសវៃ ក្នុងលក្ខណៈយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុមិនចេះឆ្លើយត្រឡប់ពន្យល់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ទទួលត្រង់រងយកកាមវិតក្ក ដែលកើតឡើងហើយ មិន
 លះបង់ មិនបន្ទោបង់ មិនធ្វើឲ្យវិនាស មិនបានធ្វើ មិនឲ្យកើតតទៅទៀត
 ទទួលត្រង់រងយកព្យាបាទវិតក្ក ដែលកើតឡើងហើយ ... វិហឹសាវិតក្កដែល
 កើតឡើងហើយ ... អកុសលធម៌ដ៏លាមក ដែលកើតឡើងហើយៗ មិនលះ
 បង់ មិនបន្ទោបង់ មិនបានធ្វើឲ្យវិនាស មិនបានធ្វើមិនឲ្យកើតតទៅទៀត ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនចេះឆ្លើយត្រឡប់ពន្យល់ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុមិនចេះបិទដំបៅ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុង
 សាសនានេះ ឃើញរូបដោយចក្ខុ ហើយប្រកាន់និមិត្ត ប្រកាន់អនុព្យញ្ជនៈ
 ពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈា និងទោមនស្ស គប្បីគ្របសង្កត់បុគ្គលនុ៎ះ

ដែលមិនសង្រួមចក្ខុន្ត្រិយ ព្រោះមិនសង្រួមចក្ខុន្ត្រិយណា ក៏មិនប្រតិបត្តិដើម្បី
សង្រួមចក្ខុន្ត្រិយនោះ មិនរក្សាចក្ខុន្ត្រិយ មិនដល់នូវការសង្រួម ក្នុងចក្ខុន្ត្រិយ
ឡើយ ស្តាប់សំឡេងដោយត្រចៀក ... ជុំក្នុងដោយច្រមុះ ... ភ្នែករសដោយ
អណ្តាត ... ពាល់ត្រូវផោដ្ឋព្វៈដោយកាយ ... ដឹងធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត
ហើយប្រកាន់និមិត្ត ប្រកាន់អនុព្យញ្ជនៈ ពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈា
និងទោមនស្ស គប្បីគ្របសង្កត់បុគ្គលនុ៎ះ ដែលមិនសង្រួមនូវមនិន្ត្រិយ ព្រោះ
ហេតុមិនសង្រួមនូវមនិន្ត្រិយណា ក៏មិនប្រតិបត្តិ ដើម្បីសង្រួមនូវមនិន្ត្រិយនោះ
មិនរក្សាមនិន្ត្រិយ មិនដល់នូវការសង្រួម ក្នុងមនិន្ត្រិយឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនចេះបិទដំបៅ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុ
មិនធ្វើភ្នក់ផ្សែង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
មិនសម្តែងធម៌ តាមខ្លួនស្តាប់មក តាមខ្លួនរៀនមក ដល់ជនទាំងឡាយដទៃ
ដោយពិស្តារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនធ្វើភ្នក់ផ្សែងយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុមិនស្គាល់កំពង់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
ក្នុងសាសនានេះ ចូលទៅរកពួកភិក្ខុដែលជាអ្នកចេះដឹងច្រើន ចេះចានិកាយ
ទ្រទ្រង់ធម៌ ទ្រទ្រង់វិន័យ ទ្រទ្រង់មាតិកា គឺបាតិមោក្ខទាំងពីរ គ្រប់ៗ កាល
ប៉ុន្តែមិនបានសាកសួរ មិនបានដេញដោលថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ហេតុ
នេះ ដូចម្តេច សេចក្តីនៃពាក្យនេះ តើដូចម្តេច ។ លោកដ៏មានអាយុទាំងនោះ
មិនបើកចំហនូវសេចក្តី ដែលកំបាំងផង មិនធ្វើឲ្យរាក់នូវសេចក្តី ដែលជ្រៅ

ផង មិនបន្ទោបង់នូវសេចក្តីសង្ស័យ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលគួរសង្ស័យ ច្រើនប្រការ ដល់ភិក្ខុនោះផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនស្គាល់កំពង់ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុមិនស្គាល់ទឹកជីក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ កាលបើធម្មវិន័យ ដែលតថាគត បានប្រាប់ បានសម្តែងហើយ ក៏មិនបាននូវការដឹងអត្ត មិនបាននូវការដឹង ធម៌ មិនបានបាមុជ្ជ ដែលប្រកបដោយធម៌ឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ មិនស្គាល់ទឹកជីក យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុមិនស្គាល់ផ្លូវ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិនដឹងច្បាស់តាម ពិត នូវមគ្គដែលប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ មិនស្គាល់ផ្លូវ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុមិនឈ្លាសវៃ ក្នុង គោចរជ្ជាន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិនដឹង ច្បាស់តាមពិត នូវសតិប្បជ្ជាន ៤ យ៉ាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិន ឈ្លាសវៃ ក្នុងគោចរជ្ជាន យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុរឹត យកទឹកដោះអស់រលីង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនា នេះ មានពួកគហបតី អ្នកមានសទ្ធា នាំគ្នាមកបវារណា ដោយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយរោសជួបរិក្ខារ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនស្គាល់ ប្រមាណ ក្នុងការទទួលបច្ច័យទាំងនោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុរឹត យកទឹកដោះអស់រលីង យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុមិនបូជា

ពួកភិក្ខុដែលជាថេរៈអ្នកដឹងរាត្រី ឬសយូរ ជាបិដារបស់សង្ឃ ជាអ្នកត្រួតត្រា
សង្ឃ ដោយអតិរេកបូជា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុណា
ជាថេរៈ អ្នកដឹងរាត្រី ឬសយូរ ជាបិដារបស់សង្ឃ ជាអ្នកត្រួតត្រាសង្ឃ
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិនតម្កល់កាយកម្មប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងពួកភិក្ខុទាំង
នោះ ក្នុងទីចំពោះមុខក្តី ក្នុងទីកំបាំងមុខក្តី មិនតម្កល់វចីកម្ម ប្រកបដោយ
មេត្តា ... មិនតម្កល់មនោកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងទីចំពោះមុខក្តី ក្នុងទី
កំបាំងក្តី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនបូជាពួកភិក្ខុ ដែលជាថេរៈ អ្នកដឹង
រាត្រី ឬសយូរ ជាបិដារបស់សង្ឃ ជាអ្នកត្រួតត្រាសង្ឃ ដោយអតិរេកបូជា
យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ទាំង ១១ ប្រការ
នេះ មិនគួរដល់នូវការចម្រើន លូតលាស់ ធំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះទេ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង្វាលគោ ប្រកបដោយអង្គ ១១ ប្រការ ទើបគួររក្សា
ហ្មឺនគោ ធ្វើគោឲ្យចម្រើនបាន ។ ប្រកបដោយអង្គ ១១ ប្រការ តើដូចម្តេច ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង្វាលគោ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកស្គាល់រូបគោ ១ ឈ្មោះ
វៃក្នុងលក្ខណៈ ១ ចេះឆ្លុះឆ្លៀលពន្លឺរុយ ១ ចេះបិទដំបៅ ១ ចេះធ្វើក្នុងផ្សែង
១ ស្គាល់កំពង់ ១ ស្គាល់ទឹកជីក ១ ស្គាល់ផ្លូវ ១ ឈ្មោះវៃក្នុងគោចរជាន
១ រឹតយកទឹកដោះ ឲ្យមានសេសសល់ ១ បូជានូវពួកគោឈ្មោលដែលជា
បិដារបស់គោ ជាមេដឹកនាំហ្មឺនគោ ដោយអតិរេកបូជា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ គង្វាលគោ ប្រកបដោយអង្គទាំង ១១ ប្រការនេះ ទើបគួររក្សាហ្មឺន

គោ ធ្វើគោឲ្យចម្រើនបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ១១
 ប្រការ ទើបគួរដល់នូវការចម្រើន លុតលាស់ ជំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ
 បាន ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ប្រកបដោយធម៌ ១១ ប្រការ តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកស្គាល់រូប ១ ឈ្លាសវៃក្នុងលក្ខណៈ
 ១ ចេះឆ្លើយត្រៀមលាងរុយ ១ ចេះបិទដំបៅ ១ ចេះធ្វើភ្នក់ផ្សែង ១ ស្គាល់កំពង់
 ១ ស្គាល់ទឹកជីក ១ ស្គាល់ផ្លូវ ១ ឈ្លាសវៃក្នុងគោចរជ្ជាន ១ រឹតយកទឹក
 ដោះឲ្យមានសេសសល់ ១ បូជាពួកភិក្ខុដែលជាថេរៈ អ្នកដឹងរាត្រី បួសយូរ
 ជាបិតារបស់សង្ឃ ជាអ្នកត្រួតត្រាសង្ឃ ដោយអតិរេកបូជា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុស្គាល់រូប តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុង
 សាសនានេះ ដឹងច្បាស់តាមពិត នូវរូបណានីមួយ គឺមហាកុត្តរូបទាំង ៤ ផង
 ឧបាទាយរូប ដែលអាស្រ័យនឹងមហាកុត្តរូបទាំង ៤ ផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកស្គាល់រូប យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នក
 ឈ្លាសវៃក្នុងលក្ខណៈ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនា
 នេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា បុគ្គលពាលមានកម្មជាលក្ខណៈ បុគ្គលជាបណ្ឌិត
 មានកម្មជាលក្ខណៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងលក្ខណៈ
 យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុជាអ្នកចេះឆ្លើយត្រៀមលាងរុយ តើ
 ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិនទទួលត្រងវង្សយក
 កាមវិតក្កដែលកើតឡើងហើយ លះបង់ បន្ទោបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើមិនឲ្យ

កើតទៅទៀតបាន នូវព្យាបាទវិតក្កដែលកើតឡើងហើយ ... វិហ័សាវិតក្ក
 ដែលកើតឡើងហើយ ... មិនទទួលត្រង់រងយកអកុសលធម៌ដ៏លាមក ដែល
 កើតឡើងហើយ។ លះបង់ បន្ទាបបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើមិនឲ្យកើតតទៅទៀត ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកចេះត្រៀមពន្យាយ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុជាអ្នកចេះបិទដំបៅ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឃើញរូបដោយចក្ខុហើយ ជាអ្នកមិនប្រកាន់និមិត្ត មិន
 ប្រកាន់អនុព្យញ្ជនៈ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈា និងទោមនស្ស
 គប្បីជាប់តាមបុគ្គលនុ៎ះ ដែលមិនសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយ ព្រោះហេតុមិនសង្រួម
 ចក្ខុន្ទ្រិយណា ក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បីសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយនោះ រក្សាចក្ខុន្ទ្រិយ ដល់នូវ
 ការសង្រួម ក្នុងចក្ខុន្ទ្រិយ ស្តាប់សំឡេង ដោយត្រចៀក ... ជុំភ្លិនដោយ
 ច្រមុះ ... ភ្នែករូស ដោយអណ្តាត ... ពាល់ត្រូវផោដ្ឋព្វៈ ដោយកាយ ...
 ដឹងច្បាស់ធម្មារម្មណ៍ ដោយចិត្តហើយ ជាអ្នកមិនប្រកាន់និមិត្ត មិនប្រកាន់
 អនុព្យញ្ជនៈ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈា និងទោមនស្ស គប្បី
 ជាប់តាមបុគ្គលនុ៎ះ ដែលមិនសង្រួមមនិច្ឆ័យ ព្រោះហេតុមិនសង្រួមមនិច្ឆ័យ
 ណា ក៏ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមមនិច្ឆ័យនោះ រក្សាមនិច្ឆ័យ ដល់នូវការសង្រួម
 ក្នុងមនិច្ឆ័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកចេះបិទដំបៅ យ៉ាងនេះឯង ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុជាអ្នកចេះធ្វើភ្នែកផ្សែង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកសម្តែងធម៌តាមខ្លួនបានស្តាប់ តាម

ខ្លួនបានរៀនមក ដល់ជនទាំងឡាយដទៃ ដោយសេចក្តីពិស្តារ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកចេះធ្វើភ្នក់ផ្សេង យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចូលទៅរកពួកភិក្ខុ ដែលជាអ្នកចេះដឹងច្រើន ចេះចាំនិកាយ
 ទ្រទ្រង់ធម៌ ទ្រទ្រង់វិន័យ ទ្រទ្រង់មាតិកា គ្រប់កាល ហើយសាកសួរថា
 បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ ដូចម្តេច សេចក្តីនៃភាសិតនេះ ដូចម្តេច ។
 លោកដ៏មានអាយុទាំងនោះ ក៏បើកបង្ហាញ កម្ចាត់កម្ចាយសេចក្តីដែលកំបាំង
 ផង ធ្វើឲ្យរកនូវរបស់ដែលជ្រៅផង បន្ទាបន្ត កម្ចាត់កម្ចាយសេចក្តីសង្ស័យ
 ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលគួរសង្ស័យច្រើនប្រការ ដល់ភិក្ខុនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុស្គាល់កំពង់ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុ
 ស្គាល់ទឹកជីក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ កាល
 បើធម្មវិន័យ ដែលតថាគតបានប្រាប់ បានសម្តែងហើយ ក៏បាននូវការដឹងអត្ត
 បាននូវការដឹងធម៌ បានបាមុជ ដែលប្រកបដោយធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុស្គាល់ទឹកជីក យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុស្គាល់ផ្លូវ តើ
 ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្គាល់តាមពិត នូវ
 មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុស្គាល់ផ្លូវ
 យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុឈ្លាសវៃក្នុងគោចរជ្ជាន តើដូច
 ម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់តាមពិត នូវ
 សតិច្បជ្ជាន ៤ យ៉ាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុង

គោចរជាន យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុវ័តយកទឹកដោះ ឲ្យ
មានសេសសល់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
មានពួកគហបតី អ្នកមានសទ្ធា នាំគ្នាមកបវារណាដោយចីវរ បិណ្ឌបាត
សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ភិក្ខុក៏ស្គាល់ប្រមាណ ក្នុងការ
ទទួលបច្ច័យទាំងនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកវ័ត
យកទឹកដោះ ឲ្យមានសេសសល់ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះ
ភិក្ខុជាអ្នកបូជាពួកភិក្ខុដែលជាថេរៈ អ្នកដឹងរាត្រី បួសយូរ ជាបិក្ខារបស់សង្ឃ
ជាអ្នកត្រួតត្រាសង្ឃ ដោយអតិរេកបូជា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ តម្កល់កាយកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា ចំពោះពួកភិក្ខុដែល
ជាថេរៈ អ្នកដឹងរាត្រី បួសយូរ ជាបិក្ខារបស់សង្ឃ ជាអ្នកត្រួតត្រាសង្ឃ
ក្នុងទីចំពោះមុខក្តី ក្នុងទីកំបាំងមុខក្តី តម្កល់វចីកម្មប្រកបដោយមេត្តា ...
តម្កល់មនោកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងទីចំពោះមុខផង ក្នុងទីកំបាំងមុខផង ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបូជាពួកភិក្ខុដែលជាថេរៈ អ្នកដឹងរាត្រី បួស
យូរ ជាបិក្ខារបស់សង្ឃ ជាអ្នកត្រួតត្រាសង្ឃ ដោយអតិរេកបូជា យ៉ាងនេះ
ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ១១ ប្រការនេះ ទើបគួរ
ដល់នូវការចម្រើន លូតលាស់ ធំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះបាន ។

អដ្ឋកថា

គោតាលសូត្រ

[១២៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យ ក្នុងគោតាលសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ មានកថា ៣ គឺឯកនាឡិកាកថា ១ ចតុរស្ស្យាកថា ១ និសិន្នវត្តិកាកថា ១ ។ ក្នុងកថា ៣ នោះ ការពោលបាលីហើយ ពោលអត្ថនៃបទត្រង់បទណាមួយ ឈ្មោះថា **ឯកនាឡិកាកថា** ការពោលចងឲ្យជាបទ ៤ ដូច្នោះថា នាយគោតាលដែលមិនឈ្លាស ភិក្ខុដែលមិនឈ្លាស នាយគោតាលដែលឈ្លាស ភិក្ខុដែលឈ្លាស ឈ្មោះថា **ចតុរស្ស្យាកថា** កថាយ៉ាងនេះ គឺការសម្តែងនាយគោតាលដែលមិនឈ្លាស រហូតដល់ចប់ ការសម្តែងភិក្ខុដែលមិនឈ្លាស រហូតដល់ចប់ ការសម្តែងនាយគោតាលដែលឈ្លាស រហូតដល់ចប់ ការសម្តែងភិក្ខុដែលឈ្លាស រហូតដល់ចប់ ឈ្មោះថា **និសិន្នវត្តិកាកថា** ។ កថានេះ គ្រប់អាចារ្យក្នុងសាសនានេះ ធ្លាប់ប្រព្រឹត្តមកហើយ ។

បទថា **ឯកានុសហិ ភិក្ខុវេ អន្តេហិ** បានដល់ ដោយចំណែកដែលមិនមែនគុណ ១១ ប្រការ ។ បទថា **គោតណំ** បានដល់ ហ្មង់គោ ។ បទថា **បរិហារិតុំ** បានដល់ ដើម្បីនាំត្រាច់ទៅ ។ បទថា **ដាតិកាតុំ** បានដល់ ដើម្បី ឲ្យដល់នូវការធំធាត់ ។

បទថា **សន** ប្រែថា ក្នុងលោកនេះ ។ បទថា **ន រូបញ្ច ហោតិ** សេចក្តីថា រមែងមិនស្គាល់រូបដោយចំនួន ឬដោយពណ៌ រមែងមិនដឹងការរាប់ថា គោរបស់ខ្លួនមាន ១០០ ក្បាល ឬ ១០០០ ក្បាល ឈ្មោះថា រមែង

មិនដឹងដោយចំនួន ។ នាយគោបាលនោះ កាលគោទាំងឡាយត្រូវលួចទៅ ឬគេចទៅ ក៏រាប់ហ្មងគោរបស់ខ្លួន ដឹងថា ថ្ងៃនេះ មេគោចំនួនប៉ុណ្ណោះមិន ឃើញ ក៏ត្រាច់ទៅអស់ ២-៣ ក្នុង ឬសព្វព្រៃ ក៏រកមិនឃើញ កាលមេ គោរបស់អ្នកដទៃ ទៅចូលហ្មងគោរបស់ខ្លួន ក៏ដឹងថា មេគោចំនួនប៉ុណ្ណោះ មិនមែនរបស់អញ ក៏យកវំពាត់ដេញចេញ មេគោទាំងឡាយរបស់នាយ គោបាលនោះ ដែលបាត់ទៅ ក៏ឈ្មោះថា បាត់ទៅរហូត នាយគោបាលក៏នាំ មេគោរបស់អ្នកដទៃត្រាច់ទៅ ម្ចាស់របស់គោឃើញ ក៏គំរាមថា នេះមេគោ របស់ខ្ញុំ រឹតទឹកដោះអស់កាលប៉ុណ្ណោះ ហើយក៏នាំមេគោរបស់ខ្លួនទៅ មេគោ របស់នាយគោបាលនោះក៏រលស់ទៅ គាត់រមែងជាបុគ្គលឆ្ងាយចាកការបរិភោគ បញ្ចោគរស នាយគោបាលមិនដឹងថា មេគោចំនួនប៉ុណ្ណោះ ពណ៌ក្រហមចំនួន ប៉ុណ្ណោះ ពណ៌សប៉ុណ្ណោះ ពណ៌ខ្មៅប៉ុណ្ណោះ ពណ៌ចម្ប៉ាប៉ុណ្ណោះ ពណ៌ក្រហម ខ្ចីប៉ុណ្ណោះ ឈ្មោះថា ស្គាល់ដោយពណ៌ នាយគោបាលនោះ កាលមេគោ ទាំងឡាយ ត្រូវលួច ឬគេចទៅ ។ បេ ។ រមែងជាអ្នកឆ្ងាយចាកការបរិភោគ បញ្ចោគរស ។

បទថា ន លក្ខណកុសលោ ហោតិ សេចក្តីថា រមែងមិនដឹងគ្រឿង សម្គាល់ជាភ័ស្តុ លំពែង និងចម្រូងជាដើម ដែលគេធ្វើទុកត្រង់ខ្លួនរបស់ មេគោទាំងឡាយ កាលណាត្រូវលួចទៅ ឬគេចទៅ បុរសនោះគិតថា ថ្ងៃ នេះ គោលក្ខណៈឈ្មោះនោះ និងគោមានលក្ខណៈឈ្មោះនោះមិនឃើញ ។ បេ ។

រមែងជាអ្នកត្រាយអំពីការបរិភោគបញ្ចុកោរស ។

បទថា ន អាសាជិកំ សាដេតា សេចក្តីថា គោទាំងឡាយ រមែង
 មានដំបៅក្នុងទីដែលត្រូវជង្គត់ និងបន្ទាជាដើមជង្គ រុយក្បាលខៀវរមែងត្បែង
 ខាងក្នុងទីដែលមានដំបៅនោះ ពងរបស់រុយទាំងនោះ ឈ្មោះថា ពងរុយ
 គប្បីប្រើឈើគ្លឹះពងរុយនោះចេញ ហើយដាក់ថ្នាំ ។ នាយគោបុលល្ងង់ខ្លៅ
 មិនធ្វើយ៉ាងនោះ ដោយហេតុនោះ ទើបត្រាស់ថា ន អាសាជិកំ សាដេតា
 ហោតិ ។ ដំបៅរបស់គោនៃបុគ្គលនោះ រមែងរីកធំជ្រៅ ជង្គរទាំងឡាយ ក៏
 ចូលក្នុងពោះ គោទាំងឡាយក៏ឈឺ មិនអាចស៊ីស្មៅ ផឹកទឹកបានតាមត្រូវការ
 ទឹកដោះរបស់គោទាំងឡាយក្នុងឋានៈនោះ រមែងដាច់ទៅ សម្រុះរបស់គោក៏
 ថមថយ អន្តរាយនៃជីវិតរបស់គោទាំង ២ ពួកនោះ ក៏រមែងមាន ហ្នូនគោ
 របស់បុគ្គលនោះ រមែងរលស់ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ បេ ។ បុគ្គលនោះរមែង
 ជាអ្នកត្រាយចាកបញ្ចុកោរស ។ បទថា ន វណំ បដិច្ឆានេតា ហោតិ
 សេចក្តីថា គប្បីដាក់ថ្នាំក្នុងដំបៅដែលកើតដល់គោដោយន័យដូចពោលហើយ
 ត្រូវបិទដោយផ្ទៃ ឬសំពត់ស្បូវភ្នាំងក្រង ។ នាយគោបុលល្ងង់ខ្លៅមិនធ្វើ
 ដូច្នោះ ។ បន្ទាប់អំពីនោះ ខ្លះរមែងហូរចេញអំពីដំបៅរបស់គោនៃបុគ្គលនោះ
 គោទាំងនោះ រមែងជ្រៀតបៀតនូវគ្នានិងគ្នា ដោយហេតុនោះ ដំបៅរបស់គោ
 ដទៃក៏កើតឡើង គោទាំងឡាយ ក៏នឹងឈឺដោយអាការយ៉ាងនោះ មិនអាច
 ស៊ីស្មៅ ផឹកទឹកបានតាមសេចក្តីត្រូវការ ។ បេ ។ បុគ្គលនោះរមែងត្រាយចាក

ការបរិភោគបញ្ចត្តោស ។

បទថា ន ធួមំ កត្តា ហោតិ សេចក្តីថា ខាងក្នុងរដូវរៀង ក្នុងកាល ជាទីដែរជាសទៅដោយសត្វល្អិតតូចៗ មានរបោម និងមូសជាដើម កាល ហ្នឹងគោចូលក្រោល នាយគោបាល គប្បីបំពាក់ផ្សែងក្បែរៗ ក្រោលនោះ នាយគោបាលមិនឈ្លាស មិនធ្វើដូច្នោះ ហ្នឹងគោត្រូវសត្វល្អិតតូចៗ មាន របោមជាដើម បៀតបៀនមួយយប់ទល់ភ្នំ មិនបានដេកលក់ ព្រឹកឡើងដេក លក់ត្រង់គល់ឈើជាដើមនោះៗ ក្នុងព្រៃ គោទាំងនោះក៏មិនអាចស៊ីស្មៅ និង ផឹកទឹកបានតាមត្រូវការ ។ បេ។ នាយគោបាលនោះក៏ត្រូវចាកបញ្ចត្តោស ។

បទថា ន តិទ្តំ ជាណាតិ សេចក្តីថា រមែងមិនដឹងកំពង់ថា រាបស្មើ ឬ មិនរាបស្មើ មានសត្វកាច ឬមិនមានសត្វកាច នាយគោបាលនោះ រមែងឲ្យ មេគោចុះក្នុងទីដែលមិនមែនកំពង់ កាលមេគោទាំងនោះ ជាន់ដុំថ្មជាដើមក្នុងទី មិនរាបស្មើ ជើងក៏បែក សត្វសាហាវ មានក្រពើជាដើម រមែងចាប់មេគោ ដែលចុះកំពង់ទឹកជ្រៅ មានសត្វកាច ។ មេគោទាំងឡាយក៏នឹងត្រូវគេពោល ថា ថ្ងៃនេះ មេគោបាត់ចំនួនប៉ុណ្ណោះ ថ្ងៃនេះ មេគោបាត់ចំនួនប៉ុណ្ណោះ ។ មេគោរបស់នាយគោបាលនោះរមែងរលស់ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ បេ។ បុគ្គល នោះ រមែងជាអ្នកត្រូវចាកបញ្ចត្តោស ។

បទថា ន បីតំ ជាណាតិ សេចក្តីថា រមែងមិនដឹងថា គោផឹកទឹក ហើយ ឬនៅ នាយគោបាលគួរដឹងថា គោផឹកទឹកហើយ ឬមិនបានផឹកយ៉ាង

នេះថា មេគោនេះផឹកទឹកហើយ មេគោនេះមិនទាន់បានផឹក មេគោនេះបាន
 ឱកាសត្រង់កំពង់ផឹកទឹក មេគោនេះមិនបានឱកាស ។ នាយគោបាលនេះរក្សា
 ហ្នូនគោក្នុងព្រៃកន្លះថ្ងៃហើយ គិតថា ឲ្យគោផឹកទឹក ក៏នាំទៅកាន់ស្ទឹង ឬបឹង
 ក្នុងទីនោះ គោមេហ្នូន និងគោកូនហ្នូន និងមេគោដែលមានកម្លាំង ក៏នឹង
 យកស្ទឹង ឬបឹងជំនីរប្រជ្រៀតគោដែលមានកម្លាំងតិច ធ្វើឱកាសឲ្យដល់ខ្លួន
 ហើយចុះទឹកត្រឹមដើមទ្រូង ផឹកទឹកតាមពេញចិត្ត ។ គោក្រៅអំពីនោះ កាល
 មិនបានឱកាស ក៏ឈរត្រង់ប្រាំង ផឹកទឹកលើកក់ ឬមិនផឹក ពេលនោះនាយ
 គោបាលនោះ ក៏វាយត្រង់ខ្នង ដេញចូលព្រៃទៀត មេគោដែលមិនបានផឹកទឹក
 ក្នុងទីនោះ ក៏ខ្សោយកម្លាំង ព្រោះស្រែកទឹក ក៏ស៊ីស្មៅតាមត្រូវការមិនបាន
 ក្នុងឋានៈនោះ ទឹកដោះរបស់គោទាំងឡាយក៏ខ្វះទៅ សម្ភាររបស់គោទាំងឡាយ
 ក៏ថមថយទៅ ។ បេ ។ បុគ្គលនោះ រមែងជាអ្នកឆ្ងាយចាកការបរិភោគ
 បញ្ហាគោរស ។

បទថា ន វិថី ជាធាតុ សេចក្តីថា រមែងមិនដឹងថា ផ្លូវនេះ រាបស្មើ
 ជាផ្លូវមិនមានអន្តរាយ ផ្លូវនេះ មិនរាបស្មើ គួររង្វៀស គួរមានភ័យ នាយគោ-
 បាលនោះ រៀនផ្លូវដែលរាប និងផុតភ័យ ឲ្យគោដើរទៅតាមផ្លូវក្រៅអំពីនេះ ។
 ក្នុងទីនោះ គោទាំងឡាយបាននូវក្លិនរាជសីហ៍ និងខ្លាជាដើម និងអន្តរាយអំពី
 ចោរគំរាម ជួបនូវសត្វសាហាវចោមរោម ឈរអើត-ក មិនស៊ីស្មៅ មិនផឹក
 ទឹកតាមត្រូវការ ក្នុងឋានៈនោះ ទឹកដោះរបស់គោនោះ ក៏ខ្វះទៅ ។ បេ ។ បុគ្គល

នោះ រមែងជាអ្នកត្រាយចាកការបរិភោគបញ្ចតោរស ។

បទថា ន គោតមកុសលោ ហោតិ សេចក្តីថា នាយគោបាលគប្បីជា អ្នកឈ្លាសក្នុងគោចរ គប្បីដឹង ៥ ថ្ងៃម្តង ឬ ៧ ថ្ងៃម្តង កៀងគោទៅក្នុងទិស មួយ ស្មែកឡើង មិនគប្បីកៀងទៅក្នុងទិសនោះ ដ្បិតថា ទីដែលហ្នូនគោធំ ត្រាច់មកហើយ រមែងរេចរិល ដូចមុខស្តរ មិនមានស្មៅ សូម្បីតែទឹកក៏ល្អក់ ព្រោះដូច្នោះ ក្នុងថ្ងៃទី ៥ ឬទី ៧ ទើបនាយគោបាល គួរកៀងទៅក្នុងទីនោះ ទៀតដោយហេតុប៉ុណ្ណោះ សូម្បីស្មៅក៏ដុះឡើងជាថ្មី ទឹកក៏ក៏ថ្លា នាយគោបាល នេះ មិនស្គាល់ ៥ ថ្ងៃម្តង ឬ ៧ ថ្ងៃម្តង រមែងកៀងគោក្នុងទីចិញ្ចឹមហើយ រាល់ៗ ថ្ងៃ ។ ដូច្នោះ ហ្នូនគោរបស់នាយគោបាលក៏មិនបានស៊ីស្មៅស្រស់ ស៊ីតែស្មៅស្ងួត ផឹកតែទឹកលើកក់ ។ ក្នុងឋានៈនោះ ទឹកដោះរបស់មេគោ ទាំងឡាយក៏ដាច់ទៅ ។ បេ ។ បុគ្គលនោះ រមែងជាអ្នកត្រាយចាកការបរិភោគ បញ្ចតោរស ។

បទថា អនវសេសនោហី ហោតិ សេចក្តីថា នាយគោបាលដែល ឈ្លាស គប្បីរត់ទឹកដោះគោឲ្យសល់ខ្លះ រៀរដោះ ១-២ កន្សោម សមល្មម ដល់សាច់ និងឈាមរបស់កូនគោ គង់នៅបាន ។ នាយគោបាលនេះ រឹតមិន ឲ្យសេសសល់សម្រាប់កូនគោ កូនគោដែលបោះដោះក៏ស្គមស្គាំង ព្រោះស្រែក ទឹកដោះ មិនអាចតាំងនៅបាន ។ ញាប់ញ័រដួលចុះ ស្លាប់ចំពោះមុខមេ មេ ឃើញកូនតូច គិតថា កូនអញមិនបានបោះដោះម្តាយរបស់ខ្លួន ដោយការសោក

សង្រ្គេង ក៏សុំស្មៅ ផឹកទឹកមិនបានតាមត្រូវការ ទឹកដោះក្នុងកន្សោម ក៏រង
ស្លូតទៅ មេគោរបស់នាយគោបុលនោះ ក៏រលស់ ។ បេ ។ បុគ្គលនោះ
រមែងជាអ្នកឆ្ងាយចាកបញ្ចកោរស ។

ឈ្មោះថា គោបិទ្រ ព្រោះធ្វើកិច្ចរបស់បាគោទាំងឡាយ ឈ្មោះថា
គោបរិនាយក ព្រោះបរិហារគោទាំងឡាយ គឺនាំទៅតាមពេញចិត្ត ។ បទថា
តេ ន អតិរេកបូជាយ សេចក្តីថា នាយគោបុលអ្នកឈ្លាស រមែងបូជាគោ
ឧសកៈបែបនោះ ដោយការបូជាដីក្រែកលែង រមែងឲ្យអាហារគោដីប្រណីត ។
រមែងប្រដាប់ដោយការលាបដោយគ្រឿងក្រអូប ៥ ម្រាម ប្រដាប់កម្រងផ្កា
ពាក់ចង្កីមាសចង្កីប្រាក់នៅត្រង់ស្មែង អុជប្រទីបនៅពេលយប់ ឲ្យដេកខាង
ក្រោមពិភានសំពត់ នាយគោបុលនេះ រមែងមិនធ្វើសក្ការៈ សូម្បីតែម្យ៉ាង
អំពីសក្ការៈនោះ ពួកគោឧសកៈកាលមិនបានការបូជាដីលើសលប់ ក៏មិនរក្សា
ហ្មងគោ រមែងមិនការពារអន្តរាយ សូម្បីហ្មងគោរបស់នាយគោបុលនោះ ក៏
ថយតិចចុះទៅ ដោយអាការយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ បុគ្គលនោះ រមែងជាអ្នកឆ្ងាយ
ចាកបញ្ចកោរស ។

បទថា សឆ បានដល់ ក្នុងសាសនានេះ ។ បទថា ន រូបញ្ញ ហោតិ
សេចក្តីថា រមែងមិនដឹងរូបដែលត្រាស់ដោយអាការ ២ យ៉ាង គឺមហាកុត្តរូប
៤ និងរូបដែលអាស្រ័យមហាកុត្តរូប ៤ ដោយការរាប់ ឬដោយសម្មជ្ជាន
ភិក្ខុដែលមិនឈ្លាស រមែងមិនដឹងថា ចំណែកនៃរូបមាន ២៥ ដែលមកក្នុង

ព្រះបាលីយ៉ាងនេះ គឺអាយតនៈ បានដល់ ចក្ខុ សោតៈ យានៈ ជិវ្ហា កាយ
 រូប សំឡេង ក្លិន រស ផោដ្ឋព្វៈ ឥត្តិន្រ្ទិយ បុរិសិន្រ្ទិយ ជីវិតិន្រ្ទិយ កាយ-
 វិញ្ញាតិ វចីវិញ្ញាតិ អាកាសធាតុ អាប្មេធាតុ រូបសរូបហត្ថា រូបសរូមុទុតា
 រូបសរូកម្មញ្ញតា រូបសរូឧបចយៈ រូបសរូសន្តតិ រូបសរូជរតា រូបសរូ-
 អនិច្ចតា កតទ្បិញ្ញារាហារ ឈ្មោះថា មិនដឹងដោយការរាប់ ។ ភិក្ខុនេះ ក៏
 ប្រៀបដូចនាយគោបាល ដែលមិនស្គាល់រូបរបស់គោទាំងឡាយ ដោយការ
 រាប់ ។ ភិក្ខុនោះ កាលមិនដឹងរូបរបស់គោទាំងឡាយ ដោយការរាប់កំណត់រូប
 ហើយកំណត់អរូប ហើយកំណត់រូប និងនាម កំណត់បច្ច័យ លើកឡើង
 កាន់លក្ខណៈ មិនអាចឲ្យកម្មដ្ឋានដល់ទីបំផុតបាន ភិក្ខុនោះរមែងមិនចម្រើន
 ដោយសីល សមាធិ វិបស្សនា មគ្គ ផល និងនិព្វានក្នុងសាសនានេះ ដូច
 ហ្មឺនគោរបស់នាយគោបាលនោះ មិនចម្រើនឡើងដូច្នោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ភិក្ខុ
 នោះរមែងជាអ្នកត្រាយចាកធម្មក្ខន្ធ ៥ គឺសីលក្ខន្ធដែលជាអសេក្ខៈ សមា-
 ធិក្ខន្ធ បញ្ញាក្ខន្ធ វិមុត្តិក្ខន្ធ និងវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនក្ខន្ធដែលជាអសេក្ខៈ ដូច
 នាយគោបាលនោះ ជាអ្នកត្រាយចាកបញ្ចកោរស ដូច្នោះ ភិក្ខុនោះរមែងមិន
 ដឹងថា រូបមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ មានសម្មដ្ឋាន ១ រូបមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ
 មានសម្មដ្ឋាន ២ រូបមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ មានសម្មដ្ឋាន ៣ រូបមាន
 ប្រមាណប៉ុណ្ណោះ មានសម្មដ្ឋាន ៤ រូបមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ មិនកើតអំពី
 សម្មដ្ឋានណាឡើយ ឈ្មោះថា មិនដឹងដោយសម្មដ្ឋាន ។ ភិក្ខុនេះ ក៏ប្រៀប

ដូចនាយគោបាលនោះ រមែងមិនដឹងរូបរបស់គោទាំងឡាយដោយពណ៌ ។ ភិក្ខុ
នោះ កាលមិនដឹងរូបដោយសមុជ្ជាន កំណត់រូបហើយ កំណត់អរូប ។ បេ ។
រមែងជាអ្នកត្រាយចាកព្រះសទ្ធម្ម ។

បទថា ន លក្ខណកុសលោ ហោតិ សេចក្តីថា ភិក្ខុរមែងមិនដឹង
កុសលធម៌ និងអកុសលធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់យ៉ាងនេះថា បុគ្គល
ពាល មានកម្មជាលក្ខណៈ បុគ្គលជាបណ្ឌិត មានកម្មជាលក្ខណៈ ដូច្នោះថា
លក្ខណៈនៃបុគ្គលពាល និងបណ្ឌិត ។ ភិក្ខុនោះមិនដឹងយ៉ាងនេះ រៀបបុគ្គល
ពាលហើយ រមែងមិនសេពបណ្ឌិត កាលរៀបបុគ្គលពាល មិនសេពបណ្ឌិត
ឈ្មោះថា រមែងមិនដឹងវត្ថុដែលគួរ និងមិនគួរ កម្មដែលជាកុសល និងអកុ-
សល កម្មដែលមានទោស និងមិនមានទោស កម្មធ្ងន់ និងកម្មស្រាល កម្ម
ដែលកែខៃបាន កែខៃមិនបាន ហេតុ និងមិនមែនហេតុ កាលមិនដឹងដូច្នោះ
ទទួលកម្មដ្ឋានទៅហើយ ក៏មិនអាចឲ្យចម្រើនបាន ភិក្ខុនោះ រមែងមិនចម្រើន
ដោយសីលជាដើម តាមដែលពោលហើយ ក្នុងព្រះសាសនានេះ ដូចហ្មងគោ
របស់នាយគោបាលដែលមិនឈ្លាសនោះ មិនកើនឡើងបាន ដូច្នោះ ។ ភិក្ខុ
នោះរមែងជាបុគ្គលត្រាយចាកធម្មក្ខន្ធ ៥ ដូចនាយគោបាល ដែលមិនឈ្លាស
នោះ ត្រាយចាកបញ្ចកោរស ដូច្នោះ ។ បទថា ន អាសាដិកំ សាដេតា
ហោតិ សេចក្តីថា ភិក្ខុមិនបន្ទោបង់កាមវិតក្កុជាដើម ដែលព្រះមានព្រះភាគ
ត្រាស់ហើយយ៉ាងនេះថា កាមវិតក្កុកើតឡើងហើយ ដូច្នោះ ។ ភិក្ខុនោះមិនធ្វើ

អកុសលវិតក្កនេះឲ្យបរិសុទ្ធ ហើយជាអ្នកធ្លាក់នៅក្នុងអំណាចនៃវិតក្ក ត្រាច់
ទៅ ទទួលកម្មដ្ឋានហើយ ក៏មិនអាចឲ្យចម្រើនបាន ។ ភិក្ខុនោះរមែងជាអ្នក
ឆ្ងាយ ។ បេ ។ ដូចហ្មងគោរបស់នាយគោបាលនោះ ដូច្នោះ ។

បទថា ន វណំ បដិច្ចាទេតា ហោតិ សេចក្តីថា ភិក្ខុនោះកាន់យក
និមិត្តក្នុងអារម្មណ៍ទាំងពួង ដោយន័យជាដើមថា ភិក្ខុឃើញរូបដោយចក្ខុ
ហើយ ជាអ្នកកាន់យកដោយនិមិត្ត ដូច្នោះ រមែងមិនញ៉ាំងការសង្រួមឲ្យដល់
ព្រម ដូចនាយគោបាលដែលមិនឈ្លាសនោះ មិនបិទដំបៅ ដូច្នោះ ។ ភិក្ខុ
នោះជាអ្នកបើកទ្វារត្រាច់ទៅ ទទួលកម្មដ្ឋានហើយ ក៏មិនអាចធ្វើឲ្យចម្រើន
បាន ។ បេ ។ រមែងជាអ្នកឆ្ងាយចាកព្រះធម៌ ។ បទថា ន ធួមំ កត្តា ហោតិ
សេចក្តីថា ភិក្ខុរមែងមិនធ្វើការបំពាក់ផ្សែង គឺធម្មទេសនា មិនពោលធម៌ មិន
សូត្រសរកញ្ញា មិនអង្គុយសន្ទនាធម៌ មិនធ្វើអនុមោទនា ដូចនាយគោបាល
មិនបំពាក់ភ្លើង ។ បន្ទាប់អំពីនោះ មនុស្សទាំងឡាយ ក៏មិនស្គាល់ភិក្ខុនោះ
ថា ភិក្ខុនេះជាពហុសូត ជាអ្នកមានគុណធម៌ ដូច្នោះ ។ មនុស្សទាំងនោះ
កាលមិនដឹងគុណ ឬមិនមែនគុណ ក៏មិនធ្វើការសង្រ្គោះដោយបច្ច័យ ៤ ។
ភិក្ខុនោះ កាលលំបាកដោយបច្ច័យទាំងឡាយ រមែងមិនអាចធ្វើការស្វាធារ
ព្រះពុទ្ធវចនៈ មិនអាចបំពេញវត្ថុបដិបត្តិឲ្យបរិបូណ៌ ទទួលកម្មដ្ឋានហើយ
រមែងមិនអាចឲ្យចម្រើនបាន ។ បេ ។ រមែងជាអ្នកឆ្ងាយចាកព្រះសទ្ធម្ម ។

បទថា ន តិទ្តំ ជាធាតិ សេចក្តីថា ភិក្ខុនោះរមែងមិនចូលទៅរកភិក្ខុ

ដែលជាពហុសូតទាំងឡាយ ដូចកំពង់ទឹក កាលមិនចូលទៅរក រមែងមិន
បាននូវការសាកសួរ រមែងមិនបានសាកសួរយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកម្ចាស់
គប្បីបំពេញព្យញ្ជនៈនេះឲ្យបរិបូណ៌បានដូចម្តេច ភាសិតនេះ មានអត្ថដូចម្តេច
ក្នុងទីនេះ បាលីថាដូចម្តេច ក្នុងទីនេះ អធិប្បាយដូចម្តេច ក្នុងទីនេះ អត្ថ
សម្តែងអំពីអ្វី អធិប្បាយថា រមែងមិនធ្វើឲ្យបុគ្គលនោះដឹង ។ ភិក្ខុជា
ពហុសូតទាំងនោះ ដែលភិក្ខុនោះមិនបានសួរយ៉ាងនេះ រមែងមិនបើកផ្ទះធម៌
ដែលមិនទាន់បានបើកផ្ទះ រមែងមិនចែកធម៌ រមែងមិនធ្វើអត្ថដែលមិនទាន់
រាក់ឲ្យរាក់ឡើង និងរមែងមិនធ្វើធម៌ដែលមិនប្រាកដ ឲ្យប្រាកដ រមែងមិន
បន្ទោបង់សេចក្តីសង្ស័យណាមួយ ក្នុងបណ្តាសេចក្តីសង្ស័យដែលមានច្រើន
ប្រការ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីសង្ស័យ ដែលមានច្រើន
យ៉ាង ។ ពិតហើយ សេចក្តីនោះឯង ឈ្មោះថា ធម៌ជាទីតាំងនៃសេចក្តី
សង្ស័យ បណ្តាការសង្ស័យទាំងនោះ សូម្បីមួយក៏មិនបាននាំចេញទៅ ។ ភិក្ខុ
នោះ មិនចូលទៅរកកំពង់ទឹក គឺភិក្ខុដែលជាពហុសូតយ៉ាងនេះ នៅមាន
សេចក្តីសង្ស័យ ទទួលកម្មដ្ឋានហើយ ក៏មិនអាចឲ្យចម្រើនបាន ។ ម្យ៉ាង
ទៀត ភិក្ខុនេះមិនដឹងកំពង់ទឹក គឺធម៌ ដូចនាយគោបាលនោះមិនស្គាល់កំពង់
ទឹក កាលមិនដឹង រមែងសួរបញ្ជា ក្នុងទីមិនមែនវិស័យ ចូលទៅរកភិក្ខុដែល
ជំនាញអភិធម្ម សួរវិន័យដែលជាកប្បិយ និងអកប្បិយ ចូលទៅរកព្រះ
វិនយធរ សួរដល់ការកំណត់នាម និងរូប ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ឆ្លើយសំណួរ

ក្នុងទីមិនមែនវិស័យមិនបាន ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកមានសេចក្តីសង្ស័យ ដោយ
ខ្លួនទទួលកម្មដ្ឋានហើយ ក៏មិនអាចធ្វើឲ្យចម្រើនបាន ។ បេ។ រមែងជាអ្នក
ឆ្ងាយចាកព្រះសទ្ធម្ម ។

បទថា ន បីតំ ជាធាតុ សេចក្តីថា ភិក្ខុនោះរមែងមិនដឹង រមែងមិន
បាននូវបាមោជ្ជដែលអាស្រ័យធម៌ ដូចនាយគោបាលមិនដឹងថា គោទាំង-
ឡាយផឹកទឹកហើយ ឬមិនទាន់បានផឹក ដូច្នោះ រមែងមិនបានអានិសង្ស
អាស្រ័យបុញ្ញកិរិយាវត្ថុដែលសម្រេចដោយការស្តាប់ កាលទៅកាន់រោងស្តាប់
ធម៌ ក៏មិនស្តាប់ដោយគោរព បែរជាអង្គុយនិទ្រា ជជែកគ្នា បញ្ជូចិត្តទៅ
ក្នុងទីដទៃ ។ ភិក្ខុនោះកាលមិនស្តាប់ធម៌ដោយគោរព ទទួលកម្មដ្ឋានហើយ
ក៏មិនអាចធ្វើឲ្យចម្រើនបាន ។ បេ។ រមែងជាអ្នកឆ្ងាយចាកព្រះសទ្ធម្ម ។

បទថា ន វិធី ជាធាតុ សេចក្តីថា ភិក្ខុនោះរមែងមិនដឹងច្បាស់តាម
សេចក្តីពិតនូវអរិយមគ្គ ដែលប្រកបដោយអង្គ ៨ ថា ផ្លូវនេះជាលោកិយ
ផ្លូវនេះជាលោកុត្តរ ដូច្នោះ ដូចនាយគោបាលមិនដឹងផ្លូវ និងមិនមែនផ្លូវ ដូច្នោះ
កាលមិនដឹងផ្លូវ កាន់យកផ្លូវដែលជាលោកិយហើយ មិនអាចធ្វើផ្លូវដែលជា
លោកុត្តរឲ្យកើតឡើងបាន ។ បេ។ រមែងជាអ្នកឆ្ងាយចាកព្រះសទ្ធម្ម ។

បទថា ន គោតវកុសលោ ហោតិ សេចក្តីថា ភិក្ខុនោះរមែងមិនដឹង
តាមសេចក្តីពិតនូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ ថា នេះជាលោកិយ នេះជាលោកុត្តរ ដូច
នាយគោបាលមិនស្គាល់វារៈ ៥ ថ្ងៃ ៧ ថ្ងៃ កាលមិនដឹង មិនបង្ហោនញាណ

របស់ខ្លួនចូលទៅក្នុងកម្មជាន់ដ៏ល្អិតសុខុម ទាញយកក្នុងសតិប្បដ្ឋានដែលជា
លោកិយ ក៏មិនអាចធ្វើសតិប្បដ្ឋានដែលជាលោកុត្តរឲ្យកើតឡើងបាន ។ បេ។
រមែងជាអ្នកត្រាយចាកព្រះសទ្ធម្ម ។

បទថា អនវសេសនោហិ ហោតិ សេចក្តីថា ភិក្ខុនោះ កាលមិន
ដឹងប្រមាណក្នុងការទទួល ឈ្មោះថា រមែងរឹតដោយមិនមានចំណែកសេស
សល់ ។ ក្នុងនិទ្ទេសវារៈនៃពាក្យនេះ មានអធិប្បាយដូចតទៅនេះ បទថា
អភិហន្តំ បវារេន្តិ សេចក្តីថា នាំទៅចំពោះបវារណា ។

ការនាំទៅដោយចំពោះ មាន ២ យ៉ាង គឺការនាំទៅដោយចំពោះដោយ
វាចា ១ ការនាំទៅដោយចំពោះដោយបច្ច័យ ១ ។ មនុស្សទាំងឡាយទៅ
កាន់សម្មាកររបស់ភិក្ខុ រមែងបវារណាថា បពិត្រលោកម្ចាស់ លោកម្ចាស់មាន
សេចក្តីត្រូវការវត្ថុណា សូមប្រាប់មកចុះ នេះឈ្មោះថា ការនាំទៅដោយ
ចំពោះដោយវាចា ។ មនុស្សទាំងឡាយកាន់យកសំពត់ ឬសប្បី និងខ្នាញ់
ខាប់ជាដើម ទៅកាន់សម្មាកររបស់ភិក្ខុ ហើយពោលថា បពិត្រលោកម្ចាស់
លោកម្ចាស់មានសេចក្តីត្រូវការប៉ុណ្ណា សូមទទួលទុកចុះ ។ ឈ្មោះថា
ការនាំទៅចំពោះដោយបច្ច័យ ។

បទថា តត្រ ភិក្ខុ មត្តំ ន ជានាតិ សេចក្តីថា ភិក្ខុរមែងមិនដឹងប្រមាណ
ក្នុងបច្ច័យទាំងនោះ ។ អធិប្បាយថា ភិក្ខុមិនទទួលយករបស់ដែលសមគួរ
ដល់ប្រមាណដោយទំនងនេះថា គប្បីជ្រាបអំណាចរបស់ទាយក គប្បីជ្រាប

អំណាចធម្មធម៌ គប្បីជាបកម្ចាស់របស់ខ្លួន រមែងទទួលយកបច្ច័យដែល
 ពួកទាយកនាំមកទាំងអស់ ។ មនុស្សទាំងឡាយក្តៅក្រហាយចិត្ត ទើបមិននាំ
 មកបវារណាទៀត ភិក្ខុនោះកាលលំបាកដោយបច្ច័យទាំងឡាយ ទទួលកម្មជ្ជាន
 ហើយ មិនអាចឲ្យចម្រើនបាន ។ បេ ។ រមែងជាអ្នកឆ្ងាយចាកព្រះសទ្ធម្ម ។

បទថា តេ ន អតិរេកបូជាយ បូជេតា ហោតិ សេចក្តីថា ភិក្ខុនោះ
 រមែងមិនបូជាភិក្ខុទាំងនោះ ដោយការបូជាដ៏ឧត្តម ដែលមានកាយកម្មប្រកប
 ដោយមេត្តាជាដើម ទាំងក្នុងទីចំពោះមុខ និងទីកំបាំងមុខ ដូចនាយគោបាល
 នោះមិនលើកតម្កើង មិនបូជាគោម្ចាស់ហ្នឹង បន្ទាប់អំពីនោះ ព្រះថេរៈទាំងនោះ
 គិតថា ភិក្ខុទាំងនេះមិនធ្វើសេចក្តីគោរពកោតក្រែងក្នុងពួកយើង ទើបមិនសង្រ្គោះ
 ពួកភិក្ខុថ្មី ដោយការសង្រ្គោះ ២ យ៉ាង គឺមិនសង្រ្គោះដោយធម្មសង្គហៈ ១
 មិនសង្រ្គោះដោយអាមិសសង្គហៈ ១ ។ រមែងសង្រ្គោះដោយអាមិសសង្គហៈ
 គឺដោយចីវរ ឬដោយអំបោះ ឬដោយវត្ថុដែលទាក់ទងដោយបាត្រ ឬដោយ
 លំនៅ ។ ព្រះថេរៈទាំងនោះ រមែងមិនទំនុកបម្រុងភិក្ខុដែលបួសថ្មីទាំងឡាយ
 ដែលកំពុងលំបាក មិនឲ្យសិក្សាបាលី អដ្ឋកថា ពោល ឬចងធម្មកថា ឬគម្ពីរ
 ដែលមានអត្ថកំបាំង ។ ភិក្ខុបួសថ្មីទាំងឡាយ កាលមិនបានការសង្រ្គោះទាំង
 ២ យ៉ាងនោះអំពីសម្មាភិក្ខុព្រះថេរៈទាំងឡាយ ដោយប្រការទាំងពួង រមែងមិន
 អាចតាំងនៅក្នុងព្រះសាសនានេះបាន រមែងមិនចម្រើនសីលក្ខន្ធជាដើម ដូច
 ហ្នឹងគោរបស់នាយគោបាលនោះ រមែងមិនកើនឡើង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ រមែង

ជាអ្នកត្រាយចាកធម្មក្ខន្ធ ៥ ដូចនាយគោបាលនោះត្រាយចាកបញ្ចកោរសដូច្នោះ
ធម៌ចំណែកស គប្បីជ្រាបប្រកបដោយអំណាចការផ្ទុយគ្នា អំពីសេចក្តីដែល
បានពោលហើយ ក្នុងធម៌ដែលជាចំណែកខ្មៅ ។^{១២៥}

អដ្ឋកថា គោបាលសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បឋមសមាធិសូត្រទី ៨

[១២៥] គ្រានោះ ពួកភិក្ខុជាច្រើនរូប ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។
លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ
ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុបាននូវសមាធិ មានសភាពដូច្នោះ មាន
ដែរឬ ដូចជាភិក្ខុមិនសម្គាល់ថា ដីក្នុងដី មិនសម្គាល់ថា ទឹកក្នុងទឹក មិន
សម្គាល់ថា ភ្លើងក្នុងភ្លើង មិនសម្គាល់ថា ខ្យល់ក្នុងខ្យល់ មិនសម្គាល់ថា
អាកាសានញាយតនៈក្នុងអាកាសានញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា វិញ្ញាណ-
ញាយតនៈក្នុងវិញ្ញាណញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា អាកិញ្ញញាយតនៈក្នុង
អាកិញ្ញញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈក្នុងនេវសញ្ញា-

នាសញ្ញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា លោកនេះក្នុងលោកនេះ មិនសម្គាល់ថា លោកខាងមុខក្នុងលោកខាងមុខ របស់ណាដែលគេបានឃើញ ឮ ទទួលរស ដឹងដល់ ស្វែងរក ត្រិះរិះដោយចិត្តហើយ ក៏មិនសម្គាល់ក្នុងរបស់ទាំងនោះ ឡើយ គ្រាន់តែមានសញ្ញាជាធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ អ្នកបានសមាធិ មានសភាពដូច្នោះ មានដែរ ដូចជាភិក្ខុដែលមិនសម្គាល់ថា ដីក្នុងដី ។ បេ ។ របស់ណាដែលគេបានឃើញ ឮ ទទួលរស ដឹងដល់ ស្វែង រក ត្រិះរិះដោយចិត្តហើយ ក៏មិនសម្គាល់ ក្នុងរបស់ទាំងនោះឡើយ គ្រាន់ តែមានសញ្ញាជាធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុបានសមាធិ មានសភាពដូច្នោះ តើដូចម្តេច ដូចជាភិក្ខុដែលមិនសម្គាល់ថា ដីក្នុងដី ។ បេ ។ របស់ណាដែលគេបានឃើញ ឮ ទទួលរស ដឹងដល់ ស្វែងរក ត្រិះរិះដោយ ចិត្តហើយ ក៏មិនសម្គាល់ក្នុងរបស់ទាំងនោះឡើយ គ្រាន់តែមានសញ្ញា ជា ធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តី សម្គាល់យ៉ាងនេះថា ការរម្ងាប់សង្ខារទាំងអស់ ការលះកិលេសទាំងអស់ ការអស់តណ្ហា ការប្រាសចាកតម្រេក ការរលត់តណ្ហា គឺព្រះនិព្វានណា ព្រះ និព្វាននុ៎ះ ជាទីស្ងប់ ព្រះនិព្វាននុ៎ះ ដ៏ឧត្តម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបាន សមាធិ មានសភាពដូច្នោះ យ៉ាងនេះឯង ដូចជាភិក្ខុដែលមិនសម្គាល់ថា ដី ក្នុងដី មិនសម្គាល់ថា ទឹកក្នុងទឹក មិនសម្គាល់ថា ភ្លើងក្នុងភ្លើង មិនសម្គាល់ ថា ខ្យល់ក្នុងខ្យល់ មិនសម្គាល់ថា អាកាសានញ្ញាយតនៈក្នុងអាកាសាន-

ញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា វិញ្ញាណញាយតនៈក្នុងវិញ្ញាណញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា អាកិញ្ញញាយតនៈក្នុងអាកិញ្ញញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា លោកនេះក្នុងលោកនេះ មិនសម្គាល់ថា លោកខាងមុខក្នុងលោកខាងមុខ របស់ណា ដែលគេបានឃើញ ឮ ទទួលរស ដឹងដល់ ស្វែងរក ត្រិះរិះដោយចិត្ត ក៏មិនសម្គាល់ក្នុងរបស់ទាំងនោះឡើយ គ្រាន់តែមានសញ្ញា ជាធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ ។

ទុតិយសមាធិសូត្រទី ៩

[១២៦] ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ចំពោះភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីការរបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលបានសមាធិ មានសភាពដូច្នោះ មានដែរឬ ដូចជាភិក្ខុមិនសម្គាល់ថា ដីក្នុងដី មិនសម្គាល់ថា ទឹកក្នុងទឹក មិនសម្គាល់ថា ភ្លើងក្នុងភ្លើង មិនសម្គាល់ថា ខ្យល់ក្នុងខ្យល់ មិនសម្គាល់ថា អាកាសានញាយតនៈក្នុងអាកាសានញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា វិញ្ញាណញាយតនៈក្នុងវិញ្ញាណញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា អាកិញ្ញញាយតនៈក្នុងអាកិញ្ញញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា លោកនេះក្នុងលោកនេះ មិនសម្គាល់ថា លោក

ខាងមុខក្នុងលោកខាងមុខ របស់ណាដែលបានឃើញ ឮ ទទួលរស ដឹង
 ដល់ ស្វែងរក ត្រិះរិះដោយចិត្តហើយ ក៏មិនសម្គាល់ក្នុងរបស់ទាំងនោះឡើយ
 គ្រាន់តែមានសញ្ញា ជាធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្រាបបង្គំទូលថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់យើងខ្ញុំព្រះអង្គ មានតែព្រះមាន
 ព្រះភាគជាមូល មានតែព្រះមានព្រះភាគ ជាអ្នកណែនាំ មានតែព្រះមាន
 ព្រះភាគជាទីពឹង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស សូម
 ទ្រង់បំភ្លឺសេចក្តីនៃភាសិតនេះឲ្យទាន ភិក្ខុទាំងឡាយបានស្តាប់ព្រះវាចានៃព្រះ
 មានព្រះភាគហើយ នឹងចាំទុកបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើដូច្នោះ ចូរអ្នក
 ប្រុងស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ
 ទទួលព្រះពុទ្ធដីការរបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមាន
 ព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកបានសមាធិ មាន
 សភាពដូច្នោះ មានដែរ ដូចជាភិក្ខុមិនសម្គាល់ថា ដីក្នុងដី ។ បេ ។ របស់ណា
 ដែលបានឃើញ ឮ ទទួលរស ដឹងដល់ ស្វែងរក ត្រិះរិះដោយចិត្តហើយ
 ក៏មិនសម្គាល់ ក្នុងរបស់ទាំងនោះឡើយ គ្រាន់តែមានសញ្ញា ជាធម្មតាតែ
 ប៉ុណ្ណោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុដែលបានសមាធិ មានសភាពដូច្នោះ
 តើដូចម្តេច ដូចជាភិក្ខុដែលមិនសម្គាល់ថា ដីក្នុងដី ។ បេ ។ របស់ណា ដែល
 បានឃើញ ឮ ទទួលរស ដឹងដល់ ស្វែងរក ត្រិះរិះដោយចិត្តហើយ ក៏មិន
 សម្គាល់ក្នុងរបស់ទាំងនោះឡើយ គ្រាន់តែមានសញ្ញា ជាធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះថា
 ការរម្ងាប់សង្ខារទាំងអស់ ការលះខុសទាំងអស់ ការអស់តណ្ហា ការប្រាស
 ចាកតម្រេក ការរម្ងត់តណ្ហា គឺព្រះនិព្វានណា ព្រះនិព្វាននុ៎ះ ជាទីស្ងប់ ព្រះ
 និព្វាននុ៎ះ ដ៏ឧត្តម ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានសមាធិ មានសភាពដូច្នោះ
 យ៉ាងនេះឯង ដូចជាភិក្ខុមិនសម្គាល់ថា ដីក្នុងដី មិនសម្គាល់ថា ទឹកក្នុងទឹក
 មិនសម្គាល់ថា ភ្លើងក្នុងភ្លើង មិនសម្គាល់ថា ខ្យល់ក្នុងខ្យល់ មិនសម្គាល់
 ថា អាកាសានញ្ចាយតនៈក្នុងអាកាសានញ្ចាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា វិញ្ញា-
 ណញ្ចាយតនៈក្នុងវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា អាកិញ្ចាយតនៈ
 ក្នុងអាកិញ្ចាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈក្នុងនេវ-
 សញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា លោកនេះក្នុងលោកនេះ មិនសម្គាល់
 លោកខាងមុខក្នុងលោកខាងមុខ របស់ណា ដែលបានឃើញ ឮ ទទួលរស
 ដឹងដល់ ស្វែងរក ត្រិះរិះដោយចិត្តហើយ ក៏មិនសម្គាល់ក្នុងរបស់ទាំងនោះ
 ឡើយ គ្រាន់តែមានសញ្ញាជាធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ ។

តតិយសមាធិសូត្រដ៏ ១០

[១២៧] លំដាប់នោះ ពួកភិក្ខុជាច្រើនរូប ចូលទៅរកព្រះសារីបុត្តដ៏
 មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏រីករាយជាមួយនឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ
 លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររឭកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទី
 សមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏បានពោលទៅនឹង

ព្រះសារីបុត្រដ៏មានអាយុដូច្នោះថា ម្នាលអារុសោសារីបុត្រ ចុះភិក្ខុបានសមាធិ
 មានសភាពដូច្នោះ មានដែរឬ ដូចជាភិក្ខុដែលមិនសម្គាល់ថា ដីក្នុងដី មិន
 សម្គាល់ថា ទឹកក្នុងទឹក មិនសម្គាល់ថា ភ្លើងក្នុងភ្លើង មិនសម្គាល់ថា ខ្យល់
 ក្នុងខ្យល់ មិនសម្គាល់ថា អាកាសានព្វាយតនៈ ក្នុងអាកាសានព្វាយតនៈ
 មិនសម្គាល់ថា វិញ្ញាណព្វាយតនៈក្នុងវិញ្ញាណព្វាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា
 អាកិញ្ញព្វាយតនៈក្នុងអាកិញ្ញព្វាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា នេវសញ្ញានា-
 សញ្ញាយតនៈក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា លោកនេះក្នុង
 លោកនេះ មិនសម្គាល់ថា លោកខាងមុខក្នុងលោកខាងមុខ របស់ណាដែល
 បានឃើញ ឮ ទទួលរស ដឹងដល់ ស្វែងរក ត្រិះរិះដោយចិត្តហើយ ក៏
 មិនសម្គាល់ក្នុងរបស់ទាំងនោះឡើយ គ្រាន់តែមានសញ្ញាជាធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ ។
 ម្នាលអារុសោ ភិក្ខុបានសមាធិ មានសភាពដូច្នោះ មានដែរ ដូចជាភិក្ខុដែល
 មិនសម្គាល់ថា ដីក្នុងដី ។ បេ របស់ណា ដែលបានឃើញ ឮ ទទួលរស
 ដឹងដល់ ស្វែងរក ត្រិះរិះដោយចិត្តហើយ ក៏មិនសម្គាល់ក្នុងរបស់ទាំងនោះ
 ឡើយ គ្រាន់តែមានសញ្ញា ជាធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលអារុសោសារីបុត្រ
 ចុះភិក្ខុបានសមាធិមានសភាពដូច្នោះ តើដូចម្តេច ដូចជាភិក្ខុដែលមិនសម្គាល់
 ថា ដីក្នុងដី ។ បេ របស់ណា ដែលបានឃើញ ឮ ទទួលរស ដឹងដល់
 ស្វែងរក ត្រិះរិះដោយចិត្តហើយ ក៏មិនសម្គាល់ក្នុងរបស់ទាំងនោះឡើយ គ្រាន់
 តែមានសញ្ញា ជាធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុង

សាសនានេះ មានសេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះថា ការរម្ងាប់សង្ខារទាំងអស់ ការលះឧបធិទាំងអស់ ការអស់តណ្ហា ការប្រាសចាកតម្រេក ការរលត់តណ្ហា គឺព្រះនិព្វានណា ព្រះនិព្វាននុ៎ះជាទីស្ងប់ ព្រះនិព្វាននុ៎ះដ៏ឧត្តម ។ ម្នាលអារុសោ ទាំងឡាយ ភិក្ខុបានសមាធិ មានសភាពដូច្នោះ យ៉ាងនេះ ដូចជាភិក្ខុដែលមិនសម្គាល់ថា ដីក្នុងដី មិនសម្គាល់ថា ទឹកក្នុងទឹក មិនសម្គាល់ថា ភ្លើងក្នុងភ្លើង មិនសម្គាល់ថា ខ្យល់ក្នុងខ្យល់ មិនសម្គាល់ថា អាកាសានព្វាយតនៈ ក្នុងអាកាសានព្វាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា វិញ្ញាណព្វាយតនៈក្នុងវិញ្ញាណព្វាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា អាកិញ្ញព្វាយតនៈក្នុងអាកិញ្ញព្វាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា លោកនេះក្នុងលោកនេះ មិនសម្គាល់ថា លោកខាងមុខក្នុងលោកខាងមុខ របស់ណា ដែលបានឃើញ ឮ ទទួលរស ដឹងដល់ ស្វែងរក ត្រិះរិះដោយចិត្តហើយ ក៏មិនសម្គាល់ក្នុងរបស់ទាំងនោះឡើយ គ្រាន់តែមានសញ្ញាជាធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ ។

ចតុត្ថសមាធិសូត្រទី ១១

[១២៨] ក្នុងទីនោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ ថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុបានសមាធិ មានសភាពដូច្នោះ មានដែរ ឬ ដូចជាភិក្ខុដែលមិនសម្គាល់ថា ដីក្នុងដី មិនសម្គាល់ថា ទឹកក្នុងទឹក មិនសម្គាល់ថា ភ្លើងក្នុងភ្លើង មិនសម្គាល់ថា ខ្យល់ក្នុងខ្យល់ មិនសម្គាល់ថា

អាកាសានញាយតនៈក្នុងអាកាសានញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា វិញ្ញាណញាយតនៈក្នុងវិញ្ញាណញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា អាកិញ្ញញាយតនៈក្នុងអាកិញ្ញញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា លោកនេះក្នុងលោកនេះ មិនសម្គាល់ថា លោកខាងមុខក្នុងលោកខាងមុខ របស់ណា ដែលបានឃើញ ឮ ទទួលរស ដឹងដល់ ស្វែងរក ត្រិះរិះដោយចិត្តហើយ ក៏មិនសម្គាល់ក្នុងរបស់ទាំងនោះឡើយ គ្រាន់តែមានសញ្ញាជាធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលអារុសោ យើងទាំងឡាយ មកអំពីចម្ងាយ ចង់ដឹងសេចក្តីនៃសុភាសិតនេះ ក្នុងសម្លាញ់នៃព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ សូមអភ័យទោស សូមព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ បំភ្លឺសេចក្តីនៃភាសិតនេះឲ្យទាន ភិក្ខុទាំងឡាយបានស្តាប់ភាសិត របស់ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ នឹងចាំទុកបាន ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បើដូច្នោះអ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់ធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ ខ្ញុំនឹងសម្តែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលថេរវាចា របស់ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុថា ករុណាអារុសោ ។ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុបានពោលដូច្នោះថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុបានសមាធិមានសភាពដូច្នោះ មានដែរ ដូចជាភិក្ខុមិនសម្គាល់ថា ដីក្នុងដី ។ បេ ។ របស់ណា ដែលបានឃើញ ឮ ទទួលរស ដឹងដល់ ស្វែងរក ត្រិះរិះដោយចិត្តហើយ ក៏មិនសម្គាល់នូវរបស់ទាំងនោះឡើយ គ្រាន់តែមានសញ្ញា ជាធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលអារុសោសារីបុត្ត ចុះភិក្ខុ

បានសមាធិមានសភាពដូច្នោះ តើដូចម្តេច ដូចជាកិក្ខុដែលមិនសម្គាល់ថា ដី ក្នុងដី ។ បេ ។ របស់ណា ដែលបានឃើញ ឮ ទទួលរស ដឹងដល់ ស្មែងរក ត្រិះរិះដោយចិត្តហើយ ក៏មិនសម្គាល់ក្នុងរបស់ទាំងនោះឡើយ គ្រាន់តែមាន សញ្ញាជាធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលអារុសោសារីបុត្ត ចុះកិក្ខុបានសមាធិ មាន សភាពដូច្នោះ ជាអ្នកមិនសម្គាល់ថា ដីក្នុងដី តើយ៉ាងណា ។ បេ ។ របស់ ណា ដែលបានឃើញ ឮ ទទួលរស ដឹងដល់ ស្មែងរក ត្រិះរិះដោយចិត្ត មិនសម្គាល់ ក្នុងរបស់ទាំងនោះ គ្រាន់តែមានសញ្ញា ជាធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ កិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះថា ការរម្ងាប់សន្ធឹរទាំងអស់ ការលះខុសទាំងអស់ ការអស់តណ្ហា ការប្រាស ចាកតម្រេក ការរលត់តណ្ហា គឺព្រះនិព្វានណា ព្រះនិព្វាននុ៎ះ ជាទីស្ងប់ ព្រះ និព្វាននុ៎ះ ដ៏ឧត្តម ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ កិក្ខុបានសមាធិ មានសភាព ដូច្នោះ យ៉ាងនេះ ដូចជាកិក្ខុដែលមិនសម្គាល់ថា ដីក្នុងដី មិនសម្គាល់ថា ទឹកក្នុងទឹក មិនសម្គាល់ថា ភ្លើងក្នុងភ្លើង មិនសម្គាល់ថា ខ្យល់ក្នុងខ្យល់ មិន សម្គាល់ថា អាកាសានញ្ចាយតនៈក្នុងអាកាសានញ្ចាយតនៈ មិនសម្គាល់ថា វិញ្ញាណញ្ចាយតនៈក្នុងវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បុគ្គល អ្នកមានសីល បរិបូណ៌ដោយសីល តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យ នៃ អវិប្បជិសារៈ កាលបើអវិប្បជិសារៈមាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយអវិប្ប- ជិសារៈ តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យនៃបាមុជ្ជ កាលបើបាមុជ្ជមាន បុគ្គល អ្នកបរិបូណ៌ដោយបាមុជ្ជ តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យនៃបីតិ កាលបើបីតិ

មាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយបីតិ តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យនៃបស្សន្តិ
 កាលបើបស្សន្តិមាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយបស្សន្តិ តែងបរិបូណ៌ដោយ
 ឧបនិស្ស័យនៃសុខ កាលបើសុខមាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយសុខ តែង
 បរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យនៃសម្មាសមាធិ កាលបើសម្មាសមាធិមាន បុគ្គល
 អ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្មាសមាធិ តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យ នៃយថា-
 ភូតញ្ញាណទស្សនៈ កាលបើយថាភូតញ្ញាណទស្សនៈមាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌
 ដោយយថាភូតញ្ញាណទស្សនៈ តែងបរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យនៃនិព្វិទា កាល
 បើនិព្វិទាមាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយនិព្វិទា តែងបរិបូណ៌ដោយឧប-
 និស្ស័យនៃវិវាគៈ កាលបើវិវាគៈមាន បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយវិវាគៈ តែង
 បរិបូណ៌ដោយឧបនិស្ស័យនៃវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ។

អដ្ឋកថា

បឋមសមាធិសូត្រទី ៨ ជាដើម

[១២៥-១២៨] ពាក្យដ៏សេសក្នុងវគ្គនេះ និងព្រះសូត្រទាំងពួង ក្រៅ
 អំពីនេះ មានអត្ថន័យយល់ទាំងអស់ហើយ ដូច្នោះឯង ។^{១២៨}

អដ្ឋកថា បឋមសមាធិសូត្រទី ៨ ជាដើមចប់

ទុតិយវគ្គទី ២ ចប់

ឯកាទសករណីចាត ចប់

សុត្តន្តបិដក

សូត្រដែលមិនរួមដោយបណ្ណាសក

[១២៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង្វាលគោ ប្រកបដោយអង្គ ១១ ប្រការ មិនគួររក្សាហ្មងគោ មិនគួរធ្វើគោឲ្យចម្រើនបានទេ ។ ប្រកបដោយ អង្គ ១១ ប្រការ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង្វាលគោ ក្នុងលោក នេះ មិនស្គាល់រូបគោ ១ មិនឈ្មួសវៃក្នុងលក្ខណៈ ១ មិនចេះឆ្លើយតប រយ ១ មិនចេះបិទដំបៅ ១ មិនចេះធ្វើភ្នក់ផ្សែង ១ មិនស្គាល់កំពង់ ១ មិនស្គាល់ទឹកជីក ១ មិនស្គាល់ផ្លូវ ១ មិនឈ្មួសវៃក្នុងគោចរជួន ១ រឹតទឹក ដោះមិនឲ្យមានសេសសល់ ១ មិនបូជាគោឈ្មួល ដែលជាបិតារបស់គោ ជាមេដឹកនាំគោ ដោយអតិរកបូជា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នាយគោបាល ប្រកបដោយអង្គ ១១ នេះឯង មិនគួររក្សាហ្មងគោ មិនគួរធ្វើគោឲ្យចម្រើន បានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ទាំង ១១ ប្រការ មិនគួរឃើញរឿយៗ ថា មិនទៀង ក្នុងចក្ខុ ។ បេ មិនគួរឃើញរឿយៗ នូវ សេចក្តីទុក្ខក្នុងចក្ខុ មិនគួរឃើញរឿយៗ នូវការមិនមានខ្លឹមសារក្នុងចក្ខុ មិន គួរឃើញរឿយៗ នូវការអស់ទៅក្នុងចក្ខុ មិនគួរឃើញរឿយៗ នូវការសូន្យ ទៅក្នុងចក្ខុ មិនគួរឃើញរឿយៗ នូវការប្រាសចាកតម្រេកក្នុងចក្ខុ មិនគួរ ឃើញរឿយៗ នូវការរលត់ទៅក្នុងចក្ខុ មិនគួរឃើញរឿយៗ នូវការលះ ចោលក្នុងចក្ខុ មិនគួរឃើញរឿយៗ នូវការមិនទៀង មិនគួរឃើញរឿយៗ នូវសេចក្តីទុក្ខ មិនគួរឃើញរឿយៗ នូវការមិនមានខ្លឹមសារ មិនគួរឃើញ

មនោរថបុរណី អង្គកថា សូត្រដែលមិនរួមដោយបណ្ណាសក

រឿយៗ នូវការអស់ទៅ មិនគួរឃើញរឿយៗ នូវការសូន្យទៅ មិនគួរឃើញ
 រឿយៗ នូវការប្រាសចាកតម្រេក មិនគួរឃើញរឿយៗ នូវការរលត់ទៅ
 មិនគួរឃើញរឿយៗ នូវការលះចោល ក្នុងត្រចៀក ច្រមុះ អណ្តាត កាយ
 ចិត្ត រូប សំឡេង ក្លិន រស ផ្សព្វ ធម្មារម្មណ៍ ចក្ខុវិញ្ញាណ សោត-
 វិញ្ញាណ យានវិញ្ញាណ ជីវាវិញ្ញាណ កាយវិញ្ញាណ មនោវិញ្ញាណ ចក្ខុ-
 សម្ពុស្ស សោតសម្ពុស្ស យានសម្ពុស្ស ជីវាសម្ពុស្ស កាយសម្ពុស្ស
 មនោសម្ពុស្ស វេទនាដែលកើតអំពីចក្ខុសម្ពុស្ស វេទនាដែលកើត អំពីសោត-
 សម្ពុស្ស វេទនាដែលកើតអំពីយានសម្ពុស្ស វេទនាដែលកើតអំពីជីវាសម្ពុស្ស
 វេទនាដែលកើតអំពីកាយសម្ពុស្ស វេទនាដែលកើតអំពីមនោសម្ពុស្ស រូបសញ្ញា
 សទ្ធសញ្ញា គន្ធសញ្ញា រសសញ្ញា ផោដ្ឋព្វសញ្ញា ធម្មសញ្ញា រូបសញ្ញាតនា
 សទ្ធសញ្ញាតនា គន្ធសញ្ញាតនា រសសញ្ញាតនា ផោដ្ឋព្វសញ្ញាតនា ធម្មសញ្ញាតនា
 រូបតណ្ហា សទ្ធតណ្ហា គន្ធតណ្ហា រសតណ្ហា ផោដ្ឋព្វតណ្ហា ធម្មតណ្ហា រូប-
 វិតក្ក សទ្ធវិតក្ក គន្ធវិតក្ក រសវិតក្ក ផោដ្ឋព្វវិតក្ក ធម្មវិតក្ក រូបវិចារ
 សទ្ធវិចារៈ គន្ធវិចារៈ រសវិចារៈ ផោដ្ឋព្វវិចារៈ ធម្មវិចារៈ ។

[១៣០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង្វាលគោ ប្រកបដោយអង្គទាំង ១១
 ប្រការ ទើបគួរដើម្បីរក្សាហ្មឺនគោ ធ្វើគោឲ្យចម្រើនបាន ។ ប្រកបដោយអង្គ
 ទាំង ១១ ប្រការ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង្វាលគោក្នុងលោក
 នេះ ជាអ្នកស្គាល់រូបគោ ១ ។ បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌

១១ ប្រការ ទើបគួរឃើញរឿយៗ នូវការមិនទៀង ក្នុងចក្ខុ មហេម ឃើញ
 រឿយៗ នូវការលះចោលយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំង ១១
 ប្រការ បុគ្គលគួរចម្រើន ដើម្បីជីវិតច្បាស់នូវរាគៈ ។ ធម៌ទាំង ១១ ប្រការ
 តើដូចម្តេច ។ គឺបឋមជ្ឈាន ១ ទុតិយជ្ឈាន ១ តតិយជ្ឈាន ១ ចតុត្ថជ្ឈាន
 ១ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ១ ករុណាចេតោវិមុត្តិ ១ មុទិតាចេតោវិមុត្តិ ១ ឧបេក្ខា-
 ចេតោវិមុត្តិ ១ អាកាសានញាយតនៈ ១ វិញ្ញាណញាយតនៈ ១ អាកិញ្ញា-
 ញាយតនៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំង ១១ ប្រការនេះ បុគ្គលគួរ
 ចម្រើន ដើម្បីជីវិតច្បាស់នូវរាគៈ ។

[១៣១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំង ១១ ប្រការនេះ បុគ្គលគប្បី
 ចម្រើន ដើម្បីជីវិតច្បាស់ កំណត់ជីវិត អស់រលីង លះបង់អស់ទៅ សូន្យទៅ
 ប្រាសចាកតម្រេក រលត់ លះចោល បោះបង់នូវរាគៈ ។ ធម៌ទាំង ១១ ប្រការ
 នេះ បុគ្គលគប្បីចម្រើន ដើម្បីជីវិតច្បាស់ កំណត់ជីវិត អស់រលីង លះបង់
 អស់ទៅ សូន្យទៅ ប្រាសចាកតម្រេក រលត់ លះចោល បោះបង់នូវទោសៈ
 មោហៈ កោធនៈ ឧបនាហៈ មក្ខៈ បឡាសៈ ឥស្សា មច្ឆរិយៈ មាយា
 សាថយ្យៈ ថម្មៈ សារម្មៈ មានៈ អតិមានៈ មទៈ បមាទៈ ។ លុះព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ពាក្យនេះចប់ហើយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ មានចិត្តរីករាយ
 ត្រេកអរចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

មនោរថបូរណី អង្គកថា សូត្រដែលមិនរួមដោយបណ្ណាសក

១០៦៨

សូត្រទាំងឡាយ ៧៤០០ និង ៤៧ សូត្រដ៏ក្រៃលែង មានមកក្នុងគម្ពីរ

អង្គត្រៃកាយ ។

ឯកាទសកនិបាត ចប់

អង្គកថា

សូត្រដែលមិនរួមដោយបណ្ណាសក

[១២៩-១៣១] ក្នុងសូត្រដែលមិនរួមដោយបណ្ណាសកៈ មានអត្ថន័យយល់ទាំងអស់ហើយ ។

អង្គកថា សូត្រដែលមិនរួមដោយបណ្ណាសក ចប់

និកមគាថា

ដោយពណ៌នាមកដូច្នោះ ខ្ញុំដែលព្រះជាតិបាលត្រូវជាអ្នកមានបញ្ញាល្អ
ដែលធ្លាប់នៅរួមគ្នាជាមួយខ្ញុំ ក្នុងក្រុងកញ្ចប់រះជាដើម អារាធនាក្នុងខណៈ
ដែលនៅក្នុងមហាវិហារ នាលង្កាទ្វីប កាលព្រះសទ្ធម្មកំពុងទ្រុឌទ្រោម ដូច
ដើមឈើត្រូវព្យុះគំរាមហើយ ម្យ៉ាងទៀត ជីវកឧបាសក ជាអ្នកដល់នូវត្រើយ
សាគរ គឺរៀបចប់ព្រះត្រៃបិដក ជាអ្នកមានបញ្ញាល្អអារាធនាហើយ ប្រាថ្នានូវ
ការស្ថិតស្ថេរនៃព្រះសាសនា ទើបផ្តើមចងគម្ពីរអដ្ឋកថាឯណា នៃបាលីអង្គត្រៃ-
និកាយ ដែលវិចិត្រដោយលទ្ធិសម័យ ដែលព្រះធម្មកថិកទាំងឡាយដ៏ច្រើន
ដែលជាអ្នកល្អិតល្អន់ក្នុងន័យរបស់ធម្មកថា ចងជាកម្រងកែវ បានកម្រង
កាព្យហើយ ។ គម្ពីរអដ្ឋកថានេះ ផ្អែកសារសំខាន់របស់គម្ពីរមហាអដ្ឋកថា
សម្រេចហើយ តែព្រោះមនោរម គឺសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ខ្ញុំ ថានឹងអធិប្បាយ
និកាយទាំងអស់ ដោយកាណារ៉ាវនៃបាលីប្រមាណ ៧៤ កាណារ៉ាវបរិបូណ៌
ហើយ ទើបអដ្ឋកថានោះ ឈ្មោះថា មនោរមបូរណី បន្ទាប់អំពីនោះ ព្រោះ
ហេតុដែលគម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គ មានប្រមាណ ៥៧ កាណារ៉ាវ នៃមនោរមបូរណីនោះ
ខ្ញុំក៏តែងដើម្បីប្រកាសអត្ថនៃនិកាយទាំងឡាយហើយ ដូច្នោះ អដ្ឋកថានេះ នឹង

មនោរថបូរណី អង្គកថា សូត្រដែលមិនរួមដោយបណ្ណាសក

១០៧០

គម្ពីរវិសុទ្ធមគ្គនោះ គប្បីជ្រាបថា មាន ១៥៣ កាណារាវ តាមន័យនៃការ
រាប់គាថា ។

អង្គកថានេះ ប្រកាសលទ្ធិសម័យរបស់ព្រះថេរៈ អ្នកនៅក្នុងមហា-
វិហារ ដោយកាណារាវ ១៥៣ ខ្ញុំចង់គម្ពីរមនោរថបូរណីនេះ ផុកសារសំខាន់
របស់អង្គកថាដើម សន្សំរូបុណ្យឯណា ដោយបុណ្យនោះ សូមសត្វលោក
ទាំងអស់ មានសេចក្តីសុខចុះ ។

ព្រះថេរៈដែលគ្រូទាំងឡាយឲ្យឈ្មោះថា ពុទ្ធឃោសៈ ដែលប្រដាប់
ដោយសទ្ធា ពុទ្ធិ វិរិយៈ សេចក្តីព្យាយាមដ៏បរិសុទ្ធល្អក្រៃលែង ដែលញ៉ាំង
កំណើតនៃគុណសមុទ្យៈ គឺសីលាចារ និងការស្មោះត្រង់ ការទន់ភ្លន់ និង
ការមិនញាប់ញ័រ ជាអ្នកអាចក្នុងការត្រារន្សំព្រៃស្តុក គឺលទ្ធិរបស់ខ្លួន និង
លទ្ធិរបស់អ្នកដទៃ ដែលប្រកបដោយចំណេះដឹង និងភាពឈ្លាសវៃ ជាអ្នក
មានបដិកាណ គឺញាណដែលមិនទើសទាក់ក្នុងសត្វសាសនៈ ព្រមទាំង
អង្គកថា ដែលតាងដោយព្រះត្រៃបិដកបរិយត្តិ ជាអ្នកទ្រទ្រង់នូវមហា-
វេយ្យាករណ៍ប្រកបដោយគុណ គឺមានវាចាពីរោះឱ្យរា ពាល់ត្រូវតាម

ឋានករណៈ ស្រួលមាត់ ពីរោះត្រចៀក ជាអ្នកមានវាទៈពាល់ត្រូវ បែកឆ្ងាយ
 ជាមហាករី ជាអ្នកមានរោហារពីរោះ ជាអលង្ការរបស់វង្សនៃព្រះថេរៈ ដែល
 នៅក្នុងមហារិហារ ជាប្រទីបនៃថេរវង្ស ដែលមានការជឿន តាំងមាំល្អហើយ
 ក្នុងឧត្តរិមនុស្សធម៌ ដែលប្រដាប់ដោយគុណ មានអភិញ្ញាជាដើម ដែលជា
 បរិវារនៃបដិសម្មិទា ដែលបែកឆ្ងាយហើយ ជាអ្នកមានការជឿនដ៏បរិបូណ៌
 បរិសុទ្ធល្អ ចង់អង្គកថាអង្គត្រៃវិកាយ ឈ្មោះមនោរថបូរណីនេះ ។

សូមគម្ពីរអង្គកថានេះ សម្តែងន័យ ដើម្បីបរិសុទ្ធនៃចិត្តនៃពួកកុលបុត្ត
 ដែលប្រាថ្នានឹងស្រោចស្រង់លោក ចូរតាំងនៅក្នុងលោកដរាបស្មើនឹងព្រះនាម
 ថា ពុទ្ធា របស់ព្រះមានជោគ ដែលមានចិត្តបរិសុទ្ធ ជាអ្នកមាំទាំប្រសើរ
 បំផុតក្នុងលោក បុគ្គលស្វែងរកព្រះគុណដ៏ធំ គង់ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងលោក ដូច្នោះ ។

អង្គកថា អង្គត្រៃវិកាយ
 ឈ្មោះ មនោរថបូរណី ចប់

ក្បាលទី ៣០

សុត្តន្តបិដក ចាលីប្រៃ - ៤៩

សន្ធិកចង្កុលប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	លេខទំព័រ
សម្ពោធវគ្គ	
សម្ពោធិសូត្រ	២
អដ្ឋកថាសម្ពោធិសូត្រ	៧
និស្សយសូត្រ	១០
អដ្ឋកថានិស្សយសូត្រ	១១
មេឃីយសូត្រ	១២
អដ្ឋកថាមេឃីយសូត្រ	១៩
នន្ទកសូត្រ	២២
អដ្ឋកថានន្ទកសូត្រ	២៩
ពលសូត្រ	៣២
អដ្ឋកថាពលសូត្រ	៣៦
សេវនាសូត្រ	៣៧
អដ្ឋកថាសេវនាសូត្រ	៤៤
សុតវាសូត្រ	៤៥
អដ្ឋកថាសុតវាសូត្រ	៤៧
សជ្ឈសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៤៨
បុគ្គលសូត្រ	៥១

អង្គកថាបុគ្គលសូត្រ	៥១
អាហុនេយ្យសូត្រ	៥២
អង្គកថាអាហុនេយ្យសូត្រ	៥៣

បណ្ណាសក សីហនាទវគ្គ

វុដ្ឋិសូត្រ	៥៤
អង្គកថាវុដ្ឋិសូត្រ	៦១
សឧបាទិសេសសូត្រ	៦៦
អង្គកថាសឧបាទិសេសសូត្រ	៧១
កោដ្ឋិកសូត្រ និងអង្គកថា	៧៣
សមិទ្ធិសូត្រ	៧៩
អង្គកថាសមិទ្ធិសូត្រ	៨១
គណ្ណសូត្រ	៨៣
អង្គកថាគណ្ណសូត្រ	៨៤
សញ្ញាសូត្រ និងអង្គកថា	៨៥
កុលសូត្រ និងអង្គកថា	៨៦
សត្តសូត្រ និងអង្គកថា	៨៨
ទេវតាសូត្រ និងអង្គកថា	៩១
វេលាមសូត្រ	៩៤
អង្គកថាវេលាមសូត្រ	១០០

សត្តារាសវគ្គ

ឋានសូត្រ	១១២
អង្គកថាឋានសូត្រ	១១៣
ឧទ្យុត្តសូត្រ និងអង្គកថា	១១៤

តណ្ហាសូត្រ	១២១
អដ្ឋកថាតណ្ហាសូត្រ	១២២
សត្តសញ្ញាសូត្រ និងអដ្ឋកថា	១២៤
បឋមសិលាយុបសូត្រ និងអដ្ឋកថា	១២៧
ទុតិយសិលាយុបសូត្រ	១២៩
អដ្ឋកថាទុតិយសិលាយុបសូត្រ	១៣៥
បឋមវេរសូត្រ និងអដ្ឋកថា	១៣៦
ទុតិយវេរសូត្រ និងអដ្ឋកថា	១៤១
បឋមអាយាតសូត្រ និងអដ្ឋកថា	១៤៤
ទុតិយអាយាតសូត្រ និងអដ្ឋកថា	១៤៥
អនុបុព្វនិរោធសូត្រ និងអដ្ឋកថា	១៤៨
មហាវគ្គ		
បឋមវិហារសូត្រ និងអដ្ឋកថា	១៥០
ទុតិយវិហារសូត្រ	១៥១
អដ្ឋកថាទុតិយវិហារសូត្រ	១៥៩
និព្វានសូត្រ និងអដ្ឋកថា	១៦០
គារីសូត្រ	១៦៧
អដ្ឋកថាគារីសូត្រ	១៧៥
ឈានសូត្រ	១៧៦
អដ្ឋកថាឈានសូត្រ	១៨៦
អានន្ទសូត្រ	១៩០
អដ្ឋកថាអានន្ទសូត្រ	១៩៣

ព្រាហ្មណសូត្រ	១៧៦
អដ្ឋកថាព្រាហ្មណសូត្រ	២០២
ទេវសូត្រ	២០៤
អដ្ឋកថាទេវសូត្រ	២០៨
នាគសូត្រ និងអដ្ឋកថា	២១០
តបុស្សសូត្រ	២១៥
អដ្ឋកថាតបុស្សសូត្រ	២៣៥

បញ្ចាលវគ្គ

បញ្ចាលសូត្រ	២៣៨
អដ្ឋកថាបញ្ចាលសូត្រ	២៤៣
បឋមកាមហោសសូត្រ និងអដ្ឋកថា	២៤៤
ទុតិយកាមហោសសូត្រ និងអដ្ឋកថា	២៤៧
តតិយកាមហោសសូត្រ និងអដ្ឋកថា	២៤៨
បឋមសន្និដ្ឋិកសូត្រជាដើម	២៥០
អដ្ឋកថាបឋមសន្និដ្ឋិកសូត្រជាដើម	២៥៣

ខេមវគ្គ និងសតិប្បដ្ឋានវគ្គ

ខេមវគ្គជាដើម	២៥៤
អដ្ឋកថាខេមវគ្គជាដើម	២៦៦

សម្មប្បធានវគ្គ

សម្មប្បធានវគ្គសូត្រជាដើម	២៦៧
អដ្ឋកថាសម្មប្បធានវគ្គសូត្រ	២៦៩

ឥទ្ធិបាទវគ្គ	
ឥទ្ធិបាទវគ្គសូត្រជាដើម	២៦៩
អដ្ឋកថាឥទ្ធិបាទវគ្គសូត្រ	២៧១
វគ្គទី ៥	
វគ្គទី ៥	២៧១
អដ្ឋកថាវគ្គទី ៥	២៧៣

សុត្តន្តបិដក បាលីប្រែ - ៥០

អាណិសំសវគ្គ	
កិមត្តិយសូត្រ	២៧៤
អដ្ឋកថាកិមត្តិយសូត្រ	២៧៧
ចេតនាសូត្រ	២៧៨
អដ្ឋកថាចេតនាសូត្រ	២៨១
សីលសូត្រ	២៨១
អដ្ឋកថាសីលសូត្រ	២៨៤
ឧបនិសាសូត្រ និងអដ្ឋកថា	២៨៤
សមាធិសូត្រ និងអដ្ឋកថា	២៨៩
សារិបុត្តសូត្រ និងអដ្ឋកថា	២៩២
សទ្ធាសូត្រ និងអដ្ឋកថា	២៩៥
សន្តសូត្រ	២៩៧
អដ្ឋកថាសន្តសូត្រ	២៩៩
វិជយសូត្រ និងអដ្ឋកថា	២៩៩
នាថករណវគ្គ	
សេនាសនសូត្រ	៣០៣

អង្គកថាសេនាសនសូត្រ	៣០៥
អង្គសូត្រ	៣០៦
អង្គកថាអង្គសូត្រ	៣០៧
សំយោជនសូត្រ	៣០៨
អង្គកថាសំយោជនសូត្រ	៣០៨
ខ័លសូត្រ	៣០៩
អង្គកថាខ័លសូត្រ	៣១៥
អប្បមាទសូត្រ	៣១៦
អង្គកថាអប្បមាទសូត្រ	៣១៨
អាហុនេយ្យសូត្រ	៣២០
អង្គកថាអាហុនេយ្យសូត្រ	៣២១
បឋមនាថសូត្រ	៣២១
អង្គកថាបឋមនាថសូត្រ	៣២៥
ទុតិយនាថសូត្រ	៣២៧
អង្គកថាទុតិយនាថសូត្រ	៣៣៣
បឋមអរិយវាសសូត្រ	៣៣៤
អង្គកថាបឋមអរិយវាសសូត្រ	៣៣៥
ទុតិយអរិយវាសសូត្រ	៣៣៥
អង្គកថាទុតិយអរិយវាសសូត្រ	៣៤០
មហាវគ្គ		
សីហសូត្រ	៣៤៣
អង្គកថាសីហសូត្រ	៣៤៩
អធិមុត្តិសូត្រ	៣៦៣

អង្គកថាអធិមុត្តិសូត្រ	៣៦៧
កាយសូត្រ	៣៦៩
អង្គកថាកាយសូត្រ	៣៧៣
ចុន្ទសូត្រ	៣៧៤
អង្គកថាចុន្ទសូត្រ	៣៨១
កសិណសូត្រ	៣៨១
អង្គកថាកសិណសូត្រ	៣៨២
កាឡិសូត្រ	៣៨៤
អង្គកថាកាឡិសូត្រ	៣៨៦
បឋមមហាបញ្ញាសូត្រ	៣៨៨
អង្គកថាបឋមមហាបញ្ញាសូត្រ	៣៩៨
ទុតិយមហាបញ្ញាសូត្រ	៤០៣
អង្គកថាទុតិយមហាបញ្ញាសូត្រ	៤១០
បឋមកោសលសូត្រ	៤១១
អង្គកថាបឋមកោសលសូត្រ	៤២១
ទុតិយកោសលសូត្រ	៤២៤
អង្គកថាទុតិយកោសលសូត្រ	៤៣៣
ឧទាលិវគ្គ		
បឋមឧបាលិសូត្រ និងទុតិយឧបាលិសូត្រ	៤៣៨
អង្គកថាបឋមឧបាលិសូត្រ និងទុតិយឧបាលិសូត្រ	៤៤០
ឧញហិកាសូត្រ និងអង្គកថា	៤៤៥
ឧបសម្បទាសូត្រ និងអង្គកថា	៤៤៧
និស្សយសូត្រ និងសាមណេរសូត្រ និងអង្គកថា	៤៤៩

ឧបាលិសង្ឃកេទសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៤៥១
ឧបាលិសាមគ្គីសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៤៥២
អាណន្តសង្ឃកេទសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៤៥៤
អាណន្តសង្ឃសាមគ្គីសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៤៥៦

អក្កោសវគ្គ

វិវាទសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៤៥៨
បឋមវិវាទមូលសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៤៦១
ទុតិយវិវាទមូលសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៤៦២
កុសិនារាសូត្រ	៤៦៣
អដ្ឋកថាកុសិនារាសូត្រ	៤៦៧
បវេសនសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៤៦៨
សក្កសូត្រ	៤៧៣
អដ្ឋកថាសក្កសូត្រ	៤៧៧
មហាលិសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៤៧៨
អភិណ្ណប្បច្ចវេក្ខណធម្មសូត្រ	៤៨១
អដ្ឋកថាអភិណ្ណប្បច្ចវេក្ខណធម្មសូត្រ	៤៨៣
សរីរដ្ឋធម្មសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៤៨៤
កណ្ណនសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៤៨៨

សច្ចិត្តវគ្គ

សច្ចិត្តសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៤៩៦
សារិបុត្តសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៥០០
បិតិសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៥០៣
សមថសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៥០៨

បរិហានសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៥១៥
បឋមសញ្ញាសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៥២១
ទុតិយសញ្ញាសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៥២២
មូលសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៥២៣
បព្វជិតសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៥២៦
គិរិមានន្ទសូត្រ	៥២៨
អដ្ឋកថាអាពាធសូត្រ (សូត្រនេះមានឈ្មោះ ២)	៥៣៦

យមកវគ្គ

អវិជ្ជាសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៥៣៨
តណ្ហាសូត្រ	៥៤៥
អដ្ឋកថាតណ្ហាសូត្រ	៥៤១
និដ្ឋាសូត្រ	៥៤២
អដ្ឋកថានិដ្ឋាសូត្រ	៥៤៣
អវេច្ចសូត្រ	៥៤៣
អដ្ឋកថាអវេច្ចសូត្រ	៥៤៤
បឋមសុខសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៥៤៥
ទុតិយសុខសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៥៤៦
បឋមនឡកបាសូត្រជាដើម	៥៤៨
អដ្ឋកថាបឋមនឡកបាសូត្រជាដើម	៥៦៨
បឋមវត្តកថាសូត្រ	៥៦៩
អដ្ឋកថាបឋមវត្តកថាសូត្រ	៥៧១
ទុតិយវត្តកថាសូត្រ	៥៧៦

អង្គការទុតិយវត្តកថាសូត្រ	៤៧៧
អាកាងវគ្គ		
អាកាងសូត្រ	៤៨០
អង្គការអាកាងសូត្រ	៤៨៤
កណ្តកសូត្រ	៤៩០
អង្គការកណ្តកសូត្រ	៤៩៣
ឥដ្ឋសូត្រ	៤៩៤
អង្គការឥដ្ឋសូត្រ	៤៩៦
វឌ្ឍិសូត្រ	៤៩៧
អង្គការវឌ្ឍិសូត្រ	៤៩៨
មិត្តសាលាសូត្រ	៤៩៩
អង្គការមិត្តសាលាសូត្រ	៦០៩
អកព្វសូត្រ និងអង្គការ	៦១២
កាកសូត្រ	៦២១
អង្គការកាកសូត្រ	៦២២
និគ្គណ្ណសូត្រ និងអង្គការ	៦២៣
អាយាតវត្តសូត្រ	៦២៤
អង្គការអាយាតវត្តសូត្រ	៦២៥
អាយាតបដិវិនយសូត្រ និងអង្គការ	៦២៦
ថេរវគ្គ		
អាហុនសូត្រ និងអង្គការ	៦២៨
អាទន្ទសូត្រ និងអង្គការ	៦៣០
បុណ្ណិយសូត្រ និងអង្គការ	៦៣៣

ព្យាករណសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៦៣៥
កត្តិសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៦៣៧
អញ្ញសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៦៤៧
អធិករណសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៦៥៣
ព្យសនសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៦៦២
កោកាលិកសូត្រ	៦៦៤
អដ្ឋកថា កោកាលិកសូត្រ	៦៧០
ពលសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៦៧៧
ឧទាសកវគ្គ		
កាមកោតិសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៦៨១
វេរសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៦៩២
ទិដ្ឋិសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៦៩៨
វជ្ជិយសូត្រ	៧០៦
អដ្ឋកថាវជ្ជិយសូត្រ	៧១២
ឧត្តិយសូត្រ	៧១៣
អដ្ឋកថាឧត្តិយសូត្រ	៧១៧
កោកនុទសូត្រ	៧១៧
អដ្ឋកថាកោកនុទសូត្រ	៧២៣
អាហុនេយ្យសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៧២៥
ថេរសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៧២៧
ឧបាលិសូត្រ	៧៣១
អដ្ឋកថាឧបាលិសូត្រ	៧៤៣

អក្ខរសូត្រ និងអដ្ឋកថា ៧៤៦

សុត្តន្តបិដក ទាលីប្រៃ - ៥៧

សមណសញ្ញាវគ្គ

សមណសញ្ញាសូត្រ ៧៤៨

អដ្ឋកថាសមណសញ្ញាសូត្រ ៧៥០

ពោជ្ឈវគ្គសូត្រ និងអដ្ឋកថា ៧៥១

មិច្ឆត្តសូត្រ ៧៥២

អដ្ឋកថាមិច្ឆត្តសូត្រ ៧៥៣

សម្មត្តសូត្រ ៧៥៤

អដ្ឋកថាសម្មត្តសូត្រ ៧៥៧

អវិជ្ជាវិជ្ជាសូត្រ ៧៥៨

អដ្ឋកថាអវិជ្ជាវិជ្ជាសូត្រ ៧៥៩

និជ្ជវវត្ថុសូត្រ ៧៥៩

អដ្ឋកថានិជ្ជវវត្ថុសូត្រ ៧៦២

ធោវនសូត្រ ៧៦៤

អដ្ឋកថាធោវនសូត្រ ៧៦៧

តិកិច្ចសូត្រ ៧៦៨

អដ្ឋកថាតិកិច្ចសូត្រ ៧៧០

វមនសូត្រ ៧៧១

អដ្ឋកថាវមនសូត្រ ៧៧៣

និទ្ទមសូត្រ ៧៧៤

អដ្ឋកថានិទ្ទមសូត្រ ៧៧៥

អសេក្ខសូត្រ ៧៧៦

អង្គកថាអសេក្ខសូត្រ ៧៧៧

អសេក្ខធម្មសូត្រ និងអង្គកថា ៧៧៧

បច្ឆោរោហណិវគ្គ

បឋមអធម្មសូត្រជាដើម ៧៧៩

អង្គកថាបឋមអធម្មសូត្រជាដើម ៧៨៣

តតិយអធម្មសូត្រ ៧៨៣

អង្គកថាតតិយអធម្មសូត្រ ៧៩២

អាជិនសូត្រ ៧៩៣

អង្គកថាអាជិនសូត្រ ៧៩៧

សគារវសូត្រ ៧៩៨

អង្គកថាសគារវសូត្រ ៨០០

ឡិមសូត្រ និងអង្គកថា ៨០២

បឋមបច្ឆោរោហណិសូត្រ ៨០៤

អង្គកថាបឋមបច្ឆោរោហណិសូត្រ ៨០៧

ទុតិយបច្ឆោរោហណិសូត្រ និងអង្គកថា ៨០៨

បុព្វង្គសូត្រ និងអង្គកថា ៨០៩

អាសវសូត្រ និងអង្គកថា ៨១០

បារិសុទ្ធិវគ្គ

បារិសុទ្ធិសូត្រ ៨១២

អង្គកថាបារិសុទ្ធិសូត្រ ៨១៣

ឧប្បន្នសូត្រជាដើម ៨១៣

អង្គកថាឧប្បន្នសូត្រជាដើម ៨១៤

សាធុវគ្គ

សាធុស្មត្រ និងអង្គកថា	៨១៧
អរិយធម្មស្មត្រជាដើម	៨២០
អង្គកថាអរិយធម្មស្មត្រជាដើម	៨២៦
អរិយមគ្គវគ្គ		
អរិយមគ្គវគ្គ	៨២៧
អង្គកថាអរិយមគ្គវគ្គ	៨៣៣

ចតុត្ថបណ្ណាសក

បុគ្គលវគ្គ		
បុគ្គលវគ្គ	៨៣៤
អង្គកថាបុគ្គលវគ្គ	៨៣៥
ជាណុស្សោណិវគ្គ		
បឋមបច្ចោរោហណិស្មត្រជាដើម	៨៣៦
អង្គកថាបឋមបច្ចោរោហណិស្មត្រជាដើម	៨៦០
តិរិចស្មត្រ	៨៦១
អង្គកថាតិរិចស្មត្រ	៨៦២
សបរិក្កមនស្មត្រ	៨៦៣
អង្គកថាសបរិក្កមនស្មត្រ	៨៦៤
ចុន្ទស្មត្រ	៨៦៤
អង្គកថាចុន្ទស្មត្រ	៨៧៤
ជាណុស្សោណិស្មត្រ	៨៧៥
អង្គកថាជាណុស្សោណិស្មត្រ	៨៨៣
សុន្ទវគ្គ		
សុន្ទវគ្គ	៨៨៥

អង្គការសុខុមាល័យ	៤៧១
សេដ្ឋកិច្ច		
សេដ្ឋកិច្ច	៤៧២
អង្គការសេដ្ឋកិច្ច	៤៧៦
សេវិតព្យាសេវិតព្យាវគ្គ		
សេវិតព្យាសេវិតព្យាវគ្គ	៤៧៧
អង្គការសេវិតព្យាសេវិតព្យាវគ្គ	៤៧៨
បឋមវគ្គ		
យថាភាពសុត្រជាដើម	៤៧៧
អង្គការយថាភាពសុត្រជាដើម	៧០៦
ធម្មបរិយាយសុត្រ	៧០៦
អង្គការធម្មបរិយាយសុត្រ	៧១២
បឋមកម្មសុត្រ	៧១៣
អង្គការបឋមកម្មសុត្រ	៧២២
ទុតិយកម្មសុត្រ និងអង្គការ	៧២៧
តតិយកម្មសុត្រ	៧២៨
អង្គការតតិយកម្មសុត្រ	៧៣១
ព្រាហ្មណសុត្រ និងអង្គការ	៧៣៣
ទុតិយវគ្គ		
ទុតិយវគ្គ	៧៣៧
អង្គការទុតិយវគ្គ	៧៤៥
តតិយវគ្គ		
តតិយវគ្គ	៧៤៦

អង្គកថាតតិយវគ្គ	៩៤៧
និស្សាយវគ្គ		
កិមត្តិយសូត្រជាដើម	៩៥០
អង្គកថាកិមត្តិយសូត្រជាដើម	៩៦៣
ព្យសនសូត្រ និងអង្គកថា	៩៦៣
សញ្ញាសូត្រ និងអង្គកថា	៩៦៥
មនសិការសូត្រ និងអង្គកថា	៩៧០
អសេក្ខសូត្រ	៩៧៣
អង្គកថាអសេក្ខសូត្រ	៩៧៤
មោរទិវាបនសូត្រ និងអង្គកថា	៩៨១
ទុតិយវគ្គ		
បឋមមហានាមសូត្រ និងអង្គកថា	៩៨៥
ទុតិយមហានាមសូត្រ និងអង្គកថា	៩៩៤
នន្ទិយសូត្រ និងអង្គកថា	៩៩៨
សុក្ខតិសូត្រ និងអង្គកថា	១០០៣
មេត្តាសូត្រ	១០១៣
អង្គកថាមេត្តាសូត្រ	១០១៤
រឿងមេគោ និងកូនគោ	១០១៥
ទសមសូត្រ	១០១៧
អង្គកថាទសមសូត្រ	១០២៦
គោបាលសូត្រ	១០៣២

អង្គកថាគោបាលសូត្រ	១០៤១
បឋមសមាធិសូត្រជាដើម	១០៥៥
អង្គកថាបឋមសមាធិសូត្រជាដើម	១០៦៤

សូត្រដែលមិនរួមដោយបណ្ណាសក

សូត្រដែលមិនរួមដោយបណ្ណាសក	១០៦៥
អង្គកថាសូត្រដែលមិនរួមដោយបណ្ណាសក	១០៦៨

